

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA
BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFID ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENAFÉLAGI.

SJÖTTA BINDI

1245—1491.

REYKJAVÍK.

Í FÉLAGSPRENTSMÍÐJU.

1900—1904.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1000 S. EAST ASIAN BLDG.
CHICAGO, ILL. 60607

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILL. 60607

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
530 N. DEARBORN ST.
CHICAGO, ILL. 60610

AÐ registri þessa bindis hafa unnið þessir menn:

Ólafur cand. philos. Davíðsson hefir enn sem fyrri safnað öllu til hluta og orðaregistrsins, en það verður nú í síðasta sinni, sem þetta verk nýtr handa hans, því að hann drukknaði, svo sem kunnugt er, 6. September 1903, en hafði þá áður lokið regístrsgerð þessari. Til manna og staðanafna regístrsius hafa þeir safnað með mér stúdentarnir Oddur Hermannsson, Jóhann Gunnar Sigurðsson og Jón Kristjánsson yngri, og skólapiltarnir Páll Eggert Ólason og Guðbrandr Jónsson. Regístrinu hefi eg síðan steypt í eina heild á svipaðan hátt og í hinum fyrri bindum safns þessa.

Reykjavík 2. August 1904.

Jón Þorkelsson.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Röð og efni bréfanna.

	Bl.
1. [um 1245]. Vitnisburðr um landamerki Dögurðarness á Skarðsströnd	1—3
2. [um 1245]. Skrá um ítök Dögurðarness á Skarðsströnd	3—4
3. 1263. Gamli sáttmáli	4—6
4. 1302. 19. Júní. Vitnisburðr um gjöf á Höskuldsey til Helgafellsklaustrs	6
5. 1311. 23. Júní. Bréf um landamerki Þorleikstaða í Blönduhlíð	7
6. 1312—1506. 25. Júlí. Máldagi Hálskirkju í Fnjóskadal	7—8
7. 1357. 23. Febr. Kaupbréf um Einiholt og Héðaralón	9
8. [1358]. 27. Sept. Samningr um landamerki Ingjaldshvols	9—10
9. [1358]. Lofnarbréf um hálfu Keflavík undir Jökli til Helgafellsklaustrs gegn kenslu á pilti	10—11
10. [um 1360]. Sölubréf á Hrutsholti í Hnappadalssýslu til Helgafellsklaustrs	11—12
11. [1365, fremr enn 1360]. Kaupbréf um Horn og Berserkseyri	12—13
12. [1362]. 14. Jan. Kaupbréf Helgafellsklaustrs fyrir Botni og Þórustöðum gegn kenslu á pilti	13—14
13. 1362. 14. Jan. Testamentisbréf Einars Þorlákssonar	14—15
14. 1362. 27. Dec. Kaupbréf Helgafellsklaustrs um jörðina Bakka (Staðarbakka) í Helgafellasveit	15—16
15. 1364. 22. Apr. Samningr Ásgrims ábóta á Helgafelli og frá Haldóru Þorvaldsdóttur um jarðirnar Hóla, Garða og Þæfustein	16—17

	Bl.
16. [1364]. 23. Júní. Kaupbréf Helgafellsklaustrs um Vatnsholt í Staðarsveit	17—18
17. 1365. Vitnisburðr um sama kaup	18—19
18. 1365. 12. Maí. Kaupbréf Helgafellsklaustrs um Akrey	19—20
19. 1365. Lúkningarbréf um Kálfárvelli upp í skuld fyrir Ingjaldshól	20
20. [1365]. Handlagningarbréf um Ingjaldshól og Kjalveg til Helgafellsklaustrs	21—22
21. [fyrir 1367]. Snorri Andrésson gefr Helgafellsklaustri jörðina Hamar í prófentu sína	22—23
22. 1367. 1. Marts. Úrskurðr síra Snorra officialis Þorleifssonar um Vatnsholtskaup	23—24
23. [um 1370]. Kaupbréf Helgafellsklaustrs um jarðirnar Grunnasundsnes og Hóla	24—25
24. [um 1370]. Kaupbréf sama klaustrs um Grunnasundsnes	25—26
25. 1371. Kvittunarbréf Haldóru Þorvaldsdóttur til Áagríms ábóta	26—27
26. [1375]. Máldagi Hjarðarholtskirkju í Dölum	27—28
27. 1377. 15. Okt. Kaupbréf um Saxahvol og Vatnsholt	28—29
28. 1386. Kaupbréf um Miðgarða og Súlnes	29—30
29. 1387. 31. Maí. Kvittun um andvirði Miðgarða	30
30. 1390. 3. Marts. Kvittan um mála Álfheiðar Flosadóttur upp í Miðgarða	31
31. 1391. 20. Febr. Kaupbréf um Bøðvarsholt og Vík í Eyrarsveit	31—32
32. 1397. 2. Apr. Kaupbréf um Hris og Úlfarsfell fyrir Borg, Gröf og Kálfárvöllu	32—33
33. 1397. 2. Apr. Kaupbréf um fjórðunginn í Hrisum í Helgafellssveit	33—34
34. 1397. 6. Maí. Vitnisburðarbréf um landamerki Tjarnar í Aðaldal	34—35
35. 1398. Kvittunarbréf um fjórðunginn í Hrisum	35
36. 1399. Próventubréf Kristínar Guðmundsdóttur um Kálfárvelli	35—36
37. 1399. Vitnisburðr um sölu Bláfeldar og Bøðvarsholtsreka	36
38. 1399. Vitnisburðr um sölu Bøðvarsholtsreka	36—37

	Bl.
40. [um 1400]. Skrá um eignir staðarins í Hruna	38—39
41. 1407. 23. Maí. Próféntubríf Jóns Aunssonar og Járeiðar Þórðardóttur	39—40
42. 1417. Kaupbréf um Arney	40
43. 1418. 4. eða 11. Júlí. Kvittan Árna biskups um andvirði Barðs í Fljótum	40—41
44. 1428. 14. Sept. Vitnisburður um greiðslu á mála Þorgerðar Ólafsdóttur	41—43
45. 1428. 17. Nóv. Handlagningarbréf um jörðina Hraunsmúla mfl.	43—44
46. 1431. 19. Maí. Kaupbréf um Hraunsmúla	45
47. 1431. 22. Maí. Samþyktaþbréf um sölu á Hraunsmúla	45—46
48. 1431. Vitnisburður um Böðvarsholtsreka	46—47
49. [1431]. Vitnisburður sama efnis	47
50. 1440. Gjafabréf Odds lepps til Helgafellsklausurs um fjórðung í Syðraskógarnesi	47—48
51. [um 1440]. Máldagi Máfahlíðarkirkju	48—49
52. 1448. 28. Júlí. Kaupbréf um Kambana báða í Breiðavík	49—50
53. [1450]. Kaupbréf um Vörðufell og Brokey	50—51
54. 1450. 15. Maí. Samþyktaþbréf um Vörðufells og Brokeyjar kaup	51
55. [1450 eða síðar]. Afhendingarbréf um átta hundruð í Brokey	51—52
56. 1451. 8. Aug. Kvittunarbréf um andvirði Stafeyjar og fleiri eyja fyrir Skógarströnd	52—53
57. 1453. 14. Marts. Kvittunarbréf um tiltölu til Hraunsmúla	53—54
58. 1454. Transskriptarbréf	54
59. 1464. 13. Júní. Gjafabréf um fimm hundruð í Arnarstapa	54—55
60. 1464. 15. Sept. Handlagningarbréf um tilkall til Arnarstapa	55—56
61. 1465. 1. Apr. Kaupbréf um Hól í Feitsdal og hálfan Arnarstapa	56—57
*62. 1465. 28. og 29. Apr. Skiptabréf á Gufuskálum	57—58
63. 1465. 29. Maí. Kvittunarbréf um tiltölu í Hraunsmúla	58

	Bl.
64. 1472. 12. Nóv. Úrskurðr Sveins biskups um land Snóksdalskirkju milli Þreskjaldar og Leirmúla	59
65. 1474. 27. Júní. Dómr Ólafs biskups á Hólum um síra Sigmund Steinþórsson	59—62
66. 1476. 7. Marts. Bréf Hans Teiste's biskups í Björgvin, ofl., um löglausa enska verzlun á Íslandi	62—65
67. 1476. Bréf hins sama og annara fleiri sama efnis	65—67
68. 1476. 16. Marts. Samningr milli Engla og Dana konungs	67
69. 1476. 6. Apr. Bannsbréf um að þjónusta Einar Björnsson	68
70. 1476. 9. Apr. Vitnisburðr um Miklabæjarrán og taldir Miklabæjarmenn	69
71. 1476. 29. Apr. Dómr Sveinbjarnar officialis Þórðarsonar um Þórhall Þorvaldsson	70—71
72. 1476. 10. Maí. Solveig Þorleifsdóttir fær Einar Björnssyni Rófu í Miðfirði til eignar	71—72
73. 1476. 24. Maí. Skrá um eignir Hrepphólakirkju	72—73
74. 1476. 31. Maí. Löggjafabréf um Hól í Siglufirði	73—74
75. 1476. 18. Júní. Bréf um skipti þeirra Þorleifs og Einarssonar eptir Árna bróður sinn	74—75
76. 1476. 20. Júní. Transskriptarbréf	75
77. 1476. 22. Júní. Skoðunargerð og skrá um peninga þá, sem rænt var í Miklabæ	75—79
78. 1476. 25. Júní. Dómr Þorsteins Pálssonar Þjorsártungna afrétt	79—83
79. 1496. 2. Júlí. Transskript	84
80. 1476. 1. Aug. Bréf um Hól í Siglufirði	84—85
81. 1476. Bréf um Hól í Siglufirði	85
82. 1476. 3. Aug. Bréf sama efnis	85—86
83. 1476. 6. Aug. og 1537. Skýrsla um stöpulgerð í Skálholti	86
84. 1476. 10. Aug. Bréf um landamerki Hóls og Grafar í Kaupangssveit	86—87
85. 1476. 23. Aug. Transskriptarbréf	87—88
86. 1476. 21. Sept. Bréf um Snorrastaði í Kolbeinsstaðahrepp	88—89

	Bla.
87. 1476. 21. Okt. Dómr Jóns officialis Broddasonar um hestdráp fyrir Hólastað	89—90
88. 1476. 26. Okt. Bréf um landamerki Hóls og Selár á Skaga	90—91
89. 1476. 29. Okt. Kvittunarbréf um umboð á peningum eptir Einar Þorsteinsson	91—92
90. 1476. 20. Nón. Kaupmálalabréf Guðna Eyjólfssonar og Guðrúnar Gunnlaugsdóttur	92—93
91. 1476. 4. Jan. Bréf um Dritvik á Langanesi	93—94
92. 1476. 26. Dec. Transskriptarbréf	94
93. 1477. 8. Jan. Kvittunarbréf um andvirði Kryddhóls	94—95
94. 1477. 9. Jan. Vitnisburðarbréf um sölu Kryddhóls	95—96
95. 1477. 10. Jan. Dómr Jóns officialis Broddasonar um flutning á þrotbjarga ómaga, er Björn Jónsson hafði flutt á bú Hólastaðar á Flugumýri (Tjaldssonardómr)	96—97
96. 1477. 12. Jan. Bréf um landamerki Guðlaugsstaða og Langamýrar	98
97. 1477. 20. Jan. Kaup-, ítaka- og landamerkjabréf um Eyjólfssstaði á Völlum	98—99
98. 1477. 24. Jan. Úrskurðr Jóns officialis Broddasonar upp á Nr. 95	99—100
99. 1477. 26. Jan. Transskriptarbréf	100
100. 1477. 30. Jan. Dómr Finnboga Jónssonar um vitnalaust mál	100—101
101. 1477. 28. Febr. Leyfisbréf Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur að mega giptast, útgefið af Kristjáni konungi fyrsta	100—101
102. 1477. 11. Marts. Heitbréf Eyfirðinga	101—107
103. 1477. 23. Marts. Vottorð um upplestr Tjaldssonardóms (Nr. 95)	107
104. 1477. 31. Marts. Sáttarbréf Bjarna Ólasonar og Einars ábóta á Munkaþverá um Vík í Flat-eyjardal	107—108
105. 1477. 12. Apr. Jarðakaupabréf Jóns Þorkelssonar og Finnboga Jónssonar um Þverá í Laxárdal, Jörfa í Haukadal, Hofstaði við Mývatn, Hamra og Hornstaði í Laxárdal	108—110

	Bl.
106. 1477. 15. Apr. Kaupbréf um Sólheima og Hól í Sæmundarhlöð	110—112
107. 1477. 17. Apr. Vottorð um jarðakaup í bréfi Nr. 105	112—113
108. 1477. 15. Júní — 1478. 27. Mars. Kaupbréf þeirra feðga síra Þorkels Guðbjartssonar og Magnúsar Þorkelssonar um jarðirnar Yztuvík og Voga við Mývatn	113—114
109. 1477. 27. Júní. Svartur Þórðarson kvittar Jón Ásmundsson um andvirði sjö hundraða í Hofstöðum í Þorskafirði	114
110. 1477. 10. Aug. Lofunarbréf Ólafs Grímssonar við Jón Hallgrímsson um lúkning peningaskakka	114—115
111. 1477. 15. Aug. — 1478. 2. Maí. Kaupbréf Jóns ábóta á Þingeyrum og Þórðar Þórðarsonar um jarðirnar í Króki og Langamýri	115—117
112. 1477. 5. Okt. Kvittunarbréf Helgu Þorleifsdóttur til Skúla Leptssonar bónda síns	117—118
113. 1477. 19. Nóv. Helmingalagsbréf Magnúsar Þorkelssonar og Kristínar Eyjólfsdóttur	118
114. 1477. 20. Nóv. Kaupbréf um Fljótsbakka í Fljótsdalshéraði	119
115. 1477. 27. Nóv. Landamerkjabréf milli Skóga og Hróarsstaða í Fnjóskadal	120
116. 1477. 29. Nóv. Kaupbréf Árna Þorsteinssonar og Magnúsar Þorkelssonar um jarðirnar Grenivík og Hæringstaði	120—121
117. 1477. 17. Dec. Kaupbréf Ólafs biskups um tólf hundruð í Tungu í Vatnsdal	121—122
118. 1477. Máldagi Saarbæjarkirkju á Kjalarnesi, er Magnús biskup setti Eyjólfsson	122—123
119. [1477]. Máldagi Brautarholtskirkju (ágríp)	123
120. [1477]. Máldagi Garðakirkju á Álptanesi (ágríp)	123
121. [1477]. Máldagi Kálfatjarnarkirkju (ágríp)	124
122. [1477]. Máldagi Krýsuvíkrkirkju	124—125
123. [1477]. Máldagi Staðarkirkju í Grindavík	125—126
124. [1477]. Máldagi Kirkjubólaskirkju á Rosmhvalanesi	126
125. [1477]. Máldagi Kirkjuvogakirkju í Höfnum	126—127
126. 1478. 8. Jan. Kaupbréf Einars ábóta á Munka-	

	Bl.
Þverá og Árna Höskuldssonar um jarðirnar Vík (Reykjavík) á Seltjarnarnesi og Tyrfingsstaði	127—128
127. 1478. 14. Febr. Vitnisburðr um hótunaryrði Bjarna Þórarinssonar við Þorleif Björnsson	128—129
128. 1478. 7. Apr. Testamentisbréf Magnúsar prests Einarssonar	129—131
129. 1478. 26. Apr. Samningr Dana og Engla konungs	131
130. 1478. 28. Apr. Transskriptarbréf	131—132
131. 1478. 5. Maí. Samningr þeirra bræðra Guðna, Orms og Páls um skipti eptir foreldra sína	132—133
132. 1478. 15. Maí. Þorkell prestur Guðbjartsson kvittar Magnús son sinn um ráðsmannsstarf	133
133. 1478. 2. Júní. Grímr Aronsson selr Guðna Jónssyni hálfu jörðina Hersey fyrir Mýrum	133—135
134. 1478. 13. Júní. Dómr Finnþoga Jónssonar um arf eptir Eyjólf Arnfinnsson	135—136
135. 1478. 19. Júní. Vitnisburðarbréf, að Melr í Miðfirði eigi allar Árengjar	137
136. 1478. 25. Júní. Transskriptarbréf	138
137. 1478. 30. Júní. Alþingisdómur um rétt og ráðspjöll Guðrúnar Erlingsdóttur	138—140
138. 1478. 30. Júní. Þorleifr Björnsson kvittar Einar Björnsson og hans fylgjara um það, er þeir hafi orðið brotlegir í Skagafirði	140
139. 1478. 3. Júlí. Virðingargerð á peningum Guðmundar Arasonar	140—141
140. [1478. 3. Júlí]. Skrá um dýrleika á jörðum Guðmundar Arasonar	141—143
141. 1478. 11. Júlí. Veðsetningarbréf um Flatatungu	143—144
142. 1478. 11. Júlí. Bréf um sama efni	144—145
143. 1478. 19. Júlí. Bréf um sambeit, engjar og fjárrekstr nokkurra jarða í Skagafirði	145—146
144. 1478. 31. Júlí. Bréf um drukknan Ara Guðmundssonar og peningamál Guðmundar Arasonar	146—147
145. 1478. 11. Augúst. Kaupbréf um Þverá í Svartáðardal og Dálksstaði á Svalbarðsströnd	147—148
143. 1478. 11. Aug. Bréf um sama efni	149—150
147. 1478. 11. Aug. Sáttargerð Magnúsar biskups og Þorleifs Björnssonar	150—151

148.	1478. 20. Aug.	Bréf um Finnastaði í Höfðahverfi	151—152
149.	1478. 17. Aug. ¹⁾	} Gjafabréf um Heiðarhús á Rosmhvalanesi	152—153
	1480. 9. Febr.		
150.	1478. 7. September.	Vidimus	153—154
151.	1478. 8. September.	} Kaupbréf um Hvilft og Höfða	154—155
	1482. 25. August.		
152.	1478. 13. Septbr.	Biskupstíundakvittan handa Þorleifi Björnssyni	155—156
153.	1478. 15. September.	Áminningarbréf Gauta erkibiskups til Norðlendinga	156—158
154.	1478. 16. September. ²⁾	Afhendingarbréf um Eið á Langanesi	158
155.	1478. 24. September.	Kaupbréf um Ljósavatn og Hof í Svarfaðardal	159—160
156.	1478. 24. September.	} Bréf um Hersey (Hjörsey) á Mýrum	160—161
	1479. 21. Janúar.		
157.	1478. 25. September.	Bréf um Hóla í Laxárdal	161
158.	1478. 25. September.	Bréf um Ljósavatn	161—162
159.	1478. 26. September.	Leyfisbréf Gauta erkibiskups handa Þorleifi Björnssyni og Ingvildi Helgadóttur til hjúskapar	162—163
160.	1478.	Kaupbréf um Oddastaði í Hnappadal	163—164
161.	1478. 3. Okt.	Gjafabréf um Oddastaði	164—165
162.	1478. 4. Okt.	Samningr um porcio Hjarðarholtskirkju	165—166
163.	1478. 4. Okt.	Bréf um Höskuldsstaði í Laxárdal og Miðhlíð	166—167
164.	1478. 5. Okt.	Biskupskvittan handa Þorleifi Björnssyni og Ingvildi Helgadóttur um barn eignir	167
165.	1478. 13. Okt.	Kaupbréf um Illugastaði í Flókadal	168
166.	1478. 13. Okt.	Bréf um sama efni	168—170
167.	1478. 14. Okt.	Samþyktaðbréf um kaup á Sirelsstöðum og Skuggabjörgum	170

¹⁾ 21. Aug er prentvilla yfir bréfinu (sbr. bla. 769).

²⁾ 23. Sept. er prentvilla (sbr. bla. 769).

168.	1478. 22. Okt. Verzlunarleyfi Játvarðs IV. handa Hróbjarti og Thomasi Alcock	170—172
169.	1478. Máldagi Siðumúlakirkju	172
170.	[1478]. Máldagi Húsafellskirkju	172
171.	[1478]. Máldagi Reykjaholtskirkju	173—174
172.	[1478]. Máldagi Hvanneyrarkirkju	174
173.	[1478]. Máldagi Melakirkju	174—176
174.	[1478]. Máldagi Hafnarkirkju í Borgarfirði	176
175.	[1478]. Máldagi Leirárkirkju	176—177
176.	[1478]. Máldagi Garðakirkju á Akranesi	177—178
177.	[1478]. Máldagi Innrahólmskirkju	178
178.	[1478]. Máldagi Reynivallakirkju í Kjós	178—179
179.	1479. 17. Janúar. Bréf um Kamphól	179—180
180.	1479. 12. Febr. Endrnýjun samnings Engla og Dana konungs	180
181.	1479. 15. Febr. Bréf um Vakrsstaði og Hól í Svartárdal	180—181
182.	1479. 2. Mars. Transskriptarbréf	181—182
183.	1479. 5. Apríl. Samþykktarbréf Ólofar Loptsdóttur um hjónaband Páls og Solveigar	182
184.	1479. 12. Apríl. Umboðsbréf um sölu Auðbrekku	183
185.	1479. 15. Apríl. Flatatungubríf og borgunarbréf Solveigar Þorleifsdóttur fyrir síra Sigmund gagnvart Ólafi biskupi	183—184
186.	1479. 27. Apríl. Kaupbréf um Auðbrekku og Bólstaðarhlíð	184—185
187.	1479. 28. Apríl. Vitnisburður um itök Vatnsleysu á Vatnsleysuströnd	185—186
188.	1479. 2. Maí. Ólafur biskup kvittar Ara Sigurðsson af ráðsmannsstarfi	186—187
189.	1479. 3. Maí. Kaupbréf um Staðarhól og Flatatungu	187—188
190.	1479. 4. Maí. Vitnisburður um söngkaup og prestsmötu á Hnappsstöðum	189
191.	1479. 5. Maí. Vitnisburður um barnsfæðernislýsingu Valgerðar Ormsdóttur	189—190
192.	1479. 6. Maí. Kaupbréf um Viðidalstungu og Flatatungu	190—191

	Bl.
193. 1479. 12. Maí. Gjafabréf Solveigar Þorleifs- dóttur til handa Bergjótu dóttur sinni . . .	191—193
194. 1479. 14. Maí. Dómr um síra Einar Benedikts- son	193—195
195. 1479. 21. Maí. Kaupbréf um Hól í Sæmund- arhlíb	195—196
196. 1479. 24. Maí. } Dómr um sætleiðing Stepháns 1480; 3. Sept. } Loptssonar	196—198
197. [1479]. Skrá um fasteignir Solveigar Þorleifs- dóttur	198—199
198. 1479. 26. Maí. Dómr um gjafir og skuldir Solveigar Þorleifsdóttur	199—201
199. 1379. 27. Maí. Kaupbréf um Sveinseyri og fleiri jarðir	202—203
200. 1479. Staðarafhending í Gufudal	203
201. 1479. 4. Júní. Ráðsmannsbréf Magnúsar Þor- kelssonar í Laufási	204
202. 1479. 7. Júní. Dómr um Núpufell og Hnappstaði	204—206
203. 1479. 9. Júní. Bréf um Snorrastaði og Þjón- ustukaup Arnórs	206—207
204. 1479. 13. Júní. Transskriptarbréf	207—208
205. 1479. 24. Júní. Gjafabréf um Barð í Fljótum	208
206. 1476. 24. Júní. Transskriptarbréf	209
207. 1479. 25. Júní. Skipan Magnúsar biskups .	209—211
208. 1479. 1. Júlí. Kvittan Didriks Pinings til handa Þorleifi Björnssyni um bréfalauð . .	211
209. 1479. 1. Júlí. Alþingisdómr um víg Björns Vilhjálmssonar	212—213
219. 1479. 2. Júlí. Kvittun til handa Gísla Filipp- ussyni um víg Björns Vilhjálmssonar . . .	213
211. 1479. 5. Júlí. Kvittunarbréf til handa Brynj- ólfi Sigurðssyni	213—214
212. 1479. 9. Júlí. Transskriptarbréf	214—215
213. 1479. 9. Júlí. Transskriptarbréf	215
214. 1479. 16. Júlí. Vítisburðr um umboð Ólofar Aradóttur	215—217
215. 1479. 30. Júlí. Bréf um Hamra í Tungusveit	217
216. 1479. 30. Júlí. Skipan Ólafs biskups á Hólum um sálumessur	217—221
217. 1479. 5. Aug. Landamerki Efrihóla í Núpasveit	221

	Bl.
218. 1479. 20. Aug. Kaupbréf um Vaglaskóg . . .	221—223
219. 1479. 20. Aug. Bréf um Flatatungu	223
220. 1479. 23. Aug. Transskriptarbréf	223—224
221. 1479. 6. Okt. Krafa um kirkjufén í Núpufelli	224—225
222. 1479. 8. Okt. Bréf um gjafir Ólofar Aradóttur til handa Birni Þorleifssyni um sektir og á- lögur af peningum hennar	225—226
223. 1479. 9. Okt. Bréf um, að Ólöf Aradóttir hafi gefið Birni Þorleifssyni umboð á peningum sínum	226—227
224. 1479. 10. Okt. } Kaupmálalbréf Ásgríms Sig- 1481. 25. Júní. } mundssonar og Steinvarar Þórarinsdóttur	227—229
225. 1479. 16. Okt. Bréf um Botn í Patreksfirði .	229
226. 1479. 18. Növ. Kaupbréf um Hraun í Keldudal	230
227. 1479. 24. Növ. Bréf um kirkjufén á Barði í Fljótum	231
228. 1479. 11. Dec. Bréf um Galtarnes í Viðidal .	231—232
229. 1479. 11. Dec. Bréf um sama efni	232—233
230. 1479. 13. Dec. Bréf um Miklabæjarrán . . .	233—234
231. 1479. 20. Dec. Páfabréf um gipting Páls Jóns- sonar og Solveigar Björnsdóttur	234—235
232. 1479. Landamerki Brúnastaða í Tungusveit .	236
233. [1479]. Skriptamál (Ólofar Loptsdóttur) . . .	236—247
234. 1480. 6. Febr. Kvittunarbréf um fangan Bjarna Þórarinssonar	247—248
235. 1480. 10. Febr. Transskriptarbréf	248—249
236. 1480. 29. Febr. Samningr um mál Bjarna Þórarinssonar	249—252
237. 1480. 1. Marts. Lofunarbréf Bjarna Þórarins- sonar	252
238. 1480. 6. Apríl. Bréf um illskiptafund Hrafns lögmanns Brandssonar og Magnúsar Þorkelssonar	251—253
239. 1480. 14. Apríl. Handlagningarbréf um jörð- ina Bjarnarfoss	253—354
240. 1480. 15. Apríl. Skiptabréf eptir Ólofu Lopts- dóttur	254—257
241. 1480. 17. Apríl. Kaupbréf um jörðina Kefla- vik á Rauðasandi	257—258
242. 1480. 25. Apríl. Transskriptarbréf	258

243.	1480. 10. Maí.	} Kaupbréf um Hjörsey á Mýr- um og Skiphyl	258—260
	1481. 27. Júní.		
244.	1480. 12. Maí.	Bréf um Núpufell og Hnapp- staði	260—261
245.	1480. 16. Maí.	Bréf um sama efni	261—262
246.	1480. 20. Maí.	Bréf Jakobs Davíðssonar um Luciureglu	262—263
247.	1480. 30. Maí.	Bréf um Hnappstaði í Fljótum	263—264
248.	1480. 13. Júní.	Transskriptarbréf	264
249.	1480. 14. Júní.	Transskriptarbréf	264—265
250.	1480. 16. Júní.	} Bréf um Auðunarstaði og Ból- staðarhlið	265—266
	1481. 23. Júní.		
251.	1480. 17. Júní.	Transskriptarbréf	266—267
252.	1480. 18. Júní.	Kaupbréf um Skinnþúfa	267
253.	1480. 18. Júní.	Kvittunarbréf um andvirði Hrauns í Dýrafirði	267—268
254.	[1480].	Máldagi Stafholtskirkju	268—269
255.	1480. 27. Júní.	Dómur um máldaga Stafholts- kirkju	269—270
256.	1480. 30. Júní.	Dómur um víg Ingimundar Jónssonar	271—272
257.	1480. 1. Júlí.	Lögmannssamþykki á Nr. 256	272—273
258.	1480. 1. Júlí.	Skipti á peningum Guðmundar Arasonar	273—274
259.	1480. 1. Júlí.	Alþingisdómur um kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Gunnhildar Pétursdóttur	275—276
260.	1480. 2. Júlí.	Alþingisdómur um umboð Gunn- hildar Pétursdóttur	276—278
261.	1480. 2. Júlí.	} Afhendingarbréf um Brimilsvelli 1481. 23. Jan. }	278—279
	1481. 23. Jan.		
262.	1480. 4. Júlí.	Alþingisdómur um arftöku barns, sem getið er í útleggð	279—280
263.	1480. 4. Júlí.	Afhendingarbréf um Sauðlauksdal	280—281
264.	1480. 4. Júlí.	Bréf Íslendinga til Kristjáns konungs fyrsta um verzlun og vetrsetur ofl.	281—285
265.	1480. 5. Júlí.	Endrúnjún samnings milli Engla og Dana konungs	285
266.	1480. 16. Júlí.	Osttollabréf Hólakirkju	285—286
267.	1480. 17. Júlí.	Transskriptarbréf	286—287
268.	1480. 27. Júlí.	Vitnisburður um Þorleif Björnsson	287—288

	Bls.
269. 1480. 1. August. Transskriptarbréf	288
270. 1480. 4. August. Transskriptarbréf	288—289
271. 1480. 5. August. Lögmannsúrskurðr um Horn og Papafjörð	289—290
272. 1480. 7. August. Transskriptarbréf	290—291
273. 1480. 16. August. Bréf, að Þorleifr Björnsson 1494. 26. Maí. festi Ingvildi Helgadóttur	291
274. 1480. 23. August. Vitnisburðr um Þorleif Björnsson	292
275. [1480 eða 1479]. 8. September. Bréf um hálf- kirknaeikninga nyrðra	293
276. 1480. 3. Okt. Bréf, að Þorleifr Björnsson fastnaði Ingvildi Helgadóttur	293—294
277. 1480. 8. Okt. Kaupmálabréf Einars Oddssonar og Ásu Egilsdóttur	295—296
278. 1480. 13. Okt. Steinunn Gunnarsdóttir arfleið- ir Pétur Loftsson son sinn	296—297
279. 1480. 18. Okt. Vitnisburðr um legorðsmál Bjarna Ólasonar með Randíði dóttur sinni . .	297
280. 1480. 24. Okt. Vitnisburðr um sama efni . .	298
281. 1480. 31. Okt. Áreiðarbréf um landamerki Sigmýjarstaða og Norðurreykja í Reykholtald.	298—299
282. 1480. 3. Nóv. Kvittunarbréf Magnúsar Þorkels- sonar o. fl.	299—300
283. [1480]. 11. Nóv. Vitnisburðr um legorð Bjarna og Randíðar	301
284. [1480 eða fyrr]. Visitazlubréf Ólafs biskups .	301—302
285. 1480. 17. Nóv. Dómr um Bjarna Ólason . .	302—304
286. 1480. 17. Nóv. Dómr um Borgarhöfn . . .	304—305
287. 1480. 19. Nóv. Landsvistarbréf Gísla Filippus- sonar	305—306
288. 1480. 20. Nóv. Kvittunarbréf um Kamb í Breiðavík	306—307
289. 1480. 21. Nóv. Afhendingarbréf um Þverá í Vestrárdal	307—308
290. 1480. 28. Nóv. Vitnisburðr um legorð Bjarna Ólasonar	308
291. 1480. 28. Nóv. Vitnisburðr um sama efni .	309
292. 1480. 29. Nóv. Bréf um Eystrigarða í Keldu- hverfi	309—310

	Bl.
293. 1480. Bréf um Hnausa í Breiðavík	311
294. 1480. Þorleifr Björnsson er tekinn í bræðralag í Munklifi	311—312
295. 1480. Dómr um aðtöku Arnfinns Jónssonar á kongsins skatti í Vaðlaþingi	312—313
296. 1480. Þorcioreikningr Hrepphóla­kirkju	313—314
297. [um 1480 og síðar]. Biskupa og klerkatal	314—316
298. [1480—1490]. Skrá um landamerki Skógarnesjanna í Miklaholtshreppi	316—317
299. [1480—1494]. Alþingisdómr um víg Magnúsar Haldórssonar	317—318
300. [um 1480]. Máldagi Villingaholt­skirkju	318—319
301. [um 1480]. Máldagi Kolsholt­skirkju	319
302. [um 1480]. Máldagi Hróarsholt­skirkju	319—320
303. [um 1480]. Máldagi Gegnishólakirkju	320
304. [um 1480]. Máldagi Egilsstaðakirkju	320
305. [um 1480]. Máldagi Þandarstaða	321
306. [um 1480]. Máldagi Hofskirkju í Hrepp	321
307. [um 1480]. Máldagi Ásskirkju í Holtum	322
308. [um 1480]. Máldagi Oddakirkju á Rangárvöllum	322—327
309. [um 1480]. Máldagi Neðrahvolskirkju í Rangá­rþingi	327—328
310. [um 1480]. Máldagi Vomúlastaðakirkju	328—329
311. [um 1480]. Máldagi Holtskirkju undir Fjöllum	329—330
312. [um 1480]. Máldagi Teigskirkju í Fljótshlíð	330—331
313. [um 1480]. Máldagi Hlíðarendakirkju	331—332
314. [um 1480]. Máldagi Breiðabólstaðarkirkju í Fljótshlíð	332—333
315. [um 1480]. Máldagi Krosskirkju í Landeyjum	333—334
316. [um 1480]. Máldagi Einholtskirkju í Hornafirði	334—335
317. 1481. 15. Jan. Barðsdómr fyrri	335—337
318. 1481. 15. Jan. Hálfkirknadómr um Hrafn Brandsson.	337—339
319. 1481. 17. Jan. Bréf um Hrafn Brandsson og hálfkirkjur	339—340
320. 1481. 17. Jan. Transskriptarbréf	340—341
321. 1481. 20. Jan. Kyrrsetning á peningum Bjarna Ólasonar	341—342
322. 1481. 4. Febr. Kaup- og kvittunarbréf um Tuagu í Tálknafirði	342—343

	Bla.
323. 1481. 10. Febr. Dómr um vopnaviðskipti Hrafn Brandssonar og Magnúsar Þorkelssonar	343—345
324. 1481. 1. Marts. Bréf um Syðraholt í Svarfaðardal	345—346
325. 1481. 14. Marts. Transskriptarbréf	346—347
326. 1481. 24. Marts. Dómr Hans Biskups í Björgvin um gjafir Lopts Ormssonar til hústrú Gunnhildar Pétrsdóttur	347—348
327. 1481. 25. Marts. Umboðsbréf um peninga eptir Lopt Ormsson	348—349
328. 1481. 4. April. Bréf um Dálkstaði á Svalbarðsströnd	349
329. 1481. 21. April. Bréf um Munaðarnes á Ströndum	350
330. 1481. 30. April. Bréf um tilgjöf Gunnhildar Pétrsdóttur	350—351
331. 1481. 30. April. Lögmannsúrskurðr um ættleiðing Stepháns Loptssonar	351—353
332. 1481. 1. Maí. Bréf um Myrká og Myrkárdal	353—354
333. 1481. 4. Maí. Bréf um Vatnsenda í Ljósavatsþingum.	354—355
334. 1481. 14. Maí. Dómr klerka um skriptahaldskyldu Bjarna Ólasonar	355—356
335. 1481. 20. Maí. Bréf Kristjáns konungs fyrsta um útlenda vetrarlegumenn og skuldir við kirkjur	356—356
336. 1481. 24. Maí. Dómr Jóns Sigmundssonar um peninga Bjarna Ólasonar	365—366
337. 1481. 29. Maí. } Kaupbréf um Granastaði í 1482. 17. April. } Kinn	366—368
338. 1481. 31. Maí. Bréf um Snóksdal og Hamraenda	368
339. 1481. 8. Júní. Bréf um Hrafn Brandsson og Hvassafellsmál	369
340. 1481. 8. Júní. Kaupbréf um Arnarstapa	369—370
341. 1481. 15. Júní. Bréf um viðskipti Finnboga Jónssonar og Ingibjargar Snæbjarnardóttur	370—371
342. 1481. 15. Júní. Bréf um legorð Bjarna Ólasonar	371—373
343. 1481. 22. Júní. Bréf um sama efni	373—374
344. 1481. 22. Júní. Bréf um sama efni	374—375
345. 1481. 29. Júní. Stefnubríf Steinmóðar ábóta til síra Guðmundar Skúlasonar	375—376

346.	1481. 30. Júní. Alþingisdómur um eiðvætti og undanfæri Randíðar Bjarnadóttur og Bjarna Ólasonar	376—379
347.	1481. 6. Júlí. Bréf um mótfall Hrafns Brandssonar við Ólaf biskup	379—381
348.	1481. 9. Júlí. Bréf um ágreining Ólafs biskups og leikmanna	381—384
349.	1481. 11. Júlí. Bréf um legorðsmál Bjarna Ólasonar	384
350.	1481. 11. Júní. Bréf um sama efni	385
351.	1481. 13. Júlí. Transskriptarbréf	385—386
352.	1481. 16. Júlí. Vitnisburður um upplestr á Nr. 345	287
353.	1481. 16. Júlí. Bréf um Bakka í Ólafsfirði	387—388
354.	1481. 19. Júlí. Dómur um Heiðarhús á Rosm-hvalanesi	388—389
355.	1481. 24. Júlí. Bréf um mótfall og forþrot Hrafns Brandssonar við Ólaf biskup	389—391
356.	1481. 24. Júlí. ¹⁾ Kvittunarbréf um Ærlæk og 1482. 5. Apríl. í Eirihóla	391—392
357.	1481. 30. Júlí. Helmingalagsbréf Jóns dans Björnssonar og Kristinar Sumarliðadóttur	392
358.	1481. 7. Aug. Kaupbréf um Guðlaugsvík og Þingnes	393—394
359.	1481. 22. Aug. Bréf um Hvammsdal í Saurbæ	394—395
360.	1481. 25. Aug. Dómur ríkisráðsins í Noregi um eignir Guðmundar Arasonar, er Bjarni Þórarinsson greip fyrir Þorleifi Björnssyni	395—397
361.	1481. 25. Aug. Hirðstjóraþríf Þorleifs Björnssonar	397—399
362.	1481. 10. Sept. Bréf kaupmannasamkundunnar þýzku í Björgvín um verzlunarrétt á Hjaltlandi og Íslandi	399—400
363.	1481. 12. Sept. Bréf ríkisráðsins norska til ráðsins í Lybiku um verzlunarrétt á Íslandi	400—402
364.	1481. 22. Sept. Bréf Gauta erkibiskups um hálfkirkjur	402—404
365.	1481. 22. Sept. Bréf Gauta erkibiskups um hálfkirkjur, óhlýðni Rafns lögmanns Brandssonar	

¹⁾ Júní er prentvilla (Sbr. bls. 769).

Bls.

	sonar og afskipti hans af legorðsmáli Bjarna Ólasonar	404—407
366.	1481. 27. Sept. Bréf Gauta erkibiskups um Staðarhól í Saurbæ	407—408
367.	1481. 27. Sept. Bréf um Merkigil í Skaga- 1490. 11. Maí. fjarðardölum	408—409
368.	1481. 2. Okt. Bréf um Borgarhöfn í Horna- 1482. 28. Febr. firði	409—410
369.	1481. 5. Okt. Bréf um Skóga í Óxarfirði	410—411
370.	1481. 17. Okt. Kaupbréf og kvittunar nm Hæl í Gnúpverjahrepp	411—412
371.	1481. 27. Okt. Kaupbréf um Munaðarnes í Trékyllisvík	412—413
372.	1481. 29. Okt. Dómr um Lágafell í Landeyjum	413—415
373.	1481. 10. Nóv. Bréf um Dögurðarnes á Skarðsströnd	415
374.	1481. 17. Nóv. Bréf um Dálksstaði á Svalbarðsströnd	416
375.	1481. 2. Dec. Bréf um Saurbæjarfjöru	416—417
376.	1481. 5. Dec. Bréf um Dálksstaði á Svalbarðsströnd.	417—418
377.	1481. 19. Dec. Bréf Júlíuss af Sabína um hjónaband Páls Jónssonar og Solveigar Björnsdóttur, m. fl.	418—421
378.	1482. 4. Jan. Bréf um Staðarhól	421
379.	1482. 5. Jan. Bréf um sama efni	421—422
380.	1482. 1. Febr. Bréf um Dálksstaði á Svalbarðsströnd	422—423
381.	1482. 26. Febr. Bréf um sama efni	423—424
382.	1482. 10. Marts. Bréf um Borgarhöfn í Hornafirði	424—425
383.	1482. 18. Marts. Bréf um landamerki Setbergs, Langadals litla, Valshamars og Keisbakka á Skógarströnd	425—426
384.	1482. 18. Marts. Dómr um aðtekt Narfa Þorvaldssonar á ýmsum jörðum Helgafellsklaustrs	426—427
385.	1482. 6. Apríl. Bréf um Jarlstaði í Bárðardal	427—428

386.	1482. 11. Apríl. Kaupbréf um Hris milli Ennis og Höfða	428—430
387.	1482. 25. Apríl. Kvittunarbréf til handa Finn-boga Jónssyni	430
388.	1482. 2. Maí. Vitnisburður um viðskipti Einars Björnssonar og Bjarna Þórarinssonar	430—431
389.	1482. 2. Maí. Vitnisburður um sama efni	431—432
390.	1482. 6. Maí. Vitnisburður um sama efni	432—433
391.	1482. 6. Maí. Bréf um Neðribakka í Langadal	433—434
392.	[1482 eða síðar]. Vitnisburður um fæðingarár Solveigar Guðmundsdóttur	434
393.	[1482 eða síðar]. Vitnisburður um sama efni	435
394.	1482. 9. Maí. Bréf um Munaðarnes í Trékyllisvík	435—436
395.	1482. 20. Maí. Dómr um umboð Orms Bjarna-sonar	436—438
396.	1482. 20. Maí. Dómr um löggjafir Sophíu Loptsdóttur	438—439
397.	1482. 25. Maí. Skuldabréf Þorleifs Björnssonar til Jóns Smjörts	440
398.	1482. 17. Júní. Bréf Jóns Smjörts um Eyjólf Einarsson	440—441
399.	1482. 22. og 23. Júní. Skipan Magnúsar biskups Eyjólfssonar um eignir og ítök Hofskirkju í Öraefum og Eyrarhornskirkju	441—443
400.	1482. 2. Júlí. Bréf um Vatnsfjörð	443
401.	1482. 4. Júlí. Bréf um Dálksstaði á Svalbarðs-strönd	443—444
402.	1482. 21. Júlí. Bréf um Eyjar og Gilsá í Breiðdal	444—445
403.	1482. 22. Júlí. Transskriptarbréf	445
404.	1482. 23. Júlí. Transskriptarbréf	446
405.	1482. 30. Júlí. } Bréf um Hof í Vopnafirði 1493. 22. Aug. }	446—447
406.	1482. 31. Júlí. Sýslubríf Magnúsar Þorkelssonar fyrir Vaðlaþingi	447—448
407.	1482. 2. Aug. Kaupbréf um Bergstaði í Miðfirði og Tungu í Hrútafirði	448—449
408.	1482. 4. Aug. Bréf um Vik og Hól í Reyni- staðarþingi	449—450

Bls.

409.	1482. 18. Aug. Vitnisburðr um það, hver skjöl Þorleifr Björnsson hafði með sér fyrir kong og í kancellari	450—451
410.	1482. 30. Aug. } Kaupbréf um Höskuld- 1483. 28. Apríl. } staði í Laxárdal og Mýr- ar í Miðfirði	451—452
411.	1482. 4. Sept. Bréf um arf eptir Eyjólf Arn- finnsson	452—453
412.	1482. 24. Okt. Dómr klerka um aftöku Bjarna Þórarinssonar og um Einar Björnsson . . .	453—456
413.	1482. 28. Okt. Kaupbréf um Hof í Vatnsdal og Fjós í Svartárdal	456—457
414.	1482. 30. Dec. Aflátsbréf Ólafs biskups handa Nikulássgildisbræðrum á Austursyn í Harðangri	457—458
415.	[1482]. Andsvör Norðlendinga til Ólafs biskups á Hólum um skyldur presta og kirkna og varnargreinar þeirra um þau efni	458—468
416.	1483. 17. Jan. Bréf um setu Andrésar Guð- mundssonar í Virkinu á Reykhólum	468—469
417.	1483. 20. Jan. Dómr um viðreign þeirra And- résar Guðmundssonar og Þorleifs Björnssonar	469—471
418.	[1483. 20. Jan.]. Skrá um peninga þá og fjár- muni, er Andrés Guðmundsson tók á Reyk- hólum	471—473
419.	1483. 1. Febr. Ríkisskuldbinding Hans Dana- konungs (Hálmstadarrecess)	473—474
420.	1483. 3. Febr. Bréf um aflausn Þorleifs Björns- sonar fyrir Reykhólaför	474
421.	1483. 4. Marts. Sigurðr Björnsson og Jórunn kona hans taka Höllu dóttur þeirra aptr í sátt	475
422.	1483. 19. Marts. Kaupbréf um Berghyl í Hrunamannahrepp	475—476
423.	1483. 1. Apríl. Bréf um arflýsing Sigurðar Björnssonar og Jórunnar Jónsdóttur konu hans	476—477
424.	1483. 16. Apríl. Sáttargerð Þorleifs Björns- sonar og Andrésar Guðmundssonar	477—478
425.	1483. 22. Apríl. Bréf um Skinnþúfu	479
426.	1483. 24. Apríl. Verzlunarleyfisbréf handa Hróbjarti Alcock	479—481

	Bl.
427. 1483. 29. Apríl. } 1484. 14. Aug. } Transskriptarbréf	481
428. 1483. 29. Apríl. Umboðsbréf Sigurðar Björns- sonar handa Steini Snorrasyni	481—482
429. 1483. 5. Maí. Brét um Skaptafell í Öræfum, Haukafell í Hornafirði, Eyjar og Þverhamar í Breiðdal og Guðmundarnes í Stöðvarfirði . . .	482—483
430. 1483. 25. Maí. Dómr um fyrnd á Stað og kirkju í Laufási	483—485
431. [1483. 25. Maí]. Officialissamþykkt á Nr. 430 .	485
432. 1483. 25. Maí. Tilsögn Tjörva prests Björns- sonar um landamerki milli Einholts og Borgar í Hornafirði	485—487
433. 1483. 14. Júní. Kaupbréf um Hrossatungu í Landeyjum	487—488
434. 1483. 14. og 15. Júní. Dómr um selland (Blá- kúpusel) kirkjunnar á Barði í Fljótum	488—490
435. 1483. 15. Júní. Officialissamþykkt á Nr. 434 .	490—491
436. 1483. 23. Júní. Transskriptarbréf	491
437. 1483. 24. Júní. Transskriptarbréf	491—492
438. 1483. 25. Júní. } 1484. 26. Febr. } Kaupbréf um Læk í Mela- sveit	492—493
439. 1483. 28. Júní. Dómr um raptviðarhögg í Ketil- hlíðarhálsi í Lóni	493—495
440. 1483. 20. Júlí. Bréf um afgjald Þingeyjarsýslu	495—496
441. 1483. 26. Júlí. Verndarbréf Hans Dankonungs handa Ólafi biskupi á Hólum	496—497
442. 1483. 18. Aug. Bréf um leiddan bygðarrymt upp á legorð Guðna Eyjólfssonar með Stein- unni Bjarnadóttur	497—499
443. 1483. 4. Okt. Dómr um síra Jón Dorvaldsson	499—501
444. 1483. 6. Okt. } 1484. 7. Marts. } Gjafabréf um Dal (Sauðlauks- dal) í Patreksfirði og Kefla- vík á Rauðasandi (sbr. Nr. 537).	501—502
445. 1483. 19. Okt. Kaup- og landamerkjabréf um Hallgilsstaði í Fnjóskadal	502—503
446. 1483. 27. Okt. Bréf samhljóða Nr. 445 . . .	503—504
447. 1483. 18. Nóv. Bréf um Saurbæ á Rauðasandi	504—505
448. 1483. 26. Nóv. Hirðstjóraþingbréf Diðriks Þingis	506—507

Bls.

449.	1484. 11. Marts.	Kaup- og landeignarbréf um Hól í Kinn	507—508
450.	1474. 26. Marts.	Bréf um Skjallandafoss á Barðaströnd	508—509
451.	1484. 26. Marts.	Bréf um sama efni	509
452.	1484. 21. Apríl.	Bréf um Hvilft og Eyri í Önundarfirði	509—510
453.	1484. 25. Apríl.	Bréf um Dálkstaði á Svalbarðsströnd	510—511
454.	1484. 2. Maí.	Eiðr Solveigar Björnsdóttur fyrir alla karlmenn, nema Jón Þorláksson og Pál Jónsson	511—512
455.	1484. 16. Maí.	Bréf um Þverá í Svarfaðardal	512—513
456.	1484. 21. Maí.	Transskriptarbréf	513
457.	1484. 4. Júní.	Bréf um Syðriey á Skagaströnd	513—514
458.	1484. 9. Júní.	Bréf um Solveigu Björnsdóttur og Jón Þorláksson	514
459.	1484. 11. Júní.	Kvittunarbréf um Langholt í Flóa	515
460.	1484. 16. Júní.	Bréf um reka Mýrakirkju í Dýrafirði	515—517
461.	1484. 1. Júlí.	Bréf um fylgi nokkurra útlendra manna við Andrés Guðmundsson í Reykhólafor	517—518
462.	1484. 6. Júlí.	Samþyktaðbréf Gauta erkibiskups upp á dóma Magnúsar biskups í Skálholti um Staðarhól	518—519
463.	1484. 14. Aug.	Transskriptarbréf	519
464.	1484. 15. Aug.	Bréf um landamerki Valbjófsstaðar (falsbréf)	519—520
465.	1484. 20. Aug.	Bréf um Eyjólf Einarsson	520—521
466.	1484. 23. Aug.	Bréf um viðtal Þorleifs og Einars Björnssona um reikningskap eptir Björn Þorleifsson föður þeirra	521—522
467.	1484. 23. Aug.	Bréf um Svefneyjar og Miðjanes	522—524
468.	1484. 29. Sept.	Transskriptarbréf	524
469.	1484. 15. Okt.	Bréf um reka Staðarbakka-kirkju í Miðfirði	524—525
470.	1484. 22. Okt.	Bréf um, hve mikið jarðagóz	

	Bl.
klaustrsins á Munkaþverá hefir aukizt síðan Einar Ísleifsson varð ábóti	526
471. 1484. 2. Dec. Kaupbréf um Efstafell í Kinn	526—527
472. 1484. } Vitnisburðr um testament	
1488. 17. Maí. } Árna Höskuldssonar	527—528
473. [1484]. Bréf (Magnúsar biskups Eyjólfssonar til Einars Björnssonar) um sætt við heilaga kirkju og um fjármál	528—530
474. [1484]. Umburðarbréfs forsögn (Magnúsar biskups) um visitazíureið	530—531
475. [1484]. Forsögn syndalausnarbréfs	531
476. 1485. 29. Jan. Dómr um framfæri Guðlaugar Sveinsdóttur	531—534
477. 1485. 5. Febr. Bréf um Okinsdal í Arnarfirði	534—535
478. 1485. 12. Apríl. Dómr um Bustarfell í Vopnafirði	535—536
479. 1485. 21. Apríl. Kaupbréf um Brimnes í Svarfaðardal og Tungu í Vatnsdal	537
480. 1485. 22. Apríl. Próféntubríf Jóns Ólafssonar	537—539
481. 1485. 20. Maí. Kaupbréf um Hafrafell í Fljótshéraði	539—540
482. 1485. 18. Júní. Vottorð um testamentisgjöf Þorleifs Árnasonar um Merkigil	540—541
483. 1485. 24. Júní. Kvittan um andvirði Molastaða í Fljótum	541—542
484. [1485?]. Alþingisdómr um áverka Jóns Sigmundssonar og fylgjara hans við Ólaf Sölvason	542—543
485. 1485. 20. Júlí. } Kaupbréf um Bjarg í Mið-	
1499. 10. Maí. } firði og Hvarf í Viðidal	543—544
486. 1485. 31. Júlí. Bréf um sölu á Brimilsvöllum	544
487. 1485. 3. Sept. Sýslubríf Árna Einarssonar fyrir Vaðlaþingi	545—546
488. 1485. 8. Sept. } Bréf um Vagla og Vaglaskóg	
1486. 13. Apríl. } í Fnjóskadal	546—547
489. 1485. 11. Sept. } Kaupmálabríf Sveins Sum-	
1486. 20. Apríl. } arliðasonar og Guðríðar Finnbogadóttur	547—549
490. 1485. 20. Sept. Bréf um lúkningar til Laufásakirkju	549—550

	Bl.
491. 1485. 24. Sept. Vitnisburður Egils Grímssonar um Viðidalstunguslag	550—551
492. 1485. 28. Sept. } Kaup- og landamerkjabréf 1486. 16. Febr. } fyrir Vatnsleysu í Fnjóskadal	551—552
493. 1485. 7. Okt. Vitnisburður Einars Oddssonar um Viðidalstunguslag	552—553
494. 1485. 4. Nóv. Vitnisburður Bárðar Jónssonar um sama	553—554
495. 1485. 21. Nóv. Bréf um Tungu á Vatnsnesi, landamerki þeirrar jarðar og Ásbjarnarstaða	554—555
496. 1485. 30. Nóv. } Kaup- og landamerkjabréf um 1486. 10. Jan. } Efstafell og Geirbjarnarstaði í Kinn	555—556
497. 1485. 23. Dec. Bréf um hestmál	556
498. 1486. 5. Febr. Bréf um Lund í Lundarreykjadal	556—558
499. 1486. 15. Febr. Transskriptarbréf	558—559
500. 1486. 25. Febr. Kaupbréf um Bøðvarshóla í Vestrhópi	559
501. 1486. 5. Marts. Dómr um tollgjald úr Bjarneyjum til Staðarhólskirkju	560—562
502. 1436. 8. Apr. Bréf um Teig í Hrafnagilspingum	562—563
503. 1486. 12. Apríl. Vitnisburður Sölva Þorvaldssonar og Steins Hrólfssonar um Viðidalstunguslag	563—564
504. 1486. 18. Apríl. Bréf um Hól í Siglufirði	564—565
505. 1486. 20. Apríl. Bréf um sama efni	565—566
506. 1486. 5. Maí. Transskriptarbréf	566
507. 1486. 11. Maí. Transskriptarbréf	566—567
508. 1486. 13. Maí. Bréf um Borgarhöfn	567—568
509. 1486. 23. Maí. Bréf um Þverá í Svarfaðardal	568—569
510. 1486. 24. Maí. Dómr um arf eptir Eirík Loptsson	569—572
511. 1486. 24. Maí. Transskriptarbréf	572
512. 1486. 26. Maí. Bréf um Barð í Fljótum	572—574
513. 1486. 30. Maí. Landamerkja og ítakabréf Skriðu í Reykjadal	574—575
514. 1486. 31. Maí. Kvittunarbréf um andvirði Arnarstapa	576

515.	1486. 5. Júní.	Prófentubréf Arnþjarnar Guðmundssonar og Höllu Magnúsdóttur	477—578
516.	1486. 8. Júní.	} Skrá um eignir og afhendingar staðarins í Tungu í Steingrímsfirði	578—580
	1537. 4. Aug.		
517.	1486. 19. Júlí.	Gjafabréf Einars ábóta til handa Stigi Einarssyni frænda sínum	581
518.	1486. 1. Sept.	} Dómr um arf eftir Eirfk 1487. 4. Júní. } Loptsson	581—586
519.	1486. 2. Nóv.	Virðingarbréf um kirkjugerð á Reynivöllum í Kjós	586—587
520.	1487. 8. Jan.	Bréf um jarðirnar Krukstaði og Arnarstaði	587—588
521.	1487. 23. Jan.	Bréf um Svarfhól í Álptafirði	588—589
522.	1487. 11. Febr.	Kaupbréf um jörðina Alviðru í Oluosi og Egilsstaði í Flóa	589—590
523.	1487. 20. Apríl.	Transskriptarbréf	590
524.	1487. 30. Apríl.	Aflátsbréf Raymundar Peraudi fyrir styrk við „Ranctovenskirku“	591—593
525.	1487. 11. Maí.	Vitnisburðr um landamerki Öndverðarness og Gufuskála undir Jökli	593
526.	[1487. c. 24. Maí].	Kærur fulltrúa Björgynjar-kaupmanna gegn verzlunarstöðunum á Vindlandi, meðal annars um íslenska verzlun	594—597
527.	1487. 30. Maí.	Transskriptarbréf	597—598
528.	1487. 30. Maí.	Transskriptarbréf	598
529.	1487. 6. Júní.	Bréf um Stóruakra í Skagafirði	598—599
530.	1487. 14. Júní.	Kaupbréf um Holtastaði, Hvol í Vestrhópi og Steinstaði í Öxnadal	599—600
531.	1487. 30. Júní.	Alþingisdómr um ættleiðing Péturs Loptssonar	600—601
532.	1487. 26. Júlí.	Transskriptarbréf	601—602
533.	1487. 27. Aug.	Sættargerð Magnúsar biskups Eyjólfssonar og Einars Björnssonar um víg Bjarna Þórarinssonar	602—604
534.	1487. 1. Okt.	Gjafabréf um Bæ, Hvitárbakka og Langholt í Borgarfirði	604—605
535.	1487. 1. Okt.	Gjafabréf um Haukabergr og Hrakstaði á Barðaströnd	605—606
536.	1487. 3. Okt.	Dómr um víg Ólafs Indriðasonar	606—607

	Bl.
537. 1487. 6. Okt. Bréf um Keflavík á Barða- strönd (sbr. Nr. 444)	607
538. 1487. 22. Okt. Transskriptarbréf	608
539. 1487. 14. Növ. Bréf um rekafjörur Viðeyjar- klausrs í Grindavík	608
540. 1487. 7. Dec. Bréf um sama efni	609
541. 1487. 10. Dec. Vitnisburðr um máldaga kirkj- unnar á Stað á Reykjanesi	609—610
542. 1487. 10. Dec. } Kaupbréf um Vík (Reykja- 1489. } vik) á Seltjarnarnesi og Bú- land í Skaptártungu	610—611
543. 1488. 2. Jan. Kaupbréf um Sigurðarstaði í Bárðardal	611—612
544. 1488. 4. Febr. Kaupbréf um Sandvík í Bárð- ardal	612
545. 1488. 8. Apríl. Kaupbréf um Hraunhafnar- bakka á Snæfellsnesi	612—614
546. 1488. 28. Apríl. Dómr um Grýtubakka og Hlýskóga milli Jóns Sigmundssonar og Magn- úsar Þorkelssonar	614—618
547. 1488. 7. Maí. Gjafabréf um Þverár, Gerðu- berg og Bjarnarfoss	618
548. 1488. 15. Maí. Bréf um landamerki Saxahvols, Öndverðarness og Gufuskála undir Jökli	619
549. 1488. 26. Maí. Kaupbréf um Langholt í Flóa	619—520
550. 1489. 8. Júní. Dómr klerka um Svein Odds- son fyrir ásetu á ótekinni jörðu	621—622
551. 1488. 9. Júní. Barðsdómr hinn síðari	622—623
552. 1488. 9. Júní. Dómr um Núpufell og Hnapp- staði	624—725
553. 1488. 16. Júní. Transskriptarbréf	625
554. 1488. 16. Júní. Sama	626
555. 1488. 18. Júní. Sama	626
556. 1488. 24. Júní. Sama	627
557. 1488. 30. Júní. Bréf um Kirkjuból í Valþjófsdal	627—628
558. 1488. 8. Júlí. Máldagi Oddakirkju	628—631
559. 1488. 10. Júlí. Bréf um lögmanna kaup Finn- boga Jónssonar	631—632
560. 1488. 29. Júlí. Transskriptarbréf	631
561. 1488. 31. Júlí. Bréf um Eirík prest Einarsson	633—634

	Bl.
562. 1488. 2. Aug. Transskriptarbréf	634
563. 1488. 2. Aug. Transskriptarbréf	635
564. 1488. 9. Aug. Aðalsbréf Eggerts Eggertssonar	635—637
565. 1488. 22. Aug. Kaupbréf um Biasker	637—638
566. 1488. 21. Sept. Kaupbréf um Hof í Örafum	638—639
567. 1488. 3. Okt. Bréf um atför Jóns Sigmundssonar og hans fylgjara í Grenivík á heimili Magnúsar Porkelssonar	639—640
568. 1488. 12. Okt. Gjafabréf um Hvassafell	640—641
569. 1488. 13. Okt. Dómr um Viðidalsá í Steingrímsfirði	641—643
570. 1488. 10. Nóv. Kaupbréf um Skarðsdal í Siglufirði	643—644
571. 1488. 19. Nóv. Gjafabréf um Brún í Svartárdal	644—645
572. 1488. 28. Nóv. Kvittunarbréf Hinriks Mæðings til handa Páli Pálssyni	645—646
573. 1488. 9. Dec. Kvittunarbréf um Braudatungu	646
574. 1488. Gjafabréf um Berghyl	647—648
575. 1489. 18. Jan. Vitnisburðr um kaupmála Þorvarðs Bjarnasonar og Ingibjargar Ormsdóttur	648—649
576. 1489. 23. Jan. Dómr um Hóla í Laxárdal og Nes í Fnjóskadal	649—650
577. 1489. 6. Marts. Transskriptarbréf	650—651
578. 1489. 9. Marts. Kaupbréf um Þorbjargarstaði í Laxárdal	651
579. 1489. 24. Marts. Transskriptarbréf	652
580. 1489. 22. Apríl. Kvittunarbréf um Þverár, Gerðuborg og Bjarnarfoss	652—653
581. 1489. 29. Apríl. Transskriptarbréf	653
582. 1489. 30. Apríl. Kvittunarbréf um andvirði Lækjar í Melasveit	653—654
583. 1489. 2. Maí. Samþykktarbréf um kaup á Skarðsdal	654—655
584. 1489. 4. Júní. Testament Jóns Þórðarsonar	655—656
585. 1489. 5. Júní. Transskriptarbréf	656
586. 1489. 8. Júní. Kaupbréf um Syðrilauga og Mýlastaði í Reykjadal	657—658
587. 1489. 9. Júní. Próféntusamningr Þorvalds (bú-	

Pls.

	lands) Jónssonar fyrir Gottskalk son sinn við klaustrið á Þingeyrum	658—659
588.	1489. 21. Júní. Bréf um Biasker	659—660
589.	1489. 24. Júní. Kaupmálabréf Sigurðar Þorleifssonar og Kristínar Finnbogadóttur	660—661
590.	1489. Samþykkt Magnúsar biskups Eyjólfssonar, Eyjólfssonar lögmans Einarssonar og Didriks hirðstjóra Pinings	661—675
591.	1489. 15. Júlí. Kaupbréf um Raufarfell ytra og Vestrholt undir Eyjafjöllum	675—676
592.	1489. 6. Aug. Transskriptarbréf	676
593.	1489. 7. Aug. Dómr um Eirik prest Einarssonar	676—678
594.	1489. 22. Aug. Bréf um Botn í Patreksfirði	678
595.	1489. 31. Aug. Dómr um reikningsskil Odds Vigfússonar ráðsmanns Jóns Björnssonar	679—682
596.	1489. 2. Sept. Transskriptarbréf	682
597.	1489. 14. Sept. Kvittan um andvirði Sigurðarstaða í Bárðardal	682—683
598.	1489. 29. Septbr. } Vitnisburður, að Bjarni 1503. 19. Apríl. } Jónsson hafi fest sér Guðrúnu Ólafsdóttur	683
599.	1489. 3. Okt. } Próféntubréf Jóns Sigfússonar 1490. 16. Febr. } og Arnþrúðar Árnadóttur	684—685
600.	1489. 4. Okt. Transskriptarbréf	685
601.	1489. 4. Okt. } Kaupbréf um Stærrivoga á 1491. 24. Marts. } Kálfatjarnarströnd, Skarð í Fnjóskadal og Mýri í Bárðardal	686
602.	1489. 5. Nóv. } Vitnisburður um kaup á 1492. 8. Apríl. } Lundi í Lundareykjadal	687
603.	1489. Vitnisburður um landamerki Hrepps í Andakýl	688
604.	1489. Reikningr Múlakirkju í Aðaldal	688
605.	1490. 28. Marts. Verzlunarleyfi Hans konungs handa Hollendingum, meðal annars til að verzla á Íslandi	689—690
606.	1490. 12. Apríl. Bréf um faðerni Valgerðar dóttur Ástriðar Oddsdóttur	690—691
607.	1490. 14. Apríl. Gjafabréf um Syðridjúpadal	

	og Minniakra í Skagafirði og sölubréf um Stærriakra (Sbr. Nr. 618)	691—692
608.	1490. 14. Apríl. Ættleiðingarbréf Ingvildar til Helgadóttur til handa dætrum sínum	693
609.	1490. 19. Apríl. Kaupbréf um Kárstaði í Kárstaðabotni	694—695
610.	1490. 25. Apríl. Stephán Þórarinsson kvittar Einar Björnsson af vigi Bjarna Þórarinssonar bróður síns	695—696
611.	1490. 7. Maí. Transskriptarbréf	696
612.	1490. 11. Maí. Bréf um afhending Merkgils	696—697
613.	1490. 19. Maí. Kaupbréf um Eystriása í Skaptártungu og Brandalandsskóga	697—698
614.	1490. 16. Júní. Heimildar og kvittunarbréf um Þorbjargarstaði	699
615.	1490. 17. Júní. Dómr um Launguhlíðarreið	699—701
616.	1490. 18. Júní. Transskriptarbréf	702
617.	1490. 1. Júlí. Piningsdómr um verzlau, vetrarsetur, búðsetumenn, kaupalag á skreið og varningi og um skattfrelsi nefndarmanna	702—705
618.	1490. 1. Júlí. Alþingisdómr um sölu Stærriakra í Skagafirði (Sbr. Nr. 618)	705—707
619.	1490. 4. Júlí. Bréf um sölu á Lundi í Lundarreykjadal	707—708
620.	1490. 5. Júlí. Transskriptarbréf	708
621.	1490. 6. Júlí. Transskriptarbréf	708—709
622.	1490. 7. Júlí. Bréf um sölu Borgarhafnar	709—710
623.	1490. 12. Júlí. Transskriptarbréf	710
624.	1490. 23. Júlí. Kaupbréf um Steinnýjarstaði á Skagaströnd og Laugaland í Fljótum	710—711
625.	1490. 23. Júlí. Bréf um sama efni	711—712
626.	1490. 11. Aug. Bréf um óhlýðni síra Steins Þorvaldssonar við Ólaf biskup	712—713
627.	1490. 11. Aug. Bréf um „Svarból“ í Álptafirði	714—715
628.	1490. 20. Aug. Dómr um landskyldartöku af Raufarbergi	715—716
629.	1490. 20. Sept. Kvittunarbréf um andvirði Skriðu í Reykjadal	716—717
630.	1490. 27. Sept. Sýslubréf Diðriks Pinings	

Bis.

	yngra til handa Heinreki Mæding um Kjós og Kjalarnes og með Sundum	717—718
631.	[1490]. Byjaskerjadómr Didriks Pinings um skuldir Norðlendinga við Sunnlendinga og um vorvertiðarlok	718—720
632.	1490. 27. Sept. Dómr klerka um peninga Múla-kirkju í Aðaldal	720—722
633.	1490. 30. Sept. Bréf um arf eptir Kristínu Þorsteinsdóttur	722—723
634.	1490. 23. Okt. Dómr um skatthald Ingimund-ar Finnssonar	723—725
635.	1490. 5. Növ. ¹⁾ Dómr um óhlýðni síra Steins Þorvaldssonar við Ólaf biskup	725—727
636.	1490. 17. Növember. Gjafabréf um Skáldalæk í Svarfáðardal	727—728
637.	1490. 27. Növ. Kaupbréf um Oddastaði í Hnappadal	728—729
638.	1490. } Dómr klerka um meinbugi 1492. 26. Apríl. }	729—730
639.	[1490]. Gjafabréf um Borgarholt í Biskups-tungum	730—731
640.	1490. Vidimus	731
641.	[um 1490]. Forsagnir	731—733
642.	[um 1490]. Reikningr Melakirkju í Melasveit	733
643.	1490. Afhending stadarins í Goddölum	734—735
644.	1491. 27. Jan. Dómr klerka um Höskuld Árna-son	735—737
645.	1491. 4. Febr. Kaupmálabréf Þorgils Þor-steinssonar og Guðrúnar Jónsdóttur	738
646.	1491. 7. Febr. Kaupbréf um Kambfell	738—739
647.	1491. 14. Febr. Dómr klerka um Odd Arn-órsson	739—743
648.	1491. 30. Marts. Bréf um fylgu með Andrési presti Árnasyni karlægum	743—744
649.	1491. 13. Apríl. Dómr klerka um óhlýðni Helga Ásgrímssonar við Ólaf biskups	744—745
650.	1491. 24. Apríl. Bréf um eignalýsing Vigfús-ar Bjarnarsonar	746

¹⁾ 29. Okt. er prentvilla fyrir ofan bréfið.

Bls.

651.	1491. 4. Maí. Dómr um óhlýðni síra Guðmundar Skúlasonar við Ólaf biskup	747—748
652.	1491. 9. Maí eða 19. Sept. Bréf um torfiskurð frá Valþjófsstað í Skriðujörð í Fljótsdal . . .	748—749
653.	1491. 17. Maí. Transskriptarbréf	749
654.	1491. 27. Maí. Transskriptarbréf	750
655.	1491. 1. Júní. Bréf um landamerki Molastaða í Fljótum	750—751
656.	1491. 4. Júní. Transskriptarbréf	751
657.	1491. 25. Júní. Bréf um staðarpeninga á Gilsbakka í Hvítársíðu	651—752
658.	1491. 30. Júní. Alþingisdómr um víg Ólafs Indriðasonar	752—753
659.	1491. 1. Júlí. Samþykkt á Alþingi að biðja konung um að Einar Björnsson verði hirðstjóri, því sannfrétt sé lát Diðriks Pinings :	753—755
660.	1491. 14. Júlí. Réttarbót Hans konungs	755—757
661.	1491. 20. Júlí. Dómr klerka um fiskatíund af Vestmannaeyjum	757—758
662.	1491. 22. Júlí. Bréf um Bíasker	758—759
663.	1491. 28. Júlí. } Sveinn Sumarliðason lýsir sig 1492. 6. Júní. } lögarfa eptir föður sinn	759—760
664.	1491. 6. Aug. Kaupmálabréf Jóns Finnboga-sonar og Helgu Sæmundardóttur	760—762
665.	1491. 21. Aug. Umboðsbréf um mannslag Jóns Sigurðssonar	762—764
666.	1491. 27. Sept. Bréf um reka Gnýstaða á Vatnsnesi	764—765
667.	1491. 13. Okt. Bréf um Miðbæli undir Eyja-fjöllum	765—766
668.	1491. 20. Okt. Stephán biskup skipar síra Þór-arrinn Oddsson ráðsmann Kirkjubæjarklausturs	766
669.	1491. 25. Nóv. } Vitnisburðr um legorð Þor- 1518. 21. Apríl. } leifs Björnssonar með frænd- konu sinni	767—768
670.	[1491—1518]. Vegabréf handa Jóni Þórðarsyni á pilgrímsför erlendis	768

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

1. [um 1245].

VITNISBURÐUR fimm manna um landamerki Dögurðarness á Skarðsströnd, er þeir handfestu Lambkári að sverja.

Skrá þessi er tekiu hér eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörva í Haukadal af skjölum um Dögurðarnes og Dimonarklakka á Breiðafirði, gerðri c. 1730—40, og eru skjöl þau nú í minni eigu. Er afskript sú ágæt og stafrétt eptir frumriti. En frumrit það af þessari skrá og þeirri næstu hér á eptir, er Magnús á Jörva hefir haft fyrir sér, hefir þó varla verið hið upphaflega frumrit skrárinnar frá 13. öld, heldr að öllum líkindum afskript frá c. 1530. Á það bendir stafsetningin um sumt, þó að mart sé fornt í henni. En því ætla eg að frumrit Magnúsar að skránni hafi verið frá hér um bil 1530, að þá og nokkru síðar geingu dómur um þessi landamerki, og þá var einmitt „gömul skrá“ um þau borin í dóm og dæmd „sönn“ og nýt (áreiðardómur séra Ólafs Guðmundssonar og Daða Guðmundssonar 12. Nóv. 1530). Er þá harla líklegt að skrá þessi hafi verið afskrifuð, svo að hún væri til í meira en einu lagi til þess að nýta hana í málum þessum, sem sýnast hafa staðið leingi yfir, og að þeim hafi ekki lyktað fyrri en Ögmundur biskup úrskurðaði á synodo 27. Júní 1537 lögleg þan landamerki. er sú „landamerkjaskrá og áreiðslubréf“ inni héldu, er fyrir hann komu, og getr hér ekki verið átt við annað en þessa skrá og áreiðardóminn frá 12. Nóv. 1530. Ekki getr heldr vel verið átt við annað en þessa skrá í Staðarhólsdómi Jóns lögmanns Jónssonar 23. Apr. 1601, þar er segir að fram kæmi „ein gömul landamerkjaskrá, hvar eð inni stóð greinilega landamerki á milli“ Dögurðarness og Arnarbælis, og er þar dæmd nýt, en að aungu haldandi öll þau skilríki, „sem á móti hljóða optnefndri skrá, áreið [12. Nóv. 1530] og úrskurði [27. Júní 1537] um fyrr skrifuð landamerki“.

Aldr skrár þessarar er hér settur eptir því, sem líklegast þótti að ráða af nöfnum þeirra manna, er í honni standa og þekkjast nú með

vissu. Steínólfur Ingimundarson er án efa sá, er bjó í Búðardal 1235 (Sturl.¹ II, 171) og bróðir Dorbjarnar, er þar bjó enn 1242—43. En nú hina af þeim, er til landamerkjanna segja, er alt óvissara. Þó gæti mauni í fljótu bragði dottið í hug, hvort Marteinn Jóansson væri ekki sami maðr og sá, er féll í Grimsey með Fyjólfi Kárssyni úr Flatey 1222 (Bps. I, 538; Sturl.² II, 256), og að Gunnar Markússon sá, sem hér er nefndr væri sá hinn sami Gunnar og nefndr er í Grimseyjarför og féll þar, og að þeir hefðu báðir verið að vestan og í fylgd Eyjólfis Kárasonar úr Breiðafirði. Ef svo væri, þá sætti skráin að vera gerð nokkru fyrir 1220 eða varla síðar en 1216. En sá er hængr á því, að hér í skránni eru nefndir tveir menn, sem þá hafa ekki verið komnir af barnsaldri, en það eru þeir Bjarni og Guðmundr Snorrasonir, sem án alle efa eru synir Skarð-Snorra. Snorra sjálfs er fyrst getið 1223 (Sturl.² I, 263), og elztu synir hans Bárðr og Sigmundur eru fyrst nefndir sem fulltíða menn 1235 (Sturl.² I, 335, 336), og mnnu þeir þá ekki fyrir lanngu komnir af æskuskeiði. Í Starlungu er Bjarna Snorrasonar fyrst getið 1264, en þá hefir hann líklega verið nokkuð roskinn maðr, á að gizka um eða undir fimtugt. Guðmundar sonar Skarð-Snorra er að visu ekki getið í settatölum, en nafn það er þó í þeirri sett, og var Guðmundr Snorrason sýslumaðr í Dórnessþingi (d. 1354) sonr Snorra lögmanna Narfasonar, Skarðs-Snorrasonar. Má ætla að synir Skarðs-Snorra hafi verið flestir orðnir fulltíða um 1245.

Það gæti í sjálfa sér oltið á tveim mönnum, hver sá Lambkár sá, sem nefndr er hér í skránni, en það er á Lambkári Gunnsteinssyni í Galtardalstungu (Bps I, 599) og Lambkári bróðursyni hans Þorgilssyni, er ábóti varð og lézt 1249. Að visu hafa sumir heldr hneigt að því, að Lambkár Gunnsteinsson muni aldrei hafa til verið, og að í Guðmundarsögn muni það ritvilla ein fyrir: Þorgilssonar, Gunnsteinssonar. En móti þeirri setlan hnigr það þó heldr, að ekki er getið neinna barna Lambkárs ábóta, en hins vegar er getið bæði Helga Lambkárssonar, — föður þeirra séra Aðalbrands og séra Þorvalds, — og Ingibjargar Lambkársdóttur systur hans í Aðalvík, og kæmi það vel heim tímans vegna, að þau væri börn Lambkárs Gunnsteinssonar. En hitt er eptir að vita, hvort Lambkár Gunnsteinsson hefði verið enn á lífi 1240—50, og er það ekki mjög sennilegt. Verðr því ekki annað fyrir en að Lambkár sá, er tekið hefir þenna landamerkjavitnisburð, sé einmitt Lambkár ábóti. Það verðr og enn sennilegra, þegar þess tvenns er gætt, að Sturla lögmaðr Þórðarson hefir átt Dögurdarnes um þetta leyti, eins og sézt á næstu skrá hér á eptir, og svo hins, að svo er að ráða sem Lambkár ábóti muni hafa verið með Sturlu á Staðarhóli hin efzta ár æfi sinnar, að minsta kosti 1242 og úr því (Sturl.² II, 408—409). Má því ætla að hann hafi tekið vitnisburðina í umboði Sturlu, og er þá sízt fjarri að árfæra skrána til hér um bil 1245.

Þessi ero landamerke of Daugurdarnes. at skalastraumur skilur fyrir sunan. En alptavágr fyrir uestan og fyrir nordan vpp at raudalæk. Þa skilr ór raudalæk sionhending fram med setorfnahtollte og þar yfir þuera mýrina j giallkelsuatu. Og er þar j mýrinni pollr diupr sem landzmerkit er. Þa skilr ór uatninv þar sem foglþvf(a) er á uatzstraundinni at enda uazins. og sionhending j saurbru þa er eigi þornar uatn j á sumarit. Enn su bru er j gautu þeirri er liggur framan epter asum til hraunfiallz. Enn v́r saurbru þeirri skilr sionhending ofan med hraunfialli. og só yfir þuera mýri þa er j milli steinsholtz er og hraunfiallz. Og er þar enn pollr diupr j mýrinni sem landzmerkit er. og vr þeim polli skilr sionhending ofan epter mýrinni (sem) j milli steinshollz er og arnarhollz. Og su sionhending allt ofan j skogarhollt þat er sem leingst gengur at mýrinni sunnan at fra biarnarstodum. Enn þar í mýrinni fyrir nedan holltith hefst vpp marklækr. og fellr hann j sæ fyrir innan marknes. og skilur sa lækr Davgverdarnes og arnarbæli. þa skillia lón j milli skáleyiar og Dauguerdarnes. allir holmar j þeim lónum ut fra marknesi fylgia Dauguerdarnesi. huort sem ero firr skáley edr nær nema sviney en litla. allir holmar og eyiar þær sem fiarar j vmbhuerfvum dauguerdarnes. fylgia þvi.

Þessi aull landamerki um Daugurdarnes. saugdu þeir steinolfir ingimundzson. og pall olafsson. gunnar markusson. Marteinn joansson. og arni manason. at hia veranda. biarna snorasýni. og þordi eyiolffssyni. gvdmvnde snorrasyni. þorleifi marteinssyni. jórundi þorarinssyni. stefani jonssyni og morgum audrum godum monnum. og suo stadfestu þeir þenna sinn vitnisburd. at þeir handfestu lambkári at sueria þessi oll landamerki at vitnvm þeirra manna sem fýr voru nefndir. Og med þessu hafde lamkár sidan attaululaust medan hann átti dauguerdarnes.

2.

[um 1245].

SKRÁ um itök Dögurdarness á Skarðsströnd, að því, sem

Sturla (lögmaðr) Þórðarson sagði og með slíkum skilgreinum, sem hann kveðst kaupa og selja.

Eftir afskrípt Magnúsar Einarssonar á Jórva í Haukadál c. 1730—40 af Dögurðarness og Dimonarklakkaskjölum, sem getið er hér fyrir framan. Um aldur þessarar skrár er þess að geta, að hún stendr í handritinu áfóst fyrri skránni, og má því helst sætla, að hún sé frá sama tíma. Að öðru leyti verður ekki sagt nákvæmar um aldr hennar.

Þessi fylgja ítök Danguerdarnesi.

stóðhrossa beit á kuennahuols hialla. tuo mánuðe. annan a haust. enn annað mánuð á vor. fimm hrossnm. þrimur gömlum. enn tveimur ungum. og færa sno langt vpp at eigi siai heiman fra bænahn's Dyrum. þar í moti á kuennahvoll torfskurd j salltnes. og liggur þar hagagardur vm þuert nesit sæfa í milli. og eig(n) þeir af kuennahuali fyrir fram-an gardinn a medan þar vinzt.

annat ítak er j arngrímsstada land. þat er eing allt milli fabeinsár og uidilækjar. nedan fra raudalæk og allt upp undir laugabreckn. og þar undan brecknnni fram j uide-læk. þá er fiarheit þadan af allt upp vm kallzhaga nndir brun í milli fabeinsár og uidilækjar. ef selför er haufð vr Daugnardarnesi¹).

Þridia ítak a kirkian j Danguerdarnesi j Budardal undir suartzhamar. sex gelldnauta afriett. og eiga þeir nr Daugverdarnesi at fa mann vm dags sakir at bæta at haga-gardi þa (er) nautin ero rekin.

fiorda jtak á enn kirkian j Daugverdarnesi skög j hravnfialli nedanverdu milli hraunsnefia tueggia. og horfir su skogarkinn ofan at steinsholli.

Med þessum greinum hefir Daugverdarnes bæde verit sellt og keypt at þui sem sturla þordarson sagde. og med slikvm skilgreinum kvezt hann kaupa og selia.

3.

1263.

GAMLI sáttmáli af hendi Íslendinga við Hákon konung gamla nm skattgjald og landsréttindi Íslands.

¹) Svo.

Stockholmsafn C4 bl. 117a—118a, skinnbók með hendi Ara Ólafssonar frá Hafgrímstöðum 1585 eða síðar. Þessi texti af gamla sáttmála er notaðr við orðamun (C) af Norðmönnum við útgáfu þeirra af sáttmálanum í Norges gamle Love I, 460—61. Segja þeir bókina skrifada c. 1600 og árfæra sáttmálann til 1262, en Jón Sigurðsson færir hann til 1264, og notaði hann aldrei eða hafði jafnvel aldrei í höndum þessa skinnbók. Þó að það sé að bera í bakkafullan lækinn að prenta þenna sáttmála. Jafn opt og hann er prentaðr í I. bindi safns þessa (661—716), þykir mér þó rétt að prenta hann hér eptir þessari skinnbók, sem ein allra árfærir hann sjálf, hvað mikið eða lítið mark sein á árfærslunni er takandi (sbr. DL I, 671).

Gamli sáttmáli vm skatt.

J Nafni fodur oc sonar oc anda heilags :

War med þessú jatat oc samþýckt skattgialldi af jslandi vnder noregs krúno af almuganum med lofataki ú alþingi en ongú odrú :

Wær biodum virduligúm herra hakoni kongi hinum korunada vora þionústú vnder þa grein laganna sem samþyckt er milli kongdomsins oc þegnanna er landit byggia fyrsta grein.

J fyrstú grein ad vier vilium giallda kongi skatt oc þingfararkaúp sem logbok vottar oc alla þegnaskýlldu. Súo framt sem halldit er vid oss þat ú motj var jdtad skattinum.

J fyrstú ad vtañstefningar skilddúm vier ǫnguar hafa vtañ þeir menn sem dæmder verda af vorúm monnum ú alþingi búrt af landinú.

Jtem ad jslendsker sie logmenn oc sýslúmenn hier ú landinú af þeirra ætt sem ad fornú hafa godordin vpp giefid.

Jtem ad vj hafskip gangi ú hueriú arj til landsins forfallalaust.

Erfdur skulú vpp giefast firir jslendskúm monnum j noregi huersú leingi sem stadit hafa. þegar rietter arfar koma til edur þeirra vmbodzmenn. landaurar skulú oc vpp gefast.

Jtem skulú jslendsker menn hafa slijkan riett j noregi sem þeir hafa údur bestañ haft.

Jtem ad kongur Jati oss na fridi oc jslenskúm log-
úm epter þui sem logbok vor vottar oc hann hefur bodit j
sijnnum brefúm sem gúð giefur honum framast vit til.

Jtem jarl vilium vier hafa yfer oss medaň hann heldur
trúnad vid yður eň frid vid oss.

Hallda skulú vier og vorer arfar allaň trúnad vid ýður
medaň þier oc ydrer arfar hallda trúnad vid oss oc þessar
fyrskrifadar sættargiörder. en laúser ef rofiú verður af ýdari
alfú ad bestu manna ýfersýn: Anno M. ij^o lxiiij.

4. 19. Júní 1302. á Þórsnessþingi.

VITNISBURÐAR Bárðar (lögmanns) Högnasonar og Sturlu Jóns-
sonar um gjöf Marteins Narfasonar á Höskuldsey til Helga-
fellsklausrs.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Land-
bókasafni 858. 4to, bl. 157^b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c.
1600. Sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 174.

Bárðar logmans og Sturla Jonssonar
vitnizburdur vm Hoskollzey.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra
senda Bárður Hognason og Stulle Jonsson quediú guds og
sijna kunnigt giorandi ad vid vorum j hia er þeir sijra
Bardur prestur og¹⁾ páll kimblason vottudu¹⁾ ad: Marteinn
Narfason gaf Hoskollzey fyrir j vetri og 20 stadnum a
Helgafelli til eignar. og þar visse eingi ad Marteinn hefði
þessa firnefnda ey aptur vnder sig tekid til eignar. skrifade
bardur logmadur þenna eid a Tyrzdagin j trinitatizvijku. á
þornessþinge. ad hiaverandi abotanum og odrum godum
monnum.

Og til sanninda hier vñ.

¹⁾ b. v.; vantar í hdr.

5.

23. Júní 1311. á Þorleiksstöðum.

BRIEF um landamerki Þorleiksstaða í Blöndnhlíð.

Frumbréfasafn Jóns háyfirdómara Pétrasonar í transskripti á skinni frá $\frac{21}{6}$ 1546; nú í Landsbókasafni. Bréf þetta er grunsamlegt og því líkt sem það sé falsbréf. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 7.

Öllum monnum sem þetta Brief sía edur heyra senda Paull prestr Þorsteinsson og Olafur Ge(i)rmundsson quedin Guds og sína kunnugt giorandi at sub Anno Gracie Millesimo trecentesimo decimo primo næsta Dag fyrir Jons Messo Baptistæ æ Thorleikstöðum í Blönduhlíð æ landadeild(a)r stefnu fyrir Gudmndi lögmanni worum við hið og heirdum a þá nefndur Gudmund logmadr tok so fallinn Eijð af Haralldi Sigdrssyni og Þoruñi sistr hans. Jsleifi Brandssýni og joni Bergsveinssyni at su væri landeign Thorleikstada uti marklæg ur henni rædur gardur yfir æsinn Sionhending upp i sonefnda AkraDæl. ur marklæg deilir stefna ofañ yfir Giegner westr i illakijl. sem afdeilir Akra-kijn allt fram i fremra Giegnirs drög til þvergarda. ur þeim upp beina stefnu i hrolfstadalæk. rædnr hann syðañ merkium milli Míklabæ(a)r og Thorleikstada upp til mots vit stein sem stendur i myrinne sndur og upp undañ Mosa-grund. undañ steininum rædr gardr sionhending sunnañ loptsgerdi fyrrer utañ waglatun og so beint npp epter rietsýnis i fallseggina. Epter þessari eidfestri profan dæmði welnefndnr lögmann Gndmundr tiltekid land nder Thorleikstadi med fullum laga atkvæðum.

6.

1312.

25. Júlí 1506.

á Hólum.

MÁLDAGI Háls kirkju í Fnjóskadal í transskripti þriggja presta (Falsbréf).

Frumrit á skinni úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni. Innsiglið fyrsta er heilt og stendr á því nafn Gottskálks Jónssonar. Annars sýnist bréfið ekki geta verið svo gamalt sem frá 1506 með neinu móti og er byggjandi falsbréf.

Þat medkjenunst vid gottskalk ionsson ion gottskalkson og olafur tumasson prestar at vit hofum sied oc yfer lesid a holum j hialltadal fornan maldaga halz kirkiu j fnioskadal er skrifadur hefur verit Ɔcccxii arum epter gudz burd so latande ord epter ord sem hier epter stendur skrifat.

kirkia hiñs heilaga pieturs postula a halse j fnioskadald. hun á alltt heimalañd. Birningstadi. kambstadi. Sandhauga. lamseldi wm allañ fnioskadal oc aull torfa millum þuerar oc fnioskar þingmannalækjar og markdælar [*er liggur fyrir sunnan langhöl vit voluþrdu. og riettsýnis ofan alltt j þann gard er ligur ofan at fnioska gagnvart sidra skoga lañdamerki*¹⁾]. reka a fliotz sandi. siettungur bædi hualreka og vidreka fra fliotzose. nær til midz sandz. siettungur vidur liðsvetninga. so oc j natfparavikum millum huanndala og suiinar. oc skal allur sa siettungur fyrst takaz. teigur filger j kinn nordur. ut fra fiñstodum oc þýfeteigur innan garda. afriett a heidi ut. halmanna tungur.

oc til sannenda hier wm settum vit vor iñsigli fyrir þennan maldaga. a Holum j hialltadal a sialfa Jacobz-messo arum epter gudz burd Ɔdvi.

[Upplesed fyrer Herads þjugs Rettenum & Halse d. 3 Maji Anno 1740.

Testera

J Benedixson

Joon Eggertson

Upplesed fyrer Mañtals þjugs Rettenum aa Halsi d. 24. Maii 1743

Testera

J Benedixson

Oddur Olafsson²⁾.

¹⁾ [Þetta er sá kafla máldagans, sem hér virðist vera falsaðr, og til þess að koma þessum kafla inn hefir leikrinn verið gerðr, því að þetta stendr í eingum máldagabókum biskupsstólsins á Hólum (Sjá Dipl. Isl. II, 439; III, 572; V, 298). Ef svona áriðandi ákvæði hefðu verið komin inn í máldagann & dögum Jörundar biskups, er óhugsandi að hinir síðari biskupar hefðu felt það niðr, svo að þetta hlýtr að vera fals, og ártal svo sett af handahófi. ²⁾ [Utan á bréfinu.

7. 23. Febrúar 1357. á Helgafelli.

ÁSGRIMR ábóti á Helgafelli selr Þórði Flosasyni jörðina í Einiholtum fyrir Héðara-Lón og nokkurt lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to bl. 151a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Örstutt ágríp af þessu bréfi með ártali 1350 er prentað í Dipl. Isl. II, Nr. 531.

Kaup fyrir nedra¹⁾ Lón.

Anno¹⁾ Domini Amen var þetta kaup þeirra asgrimz abota ad Helgafelli og Þordar flosasonar ad abote selur bonum Jord alla j Eyñeholltum med ollu þui sem fylgdi ad fornu og nyiu og hann og stadurinn vard fremst eigandi ad. Hier j mot gefur Þordur land allt j hiedara Lóne med ollu þui hann vard fremst eigandi ad. þar ofaþ ð flogur hundrut vadmala og hest sliþkaþ sem Þordur vill. Jtem kw og hross þrievett. er stendur med Jordunne. skal abote og stadurinn suara Lagaríptingum ð Eyñeholltum. enn Þordur ð Jord og gosse þui sem hann gefur fyrir.

for þetta kaup fraþ ad Helgafelli jn vigilia Matthie 1357.

8. 27. September [1358]. á Stað á Ölduhrygg.

SAMNINGR Ásgríms ábóta á Helgafelli og Órækju Sturlusonar um landamerki Ingjaldshvols undir Jökli með þeim atriðum fleirum, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 148b—149a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Brief um landamerke Ingjaldzhuolz mille Ásgríjnz abota og Orækju Sturlusonar.

Jn nomine Domini Amen.

Var þesse skilmale mille Ásgríjnz abota og orækju Sturlusonar vm þann agreining sem mille þeirra bar af

¹⁾ Svo.

stadarinz vegna ad Helgafelli og Jngialldzhuolz ad stadarinz Eign skilide æfinleg padañ j fra. og¹⁾ allur skialldbreidur mille nefndra takmarka. Jarðfallalækjar og Holmkijlu. og þar med allur Búrfellzdalur. á allañ hatt kuitt og akiærulaust fyrir orækju og hanz erfingium. skilidi nefndur orækja hafa manadar beit fie sijnun j bwrfellzdal medan hann byggie a Jngialldzhuole. so framtt sem hann være stadnum thil greida vñ þad sem hann kynne med ad þurfa. Hier med skilidi orækja giora stadnum slykañ godvilia. sem hann villdi fyrir þann averka. sem hann hafde vinna latid a skialldbreid. sijdan stadnum var dæmdur hann til eignar. enn vñ Rif og reka fyrir Hraunskardi skylldu (þeir) þad ad sætt hafa og stodugtt hallda fyrir sig og sijnum epterkomendum. sem þeir menn giorde þar vñ. sem gylder biskup nefnde til.

var þesse sattargjord. a stad á ollduhrygg in festo sanctorum martyrum Cosmi og Damiani²⁾.

og til sanninda hier vñ. setti sijra flose Jonsson. Þorleifur Sámsson. Biorn Sturlason. prestar. Snorre andriesson. Biorn Jonsson. leikmenn. et cetera.

9.

[1358].

ÞORGILS Guðlaugsson lofar Ásgrimi ábóta á Helgafelli, staðnum til eignar, hálfri jörðunni Keflavík undir Jökli, gegn því að ábóti taki Loft son sinn til kosts og kenslu á staðinn, svo að hann megi vigjast til messudjákns.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 151a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 259, með ártali 1377, sem þar er tekið eptir Kirkjusögu Finns biskups, en af samanburði við önnur Helgafellskjöl, sem nú eru fram komin, fær það ekki staðizt, og verðr ártalið að vera hér um bil 1358.

¹⁾ Sve. ²⁾ Ártal bréfsins mun vera hér um bil 1358, því að 10. Márts 1356 kaupir Órækja Ingjaldshól, og Gyrðr biskup er enn á lífi, þegar þetta bréf er gert, en hann dó 1360 (sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 78).

Gjafabref fyrir halfre Kieflavíjk.

In nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra asgrimz með guds náð abota a Helgafelli og Þorgíljz gudlaugssonar að Abote tekur með Loffte syne hanz a þennan hatt að hann jatar honum a stadarins vegna koste og kíendslu þar til að hann er so fær fyrir namz saker að biskup vilie vígjia hann til messu-diaknz stíettar. Hier j mot lofar Þorgíljz til stadarins til æfínligrar eignar land að kieflavíjk halftt fyrir 8°. ef það reiknast so mjúkid með sannindum. að fornu lægie. enn leggja slíjkt til sem vantar. með ollum þeim gognum og gædum sem það hefur att að fornu og nyo og hann varð eigandi að og þar til v kugillde og hest. sie pillturinn so torvelldur til náms eda deyr hann fyrr enn hann fær þessar víjgslr. eda einhuor forfoll ganga til að eigi er von að hanu fae þessar víjgslur. þa skilnr þorgíljz sier aptur so mikla peninga sem afganga koste hanz og næme. þurfe hann og so langa yfersetu til nams að skynsomnum monnum virdist að staturinn sie eigi halldinn af þessari forgipt. þa skal til leggja so jafnt þyke.

voro þessar vottar við Jon Solmundarson. Snorre Andresson. Eyolfur biarnarson. gudmunnur aurnolfsson et cetera.

10.

[um 1360].

HALLVARÐR Oddsson selr Helgafellsklausri jörðina í Hrúts-holti í Hnappadalssýslu, að sérlega tiltöldum skógi og eingi í Söðulsholtland.

Eftir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 137^b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. (= Dipl. Isl. III, Nr. 105).

Gjafabref fyrir Hrnsshollte.

Hallvarðnr Oddsson selldi klanstrinu og Asgrime abote Jordina Hrnsshollt með ollum þeim gognum og gædum sem þar á að fylgia að tiltöldn sierliga skogie þeim er stendur

fyrir sunnañ ðna fyrir sunnañ modruskalahollt og eingie j Sodulholltz Jord sem bref þar vñ giortt vottar et cetera.
[Hier vanttar ij blod j maldagann¹].

11.

[1360].

SNORRI Andrésson selr Ásgrimi ábóta og klaustrinu á Helgafelli jörðina að Horni fyrir fjórðung í Berserkseyri og lausafé að auk, og er þar í talin bók, er Kolbrún heitir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pátrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 152b, með hendi Jóns lögmanna Sigurðssonar c. 1600. Detta bréf er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 257 eptir nokkuð afbökudum afskriptum, og með efablöndnu ártali 1377, sem þar er tekið eptir Kirkjusögu Finns biskups. En það er bert af þeim Helgafellsbréfum, sem nú eru komin fram, að það ártal fær ekki staðizt. Í afskript af bréfinu, sem komin er frá séra Guðmundi Jónssyni Hellna-presti, stendr ártalið 1460, sem að visu er rangt, og hefir með öðru orðið til þess að sagnaritarar hafa talið, að sá hafi heitið Ásgrimr er ábóti var á Helgafelli það ár [(1460). Sjá Timarit Bókmentafélagsins VIII, 233]. Enn þótt þetta sé rangt, sýnist það þó að nokkru benda í rétta átt, og mun vera farið aldavilt af misritan, svo að hið rétta ártal bréfsins verðr 1360. Kemr það vel heim, því að nú er það ljóst orðið, að Helgafellsklaustr fær fyrst *alla* Akrey hjá Snorra Andrésyni 1365 (sjá Nr. 18 hér á eptir).

Kaup fyrer Horne.

In nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra abota Asgrimz og snorra Andriessonar ad snorre selur abota Jord ad Horne med ollum þeim gognum og gædum sem þui landi fylgia ð og hann vard fremst eigandi ad. Hier j mot gefur aboti j bersersseyre fiordung med ollum þeim gognum og gædum sem abotin vard fremst eigandi ad. og þeirre Jordu eigu ad fylgia til fiordungz og v^c er sijra Thomas Snorrason gaf til stadarinz j sijnu Testamente og þar til bok er kolbrun er kollud. og leiguburd af halfri akurey med tueggia kugillda leigu. ero þau merke ad mitt braunskard ð fra þorustada-

¹) [Á spásáin í handritinu.

firdi millum hornzselia og kothraunz. skilde huor sier aptur það sem hefdi at(t) ef nockrar lagaríptingar geinge ð.

voro þessar vottar við síjra Jon Hall(dor)sson. síjra Snorre Þordarson. Halldor Jonsson og Einar Guðmundsson [og marger adrer goder menn¹).

12. 14. Janúar [1362]. í Grunnasundsnesi.

EINAR Þorláksson fær Ásgrimi ábóta og klaustrinu á Helgafelli jarðirnar í Botni og á Þorustöðum, en skilr Þorbirni frænda sínum í mót kost, klæði og kenslu, þar til hann væri vigðr til prests, og þar með fimm hundruð í bókum, messuklæði og kaleik.

Eptir skjalabók úr safni Jóns Pétrssonar háyfirdómara, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 151b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 256, með ártali 1877, sem þar er tekið eptir Kirkjusögu Finns biskups, en fær nú ekki hæglega staðizt eptir að komið er í ljós testamentisbréf Einars Þorlákssonar frá 14. Janúar 1862, því að svo sem það er orðað hefir Einar þá verið dauða nær og þá dagana verið að ráðstafa sínum efsaum, sem honum þótti mestu varða, og mun hann hafa dáíð það ár. Er því ljósast að þetta bréf geti ekki yngra verið en 1862, og frá því ári mun það vera. Einar hefir verið bróðir Ketils hirðstjóra.

Kaupbrief fyrir Botne.

In nomine²) Domini Amen

var þetta kaup þeirra asgrimz abota og Einarz Þorlákssonar að abote tok með Þorbyrne frænda hanz og jatade honum koste. kiendslu og klæðum. þar til hann væri prestur að vijgslu. ef honnm yrde það audit og þar með v^e j bokum og messuklæðum og kaleik. hier j mot lagdi Einar til klanstnrsinz Jord j botne og a Þorustodnm. v kugilldi og v^e j haustlagie.

var þetta bref giortt (j) grunnasundznesi post octavam Epiphaniæ³) þessum monnum hiaverondum síjra Þorleife

¹) [sl. 858; b. v. sbr. Dipl. Isl. III, bla. 313. ²) Svo. ³) Þetta er helzt svo að skilja, vanti hér ekki í, að dagsetningin sé næsta dag eftir áttund þrettánda dags eða 14. Jan.

Jonssyni. Lopti diakna þorgilssyne. augmunde Þorvalds-
syne og Olafe Þorsteinssyne.

13.

14. Janúar 1362.

TESTAMENTISBRÉF Einars Þorlákssonar (bróður Ketils hirð-
stjóra), þar sem hann meðal annars gefr Helgafellsklaustri
til legs sér jörðina í Hraunfirði.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirðómara Pétssonar, nú í Lands-
bókasafni 858. 4to, bl. 152, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c.
1600. Úrstutt ágríp af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 153.

Giafabref fyrir Hornzfirde¹⁾.

In nomine Domini Amen

giore eg Einar Þorlaksson þetta testamentum til synda-
lausnar mier og saluhialpar heill ad samvitsku þo nockud
sie krangett j lijkamanum.

(J) fyrstu ad eg kys mig liggia ad H(eilagri) Helga-
fellzkirkiu epter þui sem gyrdur biskup j Skóúllholte hefur
þar orlof til giefit. hef eg til þess legz lagtt land allt j
Hraunfirði¹⁾. med þessum skilmala ad sex fiordungar smiorz
skulu giefast ártjardag minn þurfamonnum af stadnum ad
Helgafelle æfnliga. og seigiast salumessa ártjardaginn
æfnliga med ollum tonum sungnum salutjrdum. og nefna
mie thil bænar huorn sunnudag j kirkiu. hef eg hier med
adur lagtt thil stadarinz j Testamentum x^o et cetera. hefur
abote. med brædra sinna samþycke. jatad mier brodurligri
vtferd. med þuilijkum eptergiordum sem þeim heyrir.

Jtem ije til stadarinz j skóúllholte.

krossholltzkirkiu je.

je kirkiu j nortungu.

je kirkiu j ðse.

je fatækum monnum jnañ xij manada.

skal þetta allt riettgolldid j vadmalum.

je fatækum monnum j kosti og klædum jnañ sio natta.

¹⁾ Svo.

Sugurdi brodur mijnum kw.

Dorgierde Hanskolldzdottur .v^o. iij kugilldi og ij^o j þarfligum hlutum.

j^o konu þoralfz.

morg¹) jngolfi.

gior(i) eg skylldugliga ad allar mijnar vijsskullder (greidist) þær sem eg atti ad lwka. gef eg mig gude j valld og mijna sal med jdran og audmiuku hiartta. enn eg neita fiandanum ovin allra godra hluta. og ollum odrum jllum hlutum. bid eg drottinn minn og þijna sætustu modur og alla helga til arnadar ordz. skal mitt Testamentum standa obrigdugliga hiedan af.

Actum Anno 1362 in festo felicis.

14.

27. December 1362.

Björn Jörundarson selr Ásgrimi ábóta að Helgafelli jörðina á Backa (i Helgafellssveit) fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétersonar, nú i Landsbókasafni 858. 4to, bl. 152b—153a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Örstutt ágríp af þessu bréfi með ágizkuðu ártali 1360 er prentað i Dipl. Isl. III, Nr. 106.

Brieff fyrir Backa.

In nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota ad Helgafelle og Biarnar²) Jorundarsonar ad Abote keypti³) ad honum land allt a backa med ollum þeim gangnum og giædum sem hann varð fremst eigandi ad. og þui atte ad fylgia ad fornu og nyiu. Hier j mote giefur aboti byrne kyr v. v asaudar kugilldi. giellfiar kugilldi. fimttan .c. vadmala. v^o j gripum virð til fullra aura. Lwka a fyrsta ðre xij^o j vadmálum og iij^o j gripum. enn a thueimur ðrum odrum skal lwkast ad helminge allt annat landz verdit. nema abote

¹) D. e. mörk. ²) Hann er kallaðr Bjarni i ágripinu. ³) b. v.; vantar i ðdr.

villie lwka skiotara. lwkast xij alner j leigu af huoruu hundradi er olwkt er. skal biorn abyrgiast allar lagaripringar ð lande og lwka stadnum jafnmarga og jafnfrida anra aptur j mote ef brigdast kann. enn abote er skylldugur ad hallda Jordinne til laga. skilur byorn sier aptur so morg hundrut og jafnfrid j jaurdu sem eigi verda lwkt.

voro þesser kaupvottar. Sijra Snorre officialis. sijra flosi. Þordur flosason. Snorre Andriesson. Biorn Jonsson. Sueirn Solrunarson. Jon gudmundsson. Anno 1362 in festo Johanniz apostoli.

15.

22. Apríl 1364.

SAMNINGR frá Haldórn Þorvaldsdóttur og Ásgrims ábóta nm jarðirnar Hóla, Garða og Þæfustein, er Haldóra hafði áðr gefið Helgafellsklaustri, svo og um önnur fjárskipti.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 150a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip bréfs þessa er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 171.

Brief fyrir Hoolum. gordum og þæfusteine.

Jn nomine Domini Amen.

var þesse skilmale Ásgrimz abota og fru Halldoru Þorvalldzdottur vm leiguburd a þessum Jordum þrimur sem hnn hafdi ädnr giefið stadnum a Helgafelli a Snæfellznesi Hoolum. gordnm og þæfusteine. Enn nn endurnyiade hnn þa somu gief med handlogum vid Abota Ásgrijm alagalanst vid stadin til nockurz þunga ð þann mata ad stadnrinn skilldi þær æfingliga eiga. med ollnm þeim hlunnendum. sem þeim fylgdi. Enn abotinn skillde lwka frn Halldoru xx vætter skreidar. og þar til huortt er abotinn vill x vætter skreidar ednr ij fiordnnga smiorz fyrir hueria vætt. Jtem fær hun Abota til leiguburdar ätta kyr og fiogur asaudar kugilldi. skal þar lwkast j leign ij vætter smiorz. skal þesse Jarda leiga og kngilldi lwkast ad Helgafelli ð huortt ðr. ð stadurinn hier af x kugilldi. Jtem skal smävidur loggiast af rekum til firsagdra jarda. so ad þær verdi leigu-

færar. Enn frú Halldora skal hafa hualreka og hina stærru vidu. medan hun lifer. og skipa þui vid stadinn. sem hun vill enn stadurenn á allañ reka med fyrgreindum Jordum og kugilldum stadnum frials alþingiss og leigulaus.

Og til sanninda hier.

Anno 1364 decimo calendás Majj.

16.

23. Júní [1364].

í Görðum.

Gyðer bóndi (Þorvarðsson) selr með samþykki Ingu hús-freyju sinnar Ásgrimi ábóta og staðnum á Helgafelli jörð-ina í Vatnsholti í Staðarsveit fyrir Svarfhol í Miklabólts-hrepp, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Lands-bókasafni 858. 4to, bl. 142a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 61, með ár-tali 1354 að ágizkan, en í handritum stendr 1345, sem ekki fær stað-izt. Nú síðan þetta bréf er komið fram nokkur veginn heilt og þannur fleiri Helgafellsskjöl, er að ráða að ártal þess muni vera 1364.

Kaup fyrir vatzholti.

In nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra asgrims abota stadarinz vegna ad Helgafelli og gyrdz bonda med handlagie og samþycke Jngu husfreyiu hans ad þau fyrnefnd hion selldu Asgrimi abota land allt j vatzhollte med ollum þeim gognum og gædum sem þau vrdu fremst eigandi ad. Hier j mot gefur Asgrimur abote (jord) ad Suarbhooli. allt j miklholtzhrepp med ollum þeim gognum og gædum sem þui landi eiga ad fylgia og staturinn ad helgafelli vard eigandi ad a þann hatt ad gyrdur og Jnga skilldu bwa ad vatzholti vm þriu ár. enn suarfhol byggiaat stadarinz vegna og stædist á vm leiguburd enn ad lidnum þrem vetrum skilldu þau kiosa huortt er þau villdu þa helldur eiga suarfhol edur xij^o er stadarinz formenn villdu vti lata þa ad frijðleika. hier med giordi abotinn þau kuitt af torfz¹⁾ tiltoku og allri vida

¹⁾ t^o, hdr.

medferd að vatzholltz reka. síðan þau höfdu þar geymslu á stadarinz vegna.

voru þessar kaupvottar Sijra Jon Hall(dor)sson. Sijra Snorre Þordarson. Olafur hirdstjóri píetursson. Jon b(ondi) kíetilsson. Hrafn snorrason. Snorre andriesson et cetera.

17.

1365.

VITNISBURÐUR SEX MAUNA, að þau Gyrðr bóndi og Inga kona hans hafi viljug og óneydd geingið að kaupum þeirra við Ásgrím ábóta um Vatnsholt og Svarfhól.

Eftir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókassafni 858 4to, bl. 142b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

1365.¹⁾

Ollum þeim góðum monnum sem þetta bréfið sía edur heyra heilsar Jon prestur Halldorsson. Snorre prestur Þordarson. Hrafn Snorrason. Snorre Andriesson. Magnus Gudlaugsson og Halldor Jonsson meður guds kuedin og sinne kunnugt giorandi að þar vorum vær í hía í stofunne í górdum að gýrder bonde og Inga kona hanz geingu samþykkeliga til handlagz við Ásgrím abota vm það kaup er þau keyptu vñ vatnsholt og svarfhol epter þui sem kaupbréfið þeirra þar vm giorrt vottar. vorn þau hier vm sannliga sialfviling og a allañ hatt óþuingnd af huorium manne þeim þar voru jñne bæde meður ordum. verkum og giordum. þraungde Olafnr bondi þeim og að sidur til þess kaupz. að hann villdi eigi fyrir handlaginu seigia vtan vnder dom væri fest. þniat hann villdi að ecki hefði keyptt verid. kioru þau og fullkornliga bædi samtt kaupid helldur enn dom adur þau geingu til handlagz við Abotann. að síjdustu hiellt og einginn hondum þeirra þa þau logdu hendur síjnar samþykkeliga saman. matte og eñgi madur það heyra að þan mællte nockud í mote eða (gyrder) kalla(di)st naudigur vera þa er síjra Jon skildi fyrir handlagi þeirra. budu

¹⁾ 1395, hdr., sem er augljós misskript fyrir 1365.

þau og Abota sialfdæmi adur vīm daginn þad sem j mille þeirra bar. var þa og bued til kaupz med þeim vīm þessar jarder.

og til sanninda hier vm et cetera.

18.

12. Mař 1365.

í Bjarnarhöfn.

SNORRI Andrésson selr Ásgrimi ábóta á Helgafelli með samþykki Sigríðar húsfreyju sinnar alla Akrey fyrir Seljalönd, með þeim atriðisorðum, er bréfið greinir.

Landabókazafn 858. 4to bl. 156b, skjalabók úr safni Jóns háyfir-dómara Pétssonar, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar e. 1600. Ádr er bréf þetta prentað í III., Nr. 110 eptir yagra handriti (AM. 252. 4to) og með ártali 1360. Ártalið hér kemr betr heim við önnur skjöl Helgafellsklausrs.

Kaupbref fyrir akur Eýjum.

In nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra Asgrimz abota og snorra Andries-sonar. með samþykkie Sigrijdar¹⁾ hwsfreyju snorra. og conventubrædra. ad helgaf(elli). ad herra¹⁾ abotinn²⁾ selur Snorra oll [Selialond³⁾ með þui ollu sem stadurinn varð fremst eigandi ad. og þeim á ad fylgia ad fornu og nyo. hjer j mot giefur⁴⁾ Snorre akureý alla. með þeim skerium og holmum sem fiarar j og¹⁾ Eýunne⁵⁾ a ad fylgia. ad fornu og nyo. [Skal eirnin fylgia⁶⁾ selfor a land. a⁷⁾ Seliarhofda. meður torfe til Seliagiordar og xij kugillda beit. ef þeir eigu so til. er þar bwa. enn taka eigi til af odrum. buort fleira sem þeir vilia sandfie⁸⁾ eda kyr. millum hægagarda. vtan eingiar⁹⁾ so leinge sem þarfnast. en Snorre slae þad fyrst ef hann vill eigi til beitar leggja. skal fie Snorra eiga [jafnan frialsa¹⁰⁾ beit allzkonar epter þui sem hann skipar. og þeirra manna sem hann bygger [á amyrum¹¹⁾. Gudnyarstodum¹²⁾ og biarnarhofn. Rista¹³⁾ ad frialsu heytorf hia seliarhofda. ef akureý-

¹⁾ b. v. 252; ²⁾ abote 252; ³⁾ lönd ad Selium 252; ⁴⁾ gssff 252; ⁵⁾ eyunum 252; ⁶⁾ [og eýunum filger 252; ⁷⁾ ad 252; ⁸⁾ asand 252; ⁹⁾ eýnge 252; ¹⁰⁾ [jaffabeimila 252; ¹¹⁾ [a myrum 252; ¹²⁾ 252; dugmyrarstodum 858(!); ¹³⁾ Riste 252.

ingar vilia. Þíer med selldi Snorre herra¹⁾ abotanum²⁾ faskrúð³⁾ fyrir iij kugildi. verde nockur brigda⁴⁾ a odrum huorum jord-(un)um. skilur huor sier aptur [þær jarder⁵⁾ sem adur hefur att⁶⁾ epter þui sem kaup þeirra var adur.

[War þetta kaup þeirra j Biarnarhöfñu jn festo Nerei et Achillei⁷⁾ Anno Domini 1365⁸⁾. Þessum monnum hiauerande sira Jone Halldorssine. Marteine bonda Þorleifssine. Helga Brandzsine. Magnuse Jllhugasine og Fiallgeire Einarsine. Gudmunde Sueinsine. Þorgrijme Runolfssine. Gudmunde Sigurdzsine og mærgum edrum godum mōnnum⁹⁾.

19.

1365.

ÓRÆKJA Sturluson geldr Hauki Gunnarssyni Kálfárvelli alla fyrir þau tuttugu hundruð, er hann skuldaði honum upp í landið á Ingjaldshvoli.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to bl. 147b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Kaupbref ad Kalfarweller ero giefner vid Ingjaldzhvole.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra sender S(ira) Liotur Biarnarson og Biorn Jonsson quediñu guds og sína kunnugt giorandi ad þar vorum vid j hia og sðum a hñndlag þeirra Orækiu sturlusonar og Haukz gunnarssonar so fyrir skildu ad nefndur Orækia gallt honum kalfarvelle alla fyrir landit á Ingjaldzhuole. er hann var honum skyldugur epter þui sem kaupbref þeirra þar vñ giortt vottar. enn nefndur Haukur handlagdi hann kuittan fyrir þau xxij lausafie er skild voro j kaupe þeirra. skillde optnefnður Orækia sier aptur allt landit a kalfarvollum ef Ingjallzhuoll xipptist.

Og til sanninda hier vñ setium vier.

Anno 1365.

1) b. v. 252; 2) abotz 252; 3) Faskruff 252; 4) brigd 252; 5) [þa jörd 252; 6) 252; ad 858; 7) leidr.: marie og Achilli(!) 252; 8) 1360 252; Cccclx 430; 9) [Anno 1365, 858.

20.

[1365].

ÓRÆKJA Sturluson selr með handlagi Solveigar húsfreyju sinnar staðnum á Helgafelli jarðirnar Ingjaldshvol og Kjalveg undir Jökli fyrir 70 hundruð með því skilorði, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú i Landsbókasafni 858. 4to bl. 147b—148a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað i Dipl. Isl. III, Nr. 261 með ártali 1377 eptir Kirkjusögu Finns biskups. Það ártal fær þó ekki staðizt, og bréfið hlýtr að vera eldra en 1369, því að þá standa Kálfárvellir fyrir bríð á Ingjaldshvoli (Dipl. Isl. III, bls. 254—55). Verðr það þá líklega svo að skilja, að þetta bréf sé einmitt frá 1365, og að Haukr Gunnarsson hafi selt Birni Jónssyni apr Kálfárvelli þetta sama ár (1365), og Björn því næst Torfa Koðránsyni 1366 (sjá Dipl. Isl. III, Nr. 178), jafnan með því skilyrði, að jörðin stæði fyrir bríð á Ingjaldshóli, þótt ekki væri það þá bréfað.

Órækja Sturluson selur asgrime abota Jngiallzhvol og Kialveg.

Ju nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota og Orækiu Sturlinsonar. að Orækja selde staðnum að Helgafelli lond er so heita Jngialldzhuoll og Kialvegur. með olln þui hann vard eigandi að eptir þeim skilmala sem hann keypti að Hauke B(onda) gunnarssyne. Hier j mot jatade asgrimur abote klaustursinz vegna 70^c með þessum frijðleika. halfan þridia tng kugillda. ern þar j x kyr. 9 asaudar kugilldi og vj gielldfiar kugilldi. halfan þridia tng hundrada j vadmalm. haustlagie og gripum. Lwkast a fyrsta ðre v kyr. þriu asaudar kugilldi. ij kugilldi gielldfiar. v^c vadmala. ve j hanstlage. a odru ðre iij kyr. iij asaudar kugildi. ij gielldfiar kugilldi. 4^c j vadmalm. 4^c j gripum. A þridia are ij kyr. iij asaudar kugilldi. ij gielldfiar kngilldi. 4^c vadmala. iij^c j haustlagie. Jtem var lagtt ved j jordina a Hros(s)holli til leiguburdar. a þann hatt að aboti skal a sietta ðre ¹⁾fyrir x kugilldi x^c j vadmalm og haustlagie. liggur allt j jordu til leiguburdar. xij alner a huoriu hundrade það er eigi lykst ut a fyrsta are. Skuln oll sol lwkast að Helgafelle. skal

¹⁾ Svo. Hér mun vanta: leysa veð.

abote lata giora vpp kirkiu a Jngiallzhnole. enn orækia [skal leggia¹⁾] til alla lausavidu, sem hann hefur til. kann Jngialldzhuoll og ad ríptast skilde abotinn aptur stadnum alla Kalfarvelle er orækia (gallt) fyrir Jngialldzhuol og allt hros(s)holttz verd. Lagdi aboti nidur allar tiltaulur vidur orækíu stadarinz vegna og sakargipter. Handlagde Solve(i)g hwsfreyia²⁾ orækin þetta kaup frialst og lidugtt sinna vegna.

Þessum monnum hiaverondum S(ira) flosa Jonssyni. S(ira) Jone Halldorssyne. Sjra Jlluga Kietilssyne. S(ira) Þorleife Jonssyni. S(ira) Saulmnde Eigelssyne. Sjra Biarna Sturlnsyne.

21.

[fyrir 1367].

SNORRI Andrésson gefr stadnum á Helgafelli í prófentu með sér og til legs sér jörðina á Hamri (líkl. Stakkhamri í Miklaholtshrepp).

Eptir skjalebók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 152b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip þessa bréfs er prentað í Dipl. Isl. III., Nr. 258, og er þar getið til, að ártalið muni vera 1377. En af mannanöfnum þeim, sem koma fram í þessu bréfi, — en ekki standa í ágripinu —, er að ráða, að bréfið sé eldra en 1367 eða jafnvel nær 1360. Loptr Þorgilsson er hér enn nefndr djákni.

Brieff fyrir Hamre.

In nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota ad Helgafelle. og Snorra Andriessonar ad nefndur Snorre gefur stadnum ad Helgafelle land vnder Horne³⁾, med ollu þni sem hann hefur eigandi ad ordit oc þar til lagde hann ve j haustlægie edur vadmålum. hier j mot jatade abote nefndnm Snorra æfinligum koste af stadnum sem fremsta manne a stadnum. nema dryck og klædnade so framtt sem hann hefur eigi kost til ad klæda sig sialfur vllklædum. So og huar sem hann andast á Jslande. þa skal formadur stadarins lata sækia

¹⁾ [tvískrifad; ²⁾ hwsfreyiu, hndr.; ³⁾ Svo hér 858. Ágripin hafa Hamar.

hann og hafa þar fullt fyrir af gosse Snorra. ef hann hefur peninga til. ella gangi á stadarins gosse.

Þessum monnum hia verendum Lopte diakna Þorgilssyne. Gijsla¹⁾ klerk þóllssyne. þale gilssyne. Þordi Thomassyne. vermundi gallta. og odrum godum monnum.

22.

1. Marts 1367.

í Görðum.

SNORRI Þorleifsson officialis í Skálholti úrskurðar fast og stöðugt kaup þeirra Gyrðs Þorvardssonar og Ingu konu hans við Ásgrím ábóta á Helgafelli um Vatnsholt og Svarfól, því að svarið var, að Gyrðr og Inga gerði kaupin óneydd.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirðómara Þétrssonar, nú í Landsbókanaafni 858. 4to, bl. 142b—143a, með heudi Jóns lögmauns Sigurðssonar c. 1600.

Ollum godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sender Snorre prestur Þorleifsson officializ j Skálholhti Quediu guds og sina kunnugt giorandi 1367 in festo donati martiris kom a stefnu fyrir mig j gordum j Stadarsueit Asgrimur abote ad Helgafelli og gyrder þorvardsson og Jnga kona hanz epter þui sem þau hofdu þar handlagt sig med ollu þui profi og skilrijke sem þau hefdi til vm það jardarkaup er abotinn sagdist keyptt hafa jordina j vatnzholti ad þeim med þeirra godu samþycke og vpplagie. enn þau saugdust naudig verit hafa. og ad teknu juramento af huorutueggju halfu krafði eg ad þau skilldu leida prof sitt ef nockrer menn hefdi það sied ad halldid hefdi verid hondum þeirra þa er þau geingu til handlagz vid abotann eda þau hefdi kijptt hondum og ordit eigi laus eda talad það ad þau være naudug og villdi eigi jordina selia. og fieckst ecki vtan þau frambaudu²⁾ eid sinn og villdu sueria ad þau væri naudug. syndist mier sa eidur eigi takandi med þui abotinn baud fram votta og krafdi mig ad taca þa sem hia hefdi verid þeirra kaupi. og þeir vottudu ad þeir sau eigi annat epter sinne samvijsku enn þau væri onaudig. sijra Jon Hall-

¹⁾ Svo; rétt: Gils, og hefir hann verið faðir Páls. Gils prestur dó 1367 (Gottskálksannáll); ²⁾ Svo.

dorsson og Einar gudmundsson og soru þennan eidstaf et cetera.

Til þess leggur þu hond a helga bok og þad segir þu guði að þar varstu j hia hier j gordum næsta dag fyrir Jonznesso baptistæ að asgrimur abote og gýrder Þorvarðsson og Jnga kona hanz laugdu hendur sijnar saman og keyptu vm jarder vatnzhollt og Suarbol er liggur j Michlholltzhrepp med þeim skildaga sem kaupmale þar vm gior vottar. sagði aboti fyrir handlagit að þau skildu þui að eins til þessa kaupz ganga nema þeim væri badum viliugt og þennañ eid suer þu eigi saker vinattu virding herra abota. saker haturz eda ofundar við gýrder edur Jngu konu hanz. og eigi nema saker laga og Riettinda. So sie þier gud hollur et cetera.

Þui j gudz nafne amen sagða eg med fullum domi og vrskúrde fast kaup þeirra abota asgrims og gýrdz Þorvarðssonar og Jngu (og) Jordina vatnzhollt klaustrinu að Helgafelli til halldz og æfinligrar eignar. enn þeim gýrder og Jngu fyrrnefnda Jord að Suarholi eptir kaupi þeirra.

Og til sanninda hier vm.

23.

[um 1370].

KOLBEINN Benediktsson selr Ásgrimi ábóta á Helgafelli jarðiruar Grunnasundsnes og Hóla í Helgafellssveit fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 155a—b, með hendi Jóns Þögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 260, með ártali 1377, sem þar er tekið eptir kirkjusögu Finns biskups, því að í eingum handritum stendr ártal þessa bréfa, svo menn viti. Eins og bent er á í umgetnum stað í Fornbréfasafni, kemr það ekki heim við ártalið 1377, að Kolbeinn sá, sem hér selr, geti verið sami maðr og Kolbeinn Benediktsson ríki, er dó 1375. Er því tvent til, og annað er það, að þetta sé annar maðr, eda þá hitt, að ártalið 1377 sé rangt, og þykir mér það nú líklegra, því að það er nú staðreynt orðið síðan skjalabók sá fanst, sem hér er prentað eptir, að ártöl Finns biskups á Helgafellsskjölum eru víða alveg marklaus, annað hvort byggð á ónýtum af-

skriptum, eða þá sett að ágizkan. Kaupalagið sjálft í bréfinu bendir og á, að hér sé við ríkan mann að skipta. Kolbeinn heimtar hér alt greitt í bezta aurum og jafnvel mikið í silfri, og mundi ekki öðrum hafa gagnast það gagnvart ábótanum en ríkum manni. Auk þess er Kolbeinn kallaðr „bóndi“ í öðru bréfi um þessi jarðakaup. Er því líkast að sá, sem selr hér, sé einmitt Kolbeinn ríki, er dó 1375, og setti þá bréfið að vera frá c. 1370.

Kaupbrief fyrir grunnasundznese og
Holum j Helgafellssueit.

Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota að Helgafelli og kolbeins benedictssonar. að kolbeinn selur abota grunnasundznes og hola j Helgafellssueit með öllum þeim gognum og giædum er þeim londum eiga að fylgia að frateknum skogar jtókum þeim¹⁾ er adrer menn eigu að hafa. Hier j mot gefur abote kolbeine x kugilldiss hesta. vtañ abotè villdi heldur lwka atta hesta og 4 tuævetur hross. halfan sionda tang skreidar fyrir x^c nema abote vilie betur giora. og taka að helgafelli. xvj^c j silfri. xij aurum eyrer. xij og xx²⁾ vadmala og ij hundrada lag j hual slijkt sem abote villdi til lata. skilldi kolbeinn abyrgiast allar lagarptingar a þessum jordum.

voro þesser kaupvottar broder Steirn Þorkielsson. Broder Snorre Marteinsson. B(roder) narfe Snorrason. pall gilsson. Helga audunardotter. og fleire adrer.

24.

[um 1370].

KOLBEINN Benediktsson selr Ásgrími ábóta á Helgafelli jörðina Grunnasundsnes í Helgafellssveit fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirðómara Þérrssonar, nú í Landbókasafni 858. 4to, bl. 156a—b, með bendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600.

Kaupbrief fyrir grunnasundznese.

Jn nomine Domini Amen

¹⁾ Deir, hðr. ²⁾ Svo.

var þetta kaup þeirra Asgrims (abota) að Helgafelli og kolbeinz benedictssonar. að kolbeinn selur stadnum að Helgafelli jörð alla j grunnasundznes(e). með öllum þeim gognum og gædum sem þar eigu að fylgja og þau fru háll-dora vrðu eigandi að. Hier j mot gefur Abote kolbeine b(onda) halfan þridia taug hundrada j hafnarvodum og v^e j voru. halfan siounda taug vætta skreidar. skal það lwkast að Helgafelli. Brentt silfur til v^e. xij aurum eyre af þeim Rosum sem beit er a botne gyllt edur grafiñ. hross til v^e^a kugillda virð. skal lwkast a þremur árum. nema skreidiñ og vadmalin. enn allt annað a fyrsta áre.

voro þesser vottar b(roder) Steirn. b(roder) Snorre. wermundur Ornlolfsson. Jon Ormsson. prestar. Snorre Andriesson et cetera.

25.

1371.

á Helgafelli.

HALDÓRA Þorvaldsdóttir kvittar Ásgrim ábóta á Helgafelli af öllum skiptum þeirra á milli og aftekr ómagaskyld þá, er fylgja átti jörðum þeim fjórum í Bervík, er hún hafði gefið klaustrinu.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Lande-bókasafni 858. 4to, bl. 150b—151a, með hendi Jóns Þögmanns Sigurðs-sonar c. 1600. Frá Halldóra dó 1373 (Gottskálksannáll), og hefir verið kona Kolbeins Benediktssonar.

Kuittunarbrieff Halldoru Þorvalldzdottur vm
Jarder j Bervijk.

Ollum godum monnum sem þetta brieff sia edur heyra heilsar Halldora Þorvalldzdóttir (með) k(uedin) guds og s(inne) kunnugt giorandi að eg hefi gjortt Abota Asgrim¹⁾ af stadarinz vegna að Helgafelli kuittañ og lidugan af ollum skiptum og skuldaferlum sem eg hefi vid stadinn att. fra fyrsta tyme er eg atta nockud vid hann að skulda. og þar til sem nu er komit. so giore eg stadinn og yfer vel

¹⁾ Asgrime, hdr.

knúttān af ollum þeim stærrum og smærrum¹⁾ sem eg hefi til hanz lagtt. og hefi ongua skulld fyrir skilid. so kiennunst eg og med þessu mijnu opnu brefi ad eg hefi fullkomliga vppgefid þa omagavist sem eg hafdi ætlad ad fylgia skilide jorðunum þeim fiorum a Snæfellznesi med x kugilldum er eg hefi stadnum gefid. saker þess ad mijn profenttusetā hefur ordit a stadnum. er eg ætlade med fyrstu. skal þetta allt saman snuast vpp j mitt testamentum optnefndum stad a Helgafelle til frelsiz og nada.

Og til sanninda et cetera.

Actum Helgafelle Anno 1371.

26.

[1375].

MÁLDAGI kirkjunnar í Hjarðarholti í Dölum, [er Oddgeir biskup Dorsteinsson setti].

AM. 262. 4to, bls. 43—44, skr. c. 1605. Í registri við þetta handrit getr Jón Sigurðsson þess, að þessi máldagi „sýnist eldri en Vilchinsmáldagi“, og mun einginn efi á því vera, og mun þetta vera máldagi Oddgeirs biskups.

Hiardarholtt j LaxðrDal.

Kirkian j Hiardarholte er helgud hinum heilaga Johanne Baptista.

hun ð heijmaland alltt. med gognum og giædum þeim er þar fylgia. hun ð Spagilsstade og Vigsholtzstade og Prandargil og Borger. halfa vejle j Laxð. millum Krosslækjar og strejngs fyrer ofañ papa. Enn þadañ Einsamañ vt j sio. og vñ fram mólldskriduhil.

Dangad liggia til iij bæer og xx. ad Tiundum og lyscotlum. og osttollum. skal hann verda suo mijkell. malsmiolk¹⁾. þð mest er millum Þorlaxsmessu og petursmessu.

hun ð selför j Kikasel. ollu fie sijnu.

Stodhrossa bejt j Þuerdal. vpp fra Kolldukinn.

Hun atte xvj kyr og ij. asaudar kugillde. þð er Sera Vermundur²⁾ tok vid stadnum. v^c. jnnañ gatta. vij hross.

¹⁾ Svo. ²⁾ Detta mun vera sami maðr og Vermundur Örnólafson, er síðan varð prestur í Selárdal og ábóti á Helgafelli.

v^o. vadmála og kluckubrot og iij alltarisklæde. ad nafne eitt med pell. og er giortt á Crucifixum. iij med fustañ. Suart messuklæde. ein ad nafne bæde bætt og slitin. Hoklar iij eirn Blðr. annar huijtur. þridie grænn. fiorde raudvr. stolar tuennar og handlijn. Ducatus á alltare. ad nafne Cantaracapa. caleikar ij. messufata kista. og j tuejm hlutum vætt yfer. Sacrarjum munnaug. smelltañ kross. Rodukrossa iij med tre. mariu skrift. Jons skriftt. Laurencius skriftt. kertistikur ij. med messing. ij. med Járn. kierttahialmur. og elldbera. nafnlaus. og allur j sundur bollenn. Glodarkier. messingarkola. v. kluckur. fonts vmbuningur. stola. tuo lectara. tialld eitt og alltt fared. lijkakrak.

27.

15. Október 1377.

á Helgafelli.

HRAFN Snorrason selr með samþykki Þuridar húsfreyju sinnar staðnum að Helgafelli land að Saxahvoli undir Jökli með gögnum og ítökum fyrir Vatnsholt í Staðarsveit með rekum og hlunnindum og þar með lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 149a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar e. 1600. Bréf þetta er ádr prentað eptir öðrum og lakari afskriptum í Dipl. Isl. III, Nr. 268. Þar er og dagsetning misprentuð 13. fyrir 15. Október.

Kaupbrief um Saxahol og vatzholt mille Asgrimz abota og Hrafnz Snorrasonar.

In nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra asgrimz abota með samþykke conventubrædra [og Hrafnz Snorrasonar¹⁾]. að Hrafn Snorrason selur staðnum að Helgafelli land að Saxahuole með ollum þeim gognum og gædum sem hann varð fremst eigandi að. og þessu lande eiga að fylgia að fornu og nýjo með þessum jtökum. skipzhofn j ondverdanese. onnur j Beruujkargarda. tueggia stack(a) skurd j Hognamyre²⁾.

¹⁾ [b. v. eptir AM. 252. 4to; vantar í 858. ²⁾ Svo 858. Háumýri, hin hðrr.

Hier j mot giefur aboten land j vatzholte. med gognum og giædum. sem stadurinn vard eigandi ad. ad fra teknum ollum reka. so sem stendur j maldagaskra stadarinz. skipstada vid bwder og laxveidur j Lýsu badumeigiñ. so langtt sem jorden vatnzhollt geingur vpp audrum meigiñ. Hier til xiiij kugilldi ije j haustlagie. sex c j vadmalum. hundradz hross og kietil og liereptt fyrir þriu hnndrut. skilldi huor halda þeirre jord til laga. sem keypt hefur. enn huor gange aptur ad þui gosse. sem att hefur. epter ricttum Reikninge. var þessu keyptt med samþycke Þurjdar¹⁾ Hwsfreyio Hrafnis.

for þetta kaup frañ ad Helgafelli in crastino calixti Anno 1377 þessum monnum hiaverondum. Sijra Jone Hall-(dor)ssyne. Snorra Andriessyne. Byrne Jonssyne. Þormodi Jonssyne. Einare gellerssyne²⁾ og morgum odrum godum monnum.

28.

1386.

á Hjalla.

EYJÓLFUR bóndi Snorrason selr Guðmundi ábóta á Helgafelli land allt í Miðgörðum í Staðarhrepp fyrir land á Súlunesjum og nokkurt lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 144b—145a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 340.

In nomine Domini amen er þesse kaupmale þeirra guðmundar abota ad Helgafelli med samþycke virduligz herra Michaelz biskupz j skálholtti og eiolfz bonda Snorrasonar ad Eyolfur selldi abotatum og klaustrinn land allt j midgordum j stadarhrepp med þeim gognum og giædum sem hann vard fremst eigandi ad. og þui lande fylgia ad fornu og nyu. med laxveidi j kerstaudu j ðanne lysz³⁾ alþingiss jtakalaust. Hier j mot giefur nefndur abote greindum Eyioffi land a Sulunese med minna Sulunese. med ollu

¹⁾ sl. hin hðrr. ²⁾ Jonssyne(l), hin hðrr. ³⁾ lún, hðr(l).

þui sem þni lande ð ad fylgia ad fornu og nýiu og Þorlakur styrkðrsson oss fleck. og hann vard fremst eigandi ad. Hier j millnm gefur optnefndur abote nu j ðr iij kyr og xij ær. og bænhws kngilldi vnder sialfum sier. og kw er hann ð ad lwka kirkiunne a Helgafelli. veturgamallt nant og v^o j haustlagie j haust. þrijr sauder gamler til hundradz og tuævett naut og ofan ð xij alner til hundradz ad vore ij kyr og xij ær og nu j ðr half onnur vætt smiorz. skal þrattnefndur Eyolfur abyrgiast allar lagaríptingar ð gardalandi. enn nefndur Abote (svara) Lagaríptingum ð Sulu-nesium. for þessi kaupmali fram a Hialla j Anvese Anno 1386. þessum monnum vidverandi vijgfwsæ yfarsyne. Sumarlida Þorsteinssyne. Halldore Helgasyne og Orme Hafldasyne.

29.

21. Maí 1387.

í Miðgörðum.

EXJÓLFUR Snorrason handleggur Guðmund ábóta á Helgafelli kvittan af ölln andvirði Miðgarða.

Eptir skjalabók úr safni Jóns báyfrdómara Þétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 145a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kuittan fyrir Midgarda andvirði.

Ollum godum monnum sem þetta brief sia edur heyra sendum (vier) Þorleifur Marteinsson. Olafur Marteinsson. Andries philippnsson kuediu guds og vora kunnugtt giorandi ad a sietta ðre vorz kongz herra Olafz Noregz. Dana og skotta¹⁾ kongz þridindaginn næstañ fyrir huitasunnu j Midgordum j Stadarsueit vorum vier j hia saum og heyrðum ð ad Eyolfur Snorrason handlagdi Abota guðmund a Helgafelli olldungiss kuittan og lidngan af jardar verdi ollu þni er hann vard honnm skyllidugur fyrir jordina midgarda huoria er fyrnefndur Aboti hafdi keyptt stadarinz vegna ad Lucktnm ij^{er} kw og xij ðm og morck j abata af þessum 4°. Og til sanz et cetera.

¹⁾ Svo; rétt: Gotta.

30.

3. Marts 1390.

í Görðum.

ÁLFHEIÐR Flosadóttir gefr klaustrinu á Helgafelli kvittan þann mála, sem hún átti í jörðunni í Miðgörðum, og samþykkir sölu Eyjólfis Snorrasonar bónda síns á henni.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 145a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 340.

Samþykkt Albeidar Flosadóttur vīm midgardasolu.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Olafur Kolbeinsson. Vermundr Ornlólfsson. Jon Magnusson. prestar. Þordur Jngialldsson og Nichulðs Jorundarson. leikmenn¹⁾. quediū guds og sina kunnugt giorandi Anno 1390 in translatione Johannis episcopi j gordum j Stadarhrepp vorum vier j hia saum og heyrðum á handaband þorsteins abota a Helgafelli og alfeidar flosadóttur. fáalst það vnder ad þuilijkañ mala sem nefud alfeidur atte j jordunne j midgordum gaf hun kuittañ og lidugañ klaustrinu at Helgafelli. og samþykkti so það kaup. sem Eyolfur Snorrason bondi hennar hafdi þar vīm giortt vidur herra gudmund abota.

Og til sanninda hier vīm.

31.

20. Febrúar 1391.

í Krossnesi.

SERA Ólafur Kolbeinsson selr Þorbjörgu Sigurðardóttur jörðina Bøðvarsholt í Staðarhrepp með reka fyrir jörðina Vik í Eyrarsveit.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Jndride prestur Arngeirsson. Þorleifur Marteinson og Olafur Marteinson kuediū gudz og vora kunnugt giorandi ad

¹⁾ prestar (l) hdr.

ð þridia áre er Drottningin Margriet var tekið til Rijkisstiornar j Noregie manudaginn næsta fyrir Cathedracionem petri j krossnesi vorum vier j hia saum og heyrðum ð handaband þessara manna Sijra Olafz kolbeinssonar og Þorbiargar Sugurdardottur. sellði Sijra Olafur þorbiorgu Bauduarsholt j Stadarhrepp med halfum Reka fyrir jordunne med þui ollu hann varð eigandi ad. Hier j mot giefur hun vijkur jord j eyrarsueit med rekum og jtokum þeim sem hun ð j annara manna jarder med ollum þeim gognum og gæðum sem jordunne hefur fylgt ad fornu og nyiu og hun varð fremst eigandi ad. skillði huor hallda til laga sem keyptt hefur og abyrgiast lagaríptingar eptir logum. skildi sijra olafur af sier abyrgd vm broddgeira þann sem vt er fra landamerkinu j millum kalfarvalla.

og til sanninda hier vñ.

32.

2. Apríl 1397.

í Hrísum.

ÓLAFR Þórarinsson selr með samþykki Steinunar konu sinnar klaustrinu á Helgafelli þrjá hluti í Hrísum í Helgafellsveit og Úlfansfelli fyrir Borg í Miklaholtshrepp, Gröf og Kálfárvöllu, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfárdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to. bl. 154^a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 660, og er þar ágrip bréfsins með ártali 1440.

Kaupbrief fyrir wlfansfelle.*

Jn nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra Þorsteinz abota ad Helgafelli med samþyckie couventubrædra greindz klausturz og Olafz Þorarinssonar med samþyckie Steinunnar konu sijnnar ad nefndur olafur selur klaustrinu a Helgafelli til æfinligrar eignar iij hlute j jordunni Hrísum j Helgafellssueit. og halfa jordina Wlfanzfell. med ollum þeim gognum og gæðum. (hlutum og) hlunnindum sem þessum jordum hafa fylgtt ad fornu og nyo. og hann varð fremst eigandi ad. hier j mot gefur abote Þorsteinn nefndum Olafe jordina

alla ad borg j miclaholtzhrepp. med halfum borgardal. og olln þui sem þeirre jordu a ad fylgia ad fornu og nyo og þar til jordina alla grof med ollu þui sem þar fylger. og henne hefur fylgtt ad fornu og nyiu og klaustrit vard fremst eigandi ad. af Jone Sugurdssyne. og hier med jordina alla kalfärvelle. med ollu þui sem þar tilheyrer. skilldi olafur abyrgiast lagariptingar a þessum þrimur hlutum j hrisum og halfvo olvesfelle¹⁾. enn klaustrid hielldi til laga. skal klaustrid og abyrgiast lagariptingar a borgar¹⁾. grof og kalfarvillum og hallda suorum fyrir so framtt sem það ero log. enn lwka aptnr nefndum olafi so marga peninga sem riptast kann epter þui sem fle liggur j jordunne. enn Olafur vidskildur kirkiuna j hrijsum. vm allt það henne til heyrer jnnañ sig og vtan og hennar Reiking.

for þetta kaup fram j hrijsum manndaginn næstañ epter Lætare Jerusalem Anno 1397.

voru þesser kaupvottar Magnus prestur Þorhallsson²⁾ Broder Kietill gunnlaugsson. Þorsteinn Ellendsson. Þorsteinn gudmndsson og Snorre Bodvarsson. og til sanninda et cetera.

33.

2. Apríl 1397

í Hrísum.

MARKÚS Ólafsson selr með samþykki Ólöfar konu sinnar klaustrinn að Helgafelli fjórðunginn í Hrisum gegn lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfárdómara Pétssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 154b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kaupbrief fyrir Hrijsum.

Jñ nomine Domini Amen

var þetta kaup þeirra Þorsteinz abota ad Helgafelli med samþykkt allra conventubrædra. og Markwsar olafssonar med samþycke olofar konu sinnar. ad nefndur Markus selur klanstrinu a Helgafelli til æfnligrar eignar. fiordng

¹⁾ Svo. ²⁾ Dað er án efa sá hinn sami, sem ritaði Flateyjarbók að nokkru.

J jorðunne hrijsum með öllum þeim gognum og gæðum sem þar á að fylgja til motz við þá iij hlute jardarinnar sem olafur þorarinsson selldi klaustrinu. hier j mot gefur abote þorsteinn nefndum Markwse xv kugilldi. skilldi opt-nefndur Markus suara lagaríptingum a greindum jardar fiordungi enn klaustrid halda thil laga.

for þetta kaup fraim manudaginn næstañ epter Lætare Jerusalem. Anno 1397.

voro þesser kaupvottar Magnus prestur Þorhallsson¹⁾. Broder Kietill Gunnlaugsson. Þorsteinn Ellendsson. Þorsteinn gudmundsson og fleire adrer goder menn.

og til sanninnda et cetera.

*34.

6. Maí 1397.

í Garði.

VITNISBURÐARBRÉF um landamerki Tjarnar í Aðaldal.

AM. Apogr. 3606; ekki getið um eptir hverju ritið sé, en eptir rit-hætti bréfsins að dæma, þá sýnist afskríptin gerð eptir frumriti. Bréf þetta er áður prentað í Dipl. Isl. III, 514 eptir lakari afskrípt.

Þetta er vitnisburdr þeirra jons grimssonar ok arñors jonssonar vm jardar eign tiarnar j aðaldal ath fyrir sunnañ radi gardur sa er geingr fyrir sunnañ gerdiss uöllinn ath tiorñ ok heim j hornit a tungardeñum j garde ok sidan rædur uallargardurinn. ok sa gardur er geingr ur honum uestur j gñup ok ur þeim garde j þann gard er geingur upp ur markklett fyrir uestan gñup. er sidan mark gata su er geingr fyrir uestan gñupsenda austur ath þeirre gautu er geingur ut af gnupsenda. rædr þa su gata þar til er hun kemur nìdur a þeirre gautu er liggur ofan til vestre bellu. en fyrir utan rada hrauñ austur ath sueiñum en ur sueiñum austur j mýcklaholt. mýcklaholt allt með uide ok iardar eign ut j hraun þat ok griotgard er geingur fyrir utan holltid. rædur fyrir austan gata su er liggur ofan fra nese uth ath ýtra selgarde. saugdu þeir ath tiorñ ætte

¹⁾ Sjá 2. neðanmálgrein við næsta bréf á undan.

þriggia tolfedminga torfskurð j brua jord ok einn j botar jord ef hiner være adur skornir allir. saugdu fyrnefndir menu ath tíðrn sette beit a hrutalækjar flautu huort er helldur uilldu mañad huortueggia dægur eða tuo manade annat dægur. saugdu þrattuefndir menn jon ok arñor ath þeir uissu ath þau hakon þormodzsson ok reginleif soru ath tiarnar jord ætte þessa beit. uissu títt nefndir menu ath þeir arne ofeigssou ok biorn arñasson soru þan gard mark j millum gardz ok tiarnar er geingr ur uallargardeñum j garde ok uestur j gnup. saugdu adr greinder meñ ath tíorn ætte sex uikna uerk a eingebacka.

Ok til sannenda hier um settu uid ockur jncigle fyrir þetta nitðissburdar bref er giort uar j garde j adaldal drottensdag næsta epter krossOesso a uor þa er lidit uar fra hiugatburd uors herra iesu christi þusuñd. ccc. niu tiger ok sio ar.

35.

1398.

á Helgafelli.

MARKÚS Ólafsson kvittar Þorstein ábóta um andvirði fjórðungsins i Hrisum.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirðómara Pétrssonar, nú i Landsbókasafni 558. 4to, bl. 154b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kuittun vm Hrijsa andvirde.

Eg Markws olafsson kiennist með þessu mijnu opuu brefe. ad Þorsteinn abote ad Helgafelli hefur lwktt so mier vel nægier þau xv kugilldi sem hann var mig skilldugur klaustursinz vegna ad Helgafelli fyrir þann fiordung jardarinnar j hrijsum. sem eg selldi fyrsogdu klaustri. Þui giore eg hann og klaustrid alsendiss kuittan og lidugau af fyrsagdri skulld fyrir mier og ollum mijnum erfingium. og til sanuinda hier vm Actum Helgafell. 1398.

36.

1399.

KRISTÍN Guðmundardóttir gefr klaustrinu á Helgafelli með

sér í prófentu jarðirnar á Kálfárvöllum og Svarfhóli, og lausafé að auk.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Landbókasafni 858. 4to, bl. 140a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað með ártali 1390 í Dipl. Isl. III, Nr. 372.

kalfárvæller giefner j profentu Anno 1399.

In nomine Domini Amen.

var þetta kaup þeirra Þorsteins abota að Helgafelle með samþykke conventubrædra nefndz klausturz og kristinar gudmundardottur. að kristijn gefur klaustrinu j proventu sijna jordina alla a kalfárvöllum. með öllum þeim gognum og gædum sem þessari jordu hafa fylgtt að fornn og nyio og hun varð fremst eigandi að af Byrne bonda Einarssyne og þar með jordina a Suarfhole j Michlholtzbrepp með öllu þui þar á að fylgia. og hier með viij kugilldi. skulu þesser peningar klaustursinz vera. vpp hiedan til æfinligrar eignar. hier j mot skilur kristijn sier æfinligañ kost af klaustrinu. vidurlikañ sem bestu menn a stadnum næst formanne. og maldryckiu hinar stærsta hatjyder. og þa er hun fastar ef til er. Jtem xij alner smðvodar og 4 stikur liereptz arliga edur l(e)yse v aurnm ef eigi fæst liereptid. hnn skal og frialsliga meiga lata giora sier stofu og fa sialf vidu til og smidinn. enn klaustrid fæde hann og halldi stofunne að torfunum. enn eignist epter hennar dag. sæng skal hun og hafa til klaustursinz enn klaustrid halde og eignist epter hana og kistu hennar. hun skal og hafa ef hun vill þionustukonn a stadnum a sinn kost og skal su þa þiona henne. enn ella þionustu af stadnum. skal hun koma j profentuna þa hun vill epter næstu fardaga. hun skal og suara laga riptingum a jordunum. enn klaustrid halldi til laga.

voro þesser vottar vid Sjira Solmundur Jonsson. Bjorn B(ondi) Einarsson. Þorsteinn Ellendsson. Sugurdur gijslasonsteinolfur Arnason og Jon Halldorsson og marger adrer goder menn.

og til sanninda hier vm.

37.

1399.

VITNISBURÐUR, að Helgafellsklaustri hafi verið seldr Bláfeldr og Böðvarsholtsreki.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi er prentað með ártali 1389 í Dipl. Isl III, Nr. 365.

vm Blafelld og halfan Boduarzholtz reka. 1399.

Það giore eg Þorleifur Marteinsson godum monnum kunnigt með þessu mijnu opnu brefi að eg var þar nær j Mýklhollte þa er Helge Þorvardsson¹⁾ sellði asgrime heitnum abotá jordina að blafelldi. hann sellði honum og klaustrinu halfan bodvarzholtz reka þa þar með adurnefndri jordu að blafelldi. so og eigi sijdur heyrdi eg morgum árum sijdar Jvar bonda Þordarson²⁾ lya þui að hann hefði feingit greindum abota og klaustrinu halfan bodvarzholtz reka þann sem Jon Magnusson hafði feingit (honum) til fullrar eignar. og til sanz hier vm.

38.

1399.

VITNISBURÐUR um sölu á Böðvarsholtsreka.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Það giore eg Biarne biarnason godum monnum kunnigt með þessu mijnu opnu breffi að eg vissi og var eg hia að Jon Magnusson fleck Jvare bonda Þordarsyne halfan bodvarzholtz Reka til fullrar eignar og so að Jvar fleck þann sama halfan reka gudmunde abota til eignar og þeir lystu þui bader fyrir mier.

og til sanninda hier vñ et cetera 1399.

¹⁾ Þorvalldsson, ágripin; líklega rangt. ²⁾ Þetta er án efa Ívar krókr, sem dó 1389, og hefir hann líklega verið sonr Þóðdar Flosasonar.

39.

1399.

VITNISBURÐAR Kristinar Guðmunnardóttur nm Bøðvarsholtsreka.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 141^b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip þessa bréfs er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 540.

Anno 1399.

Það giore eg kristijn guðmunnardotter godum monnum kunnigt með þessu mijnn opnn briefe að Jvar minn Þordarson sagði fyrir mier að hann hefði giefid gndmunde abota að Helgafelli halfañ bodvarzholtz Reka þann er Jon Magnusson hafði feingit honnm.

og til sanz hier vm et cetera.

40.

[um 1400].

SKRÁ um eignir staðarins í Hruna, þegar Andrés prestur tók við, en Þórðr prestur afhenti.

AM. 262. 4to, bls. 39, skr. 1606. Þórðr prestur er kominn að Hruna fyrir 1394. Skrá þessi gæti því verið frá hér um bil 1400 eða nokkrum síðar.

Gamall maldage Hrnnakirkinn.

Suo mikid var virdt og lucktt er sera Andres tok enn sera Þordnr liet laust stadnm j hruna.

xiiij kyr og ij am fðtt j attatije asandar.

x^e j hrossnñ. vj^e j metfie. forñ Jnnstæda kirkiunnar. Jtem iiij^e j Bokum. Jtem v^e j virdingagotze. Jtem iiij^e voru. Jtem viij^e j hafnarvodum og vtiju alna j huertt hundrad. Jtem xij sauder veturgamler. Jtem j^e j slatrum. Jtem halftt annad hundrad j hafnarvodum voruvirdum. Jtem v manna messnklæde og eru ein sæmeleg og tenn vel fær. tenn miog vond. Jtem alltarisklæde þrin fær. Jtem viij dukar ovijgder. og þrijr j blðmerkttter. Jtem þriar kantarapur¹⁾. er ein með pell slitñ og forñ. Jtem kaleikar tuejr og

¹⁾ kapar, hdr.

kertestikur þriðr og er ein stor standande. kirkiuketill.
Baksturjarñ. amplæ. sacarium munnlog.

máttust iij^e j stadarspioll medañ sera Þordur var.

Jtem xiiij bækur fornar.

Jtem lagde sera Þordur til mork fyrer fyrnd a messu-
klædum.

[anno 1606 22 dag Januarius fañst þesse fyrskrifad(ur)
bruna maldage a e(i)nni songbok j Skalhollte med gamallt
skrif. enn vel læseligt¹).

41.

23. Maf 1407.

á Helgafelli.

VERMUNDR ábóti á Helgafelli tekr Jón Aunsson og Járeiði
Þórdardóttur konu hans í prófentu á staðinn, en þau gefa
með sér jarðirnar Hellu og Orlogastaði og tuttugu hundruð
í lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfrdómara Pétrssonar, nú í Lands-
bókasafni 858. 4to, bl. 154a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar
c. 1600. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 605, þar sem er ágríp bréfsins og á-
fært að ágizkan til hér um bil 1410. Líklegra er þó að ártalið eigi
að vera 1407, og að misritað sé 1470 hér í handritinu (1470 fyrir 1407).

proventu Brief Jons aunssonar og Jaraidar
Þordardottur. gefa med sier orlogastade
og hellu 1470²).

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda
gunnar gudmundsson og Arne Helgason kuediu guds og
sina kunnigt giorandi. ad þar vorum vier j hia saum og
heyrdum á j abotastofunne j Helgafelli manudaginn næstañ
fyrir fardaga nu fyrir 3 arum ad Vermundur Abote ad
Helgafelli tok til proventu med fullu handabandi Jon Aun-
son og Jaraiði Þordardottur eiginkonu hanz. med þessum
skilmala ad hann gaf med þeim ij jarder. er so heita or-
logastader og Hella fyrir 20^e og þar til xx^e med þessum
fridleika. xiiij kyr og naut iij .veturgomul og vxi þrevetur

¹) Svo í bókinni aptan við máldagann. ²) Svo hdr. og mun mis-
ritað fyrir 1407, því að 1470 fær ekki staðizt.

með abæter, hestar ij fyrir ije. kietill fyrir kugilldi. je j fridu. skilldi nefndur Jon vinna alla hreinliga vinnu. þa sem stadarinz formonnum þarfnadist so leingi sem hann er til fær. og hann hefur heilsu til.

og til sanninda.

42.

1417.

LOPTR Guttormsson fær Helgafellsklausri jörðina Arney á Breiðafirði með sex kúgildum til fullrar eignar, og kvittar klaustrið um andvirðið.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c 1600. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 321, og er þar ártal 1417, sem vel fær staðizt, en ártalið 1450 er rangt, því að þá var Loptr laungr dauðr.

Brief fyrir Arney 1450¹⁾.

Eg Lopur gutthormsson kiennist með þessu mijnu opnu brefi að eg hefi feingit klaustrinu a Helgafelli til fullrar eignar jord mijna er heiter Arney. og liggur a breiðafirði og þar með 6 kugilldi og (hefi) og fulla peninga fyrir tekid af klaustrinu so að mier vel anægier.

og til sanninda et cetera.

43.

4. eða 11. Júlí 1418.

í Skálholti.

ÁRNI biskup í Skálholti (Ólafsson) kvittar Brand bónda Haldórsson bæði vegna sin og séra Magnúsar Böðvarssonar um alt andvirði Barðs í Fljótum.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 20a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Bréf þetta er eitt af þeim skjölum, sem Jón lögmaðr Jónsson bar fram á móti Guðbrandi biskupi í Barðsmálum, en biskup ferir í varnarriti sínu um Barð (1589) margar greinir fyrir því, að bréf þetta sé „forfalsað bréf og narraskapar“, og eptir því sem hann segir, þá kom aldrei fram frumrit þess. Hvort bréf þetta sé falsbréf verður að svo

¹⁾ Svo hdr., en er rangt; mun eiga að vera 1417.

stöddu að liggja milli hluta, en hins er að gæta, að sum Barðsbréfin eru varhugaverð, einkum bréfið frá 22. Júní 1417 (Dipl. Isl. IV, Nr. 318), sem bæði að stafsetningu og eins litarhætti skinnsius er ótrygglegt, og eins sökum hins, að niðurlagsorð þess eru ekki rituð út, úr því að það á að vera frumrit (AM. Fasc. VII, 13). Sbr. Dipl. Isl. IV, bls. 249 og 255.

Kuittunar Bref Brandz Halldorssonar.

Wier arne Med Gudz nad Byskup j skalholhti og vmbodsmann heilagrar Holakyrkiu. visitator og hirdstiori yfir allt Jsland Giorum godum monnum vitanligtt med þessu voru opnu Brefe at vær hofum giortt Brand Bonda Halldorsson kuittan og akiserulausan frialsan og lidugan fyrir oss og ollum worum epterkomendum og suo ey sijdur fyrir Sjra Magnus Bauduarsson og ollum hans epterkomendum af jardarverdino þuj sem hann var oss skyllidugur fyrir Bard j fliotum og ollu þuj sem þar til liggur. hefur hann lucktt oss heilan pening og halfan suo oss anægir fyrir greinda jord. þuj fyrirbiodum vier huorium manne þetta vortt Bref ad kreinkia edur akiera edur nefndan Brand Bonda hier vm framleidis j nockurn mata ad onada. Og til sanninda hier wim setium vier vor juncigle fyrir þetta Bref giortt j skalholhti manudaginn næstan epter þing Miiij^e decimo octauo¹).

*44. 14. September 1428. undir Núpi.

VITNISBURÐARBRÉF níu manna, að Guðmundr Arason hafi greitt hústrú Þorgerði Ólafsdóttur þá peninga í mála hennar, að henni vel á nægði, og voru þau alsátt um allan sinn reikningskap.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 296—300, með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700. Bréf þetta er hálfgerðr vandræðagrípr vegna þess, að eingin góð afskrift ef því þekktist nú. Er það áðr prentað í IV, Nr. 326, eptir afskrift séra Jóns Halldórssonar í Hitardal með ártali 1418, og að sumu leyti reingra en hér, þó að ekki sé þessi afskrift, sem hér er nú fylgt, nærri því eins góð og hún þyrfti að vera. Séra Jón hefir tekið

¹) Það verðr líklega annaðhvort 4. eða 11. Júlí 1418.

eptir því, að ártalið 1418 fékk ekki staðizt, og hefir því gízkað upp á, að það setti að vera „1428 eður 1410“, en þá voru ekki tök á, er bréfið var prentað fyrrum, að fara frekar út í rekstr um ártalið. Þorgerðr Ólafsdóttir sú, er hér getr, hefir, eins og séra Jón hefir tekið eptir, verið síðari kona Ara Guðmundssonar og stjúp móðir Guðmundar ríka, og því hefir Guðmundr átt að greiða henni út málann eptir Ara föður sinn andaðan. Það sézt á góðu bréfi, að Ari hefir verið enn á lífi 27. Maí 1420 (Dipl. Isl. IV, 339), svo að þar með getr hvorki ártalið 1410 né 1418 staðizt. En af kaupmálabréfi Guðmundar og Helgu Þorleifsdóttur má ráða, að Ari hafi verið dáinn 7. Okt. 1423 (Dipl. Isl. IV, 370), — en hann druknaði, — því að Ráfn lögmaðr er þá talinn giptingarmaðr Guðmundar, og er líkast, að Ari hafi druknað hín næstu missiri fyrir. Nú verðr bréf þetta að vera gert eptir dauða hans, enda er og skýrt tekið fram í Mýradómi Guðna Jónssonar árið 1500, að svo sé. Er og ekki ólíklegt, að það hafi verið nokkrum árum seinna, því að helzt er svo að skilja, að tregða muni hafa verið af hendi Guðmundar á útgreiðslu málans. Er því næst að setla, að „xij octave“, sem hér stendr, stafi frá misskript í eldri afskriptum eða raungum lestri fyrir „xx octavo“, svo að ártalið eigi að réttu lagi að vera 1428.

Bref upp a peninga Þorgerdar Olafsdóttur.

Öllum monnum þeim sem þetta bref sia eður heyra senda Biarni prestur Sigurdsson. Gudni bondi Oddsson. Þordur Jörundsson. Kodran Jörundsson. Eyolfur Jonsson. Pietur Þordarson. Sigurdur Þordarson. Halldor Jonsson og Þorir Steinolfzson kvediu guds og sijna. kunnigt giðrandi at sub Anno Gracie¹⁾ millesimo²⁾. cccc. [xij octave³⁾] vorum vær i hið og heyrðum ð undir Nupi i Dyrafirdi ð ord þeirra og handaband af einni ðlfu heidarligur man Gudmundur Arason en Hustru Þorgerdur Olafzdóttir af annari. enn það faldist undir þeirra gerd og handabandi. að Gudmundur Arason lukti mála Þorgerdar Olafzdóttur. fimm hundrad hundrada eptir því sem til vijsar opid bref Ara bonda Gudmundssonar. svo micid i jörðum og lausagotzi sem hier seigir.

Jtem Kyrkiubol a Ros(m)hvalanesi. fulavijk. Þoresstadir. Hrafnkielsstadir fyrir hundrad hundrada.

Jtem Sæbol ð Jngiallsandi og Brecka og Raun fyrir hundrad hundrada.

¹⁾ Gracie, hdr. ²⁾ mesen, hdr. ³⁾ [Svo hdr. og mun hér misskrifað svo fyrir: „xx. octavo“.

Jtem Hrafn Eyri í Arnarfjörð fyrir hundrad hundrada.

Jtem Horn. Kyrkinbol og Skogar. þessar þriðr jarðer í mosdal. Dyniandi og half Borg. Skjallfönn og álfadalur á Jngialldzsandi. þessar jarðir fyrir hundrad hundrada.

Gaf tíjtt nefndur Guðmundur Þorgerði Olafzdóttur Bardsvijk. sem liggur á Ströndum fyrir ntañ allañ Reikningskap með öllum þeim gögnum og giædum sem til hennar (hefur) leigid frá fornu og nyu. og með svo miclum vide sem nu liggur á Bardsvijk til obrigdulegrar eignar. skal Guðmundur Arason svara laga Riptingum á öllum þeim jörðum sem hann tillagði mæla optnefndrar Þorgerðar. en hun eða hennar umboðsmann halldi til laga.

Jtem fiðrutíjgi hundrada j öllu samt. gripum og virðingagotzi. j smiðr og skreid og Ryklingi. hestum og skipum. þar með áttatíjge kngillde. þetta allt samañ fyrir hundrad hundrada.

Voru þessir peningar allir samt fyrskrifadir afhendtir og áður fyrir gert¹⁾. svo Þorgerði hnsfreyu í alla stadi vel anægdi. og því voru þaug optnefndir menn Guðmundur Arason og Þorgerður Olafzdóttir alsattum sátt um allañ sinn Reikningskap.

Og til meiri stadfestu og sanninda hier um setti Guðmundur Arason sitt junsigli með þeirra godra manna junsiglum sem fyrir er(n) skrifadir fyrir þetta bref. sem giört var undir Gnupi j Dyrafjörð þriðindaginn næstañ eptir mariumesso síjdari á því áre sem fyrir seigir.

45.

17. Nóvember 1428.

á Ökrum.

GUNNAR Ólafsson handleggur með samþykki Gnðrúnar Bárðardóttur konu sinnar Styr Snorrasyni jörðina Hraunsmúla, en Styr kvittar Gunnar fyrir tíu marka sekt til kongdómsins, og geldr tuttugu merkr, er Jörnndi Hallvarðssyni höfðu verið dæmdar af Gunnari, en Brimilsvellir standi fyrir brigð á jörðinni.

¹⁾ Svo.

Eptir skjálabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrasonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 145b, með hendi Jóns lögmanna Sigurðssonar c. 1600.

Brief fyrir Hraunsmwla.

Deim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Hakon prestur Diodolfsson. grimur Bjornsson. bardur oddsson og aurnolfur Magnusson quediú guds og sijna kunnigt giorandi ad vier vorum þar j hia á aukrum á mýrum j hraunbrepp miduikudaginn næstan epter marteinsmesso dag 1428¹⁾. sðum og heyrðum á ord og handaband þeirra Styrz Snorrasonar og Gunnars olafssonar. kiendist gunnar ad hann hefði handlagtt [greindum Styr²⁾] með samþycke gudrjdar bardardottur konu sijnnar. og handlagði þa enn til fullrar eignar jordina at hraunsmwla. er liggur j Stadarbrepp. með ollum þeim gognum og gæðum sem greindri jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyo og þau vrðu fremst eigandi ad með logum. hier fyrir hafði Styr giortt optnefndañ gunnar kuittañ vñ x merknr j fiesektt er dæmtt var af gunnare kongdominum fyrir domrof og stefnufall. hier til lukti styr Jorundi Hallvardssyne xx merkur er dæmtt var Jorundi af gunnare. a vegna Runolfs Eyrekssonar. epter þui sem domzbrief þar vñ giortt vottar. skilldi nefndur styr halda til laga greindri jordu en gunnar suara laga-riptingum. kynni ad brigdast nefndur hraunsmwle. þa skillði nefndur styr eiga halfa jordina a brijmelsvollum a Sniofellz-nese er liggur millum hofða og enniss. giordi optnefndur gunnar greindañ styr kuittañ og lidugan fyrir sier og konu hanz. og erfingium þeirra logligum (vm) allt greintt jardar verd.

og til sanninda hier vñ.

¹⁾ 1228, hðr. ²⁾ [vantar í hðr., og er bætt hér við, því að það verðr að standa.

46.

19. Maí 1431.

á Helgafelli.

STYR Snorrason selr Njáli ábóta og klaustrinu á Helgafelli jörðina Hraunsmúla í Stadarhrepp fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns báyfirdómara Pétrssonar, nú í Landabókasafni 858. 4to, bl. 143b—144a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með réttu ártali (1431) er prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 530.

Kaupbrief fyrir Hraunsmvla.

Þeim monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Audun Jonsson. Hallur Sueinsson og Claus Jurgi(n) Jonsson kuædiu guds og sina kunnigt giorandi að þar vorum vier j hia saum og heyrdum a j abotastofunne a Helgafelli sabbato pentecostes Anno 1431¹⁾ handaband abota Nialz a Helgafelli. og Styr B(onda) Snorrasonar. að so fyrir skildu að styr selur Abotanam og klaustrinu að Helgafelli jörðina alla hraunsmvla er liggur j Stadarhrepp. með ollum þeim gognum og gædum sem greindri jörðu fylgir og fylggt hefur að fornu og nyio og hann varð fremst eigandi að. af gunnare Olafssyne og Gudrijde Bardardottur konu hanz. hier j mot gaf abotinn greindum styr vj kugilldi að næstum fardogum og vj^e j vadmólum. skilldi greindur styr suara lagaríptingum a jörðinne enn Niðll abote halldi til laga. vissum vier að tittnefndum styr var afhentt allt adurgreintt jörðar verð so honum vel anægdi. skilldi og styr leggja aptur klaustrinu greintt jörðar verð a sama áre sem jörðin geingi af með logum.

og til sanninda hier vīm et cetera.

47.

22. Maí 1431.

á Ökrum.

ÞURÍÐR Jónsdóttir samþykkir kaup þeirra Styr Snorrasonar bónda síns og Njáls ábóta á Helgafelli um jörðina Hraunsmúla.

¹⁾ 1231, hdr.; ártalið rétt, 1431, í ágripum bréfsins.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 144a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Jngimundur Snorrason. Sigvatur Þorarinsson og Þordur Þorgrimsson kuediu guds og sina kunnigt giorandi ad þar vorum vier j hia saum og heyrðum á þridindaginn næstan epter huitasunn a okrum a myrum j hraunhrepp Anno 1431 árr ad Þurijdur Jonsdotter samþyctte med fullu handabandi vid styr Snorrason bonda sinn vm það jardar kaup er nefndur styr hafdi sellt herra Niale abota ad Helgafelli jordina a hraunsmvla j stadarhrepp frialsa og akisærlausa fra sier. og það kaupzbrief fullt og logligt og stodngtt med ollum sijnum greinum og articulis fyrir sier og sijnum erfingium er þeir hofdu þar vm giortt aboti niall og adurgreindur styr. ad nefnd jord hraunsmwle sie klaustursinz eign ad Helgafelle obrigdulig hiedañ af.
og til sanninda et cetera.

48.

1431

VITNISBURÐR, að Haldór smiðr Eyvindsson hafi lýst því, að Vermundur ábóti hefði skilið rekann frá Bððvarsholti, þegar hann seldi sér jörðina, og eingan reka kvaðst Haldór hafa selt Lofti bónda (Gnttormssyni) með Bððvarsholti.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 142a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Það giorum vid Audun Jonsson og Hallnr Sneinsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ad vid vorum j abotastofunne a Helgafelle og heyrðum á ad Halldor smidur Eyvindzson lysti þni fyrir ockur. ad þa er Vermundur abote ad Helgafelli selldi honum jordina bodvarzhollt. skildi hann fra allañ reka. og Eingi¹⁾ Reka sagdist nefndur Halldor sellt hafa Lofti bonda med greindri

¹⁾ Svo.

J
ordn þa er hann seldi honum bodvarzholti. sagdi og opt-
nefndnr Halldor að syra Þorsteinn Suarthofdason talade
sodan ordum til hanz þa hann var radzmann að Helga-
felli: veitz þu það Halldor að þu att ecki að giora með
rekanum j bodvarzholti. fyrir þui vil eg (eigi) að þu dragier
klastursinz vidu þier til handa af Bodvarzholtzreka.
og til sanninda hier vīm 1431¹).

49

[1431].

VITNISBURDR, að Vermundr ábóti hafi fráskilið rekann, er
hann seldi Haldóri smið Eyvindssyni Bððvarsholt.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Lands-
bókasafni 858. 4to, bl. 141b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c.
1600. Stutt ágríp af þessu bréfi er prentað í Dipl. Isl. IV, Nr. 347,
nokkuð afbakað, með ártali „um 1420“, sem sett var að ágizkan. Eptir
Helgafellabréfum, sem nú eru komin í ljós, mun ártalið þó réttara sett
1431.

Það glorum við Magnus Þordarson og Arne Þorleifs-
son godum monnum kunnigt með þessu ockru opnu brefe
að þar vorum vit j hia og heyrðum á j abotastofunne a
Helgafelle að þa er heþra vermundur abote seldi Halldore
smið Eyvindssyne²) jordina Bodvarzholt j Stadarbrepp.
talade nefndur abote so felldum ordum. ecki selur eg þier
rekann með bodvarzhollte þo að eg selie þier jordina. þui
hann er fra skildur adur. enn hafa skalltu gagn af rekanum
Halldor á meðan eg er til allt nema huale og storvidu. enn
þeir munu giora við þig hier vīm sem þeir vilia er epter
mic koma. og hier epter vilium við sueria ef þurfa þyker.
og til sanninda hier vīm et cetera.

50.

1440.

ODDR bóndi (leppr) Þórdarson gefr klaustrinu á Helgafelli
og „sancti Jóhann“ fjórðung í jörðunni í Syðra-Skógarnesi.

¹) 1531, hdr. ²) Vermundssyni, stendr ranglega í ágrípi bréfsins.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Lunds-bókasafni 858. 4to, bl. 137b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1690. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 659, og er þar ágrípið eitt, en árfært til 1440.

Oddur Þordarson giefur til Helgafellz fiordunginn
vr sýdra Skogarnesi.

Það gíore eg oddur Bonde Þordarson godum monnum kunnugtt með þessu mijnu opnu brefe að eg meðkiennist að eg hefi gíefið klaustrinu a Helgafelli og sancti Johann fiordunginn j jordunne sydra skogarnesi með ollum þeim gognum og giædum. Rekum og peningum¹⁾ sem eg vard fremst eigandi að og gudmundur grijmsson og Borghilldur gijssurardotter kona hanz selldu mier til fullrar eignar. og thil sanninda hier vñ et cetera.

[Anno 1440²⁾].

51.

[um 1440].

MÁLDAGI Máfahliðarkirkju á Snæfellsnesi.

AMagn. 264. 4to, bls. 7, skr. 1606. Jón Sigurðsson hefir á einum stað getið þess til, að máldagi þessi væri frá „1420?“, en á öðrum stað, að hann væri frá „c. 1440“, og mun það sönnu nær. Mjög gamall er máldaginn ekki, en frá 15. öld má hann þó vera.

Mafahljidar maldagie.

Jtem kyrkia j Mafahljíd j millum hefda og Ennis aa halft Tungu land. oc þar til hest oc kugildi. skipsland j klett krossmessna j millum. vergogn a forumannahol. þar skal syngia seirna joladag oc paskadag seirna. þangad liggia allar tijunder af Holltte oc³⁾ Tungu oc heimamonnum. gielldnauta rekstur j kalfadal er liggur firir ofan bla-fellð oc Biarnarfoss.

Mafahljidar land er jtakalaust.

Mafahljidar land aa alltt jnn að anne þeirre er fellur

¹⁾ Svo; rétt: renningum. ²⁾ [b. v. eptir AM. 252. 4to, 430. 4to, o. fl. afskr. ágrípanna. ³⁾ tvískr. í 264.

ofan fyrer utann Buland hid jnnra. oc halfan grensdal vid hofda.

J Mafahljð ma vijgia saman hion oc leida konur j kyrkiu oc primsigna børn. þar skal syngia allar stærstu hatijder.

52.

28. Júlí 1448.

á Helgafelli.

BJÖRN bóndi Þorleifsson fær Njáli ábóta og klaustrinu á Helgafelli Kambana báða í Breiðavík og þá aðra peninga, er ábóta og Birni kemr vel til samans, fyrir þá hálfu séttu lest skreiðar, sem Teitr bóndi Gunnlaugsson var skyldugr Njáli ábóta.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 153a og 153b (hættir í miðju kafí = b), með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ártal þessa bréfs er án efa 1448, og hefir Njáll ábóti Bárðarson ekki dáið fyrri en 1449, enda er ekkert því til fyrirstöðu, því að réttu lagi er einskis annars ábóta getið á Helgafelli um þetta leyti. Að visu geta sagnaritarar (sjá Timarit Bókmentafélagsins VIII, 233) um Þorstein ábóta á Helgafelli 1440, en það byggist eingaungu á bréfságrípi því, sem prentað er í Dipl. Isl. IV, Nr. 660, en nú er orðið víst um það, að það er að réttu lagi frá 2. Apríl 1397, svo að sá Þorsteinn, sem þar er nefndr, er Þorsteinn ábóti Snorrason hinn síðari. Af bréfi Gottskálks biskups á Hólum 12. Febr. 1450 má og sjá, að Njáll ábóti muni vera nýlega dáinn 1450, en þó er helzt að ráða, að hann hafi dáið vorið 1449, og að visu fyrir alþingi (Dipl. Isl. V, Nr. 39). Ágríp þessa bréfs er í Dipl. Isl. IV, Nr. 590 með ártali 1435.

[Kaupbrieff fyrir kombum badum¹⁾.

Þat giorum vær²⁾ Þorvaldur Þorkielsson. Einar [Þorðar³⁾son og gudmundur Einarsson godum monnum kunnigt med þessu voro opnu brieffi að vær vorum þar⁴⁾ j hia [sǫum og heyrðum á⁵⁾ að⁶⁾ Helgafelli sunnudaginn næstañ fyrir olafzmesso fyrre. þa er lijdit var fra hingatburð vorz herra 1448⁷⁾ ár [og sǫum⁸⁾ a handaband þessara ærligra⁹⁾

¹⁾ [sl. b. ²⁾ vier b. ³⁾ [sl. b(!) ⁴⁾ sl. b. ⁵⁾ [b. v. b. ⁶⁾ a, b. ⁷⁾ 1248, 858 (a—b); í ágrípum bréfsins stendr ýmist 1245 eða 1435 (sjá Dipl. Isl. IV, bls. 553); hið rétta mun 1448. ⁸⁾ [svo a, b. ⁹⁾ sl. b.

manna Nialz abota a Helgafelli og Biarnar¹⁾ b(onda) Þorleifssonar ad so fyrir skildu. ad [fyrnefndur biorn bondi²⁾] handlagdi abota Niale þessar jarðer j Breidavíkj j Knarrar kirkiu sokn. er so heita Kambar ij fyrir xl^{o.}³⁾ med ollum þeim kugilldum sem þar med fylgia nefndum abota niale og klaustrinu a Helgafelli til æfinligrar eignar med ollum þeim gognum og giædum sem fyrgreindum jordum fylgt hafa ad fornu og nyio. og þa adra peninga sem nefndum abota og byrne bonda kiemur vel til samanz. fyrir þa halfu siettu lest med goda gilla skreijd. sem Teitur b(onde) gunnlaugsson var skilldugur nefndum abota Niale. og klaustrinu a Helgafelli. skilldi Theitur gunnlaugsson kuittur og akiærulaus fyrir Niali abota og klaustrinu og ollum⁴⁾.

53.

[1450].

BESSI Einarsson selr Árna Oddssyni jörðina á Vörðufelli og átta hundruð í Brokey fyrir tuttugu hundruð fríðvirð, og kvíttar Árna um andvirðið.

Eftir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 143b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Brieff fyrir vordufelle og Brokey.

Þad giorum vier Dade Arason⁵⁾. Thomas gudmundsson. Ornlfulur Þordarson. þall Jonsson godum monnum kunnigt med þessu voro opnu brefi ad vier vorum j hia saum og heyrðum á ord og handaband velþorinna manna Bessa Einarssonar og Arna Oddssonar ad so fyrir skildu ad Bess^o selldi greindum Arna jordina vordufell og viij^o j brokey er liggur j Eyrar kirkiusockn med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu og hann vard fremst Eigandi ad. Hier j mot gaf greindur Arne xx^o j fríðvirðum peningum. skyllði þrattnefndur Bessi suara lagarípttingum enn Arne hallda til

¹⁾ Biarna b. ²⁾ [Biorn b. ³⁾ b hættir hér og bætir við: et cetera.
⁴⁾ Hér hefur aldrei meira verið skrifað af bréfinu. ⁵⁾ Arnason, hdr.

laga. Hier eptter giefur eg thittnefndur Bessi Arna Oddsson olldungis kuittañ og akiæruleusañ fyrir mier og ollum mijnum eptterkomendum vm greindt jardar verd og eyiarpartt. hef eg og fulla og alla peninga vppborid af Arna sem mier vel anægier.

og til sanninda hier vm et cetera.

54.

15. Maí 1450. á Harastöðum.

SÆUNN Guðnadóttir samþykkir kaup þeirra Bessa Einarssonar bónda síns og Árna Oddssonar um Vörðufell og Brokey.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Það giorum vier Biorn Piétursson. Arne sueinsson godum monnum kunnigt með þessu ockru opnu brefi Anno 1450 fostudaginn næstañ epter vppstigningardag a harastodum a Skogastrond vorum vier j hia saum og heyrðum a ord og handaband þessara manna Bessa Einarssonar og Sæunnar Guðnadottur Qvinnu hanz ad hun samþeckti þa jardar solu og Eyiar partt er so heita vordufell og Brokey og adur greindañ Arna Oddsson ad sier ad taca til æfinligrar eignar fyrir mier og mijnum erfingium epter greindu kaupi.

og til sanninda hier vñ.

55.

[1450 eða síðar].

ÁRNI Oddsson fær Snorra Hallgrímssyni til eignar þau átta hundruð, sem hann átti í Brokey í þá peninga, sem hann var Snorra skyldugr vegna Þórálfu dóttur sinnar.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Um Brokey.

Það giore eg Arne Oddsson godum monnum kunnugt med þessu mijuu opnu brefe ad eg hefi feingid Snorra Hallgrijmssyne viij^e er eg atti j brokey er liggur j Eyrarkirkriu sochn til æfuligrar eignar vndañ mier og mijnum erfingium enn vnder hann og hanz erfingia. epter þui eg vard fremst eigandi ad. og mitt kaupzbrief vtuijsar vñ greindañ eyarpartt [med ollum þeim gognum og gædum sem greindum eyarparte¹⁾ fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu. j þa peninga sem (eg) var honum skilldugur vegna Þoralba²⁾ dottur minnar j sinn modurarff epter Þurijde Thumasdottur modur sijna.

Samþyckti fyrgreind Þoralba ad Snorre Hallgrijmsson skilldi selia fyrrgreindañ Eyiarpartt huorium er hann villdi thil frelsis og frialz forrædiss. Skilldi Arne suara lagaripttingum enn Snorre halda til laga.

og thil sanninda hier vm et cetera.

56.

8. August 1451.

í Höfu.

Jón Ásgeirsson kvittar Gunnar Bjarnarson um andvirði eyja þeirra, er liggja fyrir Skógarströnd og svo heita: Stafey, Gjarðeyjar tvær, Hrótey, Húseyjar þrjár, Hryggr, Snæfogsley, og alla þá hólma, sem þeim fylgja.

Eptir afskript meðal Hamrendabréfa (þjá mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40), stafréttri eptir frumritinu, sem þá hefir verið orðið nokkuð fúð.

[D]at giori ek jon asgeirsson godvm monnvm kvnnickt med þessv minv opno brefvi ath ek medkennvmzt at ek hefi vppborit af gvnari biarnarsyne fulla peninga ok alla [svo] at [mer vel ónæger] fyrir eyiarnar a breidafirdi er liggia j eyrar kirkriu sokn a skogarstrond er svo heita stafey giardeyiar ij. hrutey. hvseyiar .iij. hryggr. ok snæfogsley ok alla þa holma sem þessvm eyiom fylgia ok ek

¹⁾ [b. v.; vantar í hdr. ²⁾ Svo = Þórálfa.

vard fremst eigandi at. Þvi giorer ek fyrr greindr jon aðr-
nefndan gvnnar ørlungis kvitan ok akaervlavsan fyrir mer
ok avllvm minvm rettvm efterkomindvm vm greinda penn-
inga. ok til sanninda hier vm setta ek mitt insigli fyrir
þetta kvittanarþref skrifat j haufa j hvamsveit svnnvdaghin
næsta fyrir lavrínsius messu þa er lidin voro fra hingat-
bvrð vors herra jhesv christe þvshvndrvt fiogr hvndrvt fim-
tiger ok eitt ár.

57.

14. Marts 1453.

á Helgafelli.

VALERIANUS Þorarinsson handleggr Jóni Þorkelssyni ábóta
á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu, sem hann þóttist eiga til
jardarinnar á Hraunsmúla í Staðarkirkjusókn á Ölduhrygg,
klausstrinu til æfinlegrar eignar.

Eftir skjalabók úr safni Jóns háyfúrdómara Pétssonar, nú í Lands-
bókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600,
og er bréfið ritað tvívegis í bókina a) bl. 129b—130a, b) bl. 144 a—b.
Á fyrra staðnum er rangt ártal 1483 fyrir 1453.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra
senda Jon Jonsson. Jon Audunarson¹⁾. einar gudmundsson²⁾
og Sæmundur Þorarinsson kuEDIU guds og sina kunnigt
giorandi. að vær vorum þar³⁾ j hia sðum og heyrdum á j
badstofunne á Helgafelli manudaginn næstañ fyrir Bene-
dictzmesso [Anno Domini⁴⁾ 1453⁵⁾ handaband [þeirra⁶⁾ jonz
Þorkielssonar abota a Helgafelle [af einne alfu⁷⁾. enn⁸⁾ Vale-
rianus Þorarinssonar⁹⁾ [af annari alfu¹⁰⁾ að so fyrir skildu
að fyrrgreindur¹¹⁾ Valerianus handlagdi¹²⁾ abota Jone kuitta
og akiærulausa þa tiltolu og riett. sem hann þóttist eiga til
jardarinnar a¹³⁾ Hraunsmwla. er liggur j Stadar kirkjusokn
á ölduhrygg. fyrir sier og sijnum epterkomendum. klaus-
trinu til æfinligrar eignar. Saum vier og aller fyrnefnder

1) Önvudarson, a; 2) gudnason, a; 3) a; sl. b; 4) [a; sl. b; 5) b;
1483 a, a; 6) [b; þessara herra a; 7) [a; sl. b; 8) a; og, b; 9) Þord-
arsonar, a; 10) [a; sl. b; 11) a; neindur, b; 12) b; handsaladi a; 13)
b; sl. a.

menn ad þesse hinn¹⁾ same Valerianus var þa enn²⁾ heill
ad vite og allri³⁾ skynsemd.

og til sanninda hier vīm et cetera.

58.

1454.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landabókasafni 858. 4to, bl. 157b—158a, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600.

Það giorum vær broder Steinmodur abote j vidEy officializ H(eilagrar) skalholltz kirkiu. og uikarius generalis. og Sýra Helge Jngialldsson godum monnum kunnigt med þessu voro opnu brefe. ad vier saum og yferlõasum maldagan kirkiunnar ad eyre so latandi ord fyrir ord sem hier seigier. [Hér kemr Vilkinsmaldagi Eyrar kirkju í Álptafirði frá 1397, orðrétt samhljóða og í Dipl. Isl. IV, bls. 165, áðr en viðbót Sveins biskups frá 1467 kom við].

Og til sanninda hier vīm.

Anno 1454.

59.

13. Júní 1464.

í Arnarfirði.

Guðrún Þorsteinsdóttir gefr séra Þorsteini Þórarinssyni fimm hundruð upp í jörðina Arnarstapa undir Jökli, en selr honum tíu hundruð í jörðunni fyrir tíu kúgildi fríð.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landabókasafni 858. 4to, bl. 137a, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600.

vīm Arnastapa.

Það giorum vier Ornolfur Einarsson. Wigfws Biarnarson. Halldor Hognason. Halldor Sumarlidason. Einar Jonsen. Þorleifur Ormsson godum monnum kunnugt med þessu

¹⁾ a; sl. b; ²⁾ b; sl. a; ³⁾ a; sl. b.

voru opnu briefe ad vier vorum j hia saum og heyrdum a ord og handaband j Arnarfirde midvikudaginn næstañ fyrir Botolfzmesso 1464 þessara manna Sijra Þorsteins Þorarinssonar og gudrunar Þorsteinsdottur af annare alfu modur hanz. ad hun gaf honum fimm hundrod vpp j jordina Arnastapa er liggur j Knarrar kirkiusockn j sijna fiordungz-giof og þar til onnur v^e j sitt riett arffskipte vid adra sijna brædur. Hier til selde hun honum x^e j greindre jordu med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og hun vard fremst eigandi ad. Hier j mot gaf sijra Þorsteinn adurgreindre gudrunu modur sinne x kugillde frijd. medkiendist og gudrun ad hun hefði fulla og alla peninga vppborid fyrir adurgreinda jord. sem henne vel anægdi. skilldi gudrun suara lagaríptingum a greindre jordu. enn Sijra Þorsteinn skilldi hallda til laga. Handlagdi nefnd gudrun greindañ Sijra Þorstein ollandungiss kuittañ og akiaerulausañ fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum. og lofligum Erfingium vñ greint jardarverd.

og til sanninda hier vñ.

60.

15. September 1464.

i Gufudal.

BJARNI Þórarinsson handleggr séra Þorsteini bróður sínum kvitt og ákærulaust það tilkall, er hann mætti eiga til jarðarinnar Arnarstapa undir Jökli, og kvitta þeir síðan hvor annan um öll peningaskipti, sem þeirra höfðu á milli farið.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

vm Arnarstapa.

Það giorum vier Helge Þorualldsson. gunnsteinn asgrimsson. Halldor Jonsson og Brandur Þorolfsson. Jon Jonsson. Jon Sugurðsson leichmenn godum. monnum kunnigt med þessu voro opnu brefe ad þar vorum vier j hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna Þorsteinz

prestz Þorarinssonar¹⁾ og Biarna broður hanz að so fyrir skyldu að Biarne handlagði greindum Sjira Þorsteine jordina Arnarstapa er liggur j knarrar kirkiusokn kuitta og akiærulausa v̄m allt það tilkall sem hann matti thil hennar kalla fyrir sier og ollum sjuum erfingium nefndum Sjira Þorsteine til æfinligrar eignar. Hier með handlagði huor þeirra odrum annað (kuitta) v̄m oll þau peninga skiptti sem þeirra hafdi a milli farid.

for þesse giorningur fram̄ j Gwfudal enum sydra laugardaginn næstañ epter krossmesso v̄m haustid 1464. og til sanninda hier v̄m.

61. 1. Apríl 1465. í Vatnsfirði.
 Björn (bóndi) Þorleifsson selr Þorgrími Þorarinssyni jörðina Hól í Feitsdal með fjórum kúgildum fyrir hálfan Arnarstapa undir Jökli.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 136b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Kaupbrief fyrir halfum Arnastapa.

Það giorum vier Jon Narffason, Kolbiorn Þorgilsson og Biorn Sugurðsson godum monnum kunnigt með þessu voro opnu briefe að þar vorum vier j hia saum oc heyrdum á ord og handaband j vatzfirdi j ijsafirde manudaginu næstañ fyrir festum Ambrosij Anno 1465 þessara manna af einne alfa Biarna(r) Þorleifssonar enn af annari Þorgrims Þorarinssonar að so fyrir skildu að Bondinn Biorn selldi firnefndum Þorgrijme til fullrar eignar jordina Hol j feitzdal er liggur j Selardalz kirkiusokn og þar til 4 kngilldi með ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur að fornu og nyiu og hann vard fremst eigandi að. Hier j mot selldi nefndur Þorgrimur greindum B(onda) Bjrne til fullrar eignar jordina halfa Arnastapa er

¹⁾ Þorsteinssonar, hdr.

liggur j knarrar kirkiusokn med ollum þeim gognum og giædum sem greindri halfri jordu fylger og fylggt hefur ad fornu og nyiu og haun vard fremst eigandi ad. skilde opttnefndur B(ondi) Biorn sier aptur jordina Hol til fullrar eignar og kaupz fyrir adra jord jafndyra sijdar meir ef hann vill. edur odyrare og giefte peninga j millum. skilide huor vñ sig hallda thil laga þeirre jordu er hann keypti enn suara lagaripptingum er selde.

og til sanninda hier vm.

*62

28. { April 1465. á Gufuskálum.
29. }

SKIPTABRÉF á Gufuskálum á Snæfellsnesi.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfárdómara Pétssonar, nú i Landsbókasafni 858. 4to, bl. 135a—b, með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600. Bréf þetta er áðr prentað í V. bindi Nr. 390 eptir lakara og yngra handriti en hér (AM. 252. 4to).

Skiftabrieff a Gwfuskalum.

Þad giörum vier Helgi Snorrason. Einar Þordarson. gudmundur Einarsson. Asbiorn Þorbiarnarson. Einar bardarson og Hallur bardarson g(odum) k(unnigt) med þessu voro opnu brefi Anno 1465 a sunnudaginn næstañ fyrer philippussmesso og Jacobi vm vorid a Gwfuskalum a Snæfellznesi vorum vier til nefnder af tueimur Eriligum monnum Sjra Pietri Þordarsyne er þa hellt Stadarstad a oldubrygg og Joni Jonssyne er þa hafdi loglegt vmbod herra Jonz palssonar abota a Helgafelli ad skipta Eignarskipti a fyrgreindri jordu. skiptum vier adurgreinder menn med nietta hlutfalli hwsun thodum og ollum budum og bwdarstodum og vergognum. þar med skilidi huor fyrer sig grafa edur lata grafa torf til hwsa og allra bwda þar sem hvorki skierdi thun nie eingie epter þui sem huorum þarfnast. komu vij bwder a huorz hluta. skilidi ein skiphofn vera j huorre bwd. eigi meir. hafi j bwdunum. huort þeir vilia stor

skip edur smá huor fyrer sig enn giore eigi fleire bwder enn nu er greintt a huorz hluta.

og til sanninda hier vm [setium vier firneffader menn vor jncigle firer þetta brieff skriffad j sama stad og are deigi sijdar enn fir seiger¹).

63.

29. Maf 1467.

á Helgafelli.

JÓN Egilsson gefr Jóni ábóta á Helgafelli og klaustrinu kvitta þá tiltölu, er hann þóttist eiga til jarðarinnar Hraunhafnar í Staðar kirkjusókn á Ölduhrygg.

Eptir skjulabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 135b, með hendi Jóns lögmanna Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af bréfinu er í AM. 252. 4to, bls. 49; AM. 430. 4to, bls. 8—9; Apogr. 1580 og 1647.

Qvittunarbrieff fyrir Hraunhafnar anduirde.

Þad giorum vier Sjra Marckws Kolbeinsson og Jon Jonsson godum monnum kunnigt med þessu ockru brieff. Anno 1467 ar fostudaginn næstañ efter festum corp(or)is christi j abotastofunne a Helgafelli vorum vier j his saum og heyrdum ð ord og handaband þessara manna Jonz abota a Helgafelli og Jonz Eigelssonar ad so fyrir skildu ad Jon gaf klaustrinu og abotanum þa tiltolu er hann þóttist eiga fiordunginn j Hraunhofn er liggur j Stadar kirkia sochn a ollduhrygg sem þa gaf og selldi fyrgreindur Jon greindañ partt qvittañ og akærulausan fyrir sier og sijnum epterkomendum. Hier j moti gaf greindur aboti med samþycke allra conventubrædra [ij kugilldi og j^e hest og xij fiordunga smiorz. og j^e til ofrijt²).

og til sanninda hier vm et cetera.

¹) [vantar í 858; b. v. eptir 252. ²) [fimm hundrad, 252 og his önnur Ágrip.

64.

12. Nóvember 1472.

í Skálholti.

SVEINN biskup í Skálholti úrskurðar með ráði nokkurra klerkmanna jarðarpart þann, „sem liggir í millum Þreskjaldar og Leirmúla fyrir ofan Þreskjöld“, eign kirkjunnar í Snóksdal samkvæmt máldögum hennar, og bannar öllum að nefna þar dóm yfir, þar til hann geri þar endilegan veg á í yfirreið sinni.

Eptir afskrift af Hamrendabréfum (há mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40), stafréttir eptir framritinu. Sbr. Dipl. Isl. V, Nr. 638.

Vær sueinn með guds nad biskup j skalholtti ok visitator yfer allt skalholttz biskupsdæmi giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefi at vær haufum tilkallad með oss vora ærliga prelata ok presta sira oddpetursson officialem fyrir vestan botzæ ok sira halldor ormsou officialem fyrir sunnan ok austan. sira gisl jonsson radzman j skalholte. sira gils gilsson kirkiuprest j sama stad ok marga adra presta ok dandimenn jnnvirduliga at skoda maldaga kirkiunnar j snoksdal j breidafiardardolum j maldagabokum heilagrar skalholttzkirkiu. leitz oss ollum ad sa jardar partr sem liggir j millum þreskiialldar ok leirmula fyrir ofan þreskiöllld se eign greindrar kirkiu j snocksdal. Þui fyrirbiodum vær stridliga ollum ok sierhuerinn bædi lærdum ok leikum vnder fullt forboð ok bañzs þinu nockurn dom þar yfer at nefna eda dæma þar til sem vær komum þar j vorri visitacione ok kaullum þa til með oss lærda ok leika sem vær þeinkium at þar se kunnegazt vm huersu verid hefer ad fornu. Vilium vær þa með gudz hialp giora þar endiligan veg vpp a epter þui sem suarligt er.

Ok til sannenda hier vm settum vær vort jnsigli fyrir þetta bref skrifa[t j] skalholte hinn næsta dag fyrir festum sancti brictij episcopi confessoris anno domini [∞ cd] lxx. secundo.

65.

27. Júní 1474.

á Eyrarlandi.

DÓMR tólf presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kærur biskups til séra Sigmundar Steindórssonar.

Bisk. 3. Fol. bla. 234—236, bréfabók frá Hólum skr. 1641—1642, í transskripti frá 5. Júní 1493. Sbr. Dipl. Isl. V, Nr. 668.

Það giorum vær Sueinbiörn Þordarson. Semingur Magnússon. Jon Broddason. Magnus Jonsson. Eiríkur Einarson. Nickulas Þormodsson. Arni Hallsson. Olafur Þorgeirsson. Þorgrijmur Jonsson. Jon Jonsson. Þorfinnur Þorólfsson. og Gunnar Eilúlfsson prestar Hóla Biskups dæmis godum monnum viturligt með þessu voru opnu Brefi. að þá ed lidid var frá hingadbúrd vors herra Jesu christi þusund cccc lxx og 4 ár að Eyrarlandi í Eyafjarði manudæginn næstað epter festum sancti Johannis Baptistæ a almenniligre prestastefnu vorum vær í dom nefnder af vorum nadugligum herra og andaligum faundur herra Olafe með guds nad Biskup a Hólum. að dæma vñ þá akiæru er Biskupinn kíærði til Sira Sigmundar Steinþórssonar.

Í fyrstu að hann hefði dæmd(t) yfer þeim kyrkiunnar malum sem hann var ecki domari yfer. kíæfðist Sira Sigmundur þar fyrer oss að hann var þar stefndur Biskupsins vegna. Þú dæmdum vær firr skrifader prestar stefnuna logliga. og Sira Sigmundur þar logliga fyrer kalladañ. enn vñ þá akiæru sem Biskupinn kíærði til adur nefn(d)s Sira Sigmundar að hann hefði dæmd(t) vñ það máli og sest jnn í kyrkiunnar valld sem hann var ecki domari yfer. og dæmt vñ sinn prest og Rettarfar kyrk(i)unnar. enn Sira Sigmundur vændist vitnum að Biskupinn hefði sig þar til skipad. Þú dæmdum vær adur nefndañ Sjra Sigmundur Steinþórsson skilldugañ að leida tuo loglig vitni innañ manadar að heyrðum dominum heima a Hólum í Hialltadal fyrer Biskup Olafe. eda hans logligum vñbodsmanne að Biskupinn hefði skipad hann domara yfer firr skrifudum malum. enn ef hann getur ecki þesse vitni leitt þá dæmdum vær Sjra Sigmundur fallinn í fulla ohlydne við heilaga kyrkiu og Biskupinn.

Í annari grein kíærði Biskupinn til Sjra Sigmundar að hann hefði eij lesid sitt forbodz Bref í Hunavatzþinge a ollum kyrkium í sjnu profassdæmi fyrer Gudmundi Þorarinzsyne. og Wilborgu Marteinzdottur. epter sjnne skipan.

epter þuj sem Brefed vtvíjsar. og þar fyrer dæmdum vær Sýra Sigmund skilldugañ ad sueria eineidi fyrer Biskup Olaf edur hans vmbodsmanne heima a Holum jnañ siondar ad heyrðum dominum. ad hann hafe þetta hans Bref lesid epter Biskupsins skipan. fallist honnum þesse eidur. þa dæmdum vær hann fallinn j adra ohlydne vid Biskupinn og heilaga kyrckiu. nema hann syne loglig forfoll ad hann matti ei þessari skipan af stad koma.

J þridiu grein kærði Biskup Olaf til firnefnis Sýra Sigmundar ad hann hefði hýst og halldid Biorgu Þordardottur leingur enn vppa tolf manadi heima a Miklabæ j moti Retti heilagrar kyrkiu j sijnn forbodi. og suo var þad suarid af Sýra Þorvalldi Biarnarsyne. ad hann hefði lesid forbods Bref yfer firr skrifadri Biorgu. og ad Sýra Sigmundur hefði heýrt vppa. og hun hefði j hans gard verid epter. og so var þad þjvisad þar fyrer oss med Brefe. og innsigle Sýra Lodvíjks Hallssonar ad firr skrifud biorg hefði verid vistfost a miklabæ. og Þuj dæmdum vær þratt nefndañ Sýra Sigmund Steinþordsson fallinn j þridiu ohlydne vid Biskupinn og heilaga kyrkiu.

J fiordu grein kærði Biskupinn til títz nefnis Sira Sigmundar ad hann hefði onguañ Reikningskap giort sier vppa þriu ár af Biskupztiundum er hann hafði veitt honum profassdæmi vppa iij ar vm halft Hunavatzþing og eigi tiundum heim skilad til Hóla epter þuj sem j hans Brefi stod og halldid þessum fyrerskrifudum tijundum fyrer sier vppa iij ár þesse j onguo sjunn frelse. og þuj dæmdum vær fyrerskrifader xij prestar þratt nefndañ Sira Sigmund skilldugañ ad giora Biskupinum Riettan Reikning og sannan af fyr skrifudu profassdæmi vnder sjunn suarinn Bokareid. heima ath Holum jnañ siondar ath heyrðum dominum. enn hafi skilad ollum tijndum jnañ halfs manadar ath heyrðum dominum heim til hola Biskupinum edur hans vmbodsmanne. enn fyrer Rangligt halld a tijundnum dæmdum vær Sira Sigmund skilldugañ ath luka Biskupinum xxx marka fyrer huort þad árid sem (hann) hefur tijundnum rangliga halldid. enn ef tiundernar lnkast eij allar epter þuj sem skrifad stendur. þa dæmdum vær Sira Sigmund skilldugañ

ad Inka Biskupinum fyrer rangligt halld a tinndnum xxx. marka lijka fyrer þetta árid sem fyrer hnort hinna fyrre. skal hid fyrsta fullriettid vera lukt innañ manadar ad heyrdum dominum heima a hólum j hialltadal Biskupinum edur hans vñbodsmanne. enn annat fullriettid skal lukast at Mikaelzmessu heima á hólum. og et þridia ath næstum fardogum. ef tiundernar lukast ecki epter þuj sem skrifadt stendur. enn vñ alla þa ohlydne. Brefabrot og heimilld þa sem Sira Sigmundur¹⁾ syndi þar fyrer oss. fyrer stadnum. dæmdnm vier vnder Býsknp(s)iñ(s) vrskurd og huorsu há(a) sok Sijra Sigmundur skilldi hafa fyrer þessa sijna ohlydne.

Var þesse vor domur vpp sagdur j sama stad dag og ár sem fyrr seiger,

og til sanninda hier vñ setinn vær fjurr nefnder xij prestar vor Junsigle fyrer þetta doms Bref. er skrifad var a Modruvollum j Haurgardal deige sijdar enn fyrr seiger²⁾.

66.

7. Marts 1476.

í Björgvin.

HANS (Teiste) biskup í Björgvin og Þorsteinn (Þorkelsson) kapellmeistari og prófastr í Björgvin gefa Jóhannesi Mönick Hansakaupmanni meðmælabréf til þess að ná rétti sínum á enskum kaupmönnum, sem verzlauð hafa löglauð á Íslandi og rænt hann eign hans.

Bartholins safn E, 108—112, með hendi Árna Magnússonar eptir bréfabók á skinni frá Björgvin. Afskript í Ríkisskjalasafni Dana frá Langebecks tíð. Prentað í *Analecta Grims Thorkelins Havnix 1778*, bls. 142—46 og *Dipl. Norv. III*, Nr. 914.

Commendatitiæ pro restitutione spoliolum Johanni Mönick mercatori de Hensa, civi Bergensi in Islandia ab Anglis bis ablatorum.

Restitutio spoliornm.

¹⁾ „Syndur“, stendr hér í hár., en það er misskrifað og ofritað, ²⁾ D. e. 28. Júní.

Universis et singulis serenissimis, illustribus, inclytis, claris, ingenuis, nobilibus, strenuis, fulgidis, providis, circumspectis, discretis Principibus, Regibus, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Decurionibus, Armigeris, Magistratibus, Potestatibus, Proconsulibus, Consulibus, Civibus, Burgensibus, Johannes sola Dei miseratione Bergensis episcopus, et Thorstanus Præpositus ecclesiæ duodecim Apostolorum¹⁾, magister capellarum regni Norvegiæ, civitatis ejusdem, salutem et acceptæ potestatis gratiam, inopum et oppressorum injurias veritate propulsare. Etsi multis et magnis clarissimi quique viri laudibus efferantur in coelum, qui pro tuendis sociis et subicitis populis, malis quandoque viris et improbis civibus salutem suam alacres devoverunt, et mortibus frequenter sese atque periculis objectarunt intrepidi, quas laudes quæve præconia assequi credimus, qui coelestis patriæ cives eripnerint et liberaverint a diripientibus eos, perpetuis landis titulis insigniri dubium non est. Quibus a Deo honos indeficiens pro beneficiis, et habitaculum, regnum et imperium spondetur æternum in coelis. Nimirum cum veritas ipsa pauperum et miserabilium personarum regnum coelorum proprium esse asserat, et Dei filios nominat scriptura quos corripit et castigat; nihilominus licet pro varietate terrarum atque distantia singulas quique mortalium sortiantur nationes et gentium nomina, tamen concives et socii deputandi sumus, qui orbem habitamus eundem, et sub eodem Domino communem degimus vitam, atque eundem spiramus aërem et præcipue qui eisdem sumus initiati sacris, credentes in Dominum Jesum Christum, in quo non distinctio Judæi et Græci.

Quapropter omnium parens Dens in coelis ab uno parente omne mortalium genus prodire volebat in terris, ut esset pacis et unitatis inter fratres immortale bonum; nulla præterea in ministranda justitia civium vel externorum habenda ratio est: quoniam qui impunitatem suorum in perditis et malis actibus procurant, dirimunt hii communem humani generis societatem, qua perempta beneficentia, hu-

¹⁾ Bergis, b. v. DN.

manitas, innocentia, pax et justitia, ceteræque virtutes intereant, necesse est, et univerale sequi dissidium.

Quocirca præsentium lator, Johannis Mönik, mercator de Hensa, veritatis sibi testimonium tanquam christianæ reipublicæ civi, de dampnis et injuriis, nuper sibi per Anglos illatis, per nos sibi humiliter exhiberi postulavit, speciali nempe licentia fultus, et salvo conductu serenissimi Principis et domini nostri Regis munitus, pro repetendis quibusdam debitis suis in Islandiam navigavit, ubi a quibusdam Anglicis mercatoribus Hyllensis et Brystovensium civitatum incolis, qui terram Islandiæ contra libertates et privilegia sua, inhibitionibus Regiis parvipensis, piscandi et mercandi gratia adeunt, post firmatas treugas inter Anglicos et communitates Hansæ, et sopitis utrinque litibus nequiter et inique extitit spoliatus, rebusque omnibus et fortunis nudatus, et adductis in medium duobus fide dignis testibus, medio juramento ipsorum probavit se infra scriptis rebus spoliatum. qui testes præsentés erant et spoliolum committi et res abstrahi oculis intuebantur.

Et primo spoliatus hic anno Domini M^o. CD^o. Lxx. iij. in octava apostolorum Petri et Pauli spoliatus est quatuor millibus piscium et sex petres burelli vulgariter *spyttingh* dictis, quorum quilibet sexaginta tenet ulnas. Anno vero sequenti in festo sanctæ mariæ magdalænæ abstulerunt ei violenter de nave cujusdam Johannes dicti Rõrembergh duodecim millia piscium quadri(n)gentos quinquaginta *Rækkling*, quatuor tonnas focinæ pinguedinis in unguentum resolutæ, quæ penes nos vulgariter *lyse* dicitur, centum vulpinas pelles, tres saccos refertos plumis, centum *skattige*, sexaginta *Rafna*, sex petres Burelli, quantitatis superius memoratæ. Unde et ex hoc plurima incommoda et dispendia perpessus ad extremam usque devenit inopiam, nilque sibi fere est præsidii, ni sibi subvenerit in brevi Deus ex alto, æquitatis quoque et justitiæ zelatores de raptoribus condignam sibi satisfactionem procuraverint.

Quamobrem ærumpnæ et miseriarum suarum crebris quassati stimulis, Majestates, Magnificentias, Excellentias,

Dominationes, Clementias, Dignationes, Hnmanitates et Industrias vestras obnixius rogamus, et majorem in modum, quo possumus, requirimus, et in visceribus Jesu Christi vehementius obsecramus, quatinus memores crediti vobis a Deo imperii, quod ad vindictam maleficorum, bonorum vero patrociniū, suscepistis, attendite ne reciperitis, et præcipue hii, quorum interest, talium excessus corrigere et civium suorum perditos mores emendare, huic miserabili præsentium lateri dignemini pro spoliis, dampnis et injuriis, molestiis et gravaminibus justitiam ministrare, inanem et vancuum eundem nequaquam permittatis abire, scientes, quoniam Deus judex est judicans pro mansuetis terræ, sitientes quoque et esurientes justitiam sacræ literæ beatos prædicant, quibus copiosa merces est in coelis, quicquid enim (uni) ex minimis boni fecerimus, redemptor noster sibi factum depntat.

In evidentiam vero et testimonium singulorum supra scriptorum secreta nostra præsentibus duximus appendenda.

Datum Bergis Anno Domini MCDLXX sexto. Nonas marcias.

67.

1476.

í Björgvin.

HANS biskup í Björgvin, Þorsteinn prófastr og kapellumeistari við postulakirkju, Jón riddari Smjör og Páll ábóti í Munklífi rita Einglakonungi bréf og leita ráðs nm skaðabætr til Hans kaupmanns Rörembergs, er var þýzkr og átti heima í Björgvin, en hafði verzlæð á Íslandi, og höfðn Einglendingar rænt hann þar fé og farkosti.

Bartholinsafn E, 599—601. Prentað áðr í *Analecta Grims Thorke-lina*, bls. 146—149 (með skökku ártali 1486), — og *Dipl. Norv.* VII, Nr. 481 (bls. 479—481).

Illustri et magnifico principi et domino, domino Henrico¹⁾ dei providentia Anglie regi, clarisque et circumspectissimis memorati regni consiliariis Johannes dei gracia Ber-

¹⁾ Norðmenn sýna fram á, að hér muni ritað í ógáti nafn Henriks fyrir Edwards VI. Einglakonungs.

gensis episcopus, Torstanus prepositus ecclesie duodecim apostolorum et magister capellarum, Johannes Smør, miles et capitaneus Bergensis et thesaurarius, regni Norvegie consiliarii, Paulus abbas in monte sancti Michaelis, Cisterciensis ordinis, felix, faustum et pacificum regni sui moderamen. Etsi cunctis, serenissime princeps et domini spectatissimi, sacris discernentibus institutis, misericordiam debeamus, maxime tamen domesticis fidei, quibus fraternitatis vinculo sumus astricti, imprimis calamitosis et afflictis, præsertim qui non suo vicio, sed et latrocinis et calumpniis ex magnis divitiis et fortunis optimis in summam deciderint egestatem, infelicissimum quippe pressure genus, se meminisse felicem. Et quidem non modo immitis, sed et [in]iustus foret, et tam in vicio quam qui facit, qui a socio, cum potest, injuriam non propulsat. secundum dei enim voluntatem et nature copulam, invicem nobis auxilio esse debemus, certare officiis, et adjuvamentum ferre alter alteri, vel studio, vel officio, vel quovis alio modo, ut inter nos societatis augeatur gracia. Magnus itaque justitie splendor, que aliis potius nata quam sibi, ut iudicio omnia subjecta habeat, opem aliis ferat, officia non abnuat, dampna et pericula suscipiat aliena. Hanc virtutum arcem nobis ante oculos ponentes, ne innoxius tantquam reus et sceleratus dampnificetur, veritatem super cognitione cause latoris presentium, Johannis Rorembergh, institoris de Hensa, vestris prudentissimis circumspectionibus dignum duximus aperire. Qui aliquot retro annis ex civitate Bergensi, et ab ea congregacione mercatorum de Hensa, que nobiscum degit, mercandi gracia non predandi animo, optenta a serenissimo principe nostra licentia, in Islandiam est profectus, ubi a regnicolis vestris, Anglicis quibusdam, fortunis, rebus et bonis omnibus, atque ipsa navi sua, cum singulis suis pertinentiis, tanquam ipsorum persecutor et hostis, exstitit spoliatus, quem nos in veritate dei et fide Christi Jesu perhibemus nihil circumvencionis temeritatis sive malignitatis contra vestros civos et regnicolas in hoc suo transitu machinatum fuisse, sed ipsum suosque sequaces, mercatores fore de Hensa protestamur in hiis scriptis, qui

vobiscum, ut asseritur, sunt federe copulati. Et quia justum et sanctum est, inita semel pacis federa inconcussa servare, et circa illos presertim, qui non peccaverunt, nec fedus ruperunt, et amori potius consulendum quam odia colligenda censebit sapiens, cum et hostibus parcitur persepe subactis, et inter regias laudes clarissimi quondam viri, hostem ipsum augere, ornare et rebus omnibus ampliare precipuam duxere virtutem, ab omni ergo alienum esse constat humanitate, pauperi, inopi et precipue federe et amicitia sibi juncto non subvenire oppresso, et in gravem redundat maculam regie majestatis, subditorum suorum clausis palpebris excessus preterire, et ipse rex regum et dominus dominantium in suis vicariis acrius hujusce rei negligentias ferire consuevit. Et quoniam inter ipsa arma, clarissime princeps, clemencie locus esse consuevit, hanc in pace amicis et sociis abesse nefandissimum est. Serenitatem [igitur] vestram obnixè rogamus, et in domino Jesu propensius obsecramus, memores innate clementie et prisce benignitatis, huic miserabili, presencium latori, justiciam de vestris ministrare dignemini, spoliatum restituendo. Et dominus ipse, universorum retributor bonorum, copiosa vos mercede donabit in celis, qui quod uni ex minimis suis fecerimus, sibi in districto judicio factum fore censebit, et nos grata vicissitudine votis vestris in simili majorive negotio cupimus remunerari. In cujus rei testimonium et evidentiam premissorum secretis et sigillis nostris presenciam fecimus communiri.

Datum Bergis anno m.^o cd.^o lxx. sexto.

68.

16. Marts 1476.

f Bukden.

KRISTJÁN Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrúýja samning sinn frá 1. Maí 1473.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, III, 69.

4. Diffinitum est, quod infra Biennium antedictum &c.

[Orðrétt samhljóða samningnum frá 1. Maí 1473; sjá V, Nr. 618].

Teste Rege apud Bukden Decimo sexto Die Martij.

[Anno Regni nostri xvj^o].

69.

6. Apríl 1476

á Hólum.

Jón Broddason officialis Hólabiskupsdæmis bannar Magnúsi presti Illugasyni að þjónusta Einar Björnsson og hans fylgjara, sem voru að ráninu í Miklabæ.

AM. Fasc. XXII, 2, frumrit á skinni. Innsiglið er eon fyrir, en er nokkuð brákað. — Apogr. 3239.

bref vm magnus illavgason¹⁾.

Ek jon prestur broddason officialis holabiskupsdæmis kunngiorer þier sira magnus illavgason med þessu minv brefi ath cinar biornsson ok aller hans fylgiarar sem ridu til myk!abæiar j skagafirdi j blavndvhlid j vetur med sig-mvndi steinþorssyni a(t)fara nottina lavgardagsins næsta efter kertamesso nv næst er var ok gripu þar minn stad ok alla mina peninga bædi fasta ok lavsa frida ok ofrida ok jafnvel heilagrar holakirkiv penninga þa sem þar voro geymder ok j fodur setter. sua ok slogu þeir vpp kirkiuna ok ræntv þadan brutu alla þa peninga er ek hafdi þar til geymslu latit bædi heilagrar holakirkiv vegna minna ok annara dandimanna ok giordv mier sua fulla bvsvpptekt ok opinbert ran. Þui fyrir þessar saker og greiner fyrirskrifadar hafa adr nefnder menn fellt a sig fyllt bann af sialfsins verkum fyrir þessa ogiorninga sem þier megit vel vita. Þui fyrirbyð ek ydr sira magnus illaugason under krapti heilagrar hlydne ok afsettningar þins embættis ath þionosta einar biornsson ok hans fylgiara þa sem til mykla-bæiar stadar ridv ok satu þar med honum j fyrskrifadu rane ok ranfeingi. nema þeir taki adr langliga launskript af mer eda minvm vmbodsmanni ok bæti sin brot vit gvd heilaga kirkiv ok mic. Ok til sanninda hier vm setti ek officialatus incigle fyrir þetta bref skrifat a holvm j hialltadal lavgardaghinn næsta fyrir þa(s)sionem domini. anno do-mini M^o cd^o lxx. sexto.

¹⁾ Utan á bréfinu með forari hendi.

70.

9. Apríl 1476.

á Hólum.

VITNISBURÐARBRÉF um ránið í Miklabæ og taldir Miklabæjar-
menn.

AM. Apogr. 3586, að því er sýnist, eptir frumriti.

Þath giorum ver olafur klængsson. þorbergr stefansson
prestar. jon þordarson ok simon gunnarsson leikmenn god-
nm monnm uiturligt med þessu uoro brefi ath þar uorum
uær j hia saum ok heyrdum æ þr(id)udagen næsta firir
passionem domini æ holum j hialltadall j radzmanzstof-
nne ath þorgrimur þorgrimsson sór fullan bokareid firir
sira jone broddasýne official(is) holabiskupsdæmis. j fyrstu
ath nefndr þorgrimur uar æ micklabæ j skagafirdi j blaundu-
hlid¹⁾. þa er sigmundur prestur steinþorsson. einar biornsson.
med sinum fylgiorum er svo heitta.

jon einarsson. uerdnard einarsson.

sigurdr einarsson. olafur asbiarnarson.

thomas hrafnsson. jon jonsson.

petur þorsteinsson. narfe jonsson.

signrdr juarsson. oddr jonsson.

eyolfnr gunnarsson. asgrimnr sigmundsson.

jonar tueir sigmundzssýner. ok

jon bupp hestastraknr.

gripn ok ræntu nefndan stad. firir nefndum sira jone. suo
ok uissa ek firir fll sannindi ath þessir fyr nefnder menn
sigmundr ok einar med sinum fylgiorum spenntu ok upp
neytu kost þratt nefnz sira jons. ok suo skipadi titnefndr
sigmundur prestur. ok lett drepa firir þrattnefndum sira
jone iij kyr med hans eigin marki. tuær suartar. eina
hnita. adra skiolldotta. ok einn gridung.

Ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder menn
nor incigle firir þetta bref. skrifath æ holum j hialltadal
þridindagen j efstuniku. anno domini M^o cd^o lxx^o sexto.

¹⁾ Í kopinbókum er niðrlag þessa bréfs sett aptan við bréf frá 14.
Febrúar 1476 (sjá V. bindi Nr. 723).

71.

29. April 1476.

á Hólum.

DÓMR tólf presta útnefndr af Sveinbirni Þórðarsyni officialis Hólabiskupsdæmi um Þórhall Þorvaldsson, er verið hafði með séra Sigmundi Steinþórssyni og hans fylgjurum að Miklabæjarráni.

AM. Fasc. XXII, 1, frumrit á skinni. Öll (13) innsiglin eru döttin frá.

domur vm mal þoralz þorvalzsonar¹⁾.

Þat giorum uier semingr magnusson. hallur finnzson. þorleifur magnusson. magnus jonsson. ketill grimolfsson. hallkell gvdmyndsson. þorbergr stefansson. ion þorgilsson. þorðvr ingimvndarson prestar holabiskupsdæmis. sigvrdur jonsson. jon palsson ok helge illaugason. diaknar sama biskupsdæmis. godum monnum viturligt med þessu voro opnn brefi. ad sub anno gracie M^o cd^o lxx sexto. manvdaghin næsta fyrir festnm apostolorum filiphi et iacobi. æ holum j hialltadál vorum vier j dom nefnder af ærligvm manni sira sveinbirne þorðarsýni officialis holabiskupsdæmis. ad dæma vm þa akærv er sira jon broddason officialis sama biskupsdæmis radzman heilagrar holakirkju. kærði til þorhallz þorvaldzsonar. epter hans sialfs vnderlagi ok medkenning. j fyrstv ath hann hefde verit med sira sigmvnde steinþórssyni j uetur ok hans fylgiorum a mýklabæ j skagafirði j blaunduhlid. vj nætvr ok haft þar mât ok miolk. j annare grein medkendizst (hann) ath hann hefde burttflutt hey æ einum hesti. j þridiv grein kendizst hann ath hann hefði verit j þeirri ferd er adr nefndr sigmvndr rnmði burtt ok hans felagar af mýklabæ ok rakv burtt þa peninga, sem þadan voru hafder ok fyrir sna ordin likindi ok medkenning bar sira jon ath þorhalli ath hanu hefði gripit ok fvllan styrk til veitt ath gripner uoro hans peningar. bæði frider ok ofrider fra mýklabæ. Þui ath guds nãð til kalladre dæmdum vier fyrskrifader xij. lærmenn²⁾ optnefndan þorhall hier langligan(a) fyrir kalladan j dag ok skylldvgan ath sveria týltareid innan hals manadar. ath heyrðvm dominvm fyrir

¹⁾ Utan & bréfinu með fornri hendi; ²⁾ Svo.

sira sueinbirne eda hans umbodsmanni. á flugumýri j skagafríde. ath hann hafi eigi með þeim hug a myklabæ uerit ath hann uillde ath sira jon veri sinvm stad eda peningvm ath firr ok avnguan stýrk þar til lagt ráð ne dæder hvorki op-inberliga ne leynilega nema þat heytit máttinn ok miolkina sem hann sialfur meðkenndizst ath hann hefði haft. fallizst honum þessi eidr þa dæmdvm ver hann skyllidngan ath tui-gilda aptur alla þa peninga sem hann hefer fra myklabæ haft vnder sinn svarinn bokareid ok þar með tvevallt full-retti sira jone broddasyni .xv. merkur j hvort ok heilagrar holakirkiv .lx. marka. Enn ef hann vinnur þenna eid sem fyrskrifat stendr þa dæmdvm ver hann skyllidngan ath lvka þratnefndvm sira jone .xv. merkur j einfalldan rett enn hola kirkiv .xxx. marka j sinn rett ok tuifgilda þat allt aptur sem hann sialfur meðkenndizt ath hann hefði j burtt haft. hier með dæmdum ver hann fallin j bann af sialfv verkinv ok skyllidngan ath taka lausn ok skript epter kirkiunar lavgum. enn lnka peningana ath næstum fardavgum epter þui sem hann er megtvgur til heima at holum. enn vpp þadan epter þui sem lögbok vottar. ef hann getur þa eigi allt lukt. Ok til sannenda hier vm settum uier fyr nefnder xij. lærder meon vor jncigle fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad degi sidar enn fyr seger¹⁾

72.

10. Maí 1476. í Böövarshólum.

SOLVEIG Þorleifsdóttir fær Einari Björnssyni til fullrar eignar jörðina Rófu í Miðfirði.

AM. Fasc. XXII, 4, frumrit á skinni. Íensigli Solveigar er fyrir bréfinu.

Rofubref²⁾.

Þat gianri eg solveig þorleifsdotter godum monnum kunnigtt með þessu minv opnu breff. ath eg hefi feingit uel bornum manni einari björnssyni jord mina er heitir rofa og ligger j midfirði j stadarbacka kirkiusokn. með aullum þeim

¹⁾ Þ. e. 30. Apríl; ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

gaugnum og gædum. hlutum og hlunnendum og allt þat fe er þar kann finnast j jordu edr a iordu. nema eigandi uerdi at. og jordunni hefir fylgt at fornu og nyiu. og eg uard fremst eigandi at. undan mier og minum erfingium. Enn under einar og hans erfingja. til æfinlegrar eignar. Skal adr greindr einar hallda iordunne til laga. Enn eg soluieg þorleifsdotter suara lagaríptingum á iordunni. huerir sem akæra. Og til sanninda hier um setta eg mitt jncigli fyrir þetta iardarbref er skrifat uar j bauduarsholum j uestrhopi. föstudaginn næsta fyrir halluardzmessu áar eptir gudsburd. þusund. cccc. siautigir ok sex áar.

73.

24. Maí 1476.

í Hrepphólum.

SKRÁ um eignir Hrepphólakirkju, þegar Oddr Pétursson baccalaureus artium afhenti.

AM. Apogr. 2176 með hendi Árna Magnússonar eptir skinnbl. úr kirkjubók frá Hrepphólum. AM. 262. 4to b'. 2ª skr. c. 1600 (óúkvæmt og fellir úr); ártal hér 1486 (rangt).

Attundi maldagi kyrkiunnar¹).

Anno Domini [M^o. cd. lxx^o sexto²) voru suo mikler peningar [afhenter stadnum³) i Holum [i H[runa]manna hrepp⁴]. þa er Oddr Petursson baccalarius arcium officialis heilagrar Skalholtzkirkju [i millum Botnzdr oc Hrutafiardar ar⁵]. afhente⁶) [faustud[aginn] i fardogum⁷). en sera Jon [Olafsson⁸) medtok.

[Jn primis⁹) .xv. kyr.

[niu asaudar ku[gil]lde. oc .xij. sauder veturgamler i et tiunda asaudar kugilldit⁵).

v. kalfar.

iiij. hestar.⁶)

ij. hross.

¹) 262; ²) 1486(!), 262; ³) [sl. 262; ⁴) afventi 262; ⁵) [Asaudar 1^a, 262; ⁶) og, b. v. 262.

Lukkt i porcio.

vij. sauder tvævetrer.¹⁾

vij. [sauder²⁾] veturgamler.

einn ketill i halfa þridiu mork.

vij marka pottur i mork.

[[half] en fimta vod³⁾].

[Reiknast þetta allt saman³⁾. x. alnum fatt i fim hundrud.

74.

31. Maí 1476.

á Mælifelli.

ÞÓRÐR Jónsson gefr Sigurði presti Þorlákssyni jörðina Hól í Siglufirði í löggjöf sína, en Sigurðr prestur gefr Þórði söðul með öllum reiðskap fyrir tvö hundrud og góðan hest bleikálóttan.

AM. Fasc. XXII, 11, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru döttin frá. — Apogr. 3244.

hol i siglufirde⁴⁾.

Þat giorvm vid grimur þorsteinsson ok einar kolbeinson godvm monnum viturlikt med þessv ockrv brefi þa er lidit var fra hingadbvrd vors hera ihesv christi þvshvndrvd c.c.c.c. sio tiger ok vj ar vorv vid j hia a mælifellz stad j tvngus(v)eit fostvdaginn næstan fyrir huitasvnnvdag ad þorðr ionsson gaf sigurði prest þorlakssyne med handabande iordina alla hol j siglvfirði er ligur j siglvness kirkivsokn med ollvm þeim gognvm ok gædvm sem greindre iordv fylger ok fylkt hefer (ath) fornv ok nýv ok hann vard fremdz eigandi ad vndan sier ok sinvm erfingivm ok lyste þvi ad þetta skilldi vera sin lvoggiof⁵⁾ or attatigvm hvndrada er fyr greindr þorðr sagdiz eiga ad avk penninga konv sinnar. hier j mot gaf sigurðr prestur saudvl med ollvm reidskap er þorde þotte svo gott sem tvo hvndrvd ok þar til hest godan bleikalotan. skillde þrattnefndr sigurðr prestur hallda

¹⁾ og, b. v. 262; ²⁾ [sl. 262, ³⁾ [Summa summa(x)um reiknat allt j eitt 262; ⁴⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi; ⁵⁾ Svo.

greindre iordv til laga enn þódr svara lagaríptingv. handlagdi tídt nef(n)dr þódr íonsson þrattnefndan sigurd prest ollvngis kvittan ok akærvlavsan fýrer sier ok sinvm erfingivm þo ad hann fengi allðri meire penninga fýrer greinda jord. ok til saninda hier vm settvm vid fýr nefnder menn okkvr jnnsigli fýrer þetta bref er giort vár j sama stad ok are degi sidar enn fýr segir.

75.

18. Júní 1476. á Skarði í Langadal.

ÞRÍE menn votta um skipti þeirra bræðra Þorleifs og Einarars Björnssona eptir Árna bróður þeirra, er „var þá sagður dauður fyrir mörgum árum“, svo og um, að þeir Þorleifr og Egill Grimsson hafi staðfest kaup sitt, er áður var gert, um Skarð í Langadal og Eyvindarstaði.

AM. Apogr. 747, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna, eptir transskripti á skinni frá 9. Marts 1492.

Þat giðrum uær sigurdur jónsson. olafur björnsson og niculas einarsson godum monnum uiturlegt með þessu voru opnu brofi at uær uorum j hia æ audkulustöðum j suínadal. þa Einar björnsson tok vid peningum sinvm at þeir þorleifur björnsson broder hans með þeirra dandimanna tilaugum er þeir kölludu til með sier skiptu milli sin þeim peningum er arna björnssyne brodr þeirra höfdu skipter uerit i erfd efter björn þorleifsson faudur þeirra. enn fyrrnefndur arne var þa sagdur dauður firir mörgum arum. hafdi adrnefndr einar j sinn part greinda iaurd audkulu-stadi og adrar jarder þar með. enn þorleifur björnsson i sinn hlut iordina skard i langadal eða eyvindarstadi j blaundudal er hann hafdi adr tekit firir greinda jörd skard og þar með adrar jarder suo jafndyrar uoro at tiundarlagi letu þeir bader fyrrnefnder brædr þorleifur og einar sier þa þesse skipti uel lika. Suo og ei sidur uoru uær fyrrnefnder menn i hia sama dag efter skiptin at þeir toku hondum saman þorleifur björnsson og eigill grimsson at suo firir skildu at þeir staðfestu sitt kaup fullt og löglegt þat

er þeir höfðu keypt jördunum skardi j langadal og eyvind-
arstöðum j blaundadal eftir þui sem þeirra kaupbref þar
adur um giort utuisar.

ok til sanninnda hier um settum uær fyrr nefnder menn
vor jnnsigle firir þetta bref er skrifat var a skarde j langa-
dal þridiudaginn næsta firir jonsmessu baptiste arum eftir
guds burd þusund. cccc. lxx. og .vj. ar.

76.

20. Júní 1476. á Felli í Kollafirði.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Apogr. 2362, með hendi Árna Magnússonar „Ex originali
lacero (fra Einare Einarsyni Systumanni i Bardastrandir Syslu). Það
sem hier er understrikad¹⁾, var burt trossad i kalfekinn original þess-
um enn það sem punctar eru under, var litt læst“. (AM).

Þat giorum ver Eyjolfur Sygurdzson. Oddur Sveinsson.
[Jon] Halldorsson .prestar. Skalhollz [biskups] dæmes god-
um monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at ver hof-
um sied ok yfer lesed opin bref biskup sueins heitins²⁾
peturssonar sem gud hans sal hafi [ok Jons prestz] Jons-
sonar vnder [þeirra usko]ddum hanganda insiglum suo lat-
anda ord epter ord sem hier seger.

[1. Dómr séra Jóns Jónssonar um tiundir til Fells í Kollafirði ^{23/31}.
Mái 1475, DI, V, Nr. 698.

2. Staðfesting Sveins biskups upp á þann dóm 5. Júlí 1475, DI,
V, Nr. 708].

Ok til sannennnda hier um sett[um uær fyrrgre]nder
[pre]star uor insigle firir þetta transkriptar bref skrifad a
felle i kollafirði. ulltimo. die octavarum corporis christi anno
domini m^o. cd.^o lxx.^o sexto.

77.

22. Júní 1476.

á Hólum.

SKOÐUNARGERÐ þriggja presta og tveggja leikmanna á pen-

¹⁾ Hér í hornklofum. ²⁾ tvískr. í frumritinu.

ingum þeim, er Jón prestur Broddason átti í Miklabæ, „sem hann hafði á staðnum sitt bú“, og lýsti séra Jón ráni og gripi á þessum peningum á hendr séra Sigmundi Steinþórs-
syni og Einari Björnssyni og þeirra fylgjurum.

AM. Apogr. 3594 eptir transskripti frá 13. Júní 1480. Afskriftir af þessu bréfi eru og í ÍBfél. 196. 4to, bls. 255—257 og í MSteph. 78. Fol. 175—179, skr. c. 1750. Sömmuleiðis í kopiubók Þorláks biskups frá 1641—1642 í Biskupsskjalasafni í Reykjavík, 8. Fol.

Þat giorvm ver ketil grimolfsson. gunnar jonsson. þor-
valldr biarnason prestar holabiskupsdæmis. jon einarsson ok
jon iussason leikmenn godvm monnum viturlegt med þessu
voro brefi. ath þa er lidit uar fra hingatburd uors herra
iesu christi þushundrut. cccc. lxx ok uj. ár æ manadaghinn
næsta fyrir þal(m)sunnudagh¹) ridum ver til myklabæiar j
skagafirdi j þlavnduhlid med sira jone broddasyni. ath sia
ok skoda greindan stad ok þa peninga er nefndr sira jon
atti þar. frida ok ofrida sem hann hafdi æ stadnum sitt
bu sett.

j fyrstu .vj. kýr ok .xx. med ellefu holastadar kum er
þar voru j fodur settar.

x. uxar gamler.

tvær kvígr tvævetrar.

tarfvr tvævetur.

veturgaumul navt xv.

kalfar .iiij.

veturgamalt fé .l. ok iij sauder betur.

hestur gradr.

hross ok hestur. veturgaumul bædi.

voro þessir peningar sua fullkomliga j bruttu teckner
ath eigi var epter meira en einar .v. kýr er holastadr atti
ok ein kýr er jon iussason atti ok iij kalfar med þeim sem
jon jvssason atti.

hier til hafdi nefndr sira jon latit til geýmslu ok
verndar j kirkivinne æ myklabæ sua ordna peninga ofrida.

¹) D. e. 1. Apr.

j fyrstu fim vætta kista med smior ok mikil lausasmior
ath avk.

auxe ath aullum limum nema vantadi til skamrifen.

kýrþio ij.

halft siounda saudarkrof med bogum ok tuenn skamrif.

mor. smalkatur¹⁾ matur. biugu. sperdlar ok undermorfvar.

fiskar halft annat hvndrat harder. xx. blavter.

hakalz lýkiur .xij. riklingur ok rafabellti. skautubavrd.

sængr ij. ok eitt aklædi.

hvder ij. heilar. en þridia ristnar af ij. leingur.

klýpingar .v.

selskinn ij.

reip æ halfan iiij hest.

katlar v. med ij holastadar kautlvv.

pottar ij.

konnur viij.

tinfavt iiij.

læst kista.

salser med loki.

hornstavn xij.

drykiar skaler viij.

trefavt viij. ok ix^{da} ravt(t) fat stort.

bordskaler .x. smar ok storar.

vigslvaskar ij.

kvpa ok eysill.

skerdiskar rander .ix. en skorner diskar .xij.

heitvavsa.

saluns aklædi nýtt.

teflings dýnvver nýtt ok hægendesver med lika.

iiij alner klædavodar.

huitimiol²⁾ ij. fiordungar. ok half mork vax.

munlang ok uazskall.

vlldvkv ok ullhandklæde.

pallklæde.

¹⁾ D. e. smálkaður; kopiubækrnar hafa: smálkamatur. ²⁾ hveiti-
mjöl, kopiubækrnar.

vondur er olafur bondi atti.
 net ok kvorn.
 kvotra ok skak.
 altunnur ij fra holastad.
 halftvonna. kvartel ij. ok avnnur halftvonna er olafur
 bondi atti.
 avrk. matarlok.
 halftvonna malz.
 miol j stampe.
 smabusgagn oreiknad. trog. kerolld. diskar. skaler. ask-
 ar. spæner. smiorjarn.
 liaer iij. avx. nafrar. iij.
 hardsteinar ij.
 þuerfari.
 svdþuerfari.
 beinasavg. hornasavg. þversagarefne.
 hialta hnifsbrot.
 kolskara.
 tangarbrot.
 klavfhamar.
 vefir ij. kastadir.
 garnhnodu iij.
 vindur lxx. ok garn af .vij. fiordungvm vllar.
 pall ok skeri.
 stokur med nidurfelly.
 klabbryne ij.
 mirrvstokur.
 eskivr tvær. var j avdrvm bref en j audrum kolar.
 hañdbok ný ok ij kuer er þar til heyrði.
 sermons kver ok iij. bækur adrar.
 var hier allt j brutv gripit ok tekit ur kirkivonne þetta
 sem adr er skrifat nema ein kvorn. voro ok aller adrer
 ofrider peningar j brvttv teckner þeir sem inne j stadnum
 voro geymder fyrir utan storkerolld ok ein ork stor. sua
 sem reikningur þar vm gior uottar. Enn epter þessa skodan
 sem ver haufdum haft. lýsti sira jon broddason fyrir oss
 epter avllvm fyr skrifavdvm peningvm. Sua ok þeim sem j

reikningenum standa sem var .xiiij. tunnur skýrs. heý ok eldebranda. busgavgn ok sængarklædi. voder ok ambod. ok bvsbvhlyter þeir er þat bv þvrfti ath hafa ok sagde þat j avngv sinv frelsi j brvtv gripit. heýrdum ver ok ath þrattnefndr sira jon broddason lýsti. a sira sigmvnd. einar biorsson ok alla þeirra fylgiara. sem myklabæiar stad gripv ok hans peninga. sua ok þær .vj. holastadar kýr er þar voro gripnar ok adra holastadar peninga þo ofrider vere. rane ok gripi a eda stvlde ef þeir gæti eigi sig med lavgunum afbatat.

hier epter þessa bvs vpptavkv. kirkivran ok allan skada ok skapravner sem optnefndr sira jon hafde feingit af fyrskrifavdm monnum lýsti hann epter kirkivnar laugum sira sigmnd. einar biorsson ok alla þeirra fylgiara sem miklabæiar stad gripu ok hans peninga ok fyrskrifat rdn hafa giort. vera fallna j bann af sialfv verkinv ok fyrirbavd hverivm manni ath eiga uit þa svefn edr samneyti þangat til þeir ganga til hlydne ok bæta sin brott uith gyd heilaga kirkiv ok hann. abýrgdi þrattnefndr sira jon. fyrskrifaudum ransmonnum allan þann skada ok uanretti sem kirkian sancte ola(ui) ok sin a myklabæ feingi af fyrgreindre bus vpptauku. ath hvorki mætti kirkian hafa sinn heidr. ok eigi presturenn ne þingunautarner sina skýlldu.

ok til sanninda hier vm ok meire avdsýningar þa setti ek jon prestur broddason officialis holabiskupsdæmis officialis incigle med fyrr skrifadra dandimanna inciglum fyrir þetta bref skrifat a holum j hialltadal lavgardaghinn næsta fyrir jonsmesso baptiste. anno domini M.^o cd.^o lxx.^o sexto.

78.

25. Júní 1476. á Skarði á Landi.

DÓMR um Þjorsártungur, milli Tungnár og Sprengisands, útnefndr af Þorsteini Pálssyni í umboði Erlends Erlendssonar, sýslumanns í Rangárþingi, hvort þær skuli vera eign eða almenningr eða afréttr Landmanna.

Þvi miðr er þessi dómr nú ekki til í frumriti, því að hann er orðinn frágr fyrir það, að Sigurðr Vigfússon fornfræðingr hefir eptir af-

skript af honum, er hann fékk 1885 frá Vilhelm Frimanni Jónssyni í Vindási á Landi, bygt það mikið til á honum, að Fiskivötn á Landmannaafrétt hafi í Rangárþingi jafnan verið kölluð *Veidivötn* (Ísafold XII, 1885, Nr. 19, bla. 76; Nr. 39, bla. 154), því að í afskrift Frimanns var þeirra getið með því nafni, og öðruvísi þekti Sigurðr ekki dóm þenna. Sú elzta afskrift dómsins, sem þekst hefir nú í manna minni, var rituð af Oddi Erlendssyni, er leingi bjó í Dáfu á Landi á fyrria hluta þessarar aldar og var fróðleiksmáðr. Þá afskrift átti síðar Jón Dorsteínsson hreppstjóri í Vindási á Landi, en þar eptir Vilhelm Frimann Jónsson, soun Jóns. Þessa afskrift hefir Jón bókavörðr Árnason einhvern tíma haft undir höndum frá Jóni í Vindási, og hefir hann tokið afskrift af henni, sem nú er í Landsbókasafni 412. 4to. Þegar nú afskriftir Jóns og Frimanns eru bornar saman, sést það fljótt, að þeim ber mart á milli, svo að næst væri að ætla, vildi maðr einskis annars en góðs til geta, að þeir hafi haft fyrir sér mjög mismunandi afskriftir, enn þótt báðir rituðu eptir afskrift með hendi Odds í Dáfu, því að svo var. En nú vill svo vel til, að eg hef feingið (2. Júní 1897) frá Árna laudfógeta Thorsteiusyni, sem vel kann að meta hvað að gagni má koma, eiumitt afskrift Odds í Dáfu, gerða á grápappir góðan á að gizka 1830—30, og sést af samanburði við hana, að afskrift Jóns Árnasonar er góð og brekalaus, eins og við mátti búast, og er dómrián í þeirri mynd ekki tortryggilegri en mörg önnur bréf, sem ekki hafa verið vefeingd¹⁾. Dæmir hann afréttinn Landmönnum og Holtamönnum, og nefnir ekki Veidivötn á nafn, og varla er eitt einasta orð í dómnum í þeirri mynd, sem tortryggilegt sé, einkam þegar að því er gætt, eð afskrift Odds er líklega í marga liði frá frumritinu komin. En alt minna í sómanum verðr um afskrift Frimanns, því að hún lýsir bæði hvatvísi og brekkjum. Þetta eru að visu hörð orð, en þau eru varla of hörð. Fyrst og fremst hleypir Frimann í flaustri yfir málgreinar af minna atriði í dómnum, sem svo sem ekkert riðr á; því næst snýr hann visvitandi við dómsatriðunum Landmönnum í hag en Holtamönnum í óhag, og lætr dómnu dæma Landmönnum einum allan afréttinn; þá breytir hann niðr lagi dómsins Hrnannamannahrepp í óhag, og setr: að Gnúpverjar einir, í staðinn fyrir Hreppamenn, skuli eiga samreið með Holtamönnum og Landmönnum, og er alt niðr lagið hjá honum mjög svo bögulega orðað („nema máské“ — hér er hann og að breyta til: „utan máské“ — „geta úti staðið næga grasatekju aptur á móti“), að það eitt væri nóg til þess að fella bréfið úr tölu ærlegra skjala frá 15. öld. En nú vissi Frimann, að Sigurði Vigfússyni var Veidivatnanafnið áhugamál — hann var vinr Sigurðar og systursonr konu hans, dóttursonr Bonnesens sýslumanns —, og til þess bæði að vera vitr og veita Sigurði ánægju, þá

¹⁾ Skröklaus afskrift frá c. 1832 er ennfremr í Landsbókasafni 232. 8vo.

skrökvar Frímann inn í bréfið um „silungaveiði í *Veiðivötnum*“, sem afskrípt Odds í Dáfu nefnir ekki á nafu, en eftir henni ritar hann, að vitni Sigurðar sjálf (sjá meðanmálgrein síðast við B). Afskrípt Odds má þó sjá, að Sigurðr hefir aldrei séð, og því hefir Frímanni tekizt að leiða hann í villu. Enn breytir Frímann því að niðrlagi, þar sem í afskrípt Odds stendr „á sama ári sem fyrr segir“ í „Anno domini 1476“, sem hann tokr eftir því, sem áðr hefir staðið framar í bréfinu, en er annars aldrei titt að taka upp í góðum bréfum, nema gjörningr sé bréfaðr ári eða nokkrum árum síðar en hann fór fram. Þar næst bætir Frímann við *undirskriptum* sömu manna og taldir eru í bréfinu, og er það líka tilbúningr hans, enda gleymir hann Þorsteini Pálssyni, dómnefnaða sjálfum. Síðast klykkir Frímann út með því að „vitna“ það, að „dómurinn“ sé „rétt aftitaður“, og fyrir það bragð hefði hann aldrei átt að vera vitnisbær í slíkum efnm. Dómurinn er nú prentaðr hér í tvennu lagi; fyrst eftir afskrípt Odds í Dáfu (og Jóns Árnasonar) sem A, og sem B eftir afskrípt Frímanns; reyndar hefði sú afskrípt aldrei átt að heyrast; en af því að hún hefir komið svo mikið við Veiðivatna- eða Fiskivatnamálið, er nú óhægt að leiða hjá sér að prenta hana, svo að hún verði þar með rekin niðr.

A

Eftir afskrípt kominni til mín 2. Júní 1897 frá Árna landfógeta Thorsteinasyni í Reykjavík, með hendi Odds Erlendssonar í Dáfu á Landi c. 1820—30. — Landsbókasafn 412. 4to, með hendi Jóns bókavardar Árnasonar, og segir hann svo um afskrípt sína: „Þessi afskrípt er tekinn eftir annari, sem Jón Þorsteinsson á Viudási á Landi hafði undir hendi“, og virðist hann einmitt hafa ritað eftir afskrípt Odds í Dáfu. Sbr. Ísafold XII, 19 (1885) bls. 76.

Dómur um Holtamanna og Landmanna Afriett.

Það giðrum vier Oddur Asmundsson. Örnólfr Oddsson. Biörn Jónsson. Þorsteinn Þordarson. Sigurdur Eireksson og Sigurdur Hafliðason. góðum monnum kunnugt með þezu voru öpnu brefi: Anno Domini 1476 þridiudaginn¹⁾ nærstan eftir Jonsmessu Babtista að Skardi á Landi. á þingstad riettum. vorum vier í Dóm nefndir af Þorsteini Pálssyni. er þá hafði syslu og umbod af Ellendi Ellendssyni í Rángarþingi. að meta og skoda um afriett þann. er heita Þiotzár Túngur. og liggur fyrir Landmanna repp. millum Túnár og Spreingisands. hvort það væri eign edr almenningur edur afriett

¹⁾ Þridia daginn 412.

þeirra manna er i Landmanna nepp búa. og þar veittu arkíærn um.

Var og svarid fyrir oss af tveimur mðnnum Tomasc Illugasyni og Sigurdi Ögmundssyni. að þessi afriettur þiótzar Tungur hafi verid hafdr og haldinn til Lambareksturs og Elldra fiar af þessum tveimur hreppum Landi og Holtum (svo leingi¹⁾) sem þeir mundu til og ej vissu þeir annat sannara. en það væri þeirra Eign.

Þvi eptir þessum Eijdi og (að) so profudu máli sem fyrr skrifad er. Dæmduð vier fyrr skrifadir Domsmenn þeirra Eign og afriett. sem haft og haldid hafa i Holtum og á Landi. sem eru og verid hafa til fra Túná og til Spreingi-Sands og vestur i þiótzá og allt austur i fialgard. so langt sem vötn renna til og frá hierada a millum. að riettri tiltólu. Og angver menn aðrer meiga i þessum afriett fugla veida. Grös lesa. Rotagróft hafa edur ónnur Giædi. fyrir utan þeirra leifi er fyrr skrifadir eru. nema þeir hafi skilvís vitni edr brief er i fara. edur sier kalla. nema þeir menn er i Hreppum bua hafi samreid vid þa. er ur Holtum og af Landi fara til Fuglveidar og Grös að tyna badu megin Þiótzar. sem að fornu hefr verid og þeim hefur samid sijn a millum et cetera.

Til sanninda hier um setium vier fyrrnefndir Domsmenn vor jnnzigli fyrir þetta Domsbrief.

Skrifad a Ytri Völlum a sama ári sem fyrr seigir.

B

Eptir afskript með hendi Vilhelms Frimanns Jónssonar i Vindási, er hann sendi Sigurði Vigfússyni með bréfi akrituðu á Eyrarbakka 18. Maí 1885.

Dómur.

Það gjörum vér Oddur Ásmundsson, Örnólfur Oddsson, Björn Jónsson, Þorsteinn Þórðarson, Sigurður Eiríksson og Sigurður Hafliðason góðum mðnnum kunnugt með þessu voru opnu bréfi Anno domini 1476 þriðjudaginn næstan

¹⁾ [skaddað i a, og svo hefir verid i afskript Jóns i Vindási (412).

eftir Jónsmessu á Skarði á Landi á þingstað réttum, vorum vér í dóm nefndir af Þorsteini Pálssyni, er þá hafði sýslu og umboð af Erlendi Erlendssyni í Rangárþingi að meta og skoða um afrétt þann, er heita Þjórásartungur¹⁾, hvort það væri eign eður almenningur eða afréttur þeirra manna, er í Landmannahrepp búa, og þar veittu ákæru um. Var og svarið fyrir oss af tveimur mönnum, Tómasi Illugasyni og Sigurði Ögmundssyni, að þessi afréttur, Þjórásartungur, hafi verið hafður og haldinn til lambareksturs og eldra fjár [úr Landmannahrepp²⁾] svo leingi sem þeir mundu til, og ei vissu þeir annað sannara en það væri þeirra eign³⁾ sem haft og haldið hafa [Landmannahrepps búar⁴⁾], sem eru og verið hafa til frá Túná og til Sprengisands og vestur í Þjórásar⁵⁾ og alt austur í fjallgarð, svo langt sem vötn renna⁶⁾ héraða á millum að réttri tiltölu, og aungvir aðrir⁷⁾ mega í þessum afrétti fugla veiða, grös lesa, rötargröpt hafa [né silungsveiði í Veiðivötnum⁸⁾] eður önnur gæði fyrir utan þeirra leyfi er [[í Landmannahrepp búa, [nema máské⁹⁾ Gnúpverjahrepps búar, ef þeir að fullu geta úti staðið næga grasatekju aptur á móti¹⁰⁾].

Til sanninda hér um setjum vér uudir skrifadir dómsmenn vor innsigli fyrir þetta dómsbréf.

Skrifað á Ytrivöllum Anno domini 1476.

Oddur Ásmundsson

Örnólfur Oddsson

(L. S.)

(L. S.)

Björn Jónsson

Þorsteinn Þórðarson

(L. S.)

(L. S.)

Sigurður Eiríksson

Sigurður Hafliðason

(L. S.)

(L. S.)¹¹⁾.

¹⁾ Hér hefir Frimann hlaupið yfir: „og liggur fyrir Landmannahrepp millum Túnár og Sprengisands“. ²⁾ [Hér breytir Frimann úr: af þessum tveimur hreppum Landi og Holtum“. ³⁾ Hér hleypr Frimann apr yfir heilan keða. ⁴⁾ [Hér breytir Frimann apr, og alt í sömu átt og fyrir, að Holtamenn eigi ekkert í afréttinum, úr: „í Holtum og á Landi“. ⁵⁾ Þannig, Frimann. ⁶⁾ Hér hleypr Frimann yfir: „til og frá“. ⁷⁾ Hér hleypr Frimann yfir „menn“. ⁸⁾ [Þessari klausu hefir Frimann skrökvað inn í. ⁹⁾ [Hér hefir Frimann fyrst ritað: „fyrir utan“, en svo drogið það út og ritað fyrir ofan línuna „nema máské“. ¹⁰⁾ [[Allri þessari klausu hefir Frimann skrökvað og falsað hið rétta. ¹¹⁾ Neðan við setr

79.

2. Júlí 1476.

á Þingvelli.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XVIII, 26, frumtransskriptið á skinni, og eru innsiglið döttin frá. Það er með sömu hendi og kaupnálabréf Sumarliða gert í Kalmanstungu 1468 (DI, V, Nr. 472).

Þath giorum uit annfinur ionson ok ingimundur ionson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ath uit hofum sied ok yferlesit opit bref suo latanda ord eptter ord sem hier seiger. [Hér kemr bréf um Kollabæ í Fljótsblíð frá 20. Júní 1470, DI, V, Nr. 511].

Ok til sanninda hier um settom uit fyr nefnder menn ockur insigli fyrer þetta transkripttarbref skrifad á þingvellj. á visitacio sancte marie uirginis. þá er lidit uar fra hingadburd uors hera jesv christi M. cccc. siautiger ok sex ar.

80.

1. August 1476. á Sandhólaferju.

ÞÓRÐR Jónsson lýsir því, að hann hafi gefið síra Sigurði Þorlákssyni jörðina Hól í Siglufirði.

Frimann: „Að þessi dómur sé rétt afritaður
vitnar

V. F. Jónsson“.

Aptan við afskriftina ritar Sigurður Vigfússon: „Oddur Erlendsson hreppstjóri á Dúfu á Landi hefur afskrifað þennan dóm, en um frumritið veit maður ekkert; en afritið var eign Jóns Þorsteinssonar hreppstjóra í Vindási, og er nú eign Frimanns sonar hans, sem hefir afskrifað dóminn orðrétt, en vera má að Oddur hafi ekki haft það elzta frumrit; það virðist mega sjá af stafsetningunni; en hitt fullvissa þeir, sem kunnugir eru Oddi, að hans afrit er í alla staði rétt, því hann var greindur maður, glöggur og réttorður og skrifari ágætur og afritaði mart“. Í bréfinu 12/6 1885 segir Frimann: „Eptir umtali okkar sendi eg þér nú afrit af dómi þeim, er eg gat um við þig, hvar í þú getur séð, að full trygging er fyrir, að Veidivötn hafa heitið því nafni, sem að líkindum er þeirra rétta nafn, en ekki að þau heiti Fiskivötn, því við alla þá menn (!), sem eg hef talað um Veidivötn við, ber saman um, að þeir hafi ekki heyrt þau nefn(d) öðru nafni, nema í korti Gunn-
l(aug)sens“.

AM. Fasc. XXII, 10, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. —
AM. Apogr. 3243. Sbr. bréf Nr. 74 að framan.

Um Hool j Siglufirde¹⁾.

Þat giorer ek Þordur ionsson godvm monnum kvnigt med þessv minv brefi ad ek hefe gefið sira sygurdi prest þorlakssyne iordina hol er liggur j siglvfirði j siglvnes þingvm til æfinligrar eignar vndan mer og minvm erfingivm epter þui sem ek vard fremzt eigandi ad. og til saninda her vm set ek mitt insiglle fyrer þetta bref er skrifad var a sandholoferiv j holltamannahrepp j hafs kirkiv sokn fostvdagin næsta fyrer petrsmessv. anno domini M^o cd^o septvagesimo sexto.

81.

1476.

á Sandhólaferju.

GUTTORMR Jónsson lýsir því, að hann hafi gefið Þórði Jónsyni bróður sínum tíu hundruð í jörðunni Hóli í Siglufirði.

AM. Fasc. XXII, 8, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. —
AM. Apogr. 3241.

Þat giorer ek gyttormur ionsson godvm monnum kvnigt med þessv minv brefi ad ek hefi gefið þordi ionsyne brodur minvm tiv hvndrvd j iordvne hol er ligvr j siglvfirði j siglvnes kirkiusokn til æfinligrar eignar vndan mer og minvm erfingivm med ollum þeim gognvm og gædvum sem greindvm tiv hvndrada parti fylger og fylgt hefer ad fornv og nyv. og til sannenda hier vm setta ek mmitt²⁾ insiglle firir þetta bref er skrifat var a sandholoferiv j holltamannahrepp er liggur j hafs kirkiv sokn. anno domini M^o cd^o septvagesimo sexto.

82.

3. August 1476.

á Sandhólaferju.

TVEIR menn lýsa því, að Guttormr Jónsson handlagði Þórði

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

bróður sínum til fullrar eignar tíu hundruð í jörðunni Hóli í Siglufirði.

AM. Fasc. XXII, 9, frumrit á skinni. Insiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3242.

Um hol j siglufirde¹).

Þat gio(r)vm vid magnus olason ok þorkell skeggiason godvm monnum kvnigt med þessv ockrv brefi at þar vorv vid j hid savm ok heyrdvm æ ad gvtormur ionson handlagdi þordi ionsync brodur sinvm tiv hvndrvd j iordvne holi er liggur j sigllvfirdi i siglynes kirkiv sokn til fvllrar eignar sem hann vard fremzt eigande ad vndan ser ok sinvm erfingivm til obrigdiligrar eignar med avllvm þeim gavgvvm og gædvvm sem greindvm parti fylgia ok fylgt hefer ad fornv ok nyv. ok til sanenda hier vm setivm vid fyr nefndor men oekar insigli fyrer þetta bref er skrifat var a sandholaferiv j holltamanahrepp j hafs kirkiv sokn a olafsmess(u) ina seinne anno domini M^o cd^o septvagesimo sexto.

83.

6. August 1476 og 1537.

SKÝRSLA um stöpulgerð í Skálholti.

AM. 680. 4to, skinnb. c. 1270, orðubók Niðaróss erkibiskupsdæmis staðfest af Jóni biskupi Stephánsyni Krabba 1464. Þessi klausa er með tveim höndum samtíða atburðunum á bl. 97^b í skinnbókinni. Sbr. viðabréf Sveins biskups 5. Apríl 1471 (DI, V, Nr. 517).

Stavpullin j skalbolli nar reistur þridia dagin næsta fyrir lavrencius Messo anno domini M^o. cd^o. lxx^o. sexto. anno domini M^o d.^o xxx.^o vii^o.

84.

10. August 1476.

á Munkaþverá.

BREF um laudamerki Ytra-Hóls í Kaupangssveit og Grafar.

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

AM. Fasc. XXII, 12, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium eru 5 enn fyrir. — AM. Apogr. 3014. Frumritið er nú mjög fúð og meira af sér geingið en þegar Árni lét afskrifa það.

[landamerkiabref.

Landamerki millum ytra hóls í Kaupangssveit og Grafar¹⁾).

Þat giorum vær olafur ingimundarson. stigur ingimundarson ok ellendur broddason prestar. Magnús benediktsson. sumarlide eireksson ok brýniolfur magnússon leikmenn godum monnum viturligt með þessu voru brefi ath að næsta dag fyrir laurenciusmesso²⁾) ridum vær með einari aboþa að munckapvera á þau landamerki sem reiknat var ath væri mille iardanna ytra hols í kaupangssveit ok grafar. var þar ok arni gunnsteinsson. Jtem var þar ok nær hallr eýiolfsson er sagdizt hafva buith að holi xx vetur ok sagdi ath þat siki sem liggur ofan í lækinn þann sem fellr vt fyrir ofan gardenn á hóle³⁾) ok svo rettsýne upp að fiáll vr sikisgrandanum ok hefði þat verit kallath grafarreitr sem fyrir vtan var þessi merki ok suo hefði verit haft ok haldit allañ þann tima. sagdizt hann ok huorki hafa slegit ne ýrkt í sangdum reit nema með leyfi þeirra sem í grofbinggo. sór fýrgreindr hallr eýiolfsson epter þessi sinne framsaugu fullan bokareid fyrir sira olafi ingimundarsyni er þa var profastur mille glerær ok vargiðr. beiddi einar aboþe arna gunsteinsson ath birta þar sin skilrike vñ sagdar iarder ef hann hefði nockur til en þau komv þar eingi fram. ok til sanninda hier vñ settum vær fýrr nefnder menn vor inncigli fyrir þetta bref skrifath að munckapvera í eýiafirde manudagh hinn næsta fyrir assumpcio sancte Marie uirginis. anno domini M^o cd^o. septuagesimo sexto.

85.

23. August 1476. á Reynevöllum.

TRANSKRIPТАBRÉF.

¹⁾ [Útan á bréfinu; fyrsta linan forn; hitt með hendi Árna. ²⁾ D. e. 9. Aug. ³⁾ Svo.

AM. Fasc. XVII, 18. Framtransskriptið á skinni með öllum (4) innsiglium.

Þat giorum uær ormur jonsson. arnor fiudzson ok jon asmundzson. biorn helgason godum monnum kunnigt með þessu noru optnu brefi at vær hofum sied ok ýferlesit og heýrt yferlesit eitt opit domsbref með heilum ok skoddum¹⁾ hanganda júsigli(m) suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr um Arnbjörn Sæbjarnarson frá 6. Sept. 1467, DI, V, Nr. 434].

Ok til sannind(a) hier (um) settum uær fyr nefnder menn nor jnsigle fyrer þetta transkriptarbref er skrifat uar at reyneuaullum j kios æ jslande faustudaginn næsta fyrer bartholomæi þa er lidet uar fra hingatburd uors herra jhesu christi. M. cccc. lxx ok segx ar.

86.

21. September 1476.

í Miklaholti.

HELGI prestr Magnússon fær Haldóri Þorgeirssyni „bróður sinum“ fjörutiu álnir hins ellefta hundraðs í jörðinni Snorrastöðum í Kolbeinsstaðahrepp.

Eptir afskript (í minni eigu) Gísla Jónssonar og Steindóru Helgasonar, gerðri eptir transskripti frá 13. Dec. 1612, og staðfestri 15. Maí 1704 á Reykhólum.

Þad giore eg Sijra Helge Magnusson Godum monnum viturlegt með þessu mijnu opnu briefe ad eg meðkiennunst ad eg hefe feinged Halldore þorgeijrssyne brodur mijnum. með fullu handabandi. xl alner ens Ellefta hundrads i jorðunne Snorrastodum. er nu liggur i Kolbeinsstada kirkiu soku til fullrar eignar og frials forrædes. kuittur og akiærulaus fyrer mier og ollum mijnum efterkomendum. með öllum þejm gögnum og giædum. sem greindum jardarparte fillger og fillgt hefur ad fornu og nyu. og eg vard fremst eygandi ad. og til sannenda hier um setta eg mitt jonsigle firer þetta brief er skrifad var i Miklahollte i Miklhollts-

¹⁾ Dannig.

hrepp upp á festum Matthei apostoli. Þá lided var frá hing-
adburdi vors Herra Jesu Christi. M. iii^o. Lxx og vj ár.

87.

21. Október 1476.

á Hólum.

DÓMR útnofndr af séra Jóni Broddasyni, officialis fyrir norð-
an land og ráðsmanni á Hólum, um ákæru hans til Jóns
Þórdarsonar, að hann hefði drepið hest fyrir Hólastað.

AM. Fasc. XXII, 7, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium eru fjögur
fyrir, en sum þeirra mjög skert. — Apogr. 3240.

domur vm hestmál jons þo(r)darsonar.¹⁾

Þat giorvm ver ketill grimolfsson. þorvarðr semingsson.
þorberggr stefansson. þorðr ingimundarson. löðuik hallzson
prestar holabiskupsdæmis ok sigurðr jonsson messudiakn.
godum monnum viturligt med þessu voro brefi ath þa er
lidit var fra hingatbyrði vors herra ihesv christi þushvndr-
ut .cccc. lxx. ok sex ár. æ holum j hialltadæl manadagin
næsta fyrir simonsmesso vorum ver j dom nefnder af ærlig-
um manni sira jone broddasýni er þa uar officialis holabisk-
upsdæmis ok radzman æ holum ath dæma um þa akærn
er fyr nefndr sira jon kærði til jons þordarsonar. at hann
hefði drepit hest fyrir holastad er hann atti ath fara med.
let sira jon stefna fyrir sik fyrnefndvm jone þordarsyni.
kom hann ecki ok eigi hans vmbodsman til forsvars fyrir
hanu. var þa svarin stefnan. sua let sira jon sveria tau²⁾
skilrika votta ath fyrsagðr hestur var ostungiu ok (omeiddur)
at þui sem þeir suorv þa er nefndr jon tok vit honum. var þar
ok svarit af tveimur vottum ath deigi sidar en fyr nefndr
jon skildizst vit hestin var hann stungin æ lendinne ok
ok hafði þo annan meira þo hann fyndizst seinna svo hann
do af. Þui ath til kalladri guds náð dæmdvm uer fyr sagd-
er lærder menn j fyrstv stefnuna laugliga ok opt nefndan
jon þordarson hier lavgliga fyrir kalladan j dagh. ok skýlld-
vgan ath lvka mork j stefnvfall. nema hann syni lavglig
forfaull ath hann matti ecki koma. hier med dæmvm ver tíft

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ Svo.

nefndan jon þordarson skyldvgan ath sveria lýrtareid¹⁾ innan vij. nðtta ath heyrðvm dominvm heima a holum fyrir þratt-nefndvm sira jone edr hans vmbodsmanni ok nefni honum þa til eidamanna sem kvnnigazst er vm þetta mðl. med sua felldum eidstaf ath hann ueiti þat ecki tilrædi fyr saugdvm hesti ath hann mætti davda af fð af hans vouldvm. ath unnum þessum eidi þa dæmvm ver hann saklausan vm þetta mðl. fellz honum þessi cidr þa dæmdvm ver tíft nefndan jon þordarson med fullri þríozsku ok ohlýðne hafa halldit hestinvm sidan sira jon broddason beidi hans ok krafði aptur ok jon þordarson skyldvgan at abýrgiazt hestin alagalaust til fardaga en fra fardaugum ok hingat til fyrir rangligt halld a hestinvm. cýri a hverri viku ok þar til aptur kirkivne jafngodan hest ok xxx marka j fvllretti. Ok til sanninda hier um settum ver fyr nefnder lærdir menn vor incigle fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad degi ok ðri sem fyr seger.

SS. 26. Oktober 1476. á Reynistað.

VITNISBURÐARARÉF um landamerki Hóls og Selár á Skaga.

AM. Fasc. XXII, 5, frumrit á skinni grautfúð. Brot af innsigliu er fyrir bréfinu. Var þetta bréf meðal Bessastaðabréfa og var úr skjalsafai Reynistaðarklaustrs. — AM. Apogr. 335, eptir þessu frumriti, og er afskrift sú gerð í Janúar 1707 og staðfest af Árna Magnússyni og Dórði Dórðarsyni. Skallana þá, sem þá voru í bréfinu, og hér eru settir í hornklofa, h. fir Árni látíð Þórð fylla „ex Apograpbo Reynistadensi... satis alias vitioso“, sem án ofa er AM. 277. 4to. Á miða við skinubréfið ritar Árni „er öldungis klárt“.

[lan]damerkiabref a [millum] holz og Selár.²⁾

Þat giorer ek þolleifur magnusson godum monnum uiturligt med þessu minu brefi at ek hefi heyrt seiga mier elldri menn þessi landamerki j millum hols ok selar. rædur þar lækur sa er liggur ut ok ofan fra holi ok³⁾ fellur þar fram af bockunum j sioen. og³⁾ suo upp i steina þa er standa j asnum ok³⁾ kalladir eru kalfuaklettar. og³⁾ suo uestur a f[ia]ll. en sela ætti landeign ok³⁾ reka allan. at fyr nefndum læk ok³⁾ aurnefni. hafði ek³⁾ s[elaa] til leigu ok³⁾

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Árni hefir og ritað á bréfið orð sömu skilningar; ³⁾ Svo.

hafði eg¹⁾ moriðu ok¹⁾ annur floru gæði af rekanum sem leiglendingi til bar ath fyrr nefndum læk ok¹⁾ fann eingin at. Suo ok¹⁾ hefi ek uitad marga gamla dandimenn halda þessi landamerki iardanna j millum hols og selar er liggr a skaga. Ok¹⁾ til sanninda hier um setta ek mitt innsigli fyrir þetta bref er giort nar a stad j reynisnesi tueim nottum fyrir tueggja. postula messo simonis et iu²⁾e. Anno domini. M^o. cccc^o. lxx^o. sexto.

89.

29. Október 1476 á Möðruvöllum.

SNORRI Hallgrímsson og Nikulás Þorsteinsson kvitta húsfrú Margræti Vigfúsdóttur og Markús Magnússon umboðsmann hennar af umboði þeirra og meðferð á peningum eptir Einar Þorsteinsson, er konum nefndra manna féllu til erfða og umboðs.

AM. F.sc. XXII, 18 frumrit á skinni. Ö1 (6) innsiglin eru döttin frá. Frumritið er komið frá Staðarhóli. — AM. Apogr. 1485 (eptir frumritinu).

Þat gerum vier magnus benediktsson. helgi sygurdzson. olafur halldorsson. pall palsson. Sygurdr runolfsson ok þorkell þorsteinsson goðum monnum kunnigt me! þessu voru brefi ath þá er lidit var fra guðz burd þusund flogur hundrut siantigir ok sex ar a tueggja postula messo simonis et iude²⁾ a maudruuaullum j eyiafirði. vorum uier j hia saum ok heyrðum a ord ok handabandh þessara manna hustru margretar vigfusdottur af einne halfu. Enn snorra hallgrímssonar af annare ok niculas þorsteinssonar ath suo firir skilda. ath þessir fyrgreinder menn snorre ok nikulas gafu margretu vigfusdottur med fullu handabande aullungis kuitta ok akaervlausa um alla þa peninga ok medferdh sem hun ok hennar vmbodsmadr markus magnusson hofdu ath sier tekit j þeirra vmbode ok hennar epter einar heiteu þorsteinsson ok þeirra kuinum hefði til erfða ok vmbods fallit suo framarlíga sem þeir mætte þat fremst med langum gera

¹⁾ Svo; ²⁾ þ. e. 28. okt.

ok þeirra makt vtuisade. reiknadizt þat þrettan hundrut er markus magnusson hafdi lukt j laugligar skuldir einars heitihs. hier med skipudu ok luktu fyr nefndir menn snorre ok nikulas hustru margretu uigfusdottur til fullrar eignar fimtan hundrut er reiknadizt at auk mala magnbilldar j landskýlldir af sigluuik ok einar hafdi eigi a-lr lukt. Suo ok ei sidr skipudu tidt greindir menn snorre ok nichulas salbiorgu einarsdottur fimm hundrud j arf epter sinn favdr einar þorsteinsson. þui hun var eigi adr leyst vr fandr gardhi. Ok til sanne(n)la hier vm settum uier fyr nefndir menn vor jncigli firir þetta kuittunarbref skrifat j sama stad ok are degi sidar enn fyrr segir.

90. 20. Nóvember 1476. á Grýtubakka.
KAUPMÁLABRÉF Guðna Eyjólfssonar og Guðrúnar Þorkels-
dóttur.

AM. 242. 4to A. bls. 98, styrpa Guðbrands biskups, skr. c. 1570.

In nomine domini amen

birtizt og stadfestizt suo felldur kaupmale millum þeirra gudna eyjólfssonar og gudrunar gunnl(a)ugsdotter æ þeirra brullupsdeigi s(ancti) martinusmessu dag¹⁾ æ grytubacka j hofdabuerfi anno domini M^o cd^o lxx^o sexto med suo felldum kaupmala ad greindur gudne eignadizt til kaups vid adur nefnda gudrunu gunnl(a)ugsdottur ijce j iardagozi og þar til lxxx^e j lausagozi j fridum peningum og ofridum j gripum og þarflugum hlutum. voru þessar jarder þar til greindar er ligia j suarfadardal er suo heita. vrder firir hundrat hundrada. klaufabrecca firir .le. kaungustader og andner firir .lx^e. j vrda kirkiu sokn. jordin brimnes firir .xc^e. er liggur j vpsa þingum. Enn hier j mot gaf gunnl(a)ngur bondi þorkielsson gudrunu dottur sinne. .xl^e. annars hundradz hundrada. Voru þessar jarder þar vpp taldar. Samstader firir .xl^e. er liggur j gilsbacka kirkiu sokn. brecca og braunsnef firir .xl^e. er liggia j norðuraardal j huams kirkiu sokn. hankagil j vatiz-

¹⁾ þ. e. 11. Nóvember.

dal j grimstungu þingum fyrir .xle. og þar til .xx. kugildi og xx^e j gripum og þarfligum hlutum. Samþykki vilborg husfrefya þessar gjafer allar og suo gipting gndrunar dottur sinnar. Suo og ei sijdur skildi fyrrnefndur gnnnl(a)ugur fyrir dottur sina lx^e j tilgiof. og xx^e j morgungiof og beckiargiof. og kiore hana helmingakonn j gard gudna bonda hennar af þessum framsogdum peningum epter þui sem logbok vottar af feingnu fie og ofeingnu. Epter þetta allt giort og stadfest festi fyrr sagdur gudne gndrunn gnnnl(a)ugsdottur sier til logligrar eigiñkonn epter gudz logum med þeim ordum er þar til heyrer.

Voru þessar brullupsvottar. Raugualdur asgrimsson. jon þorsteinsson. Þorgils sueinbiarnarson prestar. magnus þorkielsson. þorkiel þorkielsson. Eirekur juarsson og jon sijgurdzson leikmenn.

Og til sannenda hier vñ settum vier fyrr nefnder menn vor inncigle fyrir þetta kaupmalabref er giort var miduikudaginn næstañ fyrir festum cecelie virginis j sama stad og are sem fyr seiger.

91.

4. Decemder 1476.

í Ási.

ÞORGILS Finnbogason fær Finnboga Jónssyni til fullrar eignar jörðina Dritvík á Langanesi og alla reka milli Fossár og Steins í Lambanesi.

AM. Fasc. XXII, 3, frumrit á skinni komið frá séra Skúla Dorlákasyni á Grenjadarstað. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 78 (eptir frumritinu).

Þath giorer ek¹⁾ þorgils finnbogason godum monnum uiturligt med þessu minn opnu brefi ath eg hefer lukt og¹⁾ feingid finboga jonssyne med handabande til fullrar eignar fiordunginn j jordune drittuik er liggr j sandaneskirkiusokn med aullum þeim gaugnum oc¹⁾ geðum rekum og hlunnendum sem greindum parte hefer fylgt ath fornu og nýu og eg hefer fremst eigande ath orded og suo alla þa hualreka parta sem eg æ um allt langanes millum forssar

¹⁾ Svo.

j forssardal til steins i lambanesi og adr hefer att jon biarnarson og hans erfuingiar med slikum hualskiptum sem ad fornu hefer uerit. hefer eg þessa greinda reka parta lukt og feingid adr nefndum finboga til fullrar eignar epter þui fremsta sem eg hefer eigande ad orded. og til sannenda hier um setta eg mitt jucigli fyrer þetta bref skrifad j asi j kelledubuerfui miduikudagin nestu fyrer niculasmessu. anno domini .M.º cdº .lxxº. sexto.

92.

26. December 1476.

í Skálholti.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. 261. 4to, bls. 31—32 eptir transskr. frá 4. Maí 1605.

Þad giorum vid Olafur Oddsson og grijmur þorsteinsson prestar godum monnum kunnigt med þessu oekar opnu briefe: ad vid hofum sied og yferlesid opid brief med heilum og oskoddudum hangande junsiglum suo lätande ord epter ord sem hier eptter skrifat stendr:

[Hér kemr dómr Godsvíns biskups um reka á milli Stjórnusteins og Dyrólóns frá 18. Júlí 1439, DI, IV, Nr. 631].

Og til sanninda hier vm settu vid fyrnefnder prestar oekar junsiglle firir þetta transkriptarbrief skrifad j skálhollte annað dag jola. Anno dominj M. cd. lxxvj.

93.

8. Janúar 1477.

á Sjávarborg.

ÞORLEIFR Björnsson kvittar Svein Guðmundsson um andvirði jarðarinnar á Kryddhóli.

AM. Fasc. XXII, 19, frumrit á skinni með heilu innsigli Þorleifs Björnssonar. — AM. Fasc. XXII, 20, transskript á skinni frá 7. Maí 1490. Apogr. 3248 og 3249.

vm kryddhol¹.)

Þath giore ek þorleifur bjornson godum monnum kunnigt med þessu mino opnu brefe ath ek medkennumzt^{tt} ath ek hefi fulla ok alla penninga vpp borit af sueine gud-

¹) Utan á bréfinu með fornarí hendi.

mundzsyne suo mier uel á næger. fyrer jordena kryddhol. Ok þui gefur ek fyrr greindur þorleifur biornson adur nefndan sucin gudmundzson aullungis kuittan ok akiæralausan¹⁾ fyrer mier ok aullum minum erfingium vñ fyrr sagtt jardar uerd. Ok til sanninnda hier um setta ek mitt innsigle fyrer þetta bref skrifad á siauarborg j skagafirde miduikudagen næsta epter þrettanda dag j iolum þá er lidid uar fra hingadburd uors herra jesv christi 00. cccc. siautiger ok sian ár.

94.

9. Janúar 1477.

á Hólum.

Fjórir menn votta, að Þorleifr Björnsson hafi 2. Janúar 1477 selt Sveini Guðmundssyni alla jörðina á Kryddhóli í Skagafirði fyrir Ásgrímsstaði í Hegranesi og þar til lausafé.

AM. Fasc. XXII, 17, freu'rit á skinui. Af 4 innsiglum er eitt dottið frá. — Apogr. 3246. — AM. Fasc. XXII, 18, transskript á skinui frá 7. Mí 1490. Apogr. 3247.

kryd(d)hol.²⁾

Þat giorum vier eggell grimsson. steinn brandzson. kolle magnusson ok sniolfur brandzson godum monnum kunnigt med þessu uoru oppnu brefi ath þa ær lidit uar fra hingadburd vors herra jhesv christi þushund flogur hundrand snotiger ok sian aar. æ siauarborg j skagafirði niunda dag jola³⁾ vorum uier j hia saum ok heyrðum æ ord ok handabannð þessara manna þolleifs biornssonar af einne alfu. en sueins gudmundssonar af annari. ath suo firir skilldu. at fyr nefndur þorleifur biornsson selldi adurnefndum sueini gudmundssyni jordina alla kryddhol j skagafirði ær liggur j uidemýrar kirkiu sokn. med ollum þeim gaugnum ok giædum hlutum ok hlunnindum sem greindri jordu fylger ok fyllgt hefer ath fornu ok nýiu ok þolleifur vard fremst eigandi ath. Hier j moti gaf tittnefndr sueinn gudmundzson þratt nefndum þorleifi biornssyni jordina alla as-

¹⁾ akiæralausan XXII, 20; ²⁾ Utan á bréfinu (tvívegis) með fornri hendi: „(vñ) jordina asgrímsstaðæ“ XXII, 18; ³⁾ þ. e. 2. Janúar.

grimsstadi ær liggur j hegranesi j borgar kirkiu sokn med ollum þeim gavnum ok giædum blutum ok hlunnindum sem greindri jorðn fyllger ok fyllgt hefer at forðu ok nýju ok greindr suein uard fremst eigandi ath firir .x. hundraud ok þar til þriatigi hundrada j suo uordnum peningum j silfri smiori ok vadmalum ok i slatrum j millnum jardanna. skýlldi huor um sic suara laga Riptingum æ sinni saulu jorðu en hallda sinu kaupi til laga. Ok til sanninnda hier um settum vier fyr nefnder menn uor jncigle firir þetta jardakaupsbref ær skrifad uar æ holum j hialltadal fimto- dagin næsta epter þrettanda dag jola. æ sama æri sem fyr seger.

95.

10. Janúar 1477.

á Seylu.

Dómr fólf presta útnefndr af Jóni presti Broddasyni officialis Hólabiskupsdæmis nm ákæru hans til Bjarnar Jónssonar, er Tjaldsson er kallaðr, að hann hefði flntt Hallóttu Hákonar- dóttur þrotbjarga vestan úr Húnavatnssýslu og á bú Hóla- staðar á Flugumýri (*Tjaldssonardómr*).

AM. Fasc. XXII, 16, transkript á skinni frá 26. Janúar 1477.

Þat giorum uier sigurdr þorlackson. ketill grimolfsson. steinn þorualldzson. gunnar ionsson. ion þorsteinsson. andress ionsson. þorðr ingemndarson. olafur klængsson. steingrimur steinmodsson. loduik hallzson. þoruardr oddabiarnarson. hal- uardur biarnason prestar hola biskupsdæmis godum monnum uitanligt med þessu uoru brefe ath þa er lidet uar fra hingat- burde uors herra iesu christi þushund flogur hnndrut siotig- er ok sio ar æ seylu j skagafirde fostvdaginn næsta firir geisladaginn uorum uier j dom nefnder af ærligum manne sira ione broddasynne officialis holabisknpsdæmis ath dæma um da ækiæru er nefndr sira ion kiæerde til biarnar ions- sonar ath hann hefde fært þrot uestan ur hunauazþinge til flngnmyrar j skagafirde ok sett þar nidr æ holastadar bu j fullt forþrot ok hvgmod med heilaga kirkiv ok hann. þui j fyrstu grein dæmvm nier fyr nef(n)der prestar stefnna rietta ok fyr greindan biorn ionsson. er tialdsson er kalladr. hier

logliga fyrir kalladañ j dag. en saker þess ath stefnan var þar suarin fyrir oss en biörn kom ecke ok einge af hans hende. þa dæmdum uier biörn skyldvgan ath luka mork j stefnufall ath næstvm fardogum nema hann syne loglig forfoll ath hann matti eigi koma. J annarre grein sor fyrir oss hallotta hakonardotter fullañ bokareid ath hun uard ofær j fyrra uetur j hunauazþinge a breidabolstad j uazdal ok titt nefndr biörn flutti hana uestan ofæra ok sette hana nidra flugumyri. uar hun þar j ellefu uikur ok lagde þat til j sinn eidstaf ath hun uæri eigi enn fær ath flyttia sig neinstadar. hier til soru tuo loglig uitne fyrir oss ath þeir sav þrattnefndañ biörn a flugumyri a sama uiettfange er fyrnefnd hallotta var þangat flutt. þui fyrir þesse prof ok likende dæmdum vier optnefndañ biörn skyldugañ ath sueria siettar-eid innan siondar ath heyrðum domenum fyrir sira ione eda hans umbodsmanne ath hann hefde þetta riett giort ok huorke hefde hann þetta giort j forprot ne hugmod uid heilaga kirkiv ne sira ion radzmannen a holum. ath vnum þessum eidenum dæmdum uier þrattnefndan biörn skyldugan ath luka heilagre holakirkiu fimtan merkur fyrir sina heimsku ok ofdirfd ok ellefu aura j mat fyrir kosnad adur greindrar konu ok luka hann innan siondar heima a flugumyri ath heyrðum domenum. fellz honum þesse fyr greindr eidr þa dæmdvm uier tittnefndan biörn ionsson skyldugan ath lykia heilagre holakirkiu þriatige marka enn sira ione officiali niu merkur j ofundarbot. skoulu¹⁾ þesser fyrr greinder peningar aller lukaz ath næstum fardogum heima a flugumyre frider eda friduirder atta sex alna aurar j huerre mork sira ione j hond eda hans umbodsmanne. hier til dæmum vier titt nefndan sira ion broddason skyldugan ath lata færa aptur fyr sagt þrot til breckv j fyr sagg(d)a sueit j uazdal. Ok til sanninda hier um settum vier fyr nefnder tolf prestar uor insigli fyrir þetta domsbref skrifat j gelldingaholli j skagafirde sama dege ok are sem fyr seger.

¹⁾ Svo.

96. 12. Janúar 1477. á Sjárborg.
LÝSING Árna Geirssonar um landamerki milli Guðlaugsstaða
og Langamýrar.

AM. Apogr. 748 með hendi Jóns Magnússonar 1729 „Ex originali“ meðal Guðlaugsstaðabréfa, sem hefir verið afskrípt á skinni, gerð c. 1608, og átt hefir að transkribera, en aldrei af orðið.

Þat giore eg Arne Geirsson godum monnum kunnugt með þessu mynu opnu brefi að þesse eru landamerke i millum Guðlaugstada og lðngamýrar. vt að hólgröf hid efra og fram um gilzuatn. heirda eg nichulasson segia þad að Einar skrafmadnr fader hans hefde sagt þad að Guðlaugstader ætti j ascendann fyrir framan Gilsuatn. er þar sijn þufa huoriu megenn er staðast a. ð aseñdunum og riettsynis. ifer i gotur þær ed liggia framan að Guðlaugstada sele þar þuert i ana. og til sanninnda hier um set eg mitt innsigle firir þetta bref. Skrifad a Sidarborg i skagafirdi sunnudaginn næstan firir geisladag. uar þð lidid fra hingadburdi uors herra iesu christi .m. iij (c). lxx. og vij ar.

97. 20. Janúar 1477. í Vallanesi.
BRANDR Eiríksson selr Oddi presti leitssyni hálfu jörðina
Eyjólfsstaði á Völlum, og eru tilgreind ítök og ummerki.

AM. Apogr. 4467 „Ex originali Biörns Peturssonar á Bustarfelle“ (AM.). „2. þau fyrstu innsiglen eru burtu. þad þridia er: S THOR-[ST]EINI TOFV“ (AM.). „Collatum cum originali Hafnise 7. Junii 1709. Arnas Magnæus. Snorro Jonæus“.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur hejra senda sæmundur prestur þorsteinsson. kolbeinn helgason ok þorsteinn touason kyvediu guds ok sína kvunnigt gerandi ath þa er lidit war fra burd cristz þusund. cccc. lxx. ok. vij. ðr wnder asi j flozðalshieradi sunnudag næsta firir þals Oesso¹⁾ vorum wer j hia saum oc heyrðvm ð þa er brandur eireksson selldi oddi prest teitzsyne jordina halfa eyiolf-

¹⁾ þ. s. 19. Janúar.

stadi á völlum með öllum þeim gögnum ok gæðum er jorðunni hefer fylgt at forno ok nýio ok hann varð fremst eigandi at. sagði [hann] þessi landamerki vt at beinð. þar hvn fellr ofan j aurida watn. enn auridalækur rædur ofan or vatnino j grimsa ok fram at tungahagalæk hid nedra enn þa rædur kelldu drag vpp or læknun er honum sneider fram ok upp j laufenni, ok þa sionhending upp j haugana ýtri ok austur a fial[il]it at kaldakuisl. tuo skogar teiga. annar j hofda merki vt fra hofdú firir nedan Reidgotnr ok ut at gardi er geingur or hofdanum ofan j flíot. annar j sandfelzmerki firir ofan hatunagotur ok upp at hryg fra gilsó ok heim at dalslæk. seliord a þuridarstodvm j eyvindardal milli slednadalsar ok valagilsár. afrett j fagradal ok vnder skagafell. nitum ver ok firir sanninde at þessi landamerki ok skogarteigar hafa hafder verid ok eingi at fundit suo ver vitvm.

Ok til sannenda hier vm settvm ver fyrr nef(n)der menn vor insigle firir þetta bref skrifat j vallanese sama ari degi sidar enn fyrr seger.

98.

24. Janúar 1477.

á Hólum.

Jón officialis Broddason úrskurðar löglegan Tjaldssonardóm frá 10. Jan. 1477 (Nr. 95).

AM. Fasc. XXII, 16, transskript á skinni frá 26. Janúar 1477.

Þath giorer eg ion prestur broddason officialis hola-biskupsdæmis godum monnum niturligt með þessu minn opnu brefe ad þa er lidet var fra hingatburd uors herra iesu christi þvshundrut cd^o lxx. ok vij ar æ seyly j skagafirde fostvdaginn næsta fyrir geisladaginn¹⁾ beiddu mic ok kraufdu þeir xij prestar sem eg hafde har til nefnt ath dæma vm þa akiæru er eg kiærde til biarnar ionssonar heilagrar hola-kirkiv vegna ok þeirra doms bref þar vm giort vtvisar ur-skurdar upp æ hnort mier litizt sa domur logligr edr ei sem þeir hofdu dæmt þar um. Nu saker þess ath eg uar

¹⁾ þ. e. 10. Jan.

þar logliga til krafdr af adr greindum xij kirkinunnar sonum þui seger ek fyr nefndr sira ion broddason officialis mier j domsæti sitiande. jn nomine domini amen. með fullum laga ursknrdi þenna þeirra dom sem þetta mitt bref er meðfest j alla stade lavgligañ með ollum sinum greinum ok articulis ok obrigdeliga halldaz eiga kirkiunnar negna. uar þessi minn urskurdr upp sagdr j sama stad dag ok ari sem fyr seger. Ok til sanninda hier (vm) setta eg officialatus insigle firir þetta urskurdarbref skrifat æ holum j hialltadal fostvdaginn næsta fyrir conversionem apostoli pauli æ sama ari sem fyr seger.

99.

26. Janúar 1477.

á Hólum.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Fasc. XXII, 16, frumritað transskript á skinni með þrem insiglum.

transkriptabref af domi tiallzonar¹⁾.

Þath giorum uier þoruadr prestvr semingsson. ion diackne pallsson ok jon stefansson godum monnum uitvrligtt með þessu noru brefe ath uier saum ok yfer lasvm opin bref með heilum ok hangandum innsiglum suo latande ord epter ord sem hier epter skrifat stendr.

[Hér kemr: 1) Seyludómr tólf presta um þrotfærslu Björns Jónsonar 10. Jaa. 1477, Nr. 95. 2) Úrskurdr Jóns officialis Broddasonar upp á þann dóm frá 24. Jan. 1477, Nr. 98].

Ok til sanninda hier um settum vier fyrnefnder menn vor incigle firir þessi transkriptabref skrifut æ holvm j hialltadal svnyvdagin næsta epter conversionem apostoli panli æ sama ari sem fyr seiger²⁾.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ þ. e. 1477.

100.

30. Janúar 1477. á Ljósavatni.

Dómr sex manna, útnefndr af Finnboga Jónssyni kóngrs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um vitnalanst mál.

ÍBfél. 125A. 4to, bl. 54b—55a skr. c. 1680. — ÍBfél. 67. 4to, bl. 49b—50a, með hendi séra Eyjólfis á Völlum. Til eru margar misjafnar afekriptir af þessum dómi framur en hér greinir. Ein af þetra tagian er í AM. 199. 4to, bls. 94—95.

Domur Finnboga l[og]m[anns] vmm vitnalanst mal.

Ollum monnum þeim sem þetta Breff sia edur heýra senda Magnus Magnusson. biarnni olaffsson. Eireknr yvars-son. Narfi benidictsson. Jon gndmundsson og Hallur Magnusson Quediu gndz og sijna kunnugt giorandi ad þa lidit var fra hingadburdi vors herra Jesu Christi 1477 ar á fimtvdaginn næstann eptir palsmessn vmm veturinn a Liosa- vatne j bardardal á þingstad rettnm vorum vier j dom nefndir af finnboga Jonssyni er þá hafdi kongsrins syslu j þingeyjarþingi ad dæma millum þeirra Jons Magnussonar og Arna Jonssonar vmm þa akiæru er adur greindr Jon Magnusson kiærði thil [adur greindz¹⁾] arna Jonssonar ad hann hefði felltt sig tuisnar og hnykt sier .xxx. sinnum. handrænt af sier lia sijnum og orfi. og ad þeirri steffnu vpplesinni ad adur greindur arnni var þangad stefndur j adur sagdan stad og dag fyrir allar fyrr greindar sakir og hann medkiendist ad hann hefði þessa steffnu heýrtt. So hofum vier sied²⁾ syslu Breff tijtt nefndz finnboga. Þni dæmdum³⁾ vier steffnuna logliga og þrattneffndann arna Jonsson þar logliga fyrer kalladan. og saker þess ad huorgi vændist hier vitnum ad Jon nie arnni. dæmdum vier opt neffndan arna skyll dugann ad sueria lyritareid hinn minna þa þar⁴⁾ fyrir finnboga Jonssyni kongsr vmmboðzmanni⁵⁾ ad hann hefði ei hnýgt Joni Magnussyni. fellt edur handrænt sem fyrr skriffad stendur. Enn eff arnni villdi [þennann eid⁶⁾] sueria. enn þau vitni sem honnm eru thil neffnd vilia

¹⁾ [fyrir nefnda 67. ²⁾ og heýrt b. v. 67. ³⁾ dæmum 67. ⁴⁾ strax b. v. 67. ⁵⁾ Manh. 23 (á spássiu). ⁶⁾ [ei (!) 67.

ei með honum sanna. dæmdum vier þau skyldug ad sueria bokareid þa¹⁾ samstundis. þad²⁾ þau hýgdi þennann hans eid ei særan vera. huorn ed þau³⁾ soru⁴⁾ þa fyrer oss og odrum dandismonnum. og þui dæmdum vier arna fallinn ad þessum malum⁵⁾ og skyldugann ad giallda Joni Magnussyni .iiij. merkur j fullretti fyrir handran. Enn finnboga Jonssyni kongs vmmbodzmanni halfa mork j kongdomsins⁶⁾ sekt. Enn fyrir tuo foll og .xxx. hnyckinga er sagdur Jon kisærdi thil fyr greindz arna dæmdum vier arna skyldugann ad giallda Joni Magnussyni .xij. alnir a huorju þessu atviki og finnboga Jonssyni adrar .xij. alnir j kongdomsins⁷⁾ sekt. fyrir huertt þetta eitt atvik. foll og hnyckingar. skal þessi allur sakeyrer kongdomsins vegna gialldast ad næstum fardogum tittneffudum finnboga Jonssyni edur hans vmmbodzmanni heima j asi á hans heimili. Enn sektarfe og rettarfar Jons Magnusssonar skal gialldast j felli ad hans heimili ad næstum fardogum honum edur hans vmmbodzmanni.

7) Samþykkti þennan worn dom [med oss aðrgreindr finnbogi Jonsson kongs sislomann et cetera⁸⁾].

101.

28. Febrúar 1477.

í Vebjörgum.

KRISTJÁN konungr hinn fyrsti leyfir Þorleifi Björnssyni og Ingveldi Helgadóttur ad giptast, þótt þau sé nánari ad frændsemi en lög votta.

AM. Apogr. 733, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á pergament“. — AM. Fasc. Lxxii, 2, A, 1, transskr. á skinni frá c. 1528.

Wij Cristiern meth gudz nade Danmarcks Suerigis Norgis Wendes oc gothes konigh. hertug j Slessuijch oc Arus⁹⁾ j holsten. Stormarn oc Ditmarsken. greffue j Oldinborgh¹⁰⁾ oc delmenhorst gör alle vitherligt at æn toch at

¹⁾ þar 67. ²⁾ að 67. ³⁾ þeir 67. ⁴⁾ þar b. v. 67. ⁵⁾ Landzl. 44 (á spássu). ⁶⁾ kongsins 67. ⁷⁾ Logsamdi og b. v. 67. ⁸⁾ [67; et cetera 125. ⁹⁾ sl. Lxxii, 2. ¹⁰⁾ Lxxii, 2; oldinborge, 733.

these breffviiser Torlaff biðrnou oc engulde helgesdotter hór til sammen paa slecht oc byrdz vegne sva at the ey matte leífve sammen j æchteskab oc ær toch til hobe i læye kompne modh then helge kirkes lagh oc haffve mange bõrn till hobe oc nu ær begærende at wii velde tilstæde at the her effter mue sammen bliffve j æchteskab vppa thet at theris bõrn mue bliffve æchte oc ey forsymes modh oss oc kronen. Thaa efftir thii at the haffve loff aff wor helgeste ffather¹⁾ paven. som hans legatis breff the ther vppa haffve ydermer vtviise. haffue vii oc vnt oc tilladet oc meth thette wort obne breff vnne oc tillade at the mue her efftir bliffve til hobe i æchteskab efftir forscreffne breffs vtviiselsse. oc ath the eller theris bõrn thet ey vntgelde skule. tilgiffue og fordraghe wii them hves rett wii till them ther fore paa kronens wegne haffve kune. Thii forbiude wii alle ehwa the helst ære eller wære kudne²⁾ oc serdelis wor fogethe oc embitsmen them eller theris bõrn for then sagh paatale hinder eller j nogen made her emodh vforrette vnder wor koninglige heffnd oc wrede.

Datum in castro nostro Wyborgh fferia sexta quatuor temporum post cinerum. Anno domini millesimo quadingentesimo septuagesimo septimo nostro sub secreto presentibus inferius appenso.

[ad ipsius domini Regis mandatum³⁾].

102.

11. Marts 1477.

á Grund.

HEITBRÉF Eyfirdinga.

AM. Apogr. Nr. 5875a—b, og er b skrifað fyrir Árna Magnússon, og skýrir Árni svo frá: „Dad exemplar sem þetta (5875b) er epter skrifað sendi mier Mag. Biorn Þorleifsson, skrifandi það utcopierad vera efter originalnum. Þad sama exemplar var med hendi Halidors Þorbergssonar mestann part og nockud af því med hendi Sr Einars Sigurdzsonar, sem i það mund var þlenare Mag. Biðrn. Original þesse hefur

¹⁾ Lxxii, 2; ffarhr 733. ²⁾ kvæne Lxxii, 2. ³⁾ [vantar í Lxxii, 2 og í 733 er það óhöndulega eptirstælt, því að Jón Magnússon hefir verið í vafa um, hvað það setti að merkja.

leiged (kannske liggur ennú) á Grund í Eyjafirði. Þó skrifar maður míler 1701 að hann nu uppfundur og fortærdur sic. Eg skyldi snarara geta til að Mag. Björn hefði tekið með sér til Hóla originalin. Því þar mun hann uteopiradur vera fyrst tveir heimilismenn á Hólum hann skrifað hafa". (AM.). ÍBfél. 69. 4to, með hendi Hallgríms djákna Jónssonar (d. 1836), og er bréfið þar tekið upp í ritgjörð eignaða Páli Vidalin (eu sem er yngri) um heitdag eða Einmánaðarsamkomu, og hefir höfundur hennar haft fyrir sér afskrift með hendi Þorsteins prófests Ketilssonar á Hrafnagili, sem prófastr ritaði eptir „heim forna original“. Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 233—36 eptir afskriftiani í heitdagaritgjörð Páls Vidalins.

Á lausum blöðum ritar Árni svo um heitdaginn: „Relatio er í nordurlandeanu að orsökkin, hvar firir heitdagarnir, sem þar halldast, inn setter eru, hafa vered í fyrstu sandfall sem komed hafa (ur iökllum) yfer þau nordurlandsens pláta, sem nu halldast heitdagarnir í. Ean hafi frí vered, sem ei hallda nu heitdagana. og sic þetta skied firir æde laungum tíma. J Hunavatzþingur eru eiager heitdagur. austan til á skagarun eru og einger. Annars um allann Skagafjörð eru heitdagur halldner. Um allann Eysafjörð eru þeir og halldner. J Diageyarþingi ecke nema j Reykiadal, og er samkomann á Greniadarstöðum. Þridiudagurinn fyrstur í Einmanudi er allstadar heitdagurinn“. — Bréf þetta er til í fjölda pappírsafskripta, og hefir verið almeaningi eiana kunnast þeirra heitbréfa, sem nú eru til, og eru þau ekki fá: heitbréf Jóns biskups skalla 2. Febr. 1365 (Dipl. Isl. III, Nr. 174), heitbréf Norðlendinga í Svartadaða 25. Dec. 1402 (Dipl. Isl. III, Nr. 569) og 16. Jan. 1403 (Dipl. Isl. III, Nr. 571), heitbréf Eyfirðinga 14. Marts 1562, heitbréf Skagfirðiaga 12. Marts 1566, heitbréf Aknesinga 1592, heitbréf Eyfirðinga 13. Marts 1633, heitbréf Skagfirðinga 10. Marts 1668, heitbréf Sigurðar lögmanns Björnssonar 22. Apr. 1692, heitbréf Reykdælinga 24. Marts 1716 og heitbréf Eyfirðinga 26. Marts 1726. Heitdagarnir voru afteknir 1744. Prédikua á heitdaginn er í viðbæti Björns biskups við Gíslapostillu. Hólum 1706.

In nomine Domini Amen.

Þridiudaginn fyrstan j Einmanude þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesu christi M. cccc. lxx. og vij. vetur a Grund j Eyjafirði komu saman lærder og leiker. millum Vargiar og Glerar. og tauludu þar um þau undur. odæmi og ognaner¹⁾. sem þa yfer geingu af elldsgangi. sandfalli og óskumyrkrum og ogurligum²⁾ dunum. af þessum undrum þreifst fienadr ecki uid. enn þó var sniolaus jörd. kom³⁾

¹⁾ óró, ó; ógner 69. ²⁾ ognarlegum, a. ³⁾ kemnr, ó.

þeim ásamt. at þetta muni vordit hafa fyrer syndagiold og ranglæte manna. þvi kom þeim¹⁾ ollum saman. at leita þangat hialpar og myskunar. sem nog er til. sem er eud sialfur. at hann med sinne nad og myskun villdi snua af oss bardaga reidi sinnar. þvi skulum vier nu beidast fram- ar undan euds hirtingu og hans radningum hier a jardi- rikis. enn so at þat²⁾ byrgi ei³⁾ veg firir oss himnarikis. Bidium vier at eud [giori rad fyrir⁴⁾ oss ðllum bæde j brad og lengd. þann⁵⁾ er allt veit og ma og æ þann veg vill sem best er.

At upphafi heitum⁶⁾ ver a⁷⁾ allsvalldanda eud⁸⁾ þann⁹⁾ sem er upphaf alls hins goda. þar næst til hinnar dyru drottningar jungfrv¹⁰⁾ sancte Mariæ. hins¹¹⁾ heilaga Michaelis hofutengils og¹²⁾ allra¹³⁾ gudz engla. ens heilaga Johannis baptistæ og Petrum. Paulum og Johannem og allra¹⁴⁾ gudz postula. til Stephanum. Thomam. Olavum. og allra gudz piningarvotta. til Marthinum. Nicholaum. Angustinum. Thorlacum. Johannem. Gndmundum. Benedictum og allra Gudz jatara. Mariam Magdalenam. Ceciliam. Margretham¹⁵⁾. Brigidam [og] allra Gudz heilagra meya. og alla Gudz helga menn. Bidium vier at þeir sien oss arnande allrar hialpar og myskunar bæde j þessum heime og audrum vid jesum christum. faundur. son og heilagann anda. þessu heite heitum vier oss og alpydu til fridar og farsældar bædi fyrir¹⁶⁾ lif og sal til heilsu og hægingda. til ars¹⁷⁾ og and- ræda. veideskapar og vedrattu godrar. til sattar og sam- þykkis allra manna. og ollum monnum¹⁸⁾ til gagns og goda þessa heims. enn til eylifrar sælu annars heims.

J fyrstu heitum vier at hallda oll þau beit sem hier hafa adur heitin verit og hier greinir. .

Jn primis. at aller bufaster menn eru skyllder at koma til orundar j Eyjafirdi¹⁹⁾ þridindaginn fyrstann j Einmanni

1) þat, b; 2) hann, 69; 3) sl. b; 4) [gofi(!) b; 5) þess, b; 6) hetum, b; 7) til, a; sl. 69; 8) guds, a, gudi, 69; 9) þeim 69; 10) jungfrur, b; jom- fra 69; 11) á, b; 12) svo, b. v. b; 13) alla, b; 14) sl. a; 15) 69; sl. b; 16) ara, b; 17) oss, a, 69; 18) Eyjafirdi, 69.

og hallda þar logsamkomu og hafa þar lofmessu af vorro fru. skal hver madur sa sem j bui er gíefa so¹⁾ olmusu sem eud skytur honum j hug. [ei minna enn alin þeir sem koma. enn þeir sem ei koma og eru í skatti gialdi²⁾ einn eyrir. [enn þeir sem minna fe eigu og ei koma gialdi halfan eyrir³⁾. enn bulausir menn þeir sem eiga .x^c. gíefi klipping. enn þeir sem eiga. v^c. gíefi kalfskinn. skal þessi olmussa gefast⁴⁾ þeim sem j bui liggia. og luka ei seinna enn j fardogum. og hreppstiornarmenn giora rad fyrer. sitt ar j huerium hrepp.

Jtem ad huer madur sa sem j bui er gíefi malsverd einmanadardag⁴⁾. halfa þridiu mork smiors edr annann mat jafnvirdann.

Hier med er huer madr skylldur at syngia Pater noster. Psalltara. sa sem er xij vetrum elldri. og niu sinnum ave Maria mariumessu j fõstu.

Svo og hietum vær at syngiazt skylldi nu fimm messur at huerri alkirkju. en fyrsta af helgum anda. onnur af vorri fru. þridia af ollum Gudz englum. fiorda af Patronus þeirrar kirkju. fimta af ollum helgum. Skylldi hier med þeir sem messurnar lata syngia. gíefa matarverd⁵⁾ edr fæda [fatækan mann⁶⁾ med hverri messu. hier til skylldu almuginn syngia þria⁷⁾ pater noster psalltara og tvo Marin vers psalltara og hafa uti hvorttveggia fyrer paska.

Svo og hietum vier þvi at hallda heilagt visitatio Mariee at helgi ok tidagiord sem adrar Mariumessur og þurfasta firir messudaga Johannis hvorutueggju og ens goda Guðmundar.

Svo og lofudum vier at hallda betur drottensdaga [og kirkiubunad epter þvi sem christinn ættur útvisar⁸⁾ [og allar hatider og svo fostutider og einkannliga friadaginn⁹⁾.

Nu siai eud og signi heit vort þetta hvort er vier festum med vorri drottinligri bæn pater noster. hueria uier

¹⁾ slika, a, 69; ²⁾ [sl. b; ³⁾ greidast, b; ⁴⁾ á Guðmundardag, a, 69; ⁵⁾ malsverd, a, 69; ⁶⁾ [fatæka menn, a, 69; ⁷⁾ þrisnar, a; ⁸⁾ [langarkveld og vinna ei framar enn kristinn (kirkju 69) réttur vor útvisar, a, 69; ⁹⁾ [sl. a.

syngium ollum oss til hialpar og myskunar með þessum bænum. Ostende nobis Domine. Salvum fac populum tuum. [Domine Deus exaudi or: Protector in te spe¹⁾].

Samþykkt þetta vort heit²⁾ abote Einar a Mukapnera. Semingur prestur Magnússon og Brandur Jónsson logmann og aller adrer³⁾ bændur og almuge j greindu takmarki.

103.

23. Marts 1477.

á Þingeyrum.

Jóns ábóti á Þingeyrum vottar um upplestr á Tjaldssonar-dómi (10. Jan. 1477, Nr. 95) fyrir Birni Jónssyni í Þingeyrakirkju.

AM. Fasc. XXII, ad 16, frumrit lest með innsigli ábóta samað við XXII, 16, sem er transskript frá 26. Jan. 1477 (Nr. 99).

Þat giorer eg broder jon med gvdz nad aboti a þingeyrum godum monnum viturlickt med þessu minu opnu brefi. ad æ benedictus Qesso nu et var j kirkiunni a þingeyrum var yfer lesit firir birni jonsyni þat sama transkriptadomsbref sem hier er vid fest þetta mitt⁴⁾ bref at mier ok fleirum dandimonnum hia verandi. las ok fyr greindr biorn þetta sama transkripta doms bref suo at vær heyrðum ok skodadi bædi dominn ok urskurðin. Ok til sanninda hier vm setta eg fyr greindr broder jon aboti [mitt innsigli⁵⁾] firir þetta bref giort a þingeyrum j hunauazþingi in dominica passione. anno domini M^o cd^o lxx septimo.

104.

31. Marts 1477.

á Munkaþverá.

SÁTTARBRÉF þeirra Bjárna Ólasonar og Einars ábóta á Munkaþverá um rekann fyrir Vik í Flateyjardal.

AM. Fasc. XXII, 27, frumrit götugt á skinni. Af 4 innsigliam eru nú 3 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3016.

¹⁾ [fiat pax d: ex et(!), a; fiat &c. Ste Deus &c. Domine exorat &c' Protector in te &c., 69; ²⁾ herra, b. v. a, 69; ³⁾ goder 69; sl. a; ⁴⁾ mitta, frbr. (dittogr.); ⁵⁾ [gleymt úr frumritinu.

rekabref vm uik j flateyardal¹⁾.

Þat giorum uær semingur magnusson magnns einars-son stigur ingimundarson ok ellendr broddason prestar hola-býsknpsdæmis godvm monnum uiturligt med þessv noru brefi ath þa er lidit uar fra hingadburd uors herra ihesu christi þushund flogur hundruth snotiger ok siau úr á eyr-alandi j eyjafirdi uoru uær j hia sáum ok heyrðum á ord ok handaband einars abota af einne álflu ok biarna olason- ar af annari at suo firir skildu ath þeir skylldu vera oll-ungis satter nm allan þann askilnad ath þeirra hafdi j milli farit um rekan firir iordunni uik er liggur i flateyjar- dal ok þa fleiri hluti sem þar uoru fram sagðer. lofadi sagðr biarni olason ath hafa ok halda um greindan reka allt efter þni sem registrum sagði ok þar uar opinberliga vpp lesit j þeirri grein ath þar sem maldaginn sagði klaustrinu þria hluti j avllum reka skýllde þat suo standa ok biarni skýllði hafa fiordunginn. jtem þat sem máldaga skraif sagði klaustrinu á munkapvera þria hlvti ur þrim- ur firtungum skýllði klausturith hafa þria hluti úr huerium þeirra j aullum reka huala ok uidar ok flutningum en opt nefndr biarni fiordunginn. jtem iatadi biarni olason ath lambs eldi skýllði vera fra klaustrinv munkapvera æfinliga æ avllym þeim iordvm sem hann atti j eyjafirdi. ok til sanninda hier um settum uær nor incigli firir þetta bref skrifat á munkapvera næsta dag firir festvm marie magda- lene á sama aari sem fyrr segir.

105.

12. Apríl 1477. í Ási í Kelduhverfi.

JARÐAKAUPABRÉF þeirra Jóns Þorkelssonar og Finnboga Jóns-sonar um Þverá í Laxárdal, Jörfa í Haukadál, Hofstaði við Mývatn, Hamra og Hornstaði í Laxárdal, og eru til greind landamerki og ítök jarðanna.

AM. Fasc. XXII, 14a, frumrit á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá nema eitt. — AM. Apogr. 114 (eptir þessu frumrit). — í AM. Fasc.

¹⁾ Utan á bréfinn með fornri hendi.

XXII, 14b, er transskript af þessu bréfi á skinni, gert af séra Ólafi Brandssyni, Birni Guðmundssyni og Birni Ólafssyni í Dykkvaskógi 16. Nóv. 1618.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda jon gudmunzson. asgrimr hallzson. eymundr jonsson. helge gudmunzson. kollbeirn hakonarson. magnus markusson oc¹⁾ hafliðe hallzson. kvediu guds oc sina kunnigt giorande ath anno domini. M^o. cd^o. lxx^o septimo. æ faustudaginn j paskaviku²⁾ j asi j kelleduhuerfe j avxarfirde voro vēr j hia saum oc heyrdvm æ ord oc handaband finboga jonssonar ok³⁾ jons þorkelssonar ath sua firir skildu. ath jon þorkelsson selldu finboga jonssyni iordena þvera j laxardal j þingeyiarþingi til fullrar eignar oc frials forrædis med aullum þeim gaugnum oc giędum sem greindri iordu fylger oc fylgt hefer ath fornu oc nyiu oc hann vard fremstz eigandi ath. med þessvm jtokum ath iorden æ þvera æ tolf fedming elldu torfskvrðar j hola iord j laxardal arlega oc tueggia manna isgaungo oc aungolveide æ kringlovatn arlega. oc gielldfenadar rektr⁴⁾ til afriettar æ kroksdal arlega. sagde jon alkirk(i)u skyld æ adr nefndre iordu gieck greindr finbogi j borgan ath giallda kirk(i)vni æ þvera þriatigi hundrada firir gamla kirk(i)vnar jnnstædv. oc siau ara porcio þvi er fiell medan sagdr jon oc hakon hallson attu titt nefnda jord. hier j mote gaf oc þrattnefndr finbogi titt nefndum jone þorkelssyni jordena jorfa er stendur j vatzhorns kirk(i)u sokn j haukadald til fullrar eignar med aullum þeim gaugnum oc giędum sem greindri jordu hefer ath fornu oc nyio fylgt epter þvi sem hann oc malmfridr kona hans hofdu fremstz eigandi ath ordit ath tilskildum þeim afriettardal oc skogarparti sem greindri iordo iorfa hefer ath fornv fylgt. sagdi finbogi halfkirk(i)u skyllð æ þratt nefndre jordu.

J sama handabandi selldi tittnefndr jon þorkelsson opt nefndum finboga jonssyni jordina hofstadi er liggur j reykia-

¹⁾ Svo hér og víðar. ²⁾ Þ. e. 11. Apr. ³⁾ Svo hér og líka víðar.

⁴⁾ Svo = rekstr.

hlidar kirk(i)usokn við mýuatn til fullrar eignar með avll-
vm þeim gavgvnm og gięðvm sem greindri jordo fylger og
fylgt hefer ath forno ok nyio og hann og gudrun biorns-
dotter eiginkona hans hófdo fremzst eigandi ath ordit. a
jordin hlut j almeningi j mýuatni. og skipstauðv j geira-
stada jordo. og stóðhrossa gaungu. hier j mote gaf sagðr
finboge greindum jone þorkelssyne jarðernar hamra og horn-
stadi er standa j laxardal j hiardarholldz kirk(i)v sokn til
fullrar eignar með avllum þeim gaugnum og gięðum sem
greindum jordum fylger og fylgt hefer ath fornu og nyiu.
sem hann og malmfridr kona hans hófdo fremzst eigandi
ath ordit. skýlði huor halda þeim jordum til fvlra laga
sem keypt hafði. en sa þeirra skýllði suara laga riptingvm
sem att hafði. en ef iardirnar þvera og hófstader geingi af
finboga með logvm þa skilde hann taka aptur þer jarðer
sem hann hefde fyrir gięfð huorar vm sig. en ef jorfe.
hamrar eða hornstader ganga af með logvm af fyr greind-
um jone þorkelssyne. þa skýlde þratt nefndr finbogi giallda¹⁾
optnefndum ione aptr fyrir vestan haukadals skard aðra
jafndyra jorð mote huerre þeirre sem af geinge ath laug-
um. Jtem skýllde finboge suara kirk(i)v skýlld og þenhvs
skýlld a þvera og hófstodum. enn jon halfkirk(i)v skýlld a
iorfa og þeim reikningi sem þar til heyrer.

sambýckte malmfridr thorfadotter eiginkona finboga
jonssonar með handabandi þessi aðr greind iarda kavp,

Ok til sanninda hier vm setivm ver fyr nefnder menn
uor innscikgle²⁾ fyrir þetta jarðakavps bref skrifad j sama
stad og are degi sidar en fyr seger.

106.

15. Apríl 1477. á Hóli í Sæmundarhlíð.

SERA Magnús Einarsson selr Þorgeiri Þorsteinssyni frænda
sinum tíu hundruð í Sólheimum í Sæmundarhlíð með til-
greindum velli, ummerkjum og húsum, fyrir tíu hundruð
í Hóli í Sæmundarhlíð.

¹⁾ skbr.: giallga. ²⁾ Svo.

AM. Apogr. 353, optir frumriti, sem var sent Jóni Magnússyni til Íslands 1731 optir beiðni hans.

Þath giorum uær petur bryniolbsson. uigfuss juarsson ok biorñ sygurdzson ok jon hafidason godum monnum uit-urliht med þessu uorn opnu brefe ath þar vorum vær j hia saum ok heyrðum æ j solheimum j sæmundarhlid j glaumbæiarkirki(u) sokn æ ord ok handaband þessara manna sira magnus einarssonar ok þorgeirs þorsteinssonar ath suo fyrir skildu ath sira magnus selde fyr greindum þorgeire þorsteinssyni frænda sinnum tiu hundrud j solheimum j sæmundarhlid ok nefnde honum uauull tueggia daga slatt med þessum ummerkium rodur gata heiman af hladi ok suo of-an fyrir sunan kirkiu j lækiar uad þar lyritar ligia ok rædur same lækur upp j gard ok sa enn same vallargardur ut j læk þann fellur j mille floss ok bæiar ath gautu þeirre sem geing(it) er upp til floss fyrir nordan skemmv. æ nefnde sira magnus optnefndur tittnefndum þorgeire heiman af uiku verkenu tueggia daga slattu uad dregna af skynsaumum monnum ut ath lek ok sudur j adur greinda gautu. þetta j husum. hus j gaungunum ok ganga korn af fram ok suo sem setta part j aullum mañhusum ok suo j aullum vthysum¹⁾ ok j tauptum²⁾ ok toptarstandum. skilde þrat(t) nef(n)dur þorgeir af sier kirkiu fyrñd ok þetta samþykke sira þosteinn jonsson ok stod upp yfer þessum giorninge ok beidde þa til ath kaup. selde tittnefndur sira magnus optnefndum þorgeire þenna iardarpart med þeim gaugnum ok gædum sem greindre iordu hefer fylgt ath fornu ok nyu ok hann hefer fremzt eigande ath ordet ok eige hefer med laugum undan geinget. skyllde fyr nefndur sira magnus suara lagariptingu æ greindum iardar parte ok þorgeir til laga hallda. gaf þorgeirr hier j mote .x. hundruð j hole er liggur j sæmundarhlid j reynesnesstadar þingum. ok til mcire sanninda hier nm settum uærr fyrr nefnder menn uor inzsigle fyrir þetta jardarkanpsbref er skrifat uar

¹⁾ ofskr.: ut ythysum. ²⁾ Svo (= tóptum; ekki: rauptum).

æ hole j sæmndarhlid þridiudagen næsta epter paskauiku
anno domini M.^o cccc. lxx.^o septimo.

107.

17. Apríl 1477.

í Ási.

VOTTORÐ fimm manna um kaup þeirra Jóns Þorkelssonar
og Finnboga Jónssonar á jörðunum Þverá í Laxárdal og
Jörfa í Haukadal (sbr. bréf 12. Apr. 1477, Nr. 105).

AM. Fasc. XXII, 15, frumrit á skíni. Öll (5) innsigli eru döttin
frá nema tvö, og er þó annað brákað. — AM. Apogr. 113 (eptir frum-
ritinu).

Þath giorum uier jon gudmundzsson. asgrimur hallz-
sson. eymundr jonsson. helgi gudmundsson og magnus mark-
usson godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi
ath uier uorum þar hia j asi j kelduhuerfui j avxarfirde
þa er þeir finbogi jonsson og jon þorkelsson keyptu jorðun-
um þuera j laxardal og jorfua j hankadal epter þni sem
þeirra kaupbref þar um giort utuisar. uar þat tilskilid j
adr greindum iardakaupum ef kirkiu godzs a nefndri jorðu
þuera kynne mciri ath uerda suo ath sagdr finboge yrde
þeim med laugum skyllidugur ath suara en þau þirtiger
hundrada sem hann geck j borgan og suo sem fyr sagt
jardakanps bref utuisar. þa skyllde þratnefndur jon þor-
kelsson giallda kirkinne a þuera suo mikla peninga eda
hans erfuingiar sem med laugum kynne ath propuazst¹⁾ sem
fyr skrifuat stendr. suo og skyllde optnefndr jon afhenda
þratnefndum finboga jonssýne þat ornamentum jnnan kirkiu
sem sira þorkell fader hans hafde lukt tittnefndri kirkiu a
þuera j þorcio og reikningskap. reiknade jon þorkelsson
þat nera halft atianda hundrad eda meira. og þar til skyllde
jon giallda og afhenda sangdum finboga j nefndrar kirkiu
reikningskap tner klukur og eirn kalek j gamallt mariu
likneski þat kirkiune hefer ath fornu fyllgt. skille¹⁾ og
þratnefndur finbogi j fyrsaugdu jardakaupi ath su sama

¹⁾ Svo.

landeign sem grafuid hafði af leikskala jordu j haukadál skyllde hedan af fylgia leikskalum en jorfue skyllde eiga landareign ath grandanum fyrir uestan nesid sem á hefer ath fornu fallid. og til sannenda hier um settu uier fyrnefnder menn uor jncigli fyrir þetta bref giort j asi j kelduhuerfi fimtudagin epter paska uiku. anno domini. M.^o cd.^o lxx.^o septimo.

108.

15. Júní 1477.

í Laufási.

27. Marts 1478.

á Grýtubakka.

SÉRA Þorkell Guðbjartsson selr Magnúsi syni sínum jörðina Yztu-Vík í Laufásþingum fyrir Voga við Mývatn, og skyldi séra Þorkell gefa í milli þrjátígi hundraða í fljótgildum peningum.

AM. Apogr. 5625, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á kalfskinn“.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra seida magnus ionsson. ragnualldr asgrimsson. jon olafsson prestar. jon Marteinsson. páll þorólfsson oc jon sigurdzson leikmenn quedio gudz oc sina kunnict giorandi med þessu vóru oppno brefui at þa er lidit var fra hingatburd vóars herra ihesu christi. M. cd. lxx vij ár i lafwási i eyiafirði sunnodagin næstan fyrir sancte botolfsmessu dagh vorum vær j hia sáum oc heýrdum á ord oc haðdaband þessarra manna sira þorkels prestz gudbiartzsonar af einni alfo enn magnusar þorkelssonar sonar hans af annari álfuo med suo felldum skildaga sem hier greiner at fyr sagdr sira þorkell selldi greindum magnusi til fullrar eignar iordina yztu vik er liggr i laufas kirkiu sokn. med ollum þeim gægnum oc gædum er þessarri jordu fylger oc fylgt hefer at fornu oc nýio oc adur greindur sira þorkell vard fremst eigandi at. En hier j mot gaf magnus þorkelsson fyrr sagdr oppt nefndum sira þorkeli til fullrar eignar iordina vóga er liggr vid myuatn oc i reykhahlidar kirkiusokn med ollum þeim gægnum oc gædum er greindri iordu fylger oc fylgt hefer

at fornu oc nýio oc hann varð fremzt eigandi at. suo oc ei sidr i þessu fyrrsaugdu iardarkæpi atti sira þorkell i milli at gefua fyrr sagðra iarda magnusi þorkelssyni. xxx hundrada i flotgilldum penningum þeim sem Magnus tittnefndur lætur sier vel anægja at taka i millum þessarra iarda er suo heita vikur oc vöga. skal oc sa suara laga-riptingum er selldi en hinn halldi sino kæpi til laga er keyptt hefer huór vm sigh ef nockur vill akaera. Oc til sanninda her vm setium vær fyrrnefnder menn vór inscigli fyrir þetta bref er giort var á grytubacka i hafðahuerfui fæstudagin i pascauico æri sidar enn fyrr segir.

109. 27. Júní 1477. á Skarði á Skarðsströnd.

SVARTR Þórðarson kvittar Jón Ásmundsson um andvirði sjö hundrada i Hofstöðum i Þorskafirði.

Bisk. Skalb. Faec. XVI, 16. Frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2495, með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu „accuratè“. Prentað i Arkiv f. nord. Filologi XV, 245.

Kuittanarbref jons Asmundz(sonar) vm hofstade j þorskafirde.

Þat giore eg suartur þordarson godum maaunnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at eg medkeununzt at eg hefe fulla peninga og alla uppborit sem mier uel anæger af jone asmundzsyne fyrir þau saumu siau hundrud er eg sellda honum j hofstaudum i þorskafirde j reykhola kirkiu-sokn. þui giore eg fyrgreindr suartur þordarson adrnefndan jon asmundzson aulldungis kuittan og akæruleusan um greintt jardaruerd fyrir mier og aullum minum epterkom-aundum. og til sanninda hier um setta eg mitt insigle fyr-ir þetta kuittanarbref er skrifat uar æ skarde æ skardz-strond faustudaginn næsta fyrir festum apostolorum petri et pauli þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi. M. cccc. lxx og siau ær.

110.

10. August 1477.

i Hvammi.

ÓLAFR GRÍMSSON lofar Jóni Hallgrímssyni til fullrar eignar

tuttugu hundruðum í fullvirðisgózi fyrir þann peninga-
skakka, er Jón þóttist eiga í garð Ólafs eptir Hallberu
systur sína.

AM. Fasc. XXII, 23, frumrit á skinni. Íansiglið er dottið frá.

Sattargiordarbref¹⁾.

Það gvere²⁾ eg olafur grimsson godvm monnum vitur-
leggt með þessv minv opnv brefe að eg hefe lofad jone
hallgrimssyne til fvllrar eignar tvttvgv hvndrvdum j fvll-
virdissgoze j ollvm peningvm firir þann peninga ska(c)ka er
hann þottezt eiga j minn gard j arf eptter hallberu systr
sina ok suo vñ allañ þann peninga reikni(n)g sem oekar
hefer j millvm fared. ockr til alsættess j svo mata að eg
skal þes(s)a peninga vt lvka a tveimr arvm. kann min við
að mis(s)a fyr enn peningarner er v lvkter þa æ hann svo
mikid j minn gard sem olvggt er af fyrskrifvdum pening-
vm. ok til sannenda her vñ setta eg mitt jnsigli fyrir
þetta bref er giortt var j hvame j nordardal svnnvdagenn
næsta fyrir mariu Messo seinne vm svmared anno domini
m^o cd^o septvages(i)mo sept(im)o.

111.

15. August 1477. } á Þingeyrum.
2. Maí 1478. }

Jón ábóti á Þingeyrum selr, með samþykki fjögurra con-
ventubræðra, Þórði Þórðarsyni jörðina í Króki undir Brekk-
um, að fráskildum reka, fyrir jörðina Langamýri í Svina-
vatnspingum.

AM. Apogr. 465, afskrípt staðfest 7. August 1712 í Skálholti af
Arnna Magnússyni og Páli Hákonarsyni „Ex originali monasterii Thing-
eyrensensis, accuratè“, og var frumritið skrifað „á kalfskinn“.

A

[Bréfið sjálft eins og það var ínsiglað].

Þat giorum uier broder jon med gudz naed aboti æ

¹⁾ Utan á bréfinu með forni hendi. ²⁾ gv'e frbr.

þingeyrum. godum monnum uiturligt með þessu noru opna brefi at þa er lidit uar fra hingatbnd uors herra jhesu christi þushund fiogr hundrut siautiger ok siau ar a þingeyrum j uatzdal jn assumptione sancte marie uirginis. Selldi eg fyrr greindr aboti jon með samþycki fiogura suo heitandi uorra conuentis¹⁾ brædra. aegrimssonar. gudmundar geirmundssonar. sigurdar biornssonar ok jon(s) signrðssonar. Þordi Þordarsyni jordena j kroki er liggr ut under breckum j hofs kirkiu sokn at fra skildnm rekanum er stadurenn hefer einatt att með fullu handabandi til æfir-
ligrar eignar. með öllum þeim gognum ok gædum sem greindri jordu fylger og fylgia eigur. at fornu ok nju ok uier urdnm fremst eigandi at með logum. hier j mot gaf þodr fyrgreindr. jordena a langamýri. er liggr j suijua-
uatz kirkiu sokn. með öllum þeim gognum ok gædnm. sem greindri jordu fylger ok fylgia eigr at fornu ok nju. ok hann uard fremst eigandi at með logum. með þeim skilmala at stadurenn at þingeyrum skýldi hallda jordunni til laga. ok hallda öllum logsuorum fyrer greindri jordu ok klaustursens formadr. en þordur býggia jordena ok taka leigu af. þar til er þeir giora annan ueg a og²⁾ suara ollum logskyllduum fyrer jordena. Suo ok skýldi klanstrid taka landskyllid af jordunni kroki ok suara samaleidis. sem fyr er skilt um langamýri. a þord. en þordur suara laga-riptingnm a suo miclu sem hann selldi stadnum j jordunni kroki. Voru þesser kaupuottar eigell grimson ok gijlsle þorgijlsson. huerir sin jncigli settu með abota jons jncigli ok conuentubrædra jncigli fyrer þetta bref er giort uar einri natt fyrer krossmessu. a uorit j sama stad. ari sijdar enn fyrr seiger.

B

[Uppkast bréfsins, sem skrifað hefir verið með sömu hendi og bréfið sjálf, en var rist niður í innsiglapveingina, og Árni Magnússon skrifaði upp af þeim].

¹⁾ „ita est“ (AM). ²⁾ Þannig hér; annarstaðar er þetta orð bundið í þessu bréfi.

Þat giorum uier broder jon med gudz nad aboti a þingeyrum. med flogura coñuentu brædra samþycki. næruerandi egli grimsyni og gisla þorgilssýni. Godum monnum niturligt. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund flogur hundrut siautiger og siau ar. a assumtio sancte marie. Oedr kennzt eg at eg hefer sellt þordi þordarsyni jordena alla krok a skagastrond er liggur j hofs kirkiu sökñ til fullrar eignar. med öllum þeim gognum og giædum sem greindri jord[u fylger og] fylgia eignr at fornu og nýu. og eg vard fremst eigande at med lognum. hier j mot gaf þordur þordarson er liggur j suíjuanatz kirkiu sökñ til fullrar eignar klaustrinn

112.

5. Október 1477.

á Þingeyrum.

HELGA Þorleifsdóttir kvittar Skúla Loptsson, bónda sinn, um tuttugu og fimm málnytu kúgildi og tólf geldfjár kúgildi, er hún hafi upp borið og burt feingið af þeim peningum, sem hún hafði erft eptir Guðnýju Þorleifsdóttur systur sína í Auðbrekku.

AM. Fasc. XXII, 25, frumrit á skinni frá Staðarhóli. Öll (3) innsigla eru dottin frá. — AM. Apogr. 1486.

Þat giorum vier broder jon med gudz nad abote a þingeyrum oddr brandzson ok gisli þorgilsson godum monnum vitarlickt med þessu vorv opnu brefi at vier vorum þar j hia savm ok heyrðum a ord þeirra ok handaband af einne alfv skula bonda loptsonar. en af annari helgu þorleifsdottur kuinnu hans at suo firir skildu at hon med kenndizst at hon hefði vpp borit ok burt feingit fim málnýtu kugilldi ok xx ok þar til xij gelldfiar kugilldi af þeim peningum sem hvn hafði erft eptter gudnyio þorleifsdottur systur sina j avdbreckv. þni gefur adr greind helga þorleifsdotter fyrr nefndan skula lopztson aullvngiss kuittan ok akærnlausan firir sier ok aullvm sinvm erfingivm vm adr greind kugilldi. Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrr nefnder menn vor jnnsigli firir þetta kuittanarbref skrifat

æ þingeyrum j hunauazþingi sunnudagin næstan fyrir vetur. at þæ er lidit var fra hingatburd vors herra ihesu christi þusund flogr hundrut snotiger ok sio ær.

113. 19. Nóvember 1477. í Laufási.

HELMINGALAGSBRÉF Magnúsar Þorkelssonar og Kristínar Eyjólfsdóttur.

AM. Fasc. XXII, 24, frumrit & skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá.

Bref er Magnus Þorkelsson og hans kvinna kristin Eyolfsdotter laugdu helmingafelag sin j milli¹⁾.

Þat giorum vær ion prestr olafsson. thomas gudmundsson. gunni þorleifsson oc augmundr hakonarson godum monnum viturlicet med þessu voru oppno brefui at þar vorum vær j hið sãm oc heyrðum á ord oc handaband þessarra manna magnus þorkelssonar oc kristinar eyjólfsdottur konu hans med suo felldan skildaga at þau áðr nefnd hion magnus oc kristin laugdu helmingafelag sin j milli af feingno fe oc ofeingno fausto oc lausu huerhueg sem vnder þæ kunno at falla med erfðum edr odrum hlutum. var j þann tima med lifui eyjolfur magnusson er greind hion áttu sin j milli. Suo oc ei sidur gafuo fyrr nefnd hion huortt ædru er leingur lifdi flordungagiof af þessum peningum aullum er þæ eigu edr eigandi verða af þeim helmingi sem til erfða er fallin huort hiona sem fyrr kann fra falla magnus edr kristin. for þessi giorningr fram j læfðusi j eyjafirdi fæstudagin næstan efter sancte Martinus messo dag¹⁾ anno domini M^o cd^o lxx^o septimo. Oc til sanninda her vm settum vær fyrrnefndir menn vor jnsicgli firir þetta bref er giort var á Miduicudagin næstan firir sancte sesscilio messo dagh j sama stad oc æri sem fyrr segir.

¹⁾ Utan á bréfinu með nokkuð gamalli hendi. ²⁾ Þ. s. 14. Nóv.

114.

20. Nóvember 1477.

á Eiðum.

HALLSTEINN Þorsteinsson selr, með samþykki Secilii Þorsteinsdóttur konu sinnar, Bjarna Marteinsyni jörðina Fljótsbakka í Fljótsdalshéraði fyrir tólf hundruð í kúgildum, slátrum og smjöri.

AM. Apogr. 4293 „Ex originali Petura Asmundssonar á ketilsstöðum í Fljótzdalsheraðe“ (AM.). Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu. Fjórða innsiglið var dottið frá.

Þath gerum vier sira arngrimur prestur birgisson. biorn benedictzson. gudmundr halluardzson. pall ormsson. jonn jonsson ok kodran biornsson leikmenn godum monnum kunnigt með þessu voru brefi ath þa lidit var fra hingatburd vors herra jehsu christi þusund flogur hundrot siautiger ok sian ar. fimmtadaginn næsta firir secilii Messo vm vetrin a eidum j fljotzdals heradi a vtmannasueit. voro vier j hia saum ok heyrðum a ord ok handaband þessara manna. biarna marteinssonar af einne alfu. en hallsteins þorsteinssonar af annari. at sua firir skildu at fyr greindr hallsteinn sellði adr nefndum biarna jordina fljotzbacka er ligur j fljotzdalshieradi j eida kirkiu soknn til fullrar eignar með aullum þeim gognum ok gædum sem hann vard fremtz eignandi ath. samþykkti ok upp lagði með handabandi þetta fyr greint jarðar kaup secilia þorsteinsdotter kuinna hallsteins þorsteinssonar. hier j mot gaf þratnefndr biarne marteinsson titt nefndum hallsteine þorsteinssyni tolf hundrot. sex malnýtu kugillde ok sex hundrot j slatrum ok smjori ok luka vt a næstum fardaugum verdit. skyllði ok opt nefndr hallsteinn þorsteinsson suara lagaríptingum a fyr greindri jordu backa en biarne marteinsson hallda til laga.

Ok til sanninda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor jnsigli firir þetta bref skrifat j sama stad. degi ok ari sem fyr segir.

115. 27. Nóvember 1477. á Möðruvöllum.

VITNISBURÐARBREÐ um lýsing Þorvalds Jónssonar um landamerki Skóga í Fnjóskadal.

AM. Fasc. XXII, 26, frumrit á skinni, og eru öll (4) innsiglin fyrir. — AM. Apogr. 3015.

landamerkiabref j millvm skoga ok
broadzstada 1477 árr¹).

Þat gerum ver magnus prestur einarsson. are diakne olafsson. sygurdr runolfsson ok eigill jonsson godum monnum kunnigt med þessu voru brefi at þa lidit var fra gudz burdh. þusund flogur hundrut siautigir ok siau ar. æ maudruuaullum j eyiafirðhi fimtadaginn næsta fyrir andreasmessu vorum vier j hia ok heyrdum á. ath þorualldr jonsson lyste firir oss. ath þa hann atte jordina skoga er liggur j hnioskárdal j hals kirkiu sokn. at þa hefði verit reiknud eign greindrar jardar sudr at saurkelldu þeirre sem liggur mille jonshaufda ok stora gils ok alldre uisse hann audru uiss haft ne halldit suo leinge sem hann atte greinda jordh skoga. ok suo sagdizt fyrr skrifadr þorualldur bædhe hafa keypt hana ok selldt. Ok til sannennnda hier um settum ver vor juncigle firir þetta bref er gert var j sama stad. deghi ok are sem fyr segir.

116. 29. Nóvember 1477. á Grýtubakka.

ÁRNI Þorsteinsson selr Magnúsi Þorkelssyni svo mörg hundruð, sem hann átti í jörðunni Grenivík, með samþykki Þorbjargar Eyjólfsdóttur konu sinnar, fyrir Hæringsstaði í Svarfadaardal, en Magnús skyldi gefa í milli tíu kúgildi og tuttugu og sex fjórðunga smjörs.

AM. Fasc. XXII, 23, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi.

senda ion prestur petarsson. thomas gudmundsson. oddur gunnarsson. ion oddsson oc ion ormsson quædiu guds oc sina kunnict giorandi med þessu uoru oppno brefui. þa er lidit var fra hingatburdh vors herra ihesu christi M. cd. lxx oc víj áur á sancte leodegarij messo dagh¹⁾ j nesi j hofdahuerfui vorum vær j hia saum oc heyrðum á ord oc handaband þessara manna arna þorsteinssonar af einni alfuo enn magnus þorkelssonar af annarri alfuo med suo felldum skilmala sem her segir at greindr arni selldi til fullrar eignar suo marg hundrvt j iordunni grenivik er liggr j grýtubacka kirkiusokn sem hann vard fremzt eigandi at fyrrsagðum magnusi þorkelssyni med samþýcki þorbiargar eyiolfsdottur eiginkono arna med ollum þeim gognum oc gædum er greindri iordu hefir fylgt oc fylgir at fornu oc nýio eftir þui sem þav kaupbref þar vm gior wtvisa sem eyiolfur heitin aũfiússon hafdi áur giora latid. En adr sagðr magnus selldi arna þorsteinssyni til fullrar eignar iordina hæringstadi er liggr j suarfadardal med ollum þeim gognum oc gædum er greindri iordu hefuer fylgt at fornu ok nýio oc hann vard fremst eigandi at. samþycti kristin eyiolfsdottur eiginkona magnusar þorkelsonar þenna giorning stædugan. Skal tittnefndr magnus giallda árna þorsteinssyni tiu malnytu kugilldi oc vi fiordunga smiors oc xx j milli ædrsagðra iarda. Skal huorr hallda sinne iordu til laga er keyptt hefuer enn sa suari lagaríptingum er sellt hefer ef nokurer villia med laugum akaera. Oc til sanninnda her vm settum vær fyrrnefndir menn vór inuseigli firir þetta kaupbref er giort var á grýtubacka j havfdahuerfi laugar-dagin næstan firir sancte andressmesso dag postola á sama ari sem fyrr segir.

117.

17. December 1477.

á Hólum.

ÞORSTEINN prestur Illugason fær Ólafi biskupi á Hólum tólf

¹⁾ D. e. 2. Okt.

hundruð í jörðunni Tungu í Vatnsdal með einu málnytukúgildi.

AM. Fasc. XXII, 21, frumrit á skinni. Öil (4) innsigli eru döttin frá. — AM. Apogr. 3250.

bref vm jardarpart j nedri tungu j vatzdal¹⁾.

Þat giorum uier ketill grimolfsson eirikur einarsson ok nicholas þormodsson prestar ok jon þordarson leikmenn godum monnum viturligth med þessu voro opnu brefui ath vier vorum j hia vnder studivm á holum j hialltadaal sunnodaghenn næsta fyrir jmbruviku j jolafostu²⁾ saum ok heyrduum á ord ok handaband vors nadugha herra. herra olafs med guds nad biskups á holum af einne halfu enn þosteins prestz jllughasonar af annari. ath suo firir skildu ath þosteinn prestur fleck adurnefndum biskup olafi tolf hundrut j jordunne nedri tungu er liggur j vaztdal j grimstungna kirkiu sokn til fullrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindum jardar parti fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýio ok hann vard fremst eigandi ath ok þar til eitt malnytu kugillde sem bygt er med fyr nefndum jardar parti. skal ok fyrnefndur þosteinn prestur suara laga riftingum á adur greindvm jardar parti en biskup olaf skal hallda til lagha. Ok til sannenda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor jncigle firir þetta vitnisburdabref skrifat á holum j hialltadaal miduikudagen næsta fyrir festum sancti thome apostoli anno domini M^o cd^o lxx^o vij^o.

118.

1477.

MÁLDAGI Péturskirkju í Saurbæ á Kjalarnesi, þá er Magnús biskup Eyjólfsson gerði yfirreið sína.

Landsb. 268. 4to, bl. 121^b, skr. 1601.

SaurBær á Kjalarnese.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ D. e. 14. Dec.

añño domínj ᵛᵒ cdº lxxº septimo þa herra magnus reid j sijna visitacionem.

Peturskirkia j sanrbæ a kialarnese a xxx hnnndrud j heima lannde oc jordena hiardarnes. x kyr oc þriatiju a-saudar oc iij hundrud j kavplum. ij hundrud j frijdnm pen-ijungum.

Jtem þetta a hun jnnañ sig et cetera.

porcio ecclesie xj hundrud oc half oññur mork oc ij kyr j mortualia.

119.

[1477].

ÁGRIP af Brautarholtsmáldaga á Kjalarnesi.

Landsb. 268. 4to, 121b, skr. 1601.

Brautarholt.

Nicholaskirkia j brautarholtte a þetta jnnann sig et cetera¹⁾.

var það giort fyrir halft v hundrad.

120.

[1477].

ÁGRIP af Garðamáldaga á Álptanesi.

Landsb. 268. 4to, bl. 121b—122a, skr. 1601.

Garðar á álftanese.

Pietnrskirkia j gordum a alftanese a heimaland allt. hausastade. selskard. hljð. Backa. dysiar. hraunshollt. hialla-lannd. afrett j mulatune.

ij kyr . . . x allz ij kapla.

fimm mann(a) messuklæde et cetera²⁾.

¹⁾ Hér er felldr úr heill kafi með vilja í máldagabókinni, af því að skrifaranum hefur þótt nægja að annar máldagi var áður ritaðr í bókina.

²⁾ Hér fellir máldagabókin úr niðrslagið viljandi.

121. [1477].

ÁGRIP af Kálfatjarnarmáldaga á Vatnsleysuströnd.

Landsb. 268. 4to bl. 122a, skr. 1601.

kalua Tiornn.

Peturskirkia ad kalfuatiornn a heima lannd allt oc
backa oc fleckuvijk. fiara ð braunsnese.

iiij messoklæde et cetera.¹⁾

atta kyr. þriu asaudar kugillde oc j hestur.

122. [1477].

MÁLDAGI Mariukirkju i Krýsuvík [er Magnús biskup Eyjólfsson setti].

Landsb. 268. 4to, bl. 122b—123a, skr. 1601. Er rétt sem hin forni máldagi frá 1307, sem er hjá Vilchui. Er þó yngri en Oddgeirs máldagi 1375 og yngri en Vilchins tíð. Gæti verið máldagi Magnússar biskups Eyjólfssonar 1477.

Krysuvijk.

Öariukirkia j krýsuvijk a heima land allt. herdijsarvijk. ix mæla lannd á þorkautlustoduñ. halfann hualreka j raunnese j millum rannga giogurs oc mark vid bedstæðijnga oc einnga²⁾ grasnautnn med þria hlute hualz. enn vid-eýjngar fiordunng. enn frá mijgannda grof til kirkin fiorn eiga stadir j skalhollte oc krýsuvijk helmijng hualz oc vidar og alla grasnautnn. krýsuvijk ð allann reka a kirkinfiorn. enn fra kirkinfiorn til marks vid herdijsarvijk halfann hual oc vidreka oc alla grasnautnn. Enn j herdijsarvijk ð stadurinn j skalhollte helmijng vidar vid krýsuvijk. þridiunng hualreka eiga stadir badir samann til marks vid strannðarmenn. Enn fiordunng hualz vid strannðarmenn til vogs. halfann toltunng hualz a krysuvijk j strannðarhluta.

ein messoklæde et cetera.¹⁾

¹⁾ Hér hleypir máldagabókin viljandi úr kafa; ²⁾ einungia, Vilch.

fimm kýr .xij ær. einn kapal.

Jtem a kirkian þridiunng j vatleysu¹⁾.

123.

[1477].

MÁLDAGI kirkjunnar á Stað í Grindavík [er Magnús biskup Eyjólfsson setti].

Landsb. 268. 4to. bl. 122a—122b. Yngri en Vilchios máldagi, því þar á kirkjan að eins *hálf* heima land. Löklega er þetta máldagi Magnúsar biskupa Eyjólfssonar 1477. Sbr. Stefáns máldaga c. 1518 (AM. 288. 4to).

Grindavíjk.

Kirkian að stað j grinnðavíjk er víjgd með gude oc sælle gudz modur mðrie. jone postula. stephano. olauo. Blacio biskupe. Thorlacho Biskupe oc heilagre katrijnu meyiú fiorum nottum eptir allra heilagra messo. hun a allt heima lannd oc halft annars mælis lannd að husatoptum oc mork vad-mala. af jarñngerðarstodum. aldreij skal minna gialldast þott sá hafi einngiñ fee sem þar býr. giallda skal oc alla kirkiutijunnd þott hann giore meire oc allir heimamenn. þadan skal oc eij giallda lægkaup vñdir heimamenn. giallde þo preste legsaungkaup. hun á á grasnautnnar hualreka fiorar vættir oc settunng vr þeim hluta er husatoptum fylgir. enn sa hualreke er frð valagnupuñ til biarnnargiðr. enn ef hualur er meire enn iiij vætter þa skal skipta j helmijngga oc skal hafa stadur j grinnðavíjk oc jarnggerðarstader oc husatoptir helmijng.

þar skal vera heimilisprestur sa er kirkiu vardveitir (oc) skal abyrgiast hana oc allt kirkiufee.

kirkia a reka fra garðzbiargz ennda oc til garðz ennda er geingur fyrir vestann arfuadale. hálfur vidreke j mille biarnnargiðr oc marks á arfadalzneso. halfur vidreke á oddbiarnnarkollu.

kirkia a skogfell.

hun a iiij kýr. xij ær. iiij saude veturgamla.

¹⁾ Margrét lauk í testament Ívars Hólms fjórðung í Vatnsleysu. Oddgeirsmáldagi 1875.

nockrer hluter jnnann gátta feelitlir et cetera.¹⁾

giallda skal til skalholts. vj. hundrud skreidar buert
 ár oc flýtia til hialla.

hun a fiordung j lonalannde oc skal sa hafa leigu af
 þeim sem kirkiu vardveitir slijka sem hann sættist a vid
 þann er þar býr.

skalholta helmijng i þhualreka olluū vid stad j grinnda-
 vijk. ef meire er enn iij vætter millum ranga giogurs. (oc
 valagnupa).

124.

[1477].

MÁLDAGI Pétrskirkju á Kirkjubóli á Rosmhvalanesi [er Magnús
 biskup Eyjólfsson setti].

AM. 263. Fol. bls. 64 skr. 1598; („Adrer maldagar vr gomlum
 bokum um halfkirkiu eiguer j þeirra somv sýslu“, en á undan eru mál-
 dagar úr Vilchinsbók). — Landsb. 268. 4to bl. 122a; er meðal máldaga
 Magnúsar biskup; Eyjólfssonar, og mun því vera hans. Sbr. Oddgeirs-
 máldaga 1379, Dipl. Isl. III, Nr. 288.

Kirkiuból [forn maldage.²⁾

Peturs kirkia a kirkiubole a xl hvndrad j heimalandi.
 fiordung j geirfuglaskeri. vidreka allann a skarda vrd.
 atta kýr. hest og hross. ein messv klædi. [tabulum. glodar-
 ker. eitt Alltarissklædi: kalek. eina kertistikv. vj alna
 langtt tialld med duki .v. kluckur. Peturs skriftt. mariu
 skriftt. kross med likneskium. kista olæst. vj bækur flestar
 fanýtar. paxspialld med eir gillt.³⁾

þar skal vera prestur og diakn edur ku(e)ngilldur
 omagi vr kyni svarthofda.⁴⁾

Jtem einn kross.

125.

[1477].

MÁLDAGI Marfukirkju í Kirkjuvogi í Höfnum [er Magnús
 biskup Eyjólfsson setti].

¹⁾ Hér er hleypt úr í máldagabókinni viljandi.

²⁾ [263; ³⁾ [et cetera 268 og fellir úr þennan kafa viljandi; ⁴⁾ nefndur
 í Vilchinsb. í Vogsmáld.

AM. 268. Fol. bls. 64, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 122a; er hér meðal máldaga úr tíð Magnúsar biskups Eyjólfssonar, og er því ef til vill hans.

Kirkiuvogur [forn maldage.¹⁾

Mariu kirkia j kirkiuvoge a þridiung j heimalandi. halft geirfuglasker. xij kýr. xxx asavdar. ij kapla. hun a vidreka onnur huer missere j millum klavfar oc os. v alna tre oc þadan af stærre. og þridiung j valagnvpa florum. hvn ð iij krossa [oc eru med tueimur vnderstodum. marivskriftt. ij peturs likneske. ein messuklædi. oc kalek sæmilegann. eitt Alltarissklædi oc dukar þar med. kertistikur iij. kluckur iij. paxspialld. glodarker.²⁾

126.

8. Janúar 1478. á Munkaþverá.

EINAR ábóti á Munkaþverá selr Árna bónda Höskuldssyni tuttugu hundruð í jörðunni Vik á Seltjarnarnesi (Reykjavík), og skilr af sér kirkjufyrnd, fyrir Tyrfingsstaði í Skagafirði.

AM. Fasc. XXIII, 2, frumrit á skinni. Öll (6) innsigliu eru döttin frá. Frumritið átti fyrrum séra Skáli Þorláksson á Grenjaðarstað. — AM. Apogr. 176.

bref vm tyrfingsstadi ok uik.³⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda erlendr prestvr broddason ok are diakne olafsson. þorleifvr arnason grimvr arngrimsson grimur gvdmvnzson ok ion þorsteinsson kvediv gvds og sina kvnnigt giorande ath þa er lidith var fra hingatbvrð vors herra ihesv christi þvsvnd ok cccc lxx ok atta ar a mvnkaþvera ij eýiafirde atta dag iola⁴⁾ uorvm uær ij hia savm ok heyrðvm a ord ok handaband einars aboþa med samþykke hans conventvbrædra af einne alfu ok arna bonda havskvldzsonar af annarre alfv ath suo fyrir skildv ath einar aboþe selde greindvm arna xx hvndrvd ij iordvonne vik er liggr a seltiarnarnesi ij svnlendinga fiordvngi med ollvm þeim gögnvm ok gædum sem greind-

¹⁾ [263; ²⁾ [slæppir viljandi 268.

³⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi; ⁴⁾ þ. e. 1. Janúar.

vm iardar parthe fyllger ath fornv ok nyio ok klavstrid vard fremz eigande ath. sagde abothenn ath grafrar¹⁾ kirkiv skylld vere æ iordenne vik ok skilde af ser ath suara fyrnd ok ollvm reikninge æ henne nema þeim iiii kvgilldvm er þar fylgia. her ij mot gaf tittnefndvr arne einari abotha ok klavstrenv æ mvnkapvera iordina thyringsstade er ligger ij skagafirde ij silfararstada¹⁾ kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok gædvvm sem greindri iordv fyllger ok fyllgt hefer ath fornv ok nyiv og hann vard fremzt eigande ath. skyllde hvor svara lagarifttingv æ þeirre iordv er selde ok hvor hallda til laga þeirre iordv er keypti. ok til sanninda her vm settvm ver fyrr sagder menn vor incigli fyrir þetta bref skrifad æ mvnkapvera fimtadagenn næsta efter iol æ sama ðri sem fyrr seger.

127. 14. Febrúar 1478. á Reykhólum.

VITNISBURÐARBREF um bókareið að því fyrir Þorleifi Björnssyni hirdstjóra norðan og vestan á Íslandi, að Bjarni Þórarinsson hefði sagt við Þorleif, að hann skyldi aldrei þurfa að trúá sér, ef hann slyppi, hversn fögrn, sem hann lofadi honum.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 355—357, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700, eptir transskr. frá 5. Júlí 1490.

Þad giðrum vit Bryniolfur Jonsson og Kolbeirn Þorolfsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi. að vid vorum þar i hið. og heyrðum ð. at Viliamur¹⁾ Jonsson og Eyolfur Eivensson²⁾ soru fullaú Bokareid fyrir Þorleifi Biörnssyni hirdstjóra norðan og vestan á Íslandi að Biarni Þórarinsson hefði talad þeim ordum til Þorleifz Biörnssonar. að údurnefndur Þorleifur skyldi alldrei þurfa (að) trua sier ef hann slippi. hversu fögru sem hann lofadi honum. þa skyldi hann þad alldrei hallda þar eptir. Og til sanninda hier um settum vid fyrnefndir menn ockur Jnsigli fyr-

¹⁾ Svo; ²⁾ þ. e. Eyvindsson.

ir þetta bref. er skrifad var á Reykholum á Reykianesi á laugardæginn næsta eptir Sancte Skolastike virginis et¹⁾ martiris. þa er lídíd var frá hingadbúrd vors herra Jhesu christi M. cccc. [lxx. og átta á.²)

128.

7. Apríl 1478. á Möðruvöllum.

TESTAMENTISBRÉF Magnúsar prests Einarssonar.

AM. Fasc. XXIII, 21, frumrit á skiini frá Staðarhóli, nokkuð götugt. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1487.

Gamallt Testamenta brief³⁾.

In nomine domini amen.

Égh magnus prestur einarsson heill ath vithe ok skynseme enn nauckut siukur j likama. Gefur mik ok mina salj valldh ok vardueizlu almáttígs guds ok hans blédzudu modhr jungfrv sanctemarie ok bæna fulltingh sancte michaelis haufut Éingils ok allra guds eingla. sancte peturs ok allra gudz postola. iohannis baptista ok hins helga jons hola-biskups ok goda gudmundar biskups. Sancte martinus Erchi-biskups ok allra guds heilagra manna ok hier med kys ek likama minum legstadh ath haufudkirkiunne a hoolum þar sem biskupin edur hennar formenn firir gudskyld⁴⁾ uilia til skipa. hier med gefur ek kirkiunne til æfinlegrar eignar fimm kugillde. ij hia petre bryniolfssyne ok þriv hia þorgeire þorsteinssyne.

Óinum herra biskupinum kross med feste ef hann vill syngia mig til molldar.

Gudrunu jonsdottur brodrdottur minne .x. hundrut j jaurdune hole j sæmundarhlíð ok mannz hlut er ek eigur von firir sunnan.

sira arnóddi brodr minum kapu.

jone brodr minum stack blán.

¹⁾ v, hdr. = &. ; ²⁾ [og attatíjger ára hndr., en Árni Magnússon leiðréttir, án cfa eptir frumriti bréfsins, þótt nú sé það týnt, og setur á spássiu „corrigé 1478“; ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ⁴⁾ Svo.

Jorunne asbiarnardottur kugilldi er stendr hia pæle bonda.

hustrv margrethu vigfusdottur skipit ok kapla mina alla sem ek æ j eyiafirði v. eru þeir þo goldner meir enn gefner. þuiat vpp æ maurg ar hefer ek verit hennar omaghi saker mins krankleika. sem fleire adrer miner fataeker frændur er hun hefer firir gudskyld¹⁾ ok mina vid hialpad. sem gud lavne henne. ok hier til skipar ek henne æsaudar kugillde hia magnuse bonda brandzsyni. firir þann vmbuningh sem mier ber at hafa til molldar.

markuse magnussyne .xx. alner j sama stad.

þuride pælmadottur atian alner firir þionusto sina. hia þordi siguazsyne.

biorgu frændkono sine¹⁾ .xx. alner. hia pæle bonda.

kirkiunne sancte martinus heima a maudrvvolum ok sira klængi ordubok mina.

Enn þat sem afhlaups verður skipar ek at skiptizt með fataekum monnum. skal nu þesse minn gerningur standa obrigdiliga ok bydh ek erfingium minum at luka ok hallda þessa alla mina skipan ok gerd epter skipan heilagra laga suo sem þeir uilia fordaz haska sinna salna. skulu þeir allir peningar lukter ok afhenter i sierhuerium stad. sem ek hefer skipat edur stadt radh firir gert at næstum fardaugum. Bidur ek vm alla ok sierhuern lærdañ mann ok einkañliga vorn andaligan faudur biskup olaf ok alla hola stadar kirkiu formenn ok alla leikmenn sierliga minn kæra husbonda sem leinge hefer verit hustrv margretu ok alla mina vine ok ovine. einkum ok fataeka menn guds ath þeir ok sierhuer gere firir gudskyld¹⁾, ok firirgefe mier. vil eg ok giarna aullum firirgefa huad huerr hefer með mic brotid. þackar ek aullum minum vinum allañ þann goda sem þeir hafa mic til gert ok bidit nu firir mier til guds með einne pater noster ok versinu aue maria. ok finnumzt j paradiso með glede allir saman firir myskunardom vors herra ihesu christi. bidur eg vm almattigan gud at þat komi fyrst ok sidazt til hialpar þeim aullum sem mier syna ok gera til goda ok

¹⁾ Svo.

min(n)i syndugri sal tilfridar ok nada suo allðri þrotni enn þeim til syndalausnar ok gleði af lifanda gudssyne þesu christo er með fedur ok helgum anda lifer ok ríker vð allðer allða verallða.

ok til sannænnda hier vð setta eg mitth inncigli firir þetta testamentumbref skrifat a maudruuaullum j eyjafirði þriðivdagin síðazta j vetri Anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o.

129.

26. Apríl 1478.

í Westminster.

KRISTJÁN Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrnýja samning sinn frá 1. Maí 1473 og 16. Marts 1476.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, III, 81—82.

4. Diffinitum est, quod intra Biennium antedictum &c.

[Orðrétt samhljóða samningnum frá 1. Maí 1473, DI, V, Nr. 618].

Teste Rege apud Westmonasterium, vicesimo Sexto Die Aprilis [Anno Regni nostri xvij.^o]

130.

29. Apríl 1478.

á Ingjaldshvoli.

TRANSSKRIPtarBRÉF.

AM. Apogr. 2277. „Ex originali Hjarðarholtensi. accuratissime“ (AM).
Jansiglin voru öll dottin frá og bréfið grantfílið.

Þat giorum uær þorlakr diakni palsson. nafn þor[valds]¹⁾ son. sigmundur ionsson. þorlakur grimsson. godum monnum kunnigt með þessu noru brefi að uær hofum sééd og yferlesit so latanda domsbref með þeirra heijlum og oskoddum hangandi innciglum ord epter ord sem hier seigir.

[Hér kemr dómr um Hjarðarholt frá 30. Júlí 1464, DI, V, Nr. 376].

Ög til sanninda hier um settum uær fyrrnefuder menn nor inncigli firir þetta transskriptarbréf skrifat a jngjalls-

¹⁾ „Residui ductus literarum i originalnum syna nockurn veigen, að heildir hafi hier þorlaks staðeð enn þorsteins. þo er eckert þar um að fyllyrða“ (AM). En hér hefir án efa staðið þorvalds, því þetta mun vera Nafn Þorvaldsson á Narfaeyri, sem kemur við mörg bréf á þessum tímum.

huoli a snæfellsnesi þriðjudag hinn næsta¹⁾ festum apostolorum philippi et iacobi anno domini M.º cd.º lxx.º octauo.

131.

5. Maí 1478.

í Hvammi.

SAMNINGR þeirra bræðra Guðna, Orms og Páls um skipti eptir foreldra sína, Jón heitinn Ásgeirsson og Kristínu Guðna-dóttur.

AM. Fasc. XXIII, 16, frumritið á skinni. Öil (3) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 809.

Vitnesburður um skipti þeir(ra) bræðra Guðna Jonssonar Orms og Páls²⁾.

Þat gioruð uær þorgils jonson finnbiorn branzson ok knaur þordarson godvm monnum viturlegt með þessu woro opnu brefi a stranzelinm j miouafirde j augr kirkiusokn þriðjudaginn næsta firir jonsmessu holabiskups þa er lidit uar fra hingatburd uors heaa jesv christi þusund flaugr hundrud lxx ok atta ar.³⁾ uoruð nær j hia. sauð ok heyrdum a ord ok handaband þessara manna gudina jonsonar af einne alfu enn orms jonsonar ok pals jonsonar af annare ath suo firir skildu ath fyrrgreinder þrir brædur jatudu ok lofudu huerr firir sig ath hallda sin j millum firir riect lagaskipte æfenlega firir sig og sitt afspringe þeir ormr jonson ok pall jonson firir sig þa peninga sem þa stodu til j augri j isafirde ok þar með fylgdu j faustu ok lausu epter fautr þeirra jon heitenn asgeirson og modr þeirra kristinu gudinadottur. en gudine jonson firir sig þa peninga er honum uoru heiman gefner j fystu til giptingar. lofudu þeir ath hallda þetta huerr uid annann ok þetta skylde eingenn þeira uid annann riufa edr rofsmenn til fa. Ok til sannenda hier uð settum uær fyrrnefnder menn nor jnnsigle firir þetta opid bref skrifat j huamme j huamsueit þriðjudaginn næsta

¹⁾ „Hier vantar eitt ord, sem vered hefur *firir* eða *epter*. Það vantar eins í originalenn“ (AM.). Sá þriðjudagr, sem næstr er tveggja-postulamesu er þriðjudaginn fyrir hana: 28. Apr.; þriðjudaginn næsti eptir er 5. Maí; ²⁾ Utan á bréfinu með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar; ³⁾ þ. e. 21. April.

firir festum johannes apostoli ante portam latinam a sama are sem fyr seger.

132.

15. Maí 1478.

í Laufási.

ÞORKELL prestur Guðbjartsson kvittar Magnús Þorkelsson son sinn af ráðsmanns starfi í Laufási.

AM. Fasc. XXIII, 13, frumrit á skinni með ósködduðu innsigli séra Þorkels.

Þetta eru skridubref j Reykiadal.¹⁾

Þat giori ek þorkell prestur gudbiarttzson godhum monnum viturligtt med þessu mino oppno brefui. Saker þess at ek hefui sett oc skipat Magnús þorkelsson son minn ráðsmann j lafaasi j eyiafirði á minum stadh er mier berr ath halda heima á stadnum oc suo annarstadar at wtbuum minum landskýlldum bufiarleigum kauppgiollum wlatum oc inntektum oc suo aullum odrum stadarins penningum oc minum faustum oc læsum kuicum oc daudum fridum oc ofridum huar hann kanu þa vpp fretta. hefuer hann giortt mier fullaū oc allan reikningskap suo mier vel nægir. Oc þui giori ek áðr nefndur þorkell prestur fyrrgreinndan Magnús aullungis kuittan oc akærulausan firir mier oc minum lægligum efterkomendum firir allan þann tima sem hefuer j þessi minni þionustu stadit oc til þess tima sem nu er komit. firirbyð ek hueriom manni hann at bindra edr áusaka vm adur sagdan reickning oc ráðzmannzstarf. Oc til sanninda her vm setti ek mitt innsigli fyrir þetta kuittunarbref sem giortt var á grýtubacka j hafðahuerfui sancte halluardz-messo dagh. þa er lidit var fra hingatburdh vöars herra ihesu christi þwshundrut flogur hundruth siartiger oc átta ár.

133.

2. Júní 1478.

í Hítardal.

GRIME Aronsson selr Guðna Jónssyni hálfu jörðina Hersey fyrir Mýrum fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

AM. Apogr. 5584 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali a pergament“.

Þat giorum uær sigurdur prestr jonsson. oddr diakne bergson. jngimundr jonson. þodr jonson ok þorgils jonson leikmenn. godum maunnum uitrlegt med þessu uoru opnu brefi jn festo germani episcopi et confessoress¹⁾ þa er lidit var fra hingatburd vors hera jesu christi M. cccc. lxx ok atta ar æ aukrum j hraunhrepp æ myrum. uorum uær i hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna gudina jonsonar af cinne alfu enn grims aronsonar af annase ath suo fyrir skildu ath greindr grimur aronson selde nefndum gudina jonssyne halfa hersey er liggr fyrir myrum j hraunhrepp honum til frials forædis ok æfinlegrar eignar undan sier ok sinum erfingium en under optnefndañ gudina ok hans erfingia med aullum þeim gaugnum ok gædum. ækum ok ænningum nautnum ok ueidestaudum teigum ok taudum tollum ok tilgïofum ok aullum þeim eignum ok ummerkium. er adur greindre halfri jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nju ok optnefndur grimur hefer fremst eigande ath ordit med þeim tueimur jordum er kirkiunne j optnefndre hersey til heýra ok suo heita sel ok hamurenda²⁾ huara þeirra um sig med þeim ummerkium er adurgreindum halfum jordum tilheyra fylger ok fylgia æ ath fornu ok nyu aullu tilteknu enn aungu fra. ok aullu þui fie sem finnatz kynne j optnefndum halfum jordum ok æ. nema laugleger kennendur yrde til ath laugum. hier i mote gaf optnefndr gudine jonson adrnefndum grime aronsyne .v. hundrut ok .xx. med þessum fridleika. xij. malnytu kugillde. fiagur haustlagz kugillde. þreutt naut til kugilldes ok suo virt aunna hundrut. ok fiagr vorlagx kugillde i aullu gangande fie ok fimm hundrut ofrid þar i greind ij hundrut i kauplum. tuær uoder i hundrat ok ij hundrut þessum jamvird. skylldu þessa peningar aller goldner ath næstum fardaugum efterkomañdum. vnderbattz tittnefndur gudine jonsson sig ath suara kirkiunnar instædu ath halfu ok porcïo af

¹⁾ p. e. 28. Mai. ²⁾ Svo.

tittnefndri iordu hersey vppá .xl. vetur þott so leinge hefði oreiknat verit ok fyrnd æ kirkiunni þeirre sem nu var. skyldi tittnefndur grimur áronsson suara lagaríptingum á tittnefndri iórdu hersey enn þrattnefndur gudine hallda til laga. ok til saninda hier um settum nær fyrnefnder men vor insigli fyrir þetta jardakavps bref skrifat i hitardal in festo marcellini et petri sama are sem fyrr seger.

134.

13. Júní 1478.

á Dverá.

TYLFTARDÓMR, útnefndr af Finnþoga Jónssyni sýslumanni i Þingeyrarþingi, um ákæru Hrafns Brandssonar til Guðna Eyjólfssonar, að Guðni hefði ólöglega haldið þeim peningum, er Margrétu konu Hrafns hefðu til erfða fallið eptir Eyjólf Arnfinnsson föður sinn.

AM. Apogr. 5603 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á kalfskinn“.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda asgrimr þorkielsson hakon hallsson tomas sveinbiarnarson magnus geirsson arnor biornsson jon vermundzson arnor magnusson þorðr arnbiarnarson þorðr magnusson asgrimr hardbeinsson. cinar ionsson og sverer þorðarson q(uediu) guds og sina kunnigt giorande at þa lidet var fra hingatbvrð vors hera ihesv christi m cccc lxx og viij ar a faustydagin næsta epter jons Messo biskups¹⁾ æ hellgastavdvm i reykiadal æ þingstad ret(t)vm vorvm ver i dom nef(n)der af ærligvm manne finþoga jonssyñe er þa hafde kongsins syslv og vmbod i þingeyrarþinge ath dæma vm þa akiærv er rafn brandzson kiærde þa þar til gudna eyjólfssonar at hann hefde olavgliga i settid og ath sier tekitt þa peninga sem margretu eyjólfsdottur konv hans hafde til erfðar fallit epter faudur sin eyjólf arnfinzson og eigie til lavgligra skiptta fram lagt vid adr nefnda margretu og hann hefde þessa hans og henar peninga haft og haldet vm tvena tolf manade i eyngu hans frelsi. var þar svarit af tveimur

¹⁾ þ. e. 24. April.

skilríkum vottum ath þeir voru þar hia og heyrdu að j nessi j haufdahrerfvi sem stod og staded hafde bunadur eyjólfs arnfinnzsonar a lavgardagin j paskavíkv¹⁾ innan þeirrar siðu(n)dar sem eyjólfur arnfinnzson hafde deyd ath margret dotter hans lýste sig þar lavgarfa epter eyolf arnfinnzson favdr sinn og beidde gudna brodur sinn framlags og laga-skiptis a avllvm þeim peningvm sem fallit hafde i erfd epter eyolf arnfinnzson fautr þeira en gudne sagde þa nei til sva og heyrdu þeir at hvn beidedz þar þa ath taka vid þeim peningvm sem henni bæri til eignar og arffs epter faudur sin og flek eige. var og þat svarit af tve(i)mum²⁾ skilríkum vottum ath greindvr rafn brandzson hefde beidzst lagaskipta og framlags allra adrnef(n)dra peninga af fyrsavgdvm gudna eyjólfssýne og adrnefndr rafn hefði lýst því fyrir optnefndum gudna ath hann hielde og hefde haldid þessa greinda peninga i eyngu sinv frelssi. sua og eige sidr var þar svarit af tveimur skilríkum monnum ath opt nef(ud)ur rafn hefde stefnt gudna eyjólfssýne i sag(d)an stad og dag fyrir allar adrgreindar sakier og tittnefndvr rafn hefde þessa stefnu vpplesit fyrir kalldyrum og kirkivdyrum a grytubakka j haufdahrerfi þo at þeir vissv eige hvart gudne var sua nær ath hann mætte þessa stefnv heýra edr eige því ath þesser fyrgreinder menn saugdvr bæde hafa læst(a) verit kirkivna og gardin j þann sama tima. Nv saker þess ath þat var eigi svarit ath gudne hefde sva nær verit ath hann hefde þessa greinda stefnu matt heýra ef hann villde kunnum vier því eige þessa fyr sag(d)a stefnv laugliga ath dæma. þotti oss þat svarligadz at hvn skodadidz og ransakadidz af laugmanni og laugret(t)umonnum a alþingi i laugret(t)v hvart sva vor.l(n)ar stefnur skylde fyrir lavganga edr eige. Og til sanninda hier vm settu vier fyr nef(n)der menn vor insiglee³⁾ fyrir þetta bref skrifat a þuerra i laxardal a lavgardagin fyrir bottólfs vauku a sama arri²⁾ sem fyr seiger.

¹⁾ Eyjólfur Arnfinnss. hefir því dáið vorið 1476. ²⁾ Svo.

135.

19. Júní 1478. á Mel í Miðfirði.

VITNISBURÐUR Árna Arnbjarnarsonar um það, að Melr í Miðfirði eigi allar Áreingjar, þrætuland milli Mels og Sveðjustaða í Miðfirði.

AM. Fasc. XXIII, 8, frumrit á skinni, nokkuð blakt. Innsiglið er fyrir bréfinu. Frumritið átti Þórðr Þorleifsson á Kirkjubæjarklaustri. — AM. Apogr. 3744, afskrípt staðfest í Skálholti 12. Dec. 1707 af Magnúsi Markússyni, Arngrími Bjarnasyni, Snorra Jónssyni og Þórði Þórðarsyni.

landamerkiabref í millum sueigist(ada)¹⁾ og
suertingsta(da)²⁾.

Þat gíorer ek arne arnbiarnarson godum monnum uiturligt með þessu minu opnu brefi ath ek uar þar j hia. sa og¹⁾ heyrda ek þar a at bardr hejtenn helgason reid a þann sama gard sem hann hielt sina eign ok¹⁾ lyste firir mier ath jon þordarson sem atte suejdiustadi¹⁾ ok sellt hafði bardi helgasyne adr greinda jord selde honum ege lejngra enn a þenna sama gard sem þa stod hann a og¹⁾ nordañ gejngur fram j ana aurida a ok¹⁾ þadan rettsynis nordur epter ase þeim er calladur er hrisas ok þadan j uestanuertt holt þat er torfholt er callad. bio eg þrettan uetur a suertingxstodum ok hafða eg j lani melsmanna þann sama eingia teyg sem þormodr gudmundsson helldr nu sina egn med suejustodum¹⁾ og fann bardur alldri ath. hier med er ek barnfæddur a mel j midfirde og suo hefe eg uerit j þeim sama hrepp meir enn floritiger uetra. ueit eg eige sannara bædi firir gudi og monnum enn³⁾ mels kirkja eigur allar areingjar og alldregi hefer eg heyrð þar tuimæli a. fyr enn þeir gunnar brandzson og þormodur gudmundsson attu jordina sueidiustadi¹⁾. uil eg hier suerja efter ef þurfa þicker. Og til sanni(n)da hier um setta ek mitt jnsigle firir þetta uitnisburdar bref g'ort a mel j midfirde faustudagen næsta firir jonsdag þa þiste þa er lidit uar fra hingagt¹⁾ burd uors herra jhesu christi þushund flogur hundrud siautiger og atta ar.

¹⁾ Svo; ²⁾ Utan á bréfinu með forri hendi; ³⁾ tvískr.

136.

25. Júní 1478.

í Björgvin.

TRANSSKRIPITARBRÉF.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrasonar með hendi Jóns lögmanus Sigurðssonar um 1600; nú í Landsbókasafni 85S. 4to.

Wier Gauti með gudz nãd Erchebiskup j Nidarosi og pavalegz sætis Legatus. [Hans] með samre nãd biskup j Biorguin. Jon Smior riddare kiennuist með þessu voro opnu brefe að vier hofum sied og yferlesid velborinna manna bref herra Alfs knutzsonar. þerra Gauta Michelssonar so hlíodandi ord epter ord sem hier epter skrifad stendur.

[Hér kemur kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Gunnhildar Pétrsdóttur frá 4. Febr. 1470, DI, V, Nr. 501].

Og thil ytre meir bewijsingar heing(i)um vier vor jusigle fyrir nedan þetta Transkripttarbref sem skrifat var j Biorgvin anno Domini 1478 ðr. þann næsta þorzdag næstan eptter (Jonsmessu) baptista.

137.

30. Júní 1478

á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR tólf manna, útnefndr af Brandi lögmanni Jóns-syni, um ákæru Jóns Erlingssonar til Vigfúsar Guðmundssonar, að hann hefði legið Guðrúnu Erlingsdóttur skilgetna systur Jóns.

Advocates Library Edinb. Coll. et. FMagu. 17. 8vo, bls. 70—71 (= 21, 8, 5), skr. c. 1620 (ártal misskrifað 1418!). — Dómabók Jóns landritara Magnússonar og Þóru konu hans, í Fol., bl. 220, skr. c. 1600. — Landsbókasafn 115. 4to I. 131—132, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitard., c. 1730. — AM. 196. 4to, bl. 27b—28c, skr. 1669. — ÍBfél. 67. 4to bl. 51a—b „Teis“ með hendi séra Eyjólfss á Völlum (d. 1745). — Dómur þessi er auk þessa fjölviða til í dómabókum, margopt styttr allavega og með rauugu ártali á ýmsa vegu (stundum 1418 eða 1:15, sem aldrei fær staðizt). Því, sem eru bersýnilegar afbakanir í handritunum, er hér ekki gaumr gefian.

Dómur um rétt og ráðspjöll á systur manns.

Öllum mönnum þeim, sem þetta bréf sjá eður heyra, senda Oddur Pétursson, Filippus Sigurðsson, Gisli Filippusson, Stephán Þórarinsson, Finnur Pétursson, Sigurður Daða-

son, Gunnar¹⁾ Jónsson, Ólafur Sveinsson, Jón Þorsteinsson, Guðmundur Stephánsson, Ingimundur Finnsson, Þorleifur Gunnsteinsson kveðju guðs og sína, kunnigt gerandi, að²⁾ þá liðið var frá [hingaðburð vors herra Jesu Christi³⁾ M. CD. LXX og viii ár á almenniligu Öxarárþingi þriðjudaginn næstan eptir Pétursmessu og Páls vorum vér í dóm nefndir af ærligum⁴⁾ manni Brandi Jónssyni lögmanni fyrir⁵⁾ norðan og vestan á Íslandi til að dæma á milli þeirra Jóns Erlingssonar og Vigfúsar Guðmundssonar, hverra svara eður sekta fyrrnefndur⁶⁾ Vigfús Guðmundsson yrði skyldugur Jóni Erlingssyni fyrir þá sök, er hann kærði til hans, að áðnr⁷⁾ nefndur Vigfús hefði legið Guðrúnu Erlingsdóttur, skilgetna systur hans. Nú af því að það⁸⁾ var svarið þar fyrir Brandi lögmanni af tvemur skilríkum mönnum, að optnefndur Jón Erlingsson og Vigfús Guðmundsson hefði⁹⁾ lagt þessi sín mál til næsta Öxarárþings undir þann dóm, sem Brandur [lögmann norðan og vestan á Íslandi¹⁰⁾ þar yfir nefndi, því dæmdum vér fyrr¹¹⁾ nefndir dómsmenn [með fullu dómsatkvæði¹²⁾ optnefndan Vigfús þar lögliga fyrir kallaðan, [og hann¹³⁾ í annari grein¹⁴⁾ skyldugan að gjalda [þráttnefndum¹⁵⁾ Jóni Erlingssyni svo marga¹⁶⁾ peninga í rádspjöll sem greind Guðrún átti, þá [er áður greindur¹⁷⁾ Vigfús Guðmundsson¹⁸⁾ féll í legorðs sökina með henni, og hún hafði crft eptir föður sinn og móður, og svo [fríða peninga¹⁹⁾ í kúgildum og [öðrum fémunum.²⁰⁾ En Jóni Erlingssyni dæmdum vér .x. hundruð í sinn rétt. Skyldu allir þessir peningar lúkast að næstum fardögum heima undir Múla hjá Jóni Erlingssyni. Skyldu þau²¹⁾ .x. hundruð, [sem Jóni voru dæmd í sinn rétt gjaldast²²⁾ í öllum þarfligum²³⁾ peningum, þeim sem²⁴⁾ stæði í fullum aurum eptir því sem²⁵⁾ lögþóttar

¹⁾ 196, 115, 67; Einar 17 (án efa rangt); ²⁾ b. v. 67; ³⁾ [lausnarans fæðing 67; ⁴⁾ beiðurligum 67; ⁵⁾ b. v. 67, 196; ⁶⁾ 115, þar 67, 17; ⁷⁾ hafi 17; ⁸⁾ [17; lögmaður 115, 67; ⁹⁾ b. v. 115, 67; ¹⁰⁾ [b. v. 196; ¹¹⁾ [vera 67; ¹²⁾ [el. 115; ¹³⁾ mikla 17; ¹⁴⁾ [67; nefndur 17; ¹⁵⁾ b. v. 115; ¹⁶⁾ [fríða 67; frítt 115; el. 196; ¹⁷⁾ [67; öðrum peningum 115; öðru 17; ¹⁸⁾ þessi 115; ¹⁹⁾ [lúkast 115; sem Jóni voru dæmd lúkast 67; ²⁰⁾ el. 115; ²¹⁾ b. v. 115, 196, 67.

[um sakeyri¹⁾], [nema þráttnefndur Vigfús synji fyrir leg-orðið lýrittareíði þar fyrir Brandi lögmanni²⁾].

[Og til sanninda et cetera³⁾].

138.

30. Júní 1478.

á Þingvelli.

ÞORLEIFR Björnsson hirdstjóri norðan og vestan á Íslandi kvittar Einar Björnsson og hans fylgjara um hvað helzt, er þeir hafa brotlegir orðið í Skagafirði.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 254—256, með hendi Styrðs Þorvaldssonar c. 1700.

Kvittan fyrir Brotum Einaris Björnssonar.

Það giðri eg Þorleifur Björnsson hirdstjóri norðan og vestan á Íslandi godum monnum viturlegt með þessu mijnu opnu brefi. að eg meðkennist at eg hefi gefid Einar Björnsson og alla hans fylgiara kvitta og ðkierulausa. hvað hellst er þeir hafa brotlegir ordit í Skagafyrði fyrir mier og ðllum mijnum riettum Eptirkomendum kongs umþodsmonnum kongdomsins vegna. hvað er þeir kunna brotlegir ordit hafa. hvert er þeir hafa brotid með ord edur verk. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta kvittunarbref er skrifad var á þingvelli at ðxarð. þridiudaginn næsta eptir Pietursmesso og Pálz um sumarid. þá er lidid var frá hingadburd vors Herra Jesu christi þusund .iiij. hundrud siðtjger og ðtta ðr.

139.

3. Júlí 1478.

á Þingvelli.

ÞORLEIFR Björnsson og Diðrik Þining, hirdstjórar yfir alt Ísland, Einar Björnsson og Ólöf Loptsdóttir útnefna tólf menn til að virða peninga Guðmundar Arasonar, er Björn Þorleifsson og Einar bróðir hans höfðu að sér tekið.

AM. Faec. LXV, 11, eptir transskripti á skinni gerðu 12. Júlí 1490.

¹⁾ [sl. 67; ²⁾ [sl. 115; ³⁾ [sl. 196, 67.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra sendda eigill grimsson oddr petursson filpus sigurdsson gisli filpusson finnr petursson halldor hackonarson jngimundr finnsson stefan þorarinsson sygurdr dadason halldor sumarleidason¹⁾ gunnsteinn jsléiksson og fusi petursson kuEDIU gudZ og sína kvnigt gerandi at þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jesu christi M. cccc. lxx og viij ar faustudagin næsta epter petursmessu og pals um sumarid a þinguelle a¹⁾ auxara uorum uær nefnder og bedner af þorleifi biornnssynne og didreck piningh hirdstiorum yfer allt jslannd so og hustru olofu lofsdottur og einare biornnssynne at reikna og samantaka alla þa peninga sem biornn heitin þorleifsson og einar heitin broder hans hauðu at sier tecid epter gudmund heitin arason j iardagozsi huersu micid þat reiknadizt allt saman. er hann hafdi med farid so ei sijdr skyldum uær skoda (og) reikna huat oss synndizt rettligt at aptur skyldi gannga at riettri taulu af þessum peningum ef hwer hefdi sitt epter laugum þat er hann hefir rangliga halldit. Nu af þui at uær heyrdum at þær uoro Marg-ar jarder er hann hafdi orettiliga feingit og aungua peninga firir golldit so og huersu dyrar þær uoro eda huar þær liggia og so þær hann atti sialfur þa hofum uær reiknað hæd a ollum peningum og so huat aptur skyldi gannga at riettri taulu epter þui sem hier stenndr j þessum uorum reikningi sem hier er med fest(r) uoro brefi. Og til sanninda hier um settum uær fyrr nefnder menn uor jncigli firir þetta reikningsbref og skodunar skrifat j sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.

140.

[3. Júlí 1478.

á Þingvelli].

SKRÁ um dýrleika á þeim jörðum Guðmundar Arasonar ríka á Reykhólum, sem voru ranglega haldnar og leggja skyldi apr.

AM. Fasc. LXV, 11, transskript á skinni frá 12. Júlí 1490.

¹⁾ Svo.

Þetta er dyrleiki a jordum þeim sem aptur uoro lagdar
 fell j kollafirdi lx.
 fiardarhorð ij annat xvj. c. enn annat. xij. c.
 liufustader atta. c.
 hella viij¹⁾. c.
 reyckiafiordr fiorum hundrudum og xx.
 kios viij. c.
 borg xvj. c.
 jngunarstader .xij. c.
 Oðidianes. ij. c. fatt j fimtigi. c.
 hamarland. xij. c.
 botn .xxx. c.
 eysteins eyr atian .c.
 huersta. xuj .c. og xx.
 dugansdalur .ij. c. fatt j fimtigi hundrada.
 hrisdalur .xx. c.
 kirkiuboll .xxx. hundrud er liggr j feizdal.
 backi og holl .xx. hundrudum huor.
 raudzdalur enn nedri .xx. hundrud.
 tunga. xxx. hundrada.
 au(s)tmannzdalur .xij. c.
 hauckadalur lx. hundrada.
 kirkiuboll xxx. c.
 eyr fimm hundrud og xx. j aununndarfirdi badar.
 botn j patrifirdi fiorum .c. og .xx.
 kollzuik .iiij. c. og xx.
 uazsdalur atiann c.
 xv. c. j hrackstaudum.

reiknast þetta .vj. c. hundrada og xj. c. betur og at
 auck jardirnar j kroksfirdi.

reiknast aller gudmundar peningar j iardagozsi ix. c.
 hundrada og .xx. c. hundrada og atta tiger hundrada.

eru hier med peningar olofar aradottur er jon dannr
 hefer nu at halda huat er stenndr med brefum. iiij. c.
 hundrada j iordum og hundrad .c. j gripum og lausagozsi.

reiknast hier aftur af .vj. c. hvnndrada j [i]jordum er

¹⁾ er eitthvað misakrifað; & að vera xij.

avunger peningar hafa firir komit og xj. c. betur og at auk peningar olofu aradottur iijj. c. hundrada j jordum. enn um þa peninga sem olof aradotter hefer att og biornn þorleifsson atti at eiga allar alaug(u)r af fyrr saugdum peningum olofar aradottur sem æ þeim yrði þa tholdvm vær huat er reiknast þær vera eiga at riettri taulu med jnnstædunne x. c. hundrada a fyrstu vij arum enn á audrum vij arum .xx. c. hundrada med jnnstædunne og þui meira sem leingur hefer stadit at samri taulu enn helmingi meire alaugur æ hueriu ari ef j ofrelsi hefði stadit peningarner. þiker oss samar alaug(u)r eiga at vera æ allra annara manna peningum þeim sem ranglega hafa halldner verid j gard gudmundar arasonar.

uar þessi uor reikningur gior epter annara dandi manna brefum fram savgnn þeirra þetta uissu og j reikninginum satu med oss.

stenndr þessi uor reikningur vm alavg(u)rnar ecki leingur en til þess at gudmundr arason fiell j sin malaferli.

141.

11. Júlí 1478.

á Hólum.

SIGMUNDR prestr Steinþórsson setr Ólafi biskupi á Hólum til panta jörðina Flatatungu í Skagafirði, að dýrleika tíu tigi hundraða, fyrir sektir við biskup út af Miklabæjarráni og öðrum oftekjum, en áskilr sér lausn á jörðunni innan þrennra tólf mánaða.

AM. Fasc. XXIII, 5, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum eru nú tvö ein heil fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3252.

bref vm sira sigmund ste(i)ndorsson¹⁾.

Þath giorum vier sweinbiorn þordarson þosteinn jons-son eirikur einarsson ok nicholas þormodzsson prestar hola-biskupsdæmis ok jon þordarson leikman godum monnum vit-urliqth med þessu voru opnu brefui ath þar voru vier j hia sáam ok heyrdum á hia kalfstodum j hialltadal fostudagen

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups, að eg held.

fyrir diuisionem apostolorum¹⁾ ath sira sigmundr steindþors-son handabandadi biskup olaf hundrut hundrata til fullrar eignar fyrir þær seckter ok biskupstiunder sem hann var honum skyldugur. reider. forþrot. hugarmot ok ohlydne sem hann hafdi honum sýnt j sinum medferdum. bædi þa er hann tok mýklabæiar stad ok stadarens peninga ok hieilt rangligha ok suo fyrir fleiri hans oftekiur sem hann hafdi haft med biskupen ok heilaga kirkiu. Setti fyrgreindr sira sigmundur adrnefndum biskup olaf til panta j fyrsagda peninga jordena flatatungu er liggur j skagafirde fyrir tiutighe hundrada j suo matha ath hann skyllde aftur leýsa til sin jordena fyrir tiutige hundrada junnan þriggia tolf manada. Ænn ef jorden væri þa eigi leýst ok lukter aller peningar þa skyllde biskup olaf ok heilogh holakirkia eignazst fyrgreinda jord. Ænn þo sumer pening(ar) væri lukter enn sumer eigi þa skyllde biskup olaf eignazst jordena sem adr ok luka aptur suo mykla peninga sem hann hafdi tekit ef eigi væri allir lukter skylldi biskup olaf taka landskylld hvert ar af jorðunne þar til peningarner væri lukter ok hier til skyllde hann luka biskupenum tuttughu hundrut j þarflegum peningum suo biskupen skyllde vppbera fullt hundrat hundrata sem fyr skrifad stendur. Ok til sannenda hier ym settum vier fyrnefndir menn vor jncigle fyrir þetta bref skrifat æ holum j hialltadal laugardagen næsta fyrir festum diuisionis apostolorum anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o.

142.

11. Júlí 1478.

á Hólum.

VITNISBURÐARBRÉF, að Jón Sigmundsson hafi handabandað séra Sigmundi (Steindórssyni) föður sínum að pantsetja Ólafi biskupi á Hólum jörðina Flatatungu, en lausn skyldi heimil á jörðunni í þrjú ár.

AM. Fasc. XXIII, 4, frumrit á skinni með öllum (5) innsiglum. — AM. Apogr. 3266.

¹⁾ D. e. 10. Júlí.

vm flatatungu¹⁾).

Þath giorum vier sueinbiorn þordarson þosteinn jons-son cirikur einarsson ok nicholas þormodzsson prestar. ok jon þordarsson leikman godum monnum viturligth med þessu voru opnv brefui ath þar voru vier j hia sœm ok heyrðum á hia kalfstodum j hialltadal fostudagenn næsta fyrir divisionem apostolorum²⁾. ath olafur kodransson ok jon snorrason handfestu biskup olaf suo felldan vitnisburd ath þar voru þeir j hia sav ok heyrðy á j videdalstungu þridiudagen næsta epter visitacionem marie³⁾ at jon sigmundzson handabandadi sira sigmunde fodur sinum ath hann skýllde frialslegha megha pansetia⁴⁾ jordena flatatungu er liggur j skagafirde biskup olaf fyrir þa peninga sem sira sigmundur yrde skylldugur biskup olaf j þeirra sœtt. ok biskupenn eiga fýrgreinda jord ef hun væri ecki leyst jnn-an þriggia tolf manada suo sem j þeirra sœtt kæmi. ok hier epter sogduzt þeir vilia sueria fullan bokareid ef þurfua þætti. ok til sannenda hier vm settum vier fyr nefnder menn vor jncigli fyrir þetta bref skrifat á holum j hialltadal degi sidar enn fyrr seiger anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o.

143.

19. Júlí 1478.

á Ökrum.

VITNISBURÐARBRÉF tveggja manna, að þeir hafi séð bréf Bjarnar Brynjólfssonar, þar sem í stóð um sambeit, rekstr og slægjulönd nokkurra jarða í Skagafirði, og tilfæra þeir það.

AM. Apogr. 4107, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex transcripto á kalfskinn“.

Þath giorum uid nicholas jussason ok þordur halldorsson godum monnum viturligt med þessu ockru opnu brefue ath vid sœuum ok heyrðum yfuerlesit opit bref. med heilu haंगाanda ok oskoddu jncigli biarnar bryniolfssonar godrar

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ D. e. 10. Júlí. ³⁾ 6. Júlí.

⁴⁾ Svo.

minningar. j hueriu stod j millum annara greina. ok sno orða atknædi sem hier seiger.

skal sambeit með jorðnnm holi og grof uetnr ok sum- ar huorum tneggjum ath skadlausu. jtem skal holl eiga gellfiar þegsktur uetnrguamln¹⁾ feé ok ellra suo martt sem þeim bunade²⁾ þarfnar er á holi býr vpp j skarda jarder vatzhlid ok naztskard. jtem gefur egh bænhwsinn á gegn- isholi ok hinum heilagha Martino. þess bænhuss patrono. grisarholma er liggia wt af backa jord j nallaholme til slattar ok gardzgiordar. enn vollum til beitar adra tima. epter þui sem egh vard fremst eigandi ath af þoruardi sighuatzssýne.

jtem stod suo j sama brefi biarnar brýniolfssonar. ath ackra kirkia skal eignazst allan þann gellfiar ⁴ekstr lamba ok ellra fiar. sem gegnisholl ok grof hafua átt a tiarnar- gil. frateknun gellnauta rekstur.

Ok til sannenda hier vm settum vid fyrr nefnder menn ockur jncigli fyrir þetta vitnisburðarbréf er giort uar á aukrn j blonduhlid. sunnudaginn næsta fyrir þorlaksmessu vm sumarit anno domini M^o cd^o lxx^o octauo.

144.

31. Júlí 1478.

á Ingjaldshóli.

VITNISBURÐARBRÉF um bókareidslýsingu Teits Magnússonar fyrir Haldóri Þorgeirssyni, kongs umboðsmanni milli Hítarár og Skraumu, um drukknan Ara bónda Guðmundssonar og peningamál Gnómundar Arasonar.

AM. Fasc. XXIII, 19, frumrit á skinni. Annað inusiglið er dott- ið frá.

vitnisburðarbréf hnorsn langtt nar millum þess er
brædnrner²⁾ tooku reykholu og guðmundur
took arf efter ara³⁾.

¹⁾ Svo. ²⁾ fyrst ritað „guðmundur“, en það dregið út. ³⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. Þar stendr og með hendi frá c. 1700: „Eid- ur Teits Magnússonar vm fie Þorgierdar hia Guðmunde arasine“.

Þath giorum vith salamon einarsson ok þoraren hrafns-son godum (monnum) viturligth med þessu ockru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi þusund flogur hundrud siotiger ok atta aar vorum vith j hia ok heyrdum á. a arnarhole j frodar kirkiu sokn fostu-dagin næstan fyrer ad vincula petri. at teitr magnusson sor fullan bokareid fyrer halldori þorgeirssyne er þa hafde syslu og¹⁾ kongs vmbod j millum hitarar og²⁾ skraumv suo lat-ande. at þar hefde verit fimm vetur ok xx j mille þess at are bonde gudmundzson drucknadi og³⁾ til þess at biorn þorleifsson ok einar þorleifsson tokv at sier reykhola.

Suo ok j annare grein sor nefndr teitr at gudmundr arason hefde ath sier tekit epter ara födr sinn daudan fimm hundruth hundrada er atte þorgerdr olafsdotter moder olof-ar aradottr syster²⁾ gudmundar arasonar og³⁾ halldit vpp a fimm ok xx vetr.

j þridiv grein sor teitur þat at nefnd þorgerdr beidde at gudmundr arason skyllde aptur leggja þessa sina pen-inga fimm hundrut hundrada en hun hefde aungua feingit.

j fiordu grein sor teitr þat at halldor jonsson hefdi lyst þui fyrer sier ok fleirum monnum adrom²⁾ ad hann hefdi verit under núpe þa biorn jonson bonde adur nefndr-ar þorgerdar olafsdottur beid(d)e ok krafde gudmund ara-son þeirra fimm hundruth hundrada sem þorgerdr kona hans atte j gard gudmundar arasonar en gudmundur hafde sagt nei til ath giallda honum neinn pening.

Ok³⁾ til sanninda hier vm settum vith fyrrnefnder menn ockr jnsigle fyrer þetta bref er skrifad var a jngiallzhole a snæfellznesse a sama dege ok are sem fyr seiger.

145.

11. August 1478.

á Grýfubakka.

MAGNÚS Þorkelsson, selr Böövari Finnssyni og Jóni Þorsteinssyni jörðina Þverá i Svarfaðardal fyrir Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

¹⁾ Svo hér. ²⁾ Svo. ³⁾ Svo hér.

AM. Fasc. XXIII, 18, frumritið & skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 147.

Dalkstada Bref¹⁾.

Þat giorum vær þorkell prestur gudbiartzson eiríkr iuarsson thomas gudmundzson oblandur sigmundzson oc augmundr hakonarson godum monnum viturlicet með þessu voru oppno brefui at þa er lidit var fra hingatburd uors herra ihesu christi Ɖ cd lxx viii ádr sunnodagin næstan firir sancte tiburciusmessodagh²⁾ j laufasi j eýiafirði. vorum vær j þia sam ok heýrdum á ord oc handaband þessarra manna Ɖagnus þorkelssonar af einni alfuo en af annari báduars finnssonar oc ions þorsteinssonar Ɖed þessum skilmaala at greindr magnus þorkelsson selldi fyrr sægdum monnum báduare oc ionu iordina þuera er ligr j suarfadardal j vallaþingum með aullum þeim gognum ok gædum er þeirri greindri iordu fylger oc fyllet hefuer at fornu oc nýio oc hann vard fremztt eigandi at með samþyet oc vpplagi kristinar eýiolfsdottur eiginquinno magnus þorkelssonar. En greindur báduar selldi ádr sægdum magnusi hier j moti iordina dalgstadi er ligr á sualbardzstrænd j sualbardzþingum með ollum þeim gognum oc gædum sem þeirri greindri iordu fylgir oc fylgtt hefuer at fornu oc nýio oc hann vard fremzst eigandi at. var þessum iordum ádr-sægdum iofnum keyptt suo huorgi skýlldi penninga milli giallda ædr sagdra manna magnus oc báduar. Skal huorr hallda sinni iordu til laga sem keyptt hefuer enn sa suari lagaripptingum er selldi ef með laugum kann af at ganga. Oc til sanninda her vm settum vær fyrrnefuder menn vor innseigli firir þetta iardakaps bref sem giort var á grýtu-backa j hafdabuerfui sancte tiburcius messodagh á sama ari oc fyrr segir.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Þ. e. 9. Aug.

146. 11. August 1478. á Grýtubakka.

BÖÐVAR Finnsson, selr Magnúsi Þorkelssyni jörðina Dálksstaði á Svalbarðsströnd fyrir Þverá í Svarfaðardal með þeim atkvæðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIII, 17, frumritið á skinni. Öll (5) innsiglið eru dottið frá. — AM. Apogr. 165.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra sennða¹⁾ þorkell prestr gudbiartzson eirikur iuarsson thomas gudmundzson oblandr sigmundzson augmundr hakonarson godum monnum viturlicet með²⁾ þessu voru opno brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra ihesu cristi þushundrut flogur hundrvt lxx viii ar sunnodagin næstan firir tiburciusmesso dag³⁾ j laufasi j eyiafirdi vorum vær þar j hia söm oc heýrdum a ord oc hanndaband þessarra manna Magnús þorkelssonar af einni alfuó enn bæduars finnzsonar af annarri Med suo felldum skilmóala at greindr bauduar selli adrnefndum magnusi iordina dalgstadi alla er liggr a sualbardzstrand j sualbardz kirkiu sokū til fullrar eignar. með ollum þeim gægunum oc gæðum er þeirri greindri iordu fylger oc fylgtt hefer at fornu oc nýio oc hann vard fremst eigandi at með samþýcki ions þorsteinssonar oc vpplagi oc samþýct gudrunar bæduarsdottur konu ions þorsteinssonar. Suo oc ei sidr medkenndiztt sigmundr bæduarsson með hanndabandi vid magnús þorkelsson at hann hafdi feingit fadr sinum bæduari finnzsyni sitt fulltt oc lauglicet vmbod til at selia fyrrsagda iord dalggstadi magnusi þorkelssyni. En titt nefndr magnús þorkelsson selli opptnefndum bæduari iordina þuerð er liggr j suarfadardal j valla kirkiu sokū til fullrar eignar með ollum þeim gægunum oc gæðum er þeirri greindri iordu fylger oc fylgtt hefer at fornu oc nýio oc hann vard fremst eigandi at skal bæduar finnzson suara firir bænhusgiord a þueræ oc vpp efla ó sinom kostnadi. var þessum fyrrskrifudum iordum iofnum

¹⁾ Svo. ²⁾ tvískrifað. ³⁾ D. e. 9. August.

k(e)ýptt suo hnorgi skýllði j milli leggja framar enn greint er. Skal huorr halda sinni iordu til laga er keyptt hefuer enu sóu suari lagaríptingum sem selldi ef med lagum kann af ganga. Ok til sanninnda her vm setium nær fyrrnefuder menn vór insigli firir þetta iardakaupsbref er giortt var á grýtubacka j hafdahuerfui sancte tibureius messo dagh á sama ári oc fyrr seger.

147.

11. August 1478. á Ingjaldshvoli.

SÁTTARGEÐ Diðriks Pinings, hirðstjóra og höfuðsmanns yfir Ísland, milli þeirra Dorleifs Björnssonar og Magnúsar biskups í Skálholti nm hjónabands og barneignamál Þorleifs og Ingveldar Helgadóttur.

AM. Fasc. XXIII, 6, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu, en er brákað. Utan á bréfinu stendr ritað 1702 með fljótaskript: „Hirdstiora a Jslande bref 224 ara“.

Þat giori ek didrek pining hirdstiori ok hofudsmann yfer islannd godum monnum viturligtt med þessv minv opnv brefi at ek medkennvmztt. at ek giorda suodan satt milli þeirra herra magnvs med guds nað biskup¹⁾ j skalholli ok þorleifs biorssonar.

J fyrstu grein at þorleifur biorsson skyllði luka biskup magnvsi sextigi hundrada j aullvm þeim peningvm sem þeim kíæmi saman fyrir allan þann óskilnad ok klagan sem þa hafði á greintt huad hellztt þat kyni hafa verid. upp á kirkivnar vegna j skalholli leyniliga ok opinberliga. sierliga til skildar þær barneigner sem fyr skrifadur þorleifur hafði j fallid med inguelldi helgadóttur. upp fra þeim tima sem hans kuittanarbref vtuisar. þat sem biskup sueinn adur fyr honum vt gaf. vm skriftter ok fesegtter bædi þorleifs uegna ok inguelldar. Skildi ok tittnefndur þorleifur þat til j þessi þeirra satt. at fró²⁾ þui at adur skrifadur biskup magnus þottiztt ecki þar magtt til hafa at gefa or-

¹⁾ Svo. ²⁾ Svo = fyrir.

lof til þess út greindur þorleifur mætti sitt hionalag gjöra með fyrr skrifadri jnguelldi helgadóttur. Enn hann biskupinn villdi þó ecki halda þat bref megtugt sem þorleifur hafdi adur feingit vñ orlofit þar um þá skyldi biskup magnus au(n)gna hindran giora j þeirra hivskapar bandi. ef þorleifur feingi af erkibiskupinvm orlof þar til. Suo skildi þorleifur biornsson þar til vit biskupinn ef suo kyni til at bera at hann kynni at eiga nockur born vit inguelldi. Eptter þessa þeirra sattargiord. upp frá þui at optt nefnd inguelldur yrði nu liettari ok þar til hann feingi orlof af erkibiskupinvm. ellegar leyfi af rom. þá skyldi þorleifur bæta biskup magnusi peningum fyrir þá barneign eptter þui sem mogligtt¹⁾ væri. ok þeim kiæmi saman. Enn hier eptter þessa þeirra satt skyldi biskup magnus aungua hindran j giora j þeirra hinskaparbandi. vnder sama skilordi sem fyr stendur skrifad j brefinv.

Ok þessum anllum skildaga jatadi biskup magnus ok þorleifur biornsson. ok upp á þetta sama giorda ek þeirra satt. Ok hier eptter þenna giorning skilduztt þeir goder uiner.

Ok til sanninda hier um setta ek mitt insigli fyrir þetta bref skrifad á ingiallzhuolj á snæfellznesi þridudagin næsta eptter olafs Desso sidari. þá er lidid uar fra hingadbrud uors herra ihesu christi M. cccc. siantiger ok atta ár.

148.

20. August 1478.

í Laufási.

VITNISBURÐUR fjögurra presta, að Marjón hafi feingið Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Hólakirkju jörðina Finnastaði í Höfðahverfi fyrir þau frændsemisspell, er Steinvör dóttir hennar féll í með Sigurði Grimssyni.

AM. Fasc. XXIII, 19, frumrit á skinni. Af 4 innsiglium er nú eitt eptir. — AM. Apogr. 3257.

¹⁾ Svo.

vm jord finnastade¹⁾).

Þath giorum vier þorkell gudbiarttsson. nichulas þor-
modzsson. rogualldur asgrimsson ok jon olafsson prestar
godum monnum viturligt med þessu voru ofnu brefui ath
vier vorum j hia sãm ok heyrðum á miduikudagen næsta
epter assumptionem beate marie virginis²⁾ j laufase j eyja-
firde anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o ath marjon³⁾ fleck ok
afhendi vorum virðulighum herra ok andalighum fodur herra
olaf med guds nað biskup á holum ok heilagre hola kirkiu
med handabande jordena finnastade er liggur j grýtubacka
kirkiusokn j hofdahuerfui til æfuinligrar eignar med ollum
þeim gognum ok gæðum sem greindre jordu fylger ok fylgt
hefer ath fornv ok nýio ok hon vard fremst eigande ath
firir þau frændsemis spell sem hennar dotter steinvor fiell
j med sýgurde grimssyne sem atti adur hennar skilgetna
sýstur. skýllde fyrnefnd marion suara laghariftingum á
adur nefndre jordu. enn biskupen hallda til lagha. skyllde
adur nefnd marion vera kuit ok akærulaus firir þat sem
hennar forsoman hefði matt til koma j fýrsogdu mæli ok
fyrnefnd dotter hennar kuit firir suo miklar seckter sem
jorden er dyr til. skýllði nefnd marion bua suo leingi á
jordunne sem hun uillde ok luka epter jordena j leign árl-
lega xij fiordunga smiors edr⁴⁾ kugillde. hier med tok bisk-
upen marionu ok steinvoru dottur hennar under sina vernd
ok heilagrar kirkiu. Ok til sannenda hier vm settum vier
fyrnefnder prestar vor jncigle firir þetta bref er skrifuat
var j sama stad ok árl deghi sidar enn fyrr seiger.

149. 21. August 1478. }
 9. Febrúar 1480. } í Viðey.

SKÚLA Loftsson gefr jörðina Heiðarhús á Rosmhvalanesi
klaustrinu í Viðey, ef hann dæi sunnan lands; dæi hann

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ D. e. 19. August. ³⁾ Föð-
urnafn Marjónar stendr ekki í bréfinu; nafnið mun hafa verið svo fá-
titt, að óþarfi hefir þótt að feðra það. ⁴⁾ tvískrifad.

norðan lands skyldi klaustrið þó eiga jörðina gegn sálumessu, er hann skildi sér „hvern dag eitt ár um kring“.

AM. 238. 4to, bl. 2a, skr. c. 1570. Borið saman við afekript frá c. 1608 í Dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, sem eg á. Afskriptir eptir 238 eru í JSig. 143. 4to, og AM. Apogr. 1799.

Heidarhvsa bref.

Þat giorvm vier Gisle Jonsson. Sigvrdr Jonsson. Magnvs Halldorsson oc Eirekr Þordarson godvm monnvm kynningtt med þessv vorv opnv brefi at þar vorvm vier j hia savm oc heyrdvm a j klavstrinu j Videy manvdeiginn næsta epter assumptio¹⁾ sancte Marie vm svmarid þa er lidit var fra hingadbyrd vors herra jesv christi M. liij^e. lxxvliij ar ord oc handaband þessara manna brodvr Steinmodar med gvdz nad abota j Videy af einne alfv oc Skvli Loptzsonar af annari at svo firir skilldv at greindr Skvli Loptzson gaf jordina Heidarhvs er liggia²⁾ j Vtskala kirkiv sokn klavstrinv j Videy til æfnnligrar eignar oc frials forrædis [j svo mata at³⁾ hann kiore sier legstad at⁴⁾ kirkivnni j Videy ef hann dæi svnnanlandz. en ef hann dæi fyrir nordan þa skyldi þo⁵⁾ jordin vera obrigdvlig eign klavstrsins i Videy en þratnefndr Skvle skilde sier þa apr j mot fyrir jordina Heidarhvs salvðessv [hvornn dag⁶⁾ eitt ar vm kring. jatadi þessv greindr aboti Steinmodr med radi oc samþycke sinna conventvbrædra.

Og til sanninda hier vm settv vier⁷⁾ adr nefnder menn vor insigle fyrir þetta brief skrifad j Videy midvikvdag hinn næsta epter pvrificatio sancte Marie tveimvr arvm sidar enn fyrr seigir.

150. 7. September 1478. á Þingeyrum.

TVEIR menn vidímera bréf um landamerki Marðarnúps frá 11. Sept. 1369 (Dipl. Isl. III, Nr. 204).

¹⁾ asumpcio, JHák. ²⁾ liggur, JHák. ³⁾ [Suo, JHák. ⁴⁾ áá, JHák. ⁵⁾ sl. JHák. ⁶⁾ [sl. JHák. ⁷⁾ b. v. JHák.

AM. Apogr. 406, án efa eptir frumriti.

Þat giorum vid broder ion med gudz nad aboti á þingeýrum ok sigrdr þalsson godum monnum viturlickt med þessu ockru opnu brefi at uid vissum fyrir full sannindi ok saum þetta sama bref med heilum ok hangandum þeirra manna jnnsiglum sem fyrir þat eru skrifader ok wid fyrr-sagder menn festum þetta ockart bref j gegnum þat sama bref ok jnnsiglodum fyrir vtan. Ok til sanninda hier vm settum vid fyrnefnder menn ockr jnnsigli fyrir þetta bref er skrifat var æ þingeýrum j hunauazþingi næsta dag fyrir Mario Messo sidari þæ er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi þusund flogur hundrud siotiger ok atta ar.

151. 8. September 1478. {
25. August 1482. { á Mýrum.

ÞORKELL Einarsson selr Örnólfi bróður sinum jörðina Hvilft í Önundarfirði fyrir Höfða í Dýrafirði og nokkurt lausafé.

AM. Fasc. XXIII, 14, frumrit á skiini, „fra Sæmundi Magnussyne á Hole í Bolungarvík“ (AM). Innsigli Brands lögmanns er dottið frá, en hia tvö ora fyrir bréfinu.

Bref firir jmsum Jordum¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra. senda brandur ionsson laugmadur aurnolfur þorlaksson gisli þorualsson kuEDIU guds og sina kunnigt giorande. þa lidit uar fra hingadburd uors herra ihesu christe þusundrad cccc siotiger og atta ar. in natiuitate b(e)ate marie uirginis á mýrum j dýrafirði. uorum vær j hia saum og heýrdum á ord og handaband þessara manna. af einni alfu aurnolfur einarsson af annari þorkell broder hans. ad so firir skildu ad greindr þorkell seldi adur greindvm ornolfi iordina halfa huilt j aunundarfirði er ligur j holzt kirkiu sokn til fvllrar eignar med ollum þeim gognvm og gædum sem greindri

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar, að mér sýnist.

iordu hefer fylgt að fornu og nýu og hann uard fremz eigandi að hier j mot gaf optnefndr ornulfur þrattnefndum þorkatli iordina halfua hofða j dýrafirdi er ligur j mýra kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok¹⁾ gædum sem greindri iordu hefer fylgt að fornu ok nyu ok hann uard fremz eigandi að. ok þar til fimmm kugildi. lofadi titt nefndur ornolfur að suara kirkiunni á huilt ollum þeim peningum ok reikningsskap er þorkell uard henni skýlldugur ok honum bar að suara. skýlldi huor suara lagaríptingum á þeirri iordu er selldi enn hallda til laga huor þeim keypt hafdi. Ok til sanninda hier vm settu uer uor insigli fyrnefnder menn firir þetta iardakaupabref. er skrifad war á mýrum j dýrafirdi. sunnudægín²⁾ næsta firir decollacio johannes baptisti³⁾ florum arum sidar en fyrr segir.

152. 13. September 1478. á Reykhólum

MAGNÚS biskup í Skálholti kvittar Þorleif Björnsson af öllum sökum við guð og heilaga kirkju, svo og eigi síðr af biskupstiundagreiðslu.

AM. Fasc. XXIII, 7, frumrit á skinni. Insiglið er dottið frá. Til eru ýmsar pappírsafskriptir af þessu bréfi; einna elzta afskriptin (frá 1604) er í dómabók Jóns landrítara Magnússonar og Þóru konu hans, í Fol. bl. 183b.

Kvittansia Magnusar Biskupz vtgiefín
Þorleife Björnssine⁴⁾.

Vær broder magnus med guðs náð biskup j skalholtti. giorum godum monnum kunigtt med þessu vorv opnu brefi ath ek medkennunzt. ath vær hofum gefit þorleif björnsson aullvngis kvittan ok akærulausan. vm allar saker ok fessekter sem hann hefer brotligr ordit vit guð ok heilaga kirkiu ok oss med huerivm greinum edur tilfellum þath hefer hellzt ordit. suo mikit sem vær megum med rettu upp á uorra vegna kvitt gefa. Hier med hofum vær hann

¹⁾ Svo fullum stöfum. ²⁾ sunnudægin, frumbr. ³⁾ Svo frbr., og bendir það til, að lítið hafi Brandr lögmaðr, sem stýlað mun hafa þetta bréf, kunnað í latínu. ⁴⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700.

kuittan gefit um allar sinar biskupstiunder vm næstu x áur hier eptter. Medkennunzt vær biskup magnus ath vær hofum fulla ok alla peninga vpp borit af adurnefndum þorleifi firir adurskrifadar tiunder saker ok fesektter suo oss vel ánnæger. Ok til sanninda hier vm settum vær vortt insigli firir þetta kuittunarbref er skrifath var á reykholum á reykianesi. á sunnvdagenn næsta firir kross Messo. vm haustit. anno domini M^o cd^o lxx^o octauo.

153.

15. September 1478.

í Björgvin.

ÁMINNINGARBRÉF Gauta erkibiskups í Niðarósi til Norðlendinga, að þeir geri Ólafi biskupi á Hólum reikning af hálfkirkjum.

Bisk. 2. Fol. bls. 300—301, skr. c. 1693 eptir frumritinu. „Eckert incigli“ var þá fyrir því. — Landsbókasafa 115. 4to, bls. 181—82 með hendi séra Jóns í Hítardal c. 1730: „Þetta Bref liggur norður á Holum“. — Bisk. 83. Fol. með hendi Haldórs konrektors Hjálmarssonar c. 1770 eptir „Chartacea afgamalle“. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 236 (eptir Bisk. 83. Fol., og afbakað þar á samskonar hátt).

Bref Erchibiskups Gauta vm halfkirkjur¹⁾.

Wær Gauta met guds myskund Erkibiscop j Nidaross²⁾ og paualig³⁾ sætis legatus. Sende edur allom guds venom oc vorom⁴⁾ andilegom sonom. som j Hola Biskopsdæme halfkirkær⁵⁾ haffue í verio⁶⁾ aa ydrom⁷⁾ jordom. Qvedio guds oc uora andliga Blætzan.

Vor vyrdalig Broder Biskop Olaff í Holom⁸⁾ haffuer oss thet kunnigt⁹⁾ giortt. ath honom goress enghen rekningaskaff j sinne¹⁰⁾ Biscopsdome¹¹⁾. [een too¹²⁾ ath han haffuer ther¹³⁾ offthæ omtalit oc krafft¹⁴⁾ edher ath gora segh¹⁵⁾ reikningaskaff¹⁶⁾ af for^{de} halfkirkiom [ffua flem han

1) Amicniugar Bref Gautha Erkibiz-kups til Norðlendinga um halfkyrkiur Anno 1478, 115. 2) Nideross 115. 3) pavalega 115. 4) 115; vorum 2. Fol. 5) halfkirkær 115. 6) voris 115. 7) ydro 115. 8) 115; Holum 2. Fol. 9) 115; kunnugt 2. Fol. 10) sine 115. 11) Svo 2. Fol. Biskopsdome 115. 12) [enn tho 115. 13) 115; eher(!) 2. Fol. 14) kræfft 115. 15) sig 115. 16) 115; rikningekaff, 2. Fol.

tykkis at¹⁾ ræt til haffua. Thij viliom vær edher vndervijsa. huat oss tykkar ther om²⁾ rætt vera. haffuom vær thij i vorum Cristinrætte sua³⁾ som⁴⁾ tenkiom ath thier⁵⁾ muni oc haffva⁶⁾ i ydrom. ath biscopar⁷⁾ skulo⁸⁾ radhe for kyrkiom. och hoffum vær thet væl hort⁹⁾. at rekning goris biscop j Skalholtz Biscopsdome aff adurnefndom halfkirkkiom¹⁰⁾ ollom. eer¹¹⁾ thet och ollom¹²⁾ her met oss nogh kunukt¹³⁾. ath yffuer allt Norighæ uarder¹⁴⁾ rekning gortt aff ollom kirkkiom sva minsta som mæsta aa huðriæ¹⁵⁾ aare. Thij tykkir [thet oss¹⁶⁾ rad¹⁷⁾ vara¹⁸⁾ kærer¹⁹⁾ vener ath thier²⁰⁾ och gioreth ydrom²¹⁾ biscope rekningskaff aff optnefndom halfkirkkiom²²⁾ thet minsta eit²³⁾ sinnæ i hans daghe oc værer honom²⁴⁾ lydoghi oc efterlodighi²⁵⁾. sua som edher Bøor ydrom²⁶⁾ andligom ffadher ath verra i theim luth oc ødrom. som han aff edher rættalighe oc skælliga begæronde²⁷⁾ er. hopes oss at thier vilia thet gernæ gera²⁸⁾ efter vora²⁹⁾ vndheruijsan oc radhe. oc ath eigi skulde oftta³⁰⁾ for oss kome. edher klaget værdhe. [villia thier³¹⁾ och motstande tha kreffiom vær ydhu³²⁾ ath skriffua oss tiil³³⁾ ædhor Bodh sendha³⁴⁾. ffør huat saker ath their³⁵⁾ thet eigi gera³⁶⁾ sua som aller adrer giora³⁷⁾ bodhe i Jslande oc ødrom Lodom.

Geime³⁸⁾ ydher gud og sancte Olaff kong æuindeliga³⁹⁾.

Skriffuat⁴⁰⁾ j Bergen jn Crastino Exaltacionis sancte

1) [saa som thet tykkis at han 115. 2) 115; vm 2. Fol. 3) saa 115. 4) 115; sem 2. Fol. 5) 115; their 2. Fol. 6) haffvæ 115. 7) Biskoper 115. 8) 115; skulei(!) 2. Fol. 9) hørt 115. 10) halfvekirkkiom 115. 11) er 115. 12) 115; ollom 2. Fol. 13) kunnugt 115. 14) værder 115. 15) hverio 115. 16) [oss thet 115. 17) 115; radi 2. Fol. 18) væra 115. 19) 115; kær 2. Fol. 20) 115; their 2. Fol. 21) ydre 115. 22) halfekyrkiom 115. 23) eth 115. 24) hanom 115. 25) efterladighe 115. 26) ydhre 115. 27) 115; begærenda 2. Fol. 28) göra 115. 29) vore 115. 30) oftter 115. 31) [villia their 2. Fol.; villie thier 115. 32) ydher 115. 33) til 115. 34) sende 115. 35) thier 115. 36) gora 115. 37) gora 115. 38) Geyme 115. 39) ævindeligæ 115. 40) Skriffved 115.

Crucis vnder vortt hangande Secret Anno Domini [M^o cd lxx octavo¹).

154. 23. September 1478. á Munkaþverá.

MAGNÚS prestur Ásgrímsson afhendir Ólafi biskupi á Hólum jördina Eið á Langanesi til fullrar eignar fyrir þær sakir og brot, sem hann hafði brotlegur orðið með biskupinn.

AM. Fasc. XXIII, 9, frumrit á skinni. Af 5 innsiglum er eitt dottið frá og annað brot eitt. — AM. Apogr. 3254.

vm jordina eid a langanesi²).

Dath giorum uier broder einar með guds nað úbote á munkaþvera nicholas þormodzsson ok gudmundur jonsson prestar. biorn asgrimsson ok simon gunnarsson leikmenn godum monnum viturligth með þessu voru opnu brefui ath vier vorum j hia saum ok heýrdum a. a klaustreno j skrudhuseno á munkaþvera j eyjafirde miduikudagen næsta epter krossðessu vm haustid. anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o. ath sira magnus asgrimsson fleck ok afhendi með handabande vorum nadugha horra olafi með guds nað biskup á holum jordena eid til fullrar eignar er ligur nordur á langanesi j skeggiastada kirkiu sokn með ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýio ok hann uard fremzst eigande ath firir þær saker ok brot sem [hann hafði brotligur ordit³] með biskupen. lofadi ok fyrnefndur sira magnus ath afhenda biskupenum aull þau bref ok skilrike sem hann hefði firir adur nefndre jordu. skal ok sira magnus suara laga riftingum á fyrgreindre jordu En biskupen hallda til lagha. ok til sannenda hier vm settum vier fyrnefnder menn vor jncigle firir þetta vitnisburdarbref skrifat j sama stad dagh ok úr sem fyr seiger.

¹) [Bps. 83, HE.; 1478, 115; M^o cd xx octo(!) 2. Fol., en hefir rétt ár og dag í fyrirsögn: „Dat. Biorguin in Crastino exaltacionis Sancte Crucis 1478“. ²) Utan á bréfinu með fornri hendi. ³) [skafð, en er svo læsilegt, og svo les Apogr. 3254.

155.

24. September 1478. í Miklagarði.

MAGNÚS bóndi Magnússon fær Ólafi biskupi á Hólum jörðina Ljósavatn í Ljósavatnsskarði fyrir jörðina Hof í Svarf-adardal.

AM. Fasc. XXIII, 1, frumrit á skinni. Af 10 innsiglium eru nú 7 fyrir bréfinu. Detta er frumrit það af bréfinu, sem legið hefir á Hólum; afskript eptir því er meðal AM. Apogr. 3251, og önnur eptir transskr. frá 24. Júní 1542 meðal AM. Apogr. 55. En meðal Apogr. 54 er afskript af frumriti, sem legið hefir á Ljósavatni og Árni fékk léð af séra Ólafi Stephánsyni, og er bréfið þar talið ritað degi síðar.

vm ljósavatn og hof j svarfuadadaal¹⁾.

Þath giorum vier doctor hans swdermann nichulas þor-modzson nicholas kollason olafur jngemundarson ok gud-mundur jonsson prestar. are sygurðsson eyiolfur banduars-son hrafn halldorsson ok simon palson leikmenn godum monnum viturligth med þessu voru opnu brefui ath vier vorum j hia saum ok heyrðum á j mýklagarde j eýiafirde fimtudagen næsta fyrir michaelis messu. [anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o 2) ord ok handaband fyrst vors virduligs herra herra olafs med guds næð biskups æ holum af einne halfu. (Enn magnus³⁾ bonda magnussonar af annare ath suo fyrir skildu ath þeir hofdu jardaskipte saman. fieck fyrnefndur biskup olaf⁴⁾ adurnefndum magnuse magnussyni jordena ljósavatn er liggur j ljósavatzskarde hia bardardal til æfwingligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyio ok heilaug holakirkia vard fremst eigande ath. Hier [j mot⁵⁾ fieck fyrnefndur magnus magnusson adwrnefndum biskup olaf⁶⁾ ok heilagre holakirkiu jordena hof er liggur j suarf-adardal. j valla kirkiu sokn til æfwingligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu [hofe fylger ok fylgt hefer⁷⁾ ath fornu ok nyio ok hann vard

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ [þa er lidit var fra hing-atburð vors herra jhesu christi þuseund siogur huðrud siotigir ok atta aar 54. ³⁾ magnusar 55. ⁴⁾ olafur 54. ⁵⁾ [áá moti 54. ⁶⁾ olafi 54. ⁷⁾ [hefer fylgt 54; fylger ok fylgt hefer 55.

fremst eigande ath. Skal optnefndur magnus suara lagarift-
ingum fyrir jordena hof. Enn biskupen ok hola kirkiu for-
menn skulu standa sworum fyrir jordena liosavatn ef nock-
ur talar upp á. skal ok magnus bonde¹⁾ ongunum kirkiugoz-
um swara þeim sem fallit hafa á liosavatne hier til. Enn
ollum lagaskyldum hiedan af. Ok til sannenda hier vm
settum vier fyrnefnder prestar ok leikmenn vor jncigle fyrir
þetta [vitnisburdar²⁾]bref skrifat j sama stad. [dagh ok árr
sem fyrr seigir³⁾].

156. 24. September 1478. } í Hjarðarholti.
 21. Janúar 1479. } í Hvammi.

MAGNÚS biskup í Skálholti lofar Guðina bónda Jónssyni að
leysa aptr til sin þau fimtán hundruð í Hersey, er sett
höfðu verið fyrir kirkjugóz, og kvittar Guðina um porcio-
reikning Herseyjarkirkju.

AM. Apogr. 560i með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex
originali . . & pergament“.

Dat giorum uær gisle filipusson gunnar jonsson finnr
pet(ur)sson og þorarin aronson godum monnum uitalegt
með þessu uoru opnu brefe. æ fimtudaginn næsta fire mik-
elsmessu. í hiardarholte í laxardal þa er lidit uar fra
hingatburd uors hera jhesv christi. M. cccc. lxx og viij ar
uorum uær j hia saum og heyrduð æ ord og handaband
vors naduga hera magnuss eyiolfsonar biskups í skalholte
af eirne halfu. enn gudena jonsonar af annare ath suo fire
skildu ath biskupin lofode adrnefndum gudina jonsyne ath
leysa aptr til sin þau xv. hundrut j jordunne hersey er sett
haufdu uerit fire kirkiugoz adrnefndrar kirkiu herseyiar
fire slikað fridleika sem ath fornu hefer uerit. suo og gaf
adrnefndr hera magnus í sama handa bande gudina jonson

¹⁾ magnusson 54. ²⁾ [jardakaups 54. ³⁾ [degi seinna enn fyr
seger 54.

kuittan um þorcio optnefndrar kirkiu þat sem hann hafðe underbundetz ath suara. og til sannenda hier um settum vier fyrnefnder menn uor jnnsigle fire þetta opit bref skrifat i huamme j huammsu(eit) fimtudaginn næsta eptea geisladag are sidar enn fyr seget.

157. 25. September 1478. í Miklagarði.

PALL bóndi Brandsson fær Ólafi biskupi á Hólum jörðina Hól í Laxárdal í Þingeyjarþingi í þann reikningskap, er þá fór í millum þeirra.

AM. Fasc. XXIII, 15, frumrit á skinni, og eru bæði innsiglin fyrir.
AM. Apogr. 3258.

vm hool j laxaardaal¹⁾.

Þath giorer ek þall bonde brandzsson godum monnum viturlight med þessv mino opnv brefui ath ek medkennumzst ath ek hefi feingit minom virduligum herra. herra olaf med guds naed biskup a holum halfa jordena hol er liggur j laxardal j þuerar kirkiu sokn til æfwinligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu halfre fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyio ok ek vard fremzst eigande ath. j þann reikninghskap sem þa for j millum oss²⁾. var hia þessum giorninge síra semingur magnusson. Ok til sannenda hier vm setti hann sitt jncigle med mino jncigle firir þetta bref skrifat j myklagarde j eyiafirde faustudagen næsta firir Michaelsmessu anno domini M^o cd^o lxx^o viij^o.

158. 25. September 1478. á Munkaþverá.

VOTTOBB þriggja klerka, að Óli Bjarnason og Þóra Sturludóttir kona hans hafi „1435“ feingið Gottskálki biskupi á Hólum jörðina Ljósavatn kvitta af sér og ákærulausa.

¹⁾ Utan á bréfinu með foruri hendi. ²⁾ yfir líuunni.

AM. Fasc. XXIII, 8, framrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru döttin frá. — AM. Apogr. 3253.

vm liosavatn¹).

Þat giorum vær broder einar med gvds nðd abothi ð munkapvera semingr prestr Wagnvsson ok [broder ion²) Wagnusson godum monnum viturligt med þessv vorv brefi ath þa er lidit var fra hingathburð vors herra ihesu christi þvsvnd flogur hvndrvth þrir tiger ok fimm ar³) j abotastofvnni a munckapvera svnnodaginn næsta epter ymbroviko vm haustid voru uær i hia sðvm ok heyrðum ð ord ok handaband virðvligs herra gothskalks med guds miskvnn hola biskups af einni alfo en ola biarnasonar ok þorv stvrladottur hans eiginkonv af annarri ath svo firir skildo ath greind hion oli ok þora gafo herra biskupinvm jordina liosavata er liggur i bárdardal med avllum þeim gognum ok giæðvm sem greindri iordv fylgdi ok þav vrdo fremzt eigandi ath kvitta ok akiærvlavsa æveñliga firir sier ok ollum sinum erfingium ok epterkomendum. Ok til sanninda hier vm settv vær vor inncigli firir þetta bref skrifat a munckapvera i eýiafirði ja festo firmini episcopi. anno domini M^o. cd^o. septuagesimo octavo.

159.

26. September 1478.

i Björgvin.

GAUTI erkibiskup i Niðarósi, gefr samkvæmt páfabréfi, Þorleifi Björnssyni og Ingveldi Helgadóttur leyfi að binda hjúskap saman, þótt þau sé fjórmenningar að frændsemi, og býðr Magnúsi Skálholtsbiskupi að setja þeim skriptir fyrir þeirra fyrri brot.

AM. Apogr. 784 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinu. — AM. Fasc. LXXII, 2 A 4, transkr. á skinni frá c. 1528.

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi. ²) [tvískrifað i framritinu. ³) Svo, og svo stendr og i bréfabók þeirri er Þorlákr biskup lét skrifa 1641—42; er misskrifað (misminni) fyrir 1445 eða 1455, því að hitt stenztt ekki.

Weer ganto med gudz miskund Erchebiscop j Nidaros oc paweligs settis legatus heilse allom mannom som thette breff see ædher høre kærliche med gudhi oc sancte olaf konnng. kunnict gerande at weer saghom og granlighe ifferlosom¹⁾ transscripta breff aff thij²⁾ breffue som penitenciarins wars helgaste fadhers pawens j Room giffuit haffwer Torliiffue biornsúni oc jngneldr helgadottr at thaw mægha lagligha hioneskap at binda aff pawens loffue oc macth. en tho at thaw ære skyld j fiorde lidh vppa badhe sidhor oc aff thij at weer finnom thet breff skæligt ware oc ostraffelighit i allom sinom greinom. thij stadfestom wær thet med thesse ware oppne breffue. dispensere oc løyffue theim fornendom Torleiff oc jnguelde hiunskap at bindha effther gudss laghom liffua oc bliffua j rette hionelaghe till dódhre dagha j nafne fadhers oc sonar oc heilax anda amen. Oc hit sama biodhom weer warom wjrdelighe brodher Biscop magnus j Skalaholte. efttherthij som honnm enkanne- lighe befallit ær j adhernendfo dispenserebreff. sætiende theim badhom hionnm beilsamligra boot oc scriffit vm thet ey fôrre giort ær. for tha synder som thaw j frendseme- spield drygt haffua. æra tha thaw barn j allom luthom skil- geten rejcknande for oc effther for nenfde dispenseren gethen oc afflat worde. swa som breffnet ytermeir vtwisar. fforbiodhom weer allom lejkom oc lerdom tratnenfdom Tor- leifne oc jngnelde i thesso maale at hindre ædher oforrette j nokro mathe.

Datnm in curia nostra Archiepiscopali Bergensi sabbato proximo ante michaelis Anno Domini millesimo qvadringen- tesimo septnagesimo octavo nostro sub secreto presentibus appenso.

160.

1478.

PÓRRR prestur Magnússon selr Magnúsi Eyjólfssyni biskupi í Skálholti jörðina Oddastaði í Hnappadal.

¹⁾ Svo 734; — lasom Lxxii, 2. ²⁾ Lxxii, 2; thr 734.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þordur selur Biskup Magnuse Oddastade 1478.

Það medkienne eg Þordur prestur Magnusson að eg hefi selt biskup Magnuse jordina Oddastade. er liggur í Hnappadal í Kolbeinsstada kirkinsokn. með ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgt hefur að fornu og nýju. vndañ mîer og mîjnum Erfingium. medkiennst eg ádnrskrifadur Þordur að eg fulla peninga vppborîð hefe fyrir fyrrskrifada jord sem mîer vel anægîer. þnî gîef eg þrattnefndur Þordur adurnefndañ herra Magnus olldungiss kuittañ og akiærnlauasañ fyrir fyrrskrifad jardað verd fyrir mîer og mîjnum Erfingînm.

og til sannînda hîer vm et cetera.

161.

3. Október 1478.

á Helgafelli.

MAGNÚS biskup í Skálholti gefr Einari (Ormi) Þorólfssyni jórðina Oddastaði í Hnappadal.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Biskup Magnus gefur Einare¹⁾ Þorólfssyne
Oddastade 1478.

Það gîorum vier Gîjsle philippusson. Þorleifur Orms-son. Narîfue Þorvalldsson. Þorsteinn Þorleifsson og Einar Oddsson godum monnum kunnngtt með þessu voro opnu briefi að vier vorum í hîa í Abotastofunne a Helgafelle í helgafellzsueit laugardagînn næstañ epter Michelzmessu Anno 1478. sðum og heyrðum a ord og handaband þessara manna vîrdnglîgz herra biskupz Magnusar í Skalhollte og Ormz¹⁾ Þorólfssonar að adurgreîndur Herra Magnus gaf fyrrgreîndum Orme¹⁾ Þorólfssyne jorðina Oddastade er liggur í hnappadal í kolbeinsstada kirkîusokn. til fullrar

¹⁾ Svo; rétt mun, að maðrînn hét *Einar*.

eignar og frialz forræðiss með ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylggt hefur að fornu og nýju og hann varð fremst eigandi að skilldi opttnefndur herra Magnus suara lagaríptingum a greindri jordu. enn þráttuefndur Ormur¹⁾ halda til laga.

og til sanninda hier vñ et cetera.

162.

4. Október 1478. á Helgafelli.

SAMNINGR milli þeirra Halls prests Þórarínssonar og Böðvars prests Jónssonar með ráði Magnúsar biskups í Skálholti, að séra Böðvar lofar smá saman, eptir því sem honum aflist fé, að greiða Hjarðarholtskirkju fimtán hundruð í porcionem um þau sextán ár, sem hann hélt þann stað.

AM. Apogr. 2278 „Ex originali Hiardarholt. accuratissime. Inn-siglen eru öll fra brefinu, og sialft brefed so meirt og fued, að það innann skams af sialfu sier forgeingur, og hanger nu ecki saman. Er og þegar so að kalla eydelagt. Dad sem hier er understrikad²⁾, er nu burt molltnad ur brefenu, onn þeir nderpunctudu staferner eru miög litt læser. Epter þennan dag mun eingenn þetta bref lesa“. (AM.). Af-skriptin er með hendi Árna Magnússonar.

Þat giorum wær oddur prestur oddzson. narfe þ[or-u]all[dz]son. einar þorolfsson. helgi þorualldzson [jon einar]s-son³⁾ godum monnum uiturligt með þessu woru opnu brefi. anno domini. M. cd^o. lxx. octauo. a sunnudaginn næsta efter michaelsmessu j [ab]otastofunne á helgafelli. worum wær j hia sóðum ok heyrðum á ord ok handaband þessara manna. af einne alfu herra magnus med gudz nad biskup(s) j schal-hollte ok sira hallz þorarinssonar. enn af annari sira bod-uars jonssonar. at suo firir skildu. at greindur herra magnus giordi suo felldan giorning ok sóúttmala mille adr skrifadra presta sira hallz ok sira boduars. at sira boduar jonsson lofode at giallda kirkiunne j hiardarhollte j laxardal j

¹⁾ Svo. ²⁾ Hér í hornklofum. ³⁾ „Hier hefur staded eitthvad stutt nafn, so sem vera kynni jon einarsson eda annad þvilikt“ (AM.).

breidafiardardolum fimtan hundrud j þa porcionem sem fallit hafdi wm þau sextan ár. sem hann hafdi halldit [adr] greinda kirkin ok stad. þat fysta sem honnum ofluduzt penningar þar smátt er hann getur [eigi] stort. ok at luktum þessum penningum skyllði adr skrifadur sira boduar knittur ok ákærulans kirkinnar wegna wm optgreint porcionem.

Ok til sanninda hier vm settum wer fyr nefnder [menn] wor juncigli firir þetta bref. ok til meiri audsyningar ok stadfestn hier vm setta ek opt skrifadr sira bo[duar jonsson]¹⁾ mitt juncigli med þessara optskrifadra manna junciglum firir þetta bref. skrifad j sama stad degi ok are sem fyrr seger.

163.

4. Oktober 1478.

á Helgafelli.

MAGNÚS Eyjólfsson biskup í Skálholti, fær Gísla Filippus-syni og Ingibjörgu Eyjólfsdóttur systur sinni jörðina Höskuldstaði í Laxárdal og átján hundruð í Miðhlíð á Barðaströnd til fullrar eignar.

AM. Apogr. 2628 „Ex originali Scalholt. ascuratissime“ (AM). „Innsigleð er burtu“ (AM). „Þetta bref var æred trosnad, þo allt læselegt, nema þar hier er understrikad“, þad var öldungis burtu“ (AM). Frumritið er nú ekki í Biskupskjalasafni. Það datt í snndr af fúa í höndunum á Árna.

Uær broder magnus med gudz nad biskup j skalholti. eiorum godnum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at uær hofum gefit gísla phi[li]ppussyni. [og] ingibiorgu eyjólfsdottur systur vor. jordina hauskaulldzstadi j laxardal er liggur j hiardarhollzkirkiusokn. og atian hundrut j midhlid er liggur æ bardastrond j haga kirkin sokn [og]

¹⁾ So hefur, oefad, í originalnum staded, og er bo enn nu læselegt. Hitt er allt birtu, ean platsed þad sem birtfunad er, er ecki meira enn þessn sambydur. Ez giörde mier í fyrstu í lund at bo munde eiga ad vera ha. og munde hafa stadet hallr þorarinsson. enn eydann er ecki so stor. So er og bo nogu læselegt, sem adur er sagt“ (AM). ²⁾ Hér í útgáfunni í hornklofum [].

fintan hundrut j tungumula. er liggur og a bardastrond [j] saumu kirkiusokn. med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindri jordu og jardar [pa]urtum fylger og fylgt [hefer] at fornu [og] nyiu og uier urdum fremst eigandi ath. fyr skrifudum hionum gisla og ingibiorgu til [æuen]-l[i]grar eignar og þeirra erfingium. Og til sanninda hier um settum vær uort insigli fyrer þetta bref skrifath æ helgafelli sunnudagin næst[a] efter mikelsmessu. anno domini 1000. cd. lxx. octauo.

164.

5. Október 1478.

á Helgafelli.

MAGNÚS biskup í Skálholti kvittar Þorleif Björnsson og Ingveldi Helgadóttur af 8., 9., 10., 11., 12. og 13. barneign þeirra á milli.

AM. Apogr. 785 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinni.

Uær broder magnus med gudz nadh býskup j skalholte. giorum godum monnum kunnigh med þessu voru opnu brefe. ath ver hofum afleyst þorleif biornson ok jngveldi helgadottur. af þeim sex barneignum. sem þau hafa nu nýliga brotligh j ordith sin j millum j flormenings meinum. sem talin hefer verith þeirra j millum. sem er edh atta. niunda. tiunda. el(l)efta. tolfra ok edh þrettanda. suo ok hofum ver setth þeim penetencias competentes epter þui sem brotunum til heyrer. medkenunzth ver ok ath ver hofum fulla peñinga vpp borith á heilagraa kirkiu uegna ok vora sem oss vel únæger. af þeim fyrir greinth broth. Þui giorum vier adurgreinda menn þolleif ok ingveldi kuith ok ákiærulaus um fyr greinth broth fyrir oss ok ollum vorum epterkomendum kirkiunar formonum. Okh til saninda hier vm settu wier vort incigle fyrir þetta bref. er skrifath var á helgafelli manudagin næsta epter mikelsmessu anno domini 1000. cd. lxx. octtavo.

165. 13. Október 1478. á Möðruvöllum.

SIGMUNDR JÓNSSON selr Jóni presti Pétrssyni jörðina Illugastadi í Flókadal og alla þá peninga, sem hann hafði erfð eftir foreldra sína og Sólva bróður sinn, fyrir sjö hundruð og átta ára framfæri.

AM. Fasc. XXIII, 10, frumrit & skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinn, en brákað er annað þeirra. — AM. Apogr. 3255.

(vm) jordina jllugastadi j flokadal¹⁾.

Það giorum við þollákur gislason ok magnvs einarsson godum monnum viturligt með þessu ockro brefi þa lidit var fra hingatburð vors herra iesu christi. M. cccc. lxx. ok atta ar fimtadagenn næsta fyrrer assumscionem sancti²⁾ marie virginiss³⁾ j fornhaga j horgardal vorum við j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna afh einne alfu sira jons peturssonar ok sigmundar jonssonar afh annare ath so firir skildu ath sigmundr jonsson selldi adrgreindum sira jone jordena jllugastadi j flokadal er liggur j barzdþingum³⁾ til fullrar eignar ok alla þa peninga er honum hafði til erfda falled efter jon grimsson fodr sinn ok gudruno sigurdardottur modr sína ok solfa jonsson brodr sinn. hier j mot gaf tittnefndr sira jon siau hundrud ok átta ara framfære ok ath þeim lidnum skýlldi þessi siau hundrud vtlukazt j ollum þarfligum peningum titt greindum sigmundi. Enn ef sigmundar miste við fyr enn þessi atta ar væri vtí skyllði sira jon kuittur vīm framfæred ok aungua peninga þar firir giallda en erfngiar sigmuudar skýlldi þa taka siau hundrud. Ok til sannenda hier vīm settum við fyr nefnder menn ockur jnnsigl(e) firir þetta bref er giort var æ modrouollum j eýlafirde festum Reliquiarum æ sama are sem fyr seger.

166. 13. Október 1478. á Möðruvöllum.

SIGMUNDR JÓNSSON selr Jóni presti Pétrssyni jörðina Illuga-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo. ³⁾ D. e. 13. Aug.

staði i Flókadal með fyllra skilorði en næsta bréf á undan greinir.

AM. Fasc. XXIII, 11, frumrit á skinni með tveim innsiglium. — AM. Apogr. 3256.

vm jllugastadi j flokadal¹⁾.

Þat giorum uid þorlakur gislason ok magnns einarsson godum monnum uiturligt med þessu ockru brefi þa lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi M.º cccc.º lxx. ok atta ár fíntadaginn næsta firir assumptionem sancte marie nirginis²⁾ i fornhaga j haurgardal norum uid i hia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þessara manna af einne alfu sira ions peturssonar ok sigmundar ionssonar af annare ath suo firir skildu ath sigmndr ionson selldi adrgreindum sira ione iordina illugastade i flokadal er liggur i bardz þingum til fullrar eignar med aullum þeim gavgvvm ok giędnm ok hlunnendum sem greindri iordu hefer fylgt ath fornu ok nyiu ok hann nar fremzt eigande ath. skillde sira ion hallda greindre iordu til laga enn sigmndr ionsson suara lagaríptingu ok hier med selldi tittnefndr sigmundr adr nefndvm sira ione iij kyr ok asaudar kugillde er hann sagdizt eiga hia arna bonda þorsteinssyne ok alla þa peninga er honum hefdi til erfda fallid eppter ion grimsson faudr sinn ok gudrvnu sigurdardottur modr sina ok saulua ionsson brodr sinn. lofadi sigmundr þa sira ione peturssyne med handabande ath sueria fullaþ bokareid ath hann hefde huorke þessa peninga sellt ne gefit neinum manni nema sira ione peturssyne ok eigi umþod a gefit leingur enn til nestu fardaga. hier i mot gaf titt nefndr sira ion sigmunde ionssyne sio hundrnd ok atta ara framferi ok ath þeim lidnum skillde þesse sio hundrnd nt lukazt i aullum þarfigum peningum titt greindnm sigmunde. en ef sigmundar miste nid fyrr enn þesse atta ar ueri uti skillde sira ion kuittur um framferid ok aungua peninga þar firir giallda enn ef sira ion deý fyrr enn sigmundr þa

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ D. e. 13. August.

skillde erfingjar sira ions afgreida sigmundi sio hundrud edur hans erfingjum. Ok til sanninda hier um settum uid fyrnefnder menn ockur incigle firir þetta bref er gert uar a maudruuollum i eyiafirde in festo reliquiarum a sama are seim fyrr seger.

167. 14. Október 1478. á Möðruvöllum.

ÓLAFR biskup á Hólum samþykkir jarðakaup þeirra Sigurðar priors á Möðruvöllum og Magnúsar bónda Benediktssonar, um Sirelsstaði í Kræklingahlíð og Skuggabjörg í Fnjóskadal.

AM. Fasc. XXIII, 20, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.
— AM. Apogr. 2984.

Wij olaf med guds nað biskup á holum giorum godum monnum viturligt med þessv voru opnu brefui ath wij hofum samþykt þath jarðaskipte sem broder sýgurður prior á modruuollum ok magnus bonde benedictsson hafa haft sín á millum vm jarðernar sirelsstade j kræklingahlíjd. ok jordena skuggabiorg j hnioskadaal epter þui sem þeirra kaupbref þar vm giort vottar. þui dande menn hafa sagt oss ath klaustrid á maudruuollum sie skadlaust af þessu kaup. ok til sannenda hier vm heingium wij vort jncigle firir þetta bref skrifat j klaustreno á maudruuollum j haugardal jn die sancti calixti pape anno domini m^o cd^o lxx^o viij^o.

168. 22. Október 1478. í Vestminster.

JÁTVABER Englakonungr hinn fjórði leyfir Hróbjarti og Thomasi Alcock að verzla, hvar sem þeir vilja í ríki sínu á tvö hundruð og fjörutíu lesta skipi, eða þar fyrir innan, og að þeir megi verzla eða láta það skip verzla í fullu sínu leyfi á Íslandi um eitt ár.

Rymeri Foedera ed. Holmes V, 3, bls. 96.

Super mercandisis ad partes Daciæ traduceudis
Licentia Regis.

Rex omnibus ad quos &c. salutem.

Sciatis quod licet in statuto in Parlamento apud Westmonasterium, anno regni Henrici VI^{ti}, nuper de facto et nou de jure regis Angliæ, octavo, tento, edito, prohibitum sit et stabilitum ne quis Ligeorum et subditorum nostrorum propriæ temeritatis ausu aliqua regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones et loca carissimi cousanguinei nostri Regis Daciæ, Norwegiæ, Sweciæ, causa habendi vel obtineudi pisces aut alia quæcunque bona et mercandisas præterquam ad stapulam suam de Norberne adire, ingredi seu intrare præsumat sub poena forisfacturæ omnium bonorum suorum mobilium, et imprisonmenti personæ suæ ad voluntatem nostram, prout in statuto prædicto plenius continetur, nos tamen, de gratia nostra speciali concessimus et licentiam dedimus ac per præcætes concedimus et licentiam damus Roberto Alcock, quod ipse per se aut factores sive attornatos suos in quocunque portu sive in quibuscunque portibus regni nostri Angliæ, quaudam uavem regni nostri Angliæ, portagii ducentorum et quadragiuta doliorum vel infra, quibuscunque bonis et mercandisis (stapulæ uostræ Calesii uou pertineentibus) tam de bonis suis propriis quam alienis, nomine suo proprio aut factorum sive attornatorum suorum carcære et eandem uavem sic carcatam uacum magistro et marinariis pro gubernatione ejusdem navis competentibus, versus et usque quascunque partes Islandiæ, totiens quotiens eis placuerit, durante præsentis licentia nostra, traducere et carcære¹⁾; et terram illam iutrare et ingredi, et boua et mercaudisas prædicta inibi vendere, aliaque bona, pisces et mercaudisas quæcunque ibidem emere et uavem illam cum iisdem recarcære, et eam sic recarcatam in dictum regnum nostrum Angliæ reducere valeat licite et impune, absque impedimento seu impetitione nostri aut officiariorum uostrorum quorumcunque statuto prædicto aut aliquo statuto, actu sive restrictione in contrarium factis editis seu provisus, non obstantibus. Proviso semper quod uobis de customis, sub-

¹⁾ cariare, Rymer.

sidiis et aliis deveriis nobis in hac parte debitis, fideliter respondeatur ut est justum.

In cujus &c. per unum annum duraturas.

Teste Rege apud Westmonasterium vicesimo secundo die Octobris [Anno Domini M^o. CD^o. LXX°. viij^o. Anno xviiij^o. Edvardi IV^{ti} 2)].

Rex &c. ut supra. concedimus et licentiam damus Thomæ Alcock quod ipse — qvadam navem — regni nostri Angliæ, portagii ducentorum et quadraginta doliorum vel infra.

169.

1478.

MÁLDAGI Síðumúllakirkju, þegar Magnús biskup Eyjólfsson gerði yfirreið sína.

Landsb. 268. 4to, bl. 82b, skr. 1801, Næst á undan er kafi úr eða ágríp af máldaga Sveins biskups (DL. V, Nr. 600, B).

[Síðumule].

Anno domini M^o. CD^o. LXX°. viij^o. j vísítacyjone²) virdu-ligs herra herra magnus med gudz nad biskup(s) j skalholte. reiknnadist ornamenntuñ kyrkiunnar j síðumula samt oc hier stenndur fyrr skrifad vtann porcio það sem fell vmm v. dr. medann helge hiehlit ccc. oc eirn eyrer betur.

170.

[1478].

MÁLDAGI Húsafellskirkju.

JSig. 143. 4to, bls. 362 á pappír c. 1600 (Garðabók). Mun vera úr tíð Magnúsar Eyjólfssonar.

Husafell.

Kirkian á Husafelle á v kyr og v asaudar kugilldi. ij. g[æld]fiar hundrad. ij bestar og eitt bross. firir iij^e. kiet-ell j hundrad. oc sæng j hundrad. oc kier j hundrad. ij^e j þarflegum peningum.

1) [á spássiu. 2) vísítacyonem, hdr.

171.

[1478].

MÁLDAGI Péturskirkju í Reykjaholti [er Magnús biskup Eyj-
ólsson setti].

Landsb. 268. 4to, bl. 119a—b, skr. 1601.

Reykiaholltt.

Peturskirkia j reykiahollte a heimalannd allt. hofstade. gríjnstade nordurreyke. Breidabolstade bóða. kopareyke. braunsdís. háf. hægennde. kioluararstade. hrijs half. Geittlannd allt med skoge. peturs skog j nordrardal j millum slackagilz oc klofa. selfor j kior med skogie. afrett a brutafardarheide. torfskurd j steinþorstada jord. ij manada beit j faxadal. vnder ytra felle a strondum halfann vidreka oc þridiung hualreka oc halft lanndid vndir jnra felle. fiordunng hualreka oc slijkt j ágoda sem vndir ytra felle. þridiunng huortt. a munadarnese fiordunng. ad kammbe fiordunng i hualreka. j byrgisvíjk fiordunng j hualreka. xx kyr heima a stadnum. oc halft hid xvij ásaudar kugillde. enn med vtlandum ix kugillde oc xx. jtem v aurar hins tjunda kugilldis j gelldfe. x kalfa. ij. sauder veturgamlir¹⁾ fimm hesta. þriu hross fullrosken oc j hross þrevett. ix hundrud vauruvird. jtem a kirkian vij manna messuklæde med godum oc vonduim. og v hockla lausa. þriar kanntara kápur oc j. fanýtan slopp. iij alltarisklæde og er eitt med fordukuim. iij kaleka. eina dalmatiku vonnda oc eitt glodar-ker. xxx boka med godum oc vonndum.

Jtem hefur suo mikid mortualium gefist til kirkiunnar j reykiahollte sijdan sijra hrafnn tok vid. jn þrijmis hestur oc kugillde er jon heitinn gilzson gaf.

Jtem suanhilddur hrafnnzdotter j kugillde.

Jtem luckte loptur ormsón kirkiu(nni) vegna einars heitins ormssonar brodur sijns vj kugillde.

Jtem luckte einar oddsson greindre kirkiu j reykiahollte v. kugillde fyrir halfkirkiu skylld a reykium.

Jtem stannda j pannti halfer audzstader fyrir kalek

¹⁾ veturgamla (!) hdr.

þann er biskup jon heitinn steffansson hafdi j burtt frá kirkiunne er vo xvij aura þar til er sijra hrafnn borgar kirkiunne aptur annann kalek jafnngodann þð er greind jord kuit.

Jtem gaf jon þorkelsson kugillde.

172.

[1478].

MÁLDAGI Mariukirkju á Hvanneyri í Andakil, þegar Magnús biskup Eyjólfsson gerði yfirreið sína.

Landsb. 268. 4to, bl. 119^b—120^a, skr. 1601.

Hvanneyre.

Þariu kirkia ð hvanneyre a tunngulannd allt. asgard. kistu. avsu. hornn oc drageyre. liggia þessar (jardir) allar j hennar kirkiusoknn. hun a xvj kugillde bulæg. halft hnort asaudur oc kýr. iij gelddfar kugillde. ij. hesta. reiknnadist hier med mortualium fra þuij er vermundur kolbeinson medtok til þess er nu er komid. er med kistn eitt kugillde er rodan ð. kirkian þar a alla fiskveide j andarkijlsar fosse ofann ad hrafnnagile. enn attung laxveidar j grijmsð. skog- arpart j grioteýrar skog. hun a selfor j jundridastada land.

kirkian a jnnann sig et cetera.

[Jtem] a kirkian smahamra reka er liggur j fellzkirkju soknn j steingrijmsfirde hualreka oc vidreka.

Jtem a hun hualreka toltung a gamla stronnd milli drangs oc grinnar.

Jtem reiknnadist porcio. þa er biskup magnus visibterade¹⁾ half(t) fimmtannda hundrad.

173.

[1478].

MÁLDAGI Melakirkju í Melasveit.

Landsbókasafn 268. 4to, bl. 120^a—b, skr. 1601. Úti á spássiu er ritað með hendi frá 17. öld við þenna máldaga: „NB Belgsholts landamerke“. Allan obbann af þessum máldaga hefir Jón Sigurðsson látið prenta í Dipl. Isl. I, 61, og árfærir hann máldagann til 1181, að svo miklu

¹⁾ Svo.

leyti sem hann telur hann fornan, en þeim klausnum sleppir hann úr, er hann telur yngri og heimfærir þær þá til þessara tíma, eða þó öllu heldr til Sveins biskups (1467—76). Með fullri vissu verður ekki sagt, hvort máldaginn í þessari mynd er fremr frá dögnum Sveins biskups eða Magnúsar biskups (1477—90), en meðal máldaga Magnúsar stendur hann í máldagabókinni. Í útgáfu Jóns Sigurðssonar er ritháttur allr annar á máldaganum, því að Jón hefir gerbreytt honum og sntíð til forneskju.

Melar.

Þetta er maldage kirkiunnar a meluṁ ad hun ḍ allt heimalañd jtakalaust med olluṁ þeim gognuṁ og giæduṁ er þorlakur keypte og magnus lagði til. eru þesse lañðamerke j milluṁ mela og belgsholltz fiaturs steinn fyrir nordaṁ osinn a skḍlalæk og vpp ḍ steininn a skḍlahollte og þadañ j tittlijñgshollt. og þadañ augsýn j vaurduhollt og þadañ j byrgishollt og þadañ augsýn j fiskelækjar steckia. og þadañ j fuglþufu skañt fra tungarde ad fiskelæk. stackgard og eiñgi j fiskelækjar veitu og vr fuglþufu j iardkrossa sudur j veitu vid læke. og augsýn þadañ j stein fyrir ofaṁ hollzfot. og augsýn vr holltinu j krijñglottar þufur og augsýn þadañ j lañdbrotzkelldur sem sunnañ gañga j vatñid. Gardur er geiñgur vr melavatne og ofaṁ j meyaivatñ fyrir ofaṁ gard a ase. aṁnar gardur ofaṁ vr tuñgarde ḍ ḍse. og ofaṁ j gilid fyrir vestaṁ akurgerde ḍ ḍse. kirkian a reka allañ þadañ fra þuij gile og til steiñsiñs fyrir nordaṁ skḍlalækjar oss. fiarmadur af meluṁ ḍ ad sitia ḍ tuñgarde a ase. hun a selialañd allt er liggur j millum forsslækjar og tuñguar.

[hun a skorhollten bæde. sulunes og jarkarlæk. og straumnes. hñlifañ sietta tug ḍsaudar. xij saude tuæuetra med iiij hrutuṁ. x kyr. iiij naut tuæuetur og iiij veturgomul. vi hesta og ij hross. og xx kugillde ad auk med jordunum.

Þetta (a) kirkian fyrir jnnan sig et cetera¹⁾.

kirkian a æfnliga skylld j fiskelæk. mork vax eda saud ḍ haust. þann er jafñgodur sie. þar skulu og vera ij

¹⁾ [felt úr Dipl. Isl. I, 61. Hér hefir og máldagaritarinn felt úr með vilja.

prestar eða prestur og diackn̄ og kneŋgilldur omage or k̄yne magūhus.

Þar er lofadur groptur olluṁ þeim ljkuṁ er menn vilia þaŋgad færa og kirk(i)ulægt er.

Þar liggur til kirkiu tijuṁd af xv bæiuṁ og half vr hofn̄.

Þar fylgia kirkiur að læk og j hofn̄ og bænhus iij og luka vi aura af hueriu.

[jtem a kirkian ljttinn duk og litla munnlog og mess-
rjngarketil ljttinn.

hun a og notlog j borgarsker a seleyre og saulvasker vid belgzholttzholm¹⁾.

174.

[1478].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar í Höfn í Borgarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 70 skr. 1598. — Landsbókasafn 268. 4to, bl. 120b, skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Hofn²⁾ [gamall maldage³⁾].

Kirkian j havfn er hálfkirkia.

hvn a x hvndrud j heima landi. og v hvndrada eingi jnn j andakil.

þar skal syngia annann hvern dag helgan oc lukast ij merkur presti.

takast heima tývnder oc lýsitollar.

175.

[1478].

MÁLDAGI Pétrskirkju á Leira í Leirársveit.

Landsb. 268. 4to, 120b, skr. 1601. Máldagi þessi er eptir afstöðu sinni í máldagabókinni fremr frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar en Goðsvins, þótt Hallsteinn væri farinn að búa í Borgarfirði um hans daga.

¹⁾ [felt úr Dipl. Isl. I, 61. ²⁾ [268; sl. 263. ³⁾ [263; sl. 268.

Leira.

Peturs kirkia ad leirð a þridiunng j heimalannde oc vt-
lonnduð oc þridiunng allrar veide j laxð. tok hallsteinn¹⁾
med vj kugillduð kirkiunnar vegna oc þar til eina v auro.
hun a jnan sig et cetera²⁾

þar skal vera prestur og taka iiij merkur kaup.

þar liggia vnnd(er) vj bæier ad tijunnduð oc lýse-
tolluð.

176.

[1478].

MÁLDAGI Laurenciuskirkju í Görðum á Akranesi.

Landsb. 268. 4to, bl. 120b—121a, skr. 1601. Máldagi þessi mun
vera frá dögum Magnússar biskups Eyjólfasonar.

Gardar a akranese.

Þetta er maldage kirkiu hiðs heilaga laurencij oc seba-
stijani j gordum a akranese. ad kirkian a halft heima
land. galmasviyk alla. x kyr. iiij asaudar kugillde oc eitt
hross oc vj hundrud ofriyd.

Jtem a kirkian jnnann sig et cetera²⁾.

kirkian a millum oss j [ar]nnarnese oc griotgardz j
galmannsviuk allann storreka oc oll [þ]au tre er þar rekur
leiðgre enn vj alnna oc boloxe meiga³⁾ setia ð fyrir fram-
ann. enn fyrir ofann ðla ð allt gardalannd alla reka vt fra
merkelæk. enn sa er vid gard ad ose. selfarar tuennar. onn-
ur ð marstoduð. enn onnur vpp med leirð fyrir vestann.
gagñvartt biskupsbrekuð. afrett j suannga j skoradal oll-
um nautuð oc a gagnnheide ollum sauðuð.

þar skal vera prestar ij oc diacknn oc huernn dag
messa ij vmm lannga fostu ef heimilisprestur er a heynese.
þa skal giallda j garda hundrad. j gorduð skal syngia
ij messur huernn midvikudag oc fostudag. þanngad liggia
tijunndir af halfum fiorda tug bæia.

¹⁾ Hallsteinn bjó á Hesti 1444 og mun þá ekki hafa verið gamall
maðr. ²⁾ Hér fellir máldagabókin úr með vilja. ³⁾ Svo.

kirkian a ij alltarissteina. jnnlds fyrir kirkiunne. mariu skript et cetera.

Jtem gafust cecc j mortualia medan sijra brandur hiellt.

Jtem oluckt porcio halft þridia hundrad enn kuittur vmm þat meira er j porcio.

177.

[1478].

MÁLDAGI Jóns kirkju postula á Innra-Hólmi á Akranesi.

Landsb. 268. 4to, bl. 121a, skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Jdra holmmur.

Jonskirkia postula a jdra holmme a kirkiubol oc tyrf-
fjnggstade. hualreka fra kirkiuhomruū oc til bresagerdis ef
meire reke er enn hlasshualur. vidreki allur fylgir j þui
takmarke. nema keflareke.

xij kyr oc iij asaudar kugillde.

þanngad liggia tijunnder af vij bæiuū.

kirkian a einn hest oc hross.

jtem jnnan sig et cetera.

178.

[1478].

MÁLDAGI Mariukirkju á Reynivöllum í Kjós.

Landsb. 268. 4to, bl. 121a—b, skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Reineveller j kios.

Øariukirkia a reynivollum j kios a heimalannd allt
sornns¹⁾ lannd. þridiunng j laxfosse. siofarfoss allann. kios-
arsker. bollstædiunngahyl. ij skogartopter j skoradal oc eina
j suiunadal. kastar skurd j vinnas lannd. annann j þorlaks-
stada lannd. þ[ridia] j ualldastada lannd. tueggia manada

¹⁾ = segns.

beit aullu saudfee a ve[ur]inn j sandfellzhlijd oc skiolgard j vinndaslannd. xl sauda hofnn j mula fiáll oc skiol j mariuhelle oc skal sa telia epter hueria hrijd sem byr á mula. llx. lammba beit j lammbatungur j eileifsdal. xij hrossa beit a veturinn j þufu land. vj hrossa beit (j) eyrar lannd.

Jtem þetta a hun jnnan sig et cetera.

Jtem fiorar merkur vax.

Jtem vij kyr oc eina kuijgu tuæuetra. ix ær oc hrut tuæuetrann. ij hesta er uoru metnir fyrir ij merkur báðer samann. ij sængur lettar. halfa þridiu vod. einn pott heilann oc annan brotinn. eina munnlog sterka. viij fiordunnga ketil oc annann vonndann. eitt tinfat. ij trefot.

179.

17. Janúar 1479.

á Hólum.

EINAR Björnsson fær Ólafi biskupi á Hólum til fullrar eignar jörðina Kamphól fyrir þriátigi hundrada í þann pant, er hann hafði sett biskupinum í Þverá í Vestrhópi fyrir þær sakir, sem hann hafði brotlegur orðið við guð, heilaga kirkju og biskupinn.

AM. Fasc. LXV, 7, frumrit á skinni, og eru fjögur innsigli enn fyrir bréfinu, en hið fimta er dottið frá. — AM. Apogr. 3587.

vm kamphol¹⁾.

Þath giorer ek einar bjornsson godum monnum viturligt með þessv mino brefi ath ek medkennumzt þath. ath ek hefer feingit virduligum herra. herra olaf með guds nad biskup a holum til fullrar eignar með handabandi jordena kamphol fyrir þriatige hvndrada er liggur a galmastrond j modrvalla kirkiu sokn j haurgardal með ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyio ok ek vard fremzst eigande ath fyrir þann pant sem ek hafði adur sett biskupenvm vpp j jordena þvera er liggur j vesturhopi fyrir þær saker sem ek hafði brotligur ordit vith gudh heilaga kirkiv ok biskupen. voru

¹⁾ Utan á bréfinu með fornari hendi.

hía þessum giorninge þosteinn jónsson. andres jónsson ok nicholas þormóðsson prestar. ok jón þordarson leikman. Ok til sanz vitnisbyrðar hie vm settu fyrrnefndar menn sin jncigle med mino jncigle fyrir þetta bref skrifath á holum j hialltadal swnnodagenn næsta epter geisladagenn. anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

180. 12. Febrúar 1479. í Westminster.

KRISTJÁN Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrnýja samning sinn frá 1. Maí 1473, 16. Marts 1476 og 26. Apr. 1478 (Dipl. Isl. V, 618; VI, 68 og 129).

Rymeri Foedera ed. Holmes V, III, 98—99.

4. Diffinitum est, quod infra Biennium antedictum &c. [Orðrétt samhljóða hinum fyrri samningum].

Datum apud Palatium nostrum Westmonasterium, duodecimo Die Februarij [Anno Regni nostri xviii^o].

181. 15. Febrúar 1479. á Þingeyrum.

SKÚLI bóndi Loftsson selr Tómasi Þorsteinssyni jörðina Vakrstaði í Halladal fyrir hálf átjándu hundrad og fimtán alnir í Hóli í Svartárdal, silfrkross, er vo mörk, átta stikur klæðis og þar til kúgildi.

AM. Apogr. 466 „Ex originali monasterii Thingeyrensís, accuratè“, og lýsir Árne innsiglum bréfsins.

vakurstadabref.

Þat giorum vier broder jón med gudz nad abote æ þingeyrum snioolfur prestur sigurdzson oddr brandzson gisli þorgilsson ok jón tomasson leikmenn godvm monnum viturlickt med þessv voro opnv brefi þa er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi þusund flogr hundrut snotiger ok niv ar. æ þingeyrum j hunauazþingi manudagin næstan epter scolastice virginis vorum vær j hia saum ok heýrd-

um æ ord ok handaband þessara manna. af einni alfu skula bonda loptzsonar enn af annari thomas þorsteinsonar at suo fyrir skildu at greindr skule selldi til fullrar eignar tumasi þorsteinsýni jordina alla vakurstadi j halladal er liggr j spakonvfellzkirkiusokn er reiknod er þriatigi hundrada at fornv. med allum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyio ok hann vard fremst eigandi at med logum. hier j moti gaf adrnefndr thomas fyrrgreindum skula halft atianda hundrat ok fimtan alnym betur j jordunni j hole j suartardal er liggr j bergstadapingum til fullrar eignar med þeim gognum ok gædsem greindum jardar parti fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyio ok hann nar fremst eigandi at ordin med logum ok þar til silfurkros(s) er wo mork. atta stikr klædis ok þar til kugilldi. samþyck(t)i hustru helga þorleif(s)dotter kuinna skula þetta fyrrgreint jardakaup med handabandi. skilldi huor vm sig opt nefndra manna svara lagaripungum æ þeirri jordu er huor selldi odrum en bader hallda til laga. Ok til saniñda hier vm settum uier fyrrskrifader menn uor jnnsigli fyrir þetta jardakaupsbref skrifat j sama stad degi ok are sem fyr seger.

182.

2. Marts 1479.

í Bjarnanesi.

TRANSSKRIFTARBRÉF af tveim bréfum um Teit Gunnlaugsson.

AM. Fasc. XIV, 23, frumtranscriptum á skinni.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda ogmyndur andresson. joñ þoraddason. einar olafsson. prestar. signatur halldorsson. sygurdr markusson ok gvdni biorsson Q. G. ok sina kvnnigt giorandi þa er lidit var fra hingatbyrd vors herra iehsv christi þvsvnd flogur hvndrud snotiger ok niv ðr at ver sam ok yfer lasvm oppin bref vndir þeirra godra manna inzsiglv m sem hier epter nefnazt sua latandi ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr:

1. Dómr um Teit Gunnlaugsson frá 2. Júlí 1459, DL, V, Nr. 172;
2. Kvittunarbréf Björns hirðstjóra Þorleifssonar til Teits Gunnlaugssonar frá 9. Júlí 1459, DL, V, Nr. 173].

Ok til saninda hier vm settv ver fyr nefndir menn var jnsigli firir þetta bref skrifath j biarnanesi j hornafirdi þridia-dagin næsta fyrir translacio sancte johannis episcopi a sama are sem fyr seigir.

183.

5. Apríl 1479.

á Skarði.

ÓLÖF Loptsdóttir samþykkir, að Páll Jónsson og Solveig dóttir sín megi binda hjúskap sín á milli, svo framt sem Páll fær leyfi til þess upp á heilagrar kirkju vegna af hennar formönnum.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 196—197, með heudi Styr's Þorvaldssonar c. 1700.

Samþykkt Olófar Loptsdottur um samvist
páls og Solveigar.

Dad giöri eg Olöf Loptsdotter godum monnum viturlegt með þessu mijnu opnu brefi. ad eg medkiennist. ad eg hefi gefid jáyrði og samþycke til. ad pall jonsson. og Solveig Biörnsson dotter mijn. skulu mega bijnda sinn hiúskap so framt sem nefndur Páll Jonsson fær þar leyfi til upp á heilagrar kirkiunnar vegna af hennar formonnum. ad þau mega samanbijnda sinn hiúskap ad Guds lögum. handlögdu þessir fyrnefndir menn Páll og Solveig sig saman til fulls og alls eiginords. svo framt sem áður nefndur Páll Jonsson fær leyfi til eptir því sem fyrskrifad stendur. Var eg fyrnefnd Olöf Loptsdóttir hia þessum giörningi. og samþykkti hann i allan máta upp á minna vegna og Þorleifs Biörnssonar sonar mijns so framt sem eg mátti fremst med lögum giöra. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta bref. skrifad á Skardi á Skardsströnd mádnudaginn næstañ eptir mariumesso Magdalenæ þá lidid var fra hingadburd vors herra jesu christi. M. cccc. lxx. og ix. á. r.

184.

12. Apríl 1479.

á Staðarhóli.

SOLVÆIG Þorleifsdóttir veitir séra Sigmundi Steindórssyni fult umboð til að selja Helgu Þorleifsdóttur systur sinni (konu Skúla Loptssonar) hálfa jörðina í Auðbrekku í Hörgárdal.

ÍBfél. 309. 8vo, bl. 161a, skr. c. 1620, með hendi Ara Magnússonar í Ögri.

Það giori eg Solvæig Þorleifsdotter godum monnum witurligt med þessu mijno opnu brefi að eg medkiennist það eg hefi feingid sijra Sigmundi Steindorssyni mitt laugligt wmbod til að selia jordina halfa audbrekku j haurgardal sistur minni Helgu Þorleifsdottur. og til sanninda hier wm setta ec mitt jnsigli firir þetta wmbodzbref.

for þessi giorningur fram a stadarholi j saurbæ að þessum monnum hia werandi Þosteini Eynarssyni og Biarna Jonssyni annan dag paska þa er lidit war fra gudz burd m. cccc. lxx. ix.

185.

15. Apríl 1479.

á Staðarhóli.

SOLVÆIG Þorleifsdóttir lýsir því, að hún hafi geingið í borgun fyrir séra Sigmund Steindórsson við Ólaf biskup, að lúka honum tíutigi hundraða samkvæmt sættarbréfi þeirra, en skilr apr undir sig og sína erfingja svo mikið í Flataungu, sem hún lýkr eða lætr lúka, en lýsir Jóni Sigmundssyni óheimila veðsetning jarðarinnar.

AM. Fasc. LXV, 6, frumrit á skinni. Öl (3) iansiglin eru döttin frá. — Apogr. 3590. — Fasc. XXIV, 11, transskr. frá 24. Júní 1479. — Apogr. 3265.

bref solueigar vm flatatungu 1479.¹⁾

Þath giore ek solueig þorleifsdotter godum monnum kvnnegt med þessv minv opnv brefi að eg medkennvmzt að ek hefer j borgan geinget fyrir sira sigmund steindors-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi; „vm flatatungu“ XXIV.

son ad liuka¹⁾ biskup olaf a holvm tintige hvndrada med suo dan skilmala ok salastefnvm sem j þeirra sættarþrefi stendur skrifad vtan þat eina ad ek skil aptur vnder mik ok mina erfingia suo miked upp j jordina flatatungu sem ek lyk eda læt ek livka. matti ok jon sigmwndzson alldre fyrnefuda jord flatatungu setia til panta vit nockvrn man þui hann ucit vel hversv hans bref þar um giort vtuisar. Enn ek vil giarna þar til leggja mitt fle an(n)ad en jordina ad min herra biskupin ok prestvrin sev þa betur satter epter en adur. þvi þat skal staudugt vera sem ek lofar hier vm. voru hia þessum minum giorninge ok lofan olafur kodransson ok jon snorrason. Ok til meire sannenda hier vm settv²⁾ þesser fyrr nefnder menn sin incigle med minv incigle fyrir þetta bref skrifad a stadarhole j savrbæ fimtudagin j paskaviku. þá er lidit uar fra hingatburd vors herra jhesv christi M.^o cd.^o lxx.^o ok niv ár.

186.

27. Apríl 1479.

á Þingeyrum.

SKÚLI Loftsson selr séra Sigmundi Steindórssyni jörðina Bólstaðarhlíð í Langadal, Solveigu Þorleifsdóttur til fullrar eignar, en séra Sigmundur selr Skúla í umboði Solveigar hálfra jörðina Auðbrekku í Hörgárdal.

AM. Apogr. 5560 „Ex originali“ á kálfskinni með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. — IBfél. 309. 8vo, bl. 160a—161a, Öxnafellsbók, með hendi Árna Magnússonar í Ögri c. 1620.

Kaupbref firir Bolstadahlíjð oc halfri aubrecku
datum m. iij.^o lxx. og ix.^o)

Þath giorum uier broder jon abote a þingeyrum. jon sigmundzson. skule jonson. oddur branzson ok gisle þorgilsson godum monnum uiturligt med þessu woro opnu brefi. þa er lidith var fra hingadburd vors herra jhesu christi þusund flögur hundrath siautiger ok niu ár. þridiudaginn

¹⁾ luka XXIV, 11. ²⁾ settvm, frbr. ³⁾ Dessi fyrirsögn er tekin eptir Öxnafellsbók.

næstan epter jonsOesso holabiskups a þingeyrum j hunanazþinge worum uier j hið saum ok heyrðum á ord ok handaband þessara manna. skula loptzonar af einne alfu enn sira sigmundar steindorssonar af annare. ath suo fyrir skildn ad greindur skuli selldi nefndum sigmundi jaurdina alla bolstadarhlid i langadal. solveigu þorleifsdottur til fullrar eignar ok frials forrædis med aullnm þeim gangnum ok gæðnm. rekum ok hlunnendum sem greindri jaurdu fylger ok fylgia eigur¹⁾ ad fornu ok nyu ok hann vard fremzt eigandi ad med laugum. hier j mote gaf fyr nefndur sira sigmndnr i umbodi greindrar solveigar aptur nefndum skula jaurdina halfa audbrecku j haugðrdal j mandruualla kirkin sokn med aullum þeim gangnum ok gæðum. rekum ok hlunnendum sem greindri jaurdu fylger ok fylgia eigur ad fornu ok nyu ok hnn uard fremzt eigandi ad med laugum. skyllði huor um sig fyrgreindra manna suara lagariptingum æ²⁾ ædur greindvm jaurdum er huorr selldi audrum enn bader hallda til laga sinu kaupe. ok til sannenda hier um settum uier fyrnefnder menn vor jncigle fyrir þetta jardakaups bref skrifad j sama stad deige ok ðre sem fyrr segir.

187. 28. Apríl 1479. í Viðey.

VATNSBURÐR um lýsing Arngerðar Haldórsdóttur um ítök upp í Vatnsleysu á Vatnsleysuströnd.

AM. 238. 4to, bl. 44a—b, Bessastaðabók, skr. c. 1570, — JSig. 143. 4to bl. 59, skr. 1696.

breff vm vatzle(y)sn.

Þat giorum vid þordvr þordarson og olafur snorason godvm monnvm kvnnigt med þessv ockrv opnv brefi at vid vorvm j hia og heyrðvm á. (ad) arügerðvr halldorsdotter. lýste því fyrir ockvr og morgvm dandimonnvm odrvm æ Oosfelli j mosfellzveit. at þa er hallvr gvdmvndzson bonde hennar atte jordina vatzleysv æ strond er liggvr j kalfa-

¹⁾ eigu, Öxnafellabók. ²⁾ b. v. 309; vantar í 5560.

tiarñar kirkiv sockñ og þav byggiv þar. lýste hvñ þat. at einginn jtok væri j greinda jord vatzeýsv. nema kirkian j kryssvvik ætti þar j xe. og jordiñ fleckvvik æt(t)e þridivng j hvalreka og vidreka. enn vatzeýsa tvo hlvti j fleckvvikar reka. vidar og hvala vt at nýia gordvm enn [avngvar jtokvr adrar¹). hvorki haga nie skogarhogg ætte nockvr jord ú Strond vp j vatzeýsv svo huñ uisse og hier epter villde hvñ sveria ef þvrfa þætte. Og til sanninda hier vm settvm vid fyrnefnder menn ockvr incigle fyrir þetta bref skrifat j videj midvikvdag hinn næsta fyrir tveggia postvlamesso philippi et jacobi þa lidit var fra hingatbvrd vors herra jesv christi 000000 lxxix ar.

188.

2. Maí 1479.

á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum kvittar Ara Sigurðsson af ráðsmannsstarfi Hólakirkju vegna í Miklagarði í Eyjafirði, og af öllum reikningsskap af Hólastaðar jörðum millum Vargjár og Mýrarkvíslar.

Bisk. Hol. Fasc. IV, 1, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 3589 með hendi séra Snorra Jónssonar á Helgafelli 1721 stafrétt eptir frumritinu.

Víj olaf med guds nað biskup aa holum j hialltadal giorum godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath ærligr mann ari sigurdzson hefer giortt oss riettañ ok sannan reikningskap af þui radzmanzstarfi sem uij hann tilsettum j micklagardi j eyjafirde holakirkiu uegna ok uorra. hefer hann reiknat fyrir ooss utlat ok inntekter ok allañ kostnad aa gardinum smañ ok storañ. epter þui sem honum er fremtz maugulegt. hefer hann greintt ok reiknat alla frida penninga ok ofrida sem hann hefer med farid j micklagardi. suo ok eigi sidr [hefer hann²) giortt ooss riettan ok sannañ reikningsskap af aullum holastadar iordum ok penn-ingum millum uargiar ok myrarkuislar sem hann hefer um-

¹) [svo 238; eingin itök önnur 148. ²) [hann hefer, frbr., en transpónerað.

bod ifer haft. hefer hann ok heim skilad til hola landskyldum ok kugilla leigum af fyrr sogdu umbodi. hefer hann j þessum kirkiunnar umbodum ok uorum stadiit ok starfat sem einn dyggr ok trur þienari. þui gefum uij fyrnefndañ ara sigurdzson aullungis kuittañ ok akiærulausañ fyrir ooss ok aullum hoolakirkiu formonnum laugligum epterkomendum um adrgreind radzmanzstof ok penninga medferder j fyr saugdum umbodum. Ok til saninda hier um setium uij uortt incigli fyrir þetta kuittnarabref er skrifat uar a hoolum j hialltadal. sunnudagium næsta fyrir krossmessu um uorit anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

189.

3. Maf 1479.

á Staðarhóli.

SOLVEIG Þorleifsdóttir selr Jóni Sigmundssyni syni sínum jörðina Staðarhól i Saurbæ fyrir jörðina Flatatungu, er Jón hafði fyrrum feingið af móður sinni fyrir Bjarg i Miðfirði.

AM. Fasc. XXIV, 8, transskript á skinni frá 17. Janúar 1481. — Apogr. 3264.

vm flatatungu.¹⁾

Þath giorum uier olafur kodransson skeggi stillason ok magnus biornarson²⁾ godum monnum kunnigt med þessv vorv opnv brefe ath a laugardaginn næstañ epter þrettañda dag jola³⁾ þa lidith var fra hingathburd uors herra jhesv christi þusund flogur hundrud siautiger ok niv ar j uidealdstungv vorum vier j hia savm ok heyrðvm á ord ok handaband þessara Manna solueigar þorleifsdottur af einne alfu ok jons sigmundzsonar af anare alfu sonar hennar ath suo fyrir skilldv ath fyrnefnd solueig. þorleifsdotter selde fyr nefndum ione sigmundzsyne syne sinum jordina stadarhool er liggur j saurbæ med aullvm þeim gaugnum ok gæðvm hlutvm ok hlunnendum rekum ok reningum sem fyr greindre jordv stadarhole fylger ok fylgt hefer ath fornvm ok nyiv ok solueig vard fremzt eigande ath ok henne fiell

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ Svo; ³⁾ þ. e. 9. Janúar.

til erfda epter lopt ormsson son sinn med suo vordnvm skilmala ath adr nefnd solueig þorleifsdotter skyllde hafa jordina stadarhol suo leingi sem hvn lifdi til medferdar ok abyliis. skullde¹⁾ fyr nefndr jon sigmundzson anngua medgiord eiga edr tiltaulv eiga til stadarhols suo leingi sem solueig þorleifsdotter lifde moder hans nema hun villde sialf fyr upp gefa.

hier j mot gaf tittnefndur jon sigmundzson solueigv modur sinne jordina flatatungv er liggur i skagafirde med aullvm þeim gaugnvm ok gædvm sem fyr greindre jordv flatatungv fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyiv ok þrattnefndur jon sigmundz(son) vard fremzt eigande ath epter þui sem solueig moder hans hafde sellt honum fyrir jordina biarg er liggur j midfirde epter samþyekt loptz ormssonar. enn jon skyllde taka landskyllid arliga hia modr sinne suo myckla sem fellur af flatatungv suo leingi sem solueig vill hafa þratt nefnda jord stadarhol. suo ok skyllde jon sigmundzson hallda jordunni stadarhole til laga. enn solueig Moder hans suara lagariptingvm æ titt nefndri jordv stadarhole. ber ok suo til ath stadarholl geingur af optnefndvm ione sigmundzsyne med laugvm hvort þat kann verda med kirkivnar valde edr kongdomsins þa skyllde jon taka aptur adra jord jafngoda flatatungv ath jafndyrre virdingv. Ok til meire andsyningar ok sanz vitnisburdar ok stadfestv vm þennañ giorning þa heingda ek opt nefnd solueig þorleifsdotter mitt jncigle fyrir þetta vitnisburdarbref med þessara (manna) junciglv er giort var a stadarhole j saurbø manvdaginn næstan fyrir mattheus²⁾ a sama are sem fyr æger.

¹⁾ Svo; ²⁾ Mattheusmesa, sem venjulega er svo kölluð, er 21. Sept. En af bréfi frá 26. Mái 1479 or ljóet, að þá er Solueig Þorleifsdóttir dáin, en á lifi er hún enn 12. Mái 1479. Verðr hér því líklega að vera miðað við *translacio Matthei* 6. Mái.

190.

4. Maí 1479.

á Hólum.

STEINGRÍMUR prestur Steinmóðsson vottar, að hann hafi verið þingaprestur í fjögur ár á Hnappstöðum, og hafi öll þau ár ekkert saungkaup feingið, og mótuna að eins í tvö ár.

AM. Fasc. XXIV, 10, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3269.

Um saungkaup Sira Steingrímis a Hnappstodum.¹⁾

Þath giore ek steingrimur prestur steinmóztson godum monnum uiturligt med þessu minv brefe at ek hefe verid þingaprestur at hnapstodum iiii ar suo at ek fleck eigi saungkaup. atti hauskolldur arnason at giora med kirki-vnne ij ar Enn arne havskolldsson fader hans aunnur ij. saung ek þar iiii messur ok xx et fyrra arit er arne atte at giora med. en et seinna arit la jordiñ j eyde suo ek feck þa huorki motuna ne kaupit. beidde ek ok krafde ek þar at þa kirkiunne hvors tueggia ok feck ek eigi. Ok til sannenda her vm sette ek mit insigle firir þetta bref skrifat a holum j hialltadal þridiv(aginn) nęsta efter krossmesso vm vorit. anno domini 1479. ix.

191.

5. Maí 1479.

á Eiðum.

VOTTORÐ Einars prests Ólafssonar, að Valgerðr Ormsdóttir hafi lýst Jón Sæmundsson fyrir sér sem prófasti föður að Jóni syni hennar, en hann kallaði nú til arfs eptir Jón Sæmundsson fyrir Jón son sinn skilgetinn.

AM. Apogr. 4428 „Epter Transcripto 14. gamallra Skriduklausturs brefa, giördu þann 28. Septembris Anno 1697“. Neðan við afakriptina stendr: „Ofanskrifad bref er skrifad á kálfskiun med gamla skrift og engu innsigle“.

Þat giöre eg Sira Einar prestur Olafsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe. atb ek heyrde lysing Valgierdar Ormsdottur. er ek var hennar profastur og þingaprestur. ad hun mætte engann födur fá ad syne sin-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

um Jone nema Jon Sæmundsson. ok þui heyrda ek hana optlega lysa fyrir mier. bæde heila og siuka at hun visse ei annad sannara fyrir gude og monnum enn Jon Sæmundsson være hans fader þess sama Jons sem nu kallar til arfs ept-er hann fyrirson sinn Jon skilgetenn. Ok til sannenda hier um setta eg mitt jnnsigle fyrir þetta vitnesburdarbref. er skrifad var á Eydum á Utmannasueit midvikndag næsta epter Inventio sancte crucis. þð er lided var fra hingadbud vors herra Jesu christi þusbundrut flðgur. c. siðtíger og nia ar.

192.

6. Maí 1479.

á Staðarhóli.

SOLVEIG Þorleifsdóttir fær Jóni Sigmundssyni syni sínum jörðina Viðidalstungu í Viðidal með kirkjújörðum þar í dalnum, en Jón gefr kvitt og ákærulaust alt tilkall til Flata-tungu.

AM. Apogr. 3868 með hendi Páls Hákonarsonar „Ex origin. vicelögmanzens Páls Jonsson(ar) Widalin. accur(ate) collat(um). 6 innsigle hafa fyrrum hangt við brefed. Eru nu öll burta nema þat fyrsta, sem er heillt enn þo olæselegt“ (AM. eptir Páli Hákonarsyni). — Apogr. 3869, afskript án efa eptir sama frumriti.

Þat giorum wer sneinbiorn prestur palsson. olafur kodrañson. jon snorrason ok skeggi stallason godum monnum uiturligt med þessu woro oppnu brefi. ath þa er lidit war fra hingat burd wors herra jehsu Christi M. iij. c^d. siantiger ok ix ar a fimtudagin næstan fyrer jons Wesso beuerlacen-sis wm worith a stadarholi j saurbæ. uoru wer j hia saum ok heyrdum a ord ok handaband hustru solueigar þorleifsdottur ok jons sigmundzsonar [sonar¹) hennar ath suo fyrer skildu ath solueig spurdi jon epter huort hann uildi nu kiosa jordi-na stadarhol edur uidudalstungu sier til eignar huora hann uildi epter þui sem hun medkendiz. þa þar hann hefði skilit att þa hann feck solueigu modur sinne jordiña flata-tungu²) sagdidz huñ uilia gefa fyrer salu sinne huora sem

¹) [vantaði í frumritið; ²) „hæ 4 literæ (flat) diuerso atramento exaratae sunt, torte et alia manu. Et certe rasa hic fait pagina“ (AM.);

Jon uildi þá ei til síñ kiosa kiori jon þá enn fyrer sig sagða jorð uíðualstungu enn gaf lausa alla lofun a stadarholi ok ollum odrum jorðum solueigar modnr sinnar ok j þessu fyrr sogðu hañðabandi fek lugti selldi og afenti fyrr sogð solueig þorleifsdotter adr greindum jone sýne sinum alla jorðina uíðualstungu til æfinligrar ok obrigd(i)ligrar eignar undan sier ok sinum erfingium en vnderjon ok hans eruingia ok skylldi sialfer hennar erfingiar swara lagariptingum enn jon halda til laga.

Hier a moti gaf jon kuitt ok akiærulaust allt tilkall til flatatungu þath hann matti til hennar eiga.

Hier til lngti solueig kirkiunne j uíðualstungu j æikningxskap jarðer er suo heita kolugil. auallzstader ok hrafnstader. er ligia j tunguþingum j suo mata ath jon skal mega leysa sagðar jarðer til síñ ok fæ kirkiunne j stadiñ bæckur. skruda ok anat ornamentum. ok þar til skipadi hun kirkiunne j uíðualstungu .v. kyr ok .u. asaudar kugilldi ok þat litid þar var¹⁾ inan gatta. uissu wer fyrr sagðer menn ath sira sigmundr steinþorsson j umbodi hustru solueigar afgreiddi joni syni sinum sagða jorð uíðualstungu með fyrr sogðum peningum epter þni sem nn ok adr hafði verit með þeim giort ok skilit epter þui sem þeirra bref þar um gior uotta.

Ok²⁾ til meire stadfestu og³⁾ andsyningar hier um þá setti ek sogð solueig þorleifsdotter mitt jncigli með þessara fyrsagðra manna jnciglum fyrer þetta meðkenningar kuitunar kaups bref er giorth war a sama ari. stad. tima. deigi sidar en fyrr seiger³⁾.

193.

12. Maí 1479.

á Staðarhóli.

SOLVEIG Þorleifsdóttir fær Bergljótu Sigmundsdóttur, dóttur sinni, jörðina Bólstaðarhlíð í Langadal upp í þá sextigi hundruða, er hún hafði gefið henni, og lýsir því, að hún hafi fyrri gefið Bergljótu jörðina Reykjarfjörð í Vatnsfjarðar-

¹⁾ V, frumritið; ²⁾ þannig. ³⁾ þ. e. 7. Maí.

þingum í fjórðungsgjöf sína og löggjafir, og tilgreinir enn kúgildi með þessum jörðum.

AM. Apogr. 5366 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali“.

Dath giorum uer sueinbiorn prestur palson olafur kodranson ok jón snórason godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefi þá er lidith uar frð hingatburd uors herra jhesu christi þusund fiögur hundraoth siautigér ok níu ár a fimtudagin in festo (johannis) ante portam latinam¹⁾ um vorith a stadarhole j saurbæ vorum uer j hia sðum ok heyrdum á ord ok handaband solueigar þorleifs-dottur af eine alfu en bergliotar sigmundzdottur af ánare ath suo fyrir skildu ad adurnefnd solueig þorleifsdotter lukte nefndri bergliotu sigmundzdottur dottur sinne jaurdina alla bolstadarhlid er ligur i langadal fyrir þau segstigi hundrada er adurnefnd solueig gaf bergliotu dottur sine med samþycki loptz heitens ormassonar sem gud hans sal hafi til fullrar eignar ok frials fórrædis med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindri jaurdu bolstadarhlid fylger ok fylgt hefer ad fórnú og nyu ok hun vard fremzt eigandi ad med laugum epter þui sem þeirra jarda kaup(s) bref vtvisar sigmundar prestz steinþorssonar ok skula lopzsonar um jaurdina audbrecku ok fyrnefnda bolstadarhlid. medkendizt þrattnefnd solueig þorleifsdotter suo vier heyrdum ad sira sigmundur steinþorsson hefði fullt vmbod til haft sinna vegna ad selia adurnefnda jaurd audbrecku skyllði optnefnd bergliot ganga aptur ad optnefndre jaurd audbrecku ef tittnefnd jaurd bolstadarhlid kynne med laugum af ad ganga. hier til gaf solueig þorleifsdotter bergliotu dottur sine vj malnytu kugillde. jtem medkendizt ok fylleliga lyste optnefnd solueig þorleifsdotter þui þar þa fyrir oss ad hun hefði adur gefid tittnefndri bergliotu sigmundzdottur dottur sine i fiordungsgiof ok i allar lauggiafer jaurdina reykiarfiurd er ligur i isafirdi i uatzfiardar kirkiusokn ok þar til .xx. kugillde. skyllði þrattnefnd bergliot sigmundz-

¹⁾ D. e. 6. Mai.

dotter halda fyrnefndum jarndum til laga en þrattnefnd solueig þorleifsdotter suara lagariftingum ú þrattnefndum jordum ednr henar laugliger erfingiar. ok til meire audsyningar ok sanz vitnisbrædar hjer nm þú heingda ek tittnefnd solueig þorleifsdotter mitt incigle med þessara fyrnefndra mauna inciglum fyrir þetta bref skrifath a stadarhole i saurbæ midvikudagin næstan epter Gordiani et epimachii a sama úre sem fyr seiger.

194.

14. Maí 1479.

á Hólum.

DÓMR tólf presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákæru biskups til séra Einars Benediktssonar, að hann hefði ekki haldið sína lofan og hlýðni eptir því sem hans bréf þar nm gert útvisar, þá er biskupinn unti honum Greunjabarstað. (Sjá Dipl. Isl. V, Nr. 549).

AM. Fasc. XXIV, 1, frumrit á skinni. Af tólf innsiglum er eitt dottið frá, en sumt af innsigluum er brakað. — AM. Apogr. 3259.

domsbref ym sira einar benediktsson 1472¹⁾.

Þath giorum uier ion broddason. þorleifur magnusson. sigurdnr þorlacksson. magnus ionsson. ketill grimolfsson niculas þormodzson. andres ionsson. biorn þorsteinsson. stigur ingimundarson. gunnar ionsson. þoruardnr biornsson. bergfinnr iussason prestar holabiskupsdæmis godum monnum uitnrligt med þessu uoru opnu brefi. ath þa er lidit uar fra hingatburð uors herra iesu christi þusund flogur hundrut lxx ok nio ar. fostudaginn næsta firir halluardzmessu. j uiduik j uiduikarsueit. vorum uier j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodur herra olaf med guds uad biskupa holum ath dæma um þa akiæru er biskupenn kiærði til sira einars benediktssonar ath hann hefði ecki halldit sina lofan ok hlydne epter þui sem hans bref þar um giortt ntuisar þa biskupenn unte honum greniadarstað. En saker þess ath sira einar kom ecki j suarenn stefnudag.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi (c. 1500 eða tyrri), en sá, sem þetta hefir skrifað, hefir mislesið ártalið í bréfinu „tuo“ fyrir „nio“.

ok eingi af hans hendi. þa dæmdum nier fyr nefnder xij prestar stefnuna logliga ok fur nefndan sira einar benedictsson logliga firir kalladan hier j dag ok skýlldugañ ath luka mork j stefnnfall nema hann syndi loglig forfanll ath hann matte ei koma. Jtem j annarri grein kom þar firir oss opit bref med hanganda incigli sira einars benediktssonar ok tueggia presta þar med j hueriu suo stod ath hann lofadi fyrnefndum biskup olafi ath hann skyllði sækia alla greniadarstadar peninga ath logum eda semia stadnum ath skadlausu huar sem hann kynne þa upp ath spyria med hans rade þat snarazta sem hann kynne þui af stad koma. suo ok skilldi hann luka ok af greida a hueriu are biskupenum ok hola domkirkiu þridiung af laxueide epter þui sem stendnr j hola kirkju maldaga ok allar adrar skulder ok reikningskap giora ok ueita honum sem biskupi a holum ber ath hafa ok honum ber ath giora a greniadarstodum. skýllði hann ok hallda stadenn ok kyrkiunne uppi med allar skyldur sem kirkiunne ok stadnum til heyrer epter sinne mackt med biskupsens rade. skyllði hann ok luka greniadarstadar kirkiu decimam partem þat er hinn tiunde hlutur af olv þui goze er hann aflar af stadarins goze medan hann helldur hann utan allt motmæli ok ecki stadarins peninga eyda edur ut spennu osuarliga. Jtem skyllði hann ok styrkia biskup olaf ok heilaga holakirkiu med allri sinne mackt ok styrk bædi med ord ok uerk hner sem j hlut a suo leingi sem biskupen lifer ok hann. Jtem skyllði hann ok ongua concubinam edur frilln hallda a stadenn ednr stadarens kost ok ei odrum stadenn byggia. skýllði hann þessa fyr skrifada articulos hallda upp a sina tru ok æru epter sinne mackt. ok ef hann hielldi þetta ecki epter biskupsens radi ok sannprofazt þat þa skilldi greniadarstador uera j biskupsens ualldi ok friallslega skyllði hann mega hann at sier taka utan alla motstodu af honum til edur hans rade. uar þesse skilmali suarenn af tveimur prestum þeim sem inciglat hofdu fyr skrifath sira einars bref. Eru saker þess ath biskupen kiærði til sira einars benedictssonar ath hann hefði ecki sina hlydne ok lofan halldit uid sig ok heilaga kirkiu

sem fyr skrifath stendnr. *Dei in nomine domini amen* dæmdum nier fyr nefnder prestar brefit stodugt ok obrigidliga halldazt eiga j allañ handa mata. stadenn æ greniadarstodnm ok alla staderens penninga aptur j biskupsens uald ath næstum fardogum med collacionem utan allt hindur ok motstodn. nema sira einar benedictsson syne med tueimur logligum uitnum ath hann hefði alla fyr skrifada articulos halldit jnnan fimtar firir biskupsens umbodsmannæ. En um þann laxenn sem biskupen kallazt mist hafa upp æ uij ær. dæmdum uier opttnefndan sira einar benedictsson skylldugan ath luka heilagre hola kirkiu aptur allañ laxenn nnder sinn snarenn bokarcid. eða iafngoda penninga sem laxenn uæri uerdur epter godra manna ýfersýn. En ef hann uirdizt til halfrar merkur. þa skyllði hann luka heilagre hola kirkiu j sinn riett fimtan merkur. verdur hann hundrat edur hundradi meira. þa dæmdum nier tittnefndañ sira einar benedictsson skylldugan ath luka heilagre hola kirkiu .lx. marka j fyllriette sitt ath næstum fardognm. enn ef hann skytur sier nndan ok fordazt domen. þa¹⁾ skyllði hann luka innan siondar fyr skrifada peninga ok soekter ath heyrðum domenum.

Ok til sanenda hier um settum uier fyr nefnder xij prestar uor incigle firir þetta domsbref skrifath æ holum j hialltadal. æ sama dag ok ære sem fyr seger.

195.

21. Maí 1479.

á Mælifelli.

EINAR Jónsson selr Indriða Úlfssyni tíu hundruð í jörðunni Hóli í Sæmnnarhlið fyrir lansafé.

AM. Fasc. XXIV, 16, frumrit & skinni. Af 5 innsiglum eru nú tvö fyrir bréfinu.

Vm x_c j hole j Sæmundarhlið²⁾.

Þat giorvm uer þorsteinn prestur jónsson ok sigurdr þorlaksson prestar ormvr magnvsson einar kolbeinsson sig-

¹⁾ tvískr. í frumritinu. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vrdr loptzson godum monnum vitvrligt með þessv vorv brefi þa er lidit var fra hingadbvrd kristz þvsvnd cccc lxx ok niv ar a vollvm j vallabolme vorv vær j hia a vppstigningardag¹⁾ savm ok heyrðum á ord ok²⁾ haudaband þessara manna einars ionssonar af eirne alfv ok eindrida vlfssonar af annare ad svo fyrir skildv ad fyr nefndr einar scldi adr greindvm eindrida tiv hvndrvd j hole er ligvr j sæmvdarhlid j reyniness stadar kirkiu sokn með ollvm þeim gognvm ok gædum sem greindvm iardar parti fylger ok fylgt hefer ad fornv ok hann varð fremz eigandi ad. gaf þratt nefndr eindride her j mot florar kyr ok tvo asavdar kvgilldi þrevett navt ok floretiger alnar fimtan avra hross ok ofan a v avra ok þriv hvndrvd frid eda fridvird. skilldv þav lvkaz ad odrum fardogum ok xijalna leiga epter hvert þeira enn. viij hundrud nv i fardogvm. skillde tittnefndr eindride hallda greindum iardar pa(r)t til laga enn þrat nefndr einar s(u)ara laga riptingu. Ok til sanninda hier vm settv vær fyr nefnder menn vor jnnsigle fyrir þetta³⁾ bref er giortt var a mælifelli j tvngvsveit a sama are degi sidar enn fyrr seger.

196.

24. Maí 1479.

á Staðarhóli.

3. September 1480. í Hjarðarholti.

Dómr tólf manna, útnefndr af Þorleifi Björnssyni hirðstjóra fyrir norðan og vestan á Íslandi, um ættleiðing Lopts heitins Ormssonar, er hann ættleiddi Stephán son sinn (1474), og dæma þeir ættleiðinguna löglega. (Sjá DI, V, Nr. 662).

AM. Fasc. XXI, 9, transskr. á skinni, frá 30. Júlí 1492. Borið hér saman við AM. Apogr. 5894 með hendi Jóns Magnússonar eptir vidingum frá 7. Maí 1554. — AM. Fasc. LXVII, 3, er og transskr. á skinni frá 2. Maí 1519.

Ollvm þeim sem þetta bref sia edr heýra senda gudne jonsson. wigfus biarnason. sýgurdur jonsson. jon oddzson. einar brandzson. arnor finnsson. sýgurdur geirmundzson. ha-

¹⁾ D. e. 20. Maí. ²⁾ tvískrifad. ³⁾ Svo.

uardur olafsson, sýgurður palsson, jon þorleifsson, ion bavid-
varsson og jon biornsson quedu Guds og sina kunnigt gior-
andi, at þa er¹⁾ lidit war fra²⁾ hingadburd wors herra jehsu
christi 0 .cccc. lxx. og niu ár manudagin næsta firir huita-
sunnna á stadarhole i saurbe, á þingstad ættum worum ver
j dom nefnder af ærligum mane þorleifi biornssayne hird-
stiora firir nordan og vestan á islandi at skoda og dæma
huortt su arfleidingin³⁾ skyldi vera loglig edr eige er lopt-
ur heitin ormsson hafdi ættleitt⁴⁾ stefan son sinn enn gun-
ar jónsson modurfader fyrrnefnt stefans beiddi og krafði
nefndann þorleif at nefna dom yfer huortt ættleidingin skyllde
loglig eda eigi, suo⁵⁾ og eige sidr beyddizt gunar jónsson
doms á huortt at adur nefndur stefan loptzson skyldi vera
ættligur erfingi solueigar heitinar þo(r)leifsdottur fodur mod-
ur sinnar, nu saker þess at þar kom fram ættleidingsbref
med dandimanna jnciglum so latanda sem logbock vtvíjsar.
[Suo og⁶⁾ eige sidr kuomu þar fram .ij. loglig⁷⁾ vitne er so
hetu jon sveinsson og jon gudmundzson, huerer soru [full-
ann bokareid⁸⁾ [þar firir oss nefndum monnum suo wier
heyrdum ath⁹⁾ þeir hefði hia verit þa þesse ættleiding¹⁰⁾
for fram og adurnefnd solueig þorleifsdotter¹¹⁾ geck viliug
til þessa¹²⁾ giornings það þeir mattu af sia og nefndur lopt-
ur ormsson beiddi hanna at kippa henddine ef su weri
nockur grein er henne weri eige viliug. En hun sagdiz þann
einn giorning giora sem henne veri viliugur, ok þui dæmd-
um wer fyrrnefnder domsmenn þessa somu ættleiding [mynd-
uga og¹³⁾ laugliga med ollum sinum greinum og articulis og
optnefndan stefann lógligan erfingia þrattnefndrar solueigar
þo(r)leifsdottur.

Ok til sanninda hier vm settum ver fyrrnefnder doms-
menn vor incigle fyrer þetta domsbref er skrifat var j

¹⁾ XXI, 9 & LXVII, 3; sl. 5894; ²⁾ sl. 5894; ³⁾ XXI, 9; arfleiding
LXVII, 3 & 5894; ⁴⁾ LXVII, 3 & 5 94; arfleitt XXI, 9; ⁵⁾ sl. XXI, 9;
⁶⁾ [Ok so XXI, 9; ⁷⁾ LXVII, 3; skilrik XXI, 9; ⁸⁾ [med fullum bokar-
eide XXI, 9; ⁹⁾ [oss fyrrnefndum monnum hii verendum at XXI, 9; ¹⁰⁾ ar-
leiding XXI, 9; ¹¹⁾ b. v. XXI, 9; ¹²⁾ þess sama XXI, 9. ¹³⁾ [b. v. 5894.

hiardarhollte j laxardal sunvdagin næsta fyrer festum translatio cutberti episcopi et confessoris ari sidar enn fyr seiger.

197.

[1479]

SKRÁ UM FASTAEIGN ÞÁ, ER SOLVEIG ÞORLEIFSDÓTTIR ÁTTI.

AM. 234. 4to, a) bls. 265, skr. c. 1595, b) bls. 577—579, skr. c. 1600: Skjalabók Jóns Björnssonar á Holtastöðum. — Yngri afakript með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar frá c. 1730 er í MSteph. 27. 4to, bls. 171—172. Skrá þessi er að efni frá þessum tímum, en að orðalagi um sumt frá c. 1595.

Svo mikid jarda Gotz atti hustru solveig þorleifsdotten sem hier epter skrifad stendur huer ed var faundur moder stephans loptssonar og hann var dæmdur hennar erfingie.

Botn j Sugandafirdi xxiiij^c. 1).

Sudauijk xxx^c 1).

eyrardal xij^c. 1).

heydal xxiiij^c.

kiellur viij^c.

Reykjarfjord xxx^c.

Skalauijk xxiiij^c.

hamar xvj^c.

munadaranes xxiiij^c.

fell vj^c.

tunga og þornstadi²) j bitru xl^c.

gilsfiardarmuli³) xxiiij^c.

selialand xij^c.

hatrardalur⁴) xij^c. 5).

fotur hia eyri xvj^c.

j saurbearfloru xx^c.

1) Dessar tölur eru serkneskar í 234a, en rómverskar í 234b. Annars er dýrleikinn í a & b með rómverskum tölum. 2) Þorustader b. 3) b; gilsfiardarmuli a. 4) Svo ab. 5) „eda 16 hundrut“ b (á spássíu).

Suarbholl¹⁾ xxiiij^e.

Jtem fyrir nordann.

Vijðidalztunga lxxx^e. hueria jord pietur loptsson erfdi
epter stephan brodur sinn med audrum fleirum jordum oc
gallt hana j sijn misferli joni sigmundssyni faudurbrodur
sijnum afa herra gudbrandz.

hier til jordina audunarstadi²⁾ lx^e.

huarf xl^e.

kolugil oc nialstadi xl^e.

Gafi til forna xij^e.

Giatun xij^e.

hrijsa xij^e.

valldaras xxiiij^e.

biaag j midfirði lx^e.

roa j midfirði xxiiij^e.

fitiar xvj^e.

nupzdalztunga xl^e.

melrackadalr xxx^e.

halfer torfustader j midfirði xxx^e.

j bergstaudum oc hamri xij^e.

hambar j skagafirði xxx^e.

flatatunga lxxx^e.

half audbrecka med gierdi lx^e ³⁾.

backi oc palmholt xle.

kleif xxe.

kampholl xxxe.

hillur xij^e.

tiorn j suarfadardal xxxe.

198.

26. Maí 1479.

á Staðarhóli.

STAÐARHÓLSDÓMR Þorleifs hirðstjóra Björnssonar um gjafir og
skuldir Solveigar heitinnar Þorleifsdóttur.

AM. Fasc. XXIV, 13, frumrit á skinni. Af 19 innsiglium eru uá 4
fyrir bréfinu. — Dómr þessi er til í afarmörgum afskriptum, bæði forn-

¹⁾ Suarbholl b. ²⁾ audunarstadi a. ³⁾ „L. eða Lx^e“, b.

um og nýjum, svo sem í AM. Fasc. LXVI, 16, sem er transskript á skinni, án árs og daga, en mun gert á Staðarfelli 2. Maí 1519; AM. Fasc. XXIV, 14, afskrift Orms lögmanns Sturlusonar frá 1559, ásamt staðfestingarbréfi hans upp á þenna dóm frá 12. Sept. 1552; AM. Apogr. 5894 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna eptir transskripti gerðu í Vatnsfirði 7. Maí 1554; AM. Apogr. 1072 með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti gerðu 1568 á Hóli í Bolungarvík. Þá koma skjálabækur, og er einna elzt og merkast afskrift af því tagi í skjálabók Jóns Björnssonar á Holtastöðum í AM. 234. 4to, skr. c. 1600, og önnur í Öxnafellabók Bókmentafélagsins 309. 8vo. bl. 161b—162b með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620, og hefir hún einkennilega kláusa að niðr-lagi, sem hvorki stendr í frumriti dómsins né fornun transscriptis, en segir bréfið gert 11. Febrúar 1480 á Skarði á Skarðaströnd. Að öðru leyti er ekki tekinn orðamunur úr 309. — Prentaðr í Lagaasafni Magnúsar Ketilssonar I, 345—350.

Domur wm gjafer Solveigar þorleifsdottur
hueriar ad halldast skylldu¹⁾.

Þat giörum uær gudini jonson. uigfus biarnason. sigurdr jonson. jon oddzson. einar brandzson. arnor finnsson. sigurdr geirmundzson. hanardr olafsson. sigurdr paelson. jon þolleifsson. jon baudvarssonar og jon biornsson. godum monnum viturligt með þessv uoru opnv brefi þa lidit var fra hingatburd nors herra jhesv christi þusund .cccc. lxx. og niv ar midvikudaginn næsta firir huitasunnv æ stadarholi j saurbæ æ þingstad rettvu. uorum nær j dom nefnder af ærlignm manni þolleifi biornsyni hirdstiora nordan og nestan æ jslandi. at skoda og dæma vm þær gjafir og skulldir sem þar uoru þa fram taldar. epter solveigu heitna þolleifsdottur andada er hun skylldi att hafa at luka. og gunnar jonson beid(d)i og krafði nefndan þolleif at nefna dom yfer. huort allar skulldir skylldi gialdazt þær sem þar uorv þa upp reiknad-ar. suo og huerar gjafir langligar skylldu uera af þeim sem þar kuomu fram. Voru þar reiknadar firir oss fyr greindar skulldir halft fimta hundrad hundrada. og at auk segs hundrod letti²⁾ gyllina j mins herra kongsins skulld. enn gjafirnar fimm hundrod hundrada. huad er oss leizt eigi lang uera at fyrnefnd solveig hefði matt gefa so mykla

¹⁾ Utan á frumritinu með hendi Eggert lögmanns Hannessonar. ²⁾ transskr. 5894 al. þessu orði.

peninga vr eigi meiri peningum enn þar nörn fram sagdir firir oss at hun hefði att og þui dæmdum uær at so prof-
 udu¹⁾ sem firir oss kom allar hennar gíafir þær sem fyr-
 nefnd solueig hefði gefit meira enn log uotta at rett sie.
 onýtar og ecki halldazt eiga. enn þær gíafir dæmdum uær
 laugligar sem optnefnd solueig gaf bornum sinum. joni og
 bergliotu. at lopti ormsyni lifanda og nefndur loptnr jatadi
 og samþykkti fyrir sig. og j uar skilit biarg j midfirði og
 melrakkadalur j asgeirsar kirkiv sokn og adrir peningar
 þar til so myklir sem sa giorningr wtvisar sem þar var um
 gior. enn allar þær gíafir sem hun gaf seinna og meiri uæri
 enn laugbok uottar dæmdum uær olaugligar. þær fyrst er
 sidazt uor(n) gefnar. enn hinar laugligar er halldazt eiga
 at langum. jtem j annari grein dæmdum vær umbodsmann
 stefans loptzsonar skyllidugan at giallda allar skulldir þær
 sem uitni bæri at sannar uæri og sa hafði nid geingit er
 giallda atti. suo og þær sem erfingi eda umbodsmadr uissi.
 suo þær sem dæmdar uæri at gialldazt skyllidi. enn allar
 þær skulldir sem so uæri búisadar sem fyr skrifat stendr
 og umbodsmadr gyllidi. þa dæmdum uær hann at langum
 hafa lausar latit og stefan loptzson þær eigi mega upp a
 tala sidan eda hans erfingiar. skyllidi j allar þessar skulldir
 gialldazt lausagoz so leingi sem þat ynnizt. enn þa jardi
 ef þat ninzt eigi. fyrst wtjardi enn sidazt hofutbol ef ecki
 er annat til. syndizst oss rettlekast at ef hofudbol geingi j
 skullder. at erfingi eignadizt hofutbol enn suaradi skulldum
 so myklum stefans uegna sem dañdimenn dæmdu. enn ef
 erfingi stefans loptzsonar mætti eigi leysa hof(ud)bol til sin
 eda nilldi eigi. þa skyllidi²⁾ umbodsmadr þratnefndz stefans
 mega leysa til sin hofuudbol til eignar med sama skildag³⁾
 og fyr skrifat stendr. Og til sanninda hier um settum uær
 fyr nefndir menn uor jnsigle firir þetta domsbref skrifat [j
 sama stad. degi og ari sem fyr scier⁴⁾].

¹⁾ profududu, frumritið. ²⁾ Hér stendr í frumritinu e milli orðanna, eins og vera hefði átt eigi; öll transserr. sleppa því. ³⁾ Svo frumritið; skilduga, transserr. ⁴⁾ [aa skardi a skardzstrond faustudæginn næstan firir festum sancti walentini martiris þaa er lidit war fraa hijngadburd wors herra Jesu Christi m. cccc. og lxxx ara, 809.

199.

27. Maí 1479.

á Sveinseyri.

ÞORRBJÖRN Bjarnason selr Sveini Jónssyni tólf hundruð og tuttugu í jörðunni Sveinseyri í Tálknafirði, jörðina Lambeyri, fimm hundruð í Fossi í Otrardalsþingum, áttatígi álmar ens sjöunda hundrads í Skriðnafelli á Barðaströnd og partinn í Selskerjum, er liggur fyrir Hrakstaðaleiti, fyrir Bæ og Hrafnadal í Hrutafirði, Hvítahlíð í Bitru og tinn hundruð fríð.

AM. Fasc. XXIV, 5, frumrit á skiinni. Öll (6) innsigli eru döttin frá. — AM. Apogr. 1087.

Kaupbref firer Sveinseire lambeire
og 5^e í fosse¹).

Þath glorum uier þorstein þorarinsson jon marteinsson prestar jndridi jonson haralldur kenekson jon snórason ok guttormur snórason leikmenn godnm monnum utnrliht med þessn worn opnu brefi þá er lidith var fra hingatburð vors herra jesn christi. þusnnd flognr hundranth sian tiger ok nín ar manudagin næstan epter huitasnnnn²) a sueinseyri j talknafirði er ligur j laugardals kirkiu sokn worum vier j hia sólum ok heyrðum á ord ok handaband þessara manna þorbiarnar biarnasonar af einne halfu enn sueins jonssonar af annare ath suo firir skildu ath nefndur þorbiorn biarnason sellði fyrnefndnm sneine jonssyne tolf hundruð ok tuttugu j iaurdunne sneinseyri er ligur j laugardals kirkin sokn ok jörðina lambeyre er ligur j fyr greindri kirkiu sokn ok fimm hundraud j iaurdunne fosse er ligur j otradals kirkiu sokn ok atta tíge alnar ens siaunda hundrads j iaurdunne skriðnafelle er ligur j haga kirkiu sokn a barðastrannd ok partin j selskerium er ligur firir hrakstada leiti med aullum þeim gaugnum ok gæðum sem greindum jaurdum ok jardarpaurtum fylger ok fylgt hefer ad fornu ok nyv ok adur nefndur þorbiorn vard fremzt eigandi ad ordlun. Hier j mot gáf ádr nefndur suein jonson opt nefndum þorbirne halfa jaurdina bæ j hrutafirði ok hrafnadal er ligia j backa kirkiu sokn ok segs hundranth j iaurdnne huitahlid er

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²) D. e. 26. Maí.

ligur j bitru j eyrar kirkiu sokn med anllum þeim gaugn-
um ok gædum sem greindum jaurdum ok jardarpaurtum
fylger ok fylgt hefur ad fornu ok nyu ok þratt nofnur
sueinn vard fremzt eigandi ad med langum ok hier til tiu
malnytu kngilldi ok aunur tiu hundraud frid.

samþyktn þenna þeirra kaup(skap) ok giorning kuinnur
þeirra solueig petursdotter ok sescilia þorbiarnardotter. skylldi
hvorr halda til laga sinu kaupi en huor suara lagaripting-
um sem laugin ut uisa.

Ok til sannenda hier vm settnm uier fyr nefnder menn
vor jncigli firir þetta jarda kavps bref skrifad j sama stad
ok áre deige sidar enn fyr seiger.

200.

1479.

AFHENDING peninga staðarins í Gufudal, er séra Loptr Fil-
ippusson afgreiddi séra Þorsteini Þórarinssyni.

AM. 266. 4to, bl. 1^a á fremsta blaði úr fornri messubók á skinni
frá Gufudal. Þar með er afskrift Árna Magnússonar. Skrifad samtíða.

Anno domini M. cccc^o. lxx^o. nono.

Jtem afente sera loptur filipusson alla sno wordna peninga
sera þosteine þórarinssyne sem hier fyrri standa skrifadir¹⁾
ok j þessa somu peninga luktte sera loptur sancte jo-
hannis likneske baptiste tuær koparstíkr ok tuær alltaris
bryn fyrir ij. hundrud ok tuær kluckur fyrir flogur hundrut.
skyllde þessir peningar kluckur bryn ok stíckr vera ænen-
lig eign kirkiunnar j gnfudal²⁾.

Sira þorsteinn hefir lied sira olafe á stadarhole kalek
ok de tempore bok fra aduentu ok til paska pistlar ok
gudspioll.

sira jone á stad psalltara. jolabok ok eina kuern.

¹⁾ D. e. í máldaganum frá 1470 og afheodingunni frá 1478 (DI,
V, Nr. 521 og 624). ²⁾ Það sem optir fer er ritad nokkru síðar („mann
recentiori longe“, AM.), svo sem c. 1490.

201.

4. Júní 1479.

í Laufási.

ÞORKELL prestur Guðbjartsson skipar Magnús Þorkelsson son sinn ráðsmann í Laufási yfir búi sínu og öllum eignum til næstu fardaga.

AM. Fasc. XXIV, 23, frumrit á skinni, og er innsigli séra Þorkels fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 146.

Vmbodzbref magnusar þorkelssonar¹⁾.

Þat giori ek þorkell prestur guðbjartzson godum monnum viturliet með þessu mino opno brefui at ek hefi sett oc skipat Magnús þorkelsson son minn ráðsmann oc forstiora ýfuer staduum j lafási oc aullum stadarins penningum oc suo ýfuer minum penningum fæstum oc læsum quicum oc dædum. Skal hann hion ráða káp giallda kápa oc selia þat alltt sem hentar oc mier þikir þaurf til standa. suo skal hann iardir byggia leigur oc landskýllder wt taka oc mier riettan reickningskap af gera. Skal greindur magnus hafua sina quinno heima j lafási nær sig oc ein full tekinn man til pionuztu vid sig. hefui ek oc golldit ádrnefundum magnusi j sin pionustulævn einn panzara með kraga oc þar til iarnhatt. Skal hann þessa ráðsmennzku oc forstiorn hafa til næstu fardaga oc þat leingr sem ockur vel semur oc ek giori ei adra skipan á. Oc til sanninda her vm setti ek mitt innsigli fyrir þetta bref er giort var j lafási j eýiafirdi fæstudaginn j huitasunnoviku anno M^o cd^o lxx^o ix^o.

202.

7. Júní 1479.

á Eyrarlandi.

DÓMR tuttugu og sex klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kærui biskups til Árna Höskuldssonar um kirkjufén í Núpufelli í Eyjafirði og á Hnappstöðum í Fljótum.

Bisk. Hol. Fasc. IV, 2, frumrit á skinni, og afskrípt eptir því meðal AM. Apogr. 3588. 15 innsigli eru nú fyrir frumritinu. — AM. Fasc. XXIV, 2, transskrípt á skinni frá 17. Júní 1480. — AM. Apogr. 3260. — Í Lundsíbókasafni 115. 4to, II, 48—50 (ýrri

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

partrinn dómsins með hendi séra Vigfúsar í Hitardal, en síðari hlutinn með hendi séra Jóns Ketilssonar í Hjarðarhótti, og í íbúð. 126. 4to, bls. 217—219 er afskrift af þessum dómi, sem ekki stafar frá þessu transkripti, heldr frá sjálfru frumritinu.

Doom vm nupafel oc napstade¹⁾.

Þath giorum nier broder ion abote æ þingeyrum. herra sigurdnr priur æ modruuollum. sneinbiorn þordarson. semingur magnusson. magnus ionsson. ion broddason. þolleifur magnusson. signrdur þollacksson. ketill grimolfsson. nicholas þormodsson. biorn þorsteinsson. bergþor halldorsson. hallnr finzson. hallvr arnason. rongualldr²⁾ asgrimsson. ion gyd-mundzson. geir uigfusson. þosteinn gudmundzson. arnbiorn asmundzson. nicholas kollason. arne hallzson. þorfinnur þorolfsson. olafur þorgeirsson. stigr ingimundarson. þoruardur biornsson ok ion þosteinsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum niturligt með þessu uoru opnu brefi. ath þa er lidet nar fra hingathburdi vors herra ihesv christi þus-hund flogr hndrnt sio tiger ok niu ar. manndaginn næsta epter de trinitate æ eyrarlandi j eyiafirde. æ almennelegre prestastefnu vorum uier j dom nefnder af vorum nirduligum herra herra olaf³⁾ með gnds nad bisknp æ holnm ath dæma um þa ækæræ er biskupenn kærði til arna hanskollzsonar nm kirkingozen j nnpfelle j eyiafirde ok hnappstodum j fliotum. Var þetta uor domur j fystu ath uier dæmdum stefnuna logliga ok arna hoskollzson logliga firir kalladañ hier j dag ok hann skyldngañ ath leida tuo loglig uitne hier npp æ stadenn eda innan halfs manadar firir biskupennm eda hans umbodsmanne huersn mickla penninga hann hefer tekit kirknanna vegna nupfellez ok hnappstada j fliotum þa hann fleck þær fýst til eignar ednr nmbods j innstædu ok⁴⁾ suo huersn mikit fallit hefer sidan j porcionem ok mortalia ok suo huersu mikit hann atti ath suara firir fandnr sinn npp æ sinn part. getur hann þesse nitne leit. þa dæmdum uier fyrnefndan arna hoskollzson skyldgan ath lnka fýr skrifudnm kirkinnm i⁵⁾ nupufelle ok

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi; vm kirkio gozen j nupafelle XXIV;

²⁾ rongualldr XXIV; ³⁾ olafi XXIV; ⁴⁾ sl. XXIV; ⁵⁾ sl. IV, 2; b. v.

hnappstodum suo mickla penninga huorre kirkinne nm sig sem hann er þeim nn skyldngur sinna uegna ok fandr sins innan halfs manadar ath heyrðum domenum. vtan porcio skal allt lugt nera seinazt ath michelsmessu j hanst. fallazt honnm þessi uitue sem fyr skrifath stendur þa dæmdum uier adur nefndañ arna skyldugañ ath leggja fram suo mickla peninga huorre kirkiunne nm sig under sinn suarenn bokareid ok tneggia manna med honum þeir sem j hvorri þinganne hafa buit ok kunnigazt er til ath þær hafi þa fulla peninga af honnm ok hafi þenna eid vnnit eth seinazta ath þol-lacksmessn j sumar. skal opptnefndur arni hanskollzson luka fyr skrifada peninga huorre kirkiunne nm sig heima ath nnpufelle ok hnappstodnm j fyr sogdum tima biskup olafi j bond ednr þeim sem hann til skipar nnder hans ualld ok skipan epter þui sem kristeñ riettnr uth visar. En ef pen-ingarner lnkazt ei j fyrskrifadañ tima þa hofum nier dæmt fyr skrifadar iarder huora nm sig nnpnfell ok hnappstadi kirknanna eign suo mikit sem æ brestur ok ei uinnazt lansagoz til ath luka kirkiunnm saker þess ath kirkinnnar norn fyst æ þessnm iordum reistar.

[Ok til sannenda hier nm settum nier fyr skrifader lærder menn vor incigle firir þetta domsbref. skrifath j sama stad. dag ok ar sem fyr seger¹⁾.

203. 9. Júní 1479. á Grund í Grundarfirði.

Hústrú Ólöf Loftsótttir gefr Arnóri Finnssyni til kvonar-mundar og í sín þjónustulann fjóra tigi hundraða og tilskilr þar fyrst jörðina Snorrastaði í Kolbeinsstaðapingnm, og þar með gefr hún Arnóri þrettán hundrað í kúgildum og öllnu þarflegnm peningnm.

Eptir afskrípt gerðri á Reykhólum 15. Maí 1704, staðfestri af Gísla Jónssyni og Steindóri Helgassyni eptir transskrípti frá 13. Dec. 1612. Sbr. DI, V, Nr. 622, 720; VI, Nr. 86.

¹⁾ [vantar í XXIV, 2.

Það giorum vier Gndne Jonsson. Pall Jonsson. Salamon Eynarsson. Geirmundnr Ellingsson. Þorgils Jonsson. Jon asmundsson. Hakon Halldorsson. Vigfus Þordarson og Jon Petursson godum mönnum viturlegt. að vær medkiennunst með þessu voru opnu briefe. þá að lided var fra Gnds sonar hingadburd M. iij^e. lxx. og .ix. ár midvikudægenn næstaū fyrer dyradag á Grund i Grundarfirdi vorum vær i hið. sđum og heirdum á ord og handaband þessara manna hustru Olofar Loptsdottur af cirne alfu. Enn Arnors Finssonar af annare alfu. faldest það og skilldest under þeirra handabandi að nefnd hustru Olof Loftsdottur¹⁾ gaf adurnefnduū Arnore Finnssyne (.xl^e.) til kvonarmndar og i sijn þionustulaun. og var þar first tilskilen i þesse sđmu .xl. hundrada jórdeñ ðll Snorrastader er liggur i Kolbeinsstada kirkinsokn er firnefnđ hustru Olof Lop(t)sdottur¹⁾ gaf ádurnefnđuū árnore finnssyne til fullrar eignar og frials forrædes með ðllum þeim gögnum og giædum sem greindre jórdu Snorrastodum fillger og fillgt hefur að fornu og nýu og hun varð fremst eigandi að lögnum effter því sem henar kaupbrief þar um giórt utvijsar. undaū sier og sijnū erfinginū. enn under adurnefndaū arnor finsson og hans erfingia og gaf ádrnefnđ hustru Olof Loptsdotter optnefnđuū arnore finnssyne .xiiij^e. i kugillduū og ðllū þarflegū peningū. Og til sanninda hier um setium vier firnefnder menn vor jnsigle fyrer þetta brief skrifad i sama stad og áre deige sijdar enn fir seiger.

204.

13. Júní 1479.

í Miklagarði.

TRANSCRIPTUM þriggja presta af tveim bréfum um Hnappstaði í Fljótum frá 16. Apr. 1399.

AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 24, frumtranskriptið á skinni; innsigliu eru dottin frá. Sbr. F. Joh. Hist. Eccl. II, 220—221.

¹⁾ Svo.

Dath giorum uier herra hans doctor decretorum nicholas þormodsson gvdmundur ionsson prestar godum monnum vitorligt med þessu uoru opnu brefi ath uier saum oc yfer lasum opit bref med heilum oc oskoddum hangondum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier epter skrifath stendur. [Hér koma tvö bréf um Hæappstaði i Fljótum frá 16. Apr. 1399, Dipl. Isl. III, Nr. 536 og 537]. Ok til sannenda hier um settum uier fyr nefnder prestar uor incigle firir þesse transkriptar bref skrifut j miclagardi j cyiafirde in festo corporis christi. anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

205.

24. Júní 1479.

á Barði.

HALDÓR Brandsson gefr Hrafni Haldórssyni syni sinum Barð i Fljótum með samþykki og handabandi Helgu Einarsdóttur konu sinnar og Ólafs Haldórssonar bróður sins.

Landsbókasafa 858. 4to, bl. 18b (JP), með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Bref (ad) Halldor Brandsson gaf syne sijnum
Hrafne Bard.

Þad giorum wier Bauduar Finnsson. Bauduar Arnason. Hallur Helgason. Oddur Sygurdsson Godum monnum vitorligt med þessu voru opnu Briefe ad þa lidit war fra hingadburd vors herra Jesu christi M^o iiij (c) lxx og ix Aar æ Barde j fliotum æ Jonsmessu vorum vier j hia saum og heyrdu æ ord og handaband þessara manna Halldors Brandssonar og Hrafns Halldorssonar ad adurnefndur Halldor gaf nefndum Hrafni syni sijnum jordina halfa Bard j fliotum med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylgir og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og Halldor vard fremst eigande ad med samþyckie og handabandi Helgu Einarsdottur konu sinnar og eij sijdur med samþyckie og handabande Olafs Halldorssonar Brodur hans.

Og tjl sanninda hier vm setium vier et cetera.

206.

24. Júní 1479.

á Hólum.

TRANSSKRÍPTARBRÉF.

AM. Fasc. XXIV, 11, frumtransskriptið á skinni. Af innsíglunum (3) er nú eitt fyrir og þó brákað. — AM. Apogr. 3265.

Þath giorum uier þosteinn ionsson. andres ionsson ok gudmundur ionsson prestar godum monnum viturligt med þessu noru opnu brefi ath uier saum ok yfer lasum opit bref med heilum ok hangandum oskoddum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier epter skrifath stendur.

[Hér kemr ábyrgðarbréf Solveigar Þorleifsdóttur fyrir séra Sigmund Steindórason frá 15. Apr. 1479, Nr. 185].

Ok til sannenda hier um settum uier fyr nefnder prestar nor incigle firir þetta transkriptarbréf skrifath á holum j hialltadal in festo sancti iohannis baptiste. anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

207.

25. Júní 1479.

í Skálholti.

SKIPAN Magnúsar biskups Eyjólfssonar um kaup presta og djákna, um heytoll, tíundir, rómaskatt, legkaup, olíunar-kaup, rétt Skálholtsbiskups, aflausnir, brullaupsgerð, um að halda heilaga Maríumessu 21. Nóv. svo sem Maríumessu síðari, og um þurföstur.

AMagn. 168.B 4to, bls. 24—25., skinnb., þetta skr. c. 1500. — AM. 154. 4to, bls. 154, skinnb., þetta skr. c. 1500. — British Museum Addit. 11,242. 4to, bl. 41a, skr. 1548—1591 (syrpa séra Gottskálks í Glaumbæ) á pappir. — AMagn. 238. 4to, bl. 173b á pappir, skr. c. 1570 (Bessastada-bók), en hér er að eins § 3 og § 4. — Ny kgl. saml. Nr. 1847. 4to, A, b). 42—43 á pappir, skr. 1669 (hók séra Guðbrands í Vatnsfirði); hér er að eins § 3 og § 8 og svo upphafð, og er statútan hér heimfærð til „Anno MCDLXX“ (!). — Bask. 66. 4to, bls. 140, með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar (sl. § 8—10).

Statutum biskup magnus eyolfssonar¹⁾.

Jn nomine domini amen²⁾.

¹⁾ 154; Statvtvm 11,242; vantar í 168. ²⁾ sl. 11,242.

[anno domini¹) 00°. cd^o. lxx^o. nono a faustudagin [næsta firir festum beatorum apostolorum petri et pauli²). jn [publico sinodo³) j skalhollte skipade wurdlegr herra. herra⁴) magnus með guds náð biskup j skalhollte þessa articulos⁵) sem hier fylgia með sambyggt allra þeirra prelata oc presta sem þar woro þa saman komner [oc tilkallader⁶).

Jn primis at aller þeir þinga⁷) prestar er .ij. soknar kirkinr hafa take .c. j kaup af huorre kirkiu halft frítt⁸) enn halft⁹) ofrítt. hier með skal hann hafa sæng og þionuztu.

Jtem huor diakn skal hafa [klædi oc skædi¹⁰) oc þionuztu¹¹) þar til sem hann a at vera.

Jtem gialldizt .j.¹²) heytollr af huorri jordu. þo fleire því a en einn.

Jtem gialldizt allar tivnder af aullum þeim iordum sem wnder heilaga skalhollzt kirkiu hafa komit oc hueria adra kirkin edur klaustur jnan næstu .xx. wetra æfuenliga oc so af þeim sem¹³) hedan af wnder koma.

Jtem .iij.¹⁴) aura segt se¹⁴) a hejtolle romaskatte legkaupi [oc oleunar kaupi¹⁵).

Jtem at biskup¹⁶) j skalholli taki tuefalldan rett j sinne uisitaciú fra þui er hann fer heimán oc til þess er hann kemur heim aptnr oc aller hans menn þeir sem hann nefner til ferdar með sier oc honum ber [at logum¹⁷) at hafa.

Jtem at aller systrungar oc brædrungar leysizt af¹⁸) biskupi oc hafi sialfur segtina.

Jtem huer sá madur sem¹⁹) sier hefer mey edur konu festa halldi brullaup sitt jnan næstu .xij. manada eda sekizt hann. xij. aurum a huerium .xij. manudum þadan j fra til þess hann helldr.

¹) [168; vantar í 154. ²) [firir petruzmesso oc pals 11242. ³) [sinodo generali 11242. ⁴) sl. 168. ⁵) articulis 168. ⁶) [sl. 11242. ⁷) sl. 168. ⁸) sl. 168. ⁹) [mat oc klæde 154; sl. 11242. ¹⁰) oc skædc, b. v. 154. ¹¹) einn 154. ¹²) sl. 168. ¹³) þriggia 168. ¹⁴) se, b. v. 154, 11242. ¹⁵) [oliunar(!) 168; § 6 er = § 7 og § 7 = § 6 í 154, 11242. ¹⁶) biskvpen 11242. ¹⁷) [b. v. 11242. ¹⁸) at 168. ¹⁹) sl. 168.

Jtem at presentacio¹⁾ marie se halldin at ollu so sem [sidare messa²⁾ a sumarit.

Jtem huer madur sem æ [hundrad³⁾ fyrer sic oc huern sinn omaga þurfaste huorn friadag sem ei ber laughelgan dag a vtan j paska viku oc jola uiku⁴⁾.

208.

1. Júlí 1479.

á Öxarárþingi.

ÞEÐRIK Píning hirðstjóri sunnan og austan á Íslandi kvittar Þorleif Björnsson fyrir þá peninga, er Þorleifr galt honum, svo honum vel ánægði, í þá bréfalausn, er konungr skipaði honum, en bréfið snart Þorleif og Ingveldi Helgadóttur.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 172—174, með hendi Styr's Dorvaldssouar c. 1700.

Bref Dydricks Pínings.

Þad giðrir eg Dydrick Píning hirðstjóri fyrir sunnañ og austan á Jslandi godum monnum viturligt með þessu mijnu opnu brefi. ad eg meðkiennunst. ad eg hefi tekid af Þorleifi Björnssyni ut peninga. so mier vel ánægir. horn giðrt af Tönn. og þar til sylfur j þa brefalausn er minn naadug herra kong Kristiern skipadi mier fyrer þad bref sem snart Þorleif Björnsson og Jngvelldi Helgadottur. og þvi giðrir eg fyrgreindur Dydrick píning áðurnefndañ Þorleif Björnsson og fyrnefnda Jngvelldi Helgadotter öldungis kvitt og ákiærulaus upp á mijns naadug herra kongsins vegna og minna fyrir áðurgreinda Brefalausn. Og til sanninda hier um setta eg mitt jmsigli fyrir þetta bref. skrifad á almenneligu Öxarárþingi tveim nottum eftter Pieturzmesso. þa er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu christi M. ccc(c) siðtyger og nju á. r.

¹⁾ sancti (!) b. v. 11242. ²⁾ [mariumessa seinne 11242. ³⁾ [u. hundrad 154. ⁴⁾ Dessa grein vantar í 11242.

209. 1. Júlí 1479. á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR, útnefndr á Öxarárþingi af Hrafni lögmanni Brandssyni, um vígsmál Gísla Filippussonar, er hafði slegið í hel Björn Vilhjálmsson.

AM. Fasc. XXIV, 20, frumrit á skinni. Af 13 innsiglum eru nú 7 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 621 (eptir frumritinu). — AM. Fasc. XXIV, 21, transskript á skinni frá 9. Júlí 1479. — AM. Apogr. 622 (eptir transskriptinu).

Domur vīm vīg sem Gíslí voo og hans
vīglysing¹⁾.

Dat giorum vær eigell grimsson. gudne jonsson. narfi þorvallsson. sigurdur dadason. þorstein þorleifsson. jon sigurdsson. gunar jonsson. finnur petarson. gudmundur steffansson. jngimundur finnson. þorleikur gunsteinsson ok jon hrafnson. godum monnum viturligtt med þessu vorv opñv breff ath þú er lidit uar fra hingadburd vors hera jhesu cristi. þvsund fiðgr hundrud siavtiger ok niv ar. fimtvdagenn næsta eptter peturs Messo ú almenniligu avxaraar þingi. worum vær j dom nefnder af ærligum manni hrafni brandssyni logmani nordan ok vestan ú jslandi. ath skoda ok dæma vīm þat mannslag. sem gisle filipson veittj medgongu. ath hann hafði ofirirsyniv j hel sleigit biorn vilhalmson. en einar þorolfson hafði adur ú sig lyst. huerr er lauglig var dæmd adur ú þui sama auxaraarþingi hans uegna. war þar ok suarid j anari grein ath adur nefndur gisle hefði lyst ath hann hefði verid j þui sama slagi. er fyrr nefndur biorn feck sitt banasúar ok veitt tilrædi þrimur monnum edur fiorum. þo hann vissi eigi huortt þeir hefði feingit skada edur eigi. Þotti oss þú fyrr nefndur gisle eigi leynd vilia. ath hann hefði manninn matt j hel slú. Ok þui dæmdvm vær fyrrnefndan gisla þeirrar saumv vīglysingar j allan móta notandi verda. eptter þui sem laugbok vottar ok vors nóðdugs herra kongs hakonar breff vtvisar. Nu med þui

¹⁾ Utan á XXIV, 20, að eg held, með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar.

ath þar syndiztt. ath bæturnar vorv lugttar med fullri borgaþ. enn grid fylluliga sellð. eptter þui sem retrri gridasokn til heyrer. Ok þui dæmdum vær opttnefndan gisla laugliga ferianda fram til noleges¹⁾ ok þar á kirkiv. ok komi suo til mins herra kongsins nóða. þat hradaztta hann kann. samþyggti hrafn langmann med oss þenna vo(r)n doþ. huer er sitt insigle sette med vorvm fyrr nefndra manna insiglum firir þetta vortt domsbrof skrifad j sama stad ok ari deigi sidar enn fyr seger²⁾

210.

2. Júlí 1479.

á Þingvelli.

ÞORLEIFR Björnsson „hirdstjóri og höfuðsmann yfir Ísland“ kvittar Gísla Filippusson um þegnildir fyrir víg Björns Vilhjálmssonar.

AM. Fasc. XXIV, 19, transskript á skinni frá 9. Júlí 1479. — AM. Apogr. 620.

Þat giorer ec þorleifur björnsson hirdstiore ok haufndsmann yfer ísland godum monnum kunnigt med þessu minn opnv brefi ath ec medkennuñzt ath ec hefer upp borit ok uth tekit af gisla filpussýni ok hans vmbodsmanne mins herra kongsins þegn sem mier vel á næger firir þat mannslag er hann j forsýniu j hel slo biarna¹⁾ uilialmsson. þui giorer ec fyr greindan gisla kuittan ok akærulausan vm adr greint þegngilde firir mier ok aullum mins herra kongsins vmbodsmonnum. Ok til sanninda hier vm setta ec mitt jnnsigli firir þetta kuittunarbref er skrifat uar á þinguelle faustudaginn næsta efter petursmessu. arum epter gudz burd. M.º cccc.º lxx ok niu ar.

211.

5. Júlí 1479.

í Skálholti.

SIGMUNDR prestur Steindórsson kvittar Brynjólf Sigurðsson um allar þær heimreiðir og fjárupptektir og allar aðrar sakir

¹⁾ Svo. ²⁾ D. e. 2. Júlí.

og ákærun, er hann þóttist mega til hans kæra sinna vegna og Jóns Sigmundssonar sonar síns og annara sona sinna.

AM. Apogr. 4182 „Ex originali Halldoru Erlendzdóttur í Bolstadahlíð“ (AM.). Tvö síðustu innsigliu voru dóttin frá; báðu alls verið fjögur.

Það giorum við olafur oddzson. hrafn oddzson prestar. biorn haffidason. sigvatur gudmunzson leikmenn godum monnum vitanligt með þessu voru öpnv brefi. að þá er lidit var frá hingatburd vors herra jesu christi M. cccc. lxx. ok .ix. ar. á sunnudagin næsta eptir visitacio beate marie¹⁾ í biskups stofunne í skalholte í biskupstungum. vorum vær í hía saum ok heyrdum á ord ok handaband þessara manna síra sigmundar steinþorssonar ok bryniólfs sigurdzsonar. að suo firir skildu að nefndur síra sigmundur gaf adurgreindan bryniolf öllungis kuittan ok akærulausann firir sier ok þone sigmunzsyne syne sinum vm allar þær heimreider ok fiarupptekter ok allar adrar saker ok akærun þær sem hann þóttist mega til hans kæra sína vegna. eða adur greinz jons sigmunzsonar sonar síns eða annara sinna sona.

Ok til sannenda hier um settum vær fyr nefndur menn nor jnsigle firir þetta vitnisburðarbréf skrifad í skalholti sama áre deige sidar en fyr seger.

212.

9. Júlí 1479.

í Skálholti.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Farc. XXIV, 21, frumritað transskript á skinni.

Domur vm vígj.

Það giorum uær uigfus biarnassn. pall jonsson. þorolfur angmundzson ok siguatur gudmundzson godum monnum kunnigt með þessu uoru öpnu brefi. ath uær haufum sied

¹⁾ D. e. 4. Júlí.

ok yferlesit opit domsbref med heilum ok oskauddnm dāðe-
manna jnsiglum. suo latanda ord epter ord sem hier seiger.
[Hér kemr alþingisdómr um vígsmál Gísla Filippussonar 1. Júlí 1479,
Nr. 209].

Ok til sanninda hier um settnm uær fyrr nefnder menn
uor jnsigli firir þetta transkriptarbref. skrifat j skalholli
faustudagin firir margrete virginis. arum epter gudz burd.
M^o cccc^o lxx^o ok nin ar.

213.

9. Júlí 1479.

í Skálholli.

TRANSSKRIPtarBRÉF.

AM. Fasc. XXIV, 19, frumtrans-kriptið á skinni. Innsiglin eru
dottin frá. — AM. Apogr. 620.

Þat giorum uær pall jonsson ok signatur gudmundzson
godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ath
uid haufum sied ok ýfer lesit opit bref hirdstjora þorleifs
biornssonar med hans heilu ok oskandu haंगाnda jnsigli
suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr kvittan-
arbréf Þorleifs hirdstjóra Björnssonar til Gísla Filippussonar um þeg-
gildi fyrir víg Björns Vilhjálmssonar, 2. Júlí 1479, Nr. 210].

Ok til sanninnda hier um settum uid fyrnefnder menn
ockr jnsigli fyrir þetta transkriptarbref skrifad j skalholte
faustudaginn firir margrete uirginis. arum epter gudz burd.
M^o cccc. lxx ok niu.

214.

16. Júlí 1479.

í Hundadal.

VITNISBURÐARBRÉF, að Ólöf Aradóttir hafi gefið Birni bónda
Þorleifssyni fult eignarumboð á öllum þeim peningum í
Vestfjörðum, er sér hefði til erfða fallið eptir Ara Guð-
mundsson föður sinn og Þorgerði Ólafsdóttur móður sína,
alls níu hundruð hundraða, en staðu hjá Guðmundi Arasyni
bróður sinnm í aungu sínu frelsi.

AM. Fasc. XXIV, 17, frumrit á skinni. Innsiglið er fallið frá. —
Afskript af bréfinn er í Kriogers safni 2. 4to, bls. 275—279, með hendi
Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

lysingarbréf olafar til b(i)arnar¹⁾.

Þat giore ec þollakur uigfusson godum monnum uiturligt at ec medkennundz med þessu minn opnu brefe at þar uar ec j hia æ kuennabreckn j breidafiardar daulum²⁾ sa ec oc heyrda ec æ ord oc handaband þeira bonda heitens biarnar þolleifssonar af einne ælfu. enn olofar aradottur af annare ælfu. faldiz þat oc skildizt under þeirra handabande at nefnd olof aradotter gaf fyr nefndum birne þolleifsýne sitt fullt oc laugligt eignar umbod æ aullum þeim peningum sem hun atte oc eiga þottizt æ uestfiordum kuikum oc daudum jordum oc kugilldum fridum oc ofridum þeim sem hun reiknadj sier til erfda hafa fallit epter ara gudmundsson fodr sinn. iiij. c. hundrada oc svo epter þorgerde olafsdottur modr sina. u hundrud bundrada. iiij. c. hundrada j iordum. enn hundrad hundrada j gripum oc lausagotze. sagde hun þessa alla fyrskrifada peninga standa hia gudmunde arasýne brodur sinum j aungu sínu frelse. sagdizt oc adr nefnd olof aradotter hafa beidzt sinna peninga af gudmunde arasýne oc fyrirbodit honum at hallda þa. enn hann uillde henne aungu til suara. skýllde biornn þolleifsson þessa alla fyr skrifada peninga sekta oc sækia oc saker æ gefa ef þeim uære halldit oc þeira ut krefia huar sem þeir stæde oc at aullu med þa fara sem hann ætte þa sialfur. skyllde optnefndur biornn þolleifson eignazt til fullrar eignnar æfennligrar fyrir sina armædu allar þær ælangr sem ordit hefde æ fyrskrifudum peningum fra þeim fýsta dege er þeim uar olejfeliga halldit oc til þess er hann kynne þa aptur at fa. hia huerium helldz þeir stæde oc hann kynne þa upp at fretta enn afhenda olofu aradottur eda hennar erfingium suo mykla peninga sem jnn kom j fýstu oc fyrskrifad stendr.

for þesse giorningr fram um uorit næsta adnr enn biorn þolleifson reid til reykholu oc hann tok þa ad sier oc hier epter uil ec sueria ef þurfa þiker.

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. „Umbodsbref Biörns Þorleifssonar af Ólöfu Aradottur“ Kr. 2. ²⁾ daudum, frumbr.

Öc til sanninda hier um setta ec mitt jnnsigle firir þetta vittnisburðarbréf er skrifat var j hundadal enum meira j breidafiardardaulum faustndaginn næsta fyrir translacio sancte thorlaci episcopi þa er lidit var fra hingatburd nor(s) hera jhesu christi M. cccc. lxx. oc niv ar.

215.

30. Júlí 1479.

á Hólum.

VITNISBURÐ, að Loþtr Ormsson hafi samþykkt það kaup, er Solveig Þorleifsdóttir móðir hans seldi Sveini Guðmundssyni jörðina Hamra í Tungusveit.

AM. Apogr. 5621 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali á kalfskinn“.

Þath giorum vit kolle magnusson ok jon þordarson leikmenn godum monnum viturligt með þessu ockru o;nu brefi. ath vith vorum i hia sam ok heyrðum a heima i domkirkjunne a holnm j hialtadaal fimtudagen næsta fyrir andressv vm veturenn ord ok handaband loptz ormssonar af einne halfu enn sveiñs gndmundssonar af annarre at fyrnefndur loþtr samþykke þat jardakaup sem moder hans solueigh þorleifsdotter hafdi giort vith adrnefndan svein guðmundsson þa er hvn hafdi sellt honnm hamra er liggia j tungusveit i mælifellzkirkjusokn með ollnm þeim gognum ok gæðum sem greindre jordu hafdi fylgt ath fornu-ok nýjo ok þau vrdn fremst eigande ath ok hier efter vilium vith sueria ef þurfa þiker. Ok til sannenda hier vm settum vith fyrnefnder menn ockur jncigle fyrir þetta vitnisburðarbréf skrifat á holnm j hialtadaal faustudagen næsta epter olafsmessu fyrri Anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

216.

30. Júlí 1479.

á Hólum.

SKIPAN Ólafs bisknps Rögnvaldssonar um sálumessur á Hólum í Hjaltadal.

AM. Fæc. XXIV, 4, frumrit á skinni. Af 24 innsiglum eru nú 12 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 8262 (eptir frumritinu). Skipan þessi er

til í ýmsum pappírsafskriptum, öllum misjöfnum og til litilla brigða. Prentuð er hún áðr í F. Joh. Hist. Ecc^l. Isl. II, 612—616 með latinskri þýðingu.

Skickunarbref biskups Olafs vm salutíjder.¹⁾

In nomine domini amen.

Allzvoll dugum gudi til heidurs. jungfru marie. sancto iohanni episcopo holensi. hinum goda gudmundi oc ollum guds helgum til virðingar. heilagre hola domkirkiu til styrkingar. ollum syndugum monnum til miskunnar ok synda fyrirlatningar. oc sierdeiles ollum christnum salum til hialpar oc huilldar. Hofum wij olaf med gudz nad biskup a holum skipath ok sett eina æfenlega messu dagliga firir ollum christnum salum í fyrnefndre domkirkiu a holum. uid þath alltare sem fyrir nordan stendur svo leingi sem kristeñdomurenn stendur epter þuð sem síjdur er í morgum kirkiu í heimenum. Setium wij hier til ok tilskyldum einn prest í þessv biskupsdæmenu ath upp halda ok fram flytia þessa salumessu. lesande enn stundum syngiande huern dag a xij manodum suo leinge sem hann lifer. enn annar í hans stad ef hans kann uid ath missa. skal hann hafa þar firir fiogur hundrvt í kaup sitt ærliga med þessvm skildaga. atta stikur klædis. iij voder eda suo goda peninga ok eitthuert hundrad þar til ok fríj kost ok mat heima a stadnum a holum epter uorre skipan ok allra godra formanna a holum epter oss komanda samþýcki. sitiandi til bordz med kirkiupreste ok liggia í prestaburi. skal hann ok ganga til kors in festis duplicibus ok þa naudsyn krefur. Kann ok hans uid missa þa skolu prestarner þeir sem uacantes eru a stadnum halda uppe þessa somu salumessu suo hun falle onguan dag nidur. þar til annar prestur kemur í hans stad epter skipan ok rade formannanna a holum ok hafi þar fyrir vth af sama kaupe fyrir hueria messu epter tiltaulld. skal ok fyrnefndur prestur syngia salutider huern sunnudag um arid med odrum lærdum monnum þeim sem hann kann til fa. kann hann ok onguann fa þa skal hann lesa

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

suo hatt ath uel megi heyra um kirkiuna uid sama alltare firir aptansong ok syugiaudi messu um morguuiu epter ath hringdum kluckum til huorstuegia j stopli.

Nv firir þann skulld ath þesse tidagiord skuli upp hald-
 azt obrigdilega firir ollum kristnum salum ok daglega syngi-
 atz ok lesazt sem fyrskrifath stendur. Hofum víj lagt til
 heilagrar hola domkirkiu staduum ok biskupsstolnum allar
 þær jarder ok þeuinga sem víj hofum feinget j seckter ok saka-
 felle sidan víj urdum biskup æ holum oc hier epter skrifath
 stendur. Jn primis bægisæ. skollatvngu. brattauollu firir nordan
 auxnadalshuide. horubrecku j olafsfirde. fluuastade j laufass-
 þingum. halfau presthuam j reyckidal ok eide æ lauganese
 j skeggiastadar kirkiusokn. suo ok þar med iordeua flata-
 tungu j skagafirði ef huu uerdur dómkirkiuunar eign iunan
 þrenna xij mánada. helldr ok tíutige hundrada j lausagozum
 sem firir huu skal koma epter þui sem bref þar um giord
 votta. Leggium víj ok til iordeua eptzaland j auxnadal ed
 víj keyptum med vorum þeuingum med x malnytu kugilld-
 um ok suo þar til aull þau malnytu kugilldi sem med iord-
 unum standa firir nordan. eru þau allz .xxx. Eru þesser fyr-
 nefnder þeuingar ok jarder fram lagdar ok med noðan for-
 lagseyri utgreiddar op(t)nefndum preste til kaups ok matar
 firir sitt arbeide sem oss syuetz med dandi manna radi.
 skulu ok aller naudsyuleger hluter til firsagdz embættis at
 domkirkiunne tillegiatz med yfersyn formannanna ok þeirra
 skipan. Þui bidium víj kíærlega virdulega herra med gudi
 ok alla edla prelata holabiskupa epter oss komanda. ath cou-
 firmera ok stadfesta þessa uora skipau ok giorning med síuu
 brefi ok innsigle. svo ath fyrnefd salumessa ok vigilie uerdi
 upp haldnar ok epter þeirra bodi æfenlega lesnar ok suugu-
 ar firir ollum kristnum salum. suo vel epter þeirra audlat
 sem vntst. Suo ok ei síjdur alla officialis hola biskupsdæmis
 ok radzmenu æ holum. Bidium víj ok æ heilagrar holakirkiu
 uegna ok biodum epter skylldu sina æ heilagrar hola kirkiu
 uegna. ef þeir uilia nockurñ godau hlut eiga med ollum
 kristnum salum fyrir utau euda ath styrkia ok upphalda

þessa optnefnda tíðdagjörd. ath setia prest annann j stadenn ef annars misser. sidsamann ok gudbræddann. lukandi honum fiogur hundrut j kaup arlega sem fyrskrifath stendur ok skipandi honum kost ok alla adra nauðsynlega hlute ok þat sem þessare salumessu tilheyrilegt er af fyrnefndum peningum ef biskupslaust er æ stadnum. En þa med biskups rade. ef hann er nær. setium víj ok radzmannenn æ holum med rade officiales ef víj erum ecki nær fullann ok allan procuratorem ok umbodsmann æ allra kristinna salna uegna ath aller fyrskrifader hluter uerdi upphaldner epter þui sem ádurskrifath stendur sem hann uill snara firir guds dome ok fordatz guds reidi ok allra kristinna salna æ domsdegi. Nu til meire uissu ok stadfestu ath þesse vor skipan skal óbrigdelega halldatz um alldur ok æfe hafa edla prelatar ok prestar sem hier epter nefnatz j brefenu samþyckt þessa vora skipun ok giorning ok æ prestastefnu voru æ eyrarlandi med þeirra samþycki sem víj hofum fundit sidan ok heita.

Broder jon med guds nad abote æ þingeyrum.
 broder einar med sama nad abote æ munkapuera.
 broder sigurdur prior æ modrunollum.

sirar og prestar.

þorsteinn ionsson radzmann æ holum.
 sueinbiorn þordarson.
 semingur magnusson.
 magnus ionsson.
 þolleifur magnnsson.
 sigurdur þollacksson.
 gudmundur skulason.
 hallur finzson.
 þorsteinn illugason.
 arnbiorn asmundzson.
 hallur arnason.
 þosteinn gudmundzson.
 ion broddason.
 ketill grimolfsson.
 olafur þorgeirsson.

arne hallzson.

ion ionsson.

nicnlas þormodsson.

andres ionsson. ok

stignr ingimundarson med fleire dandimanna samþycke sem ecki eru nefnder.

Ok til sannenda hier um setium vij vortt inncigli med adnrgreindra prelata ok presta inciglum firer þetta bref er skrifath var j domkirkiunne æ holum j hjalltadal fostndaginn næsta epter olafsmessu fyrri um sumarid. Anno domini 1000° cd° lxx° nono.

217.

5. August 1479.

í Klifshaga.

VITNISBURÐR um landamerki Efri-Hóla í Núpasveit.

AM. Fasc. XXIV, 24, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3017.

landamerki vm efre hola 1479.¹⁾

Þat gere eg tyme arngeirsson godvm monnvm viturligt med þessv minv brefi at eiolfur nlfsson sagdi suo eg heyrda at hann hefði sied og heyrð yferlesit a svalbarde j þistilsfirði bref med sex manna innsiglvn svo latanda at jordiñ efri holar j nvpasveit ætte flognr gerde tvo heima gerdi þvfvgerdi og kelna gerdi ok²⁾ þar efter sagdizst hann sveria villia ef þvrfa þætte. og²⁾ til saniñda her vm setta eg mitt insigli fyrir þetta bref skrifat j klifshaga j axarfirde fimtv-dagin næsta efter olafsmessv sidare þa lidit var fra hiñgat-burd vors herra jesv christi þvsvnd flogur hvndrvd snotiger og niv ar.

218.

20. August 1479.

á Munkaþverá.

ATLI, Kári og Eyjólfur Önnndarsynir selja Einari ábóta og klaustrinu á Munkaþverá allan skóginn í Vaglaþjörðn milli

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo fullum stöfum.

Merkilækjar við Valavörðu og Kiðsár, að fráteknunum ánefndunum parti, fyrir alls fimtán hundruð, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIV, 25, frumrit á skieni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá nema tvö. Bréfið er nokkuð feyskið. — Apogr. 3018.

bref vm vagla ok skogin j fnioskadál 1479.¹⁾

Þat gerym vær snorri biarnason ingimvndr halldorsson ormur ionsson loptur marteinsson þorarinn eireksson ok þessi avgmvndz son godvm monnvum viturligt með þessv voro opnv brefi ath þa er lidit var fra hingathbvrð vors herra ihesv cristi þvsvnd flogur hvndrvth snotiger ok niv ár a illugastodvm j fnioskadál svnnodaginn næsta efter kross-messo vm vorit²⁾ vorvm vær i hia savm ok heýrdvm á ord ok handaband einars aboþa ðá munckapverá af einni alfo en atla kara ok eyiolfs avnvndarsona af annarre ath svo fyrir skildo at þessir fyrr nefndir menn selldo einari abota ok klavstrinv a munckapvera allañ skoginn j vagla iordv milli markdælar vith valavordv ok kids ar er liggur i fnioskadál j hals kirkiv sokn til ævinnligrar eignar fra teknvm þeim skogar parte er liggur i mille lækianna vt fra flatagerdi fyrir nedan reidgavtv. skýlði huerr þeirra hafva floritigi timb(r)s arliga vr skoginum samfeingit stort ok smátt en ecki skylldi sv itala j erfdir ganga. skýldo þeir til bvss sins á voglum hafa allar naudsyniar vr skogi firir sik ok jordina en epter þa skýlði eingi sá señ býr á greindri iordv hafa meira vr skogi en leigulida þer. hier i mote gaf aboþhenn opt nefndvm monnvum fimm hvndrvth hverinum þeirra ok skýlði lvkazt á næstvm þremr arvm. jtem skýldo þeir fra klavstrinv hafa eyki i skoginum iamvel nætur sem daga ef þeir vildo til beitar þa þar er vnnit. skylldo þessir tidt nefndir menn atli kari ok eyiolfur svvara lagariptingum a avllvm þeim skogi sem þeir seldo abotanum. en einar abote eða klavstursens formenn a munckapverá halda til laga. ok til saannenda hier vm settvm vier fyr nefndir menn vor inncigli fyrir þetta bref skrifat á muncka-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ þ. e. 9. Maí.

þvera í eyiafirði favstvdaginn næsta fyrir bartholomeus-messo sama ári sem fyrir seger.

219. 20. August 1479. á Þingeyrum.

VITNISBURÐARBRÉF tveggja presta, að Solveig Þorleifsdóttir hefði lýst því í banasótt sinni, að Ólafr biskup skyldi eiga jörðina Flatatungu, ef hún væri eigi leyst innan þess tíma, er bréf þar um gerst vottar.

AM. Fasc. XXIV, 15, frumrit á skinni. Bæði innsigliu eru döttin frá. — Apogr. 3270.

Bref vm flatatungu.¹⁾

Þath giorum uid sueinbiorn þordarson ok gudmundur ionsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ath þar voru uid j hia æ breida-bolstad j uesturhope midkudaginn efter assumpcio sancte marie uirginis²⁾ ath sira sigmundur steindorsson ok olafur kodransson handfestu biskup olaf suo felldañ vitnisburd ath þeir skilldi sueria fullañ bokareid ef þurfa þætte ath solveig þolleifsdotter hefði þui lyst firir þeim ok skipat j sinne banasott ath biskup olaf skilldi eiga obrigidiliga iordena flatatungu er liggur j skagafirde ef hun uæri eigi leyst innan þess tíma af hennar erfingium sem þat bref ut uisar sem þar vm giorztt uottar. Ok til sannenda hier um settu vid fyrir skrifader prestar ockur incigli fyrir þetta bref er skrifath uar æ þingeyrum j hunauatzþingi fostudaginn næsta epter mariumessu fyrri. anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

220. 23. August 1479. á Reykhólum.

TRANSSKRIFTABRÉF af nokkrum skjölum um Guðmundareignir.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar og Dóru konu hans, í Fol. bl. 187—188, skr. 1604. Dómabók þessa hefir ádr átt Jón háyfirdómari Pétursson („þessa bók gef eg dóttur minni elskulegri Dóru Jónsdóttur. — Reykjavík, 21. Oktober 1891. — Jón Pétursson“). — Kriegers safn 2.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ þ. e. 18. Aug.

4to, bls. 285—295 með hendi Stýrs Þorvaldssonar e. 1700. — Uppbaf transskriptains er hjá séra Jóni í Hitardal í Landsb. 115. 4to bls. 144, en þar vantar niðrslagið.

transskriptarbréf af peningum Gnendar sem hann
hjiellt ranglíga fyrir Olufu Aradotter.

(D)ad giðrum wier Oddnr Sigurdzson. Ormnr¹⁾ brandzson og Gndmundur loptzson godum monnum kunnigt með þessu woru opnu brefi ad wier hofum sied og yferlesid opid bref med hangandi jnciglum heilum og oskoddum og so latandi ord epter ord sem hier seiger.

[Hér koma:

1, bréf frá 3. August 1460, DI, V, Nr. 200

2, bréf frá 5. Sept. 1460, DI, V, Nr. 202

3, bréf frá 6. Marts 1483, DI, V, Nr. 9].

Og til sanninda hier um setium wær fyrrnefnder menn wor jncigli fyrir þessi transskriptarbréf er skrifud woru æ reykholum æ reykianesi manudaginn næstan fyrir bartolomeus-messo [Anno²⁾] 00 cd. lxx og 1x ðr.

221.

6. Oktober 1479. á Möðruvöllum.

ÓLAFR prestr Ingimundarson vottar, að hann hafi krafid Ólafs Höskuldsson í umboði Ólafs biskups eptir prestastefnu dómi kirkjugózanna í Núpufelli, en Árni hefði aungva peninga fram lagt.

AM. Fasc. XXIV, 3, frumrit á skinni. Tvö innsigli munu hafa verið fyrir bréfinu, en annað þeirra er dottið frá. — Apogr. 3261.

Krafa til arna Hauskuldssonar.³⁾

Þath giorer eg olafur prestnr ingemundarson goInm monnum niturligt með þessu minu opnu brefi ath þa er lidet var fra hingathburde vorss herra ihesu christi þushndd fiogur hundrut siotiger ok niu ær. næsta dag firir michelsmessu um hanstid⁴⁾ reid eg til nupnfellz j eyiafirde beiddi eg og krafdeg⁵⁾ j umbode biskups olafs arna hauskolldzson fram-

¹⁾ Grimur, Kr. 2; ²⁾ [Dá liðið var frá hingaðburð vors herra Jesu Christi, Kr. 2; ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ⁴⁾ þ. e. 28. Sept.; ⁵⁾ Svo.

lags á aullum þeim peningum sem hann var skyldugur kirkinne j nupufelle epter þeim dome sem dæmdur uar á presta-stefnu á eyrarlande j eyiafirde en hann lagde aungua peninga fram. voru þesser vottar nær sem med mier ridu. ion þordarson og þorkell oddzson huerer ath sin inscigle settu med minu incigle til sanz uitnisburdar hier um firir þetta bref skrifath á maudruuollum j haugardal manudaginn næsta epter michelsmessu á sama ære sem fyr seger.

222.

8. Október 1479.

á Skarði.

VITNISBURÐR, að Ólóf Aradóttir hafi gefið Birni Þorleifssyni, þá er hún gerði testament sitt á Vatshorni í Haukadál, til fullrar eignar allar þær sektir og álögur, sem fallið höfðu á peningum þeim, er hún erfði eptir Ara Guðmundsson föður sinn og Þorgerði Ólafsdóttur móður sína, síðan fyrst að Guðmundr bróðir hennar Arason tók þá af henni.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 272—275, með hendi Styrs Dorvaldasonar e. 1700.

Umbodsbref Biarnar Þorleifssonar og
Olofu Aradóttur.

Það giöri eg Biörn Magnusson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi. að eg medkennist. að eg var á Vatshorni j Haukadál. þá Ólóf Aradóttir giörði sitt Testamentum. og lysti því. að hun hefði giefið Bjrni Þorleifssyni til fullrar eignar allar þær sektir og álögur sem fallið hafði á öllum þeim peningum sem henni hefði fallið til Erfdar epter Ara heitinn Guðmundsson föður hennar og Þorgerði heitina Ólafsdóttur modur hennar. síjdañ henni bar að taka peninga eptir föður sinn. og allar þær sektir og álögur. sem modir hennar bar að taka á sijnum peningum. síjdañ fyrst að Guðmundur Arason brodir hennar tok þá af henni. og þar til að hun deydi modir hennar. sagdist fyrskrifud Ólóf Aradóttir þessa fyrskrifada peninga hafa skipat fyrskrifudum Bjrni Þorleifssyni fyrir starfa sinn og omak sem hann (hafði) fyrir fyrskrifudum peningum. Enn

fyrir allañ kostnadinn þann sem hann hefði fyrir fyrskrifudum peningum. skipaði hun að hann skyldi taka af jnnstæðunni svo mýkid sem (hann) þættist vel halldinn af. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta vitnburdarbref. skrifad á Skardi á Skardzströnd fostudaginn næsta eptir Leodegarii Episcopi. þa er lidid var frá hingadburd vors herra Jesu christi M. cccc. lxx. og niu ár.

223.

9. Október 1479.

á Skarði.

VITNISBURÐ tveggja manna um það, að Ólöf Aradóttir hafi feingið Birni bónda Þorleifssyni eignarumboð á öllum þeim peningum á Vestfjörðum, er hún taldi sér til erfða fallið hafa eptir Ara Guðmundsson föður sinn og Þorgerði Ólafsdóttur móður sína, en Guðmundr Arason, bróðir hennar, hélt í augu hennar leyfi.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol., bl. 186—187, skr. 1604. — Yngri afskriftir eru í Landsbókasafni 115. 4to, (með hendi séra Jóns í Hitardal) og ÍBfél. 126. 4to, bls. 49—50 (eptir 115).

Wmbodzbref Olufar Aradóttur og
Biorns Þolleifssonar.

(Þ)að giorum wier Þorlakur Wigfusson og Biorn magnusson godum monnum witurligt með þessu ockru brefi að þar woru wid j hia a kuennabreckw j breidafiardardolum. saum og heyrðum a orð og handaband [bonda heitins biarnar¹⁾ þolleifssonar af eirni alfu. enn Olufar Aradóttur²⁾ af annari. faldist það og skýldist vnder þeirra handabandi. að nefnd Oluf aradóttur gaf fyrrnefndum birni þolleifssyni sitt fullt og logligt eignar umbod a ollum þeim peningum sem hun atti og eiga þóttist a vestfiordum. kuikum og daudum.

¹⁾ [Svo ritað í öndverðu, en síðan með annari hendi fært svo til: „heitins biarnar Bonda“; „Björns heitins bónda“ 115 og 126. ²⁾ „Mun þessi Ólaf ekki hafa verið kona Sumarliða Loftssonar ríka? Þeirra dóttir Kristín, er átti Jón dan, launson Bjarnar“; athgr. í 115 og 126.

jaurdum og kngilldum. frijdum og ofrijdum. þeim sem hun reiknadi sier til erfda hafa fallit epter Ara gudmundzson fodur sinn eccc hundrada og so epter þorgerdi olafsdotter moder sijna. v^e hundrada. fiogur c hundrod j jordum. hundrad hundrada j gripum og lausagotzi. Sagdi hun alla fyrrskrifada peninga standa hia gudmundi arasyni brodur sijnum j aungu sijnn frelsi. Sagdist og adnrnefnd oluf aradottur hafa beidz sjna¹⁾ peninga af gndmundi arasyni. og fyrirbodit honum ad hallda þeim. enn hann willdi henni aungu til suara. Skyldi biorn þorleifsson alla þessa peninga segta og sækia og sakar a gefa. ef þeim wæri halldit. og þeirra utkrefja²⁾ huar sem þeir stædi og ad aullu med þa fara sem hann ætti þa sialfur. skyldi optnefndur biorn þolleifsson eignast til [eignar og æfinligrar medferdar³⁾ fyrir sjna armædu allar þær alogur sem ordit hefdi æ fyrrskrifudum peningum fra þeim fyrsta deigi er þeim war oleyfiliga halldit og til þess er hann kynni þa aptur ad fa. hia hucrium hellst þeir stædi og hann kynni þa upp ad frietta. enn afhenda Olufu Aradottur edur hennar erfingium so myckla peninga sem jnnkoma j fyrstu og fyrr skrifad stendnr.

for þessi giorningur fram v̄m worid næsta dag adur enn biorn þorleifsson reid til reykhola og hann tok þa ad sier. og hier epter wilium wier sneria ef þurfa þiker.

Og til sanninda hier um settum wid fyrr nefndur menn ockar jucigli fyrir þetta witnisburdabref. skrifad æ skardi æ skardstrond laugardaginn næstan epter liotigarij⁴⁾. þa er lidit war fra hingadburd wors herra Jesu Christi ̄ eccc [siotyger og niju⁵⁾ ðr.

224.

10. Október 1479. { í Hjarðarholti.

25. Júní 1481. { í Hvammí.

KAUFMÁLABRÉF Ásgrims Sigmundssonar og Steinvarar Þórarinsdóttur.

¹⁾ D. e. = sinna. ²⁾ innkrefja 115, 126. ³⁾ „medferdar“ er hér bætt við, því að þvílíkt orð vantar eptir hugsaninni; [æfinlegrar eignar 115, 126. ⁴⁾ leodegarii messu 115, 126. ⁵⁾ lxxix 115, 126.

AM. Fasc. XXIV, 18, frumrit á skinni maukfuð. Gat er fyrir einu innsigli, en sjálft innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 1431.

In nomine domini amen.

lystitz og stadfestitz suo felldr kaupmale j millum asgrims sigmundzsonar og steinuarar þorarensdotta a þeirra brullaupsdege j hiardarholte j laxardal. a sunnudaginn næsta fyrir festum reliquiarum. þa er lidit uar fra hingatburd uors hera jhesu christi M. cccc. lxx og ix ar ath greindr asgrimur sigmundzson talde sier til kaups med nefnda steinuauru þorarinsdottur attatiger hundrada þar til skilin og j reiknud .xl. hundrada j iordunne biarge j midfæde er liggr j stadarbacka kirkiusokn og iordin rofa fyrir fiaugr hundrut og xx j saumu kirkiu sokn. og þar til .xvi. huñdrut j aullum peningum er fader hans sigmundr prestur steinþorsson gaf honum.

hier j mote reiknade þorarinn boñde aronson dottur sinne steinuauru þriatige huñdrada med þeim fridleika fyst jordin skogar er liggr j stadarfellz kirkiu sokn fyrir .xii. huñdrut og þar til fimm malnytu kugillde. ij. gellðfiar kugillde. kugilldiss hest. vij. huñdrut j silfri og iij huñdrut j þarfigum peningum ofridum. hier til gaf henne broder hennar sera hallr þorarinnson .x. huñdrut j aullum peningum.

gaf optnefndr asgrimr sigmundzson kvinnu sinne steinuauru þorarinsdottur j sinar lauggiafer jordina krossanes er liggr a uatznese j holakirkiu sokn er jungkære einar biornson hafde honum adur feingit til fullrar eignar efter þui sem hans bref þar um giort utuisar.

kiore optnefndur þorarinn aronson dotta sina steinuauru malakonu. reiknatz þui male hennar .lx. hundrada j garde þrattnefndz asgrims sigmundzsonar.

uro þesser brullaupsuottar hallbiorn jonson sigurdur brandzson prestar þollakr þorkelson gudine jonson. jon oddzson og jon þosteinson leikmenn og marger adrer goder menn.

Og til sannenda hier um settum uer fyrnefnder menn uor jnsigle firir þetta kaupmalabref skrifat j huamme j

huammsueit manudaginn næsta epter jons messu baptiste tueimur aruñ sidar en fyrr segeR.

225.

16. Október 1479.

í Haga.

VITNISBURÐUR, að Jón Ólafsson og Hallfríðr Þórðardóttir meðkendust, að þau hefði feingið Gísla Filippussyni til æfinlegrar eignar jörðina Botn í Patreksfirði gegn prófentu þeirra hjóna og framfæri hjá Gísla og örfum hans með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIV, 22, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru döttin frá. — AM. Apogr. 1153. — Niðr í innsiglaþveingina hefir verið rist annað frumrit bréfsins.

Bref vñ haga¹⁾.

Dath giorvm ver jon prestur marteinsson vigfus biarnarson þorolfur avgmvndzson ok avdvn hrafnsen leikmenn godvm monnum kvnigth med þessu voro oppnv brefi at þar vorv wær j hia ok heyrdivm á ath jon olafsson ok halfridur þordardotter koña hans medkenduzt ok vid geingv fyrir oss ath þau hefde giort so felldan giorning wid gisla filipusson. ath (þau) hefdi feingith honum bottn j patrefxirdi er ligur j saurbægiar kirkiv sokn á ravdasandi til æfinligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædivm sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornn ok nyiv ok þav vrdu fremzt eigandi at. enn hier j mot skildv fyrgreind hion sier æfinligt framfæri ok profentv hia fyrgrei(n)divm gisla filipusyne ok ingibiorgv eyolfsdottvr konv hans ok þeira örfvm enn (ef) greind jord bottnn kyne af at ganga þa skyldi advr greindr gisle eiga attgang at jordvne hvalskeru j patrefxirdi j savmu kirkiv sokn ok so mikit vpp j jordina dvfansdal er ligur j otradals kirkiv soknn sem dyrleika munur yrdi jardana bozt²⁾ ok hualskers. Ok til sannind á²⁾ hier vm settv wær fyrnefnder men vor incigle fyrir þetta bref er skrifat var j haga á bardar²⁾ strond laugardaginn næsta eptter kaliktus²⁾ Messv. arvm eppter gvdz byrd 0°. cccc. lxx ok ix ar.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

226. 18. Nóvember 1479. undir Núpi.

BJARNI Þórarinsson selr séra Jóni Gíslasyni til fullrar eignar jörðina Hraun í Keldudal fyrir sextigi hundrada í öllum peningum.

AM. Fasc. XXXVII, 7, transskript & skinni frá 1504.

Þath giorvm ver sera are gudlavgsson. gudmvrdr jons-son. gizur eysteínsson. jon biarnason godvm monnum kvnigth med þessv woru opnu brefi ath þar vorum ver j hia savm og heyrðvm a ord og handaband þessara manna af einne alfv biarna þórarinssonar enn af annari sera jons gíslasonar. ath suo fyrir skilldv ath fyr nefndr biarne þórarinsson selldi adrnefnðvm [sera joni¹⁾] gíslasyni jordina hrvn til fullrar eignar er ligr j keldudal j dyrafirdi med vpplagi og samþýki solveigar gudmvrdrardottr konv sinar med aullum þeim gognvm og gædum sem greind(r)i jorðv fylger og fyllgt hefer ath fornv og nyiv og eg vard fremzt eigandi ath eptter gvdmvnd arason²⁾ minar konv vegna. hier j motti gaf tittnefnður sera jon sextiger hundrada j avllvm peningum og skyllði lukast a þrimur arum. Enn ef fyrnefnð jorð hrvn geingr aptr ath lavgum eda ofriki þa skal fyrnefnð sera jon eignast jordina hest j avnvndarfirdi er ligr j hollz kirkiv sokū j so micith sem hon nemur. skyllði opttnefnður sera jon hallda jorðunni til laga enn þratnefnður biarne svara lagaríptingum. Og³⁾ til meiri vissv hier vm setta ek tittnefnður biarne mitt jncigli med anara dandi manna jnciglium. Ok³⁾ til sanninda hier vm settum wer fyrnefnðer menn wor jncigle fyrir þetta jardar kavps bref skrifat vnder nupi j dyrafirdi fimttvdagin næsta eptter marteinsmessu anno domini³⁾ 0° cccc^o lxx^o nono.

227. 24. Nóvember 1479. á Hólum.

VITNISBURÐR, að þeir bræðr Haldór, Hrafn og Snjólfur Brandsynir geingu í borgan við Rögnu Rafnsdóttur móður sína

1) [tvískrifað í skinnbr. 2) Svo. 3) domino, skbr.

að svara kirkjugózum á Barði vegna Brands Haldórssonar föður þeirra, eptir því sem á hvers þeirra hlut kæmi á móts við systur sínar.

AM. Fasc. XXIV, 9, frumrit á skinni. Innsiglin (3) eru dottin frá.

Þetta bref ber vitne að biskup olafur
hefnr ecki orietteliga dæmt þa
skulld a þa brædur¹⁾.

Þath giorum vith gudolfur prestur magnusson ok illnghe helgason leikmann godum monnum viturligt med þessu ockru opnv brefi ath vith vorum j hia sævm ok heýrdum a j kirkiunne a barde j fliotum ord ok handaband þessara manna rognv hrafnsdottur af einne halfu. Enn af annari halfu halldors brandssonar. hrafns brandssonar ok sniolf's brandssonar. sona hennar skilgetinna. ath suo firir skildu ath fyrnefnder brædr geingu j borgun ath suara kirkiugozum a bardi vegna fodnr sins brandz halldorssonar medan hann hefdi halldit bard suo mýklu sem á hvers þeirra hluta kæmi j motz uith systur sinar. Ok hier epter vilium vith sueria ef þurfua þiker.

Ok til sannenda hier vm settum vith fyrnefnder menn ockur jncigle firir þetta bref skrifat a holum j hialltadal midvikudagenn næsta firir katerinar Oesso. anno domini M^o cd^o lxx^o nono.

228.

11. December 1479.

á Hólum.

ÞORLEIFR Björnsson fær Ólafi biskupi til panta upp á þrjú ár í skuld sína jörðina Galtarnes í Viðidal með kúgildnm, er þar með standa, en væri jörðin eigi leyst á þriggja ára fresti, þá skyldi hún eign biskups.

AM. Fasc. XXIV, 6, frumrit á skinni með öllum (3) innsiglum. — AM. Apogr. 3263.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups.

Brief vm galtaness¹⁾.

Þat giorum vier andres jonsson prestur jon þordarson og sueinn gudmundzson leikmenn godum monnum viturligt med þessv vorv opnv brefni ath arvm epter guds burd. 0° cd lxx og niv ar a laygardagin nesta firir lyciu messu vorvm vier j hia savm og heyrðvm a ord og handaband vors virduligx herra og andaligs favðvrs biskups olafs a holum af einne alfv enn þorleifs biornssonar af annare ath svo firir skildv ad fyrnefndur þorleifur feick biskupenvm til panta j skyld sina jordena galltarnes firir xl hvndroda j vididaal j hunnavazspingi er liggur j asgeirsar kirkiv sokn vppa þriv ar og þar med tvo malnýtvm kvgilldi er standa med jordene. skal biskupin taka landskylldur ok leigrv af greindri jordu og kvgilldvm upp a fir nef(n)d iij ar. enn ef eigi er jordin leyft jnnan þriggia ara þa skal fir nefnd jord galltarnes vera obrig(d)ilig eign biskupsins a holvm med ollvm þeim gognvm og gæðvm er greindri jorðv fylgir og fyllth hefir at fornvm og nyv ollv til skilldv enn ongv fra skilldv og optnefndvr þorleifvr uard fremst eigandi ath. skal þorleifvr lagariftingvm suara firir jordena enn biskupin halda til laga. Og til sannenda her vm settvm ver fir nefndir menn vor jncigli firir þetta vitnisburðarbref skrifat j sama stad degi og are sem fir seigir.

229.

11. December 1479.

á Hólum.

BRÉF Þorleifs Björnssonar um pantsetning hans á Galtarnesi í Viðidal til Ólafs biskups um þrjú ár.

AM. Fasc. XXIV, 7, framrit á skinni með einu innsigli (Þorleifs) nokkuð skemdu. — AM. Apogr. 3267.

vm galtaness²⁾.

Þath giorer eg þorleifur biornsson godum monnum uit-

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi, nema fyrsta orðið er ritað á 17. öld. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

urligt med þessu minu opnu brefi ath eg medkeunutz ath eg hefi feiuget virduligum herra. herra olaf med gudz nad biskup æ holum jordena galltarnes er liggur j asgeirsóur kirkiusokn firir xl hundrada og þar til tuo malnytu kugillde med þeim skilmala ath ef iorden er ecki leyst innan þrenra xij mauada med fiorum tugum hundrada. þa skal hun uera obrigdeleg eign adur nefntz biskups olafs med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindre iordu hefer fylgt ath foruu og nyiu og eg uard fremstz eigandi ad aullu til skildu en aangu fra teknu. skal og fyr greindur biskup olaf taka leigur og landskyllid af nefndre iordu galltarnesi þar til ed peningaruer eru aller luckter. ok¹⁾ til saninda hier um setta eg fyr nefudur þorleifur biornsson mitt incigle firir þetta bref skrifath æ holum j hialltadal laugardaginn næsta efter coucepcionem sancte marie uirginis. anno domini m^o cd^o lxx^o nouo.

230.

13. December 1479.

í Miklabæ.

VITNISBURÐUR Jóns Þorbergssonar um Miklabæjarrán.

AM. Apogr. 3597 eptir transskripti frá 13. Júní 1480. — Afskript af þessu bréfi er í Bps. 3. Fol., Landsbókasafni 107. 4to, bla. 125—126 (skjalabók frá séra Jóni Haldórssyni í Hitardal) og MSteph. 78. Fol. bla. 181—182, skr. c. 1750.

Þath giorer ec jon þorbergsson godum monnum uiturligt med þessu minu brefi ath ek var æ miklabæ j skagafirdi j blaunduhlid þa er sigmundr prestur steinþorsson. einar biorsson med sinum fylgiorum er suo heita

ueruard einarsson. jon einarsson.

sigurdur einarsson. thomas hrafnsson.

petur þorsteinsson. narfi jousson.

sigurdur iuarsson. eyolfur gunnarsson.

asgrimur sigmundsson. jonar .ij. sigmundzsyner.

olafur asbiarnarson ok ion bup' hestastrakur.

¹⁾ Svo hér fallum stöfum.

gripu ok ræntu nefndan miklabæarstad fyrir sira jone broddasýne. knomu hier til seinna þessir .ij. menn olafur þorbiarnarson ok jorundr lopszson. suo uis(s)i ek fyrir full sannindi ath þessir fyr nefnder menn sigmundr ok einar med sinum ollum fylgiorum nefndum ok onefndum speitu ok uppneyttu kost fyrnefndz sira jons broddasonar. ok suo skipadi tittnefndur sigmundr prestur ok let drepa fyrir nefndum sira jone .v. hans eigin kyr. tarf tæuuetran ok kuigu ueturgamla. hier med spentu þeir upp heven. ok elldebranda j suo mata. ath þeir gafu þau bestum sinum. sum feingu þeir j burtu odrum monnum. En sum fluttu þeir sialfer j bruttu. brutu þeir uida stadin ok spilltu honum ok eitt stortt jardkeralld er kirkian hafdi leingi att. spilltu þeir ok brutu ok breнду uidunum. suo ok uissi ek fyllelega ath þeir lettu reka j bruttu .x. uxa gamla. En þa peninga er þa uoru epter. ok med marki sira jons voru. afmorkudu þeir utan ueturgamallt fé. uoro þat .x. kyr. .ij. kuigr tæuuetrar ok .xiiij. naut ueturgaumul. Raku sidan brutt þessa peninga ok þar med .v. kyr er hola stadur atti med hans eigin marki. ueturgamallt fé. er sira jon atti. v. tiger ok hest gradan. ueturgamlan hest ok hross.

Ok til sanenda hier um setti ek mitt jncigle fyrir þetta bref skrifath' a miklabæ j skagafirdi j blaundublid upp a sancte magnus dagh fyrir iol. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi þushund .cccc. lxx. ok .ix. ár.

231.

20. December 1479.

í Rómaborg.

LEYFISBRÉF Júlíanuss biskups í umboði Sextuss páfa hins fjórða handa Páli Jónssyni á Skarði og Solveigu Björnsdóttur til hjónabands, þrátt fyrir fjórmennings frændsemi þeirra á millum, og skipun til (Magnúsar Eyjólfssonar) biskups (í Skálholti) undir banns þínu að hlýðnast þessu bréfi.

Landsbókasafn 115. 4to, I, 52, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730 (afskript þar af í ÍBfél. 126. 4to, bls. 111). — ÍBfél. 321. 4to, (fáin afskript frá 17. öld). — Advocates Library í Edinborgh

Coll. FMagn. 64. 4to, (n:1, 7, 14) bls. 6—7, með hendi séra Björns Hal-
dórssonar í Sauðlauksdal (nokkuð afbakað, og því ekki tekinn orðamunur);
virðist sú afskrift vera gerð eftir kvori í 8vo, sem og á, með hendi Jóns
Finnssonar í Flatey, skr. um 1644. Afskrift af þessu bréfi or og í ætta-
tölubókum séra Jóns Ólafssonar á Lambavatni. Sbr. bréf frá 19. Dec.
1481).

Leyfis Bref Pals Jónssonar á Skarde og
Solveigar Biörnzdottur¹⁾.

Wirduglegum Herra og födur í Christo með guds náð
Byskupe eða hans umbodsmanne í andlegum hlutum heyls-
um vier Julianus með gudlegre myskun Byskup Sabinensis
með skjrum gudz kjarleika.

kom su Bæn fyrer oss af hölfu Pals Jonssonar leik-
manns og Solveigar Biörnzdottur kvinnu yd(v)ars Byskups-
dæmis. ad þaug verande fiormenningar sijn í millum ad
frændseme gijrntust hjonaband saman ad draga. feingu þaug
nockur veitslu Bref hier um send ydur. Herra Byskup. ed-
ur ydrum umbodsmanne í andlegum hlutum. þaug hieldu
á medal annarra greina. ef ad slijkur frændsemeis stiettur²⁾
hittest þeirra á mille skylldu þier með þeim dispensera. ad
sagt hjónaband mætte þa saman draga. Enn ef þier ásakid
fyrregreinda menn um þa hlute. sem þaug giördu audmiuk-
lega ad bidia Postuligt sæte með [vægd og myskun³⁾] fyrer
ad síð þeirra saluhjlp. því af röggsemd heilags Pavans.
hvörs Skrifftafödurz geymslu vier höfum með höndum. og
hans sierlegu bode. því vær höfum vid hann hier um talad.
biöðum vier ydur hardlega í krafte heilagrar hlydne. og
under Banns þijnu. ad þier hlyded og hlyda látid fyrrnefnd-
um Brefum. ad ei kome þetta kveinsamt⁴⁾ kall oftat meir
til Herra Pavans Eyrna. og vær munum ydur með stefnu
láta fram fara [í Rom.

utgiefed⁵⁾ til S(ancte) Peturs under jnnsigle Skrifftafö-
urs Embættis 13 Calendas Januar(ij) á nijunda áre Sixti
Pava florda með því nafne⁶⁾.

¹⁾ Dispenserunarbref Paals Jonssonar, Advoc. 64. ²⁾ riettur (!) 64.
³⁾ [miskunnar vægd, 64. ⁴⁾ kvennsamt (!), Advoc. 64 og JFinnss. ⁵⁾
[Utgáfud í Rom, Advoc. 64, JFinnss. ⁶⁾ Á spásælu ritar séra Jón: "o:
Anno 1480 secundum chronologium Gordoni", og er það rangt; á að
vera 1479.

232.

1479.

SKRÁ um landamerki Brúnastada í Tungusveit í Skagafirði.

Landsbókasafn 58. 4to, bls. 82, skr. c. 1726 (feyskið).

Þesse eru landamerke. sem Brunastade addeiler fra öðrum jordum. á tuær hendur og að austan. fyrst a millum Þorsteinst(ada) úr storagriote vid svartá og so vppi litla skard. so i ytra endan á þorsteinstadatiörn. enn fyrir utan i þann stein sem steður á melnum fyrir austan sydra þellirsasenda. og so vestur j garden sem geingur a millum þafgrijmstada og Brunastada. so er og holme. sem nefndur er Brunastadaholme. er Suartá hefr afbrotid Brunastada lande. þar hun hefr þann vestare farveg geingid.

Þesse landamerke hafa halldiñ verid Brunastada i tijð Sira Sigurðar Þorlaxssonar sem Mælefells stad hiellt Anno Domini M^o cd^o LXXIX.

233.

[1479].

SKRIPTAMÁL [Ólofar Loptsdóttur].

JSig. 308. 8vo, pappirskver með hendi séra Ásgeirs Bjarnasonar í Dýrafjarðarþingum (d. 1773) eptir rollu á skinni, og er þetta ritað síðast á kverið, einmitt árið 1773, sama árið sem séra Ásgeir dó; tólr Hannes ritstjóri Þorsteinsson, sem fyrstr benti mér á skriptamálin og sendi mér afskript af þeim til Khafnar 1898, að séra Ásgeir muni einmitt hafa dáið frá afskriptinni, og því vanti niðrlagið af skriptamálunum¹⁾; styðst þetta og við það, að ekki virðist neitt týnt úr bókinni, heldr hafi hér aldrei verið skrifað meira. Á blaði í fjögur blaða broti, sem liggur í þessu kveri, er og ritað upphaf skriptamálanna, og fyllir það blað nokkurn veginn litla eyða, sem er öndverðlega í aðalafskriptinni. Á þetta blað er ýmislegt párað, þó með góðri og skrifaralegri hendi, svo sem: „Ecke er gaman að því illa [all]dre(?) dygd sem kann að spilla“, „Ha Edla og Velbyrdigum Amtmanne yfer Islande Hr. Ólaf

¹⁾ Í Prestatali séra Sveins Niðssonar er dánarár séra Ásgeirs talið 1772, en Hannes ritstjóri hefir fundið í handriti eptir meistara Hálíðan Einarason, sem Jón prestaskólakennari Helgason á, að séra Ásgeir hafi dáið 1773, og verðr það að vera rétt.

Stephanssýne“, „Monar Jon de Beladal“, „hier byriast og so sá vonde Sidur og“, og að lyktnm „The (!) Nicolausson“, sem líklega á að merkja Þorleif Nikulássson landþingskriofara.

Afskript séra Ásgeirs af þessu skjali or vönduð, og hefir hann leit-
 azt við að fylgja staðsetning frumritsins. For Hannes ritstjóri svo feld-
 um orðum um skjal þetta í bréfi til mín 23. Apr. 1898: „Frumritið er
 nú líklega glatað, en það mun hafa verið til langt fram á þessa öld.
 Svo sagði Pétur Eggerz (d. 1892) frá Akreyjum, or manna fróðastr var
 um ýmsa forna hluti, að hann hefði séð á Skarði á Skarðsströnd frum-
 ritið af skriptamálum Ólöfar ríku Loptsdóttur, og hefðu verið ófgr.
 Fleiri hafa og heyrð getið um þessi skriptamál, og kent þau við Ólöfu.
 Dykir því einginn vafi á, að þessi afskript í JSig. 308. 8vo, sé oinmitt
 afskript þessara skriptamáls, þótt nafn Ólöfar sé ekki nefnt, af því að
 niðrlagið vantar. Vera kann og, að nafns þennar hafi eigi heldr verið
 getið í frumritinu, og það er jafnvel all-líklegt, því að skjal þetta mun
 aldrei hafa átt að flækjast margra á milli, en munnmæli manni frá
 manni geta haft fullkomlega rétt fyrir sér í því að eigna henni þetta.
 Af skriptamálunum sézt, að kona sú, er þar um ræðir, hefir verið stór-
 andug, átt eignir í öðrum landsfjórðungum og verið opt á ferðalagi, er
 alt getr átt vel heima um Ólöfu. Það er auðséð, að mjög lítið vantar
 aptan af skjalinu, og að syndaregistrinn er um það leyti lokið, þá er
 afskriptinni sleppir“. Við þessi orð er fán að bæta og er flest í þeim
 tokið fram, som þarf. Þess má þó enn geta, að kona þessi segir á ein-
 um stað, að hún hafi verið svo ríkilát, að einginn maðr „þorði mér á-
 sakan að gefa“, og er leit á konu um langt skeið í sögu Íslands það,
 or hér getr verið um að ræða, annari en Ólöfu Loptsdóttur, sem annað
 eins geti átt heima hjá. Að visu getr Magnús sýslumaðr Ketilsson á-
 rið 1800 í riti sínu um kirkjur á Íslandi þess, að til sé enn tvenn skripta-
 mál, er kend sé við *Solveigu Þorleifsdóttur* (d. 1479) og *Solveigu
 Björnsdóttur* (d. 1495): „Endnu har man í Behold tvende saadanne
 Skriftemaale, som de to fornemme Koner *Solveig Thorleifsdatter* og
Solveig Björnsdatter siges at have gjort, og som deres Confessionarius
 eller en anden, som de have aahenbaret deres Bekjendelea. har skriftlig
 forfattet“ (Rask. 66. 4to, ble. 141—42).

Skriptamál Solveigar Björnsdóttur eru enn til og finnast í skjalabók
 með hendi séra Björns í Sauðlanksdal, sem nú er í Advocates Library í
 Eidinaborg 21, 7, 14. 4to. En um hin skriptamálin, Solveigar Þorleifs-
 dóttur, er það að segja, að þau hafa enn ekki fyrir mig borið. Verðr
 því ekkort með vissu um það sagt, hvort þau skriptamál, er hér kona,
 sé hin sömu og þau, er Magnús Ketilsson eignar Solveigu Þorleifsdótt-
 ur. Þó er ýmislegt er bendir á, að svo muni varla vera, og að þetta
 sé einmitt skriptamál Ólöfar. Er það fyrst, að þessi kona, er hér skript-
 ar, telr ekki hafa átt nema einn bónda, verið að eins eingipt, og
 má það heimferast upp á Ólöfu, en getr ekki átt við Solveigu, því að
 fyrst giptist hún 1434 Ormi Loptasyri, en tók að honum lifanda saman

við séra Sigmund Steindóreson og var síðan frilla hans um langa æf, og getr varla hjá því farið, að við það hefði verið komið á einhvern hátt í skriptamálum Solveigar. Annað er það, að varla mundi vera komið jafurkilátlega að orði í skriptamálum Solveigar, þó að hún væri rik og mikil fyrir sér, því að hér er sem sú kona tali, er mest haf átt undir sér allra kvenna á Íslandi á sinni tíð.

Um skjál þetta má enn geta þess, að ekki getr komið til nokkurra mála að ætla, að það sé samsetningr frá síðari öldum. Allr blærinn á því er rötgróinn 15. aldar blær, og sýnir það manni vel, hvað nærgangulir og atfréttir klerkarir hafa verið í skriptastólum hér á landi í páfadóminum, og eins hitt, að menn hafa eins og leitað sér fordildar í því, að útmála fyrir þeim syndir sínar sem mest. En þess verð að geta, að öll fyrirsögnin hér eptir handritinu mun vera eptir séra Ásgeir.

Um dánarár Ólöfar Loptsdóttur er þess að geta, að hún mun hafa látizt seint á árinu 1479 (Sbr. Sífu I, 25). Kemr hún síðast, svo menn viti, við bréf í lifanda lífi 9. Júní 1479, og á bréfi frá 29. Febr. 1480, (Nr. 237 hér á eptir) má sjá, að hún er þá dái („sem hústrá Ólufu hafði tilheyrt“), en 15. Apríl 1480 fara fram skipti eptir hana á Skarði¹⁾. Eg hef því fært skriptamál þessi til árs 1479, því að helzt er ætlanda, að þau muni gerð á efstu stundum hennar. Að vísu er á einum stað talað í *nútið* í skjali þessu („sem mér *stendr* verst, því að minn eiginbóndi *verðr* óptsinnis fyrir þeim áruna af mér“), og mætti af því ætla, að þau kynni að vera gerð í sótt ádr Björn Þorleifsson dó 1487, er Ólöf kynni að hafa í fallið; en á þessu einu er þó lítið að hyggja í sjálfu sér, og getr að eins verið frásagnarháttur sá, að hafa *nútið* fyrir *líðna tíð*.

Confessio Turpissima

uppskrifud epter gamalli Pergamentis Rollu

Anno 1773.

Ég aum sek og syndug í augliti almattigs Guds segi það gudi. hans millduztu modr jungfru sancte marie og öllum guds helgum monnum. og ydr minn andligur fader at eg [aumur kvenman²⁾] hefur misgiört j mote guds bodordum j ordum og verkum. j hugrenningum. j nidrfellingum

¹⁾ Solveig Þorleifsdóttir hefir og dáið sama ár (1479) á tímabilinu 19.—26. Maí. ²⁾ [í aðalafskriptinni er hér eyða fyrir þessum ordum, en á blaðinu í fjöggra blaða broti stendr: „aumur keniman“, sem án efa er mislestr fyrir „aumur kvenman“, því að af öllum formála þessum er ljóst, að það er kona, sem hér geingr til skripta.

guds bodorda og j vangeymslu hans laga og rettinda. j astleysi vit gud. og leti godra verka. j astleysi vid gud og oskapligre ohlydni vid minn sæta lausnara fôðr og modr og alla þa er yfer mig woro skipader mier til salubialpar. Einkanliga ma eg brædd vm vera at eg se hörmuliga vafiñ j vij höfudsyndum. það er at skilia ófund og ofmetnad. reidi. leti godra verka. agirni. ofneyzlu. saurlifi. þar med allar þær rætr og kvislir sem af sierhverri þeirra kunna at renna. ottar mig sarliga hafa snortid. Eg hefer misgert j seinkan jatningarinnar og j gleyming glæpanna og apturhvarfi syndanna. j heitrofi vid sialfañ gud. suo margfalldliga sem afskapliga. at eg fyllda það sialldañ eda alldri sem eg iatadi gudi j skirn minne og skriptamalum og eigi sidr rauf eg sarliga þau heit sem eg hiet fyrir sialfrar minnar heilsu. huort sem það var j peningum. fôstum. vókum eda bænahaldi edr pilgrimsferd til heilagra stada. Eg hefi misgert j allz hattar vanrækt minnar salubialpar. þuiat það gott sem mier var kent las eg skiott og hraparliga afsnidandi fyrir fiotleika saker framburðarins stafinn og orða samstöfurnar. þar med gleymandi ordin full. versin half enn stundum óll.

Þier med ma eg brædd vm vera at optsinnis hafi eg hörmuliga rangt lesit bæði saker vankunnandi og illvilia at eg villda eigi epter leita huad rett var. og það syrgiligra at margan dag fellda eg nidr allar minar tider. giórði þar fyrir aunga minning j minu hiarta mednockurri idran edur þeirri astundan at giallda aptur gudi og hans helgum monnum það er eg gleymdi med eiginligri og vilianligri vanrækt. Þier med geymdi eg sialldan med iafnadi at lesa¹⁾ þær veniuligar bæner sem eg sialf setti mier. suo at laungum let eg framar ganga leik og lausung og heimsligan hegóma enn þa góða hlute sem minne salu woro til bata. Eg hefer misgert j bôlvan og j bræði. j illyrdum og óþolinmæði vid mina navnga. þui at optliga sturladizt eg af litlu efni med omóguligri misþykt. þar sem til min var talat eitt ord

¹⁾ Hér þýtr fjögrblaðabrotblaðið.

omiukt gallt eg a mot mörg og hædilig með brigslan beiskrar samvizku. typtandi mier undirgefít folk framar með hotun og hardindum vondra orða með grimleiks yfergirnd rangrar afvirðingar helldr enn með miukbærri bæn eðr skylduligri siduendi. raskandi hörmuliga guds hatider með þeirri grein at eg skipaði minum verkmonnum at vinna a helga tíma. fleckandi og liotliga sialfa mig j þessum gud-ræka glæp suo at eg skar og saumaði bæði mier og óðrvn. þui veit eg mig sarliga seka vera þessa lagabrotz minna vegna og annara. þuiat eg mun suara eiga fyrir mig og alla þa er syndgast hafa j fyrrsagdri óhæfu af minni a-eggian. Væri sa nock(u)r er j moti mællti sakir gudhrædzlu minu bodi og skipan hliop eg fram j reidinnar æði með ferligum fvlyrdum og ofbelldi og geisiligum foradskap og akefðarfullum heitingum ef hann giórði eigi minn vilia.

Ósigert hefi eg minn sæti fader j fóstubrigði haska-samliga. þuiat allðri hellt eg dyggiliga þær skyldufóst(u)r sem mier woro settar og skipaðar af kirkiunnar formonnum. enn eg giórði mier fóstur epter minum hugþocka. suo bakferl-ada eg þessar og adrar gudligar skipaner at eg framde iafnlaga minn vilia j öllum hlutum. enn eg varp mier at baki bodord kennimanna og minna yferboda.

Ósigert hefi eg andligur fader j raskan heilags hiu-skapar. þuiat eg elskaði sialldan minn eiginn bonda epter gudligu lögmali. verandi optliga j likamligri naverv vid hann. bæði a helgum tímum og fóstutíðum. samþyckiandi honum j olofadri sambud a margan hatt sem mier þotti epterlatligaz. og þo eg hefði j fystu eigi fulla astundan eða vilia til at brigða þeirri samkvomu sem mier er einslaga sett j lögmalinu. þa drozt það af ockru blidlæti at siduzu j sameiginliga vidreign og holldliga samþægt. Eg hafði opt-ligar girnd og fyst at fremia þenna hlut með oleyfðum holldsins breyskleika enn tilheyrligri hugsan með gud-hrædzlu at geta gudi afspringi sem hann sialfur hefur bodið j rettligum hiuskap. Opt sinnis samteingdumzt eg minum bonda fra þeim tíma sem eg vnderstóð mig hafandi vera at barni og þan(g)at til er eg varð lettari. og ei síðr þaðan fra

og til þess tíma sem eg geck j kirkiu. þuiat þessar timar eru
 mior bannader af guði. og allteins gaf eg mior eingan gaum
 at þui huat mior hæfði saker þess heimuleika er eg hafði
 til syndarinnar og míns bonda. Eg fiell og optliga j þann
 fordæmiligan glæp j guds augliti at eg syndgudumzt med
 minum bonda þann tíma sem eg hafði blodfallzsott eigi ott-
 audizt at ef j þeirri aflagligri sambud gætum vid barn. yrði
 það annathuort líkþratt eda diðfulodt eda ððrum kynia
 meinum slegit. og suo margfalldliga saurgada eg mig j fyr-
 sögðum lesti at eg liet mior at baki med gleymingu guds
 bodorda þa kristiliga jatan er minni saluhialp til heyrði.
 glediandizt stund af stundu j astundan þessarar syðdar.

.

.¹⁾. Optsiunis
 hefer eg stygggt og sturlat minn bonda med mörögum asak-
 anarordum beiskrar wlfudar og gefit honum margan tíma
 rangañ grun vm sína radvendi at hann mundi eigi dyggi-
 liga sína æru og tru vid mig hallða. þo at eg hefði þar
 einga kynning af vtan goda. og hier fyrir hefer eg honum
 opt verit ovillianlig. int til þeirra þinga sem hann matti

¹⁾ Hér í þessu bréfi og í Hvassafellsbréfunum síðar, tákna punktar ekki að í hdr. vanti, heldr að feild séu úr orð, sem þóttu of klár til að prentast.

rettliga af míc krefja og eg var skyllbundin honum at veita an öllu torvellði. verandi honum ohlyðin j ordum og giördum. suo at eg veitta honum sialldan verduga vegsemd. hafandi vid hann mörgu sinni stygd og stírdlæti¹⁾. þwst og ofbelldi j hiartanu þo at eg taladi eigi sneydiligum ordum vid hann alla tíma.

Æinkanliga hefer eg misgert eigi síðr minn kæri fader at eg hefi optliga j blíðlæti verit með adra kallmenn. það er at skíllia j kossu og fadmlögum. gléðiligum ordum og líettlatu augna tilrenningum. j umspenningum og ná-k(v)æmri líkamanna samkuomu og j atekningum handanna og marghattuðum víðvíkum þeim er full blíða mætti af ger-azt. og þo at með guð(s) drottins forsió og þeirri minni a-stundan at eigi skyllði eg af þess hattar manni saurgazt. og þo at eg hefði víð sialfa hordomsins framning
 fri verit. þa hefer eg allt eins af
 fyrr sögdum blíðskap ruglazt með sialfri míc

 og huílik synd míc er þetta. legg eg hana upp under mísk-unnardom drottins míns og yduart fóðrlígt vmdæmi j guðs nafni.

Mísgerit hefi eg minn kæri fader j allzhattar leti goðra verka j ofmíklü ölmusuleysi víð hinn fateka. suo at sialldan veitti eg þeim mat og klæði eðr herbergi omöglandi. helldr hatadi eg optsinnis guðs veslínga með mörgum meinyrdum. Suo og þo at eg fretti andlat manna gleymdi eg at bíðia fyrir þeim. og þott eg leitadi víð. giörða eg það skíotlíga og oskinsamlíga. híer með hefer eg orækilíga beðit fyrir míc og óðrum og sialldan haft þa elsku til guðs og manna sem míc hæfði. helldr elskadi eg leik og lausungu veralldarinn-ar. þrætr og sundrlyndi. guðhíalpareíða ut af mínum munní sendandi. þar með þrífeíða og heílsueíða. sveríandi og optlíga víð guðs móðr nafn með suo lítillí fyrirhyggíu at stundum veit eg eigi huort eg sver míg rétt eða rangt. stundum veit eg míg suarit hafa ranga munneíða svo at þuí helldr skyllði það trúazt satt vera sem eg hefer fram borit. Æink-

¹⁾ Svo.

anliga hefer eg misgiðrt andligur fader j leidiligri langrækni. þuiat hvat sem mier var misbóðit j ordum eða giörðum geick mier allðri vr hiarta saker minnar illzku. hlifða eg eingum j þessum glæp huorki skyldum ne oskyldum nema hellzt móðr minni. og þott nockörn tíma væri eg glóð og kát vid þa sem giörðu j móti mier var eg þo allteins j minu hiarta með gallbe(i)skri astundan hórmuligrar hefndar. þegar eg leiddi til minnis hvat mier þotti fyrr illa. hótandi æ sem tíðaz at þar skyldi gialld fyrir koma þa þeim þætti verst vid koma berandi með mier svo sara samvitvzku bæði innan kirkiu og utan. og ei síðr þann tíma sem eg tok at mier holld og blóð drottins míns ihesu christi þott omakligt væri. hjier með for þad sem enn var haskasamligra at þa er sa geick at mier með litillæti sem mier misbaud og bæði mig fyrirgefningar og eg syndiz hann meðtaka með blidum ordum og bryggiligri asionu. var eg j leyndum míns hiarta með anguriligri wlfwdar rót. klædandi svo fólkska blidu andlitzins með orækiligri reitþi hugskotzins. at þegar skyldi hann þui mæta sem mier þotti verr ef hann kynni mig síðar styggja.

Þessa synd hefer eg kæri fader omannligazt fram haft a þann mann sem mier stendr verst. þuiat minn eiginn bóndi verdr óptsinnis fyrir þeim aruna af mier og geingur su grein til þess at einn tíma sem vid tóludum ockar j milli. kom þad j hans orðræðu at hann hefði nalægr verit minni frændkonu með holldiligri sambwd. og þott hann birti mier þetta með einum samt heimuleik og æn nockóri minni atspurn þa hefer þessi hlutr suo mikinn grundvöll j minu briosti til stygdar vid hann at með ordum og einkañliga með þungum þyckiudrætti sialfrar minnar hugar. reñandi(!) laungum af minni hendi su dyggilig og auðveld ast og skyllðug elska sem eg atti honum at veita með rettinum þegar eg leiddi til vmhugsanar fyrr sagðan hlut. hjier með hefer eg hann óptsinnis grunat vm sama efni til annara kuenna mier skyllðra þott eg hefði þar yfer einga kynning frammar enn einfeltt hugarbóð sialfrar minnar. og þo allt eins hefer þad þungan mata míns lundernis til yfingar vid hann

suo at naliga hellt eg það fyrir satt j minv hiarta. nu með sagdri grein mier kunnugri fyrir hans framburd og eigi sidr fyrir mína grunsemd hefer eg iduliga með hann buit bædi með obrigdanligu hiuskaparbandi og likamligri na-veru. þó tidliga með litilli alvöru edr skylduligri vnder-vorpning. og huerr og huilík mín sekt meiri (eda) minni er stendr saman j þessu efni. legg eg hana með sinum greinum vnder miskunnarvalld drottins míns ihesu christi og yduart föðrligt heilrædi. þjer með hefer eg misgert andligr fadir j ofmikilli gleiming vm það godz sem eg a eda hefer att j öðrum sueitum edr landsfiordungum huilikar ölmösur þar af gioraz guds fataekum monnum. og þar um haft litla atfrett þa eg hefer sialf til komit hueriar afveitzlur vordit hafa j minni bruttverv og þott eg hafi grun at smærri hafi vordit enn heyriligt væri. þa hefer eg litla edr einga skipan a giort til umbotar adr enn eg ridi j burt og ei helldr ept-erhugsat þann tima sem eg kom heim at gefa fleiri ölmösur af þui godzi sem þa hefer eg milli handa edr adrer með minni skipan. þui ma eg hrædd um vera j guds augliti at guds veslingar þoli og þolat hafi sakir þessa míns gud-hrædzluleysis margfallt þrot bædi matar og dryckiar. klæda og herbergia læns lifs firring einshueria edr heilsution at þeir hafa matt fa fyrr og sidar fyrir mitt ofmikit manndomsleysi vm þetta efni. Vil eg feginsamliga þat allt samt gefa vpp vnder miskunnardóm drottins míns ihesu christi.

Öisgiort hefer eg andligr fadir j haskaligri vanrækt minnar hæstu saluhialpar. þuiat eg hefer sialldan með gud-hrædzlu edr kristiligri fyst og girnd bergt drottinligum likam og stundum eigi hirdt huort eg hefði bergt edr eigi hold og blóð míns sæta lausnara. helldr svo sem nöckut misgrunandi með efasemd hiartans ofalsada sannleiksins vnderstöðu til fullrar syndalausnar j þui gudliga stormerki eilifliga rikiandi vnder asionu brauds og víns at mína sal mundi það mega tælma fram a eilifa lifs braut þó at eg bergði eigi. og j adra grein duldzit eg vid at mier mundi þungt og aþyrgdarfullt j guds augliti með huilikum vidbun-adi eg leiddi at mínu hiarta helgaztan likama og dyran

dreyra lifanda gnds. þad heimskliga hugsandi at ognrlog reidi hins rettlatazta domara mnnði mig eigi nalgazt mega edr makliga slá ef eg ein stædi j milli margra annara manna þeirra sem hreinliga vaktadi sinar samvitzknr. med þessum hætti firdiz og fiarlægdizt mitt hiarta lifanda braud einglanna og bnrtt skyfdizt af fagnadarfullri nalægd og samvistn heimsins grædara. Enn fyllði fwlan falsaradom diðfulsins og hans eitrligvm teygingum. sno radlansliga reikandi j fyrrgreindu transti dular og ovitzkn stad af stad at sia og heyra margfalldañ ovinarins vondskap. þad til leggiandi af minni mannillzku sem adrer knnnv eda villdn eigi giðra. sediandizt allðri af lausungarfullri flóktan hngskotz og likama. sem þad himintvngl er at þrimligvm arum lidnvm fyllir sina ræs og nyar hana þegar an duðl edr builld.

Nn veit eg at omilldr daudi verdr endalykt a fyrr sagðri minni reikan. mun eg þa byria adra ras j salina þo at naudigr¹⁾ se. eigi lika helldr skapliga. þad er at skilia byrt af porthwsi mins relega²⁾ likama og fram j syrgilig og þo maklig vmskipti þislanna saker minna synda þær sem mig ottar nn þo at sidla sie at fiandinn mnni til elldzneytis geymt hafa minni hörmuligri sal til bótláusrar bólvannar. nema hinn hæsti gud virdizt sinvm miskunnaravgum til hennar lita j hverium eg set nv feginsamliga alla mína vón. Einkanliga hefer eg misgiðrt j siniligum stuld og osynligum. þvi j syniligum at eg hefer optsinnis kugat litilmagnan med okursamligri fiar vtheimtan. livgandi suo margan pening inn j minn gard þann sem eg hafði huorki heimilañ fyrir gialld ne giðf. og þo at eg ætti mala a nockurs mannz fe fyrir ymisligañ kaupskap milli hans og min. hafði eg optliga þann myn sem mier stod verr. þvi at eg heimta mína skulld miklu frekara enn eg vissa sannindi til vera j vnderstöðu kaupsis afflettandi suo naunginn sinu godzi med sviksamligum plóg fiandligrar agirni svo hörmuliga sem omannliga at þar fyrir vard hann óreigi og stafkall þolandu hier med hungnr og þorsta. kullda og krankleika og at sid-

¹⁾ Svo. ²⁾ relega, hdr. = relega.

uztu lifstíon og reiduleisi andar og líkama. enn eg hiełt hía mler hans gođz og þa skulđ sem eg átta honum at gíalđa. loekandi ađra menn med mler at neyta þeirra peninga j kosti og klæđum sem eg hefer so sviuirđliga aflat. hjer med fylgđi það sem enn var hörmuligra at þvrd og minkan a minv gođzi tíadi eg og greinđi olatliga saker olmósuleysis vid hinn volada. Enn vóxt og aukán minna peninga sagđa eg nandig og þo med falsi og vnderhyggín þá sialłđan er það varđ leggiandi þar vid minn bokaroid med mörgum málakrókum at mitt gođz væri eigi meira enn eg sagđa. hvar fyrir aller tollar og tíunder er eg atti at lwka kirkiu. prestnm. biskupum og fatækum monnum vorn sialłđan eđr alłđri af minvm peningvm rettliga lukt. Enn saker mins ofsa og oiafnadar þorđi eingi madr mler asakan at gefa. þo at þeir vissi mín ranginđi sno afskapliga óflgaz móti guds lógum og heilagra fedra setningu. Enn þui hefer eg misgiort j osyniligum stulđ andligr fadir at þeir hlntir sem mler yorv feingner til geymslv eđr beđin at gióra eitthvad wr þeim skutladi eg med odygd og afdrætti og umskipti. afhendandi þeim er mler feck minna eđr verra enn eg medtók j fystu vefianđi fyrir þeim aptr og fram sem eg kendi eigi íafnklókan mler j brógdum og kyndugskap suo hann trvđi minni sógn. glóđđnmzt eg omógvliga med sialfri mler af þessari lymsku sem eg hefđa rettliga fyrr greinđra hluta aflat. J annarri grein sem enn var haskasamligra. at þa er eg var j nóckórum naudum stóđđ heitandi ymissum hlutnm. pilagrimserđnm eđr offri til heilagra stada. j fóstnm og vókuum eđr bænahalđi. eđa aflatí einhuerra glæpa þeirra sem minni sálu vóru til eilífs obata þa rauf eg þetta þegar allt samt er eg komzt vr minum þravngingum. takandi það aptur under mig med eiginligum illvilia sem eg íatadi guđi og hans helgum monnum. og eigi fañzt mler meira vm þennan guđræka glæp enn eg hefđi đarat minn líka. Optliga hefer eg minn sæti fader stolit frægđinni burt af mörgum manni med gallblandinni bakmælgi. j aleitni og vmlestri þuiat þa leynda hlute sem minn navngnr lagđi vnder mig j truskap. rauf eg litlu síđar med hropligrí opinberan. vid

aukandi marga hluti illa. með lygiligum falsradum. þá er eg heyrði giarna adra vmlesturinn frambera. þar með neitadi eg sanna vera þá góða hluti sem madur ber j sialfs síns samvitzku. enn eg kostadi af öllu megni illskunnar at fordrifa og opinbera mannzins goda hluti. og at síduztu snere eg vm goda hluti míns samkristins mannz j þá hluti sem honum yfergafuzt iduliga j vesta efni epter þui sem eg gat minni illsku fremzt tilkomit. Enn eg sialf var sem annar skröksmadr. likiandi mig goda hluti fremiandi fyrir manna augum. enn eg ottudumzt eigi at reita guds asiónv með svivirdligum og skemdarfullum odadum. girnandizt at kallazt heilagur¹⁾ af monnum. enn eg var liót og leidilig j guds angleti. Optsinnis fiell eg j greypiliga gudlasta. þuiat eg eignadi þá hluti gudi sem eigi woru hans. þá er eg sagda með mier hann skapat hafa efni og vndirstödu syndanna. Neitadi eg og diarfliga hans hluti þá vera sem hans vorv. leggiandi hans helgazta nafn vid hegoma hluti með hæsta svardaga.

Enn nu allar fyrr nefndar greiner með sierhuerium articulís legg eg vnder miskunnarvalld drottins míns ihesu christi.

þiér með hefer eg misgiórt vitandi og ovitandi. vakandi og sofandi. viliandi og oviliandi a nótt og degi og a huorri stunda. fleiri og meiri erv minar synder enn eg mega ordum inna edr hug til koma. Enn nu vil eg fegiñ²⁾.

234.

6. Febrúar 1480.

á Reykhólum.

ÞORLEIFR Björnsson hirðstjóri norðan og vestan á Íslandi gerir þá menn kvitta og ákærulausa kongdómsins vegna, er faunguðu Bjarna Þórarínsson.

¹⁾ Svo. ²⁾ Hér þýtr handritið og hefir aldrei verið ritað meira. Vantar hér því niðrlag skriptamálanna, og mun þó ekki mikið vanta, því að mjög sýnast þau vera hér að lokum komin.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 345—347, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Kvittunarbref þeirra sem faungudu
Biarna Þorarinsson.

Það giðrer ec Þorleifur Þiornsson hirdstjóri norðan og vestan á Jslandi godum monnum viturlegt með þessu mijnu opnn brefi. að eg meðkiennunst að eg hefji gefid alla þa menn kvitta og ákiærulausa kongdómsins vegna. sem faungudu Biarna Þorarinsson. ef þeir hafa þar nockru afvega uti farit frammar meir enn lóg standa til. fyrir þa sök að nafn þorvaldsson og Jon Þiornsson beiddu mic og kröfdu að giora sier riett af fyrgreindum Biarna fyrir Rán og grip og heimsokn. er hann hafdi þeim veitt og flejrum óðrum. Svo og í annari grein hafdi fusi Biarnason kongs nmbodsmann j milli Gijlsfiardar og Långaness lyst áðurgreindañ Biarna og hans filgiara utlæga fyrir þann skuld að þeir forn heim á hans gard og drogu upp hans hus. enn báru í burt peninga. og því lyste optnefndnr fusi Biarnason fullri og allri heimsokn á áður greindañ Biarna og hans filgiara svo sem hann mætti það fremst giðra með lógum. Og til sanninda hier nã setta eg mitt jnsigli fyrir þetta kvittunarbref. Skrifad á Reikholn á Reykianesi sunnudaginn næsta eptir purificatio sancte Mariæ. þa er lidid var frá hingadburd vors herra Jesu Christi M. cccc. og áttatijge ára.

235.

10. Febrúar 1480.

í Holti.

TRANSSKRIFTARBRÉF þriggja manna.

Bisk. Isl. Skalh. Fasc. XIV, 1, transskriptið á skinni. AM. Apogr. Nr. 2467, stafrétt afskrift.

Þath giorum uær nafn prestur bauðuarsson. þordur jonsson og gudmundur olafsson godum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefi. ath uær haufnm sed og yferlesid óþith dómsbref þessara manna sem hier epter skrifader

standa með þeirra oskanddum ok hanganda jnzsiglum suo lúttanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr dómr Godsvins biskups um eyristolla Holtskirkju í Öundarfirði frá 18. Júní 1444, Dipl. Isl. IV, Nr. 698].

Og til meiri audsyningar hier nm settum nær fyrnefnd-er menn vor inzsigli firir þetta transcriptarbref skrifath j holli j aunundarfirði fimtadagin in festo scolastice. anno domini m^o. cd.^o octogesimo.

236.

29. Febrúar 1480.

á Reykhólum.

SAMNINGR þeirra Þorleifs Björnssonar og Einars Björnssonar af einni álfu, en Rafns lögmans Brandssonar af annari um mál Bjarna Þórarinssonar og þeirra bræðra Þorleifs og Einars, og geingr Rafn í borgan fyrir Bjarna, að hann verði laus úr fangelsi og komi til næsta Öxarárþings.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 335—345, með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700.

Giorningsbref at Þorleifur Biörnsson gaf Biarna

Þórarinsson lansañ úr fðngelsi.

Það giðrum vær Einar Brandsson. Bartholomeus Kolbeinsson og Þorvalldur Jonsson. gðdum mðnnum kunnigt með þessu voru opnu brefi. að vær vorum þar j hið. saum og heyrðum á ord og handaband þessara manna Þorleifz Biörnssonar. hirdstiora nordañ og vestañ á Jslandi. og Einars Biörnssonar brodur hañs af eirni álfu. og Hrafns Brandssonar af annare. lögmatur nordañ og vestañ á Jslandi. að þá er greindur Hrafn lögmatur dagþingadi Biarna¹⁾ Þórarinsson með því fðngelsi er Þorleifur Biörnsson hafði látid hann fðnga fyrir þær sakir er þessir menn kiærdu til hans. Jon Biörnsson og narfi þorvalldsson. að fyrnefndur Biarni þórarinsson hafði gripid þeirra peninga. Lýsti Þorleifur Biörnsson því fyrir oss fyrgreindum monnum. að hann hefði

¹⁾ Biörn, hdr.

fyrir þann skulld láttid fánga Biarna. ad þeir hefði beitt sig og krafid Jón og Narfe og flejri menn ad giora sier Riett af honum. og i þessari dagþingan lofadi Hrafn lögman. og i borgan gieck fyrir hönd Biarna. ad optnefndur Biarni skyldi koma til næsta ðxarðrþings ad forfallalaus. og svara þar sem löglega stefndnr öllum þeim málum sem þar verda med lögum til hans tölud. Hier i mót lofudu fyrnefnder brædur Þorleifur og Einar Hrafn lögmanni. ad þann sama gardinn Bæ á Raudasandi sem Biarni Þorarinsson hafdi ad sier tekid. skyldi hann hallda med frij til næsta ðxarðrþings. og alla þá peninga sem þar voru heima á gardinum þá er hann kwam til. og landskylldirnar af jördunum þeim sem hustru Olufu hafdi tilheyrdt vestur frá Skalanesi og til Vijka. og hann hafdi ad sier tekid. og þeir villdu honnm auðveldlega luka. er á jördunum búa. án nockrar þvingunar edur hrædsln j þessu takmarki um greindar landskylldir. at fráteknum Eyunum Hvallátrum. og fiörum málnytukugillum. er Philippus Sigmundsson átti j byggingu hia hustru Olöfu þar heima á sandi og þau malnytukugildi. er Biarni rak i burt frá Læk med marki Gudrunar Aradottur. og hun atti i byggingu hið hustru Olofn. Enn þær landskylldir. sem Biarni hafdi ecki ad sier tekid þridiudaginn næsta fyrir fardaga. og þá væri olycktar edur þeir villdu honum ecki giallda er á jördunum búa skyldi þeir brædur ad sier taka. Þorleifur og Einar. Medkendust þessir þrattnefndir menn Þorleifur og Einar. ad hveria linu sem þeir giördi hier uti um þessa peninga vid Biarna. ad þeir giördi það fyrir sjns herra naadng herra kongs Kristi-erñ skyld. ef það bevijsadist svo. ad hann hefði kongsins bref fyrir sier. enn ef einginn endilegur lagavegur geingur á um þessa peninga sem Biarni hefur at sier tekid. ad næsta ðxarðrþingi þá skyldi optnefndir brædur Þorleifur og Einar aptur taka Gardinn (j Bæ) á Raudasandi. og alla þá peninga frijda og ofrija. sem hann tok þar. enn gripið standa til laga og svo landskylldir af jördunum. j svo máta. at þeir skylldu giallda þær er á jördunum búa. Enn Biarni bitala þeim er honum gulldu npp á riettañ Reikningskap.

enn þa peninga alla sem Biarni hefur fyrir þeim tekit Þorleifi og Einari skyldi hann aptur leggja fyrst landskylldir af þeim jörðum sem þeim heyrði til sialfum og hafa aptur skilad fyrir fardaga. nema hann kunni ódruvijs ad forlijkast vid þá sem á jordunum búa. Svo og eij síjdur alla þá peninga adra sem hann hefur fyrir þeim haft. skyldi hann aptur skila strax er hann kiæmi vestnr þangad sem hann tók. hvert það var ur Gardi Fusa edur annarstadar. smior edur adra peninga. nema þeir vilie jnndælla giðra. enn gripin standi til rietta. skyldi Biarni óngva peninga hafa med frelsi edur þeirra heimilld framar meir enn hier fyr stendur skrifad i brefinu hverki minni nie meiri. Gaf þorleifur Bjornsson Biarna Þorarinsson kvittað og lidugað nt af sitt fðngiælsi j þessari dagþingan fyrir þann skulld. Enn hann lofadi ad svara lógum fyrir sig á þingi med vissri borgnn. Svo og eij síjdur gaf optnefndur Biarni tigtnefndað þorleif Björnsson og alla hans menn kvitta og ákiærnlausu med handabandi fyrir það er hann liet fðnga hann og i jðrn setja. edur hver hindran edur hugmód honnm var þar uti giðrt. edur i hverium stad er þat skiedi med ordnm edur verkum. svo framarlega sem hann mátti það fremst med lógum giðra. Lofadi tigtnefndur Biarni ad hann skyldi ecki ómak edur hugmód giðra þeim bræðrum þorleifi og Einari nie þeirra mðnnum nā þá peninga sem Gudmundur Arason hafdi átt. hverki gripa nie griþa lðta. og i aungum Ráðum þar um vera ad þeir sieu gripnir edur ómakadir fram um Óxarðrþing. Svo og eij síjdur lofudn þessir þrattgreindir menn þorleifur. Einar og Biarni. Hrafni lógmanni. ad þeir skylldu koma til næsta Óxarðrþings. eda þeirra löglegir umbodsmenn. med óll sijn próf og skilriþki er hverer hófdu um þessa peninga under dandimanna skodan og Ransak. hvad þeim list svarlegast. Hier med lofudu hverer óðrum gridum og fullum fridi. þorleifur og Einar fyrir sig og sijna menn. Enn Biarni fyrir sig og sijna menn. og alla þá sem honum vilja lid veita. og hann má vid ráða. og fyrir hans skulld vilia giðra fram yfir þingid. til þess hver kemur til sijns heimilis. ad riettnm dagleidnm. Medkiennunst og Hrafn Brandsson lógman. ad ec hefi geingit i

borginn fyrir Biarna Þorarinsson, að hann skal allan þennan skilmála hallda sem hier staar uti brefid, að koma til næsta Óxararþings, edur hans löglegur umbodzmadnr, að svara þar hverium manni Lög og Riett. Og til meiri audsyningar hier um setta ec Hrafn Brandsson Lögman mitt jnsigli med þessara manna jnsiglum sem hier ero skrifadir fyrir þetta bref, er skrifad var á Reykhólum á Reykianesi á þridiudaginn næsta fyrir Jonsmessu um veturinn þá lidid var frá Guds burd M. cccc. og Lxxx.

237.

1. Marts 1480.

á Reykhólum.

BJARNI Þorarinsson lýsir því, að hann hafi viljuð og ókúgaðr geingið til handabands við Hrafn lögmann Brandsson, að hann skyldi halda allan þann gjörning, er þeir höfðu gert, hann og Björnssynir (Nr. 236).

Kriegers safn 2. 4to, bls. 358—359, með hendi Styra Dorvaldssonar c. 1700.

Lofunarbref Biarna Þorarinssonar við
Hrafn Brandzson.

Það giðri eg Biarni Þorarinsson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi, að eg medkiennunst, að eg hefi viljugur og (med) minn godaþ vilia utaþ nokkra kugaþ eda þreynging geingid til handabandz med Hrafn Brandsson Lögman nordaþ og vestaþ á Jslandi, að eg skyllði hallda allaþ þann giörning sem hier stendur skrifadur i þessu sama brefi sem mitt bref og jnsigli hanger vid. Og til sanninda hier nã setta ec mitt jnsigli fyrir þetta bref, er skrifad var á Reykholum á Reykianese midvikudaginn næsta fyrir Jonsmessu Holabiskups um veturinn, þá er lidid var frá hingadburd vors herra Jesu christi M. cccc. og átta-tijger ára.

238.

6. Apríl 1480.

á Grýtubakka.

VITNISBURÐUR um illskiptafund þeirra Hrafns lögmanns Brandssonar og Magnúsar Þorkelssonar.

AM. Fasc. XXV, 14, frumritið á skinni. Síðara innsiglið er dott-
ið frá.

Jllskipta fundur hrafns lögmanns og
Magnúsar þorkelssonar¹⁾.

Þat giorum vid ion prestur olafsson oc thomas gud-
mundzson godum monnum viturlicet med þessu ockrv opno
brefui ad vid vorum þar j hia sãm oc heýrdum ð þa er
þeirra fundr varð Rafns branzsonar oc Magnús þorkelsson-
ar fyrir sunnan hnioskú ð gætum þeim er kallazt backa-
gatur fram j skogin. ste greindr Rafn af baki hesti sinum
oc hans fylgdarmenn þa þeir mættu sia adrnefndan Magn-
ús oc hans fylgiara. dro þa rafn vpp oc hans menn stal-
hanzka enn suerd sin or slidrum oc geingn þangat at sem
fyrnefndr magnús stodh fyrir kýrr oc þeir menn er med
honum voru. hieilt opt nefndr Rafn ð næctn snerdi oc vpp
reitt til hæggs oc suo hans menn med honum. Oc þa er
hann var suo nær komin opptnefndum magnúsi at hann
máitti vel hans ord heyra. lysti titt nefndr magnús þui at
hann uilldi ængn illu vid Rafn skipta heldur godu ef þess
væri kostur. Oc þui fyrirþað þrattnefndur Magnús sinom
monnum at hægua sla edr stinga rafn branzson edr hans
menn oc sagdizt ængua skæmm edur skada veita vilia rafni
branzsyni ne hans monnum. Oc efter þessi ord hio rafn
branzson fyrri at Magnúsi þorkelssyni huert hæg at ædrn
oc suo ei sidr hiuggu þeir sem rafni fylgdn. Oc til sann-
inda her vm settum vid fyrnefndir menn ockur inscigli fyrir
þetta bref er giort var ð grýtubacka j hafdahuerfui fimtu-
dagin j páscaviku anno domini M^o cd^o lxxx^o.

239.

14. Apríl 1480.

á Skarði.

ÞORLEIFR Björnsson handleggur Haldóri ábóta á Helgafelli
jörðina Bjarnarfoss í Staðarkirkjusókn klaustrinu til æfin-
legrar eignar, og kvittar Þorleifr um andvirðið.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú i Lande-bókasafni 858. 4to, bl. 131a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1480 er í AM. 252. 4to, bl. 47; AM. 480. 4to, bls. 6, og AM. Apogr. 1583.

Kaupbrief fyrir Biarnarfosse.

Dad giorum vier Oddur prestur Þorleifsson. Þordur Helgason. Þorarin Stephansson godum monnum kunnugt með þessu voro opnu briefe að vær vorum j hia sðum og heyrðum ð a Skarde a skardzstrond fostudaginn næstañ eptter paskavijku þa lidid var fra hingadburd vorz herra 1480¹). ord og handaband þessara manna Herra Halldorz abota a Helgafelli af einne alfu og Þorleifs Biornssonar af annare. að so fyrir skildu að firneffndur Þorleifur Biornsson handlagde adurskrifudum abota jordina Biarnarfoss. er liggur j Stadar kirkinsokn j Stadarsueit optnefdum Halldore Abota og klaustrinu a Helgafelli til æfnligrar eignar með ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur að fornu og nyiu. meðkiendist og adurskrifadur þorleifur að hann hefði fulla og alla peninga vppborid af abotanut Halldore fyrir greinda jord epter þui sem honum vel anægier og gaf hann kuittañ og akiærulausañ vñ adurskrifad jardarverd fyrir sier og ollum sju-um eptterkomendum. Lofade Þorleifur að suara lagariptingum a sagdri jordu. enn abotinn skilddi hallda til laga. og til sanninda hier vñ.

240.

15. Apríl 1480.

á Skarði.

SKIPTABRÉF eptir Ólofu Loptsdóttur milli Þorleifs og Einars Björnssonar.

AM. Fasc. XVII, ad 9, frumritið á skinni, og er samanstungið við skiptabréfið eptir Björn Þorleifsson frá 1467 (DI, V, Nr. 441). Til eru margar pappírshafskriptir af þessu bréfi, en þær eru allar ónýtar úr því frumbréfið er til, og ekki til annars en að glepja fyrir og villa, og hafa margar þeirra rangt ártal bréfsins. Ein, sem hefir haft ártalið 1477, hefir leitt Espólin í villu um dauðaár Ólofar ríku (Árb. II, 105).

¹) Svo ágripin; misskr. í 858: „148“.

Þat giorvm ver oddr petursson. gisli filippusson. einar oddsson. þorarin aronsson. finnr petursson oc þorðr helgason godnm monnm uitnlegt med þessv woru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra iehsv christi M. cd. oc lxxx ára. Manndagin næsta firir tiburcius Messo vm vorit¹⁾. ðá skarðe a skardstrand. worum ver til nefnder af ærlegum monnm þorleifi biörnnsyni oc einari biörnnsýne. at skipta oc j sundr telia alla þa peninga kvika oc danda. fasta oc læsa. frida oc ofrida er þeim hafde til erfda fallit epter hvstrv olofv loptzdottur modr sina sem gud hennar sál hafi.

Nv saker þess at fyrgreinder brædr þorleifur oc einar lofndn hnorr firir sic med fullu handabandi at hafa þat oc halda firir fullt oc logligt eignarskipti sem ver fyrr nefnder menn giordnm oc skiptvm þeirra j milli.

Jn primis skiptum ver skarðe ð skardstraund einare biörnnsýne med halfre saurbæiar fiðru oc aullum þeim eynm sem skarðe fylgia firir hnndrad hnndrada. þar med skiptvm [ver] honum ollum þeim eignvm sem þar ero med. fra tekitt galltardalstungv. Reiknduzt þessar eigner .xxxx. hundrada oc cccc hundrada. med þessum eyium er til woro lagdar til skarðz. ravðzeyiar oc hrvteyiar. suidnrr oc snðr lavnd. ase j holltvm oc þeim iordvm er þar til liggia. hraungerdi. xxx. hundrada. liotastader .xx. hundrvdum. uetleifshollt. .xx. hundrdvm. eyr j skoradal .xvj. hundrudum. hreimstader j nordrardal .xvj. hundrudum. tnær iarder j hnappadal anluis-kross oc þuerfell firir cccc oc .xx. reiknuduzt þessar peningar .cc. hundrada oc .x. hundrud betur. Hier med skiptum ver einare saurbæ a ravðasandi oc melanes. mafaberg oc hlidarhuamur. kluka oc grauf. stackar oc lambauatn. kirkivbol j kollzuik. uazdalr. geirseyr. hamar a hiardarnesi. ccc j andnum. illugastader oc half eyr j kollafirdi. galltargia oc klavfastader. reiknuduzt þessar peningar er sandi fylgia. oc lxxx hundrada oc .ccc. hundrada. Jtem hlaut einar nordr a straundum. kamb oc ofeigsfiord. kleifar oc anik. finnboaga-

¹⁾ D. e. 10. April.

stader, kios oc næstviðk. kersuogr oc giðgr. bær oc eyr. ingolfsfiordr oc hruteyiarstraund. Reiknuduzt þessar iarder .c. hundrada oc .xx. c^m betur.

Hlaut þorleifur biornsson j sinn hlut til motz uit einar brodr sinn þessa peninga.

flatey a breidafirdi með styckis oc sandeyium. reykyeyium. hrauneyium oc hergilsey oc ollum flateyiar löndum oc þar til suefneyiar oc galltardalstungu firir .c. hundrada. Mafahlid oc þær iarder er þar fylgia. hris. hollt. oc tunga. haufdi oc uik oc skerdingstader firir halft annad .c. hundrada. alftanes oc þær iarder er þar fylgia. straumfiordr. kalfalækur oc krossnes. annastader oc uodalækur. einifell oc .xxx. c.^a ueidurin j nordræ. ij. iarder uestur j sandzhræpp saudlausdall oc keflauik. reiknazt þessar iarder .cc. hundrada oc .xxxx. c.^a betur. siofarborg j skagafirdi oc þær iarder er þar fylgia með firir .cc. hundrada oc x. c.^m betur. þessar iarder með brianslæk a bardastraund. hrakstader oc haukabergr. litlu hlid. v. c.^d j uavllvnum. cc j drapskeri. halft þridia .c. j hvammi oc tuttugu. raudzdall oc arnorstader. hlid oc þuera. forsa oc uattarnes. eyiarnar huallatur. þessar iarder j kroksfirdi. skogar. gillastader oc tunga. bær. holar oc klettur. tindar oc ingunnarstader. ualshamar oc backi. brecka oc suarfholl. reiknuduz þessar iarder ccc. oc lxxx. c.^a betur. kalladarnes oc þessar iarder með. hamar oc suidinsuik. skard oc sunddall. guddaler oc kluka. bruara oc eyrar. kallbakur. reik[n]azt þessar iarder sem nesi fylgia .c. hundrada oc xx. c.^d betur. Hlaut þorleifur so micil lausagoz. v. c.^d oc .xx. með alftanesi j ollum fridum peningum at auk skulldanna. oc skyllði þessar peningar standa firir kirkiu reikningi. xij. c.^a með mafahlid. með einv kugilldi hia sigmundi þorsteinssyni oc tueimr kugilldum sudr j hnappadal a auluisrossi landskyldar kugilldi oc innstædv kugilldi. Enn með flatey oc suefneyium. einu .c.ⁱ fátt j .xxxx. c.^{da} sex kugilldi með iordunum j kroksfirdi. oc sex kugilldi með iordunum hia kalladarnesi oc halft ix.^{da} c. með galltardals tungu oc eigr kirkian þar sex kugilldi af.

Enn einar biornson j sitt hlutskipti þetta j lausagozi.

xix kugilldi oc .xx. heima med skardi oc halft fimtanda c. oc xx. er kirkian a skardi eigur. oc halft ed ix^{da} .c. med daugurdarnesi oc eigur kirkian þar af sex kugilldi. oc sex kugilldi j kroksfirði. sex kvgilldi med iordunum norðr a straundum.

Suo oc skiptum uer fyr nefnder menn j helminga ollum þeim peningum sem dauder woro a skardi innan gatta. silfri oc tygium. klædnate oc bordbunate. sængarklædum oc ollum avdrum ofridum peningum þeim sem innan gatta woro. woro þa epter oreiknader. xvij hestar er þeir villdv skipta med ser sialfir.

Og til sannenda hier vm settvm ver fyrr nefnder menn vor juncigli firir þetta bref skrifat æ skardi æ skardz-straund langardaginn næsta epter tiburcius Cæsson et ualeriani ari sem fyrr seger.

241.

17. Apríl 1480.

á Skarði.

ÞORLEIFR Björnsson selr Gísla Filippussyni jörðina Keflavík á Raðasandi til fullrar eignar og kvittar um andvirðið.

AM. Apogr. 1155, að því er virðist, eptir frumriti.

Þat giore ek þolleifur bio(r)nzson godum monnum viturligth med þessu minu opnu brefi ath egh hef selt gísla filipussyne jordina keflavík er liggir j saurbælar kirkjusokn med ollum þeim gognum ogh gædum sem greindre iordu keflavík fylger ogh fylgth hefur ath fornu ogh nýu ogh eg uard fremzt eigandi ath epter modr mina olofu lopztdottur. hef egh fulla peninga ogh alla vppborit i adrgreint jardar verd suo mier vel ðnægir ogh i kaup okath kom. ogh þui giore egh fyrgreindur þolleifur adrnefndan gísla orlungis kuit(t)an ogh ðkærulausan um adur skrifat jardar uerd fyrir mier ogh ollum minum logligum erfingium. Ogh til saninda hier vm sett(a) eg mith insigli fyrir þetta iardar-kaupsbref er giorth var a skardi æ skardzstrond. manudagin næstan fyrer jons Cæsson holabiskups vm uorit. þa

er lidit var fra hingatburd vorss heru ihesu christi M^o. cccc
ogh lxxx ar.

242.

25. Apríl 1480.

á Reynivöllum.

Fjórir menn transskribera fjögur bréf um Hvalsnes á Rosm-
hvalanesi.

AM. Apogr. Nr. 5607 „Ex transcripto“, þ. e. frumtransskriptinn
sjálfu, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er á kálfs-
skinn, með tveimur oskirum jnsiglam, og tveimur lausum þveingium“.

Þath gerum vær sigurdr jónsson. bryniolfur jónsson.
oddur sigurdzson ok gudmundur loptzson godum monnum
kunnigt með þessu voru opnu brefe ath vær haufum sied
ok yferlesit ok heýrt yfer lesin open bref með heilum ok
oskauddum hangande jnsiglum ok suo latande ord epter
ord sem hier seiger.

[Hér kemr:

1. Vitnisburðr um Hvalsnes] frá 16. Dec. 1435, Dipl. Isl. IV, Nr.
592;

2. Vitnisburðr um sama frá 17. Jan. 1436, Dipl. Isl. IV, Nr. 593;

3. Vitnisburðr um sama frá 10. Apr. 1436, Dipl. Isl. IV, Nr. 595;

4. Alþingisdómur um sama frá 30. Júní 1436, Dipl. Isl. IV, Nr. 599].

Ok til sanninda hier vm settum vær fyrnefndir menn
vor jnsigle firir þessi transkriptarbref er skrifut voru á
Reykholum á Reykianese þridiudaginn næsta epter jons-
messu holennsis episcopi þa er lidit uar fra hingatburd vorss
heru jesu christi M. cccc. ok lxxx ára.

243.

10. Maí 1480. }

í Hjörsey.

27. Júní 1481. }

í Hvammi.

HELGI Aronsson selr Guðina Jónssyni hálfu jörðina Hjörsey
fyrir jörðina Skiphyl í Krossholtsþingum, fyrir sextán hundr-
uð og þar til átta hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXV, 10, frumritið á skinni. Af fimm innsiglum eru
nú þrjú fyrir bréfinu.

Þat giorum uer sigurdur prestr ionson. jon sigurdzson. þorgils jonson. grimr aronson ok eillifr¹⁾ godum monnum nitrlagt med þessu norn opnu brefi. æ midukudaginn næsta fyrer nppstigningardag. þa er lidit nar fra hinngatburd uors hera jhesu christi. M. cccc. ok lxxx ara j hersey fyrir mýrum er liggr j braunhrepp norum nær j hia sauñ ok heyrduñ æ ord ok handabañd þessarra manna gudina jonsonar af einne hal(f)u enn helga aronsonar af annare ath suo fyrer skildu ath greindr helgi aronson selde nefndum gudina jonsyni fyr nefnda halfa jord hersey til frials forrædiss ok æfnligrar eignar undan sier ok sinnm erfingium. enn under adur nefndañ gudina jonson hans erfingia ok epterkomendnr. med anllum þeim gangnum ok geduñ. rekuñ ok renninguñ uantnum ok ueidestandum teiguñ ok taudum. tollum ok tilgiofuñ ok anllum þeim eiguñ ok uimmerkium er opt nefndri halfri jordu fylger ok fylgia hefer att ath fornu ok nju ok optnefndr helgi hefer fremst eigande ath ordit ath aullu tilteknu enn anngu fra. med aullu þui fie sem finnatz kynne j iordn ok æ nema laugleger keneñdr yrde til ath laugum. hier j mote gaf optnefndr gudine jonson tittnefnduñ helga aronson²⁾ .v. huñdrut ok xx med þeim fridleika. jordina skiphyll fyrer .xvi. huñdrut er liggr j braunhrepp æ myrum j krossholtz kirkiu sokn. þar til flaugr malnytu kugillde tuau gellðfiarkugillde. ij huñdrut j anllum peningum. skylldu gialldaz ij kyr ok gellðfiar huñdrat ath næstuñ fardaugum. enn allt annat ath audruñ fardauguñ þar epter komande. under batz tittnefndr gndine jonson ath suara kirkiunnar jnnstædu ath halfu ok porcio af tittnefndri jordu hersey upp æ xl uetr þott suo leinge hefde oreiknad uerit ok fyrnd ðu kirkinne þeire sem nu uar. skyllde tittnefndr helgi aronson suara laga riptingum æ þrattnefndri jordu hørsey enn þrattnefndur gudine jonson hallda til laga.

samþykte adrnefndr grimur aronson þennañ giorning ok

¹⁾ eyða i frumbréfinu fyrir föðurnafni Eilífs, og innsigli hans er ólesandi. ²⁾ Svo.

jardar saulu helga aronsonar brodur sins með handabaúnde suo ok eigi síðr samþýckte þrattnefndr helge aronson þa saumu jardarsaulu er optnefndr grimr aronson hafde adr sellt títtnefnduū gudina jonsyne þrattnefnda half(a) jörd hersey.

Ok til sannenda hier uū settum uær fyrr nefnder menn uor jnncigle fyrer þetta jardar kaupsbref skrifat j huamme j huamsueit miduikudaginn næsta fyrer petursmessu ok þals are síðar enn fyr seger.

244.

12. Maí 1480.

á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum lýsir jarðirnar Núpufell og Hnappstaði fallna undir heilaga kirkju og hennar formenn samkvæmt Eyrarlandsdómi frá 7. Júní 1479 (Nr. 202), er Árni Höskuldsson hafði rofið.

AM. Fasc. XXV, 16, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3274.

vm arne hoskuldzson¹).

aliktan vm Nupufell og Hnappstade ad fallnar sie vnder Hoola domkirkju²).

Vij olaf með guds nad biskup á holvm giorvm godum monnum viturligt með þess(v) vorv opnv brefi at saker þess at arne havskvldzson hefur rofit þan dom ok eigi af halldit sem dæmdur var a almenneligri prestastefnv a eyrarlandi j eyiafirði af tolf prestvm vegna kirknanna nvpvfellz ok nappstodum vm þav kirkivgoz sem þar hafa fallit hofum vij latit beida ok krefia kirkivgodzana fyrir badar kirkivnar j hinn síðasta eindaga ad michaelsmesv ok eigi feingit því holldvm vij jardernar badar nupvfell ok nappstadi fallnar vera vndir heilaga kirkiv ok hennar formenn epter því sem dæmt var ok at avk svo mikit lavsagooz sem kirkivgoozin erv meir enn jardernar eru dyrar til. fyrirbiodvm

¹) Utan á bréfinu með forni hendi. ²) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vij hvorivm manne at hallda þessar fyr skrifadar jardir nupufell ok nappstadi nema med vorv leyfi j moti retti heilagrar kirkiv ok þeim domi sem dande menn hafa dæmt-skipum vij sira klæng einarsson vndir hlydne at lesa þetta vort bref heima a nupvfelli suo allir heyre med tveimur vottvm j fardogvm nv næst er kemur svo ok logfesta strax epter fyr nef(n)da jord nupvfell med somum vottvm j vorv vmbodi vndir heilaga kirkiv epter þui sem logbok vottar. Vilivm vij yduart bref vm allt þetta fa seinna at þer hafit þessa vora skipan trvliga giort. Ok til sannenda hier vm settvm vij vort jncigle fyrir þetta bref er skrifat var a holvm j hialltadal fostvdagin næsta epter vppstigningardag anno domini 1000° cd^o octogesimo.

245.

16. Maí 1480.

á Hólum.

ÓLAFR biskup lýsir því, að hann haldi jarðirnar Núpufell og Hnappstaði með öllu því gózi, er þar fylgi, fallnar undir heilaga kirkju og hennar formenn samkvæmt Eyrarlandsdómi 7. júní 1479 (Nr. 202), er Árni Höskuldsson hafi rofið, og fyrirbýðr hverjum manni hald á þessum jörðum, nema með sinu leyfi.

AM. Fasc. XXV. 17, frumrit á skinni. Ionsiglið er skorið neðan úr faldi bréfa. AM. Apogr. 3275.

vm arne hoskuldzson¹⁾.

Vij olaf med gvds nad biskup a holvm giorvm godvm monnvm viturligt med þessv vorv opnv brefi at saker þess at arne havskvildzson hefur rofit þann dom ok eigi af halldit sem dæmdvr var a almenneligri prestastefnv a eyrarlandi j eyiafirdi af xij prestvm vegna kirknanna nupvfellz ok hnappstada vm þav kirkivgooz sem þar hafa fallit hofvm vij latid beida ok krefia kirkivgoozana [fyrir badar²⁾ kirkiunar j hinn sidasta einnaga at michae(l)smessv ok eigi feingit. því hold-

¹⁾ Utan á bréfinu tvicegis með fornri hendi; á seinna staðnum stendr: „arna“. ²⁾ [fyrir bodit(?), frbr.

vm vij jardernar badar nupvfell ok hnappstadi fallna(r) vera vndir heilaga kirkiv ok hennar formenn epter því sem dæmt var ok at avck svo mickil lausagooz sem kirkiv gozin erv meir fallin enn jardernar erv dyrar til. fyrirbioodum vij hvorivm manne at hallda þessar fyr skrifadar jarder nupvfell ok nappstadi nema med uorv leyfi j moti retti heilagrar kirkiv ok þeim domi sem dande menn hafa dæmt. skipvm vij sira geir fvsason vndir hlydne at lesa þetta vort bref heima a hnappstodvm svo allir heyre med tveimur vot(t)vm j fardogvm nv næst er kemur svo ok logfesta strax epter fyr nefnda jord hnappstadi med somum not(t)vm j vorv vmbodi vndir heilaga kirkiv epter því sem logbok vottar. vilivm vij hafa ydvalt bref v̄m allt þetta seinna at þer haft þessa vora skipan trvliga giort. Ok til sanenda her vm heingium vij vort jncigle fyrir þetta bref er skrifat var a holum j hialltadal þridivdagin næsta epter vppstigningardag anno domini M^o cd^o octogesimo.

246.

20. Maí 1480. í Kaupmannahöfn(?)

BRÉF Jakobs bróður Davíðssonar til Tideka Bernharðssonar (Bernhardi) og reglubræðra hans af Luciureglu um inntekning manna í regluna.

Bisk. 2. Fol., bls. 151, skr. c. 1693; er það kopiubókin frá Hólum hin lakari, og er bréf þetta hér svo meinlega afbakið. að eingin tók eru á að leiðrétta það til hlitar, og er það því hér prentað eins og það stendr í bókinni. Lítr út fyrir, að frumrit af þessu bréfi hafi verið sent til Íslands í öndverðu og borizt í hendr Ólafi biskupi á Hólum, og hafi síðan legið þar við skjalasafn stólsins. Síðan hefir það verið fært inn í skjalabók biskupsstólsins með öðrum bréfum.

Brief Jacobs Davidssonar Daterad Anno M. D.(!)

Lxxx med Einu brókudu Jnnsigle.

Honestis Deoque devotis personis Tideco Bernhardi ac consortj Suj prædilectæ Lucie Frater Jacobus Davidis Gardianus Hassilenus in Dej filio pax continua cum Salute omnium salvatoris clementia eiusque Vicarij in eodem

Sanctissimi Sixti scilicet Pate¹⁾ Qvarti. nec non vestrae devotionis affectu exigente. qvod dum ad ordinem nostrum diligitis vos Speciales benefactores ad amicos ordinis nostrae¹⁾ ad omnia suffragia fratrem Micj commisserem fænore tenes. pro qvanta mihi ex alto datur. recipio personam vobis participalidem¹⁾ bonorum omni concedens tam post mortem qvam vita proprios die noctuque i(n) missis vicibus. Jeiuniis. orationibus. prædicationibus. Laboribus. ac aliis piis exersitijs¹⁾ operarj dignabitur. filius virginis benedictionis super addens in Specialj ut dum obitus vestrj fuerint. cum Christo & Deo natj idem officiis fiet pro vobis qvoque fratribus nostris defunctis fierj est consvetus.

Datum Haffi anno Dominj M. CD. Lxxx in Vigilia [feste Penedesis²⁾ Gardianatus officii sub Sigillo.

247.

30. Maf 1480.

í Felli.

GEIR prestr Vigfússon vottar, að hann hafi lesið bréf Ólafs biskups (Nr. 245) á Hnappstöðum í Eystrum-Fljótum eptir boði biskups, og síðan lögfest jörðina undir heilaga kirkju.

AM. Fasc. XXV, 18, framritið á skinni með nokkuð brákuðu innsigli fyrir. — AM. Apogr. 3272.

vm napstadæ.

uitnisburdur um hnappstadi³⁾.

Þat glöre ek geir prestur vigfússon godum monnum vitarligt með þessu minv opnv brefi at ek hefer lesit mins herra biskupsins opit bref vnder hans hanganda jnsigli á faustvdagin j fardangvm nv næst er var. heima á hnappstavdvj j eystrvm fliotum epter þui þat þar vm giort vt- visar ok hann hefer mik tilskipat með ollum þeim greinvj sem þar vt j standa. svo ok lavgfesta ek strax vpp á stad- in fyr greinda jord hnappstadi epter mins herra biskupsins

¹⁾ Svo. ²⁾ [r.: festi pentecostes. ³⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

ymbodi vnder heilaga kirkiv ok hennar formenn epter þui sem laugbok vottar fyrir tveimur vottum magnvse hallzsyne ok brandi palsyne. Ok til sannenda hier vm setta ek mitt jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar j felli j slettahlid a þridiudagin næsta epter de trinitate. anno domini M^o cd^o octogessimo.

248.

13. Júní 1480.

í Miklabæ.

TRANSSKRIFT af bréfum um Miklabæjarmál.

Bisk. 3. Fol., bls. 494 & 500, bréfabók frá Hólum, skr. 1641—42.—AM. Apogr. 8598, með hendi Páls Hákonarsonar.

Brieff vm mykla Bæ j Blonduhljyd j skagafyrði.

Það giorum wær Andries Ormsson. Arne Eijnarsson. Olafur Jonsson. og Gudmundur Jwarsson. godum monnum witurligt með þessu woru Briefui að wier sðum og yfferlðsum. og einvirdiliga skodudum opiñ brief. með heilum og hangundum jnsiglum. so lýtanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr:

1. Bréf frá 22. Júní 1476, Nr. 77 að framau.
2. Bréf frá 17. Febr. 1476, DI, V, Nr. 724.
3. Bréf frá 14. Febr. 1476, með niðriagi af bréfi 9. Apr. 1476. DI, V, Nr. 728.
4. Bréf frá 13. Dec. 1479, Nr. 230 að framan].

Og til sanninda hier vm settum wær fyrr nefnder menn wor Jnsigli fyrer þessi Transskriffitar Brief er skrifud voru a myklabæ j skagafyrði j Blonduhljyd. þridiudaginn næsta fyrer Botolffsmessu. þa er lidid war fra hingadburd wors herra Jesu Christí M. cccc. og attatýger aara.

249.

14. Júní 1480.

í Miklabæ.

TRANSSKRIFT af bréfum um Miklabæjarmál.

Bisk. 3. Fol., bls. 258 & 261, bréfabók frá Hólum, skr. 1641—42.

Það giorum vier Andres Ormsson. Arni Einarsson. Olafur Jonsson og Gudmundur Jvarsson godum monnum viturligt með þessu voru Brefi að vier saum og yferlðsum og einvirdiliga skodudum opin bref með heilum og bangandum innsiglum so latandi ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr:

1. Bréf frá 27. Okt. 1474, Dipl. Isl. V, Nr. 680;
2. Bréf frá 28. Okt. 1474, Dipl. Isl. V, Nr. 681;
3. Bréf frá 16. Marts 1475, Dipl. Isl. V, Nr. 691.

Og til sanninda hier (vīm) settum vier fyrr nefnder menn vor jnsigle fyrir þesse transskriptar Bref. er skrifud voru a Miklabæ j Skagafyrði j Blonduhlyð midvijkudægin næsta fyrer Botolfsmessu. þa er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu christi þusund flogur hundrud og attatiger ára.

250.

16. Júní 1480. } á Reykhólum.
23. Júní 1481. } i Flatey.

GUNNAR JÓNSSON fær Ingveldi Helgadóttur jörðina Audunarstaði i Viðidal til meðferðar, og skyldi hún standa fyrir peningum þeim, er Kristín Þorsteinsdóttir átti undir Lopti Ormsyni, og hafði feingið Ingveldi til fullrar eignar, en Bólstaðarhlíð fær hann Ingveldi til fullrar eignar, svo framt sú jörð yrði eign Stepháns Loptssonar, dóttursonar Gunnars.

AM. Fasc. XXV, 15, transskript á skiani frá 11. Aug. 1495.

bref gvnars jonsonar og jngueldar helgadottur.

Vitnizburdur vm Audunarstadi og Bolstadahljfd¹⁾.

Þath giorum vær einar brandzson. hafliði skulason. ok hauarðr tumason. godum monnum kunigth með þessu voru opnv brefi. að þar vorum vær j hia. saum ok heýrdum á ord ok handaband þessara manna. gunars jonssonar af einne alfa. enn jnguelldar helgadottur af annari að suo fyrir skildu. að fyr nefndur gunnar jonsson feck adr nefndri

¹⁾ Utan á bréfinu með tveim höndum frá 17. öld, eða jafnvel 16. öld fyrri linan.

jnguelldi helgadottur jordina audunarstadi til medferdar er liggur j vididal j asgeirsdár kirkiu sokn til allz abata þar til sem hun fienge þa peninga sem kristin þorsteinsdotter moder hennar atti vnder lopti heitavm ormsýne. enn kristin moder adr greindrar jnguelldar hafdi feingit henne til fullrar eignar ok logligrar epterkæru. hier med handlagde optnefndur gunnar jonson. þrattnefndri jnguelldi helgadottur j þessu þeirra handabandi. oss fyr nefndum monnum nær verandum jordina bolstadarhlid j suartóardal. henne til fullrar eignar j fyr greinda skulld ok reikningskap. suo framarlega sem þessi fyr greind jord yrde fullkomiñ eign stefans lopztsonar erfingia loptz heitins. enn dottursonar þrattnefndz gunnars. enn tidtnefndur gunnar jonsson hafdi þa hans vmbod ad logum. for þessi giorningur fram a Reykholum á Reykianesi faustudagin næsta fyrir botolfsmesso. þa er lidit var fra kristburd þusund fiogur hundrut ok attatiger ara. Ok til saninda hier vm settum vær adr nefnder menn vor jncigli fyrir þetta bref er skrifad var j flateý a breidafirdi á langardagin fyrir jonsmessu baptista ari sidar enn fyr seiger.

251.

17. Júní 1480.

á Hólum.

TRANESKRIFT af Núpufellsdómi.

AM. Fasc. XXIV, 2, frumritað transskript á skinni. Af 4 innsiglum er eitt dottið frá.

Þath giorum uier sira ketell grimolfsson. andres ionson. gvdmundr jonsson ok olafur klængsson prestar godvm monnum uiturligth med þessv voru opnv brefi ath uier sam ok ýferlasvm opith bref med heilum ok oskoddvm hangaðum inciglum svo latanda ord epter ord sem hier efter skrifath stendr. [Hér kemr dómr um kirkjugózin í Núpufelli og á Hnappstöðum frá 7. Júní 1479, Nr. 202 að framan].

Ok til sannenda hier um settum uier fyr nefnder prestar vor incigli firir þetta transkriptarbref er skrifat var á

holum j hialltadal in die botholfui abbatis. anno domini. 1000.
cd. lxxx.

252.

18. Júní 1480.

á Sjávarborg.

RUNÓLFUR Guðmundsson selr Símoni Pálssyni jörðina Skinnþúfu í Glaumbæjarþingum fyrir tuttugu hundruð í lausafé.

AM. Apogr. 3592, að því er virðist, eptir frumriti.

Þadh geýrum við arne þorarenssoon ok sigurdur ionson godum monnum vitu(r)ligt með þessu okkru opnu brefe að þar vorum við í hia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þessara manna runols guðmunssonar af eirne alfu ok simunar pälssonar af annare að sua firer skildu að fyrnefndr runolbr selde adrgreindum simune iordena er sua heiter skinþufa er liggur í skagafirde í glaumbæar kyrkiusokn til fulrar eignar með ollum þeim gognum ok gædum sem greindre iordu filger ok fýlt hefur að fornu ok nýu ok hann varð fremst eigande að. skýllde titt nefndr simun gefa aðr greindum runulbe við fyrnefndre iordu xx. hundrud í fridum peningum ok friduirdum. skýlde simun halda iordune til laga en þratnefndr runolbur suara lagariftingu. for þesse gerningur fram æ siofuarborg í skagafirde sunnudaginn næsta firer ionsmessu babtista þa lidit var fra hingadburð vors herra ihesu kristi. 1000 cccc lxxx. Ok til saninda hier vm settum við fir skrifader menn vor insigli firer þetta iardarkaups bref er gertt var í sama stad dege ok are sem fir seiger.

253.

18. Júní 1480. í Saurbæ á Rauðasandi.

BJARNI Þórarinsson kvittar séra Jón Gíslason fyrir andvirði Hrauns í Dýrafirði.

AM. Fasc. XXXVII, 7, transskript & skinni 1504.

Það giori eg biarni þorarinsson godvm monnum kvinn-

igt með þessv minv opnv brefi ath eg meðkenumz ath eg hefi suo marga peninga upp borit af sera joni gislasyni fyrir jordina hravn er ligur j keldudal i dýrafirdi sem mier vel anæger upp a mina vegna og minar konu vegna og þui giorer eg fyrgreindan sera jon ollvngis kuittan og akiærvlavsan vm adr greinda jord fyrir mier og avllum minum rettum eptter komendum. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jncigli fyrir þetta kuittunarbref skrifat j saurbæ a raudasandi svnnudagin næsta fyrir jonsmessv baptista þa lidit var fra hingatbyrd wors herra jesv christi M.º cccc. og atta tiger ara.

254.

[1480].

MÁLDAGI Stafholtskirkju i Stafholtstungum.

Landabókasafn 108. 4to, bls. 448—449 (máldagasafn séra Jóns Halldórsonar i Hitardal; þetta er þó ekki með haus hendi, heldr þeirri hendinni, sem mun vera Finns biskups i fæðurgarði). Sbr. DL, I, Nr. 28.

Stafholts kirkju gamall Maldage.

[Steirn prestur Þorvalldsson¹⁾ sette fyrst Beneficium Stafholt og gaf til kyrkiunnar sem þesse Maldage inneheldur og giörde sialfur þennann Máldaga.

Jtem þá lá Hiardarholt með sinne sokn uuder Stafholt allt til þess ad biskup Thorlakur sette kyrkiu i Hiardarholte og þessa bæe þar til. Vijdelæk. Eijnufell. Höll. Lækiarkot. Spåamyre. Steinar. Lundur. Kadalstader og Backakot.

Kyrkiañ j Stafholte á heimaland allt með gögnum og giædum. Þessar jarder i heimalande. Svarfhöll. Biargastein. Hofstadi. Sköga. Laxholt. Eingenes á Ströndum og Reka með. afriett j Vesturárdal. middalsmula. biarnardal allann firir framan mælefellsgil. afriett i bodzbiargardal²⁾. Hrijsey á Roduvatne. Ey vid Hvijtdá sem Þverarþjng stendur j. Þræley sudur frá Bilshömrum. Selför á Þverárdal upp frá

¹⁾ [Svo. ²⁾ „forte Hrobiargardal“ á spáziu.

Kvijum. þrið hlute veidar í þverð. enn feruþacka kirkia fiordung(.) keruueide í laxfosse í nordurð. sem kallad er Niculasskier.

Jtem Skogarholt í Skardstungu það kallad (er) Kyrkiuholt og kyrckiuþijunder af xiiij bæum og xx.

J Hiardarholt. j Skarde. j Eskholt í skal hafa heimaþijund. Enn ur Galltarholt í skal gialda vj aura voru ð hveriu ðre.

255.

27. Júní 1480. á prestastefnu.

Dómr sex presta, útnefndr á prestastefnu af Magnúsi biskupi Eyjólfssyni, um máldaga og bréf Hjarðarholtskirkju og Stafholtskirkju í Stafholtstungum.

Landsbókasafn 101. 4to, bls. 366—367, með hendi séra Jóns Halðórssonar í Hitardal: „NB Guðmundur sálugi Árnason, skýr og skynsamur maður, sem leingi var lögréttumaður í Þverárþingi, vottar með sinni handskrift, að Deildartungu Anno 1666 d. 22. Martij, að þessi dómur hafi þá hjá sér verið“.

Um máldaga dómur í millum Hjarðarholts og Stafholts kirkna, Magnúsar biskups.

Anno 1480.

Öllum mönnum, sem þetta bréf sjá eður heyra senda Þorbjörn prestur Ámundason, Pétur Þórðarson, Arni Þorsteinsson, Rafn Gilsson, Sveinn Jónsson og Jón Þorsteinsson prestar Skálholtsbiskupsdæmis kveðu guðs og sína kunnugt gerandi með þessu voru opnu bréfi, að þá liðið var frá hingaðburð vors herra Jesu Christi 1480 ára vorum vér í dóm nefndir af virðuglegum herra og andlegum föður Magnúsi með guðs náð biskupi í Skálholti á þriðjudaginn næstan fyrir Pétursmessu og Páls á almennilegri prestastefnu að skoða, rannsaka og dæma um þau bréf, er lágu fyrir kirkjunum Stafholts og Hjarðarholts, hvorrar skilríki skjallegrí væri, um þá fimm bæi, er ýmsar kirkjurnar höfðu tíundir af tekið, Stafholtskirkja og Hjarðarholtskirkja, er svo heita Steinar, Lundar, Kaðalstaðir, Bakki og Einifell. Nú sakir

þess, að Hjarðarholtskirkja hafði fyrir sér gamlan máldaga, er sancte Thorlákur hafði gera látið, og þar til styrkingarbréf biskups Jóns kranba¹⁾, góðrar minningar, Skálholtsbiskupsdæmis, og þriggja annarra biskupa, er styrktu og staðfestu þennan sama máldaga og bréf með sínum bréfum.

Í annarri grein kom þar fram bréf biskups Matthesar²⁾, er þá var lénsbiskup heilagrar Skálholtskirkju. Kom þar og fram officialsbréf ábóta Steinmóðar, er dæma hafði látið Stafholtskirkju til halds, þar til eignarbiskup kæmi til, og gerði aðra skikkun á eður lagaveg um áðurgreinda bæi og tíundir af þeim. Því dæmdum vær fyrrnefndir prestar öll þau bréf, sem Stafholtskirkja hefði að halda, öldungis ónýt og aungva makt hafa. En Hjarðarholtskirkju máldaga og bréf gerðum vér stauðug³⁾ og óbrigðuleg eptir öllum greinum og articulís, sem þar út í stendur.

Jtem í þriðju grein kom þar fram transcriptarbréf út af bréfi biskups Jóns Stephánssonar, er var eiginbiskup í Skálholti, svo látandi, að hann skipaði aptur tíundir af optskrifudum jörðum til Hjarðarholtskirkju. Var fyrir það skrifadur ábóti Haldór og síra Finnur Magnússon. Því dæmdum vér optskrifadír menn síra Finn skyldugan að sverja eptir sínu innsigli eptir því sem transcriptarbréfið útvisar. Að unnum eiðnum dæmdum vér síra Odd Pétursson skyldugan að gjalda kirkjunni í Hjarðarholti slíkar tíundir og lýsitolla, presttíundir og kirkjutíundir, slíkar sem fallið hefði síðan hann tók Stafholts stað, en ef síra Finnur sværi ekki, þá skyldi síra Oddur kvittur við Hjarðarholtskirkju um þær tíundir, sem hann hefði meðtekið þar til.

Samþykti þennan vorn dóm með oss virðuglegur herra og andalegur faðir herra Magnús með guðs náð biskup í Skálholti.

Og til sanninda hér um.

¹⁾ „mun eiga að lesast *krabba*, sem var auknefni Jóns biskups Stephánssonar“ (séra Jón á spáziu). ²⁾ D. c. Mattheusar. ³⁾ standug. hdr.

256. 30. Júní 1480. á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR útnefndr á Öxarárþingi af Hrafní lögmanni Brandssyni um vígsmál Þorsteins Finnssonar, er í hel hafði slegið Ingimund (Önund) Jónsson.

Dómabók, sem átt hefir Jón Hákonarson á Vatnshorni (d. 1748), skr. c. 1608 (= a). — AM. 211c. 4to, bls. 171—72, skr. c. 1700 (ártal hér 1580! = b); dálitið önnur röð á nöfnum dómsmanna, felt niðr sumt og vikið við mörgu.

Dómur vm viglysing.

Þat gíaurum vær Oddur þetursson¹⁾. Gunnar Jonsson. Steffan Þorarinsson. Gudmundr Stephansson. Bessi kolla-son. Ketill teitsson. olafur þoruardzson²⁾. Jon Þorsteinsson. olafur sueirnsson. þordur audunar³⁾son. þorualldur jonsson og þorleifur⁴⁾ Gunnsteinsson. Godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ad [uær medkiennvnt. þa er lidit var fra hingad Burð vors herra Jhesu christi þushuñd og iij^c og lxxx ar⁵⁾ á faustudæginn næstañ eptir pieturs messo og pals. a almenniligu avxarárþingi. vorum vær j dom nefnd-ir af ærlegum manni Hrafní Brandzsyni. laugmanni nordan og vestan á Jslandi. ad skoda og dæma vm þa viglysing sem þar kom fram og adur hafði suarit⁶⁾ verit. at Þorsteinn Finnsson⁷⁾ hafði oforsyniu j hel sleigit Ingimund⁸⁾ Jonsson. Suo og eigi sýdur vm vigsbætur huorsu hafar vera skylldu. Eptir fyrnefndañ Ingimund Jonsson. og enn hier til huort vegandinn skyllði vera feriandi edur eij.

J fyrstum dæmdum (vær) viglysingina laugliga j allañ mata. Enn hæd á vigsbotum dæmdum vier xx hundrud. med suo ordnum saulum og fridleika. sem hier eptir skrifad stendur.

Nu fyrstu saul jnnañ manadar heim(a) j Bæ j Borgarfirdi. þriu hundrud med suo ordnum fridleika [sem hier er eftir skrifad⁹⁾. j huoruu sem golldit væri.

¹⁾ b; prestur a(!) ²⁾ þorarensen, b. ³⁾ gudnason, b. ⁴⁾ þorlakur, b. ⁵⁾ [arum eftir gudz burd 1580(!), b. ⁶⁾ suareñ, b. ⁷⁾ Jonsson, a (hér). ⁸⁾ Annund, a (hér). ⁹⁾ [b. v. b.

vijj stjúkur klædis fyrer hundrad. edur¹⁾ ij aurar silfurs fyrer hundrad smidat edur osmidat.

tuær vudir fyrer hundrad.

xuij fiordungar miols fyrer j^c.

Tiu stikur liereptz fyrer j^c. tueggia alna breitt.

hundrad jarns fyrer j^c. Eda adra peniga þessum jafugoda.

afhendi pietri jonssyni þessi fyrskrifud þriu hundrud edur hans laugligum vmbodzmanni. Enn ef [sa er þar einginn²⁾]. skiliest uid med Riettu þar heima j gardinn med tueimur vottum.

Aunnur saul j haust heima j liarskogum á heimili finz pieturssonar ij^c ³⁾.

[þri(di)u at uori fimm hundrud⁴⁾].

fiordu at audru hausti fimm hundrud. allt med sama fridleika og enu fyrstu og gialldist aull heima j liaskogum j fullum aurum. Nu sakir þess ad það syndist þar ad grid voru selld af laugligum Erfingia og j Borgan geingit vm vigfsbatur. og þui dæmdum vier þennañ sama mann. þorstein finnzson⁵⁾. laugliga ferandi til mibs herra kongsins nada.

Og til sanninda hier (vm) setium vier fyrnefndir domsmenn vor jnnsigli fyrer þetta domsbref skrifjad j sama stad og are deigi sijdar enn fyrr seigir.

257.

1. Júlí 1480.

á Öxarárþingi.

HRAFN lögmaðr Brandsson samþykkir alþingisdóm um vígsmál Þorsteins Finnzsonar, er í hel hafði slegið Ingimund (Önund) Jónsson (Nr. 256).

Dómabók, sem átt hefir Jón Hákonarson á Vatnshorni (d. 1748), í 4to, skr. c. 1608.

¹⁾ og, b. ²⁾ [hann er þar ey, b. ³⁾ 7c, b. ⁴⁾ [Enn iije hundrud ad vore, b. ⁵⁾ Þorsteinn Finnzson (ekki Jónsson) mun vera hér hið rétta; Þorsteinn hefir verið sonr Finns Pétrssonar í Ljáskögum, og bróðir Arnórs, Ingimundar og Guðmundar föður Daða. En Ingimundr (eða Önundr), sem veginn var, hefir verið bróðir Pétrs Jónssonar í Bæ.

Það eiori eg Hrafn Brandzson Laugman nordan og vestan á Jslandi. Godum monnum viturligt með þessu minu opnu brefi að eg meðkiennvunst að ec hefi samþykkt þennan sama dom sem hier er meðfestur þessu minu brefi staðngan og laugligan með aullum sinnum greinum og Articulis sem hann vtvíjsar. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigli fyrer þetta mitt samþycktarbref. Er skrifad uar á þingvelli at Auxarú laugardægin næsta eptir pieturs messo og þals þa er lidit var fra hingatsurd vors herra jhesu christi M. cccc. og lxxx ara.

258.

1. Júlí 1480.

á Öxarárþingi.

SKIPTI á peningum Guðmundar Arasonar á Reykhólum, gerð á alþingi samkvæmt skipunarbréfi Kristjáns konungs hins fyrsta sendu til Íslands með Bjarna Þórarinssyni, og þykir konungi þeir peningar, er Björn Þorleifsson og hústrú Ólof keyptu af þessu fé, hafa verið meira verðir en þeir hafi verið keyptir, og hafi verið óréttilega fyrir sig flutt um þetta peningakaup.

JSig. 808. 8vo, með hendi séra Ásgeirs Bjarnasonar 1778.

Skipta Bref á peningum Guðmundar Arasonar epter kongsins Skipan.

Það giörum vier Olafur með Guðs næd Biskup á hólum. Brodir Steinmodur aböte i Videy. Broder halldor aböte á helgafelle. Doctor Hans Sudurmann. Eijolfur Einarsson lögmann fyrir sunnan og austan á Jslandi. Rafn Brandsson lögmann fyrir nordan og vestan á Jslandi. Þorsteinn Arnason. Oddur Petursson. halldor hǫkonarson. Eijolfur hialtason. Nichulas Gunnarson og Stephan Þorarinsson lögriettumenn godum mönnum kunnugt með þessu voru opnu brefe. að vær höfum skodad það Bref sem vor nadugi herra kong Kristian sendi hingad til landsins með Biarna Þorarinssyne svo latandi að minn herra kongurenn skipadi Magnuse Biskup i Skalhollte og Didrich Pining hǫrdstiðra yfer Jslandi að kalla til með sier xij Jslenska menn til að reikna

yfir og sundur skifta i iij Deil¹⁾ allt það gots og peninga fasta og lausa sem Gudmundur heitenn Arason hafde átt og forbroted. og Biörn Þorleifsson og hustru Olöf. sem gud þeirra sál hafe. haufdu ad sier teked og einn Deil af keifste og mijns herra náð þótte i sijnu Brefe. at orietteliga firir sig være flutt. um þetta peninga kaup. því ad þesser peningar voru ytar meira verder. enn þeir voru keiptir. fyrer því hofum vær giórt eptir vors herra kongsins skipan og sundurreiknad firrgreinda peninga efter því sem vitnisburder fram komu af tveimur skilríkjum vottum Odde Magnussyne og Markuse Pieturssine sem þeir baru vitni um. ad Gudmundur hafe sag(z)t tijunda það sama haust sem peningarner voru tekner 50^e hundrada. fiellu þá Solveigu Gudmundardottur til Erfda efter modur sijna helgu heitina Þorleifsdottur xx^e hundrada og v^e hundrada. enn efftir faudur hennar halft xij^e hundrada enn annat xij^e hundrada það sem Gudmundur heitinn hafdi forbroted mótt krununni. reiknudum vær i sundur i iij stadi. kom þá i mijns herra kongsins part iij^e hundrada og xx^e og somuleidis i hvern hinna partinn. sem hafa áttu erfingiar Biarnar b(onda) Þorleifssonar oc hustrúr Olufar oc Solveigar Gudmundardottur. hjer med samþicktum vær ad Dydrieh þjning skilldi bidiast afhendingar af Þorleife Biörnssyne og Einare Biornssyne a adurgreindum peningum edur láta beidast. enn ef þeir vilia ei afhenda epter mijns herra kongsins skipan. þá take firnefndur Didrieh þjning edur hans umbodsmadur ad sier med vj skinsamra manna yfersiön og afhendi hvöri-um sitt.

Samþickte Biskup Magnus i Skalholti og Didrieh þjning þennañ vorn giörning med oss.

Og til meire sanninda hier um settu þeir syn þjncigle med vorum þjnciglum fyrer þetta Bref. er skrifad var á Auxaraþingi laugardaginn næstañ eptir Petursmesso og Pauls. eptir Gudz Burd 000000 og lxxx árum.

¹⁾ Svo.

259.

1. Júlí 1480. á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR, útnefndr á Öxarárþingi af Hrafni lögmanni Brandssyni, um kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Gunnhildar Pétrsdóttur (frá 4. Febr. 1470, DL V, Nr. 501).

Eptir skjalabók úr safni Jóns báýfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókaafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, í transkripti frá 4. Aug. 1480. — AM. 252. 4to, bls. 41—43, með hendi Jóns Steindórssonar á Knerri c. 1660 eptir sama transkr. ófullkomnu. Sbr. AM. 430. 4to, bls. 1—3. AM. Apogr. 1581.

Brief vñ peninga Hustrur Gunnhildar
pieturzdottur.

Ollum monnum sem þetta brief sia ednr heyra senda Fimboge Jonsson. Stulle Magnusson. Jon Sugurdsson¹⁾. Einar Magnusson. Magnns Magnusson. Finnur Steindorsson. Hoskollnir Einarsson. Bjarne Olason²⁾. Kolle Magnusson. Þorgrijmur Þorfinsson. Þordur Audunarson³⁾ og Snioifur Brandsson Quedin gudz og sijna kunnugtt giorandi. þa er lijdit var fra hingadburde [vorz herra Christi⁴⁾] [∞ cccc og lxxx⁵⁾] ára. laugardaginn næstañ epter pieturz messo á Almennelign oxararþinge⁶⁾. vorum vier j dom nefnder af ærligum manne Hrafne Logmanne nordañ og vestañ a Jslande. ad skoda ransaka og yfer ad dæma þeim briefum og skilríkjium. er Sugurdrur Dadason vñbodzmann⁷⁾ gunnhildar Pietursdottur þar fram lagdi og domz a beiddist vñ þann skilmåla. og skildaga sem gior hafde verid j millum Loptz heitinz Ormssonar og fyrnefndrar Hnstru⁸⁾ Gunnhildar Pietursdotter. j þeirra giptarmålum⁹⁾ huortt er Hwstru Gunnhildnr greind skilde helldur eiga helmings fielag eda þa motgåfu sem til hennar var giefin og þad brief vtvijsar er þar fram kom sem vottar vppa xx merkur gwllz. Stod og so j sama briefe ad Hustru Gnnhildur skildi kiosa mega epter Loptt andadañ huortt er hun villde [wr hanz garde¹⁰⁾] helmingsfielag. ednr þa motgåfu sem fir skriffad stendur.

¹⁾ Sigurdzson 252. ²⁾ Olaffson (!) 252. ³⁾ Ødunarson 252; Annundarson 858 (!) ⁴⁾ [252; Christz 858. ⁵⁾ [252; 1480, 858. ⁶⁾ 252; oxarþinge 858. ⁷⁾ — madur 252. ⁸⁾ husfrur 252. ⁹⁾ giftijngarmalum 252. ¹⁰⁾ [sl. 252.

komu þesse kior hennar þar [ecki¹⁾] fram fyrir oss. Enn so sannar vor Landslagabok ad hier á lande skal eigi giefast mey edur konu meire thilgiof enn lxx. Nu saker þess ad greindur skildægje. giorningur og gifftumál foru fram á Helgalande²⁾ j Noreigje. enn eigi hier a Jslandi þui dæmdum vier fyrrnefnder domzmenn H(ustru) Gunnhilde Pietursdottur thil fullrar eignar af peningum Lopts heitinz Ormssonar þeim sem epter hann fiellu. alla þa medgöfu³⁾ j sijna thilgiof. so haafa og so mickla sem su landz laga bok vt ujsar. er þar yfer geingur epter aiettum Noregz lógum ad giefast á j logligum giptumálum og thittnefndur Loptur matte⁴⁾ þa⁵⁾ fram ad logum gjefta. skilldu þesser peningar kærast og sækjast af vmbodzmannne optnefndrar Hwstrur Gunnhildar Pieturzdottur j vestfirðingafordunge á Jslande af logligum Erfingjum Lopttz heitinz Ormssonar edur hanz⁶⁾ vmbodzmannne.

Og thil sanninda hier vñ setium vier fyrrnefnder menn vor jnsigle [fyrir þetta domzbrief giortt og skrifad sama stad og áre degje sydar enn fir seigier⁷⁾].

260.

2. Júlí 1480.

á Þingvelli.

TYLFTARDÓMR, útnefndr af Hrafní lögmanni Brandssyni á Öxarárþingi um umboð það, er hústrú Gunnhildr Pétursdótt-

¹⁾ [sl. 252. ²⁾ Halogalande 252. ³⁾ Svo 858; motgaffu 252. ⁴⁾ mætte 252. ⁵⁾ þar 252. ⁶⁾ Svo bæði. ⁷⁾ [hier vnder 252. — D. e. 2. Júlí. Aptan við þenna dóm stendr í AM. 252. 4to, (sbr. AM. 430. 4to, bla. 8) svo látandi grein: „Eptir þetta dæmir ráðið í Noregi að gjöfin skuli standa, því friborið fólk megi vel gefa svo mikið. Þá gjalda erfingjar Lopts Ormssonar hennar umboðsmanni Sigurði Dadaasyni í þessa gjöf hálfu þriðju jörð, er svo heita: Munaðarnes og Fell, er liggir í Trégillisvík í Árnaskirkjusókn fyrir xxviiie og hálfu Dverfell, er liggir í Saurbæ í Staðarkirkjusókn fyrir xij^e og hálfu sölvaðjörn í Saurbæ fyrir xxe. Eptir það selr Sigurðr Dadaason Munaðarnes ábóta Haldóri á Helgafelli (fyrir) xxe í lausafé, kviku og dauðu. Datum þess bréfs er M cccc. lxxxij^a. En þetta er ágrip eitt af bréfum frá ²⁴/₃ 1481, ²⁶/₄ 1481, ²⁷/₁₀ 1481, ⁰/₈ 1482.

ir hafði gefið Helga Ísleifssyni til þess að kjósa henni umboðsmann á Íslandi.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar. Framan við þetta bréf stendr svo látandi bréfs upphaf, sem aldrei hefir verið ritad niðrlag að: „Dad giorum vier Magnus Halldorsson. Skwle þordarson och stulle Halldorsson godum monnum kunnugtt med þessu voro opnu bröfe ad vier hofum sied och yferlesid bref þessara dandissmanna och Thransskrifttabref sem hier epter standa skrifat med heilum og oskoddudum hanganda Jnsiglum so latande ord epter ord sem hier segier“. Í þessu transskr. hefir auk þessa bréfs verið bréf um þessi mál frá 24. Marts 1481, frá 25. Marts 1481, kaupmálabréf frá 4. Febr. 1470 í transskr. 25. Júní 1478, og ef til vill fleiri.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Oddur Pietursson. Jon Sugurdsson. finnur pieturson. Olafur Þorvardsson. Jon Þorsteinsson. Gijle Magnusson. Þorlakur Suartsson. Biarne Olason. Hoskolldur Arnason. Hoskolldur Einarsson. Þorsteinn Gudmundsson. Magnus Magnusson kuediu gudz og sijna. kunnugtt giorandi ad þa lidid var fra hingatburd vorz herra 1480 ára á almenneligu oxarðrþinge vorum vier j dom nefnder af Erligum manne þerra þrafne Logmanne nordan og westan a Jslande. ad skoda og þansaka huortt afl edur magtt hafa skilldi þad sama vmbod sem hwstru Gunnhilldur hafdi gefid Helga Jsleifssyne ad hann skilldi mega kiosa þann mann thil hennar vmbodz j Jsland sem hann villdi. ef Hrafn Brandsson villdi þad eigi hafa. vm þann skilmala edur kaupmála sem fram hafdi farid mille Lopttz heitinz Ormssonar og hennar. vm hennar thilgiof. nu af þui oss leist þad sama vmbod logligt sem firnefnd Gunnhilldur hafdi feingid ádurgreindum Helga Jsleifssyne j alla stade. Och þui dæmdum vier firnefnder domzmenn hann ad fullu og ad frialsu meiga fð huorium hennar vmbod sem hann villde frialsum manne og fulltjida þar junañ fiordungz sem Erfingie situr. edur hennar logligur vmbodzmadur. þann sem fullar vordslur hefur. so þeningurinn mætti ad skilum fara sem hann medtekur. og til sanninda hier vm setium vier firgreinder domzmenn vor Jn-

sigle fyrir þetta domzbref. skrifat á þingvælle sunnudaginn næstañ epter pieturz messo og pálz 1480.

261. 2. Júlí 1480. { á Öxarárþingi.
 23. Janúar 1481. { á Helgafelli.

ÞORLEIFR Þórólfsson fær Einari Þórólfssyni bróður sínum þann part, sem hann átti í Brimilsvöllum milli Ennis og Höfða og hafði erft eptir Ástriði Sæmundardóttur móður sína, og þar með þrjú kúgildi, er hann átti undir Ásgrimi Þórólfssyni bróður sínum, og kvittar Einar um andvirði alls þessa.

Eptir afskrípt staðfestri 27. Júní 1703 á Reykhólum af Gísla Jónssyni og Einari Oddssyni, og rituðu þeir eptir frumritinu á „pergamenti“.

Það gioruñ uær Einar Oddsson. Asmundur Jónsson og Magnus Oddsson góðum monnuñ kunnugt með þessu voru opnu brefi á sunnudagienn næsta epter Petursmessu og Páls á almennu settu Augsarðrþinge þá ed lidid var frá hingadburd vors Herra Jesu Christi þushund flogur hundrud og áttatyger ára. Voruñ vær j hið sáum og heyrduñ á ord og handaband þessara manna Einars Þórólfssonar af eyrnare álfu og Þorleiffs Þórólfssonar Bróður hañs af annare ad svo firer skilldu ad firneffndur Þorleiffur Þórólfsson fleck Einare Þórólfssine til ævenligrar eygnar undañ sier og sinuñ erfingiuñ. enn under hann og hañs erfingia þann jardarpart sem hann átti ij Brimilsvolluñ er liggur ij milluñ Hoffða og Ennes ij Fróðár kirkiu sókn og honuñ fiell til erfða effer Astryde Sæmundardóttur móður sína. og svo part Asgrims Bróður síns ij greindre jordunne Brimilsvolluñ. fleck og ádurgreindur Þorleiffur ij kugillde Einare Þórólfssine það sem hann átti under Ásgrimi Þórólfssine Bróður þeirra til fullrar eygnar með olluñ laga á- vexte er staded hofdu uñ fimm ár. Ef firrgreindur Ásgrimur vilde ecke þennañ giorning samþickia upp á sinna vegna. Það kiendest og Þorleiffur Þórólfsson á einu vet-

fánge og ij einu sama handabande ad hann hefðe fulla og alla peninga upp bored á sinna vegna og oftnefnds Asgrims bróður sins aff ádurgreindum Einare Þórolfssine svo ad honum vel ánægde firer þessa ádurgreinda jardarparta.

Og til sanninda hier um settum vær firrnefnder menn vor innsigle firer þetta jardarkaupsbrieff skriffad á Helgafelle ij Helgafellssveijt þridiudaginn næsta firer Þólsmessu um veturinn áre sidar enn fyrr seger.

262.

4. Júlí 1480.

á Lundi.

Dómr, útnefndr á Öxarárþingi 3. Júlí af Þorleifi (hirdstjóra) Björnssyni, um arf þess barns, er maðr á í útlegð með eiginkonu sinni, og deyr móðir barnsins síðan áðr en faðir þess fær nokkra kvittan af konginum.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar, í Fol., bl. 228—229, skr. 1604. — Landbókasafn 115. 4to, I, 134—135, með hendi eóra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730; þar með fylgir þessi athugasemd á spáseiu: „Hirdstjoradomur synest hlioda upp a arf Solveigar Gudmundsdottur effter modur sijna Helgu Þorleifsdottur födur systur Þorleifs hirdstjóra og synest effterfylgiande domur¹⁾ þessum motstædur og eru sömu domzmenn í badum domnum“. Dómr þessi man því athugaverðr, og jafavel hinn dómrinn líka. Afskrift af 115. 4to, er í ÍBfél. 126. 4to, bls. 160—161. Ýmsar afskriftir fleiri eru og hér og hvar í skjalabókum af dómi þessum, og eru hér enn frammar hafðar af þeim til hliðsjónar afskriftir í Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 122b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (dómsmenn sömn, en rúð nafnanna önnur en hér) og MSteph. 61. 4to, bls. 127, skr. c. 1660 (aðfn nokkuð afbökud). Það er athugavert að dómsmenn eru hér 13, en ekki 12, sé það ekki afskriftaglöp.

Domur um arftanku þess Barns sem
gietid er j vtlegd.

Það giorum wier Eigill Grijmsson. Jon BiorNSSou. gijse philippusson. Sigurdur dadason. finnbogi Jonsson. Þorlakur Þorkelsson. finnur pieturson. Þorsteiri Jonsson. Jngimundur finsson. Þordur Audunarson. Arnfinnur Jonzson. Arnor finsson. narfi Þorvalldzson godum monnum kunnigt med

¹⁾ D. e. dómr Finnboga lögmanns Jónssonar 30. Jání 1501.

Þessu woru opnu¹⁾ brefi að þá er lidit war fra þingaburd wors herra Jesu Christi 0000 lxxx ára á manudaginn næstan epter pietursmesso [á almenelegu Oxarðrþinge²⁾] [um sumarid³⁾]. worum wier j dom nefnder af ærligum manni Þorleifi Björnssyni að skoda og rannsaka vm það ef madur á barn með eiginkonu sinni j utlegd og deyr moderin sijd-
ań fyrr enn faderinn fær nockra kuyttun af konginum.

Nu saker þess að R(ettar) B(ot) wirduligs herra E(ireks) k(ongs) Magnussonar so vtuijsar að það sama barn sem j utlegd er getid skal huerki taka arf epter fodur nie modur nema hann werdi jlendur sijdan. og þui kunnu wier euj betur að skyllia edur uita. enn þeir somu þeningar sem moder fyrrskrifadz barns atti fielli til erfda hinum nanustu frændum hennar epter riettu erfdatali [og fyrgreindur arfur fiell undan þeim. áður enn nockur kuyttan feingist af kong-
dominum⁴⁾].

Og til sanninda [hier um settum wier fyrrgreinder menn wor jncigli fyrir þetta bref er gjaurt war á lund j lundareykjadal á sama ári deigi sijdar enn fyrr seiger⁵⁾].

263.

4. Júlí 1480.

á Lundi.

ÞORLEIFR Björnsson fær Gísla Filippussyni jörðina Sauðlauksdal í Patreksfirði og kvittar hann um andvirðið.

AM. Apogr. 1324, eptir Sauðlauksdalsbréfum 1726, „accuratè collatum“ við frumritið.

Þat giore egh þolleifur björnsson godum monnum kun-
igth með þessu minu opnu brefi ath egh hefi feingit gísla filipussyne jordina sauðlaugsdal i patrefirdi er ligur (j) saur-
bæiar kirkiusokn með ollum þeim gognum ogh gædum er greindre jordu fyllger ogh fylgt hefur at fornu ogh nyu og egh uard fremzt eigandi ath. Suo ogh meðkenunz eg fyr

¹⁾ b. v. 115. ²⁾ [b. v. 115. ³⁾ [JM., 1945, 61; sl. 115; dagsetning þessi er 3. Júlí. ⁴⁾ [sl. 61. ⁵⁾ [JM., 1945; et cetera 115, 61.

nefndur þolleifur at eg hefi fulla peninga upp borit ogh alla af adrnefndum gisla suo mier uel anæger fyrir adrgreinda jord. Ogh þui gefr egh ophnefndur þolleifur bio(r)nzson þrattnefndan gisla filipusson ollungis kuittan ogh akæruleusan fyrir mer ogh minum logligum erfingium (ogh) epterkomendum um adr greinda iord ogh iardar uerd. skal hann þessa jord at ser taka ath næstu fardogum til freials forrædis ogh æfinligrar eignar. Ogh til saninda hier um setti eg mitt insigle fyrir þetta jardarbref ogh kuittanar er skrifad nar a lundi j lundareykiadal þridiudagin næsta epterpetersmessu ogh pals. þa er lidit nar (fra) hingatburd uors hera jhesu christi. M. cccc ogh lxxx ara.

264.

4. Júlí 1480.

á Lundi.

TURRUGU og fjórir sýslumenn og lögréttumenn norðan og vestan á Íslandi rita Kristjáni konungi hinum fyrsta bréf um kvartanir þær, sem verið hafi á alþingi um vetrsetur útlandra manna og verzlán, því að þeim þyki lögmennirnir sljóir í að rita til konungs um lagaleysið í landinu og hvað almúgann stendr, og biðja þeir um styrkingarbréf um þetta efni með Þorleifi Björnssyni.

Jón Sigurðsson hefir af ásettu ráði í Safni II, 180 heimfært þetta bréf til 1479 þvert ofan í handritin, og byggir hann það á tvennum (Safn II, 89). Í fyrsta lagi á því, að konungsbréfið, er svarar þessu bréfi, sé gefið út í Kaupmannahöfn vorið 1480, og svo árfærir hann það bréf í Lagasafni handa Íslandi I, 87—88, og setr, að það sé frá 30. Apr. það ár. Sannar hann þar með því, sem fyrst þarfti að sanna, því að það fer einmitt tvennum sögnum um ártal þess konungsbréfs, og telja merkar heimildir það dagsett 20. Maí 1481, svo að ekki er hægt með því að fella það hiklaust, að þetta bréf Íslendinga sé frá sumrinu 1480, eins og öll handritin segja. Hitt væri sanni nær, að sambljóða sögn handritanna um ártal þessa bréfs (1480) styddi það, að konungsbréfið væri frá 1481. Í öðru lagi byggir Jón á því, að Eyjólfur Einarsson hafi verið lögmaðr orðinu 1480, því að 10. August gefr hann sem lögmaðr út úrskurð það ár, og hins vegar sé hér í bréfinu Oddr Ásmundsson kallaðr lögmaðr. En á þessu er ekkert hægt að byggja um ártalið, og ekki einu sinni það, að Oddr hafi verið lögmaðr 1479, sem Jón Sigurðsson þó gerir (Safn II, 89), því að þar sem Oddr er nefndr í bréfi þessu'

er það svo að skilja, að hann og Brandr lögmaðr Jónsson, sem ekki var lögmaðr leingr en til 1478, svo menn viti, hafi fyrir nokkrum árum gert samþykkt um vetrarlegnmenn útlenda, en sú samþykkt sé nú ekki og hafi ekki verið haldin (sbr. og Safn II, 656). Eins og Guðmundr Þorláksson tekur fram í Safni, voru þeir Hrafn Brandsson og Einar Eyjólfsson einmitt lögmenn þetta ár 1480. En með þeim og Þorleifi Björnssyni, sem var hinn mesti vinr beggja biskupanna, stóðst allt í odda, enda er hvorugr lögmanna við þetta bréf, sem þó hefði verið sjálfsagt, ef ekki stæði sérstaklega á. Þegar gáð er að hverir það eru, sem gefa bréfið út, þá er það fljótséð, að það eru nær eintómir Vestfirðingar og alt venzlamenn eða vinir Þorleifs. Er því skjal þetta eitt af gögnum þeim, sem Þorleifr hefur setlað að hafa með sér utan, og sanna með því ódugnað lögmanna. Maðr veit líka af 8ðru bréfi (Nr. 263), að þeir eru báðir staddir á Lundi í Lundarreykjadal 4. Júlí 1480 Þorleifr Björnsson og Gísli Filippusson, því að þá gerir Þorleifr kamp við hann, en ekki er þeirra getið þar 1479, þótt báðir væri þeir á alþingi það ár. En það ár 1479 var Gísli í óbótamálum og útlægr maðr, dæmdr á konungsnáð fyrir manndráp, svo að úr því að hann er einn af þeim, sem útgefa þetta bréf, *getr það ekki verið frá 1479*, heldr hlýtr það að vera frá 1480, eins og handritin segja. Sbr. og Lundardóm Þorleifs (Nr. 262) frá sama ári og degi sem þetta bréf, því að í honum sitja 10 hinir sömu menn og gefa út bréf þetta.

Hér er bréf þetta prentað eptir þrem handritum: a) afskr. frá c. 1550 í Ríkisskjalasafni Dana Isl. & Færö Supl. II, 20, og er það hin sama og fylgt er í Safni II, 180—181; b) afskrift í syrpu séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ í British Museum Add. 11, 242. 4to, bl. 33a—b (FM. 206), einnig frá c. 1550, og c) afskrift frá c. 1650 í British Museum Add. 11, 080. 4to, bl. 14^b—15^b (FM. 90), og er sú afskrift afbökuð um samt.

Supplicatia Íslendinga til kongs um vtlendska netursetumenn¹⁾.

Þat giorvm vær Gvdne jonsson. eigill grimsson. jon bjornsson. Narfe þorualzson. dade arason. gisle p(h)ilpusson. Sigvrdr dadason. þorlacr þorkelsson. p(h)ilpus sigurdzson. gunlavgr þorkelsson. finnr petrsson. gvnstein jseifsson. [gvnnar jonsson. jngemyndr finzson²⁾. jon hrafnzson. olafur sveinsson. jon þorsteinzson. þorðr avdvnarson. þorleikr gvnsteinsson³⁾. hallðor þorgeirsson. hallðor svmarlidason⁴⁾. magn-

¹⁾ c; Altingsdom om vtlenduskum med møgett skrawage anno 1480 hystiore henick daniel, a; kong kristiern, b. ²⁾ Arngrímur Griusson, c (rangt). ³⁾ [b; þorður auðvarsson þorleifur fiannson (!) jon hrafsson. olafur sveinsson jon þorsteinsson Gunnar Jonsson Jngemundur gunnsteinsson (!), a. ⁴⁾ Sveinzson (!) c.

us bisknpsson¹⁾. arnor finsson oc einar brandzson²⁾. Syslumenn og logriettumenn Nordan og vestan á Jslande godum monnum kunnigt³⁾ med þessu voru opnu brefe at vier vorum þar j hia oc heyrðum á á almenneligu oxararþinge at almygen af⁴⁾ ollu landinu klagade sig vm þann mykla osid er hier være j landit⁵⁾ vm þa vetvrsetu⁶⁾ er [vtlendzker menn⁷⁾ hefde hier⁸⁾ huad oss leitzt og⁹⁾ ollum almuganum [vti fra¹⁰⁾ vera stor skade fyri landit sakier þess at þeir hallda hier hus oc garda vid siocenn oc locka so til sin þionnstu folkit at bændurnir fa ecki sijna garda vpp vnnit eda neina vt vegu haft þa er þeim eda¹¹⁾ landinv mega til nytta¹²⁾ verda. Hier med selia þeir onyttisamligan¹³⁾ penning¹⁴⁾ jnn j landit oc taka þar fyrer bæde skreid¹⁵⁾ Smior oc slatnr og vadmal allt for dyrdt framar meir enn sett er oc samþycktt. [Nv med því at hirdstioren oc logmennerner oc allr almyge heyrðu¹⁶⁾ hvern skada landit matte hier vt af fa. þa var þat samþycktt¹⁷⁾ af hirdstioranum heyndrek¹⁸⁾ Daniel og logmannnum badum brande jonssyne oc odde¹⁹⁾ asmundzsyne oc ollum almuganum vtan logriettu oc jnnan²⁰⁾ at hier skyldi eingi vtlendzkur madur vera j landit eda vetursetur²¹⁾ hafa nema sa sem fødur²²⁾ er oc²³⁾ jnnborinn j [minz herra²⁴⁾ noregx konungs riki. huad oss litzt²⁵⁾ nv ecki halldit vera eftter þui sem vor landz lagabok oc satmale²⁶⁾ vt vijsar at hier skule eingin hirdstiore vera j landit nema sa hier er jnnlendur af gomlum hirdstiora ættum²⁷⁾.

¹⁾ b; bionsson (= Björnsson), a, og er rangt, því að hér mun átt við Magnús Dórólfsson, sem í bréfum finst nefndr Biskupsson, því að Dórólfir faðir hans var kallaðr biskup; fyrir föðurnafni Magnúsar er eyða í c, sem er vottr þess, að þeir hafi ekki getað lesið eða þorað að lesa. ²⁾ Ált upphaf bréfsins hingað að, er tekið eptir b, því að þar eru nöfnin miklu réttust. ³⁾ uitanlegt, c. ⁴⁾ á, c. ⁵⁾ landinu, c. ⁶⁾ b, c; vetvrsetur. a. ⁷⁾ [vtlendzkar þioder, b, c. ⁸⁾ j landit b. v. b. ⁹⁾ af, b. ¹⁰⁾ [hier j landit, b. ¹¹⁾ oc, b. ¹²⁾ nýckta, b; nytka, c. ¹³⁾ onyttisamligan, b. ¹⁴⁾ varning, b. ¹⁵⁾ oc b. v. b. ¹⁶⁾ sier, c. ¹⁷⁾ [b. v. b, c; vantar ranglega í a. ¹⁸⁾ heinrech, b. ¹⁹⁾ b, c; Oddz(!) a. ²⁰⁾ b, c; jnna(!) c. ²¹⁾ vetrsetv, b, c. ²²⁾ a; fæddr, b, c. ²³⁾ eda, b. ²⁴⁾ [b. v. b. ²⁵⁾ leitzt, b. ²⁶⁾ jnnsheldur oc b. v. c. ²⁷⁾ ættunum, c.

Hier med voru sodan kep¹⁾ sett og samþykkt við vtlendzka menn a²⁾ meðan þeir hiellu sína kópstefnu³⁾ hier j landit. at⁴⁾ iij vættir skreidar [skyllu vera⁵⁾ fyrir [c huert⁶⁾. [halfstykki klædis skyllu giallda fyrir huert hvndrat⁷⁾. vj tunnvr maltz. iij tunnur miols. jarfat⁸⁾. xij fiordunga ketill og so virdan pening annan vppa huert c. En ef nockur vtlendzkur madr villde ecki hallda þessa samþykkt oc settu [sig oc⁷⁾ sína peninga til vetrarsetu hier j landit þa skyllu⁹⁾ vpp tækt konungs vmbodsmanni allt þeirra godz.

Eru vier nu ydur og ydra nad¹⁰⁾ kære naduge herra oc allt rikissins rad j norege audmiukliga [oc uinliga¹¹⁾ vm bidiande at þier latid oss na at hallda vorum riect¹²⁾ vm huad hellst þat er epter þui sem vor landz laga-bok vt vjsar oc¹³⁾ sattmale oc riectarbætur bæde fyrer leika oc lærda.

Skrifum vier ydar nad¹⁴⁾ þui soddan [bref til¹⁵⁾ at oss þikia¹⁶⁾ logmennerner j landino helldvr sliofer j vera at rijta til ydar nadar¹⁷⁾ huert lagaleysi j landit¹⁸⁾ er huad er¹⁹⁾ almugann stendur. Oc þui eru vier ydur og ydra [elskuliga nad²⁰⁾ vm bidiandi a minnande at þier vm hugxit og a litid vorar naudzyniar at þier sendit oss ydar²¹⁾ Styrkingarbref með þorleife biornssyne vm þat sem vier hofum til [ydar nadar²²⁾ rijtad oc so vm þat fleira sem ydur er riectiliga vnder vjsat landzins²³⁾ naudzyniar og vorar.

Hier j mot vilium vier seigia vora tru og þienustu sem vorer [forfedur og²⁴⁾ forelldrar hafa giort²⁵⁾ til forna með sína [nadugasta²⁴⁾ herra Noregis konunga með allann²⁶⁾ riect oc trubeit [oc cetera²⁷⁾.

Og til sannenda²⁸⁾ hier vm setium vier [[fyrir nefnder

¹⁾ kavp, b, c. ²⁾ sl. b, c. ³⁾ kavpstefnu, c. ⁴⁾ at, sl. b, c. ⁵⁾ [sl. a; b. v. b, c. ⁶⁾ [hvndrat skreidar, b, c. ⁷⁾ [b. v. b, c; sl. a. ⁸⁾ j jarfat oc, b, c. ⁹⁾ skyllu (!) a. ¹⁰⁾ um bidiande b. v. a (!) ¹¹⁾ [b; vinsamliga, c; sl. a. ¹²⁾ retti, b, c. ¹³⁾ b. v. b, c; sl. a. ¹⁴⁾ til b. v. hér a. ¹⁵⁾ [b. v. b, c; sl. a. ¹⁶⁾ þicar, b. ¹⁷⁾ nad b; nada c. ¹⁸⁾ landinu b, c. ¹⁹⁾ sem, b, c. ²⁰⁾ [nad elskuliga, b. ²¹⁾ yduart, b. ²²⁾ [ydra nada, b. ²³⁾ b; landins, a. ²⁴⁾ [sl. b, c. ²⁵⁾ haft b, c. ²⁶⁾ þann, b. v. b. ²⁷⁾ [sl. b, c. ²⁸⁾ b, c; sanneda (!) a.

menn vor Jnncigle fyrer þetta bref er¹⁾ skrifad var a lundi j lundareykia dal þridiudagen næstan eptir peturs messo og pals [þa er lidit var fra hingat²⁾ burd vors herra Jesu christi m cccc oc lxxx ara³⁾.

265.

5. Júlí 1480.

í Westminster.

KRISTJÁN Danakonungr fyrsti og Edvard Einglakonungr fjórði endrúþja samning sinn frá 1. Maí 1473, 16. Marts 1476, 26. Apr. 1478, 22. Febr. 1479 (DI, V, Nr. 618; VI, Nr. 68, 129 og 180).

Rymeri Foedera, ed. Holmes, V, III, 106—107.

4. Diffinitum est, quod intra Biennium antedictum &c.

[Orðrétt samhljóða hinum fyrri samningum].

Datum apud Palatium nostrum Westmonasterium Quinto Die Julij [Anno Regni nostri xx.].

266.

16. Júlí 1480.

á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum skipar Jóni presti Helgasyni að taka saman osttoll þann, sem Hólakirkja á að hafa æfinlega af hverjum skattbónda milli Hrauns á Skaga og Hrauns í Fljótum.

AM. Fasc. XXV, 19, frumrit á skiini. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3276.

Bifalningsbrief biskups olafs vm osttoll⁴⁾.

Vij olaf med guds nad biskup a holum giorum godvym monnum uiturligt med þessu voru brefi ath vij hofum skip-ath vorum kera syni sira joni helgasyni saman ath taka þann osttoll sem hola kirkia aa ath hafa eþvenlega af hueri-

¹⁾ sem, c. ²⁾ leiðrétt; hinagt, a. ³⁾ [arum epter gudz burd 1400 og 80 aar, c; [[Datum m. cccc. oc lxxx, b. ⁴⁾ Utan á bréfinn með hendi frá 17. öld.

vm skattbonda allt j millvm hrauns a skaga ok hrauns j fiotum. skal þat vera fiortan merkr smiors eda fiordungs ostur a huerium tolf manudum af hverium skattbonda j þessv takmarkj. hefer þessi tollr leingi ecki luktur verith ok ei heimtur verith af kirkiunar formonnum. enn aller ellztu dandimenn vita ath þessi tollur hefer verith luktur adr ok ecki j mothi talath sem margra dandj manna bref þar vm gior wtvisa. þui bidium víj vm alla goda menn ath luka þennan fyrr greindañ ostoll sira jonj helgasynj sem víj hofum vort vmbod til feingith þessa fyrr skrifada heilagrar hola kirkiu eign saman at taka ok heim ath fera til vor ok giora oss riettan reikningskap. suo ok biodum víj jonj helgasynj vnder skylduga hlydne ath beidaz ok krefia fyr sagdañ ostoll af þeim sem hann vilia ecki lucka eda med þroszku hallda. Ok til sannind(a) hier vm heingium víj vort jncigli fyrir þetta bref skrifath æ holum j hialta-dæl svnnvdagin epter diuisio apostolorum. anno domini M^o cd^o lxxx^o.

267.

17. Júlí 1480.

á Hólum.

Fjórir menn transskribera þrjú bréf um ostoll Hólakirkju.

AM. Fasc. XII, 13, frumtransskriptið á skinni, og eru öll innsiglin fyrir.

vm ostoll a Holum¹⁾.

Dath giorum vier ketill grinjolfsson²⁾ radzmann a hol-um. andres jonsson. prestar. jon þordarson ok sueinn gudmundzson leikmenn godum monnum v[i]tturligt med þessv vorv opnv brefi ath vier saum ok yferlasvm opinn bref med heilum ok osko[d]dum hangandum jnciglum suo latanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér koma þessi bréf:

1. Vitnisburðr um ostoll frá 7. Júlí 1450, Dipl. Isl. V, Nr. 44;
2. Vitnisburðr Illuga Björgólfssonar um sama frá 31. Júlí 1448, Dipl. Isl. IV, Nr. 763;

¹⁾ Aptan á bréfinu. ²⁾ Svo; rétt: grimolfsson.

3. Vitnisburðr Steinþórs Jónssonar um sama frá 3. August 1448, Dipl. Isl. IV, Nr. 765].

Ok til sanninnda hier vm settvm vier fyrr nefnder menn vor incigli firir þetta transkriptarbref skrifath a holvm j hialltadal manvdaginn næsta epter divisionem apostolorum. anno domini M^o cd^o. lxxx.

268.

27. Júlí 1480.

í Flatey.

VITNISBURÐR sjö heldri manna vestra, að Þorleifr Björnsson hafi farið vel með völdum þeim, er konungr hafi skipað honum á Íslandi, bæði upp á vegna míns herra kongsins og hans þegna.

AM. Fasc. XXV, 5, frumrit á skinni. Af sex iunsiglum eru þrjú fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 5696.

vitnisburd um huersu torleifur hefer verit
in j island¹⁾.

Þath gervm wær eigill grimsson. oddur petursson. sigurdr dadason. þorlakur þorkelsson. gunnar jónsson. finnur petursson ok jngemundur finnzson godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefe ath wær medkennunzt ath wær vitvm fyrr full sannende ath þorleifur biornsson hefer stadit sig suo j island sem einn dande mann ok honum hefir borit sierliga vpp á míns herra kongsins wegna ok hans þegna. hefir fyrr greindr þorleifur biornsson alltíjd stutt ok styrkt kongsins riett ok riettugheit þat sem minn nædug herra kongenn hefir snortit ok hans þegna sierligana þar sem hann hefir werit yfer skipadur. Suo eige síjdr wissu uær ath nefndr þorleifur styrkte sin faudr biorn þorleifsson sem gud hans sæl nãude til þess ath styrkia mins nãdug herra kongs erende ok biorn kunne ecke sialfur af stad koma. war hann þa vppe med sig ok sitt folk ok peninga þar til. ok suo hefir hann jafnan giort síjdan. þar fyrir wit-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

um vær ath opt nefndr þorleifur hefir verit ok er hollur ok trur minum nadug herra konginum ok hans rike. sem honum ber ath gera. Enn huer annat hefer flutt til mins herra nada er ecke af voru vite. Ok til sannenda hier vm settvm vit fyrrnefndir menn ockur innsigle fyrir þetta bref skrifat j flatey á breidafirde fimtudag hinn næsta fyrir festum sancti olafi regis et martiris þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi. M. cccc ok atta tiger ára.

269.

1. August 1480.

í Flatey.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXI, 20, frumrit transskriptsins á skinni með þrem innsiglum af 6, sem fyrir hafa verið. — AM. Fasc. XXI, 21, forn afskrift á pappír. Sbr. AM. Apogr. 2896—97.

Þat giorum uær hafliði skulasou. einar branzson. ion stephansson ok gudmundur eyuinzson godum monnum niturligt með þessu uoru opnu brefi ath uær haufum sied ok yferlesit ok heýrt yferlesit opit domsbref með heilum ok oskavddvm hangande jnsiglum ok suo latande ord epter ord sem hier seigir. [Hér kemr:

1. Fifholtadómr Erlends Erlendssonar um Efra-Dal og Kollabæ frá 30. Okt. 1475, Dipl. Isl. V, Nr. 715;
2. Kirkjulækjardómr Erlends Erlendssonar um Efra-Dal undir Eyjafjöllum frá 23. Okt. 1475, Dipl. Isl. V, Nr. 714].

Ok til sannenda hier vm settum vær fyrr nefnder menn vor jnsigle fyrir þessi transskriptarbrief skrifut j flatey á breidafirde þriudagenn næsta fyrir translacio sancte olafe regis et martiris. sarm eptir guds burd. M cccc. ok atta tiger ara.

270.

4. August 1480.

á Litlu-Þverá.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrasonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Sbr. AM. 252. 4to, bls. 41—43; AM. 430. 4to, bls. 1—3; AM. Apogr. 1581.

Það giorum vier Stulle Magnusson. Biarne Olason og Þorlákur Þorsteinsson godum monnum kunnugt með þessu voru opnu brefe. að vier hofum sied og yferlesid domzbref Logriettumanna. með heilom og oskoddudum¹⁾ hangande jusiglum. so latande ord epter ord. sem hier epter seigier. [Hér kemr Alþingisdómur frá 1. Júlí 1480 um kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Gunnhildar Pétursdóttur, Nr. 259 að framan].

Og thil sanninda hier vīm setium vier fyrrnefnder menn vor jusigle fyrir þetta thranskraftarbrief. skrifad á Litluþuerð j eyiafirde fostudaginn næstañ epter Olafsmesso þa lydit var frú gudz burd 1480 ára.

271.

5. August 1480.

á Keldum.

ÚRSKURÐER Eyjólfs lögmanns Einarssonar með ráði sex lögréttumanna um Esjubergsdóm, er gekk í eignamálum þeirra Sophíu Loptsdóttur og Gunnlaugs Teitssonar um jarðirnar Horn og Papafjörð, og úrskurðar hann Gunnlaugi jarðirnar til halds og meðferðar.

AM. Fasc. XXV, 11, frumritið á skinni með brákuðu innsigli. — Bisk. Skalh. Fasc III, 3, transskr. frá 7. Aug. 1480 (ekki gott); afskr þar af meðal Apogr. 2525.

Domur vm peningagialld a millvm
gunnlaugs ok sophiv²⁾.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref seia³⁾ edr heyra señdir eyiolfur einarsson logman fyrir svnnan og avstan a jslande. kuediv gvds og siña kvnnegt giorañdi anno domini M.º cdº octogessimo faustudagin nęsta epter olafs Messo env seinne vm sumared a kelldvm j averiahrepp kom fyrir mic gunnlavgur teizson og tiedi mier þann xij manna dom sem demdur hafde verit a esivbergi j kięlarnesþingi millvm þeirra soffiv lopzsdotter og fyr nefnzs gvnnlavgs suo latañda at þeir hefdi demt stefnvna logliga og soffiv þar logliga fyrir kallada. syñdi þratt nefndur gvnnlavgur þar sitt

¹⁾ oskoddum 252. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ³⁾ = siaa
Dipl. Isl. VI. B.

skipl bref og jnnsigle danðe manna at teitur gvnnlavgsson hefde gefit gvnnlavgi syni sjónvm¹⁾ til eignar med vpplagi og samþýcki kristinar dottur sinnar hvñdrad hvñdrada. tuer jardir horn og papafliordur og þar til lavsagozs. Nv af þui at fyr sagdur domur var suo latañde at þeir hefde demt vnder logmanz o(r)skurd. oll bref og skipl þratt nefnzs gvnnlavgs. beidde hann mic laga o(r)skurdar æ. hvert afl hans skilricki skýllde hafa. þvi at suo profudu og fyrir mic komnv og sex logrettvmonnv mier samþyckivndvm. j domseti sitiande. Sagda eg j guds nafne amen med fvllvm laga o(r)skurdi þessa fyrr sagda peninga alla oppt nefndvm gvnlavgi til hallz og fullrar [medferdar²⁾] opter þui sem hans bref og skilbici þar vm giort vt visar. nema oppt nefnd soffia legdi fram fyrir mic jnnan siav natta þau skilriki mier þette meira afl hafa. og oppt nefnda sofv skýlldvga at afennda þessa alla fyrr sagda peninga oppt nefndvm gvnnlavgi jnañ tueggia manada at heyrðvm o(r)skvrdinv. enn ef soffia uill eigi afhenda þa sa time er vti skal gvnnlavgur rettliga mega at sier taka adur greindar jardir og þat sem þeim æ at fylgia med³⁾ rettv. og oppt nefndan gvnnlavg skýlldan at koma til næsta oxararþings og suara þar sem logstefndr fyrir þessa peninga sofv⁴⁾ vegna. [Og til sannenda hier vm setta eg mitt logmans jnsigli fyrir þetta o(r)skurdarbref skrifat j sama stad deigi og a(ri) sem fyrr seiger⁵⁾].

272.

7. August 1480.

í Skálholti.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

Bisk. Saalb. Fasc. III, 3, frumrit transskriptsins. — AM. Apogr. 2525, með hendi Árna Magnússonar optir frumritinu.

Þat giorum vid jon jons(son) ok þordur þordarson godvm monnum viturligt med þessu ockru opnv brefe ad uid

¹⁾ Svo. ²⁾ [með öðru bleki (daufara), en er þó álíka fornt. ³⁾ tvískrifað. ⁴⁾ kongdömsins III, 3. ⁵⁾ [þessu sleppir III, 3, alveg (!)

saum ok heyrðum yferleset logmannz urskurdarbref med hans heilu ok oskoddv ok hanganda logmannz innsigli. suo latanda ord eptter ord sem hier stendur skrifat. [Hér kemr úrskurðr Eyjólfis lögmans Einarssonar frá 5. Aug. 1480, hvergi nærri orðréttir við frumbréðið, Nr. 271].

Ok til sanninda hier um settum uid fyrnefnder menn okkur innsigli fyrer þetta vitnisburðarbref skrifat j skalholli. manudaghinn næsta fyrer laurencius Messo. þa lidid uar fra hiŋgadbyrd uors herra iesu christi þushundrud iii. c. at(ta)tige ar.

273.

16. August 1480. }

í Viðey.

26. Maí 1494. }

á Álptanesi.

VITNISBURÐR tveggja manna um það, að Þorleifr Björnsson hefði fest Ingveldi Helgadóttur sér til eiginkonu.

AM. Apogr. 1166, að því er virðist eptir frumritinu. — AM. Fasc. LXXII, 2, A, 6, transskript á skinni frá c. 1528. Þar hefir „quartha“ gleymzt aptan af ártalinu, svo það verðr 1490.

Þat giorum uid einar brandzson ok olafur mikelson godum Monnum kunnegth med þessu ockru opnu brefi at þa er lidid uar fra hiŋgatburð uors herra jhesu christi. M. cccc. ok attatiger ara j uidey um sumarit næsta dagin epter mariumesso fyre worum uid j hia saum ok heyrðum a. at þorleifur biornson feste jnguellde helgadóttur sier til laugligrar eiginkonu epter bokarenar ordum at hiaueranda biskup magnuse med gudz náð ok audune presti þoruardzsyne ok maurgum audrum dande Monnum. Suo ok heyrðu uid jaryrde jnguelldar helgadóttur adur hun uære festh. Ok til sanenda hier um settum uid fyrnefnder menn ockur jnsigle fyrir þetta vitnisburðar bref skrifat a alptanese a myrum manudagin næsta fyrir festum corpus christi anno domini. M.º qcd.º nonagesimo [quartha¹⁾].

¹⁾ sl. LXXII, 2 c.

274.

23. August 1480.

í Viðey.

STEINMÓÐUR ábóti í Viðey og fjórir klerkar aðrir, Margrét Vigfúsdóttir (á Mõðruvöllum) og sjö leikmenn votta, að Þorleifr Björnsson, er „nú vill með guðs hjálp byrja sína reisu í burt af voru landi Íslandi“, hafi „hér verið og blifð með heidr og æru sem réttum höfðingja og ærligum höfuðsmanni ber“.

AM. Fasc. XXV, 6, frumritið á skinni. Af tólf innsiglium eru nú tvö fyrir.

huernen þorleifur for af landet¹⁾.

Wær Brodher steinmodhr med gudhz nadh aboothi j widhey ordinis canonicorum regularium sancti angustini skalholtzbiskupsdæmis. Brodher jon med samri nadh abothe æ þingheyrum hoolabiskupsdæmis. olaf oddzson. sygurdr jonsson. gunsteinn asgrimsson prestar. Margreth wigfwadotthir. Pall brandzson. Erlendhr Erlendzson. sygurdr jonsson. gudhmundr jwarsson. filax þorarinsson. þorkell þorsteinsson ok eigill jonsson. Godhum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe. ath vier vitum þat fullugliga ok sannligha ath þesse dandhimann þorleifr bjornsson hwerr ath nu will med gudhz hialp býria sína reisu j burth afh worv landhi íslandhe. hefir hier weridh ok blifit med heidr ok ærn sem retthum haufdingia ok ærligum haufudsmanne þerr med alla dandhi menn hier j landit lærdha ok leika. Ok sierdeilis med aull stýcke ok ærlighheit sem honnm hefir burt ath giora med vorn naduga herra konunghinn badhi med dygdh ok ærw ok alltjdh skotith sigh ok sitt amswar til hans konunghligrá nadhá ok retta sem margir dandi menn hafa optliga heyrt. Ok til sannendha hier vm heingdum wier for nefndir menn vor jnnsicgle fyrir þetta bref scrifath j vidhey j kialarnesþinghi miduikudaghinn næsta jn octaua assumptionis sancte marie wirginis. anno domini m.º cd.º lxxxº.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

275. 8. September [1480 eða 1479]. á Grenjaðarstað.

ÞVEIR prestar votta um reið sína til Skriðu til þess, eptir boði Ólafs biskups, að birta Rafni lögmanni boðskap erki-biskups um hálfkirkjureikninga í Hólabiskupsdæmi, og skýra þeir frá hörðum svörum lögmanns.

Bisk. 3. Fol. bls. 252, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transkripti frá 13. Júlí 1481. Hið fyrra bréf Gauta erkibiskups um hálfkirkjureikninga er frá 15. Sept. 1478 (Nr. 153). Er þetta bréf því frá 1479 eða 1480.

Þad giorum vid Eiríkur Einarson og Árni Hallsson prestar Hóla Biskupsdæmis godum monnum viturligt með þessu ockru Brefi ad vid Ridum til Skridu midvijkudægin næsta fyrer festum Nativitatis Beatæ mariæ virginis¹⁾ epter Bodi og skipan ockars andaligs faudurs Biskup Olafs með Guds nad. Biskup a Holum. ad birta og sína Hrafni Logmanne þa skipan sem erki Biskupinn Bodadi með sínu Brefi og Jnnsigle. ad Biskup Olaf skilldi visitera og taka Reikning (af) aullum hálfkirkium i Hóla Biskupsdæmi. en Hrafn Logmann gaf þad suar þar til. ad hann sagdi nei til ad giora Reikning Biskup Olafe fyrer sína hálfkirkju. og eij gisting hallda fyrer hana epter þessu Brefi. lysti hann og þar fyrer ockur og flejrum odrum ad hann skilddi fyrerbioda vīm allt síytt logmansdæmi og a aullum þingum ad nockur madur giordi Reikning fyrer sína hálfkirkju. edur taka nockurar sljkar nýngar vpp þo þad væri giort i Skálholtz Biskupsdæmi. ad Biskup tæke þar Reikning af hálfkirkium. og til sanninda Skrifad a Greniadarstad Mariu-messu síjdari.

276.

3. Október 1480.

í Odda.

MAGNÚS biskup í Skálholti vottar, að Þorleifr Björnsson hafi fastnað sér Ingveldi Helgadóttur, og lýsir hann því, að hann hafi séð páfabréf, þar sem umboðsmanni Skálholtskirkju sé

¹⁾ D. e. 7. Sept. 1479 eða 1480.

boðið að gera endilegan veg á þessu hjónabandi, ennfremr kongsbréf og erkibiskupsbréf.

AM. Apogr. 736, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinni. — AM. Fasc. LXXII, 2 A 5, transskr. á skinni frá c. 1528.

Wær broder magnus med guds nað biskup j skællholtti. giorum godum monnum kunnigt med þessu woru opnv brefi. ath uær worum þar j hia saum ok heyrðum á. ath þorleifur biornson keyptti ok fasnadi jngueldr¹⁾ helgadotter²⁾ sier til laugligrar eiginkonv. eptter guds langum ok lands ok bokarenar ordum. Suo ok eigi sífdur saum wær ok yferlasum pafans bref wüder suodan skilniñg. ath hann gaf lof til af pafaligu walldi. ath þetta hionaband mætti saman biñdaztt. ok biñfaladi wmbodsmanni heilagrar skællholz kirkiv. ath giora endiligan weg æ þessu hionabandi. ok hier med hofum wær sied mins herra kongsens bref suo latanda. ath hann gefur lof til ath born þeirra getin ok ogetin skule lauglig til arfs. eptter landzins laugum. Somvleidis hefer ok worr naðugi herra erkibiskupin gefit sitt samþycki til ok bodit oss ath fullkomna þetta adurskrifad hionaband. þui hofum wær eptter adurskrifudum brefum ok bodskap samþycktt. ath adur skrifad hionaband sie laugligtt ok staudugtt j aullum greinvm.

for þessi giorniñgur fram j witey miduikudagin næsta efter mariu³⁾esso fyrri⁴⁾. þessum monnum. nær weraundum med oss narfa þoruallzsyni. olafi mikelsyni. ok einari brandzsyni.

Ok til sanninda hier wm settum wær wort innsigli med þeirra fyrskrifadra manna innsiglum fyrir þetta bref skrifat j odda æ rangúrwillum j aueriahrepp⁴⁾. þridivdagin næsta eptter mikels³⁾esso. anno domini. ^o.^o cd.^o octogesimo.

¹⁾ Svo 736; jngueldi LXXII, 2. ²⁾ helgadotter LXXII, 2. ³⁾ D. e. 16. August. ⁴⁾ aueriahrepp (!) LXXII, 2.

277.

8. Október 1480. á Staðarhóli.

KAUPMÁLABRÉF Einars Oddssonar og Ásu Egilsdóttur.

AM. Fasc. XXV, 1, frumrit á skinni, og hefir aldrei verið innsiglað.
Komið frá Staðarhóli. — AM. Apogr. 1488.

In nomine domini amen.

var suo felldr kaupmale lýstur ok stadfestur á brudlavpsdegi þessara manna einars oddssonar ok ásv egilsdóttur eiginkonv hans at fyrr nefndr einar hafde til kaups med asu konu sina ij hvndrut hundrada er fader hans oddr peturson hafde gefit honum. var þar vt j tilskilen jordin bar j eyrarsueit med þeim iardarpaurtum er þar fylgia fyrr. lx. hundrada. jtem jordina gravf j grvndarfirde fyrir xx hvndrut. lavgar j huammsueit fyrir xvj hvndrvt. goddastade j laxdrdal fyrir iiij hundrut ok xx. jtem part j iordvne brandagile ok geithole er liggia j hrutafrde fyrir xvj hundrut ok þar med jordina þoroddzstade fyrir iiij hvndrut ok xx ok hier til .lx. kvgillda ok xx hvndrvt j þarfigvm peningvm.

hier j möt hafde fyrr nefnd asa eigilsdotter til kavps med einar oddzson bonda sinn ij hvndrvta c. var þar til greind jordin ey á skagastrond fyrir lx hvndrata ok ij hluti j iordunne hofe er liggr j vazdal fyrir xl hundrata. jordin brusastader fyrir xle. savrbær xx hundrudvm ok þar til lxxx hvndrada j lausagoze. jtem gaf oft nefndr einar oddzson asu konu sinne lxxx hvndrata vr þessum peningvm j tilgiof at fraskildum jorðvīm j hrvtafirde.

samþykti þessa giof oddr peturson er þa uar laugligur erfingi optnefndz einars.

för þesse giorningur fram a stadarhole j saurbæ med laugligri festingv a sunnvdaginn næsta fyrir kalixtusmessv þessvīm godvm monnvm nær veravndvm broder jon gamla-son med gvdz nad aboti á þingeyrvm. þosteinn gvdmvndz-son. sveinn helgason. sveinbiorn palsson ok gvnnsteinn asgrimsson prestar. gudne jonson. oddr peturson. vernard einarson. biorn jonson. þorbiorn biarnason ok sigmundur hall-dorsson leikmenn.

Ok til sannenda hier v̄m settvm vær fyrr nefnder menn nor junsigle fyrir þetta kaupmalabref er skrifat uar j sama stad ok dag sem fyrr seger arum efter gudz burd. M. cccc ok lxxx ara.

278.

12. Október 1480.

á Staðarhóll.

STEINUNN Gunnarsdóttir arfleidir Pétr Loftsson son sinn til alls þess fjár, er hún gefr honum, en það reiknast hundrað hundraða.

AM. Apogr. 5891, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna, eptir „transcripto“ á skíni frá 7. Júní 1580. — Afskriptir í AM. 234. 4to, bls. 136—38, 192—93, 264, 284—85. MSteph. 27. 4to, bls. 176, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730.

Það giorum vær Gudni Jonsson. Oddur petursson. jon asmundsson. Bryniolfur sigurdsson. jon sueinsson og skeggi stillason. godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra iehsu christi M. iij^o og lxxx. ara firir kirkiudyrunum a stadarholi i saurbæ flmtudagin næsta firir kalixtusmessu vorum vier i hia saum og heyrdum a. at steinun gunnarzdotter arfleiddi son sinn petur loftsson til fiar þess sem hun gaf honum. reiknadist þat hundrad hundrada. voro þar til skildar jardi-irnar huitadalir firir .xl^o. er liggia i Saurbæ i huols kirkiu-sokn oc .xv^o. i jorduuni sælingsdalstungu er liggur i huams-sneit oc hier til .v^o. og .lx^o. j fridum peningum og ofridum. arfleiddi hun þenna man til gialds og giafar. sess og sætis og til alls þess riettar sem lógbok skyrir at ættleidingur a at hafa at logum. hielldu þessir menn allir a eirni bok. Steinun Gunnarsdottir er arfleiddi og pietur loftsson er arfleiddur var og Gunnar Jonsson er iatadi og samþyckti þessa somu arfleiding.

for þessi greind arfleiding framm epter ollum bokariun-ar ordum.

Og til sanninda hier vm setium vær firnefnder menn

vor jnncigli firir þetta arfleidingarþref skrifat og giort i sama stad degi og ari sem fyrr seger.

279.

18. Október 1480. á Múðruvöllum.

TVEIR klerkar votta um vitnisburð tveggja manna, að Bjarni Ólason hafi opt legið nakinn í einni sæng hjá Randiði dóttur sinni heima á Þverá í Fnjóskadal, og hafi Randiðr þá verið 13 vetra gömul.

Bisk. 3. Fol., bls. 243, með hendi Hákonar sýslumaanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. í Landsb. 115. 4to, II, 79—80, og ÍBfél. 126. 4to, 234—35.

Það giorum vier Eiríkur Einarsson og Ellendur Broddason prestar Hóla Biskupzdæmis godum monnum viturligt með þessu ockru Brefe að þar voru við j hia saum og heyrðum a að Jon Þorsteinsson og Gudrun Gudmundardotter kona hans handfestu so felldañ vitnisburð vorum andaligum faundur Biskup Olafe a Holum að þau sau Biarna Olason liggia hia Randiði dottur synne nakiñ Bædi j einni sæng. og vnder einum klædum. heima a Þverá j Hnioskadal vel fimf reisar eda sex eda optar. Var þa fyr greind Randið 13 vetra gomul. vardi fýrgreindur Jon Þorsteinsson adurgreindañ Biarna að hann skillde ecki soddañ giorning giora. og hann mundi fa þar illt Rykti fyrer. enn Biarni suaradi að hann nenti ecki að reka dottur sijna j flet fra sier. fyrer nockurs manz ord. huad sem huor seiger. lofudu fyr nefnd hion Jon og Gudrun ath sueria að þessum vitnisburði fullañ Bokareid þa þurfa þiker. og til sanninda hier vñ settum við firr nefnder prestar ockur Jnnsigle firir þetta vitnisburdar Bref. er skrifad var a Modruvöllum j Horgarardal þa die sancti Lucæ Evangelistæ anno domini m.^o cd.^o lxxx^o.

280.

24. Október 1480. á Mjöðruvöllum.

TVEIR prestar votta um vitnisburð eins manns, að Bjarni Ólason hafi í fyrra haust legið alnakinn hjá Randiði dóttur sinni í einni sæng og undir einum klæðum á Þverá í Fnjóskadal.

Bisk. 3. Fol., bla. 248—44, með hondi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transkripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. í Landsb. 115. 4to, II, 80—81 og í ÍBfél. 126. 4to, bla. 285.

Það giorum vid Eirikur Einarsson og Olafur Juge-mundarson prestar Hóla Biskupzdæmis godum monnum kunnugt med þessu ockru opnu Brefe ad vid vorum j hia saum og hey(r)dum a ad Þordur Ketilsson handfesti voruð. andaligum faudur herra Olaf med Guds naad Biskup ath Holum so felldañ vitnizburd ad hann hefði sied Biarna Olason og Randidi dottur hans j fyrra haust a Puerð j Hnioskadal liggia j einne sæng Bædi. og vnder einum klædum alnakiñ og þionadi þeim til sængur Breidandi klædi vppa þau. og hier epter vil eg sueria ef þurfa þiker. og til sauninda hier vñ settum vid ockur Jnnsigle fyrer þetta vitnizburdar Bref skrifad a Modruvöllum j Horgárdal þridiudægin næsta fyrer tueggja postula messu Simoniz og Iudæ anno domini m.º cd.º lxxx.º

281.

31. Október 1480. á Signýjarstöðum.

ÁREIÐARGERÐ um landamerki milli Signýjarstaða og Norðurreykja í Reykholtssdal.

Eptir afskrift á pappír meðal Reykholtssakjala í Biskupsakjalasafni Íslands, staðfestri í Reykholti 28. Okt. 1666 af séra Haldóri Jónssyni og Jóni Jónssyni, gerðri eptir afskrift af frumritian, og var sú afskrift staðfest í Snókadal 21. Apr. 1622 af Eggerti Hannessyni. Afskrift á skinni er og í Biskupsakjalasafni, staðfest í Reykholti 21. Nóv. 1721 af séra Hannesi Haldórssyni og Sígurði Jónssyni, og rita þeir eptir pappírsafskriptinni frá 1666.

Það Giorum vier Einar Oddsson. Andres Magnusson. Þorgylz Þorisson. Hljfur Þormodsson. Þorgeir Þorgeirsson

og Jon Gíslason godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefi að vær meðkiennunst það að vær vorum til bednir og nefndir af Jngimundi Finssyni á að ryða síð og skoda huad oss leist riectast vm landamerki j millum Sygniarstada og nordurreykia. saker þess að fyrr nefndur Jngimundur sagdi að þeir sem byggie á fyrrnefndri jordu, Nordurreykium segdist eiga nordur yfir storu gróf að steinum tucimur er þar lægie á Backanum. og þaðan sionhendjng og fram i huytaa. Og nu með þui að vær þar til ridum er þessir steinar ldgu. og vmhugdum á allan mæta ef oss þætti nockur von edur ljkindi til vera að þeir steinar mætti lyrittir heita eda nockud mark þess vera að þeir skilde londin med adur greindum jordum. þa var það vortt adkuædi að þeir hefdi eckj að þyda þar vm fyrir margra hluta sakir og eingin laudamerki væri onnur riect j millum Sygniarstada og nordurreykia enū raudalækur rædur til þess er hann fellur af til vtsudurz vid Grafabotna og þaðan sionhendjng i storu grof enn þa rædi grófin og lækur sa eftir henni fellur fram j huytaa. Vitum vær og ei betur fyrir Gudi og Godum monnum enn það sie æfinleg eign jardarinnar Sygniarstada sem fyrir nordan er lækinn þann sem eftir grófinni fellur og firrnefndur Jngimundur meigi það með riecttu hafa og halda og einginn það með riecttu hafa edur haft hafa vtañ þeir sem Sygniarstadi eiga þui vær holdum Sygniarstadanes að stooru gróf og læk þeim er eftir henni fellur og fallit hefur að fornu og nyu. Og til sanninda hier vm setium vær firrnefndir menn vor Junsigli fyrir þetta vitnizburdabref er giortt var á Signiarstodum j Borgarfirdi j Reikholtzkirkriu sokn þridudæginn næst- añ vm veturinn fyrir allra heilagra messo þa er lidit var frá Gudz burd þushund cecc og attatjgi ara.

282.

3. Nóvember 1480.

í Laufási.

SKÓLASTIKA Magnúsdóttir og Einar Grímsson gefa Magnús Þorkelsson kvittan um allar þær sakir, er þau máttu til

hans tala og hans manna, en Magnús kvittar þau í mót af öllum sökum, að luktum þeim tveim hundruðum, er Einar varð honum skyldgur.

AM. Fasc. XXV, 2, frumrit á skinni, nokkuð fáið. Öll (4) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 623.

Þat giorum ueir¹⁾ olafur halldorson þorgils hallson og-mvndur hakonarson ok hoskuldur teitson godum monnum uiturlegt med þesso uoru brefi aht¹⁾ uær uorum þar i hia i laufasi i eyiafirdi um uetturen fostudagen næsta epter allra heilagra messv þa lidit uar fra guzdz¹⁾ burð þusund flogr hundrud ok attatiger ara saum ueir¹⁾ ok heyrðum ord ok handaband þessara manna magnusar bonda þorkelssonar. af einne alfu en skolastica¹⁾ magnusdottur ok einar¹⁾ grimssonar af annari alfu at suo fyrir skildu at fyr greinder men skolastica ok einar gafu magnus bonda þorkelson med fullu handabandi quittan ok akuæruleusan¹⁾ ok alla hans men um allar þær saker sem þau mæte¹⁾ med logum til magnusar tala ok hans mana æ huern matta¹⁾ sem þær hefðu til komit med ord edur uerk. suo ok eigi sidur gaf magnus bondi þorkelson skolastica magnusdottur ok einar grimson [um allar þær saker²⁾ quitt ok akisærvlaus [um allar þær saker²⁾ sem hann mætte med logum til þeirra tala at lugt-um þeim íi hundrvdum sem einar uard honum skyldgur. uar þar til greint gelt fiar qugildi ok xstikur klædis. skildi magnus taka under sialfum sier gelt fiar kugildi er skola-stica fek einar¹⁾ til fullrar eignar med handabandi en klædit skildi einar luca ed sidazta at mariumessu enne fyrre ad næsta are. enn ef einars kan uid at missa þa gek skola-stica i borgan at luca magnusi fyr greint klædi. ok til sanninda hier um settum uær fyr nef(n)der men uor in-scigli fyrir þetta bref er gior(t var) i sama stad dag ok ar sem fyr segir.

¹⁾ Svo. ²⁾ [Svo.

283.

11. Nóvember [1480].

á Hólum.

VITNISBURÐUR fjöggra presta um það, að Bjarni Ólason lýsti því, að nærveranda Ólafi biskupi, að hann hefði legið líkamlega hjá Randíði dóttur sinni svo opt, að hann kynni það ekki að greina.

Bisk. 8. Fol., bls. 246, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—1642, eptir transskripti frá 18. Júlí 1481. Yngri afskr. eru í Landsb. 115. 4to, II, 83—84 og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 238.

Það gjornm vier Ketill Grijmolfsson. Eyriknr Einars-son. Andres Jonsson og Gndmndnr Jonsson prestar Hóla-Biskupzdæmis godnm monnm vitnrligt með þessu voru Brefi að þar voru vier j hía. og heyrðum a að Biarni Ólason er sagðnr er lyste fyrer oss a Marteinz messn dag að nærveranda vornm andaligum faundur Bisknp Olafe a Holnm j Hialltadal okugadur j alla stadi að hann hefði leigid hía dóttur sinne Randíði líjkamliga so opt að hann kynne það ecki greina

.

¹⁾. og hier fyrer þetta Beiddist firr skrifadur Biarni Ólason nadar og myskunnar af Bisknp Olafe. fyrer þesse sijn adurnefnd Brot. og sagdist hallda sig sannañ ad sok vñ þennañ vonda gjorning. og til sanninda hier vñ setium vier firr nefnder prestar vor Jnnsigle fyrer þetta Bref. Skrifad a Holum j Hialltadal.

284.

[1480 eða fyrr].

VISITAZIUBRÉF útgefið af [Ólafi Rögnvaldssyni] biskupi á Hólum.

AM. Fasc. XXV, 8, innsiglaþveingir við dóm Ólafs biskups Rögnvaldssonar um Bjarna Ólason frá 17. Nóv. 1480 (Nr. 285). Dómriinn sjálfr skírskotar til visitaziubrúfs.

.
 [ku]nnigt gjora[ndi með þessu] voru brefi.

¹⁾ Sjá neðanmálsgrein á 241. bls.

ath uíf þeinkium með guds help
 skyllða fara ok
 visitera um [vort biskupsdæmi ok] skoda ok sia hvers manz
 liferni badi ler[dra okleikra ok suo at rettl]eida þa sem villir
 fara ok stadfesta rettuisa j gv[ds] þionvstv ok kiæ(r)leik[a
] skýllduger ath giora nockuth
 á gvds v[egna] æ guds uegna
 ok sia ath ollvm kirkivm ok kirkna eignvm
 hversv [hefer verit] með farit svo ath gvd hafi heidr
 af þui sem honum [til heyrer ok g]uds uiner hafa gefit
 firir sinni sal upp koma
 manvdaginn næsta efter olafsmessv· hina fyrri [hei]man af
 holvm [. ga]rdz. þadan til
 [hafrafellz]tungu. þá til svalbardz. þá til savdaness. þá
 til [sval]bardz. þá til hola þadan til
 [. r]jeykia hlidar. þá til [.
 þ]a til fellz. [þá til ba]rdz. þa til holtz. þadan til hnapp-
 stada. þa til kuiabeckiar. þa[dan]. þad(an) til
 hof[da. þa til þa]vnglabacka. þá til grýtubacka. þadan til
 lavfas. þá til dr[afastada þa]dan til stadar.
 [þá] til ass. þadan til gren[iadarstada. þá] til mvla. þa til
 helgastada. þa til eina(rs)stada [.
 þá til lundar]brecku. þadan til eyiar[dalscár. þadan til
 ha]ls. þá til illugastada. þá til svalbard[z].
 þá til munkapwerar. þadan til modruu[alla.
].

285.

17. Nóvember 1480.

á Hólum.

DÓMR tólf presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, að
 Bjarni Ólason sé rétt fangaðr af kirkjunnar valdi.

AM. Fasc. XXV, 8, framritið á skinni. Tólf innsigli hafa verið
 fyrir bréfinu, en tvö af þeim eru dottin frá.

Domur vrn biarna olason¹⁾.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

Þath giorvm vier ketill grimolfsson. ejrekur einarsson. olafur klængsson. andres jonsson. olafvr magnvsson. gvdolfvr Magnvsson. þorvardr semingsson. jon þorualldsson. gvd-mundvr jonsson. jon þorgilsson. erlendum broddason ok jon helgason prestar holabiskupsdæmiss godvm monnvm vitur- ligt med þessv vorv breff. ath þa er lidith var fra hingath býrd vors herra jehsv christi þvsndd fiogur hundrud ok attatiger dár faustvdagin næsta epter marteinsmessv j storestof- une²⁾ a holvm j hialltadal. vorvm vier j dom nefnder af vor- vm virduligvm herra ok andaligum fandr olafe med guds nad biskupe a holnm ath dæma huort biarne olason skyllde riect fangadr vera af kirkiunnar valde firir þa orykt ok allmennings rom er hann hafde feingith af randide dottur sinne med sno illv ordtake ath hann hefde legith hia henne alnakinn vnder einvm klædnm þa hun var þrettan vetra gaumul ok opt sinnis sidan. Nv saker þess ath þath krefur skyllda biskupligrar reglv sem visitacionem breff þar vm giort vt visar atb biskupina skal skoda hvers manz liferne bade leika ok lærda ok vm vanda alla osidv ok ogiorninga sem giorder verda. Svo ok komv þar fram fyrer oss two breff med heilvm ok oskoddvm hangundvm jnciglv. svo latanda¹⁾ mille annara orda ath jon þosteinson ok gudrun gudmundardotter kona hans handfestv svo felldann vitnis- burd biskup olafe ath þav sav biarna olason ligia hia rand- ide dottvr sinne nakin bæde j einne sæng ok vnder ejnvm klædv. vel fim reisvr eda sex eda optar. var þa fyr greind randid þrettan vetra gaumul. varade jon þosteinson adr greindann biarna olason ath hann skyllde ecki suodan giorn- ing giora ok hann munde fa þar firir illa rykt. enn biarne suarade ath hann nente ecke ath reka dottvr sina j flet fra sier firir nauckurs manz ord huad sem hnerge segde. lofvdv fyr nefnd hion jon ok gudrunn ath sveria ath þessvm vitnisbýrd fullann bokareid þa þvrfa þicker.

Jtem j annare grein hañdfeste þordur ketilsson biskup olafe svo felldann vitnisbýrd ath hann hefde sied biarna

¹⁾ latanda, frumritið. ²⁾ Svo.

olason ok randide dottvr hans. þa hyn var fiortan vetra ligia j einne sęng vnder einvm klędvum þęde alnakiñ. sagdizt greindr þodr hafa þionat þeim til sęngur ok breitt vpp a þav klędin ok hier epter vill hann sueria ef þvrfa þiker.

Nv firir þesse adur greind bref. likiñde ok ordrom þess ok anna(r)s ath oss leizt eingin madr sa er þvilik prof synazt til ath þvjlikt ohęfv verk hafe giort sie stefnande firir laug saker þess ath hann mun fordazt ok blampa bnrt af landith svo ei verde laugvm yfer hann komith. þvi at til kalladre gyds nad dęmdvm vier fyr nefnder tolf prestar med fullv doms athkuęde opt nefndann biarna olason riet(t)-liga fangadan vera af kirkiunar valde ok epter biskupsins skyllđv ok skipan.

Var þesse vor domur vpp sagdur manrgvm dande monnum nęr veraundvm þęde lęrdvm ok leikvm samþyckiande þenna vorn dom.

Ok til sanninnda hier vm settvm vier vor jncigle firir þetta domsbref er skrifath var ęa holvm j hialltadal faustvdaginn nęsta epter clemensmessv a sama are sem fyr seger¹).

286.

17. Nóvember 1480.

í Hoffelli.

TYLFTRADÓMR, útnefndr af Eyjólfí [lázara] Gunnarssyni, kongsumboðsmanni í Skaptafellsþingi, að Páll Pálsson mætti réttlega að sér taka jörðina Borgarhöfn í Kálfafellsþingum, samkvæmt skiptisbréfi, er Páll bar í dóminn.

AM. Fasc. XXV, 20, frumrit á skiini. Af tolf innsiglium eru nú 7 fyrir bréfinu, sum brákuð. — AM. Apogr. 2874.

Domnr vm borgarhofn²).

Ollnm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda heinrek arnason. inndride hrafnson. ionn arnason. biarne heinnreksson. gvnnlaugur biarnnason. sigurdur markusson. gvnnar ionson. eirekur þorsteinsson. eirekur

¹) D. e. 24. Nóv. ²) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

rvnolfsson. pall þorsteinsson. stefann olafsson ok teittur hall-dorsson kuediu guds ok sina kvnigtt geranda að þa er lid-it uar fra hingatburd nors herra jesv christi þushund ííí. c. ok attatigi ara æ manndagin næsta fyrir allra heilagra Oesso¹⁾ j holltvm j hornafirde æ þingstad rettvīm uoro uær j dom nefndir af ærligum manni eyolfe gvnarssyne er þa hafde kongs syslu ifer skaptafell(s)þinge að dæma um þat er pall palsson beidizt þar doms æ huort hann mætte rett-liga að sier taka jordina borgarhavfn er ligvr j kalfafellzt kirkiu sokn. nu saker þess að oss leizt þar ollvm eitt um þa dæmdvm uær fyr nefndvm pale palssyne adr greinda jord borgarhaufn til halzt ok hann mætte haða rettliga að sier taka ok halda henne til laga epter því sem þat skipt-isbref þar vm gertt utt uisar er þratt nefndr pall bar þar fram fyrir oss. ok til meire stadfestv ok sannenda hier um setta eg fyrr skrifadr eyolfur mitt jnnsigle med adr nefndra domsmanna jnnsiglvn fyrir þetta domsbref er skrifad var j hoffelle j hornafirde a faustudagin næsta fyrir ceciliu Oesso a sama are ok fyr seiger.

287. 19. Nóvember 1480. í Kaupmannahöfn.

LANDSVISTARBRÉF Gísla Filippussonar, útgefið af Kristjáni konungi hinum fyrsta, fyrir víg Björns Vilhjálmssonar, er Gíslí varð ófyrirsynju að skaða.

AM. Fasc. XXV. 4, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 1154.

Kongsbref fyrir Landvist Gísla Philippussonar²⁾.

Við Cristiern met guds nade Danmarcks Norgis Swerigis Vendis oc gothes koning Hertug í sleswiig oc í hólsten stormarn oc Dithmerchen Hertng Greffue í oldenborg oc dolmenhorst. sendir allom mannom som thetta breff sea ether

¹⁾ D. e. 27. Október. ²⁾ Utan á bréfinu með henni Ara Magnússonar í Ögri eða Eggerts lögmanns Hannessonar.

hora Q. g. oc sina. Wer willom ethër kunnicht gore at wer hanom i heder widir gud oc sakar godha manna bona-stader gewit gisel phylipson er bœrn vilhielmson wordh at skade vforsonio. laudzwist med theim hette at han botte widir gud oc erffwinge hins douda som han oc giort hauer efter thi som fore oss er komet. en tegn oc fritkaup hauer han lukat oss swo at oss alstingest wel at nœyer. hwor forer forbiudom wij hwariom manne at auka eder auka lade wiigh eder vandrendi wedir han hedhen aff vm thetta maal. nema hwor sa er thet gœrer vili haue forgiort fee oc fridhi oc worde alldre botha madher. Wort thetta breff giort paa wort Slott købendehaffn sancte elisabet dagh. anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo.

vnder wor kœngslige secrette.
dominus rex per se.

288. 20. Nœvember 1480. á Knerri.

ÓLAFR Sveinsson handlegr Haldóri ábóta á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu, er hann þóttist eiga til meira Kambs og minna i Breiðavík.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú i Landsbókasafni 858. 4to, bl. 130a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyrá senda Einar Þorolfsson. Asmundur Jonsson og Skvle Þordarson kuediu guds og sina kunnugt giorandi ad vier vorum j hia sðum og heyrðum á á knerre j Breiðavíkj manudaginn næstañ fyrir Sesseliuesso Anno domini 1480¹) ord og handaband þessara manna Halldorz abota a Helgafelli af annari alfu. og Olaffs Sueinssonar af annari ad so fyrir skildu. ad fyrrgreindur Olaffur handlagdi Abota Halldori knitta og akiærulausa alla tiltölu og riett sem hann þóttist eiga til jardanna meira kambz og minna er liggia j breiða-

¹) leiðrétt (eptir ágrípum bréfsins i AM. 252. 4to, og 430. 4to); misakt. i 858: „148^a“.

vijk j knarrar kirkiu sokn. fyrir sier og sijnum epterkomendum.

289.

21. Nóvember 1480. á Illugastöðum.

GÝÐA Jónsdóttir fær Þorsteini presti Guðmundssyni jörðina Þverá í Vestrárdal til fullrar eignar, eptir því sem hún varð eigandi í feskíptum eptir Gunnlaug bónda sinn, og gerir hún það með samþykki og upplagi barna sinna, en skilr sér framfæri hjá Þorsteini presti.

AM. Fasc. XXV, 13, frumritið á skinni. Af 6 innsiglum eru nú tvö fyrir bréfinu.

Þath giorum wer olafur þoruardzson ok gnnnar brandzson. jon arnason. jon snorrason. kolbein olafsson ok jon gislason godum monnum uiturligt med þessu woro opnu brefi þa ser lidit war fra hingatburd worss herra ihesu christi þushund. ecce ok attatigir ara. Worum wer j hia a þuerð j uestrardal saum ok heyrdum a ord ok handaband þessara manna sira þosteins guðmundssonar af eirne halfu enn gyðu jonsdottur af anare ath sua fyrir skildu at adr nefnd gyða feck fyrr nefndum sira þosteini adr greinda jord þuerú j uestrardal er liggr j nnps kirkiu sokn til fullrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer at fornn ok nýiu ok hun uard fremzt eigande at j feskiptum uid born sin skilgetin epter gvnulaug bonda sinn med nplagi ok samþykki þessara manna gunnlaugs ok jons ok margretar ok halldoru. hier j moti gaf opt nefndr sira þostein titt nefndre gyðu æfínligt framfere hia ser ok a sinnm penningum til matar ok klæda a medan hun lifdi. skylldi titt nefndr sira þostein hallda til laga greindri jordu en þratt nefnd gyða suara lagaríptingum a greindre jordu med þeim skilmala ath ef af kýnne at ganga þesse iordin at logum rettum þa skyllde optnefnd gyða af framfærslune hia sira þosteini.

samþykktu þesse fyr nefnd born hennar skilgetin med ordum ok handabande allan þennan skildaga fyr greindan.

ok til sanninda hier vm settum ver fyrr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta profentubref skrifat á illugastodum a uaznesi þridiudagin næsta fyrir ceciliumessu a sama are sem fyr seger.

290.

28. Nóvember 1480.

á Hólum.

Þrjá prestar votta, að Bjarni Ólason hafi í návist Ólafs biskups játað það, að hann hafi legið átta sinnum eða optar með Randíði dóttur sinni, þá er hún var 15 vetra, og að hann beiddist enn af nýju náðar og miskunnar af Ólafi biskupi.

AM. Fasc. XXV, 9, frumritið á skinni. Innsiglin (3) eru dottin frá.

vm biarna olason¹⁾.

Þath giorum vier ketill grimolfsson. andres jonsson ok gudmundur jonsson prestar holabiskupsdæmiss godum monnum viturligt med þessv vorv brefe ath þar vorum vier j hia ok heyrdvm a ath biarne olason medkendizt firir oss ath nervoranda vorum virduligum herra biskup olafe med guds nad ath hann hefde legith likamliga hia randide dottur sinne med fullv verke þa hvn var fimtan vetra atta sinnvm eda optar. sagdizt fyrgreindr biarne þui ecki hafa sagt suo freckt fyre ath hann þeinckti þat mvnde bata sitt mal. beid(d)izt þa opt nefndur biarne þa enn af ny nad ok myskunn af biskup olafe med þeirre skript sem hans nad villde honum setia firir þesse hans brot. lofade biarne ath halda alla þa skript sem biskup olaf villde honum setia heilagrar kirkiv vegna.

Ok til sanninda hier vm settum vier fyr skrifader prestar vor jncigle firir þetta bref skrifad a holvm j hiallta-dal þridivdaginn næsta fyrer andres messv anno domini m^o cd^o lxxx^o.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

291.

28. Nóvember 1480.

á Hólum.

Fjórir prestar votta, að Bjarni Ólason lýsti því, að þau vitni væri sönn, er Ólafr biskup tók af Jóni Þorsteinssyni, Guðrúnu konu hans og Þórði Ketilssyni um legorð Bjarna með Randiði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol., bls. 244, með hendi Hákonar sýslumanns Gislasonar 1641—42, eptir transskripti frá 18. Júlí 1481. Yngri afskr. eru í Landsb. 115. 4to, bls. 81, og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 236.

Það giorum vier Ketill Grijmolfsson. Eyriknr Einarsson. Andres Jonsson og Guðmundur Jonsson prestar Hóla Biskupzdæmis godnm monnum viturligt með þessu voru Brefi. að þar vorum vier j hia og heyrðum á. að Biarni Olason lysti fyrer oss að þau vitni er Biskup Olaf hafði tekid af Joni Þorsteinssyne og Guðrunu konn hans. og þar til af Þordi Ketilssyne er suo voru latandi mille annara orða að firr nefndur Biarni Olason hefði leigid hia Randiði dottur sijnne þa hun var 13 vetra gomul j einne sæng alnakiñ bædi. og vnder einum klædum optliga. og opiñberliga medkiendist Biarni Olason fyrer oss að þesse vitne være sonn og hann hefði opt hia sijnne dottur leigid. og sagdist ætla að það mundi eingi gruna þo hann hefði so giort. Og til sanninda hier (vñ) settum vier fyr nefnder prestar vor Jnnsigle fyrer þetta Bref skrifad a Holum j Hialltad(al) þridiudæginñ næsta fyrer Andresmessu anno Domini m.º cd.º lxxxº. ¹).

292.

29. Nóvember 1480. í Ási í Öxarfirði.

Bræf fjöggra manna nm viðtal þeirra Finnþoga Jónssonar og Guðmundar Húnrauðssonar um eignarheimild þeirra fyrir jörðunni Eystri-Görðum í Kelduhverfi, og að Finnþogi lýsti jörðina sína eign og óheimilaði Guðmundi hana.

AM. Fasc. XXV, 12, framrit á skinni. Af fjórum innsiglium eru

¹) 115; mº. cd. lxxº, 3. Fol. (misskr.).

tvö fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 77. Frumbréfið átti fyrrum séra Skóli Dorláksson á Grenjadarstað.

Dath giorum vier gamle þorsteinsson. hallr gudmundsson. asgrimr hallsson og sýgurdr broddason godum monnum viturligth med þessu voro opnu brefi ath þa er lidith nar fra gvdssonar burd þushund flogr hundrud og attatiger ára a faustvdaghinn næsta epter clemensmesso¹⁾ j asi j avxarfirdi j kellduhuerfi voro vier j hia og heyrðvm á ord og medtal finnbogha jonssonar og gvdmundar hunravdssonar. j fyrstv ath finnboghi eptter spurdi sagðan gvdmund hveria ákiærv edr tilkall til sin edr sinna peninga hann þættez hafa mega. en gvdmundr sagðizst kalla og halda sina eign jordina eýstri garda j kelldvhuerfi og sagðizst hann skylldv hafa og ath sier taka en nauckra lagha sokna. spurde finnboghi hveria heimilldar toko edr frelse hann vændizst fyrir adur greindre jordo. en gvdmundr sagðizst vænast þeirri heimilld fyrir jorðvnni ath sagdr finnboghi hefði giefith hana gvdnyiv kono sinni. lýsti finnboghi þui þar fyrir optnefndvm gvdmundi og odrvm nærverandis godvm monnum ath þat sama frelsi edr heimilld sem gvdmundr vændizst fyrir jorðvonne vegna gudnyiar hefði hvn fyrir longv aptur lagt j sitt valld. og opt nefnd gvdny snæbiarnardotter hefde handsellt sier med fvlv handabandi og giefith [til fullrar²⁾] eignar opt nefnda jord eystre garda adr hun varð eiginkona optnefndz gvdmundar. og þar epter heyrðvm vier finnbogha jonsson lysa sina eign greinda jord eýstre garda og lagde fyrir hana logh og dom en fyrirbavd gvdmundi gripa edr taka sina peninga en lagha. en bavd ath gvdmundi áheyranda logh og dom fyrir sigh og sina peninga huad hann mætte med loghum til hans tala. sagðizst en hindran og allz ofrikis loghvm vilia svara. ed hann mæte at loghum til sin kiæra. og til sanninda hier vm settum vier fyrr nefnder menn wor jnncighli fyrir þetta bref giort eirne nott fyrir andres~~o~~esso j sama stad og áre sem fyr seger

¹⁾ D. e. 24. Nóv. ²⁾ [tvískr.

293. 1480. á Ingjaldshóli.

SVEINN Þorgeirsson handleggir Haldóri ábóta á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu, sem hann þóttist eiga til jarðarinnar Hnausa í Breiðavík.

Eftir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, bl. 130a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1480 er í AM. 252. 4to, bls. 46; AM. 430. 4to, bls. 5—6, og AM. Apogr. 1582.

Brieff fyrir Storuhausum.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Bodvar prestur Jonsson. Gamli Þorleifsson og Magnus Gudmundsson kuediu guds og sina kunnugt giorandi ad þar vorum vier j hia saum og heyrðum ð j Badstofunne a Ingjaldzhooli a Snæfellznesi Anno Domini 1480 ðr a handaband þeirra Halldorz abota a Helgafelli af einne alfu og Sueins Þorgeirssonar af annari ad so fyrir skildu. ad firnefndur Sueinn handlagdi Halldori Abota kuitta og akiærulausa alla þa tiltolu sem hann þóttist eiga til Jarðarinnar Hnausa sem liggur j Hnarrar kirkiusochn fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum. og klaustrinu til æfinligrar eignar fyrrgreinda Jord. sðum vier og aller firgreinder menn ad hinn sami Sueirn væri þa heill ad viti og ad skynsemd. og til sanninda hier vm et cetera.

294. 1480. [í Munklífi].

DORLEIFR hirðstjóri Björnsson er tekinn í bræðralag undir bænahald og allar tíðir í Munklífsklaustri í Björgvin.

Frumrit þessa bréfs hefir fyrrum verið í hinu íslenzka frumritasafni Árna Magnússonar Fasc. XXV, 7; síðan hefir það komizt á norræna forngripasafnið í Kaupmannahöfn, og þaðan í Ríkisskjalasafn Norðmanna 1881, og eptir því er bréfið prentað í Dipl. Norv. XII, Nr. 248; áðr er það prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 172.

Jn nomine domini amen.

Wy syster Elsebe Egerdzdotter abbatissa brodher Ketil Beintzson confessor generalis ok alle syster ok brædher i

Munkalífs kloster. viðherkennas oss in Christo Jesu með þessu waaro næruarandis brefue. ath wi upp a gudz trøest. hans milde náð ok store miskun hafwom anamat ærlighin man Thorleiff Bjornsson j fulkompelighit brøðralagh með oss j gudh. besynderligha fore then kærleek ok troo ok trøest akt ok vilia. ok gudhligit begerilse som han hafwer til waara hælgha ordens patrona fru sancte Birgitte. skal thy for^{de} ærlighin man wara luttakande af allo thy godho som gøres j waarom heilagha stadh nath ok dagh. Thet er fyrst j ottosanghom aptansanghom nathsanghom ok allom daghtidhom j psaltarom sælatidom ok messom j almosogerdhom vakom ok fastom ok allo thy godho aflate som helagher pafwar kardinalar ok biscupar hafwa gefwit til waar orden ok allo andro godho som hær gøres ok swa widha som waar orden æro j cristen domen. Gudh fore sina werdugha naad gifwe han luttakande wardha thetta sambandh tha han bezst behøefwer badhe thessa heims ok annars.

Til sanninda hær vm hengia wi waar insigle fore thetta breff som giort war aarom æpther gudz byrdh mcdlxxx.

·295.

1480.

á Hrafnagill.

Dómr, útnefndr af Eyjólfí Einarssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í Vöðluþingi, um ákæru hans til Arnfinns Jónssonar, að Arnfinnr hefði óréttilega að sér tekið kongsins skatt í Vöðluþingi um þrjú ár.

Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 118b—119a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar 1666.

Dómur um hald og aðtekt kongsins skatta.

Öllum mönnum, sem þetta bréf sjá eður heyra, senda Páll Brandsson, Sumarliði Eiríksson, Árni Einarsson, Árni Höskuldsson, Árni Þorsteinsson, Þorlákur Þorsteinsson, Magnús Haldórsson, Hákon Hallsson, Bjarni Ólason¹⁾, Þór-

¹⁾ Ólafsson, handr., sem áu efa er rangt, og mun dómrinn vera frá yrra hluta ársins 1480.

arinn Jónsson, Ólafur Helgason og Guðmundur Þorkelsson kveðju guðs og sína, kunnugt gerandi að sub anno gratiæ m. cd. lxxx. á Hrafnagili í Eyjafirði, (á) þingstað réttum, vorum vér í dóm nefndir af velburðugum manni Eyjólfri Einarssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í Vöðluþingi, að dæma um þá ákæru, er fyrrnefndur Eyjólfur klagði til Arnfinns Jónssonar, að hann hefði óréttilega að sér tekið kongsins skatt í áðurgreindu takmarki allan þann, sem kongsins þegnum bar að gjalda í Vöðluþingi í næstu þrjú ár.

Í fyrstu grein dæmdum vér löglega stefnuna og Arnfinn réttilega fyrir kallaðan. Og sakir þess að Eyjólfur Einarsson sýndi þar sitt sýslubréf, er Diðrik Þíning hafði honum útgefið með hangandi innsigli, svo og birtist þar fyrir oss transskriptarbréf út af kongsins bréfi með dandimanna innsiglium, að þeir hefði séð og yfirlesið kongsins bréf með ósködduðu hangandi innsigli, að hann hefði veitt Diðrik Þ(íning) landið, þar til hann gerði aðra skipan á. Leizt oss þetta sama bréf frammar ganga og meira afl hafa en þau bréf, er Arnfinnur¹⁾ fyrir vorum dómi birti.

Því dæmdum vér fyrrgreindir dómsmenn með fullu dómsatkvæði optnefndan Arnfinn Jónsson skyldugan aptur að leggja allan þann skatt, er hann hafði tekið af fyrrgreindri sýslu í þessi næstu þrjú ár, undir réttan reikningsskap, og skila heim til Möðrufells innan sjöundar öllum, sem nú væri til, en hafi goldið allan fyrrgreindan skatt innan næsta mánaðar heim(a) í Möðrufelli, Eyjólfri Einarssyni eður hans löglegum umboðsmanni.

Samþykti með oss þennan vorn dóm.

296.

1480.

PORCIOREIKNINGR Hrepphólakirkju.

AM. Apogr. 2176, með hendi Árna Magnússonar eptir skinnblaði úr kirkjubók frá Hrepphólum.

¹⁾ Atfinnur, hdr.

Anno Domini M.º cccc.º lxxx fell suo miketh porcio þa sera Jon Olafsson hellt Holastad.

fyrsta ar vj aurar.

annath til oc eth þridia vj. aurar upp æ hvert ar.

eth fiorda ar fell oc eth fimta x. aurar.

297. [um 1480 og síðar].

BISKUPATAL og nokkurra klerka á Íslandi.

A

Gl. kgl. saml. 1812. 4to, bl. 5a, rimbókin forna frá Brynjólfi biskupi Sveinssyni. Kemr þessi skrá þar beint á eptir klerkatalinu forna hinna kynbornu frá 1143 (Dipl. Isl. I, Nr. 29), en þessi skrá er með hendi frá hér um bil 1480. Með vissu er skráin rituð eptir 1476, því að hér er Magnús Eyjólfsson kominn að stóli í Skálholti, en fyrir 1490—91 er hún gerð, því Stephán Jórsson er hér ekki talinn. Biskupatal þetta nær einungis yfir seinna hluta 15. aldar. Klerkatal það, sem hér kemr eptir biskupatalið, er ekki hægt að skilja örnrvisi en svo, að það sé skrá um þá, sem verið hafi officiales, eða þá kynbornir prestar að öðrum kosti, enda vita menn með vissu, að snmir af þessum mönnum voru það, en um suma af þeim er aþtr lítið kunnugt. Í skrá þessari sýnast officialanöfnin standa alveg af handahöfi hvert innan um annað úr báðum biskupsdæmum.

Nomina episcoporum.

mathevs [Hólabiskup kallaðr, d. 1458].

andreas [Grænendinga biskup 1460—1462].

johannes [Krabbi Stephánsson 1463—1465].

Sueino [Pétrsson, d. 1476].

Magnvs [Eyjólfsson 1477—1490].

Gotskalcvs [hinn fyrri 1442—1457].

Olaus [Rögnvaldsson 1458—1494].

finnboge.

alfur.

nicolaus [Kálfsson 1432—37].

Karl.

johannes [Kodránsson 1420].

abote steinmodur [d. 1481].

jon palsson [d. 1471].

sira jon sigmundsson.
 sira suein [Jónsson 1464—1490].
 sira helge.
 sira olafur.
 sira þollakur.
 sira þorbiorn [Ámundsson 1463 og síðar].
 sira arnor.
 sira flose [Jónsson um 1360].
 sira bernardu(r).
 sira bergur.
 sira andres.
 sira magnva.
 sira gudmýndur.
 sira gisle.

B

Gl. kgl. saml. 3269A. 4to, bls. 173, forn skinnbók af Jónsbók, frá c. 1360, en þetta er í öndverðu skrifað um 1500, eptir að Gottskálk Nikulásson er orðinn biskup á Hólum, en áður en Jón Arason er kominn til stólsins. En síðan er bætt við biskupatalið, fyrst um 1600, síðan eptir miðja 17. öld og smátt og smátt úr því alt fram á síðara hluta 18. aldar, því skinnbók þessi hefir verið á Íslandi fram undir 1770. — Í lög-
 bók séra Sigurðar á Grenjadarstað í Uppsálasafni, De la Gardie's safn 9. 4to, bl. 166b, sem er á skinni, rituð nær 1587, er sama biskupatalið og hér, en þrýtr þar með Guðbrandi. — Í kveri einu, sem stafar frá Jóni lögmanni Jónssyni, og ritað mun að mestu á árunum 1570—1600, og nú er í safni AM. 58. 8vo (bl. 103b), á pappír, er og enn biskupatal, sem hefir þessa skrá að grundvelli, og þrýtr með Guðbrandi, eins og biskupatal séra Sigurðar, en það hleypir úr, líklega af vangá, öðrum þeim Jóni biskupi, er hér kemr eptir Pétur biskup Nikulásson.

Þessar hafa byscopar [[setit at¹⁾ holum [j islande²⁾ at stole sinum³⁾.

jon.

ketill.

biorn.

brandur.

gudmundur.

¹⁾ aa, 9. 4to. ²⁾ [sl. 9. 4to. ³⁾ [[werid aa Holum 58.

botolfur.
 heinrekur.
 brandur.
 jorundur.
 aúðún.
 laurentius¹).
 Eðgill.
 ormur.
 jon.
 petur.
 jon.
 jon²).
 Gotzskalk.
 olafur.
 Gotskalk³).
 [jon.
 olafur.
 Gudbrandur⁴).
 [Thorlakur.
 Gijlsle⁵).
 Jon⁶).
 [Einar.
 Biorn nu 1706⁷).
 [Steirn.
 Halldor⁸).
 Gisli⁹).

298.

[1480—1490].

SKRÁ um landamerki Skógarnesjanna í Miklaholtshrepp.

Landsbókasafn 858. 4to, bl. 138a (J. P.), með hendi Jóns lögmanns
 Sigurðssonar c. 1600. — AM. 264. 4to, bla. 7, skr. 1606. — AM. 252.

1) Lorencius 9. 4to. 2) Öðrum þessum Jóni sleppir 58. 3) hér þýtr
 gamla höndin í 3269. 4) [skr. c. 1600 í 3269; 9. 4to, og 58 þrjóta hér.
 5) [hönd frá c. 1660. 6) skr. c. 1690. 7) [með einni hendi. 8) [skr. c.
 1750. 9) skr. c. 1760.

4°, bls. 5—6, skr. c. 1660 (af Jóni Steindórssyni á Knerri). — AM. Apogr. 1619. Haldór Ormsson er orðinn ábóti á Helgafelli 1480, en séra Helgi Magnússon er dáinn fyrir 19. Apr. 1490; er því þetta bréf frá árunum þar á milli.

Landamerke¹⁾ mille Skogarnesianna.

Þesse ero landamerki mille²⁾ Skogarnesianna hinz sydra og ýtra. [ad gardur sa rædur j millnm jardanna³⁾ sem geingnr nœdan⁴⁾ ýfer þuertt nesid. og so sionhending vpp j gardinn þann sem fram geingur j lækinn j millum skogarnesianna⁵⁾ og þa rædur sa gardur⁶⁾ so langtt sem hann geingnr vpp og þaða sionhuerfing⁷⁾ vpp j steininn þar fyrir ofan. vr steininum og vpp j gardrust⁸⁾ þar fyrir ofa. vr Rwstinne og vpp j hrossabeinzholt⁹⁾ j motz vid Michlholt¹⁰⁾ og á millum michlholtz¹⁰⁾ og skogarness sionhending med hrossabeinzholt¹¹⁾ og sudur j Deilldarlæk og hann rædur ofa. j sio.

Ridu a þesse landamerke aboti Halldor a Helgafelli. Sjra Sugurdnr Jonsson Officialis. Sjra Helgi Magnusson [j mykholtte¹²⁾ profastur. Snorre Sueinsson og Loptur Jonsson er þa attu¹³⁾ hid ýtra Skogarnes og marger adrer goder menn bæde prestar og leikmenn. geingu þeir¹⁴⁾ til handabandz hier vm abote Halldor a Helgafelle og Snorre Sueinsson og Loptur Jonsson. er þa áttu hid ýtra skogarnes ad þessi landamerki skilldi obrigdanliga standa j millum jardanna æfinliga.

299.

[1480—94].

TYLPTARDÓMR, útnefndr á Öxarárþingi af Eyjólfu lögmanni Einarssyni, um vígsbætr eptir Magnús Haldórsson, er Gísli Bóðvarsson ófyrirsynju í hel sló.

¹⁾ Landamerkia Brief 252. ²⁾ j millum 264, 252. ³⁾ [264, 252; sl. 858 (l). ⁴⁾ nœdur 264, 252. ⁵⁾ Skogarnesia 264, 252. ⁶⁾ gardurenn 264, 252. ⁷⁾ sionhending 264, 252. ⁸⁾ 264, 252; gardin Rwst 858. ⁹⁾ 264, 252; hrodabeinzholt 858 (hér). ¹⁰⁾ mýklaholt(z) 264. ¹¹⁾ hrossabeinholti 264, 252 (hér). ¹²⁾ [b. v. 264, 152; sl. 858. ¹³⁾ attu 264, 252; atti 858. ¹⁴⁾ 264, 252; þar 858.

AM. 238. 4to, bl. 50b—51, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Domvr vm vigsbætr.

Ollvm godvm monnvm . . . et cetera xij mauna domvr a Avxarar þinge. — Vorvm vier j dom nefnder af vellbornvm manne Eyolfe Einarssyne logmanni sunnan oc avstan a Jslande. at dæma hversv hafar bætr at lvkast skyllde epter magnvs Halldorsson. er Gisle Bódvarsson oforsynjv j hel sloo. Nv saker þess at viglysingen var svaren oc dæmd lavglig þa dæmdvm vier fyrnefnder domsmenn halfan þridia tvg hundrada med þessum fridleika j fyrstv savl innan tveggia manada a Gvfvnese vid Videjar svnd at lvkast skvle viij^e j vigsbætr epter fyrnefndan magnvs. ix stikvr klædes fyrir c. xij merkvr vax fyrir c. mælistkieltil fyrir c. ii tunnvr maltz fyrir c. j^e oc xx asmvnda fyrir c. oc svo virða penninga j hvort c sidan sem fyr er skrifat nema þav v^e frid sem lvkast eigv at næstvm fardogvm oc þar til iiij^e j svo virðvm penningvm sem fyr skrifat stendvr. skvlo þa vera lvet tvenn sol oc viij^e at Mikelsmesso ad havste nema hans vmbodzmadvr villie fyr lverka. Ad þessvm peningvm luctvm skal Gisle Bodvarsson kvittvr vm advr greindar vigsbætr. Var þad vor domvr ad Margret Magnussdotter skyllde taka advr greindar vigsbætr vegna barns sins eda hennar lavgligrv vmbodzmadvr oc Magnvs þorolfsson fodvr hennar skyllvgan at sellia griden ad botvnm luctvm. en ef Gisle hefde fyr visa borgan fyrir þessvm peningvm. svo sem henne anæger at taka þa skyllde fyrgreindvr Magnvs þorolfsson skylldvr þegar grid at sellia. Sampyckte [Einar Eyolfsson¹] logmadvr sunnan oc austan a Jslande þennan vorn dom. Og til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder domsmenn vor iusigle fyrir þetta doms bref skrifat j sama stad are oc deig^e sem fyr seiger.

300.

[um 1480].

MÁLDAGI Pétrskirkju í Villingaholti í Flóa.

Landsb. 268. 4to, bl. 123a, skr. 1601. Þetta mun vera frá dögum Magnúasar biskups Eyjólfssonar.

¹) Svo.

Villijngaholltt.

Peturskirkia j vijllijngahollte a heimalannd halft.

iiij kyr oc xl ásaudar. einn hestur.

messuklæde et cetera¹⁾.

x aurar vax. luck(t)e ulfheidun²⁾ þa er hann for fra jordunne. v. aura j porcionem ecclesie. þreuetrann hrut oc xvij alner voru.

301.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju í Kolsholti í Flóa.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126b.
 Detta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Kolsholltt [forn maldage³⁾].

Mariu kirkia j kolsholltti a x hvndrvd j heimalandi .ij. kyr.

[Alltarisklæde vontt. Alltaris stein .ij. kluckur. kross yfer Alltari. mariu skript. Thomas skript⁴⁾].

porcio ecclesie vm v ar medan Jon Þorvaldzson helltt.
 xix alnar vadmals.

302.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju í Hróarsholti í Flóa.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126b,
 skr. 1601. Detta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Hroarsholltt [foru maldage⁵⁾].

Olafs kirkia j Hroars holltti a xl hvndrada j heima lande. vij kyr. messuklædi vond. [kalek. Alltariss stein. glodar ker. Alltariss klædi vond. paxspialld. einn kross. ij olafs likneski. ij kluckur. ampli med tin⁶⁾].

¹⁾ Hér hleypir máldagabókin úr með vilja. ²⁾ = Úlfhéðinn. ³⁾ [263. ⁴⁾ [Þetta a hun janan sig et cetera 268, og hleypir úr þessum kaða. ⁵⁾ [263. ⁶⁾ [et cetera 268, og hleypir úr þessum kaða.

Dangad liggur sylvolltt. hvrdarbak oc gneistastader til allrar skyldv.

oreiknud porcio.

303.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju í Gegnishólum í Flóa.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126b, skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Gegnisholum [forn maldage¹].

Mariv kirkia j gegnisholvm a x. hvndrud j heima landi. iij. kyr. Marivskript. [johannis likneski. þorlaks skript. kross med vnderstodvm. Alltaris stein. iij kluckur og brestur j .ij. kolfana. Mariv skript stor og johannis likneske baptiste²) er eyolfur olafsson³) lagdi til⁴).

þar skal syngia annann hvern dag helga(n) vr bæ. luka ij merkur presti. tekst heima rijvnd og lysitollur allra heima manna.

þar skal oc syngia katerinar messv.

oreiknad porcio so leingi sem oddur hefvr att jordina.

304.

[um 1480].

MÁLDAGI Nikulás Kirkju á Egilsstöðum í Flóa.

AM. 263. Fol., bls. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bls. 127a, skr. 1601. Þetta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Eigilstader [forn maldage⁵].

Nichulas kirkia a egilsstodum a x hvndrud j heima lande. iij. kyr. ij. asavdar kvgillde. skal gefa fatækvm .ij. daga j hverri vikv vndan einni kv. hvn a. ij kertistikur [med kopar. þriar kluckur og brestur j eina klofin. Alltarissklæde. glodar ker. Alltariss brvn. kross. Mariv skript. Nichvas likneske og dukvr ýfer katerjnar skript⁶).

¹) [263. ²) biskupe (!), hdr. ³) glafs son, hdr. ⁴) [et cetera 268, og fellir kafann úr. ⁵) [263. ⁶) [et cetera 268, og fellir úr þennan kaffa.

305.

[um 1480].

MÁLDAGI Þorlákaskirkju í Þrándarholti í Gnúpverjahrepp.

AM. 263. Fol., bla. 54, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 126^a, skr. 1601. Detta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Þrannðarholtt [forn maldage¹).

Þorlaks kirkia j þrandarholte a xx hvndrud j heima lande. iij kyr. [ij koparstikur. glodar ker. Þariv skript. þorlaks skript. kross. eina klucku. paxblad. Alltaris stein. Alltaris klæde vont med duk. vpphallzstika²). Þorcio ecclesie. ix alnar vorv vm eitt ar hia joni gislasyne.

jtem xv alnar vorv vm eitt ar medann Þiolfur gvd-mvndzson bio. Oreiknad vnder joni bonda medann hann hafði jordina.

306.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju á Hofi í Gnúpverjahrepp.

Landsb. 268. 4to, bl. 126^a, skr. 1601. Detta mun vera máldagi Magnúsar biskups Eyjólfssonar.

Hof j eystra hrepp.

Þariu kirkia ad hofe j eystra hrepp a heima lannd allt. skammbeinnsstade. ix kyr. viij asaðar kugilldi. iij hross. einn hest. xiiij aurar j metfee. hun ð jnnann sig [et cetera³).

kirkian ð skog ð tunngumm fyrir ofann biarnnar gotu. oc einngi ð skeid j blesastada jordu.

jtem hafa gefist til .cc. sijdann sijra oddur þoruardzson⁴) tok uid. þorcio ecclesie vmm atta ar. vod.

¹) [263. ²) [jtem jnnann sig et cetera 268, og bleypir úr þessum kafla. ³) [Hér fellir handritið viljandi úr máldaganum. ⁴) Séra Oddr er þar enn 1497 (Sbr. reikninga Stepháns bps).

307. [um 1480].

MÁLDAGI Ólafskirkju í Ási í Holtum.

Landsb. 268. 4to, bl. 123b, skr. c. 1601. Detta mun vera máldagi Magnússar biskups Eyjólfssonar.

Ólafskirkia j ase.

Öarinkirkia oc hiñs heilaga olafs kongs j ase ð jord-
ina geirolfsstade¹⁾ er kolbeinn peturs son²⁾ gaf henni.

vij kyr oc skal gefa miolk vndann einni fataekum
mounum huernn miduikudag j bæde mal. iiij asaudar ku-
gillde.

hun a reka er greindur kolbeiun bonude³⁾ gaf henni er
liggur fyrir þyckuabæ. Enn þesse eru þar fiorumork. fyrir
vestann audnner j mitt burfell. Enn fyrir austan steundur
stika oc þaðann rettsyne j þyckuabæiar biorg j skardzfall
austannvertt.

jtem a kirkian fyrir jnnann sig et cetera.

kirkian ð fiordung j ollumm skogumm þeim er fylgia
nefrahollte.

jtem gaf ormur³⁾ til kirkiunnar eitt kugillde oc einn
hest. nýiann duk átta alua langann med ronndumm oc
aunann iiij alna. stora munnlog et cetera.

þar skal greida presti iiij merkur kaup.

Einginn reikunijngskapur gior af porcione vmm lang-
ann tijma.

jtem fiell þð eiuns xij manude er magnnus var radz-
maduriun. vj aurar j porcionem.

308.

[um 1480].

MÁLDAGI Nikuláskirkju í Odda á Rangárvöllum.

AM. 263. Fol., bls. 40—42, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 123b
—124a, (að eins greinir úr). Aðalstofa máldagans er forn og rétt að

¹⁾ Finst ekki í Jarðatali Johnsens né bæjatali Finsens, og ekki nefnd
í Vilch. ²⁾ nefndr í Vilch. ³⁾ D. e. Ormr Loftsson, líklega.

segja eins og í máldaganum frá 1270, en þó mun hann vera frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar, eins og hann liggur hér fyrir.

Odde.

Nichulas kirkia j odda æ heima land allt. frodholtt ij. oxahrygg. langagerdi. yztann gardzvika. hellu vad. mula land.

Suo margar jskylldir æ kirkiann j odda j annara manna jarder¹⁾).

- jn primis ad fellzmula gelldingur tuæuetur.
- at ð gelldingur gamall.
- a vollum hinum ytrum gelldingur tuæuetur.
- a vollum hinum eystrnm gelldingur gamall.
- j kloffua gelldingur gamall.
- æ rolfstodum gelldingur tuæuetur.
- æ tiorfvastodum gelldingur gamall.
- j flagbiarnar hollte gelldingur gamall oc annar tuæuetur.
- j ostuadzholtti gelldingur gamall.
- j sniallzhofda gelldingur gamall.
- at æ gelldingur gamall.
- ad æghissijdu gelldingur gamall.
- ad rafntoftum gelldingur gamall.
- Ad raudalæk hinum ytra gelldingur gamall.
- ad raudalæk hinum eystra gelldingur tuæuetur.
- at brecku gelldingur tuæuetur.
- j tungu hinni litlu gelldingur gamall.
- j þiodolshaga gelldingur tuæuetur.
- at homrum gelldingur tuæuetur.
- at gasahusum gelldingur tuæuetur.
- j kalfholtti gelldingur tuæuetur.
- j kroki gelldingur gamall.
- a heidi gelldingur tuæuetur.
- a lytingsstodum gelldingur tuæuetur.
- j Reidri gelldingur veturgamall.
- j guttormshaga gelldingur gamall.

¹⁾ et cetera, b. v. 268, og hættir svo þangað til rétt að niðrlagi.

- j kалldadarholte gellding tuæuetran.
 at þuerlæk gellding tuæuetran.
 a skambeinsstodum gelldingur veturgamall.
 j nesi gelldingur tuæuetur.
 j hollzmula gelldingur tuæuetur.
 j kалldakinn gelldingur tuæuetur.
 j akbrautarholte gelldingur.
 a tialldastodum gellding gamlan.
 j skarde hinn eystra gelldingur gamall oc annar tuæ-
 uetur.
 at steinkorsse¹⁾ gelldingur gamall.
 j sandgili gelldingur gamall.
 vndir raune gelldingur gamall.
 a þorleifs stodum gelldingur gamall.
 at hofi hinu nedra gelldingur gamall. oc annar tuæuet-
 ur. oc hinn þridie veturgamall.
 j lambhaga gelldingur gamall.
 at reydar vatni. gelldingur gamall. oc annar tuæuetur.
 at gelldingalæk gelldingur tuæuetur.
 at statalæk gelldingur gamall. oc annar tuæuetur.
 at vikingslæk gelldingur gamall.
 at helluvadi gelldingur gamall oc annar tvævetur.
 at gaddstodum gelldingur tuæuetur.
 at selialæk gelldingur tuæuetur.
 at varmalæk gelldingur tuæuetur.
 j grof gellding gamlann.
 j galltarholti gellding veturgamlann.
 j frodholti eystra gelldingur tuæuetur.
 ad moeidarhuoli gelldingur tuæuetur.
 ad berguadi gelldingur tuæuetur.
 j diupadal gelldingur tuæuetur.
 a velli hinum efra gellding gamlann.
 at vppsolum gelldingur.
 j lambey gellding tuæuetrann.
 a strond gellding gamlann.
 at bergþorshuoli gelldingur tuæuetur.
 at arnarhuoli gellding tuæuetrann.

¹⁾ Svo.

- at forsæti gellding gamlann. oc ij tuæuetrer.
 æ strandarhofdi gelldingur veturgamall.
 a vomulastodum gelldingur veturgamall.
 j næfurholhti gelldingar xij veturgamler oc skal þa
 giallda fimta dag hinn fyrsta j sumre oc skulu aller vera
 so holladair ad þeir anne a deige ofan j odda.
 j hæfe viett matar.
 j þyckuabæ vætt matar.
 a grimstodum vætt matar.
 a skumstodum vætt matar.
 a klasbarda half vætt matar.
 æ strandar hala fiordungur matar.
 a arngeirstodum vætt matar.
 j kollabæ vett matar.
 at moshvoli hinum eystra vj fiordungar matar.
 æ griotæ vett matar.
 ad hofi hinu nedra vætt osta.
 j sandgili half vætt osta.
 j stufholhti half uætt osta.
 æ arnkotlustodum half vætt osta.
 at æ half vætt osta.
 æ kalfstodum ostfiordungur.
 j gardzvika hinum nestazta¹⁾ ij fiordungar osta.
 j langagerdi fiordungur osta.
 j dufþaksholhti ær lodin oc lembd. og onnur allgelld.
 æ skambeinsstodum fiordungur osta.
 j sniallzhofda fiordungur osta.
 at merkihuoli osthleifur.
 a tialldastodum osthleifur.
 j skardi hinu eystra osthleifur.
 ad vikingslæk osthleifur.
 vndir brauni osthleifur.
 ad eyuindarmula osthleifur.
 ð heradarstodum fiordungur osta.
 j huammi fiordungur osta.
 j dynskogum ij hluter hins ellepta fiordungs smiors oc
 færa j skoga vnder eyiafioll at michael's messo.

¹⁾ Svo.

huer skatt(bondi) j millum þiorsðr oc jokulsðr a solheima sandi skal luka fiordung osta a huerium xij manudum oc eigi sijdur prestar þeir sem bunat hafa j fyrre¹⁾ sogdu takmarke.

jtem j guttormshaga vj aurar voru.

a vakurstodum xij alner vadmals.

a vesturholttum xxx lietorfs.

a oxahrygg xvij alner soluvodar.

a kirkiubæ firir ofann leiti c. skreidar. iij. salltblger oc flytia inn a land.

kirkiann a skog j þorsmork j engidal. annann skog á burfellz halsi. firir vtann þiorsá. oc iij skog fram hia saudar tungum.

xij^e floru er liggur firir grijmsstodum.

vij^e floru er liggur firir bergþorshuoli.

kirkiann a jardar partt er liggur med nedri strond millum þeirra takmarka. er merkigardur firir ofan torfrima firir austann. biauñ fyrir vestann. tungardur a strond fyrir nedann.

Jtem a kirkiann so fallit ornamenta.

in primis. lesbækur per anni circulum. de tempore. oc de sanctis. ottusonguabækur de sanctis. oc de tempore per anni circulum oc ad auk de tempore bok a sumared sæmilig cum ymnis. oc capitularius. de tempore bok fra jola fostu til paska cum ymnis oc capitulis. iij gradlar de tempore oc de sanctis sequentiubok. missale. gudspioll oc pistlar cum collectis per anni circulum oc ad auk. dominicubok fra paskum oc til jola fostu syngiandi samsett med gudspiollum pistlum oc collectum. ij laga saungua bækur. ordubok. kiriall. processionale. artijdashró. einn psalltari. ij textar secundum epistolas et ewangelias²⁾ bader med silfur. iij kaleikar oc eru .ij. gullder. vij corporalia. propiciatorium med silfur .ij. glodar ker oc er annad med silfur.

jtem commonsbok. iij kopar stikur smeltar oc adrar iij osmeltar. eru ij af þeim litlar. oc onnur brotinn. ix manna messoklædi. oc ij hoklar vmm framm.

jtem hokull oc serkur. vij kantara kapur. iij dalma

¹⁾ fyrer, hdr. ²⁾ Svo.

dikur. ij alltaris klædi med silki til haaltarisins oc hit ij med lereptt fornt. iij alltarisklædi til vt alltara oc eru vond. einn sloppur. fontz vmbuningur. pascha blad. baxtur jarn oc budkur. vatzketill oc ample. sacrarium munnlaug. ij vpp-halldz stikur. fostu tiolld. ij paxspiolld. ij dukar glitader oc ij vigder dukar. nichulas saga. ij jarnstikur storar. xj klockur med ij biollum oc hin xij rifinn. elldbere. ij merki. meta-skaler med blýmetum.

¹⁾Jtem lxxx kugillda. 1x^o j metfee. xviiiij. hundrut j koplum.

hefer porcio fallid amedan sira gisl jonsson hefer halld-it vmm. xij dūr. halfur þridie tugur hundrada. oc half atta aliñ vadmals betur.

Jtem hefer gefizt .iijj hundrud.

309.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju á Neðra-Hvoli í Rangárþingi.

AM. 263. Fol. bls. 39—40, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 124a, skr. 1601.

Huol.

Maríu kirkia oc hins heilaga olafs kongs. at nedra huoli a prestskylld j heima landi. duffpaks holltt. viij. kugilldi. heima manna tiund. groptur oc lysitollur. oc af xij bæium odrum j allri skylldu. enn or langagerdi onnur huer missere.

jtem (gaf) jon fra efra huoli c. voru j salugiðf.

hun dā ij kapur godar. [oc einn slopp. ein messuklædi god. oc onnur lettare oc messuserkur laus. v hoklar lauser oc eru ij vonder. iij alltaris klædi med glitudum dukum. pax spiolld sæmilig oc ij. lettari. v. koparstikur. ampli med tin. glodar ker. kalekur forgylltur. oc annar ogylltur oc brak-adur. ij alltaris steinar. ij burdar stikur. einar stolur laus-

¹⁾ Hér byrjar 268 aprt.

ar. skirnar saar. vatzketill. lectari oc dukur þar a til. ij kaleks hus. iij psalltarar. lesbok de sanctis per anni circulum. alltarisbok. sequentiu bok. graduale vondur a sumared. lesbok a veturinn de tempore til palmsunnudags. missale de tempore oc de sanctis per anni circulum. brestur til graduale de sanctis a veturinn. ottusonguabok a sumaret de tempore oc de sanctis fra trinitatis deigi til aduentu. lesbok fra de trinitatis til aduentu. kirjal. processionale. ottusonguabok fra niu vikna fostu til paska de tempore. de tempore bok fra paskum til aduentu. matutinale handbok. brijk yfer alltari oc kross. jons likneski baptiste. andros skriptt. mariu skriptt. olafs skriptt. þorlaks likneski oc peturs. katrinar likneski oc kross med vndirstodum. ij merki. glitadur dukur yfer krosse oc annar yfer alltari. tiolld vmm kor. sæmiligur hialmur. skruda kista vond. kistill med helgum domum. teikn buid med silfur. vj jarnstikur. vj. kluckur.

Jtem gefid eitt alltaris klædi¹⁾.

Porcio ecclesie vmm ix áur a medan Einar heitinn hielltt halftt fiorda hundrad.

Jtem a einu are er cecilia hiellt. iij. voder oc xv alnar vadmals betur.

Var giortt ofann a kirkiuna .xxx. hundrada.

Jtem brestur stora jarnstiku oc iij kolfua j kluckurnar er Einar heitinn²⁾ fargadi.

Jtem brast eina silfur flingiu³⁾.

Þadan skal syngia annann huern dag helgann til efra huols.

310.

[um 1480.]

MÁLDAGI Péturskirkju á Vomúlastöðum í Landeyjum.

AM. 268. Fol., bls. 39, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 124^a, skr. 1601.

Vomulastader.

¹⁾ [et cetera 268, og fellir úr allan þenna kafla. ²⁾ Einar Ormsson á Hvoli hefir dáið 1470 (sbr. DI, V, Nr. 509); kynni máldaginn því að geta verið fáeinum árum eldri en hér er sett. ³⁾ fljngru 268.

Peturs kirkia á vomulastodum á prestz skýlld j heima landi. ein messoklædi. [kalek. slopp. glodarker. iij bækur. ij. kluckur oc ein bialla¹⁾. iij kugilldi. ij hross oc einn hest. þar liggur vnder iij bæier firir austann affall. ad ollum skýlldum. nema j fifholtum. þar taka bændur heima tijund sijna. oc vij bæer er liggia firir vestann affallit oc ij halfkirkiur ad auki. skal þangad syngia annann huern helgann dag fra vomulastodum oc takast ij merkur af huerri.

Hefur gudmundur jonsson lagt til kirkiunnar ein messu klædi. [sæmilig ad ollu. alltarisklædi. brun. forduka oc einn alltarisdúk. ij krossa merkiliga med vndirstodum. peturs likneski. oc giortt vpp kirkiuna sæmiliga¹⁾.

jtem hefer gefizt eitt kugilldi.

311.

[um 1480].

MÁLDAGI allra heilagra kirkju í Holti undir Eyjafjöllum.

AM. 263. Fol., bls. 38—39, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 124b—25, skr. 1601.

Holt.

Allra heilagra kirkia j hollte vnder eyjafjöllum a heima land allt med gognum oc giædum. varma hlid oc gerdar. gardzhorn²⁾. nyia bæ til ytuztu vmmerkia vid annara manna jarder. med ollum þeim fiorum sem þar med fylgia. eru þat xx^c fiour firir sialfre jordunne. halfa synzta vesturhollta fiour. huamms fiour. er liggur firir backa. eru þat lxl fadma hins fiorda hundradz. oc oc fiour er liggur firir nyia bæ. vij kyr oc xx. c asaudar. oc ij naut tæuetur. iij veturgomul. eitt flog(ur)ra vetra. iij kalfa. oc vj saude veturgamla. v hestar þreutrer grader oc iij fullroskner. eitt hross. jtem vij manna messuklædi. [fær. oc ij onnur oc bresta til hofudlinenn. jtem ij serker oc ij lauser hoklar vonder oc eitt handlijn. iiij kapur. oc ij sloppar. iij alltaris klædi oc iiij bruner oc einer

¹⁾ [et cetera 268, og er þetta felt úr. ²⁾ gardzhorn (!) 263.

fordukar á haalltarei. íj alltarisklæði a framme alltarin med íj brunum. ein dalmadica vond. fonts vmbuningnr allnr. íj merki. íj kaleikar. íj alltaris steinar¹⁾. kirkiann æ víj. skogar teiga j þorsmork. j staung. gamla nautur. gatna skogur. loptz nautur. lækiar skogur. oc tngur inn j gili. fra hofða skogi. íj a askstodum. saudungsnes allt med vtvoxtum ollum vndir saudungs hamra. nautareckstur or hollti oc vtlondum j langanesi. vtvoxtu alla firir langanesi. c. lamba afrett j lambafell. xxx. sauda hofn j vesturhollt. xl lambgýmbra beit j hrutholma. stodhrossahofn vetur oc sumar firir vtan sandlæk. staturinn skal hafa oleigis sandhola feriu. huern tíjma er þarf. þar skulu vera íj prestar oc diakn. þangad liggia vndir .ix. bæir at tíundum oc lysitollnm. eru hier j íj bænhus oc tekzt half mork af hueriu. af kirkiunni at gnupi. íj merkur. hundradz hest oc c voru. xxx letorfna j sydre vesturhollt arliga. jtem á kirkiann bakstur jarn. [brik stora ýfir alltari. oc adra sæmiliga firir alltari. krossar íj med kopar. skrijn sæmiligtt. propiciatorium med silfur gyllt. kross smelltur med vndirstodum oc annar maladur. íj mariulikneski. olafs skriftt. þorlaks skriftt. johannis likneski baptiste. barbarn likneski. jarnstíkn stora. glodarker. jtem graduale. sequentiu bok. psalltara. pístlar oc gudspioll de tempore. fra aduentu til páska. aspiciensbok. páskabok. missale oc matutinale framann til de trinitate. ordubækur íj. jtem breuer er tekur til ad páskum oc til aduentu. oc er syngiandi ad hatíjder. vj. kluckur. ein bialla. skrudakista²⁾.

Brast sira sveinn palson víd kirkiuna þa er hann slepti halft ve. j metfee.

porcio vmm víj ær oc mortualia slik sem fellu.

312.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju í Teigi í Fljótshlíð.

¹⁾ [felt úr 268. ²⁾ [et cetera 268, og fellir úr allan kaflann.

AM. 263. Fol., bls. 38, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 125a, skr. 1601.

Teigur.

Mariu kirkia oc sancte andres j teigi á þridiung j heima landi. þridiung j butralldastodum. þrenn messuklædi ad ollu. [ij kaleika. annar gylltur sæmiliga gior. graduale samsettur med sequentium. pistlar oc gudspioll cum collectis de tempore per anni circulum. sequentiu bok. jtem de sanctis bok. missale. oc er ecki eptir ordu. aspiciensbok oc þar med de sanctis syngiandi oc onnur er tekur til ad paschum. de tempore oc de sanctis til aduentu. de sanctis lesbok. oc adra de tempore. capitularium oc ymnarium psalltara. lǽga saungua bok. iij kluckur. ein kantara kapa oc sloppur. ij alltaris klædi. ij. mariu likneski. kross med vndirstodum. brik yfer alltari. andres skriftt. ample oc paxspialld¹⁾. kirkiann á x kyr oc lx. asaudar. [skriju litid. fontz vmbuning allann. vatzketil¹⁾].

þangat liggia vndir. vij bæier ad tijundum oc lysitollum. eru af þessum .iij. bænabus oc tekzt half mork af hueriu. þar skal vera prestur oc diakn. tekur prestur .iiij. merkur kaup. þangat skal lukazt haust saudur árliga frá þorugnupi.

313.

[um 1480].

MÁLDAGI Þorlákskirkju á Hliðarenda í Fljótshlíð.

AM. 263. Fol., bls. 38 og 59 (=b), skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, 125a, skr. 1601.

Hliðarendi [forn maldage²⁾]

Þorlaks kirkia ad hliðarenda a xx^o j heimalandi. messo-klædi ad öllu. kalek. sequentiubok. [psalltara .ij. alltara klædi. ij kertistikur med kopar. vatzketill. kertaklofe. iij³⁾ klockur. ein bialla. kross med vndirstodum. mariu skriftt.

¹⁾ [felt úr 268. ²⁾ [b. v. 263b. ³⁾ iij 263b.

þorlaks skriftt. olafs likneski. johannis likneski baptiste með alabastrum. ij katrinar¹⁾ likneski. glodar ker²⁾.

314.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju á Breiðabólstað í Fljótshlíð.

AM. 263. Fol., bls. 37—38, skr. 1598. — Landeb. 268. 4to, bl. 125a —b, skr. 1601. Jón Sigurðsson heldr máldagann eldri en Vilchins, en auðsett er af samanburði við þann máldaga, að þessi er yngri.

Breidabolstadur.

Öarin kirkia a breidabolstad j fliothlijd a heima land allt. samstadi hina ytri. konungsmula allan. þorugnup. nup. borgarkot. skalmholt. xij kyr. xl. asandar oc xxx kugilla. með vtlondum. ccc j koplum. halft fiorda c. ofrijt oc lagt til fridz. ix naut veturgomul. ij tuæuetur. xxx saudi veturgamla. ij hruta tuæuetra. þangat skal gialda fra kirkiulæk gelling gamlann oc halfa vætt matar. vr langagerdi. æ lodna oc lembda. enn adra snöggua oc gellda. or lambeý æ gellda. fra vppsolum gellingur tuæuetur. oc half mork. or eý gellingur tuæuetur. fra tialldastodum gellingur gamall. heitleifur or skardi. or eystra skardi ij gellingar tuæuetrer. heitleifur a brecku landi. gelling tuæuetran fra gellingalæk. gelling tuæuetran af þorleifsstodum. gelling tuæuetran. fra giseslu gamlann gelling oc annann veturgamlann fra vomulastodum. gamlann saud oc annann veturgamlann. or vatzdal [tuævetur gellingur³⁾]. fra bergþorshuoli. gelling tuæuetran. fra reýnifelle. vett miols. or hafue. vett miols. or þyckuabæ. fra arngeirrastodum. gelling tuæuetran. xij hrossa hofn j fiilholti eystra vmm veturinn. stodhrossa beit j kirkiulækjar land. oc rettar halld. ad hundz mel. vj aurar voru j vlfstodvm. oc halfann fiorda eýri j vestri fit. hönd hins heilaga johannis holensis með armleggium. þangat liggia vj oc xx bæir ad allre skylldu. þar skulu vera þrir prestar oc ij diaknar.

¹⁾ katerinar 263b. ²⁾ [et cetera 268, og fellir kafann úr. ³⁾ [sl. (óvart?) 268. Sbr. Dipl. Isl. IV, bls. 82 og 769.

315.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju á Krossi í Landeyjum.

AM. 263. Fol., bls. 37, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 125b—126, skr. 1601.

Kross.

Kirkiann æ krosse. er helgud gudi. mariu drottningu. joni postula oc Olavi kongi. hun a xx_o j heima landi. þa(r) skal vera prestur oc taka iij merkur kaups oc skylt ad syngia huern dag messu vmm jola fostu. oc langa fostu. oc alla hina helgu viku. oc suo þa er. ix. lector ero j ottusong. huers dagliga skal messu syngia ij. daga j viku.

[kirkiann a innann sig. iij messuklædi oc brestur til eitt handlin. kalekur. kantara kap(a). sloppur vondur. ij altarisklædi med brunum oc fordukum. oc er kross med gullhlad æ odru. altaris steinar. ij. propiciatorium forgyllt med kopar oc er brakad. silfur texte litill med helgum domum sancte olafs. iij. koparstikur æ alltari. jrskur kross brotinn. oc or steinarnar sumer. annar kross sæmiligur yfer alltari oc trinitatis skrift med alabastrum. mariu skrift. olafs skriftir ij. johannis likneski baptiste oc thomas erchibiskups med alabastrum. kopar hialmur sæmiligur. ij jarnstikur. vigz vatz¹⁾ kanna loklaus. merki vont. iij klockur. ein bialla. skirnar sar vondur. læga songva bok sæmilig. de tempore bok gudspioll oc pistlar cum collectis a sumared oc de sanctis per anni circulum. graduale. sequentiubækur. ij. oc brestur kuer j adra. kiriall. de sanctis bok. matutinale æ sumaret oc er ecki full. salltari forn rimlaus. ij lesbækur vondar. latinu bok litil. skruda kista olæst²⁾).

þangat liggia xvij bæier ad tiundum oc lysitollum oc eru þar j vj bænahus. haalf mork kaups af hueriu. oc kirkian æ liotastodum liggur þangad oc skal syngia þar annann huern helgann dag. oc hinn fiorda huern ottusong nema prestur sa er þar byr eigi landit. ad krosse er leyfdur allra manna groptur. þar skal avallt kirkia vera oc sa abyrgiast³⁾)

¹⁾ tvískr. 268. ²⁾ [et cetera 268, og sleppir úr öllum þessum kaða.

³⁾ aby(r)gist 268.

er jordina þar ð. ad alldre fargist hennar peningar. þar skal oc syngia alla vigiliu daga.

316.

[um 1480].

MÁLDAGI Mariukirkju í Einholti í Hornafirði, [er Magnús biskup setti Eyjólfsson].

AM. 263. Fol., bls. 14, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bl. 2a—b, skr. 1601 (fáið). — Þó að þessi máldagi standi í 268 meðal þeirra máldaga, sem menn hafa venjulega eignað Jóni biskupi Sigurðssyni (1348—1348), getr varla munað miklu, að hann sé frá dögum Magnúsar biskups Eyjólfssonar. Hér í þessum máldaga eru metin staðarspjöll í Einholti eptir Ketilbjörnu prest, annaðhvort látinn eða frá staðnum farinn, og er því þessi máldagi gerðr um daga þess prests, er næstr kom eptir hann. Af bréfi frá 25. Maí 1483 má sjá, að Tjörfi prestr Björnsson er þá enn prestr í Einholti, og telr hann þá, að Ketilbjörnu prestr hafi haldið staðinn í 20 ár fyrir sig. En af bréfi frá 1467 (Dipl. Isl. V, 447) sést, að Tjörfi prestr muni að Einholti kominn, en fyrir hvað laungu verðr ekki ráðið, þó mun það varla fyrir mjög laungu verið hafa. Ekki verðr heldr með vissu sagt hvað laungu máldaginn sé gerðr eptir lát Ketilbjarnar prests, svo að því leyti mætti raunar eins heimfæra hann til Sveins biskups.

Gamall maldagi¹⁾.

Mariu kirkia j Einholtti a heima land med gögnum oc giædum oc Lambabliksstada land oc bolstad. j afriettð flðm flogurra tiga²⁾ saudahofn. skogarteig j lone. nes skog oc þoru skog. huala alla halfa þa er koma ð reka j vestre flatey tuituga oc leingre. vij. kugilldi oc xx. kuikfiar. hundrad j mat eða vöru. viij^c j metfie oc skip ad auk. Jtem xiiij. ad auk sem vird voru j stadarspiöll epter kietilbiornn prest. fern messuklædi oc einn haukull ad auk. v. alltara klædi brijkar klædi iij fornn miøg. alltaris dukar iij. kantara kðpa ein. sloppar ij. tiolld vmmhuerfis kor. textus. psalltare. lesbok oc adrar smðbækur til c. buinn kross. skrin buid. kaleika ij. glodar kier. ellðbera. kiertistikur iiij. trekrossar ij. stolar ij. lectara. bakstur jarnn. munnlaug. kola. alltara

¹⁾ Einholt 268. ²⁾ teiga 268.

steinn laus. kista. gudspialla bok per anni circulum. kluckur .v. Mariuskriptt. glergluggvr. annad huert haust skal greida af vidbordi giellding tuæuetrann. j einholtt. enn annad huert halfa mörk vöru.

þar skulu vera ij prestar oc greida odrum iij merkur.

Stadur j Einholtti a þridiung j omaga vist æfenligre j vestre flatey. saltt flöru j kiellingarey oc j vitazgrafa¹⁾ holmi.

317.

15. Janúar 1481.

í Viðvík.

Dómr átján presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um ákæru biskups til þeirra bræðra Hrafns, Haldórs og Snjólfss Brandssona um kirkjugózin á Barði í Fljótum (*Barðsdómr hinn fyrri*).

AM. Fasc. XXVI, 1, frumritið á skinni; átján innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru að eins átta af þeim eptir, og sum brákuð. — AM. Fasc. XXVI, 2, transskript á skinni frá 24. Júní 1488. Það transskript hefir Guðbrandr biskup lagt fram fyrir Barðsdóm 17. Okt. 1573.

domsbref vm bardzkirkio.

bardsdomur vm reikningsk(ap) kirkiunar a bardi²⁾.

Domur vm bard j fliotvm³⁾.

[anno m cd lxxi. tiu arum fyrr enn þessi domur a fiell reiknadist j portio fallit j l iij æra sýdan brandur bondi halldorsson fleck jordina. lije^e betur. oreiknud lvj ar betur adur enn brandur bondi fleck jordina.

sidan domurinn a fiell og bard uar dæmt af hafua uerith ll ar og vj betur.

sidan hann brandur fleck jordina hefur portio stadiit oreiknath j þriosku l og iij (æar) enn hundrat hafdi fallit a hueriu aari. enn adur enn hann fleck hana oreiknut l vj ar betur. og þa hundrath a hueriu ari. hier ut (af)

¹⁾ Dannig: r.: vitazgiafa?; vit . . . jafna, les Magnús Grímsson í sinni afskrift, en nú er ekki eptir nema vit i 268. ²⁾ Utan á XXVI, 1, með fornum höndum. ³⁾ Aptan á XXVI, 2, með fornri hendi.

ma skilia huat þeir hafa skylduger uerit
epter þeim logum sem voru þa¹⁾).

Þat giorum vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfs-
son. magnus ionsson. þorleifur magnusson. sigurdur þorlaks-
son. jon broddason. eirekur einarsson. olafur klængsson.
andres jonsson. gudmundur jonsson. jon þorualldzson. gnnur
ar jonsson. geir vigfusson. gndulfur magnusson. þoruardr
semingsson. jon þorgilsson. erlendur broddason ok berfinnur
jussason prestar holabiskupsdæmiss godvm monnum vitur-
ligt med þessu²⁾) vorv opnv brefe. atb þa lidith var fra
hingath burd vors herra jehsv christi þusund flogur hundrud
attatiger ok eitt ar manvdaginn næsta epter geisladaginn j
uidvik j niduikursueit vorum vier j dom nefnder af vorum
virduligum herra ok andaligvm faudvr olafe med guds nad
biskupe a holvm ath dæma vm þa akerv er biskupin kærde
til hrafns brandzsonar. halldors brandzsonar ok snioolfs
brandzsonar vm kirkivgodzin a barde j fliotvm. vorv þesser
aller fyrskrifader brædr stefnder fyrer þessa biskupsins
akerv. þvi var þat vor domur j fyrstv ath vier dæmdum
stefnurnar allar laugligar ok alla fyrskrifada menn laugliga
fyrer kallada hier j dag ok skyllduga ath luka kirkiunne
a barde suo mykla peninga sem þeir erv henne skyllduger
fyrer sik ok faudur sinn. j porcionem ok mortalia ok gamla
innstædv vnder sinn suarinn bokareid ok tueggia manna
med þeim þeirra sem þar hafa lengzt verith j kirkivsokn-
inni ok giorzt vita til huath fallith hefer ok þenna eid vilia
sanna med þeim. enn fyrer fyrnd kirkiunnar hraurnan ok
nidrfall ok þann obæteligan skada sem hun hefer feingith
af þvi ath hennar tiunder hafua verith eyddar ok upp
spentar enn ecke henne til byggingar hafdar sem vera ette
ok halldnar suo oriettliga fra henne ok vnder sik dregnar
upp a langan tima mothi guds laugvm ok heilagrar kirkiv
riette. þvi fyrer firsagt rangligt halld tiundanna ok forsom-
an byggingarinnar vid kirkiuna dæmdum vier fyr skrifada
menn hrafn. halldor ok snioolf skyllduga ath luka kirkiunne

¹⁾ [Utan á XXVI, 2, með hendi Guðbrands biskups. ²⁾ sl. XXVI, 1.

a barde þriar merkvr upp a huert ar fyrer þetta tiundar-
 halld ok forsomar sidan þeir attv ath suara ok þar til tuij-
 gilldar tinndernar arliga nema þeir gete sýnt ath þer hafe
 kirkivúe til byggingar komith þæ falle nidr suo maurg ar
 sekt ok tiund sem þat verdr synt. skulv þesser aller pen-
 ingar lukazt heima a barde ath næstvm fardaugvm biskup-
 invm j haund eda hans vmbodzmanne. enn ef peningarner
 lukazt ecke j fyrskrifadañ tima þa dæmdvm vier fyrrskrif-
 ada jord bard j fliotvm kirkiunnar eign æ bardi suo mikith
 upp j jordina sem a brestur ok eige vinnazt lausa godz til
 ath luka kirkiunne saker þess ath kirkian var þar fyst
 bygd.

var þesse vor domur vpp sagdr j sama stad ok dag
 sem fyr seger.

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrr skrifader
 prestar vor jncigle fyrer þetta domsbref skrifath a hoolum
 j hialltadal dege sidar enn fyrr skrifath stendr¹⁾.

318.

15. Janúar 1481.

í Víðvík.

DÓMR átján presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um
 kærur biskups til Hrafns Brandssonar, að hann vildi eigi
 gera biskupi reikning af hálfkirkjunni í Skriðu, og að hann
 hefði veitt sér mótblástr og mótikast, svo að hann hefði
 bannað öðrum í sínu lögdæmi að gera biskupi hálfkirkna-
 reikninga.

AM. Fasc. XXVI, 3. frumritið á skiani. 19 innsigli hafa verið
 fyrir bréfinu, og eru 12 af þeim enn fyrir því.

Domnr vm halfkirkiur.

Þath giorvm vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfs-
 son. magnus jonsson. þorleifur magnusson. sigurdr þorlaks-
 son. jon broddason. eirekur einarsson. olafvr klængsson.
 andres jonsson. augmundur jonsson. jon þorvalldsson. gunnar

¹⁾ D. e. 16. Janúar.

jonsson. gejr vígvísson. gudulfr magnússon. þóruardur sem-
 ingsson. jón þórgilsson. erlendr broddason ok berfínnvr jussa-
 son prestar holabískupsdæmiss godvín monnum vítarlígt með
 þessu vorv brefe ath þá lídith var frá hínghath burd vors
 herra jehsu christi þúsund flogur hundrud attatiger og eitt
 ar manvdagin. næsta epter geísladaginn j víduík j víduíkur
 sueit vorvín vier j dom nefnder af vorum vírdvligvín herra
 og andalígvín fándvr olaf með guds náð bískupe a holvín
 ath dæma vín þá ákerv er bískupinn kíerde til hrafns
 brandzsonar ath hann vílde ei gíora honum reíkningskap
 af síinne halfkirkív j skrídv epter því sem erkíbískupinn
 hefer til skípath almugánvín og bírt j sínv brefe ath svo
 veri gíort j nórege ath bískupar teke re(i)kning af olvín
 kirkívín svo af mínnvín sem meírvín. j annare greín ke(r)de
 bískupinn til hrafns ath hann hefde veitt síer motblastur
 og motekast svo hann hefde firírbodith aullum þeim sem
 halfkirkíví halda ath gíora honum náuckurn reíkningskap
 af þeim. kéndízt hrafn þetta sama þar firí oss ok svo stefu-
 una og því dædvín vier stefnuna langlíga og hann lang-
 líga firí kalladañ híer j dag ok skýlldugañ ath gíora bísk-
 up olaf ríettan reíkningskap af síinne halfkirkív j skrídv
 firí sík sídan hann vard fýst eígame at íordunne j skrídv
 enn þat sem fýr hefer fallith dædvín vier vnder rad ok
 skípan erkíbískupsíns. svo ok skal hann halda bískupínun
 gísting epter því sem honum ber ath hafua at odrum kirk-
 ívín j sínv bískupsdæme mínzta eínn tíð þá hann víll síalfur
 ríða ok þat optar sem náudsýn krefur epter því sem erki-
 bískupsíns bref vt vísar. Vnder saumv greín ok skílníng
 dædvín vier vín allar¹⁾ halfkirkíví j holabískupsdæme ok
 þer kirkíví adrar sem eíge er adr reíkningskapvín af gíor.
 því svo seger kristínríettur ath bískup skal rada kirkíum
 ok kirkáa eígnvín ok aullvín kris(t)nvín domí. Ok þetta
 sama hefer erkíbískupinn bírt með sínv opnv brefe ath þetta
 sama lavgmal geíngur j nórege yfer mínne kirkíví ok meíre
 enn firí þá sauk ath bískup olaf kerde til hrafns ath hann

¹⁾ Hér er máð eitt orð, sem sýnist og ofaukið.

hefde veitt motkast heilagre kirkiv ok honum ok forbodith ath hann fienge nauckurn reikningskap af halfkirkivm ok þeirra tivndvm og sett sik svo þucrt i mot kris(t)nv m riett enn biskupinn reiknar banz verk epter því sem heilagrar kirkiv laug vtvisa því haufvm vier dæmt hrafne eineide hier j dag firir biskupinvm ath hann giorde þenna motblastur ei til þess ath hann villde hindra heilagrar kirkiv rietti eda draga vndan henne nauckuth þath hvn matte eiga med riettv vnder sik eda adra leikmenn. fellzt honum þesse eidr þa dæmdum vier hann fallinn j bann af sialfu verkinv og skyldugann ath taka lausn ok skript.

var þesse voor domur vpp sagdr j sama stad ok dag sem fyr¹⁾ seger.

Ok til saniñda hier vm settvm vær fyrskrifader prestar vor jncigle firir þetta domsbref skrifath a holvm j hialtadal dege sidar enn fyr skrifath stendvr.

319.

17. Janúar 1481.

á Hólum.

Sjö prestar og tveir leikmenn votta, að Hrafn Brandsson lýsti því, að hann lofaði ekki að halda Viðvíkrdóm um hálfkirkjureikningsa, heldr bannaði öðrum að gera Ólafi biskupi reikninga af þeirra hálfkirkjum, og bannaði prestum að ganga dóma, er biskup tilnefndi þá um kirkjunnar mál.

AM. Fasc. XXVI, 4, frumrit á skinni. Tiu innsigli hafa verið [fyrir bréfinu, en fjögur af þeim eru dottin frá.

Vm hrafn logmann afseiger halfkirkju reikn(ing)
ok firirbydur odrum²⁾.

Þath giorum vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfs-son. magnus jonsson. þorleifur magnusson. eirekur einarsson. andres jonsson ok gudvundur ionsson prestar holabiskupsdæmiss. jon sigmundzson ok jon þordarson leikmenn godvm monnum viturligt med þessv vorv opnv brofi ath þar vor-

¹⁾ hér stendr *sem*, og er því ofaukið. ²⁾ Utan á bréfinu með forri hendi.

um vier j hia ok heyrðvm æ ok marger adrer dandemenn badi leiker ok lerder manvdaginn næsta epter geisladagin¹⁾ j uidvik j uiduikvrsueit. þa lidith var fra hingatburd vors herra jehsv christi þusund flogur hundrud attatiger ok eitt ar þa biskup olaf kærði til hrafns brandzsonar er þa var laugman kalladr ath hann villde eigi giora honum reikningsskap af sinnj halfkirkiv j skridv. Enn atian prestar af biskupinvm þar til nefnder dæmdv hann skyllðugann ath giora biskupinum reikningskap af fyrgreindri halfkirkiv ok gisting epter því sem þeirra domsbref þar vm giort wtvisar ok epter þenna dom upp sagðann ok adur greindvm hrafni brandzsynj dæheyraða sagðizt hann ecki lofa ath hallda dominn sem dæmdur var yfer honum vm halfkirkiana j skridv. firirbaud og tittnefndr hrafnn brandzson aullum kongsins þegnvm ath giora nauckurn reikningskap biskupinvm af sinvm halfkirkivm. svo ok firirbaud hann prestunvm ath ganga þann dom sem biskupinn þa til nefndi vm kirkiunnar mal.

Ok til saniða hier vm settvm vier fyr nefnder prestar ok leikmenn vor juncigle firir þetta bref skrifath æ holum j hialltadal a sama dære sem fyr seger tueymur daugvm sidar enn fyr skrifath stendr.

320.

17. Janúar 1481.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXIV, 8, frumtransskriptið á skinni með öllum (4) inn-siglum. — AM. Apogr. 3264.

Þath giorum vier ketill grimolfsson eirekur einarsson andres jonason ok gudmýndvr ionsson prestar hola biskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessv voru opnv brefe ad vier savm ok yferlasum opith bref med heilvm ok hangundvm oskoddvm junciglum. svo latanda ord epter ord sem hier epter skrifath stendr.

¹⁾ D. e. 15. Janúar.

[Hér kemr Flatatungubríf frá 20. Aug. 1479, Nr. 219].

Ok til sanninda hier vm setvm vier fyrskrifader prest-
ar vor inncigle fyrir þetta transkriptarbref skrifath a hol-
vm j hialltadal miduikudaginn næsta epter geisladaginn.
anno domini M^o cd^o lxxx^o primo.

321.

20 Janúar 1481.

á Ökrum.

FINNBØGI Jónsson kongs umboðsmaðr, kyrsetr alla peninga
Bjarna Ólasonar, er saman stóðu á búi Bjarna á Þverá í
Fñjóskadal 14. Janúar um vetrinn.

AM. Fasc. XXVI, 24, frumrit á skiuni. Fjögur iansigli hafa verið
fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Þath giorum uier gamli þorsteinsson. hallur gudmundz-
son. jon gudmundzson og gudmundr olafsson godum monn-
um uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath þa lidith uar
fra hingadburd uors herra jesu christi þusvnd flogur hundr-
ud attatiger og j ar a sunnudagin næsta epter geisladagin¹⁾
a þueraa j hñioskardal a bue biarna olasonar uoru uier j
hia og heyrdum aa ath finboghi jonsson kongs umbodsmadr
j þingeyjarþingi kyrsetti alla þa peninga er þar saman stodu
med suo felldum ordum sem hier skrifad stendr.

Ég finboghi jonsson kongs umbodsmadr millum nargiar
og helkunduheidar giorer ollum monnum uiturligt ath saker
þess ath þat er býgdarfléygt skilrikra manna j milli j
greindu heradi þingeyjar þingi ad su sauk hafui uerid kend
og gefin biarna olasyni af heilagrar kirkiu ualldi ath hann
hafui lagizst med dottur sinni og suo eigi sidr ath hann
hafui kenzst og uid geingit saugdum giorningi. Wt uisar suo
kristins doms rettur j landzsins laugum ath huer er ath
slikum giorningi uerdr kunnur og sannur ath hann hefer
fyrergjort huerium sinum peningi j faustu og lausu uit kong
og kirkiu. þui alla þa peninga sem minum herra konginum
kunna til eignar ath falla j fýrgreindu mali af þeim pen-

¹⁾ D. e. 14. Janúar.

ingum sem nefndr biarni hefer haft og eignazst hier j þing-
eyiarþingi. kúrsetur ek under mins herra kongsins nað og
hans umbodsmanna uarðueizslu. fyrerbyð ec huerium manni
þa ath gefuaedr giallda j burt ath flýtiaedr olaugliga
fortæra nema mitt sie lof edr lejfi til þar til ath optnefndr
biarni hefer hier lagasnaaur¹⁾ um gefid til rettiliga unðan ad
færazst edr laugliga kann fallande uerða til slikra sekta
sem laugin ut uisa. þui ec legg fyrir optnefnda peninga
laug og slikan dom sem min skyllða til ber epter laugum.

Og til sannenda hier um settu uier fyrnefndir menn
uor incigli fyrir þetta bref giort áá aukrum j skagafirði
laugardagin næsta fyrer conuersio pauli a sama ari og fyr
seiger.

322.

4. Febrúar 1481.

undir Felli.

Jón Sveinsson og Ingibjörg Klemensdóttir kona hans fá
Andrésí Guðmundssyni til fullrar eignar jörðina Tungu í
Tálknafirði, og kvitta um andvirðið.

AM. Apogr. 1088 „Epter trosnudum original fra Hlidarenda. Ori-
ginalenn er eydelagdur“ (AM.). Dað, sem fúid hefir verið úr frumritinu
hefir Árni undirstrykað; hér er það sett í hornklofa.

Ðat gerum wit ormur magnusson og þorkell biarnason
godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi at
þar uoru uit j hia under felle j kollafirde sunudagin næsta
epter purificacio sancte marie wirginis þa lidit uar fra hing-
atburde uors herra jesu christi þushundrut cccc. attatiger og
eitt ar saum og heýrdum æ ord og handaband þessara
manna andres bonda guðmundzsonar af eirni alfu. enn jons
sueinssonar og jngibiargar clemensdottur af anare hans eig-
inkuinno at suo fyrir skildu at adr greindr jon sueinsson
og jngebiorg clemensdotter feingu greindum andrese guð-
mundzsyne til fullra[r] eignar og frials forrædis iordina alla
tungu er liggur j talknafirde j laugardals kirkiu sokn. med
aullum þeim gognum og gæðum sem greindri allre jorðu
fylger og fylgtt hefer at fornu og nýiu epter þui [fremst]a

¹⁾ Svo.

sem þau hefde eigande at ordit og þat opit bref-utnisade er valgerdr gizurardotter gaf jone syne sinum greinda [jord t]jungu. Skyllde optt nefndr andres adr greindá jord mega frialsliga at ser taka og æfinliga eignaz. Oedkendizt og nefnd hion jon sucinsson og jngebiorg clemensdotter þegar j sama handabande at þau hefde fu[lla og] alla peninga uppborit af andrese gudmundzsyne fyrir tittnefnda jord suo þeim uel ænægde. Og til sanninda [hier um] settu uit fyr nefnder menn ockur jnciglle fyrir þetta bref er gertt uar j sama stad dege og aæ sem fyrr seger.

323.

10. Febrúar 1481.

í Laufási.

TYLFTARDÓMR, útnefndr af Finnboga Jónssyni, kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um vopnaviðskipti þeirra Hrafn Brandssonar og Magnúsar Þorkelssonar.

AM. Fasc. XXVI, 22, framrit á skinni, sem tólf innsigli hafa verið fyrir, en eru nú öll dottin frá. Bref þetta, sem er einkennilega stafsett og stýlað, mun áa efa vera með hendi Finnboga lögmanns. Sbr. Nr. 238 að framan.

Domur Finboga Laugmanz j millum
hrafns brandzsonar laugmanz ok
magnusar þorkelssonar¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda þorkell þorkelsson olafur halldorsson gamle þorsteinsson hallar²⁾ gudmvndzson jon gudmundzson gudmvndr magnusson gudmundr olafsson arne sigurdsson oblaur sigmundzson kulli uigfusson þorðr arnbiaarnarson halldor hallzson quediu guds ok sina kunekth giorandi at þa ed lidid uar fra guds brd þushund flogr hundrud attatiger ok eitt ar æ faustudagin nesta epter purificacio sancte marie³⁾ æ grýtubacka j hauflahuirfui²⁾ æ þingstad riettum uorum uer j dom nefnder af finnboga jonssyni er þa hafdi kongsins sýslu ok umbod j þingeyjarþingi at dæma um þa akieru er greindr

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld, eg held Magnúsar prúða.

²⁾ Svo. ³⁾ D. e. 9. Febrúar.

finnbogi kierdi til magnvsar þorkelssonar á kongdömsins uegna [huir ír¹⁾ þar þá under lagdi með handabandi uid fyr nefndan finnboga huirra¹⁾ suara edr sekta hann etteskiulldugur¹⁾ at uerda uid kongdominn fyrer þá sakargipt er magnusi hafdi giefni uerid af hrafni brandzsyni at hann hefði lagt greindañ hrafn með hnifui. uardizst magnus þorkelson þui fyrer oss at hann hefði alldrei lagt hrafn branzson með hnifi nema þat hefði maett uerda j þeira wopna uidskiftum og hann hefði aett hendr sínar at ueria fyrer þrattnefdum hrafni. nu saker þess at suo finzst skrifat j uori lanzlaga bok at þar ed refsing er skipud fyrer laga afbrot þar sem þat til heyrer skal mega botum fyrer koma ef skiunsaunum¹⁾ monnum uirdizst naukkur naudzsaun¹⁾ til hafa komid. steñdr og suo skrifat j laugunum at þat er obotamal ef mada uegnr man at heimili sialfs hans nema hann neri hendr sínar. j þridia stad stendr og suo. ef madr stingur uut auga mannz er obotamadr nema þat uerdi j uopna uidskiptum þá fare epter þui sem kongs umbodsmadr skipar með godra manna radi. under uisar suo og skipar j doma kapetula bockarenar²⁾. at þeim einum monnum er laga [oskiyrdirin skipud¹⁾ sem á saklausum monnum uinna. þui at þar sem domurin uegier epter malauoxtum þeim er missgiorir ok fellir rett þess er fellde. þá berr bætr riettara kongdömsins suo at giora. þui fyrer þann skulld at magnus þorkelsson ueñdizt fyrer oss ath hann hefði egi haugguit nie stungit hrafn branzson fyr en hann atti hendr sínar ad ueria. þat og annars at þrattnefnder menn hrafn og magnus haufdu fulla saett giort sin á millum um allar þer sakier sem þeirra hefde j millum farit. bedi þessa og allar adrar. ner uerandi kongsins umbodsmanne. atte magnus nu þui at eins upp á kongdömsins uegna suor at ueita. leide fyr nefndr finnbogi huorke ne uendizst neinum laga uitnum mote greindum framburdi magnusar þorkelssonar. því demdum ner magnus þorkelsson skiylldugan¹⁾ at sueria þar þá fyrer finnboga jonssyni kongs umbodsmanne laugligan siettar eid.

¹⁾ Svo. ²⁾ D. e. 17. kap. i Mannhelgi Jónsbókar.

hvirn¹⁾ er hann sor þá þar samstundis fyrer greindum finn-
boga oss neruerandum epter uorum dome. at þá þeirra
fundr uard opt nefndra manna hrafns og magnusar æ man-
dagin j fardaga uiku nu fyrer þrennum tofl¹⁾ manudum at
nestum fardaugum epter komendum²⁾ hio hann hworke ne
lagde hrafn brandzson fyrr en hann atti hendr sinar at ueria
fyrer honum og hans monnum. nu at¹⁾ suo sem þessi eidr
uar unnin og þau logbokarenar ord sem fyrr skrifud standa.
og þer fleire greiner sem at luta nder uort doms atkuæde.
demdum uer fyrr skrifader domsmen magnus þorkelsson
huorke eiga at hafa utlegd ne likams refstr fyrer opt nef(n)t
hnifs lag. utan helldr demdum uer hans fesekt under kongs
umbodsmannz skipan med godra manna radi.

Og til sanninda hier um settu uer fyrr nefnder menn
uor insigle fyrer þetta domsbref skrifath uar j laufaasi j
eylafirde æ sama ari degi sidar en fyr segir.

324.

1. Marts 1481.

á Hólum.

GUÐMUNDR prestr Skúlason lykr Ólafi biskupi á Hólum jörð-
ina Syðraholt í Svarfadardal fyrir þær skuldir og reikning-
skap, er hann átti að svara npp á sinn part fyrir Skúla
Loftsson föður sinn, sem hann var skyldugr biskupinn í tiund-
ir og útlausnir upp á langa tíma, svo og fyrir þær skuldir,
er séra Guðmundr átti að gjalda biskupinum fyrir sjálfan sig.

AM. Fasc. XXVI, 15, transskript á skinni frá 27. Maí 1491. — AM.
Apogr. 3286.

Brief um Sidrahollt í Svarfadardal²⁾.

Þath giorum uer ketill grimolfsson. eirekur einarsson.
olafur klængsson ok gudmundur jonsson prestar. jon þord-
arson ok sueinn gudmundsson leikmenn godum monnum
viturligt med þessu uoru opnu brefe ath þar uorum uier j
hia savm ok heyrðum æ holum j hialltadal midvikudagin

¹⁾ Svo. ²⁾ D. e. 25. Maí 1478. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

næsta fyrir faustugang¹⁾ anno domini M^o cd^o lxxx^o primo. ord ok hanndabannð vors andaligs faydurs biskup olafs æ holum af einne alfu en sira gudmundar skulasonar af ann-are. ath suo fyrir skildu ath fýr nefndur sira gudmundur lukté biskupiñum jordena sýdra hollt j suarbadardal. er liggur j tiarnar kirkiv soknn. fyrir .xl. hundrada med aull-um þeim gangnvm ok giædvm sem greinndre jordu fylger ok fýlkt hefer ath fornu ok nyju ok hann uard fremzt eig-ande ath er hans moder gaf honum hustru helga þorleifs-dotter. en hnn tok ath erfdum epter gudhju²⁾ sýstur sina. luktizt fýr greind jord fyrir þær skulder ok reikningskap er hann atte ath suara npp æ sinn part fyrir faudr sinn skula loptzson er hann uar skýlldugur biskupinum j tiund-er ok utlavsner npp æ lanngan tima. Suo ok fyrir þærr skulder allar er sira gudmundr. atte ath gialda biskupinn-um fyrir sialfan sig. giorde biskupinn adr greindan sira gudmund aullungis kuittañ vm adr greinndan reiknings-skap. Hier j mote handabandade sira gudmundr fýr greinda jord vndan sier ok siñum erfingivm en under biskupinn ok heilaga holakirkiu til fullrar eignar. skal sira gudmundur suara lagaripting æ fýr greinndre jordu en biskupin hallda til laga. Ok til sannenda hier um settum uær fýr skrif-ader prestar ok leikmenn uor jncigle fyrir þetta bref skrifat j sama stad ok ære dege sidar enn fýr seger.

325.

14. Marts 1481.

í Skálholti.

ÁRNI Snæbjarnarson ráðsmaðr heilagrar Skálholtskirkju og þrir menn aðrir transskribera transskriptarbréf frá 29. Jáli 1439 af vitnisbrði um hálfkirkjur frá 17. Júní 1368.

Landsbókasafa Nr. 115. 4to, II, 26—28 (bréfasafa séra Jóns Hal-dórssonar í Hitardal).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sið edur heira

¹⁾ D. e. 28. Febrúar. ²⁾ gudhjúdu.

senda Arne Snæbiarnarson Ráðzmadur heilagrar Skálholts kirkju. Olafur Oddsson. Rafn Oddsson kirkju prestur. æg-mundur Björnsson prestar. Qvedin Guds og sina. kunnugt gjörande að vier höfum sied og yfer lesed oped transkriфт-
arbréf med þskóddum hangundum jnsiglum so lätande ord
effter ord sem hier seger. [Hér kemr transskript frá 29. Júlí 1439
(Dipl. Isl. IV, Nr. 633) af vitnisburði um biskupsgisting & hálfkirkjum
frá 17. Júní 1368 ásamt því bréfi, (Dipl. Isl. III, Nr. 198)].

Og til sannenda settum vier fyrnefnder prestar vor
jnsigle fyrir þetta transkriфтar bréf skrifad j Skalhollte
midvikudagenn nærstann fyrir Gudmundardag anno domini
M^o cd^o lxxxj^o.

326.

24. Marts 1481.

í Björgvin.

DÓMR Hans biskups í Björgvin og níu manna annara, að
allar gjafir þær, er Loptr Ormsson gaf hústrú Gunnhildi
Pétursdóttur, sem nú er kona Andrésar Ámundssonar, skyldi
haldast löglegar (sbr. DI, V, Nr. 501).

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar, nú í Lands-
bókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Ollum monnum sem þetta bréf sia edur heyra Sender
Hans med guds náð Biskup j Biorgvin. Jon Smior Riddare
og hofudsmann yfer kongsgardinn. Hans Pietursson Log-
mann j Biorgvin. Amundi Þorleiffsson. Jacob Jonsson. Hem-
ing Michelsson. Mattheus Jonsson. Jndride Sueinsson. Sug-
urdur Vilhialmsson og Eigill Olafsson Ráðzmann þess sama
stadar kuedin guds og sijna kunnugtt giorandi med þessu
voro opnu brefe að árum epter guds burd 1481 laugardag-
inn næstañ fyrir vor frur messu a fustu kom fyrir oss til
Rietta og fleiri goda menn Andres Amundsson j fulln vm-
bode velborinnar Qvinno h̄wstrur Gunnhilldar Pieturzdott-
ur. h̄anz eigin h̄wstrur sem Lofftur Ormsson fyrre atti.
huorz saal gud naadi. Bar þar þa nefndur Andres Amunds-
son frañ eitt opid bréf med godra manna hangandi Jnsigl-
um. sem hliodar vpp a þessar gđifur Morgungaffur Bechiar-

gálfur og festargull. sem fyrnefndur Lopttur Ormsson gaf fyrnefndre Gunnhilde pietarsdottur vppa þeirra brullaupzdag sem er xx merkur gullz so sem brefid vtúijsar og viij gangande kyr fyrir huoria mork gullz. edur þeirra verd. krafði þá þrattnefndur Andres Amundsson oss riett ad seigia vm fyrnefndar giafer. ad þær megie halldast logliga. þá er þetta vor fullur domur og Logmanns vrskwrdur. ad soddan giaffer megie vel halldast logliga. og þar med hennar morgungáfur og bechiargiafer og festargull. þui ad storar gálfur giefast voru frijbornu folke og hellst logliga.

Och thil sanninda og bevijsingar hier vm heingium vier vor Jnsigle fyrir þetta bref sem giortt var stad dag og ár sem fir segir.

327.

25. Marts 1481.

í Björgvin.

ANDRÉS Amundsson og Gunnhildr Pétrsdóttir gefa Sigurði Daðasyni fult umboð til ad krefja þá peninga inn, er þeim til standa á Íslandi eptir Lopt Ormsson, og afhenda sveini þeirra Helga Ísleifssyni ad færa fram til Noregs og umvenda í þá aura, sem þeim kunna til gagns ad vera í Noregi.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad kiennist eg Andres Amundsson og Gunnhildur Pietursdotter ad vid hofum giefid velskickudum manne Sugurde Daðasynne ockar fullt og logligt vmbod med beggia ockru samþýcke vīm þa peninga sem ockur til standa j Jslande. epter Loffit Ormsson. Gud hanz sál náde. vt ad krefia og vpp ad bera. sijdan ockar sueine Helga Jsleifssynne afhenda til ad færa fram thil Noregz. og vīm vernda j þa aura sem ockur kunna til gagnz ad vera hier j Noregie. og huad hann giorer logliga j þessu ockru vmbode og j hollustu vid ockur skal halldast fullkomliga thil ad kaupa og selia. Thil vitnisburdar hier vm heingie eg mitt Jnsigle med fleire dandimanna Jnsiglum nedan fyrir þetta mitt opna bref. sem er Amund Kakonagle Radmann j Biorgvūin. Did-

rich Hansson Logriettumann þess sama stadar. Scriptum Bergis in ipso die annunciationis Mariæ Virginis et cetera 1481.

328.

4. Apríl 1481. á Munkaþverá.

TVEIR menn votta, að bróðir Ólafr Magnússon lýsti því, að Jón þistill og Björg Þorkelsdóttir kona hans luktu Guðrúnu Andresdóttur jörðina Dálkstaði á Svalbarðsströnd í mála hennar eftir Þorkel bónda Bergsson.

AM. Fasc. XXVI, 21, frumrit á skinni. Fyrri innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 168.

Þetta eru dalstada Bref¹⁾.

Þatt gerum uid magúvs snorason ok þordvr arnbia(r)na-son godvm monnum vittvrlagt med þessv ockrv oppnv breif²⁾ at vid vorvm j hia ad broder olafvr magúvssoñ lysti því at hía²⁾ ueranda eiñari abotta ok oddrv²⁾ fleirum dañdi monnum ad hann sagdizt verit hafa æ dalkstodvm æ svalbardzstroñd fosstvdaginn fardaginn næstañ epter er þorkell boñdi bergsoñ saladizt fyrer vm vettvrinn. sagdi greiñdvr broder olafvr svo vidd²⁾ heyrðvm at þar hefði verit gvdrvñ andriesdotter ok reiknadi sik þar malla²⁾ koñv j gardinn epter þorkel bergssoñ sinn eiginn mann. svo ok sagdi opt nefñdvr broder olafvr ad af annari alfu hefði²⁾ þar verit joñ þistill ok biorg þorkelsdotter hans eigg(i)ñ koña ok hefði adur greiñd hioñ joñ ok biorg geiñgit til hañdabañdz vith tit nefnda gvdrvñv andresdottvr ok lvcktv þeim til fvlar²⁾ eignar jvrðiña²⁾ alla dalksstadi j sinn mala er ligvr j svalbardzþingvm. sagdi þrat nefndvr broder olafur at nær þar hefði verit ole oddzsoñ ok marger adrer dañde menn. Ok til saninda hier vm settvm vid fyr nef(n)der menn ockvr innscigle fyrer þeitta²⁾ breif²⁾ skrifat æ munckapuera sañcte ambrosivsdag þa er lidit var fra gvds bvrð þvsvnd. cccc. attatigir ok eit ar.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

329. 21. Apríl 1481. á Staðarhólli.

ODDR Pétursson vottar um handaband þeirra Sveins Péturssonar, er þá var biskup í Skálholti, og Loptz Ormssonar, að Loptr gaf kirkjunni á Staðarhóli jörðina Munadarnes á Ströndum.

AM. Apogr. 1459, afskript staðfest í Skálholti 3. Júlí 1712 af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni eptir transskripti gerðu á Staðarhóli 14. Apr. 1533.

Dat giore ec oddr petursson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu Brefi at ec uar j hia á stadarhole j saurbæ. sa ec og heyrda á ord og handaband herra sueins peturssonar er þa uar biskup j skalholtij og loptz ormssonar at suo fyrir skildu at greindur loptur gaf kirkiunne á stadarholij jordina munadarnes á straundum j arnes kirkio-sockn. sagda ec fyrir þessu þeirra handabandi. hier epter uil ec sueria ef þurfa þiker. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta Bref er skrifat uar á stadarholij j saurbæ laugardagin næsta epter [ma]g[n]us¹⁾ Oesso. þa er lifdit uar fra guds burd. M.^o cccc. lxxx. og j ar.

330. 30. Apríl 1481. á Leiðarhólmi.

HRAFN lögmaðr Brandsson og fjórir menn aðrir votta, að Gunnar Jónsson hafi lukt Gunnhildi Péturssdóttur í þá tilgjöf, er Loptr Ormsson gaf henni á þeirra brullaupsdegi, jarðirnar Munadarnes og Fell í Trékyllisvík, hálfu Þverfell í Saurbæ og hálfu Saurbæjarfjöru, alls sextígi hundruða.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, nú í Landsbókasafni 853. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Það giorum vier Hrafn Brandsson logmann nordan og westan a Jslande. Gudne Jonsson. Þorlakur Þorkielsson. Arne Þorsteinsson og Halldor Þorgeirsson godum monnum

¹⁾ „Þetta ord er trosnad í gamla brefinu. g og ' er alleina skirt“ (AM).

kunnugtt með þessu voru opnu brefe. að þá lidit var frá hingatburd vorz herra IESV christi 1481 dr á manudaginn næstan fyrir tveggja postula messo philippi et Jacobi j Leidarholme j Middólum a þingstad riettum vorum vier j hia sðum og heyrðum á ord og handaband þessara manna Gunnars Bonda Jonssonar logligz vmbodsmanns Stephanz Loptssonar er þá hafði logligt vmbod hvarstrur Gunnhilldar picturzdottur til að vtheimpta þá tilgiöf sem Loffttur Ormsson gaf henne á þeirra Brullaupzdegie. Lacktti fyrnefndur Gunnar Jonsson j þessa somu peninga halfa þridiu Jord er so heita. Munadarnes og Fell er liggur j Thriegilldisswijk j Arneskirkiu sokn fyrir 28°. halftt Puerfell er liggur j Saurbæ j Stadarhoolz kirkiusokn fyrir .xij^o. og halfa Soluafloru j Saurbæ fyrir 20°. skilldi hwstru Gunnhilldur hafa þessa somu peninga til fullrar eignar og frialz forræðiss með ollum þeim gognum og giædum sem greindum Jordum fyllgia og fylgtt hafa að fornu og nýiu. og thil sanninda hier vm setium vier fyrnefnder menn vor Jnsigle fyrir þetta bref skrifat j Snochzdal j breidafiardardolum a sama áre degie sijdar enn fyrr segier¹).

331.

30. Apríl 1481. á Leiðarhólmi.

ÚRSKURÐAR Hrafns Brandssonar lögmanns norðan og vestan á Íslandi um ættleiðing þá, er Loptr Ormsson ættleiddi Stephán son sinn, og úrskurðar hann hana samkvæmt Herjólfsréttarbót löglega.

AM. Fasc. XXI, 9, transskript á skinni frá 30. Júlí 1492. Borið saman við AM. Apogr. 5894, með hendi Jóns Magnússonar eptir vidi-mus frá 7. Maí 1554. — AM. Fasc. LXVII, 3, transskript á skinni frá 2. Maí 1519. Sbr. DI, V, Nr. 662 og VI, Nr. 196.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sender Rafn brandzson logmann norðan og vestan a islande kvediv gvds og sina kvnngit giorande at þá lidit var frá

¹) D. e. 1 Maí.

hingatbvrð vors herra iehsu christi. M. cccc. lxxx og eitt ar æ manudaginn næsta fyrer tveggja postula messo philippi et jacobí æ almenniligv hieradsþinge j leidarholme j breida-fiardardaulum kom fyrer mic gvnnar jónnsonn modurfader stefans loptzsonar. er þa uar hans fiarhallzmadur. beiddi mic og krafði laga vrskurðar hvort sv arfleiding skýllde langlig vera edr ei er lopttur ormssoñ [hafði ættleitt¹⁾] stefan son sinn. Enn logbokin suo [vt visar²⁾] at madur ma bæta rad sonar síns og leida hann j ætt ef sæ jatar er arfi er næstur. Nu saker þess at virduligur herra hakon kongr giorde þa skipan æ med hinna vitruztu³⁾ mana rade og vnderstadning þeire sem magnus kongr hafde þa er hann skipade ættleiddingar kapitulum og i log⁴⁾ bok sina liet setia at ættleiddingur skal taka alla þa arfa sem til kunnu at falla sem eiginnarkonu soñ skilgetinn þess sem ættleide jafnan hiedan af⁵⁾. svo og hef eg sied og yferlesit og einuirduliga skodad þath ættleiddingarbref og þann tolf manna dom sem hier er med festur þessu minu brefe. litazt mer þav⁶⁾ j [alla stade⁷⁾] lavgleg þui at thilkavllvðvm þeim bedztvm monnum sem þa voru hia⁸⁾ mer gudina jonsyne. narfa þorualldzsyne. sigurde dadasyne. þorlaki þorkielssyne. arna þorsteinssyne. þordi hellgasyne. halldore þorgeyrsyne. þorolfe avgmvndzsyne. hellga þorualldzsyne og rafne halldorssyne⁹⁾ mier samþyckiundum. þui j gvds nafne amen. Seger eg med fullum laga vrskurde at suo profudu male sem þær kom fyrer mic adr sagda ættleiding og dom med ollvm sinvm greinvm og articvlis loglig og j¹⁰⁾ alla stade obrigdvlige¹¹⁾ halldazt eiga og stefan loptzson at logvm arfleiddan og logligan erfing(i)a solueigar þorleifsdottur¹²⁾ fodurmodur sinnar.

1) [Lxvii, 3 & 5894; ættleide XXI, 9. 2) [wtstyrer 5894. 3) beztu Lxvii, 3 & 5894. 4) sl. Lxvii & 5894. 5) Sbr. Herjólfsréttarbót frá 28. Marts 1318 (Dipl. Isl. II, 411—414). 6) sl. Lxvii & 5894. 7) [allann stad Lxvii, 5894. 8) nær Lxvii, 5894. 9) í Lxvii & 5894 eru nöfnin ýmist í geranda eða þágufalli, alveg af handa hófi. 10) aullum sijaum b. v. hér 5894 (!) 11) sl. 5894. 12) sl. Lxvii, 5894.

Ok til sanninnda hier um sette eg fyrrnefndur rafn logmann mitt jnnsigle fyrer þetta urskurdarbref skrifad i snoksdal j breidafiardardavlym a sama are sem fyrr seger.

332.

1. Maí 1481.

á Myrká.

SNJÓFRÍÐR Björnsdóttir fær Birni Þorsteinssyni, syni sínum, hálfu jörðina Myrká í Hörgárdal og þar með Myrkárdal, alls fyrir fjóratígi hundruða, og lýsir því, hvað mikið fé hún hafi feingið öðrum börnum sínum.

AM. Apogr. 3599, með hendi séra Snorra Jónssonar eptir frumritinu í bréfum Hólastóls: „Þetta bref er original á pergament. Þar under hafa att ad vera 4 jnnsigle“ (S. J.), en tvö af þeim voru dottin frá. „Denne Copie kom mig til hænde 1721 fra Hr. Snorre Jonsen. Originalen ligger udi Stiftskisten paa Hoolum, og er paa pergament A. M^o. Lakari afskriptir af bréfinu eru í ÍBíel. 126. 4to, bls. 167; Landsb. 18. Fol. I, 252; Landsb. 115. 4to, I, 406 (með hendi séra Jóns í Hitardal); Bisk. 3. Fol. fol. 58, skr. 1641—42. Nú er frumrit bréfsins ekki í Biskupaskjalasafni.

Avllvm monnum þeim sem þetta bref sia odr heyra senda sigrdr prestr jonsson ok jon jonsson. erllendr arnason. hallr grimsson leikmenn kvediv gvdz ok sina kvnngt giorandi ath þa lidit var fra hingadburd vors herra ichsu christi M. c. c. c. c. lxxx ok eitt ar a myrcka j haurgardal a tueggia postulla Messo filippi et jacobi vorum ver j hia sam ok heyrdum a ord ok handa band þessara mana af einre alfu sniofridar biornzdottr en af annari halfv biarnar þorsteinssonar sonar hennar at svo firir skildv ath sniofridr biornsdotter gaf aadrnefndvm birne til evenligrar eignar ok frials forrædis halfa jordena myrkæ j haurgardal med avllvm þeim gavgnvm ok gædvvm hlvtvm ok hlun[e]ndum sem greindre halfri iordv fylger ok fylgt hefer ath fornvm ok nyiv ok hvn vard fremst eigandi ath orden. her med gaf fyrrnefnd sniofridr birne syne sinvm halfa jordena myrkaardal er ligger j myrkaar kirkiv sokn. Reiknadi oft greind sniofridr jordena myrkæ firir .xxx. hundrada en halfan myrkaardal firir .x. hvndrvd. svo ok lysti tittnefnd snio

fridr firir oss fyrskrifvðvm monnum at hun hefdi gefit ok lagt þorlake syne sinvm þegar j fystu þa hann giptizt avnr. xl. tiger. c^a. j iardagodze. en vigdiise dotr sinne sagdizt hvn lagt hafa .xx. c^a. iord ok þar til atta hundrvd. tok þorlacr giislason bondi hennar vid þessvm huorvm tueggivm peningum. suo ok reiknadi hun ath þorgerdr dotter sin hefdi haft or favdr ok modr gardi þegar j fyrstu tíiv-tiger. c^a. skipadi þrattnefnd sniofridr þessa peninga sier-hveriv adrnefndv sinv barne til riettra arfaskipta epter sig nær gvd villdi hana til sin kalla efter því sem tala rennr til ok lavg votta. Ok til sannenda her vm settv ver fyr-skrifader menn vor jnscigli firir þetta bref skrifad j sama stad a are ok degi sem fyrr segir.

333.

4. Maí 1481.

á Hólum.

KOLLI Magnússon fær Ólafi biskupi á Hólum jörðina Vatns-enda í Ljósavatnsþingum með fimm málnytukúgildum til fullrar eignar fyrir þann reikningskap, er Kolli varð bisk-upi skyldugr fyrir brytastarf.

AM. Fasc. XXVI, 16, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium eru 6 fyrir.
— AM. Apogr. 3287.

vm vatzenða [j líosavatns kirkiusokn¹).

Þat giorum vier eirekur einarsson. andres jonsson. biorn þorsteinsson. gudmundr jonsson. ellendr broddasson prestar ok sveinn gudmundzson leikmann godum monnum viturligth með þessv voru opnu brefi ath þar vorum vier j hia j skrvðhvsinu a holum j hialltadal saum ok heýrdum á orð ok handaband vors nadaligs fodurs biskups olafs á holum af einni alfu en kolla magnussonar af annari ath svo fyrir skildv ath fyr nefndr kolli fieck biskupenum ok heilagri holakirkiu jordna²) vatzenða er ligur j líosavaz kirkiv sokn

¹) Utan á bréfinn með gamalli hendi, noma frá [sem er ritað á 17. öld. ²) Svo.

til fyllrar eignar fyrir fimtan hundrvt med ollvm þeim gogn-
um ok giædum sem greindri iordu fylger ok fýlt¹⁾ hefer
ath fornu ok nýo ok hvn¹⁾ vard fremz eigandi ath ok þar
med fim malnýtu kvgilldi er standa med jordunni ath næst-
vm fardogvm fyrir þann reikningskap er fýrr nefndr kolli
magnusson vard skýlldugur heilagri hola kirkiu ok biskup-
enum fyrir þat brytastarf er hann hafdi adr haft heima a
holum upp á morg árr. skal adr nefndr kolli svara laga-
riftingvm a fýr greindri iordv. en biskupen hallda til laga.
Ok til sanninda hier vm setur oftnefndr kolli sitt incigli
med vorum inciglum fyrir þetta bref er skrifat var ath
domkirkiunni á holum j hialltadal fostvdagin næsta efter
iuvencionem sancte crucis vm vorith anno domini M^o CD^o
octogesimo primo.

334.

14. Maí 1481.

í Víðvík.

Dómr tólf presta, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, að
Bjarni Ólason, sé skyldr að halda þær skriptir, er honum
verði settar af biskupi og hann sé maðr til að bera, og að
alt hálf fê hans sé fallið undir Ólaf biskup og heilaga
kirkju.

AM. Fasc. XXVI, 9, frumritið á skinni. Tólf innsigli hafa verið
fyrir bréfinu, en eitt af þeim er dottið frá. AM. Fasc. XXVI, 10, trans-
skript á skinni frá 6. Marts 1489.

vm biarna olason²⁾.

Þath giorum uier sigurdr þorlacksson. jon broddason.
olafur klængsson. þoruadr semingsson. gudolfur magnusson.
þorðr ingimundarson. bergfinnur iussason. ellendr broddason.
gudmundur ionsson. briann olafsson. halluadrur biarnarson
ok helgi illugason prestar holabiskupsdæmis godum monn-
um uiturligt med þessu voro brefe ath þa lided uar fra
higath burd uorss herra iehsu christi M^o cccc lxxx ok eitt
ar manudaginn næsta firir halluadrz messu j viduik j vid-

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

vikarsueit voru vier j dom nefnder af vorum uirdulegum herra ok andalegum faudr olafi med gudz nad biskup æ holum ath dæma um þa medurkenning sem biarne olason hafdi medr kentz firir vorum andaligum fedr biskup olaf ok fleirum dandi monnum odrum opinberliga ath hann haf¹⁾ legit likamliga med fullu uerki med randide dottur sinne suo opt ath²⁾ hann mynde þath ecki ok suo skamliga ok suiuirdliga med hana³⁾ farit sem skam er fra ath segia ok þar um giord bref ut visa. soru med fullum bokareide tueir prestar þar firir oss ath hann hefði þetta medkentz firir biskupenum ok odrum dande monnum okugadr j alla stade. Þvi epter þessvm eidvm nnum ok þeim profum sem þar kuomu fram firir oss ok brefum ok skilrik(i)um syndum ok upp lesnum. nu saker þess ath adr nefndr biarne hefer geinget nnder skript ok lausn vid biskup olaf firir þessi sin brot þvi dæmdum uier fyr skrifader prestar titt nefndann biarna skyldugan ath hallda þa skript sem biskup olaf setur honum epter kirk(i)unnar logum ok hann er mann til ath hallda. Suo dæmum uier ok alla halfa peninga þrattnefntz biarna fasta ok lausa frida ok ofrida fallna under biskupen olaf ok⁴⁾ heilaga kirkiu⁵⁾ epter þvi sem kristenn riettur ut uisar um slikt⁴⁾ obotauerk.

Var þessi nor domur upp sagdr skrifadr ok incigladr j sama stad dag ok ar sem fyr seger⁵⁾.

¹⁾ XXVI, 10; vantar i XXVI, 9. ²⁾ XXVI, 10; þa XXVI, 9. ³⁾ tvískrifað i XXVI, 9. ⁴⁾ sklikt XXVI, 9. ⁵⁾ Aptan við afskriptir Hvassafellsmáls bréfanna i Landsb. 115. 4to, og ÍBfél. 126. 4to, (sem gerð er eptir Bisk. 3. Fol.) stendr svo látandi klausa: „Hér næst skrifast dómur biskups Ólafs geinginn á Viðvík föstudag næsta eptir Marteinasmessu 1481, að Bjirni sé skyldugr að halda settar skriptir (honum), en peningar hálfir falloir undir biskup og kirkju, eptir öllum þeim bréfum og útskriptum, sem eru skrifaðir i þeirri stærri Hólakirkju mál-dagabók“. En hér er blandað saman tveim bréfum, dóminum frá 17. Nóv. 1480, Nr. 285, (þaðan er *dagsetningin* tekin) og þessum dómi (14. Maí 1481), og er þaðan tekinn *staðr, ártal og efni*.

335.

20. Maí 1481. í Kaupmannahöfn.

BRÉF Kristjáns konungs hins fyrsta um útlenda vetrarlegumenn á Íslandi og um skuldir við kirkjurnar.

Elzta og aðalheimildin að þessu bréfi er nú: AM. Fasc. XXV, 3, transskript á skinni, gert á Reykhólum 23. Júní 1483. En svo hefir viljað óheppilega til, að allr síðari hluti ártalsins hefir gleymt hjá transscriptoribus af einhverjum flýti eða vangá, svo að í handriti þessu stendr nú ártalið „1400“ (!). Af þessu hefir orðið mikill glundroði og óvissa um það, hvenær bréf þetta væri út gefið, en helzt hefir ágreinigrinn verið um það, hvort bréfið væri frá 1480 eða 1481, og óvissan hefir ekki minkað við það, að menn hafa viljað ugga ártal bréfs þess frá Íslendingum, sem þetta bréf er svar uppá (sbr. bréf frá 4. Júlí 1480, Nr. 264). En það hefir verið sýnt hér að framan í safninu, að Íslendinga-bréfið hlýtr að vera frá 1480, og að þetta bréf því einnig vorðr að vera frá 1481. Það má reyndar ekki tæpara standa, að bréf þetta geti verið frá 1481, því Kristján fyrsti dó 21. Maí það ár, eða daginn eptir að bréf þetta er útgefið, en annað fær þó ekki staðizt. Sve stendr (1481) og í annari elzta afskript bréfsins, AM. 174A. 4to, bl. 1a, sem er skinnbók frá c. 1500, en ekki er þar nema síðari hluti bréfsins um kirkna-skuldir, og er sá hluti prentaðr í Kirkjusögu Finns biskups II, 241—242, einmitt eptir því handriti (AM. 174A. 4to). Eunnfremr stendr ártalið 1481 í góðri afskript og heilli, en ekki gamalli (c. 1740—50), í safni Finns Magnússonar í Advocates Library í Eidinaborg 14. 4to, (21, 3, 5), sömuleiðis í afskript Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði frá 1666, i Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 190a—b, og er þar bæði fyrri hluti bréfsins um vetrarlegumenn og hinn síðari, en dagsetning eingi. Enn er ártalið 1481 í afskript Guðbrands biskups í syrpu hans í Biskupsækjalasafni 4. 4to, bl. 9, með hans eiginhendi ritaðri c. 1560, og sýnist sá afskript standa frumritinu næst; or texti sá hér prentaðr sem B. Flestar eru afskriptir bréfs þessa að eins hálfar, og halda að eins annað hvort fyrra eða síðara hluta þess, og flestar eru þær nunnæð hvort ártalslausar oða þær bafa ártalið 1480, ellegar þá eitthvað enn þá fjarstæðara, svo sem AM. Apogr. 5755, sem hefir ártalið 1408. Eitt handrit í AM. 458. 12mo (bl. 76—77), sem er skinnbók frá c. 1570, hefir enda ártalið 1550 („dominica cantate anno domini. M. d. l.“), og heldr hún að eins seinna hluta bréfsins. Auk þeirra afskripta, er nú hafa verið taldar eru þessar elztar: Add. British Museum 11, 242. 4to, bl. 73a, í syrpu séra Gottskálks í Glaumbæ frá c. 1550 (ártal 1480); AM. 345. Fol. bls. 161—162 í lögabók Einars Ísleifssonar á Reykjum, sem or skinnbók frá c. 1570 (ártal 1480); AM. 158A. 4to, bls. 126, rituð aptan við Hildarenda-bók af Jónsbók með hendi frá c. 1600 (ártalslaus); Stockhólmssafni C8 (bl. 235b—236), skinnbók frá c. 1608 (ártal 1080!), og halda þær allar einungis seinni hluta bréfsins. Þá kemr fjöldi á við og dreif af papp-

irsafraskriptum. Bréf þetta er prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar í tvennu lagi I, 59—64, fyrst í heilu lagi á dönsku, sem Magnús mun sjálf hafa sett á bréfið að nokkru leyti, og er sá texti þar árfærð til 1481, en þó tilfært neðanmáls eptir nýlögri honði, að aðrir árfæri bréfið til 1480, og sé það réttara eptir frumritinu („alibi 1480 idquo rectius juxta Originale“), og mun lítið á því að byggja. Eptir þessum texta hjá Magnúsi er bréfið svo prentað í Lagasafni handa Íslandi I, 37—38, en rithætti nokkuð breytt. Því næst prentar Magnús bréfið að síðara hluta eins og það kemr venjulegast fram í afskriftunum, og er sá texti hjá honum með ártali 1480. Auk þessa prentar Magnús I, 57—59, eptir einu handriti þessa klausu, — í sjö kongsbréfasöfnum af átta, sem hann hafði undir höndum, stóð hún ekki, — sem sérstaka réttarbót heimfærða til 1480:

„Réttarbót kong Christierns útgefin Anno 1480
um kirkna portion.

Eigi viljum vér að kirkna portio leysiz með höfnðóðli né heimalandi eður fastaöign, heldr með lausafé eður ssemilegum þingum til kirkjuþróðingar; en sé það ei til, þá með útjörðum og loysi erfingjar aptur, nær þeir geta, með fullvirði; því það hefur fyrir oss klagð verið, að skatturinn af landinu og krónunnar renta hefur minkaz af biskupanna ásetningi, því þeir hafa so frekir verið, að draga jarðagózið af bændunum, sem um portion hafa skyldugir orðið. Þeir menn, sem kirkjur smíða allar upp eður meiri löt á þeim gjöra en prestur eður kirkjubóndi hefur portion meðtekið, þá skal kirkjan honum skyldug vera af tíundum“.

Að efni til er öll þessi grein nokkurn veginn hið sama og stendr hér í síðara hluta þessa bréfs, þegar frá er skilið um kirkjusmíði, og er því vant að segja, hvort þetta sé annað en umskript einhvers lagamanns eða kirkjneiganda af síðara kafla þess. — Þess er enn að geta, að Finur biskup (Kirkjusaga II, 288, neðanmálsgr. g; sbr. Lagasafn MKct. I, 61) telur fyrra hluta bréfsins, um vetrarlegumenn, dagsettan fjórða sunnudag eptir páska („Dominica quarta post pascha“), en það kemr alt í sama stað niðr og „Dominica cantate“, því að það er einmitt fjórði sunnudagr eptir páska. Enn getr þess í Lagasafni handa Íslandi, að sumar afskriftir dagseti þetta bréf fyrsta sunnudag eptir páska (= 29. Apr.) 1481. Hér or nú farið svo með þetta bréf, að prentað er fyrst eptir gamla transskriptinu, síðan á blandinni dönsku eptir afskrift Guðbrands biskups, því næst tvær þýðingar alls bréfsins, sín með hvoru móti, og síðast síðari hluti bréfsins eins og hann kemr fram í elztri mynd og svipaðr því, som tíðast er í afskriftum (A, B, C, D og E).

A

AM. Fasc. XXV, 8, transskript á skinni, gert á Reykhólum 23. Júní 1483.

vm þýfska¹⁾)

Wij kristiern med guds náð. Danmarks. Suíaríkis. Norigis. Wenndis ok gotes konung. hertug j slesviyk ok j hollsten. Stormari ok tittmerskin hertug. Greifi j olldinborg ok delmenhorst

Giori alle uiturligt ath wor kiæri vndersathe ok menek allmaugi. semm byggia upp á uort ok krununar lannd island. Hafum nu haft theiris bod huus os. med theiris bref ok skrifelsi. kiærenndis [ath. at²⁾) utlenski menn liggi þar j lanndit winterlægi ok holddur ther hus ok garda vit j strannin. moti lanndzins lag. ok giori inbygiaren stortt forfañg. ok locke fra þeim theris thínestefolk. suo byndurner kunna ei ath hafa maktt ath byggia ok upp hall(d)a theirris iordum. Ok ath utlenski menn eigi uile blífve nit þau kaup semm want er ath gá ther j landit. ok til forna sett ok samþpyckt err. men sette theris goz suo dyrt semm the wele. mot suo dane preuilegie ok frijheit. semm worer undersatj thar j lanndit hafi ath uorr emmbættismann móð upp taki suo dantt goz. semm vtlen(s)ki menn thar nidur setti. wmm winterinn ok sameleidis. wmm then kaup semm giorizt mot thann semmi ok samþpyckelsi. semm thar giorizt. Tha uilivm wij at eingi vtlen(s)ki menn skulu thar ligia upp á landit winterlægi thar hws ok gard ath halda. ellur kaupi ok seli mot landzins lag. Preuilegie ok friheit. Ok ath their suo dann kaup hier eftter halda skuli. semm til forna want er ath uera ok giortt ok samþpycktt err.

Jtem hafi thé so latit þjřretti fore oss ath narr swo sker ath krunan ok kirkian hafi nockur gardj samau ok the semm wpp á gardin bo ok blífja kirkiunni nockut skulluger thá uill biskupin ellur forsuarari npp á kirkenes uegna. eigi annath hafi af bonden. enn hans deilld. ellur hofutgardin sem hann j bur til betaling. Ok forminkazt kronens rennte ok riettigheit thar medur. Huilkít uif eigi til stedia muðe. Wonn uile ath huilkin bondj semm blífur kirkiuni j suodann mata nockut skyllng. ath hann ellur

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo XXV, 3.

hans erfingi mvne þat bitale með suo dann woru. semm the kunne af stad koma ellr með þeirra andres smá jorde. Wmm eingi af theiris erfinge wile suo dane jord til sig inleysi. ok theris giolld betale. Tíj forbiudu víj alle huo the hellztt ero ellur uera kunne. hier á mot thenne uornn vilie (ok) skickelsi hier eftter ath giora. Suo fremtt worr embætismann skal ey¹⁾ maktt hafi vpp a uorra uegna ath anami huers the j suo dann mate hafa með. vmm suo sker ath thette uortt bref bliffur lesit. suo betíjdenn ath fornefnd vttlenski Qenn betíjðin kunne kome ther af landet forer vinterenn.

Datum in castro nostro hafniensi²⁾ dominica cantate anno domini M^o quadriugeſtesimo [lxxx primo³⁾] nostro sub secreto precentibus appenso.

B

Bisk. 4. 4to. bls. 9—11, syrpa Guðbrands biskups með hans eiginhendi c. 1580.

Cop(ia) af kong ch(ristians) brefe vm kaupskap vtlenskra og hondlan og kirkna portio.

Wij christiern með Gudz nade. Danmarks. Suerigis. norgis Vendes og Gothes konvng. hertug j Slesvig och j holsten Stormarn og dythmerschen hertug Greffe j Oldenborg og Delmenhorst. Giore aller witherligt ath vor kære vndersate og mene almue. sem bygge och bo pa vort og kronen(s) land ijsland. haffue nu haft theres bud hoss oss með theres (bref) oc skriffuelse. kærendis ad vtlenske mend ligge ther j landit vinterlege. oc holde ther hus og Garde vid Stranden mod landsins lag. og giore jñbyggeren stort fforang. och locke ffra them theres thienestefolck. so ad bonderne kunde (ey) haffue magt at bruge och vppholdis theres gôrde. och ad vtlenske men ei vile bliffue vid thet køb sem vant er ad ga ther j landit. og til fforn sett og samtyckt er. men sette theris gotz so diurt som de vele. modt

¹⁾ XXV, 3: ty(!) ²⁾ hafnin XXV, 3. ³⁾ [174, 4, 2135, 1945; sl. XXV, 3(!).

soddan prinilegie og friheder som wore wndersate ther j landet haffue. ath vor embitzmann ma vpptage soddan gotz som vtlandske men ther ned¹⁾ sette vñ vinteren. och samleidis vñ the køb. som giore(s) mod then semic oc samtyckelse som tha giorde(s). tha wele vy ad jnge vtlandske men skule her effter ligge ther pa landit winterleye ther hws och garde at holde eller købe og selge mod landsins lagh privilegie og frijheit. og at the soddan køb her effter holdes skal som til fforne want er at wera og giort og samtyckt er.

Jtem haffue og the ladet berette fore oss. ad nar so sker ath buñen og kirkien haffuer noge garde til samen och the som pa gardene bu bliffue kirkien noget skyldige. tha vill Bispin eller fforsuar pa kirkiens vegne ey annad haffue aff bunden enn hañs del j hoffuitgarden som han j bor til betalings. og forminkis kronen(s) rente och riettigheid ther med. huilkit vy ey tilstede mwe. men wele ad huilken Bonde. som bliffuer kirkierne j soddant made noged skyldig. ath han eller hañs arffuinge mwe the betale med soddan ware som the kunde aff stad kome. eller med andre theres smajörde om jnge af theris arffinge. wele soddan jorde til sig wdleyse og theres geld betale. thi forbiude wij alle ehuo the helst the ere eller vere kunde. her emod thenne wor wilge och skickelse her effter. ad giore so ffrempt wor embitzmann skal ey magt haffue pa vor wegne ath anname hues the j soddane made haffue med at fare. om so skier ath thette vore breff bliffuer lest swo betijden ath forne wdlandske men. betiden kunde koma ther aff landet for vinteren.

Datum in castro nostro Hafniensi dominica cantate. Anno domini millesimo quadringentesimo. octuagesimo primo nostro sub secreto presentibus appenso.

C

Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 190a—b, með bendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666.

Kongs Bref uñ Dyska veturlegumenn.

¹⁾ med, hdr.

Christian med guds nåd danmerkur et cetera.

giorum godum monnum kunnugt ad vorir kærer under sđtar og almwge sem bwa đ voru skattlande Jslande. hafa nw haft sinn bodskap fyrer oss. kærande ad wtlensker menn liggia þar j landed veturlegu og hallda þar hws og heimile đ mote lands logum. giorande Jnnbyggiorunum stor- ań skada og бага. locka fra þeim þeirra þionustufolk so bændurner geta ecke hallded sijnum Jordum vit maect edur þær nytkad. Somuleidis ad wtlensker menn vilia ecke hallda almwganum þar j landed vid gomul Jslandsk kaup đ varnijnge setiande sitt gots so hatt wpp sem þeim lijkar mote gomlum frijheitum. sem vorer undersđtar þar j landed hafa. þvi hofum vier unđ og lofad ad vorer umbodsmenn þar j landed meige upptaka soddań gots sem þar um vet- urenn liggur. So og fyrer þeim sem giora ologlig kaup þar j landenu edur þar hallda hws edur garda. og þar skule halldast soddan kaup sem til forna hefur vered.

J annare grein hafa þeir lđted oss undervijsa. ad hvar ed krwnań og kirkian hafa nockrar Jarder til samans og þeir upp a Jórduńne bwa verda kirkiunne nockud skyll- uger. þđ vill biskupenn upp a kirkiunnar vegna ei annad hafa af bændunum enn hańs bestu hofudgarda og jarder sem hann đ byr j þennań betaling hvad vier j aungvań mata tilstedium nie vilium. helldur vilium vier ad sierhvor bonde sem kirkiunne nockud skylldagur verdur med þessum hætte. ad hann edur hans erfingiar meige þa skulld betala med audrum aurum edur smđgordum. ef erfingiarnar vilia þær ecki leisa og hans skulld betala. þvi fyrerbiodum vier ollum og sierhuerium. hvorier hellst þeir ero edur verda kunna j mote þessare vorre skipan og vilia ad giora hier eftir so framt sem þeir vilia ei ad vor umbodsmadur med soddan hætte upptake sama gots ef þeir eru ej đdur þar af lande sigldir đdur enn þetta vortt bref þangad kemur.

gefed đ voru slote kaupenhoffń 1481.

D

Um kaupskap utlenskra og hõndlan. og kirkna portio.

Vier Christian med Gndz nõdd Danmerkur. Sviarikis et cetera giõrum õllum vitanligt. ad vorer kiæru undersatar. og allur almugie. sem byggia og bua ð voru og kronunnar lande Jslande hafa nn haft bodskap til vor med þeirra brefum og skrifum. kiærande. at utlensker menn liggia þar i landinu vetrarlegu og hallda þar hus og garda vid siosiduna. mot landsens lógum. og giõra jnnbyggjurunum stora hindran. og locka fra þeim þeirra þionustufólk. so ad bændurner meiga ecke ad bruka og vidhallda þeirra jórdum. og at utlensker menn ei vilia blifa vid það kaup. sem vant er ad ganga þar i landenu. og til forna sett og samþykkt er. helldr setia þeir gotz so dýrt sem þeir vilia i mot þeim privilegier og frijheitum sem vorer undersatar þar i landenu hafa. at vor umbodsmadur meige upp taka soddann gotz. sem utlensker menn þar nidur setia um vetrar tjmann. og sòmuleidis um þau kaup sem þeir giõra. mot þeim sama og samþykkt sem giõrst hefur. því vilium vier ad eingver ntlensker menn skule hier efter liggia þar i landenu vetrarlegu. þar hus og garda hallda ellegar kaupslaga og selia mot landsenz lógum. privilegie og frijheitum. og at þeir soddan kaup hier eftir hallda skule. sem til forna vanalegt er. og giõrt og samþykkt er.

Jtem hafa þeir låted tia oss. ad þegar það ber vid ad bondenn og kyrkiann hafa nockra garda til samans. og þeir sem bua ð gardenum verda kyrkiunne nockud skylduger. það vill biskupinn edur kyrkiuveriaren kyrkiunnar vegna ei annad hafa af bondanum. enn hanz deild i hõfudgardenum. sem hann ð býr. til betalingz og þar vid mijkar kronunnar Renta og Rettugheit. hvad vier meigum ei lijda. helldur vilium ad hver bonde. sem med soddann mote verdur kyrkiunne nockud skyldugur. ad hann edur hanz erfingiar meige það betala i slijkre vörn. sem þeir gieta ute låted. edur med õdrum þeirra smðjórdum. ef einginn af þeirra erfingium vilia soddann jarder til sijn innleysa. og betala skulldena. því forbiodum vier õllum. hverier hellst þeir eru eda vera knnna. ad giõra i mot þessum vorum vilia og

skickan. so framt vor umbodsmadur skal ei magt hafa vorra vegna at upp taka hvad þeir i soddan mata hafa med at fara. ef so skedur ad þetta vort bref verdur so tijmanlega birt. ad fyrnefnder utlensker menn kunne i tijma ad komast þadan fra landenu fyrer veturenn.

Datum Castro nostro Hafniensi. dominica Cantate. Anno Domini millesimo Qvadringentesimo. octuagesimo primo nostro sub secreto presentibus appenso.

E

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206) bl. 73a, syrpa séra Gottskálks i Glaumbæ, skr. 1543—1590, með samanburði við AM. 174a. 4to, (c. 1500), AM. 345. Fol. c. 1570 og Stockh. C8, c. 1608 (ártal „m. 80“!). Sá einn orðanunn er tekinn, sem máli skiptir.

vtskript af kong kristierns brefi.

Vij kristiern med gvdz nad Danmarkz Sviarikis nor-
egis vendiz oc gotes konvng. hertvg vt i slesvic oc j hol-
sten stormarn oc dettmersken. ereifve j olldenborg oc del-
menhorst. eiore alle viturligt at vor kære vndersate oc meine
almvge sem byggia oc bva vpp a vort krvnv land island.
hafa nv haft deris bod hvs nær oss theires bref oc
beviselsi kærandis et cetera. og latid berietta oc vndervisa
firir oss at nær svo skier at biskupen oc kirkian hafa nockra
garda saman. at þeir sem vpp a gardana bva blifa nockvt
kirkivnne skylldvger. þa vill biskupen vpp a kirkivunnar
uegna ei annat hafa af almvgan en hanz deilld j hofud-
gardenvm [sem helldr til betaling¹). oc forminkaz krvnvnar
[renta oc²) rietugheit³) þar med. hvilket vij ei tilstede mege
nie vilia ad huilken bondi sem blifr kirkivnne j soddan
mata nockud skylldvger at hann ellr hanz erfingiar meg
þat vel⁴) bitala med suodan voru sem þeir kvnna af stad
at koma. ella med andre þeirra [sma jarder⁵). ef einge af
þeirra erfingivm vile svodane jarde til sig at leysa oc teres
peninga⁶) gielld bitala. því forbiodum vier alle ei hue tei

¹) [som helldur bæri ad leisast med odrv 345, C8. ²) [sl. 174. ³)
verdugeit 345, C8 (!). ⁴) sl. 174. ⁵) samjordir 174; smæri jordum 345,
C8. ⁶) reiknings 174.

hellz eru ellr vera kvvna hier j mot þenna vilia vorn oc skickelsi hier efter at giora. Datum in castro hafniensi dominica cantate anno domini M. iij^c lxxx. [primo nostro sub cecreto presentibus appenso¹).

Var þetta bref kong kristerns samþycktt æ alþingi med lofatake af badum²) logmonnum oc logrettomonnum [oc ollum almnga oc hirdstiora³).

336.

24. Maí 1481.

í Saurbæ.

DÓMR JÓNS Sigmundssonar kongs umboðsmanns í Vöðluþingi um peninga Bjarna Ólasonar í Hvassafelli.

AM. Fasc. XXVI, 12, transskript á skiini frá 24. Marta 1489. — Afskr. í Lbs. 115. 4to, og ÍBfél. 126. 4to.

transkriptarbref vm dom peninga biarna olasonar⁴).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra. senda pall bransson. jon sigurdsson. arne hoskolldsson. hoskolldur arnason. þorlackur þorsteinsson. olafur halldorsson. þorlackur semingsson. olafur helgason. steinn snorrason. eyvindur eyvindsson ok þorlackur gislason quediu guds ok sina kunigt giorandi ath þa er lidit uar fra hingat burd vors herra iesv christi þusund .cccc. attatigir ok eitt ar. fimtudagin j fardogum j saurbæ j eyiafirði æ þingstad rettum uorum uær j dom nefnder af æ(r)ligum mane jone sigmundzsyne. er þa hafdi mins herra kongsins syslu ok vmbod j vodluþingi. beiddi hann oss ok krafði æ ath lita ok inuirdiliga at skoda ok ransacka. hner afendingarmadr skylldi vera æ peningum biarna olasonar ok medtokmadur. Nu sacker þess ath þar kom eingi sæ sem med peningunum uilldi giora edr afenda logligar skulldir. En peningarnir dæmdir fallnir undir kirkiu halfir. þui leidzt oss þath suarligt ath logligr kongsins umbodsmadr j uodluþingi

¹) [b. v. 174. ²) sl. 174. ³) [ok hirdstiora og avlivm almnga 174. Þessa samþyktarklausu vantar í öll, nema 174 og 11,242. ⁴) Utan á bréfinu með fornri hendi. „Dómr Jóns Sigmundssonar um peninga Bjarna Ólasonar“, Lbs. 115, ÍBfél. 126.

lucki allar logligar skuldir af peningum biarna olasonar epter fiarmagni til motz vid¹⁾ þá peninga hans sem ligia j nodlupingi ok tacki ath sier helming til haldz ok allra laug-
ligra skulda lykninga kongdömsins uegna. lidzt oss suar-
ligt ath margret olafsdöter. kuinna biarna olasonar. fyrst
[eige haf²⁾] sin mala fyr en adrar skuldir luckidz. en þeir
peningar sem af geingi skulldunum hier j uodlupingi þá
dæmdu nær under halld ok forsiö kongs umbodsmanz med
fullum uorslum til næsta auxararpings nu j sumar ok þat
leingur sem ei geingr lagauegnr á huer eignarmadur skal
uera af skyllda afgangi greindra peninga. En ef fyr nerdr
kongs umbodsmanna skipti hier j uodlupingi en endiligur
uegur geingr á þessi mal. þá dæmdum uær fyr skrifada
peninga med sama skilordi ok uorslum sem hinn fyre hafdi
ok sa þá uid skildur sem fyr med tock epter rettum reikn-
ingi ok þui afentn. sem hann upp bar under þá grein ath
huorigir flyti burtt ur sueitini fyrskrifada peninga fyr en
endiligur negur³⁾ gangi á huer eignarmadur er dæmdur
logliga greindra peninga.

Ok til sanenda hier vm settum uær fyr nefnder döms-
menn nor incigli firir þetta bref med samþycki jons sig-
mundzsonar er þá hafdi mins herra kongsins syslu ok um-
bod j uodlupingi þenna uorn dom med oss. er skrifadur uar
á grund j eyiafirði laugardagin næsta firir ionsmessu bap-
tiste á sama are ok fyr seiger⁴⁾.

337.

29. Maí 1481. { á Helgastöðum.
17. Apríl 1482. { á Ási í Öxarfirði.

Sex menn votta, að Þorálfr Þorgrímsson seldi Magnúsi
syni sínum til fullrar eignar hálfra jörðina Granastaði í
Köldukinn fyrir lausafé, og að Páll Þorálfsson seldi Magn-
úsi bróður sínum það hálf þriðja hundrað í jörðinni, er

¹⁾ 115, 126; sl. XXVI, 12. ²⁾ [þannig XXVI, 12; megi hafa 115,
126. ³⁾ lagavegr 115, 126. ⁴⁾ D. e. 23. Júní.

honum hafði til erfða fallið eptir Steinuni Þorkelsdóttur móður sína.

AM. Fasc. LXVI, 17, frumrit á skinni. Af sex innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Þorsteinn Þorleifsson. hakon hallsson. thomas sveinbiarnarson. asgrimur hallsson. gvdmyndr olafsson og jon vermyndzson Q. G. og sína kvnnigh giorandi ath þa lidith var fra gvdz býrd þvshvndd fiogr hvndrvd attatiger og eitt ár á þridi daginn j fardagavikv á helgastodvm j Reykiadal vorvm vier hia saavm og heyrdvm á ord og handaband þoralfs þorgrimssonar af eirne alfv en magnvsar sonar hans af annarri at sva fyrir skildv at þoralfur selldi greindvm magnvsi syne sinvm til fvllrar eignar jordina halfva granastadi er liggur j stadar kirkiv sokn j kinn med avllvm þeim gavgvnm og giædvnm eignvm og itavkvm sem greindri halfri jordv hefer fyllgt ath fornvm og nyiv og hann hafdi fremzst eigandi ath ordith. hier j mote gaf fyr nefndr magnus adr nefndvm þoralfvi .vi. malnytvm kvgilldi og .iiij. gellfiar kvgildi. skylldi þav lvkazst á þrennvm tolf manvdm en giallda lavgleigrv epter hvert kvgilldi vm nefndan tima þat ei veri lvkt at næstvm fardogvm. skylldi magnvs hallda jordvne til lagha. en þoralfr svara lagha Riptingvm.

Svo og ei sidr j sama stad degi og ári sem fyr seger vorum vier fyrnefnder menn þar hia savm og heyrdvm æ ath þal þoralfsson selldi magnvsi þoralfssyni brodor sinvm med handabandi til fvllrar eignar þat halft þridia hvndrad j fyr nefndri jordv granastodvm sem honum hafdi til erfðar fallid epter steinvne þorkelsdottur modr sína. hier j moti gaf titt nefndr magnvs greindvm þali halft þridia kvgilldi j fridvm peningvm. skylldi magnvs hallda þessvm jardar parti til laga. en þall svara laga Riptingvm.

samþycktv þrattnefnder menn þoralfur og þall hvor annars greint kavp og savlv med handabandi vid tittnefndan magnvs þoralfsson.

Og til sanninda hier vm settvm vier fyrr nefnder menn vor jnnsigli fyrir þetta bref giort j ási j avxarfirdi hinn næsta dag epter magnvsdag vm vorid are sidar en fyr seger.

338.

31. Maí 1481.

í Ögri.

KRISTÍN Guðnadóttir gefr Sigurði Dadasyni kvitta og ákærulausa alla þá tiltölu, sem hún mætti eiga í Snóksdal, ef Hamrendar kynni að ganga af Sigurði með lögum vegna kirkjunnar í Hjarðarholti, og skyldi Sigurðr sjálf þá svara lagarípting á Hamrendum.

AM. Apogr. 1437, án efa eptir frumriti.

Þat giorvm uær þorðr audunarson. ormur jllugason. jllvgi halldorsson ok sandr þorsteinsson godum monnum viturlíkt með þessu voro opnv brefi a uppstigningardag j augre j ísafirdi anno domini M cccc octvagesesimo primo vorum uær þar j hia savm ok heyrdum a ord ok handaband kristinar guðnadotter ok sigrðar dadasona(r) at svo fyrir skildv at kristin guðnadotter gaf sigrði dadasyne kuitta ok akærvlausa alla þa tiltavlv sem hvn mætti eiga j iurduni snoxdal er liggr i middaulum ef hamrenda iurd [er liggur¹] j saudafellsþingvm kynne at ganga af greindvm sigurði með lavgvum vegna kirkiunnar j hiardarholli. hafdi þrattnefndr sigurðr þa at halda badar adrgreindar iarder. þa skylldi ok sigurðr svara sialfur laga Rípting a hamrendum sem optnefndre kristinv bæri at svara ok þui gaf tittnefnd kristin adrgreinda jvrd snoxdal kvitta ok akærvlausa undan ser ok sinvm erfingium enn under sigurð ok hans erfingia. Ok til sannenda her vm settvm vær fyrnef(nd)er menn nor jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar j sama stad a degi ok ari sem fyr seger.

¹) [le', Apogr(!)]

339.

8. Júní 1481.

á Hólum.

Þeir prestar og einn leikmaðr votta, að Hrafn Brandsson beiddist lausnar af Ólafi biskupi af forboði því, er biskup hafði sett hann í heilagrar kirkju vegna, og sagðist biskup vilja leysa hann, þá er hann skilaði aptr Randíði Bjarnadóttur, sem Bjarni Ólason faðir hennar hefði legið með, og skyldi það gert fyrir langaföstu (18. Febr.).

AM. Fasc. XXVI, 5, frumrit á skinni. Öll innsiglin eru fyrir bréfinu, en nokkuð brákuð.

vm hrafi¹⁾.

Þath giorum vier jon broddason. eirekur einarsson. ellendur broddason. prestar holabiskupsdæmis ok jon þordarson leikmann godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefi ath þar vorum vier j hia saum ok heyrdum æ æ mycklabæ j blondvhlid manudaginn næsta firir purificacionem sancte marie²⁾ þa hrafn brandzson beidditz lausnar af biskup olaf firir þath forbod sem hann hafdi hann j sett heilagrar kirkiu vegna. En biskup olaf sagditz vilia leysa hann þa hann skilade aptur randide biarnardottur³⁾ þeirre somu sem biarne olason hafdi kentz ath hann hefði legit með likamlega ok bætti sin afbrot þau sem hann hefði ordit brotligur vid heilaga kirkiu. band hann honum þetta hafa giortt firir langafaustu ef hann villdi til hlydne ganga.

Ok til sanninda hier um settum vier fyr skrifader menn vor jncigli firir þetta bref er skrifath var æ holum j hialltadal faustudaginn næsta firir huitasunnu. anno domini m^o cd^o lxxx^o primo.

340.

8. Júní 1481.

á Stapa.

KETILL Ormsson selr, með samþykki og upplagi Bjargar Snorradóttur, konu sinnar, Haldóri ábóta á Helgafelli hálfá jörðina Arnarstapa í Breiðavík fyrir lausafé.

¹⁾ Utan á bréfinu með forari hendi. ²⁾ D. e. 29. Janúar. ³⁾ Svo. Dipl. Isl. VI. B.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétresonar, nú í Landsbókasafni 858. 4to, með hendi Jóns lögmanna Sigurðssonar c. 1600. Ágrip þessa bréfs, alls ónýtt, er í AM. 252. 4to, 44; AM. 430. 4to, bla. 4, og Landsb. 108. 4to, bla. 142, og hafa þau ártal 1485, nema hvað 108 hefir í orðamun ártalið 1497, og er eins víst, að hvorugt af því sé þruggara en það, sem hér stendr.

Kaupbref fyrir Arnarstapa halfum.

Það giorum vier Magnus Halldorsson. Skwle Þordarson og Jon fwsason godum monnum kunnugtt med þessu voro opnu brefe þa lijdit var fra gudz hingadburd 1481 ár a Stapa j knarrar kirkiusokn fostudaginn næstañ fyrir þuijtasunnu vorum vier j hia saum og heyrduð ð ord og handaband þessara manna. af einne alfu Herra Halldorz Abota a Helgafelli. enn af annari alfu Kietils Ormssonar og og hanz konu biargar Snorradottur ad so fyrir skildu ad kietill Ormsson selur sijra¹⁾ Halldore og klaustrino a Helgafelli med vpplægje og samþycke sijnnar kuinnu Biargar Snorradottur Jordina halfa Arnastapa j Breidawijk sem liggur j knarrar kirkiu sokn til fullrar eignar og frialz forrædis med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu halfri fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og fyrskrifud ketill og Biorg vrdu fremst eigandi ad. hier j mot gefur optnefndur Halldor (aboti) xx^e med þessum frijtleika xiiij malnytu kugilldi. og xij fiordunga smiorz og vje j þarfligum peningum ofrijdum. skilldi greindur Kietill suara lagaripttingum a greindre jordu. enn Aboti hallda til laga. og til sanninda hier vm et cetera.

341.

15. Júní 1481.

á Þverá.

INGIBJÖRG Snæbjarnardóttir og Finnbogi Jónsson reiknast við, og telr hún sig eiga undir Finnboga háltf setta hundrad af þeim peningum, sem Þorgerðr móðir hennar hafði gefið henni; fær hún honum fult umboð yfir þessum peningum um næstu tólf mánuði, en gjalda skyldi hann henni

¹⁾ Svo.

eða Þorgerði móður hennar, ef hún kynni við þurfa, jafnmikla peninga að næstum fardögum, og þar með kvittar hún Finnboga um alla aðra innstæðu.

AM. Fasc. XXVI, 23, frumrit á skinni, komið frá séra Skúla á Grenjaðarstað. Bæði innsigliu eru dottin frá. — AM. Apogr. 554.

Þat giornm uit gamli þorsteinsson og sygrdr broddason godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þar uoru uid bia saum og heýrdum æ ord og medtal finnboga ionssonar og ingibiargar snøbiarnardottur j fyrstu adh hun reiknadi epter standa hia greindum finboga halft setta hundrat af þeim peningum sem þorgerdr moder hennar hafdi gefit henni vnder opt nefndvm finboga. feick¹⁾ hun honum þa fullt og laugligt vmbod ýfer þessum peningum²⁾ vm nøstu tolf manade j so mata at hann skýldi giallda henne eða þorgerdi modur hennar ef hun kýnni nid þurfa iaþn myckla peninga at nøstum fardogum. suo og gaf og giordi opt nefnd ingibiorg þratt nefndan finboga med handabande anllvngis kuitan og akórvlausan vm alla adra peninga instødu og medferd þa sem hann hafdi halldit a hennar uegna fra því fyrsta er moder hennar gaf honum opt nefnda peninga. for þessi giorningr fram a þuera j laxardal faustndagin j fardavgvm³⁾ þa lidit uar fra hingatburd uors herra iesu christi. M. cd. lxxx. og j. ar. og til sannenda hier um settu uit fyrnefnder menn ockur incigle fyrer þetta bref skrifat j sama stad og ari fimtadagin nøsta epter festum barnabe apostoli marteris³⁾ gloriosi.

342.

15. Júní 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐER þriggja presta, að Bjarni Ólason hafi lýst því með þeim orðum og endimörkum, er bréfið greinir, að hann hafi legið með Randíði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol. 247—48, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar

¹⁾ Svo. ²⁾ peninga, frbr. ³⁾ D. e. 25. Maí.

med fullu verki atta sýnnum og so opt ad hann munde eij
 sagdist
 Biarni þu ecki so frekt firre hafa kienst sýnn giorning. ad
 hann þeinkti það mundi bæta hans mál. Beiddist Biarni þa
 enn firer þesse sijn adurgreind brot morgum dandi monn-
 um nærverondum og aheyronðum Bædi lærdum og leikum.
 sem þetta Bref þar vīm giort vtvisar. skriptar og lausnar
 fyrer þesse sijn adurgreind brot. og lagði sig vpp a dom
 heilagrar kyrkiu. og tok skripter af Biskupinum. og til
 sanninda hier vīm. settum vier firr nefnder prestar vor Jnn-
 sigle fyrer þetta Bref. er skrifad var a Holum j Hialltadal
 fostudæginn j Huitasunn anno domini m.^o cd.^o lxxx primo.

343.

22. Júní 1481.

á Hólum.

WITNISBURÐUR sex presta um það, að Bjarni Ólason hafi lýst
 því, að hann hefði haft nógan mat og klæði, síðan hann
 kom undir kirkjunnar vald, nema fastað annan hvern dag
 um jólaföstu, en annan hvern etíð fisk.

AM. Fasc. XXVI, 11, frumritið á skiinni. Fjögur innsigli hafa ver-
 ið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll döttin frá.

Witnisburður vīm lising Biarna Olafssonar(!)¹⁾.

Þath giorum vier sveinbiorn þordarson. ketill grimolfs-
 son. eirekur einarsson. þolleifur magnusson. gudmundur jons-
 son prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med
 þessu voru opnu bresi ath þar voru vier j hia ok heyrdum
 a a sunnudaginn næsta epter geisladaginn a holum j hiallta-
 dal þa lidit var fra hingat burd vors herra iesu christi
 þushund flogr hundrut attatiger ok eitt ar ath bjarne ola-
 son lysti firir oss ath hann hefði haft nogann mat ok klæði
 síðan hann kom vnder kirkiunnar valld nema um jolafaustu
 sagdistz hann hafa fastad annan huern dag enn annann
 huern etid fisk efter þui sem biskupen hafði honum skipad

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17: öld.

firir sin brot. vissu vier ok aller badi lærder ok leiker þeir sem heima æ stadnum voru ath þath var satt ath honum brast huorki matur ne dryckur klædi nie þionusta sem hann sagdi sialfur ath allir sier hefði gott giortt. sagditz hann ok allðri hardara fangelsi haft hafa helldur enn fioturlæs rumann til skipta æ sinum fotum en opt þess j mille laus geinget. sau þeir dandi menn sem ei vissu adur ath biarne olason var bædi feitur ok vel fêr ok ath aullu uel halldinn.

Ok til sanninda hier um settum vier fyr nefnder prestar vor jncigli firir þetta bref er skrifath var æ holum j hialltadal faustudaginn næsta firir jons messu baptiste æ sama are sem fyr seger.

344.

22. Júní 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐER fjöggra presta, að séra Jón Jónsson hafi lýst því og svarið það, að hann hafi séð Bjarna Olason 1479 liggja hjá Randíði dóttur sinni í Vík í Flateyrdal um nótt í einni sæng undir einum klæðum, með fleira því, er bréfið greinir.

Bisk. 3. Fol., bls. 244—45, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42, eptir transskrípti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. eru í Landsb. 115. 4to, II, 81—82 og ÍBfél. 126. 4to, bls. 236—37.

Það giorum vier Ketill Grijmolfsson. Eiríkur Einarson. Andres Jonsson og Gudmundur Jonsson prestar Hóla Biskupzdæmis godum monnum viturligt með þessu voru opnu Brefi að þar voru vier j hia saum og heyrðum á. a fostudægin næsta fyrer Jonsmessu Baptistæ heima a domkyrk(i)unne á Holum j Hialltadal að sijra Jon Jonsson sor fullaþ Bokareid fyrer vorum virduligum herra og andaligum faundur Biskup Olafe að hann hefde sied Biarna Olason liggja hia dottur synne Randidi vñ nott j einne sæng og vnder einum klæðum j vijk j flateyardal nu fyrer tueimur árum og firrnefndur sijra Jon sagdist hafa spurt að heimar-mennina huor kona hia Biarna læge. enn þeir suor(u)du honum að hann læge hia Randidi dottur synne. og það sama

sa hann sialfur a sama vietfangi er hann gieck ad sæng-
inne. lyste og adurnefndur Biarni og medkiendist fyrer
þrattnefndum sijra Joni nu j haust ed var a Þuerð j
Hnioskadal adur enn Biskupinn liet fanga hann vnder kyrk-
(i)unnar Riett ad hann hefði optliga leigid hia Randidi dott-
ur sijne j einne sæng. og ønguañ ad fordast. Og til sann-
inda hier vñ settum vier firr nefnder prestar vor Jnnsigle
fyrer þetta Bref er skrifad var a Holum j Hialltadal fostu-
dægin næsta epter dýra dag Anno Domini m.^o cd.^o lxxx^o
primo.

345.

29. Júní 1481.

í Viðey.

STEINMÓÐR ábóti í Viðey stefnir séra Guðmundi Skúlasyni
í Skálholt 19. Júlí fyrir Magnús biskup fyrir þá sök, að
hann vilji ekki halda testamentum Skúla Loptssonar, föður
sins, „guð hans sál náði“, er hann gaf klaustrinu í Viðey
jörðina Heiðarhús (Nr. 149).

AM. 238. 4to, bl. 3, skr. c. 1570. (Beasastadabók). — Prentað á
latínu í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 87.

Stefnvref.

Vier broder Steinmodr med gudz þolinmædi aboti j
Viðey stefnir¹⁾ þer Gvdmvndr prestr Skvlason stvndarstefnv
j Skalhollt fimtudeiginn¹⁾ næsta fyrir translatio sancti Torlaci
episcopi nv j svmar fyrir herra Magnvs biskvp i Skalholhti
fyrir þa sok at vær kærvm þat til þin at þv villt ecki
hallda testamentvm ok gíof er þinn fadir Skvli Loptsson
sem gvd hans sal nadi gaf jördina Heidarhvs kirkivne j
Viðey sem þar vm giortt opit bref vtvisar. vnder þan dom
edr orskvrd er biskvp Magnvs þar yfir seigir edr seigia
lætr. hverra svara edr seekta þv verdr skylldvgr klavstrinv
hier fyrir ok fyrir þær fleiri sakir adrar er ver megvm þar
med logvm til þin tala. Sertt kominn at hadege ok sit suo
leinge stefnvna sem endeligr laga vegr fellr a þessi þin
mal. stefni ek þer j adr greindan stad ok dag med ollv þvi
profi ok skilríki er þer ma til gagns ok bata verda j fir-

¹⁾ Svo.

greindv mali. stefni ek þer at ordfvllv ok heilagrar kirkiv lavgmali riettv at vitne þinv .N. oc þinv .N. oc allra þeirra er ord min heyra.

Biodvm vier brodvr þormodi vorvm konventvbrodvr vnder krapti heilagrar hlydne at lesa þetta vortt stefnvbref firir sira Gvdmvndi Skvlasyni svo hatt oc skilid at hann megí vell heyra ef hann vill.

Og til sanninda hier vm settv ver vortt insigle fyrir þetta stefnvbref skrifad j Videy jn festo apostolorum Petri et Pauli anno domini M.º cd.º lxxxj.

346. 30. Júní 1481. á Öxarárþingi.

TVEGGJA tylfta dómr, útnefndr á alþingi af Hrafnri lögmanni Brandssyni, um eiðvætti og undanfæri Randiðar Bjarnadóttur og Bjarna Ólasonar, föður hennar, af legorösmáli því, er Ólafr biskup Rögnvaldsson hafði á þau borið.

Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 336b—337a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (ártal 1490). — AM. 196. 4to, bl. 40a—41a, með hendi séra Sigurðar Jónssonar í Ögri 1657—1665 (ártal 1490). Þessar tvær afskriftir eru nær samhljóða. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 370—371, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730 (ártal 1480, nokkuð afbökud afskrift um sumt). — MSteph. 62. 4to, bl. 173b—174b, Eirspennla, skr. c. 1650—60 (ártal 1481). — ÍBfél. 125B. 4to, Nr. 188, skr. c. 1680 (ártal 1481, nokkuð styttr dómrinn; maulkfúid). — AM. 211c. 4to, bls. 80—82, skr. c. 1709 (nokkuð afbakað um mannaöfn; ártal 1481). Fleiri afskriftir oru til af dómi þessum í skjalabókum, en eingar afskriftir hans eru vel góðar og nær er eitthvað að þeim öllum. Ártalið 1490 fær með einu móti staðizt, því að þá er Hrafn lögmaðr dáinn. Ártalið 1480 getr heldr ekki verið rétt, því að af skjölum þessa máls er ekki hægt að sjá, að Ólafr biskup hafi tekið Bjarna fyrri en um haustið 1480, og þá 17. Nóv. geingr prestadómrinn biskups um faugan Bjarna. Ártalið 1481 verðr því að vera hið rétta. Svo stendr og í ágrípi því „Vmm Eydvættu“ úr dómi þessum, sem stendr í dómasýrpunni í ÍBfél. 114. 8vo LVIII. Dorsteinn sýslumaðr Magnússon í Dykkvabæ (d. 1656), einn hinn mesti lagamaður á 17. öld, hefr samið ritgerð um dóm þenna all-langa, og tolr hann dóminn þar öloglega dæmdan (AM. 229. 4to, AM. 232a. 4to, MSteph. 58. 4to). Alt það, sem eru bersýnilegar afbakanir í handritunum, svo sem Bjarni Ólafsson (!), Ragnheiðr (!) Bjarnadóttir, og því um líkt, er leiðrétt hér þegjandi.

Dómur um Bjarna Ólason og hans dóttur¹⁾.

Öllum mönnum, sem þetta bréf sjá eður heyra, senda Gunnlaugur Þorkelsson, Einar Magnússon, [Finnbogi Jónsson, Þorlákur Þorsteinsson, Þorvaldur Jónsson, Magnús Magnússon²⁾, [Ari Jónsson, Kolli Magnússon³⁾ Gunnar Jónsson, Gunnsteinn Ísleifsson, Haldór Sumarliðason, Ólafur Sveinsson⁴⁾, Arnór Finnsson, Stephán Þórarinnsson, Guðmundur Stephánsson, Þórður Audunarson, Jón Hrafnsson, Finnur Pétursson, Þorleifur⁵⁾ Gunnsteinsson, Ólafur Þorvaldsson⁶⁾, Einar⁷⁾ Andrésson, Höskuldur Einarsson, Einar Árnason og Þorsteinn Guðmundsson kveðju guðs og sína, kunnugt gerandi, [að þá liðið var frá guðs burð⁸⁾ 1481⁹⁾, laugardaginn næstan eptir Péturs messu og Páls á almennligu Óxarárþingi vorum ver í dóm nefndir af erligum manni Hrafn Brandssyni, lögmanni norðan og vestan á Íslandi, að rannsaka, skoða og dæma, hvort Randíður Bjarnadóttir skyldi ná lögligu undanfæri eður ei fyrir þann áburð, að Bjarni Ólason, [faðir hennar¹⁰⁾, hefði vænt því¹¹⁾, að hann hefði legið [með henni¹²⁾ líkamliga.

Nú af því að vor lögbók vottar svo, að kona skal færast undan með eidi, ef maður vænist henni, því dæmdum vér henni tylftareið fyrir Hrafn lögmanni, og skyldi hún þennan¹³⁾ eið unnið hafa fyrir Michaelsmessu í haust að forfallalaus. Skyldu með henni sanna¹⁴⁾ ellefu¹⁵⁾ konur þær, sem Hrafn lögmaður [nefndi til¹⁶⁾ [með henni¹⁷⁾, og

¹⁾ 62; Dómur um undanfærslu óbótamanns 196, 1945. ²⁾ [196, 1945 og 211, nema hvað það hefir „Kiele Magnússon“ (fyrir: Magnús Magnússon), som mun afbökun úr: Kolli (ábr. 3. neð-námálgreina); sl. hin. ³⁾ [115; sl. hin, en nöfn þessi oiga auðsjáanlega að standa, því að þau fylla einmitt aðra tylftina; 211 hefir hér: Árni Jónsson, Magnús Magnússon. ⁴⁾ Svo öll, nema 115, sem hefir: Steiasson. ⁵⁾ Þorlákur 211; rétt: Þorleikur. ⁶⁾ 196, 1945; Þorvaldsson 62, 115, 211. ⁷⁾ Gunnar 211. ⁸⁾ [62, 115 (burði); Anno Domini 196, 1945. ⁹⁾ 62, 125, 114; 1480, 115; 1490, 196, 1945. ¹⁰⁾ [62, 115; sl. hin. ¹¹⁾ b. v. 196, 115. ¹²⁾ [115, 62; hana 196, 1945. ¹³⁾ þann 62, 115. ¹⁴⁾ sverja 62, 115. ¹⁵⁾ 62, 115; niu 196, 1945. ¹⁶⁾ [tilnefndi 1945. ¹⁷⁾ [b. v. 62.

skyldugar að sanna þenna eið með henni, eður fá lögmæta grein fyrir sig og sverja þar að fullan eið, að þær hygð¹⁾ henni [eiðinn heldur ósæran eður²⁾ særan. En ef þær vildu hvorki gera, þá dæmdum vér þær aungra vitna njótandi [verða mega³⁾. En hver, sem vald⁴⁾, vél eður styrk veitir þar til, að hún nái ei undanfæri⁵⁾ eptir vorum dómi, svari slíku fyrir kongdóminum sem sá, er rænir mann þjófi eður útlægum manni.

Jtem í annari grein vorum vér [í dóm⁶⁾ nefndir af Hrafn lögmanni að skoða og dæma, hvort Bjarni Ólason væri⁷⁾ rétt⁸⁾ fangaður eður ei af biskup Ólafi og hans mönnum fyrir þá sök, að biskup⁹⁾ sagði, að Bjarni Ólason hefði legið sína dóttur Randíði, og lét þar upp á fanga hann að óprófuðu máli, og lét hann ei ná fram að koma löglígu undanfæri. En svo¹⁰⁾ vottar vor landslaga bók, að¹¹⁾ með tylftareíði skal synja allra óbótamála. Vísa og svo til kyrkjunnar lög: Ef biskup kennir manni það eður hans löglígur¹²⁾ umboðsmaður, að hann hafi það ódádaverk unnið, að liggja sína dóttur, en hann kveður nei við, þá skal hann¹³⁾ synja með tylftareíði. Og fyrir því að Bjarni Ólason náði ei löglígu¹⁴⁾ undanfæri fyrir áður [greindan atburð¹⁵⁾, þá dæmdum vér hann ólöglíga fangaðan, og hann aptur undir kongs vald að sverja tylftareíð fyrir Hrafn lögmanni, að hann hafi sína dóttur Randíði aldrei líkamliga legið, og ellefu¹⁶⁾ skynsama menn að sverja með honum, þeir sem Hrafn lögmaður tilnefnir, og skylduga að sverja. En ef þeir vilja þann eið ei sverja eður fá lögmæta grein fyrir sig, og sverja þar að fullan bókar eið, að þeir hugðu¹⁷⁾ þann eið [heldur ósæran¹⁸⁾ en særan, þá dæmdum vér þá aungra vitna njótandi verða eiga þaðan af.

¹⁾ 115; hugðu 62; hugi 196, 1045. ²⁾ [115; eiðinn ósæran heldur en særan 62, 196, 1945. ³⁾ [mega verða 196, 1945. ⁴⁾ eður b. v. 196. ⁵⁾ 62, 115; sínu framfæri(?) 196, 1945. ⁶⁾ [til 62, 115. ⁷⁾ 62; var, hin. ⁸⁾ 62, 115; rettilega 196, 1945. ⁹⁾ biskupinn 62. ¹⁰⁾ þá 1945. ¹¹⁾ sl. 1945. ¹²⁾ sl. 62, 115. ¹³⁾ sl. 62, 115. ¹⁴⁾ b. v. 196. ¹⁵⁾ [greindum atburði 196, 1945. ¹⁶⁾ níu 196, 1945. ¹⁷⁾ hygði 62, 115. ¹⁸⁾ [ó-særan heldur 62, 115.

Samþykki þennan vorn dóm [með oss áðurgreindur lögmann¹⁾] [stöðugan og óbrigðul(eg)an og setti et cetera²⁾].

347.

6. Júlí 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐARBRÉF ellefu klerka um mótfall Rafns lögmanns Brandssonar og lögréttumanna við Ólaf biskup Rögnvaldsson frammi haft í lögréttu á Öxarárþingi með harki og háreysti og lemjandi höndum, og höstuðu þeir biskup út af lögréttunni og sögðu, að hann ætti ekki þar að vera.

AM. Fasa. XXVI, 6, frumritið á skinni. Tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru öll döttin frá, nema tvö.

motfall hrafns mot biskup olafe³⁾.

Þath giorum vier sueinbiorn þordarson. eirekur einarsson. jon broddason. gudmundur skulason. sigurdur þollacks-son. jon þorualldzson. gudmundur jonsson. sniolfur sigurds-son. bessi suartzson. hallkell gudmundsson ok helgi illuga-son prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu opnu brefi ath þar voru vier j hia saum ok heyrdum a. ath sub anno gracie M^o cd^o lxxx^o primo æ laugardagin næsta epter petursmessu⁴⁾ j laugrettu æ almennelegu auxar-þrþingi. ath vor verdugur herra ok andaligur fader olaf med gudz nad biskup æ holum j hialltadal liet lesa þav⁵⁾ priuilegia bref sem vorer naduger herrar noregx kongar haufdu ut gefit heilagre hola kirkiu ok hennar formonnum til frelsis. j fystu magnus kongur. hakon. eirekur. kristoffur ok kristiern epter þui sem þeirra bref þar vm giord ut visa. heyrdum vier ok aller fyr skrifader prestar ath adr nefndr vor andaligr fader biskup olaf med guds nad baud sig ok alla sina menn under fyr skrifud uerndarbref ok sierliga vnder þath verndarbref sem kong kristiern hafdi honum sialfum ut giefit. baud hann ok ath betra ok bæta huerium

¹⁾ 62; hin bafa þessa niðrlagslinu styttri; [frá sl. 211. ²⁾ [b. v. 211.

³⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ⁴⁾ D. e. 30. Júní. ⁵⁾ tvískr.

manne firir sig ok alla sína menn huad sem huer mætti þar til hans tala ath laugum eda hans manna. baud hann ok ath styrkia kongsins riett epter sinne mackt. liet ok biskupen lesa þar þath sama forbodsbref sem hann hafdi adr forbodath hrafn brandzson er sig kallar laugmann ok lysti hann þa enn af ný(u) honum sialfum nærveranda j fullt forbod ok firirbaud honum ath nefna nocknra doma a medan hann væri j þessn forbodi. sagdi ok ath hann skilldi ecki skemma laugriettuna eda adra dandi menn af sinne naueru. suo ok firirbaud hann huerinn manne ath ganga hans doma medan hann væri ecki leystur. suo ok liet biskup olaf lesa þar þau bref ok skilrike sem hann hafdi upp a biarna olason vm þau odadaverk sem hann hafdi j fallit ok sialfur medkentz. en hrafn brandzson ok hans fylgiarar villdu aungua vackt giefa nockurum hans brefum. vtan heldur hroppudu þeir upp þar j laugriettunne lemiandi sinum hondum saman med op ok kall hark og hareysti. suo þau bref skilldu ecki mega heyrast sem biskupen villdi lesa lata. sogdustz þeir ok huorki sæta kongsins brefum nie nockurum brefum odrum þeim biskupen liett þar lesa. buduzt ok nockurer til af laugriettumonnum fylgiarar hrafns ath skiera j sundur kongsins bref ef þeir hefdi macktina. var einn af þeim eyiolfur gunnarsson. voru þeir ok sumleger af fylgiorum hrafns langriettumennenner er budutst til ath draga prestana ut af laugriettunne ok hostudu biskupen burtt af laugriettunne ok saugdu hann ætti ecki þar ath vera. en biskupen sagditz vera rikissens rad j noregi ok baud sig þa en til ath styrkia kongsins riett. voru þeir ok enn nockurer er þat toludu ath þath mundi giallda prestanna lif ef þeir lieti ecki af sinum upptecktum. ok epter þetta allt saman giortt gieck biskupen burtt af laugriettunne. en hrafn brandzson er sig reiknar laugmann firir nordan ok uestan a jslandi syndi sig þa a aukandi þath forbod sem hann var adur j settur af biskupenum med suo storu forþroti ath hann nefndi dom ut þar a þinginu ifer þeim malum sem biarne olason hafdi j fallit j holabiskupsdæmi ok xij prestar hofdu adnr ifer dæmtt med tuenum

tylftardomum ok gudz laug ok kristenn laga riettur ut vis-
ar ath firir kirkiunnar domara æ ath profastz ok dæmastz.
ok þar með j annari grein liet hann sueria firir sier ij
uotta sakar giptt upp æ biskup olaf ok stafadi þeim sialfur
eidinn. fellandi suo upp æ sig firir huora þessa grein full-
komit bann epter þui sem gudz laug ut visa.

voru mest j þessum motgangi

hrafn brandzson.

einar þorolfsson.

asmundur jonsson.

ellendur brandzson.

eyiolfur gunnarsson.

nichulas gunnarsson. ok

jon ketilsson

með samþycki allra annara almugans þeirra sem j motgangi
ok samþyckt voru j moti biskupenum ok heilagre kirkiu.

Ok til sanenda hier vm settum vier fyr nefnder prest-
ar vor jncigle firir þetta bref er skrifath var æ holum j
hialltadal faustudaginn næsta epter visitacionem beate marie
virginis æ sama ære sem fyr seger.

348.

9. Júlí 1481.

á Hólum.

BREF tólf klerka í Hólabiskupsdæmi um ágreining biskups
og leikmanna um kirksnamál.

AM. Fasc. XXVI, 7, frumritið á skinni. Tólf inneigli hafa verið
fyrir bréfinu, en nú eru þrjú af þeim dottin frá. — Bréf þetta mun vera
eitt af gögnum þeim, er Ólafr biskup Rögnvaldsson hefir haft utan með
sér fyrir erkibiskup gegn Rafni lögmanni.

agreining presta ok leikmanna¹⁾.

Dath giorum vier sueinbiorn þordarson. ketill grimolfs-
son. eirekur einarsson. andres jonsson. stigur jngimundar-
son. biorn þosteinsson. gudolfur magnusson. ellendur brodda-
son. gudmundur jonsson. jon helgason. eirekur steffansson ok

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

helgi jllugason prestar holabiskupsdæmiss godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefi ath nu upp æ langann tima hefur suo mikill orettur ok yfervalld geingit yfer allar þær kirkiur smærre og stærre er leikmenn hallda ok hafa halldit j holabiskupsdæmi ath þeir hafa tekitt under sig ok giortt af huat þeir hafa viliat þeirra godz ok tiunder bædi j faustu ok lausu. ok allt þat kirkiurnar eiga. Suo ok land-skyllder af kirknanna jordum. huale ok vjdu af kirknanna rekum ok allt annat sem kirkian eigur ok henne hefer gefitt verit til upphelldiss ok heidurs. vilia leikmennener liten reikningskap hier af giora biskupenum en sumer aunguann. En þo þeir giorer nockurn þa vill einginn luka aptur heilagre kirkiu þat godz sem þeir hafa eytt ok fortærtt af þui þeir þickiazst eiga epter vondum gomlum vana ath fara með sem þeir vilia. þui firir þessa sayk eru flestar kirkiur bædi smar ok storar j holabiskupsdæmj komnar ath nidurfalle suo ei ma gudspionusta flytiastz ok suo missa kirkiurnar siñ ornamenta. þjier firir hafa ok margar kirkiur nidur fallit firir maurgum ærum. suo ath þar sem kirkiurnar stodu er nu eingin. En saker þess ath kirkiurnar eru nidur fallnar en eydder peningarner þa fa prestarner huergi nær sina skylldu huorki kaup nie mat epter þui sem registrum hola-kirkiu ut visar ok gamall vane er til. þui bændurner sialfer taka tiundina sier til eignar svo huorke fær kirkian nie prestarner af tiundunum en ef presttiundin fellur litil þa skal presturinn hafa hana. En ef hun er nockut meire þa vill bondinn eignast hana sialfur ok luka þa suo litid sem þeir vilia. Suo ok vilia bændurner ei ath byscupinn¹⁾ skipti kirkiu godzin með kirkiunum ok skipe fra rikum kirkium nockut ok til fatakra epter þui sem kristenrettur seger ok ut visar. Eru ok margar jarder komnar under klaustur ok kirkiur ok lykstz eingi tiund af sem adur voru vnder tiund til soknarkirkiunnar. þar firir falla ok margar kirkiur nidur. En þo biskupen liete dæma um nockurar kirkiur af tolf prestum eda tuennem tylftum sem illa voru halldnar þa

¹⁾ Svo hér fallum stöfum.

vilia bændrner huorki luka kirkiunne godzit ok ei kirkiuna upp byggia epter þui sem kristenriettur vt visar. hofur ok einn osjldur leingi ifer geinget j holabiskupsdæmi ath allt testamenta sem menn giefu heilagre kirkiu minna en hundrath hafa þeir eignastz sem kirkiurnar hallda. ok firir slikan oriett ok annann vidurlikann mega kirkiurnar ecke eflastz. Eru ok gefin ath fornu j holabiskupsdæme testamenta gjafer j morgum jordum er her kallastz kristfie ok fátæker menn skulu fædastz upp a einn eda tueir æuinnliga firir þeirra sal er giefit hafa ok þat vilia þeir ecki hallda sem nu eiga jardennar epter biskupcens skipan. Suo ok þar sem diackns skyld er a alkirkium þeim sem bændur hallda. vilia marger ecki hafa þa epter þui sem registrum hola kirkiu vt visar. vilia ok leikmenn ecki prestanna dom hallda. heildur dæma þeir þar sina doma þuertt j moti. vm þau mál sem þeir eiga ecki dom ifer segia ok heilagre kirkiu til heyrer. Suo sem eru frændsemisþpell. Suo vilia þeir ok forsuara ok med ifervalld veria aunnur kirkiunnar mál. sem eru hordomar. manndraparar ok ransmenn sem ræna heilaga kirkiu ok presta. ok manrg aunnur banzverk sem vier kunnum ecki hier nt j ath skrifa suo biskupen ok hans nmbodsmenn koma eigi kirkiunnar riette fram. sem nu skiedi a alþingi af hrafni brandzsyni er sig kallar laugmann ok hans fylgiorum epter þui sem bref þar um giord votta. Kunnum vier ok aungua rietting ath sia heilagre kirkin hier um vtan gud sialfur ok vor verdugur fader erkibiskupinn j þrandheime a kirkiunnar uegna. ok vor nadugur herra kongurinn ok rikissens rad j noregi af veralldz valldz vegna vilu þar til styrkia ath heilaug kirkia mætti hallda sitt frelsi ok heidur sem henne til ber ok kirkiunnar lag vt visa. Vitu vier aller fyllilega ok reyntt hofum ath þann mickli motgangur sem almuginn giorer ok giortt hefer heilagre kirkiu biskup olafi ok hans prestum. er til komenn af hans umvandan um fyrskrifada articulos sem hier standa ok upp a þetta hid sama er hann um sagdur ok hans prestar ef hann fylger þessum heilagrar kirkiu rett fram. hafur ok hrafn brandzson er sig kallar laugmann er nu er

j heilagrar kirkiu forbodi uerit fystur ok fremstur firir þeim motgangi sem heilaug kirkia ok biskupen hofer feinget af almuganum j landenu af hans rongum upptektum moti gudi ok heilagre kirkiu.

Ok til sannenda hier vm settum vier fyr nefnder prest- ar vor jncigle firer þetta bref er skrifath var æ holum j hialltadal jn octaua visitacionis sancte marie virginis anno domini M^o cd^o lxxx^o primo.

349.

11. Júlí 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐUR tveggja manna, að Ólafr biskup bauð Bjarna Ólasyni undanfæri fyrir þá rykt, er hann hafði feingid af Randíði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol., bls. 245, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar. 1641—42, eptir transskripti frá 18. Júlí 1481. Yngri afskr. eru í Landeb. 115. 4to, II, 82—83 og í ÍBfél. 126. 4to, bls. 237.

Þad giorum vid Jon asgrijmsson og Þorkiell Oddsson godum monnum viturligt með þessu ockru opnu Brefi ad þar voru uid j hia og heyrdum a ð Modruvollum j Horgárdal ad vor nadug herra og andaligur fauder¹⁾ Biskup Olaf með Guds nad Baud Biarna Olasyne vndañfæri fyrir þa rykt sem hann hafði feingid af Randíði dottur sinni. Nefndi Biskupinn honum þa til strax ena bestu dandi menn ad sanna með honum þenna eid. Gudna Eiolffsson. Magnus Þorkielsson og Magnus Magnússon og adra bestu dandi menn. Var Biarni þa eij kominn a Biskupsins vadd. laus. okug- adur. opintadur. og fyrer vtañ allt fangielse. og hier epter vilu vid sueria. ef þurfa þiker. og til sanninda hier vñ settum vid fyrrnefnder menn ockar Jnnsigle fyrer þetta Bref. er giort var a Holum j Hialltadal midvikudægin næsta fyrer festum divisionis Apostolorum anno domini m.^o cd.^o lxxx^o primo.

¹⁾ Svo, 3. Fol.

350.

11. Júlí 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐUR tveggja manna, að Ólafr biskup á Hólum bauð Bjarna Ólasyni undanfæri um þá rykt, er hann hafði feing-ið af Randíði dóttur sinni.

Bisk. 3. Fol. bls. 245—46 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42 eptir transskripti frá 13. Júlí 1481. Yngri afskr. eru í Landsb. 115. 4to II, 83 og í ÍBfél. 126. 4to bls. 237—38.

So felldañ vitnisburd berum vid Jon Þordarson og Sueijrn Gudmundsson. ad vid vorum j hia og heyrðum a ad vor virdulige herra og andalige fader Biskup Ola fmed gudz nad Baud Biarna Olasýne vndañfæri vñ þa rýkt. ad hann skilldi hafa leigid Randíði dottur síjna líjkamliga og Baud honum adt skrifa til þeirra bestu dandi manna sem hann treisti best til. og kunnugast mundi til vera. adt sueria med sier. Nefndi og Biskupinn þar thil Gudna B(onda) Eiolfs-son. Magnus Þorkielsson og Magnus Magnusson. og þa adra dandi menn sem hann treisti best til og þar mætti kunn-ugast thil vera. enn adur nefndur Biarni gaf það suar hier j mot. ad hann sagdist ecki nenna ad skrifa þeim til. þuj hann kuedzt þar ecki traust a hafa. Baud og Biskupinn honum manninn ad fara med Brefed. og hier epter vilíu vid sueria ef þurfa þiker. Og til sanninda hier vñ settum vid firr nefnder menn ockar Jnnsigle fyrer þetta Bref er skrifad var a Holum j Hialltadal midvikudægin næsta fyr-er festum divisionis apostolorum anno domini m^o. cd^o. lxxxii^o.

351.

13. Júlí 1481.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af bréfum um Hvassafellsmál og mál Ólafs biskups á Hólum við Rafn lögmann Brandsson.

Bisk. 3. Fol bls. 243, 257—258 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42. Yngri afskrift af bréfum þessum eptir þessari bók er í Landsb. 115. 4to og ÍBfél. 126. 4to með mjög óskjallegu á-gripi af transskriptinu.

Transkriftar Bref af Bansettum verkum
Biarna Olasonar.

Það giorum vier Sueinbiorn Þordarson. Ketill Grym-
olfsson. Eyrikur Einarsson. Andres Jonsson. Gudmundur
Jonsson og Helgi Jllugason. prestar Hóla Byskupzdæmis
godum monnum viturligt með þessu voru opnu Brefe. að
vier saum og yferlðsum opin bref með heilum og oskaudd-
um þangandum Jnnsiglum so latanda ord fyrer ord sem
hier eptir skrifad stendur. [Hér kemr:

1. Bréf síra Eiríks Einarssonar og Erlends Broddasonar frá 18.
Okt. 1480, Nr. 279 að framan.
2. Bréf síra Eiríks Einarssonar og Ólafs Ingimundarsonar frá 24.
Okt. 1480, Nr. 280 að framan.
3. Bréf Ketils prests Grimólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 28
Nóv. 1480, Nr. 291 að framan.
4. Bréf síra Ketils Grimólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 22.
Júní 1481, Nr. 344 að framan.
5. Bréf Jóns Ásgrímssonar og Þorkels Oddssonar frá 11. júlí 1481,
Nr. 349.
6. Bréf Jóns Þórðarsonar og Sveins Guðmundssonar frá 11. Júlí
1481, Nr. 350 að framan.
7. Bréf Ketils prests Grimólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 11.
Nóv. [1480], Nr. 283 að framan.
8. Bréf síra Ketils Grimólfssonar, Andrés Jónssonar ofl. frá 28. Nóv.
1480, Nr. 290 að framan.
9. Bréf síra Ketils Grimólfssonar, Eiríks Einarssonar ofl. frá 15.
Júní 1481, Nr. 342 að framan.
10. Dómr um Bjarna Ólason 17. Nóv. 1480, Nr. 285 að framan.
11. Dómr um Bjarna Ólason 14. Maí 1481, Nr. 334.
12. Vitnisburð um Bjarna Ólason 22 Júní 1481, Nr. 343 að framan.
13. Vitnisburð um hálfkirkjureikninga 8. Sept. [1480 eða 1479], Nr.
275 að framan.
14. Viðvikrdómr um hálfkirkjur 15. Jan. 1481, Nr. 318 að framan.
15. Bréf síra Sveinbjarnar Þórðarsonar ofl. um hálfkirkjureikninga
17. Jan. 1481, Nr. 319 að framan.
16. Bréf um lausnarbeiðslu Rafns lögmanns 8. Júní 1481, Nr.
339.
17. Barðsdómr 15. Jan. 1481, Nr. 317 að framan].

Og til sanninda hier vñ settum vier firrskrifader prest-
ar vor innsigle fyrer þetta transskriftar Bref. Skrifad a
Holum j Hialtadal fostudaginn næsta fyrer festum divisionis
Apostolorum anno domini m^o cd^o lxxx^o primo.

352. 16. Júlí 1481. í Viðey.

VITNISBURÐR um upplestr á stefnu Steinmóðar ábóta í Viðey til Guðmundar prests Skúlasonar.

AM. 238. 4to bl. 3, skr. 1570 (Bessastaðabók). Sbr. Nr. 354 hér á eftir.

Medkenning uppa stefnuna.

Þat giore ek Þormodr Jonsson conventvbrodir j Viðey godvm monnvm kvnningtt með þessv minv opnv brefi at ek medkienvnst at ek hefi lesid þetta sama stefnvbref sem hier er med fest epter skipvn ok bodskap mins herra abota Steinmodar sem gvð hans sal hafi æ lavgardeiginn¹⁾ næsta epter Petvrs messv æ allþinge¹⁾ yfir Gvðmvndi presti Skvlasyni svo hatt ok skilid at han matti vel heyra ef hann villde.

Ok til sanninda hier vm setta ec ok miner conventvbrædr vortt conventv jnsigle firir þetta bref skrifad j Viðey manvdeygin¹⁾ næsta firir translatio beati Torlaci episcopi anno domini M^o. cd^o. lxxxl.

353. 16. Júlí 1481. á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum lýkr síra Katli Grímólfssyni jörðina Bakka í Ólafsfirði í ráðsmannskaup fyrir fimm hundruð.

AM. Fasc. XXVI 18, frumrit á skinni með innsigli biskups klofna að endilaungu. — Apogr. 3288.

backar í olaf(s)firde²⁾.

Víj olaf med guds nad biskup æ holum giorum godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi ath víj hofum luctk ok feinget til fullrar eignar vorum radzmanne síra katle grimolfssyni jordena halfa backa j olafsfirde er liggur j kviþabeckiar kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum ok giædum sem greindre halfre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok víj vrdum fremstz eigande ath. luctk istz fyr saugd half jord fyrir fim hundrath heilagre hola kirkiu ok oss af erfingium þosteins skarpssonar er hann

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

vard oss skyldugur. hofum víj luekt adur greinda jord fyrnefndum sira katle j sitt radzmanz kaup fyrir fim hundrud. skulum víj suara lagaríptingum æ adur greindre halfre jordu en sira ketill hallda til laga. Ok til sannenda hier um heingium víj vortt jnsigle fyrir þetta bref skrifath æ holum j hialltadal manudaginu næsta fyrir þorlaksmessu anno domini 1000° cd^o lxxx^o primo.

354.

19. Júlí 1481.

í Skálholti.

Dóma tólf presta útnefndr af Magnúsi biskupi í Skálholti um kæru Steinmóðar ábóta í Videy til Guðmundar prests Skúlasonar, að hann vildi ekki halda þá gjöf, er Skúli Loptsson (faðir hans) hafði gefið klaustrinu í Videy jörðina Heiðarhús á Rosmhvalanesi.

AM. 238. 4to bl. 2, skr. c. 1570. Borið saman við dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnsborni, sem ég á, skr. c. 1608. — Afskr. eptir 238 er meðal AM. Apogr. 1800 og í J. Sig. 143. 4to frá 1696. Sbr. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 87.

Domr vm Heidarhvs.

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Helligi Magnvsson. Jon Snorrason. Finnvr Magnvsson. Þorvalldr Snorrason. Þormodr Tannason¹. Andreas² Þorbiarnarson. Einar Þorsteinsson. Oddr Gvdmvndzson. Gvdmvndr Olafsson. Snorre Helligason. Þorkiel³ Þorvardzson oc Arne Jonsson kvediv gvdz oc sina [kynnigt giorandi⁴ ath svb anno gracie 1000°. cd^o. lxxx^o æ fimtvdeiginn næsta firir translatio sancti Þorlaci episcopi vorvm vær j dom nefnder af ærligvm herra oc andligvm fodvr herra Magnvs⁵ med gvdz nad biskvpi j Skallholti at dæma oc skoda vm þa akærv sem herra Steinmodr aboti j Videy. sem gvd hans sal hafi.⁶ kærði til sira Gvdmvndar Skvlasonar at greindr sira Gvdmvndr villdi eigi hallda þa gíof sem Skvli Loptzson hafði gefit klavstrinv j Videy jordina Heidarhvs er

¹) Tomsson, JHák. ²) Andun, JHák. ³) Þorkiell, JHák. ⁴) [sl. bæði; ⁵) Magnusi, JHák. ⁶) nadi, JHák.

liggr j Vtskala kirkivsokn. Nv af því at furgreindr Gvdmvndr var þar logliga fyrir kalladr oc stefndr en þar kom fram fyrir oss opid bref med godra manna insiglym svo latandi at hann kiori sier legstad at¹ kirkivunne j Videy ef han dæi svnnanlandz en ef han dæi fyrir nordan land þa skyllde þo adrgreind jord Heidarhvs obrigdeliga² eign klavstvrzins j Videy. En fyrnefndr³ Skvle skilde sier þa apr [j moti⁴ firir jordina Heidarhvs salvmessv hvern dag eitt ar vm kring. jatadi þessv greindr aboti Steinmodr med rade oc samþyckie sinna conventvbrædra oc því dæmdvm⁵ vier fyrnefndir domsmenn med fyllv doms atkvædi jordina Heidarhvs æfnliga⁶ eign klavstvrzins j Videy oc obrigdanliga⁷ halldazt eiga svo framt sem fyr greinder menn sværi tveir eptir sinvm ingsiglym innan manadar fyrir herra Magnvsi eda hans logligvm vmbodzmanni.

Samþykte þennan vorn⁸ dom med oss vor andligr fader herra Magnvs med gvdz nad.

Og til sanninda hier vm setti herra Magnvs sitt insigle med fyrnefndra manna jnsiglym fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad deige oc are sem fyr seiger.

355.

24. Júlí 1481.

á Hólum.

VITNISBURÐARBRÉF tuttugu og fjöggra presta um mótblástr, hugmód og forþrot Hrafn lögmanns Brandssonar við Ólaf biskup Rögnvaldsson.

AM. Fasc: XXVI, 8, frumritið á skinni; 24 innsigli hafa verið fyrir bréfinu; nú eru 10 af þeim dottin frá.

Motfall hrafns

Þat giorvm ver sveinbiorn þordarson officialis hola biskupsdæmis. kettill grimolfsson. þorleifur magnusson. sigurdr þorlaksson. jon broddason. eirekvr einarsson. jon þor-

¹) æ, JHák. ²) obrigduliga, JHák; ³) tyrgreindur JHák. ⁴) [sl. JHák. ⁵) dæmum, JHák. ⁶) eilífja, JHák. ⁷) obrigduliga, JHák. ⁸) b. v. JHák. ⁹) Utan á bréfinu með fornri hendi.

vardsson. andres jonsson. biorn þorsteinsson. olafur klængsson. stigr ingimvndarson. godolfur magnusson. erlendr broddason. gvdmvndr jonsson. jon helgason. þoruadr semingsson. eirekur stefansson. þodr ingimvndarson. bergfinnvr jussason. olafur magnusson. brian olafsson. hallkell gvdmundzson. gvdmvndr kollason ok helge illaugason. prestar holabiskupsdæmis. godvm monnum viturligt með þessu voru opnv brefi ath ver uitum firir fvll sannendi ath hrafn brandzson sem reiknazst lögman firir nordan ok vestan a jslandi hefer giort vorum naduligum herra ok andaligum faudr biskup olafi ok hans domkirkiu storan motblastur ok hugmod með suo stovr forprote ath hann hefer eigi halldet þa doma sem dæmder hafa verit yfer honum ok fleiryv odrum heilagrar kirkiu uegna ok engin priuilegia ok friheit vill hann hallda þav sem heilagri kirkiv erv skipvt til styrktar og verndar. hier til hefer hann dreigit með sier almugan j landinv¹ Er oss sagt ath hann hafi teckit bref af almuganum til ofrægdar vit biskupen ok skada vit heilaga kirkiv. villandi suo býrýckta honum firir kongenvm ok odrum dandimonnum vtanlandz.¹ Enn fyr nefndr biskup olaf hefer halldit domkirkiuna a holvm vel vpp a xx ár. ok býgt sina kirkiv svo ath hun er ath ollu betur standande nv enn þa er hann tok með leggiandi til morg ornamenta bædi silfur. klædi. likneske ok morgum odrum godum gripum. Er stadrenn ok alltífd vel standande ok stadarens godz þa hann er sialfur nær ok hann mæ með mak blifa ok at ollu sitt biskupsdæmi regerat sem einn edla herra hefer biskup olaf alltid sjnt ok epter latid allt domkirkiunar silfur ok hafur vnder prestanna geymslv ok ýfersýn þa hann hefer farit af landit. Enn avngva peninga vnder sig dreigit edr domkirkiuna nema með logum. domum ok semiv með dandimanna radi. Vitvm vier ok avngvar saker þær með honum vid kongsins þegna ok almvgan ath honum megi til ofræ(g)dar verda. ef þeir villia satt segia. heldr vitvm vier

¹) Hér er sett merki í bréfið og ritað *huc* á spássín, og er eins og setlæzt sé til að þessi kafi skyldi falla úr.

ath almygen hefer skyld við biskupen. svo hann ma kirki-
vnar retti eigi fram koma fyrir þeirra ofurdadugheit. Er
ok svo stor missemia komin millvm lærdomen ok almygens
vm allt island ath ver þeinkium ath kristindomur mvni
forgangazst ef suo skal leingi standa. þvi bidivm ver fyrir
gvdz skýlld heilagrar kirkiu vegna vors herra kongsins nad
ok erkibiskupsins ok allt rikisens rad j noregi ath styrkia
ok hialpa heilagrar kirkiu rett her j landit ok biskupen
svo¹ ath kirkian metti halda sitt frelsi epter þvi sem
kirkiynar lög votta ok kristin rettur her j landit vtt uisar.

Er þetta vor avdmýk bæn til yðar ok allra dandimanna
sem þetta bref heýra.

Ok til sanninda hier vm settvm ver vor incigle fyrir
þetta brief skrifat aa holum j hialltadal jn vigilia sancti
iacobi apostoli anno domini 1000 edº lxxxº primo.

356.

24. Júní 1481.

í Efri-Hólum.

5. Apríl 1482.

á Ærlæk.

KVITTUNARBRETF til handa Einari ábóta á Munkaþverá um
jardírnar Ærlæk í Óxarfirði og Efrihóla í Gnúpasveit.

AM. Fasc. XXXVII, 10, frumritið á skinni. Bæði innsigliu eru
dottin frá. — Apogr. 3020

kvittvū um ærlæk.¹

Þat giorum við andres prestur jonsson ok einar einars-
son godum monnum viturligt með þessu ockru opnu brefi
at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesu christi
þusund flogr hundrud attatiger ok eit ðr j efrum holum j
gnúpasveit vorvm við j hia at jon bonde olason ok þorlavg
arnadotter kona hans medkenduzt at þav hefði vpp borid
alla þa peninga suo þeim uel ðnægði sem einar aboti a
munkaþvera hafði þeim lofad fyrir jardamismun ð milli
ærlækjar er ligur í avxarfirði ok efri hola er ligr j gnúpa-
sveit. geingu þesse greind hion jon ok þorlavg til handa-

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi.

banz uid einar abota ok gafu hann avlyngis knittan ok akærulavsan klaustursins uegna á mvnckapvera fyrir sier ok ollum sinvm erfingium ok eptirkomindum. for þesse kuittan fram þridia dagin næsta fyrir iacobsmessv dag postola. Ok til sanninda hier nm settum nid ocknr jncigli fyrir þetta bref er skrifat uar ð ærlæk j avxarfird(e) favstv-dagin j helgu uiku ari sidar en fyr segir.

357.

30. Júlí 1481.

á Hrafnseyri.

Jón (danr) Björnsson og Kristín Sumarliðadóttir leggja með sér helmingafélag feingins fjár og ófeingins.

IBfél. 79. 4to bls. 329, skr. c. 1680 — Landsb. 115 4to L, 61 (séra Jón í Hitardal). — IBfél. 321. 4to bls. 69.

Helmingafelags bref Jon Dans og Kristinar.

Þad giorum vier sira Loptur philippusson. Griymur þorsteinsson. magnns gndmndsson. Jon niklasson godum monnum knnnngt med þessu voru opnu brefi at þa ed¹⁾ lided var frð hijngadburd vors herra Jesu Christi M. CCCC. lxxxj.²⁾ a Hrafnseyre j arnarfynde. mðnn dagenn næstan fyrer Ad vincula petri. vorum vier j hia. sanm og heyrdum ð. sofelldan giorning Jons³⁾ Biörnssonar og Christinar Sumarlidadottur. ad so fyrer skildu. ad fyrnefnd Kristin lagdi helmingafielag vid adurgreindan Jon biörnsson og huort þeirra vid annad. feingins fidr og ofeingens. og⁴⁾ olln þvi er þaug [ðttu bæde edur⁵⁾ eigande ad yrde. sierdeilis þa peninga sem hun þottist⁶⁾ ad erfum Biarna(r⁷⁾ þorleifssonar eiga⁸⁾. skilide hann þa alla eiga og fiordungsgioðff fyrer [sitt starf⁹⁾ eff sokter yrdu. og til sannenda hier vm setium vier [fyrnefnder menn¹⁰⁾ [vor jnncigle¹¹⁾ et cetera.]

¹⁾ sl. 115. ²⁾ 1481, 115. ³⁾ heitins b. v. 115. ⁴⁾ ð 115. ⁵⁾ [nu sette og 115. ⁶⁾ eiga b. v. 115 (hér); ⁷⁾ Biörns 115; ⁸⁾ sl. 115 (hér). ⁹⁾ [sitt starf 115; ¹⁰⁾ [sl. 116; ¹¹⁾ [b. v. 115.

358.

7. August 1481.

í Skálholti.

MAGNÚS biskup í Skálholti selr Gísla Filippussyni með samþykki presta sinna jörðina Guðlaugsvík í Hrutafirði, tuttugu og fjögur hundruð að dýrleika, en Gíslr geldr heilagri Skálholtskirkju jörðina Þingnes í Borgarfirði hálfá; að dýrleika þrjátígi hundruða.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 17, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2496 „accuratissime“. Árni lýsir innsiglium, sem hafa verið 5; tvö hin fyrstu voru dottin frá og týnd; tvö hin næstu voru dottin frá bréfinu, en lágu með því; hið 5. var lítt læst: „Scriptura sýnir að vera þessi: SIG. JOHANJ. PBRI. JVR. . . það er víst, að ekki svarar nafnið til marksins á innsigliinu“. (AM).

Kaupbref vm Guðlaugsvík og halft Þingnes.

Vær broder magnus með gudz nad, biskup j skalholtti giorum godum monnum uiturligt með þessu uoru opnv brefi at nær haufum vmskipt ok sellt ærligum manni gisla filippussýnj jordina alla gudlaugsuik flogur hundrut ok tuttugu er liggj j hrutafirdj j backakirkiusokn til fullrar eignar ok frials forædis með aullum þeim gôgnum ok gædum ækum ok ænningum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornv ok nýiu sem wier ok heilug skalholttz kirkia haufum fremzt eigandj at ordit. hier j moti gaf ok selldj fyrr nefndr gisle filippusson oss ok heilagri skalholttz kirkju jordina þingnes alla halfa þriatigi hundrada er liggur j borgarfirdj j bælar kirkiusokú með taudum ok eingium skogum ok ueidum ok aullum þeim gôgnum ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornv ok nýiu ok hann uard fremzt eigandi at. skolu huorer mega frialsliga at sier taka adrgreindar jarder at næstum fardôgum. skal greindr herra magnus eda laugliger vmbodzmenn heilagrar skalholttz kirkju suara laga ríptingum æ fyrr greindri jordu gudlaugsuik suo ok skyldj opt nefndr gisle suara laga ríptingum æ adrgreindri jordu þingnesi enn huorer hallda til laga sinv kaupi. samþyktu þenna worn giorning með oss aríe prestr snæbiarnarson vorr radzman olafur prestur oddzson vor kapellanus. audun prestur þoruardzson ok fleire goder menn adrer þeir sem wær tilkaulludum með oss. Ok til sannenda hier vm settum wær wort jnnscigle somuleidis

gisle filippusson sitt jnncigle ok adrgreinder prestar sin jnncigle med woro jnncigle fyrir þetta jardakaupsbref ok vmskiptis skrifat j skalholli j biskupstungum þridi adaginn fyrir festum laurencij archidiaconj. Anno domini. M^o. cd^o. lxxx^o. primo.

359.

22. Ágúst 1481. á Kvennabrekku.

VITNISBURDARBREÐ Helga Ólafssonar, að Loptr Ormsson hafi feingið Ljóti Ormssyni jörðina Hvammsdal í Saurbæ, en Ormr skyldi eiga lausn á henni eptir því skilorði, er bréf þar um greinir.

AM. Fasc. XXVI, 25, frumrit á skinni með einu innsigli.

Þat giore eg helge olofsson godum monnum kunnighth med þessu minu opnu brefi at eg medkenunzt at eg uar j hia j biarnarhofn j helgafellsueit ok heyrdec æ ath loptur heitin ormsson sem gud hans sal hafi feck liote ormssyne jordina hnamdsal er liggur j saurbæ j stadarholls kirkiu sokū til fullrar eignar undan sier ok sinum erfingium en under hann ok hans erfingia med suodan skilmala at fyrgreindr loptur ormsson skyldi eiga lausn æ adrgreindre jordu huamsdal suo framt sem optnefndr loptur ormsson feingi adrgreindum liothe ormssyne adra jord suo goda j stadin æ skogarstraund edr þar annarsstadar sem optnefndr liotur vildi sier lata lika at taka en ef lausnin kynne ecki fram at koma eftir þui sem j þui sama brefi uar til skilit sem þar vm var giort þa skyldi optnefnd iord huamsdalur jtakalaus vera cæfinlig eign titnefndz liotz ormssonar med aullum þeim gangnum ok gædum sem greindri iordu fylger ok fylgth hefur at fornu ok nyu ok loptur ormsson vard fremst eigandi ath. medkendizt titnefndr loptur ormsson fyrir mier at hann hefði fulla ok alla peninga upp borit fyrir greinda jord suo honum vel æ nægdi. ok hier epter vil eg sueria ef þurfa þicker. Ok til sanninda hier (vm) setta eg mitt jncigle fyrir þetta vitnisburdabref er skrifat var æ kuennabre(c)ku j breidafiardardaulum miduikudaginn næsta

fyrir festum bartholomei apostoli þá lidit var fra hingat-
burd vors herra ihesu christi þushund cccc lxxx ok eitt ar.

360.

25. August 1481.

í Björgvín.

Dómr og úrskurðr hins norska rikisráðs, að Þorleifr Björns-
son skuli halda eignum þeim undir lög og dóm, er Bjarni
Þórarinsson og hans fylgiarar höfðu gripið, en fyrrum hafði
átt Guðmundr Arason

AM. Fasc. XXVI, 27, transskript á skinni gert í Flatey 23. Júlí 1482.
— AM. Fasc. LXV, 12, transskript á skinni ártalslauet (frá c. 1484—
85, og eptir því er bréfið prentað í Safni til sögu Íslands II, 182—183.

domur um peninga Þorleifs j noreige¹).

Hier epter a fylger rikissins Radz domur sem dæmd-
ur var j norige vm þar thekter þær sem biarne heithinn
þorareinsson og adrer hans fylgiarar gi]jordv á fyr greindu
godze þui sem gvdmyndv arason hafde att. og konguren
eignade sier og sellde avdrum epter a birne þorleifssyne
firir gvll og silfur sem hier matte heyra j fyr skrifvdvm
brefvm og avdrvm þeim. iiij hvndrvdm. c. sem kongurinn
gaf birne þorleifssyne j sinn þionvztv lavn. hv[ert r]jiki-
[radzins] bref vthskyrer er kong kristiarn gaf fyrst vth vm
optnefndz goz²) hvad þa allt reiknast. viij hvndrvd. c. er
biorn heitinn þorleifsson atte eignast a kongdomsens vegna.
En upphaf a domenvm er so lathanda hier greiner³)

Avllvm monnvm þeim sem þetta bref se ellvr heyra
senda Gaute med gvdz náð erckibiskup j nidaroosi och
paualegs sætis legatvs. Hans j Berfuen. karll j hamar. Ei-
lijf j stafangvr med sama náð biskopar. Jon smiðr ríjdare.
och höfudzmann wpp á konvngs gardiñ j berfen. Alf knutz-
son ríjdari. Jon biörnson. Otte mattzon och guttorm tialld
á uopn. rikissens ráð j noregi. qvediu gudz och sina.
kunnighth gerandi med þessu woro opnv brefi ath úrvvm ept-
er gudz burd. M. cd. lxxx och. i. ar⁴) langardagenn næsta

¹) Utan á XXVI, 27 með gamalli hendi. ²) Svo. ³) Þetta forspjall
er að eins í LXV, 12. Því er slept í Safni. ⁴) LXV, 12; sl. XXVI, 27.

epfer bartholomej. kom forer oss j rietta velborinn mann þorleif biornson med sinvm brefum och skilrikium ath hann hafdi bodid sig og sin bref under lög och landz rett. á almenniligu óxarðrþingi á islandi. fori biskupa. hirdstiora. laghmenn och alla lagrettu bodi lærda och leika huad sem huer villdi til hans tala. klagade edvr akæra.

Suo och j andre grein ath fornefndvr þorleifvr beiddi och krafði rafn brandzson lögmann nordan och vestan á islandi. ath nefna vt tuo tylfter lögriettumanna ath skoda och rannsaka fornefnde þorleifs bref och skilriki och huat þeim litizt riettazta wera epfer lögmali och dæma huath hann helldvr skvli missa sina peninga edvr epfer lögum þeim hallda. the¹⁾ sem biarni þorarinsson och fleire adre klagade uppá æ fornefndu þingi.

Nu epfer því at fornefndvr rafn lögmann willdi þar aungua lagaskipan á gera. þa forbaud for nefndi þorleif alla ranga agaungur och ologligar atgerdir a sig edr sina peninga. och þar epfer skavt hann sig under wor nadug herra konung kristiern gud hans siel²⁾ nade och rikisens ráð j norege med ollum sinum brefum och skilrikium. þar sem honum þottizt at hann var olögliga j þvingdur.

Nu epfer því wor nadugi herra konungen er dauður j gudi. þa kom opt nefndr þorleifr forer oss beiddi och krafði skipa sig rétt epfer sinum brefum och profvm i þessv. male.

Nu saker þess ath alle lag uilia och lyda ath huar sem þyngder er. ber ath niota laga skotzmale. och hvat sem þar epfer gerest innan þess at þat er full giortt och full fylgt þat sie ogillt och onyte.

Þui dæmum uif allar þær agur sem honum er nu epfer hans skotzmal skedda wpp á goz edr peninga onyte och ogillde. Och dæmum wij honum aptur godz och garda sem honum er mod olögum fra geingit med aullum abata frj och frels síjdan hann misti sina peninga huar sem þeir ero och riettarfar þar med af huerium þeim sem hans peninga hafa rangliga halldit edr gripit sem lang votta. Eñ huer

1) þa LXV, 12. 2) sal LXV, 12.

sem uill vpp a hans bref edr skilríki asaka. sáke honum fore lögmenn och laugriettissmenn innan landz. fði þeir ecke þar ofr tekit sæki honum edr hans vmbodsmann sem hann fdr til forer rikens rád j nolege sem hann hefir lofad ath sta til rietta fore.

Þui bidium wij alla biskvpa och prelata. laugmenn och lögriettesmen a islandi ath þeir honum hialpi til alla rietta mala sem þetta wortt domsbref wt vjsar.

Och til sanninda hier vm heingium wij vor sekreta och jnsigli forer þetta bref sem skrifath var j stade däre och dege sem fyr segir.

361.

25. August 1481.

í Björgvin.

GAUTI erkibiskup í Niðarósi, þrír biskupar aðrir og fimm ríkisráðsmenn í Noregi skipa Þorleif Björnsson yfir Ísland og Vestmannaeyjar um þrjú ár, því að Kristján konungur sé dáinn, en hann hafi lofað að stjórna og ráða Noregs ríki með innbornum mönnum og fela eingum útlendingi land eða lén.

AM. Fasc. Dipl. Norv. XVII, 6b [= ádr XXVI, 26 í hinu íslenska frumbrefasafni Árna], frumrit á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. Prentað ádr í Dipl. Norv. V, 915; F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 271—172; N. M. Petersens Sproghistorie II, 294 ff. og í Gr. Thorkelins Analecta bla. 149 ff.

Torleiff biornssons institucionis litera¹⁾

Wii Gaute med gudz Naadh Erchebiscoppe í Nidaros ock paneligx sættis Legatus. Hans bergen. Carl i Hamar Clif i Stawanger. medh same naadh biscoppe. Ion smör. Alf knutsson riddere. Ion biornsson. Otte mattsson ock guttorm tiæld. vepnere. Rikens raadh i Norighe. Heillsæ allom mannom som byggia ock boo aa Islande. kerlighe med gudi ock sancte Olaff konungh kunnuckt görænde med thesso voore opne Breffue ath effter thii at voor nadighe herre konung Cristiern ær nw dödh Gudh hens siæll nadhe. som oss hæfide loffuat ssworedh och bedreffuet at han skulde

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

stýra och raadhe Norigis Rike med indlenskom och indfoddum mannom och einghæ wtlendskæ land æller leen befaller. Huilket vii nw efter waar priuilegio och landzens friiheit ackthe ffalkomælighe at holde. Thii haffue vii swa eindragtelighe offuereens vordith at velbyrdogh man torleiff biörnsson skall haffue Islandh och vesmanna øyer med konunglighe rentthe och rettigheit vppa kronennæ vegnæ i Norighe j try samfellæ aar ther efter at han ær heim kommen i landet. Skall han och vare Norigis kronæ och hennes forstandere holdh och trw efter thii som Norigis och islandz lagh vtwise. Skall och fför^{de} torleiff giffue Norigis fforstandere ix hundrade lette gyllene iBergen forfallelawsst aa huærio aare. ther med skall och for^{de} torleiff vpbære alla konunglighæ renthor och rettigheit smaa och storæ som falledh haffue æller ffalla kunne och ekki lagligh satmaall aagiorde ære. Giffue vii och honom fullæ mackt lenssmen i huærio syslo sættia och aff sættia som lagh och rett skulle göræ efter thii som hanom tyckes nytsamligt vare fforbiudendes allom och huæriom offuer alt islandh nokrom androm swore. hyl æeller samtyckæ vtten for^{de} torleiff biörnsson. Item skall for^{de} torleiff till segh taghe skatt och skyld och sakar øre och konunglighe renthe thet som ther falledh haffuer sidæn Didrich pinigh foor vdhaff islandh. och gøre kronene ther rett regningskap fore. och haffue ther fore fult for siit starff. Skullæ their allæ quitter vare vppa voore vegna och kronennæ vegnæ som han quitte gör. kan och for^{de} giæld æller gotz gripæs æller tapæs vtthen torleiffs forsymilse thet som kronennæ till horer tha skall han ther fore quitter vare tha han kan bewiisæ huat thet var som han miste aa kronennæ vegnæ. Thii bidie vii edher allæ forscriffne godhe men aa Islandhe och aa Rikens wegnæ biudhe medh thesso voore opno breffue at i see fornempdum torleif biörnsson hörughe och lydoghe swa som edher bør rettom hyrdstiora at vare och ey mothe seigende æller hindrende hanom i thesse embethe och befellingh i nokræ maathe latende hanom vell och greidelighe aatkomatzst allæ konunglighe renttor och rettigheit. vnder thaa resist som vidher liggær efter lagom.

Scriffuet i Bergene lógurdagen nest effter sancti bar-
tolomei dagh anno domini millesimo quadringentesimo octua-
gesimo primo.

Nostris sub secretis et Sigillis presentibus apponsis.

362. 10. September 1481. í Björgvin.

ÖLDERMENN þýzku kaupmanna samkundunnar í Björgvin rita borgarráðinu í Lybiku og formönnum annara borga á Norðr-þýzkalandi, Hamborgar, Lünenborgar, Rostokks, Wismers og Strælu, um það, að æskilegt væri að fá aptrkallaðan þann rétt, sem sumum Hansamönnum hafði verið veittr, að forns-
spurðu norska ríkisráðinu, til þess að reka verzlun á Íslandi og Hjaltlandi.

Prentað hér eptir afskrift (9/10. 1897) frá Dr. P. Hasse borgar-
skjalaverði í Lybiku eptir frumriti bréfsins á pappír í bæjar-skjalasafni
þeirrar borgar (Bergensia 5). Leifar af áþrýstu innsigli í rauðu vaxi. —
Prentað áor eptir sama frumriti í Dipl. Norv. VI, 627—628.

Vnnse willighe denste myt beredicheit alles guden tou-
ren. Ersamen vorsinnighen leuen heren vmme trent vnse
leuen vrouwen erer Hemmeluarth vmme etlike saken vnde
werue to vorhandelende vnde tracterende, weren wy vor
des rykes raed van Norwegen, alzus vnder velen reden
vnde worden des rykes raed vorgaff vnde vortellede van
den Islandeschen vnde Hetlandeschen reysen welker duchte
en wesen teghen vnde to voruanghe desser nedderlaghe, des
landes pryuilegie vnde ock der ghemene stede priuileije,
segende vurder wo wol dar etlike lithmate van der hense
hebben sunderghe pryuilegie to voruanghe der ganzen hense
van vnseme gnedigen heren deme konynghe vorworuen, dat
were jodoch ghescheen sunder vulborth vnde beleuynghe des
rykes redere Norweghen, welker billiken solde des rykes
raed hebben beleuet vnde ghevulbordet. Darumme vragede
des rykes raed ofte dar wes vmme scheghe vnde ghedaen
wurde zodane to vorstorende oft zyck de kopmann dar ock
wolde ankeren vnde strecken; dar tho wy antwerdeden de
kopmann sal vordedingen der ghemene stede pryuilegie vnde

anders nicht, were id sake etlike lithmate vander hensze sunderge priuilegie hadden vorwornen, dar see syck dechten mede to beschermen, dat mochten see doen vppe eren euenture; weren vurder van vns begherendē wy een myt en dat wolden vorschryuen an de soesz Wendeschen stede etc. Andechtighen leuen heren so is vnse demodige bede vnde beghere juwe ersame wisheide ensodanes willen helpen afstellen vnde vorstoren, vmme vestenisse vnde bestentnisse desser nedderlaghe, wente wy bevruchten vns des, were id sake sodane nicht wurde aff gestellet, dat grotere schade vnkost vnde moyge in tokamenden tyden villichte mochte dar van werden. Ofte ock jenich man hijrnamaels der sege-lacien haluen to schaden queme, de kopmann mach ene nicht vordedingke vnde to hulpe kamen etc. Hijr jw gutliken ane to hebbende vnse bede to vorvullende is vnse demodige bede vnde begheren juwe gutlike antwerde vordeneert alle tyd na geboyrte myt der hulpe Gades, de juw wolmogende vnde gesund beware to langhen saligen tyden. Screuen to Bergen in Norwegen vnder vnseme ingesgel des mandages post natiuitatis Marie anno etc. lxxxj.

Olderlude des ghemenen duetzschen
kopmans van der hensze nu tor tyd to
Bergen in Norweghen residerende.

Ut anáskript: Denn ersamen vorsyningen heren borgermesteren vnde radmannen der stad Lubeke vnde radessende-baden der Wendeschen stede Hamborch, Lünenborch, Rostock, Wismer vnde Stralessund vnser besunderen guden frunden vnde gunstigen leuen heren vruntliken ghescreuen.

363.

12. September 1481.

í Björgvin.

RÍKISRÁÐIÐ í Noregi skýrir ráðinu í Lybiku frá því, að hagsmunir beggja, Noregs og Lybiku, heimti það, að réttur sá, er Kristján konungur hinn fyrsti gaf Hamborgurum til verzlunar á Íslandi, sé aftekinn, en í Björgvin skuli framvegis vera aðalstöð íslenzku verzlunarinnar; rita með öðr-

um undir þetta skjal Ólafr Rögnvaldsson biskup á Hólum og Þorleifr hirðstjóri Björnsson.

Dipl. Norv. III, Nr. 931 eptir frumritinu á pappír í skjalasafninu í Lybiku.

Magnificis. prouidis ac circumspēctis viris dominis proconsulibus et consulibus egregie ciuitatis Lubecensis. amicis nostris. Coram ambaciatoribus ciuitatis legenda ¹⁾ — [Recepta viij Novembris anno et cetera Lxxxj. ²⁾

Premissa in domino salutacione cum sincerissima nostre caritatis et amicicie firmitate.

Carissimi in domino et ex antiquo tempore fidelissimi. vt ipsi experti estis contingit. quod ea que ex certis causis a principibus terrarum aliquibus singulariter et graciose conceduntur. in primis videntur absque cuiusquam preiudicio indiscusse concessa indulgeri sed successu temporum cum sic concessa large in vsum creverint in non modicam iacturam et graue preiudicium plurimorum deducuntur. Hinc est dilectissimi quod quondam serenissimus dominus noster rex Cristiernus cuius anima in pace requiescat speciali gracia indulisit ciuitati Hamburgensi nauigacionem facere in Jslandiam et forte aliis ciuitatibus de liga vestra. nobis penitus ignorantibus et irrequisitis. in magnum preiudicium regni Noruegie. ymmo eciam in desolacionem longissimi commercii seu vetustissime stapule Bergensis inter nos et mercatores vestrarum ciuitatum. quamuis hoc idem serenissimus dominus noster rex non preuidit. Vnde in primis tali desolacioni seu annulationi mature obuiare volentes. instanter rogamus moneamus et exhortamur dilectissimas nobis caritates vestras quatenus prohibere velitis et omnino interdicere omnibus de liga vestra ciuitatibus siue pretactis siue aliis quibuscunque. ne de cetero talem nauigacionem ad Jslandiam exercent nobis et vobis grauiter preiudiciale. sed ab ea desistentes potius huc ad Bergas diuertant bona sua cum aliis libere deferendo. Nos eciam fauente deo ordinare curabimus quod de Jslandia pisces et alia bona iuxta antiquam consuetudinem huc ad Bergas in commutacionem adducuntur adie(i)en-

¹⁾ Utanáskript bréfsins; ²⁾ [móttökuáskript Lybikuráðsins.

tes quod si aliquae naues post hanc nostram et vestram prohibitionem ad ipsam Islandiam exhinc transmissae fuerint captae vel quomodolibet impeditae. nullo iure restitutionis sub aliqua spe gaudeant in futurum. Omnipotenti deo vestras nobis in Christo karissimas amicitias precibus sanctissimi patroni nostri beati Olavi martiris conseruandas feliciter commendamus.

Ex ciuitate Bergensi regni Noruegie pridie ydus Septembris anno domini mcdlxxx primo. nostris sub secretis et sigillis.

Gauto miseracione diuina archiepiscopus Nidrosiensis
necnon apostolice sedis legatus.

Johannes Bergensis.

Olaus Holensis. eadem gracia episcopi.

Johannes Smør miles et capitaneus curie regalis Bergensis.

Johannes Beronis.

Otto Mathie et

Torleuus Björnsson. armigeri. regni Noruegie consilarii.
nostra aliorumque ex parte amicissimi vestri.

364. 22. September 1481. í Björgvin.

BRÉF Gauta erkibiskups í Niðarósi til manna í Hólabiskupsdæmi, að allir þeir, er vörzlur hafi á hálfkirkjum sé skyldir að gera biskupi reikningsskap af þeim, en Ólafr biskup á Hólum hafði kært málið fyrir erkibiskupi.

AM. Fasc. XXXVI, 28, framritið á skinni. Innsigli erkibiskups er fyrir bréfinu, en mikið brákað. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 349—350.

Samþykkt vppa hálfkirkna dom til almugans
og steffna þeim sem moti hafa.¹⁾

Wii Gauto med gudz naad Erchibiscopp i Nidaroods
ock paueligx sættes Legatus. Sendæ allum theim godom

1) Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups.

monnom som hallffirkior j wærio haffue j hole biscops dome aa Islandi Q. g. ock wor andelige bledzan.

Gører wii kunnuckt at waar wyrdalighe broder biscop Olaff haffuer klagat for oss baadhe nw ock formere atj wilia hanom ingen rekningscap göre aff tiondh ock adrom eignom som hallffirkiom till hörer. swo at kirkior mage fforderiffues ock niderfallæ for edher forsomelse skyldh. Ock inghestædz synes huart kirkione renthe bliffuer. en thoo ath thet kunnuckt ær atj henæ aarlighe vpbærer. huilket oppenbarlighe moth ær baadhe waare ock ydrom cristnom rette. ock ey loffuæ thet nokarstædz cristen lagh ath leikmen skullæ offuer kirkiom raadhe vtthan rekningscap ock ey kunne j aff nokræ sidwenio orseckt haffuæ. ffor thy then sidwenio maa ey holdes som moth kirkione rett ær ock helghe fædre skippan. huar forer raadhe wii edher ock høgelighe biwdhe vnder lydno atj gører hædan j fraa retten rekningscap aff kirkiio tiwndh ock allom adrom kirkione renthom som i aarlighe vpbærer aff kirkiom. eit sinnæ j tveem aarom tha han far j sine vistering. En vm kostnad ock natteleighæ aff hallffirkiom fara effther thy som biscops naudsyn tillsegher i sinæ ferdh. ock kirkionæ mackt ær at halda. ock falla i theira rekningscap huat theim kan standa thennæ biscops gestingh. Eræ ther och nokræ med edher som nokræ skelligæ sakær haffue her amoth ock wilia thet ey wnder ganga. tha stempne vii han æller theim hiit for oss med these samæ waare breffue innen try aar her nest effter komande siællffuæ ædher theira vmbodzman at sware for^{de} biscop Olaff æller hans vmbodzman i tessæ sak. Ock huar her amoth triðskæs ock bliffuer ey i lydno skall han ther forer lida kirkione næffst¹⁾ med theim framferdom sem kirkione lagh wtwise. Ock huat for^{de} edher biscop ther wtinnan lagglege gører wilia wii hanom fulkomalige tillstaa. ock hans lagglege domæ fulborde ock stadfeste.

Datum in Curia nostra Bergensi sabbato quatuor temporum ante festum beati Michaelis archangeli. anno domini

1) Dannig.

M cd lxxx primo sub secreto nostro presentibus appenso.
in fidem et testimonium omnium premissorum.

365. 22. September 1481. í Björgvin.

Bref Gauta erkibiskups í Niðarósi um þrjúzku og óhlýðni Hrafns lögmanns Brandssonar við Ólaf biskup á Hólum og heilaga kirkju, bæði um reikning og gisting á hálfkirkjum og um afskipti lögmanns af máli Bjarna Ólasonar og Randiðar dóttur hans.

Landsbókasafn 115. 4to bls. 182—184 með hendi séra Jóns Halldórssonar í Hitardal e. 1730. Á spássiunni ritar séra Jón: „Þetta Bref er á Hólum með hans hángandi Innsigle. Urskurdur upp á Bardsdom þann síðara. Rafu Brandzson Lögmaðr hinn fyrre“. — Bisk. Ísl. 2. Fol. bls. 301—302, kopjubók Hólastóls hin yngri og lakari frá e. 1693. — Biskupsækjalasafu meðal pappirsbréfa Fase. XII, 3, afskrift frá e. 1770, og segist gerð eptir „afgamalli cartacea“. Þéssari afskrift sýnist Finnr biskup he'zt hafa fylgt, þar sem hann lætr prenta þetta bréf í Kirkjusögu sinni IV, 236—238.

Annad Bref Gauta Erke-Byskups [til Rafns Brandssonar Lögmanns. Biarna Olasonar¹⁾ og Randydjar dottur hans. Anno 1481.²⁾

Wii Gauto med guds nãdd Erkebiscop i Nideross og pavalegs sætis legatus giore vitterligt ollum theim leikom og lærdom monnom sem boo i Hole Biscopsdome a Jslande. at vaar verdigligæ³⁾ Brodher Biscop Olaf kærde for oss og med iinsigldom Brefom beviiste hvorledis Rafn Brandsson Lögmañ kalladur i sama Biscopsdome á Jslande haffve(r) mikit⁴⁾ nidrat [kyrkuñar heilagrar⁵⁾ rett og [kristna logh⁶⁾

først for thi at hañ sielver ey vill nockurn reikning-skaph giøre adurnefdom sinom rette Biscop Olaf af sine half-

¹⁾ leiðrétt; Ólafssonar 115; ²⁾ [V_m Raffu lögmann og vrskurdur vppa Bardsdom þann firra datum Bergen 1481 i Imbruviku fyrir Michaelismessu med hans Incigli, Bps 2. ³⁾ nerduglega 2. Fol. ⁴⁾ nocket, Hist. Eccl. ⁵⁾ [heilagræ kirkæ, H. E. ⁶⁾ [Christne lagh, H. E.

kyrke ð¹⁾ Skridu og ingen gjisting²⁾ æller kostnæd holde effter thi som hannem³⁾ burde i rette visitatio.

añat at fornefnte Rafn Bonde⁴⁾ haffver ei eineste thette ranglige gört ð sine egen vegne uthen⁵⁾ iamvell forbudet allom kongens thegnom at nockarn reikningscap Biscopenum af same⁶⁾ halfkirkiom at giöra. 7)

Tredie ath hañ forbaudh ollom kongens thegnom at boo a nockræ⁸⁾ Biscops Jördom og kyrk(n)aña.⁹⁾ eller hanom nockra tionustu¹⁰⁾ at veita eder hans landbolom.

fiorde at hañ haffvæ(r) taket eina utlaga qvindæ. som heiter Randide Biarnadotter. under sitt valld og forsvar. then som legit haffver med sin egen fadher som hon sielver openbarlige bekiendis. oppa hvilke qvindæ offver kommen var the helge kirkio rett til forne. og haffve(r) han holdet heñe. og samnett¹¹⁾ med¹²⁾ heñe. husendis. heimendis og stirkendis heñe¹³⁾ i thesso ðbothamale i mote guds og the helge kirkio rett forbod.

femthe ath for^{de} Raffn Brandsson haffver forbodet fornefndom Biscop Olaf ð Hole og hans prestom ad nockad domæ offve(r) heilagre kyrkio mal. og sett sig iñ i kyrkiuñar¹⁴⁾ valld. og i mange saker the¹⁵⁾ hañ hafde intet medt at göre. for hvilke saker og mange andre [fornefnde Biscop Olaff¹⁶⁾ hafde sett forbud mot for^{de} Rafn Brandsson at gaa i kirkio. eller nockre guds tionuste¹⁷⁾ at höre¹⁸⁾ i heilagre kirkio med lesning eller sang. og fremdelis¹⁹⁾ sett hanem thriar laglegar²⁰⁾ amiñingar. at han skule kome til offverbothæ og bethring med lifdnæ²¹⁾ vet heilaga kyrkio. hvilket offtnefnder Rafn Brandson ei giört haffver. uten

1) i, H. E. 2) gesting, H. E. 3) hanom, H. E. 4) Brandson, H. E. 5) hañ, stendr í 115, en er ofaukið; sl. hin. 6) sinom, H. E., so^mo 2. Fol. 7) H. E.; giorer 2. Fol., 115. 8) nockra 2. Fol.; nockrom, H. E. 9) kyrkionæ, H. E.; kirkiana, 2. Fol. 10) tionistæ 2. Fol.; thienistæ, H. E. 11) samnøgt, H. E. samnætt 2. Fol. 12) oek, H. E. 13) sl. H. E. 14) kyrkionæ, H. E. kirkiunne 2. Fol. 15) ther, H. E. 2. Fol. 16) [sagde (sagdho H. E.) biscop Olaf for^{de} 2. Fol., H. E. 17) teniste 2. Fol.; teeneste, E. H.; 18) H. E.; göre 2. Fol., 115; 19) framvegess, H. E. 20) 2. Fol.; logligar, H. E.; sl. 115; 21) lydnu 2. Fol.

heller i same thrioske¹⁾ blifvendis. og faret ut af landenu med Tyskom skipom.

Nu af thi ath ingen skal hielpe thrioscæ eller uljdnæ²⁾ mot heilagre kyrkio. tha samtycke vii og fullvorde³⁾ alle the rettergange⁴⁾ og laglige kyrkiuñe forbodh som adurnefnde⁵⁾ Biskop Olaf gort hafver og domt mot fornefnde Rafn Brandsson i ollom sinom greinom. som hans Bref ther om utvijsæ. og tha doma⁶⁾ som oftnefnde Rafn Brandsson dömpte. ædher let domæ om for^{dæ} Randide Biarnædotter. og [ð var⁷⁾ kyrkione malefne. seghe⁸⁾ vii ugijlda og onytta vera⁹⁾ og biodhom vii¹⁰⁾ forn^{dæ} Rafn Brandsson og alle theim som i forskrefne dom met hanom sætia¹¹⁾ ædher fremdelis vilia sigh mot sæthæ te heilage kyrkio rett i thesso male ædher odrom. som kyrkione tilhøre. og ei móghe domes under leikmaña valldæ. ath the bliffve i rette ljfdne vid the helga kyrkio og hanom¹²⁾ [uplægendis¹³⁾ hanom¹⁴⁾ rett eftir thet¹⁵⁾ som theirræ¹⁶⁾ sak kand findis. under bañs piño og stórste saale h ske. som the¹⁷⁾ theim aliggendis¹⁸⁾ vorder. som thar i mot gor. og hvad hañ laglega gör theim refsendæ som brotliger finnast. stadfeste vii og fullvorde¹⁹⁾ i alle mathe. og vilia thi²⁰⁾ ijtter mer fullfygia. hvor thi²¹⁾ kan vidertarffve²²⁾. og maa han thi frjitt²³⁾ for oss stempne. om the vilia eij añars i ljfdnæ bliffa. Eñ for^{dæ} Biarne Olafson²⁴⁾ faræ af lande ee som først thil vore og andre helgæ stedæ. eftir thi som forn^{dæ} Biskop Olaf hannem forlagt hafver og fremdelis gore skal at botha thesse og adræ sine af brot eñ ef hañ her²⁵⁾ ð mot trioskes. skall [forst bañ fullt²⁶⁾ lijsest af forn^{dæ} Biskop Olaf. eller theim som hañ thet

1) thriosku 2. Fol. 2) olydna 2. Fol. 3) 2. Fol.; 115 fullborde, H. E. 4) retganga H. E.; rettgange 2. Fol. 5) adurneffadom 2. Fol., H. E. 6) dome 2. Fol., domæ, H. E. 7) [a uor 2. Fol. annet, H. E. 8) søghe 2. Fol.; sighe H. E. 9) værk, H. E. 10) nu, H. E. 11) sæthæ, H. E. 12) han 2. Fol. 13) [lægendes H. E. 14) H. E. 2. Fol.; han 115; 15) thy, H. E.; the 2. Fol. 16) theiris 2. Fol. 17) tha 2. Fol. 18) alegginde, H. E. 19) fullborde, H. E. 20) thæth, H. E. 21) that, H. E.; vij 2. Fol. 22) vidturffva, H. E. 23) hiit, H. E. 24) Oleffsson H. E.; Oleffsson 2. Fol. (r.: Olason). 25) havær (!) H. E. 26) [hand i fullt band, H. E.

befaler. eñ [ef hañ¹⁾] thette forsmaar. stande tha sin egen æventíjr met værellds valldet effter sielfs sins verkæ. eñ fornefnde Randide takæ vith skriffth heime i landet effter Byskops rade. og the som ranglegæ hafve sore²⁾ med heñe eller honom. fare effter Christen retten og kyrkioner lagh.

Og til mere visse og stadfestelse her om all forskrefven stycke³⁾ lathe⁴⁾ vii henge vort Secretum for thette bref dateret Bergen sabbato qvatuor temporum ante festum Michaelis [Archangeli⁵⁾] Anno [Domini M. cd. lxxx primo.⁶⁾

366. 27. September 1481. í Björgvin.

BREF Gauta erkibiskups í Niðarósi, þar sem hann skipar Ólafi biskupi á Hólum að dæma með tvennum tylftum milli þeirra Magnúsar biskups í Skálholti og Þorleifs hirðstjóra Björnssonar um það, hvort gild skuli eða eigi gjöf sú, er Loptr heitinn Ormsson gaf jörðina Staðarhól í Saurbæ undir kirkjuna, en fáí þeir eigi yfirtekið með endilegum dómi, þá stefni Ólafr biskup málinu fyrir erkibiskup.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar, eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. Það, sem fúíð var úr bréfinu, og Árni strykar undir, er sett hér í hornklofa.

Um Staðarhol.

Ollum monnom sem þetta bref sia edur heýra. sendi vij gauto med [gud]z nad erchibiskup j nidarosi. og paualigs sætis legatus. kuediu gudz og uora andaliga bletzan. kunnigt giorand[i] at uelburdugur mann þorleif biornson. hirdstiore yfer allt jsland. hefer klagad fyrir oss. um jord þa er stadarholl heiter. liggiandi j skalholltzbiskupsdæme. æ jslande. huer jord honum þ[i]ker ologliga uera gefna under kirkiuna af lopti ormssyni gud hans sal nade. utan erfingia samþyckt. suo og fyrir storar skullder sem epter hann er

¹⁾ [om H. E. ²⁾ giort, H. E. ³⁾ H. E.; skicken 115; skicke 2. Fol. ⁴⁾ sl. H. E. ⁵⁾ [b. v. H. E. ⁶⁾ [1481, 115.

at bitala. þui hofum [uij] þetta m[a]l bifalt og med þessu uoro opnu brefe bifalt uorum uirdiligum brodur biskup olaf a holum at hann taki til sin tuennar tylfter edur fleire uitrustu manna. huortuegia klerka og leikmenn. stefne fyrir sig og þann uirdiligañ fodur i gudi biskup magnus af skal-holt[i] af einne halfu. enn af annare halfu fyrnefndan þorleif biorsson. j umbodi adur nefndz loptz ormssonar erfingia¹⁾ edur anañ somu erfingia logligan umbodsmann. og þeir ransaki þetta mal granliga um fyr nefnda gíof. skal loglig uera. og standandi blifa. edur riufazt. og dæme þar yfer. suo sem hann og þeir uilia fyrir gudi añsuara. og fyrir oss og goder menn bikender uerda. Bidium uy og adurnefnda badum halfum. at þeir fyrir kome. upp a stad og tijd sem þeim verdur fyrir sagt. j fyr nefndre stefne. sem þeim þiker sialfum magt upp a liggia. og þeir uili[a] at þeirra riettur eigi skuli forsom[azt]. uer[e] þat og suo. at þetta mal kunne þeir aungua leidis gíora til enda þa uilium uij þat framdeilis giarnan yfertaka og þetta mal med [en]diligum dom afseigia. og adurnefndur biskup olaf þeim hyt fyrir oss stefna edur logliga umbodsmenn þeirra med biuisingu og skilrikium uppá badar sidur. sem þeir helldur hafa uilia en missa.

datum in curia bergensi feria tertia proxima ante festum beati [mi]chaelis archangeli. anno domini M. cd. lxxx²⁾ primo nostro sub secreto presentibus appenso.

367.

27. September 1481. } í Glaumbæ.
11. Maf 1490. } í Geldingaholti.

VITNISBURÐARBREF, að Árne Þorleifsson handlegr Þorgerði Hallsdóttur, konu Símonar Pálssonar, jörðina Merkigil í Eystrumdölum til fullrar eignar eptir gjöf Þorleifs Árnasonar föður síns.

¹⁾ Þetta orð vantaði í transskr., en Árni bætir því við, og þarf þess. ²⁾ xxx, stóð af vangá í transskr., en við það ritar Árni „corrigé omnino: lxxx“, sem og er sjálfsgör hlutr.

AM. Fasc. XXVI, 17, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium eru 3 fyrir. — Apogr. 3598.

vm merkigil [j dolum.¹⁾

Þat gerum uer arngrimur kolbeinsson. erlendur olafsson. þorsteinn bessason. halluardr hallzson godum monnum uittarligt með þessu uoro opnv brefi þa lidit var fra hingatburd uors herra ihesu christi þusund cccc. attatiger ok eitt ar um haustid tueimur not(t)um fyrir michaelsmesso i glaumbø i skagafirde uorum uer i hia saum ok heyrðum æ ord ok hañdabañd þessara manna er i einu hañdabandi uoro. arni þorleifsson af einne albu enn simon palsson af annare ok þorgerdur hallzdotter kona hans. ath fyr nefndur arni þorleifsson hañdlagdi adr greindre þorgerdi hallzdottur iordina merkigil er liggur i abejar kirkiu sokn i eystrum dolum til fullrar eignar eppter giof þorleifs arnasonar faður sins er þa var fram lidenn. Ok til sanninda hier um settum uer fyrnefnder menn uor incigle fyrir þetta uitnisburdar-bref skrifat i gellingahollte i skagafirde þridiudaghin nęsta fyrir hallvardsmesso niu arum sidar enn fyrr seger.

368.

2. Október 1481. } á Aurriðavatni.
28. Febrúar 1482. } í Stafafelli.

BENEDIKT Sæmundsson selr með upplagi og samþykki Sigríðar Hallsdóttur konu sinnar síra Ögmundi Andrésyni fimtán hundruð i jörðunni Borgarhöfn i Kálfafellskirkjusókn fyrir tuttugu hundruð i lausafé.

AM. Fasc. XXVII, 12, frumrit á skinni frá Skriðuklaustri. Af þrem innsiglium er nú eitt fyrir. — Apogr. 2875.

kavpbref um Borgarhofn²⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda sucin prestur jonsson sigurdr markusson ok olafur jonsson quediu guds ok sina kunnigt giorande ath þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jhesu christi. 00 cd. lxxx. ok eitt

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi, nema frá [sem er ritað á 17. öld. ²⁾ Utan á bréfinu með allgamalli hendi.

úr. á þridudaginn næsta eftir Mikæls Messo á auridauatne í flotzdals herade í askirkju sokn. vorum uier í hía saum ok heýrdum á ord ok handaband þessarra manna. sira augmundar andressonar af einni alfu. enn benedictz sæmundzsonar ok sigridar hallsdottur konu hans afannarre alfu. ath suo fyrir skildu. ath adrnefndur benedict selde fyrrskrifudum sira augmunde med upplagi ok samþýcke sigridar hallsdottur konu sinnar. xv.^o í borgarhoffn er liggj í kalfafellz kirkiu sokn sem hann hafdi erftt eftir sigride heitenna jonsdottur modr sína til frials forrædis ok fullrar eignar. undan sier ok sinum erfingium. Hier í mote gaf optnefndur sira ógmundr fyrfnefndum benedict .x. bulæg kugillde .v. gellðfiar hundrut ok .v. hundrvt í ollum fulluirdis penningum. skyllði af þessum fyrrskrifudum penningum gialldazt ath næstum fardogum .vij malnytu kugillde .iij. gellðfiar hundrut ok .ij.^o í ollum þarflegum penningum. enn allt jnnan þrennra .xij. manuda. Hier med skyllde fyrrskrifadr sira ógmundr taka ath sier adr greindan fimtan hundrada part í greindre borgarhofn föstudagin í næstum fardögum. med ollum þeim gögnum ok gædum. sem fyr greindum jardar parti fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu. ok hann uard fremzt eigande ath. Skyllde tittnefndur sira augmundr halda opt nefndum jardar parte til laga. En þratt nefndur benedict suara lagariptingum á greindum jardar parte. Ok til sanninda hier um settum wier fyrfnefnder menn uor jnsigle fyrer þetta iardarkaups bref skrifat á stafafelle í lone fimtudagin í jmbrvdogum á langafostu. ari sidar enn fyr seger.

369.

5. Öktober 1481.

á Munkaþverá.

VITNISBURÐARBREFF, að Magnús djákni Þorgrímsson og Una Þorgrímsdóttir systir hans hafi samþykkt allan skilmála Magnúsar Jónssonar og Margrétar Finnbjarnardóttur móður þeirra um jörðina Skóga í Öxarfirði.

AM. Fasc. XXVI, 20, frumrit á skinni. Síðara innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3019.

samþýktarbréf vm skoga vit magnus jonsson 1481¹⁾.

Þat giorum vid illhvgi þorgilsson ok jon sigmundzson godvm monnum viturligt med þessu ockru opnv brefi at uid uorum²⁾ saum ok heyrðum a at magnus diakni þorgrimsson ok vna þorgrimsdotter syster hans samþýgtu med handabandi vid magaus jonsson um allan þann giorning ok skilmala sem greindr magnus jonsson ok margret finbiarnardotter moder þeira hofdu giort sin a milli vm jordena skoga er ligr j auxarfirdi. Ok til sanninda hier um settum vid ockur jncigli fyrir þetta bréf skrifat a munckapuera friadagin næsta epter mickilsmessv þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jhesu christi þusund flogur hundraud atta tigr ok eitt ar.

370.

17. Oktober 1481.

í Hruua.

ANDRES Hauksson og Guðrún Þorleifsdóttir kona hansselja síra Árna Snæbjarnarsyni jörðina alla Hæl í Eystrahrepp, tuttugu hundruð að dýrleika, fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

AM. 238. 4to bl. 68, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — AM Apogr. 1927.

Kaypbref oc kvittvnnar fyrir Hæle j Avstrahrepp

Þeim godvm monnum sem þetta bréf sia edvr heyra senda Gvdmvndvr prestvr þorkielsson. Þorleifvr Ormsson. Bryniolfvr Eirecksson. Jon Gellisson. Sigvrdr Oddzson. Magnvs Olafsson kvediv gvdz oc sina kvunigt giorandi med þessv vorv opnv brefi þa lidit var fra hingatburd vors herra Jesv Christi M. iij^o Lxxxi. ar j kirkivnne j Hrvna j Hrvnanna hrepp in assvptione³⁾ beate Marie virginis. vorvm vier j hia savm oc heyrðvm a ord oc handaband þessara manna. síra Arna Snæbiarnnasonar²⁾ af einne altv en af annare Andres Havksonar oc Gvdrvnar Þolleifssdottvr konv hans. skilldizt þat oc falzt vnder þeirra handabandi at fvr greind hion Andres oc Gvdrvn selldv advrnefndvm síra Arna Snæbiarnnarsyni²⁾ jordina alla Hæl. xx^o at dýrleika. er

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo. ³⁾ D. e. 15. August.

liggvr j Eystra hrepp j Steinsholtz kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm oc gæðvm sem greindre jordv fyllger og fyllgtt hefer at fornv oc nyiv oc Andres oc Gvdrvn hofdv fremst eigandi at ordit til ytzstv vmmerkia vid adrar jarder.

Hier j mot skylldu opptnefndvr sira Arne gefa oc giallda advr greindvm hionvm Andresi og Gvdrvnv .xxv.^e med svo vordnvm fridleika sem hier seigir. xv malnytv kvgillde. iij^e j giellðvm navtvm. vm savder tvævetrer oc tolf vetvrgamler fyrer ij^e oc ij^e j koplvm. j^e j vadmalvm. j^e j smiore oc ij^e j þarfligvm peningvm. Skylldu optt nefnd Gvdrvnv eignast hier af j^e fyrir sitt vpplag. vorv þessir greinder peningar aller advr vt lveter. medkiendizt advr greindvr Andres þar þa fyrir oss at hann hefði vpp borid heilan pening oc halfan oc alla þar j mille fyrir advr greinda jord Hæl svo sem þeirra kavv vtvisar oc advr skrifat stendvr. þvi gaf þrattgreindvr Andres med samþycke oc vpplagi Gvdrvnv konv sinnar j sama handabandi titt nefndan sira Arna avllvngis kvttan vm alla fyrskrifada peninga oc jardar verd oc akærvlavsan fyrir sier oc avllvm sinvm erfingivm oc epterkomendvm. skylldu titt nefnd hion Andres og Gvdrvn svvara lagariptingvm a advr greindri jordv Hole. eñ sira Arnni halda til laga. oc ef jordin genge af honvm med logvm þa skylldu hann ganga domlaust aptvr at sinum peningvm med svo vordnvm fridleika sem in komv.

Og til sanninda hier um settvm vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta jardarkavps bref og kvittvnnar. skrifat j sama stad midvikvdagin næsta fyrir festvm Matthei apostoli et evangeliste a sama are sem fvr seiger.

371.

27. Oktober 1481.

á Helgafelli.

SIGURÐER Daðason selr. i umbodi Andrés Ámundssonar og Gunnbildar Pétrsdóttur konu hans, Haldóri ábóta á Helgafelli jörðina Munadarnes í Trékyllisvík fyrir tuttugu hundruð í lausafé, með öðru skilorði, er bréfið greinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, nú í Landsskjalasafni.

Vm Munadarness Brief.

Það giorum vier Einar Þorarinsson, Magnus Halldorson, Ormur Hakonarson og Skwle Þordarson godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe þa er (lidit) var fra hingadburd vorz herra 1481 úr a Helgafelli í Helgafellz sneit Langardaginn næstañ fyrir festum Apostolorum simonis et Iudæ. vorum vier j hia sðum og heyrðam á ord og handaband þessara Erligra manna Herra Halldorz med guds nåð abota a Helgafelle. og Sugurdar Dadasonar ad so fyrir skildu. ad Sugurdur Dadason j vmbode Andres Amundsonar og hanz kinnu Gunnhilldar Pieturzdottur selli adur nefndum Abota Halldore Jordina Munadarnes j Triegilldisswijk. er liggur j Arnesskirkiusokn. thil æfinligrar eignar. og fwlz forræðiss med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nýu. og Hwstru Gunnhilldur Pietur(s)dotter var fremst eigandi ad ordin. edur sijna thilgiot edur sijna fiordungzgiot epter Loptt heitinn Ormsson Bonda sinn. epter þui sem þau bref vtvijsa. sem þar ero vmgior. hier j mot gaf Halldor (aboti) xx^e med þessum frijðleika. iiij malnytu kugilldi. hest og xvij fiordunga smiorz fyrir iij^e eygeinginn vxa fyrir iij^e viij sauder gamler fyrir ij^e iij halfstyciskissklæde fyrir vj^e x vætter skreidar fertug vætta fyrir ij^e skilldi greindur Sugurdur suara lagariptingum á Jordunne ef Steffan Erfingie Lofftz Ormssonar villdi vppa tala þa hann væri af omaga allðri. enn Halldor Aboti halda thil laga.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrnefnder menn vor Jnsigle fyrir þetta Jardakaupzbrief degie sijdar enn fir seigier.

372.

29. Október 1481.

á Hlíðarenda.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Eyjólfí lögmanni Einarssyni um kæru Erlends bónda Erlendssonar til Eiríks Jónssonar um hald á jörðunni Lágafelli í Eystrum-Landeyjum; dæma þeir Erlendi jörðina af því ad hann sýndi tylftardóm, ad eystri hlutinn í meiri Sámstöðum, er Guðmundr Jónsson hafði gef-

ið fyrir Lágafell, var af honum dæmdr; ennfremr sýndi Erlendr, að hann væri eignarmaðr og sóknari jarðarinnar.

AM. Fasc. XXVI, 19, frumrit á skinni og hafa aldrei fyrir það komið fleiri en tvö innsigli, sem nú eru dottin frá. — Apogr. 2898.

domur vm lagafell j landeyum.¹⁾

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr heyra seinda joð magnusson. þosteirn palson. gvdmvndur eireksson. teitur palson laugriettvmenn. helge teizson. jugimvndur gunarson. þorlacr hreiñson. þorvalldur stýrmisson. magnus joñson. arñe olafson. þorsteinn brañðson. brodde þorlakson. knediu guds ok sina kunnegt giorandi at þa er lidit var fra hiñgadburd vors herra jhesv christi þusuñd flogur hundravt attatiger ok eitt ar. faustudaginn næsta fyrir tueggia postulamessu simonis ok iude vm hausted. a huole j huolshrepp a þiñgstad riettvvm. Vorum vier j dom nefnder aff ærligum manne eyolfue einarsýne. laugmanne sunnan ok austan a jslande. at dæma j mille ellendz boñda ellenzsonar ok eireks jonssonar vm þa akærv er adur nefñdur ellendr hafde til fyrnefnz eireks at hann hielde ok hefde vmbod ýfer jordunne lagafelle er liggur j aýstrvm laudeyium j krosskirkiv sokñ ok hann reiknade sina eign. nv saker þess at oft nefndr eirekr medkendizt at hann væri þar stefndr. þat ok annat at titt nefndur eirekr syñde þar bref ok jnsigle at hann hefde fullt vmbod ok laugligt forsuar fyrir adur greindre jordu. þui dæmdum vier nefnder domsmenn stefuna laugliga ok tittnefñdañ eirekr rietliga fyrir kalladan. nu med þui at tittnefndr ellendr syñde þar xij manna dom at enn eýstri hlutenn j meirum samstodvm. ok gvdmvndur jonson hafde gefit fyrir lagafell voru af honum dæmdr.

Jtem j annare greiñ syñde þratt nefndur ellendur bref at hann væri eignarmadur ok soknare greindrar jarðar lagafellz þui dæmdum vier opt nefnder doms menn þrattnefndum ellende optnefnda jord lagafell til fullrar eignar ok frials forrædes ok riettliga mega at sier taka at næstum fardogum.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Þ. e. 26. Okt.

sambýkte eýjolfur einarsson laugmann þennan vorn dom. Ok þui setti hann sitt jnnsigle með vorum jnsiglvn fyrir þetta domsbref er skrifat var á hlidarenda j fliotzhlid a manudaginn næsta fyrir allra heilagra Messo vm hausted. a sama are sem fyr seiger.

373.

10. Nóvember 1481.

á Skarði.

EINAR Björnsson gefr Thumasi Hrafnessyni jörðina Dögurdar-nes á Skarðsströnd upp í þjónustulaun hans um sex tólf mánaði og áverkabætr, og þar til gefr hann honum tíu hundruð, með fororði því, er bréfið greinir.

Eptir Dagverðarness og Dimonarklakkaskjölum (há mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40), afskript stafréttir eptir frumriti. „Ofanskriðad Bref er Rigtug Copia af heilu og Vellæseligu Original Kalfskins hreffe, með einu ósköddudu hangande Insigle Einars Björns Sonar, og færer hann j sinu Vopene Hialm og Skiolld með Ein- byrninge“.

Þat giore eg einar björnsson godum monnum uiturligt með þessu mínu opnu brefi. at eg medkennumzt at eg hefi gefit thumase hrafnessyni jordina dögurdarnes er liggr a skardzströnd j skardz kirkiusokn með ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og eg uard fremst eigandi epter modr mina til æfinligrar eignar honum og hans erfingium. enn undan mier og mínum erfingium j suo mata at eg gellð honum upp j þessa somu jord sín þionuztulaun fyrir þa. ui. tolf manade er hann hefir mier þionat og þar til hans auerkabætur er ec atte at bitala honum. skal þetta mitt gialld edr giof snu- azt upp i mína tiundargiof edur fiordunggiof efter þui sem dandemonnum þiker eg fremzt með logum hafa matt giora. hier til gef ec honum .x. hundrud. Og til sanninda hier um setta eg mitt insigli fyrir þetta bref er skrifat uar a skarde a skardzströnd. laugardagin næsta. fyrir marteins- messo. þa lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi. M. cccc. lxxx og eitt ar.

374. 17. Nóvember 1481. á Þverá.

VITNISBURÐARBREFF tveggja manna, að jörðin Dálksstaðir á Svalbarðsströnd hafi aldrei verið ákærð af Jóni þístli né Björgu konu hans eða Þórnýju dóttur þeirra, — og hafa þeir um fjóra tigi vetra á Svalbarðsströnd verið, — og eigi hafi jörðin ákærð verið fyrri en Ólafur Haldórsson ákærði.

AM. Fasc. XXVI, 13, frumrit á skinni. Fyrra innsiglið er dottið frá. — Apogr. 167.

Vitnisburður svalbardzstrendijnga að dalkstader
hafa ecki verid úhræðer.¹⁾

Þat gervm vith kolle vigfvsson og²⁾ are eireksson god-
vm monnvm viturlegt með þessv ockrv opnv brefe at vit
havvm verit æ svalbardzstravnd optsinnis vpp æ fior(a)tige
vetvr. og³⁾ havvm vit alldre heyrtt þat. at jorden dalkstader²⁾
er liggur j s(u)albardz þingvm hafe verit akærð af jone
þistle ne biorgv konv hans og³⁾ eige af þornyiú dottvr
þeirra. Ok³⁾ eigi fyr en olafvr halldorson akærde. vilium
vit hier sveria⁴⁾ epter þo þurfa þike. Og³⁾ til sannenda
hier vm settvm vith fyr nefnder menn ockvr jnsigle fyrir
þetta vitnisburðarbref. er skrifat var æ þvera j hnioskadal
laygardagen næstañ epter Marteinsmessv. þa lidit var fra
hingatburð vors herra jesv christi þushund. cccc. attatiger
og eitt ar.

375. 2. Decembar 1481. undir Felli.

ANDRÉS Guðmundsson gefur kirkjunni undir Felli, í Skógi og
á Brekku í Hvaldal sex manna íferð í Saurbæjarfjöru.

AM. Apogr. 2360. „Ex Exemplari Einari Einarii Judicis Barda-
strandensis“ (AM.). Afskriptin er staðfest: „Medkienumst vier under-
skrifader menn, að wier sied höfum og yferlesed swo látande bref
sem hier fyrer ofan og framan skrifad stendur, ásamt með Sira Olafa
Brandssonar, Gísla Biörnssonar og Geírmundar Olafssonar vidimns,
ínehaldanda, að þeir þetta sama bref, um Skogs kirkju itak j Saurbæjar

¹⁾ Utan á brefinu með hendi frá c. 1700. ²⁾ Svo. ³⁾ Svo. ⁴⁾ sveria, frbr.

föru, sied og yferlesed hafe, med heilu hangande Junsigli, hvert þeirra vidimus skrifad var ad þyckvaskoge þann 8. dag Martii Anno 1609. Enn þetta wort transkriptarbrief er ritad j Skátholli þann 24. dag Novembris Anno Christi 1704. Magnus Markussøn. e. h. — Arngrímur Biarnason Egh. — Þorkell Arnason e. h. — Wigfus Jonsson e. h.“

Þat giori eg andres gudmundsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at ec hefer gefit æfinliga. vj. manna jferd til reyztlu j saurbæiarfloru þessum þrimur kirkiuum. kirkiunni under felle oc kirkiunni j skogi oc kirkiunni a brecku j hvoldal oc skulu vera .ij. uppreidslumenn med huorium sex. skal þetta standa æfinliga suo leingi sem fiaran vinzt. for þesse min giöf fram j kirkiunni vndir felli j kollafirdi þessum godum monnum næruerundum halluardi jonssyni oc arna hermanzsyni. Enn þa var lidit fra gudz burd M. cccc. lxxx. ok eitt ar. sunnudagen fyrstann j jolaföstu.

376.

5. December 1481.

á Þverá.

VITNISBURÐR Óla Bjarnasonar um Dálkastaði á Svalbarðs-strönd.

AM. Fasc. XXVI, 14, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir, en nokkuð brákað. — Apogr. 166.

Þat gerir eg ole biarnason godvm monnum viturlegt med þessv minv opnv brefe. at eg var þar j hia sa og eheyrda¹⁾ eg a. a dalstadvvm¹⁾ a svalbardzstravnd. favstvdagenn fardagenn næstan efter er þorkell bónde bergson saladizt fyrir vm veturenn. var gvdrvn andresdotter kona hans þa a dalstadvvm¹⁾ og lyste sig þar malakonv j gardenn efter þorkel bergson bónda sinn. en jon pistill lyste Biorgv þorkelsdotter konv sina lavglegañ erfingia efter favdur sin. en adur nefnd gvdrvn hieilt sina eign jordena dalstade. geingv þa titt nefnd hion. ion og biorg til handabanzt med gvdrvnu andresdotter. og lucktv henne alla jordena dalstade til fullrar eignar j mala sinn. þessvm dande-

¹⁾ Svo.

monnum hia veraváðvdm. ole oddzson og olafur magnusson leikmenn. og fleirvm avdrum. Ok¹⁾ hier vil eg sveria efter ef þvrfu þiker. Og¹⁾ til sannenda hier vm setta eg oli biarnason forsagnarvottur mitt jnnsigli fyrir þetta vitnisburðarbréf skrifat æ þvera j hnioskadal midkydagenn næstan fyrir nihculas¹⁾ vesso þa lidit var fra hingatbvrð vors herra jhesv christi þushvnd .cccc. attatiger og eitt ar.

377.

19. December 1481.

í Rómaborg.

BRÉF Julianuss biskups af Sabina umboðsmanns Sixtuss páfa hins fjórða til (Magnúsar) Skálholtsbiskups (Eyjólfssonar) um giptingarleyfi Páls Jónssonar og Solveigar Björnsdóttur og Orms Jónssonar og Ingibjargar Eiríksdóttur, og er biskupi hótað stefnu á páfagarð, ef hann framkvæmi ekki skipan postullegs sætis.

Landsbókasafn 62. 8vo bls. 6—9, skr. c. 1750 „Eptir pappírs Manuser. ei gömlu. utan á því stendur: Skarðsbref 1498“. Er sú afskrift kölluð hér *a.* — Advocates Library Edinb. 21, 7, 14. 4to (FM. 64. 4to) með hendi séra Björns Haldórssonar í Sandlauksdal c. 1770 (= *b.*). Það er töluverðum erfðleikum bundið að árfæra þetta bréf, af því að frumrit þess þekkist nú ekki,²⁾ og afskriftir þær af íslenzku þýðingunni af því, er fyrir manni hafa orðið, hafa misskrifað ár páfadóms Sixtuss fjórða, svo að eptir því yrði þetta bréf frá 19. Dec. 1479, en einmitt 20. Dec. það ár, eða daginn eptir, er fyrra leyfisbréfið dagsett, sem þetta bréf skirskotar til, og er í afskriptum beggja bréfanna sagt, að þau sé gerð á „niunda ári“ Sixti páfa hins IV. Um fyrra bréfið kemur þetta vel heim (20. Dec. 1479, Nr. 281), því að einmitt þá um vorid hefir Páll Jónsson verið búinn að biðja Solveigar Björnsdóttur, og 5. April 1479 (Nr. 188) samþykkir Ólöf Loptsdóttir móðir hennar, að sá ráðahagr megi takast fyrir sér, ef Páll fái leyfi af kirkjunnar valdi, því að fjórmenniugs

¹⁾ Svo ²⁾ Þetta bréf mun enn með fleiri Skarðsbréfum hafa verið til í frumriti á Skarði fram undir 1600 eða leingur, svo sem skilja er af orðum Jóns Guðmundssonar lærða 1644 í „Tiðsfordrif“: „Margar dröslur, dóma og stórskrár sá eg á Skarði þau sex ár, eg þar var; einninn páfabréfið með hans eigin bulla í þjátröskjum óspjallað, Dorleifs ríka Björnsssonar bónda, Solveigar og Ingveldar bréf um þeirra ektaskaparleyfi, sem taldist 3. og 4. að frændsemi. Jómfrú þessi Solveig, svo leingi kend, hafði átt áðr sjú launbörnu við Jóni yngra Dorlákssyni, bróður Jóns eldra, sem skrifað befur Skarðsbæk stóru, þann tíma, hún sat á Hóli í Bolungarvík“ (ÍBfél. Kh. 35 Fol. bls. 89).

meiðugir voru á. Hefir Páll þá þegar um vorið leitað leyfis til hjónalagsins hjá Magnúsi biskupi Eyjólfssyni, en biskup sýnað, og líklegt að hann hafi farið um erkibiskup. Þá hefir Páll sent til páfa eða umboðsmanns hans og keypt fyrri loyfisbréfið frá 20. Dec. 1479, og hefir það ekki getað komið út til Íslands fyrri en með vorskipum eða á öndverðu sumri 1480. En ekki hefir Magnús biskup skipszt mikið við það, og hefir hann enn neitað að samþykkja hjónaband þeirra Páls og Solveigar, og þar við hefir það bæzt, að Ormur bróðir Páls og Ingibjörg Eiríksdóttir hafa heldr ekki feingið leyfi af biskupi til hjónalaga. Hafa þeir bræðir þá gert mann á páfagarð eða til umboðsmanns hans og látið kæra Magnús biskup fyrir páfa um óhlýðni hans við bréf páfáns, og þá hefir þetta síðara loyfisbréf að munnlegu boði páfa, „i lifandi raddar hljóði“, verið gefið út, og veltr á því hvaða ár það muni hafa verið. Ártalið 1498, sem stóð á afskrípt þeirri, er ritari afskríptarinnar í 62. 8vo hafði fyrir sér, nær eingri átt, því að þá eru þau bæði dáiin Páll og Solveig, og þurftu ekkert gíptingarleyfi úr því. Solveig dó á tímabilinn frá 17. Jan. — 28. Marte 1495, og Páll er dáiinn fyrir alþingi 1497. Er því ártalið 1498 sjálffallið, og getr ekki merkt annað en að það ártal hafi staðið á öðrum bréfum, sem með þessum bréfi lágu, ellegar þá að þetta bréf hefði verið transkriberað á íslenzku það ár.¹⁾ Af eidi Solveigar Þjórnadóttur frá 2. Maí 1484 sést það eitt, að hún sver fyrir alla karlmenn, nema Pál Jónsson og Jón Þorláksson, en hitt sést ekki, hvort þan Páll og hún eru þá gípt eða ekki; þó er næstum svo að sjá som það hafi ekki verið, og hafi Magnús biskup enn þæft í móti og viljað hnekkja hjónalaginu með því að Solveig hafi fóstnuð verið Jóni Þorlákssyni fyrrum eða væri að öðrum kosti lauslætiskona, og því hafi Solveig unnið eiddinn. En þegar hér var komið hlaut páfabréfið þó að vera útgefið fyrir nokkru og jafnvel fyrri en 19. Dec. 1483, því að annars hefði það tæplega getað verið komið til Íslands og álitu biskups fyrst í Maí 1484. En seinna en 19. Dec. 1483 getr bréfið ekki verið útgefið, því að Sixtus fjórði dó 12. Aug. um sumarið 1484, en vígðr var hann til páfa 25. Aug. 1471. Erú því þau ár páfadóms hans, sem hér veltr, á þessi:

IX. ár 25. Aug. 1479 — 25. Aug. 1480.

X. ár „ — 1480 — „ — 1481.

XI. ár „ — 1481 — „ — 1482.

XII. ár „ — 1482 — „ — 1483.

XIII. ár „ — 1483 — 12. Aug. 1484.

Af þessum árum má hér um bil með vissu fella úr 1483, eins og áðr greinir. Árið 1480 getr tæplega komið til greina, því að líklega hefir geingið í þófi með þeim biskupi og Skarðverjum um fyrri bréfið svo

¹⁾ 1498 var auk þess orðinn páfi Alexander VI., og var hinn 19. Dec. það ár á 7. ári páfadæmis hans, og var þá dáiinn einn páfi (Innocencius VIII ¹²/₁₀ 1484 — ²⁵/₇ 1492) á milli hans og Sixtuss. Í hvorugri afskríptinni stendr heldr nafn Alexanders, en þar á móti Sixtuss.

langt fram eftir því ári, að varla haði unnizt tími til þess að ná á páfa-
garð það ár. Hins vegar verður árið 1481 líklegast, bæði af því að þá
var hæfilegr tími liðinn frá fyrra bréfinu, og svo af því, að ekkert er
sennilegra en að hausavíxl hefði orðið hjá afskrifurum eða þýðendum
bréfsins á IX. og XI., ef í latínska bréfinu hefði staðið: „anno XI. pon-
tificatus domini Sixti pape quarti“, og að þá hefði komið út af ógáti í
íslenzkunní „á IX. ári“ o. s. frv. Getr varla hjá því farið að þetta
muni láta nærri.

Síðara pávabref sem þav Pall og Solveig fengu.¹⁾

Virduglegum fodur í Christo N. með guds náð Biskuþe
í Skálahollte edur hañs umbodsmönnum í andlegum efnun
sendir²⁾ Julianus með guds miskun Biskup Sabinensis heilsan
og hreinañ kíerleika í Drottne.

Vegna Pals Jonssonar leikmanns og þeirrar konu Sol-
veigar Biörnsdottur og einnin Orms Jonssonar leikmans og
þeirrar konu Jngebiargar Eyreksdottur úr ydar Stigte er
oss framborin bæn. sem innehieltt að þesser menn hefde
áður fengid bref um hiónaband sín í mille³⁾ að mega gaura⁴⁾
í fiorda lid með náde og Dispenseran ydar herra Biskup til
ydar edur ydar umbodsmanna í andlegum Efnun. huórt bref
medal annara greina⁵⁾ innehieltte⁶⁾ að ef þvílíker skylldu-
lider være á millum þessra. skylldu þier dispensera og leyfa
ad adursagt hiónaband binda mætte. hvilíkt bref ydur tilsendt
og með tilbærelegum hætte afhendt þier ecke hafid viliað með-
taka nie⁷⁾ því hlýða til undansláttar Embættesins og postu-
ligs sætis forócktnar. sem sagt er. og enn nú vilied ecke. hvar
um adur skrifader menn hafa látid supplicera. svo ad þeim kynne
fyrer tilhlutan þess postullega sætis um lækning forsied verda.
Þar fyrer í krapte og nafne herra pavans. hvórs umbod vier
sierdeillis hófum og af hañs sierdeillis bifalningu um þetta efne
sem til vor er sked í lifande raddar hliode tilsegium og
bifólum ydur í krapte heilagrar hlýdne under bannspínu og
skylldum ad þier hlýdid ádurskrifudu breve. og látid hlýða
og halldid ydur so í þessu efne ad háskasamlegt hróp kome

¹⁾ b; vantar í a; ²⁾ b; þetta orð stendr í svigum í a; ³⁾ millum,
b; ⁴⁾ giora, b; ⁵⁾ b. v.; vantar bæði í a og b; ⁶⁾ innehelldu, b;
⁷⁾ e(du)r, b;

ecke yfer yður til eyrna herra pavans og að vier þurfum ecke að kalla yður personulega fyrir oss.

Utgefid Róm hiá S^{to} Petre under Jnnsigle vors umbods Embættis 19¹⁾ Decembris á²⁾ 9da 3) áre pávadæmis⁴⁾ herra Sixti pava hins fiórda.

378.

4. Janúar 1482.

í Snóksdal.

VITNISBURÐARBRÉF Sigurðar Daðasonar, að Loptr Ormsson hefði gefið guði og sankti Pétri jörðina Staðarhól, svo framt sem hann ætti ekki skilgetin börn eða arfleiddi ekki þau börn, sem hann ætti við Steinunni, en ekki framar.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. — Apogr. 1464 með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transcripto Mag. Bryniólfs og 4ra annara, giördu 1644 epter öðru vidimus 1547“.

Dat giore eg sigurdur dadason godum monnum kunnigt med þessu minu opnu b[ref]ji at eg uar þar í hia at loptur Ormsson. sem gud hans nade. taladi suo felldum ordum fyrir mier og fleirum audrum dandi monnum. at hann hefði gefit gudi og sancte petri jordina stadarhol. suo framt sem hann ætti ecki skilgetin bauru edur arfleiddi ecki þau bauru sem hann ætti vit steinuñe. enn ecki framar. og hier epter uil eg sueria ef þurfa þiker. og til sannenda hier um setta eg mitt incigli fyrir þetta uitnisburdarbref skrifat í snoksdal j middaulum faustudaginn næstan fyrir þrettanda dag j iolum. þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jesu christi 00. fiogur hundrud attatiger og tuau öur.

379.

5. Janúar 1482. á Kvænnabrekku.

VITNISBURÐARBRÉF Helga Ólafssonar, að Loptr Ormsson lýsti því, að því gæfi hann Staðarhól „til beneficium“ heldr en

1) XIX., b. 2) b; sl. a; 3) IX., b, 4) pavadoms, b.

annað sitt höfuðból, að hann vildi ekki að Solveig móðir sin nyti eða hennar börn þau, er hún ætti við síra Sigmundi.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það.— Apogr. 1465 með hendi Pála Hákonarsonar „Ur transcripto Mag. Bryniólfs og 4ra annarra, giördu 1644 epter öðru vidimus 1547“.

Dat giöre eg helgi olafsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi at eg heyrði lopt heitinn orms-son lysa þui fyrir mier. at hann gæfi þui stadarhol til beneficium. helldur enn annat sitt hofudbol. at hann uildi ecki at solueig moder sin nyti edur hennar baurn þau hun ætti uid sira sigmundi. ef hans baurn kynne hennar ecki niot-andi verda og hier epter uil eg sueria ef þurfa þiker. Og til sannenda hier um setta eg mitt jncigli fyrir þetta uitn- isburdarbref. skrifat æ kvennabrecku j breidafiardardaulum laugardaginn næstan fyrir þrettanda dag j iolum. þa er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi. 00.cd. attatiger og tvau öir.

380.

1. Febrúar 1482. á Draflastöðum.

VITNISBURÐABRÉF Grims Þórðarsonar um Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

AM. Fasc. XXVII, 2, frumrit á skinni og er innsiglið fyrir.—AM. Apogr. 169.

Þath giöre ek grimur þordarson godum monnum vitur- ligt med þessu minu opnu brefi at ek heyrði þath talat þa þorkell bergsson lifdi at gudrun andresdot(t)er ættesegetie huñdrada j mala sinn hia þorkele bergssýne manne sinum enn eigi visse ek þar sannleik uppa. suo ok heyrði ek þat sagt at jon þirstill ok biorg þorkelsdotter kona hans hefði luekt gudrunu andresdottur j mala sinn jordina dalgstadi á svalbardzstraund ok þar bio hun til þerss et hun do. ok akiærði hana einge ne omakadi um fyr greinda jord suo at ek heyrde þerss getit. ok þa tok at sier þorkell sucinsson

jord ok penninga ok hiełtt medan hann lifdi. ok þa sueinn þorkelsson epter hann. ok hann gaf dottur sinne er bauðar finnsson atte ok hier veit ek aunguañ hafa verit akiærðað af þerssum ok eigi þa sem a hafa buit sidan ð opt nefndri jordu af erfingium þorkels bergssonar. so ek hafi þat vitat vppa floritigi vetur ok hier skal ek sveria epter ef þurfa þikir. ok til sannenda hier vm setta ek mitt jnnsigli fyrir þetta uitnisburðarbréf er skrifat var ð draflastaudum j hnoskóardal fimtudaginn næsta fyrir pvrificacio sancte marie þa et lidit var fra hingatburð vors herra jhesu christi þussuñd flogur huñdrud. lxxx ok t(u)au ar.

381.

26. Febrúar 1482.

í Laufási.

VITNISBURÐUR Hallgeirs Sigurðssonar um Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

AM. Fasc. XXVII, 1, frumritið á skinni, og er innsiglið dottið frá.
— AM. Apogr. 171.

Þath giore ek hallgeir sigvrðson godvm monnum vitvrligt med þessv minv opnv brefi at ek heyrði þath sagt ath ion þirstill ok biorg Þorke(l)sdotter kona hans hefde lvekt gvdrvnu aðndresdottvr j mala sinn jordina dalgstadi a svalbarðrz stravnd ok þar bio hvn til þerss er hvñ do ok akiærði hana einge ne omakadi vm fyr gre(i)nda jord svo at ek heyrde þess gettit ok þa tok at sier þorkell sveinsson jord og penninga ok hiełtt medan hann lifdi ok þa sveinn þorkelsson efter han ok hann gaf dottvr sinne er bauðvar finnsson atte ok hier veit ek avngvañ hafa verit akiærðað af þerssvm. svo bio ek a fyr greind(r)e jorðv daldstodvm upp a xi tolf manudo ok akærde mig eingenn ok eigi þa adra sem a hafa buit sidan a opt nefndri jorðv af erfingivm þorkels bergssonar svo ek hafi þat vitat vppa floritigi vetur ok hier skal ek sveria efter ef þurfa þikir. ok til sannenda hier vm setta ek mitt jnnsigli fyrir þetta vittnisburðarbréf er skrifat uar j lavfase j eýafirðe þridivdagenn næsta fyrir translacio sancti johannis episcopi þa er

lidit var fra hingatbyrd vors herra jhesu christi þvssvúd
fiogur hvüdrud lxxx ok tva(u) ar.

382.

10. Marts 1482.

á Viðivöllum.

HALLSTEINN Þorsteinsson gefr aptr í vald Benedikts Sæmundssonar það sama lögveð, sem hann hafði lagt upp í fimtán hundruð í Borgarhöfn í Hornafirði, en Benedikt gefr hann kvittan um meðferð og byggingu á Borgarhöfn með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXVII, 11, frumrit á skinni frá Skriðuklaustri. Af fjór-
um innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 2876.

vm borgarhöfn¹⁾

Þat gerum vier gudmundr þalluardz(son). jóh arna-
son. jóh broddason ok helge oddzson godum monnum kun-
ugt með þessu voro brefi at þa er lidit var fra burd cristi
M. cccc. lxxx. ok tuo ar. sunnudag næsta epter imbrudaga
a langafostu²⁾ a videvöllum ytrum j flötz dal voro vier j
hia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þeirra hallsteins
þorsteinssonar af einne alfu ok benedict(s) sæmundzsonar af
annari at suo fyrir skildu at hallsteinn gaf aptur j uallð
benedictz þat sama laugved. sem hann hafði lagt upp j .xv
c. j borgarhofn er ligur j hornafirde. sua þar skýlði hann
ongua tiltolu eiga né hans erfingiar. hier j mot gaf fyr-
greindr benedict adrnefndan hallstein aullungis kuittan fyr-
ir sier ok sinum erfingivm vm alla meðferd ok býgging a
jorduni borgarhofn sua micklum partt sem benedict atti þar
vt j. sua skýlði hallsteinn kuittur vm alla leigu af þeim
.x. c. sem hann atti at luka benedict fyrir .x. c. j borgar-
hofn. sua skýlði þeir kuittir allir sem hallsteinn hafði kuitta
gert vm landskyllder ok verleigur. vetur ok sumar. vt af
borgarhofn. vppa sua laungan tima sem hallsteinn hafði borg-
arhofn haft vegna benedictz. ok til næstu fardaga nu j vor
er kemur. Enn epter faranda fra fardaugum j vor arliga
skýlde hallsteinn luka benedict .x. aura j leigu huert ar

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ p. c. 8. Marts.

af þeim .x. ^{crum} sem hallsteinn atti at luka benedict fyrir þann tíu hundrada part sem hann keypti j borgarhofn at benedict. meðkendizt benedict at hann hefði sellt ok feingit hallsteine halfan þridia tug .c.^a j borgarhofn. Samþykkti sigridr hallzdottir kúinna benedictz allan þenna gierning þeirra j mille. Ok til sañinda hier vm settnm vier fyrnefnder menn vor jnsigli fyrir þetta bref skrifad j sama stad siau nottnm sidar enn fyr seger.

383.

18. Marts 1482.

á Helgafelli.

VITNISBURÐUR Auðnnar Oddasonar um landamerki milli Setbergs og Langadals litla, Valshamars og Bakka (Keisbakka) á Skógarströnd.

Landsskjalsafn 94° 4to bl. 158^b (J.P.) með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — AM. 264. 4to bls. 21—22, skr. 1606. — AM. 252. 4to bls. 38—41, skr. 1660 (af Jóni Steindórssyni á Kaerri). — AM. Apogr. 1604 og 1605. Prentað í Timariti Jóns Pétrssonar II, 44—46.

Landamerke mille Setbergz og Langadalz litla.

Þad gioru vid Helge Helgason og Jon Eireksson godum monnnm kunnigt með þessu ockru opnu brefe ad vid vorum þar j hia saum og heyrðum á fostudaginn næstañ epter gregoriusmessu¹⁾. j Sydra Skogarnese. j mickholltz-hrepp²⁾ ad³⁾ audun Oddason sör sofelldañ vitnizburd fyrir sjra Helga Magnnssyne profaste j millum Hijtarðr og skraumu sem hier epter skrifad stendur.

Þesse er vitnizburdur Audunar Oddasonar vm landamerke j millum Setbergz og langadalz litla a skogaströnd. ad hann og hanz fader biuggu á Setberge langa æfe og voro þa eingin landamerke [halldiñ onnur⁴⁾ en þan⁵⁾ fyrgreindra jarda j millum. ad setberg ætti vpp ad merkegile enn langadalur ofañ ad vpp a fiall og ofan j ði epter þui sem gilid geingur. og Oddur leppur sem þa atti Langadal hieilt hann⁶⁾ þesse somu landamerke. og eignadi alldre Langadal ofan yfer merkegil [og onguan heyrði hann eigna Langadal ofan

¹⁾ Dø 15. Marts. ²⁾ mykhollttzhrepp 264; ³⁾ 264, 252; sl. 94; ⁴⁾ [aunnur halldiñ 264; ⁵⁾ 264, 252; þa(!) 94. ⁶⁾ 264, 252; hin 94.

yfer merkegil¹⁾ fyrr enn narfa²⁾ Þorvaldsson. og olst fyrrskrifadur audun þar³⁾ vpp. og var þar leingstvið fram til þess hann var meir enn siotugur so hann visse þar til. þott hann væri vistum⁴⁾ j odrum sveitum. Heyrði hann og af sier elldre monnum þesse landamerke sogd j mille fyrrskrifadra jarda. enn eingin onnur so hann visse.

Þetta er vitnisburdur Audunar Oddasonar vð landamerki mille vðlzhamarz og bacha a skogarstrond ad fell það er⁵⁾ nu er kallad Midsaptanzfell. enn ad gomlu var kallad merkefell rædur landzmerkium⁶⁾ j millum fyrskrifadra jarda. Stendur stor steinn vppa fellinu. og sionhending vr steininum og⁷⁾ vpp j fuglstapa⁸⁾. þa sem standa vpp epter floanum. huor [ad rauk⁹⁾ annarz. og so vpp j götur og það añ og vpp j ðna stimlu. Jtem sionhending vr fyrrskrifadum steine a merkefelle og fram j sio. heyrði hann af eldri monnum þesse landamerke greind j millum fyrrskrifadra jarda. enn eingie onnur. [So heyrði hann og¹⁰⁾ sinn fodur segia og adra gamla menn. ad Oddur Þordarson. er kalladur var leppur. hefði rijdit a landamerki þesse enu somu. þa¹¹⁾ er hann selldi kolbeine keis jordina backa a skogarstrond. og þetta væri saunn landamerki þar j mille.

Og til sanninda hier við et cetera¹²⁾ skrifad a Helgafelle j Helgafellzsueit manudaginn næstan fyrir Benedictz-messu Anno 0 cd lxxx secundo.

384.

18. Marts 1482.

á Helgafelli.

DÓMR síra Helga Magnússonar prófasts og almennilegs dómara milli Hítarár og Skraumu um kærnu Haldórs ábóta á Helgafelli til Narfa Þorvaldssonar út af aðtekt hans á ýmsum jörðum klaustrsins.

Eptir skjalabók i 4to úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar nú i Landsskjalasafni 94² með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

¹⁾ [sl. 264, 252; ²⁾ Narffe 252; ³⁾ b. v. 264, 252; ⁴⁾ vid, b. v. 94 (útstrykad); sl. 264, 252; ⁵⁾ b. v. 264, 252; ⁶⁾ landamerki 264, 252; ⁷⁾ sl. 264; ⁸⁾ foglstapa 264; folastapa(!) 252; ⁹⁾ [858, 264; a reke 252; ¹⁰⁾ [og suo heyrði hann 264. ¹¹⁾ 264, 252; þar 94; ¹²⁾ hér hættir 94; er því það, sem eptir fer, tekið eptir hinum handritunum.

Ollum godum monnum sem þetta brief sia edur heyra sende¹⁾ eg sijra Helge Magnusson profastur og almenneligur domare j millum Hijtarðr og Skraumu kuediu gudz og mijna kunnugt giorandi. ad sub anno gratiæ 1482 manudaginn næstañ fyrir Benedictusmessu a Helgafelle j Helgafellsueit. var Narfe þorvalldsson þar þa logliga fyrir mig stefndur fyrir þa akiæru er Halldor abote ad Helgafelle kiærði til hans vppa klaustursins vegna a Helgafelle. J fyrstu grein. ad greindur narfi hefde gripid napttvid klaustursinz a Helgafelle j Jordunne a Setbergi a Skogarstrond. og eignade sier þar Jtak vppa greinda Jord mote klaustursinz maldaga. Jtem fyrer adra sok ad firnefndur narfe eignade sier og kirckjunne a Eyre skog upp j klaustursinz Jord a Straume. og sýnde þar fyrer huorke maldaga nie annad skial og hafdi vnnid þar j vppa morg ðar j oleyfe klaustursinz vmbodzmanna. Jtem fyrer þrijdiu sok ad þratnefndur narfe hiellid og hefði halldid Jordina karstade. er liggur j Eyrar kirkiu sokn. og klaustursinz formenn eignudu klaustrinu ad Helgafelle. Jtem fyrir þa fiordu grein et cetera.²⁾

385.

6. Apríl 1482.

í Flatey.

Magnús Snorrason selr Magnúsi Þorkelssyni jörðina Jarlstaði í Bárðardal, en Magnús Þorkelsson kvittar nafna sinn um alla þá peninga, er hann átti að honum, og galt honum fimm ær með lömbum og fjögur ágildi í geldfé, og eru þeir þá kvittir hvor við annan.

AM. Fasc. XXVII, 5, frumrit á skinni. Innsiglin (þrjú) eru dottin frá.

Bref fyrir Jallstodum.

Þat giorvm vier tumas gudmundsson. eirekur þorarens-son. biorn gvdmunsson godvm monnum vitvrlegt med þessv voru opnv brefi ath þar uorv uier j hia savm ok heýrdvm a

¹⁾ senda, hdr. ²⁾ meira er ekki skrifað af þessu bréfi í skjala-bókinni, en skrifariinn (c. 1600) ritar að lyktum: „Finis est vere precium vult scriptor habere“.

ord ok handaband þessara manna magnus snorrasonar af einni alfv en magnus þorkelssonar af annare ath fyr nefndr magnus snorrason selde greindum magnuse þorkelsýne jordena jallstade j bardardal er liggj j lvdarbrekkv kirkiv-sokn med aullvm þeim gognvm ok gædvvm er greindre jordv fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýiv er optt nefndr magnus snorrason vard fremzst eigande ath. en hier j mot gaf magnus þorkelson alla þa penninga kvitta er han atte ath titt nefndvm magnuse snorrasyne og þar til fim ær med lombvm ok fiogr ágilde j geldfe. skylde titt nefndr magnus þorkelsson halda sagdre jordv til rettra laga en magnus snorrason skylde svara lagaríptingv a fýrgreindre jordv. vorv vier oc fýr greinder menn nær stadder ok til kallader er optt nefndr magnus snorrason medkenndez ath hann hefde fulla peninga upp bored fyrir jordena jarlstade sem honum vel anægde oc því gaf þratt nefndr magnus snorrason opttnef(n)dan magnus þorkelson avlldvn(g)es kvittan oc akiærvlavsan vm fýr greint jardar verd fyrir sier oc ollum sinum epterkomeñdum. oc til sannenda hier vm settv vier fyrir greinder men vor jnnsigle fyrir þetta kavps oc qqvittv nar bref er giort var j flateý laugardagen j helgu vikv þa er lided var fra hingadbvrd drottens vors þvsvnd fiogvr hundrvd atta tiger ok ii ar.

386.

11. Apríl 1482.

á Helgafelli.

DAÐI Arason selr Eiriki Haldórssyni og Ormi Jónssyni löglegum umbodsmanni hans jörðina Hris milli Höfða og Ennis á Snæfellsnesi fyrir tuttugu og átta hundruð í lausafé, en Daði tilgreinir, að Snókædalskirkja eigi skipstöð í Klett, búð og eldiviðarítak, og Eyrarkirkja búðarstöð.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 47—48 með hendi Finns biskups Jónssonar á nnga aldri, og staðfesta þeir, hann og faðir hans afskriftina: „Þetta er ordriett við sitt original pergamentisbref vijda roted þo læselegt. vitnum við sem saman lásnum, Hitardal d. 6. Augusti Anno 1723.

Jon Halldorsson Eldre.

finnur Jonsson“.

Borið saman við afskrípt gerða 10. Maí 1704 á Reykhólum af Gísla

Jónssyni og Eiriki Þorsteinssyni eptir frumritinu, sem þá var með einu innsigli (= b).

Kaupbref Dada Arasonar og Eireks Halldorssonar
 á Hrijsum í mille Hofða og Ennis
 Anno 1482.

Þat giðrum vær Einar Þórolfsson. Magnus Halldorsson. Skule Þordarson og Magnus Oddsson göðum monnum kunnngt¹⁾ með þessu voru opnu brefe at²⁾ fimtudagen í þóskavíku þá er lídet var frá hingatburð vors herra Jesu Christi 0 cccc lxxx[ij³⁾] á dr á helgafelle í helgafellsveit vorum vær í hið saum og heirdum á⁴⁾ ord og handaband þessara ærligra manna Dada Arasonar af eirure álfa. enn Eireks Halldorssonar af annare og Orms Jonssonar hanz lögligs umbodsmanns. at svo fyrer skilldu. at fyrrgreindur Dade arason selur ádurskrifudum Eireke Jórdena hrijs er liggur í millum haufða og Ennis í Froððrkyrkjusokn. til fullrar eignar með avllum þeim gangnum og gædum. sem greindre Jórðn filgia⁵⁾ og filgt hefur at fornn og nyiu og hann varð fremst eigande at.

híer í mótt giefur fyrrskrifadur Ormur Jonsson í umibode Eireks Halldorssonar viij⁶⁾ og xx⁶⁾ með þeim⁶⁾ frijðleika. xv málnitukugillde. hest og iij vætter smíðs fyrer iij.⁶⁾ vj vetra gamallt naut fyrer ij.⁶⁾ flogra vetra gamallt fyrer j.⁶⁾ tvö naut vj vetra gömul fyrer iiij.⁶⁾ vj saude gamla fyrer j.⁶⁾ hálfsticke klædis fyrer ij.⁶⁾

Skulu þessar peningar lukter at nærstu fardögum af peningum offtnefndz Eireks Halldorssonar.

Skyllde offtnefndur Dade Arason svara laga ryfftingum á fyrrgreindri Jórðu hrijsum. enn Eirekur halda til laga eður hañs umbodsmadur.

Greinde tíjðnefndur Dade at kyrkiañ í Snóksdal ætte skipstaud í klett. bud og eldevidartak. enn kyrkiañ á Eire budarstaud. enn óngvann eldevid.

Og til sanninda híer um settum⁷⁾ vier fyrrnefnder

¹⁾ kunnngt, b; ²⁾ á, b; ³⁾ [og tvö, b. ⁴⁾ tvískrifad í 108. ⁵⁾ filger, b. ⁶⁾ þessum, b. ⁷⁾ setium, b.

menn vor inzigli fyrer þetta Jardarkaupsbref skrifad á sama stad deige og dre sem fyrr seiger.

387.

25. Aprfl 1482.

í Ási.

ÞORBJÖRG Snæbjarnardóttir kvittar Finnþoga Jónsson um alla þá peninga, er hún átti að Finnþoga.

AM. Fasc. XXVII, 8, framrit á skinni með báðum innsiglium, komið frá séra Skúla Þorlákssyni. — Apogr. 630.

Kuittantia Þorbiargar Snæbiarnardotter vppa alla þá peningja sem fimþoge Jónsson lögman hafdi vered henne v̄m skilldugur 1482¹).

Þath gioru(m) uid gumle þorsteinsson og sygurdr brodda-son godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ath þar voro uid hia saaum og heyrðum á ath þorþiorg snæþiarnardotter medkendizst med handabandi uid fimþoga jónsson ath hun hefde suo peninga upp borid og med hansaulum og iatyrde fulla borgan tekid ath henni uel anęđdi af sira einare. benedicsyni á vegna fimþoga jónssonar fyrir alla þá peninga sem greindr fimþoge hafde henni skyldugr ordid. þuj i sama handabandi gaf og giordi optt nefnd þorþiorg snæþiarnardotter þrattnefndan fimþoga jónsson aullungis kuittan og akęrulausan fyrir sier og sinum erfingium um alla þá peninga auoxtt og instędu er titt nefndr fimþogi hafdi henni att ath gialda fyrir þath iardar uerd er þorgerdr magnusdotter moder hennar hafdi henne gefid under optnefndum fimþoga. Og til sannenda hier um settu uit fyr nefnder men ockur incigli fyrir þetta bref skrifath j áási j kelleduherfi j auxarfirde jn festo marcij ewangeliste aa næsta ari epter fyrnefndan giorning. anno domini M.^o cd.^o lxxxij.^o

388.

2. Maí 1482. í Saurbæ á Rauðasandi.

VITNISBURÐUR um fund og viðskipti þeirra Einars Björnsson-

¹) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700.

ar og Bjarna „heitins“ Þórarinssonar við Skor, þá er Bjarni reið upp á Einar sofanda og hans menn.

Kriegers safn 2. 4to bls. 353—355 með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700 eptir transskr. frá 5. Júlí 1490.

Þad giörum við Þordur Sigurdsson og Þáll Jonsson göðum monnum viturlegt með þessu ockru opnu brefi. ad vid vorum þar i hið. sðum og heyrðum ð ord og handaband þessara manna. af eirni ðlfu Einars Biörnssonar. en af annari Jóns Gudmundssonar og Þordar Eyrikssonar. ad svo fyrir skilldu. ad ðdurnefndir menn Jon og Þordur handfestu fyrir skrifudum Einari Biörnssyni. svo latande vitnisburd. ad þeir voru j Skor þá Biarni heitinn þórarinsson kom þar med sijnom monnum uppð optnefndañ Einar Biörnsson sofanda og hans menn. hiuggu þeir þá og slögu og skutu bædi med Byssu og Bogum. svo og eij sijdur sögdust fyrskrifader menn Jon og Þordur heyrta hafa. ad tjttnefndur Einar Biörnsson baud fyrir sig og sijnna menn lög og niett ðdurnefndum Biarna heitnum. hvad hann mætti til hans tala med lögum. enn fyrskrifadur Biarni sagði þar neið vid. Hier med sögdu tjttnefndir menn Jon og Þordur þat þrattnefndur Biarni og hans menn höfdu gripid fyrir opt nefndum Einari og hans monnum þeirra peninga fyrst ðttahring med að og reida .vij. sverd. ij. hialltahnijfa. eitt armbristi. eina kystu. v. manna hanskar. Hier eptir-vilium vid sveria ef þurfa þýker. Og til sanninda hier um settum vid fyrnefndir menn ockur Jnnsigli fyrir þetta vitnisburdarbréf er skrifad var j Saurbæ ð Raudasandi fimtudaginn næsta fyrir krossmesso um vorit þá lidid var frá hingadburd vors herra Jesu christi M. cccc. ðtta tijger og ij. ðr.

389.

2. Maí 1482. í Saurbæ á Raudasandi.

VITNISBURÐR, að Bjarni „heitinn“ Þórarinsson hefði lýst því, „að hann skyldi handhöggva eðr fóthöggva“ Einar Björnsson og hans menn þá, sem í Skor voru, og að hann hefði skipað sínum mönnum að skamslá Einar og alla hans

menn og láta aungvan undan komast, og hefði farið að Einari og hans mönnum með höggum, slögum og skotum.

Kriegers safn 2. 4to bls. 348—351 með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700 eptir transskripti frá 5. Júlí 1490.

Það giörum vid Þordur Sigurdsson og Pall Jonsson godum monnum viturlegt med þessu ockru opnu brefi. ad vid vorum þar i hið. saum og heyrðum ð ord og handaband þessara manna af eirni álfa Einars Biornssonar. Eðn af annare Jons Gudmundzsonar og Þordar Eyrikssonar. ad svo fyrirskildu. ad ædurnefnder menn Jón og Þórdur handfestu fyrirskrifudum Einari svo latande vitnisburd. ad þeir hefði heyrðt Biarna heitinn Þórarinsson lysa því ad hann skýllði handhöggva edur fíthöggva Einar og hans menn þá sem i Skor voru og svo skipadi hann sijnum monnum ollum ad skamslá Einar Biörnsson. og alla hans menn. og láta aungvañ undan komast og med þessari lofan og samtökum sögdu þeir Jon Gudmundsson og Þordur Eyriksson ad Biarni heitinn og hans menn hefði farid ad Einari og hans mönnum med höggum og slögum og skotum. bædi med Bogum og Býssum. og svo hefði þeir tekid þeirra peninga j þessare sömu ferd. Og hier eptir vilium vid sveria ef þurfa þykir. og til sanninda hier um settum vid fyrnefnder menn ockur Jnnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref. er skrifad var j Saurbæ ð Raudasandi fimtudæginn næsta fyrir krossmesso um vorit. þá lidit var frá guds burd M. iiii.º lxxxxij. år.

390.

6. Maí 1482.

í Hvammi.

VITNISBURÐAR, að Bjarni „heitinn“ Þórarinsson hefði farið heiman úr Bæ til Skorar í þeim hug að slá Einar Björnsson í hel.

Kriegers safn 2. 4to bls. 351—352 með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700 eptir transskr. frá 5. Júlí 1490.

Það giörum vid Þordur Sigurdsson og Páll Jonsson godum monnum viturlegt med þessu ockru opno brefi. ad

vid vorum þar í hið. sðum og heyrðum ð ord og handa-
band þessara manna. af eirni alfu Einars Þiornssonar. Enn
annari Brands Asþiarnarsonar. at svo fyrir skildu. að ðdur-
nefndur Brandur handfesti fyrskrifudum Einari svo lðtanda
vitnisburd. að hann hefði heyrð Biarna heitinn Þorarinsson
lýsa því ðdur enn hann fór heiman úr Bæ jnn til Skorar.
að hann skyllði slð Einar Þiornsson j hel. og svo bad hann
sijna menn. að þeir skylldu slð Einar í hel og alla hans
menn. lðta aungvañ undan komast þð sem j Skor eru. Hier
epter villum við sveria ef þurfa þýkir. Og til sanninda hier
um settum við ockur Jnnsigli fyrir þetta vitnisburðarþref.
er skrifad var í Hvammi á Bardaströnd mánuðagiinn næsta
eptir krossmesso um vorid. þð er lidid var frð hingaðburd
vors herri Jesu christi O. og cecc. áttatijger og ij. ar.

391.

6. Maí 1482.

í Hvammi.

HELGA Þorleifsdóttir selr og fær Guðna Jónssyni jörðina
Neðra-Bakka í Langadal í Kirkjubólssókn til fullrar eignar
og kvittar hann um andvirði jarðarinnar.

Landsbókasafn 119. 4to bls. 140, skr. c. 1650.

Það Giore Eg Helga ÞorleifsDotter Godum monnum
viturligt. að ec medkiennunst með þessu mijnu opnu Brefe.
að eg hefe sellt og feingid Gudna Jonssyne Jordina Nedra
Backa j langadal j kirk(i)u Bolz kirkiusokn til frialz forrædis
og fullkomligrar Eignar. vndan mier og mijnum Erfingium.
enn vnder Greindañ Gudna og hans Erfingia og Epterkom-
endur. með ollum þeim Gognum og Giædum sem greindri
Jordu fylger og fylgt hefur að fornu og nyu. og Eg hefe
fremst eigande að ordit. Medkiennest eg aðurnefnd Helga
Þorleifsdotter að eg hefe fulla og alla peninga vppborid af
optnefndum Gudna Jonssyne fyrer optnefnda Jord Backa.
suo sem mier vel anæger. Þuj gef eg þrattnefnd Helga Þor-
leifsDotter tjtnefndan Gudna Jonsson kuittañ og akiæru-
lausan fyrer mier og aullum minum Aurfum og Epterkom-
endum vm þrattnefnda Jord og Jardarverd. Og til sann-

enda hier vm setta eg mitt Jnsigle fyrer þetta Jardar Bref. er skrifad var j Huamme j Huamssueit vppa Johannis Dag apostulj ante portam Latijnam. þa lidit var fa hingadburd vors herra Jhesu Christi m. cccc. lxxxij.

392.

[1482 eða síðar].

VITNISBURÐR Þórðar Sigurðssonar um aldr sinn og fæðingar-
ár Solveigar Guðmundardóttur.

Kriegers safn 2. 4to bls. 314—316 með hendi Styrð Þorvaldssonar
c. 1700.

Vitnisburðarbref nær Solveig Guðmundardotter
var fædd.

Það giðri ec Þórður Sigurðsson godum monnum vitur-
ligt med þessu mijnu opnu breft. ad eg medkiennist. ad eg
hefi handfest Einari Biðrnssýni svo lätandi vitnisburd. sem
hier epter stendur skrifat. at eg var sagdur af födur mýn-
um og móður og þeim monnum öðrum sem minn alldur
vissu .xi. vetra gamall þá Guðmundur Arason reid med
monnum sijnum j nordlendinga flördung.¹⁾ þá somu Reid sem
Biorn Kðrsson og fleijri nordlendingar hofdu lýst á ädur-
nefndan Guðmund Arason. og hans menn gripi og ræni og
heimsökñ. at eg vissa fyrer full sannindi at tigtnefndur
Guðmundur Arason og Helga Þorleifsdottur ättu ekki neitt
barn á lifi sijn i milli j þann sama tijma. Enn þá Sol-
veig dottir optnefnds Guðmundar Arasonar og Helgu Þor-
leifsdottur var fædd. sem nu lifir. og Bjarni heitinn Þorar-
insson²⁾ kalladi sijna eigiñkonu. þá var eg fimtan vetra
gamall.³⁾ Hier eptir vil eg sveria ef þurfa þýkir þá eg er
med Lögum til beiddur.

Og til sanninda.

¹⁾ Það var 1427 (Nýi annáll). Þórðr er því fæddr 1416. ²⁾ Bjarni
Þórarinsson bóndi Solveigar var veginn 1482. ³⁾ Þ. e. 1431.

393.

[1482. eða síðar].

VITNISBURÐUR Filippuss Sigurðssonar um aldr sinn, þegar Guðmundr Arason gerði norðrreiðina (1427) og þegar Solveig Guðmundardóttir fæddist (1431).

Kriegers safn 2. 4to bls. 323—325 með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Það giðri (eg) Philippus Sigurdsson góðum monnum viturligt með þessu minnu opnu brefi. að eg meðkiennunst. að eg hef handfest Einari Biörnssýni svo latandi vitnisburd sem hier epter stendur skrifad. að eg var sagdur af fôður minnum og modur og þeim monnum ôðrum, minn alldur vissu. xix. vetra. þá Gudmundur Arason reid med monnum sijnum j nordlendinga fiordung.¹⁾ þá sömu reisu sem Biorn Kårsson og flejri adrir nordlendingar lystu á ôðurnefndan G(udmund) A(rason) og hans menn aðni og Gripi. og heim-sôkn. að eg vissa fyrir full sannindi. að fyrnefndur Gudmundur Arason og Helga Þorleifsdottur ôttu ecki neitt barn á lifi sijn i milli j þann sama tijma. Enn þá Solveig dottir optnefndz G(udmundar) A(rasonar) og Helgu Þorleifzdottur var fædd. sem nu lifir. og Biarni heitinn Þorarinsson²⁾ kalladi sijna eiginkvinnu. þa hafda eg þrið vetur og tuttugu. Hier eptir vil eg sveria ef þurfa þykir. og (eg) er lógliga tilkvaddnr.

394.

9. Maí 1482.

á Helgafelli.

HELGI Ísleifsson lýsir því, að hann hafi í umboði Andrés Amundssonar og hans hústrú Gunnbildar Pétrsdóttur selt Haldóri ábóta á Helgafelli jörðina Munaðarnes í Trékyllisvík fyrir tuttugu hundruð, og kvittar hann ábóta um andvirðið.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, nú í Landskjalasafni 94²

Það giore eg Helgi Ísleifsson godum monnum kunn-

¹⁾ Það var 1427. Filippus er því fæddr 1408. ²⁾ Bjarni var veginn 1482.

ugt með þessu mijnu opnu brefi að eg hefi meðkienst. að eg hafi selt Herra Halldore með guds náð að bota á Helgafelli j vmbodi Andries Amundssonar og hanz Hwstru Gunnhilldar pieturzdottur. Jordina Munadarnes er liggur j Arness kirkjusokn. með ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylger og fylgt hefur. að fornu og nýju. og fyrgreind Hwstru Gunnhilldur var framast eigandi að ordiñ efter Loftt heitinn Ormsson sinn Bonda. huorz sál gud náði. Hefur hann bitað mjer vppa firr nefndra manna vegna Andriesar Amundssonar [og Hwstru Gunnhilldar¹⁾] so felldum peningum sem hier epter skrifader standa. iij malnytu kugilldi. j eygeinginn vxa iij vetra gamlañ fyrir ij^e 8 saudi gamla fyrir ij^e hest fvrr halftt anat hundrad. xvij fiordunga smiorz fyfir ij^e x vætter skreidar fertugvætta fyrir ij^e iij halfstykiss klædi fyrir vj^e hef eg þessa somu peninga alla vppborid þeirra vegna. epter þui sem mjer vel anæier. þui gief eg herra Halldor oildungiss kuitañ og akiæruleusañ. vñ fyrgreintt Jardar verd. og thilsanninda hier vñ setta eg mitt Jnsigle fyrir þetta kuitunarbrieff. skrifat á Helgafelli j Helgafellzsueit. fimtudaginn næstañ fyrir Hallvardsmesso. Anno Domini 1482.

395.

20. Maí 1482.

á Þorkelshóli.

TYLFTARÐÓMR útnefndr af Hrafní lögmanni Brandssyni um það, hver vera skyldi umboðsmaðr Orms Bjarnasonar.

AM. Fasc. XXVII, 13, frumritið á skiuni frá Staðarhóli. Tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll döttin frá. AM. Apogr. 1491 (eptir frumbr.).

Domur vñ vmbod Ormz Biarnassonar²⁾

Awllum Maunnum þeim sem þetta breffh sia edur hejra Senda. Eigell grimsson. Gunnlaugur Þorkellsson. Einar arnason. Olafur Þorwardzson. ketill teitzson. jllughe halldorsson. Gizaar biarnarson. liotur Þorleifsson. Þorualldr gudmundzson. Þorkell Þorsteinsson. Þiorn jonsson ok Eigell jonsson Quedio guds ok sina. kunnigth gjaurandhi. ath þa eth

¹⁾ b. v. vantar í hdr.; ²⁾ Utan á bséfinu með hendi frá c: 1600.

lidit war fra hingath burdh wors herra jehsu christi þusundh flaugur hundruth attatighir ok tuau ar. a þorkelshuole j vífdedal a almennelighv hierads þinghi. má nudaghin næsta fyrir huitasunnu. vorum vier j dom nefndir. af ærlighum manne hrafne brandzsýne laughmanne fyrir nordan ok westan a jslande. ath skodha ok dæma¹⁾ huerr vera skýlldhe vmbodhs Madr orms biarnasonar. kaulludo þar til vmbodha sira gudmundr skulason. arne þorleifsson ok þall brandzson veghna jngebiargar þorwardzdottur kvinnu sinnar. Enn hustru margreth vi(g)fwsdotter hafde adr j setzt ok ath sier tekit ok dom fyrir lagth eptir dandhi manna giordh ok samþýkt. og beidduzt hier domz a ok vndir laugdu med handabandhe hwer hallda skýlldhe peningha adhr greindhz orms biarnasonar. En sakir þess ath oss leitz erfinghi orms einghi hallda meggha vmbodit. edhr þeir er þar næstir standa j erfdatale. ok aunguan þann nanara er fullax vaurdzlur ok borgun hefdhe. fyrr enn jngebiorgh þorwardzdottur. ok gudridr systir hennar. Þui dæmdhum vær adr nefndhir domsmenn þal brandzson ok erlend erlendzson bæundur fyrr greindra kuenna. laughliga vmbodsmenn þratt nefndz orms biarnasonar. Ok þal brandzson skýlldughann ath sier ath taka peningaþa ok eptir ath kera ok allar skulldir ath afhgreida þær hann yrdhe med laugum skýlldugur ok fullt forswar fyrir ath veita beggia þeirra veghna. Enn erlendhr skýlldhur ath jnna honum fullt fyrir starf sitt hans veghna eptir dandhi manna giordh ef þeir semia eighe sialfir ok skipta med sier vmbodunum. enn ef þeim sendhe þat eigi sialfum. þa skýllde þeir nefna þar til sex skynsamá menn at skipta til jafnadar med þeim. Enn hustru margret riethyligha hafa ath sier tekit peningana ok j setzt ok med skildh. skuli Enn hyggia ath a huerium tolfmanudhum huersu med peningana er farit eda sueinnenn er halldinn.

Samþyckte þennan uorn dom medh oss fyrr nefndr hrafna laughmadr. hverr eth sitt jncigle setthe medh vorum fyrr greindra manna jnciglum fyrir þetta vorth domsbrefh. er

¹⁾ dæmda, frumritið.

skrifat var a asgeirsa j víjdedal a sama áre deghi sidhar enn fýr segir¹⁾.

396.

20. Maí 1482.

á Þorkelshóli.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Hrafni lögmanni Brandssyni um arf og löggjafir Sophíu Loptsdóttur milli Árna Þorleifssonar og Páls Brandssonar umboðsmanns Orms Bjarnasonar.

IBfél. 309. 8vo bl. 117^b — 119^a með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620; — IBfél. 67. 4to með hendi séra Eyjólfis Jónssonar á Völlum í Svarfaðardal (d. 1745). — AM. 199. 4to bls. 46—48 skr. c. 1604. — Afskript af dómi þessum er til mjög víða í dómabókum, en ártalið er nær alstaðar skakt, optast 1402 og einstaka sinnum 1485 og enda á fleiri vegu, en það er alt rangt, og flestar eru afskriptir bréfsins mjög breinglaðar.

Domur hrafnz laugmannz wm Tijundargiuf²⁾.

Aullum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda³⁾ Egill Grijmsson. Gunnlaugur Þorkelsson. Einar Arnason. Olafur Þoruardsson⁴⁾. Kietill Teitsson. Jllaugi Halldorsson. Liotur Þorleifsson⁵⁾. Þorvaldur⁶⁾ Gudmundsson. Gissur⁷⁾ Biarnarson. Þorkiell Þorsteinsson. Biorn⁸⁾ Jonsson og Egill Jonsson q(uedin) g(uds) og sijna kunnugt giorandi at [þa lidit var fra hingatburdi vors herra Jesu Christi M CD lxxx og tvö⁹⁾ árr a þorkielzhuoli j vididal¹⁰⁾ manudaginn næstann firir fardagaviku vīm vorit vorum vier j dom nefnder of erligum manne Rafne Brandssyni laugmanne nordan og westan a Jslandi ad skoda. ransaka¹¹⁾ og dæma a millum þeirra Arna Þolleifssonar og Pálz Brandssonar vmbodzmanz Ormz Biarnasonar¹²⁾ vīm þann arf sem Arne reiknade sier fallit hafa oc brædrum sijnum eptir Soffiu Lopttzdotter modur Ormz enn faudurmodur sijna. og ei sijdur vīm allar þær giafer sem adur nefnd Sophia hafde

¹⁾ þ. e. 21. Maí. ²⁾ 309; — giuf = giöf; ³⁾ sendum 309; ⁴⁾ Þorualds-son 199 (rangt); ⁵⁾ Leifsson 309 (rangt); ⁶⁾ Þorvaldur 309 (rangt); ⁷⁾ Gijlse 309 (rangt); ⁸⁾ Biarni 309i 67, 199 (rangt). ⁹⁾ [67; arum epter lausnaranz hingatburd 142 (!) 309; 1402, 199 ¹⁰⁾ 67; Eidedal (!) 309; ¹¹⁾ sl. 199 67; ¹²⁾ Brandssonar 199 67, 309 (rangt).

gefit vr aullum sijnum peningum. huorsu logligar þær skyllde vera.

laugdo þessar fyrgreinder menn Pall og Arni sig þar vnder dom med handabande.

Nu af þui ad vor landz log)¹ so vtuijsa²) ad sonar sonur skal taka jafntt uid dottur þui dæmdum vier Arna og brædrum hanz þridiung. Enn Ormi ij hlute af arfue epter Sophiu bædi j londum og lausum eyrei³). Enn þau odul sem meire ero og fader Arna stod til leysi hann ef hann vill⁴) fimtta hlut minna enn verd ero (nu⁵) j næstum⁶) fardaugum [Lx^o ⁷) jnnan sueitar Pali Brandssyne j haund j fulluirdu gosse. enn ef hann leyser ei suo sie hann af þeirri lausn bædi firir sig og brædur sijna.

[Nu saker þess⁸ j annari grein ad þar kom ei fram firir oss ad peningar epter Sophiu andada væri meire enn hun hafde at erfdum tekit epter faudur sinn og modur. þui dæmdum vier at hun skyllde ei mega vr sijno erfdagosse meir med laugum gefa enn Tijundargiof. Enn ef tijundargiofin hrycki eigi til giafanna. þa skyldi so firir huorium skerda sem tala rennur til epter fiarmagne. vtan salugiafer þær skulo fyrst oskertar af lukazt. Enn⁹) tijundargiof dæmdum vier fimta huortt hundrad. kynne og suo ad¹⁰) profast ad Sophia hafi haftt nockut aflagoss þa skyldi hun hafa vr matt gefa fiordungzgiof. Reiknast og svo til ad Ormur sonur hennar meigi epter Tijundargiof hallda badum jordunum Fagradolum¹¹) þa skyldi honum skiptast til eignar þad sem þá þyrftti aptur ad leggiast. Enn þratt nefndur Pall vmbodzmadrur hanz kiosi j huorri jordunne þad skyldi vera er til skiptanna legst.

Samþykktu þennann vorn¹²) dom med oss adur nefndur Rafn Brandsson laugmann og [setti sitt innsigli med vorum innsiglium firir þetta vort domsbref. hvert¹³) skrifat var¹⁴) a Asgeirsó [i Vididal a sama ari ¹⁵) ij dogum sijdar [en fyr segir¹⁶).

¹) laga bok 67; ²) ut visar 67; ³) avrum 67; ⁴) uilldi 309; ⁵) [sl. 309; ⁶) næstu 309; ⁷) sl. 67; ⁸) Paradolum; 199 Faxadölum 1Bíel. 79. 4to þar a dalnum 309; ⁹) sl. 309; ¹⁰) [et cetera 309; ¹¹) sl. 309; ¹²) [sl. 309.

397.

25. Maí 1482.

í Björgvin.

VOTTORÐ Þorleifs Björnssonar um, að hann skuldi herra Jóni Smjör, riddara og höfuðsmanni í Björgvin, hundrað Ríngyllini, sem hann lofar að borga í haust.

AM. Apogr. 5514 "Efter copiu med hende Sr. Biarna Hallgrimssonar" (AM.). „Dær varisæ lectiones sem hier standa in margine og uppi yfir einstaka stöfum med minne eigen hendi, eru teknar ur copiu af þessu brefi, sem Mag. Jon Thorkeleson Widalin hafde med eigen hendi ritad efter originalnum og mier sendt, þá hann var kirkiuprestur i Skalholtte (nota: þá var enn originallenn þar). Öllu öðru bar stafrett saman i þeirre Mag. Jons copiu og hinne er Sr. Biarne hafde ritad. a sinne copiu hafde Mag. Jon sett þennann efterskrifadann titul: Vitnisburdr uppá obligatiu Þorleifs Biörnssonar til herra Jons Smör, uppa hundrad Ríngyllene" (AM.). Þetta frumrit, sem Árni getr um, hefir verið transskript fjögurra manna gert 14. Maí 1527 á Hattabergi í Noregi. Misumnr afskriptanna er alveg ómerkr.

Obligatia Þolleyfs Biörnssonar upp á j.c¹) Ríjns gylleni.

Dett giore jeg Thorleif biörnsson godum monnum kunnigt med thessu miuu opnu brefe. ath eg medkennuust ad eg er skulldug hundrad Rins gyllene herra Jon Smör riddara og hauffudsmanni ifver kongsgardenn j beren. for den kreara sem eg køpt ad honum j berenn vt af Stralsund. Skal jeg late fore thessa peninga till bergvin j haust. for utan hindur skada og forfall. Og tijll sanninde heer vm setta eg mitt jnnsigle for thetta bref skriffvat j beren laugardagenn næst for pinsdag. þa lidit var fra hingadburd vors herra Jesu Christi M. CCCC. lxxx. og .ij. aar.

398.

17. Júní 1482.

í Björgvin.

Jón Smjör „riddari og höfuðsmann upp á konungsgarðinn í Björgvin“ lýsir Eyjólf Einarsson fullan óbótamann, fyrir að hafa fangelsað og tekið Jón prest Snorrason í Bæjarstað um náttartíð og sett í járn, nema hann sætti sig við Þorleif Björnsson með skynsamra manna ráði. (Sbr. bréf frá 20. Aug. 1484).

AM. Fasc. Dipl. Norv. XXV, 20, transskript á skinni gert í Flatey

1) Stendr: ije í afskript séra Bjarna, en Árni leiðréttir.

22. Júlí 1482. Prentað í Dipl. Norv. V, Nr. 918 (bls. 661), og er þar talið dagsett 7. Júní, sem mun vera prentvilla fyrir 17.; í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 172—173.

bref um eyolf einarson¹⁾

Jag Ion smior. riddari ok hofudsman. wppa konungs gardin j biorguin. giorum viturligtt alle ath kom for rijk-insins raad j biorguin. wel burdig man. Torleif biornson ok tiedj bref forer oss med heilum ok oskoddum jnsiglum. lydandj ath erkibiskup olaf go(d)rar aminungar forðum erkjbiskup j þrandheimi. Quers siel gud²⁾ naðj. Iysti eyvlf einarson j kirkiunar bann ok pafans ok matti eigi af leysaztt fyrr enn hann warj forlijkttur med herra jon snorra-sonn. forj tej saker ath hann hafdj gripit fornefndañ jon j bæiar stad vm nattar tífd ok burtt færde med sig. j stock ok j iarn setti. wtt af huilkiñ jarn fornefndur herra jon kom. ok j eina kirkiu. kom þá for nefndj eyulfr med sina medfylgiara. ok toku forr nefnd herra jon vt af kirkennj ok fardu honom j sama fangelsi j gen. sem hann fyrr j var. forer suo dann reyrdar saker. Qalldur ek honom fyrir ein fullañ obotamann eptter þui sem stár j logbokinnj j obotamalenv. nema hann sætti sig vit torleif biornson. efter ty sem skynsomum monnum tyker skialigit verra. suo framt ath hann vill blijfa j logum vpp a kruuvnar vegna. ok a rijkisins vegna. Til sanninda hier vñ. settj jag mitt jnn-sigli fyrir þetta bref. sem skrifath var j biorguin f(r)iadaginn næsta eptter helga ljfkama dag. anno domini M^o. cd^o. lxxx. íj.

399.

22. og 23. Júní 1482

í Skálholti.

MAGNÚS biskup í Skálholti skipar á synodo með ráði nærstaddra kennimanna allar þær eignir og itök til Hofskirkju í Héraði (Öræfum), er átt hefir kirkjan á Eyrarhorni, og transskribera þeir Hofskirkju máldaga, er Michael biskup setti 1387.

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ gug, hdr.

A.M. Apogr. 2043, afskript gerð á Dyrhólum 1705 eptir transskripti frá 8. Júní 1652, sem gert var eptir transskripti frá 16. og 17. Aug. 1585, en það mun eiga að hafa verið gert eptir frumritinu. Afskript af þessu bréfi er og í Biskupsskjalasafni 2. 4to. með hendi Einars skóla-meistara Jónssonar 1752 eptir blöðum komnum frá séra Benedikt Jónsyni í Bjarnanesi (d. 1744), og hafði hann sent þau Jóni biskupi Árnasyni, en biskup fyrrum skipað að láta færa þau inn í bók (sbr. Dipl. Ísl. IV, bls. 80). En á Bjarnanessblöðunum hefir bréf þetta einmitt verið tekið eptir sömu afskriptum og Dyrhólaafskriptin. Eg hefi getið þess til í Fornbréfasafni III, 400, að transskript þessa bréfs sé gert c. 1483, en sá skilningr þykist eg nú sjá að réttari sé, að það muni einmitt gert 23. Júní 1482, daginn eptir að skipan Magnúsar biskups á að vera gerð, og er það í sjálfu sér ekkert ólíklegt. En hinu er örðugra að koma heim, að þá hafi ábóti sá verið á Helgafelli, er Helgi hét, því að eingin rök finnast til þess, að nokkurn tíma hafi ábóti verið þar með því nafni. En sémileg gögn eru fyrir því hins vegar að Haldór Ormsson er ábóti á Helgafelli 1480 (bréf 14. April það ár, Nr. 289), og gögn, sem ekki verða rekin, að hann hafi verið þar 1481 (bréf 27. Okt. það ár, Nr. 371) og eins einmitt 1482 (bréf 18. Marts og, Nr. 383) og síðan leingi. Er því ekki nema tvent til, að annaðhvort sé bréf þetta alt eitt falsbréf, sem þó er ekki líklegt, þar sumir af prestum þeim, sem hér eru nefndir, þekkjast annarstaðar frá, ellegar þá að nafn ábótans hefir mis-skrifað Helgi fyrir *Haldór*, og er það líklega.

Það giorum vier Helgi¹⁾ med Gudz nidd úboti ad Helgafelli. Jon Gislason. Audun Þordarson. Magnus Helgason. Sveinn Jonsson og Finnur Magnusson prestar Skalhollts biskupsdæmis godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad vier hofum sied. lesid og grandvarlega athugad þann máldaga kirkiunnar ad Hofi j Hieradi sem skrifadur stendur j þeirri máldagabok sem giðra liet biskup Michel godrar minningar. hvor var Skalhollts biskup. er hann svo j maldagabokinni j Skalholti ord epter ord. so sem hier seiger.

[Hér kemr máldagi Hofskirkju í Öræfum 1387, Dipl. Isl. III. Nr. 345].

Anno domini M. cd. lxxx. secundo laugardaginn næstann firir Pietursmessu og Pðlsð almenniligri prestastefnu j domkirkinni j Skðlholti giðrði sð virdulegi herra og andlegi fader brod-er Magnus biskup j Skðlholti þessa epter skrifada skickun. med

¹⁾ Svo.

ráði allra þeirra kiennemanna sem þar voru þá samankomner. ad allt það sem átt hafði kirkian ad Eyrarhorni. lönd. reka og jök. það sem epter var ospiallad. þá skyldi það leggiast til kirkiunnar ad Hofi epter þennan dag.

Þesse adur greindur herra broder Magnus giördi þessi umskipti vid kirkiuna ad Hofi með handsöludu samþycki Magnusar bonda Gunnarssonar. sem þá var eigandi ad Hofi. Fyrer halft Skaptafell fleck hann til eignar kirkiunni ad Hofi halft Svinafjall.

Og til sanninda hier um setti fyrrskrifadur herra Magnus sitt innsigli með vorum adurgreindra manna innsiglium fyrir þetta bref hvort skrifad var j Skálholti. á sama ári. degi sidar enn fyrr seiger.

400.

2. Júlí 1482. á Höli í Bolungarvík.

VITNISBURÐR Einarss Haldórssonar, að Björn Þorleifsson hafi gefið Solveigu dóttur sinni Vatnsfjörð.

Kriegers safa 2. 4to, bls. 178—179, með hendi Styrss Dorvaldssonar c. 1700.

Þaða giöri eg Einar Halldorsson godum monnum kunnigt með þessu mijnu opnu brefi. ad eg meðkiennist ad eg heyrdi Björn Þorleifsson eigna dottur sinne Solveigu jörðina Vatzfjörð. svo og heyrdi eg fyrnefndur Einar ad Kristijn Björnsdottir þad ádurnefndañ Björn Þorleifsson son sinn ad hann skyldi láta fyrnefnda jörð vatzfjörð fylgia nafni. enn tíjttnefndur Björn sagdi þar já til. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta vitnisburðarbref. Skrifad á Höli j Bolungarvík mánudaginn næsta fyrir de Sanctæ Mariæ suiptune¹⁾ Anno domini M. CCCC. lxxx. og ij. ár.

401.

4. Júlí 1482.

á Harastöðum.

VITNISBURÐR Gregoríusar Jónssonar um Dálksstaði á Svalbarðsströnd.

¹⁾ D. e. Þingmariúmessi og Svithunsmessi 2. Júlí.

AM. Fasc. XXVII, 3, frumritið á skinni, og er innsiglið dottið frá.
— AM. Apogr. 170,

Þath giore ek gregorius jonson godvm monnum vitvrligt med þessv minv opnv brefi ath ek heyrði þath talat ath gydrvn andresdotter hefde lotet jordena dalgzstadi alla a sualbardzstrond j sina penni(n)ga vm voret er þorkell bergson bonde hennar salastisz¹⁾ fyrir vm vetrenn enn jon þistel ok biorg kona hans hefde feingit frida peninga ok ofrida j stadenn. suo ok visi ek adr nefnd(ur) gregorius fyr greind gudrun bio a jordvne dalgstodvm til þess er hvn do ok akiærði hana einge ne omakadi vm fyrgreinda jord svo ath ek heyrde þess getit. ok þa tok ath sier þorkell sueinsson jord ok penninga ok hiehltt medan hann lifði ok þa sueinn þorkellsson efter hann ok hann gaf dottur sinne er bauduar finnuzson atte ok hier ueit ek avúgvæn hafa verit akiærdañ af þessvm ok eigi þa sem a hafa bvit sidañ á oft nefndri jordu af erfingivm þorkels bergssonar svo ek hafi þat vitat vppa floritigi uetr ok her skal ek sveria epter ef þvrfa þykir. ok til sannenda hier um setta ek mitt jnsigli fyrir þetta vitnisbvrðarbrief er skrifat var a harastodum j hniorskárdal translacio sancte martine ok epýscopi þa er lidet var fra hingathurd vors herra ihesu christi þvsvvñd fiogvr hvñdrvd lxxx ok t(u)au ar.

402.

21. Júlí 1482.

í Kirkjubæ.

ÞORKELL prestr Björnsson fær Magnúsi biskupi í Skálholti upp í barneignasektir og önnur brot jörðina Eyjar í Breiðdal, en 10 hundruð í Gílsá í Breiðdal og þar til fimm hundruð standi fyrir brigð.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 18, frumrit á skinni og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2497 „accuratissime“.

Vm iordina eyjar er liggur j austflordum.²⁾

Þat giore eg³⁾ þorkell prestr björnsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ad ek³⁾ med-

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ³⁾ Svo.

kennuñzt ad eg¹⁾ hefi fengit minum herra biskupinum herra magnuse med gudz nad biskupe j skalholhti jordina eyiar er liggj j breiddal j heydala kirkiusokn med allum þeim gægnum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nýju og eg¹⁾ vard fremzt eigandi at j þær sekter sem eg medkennuñzt ad eg hefi brotligr ordit j barn-eignum og ædrum brotum enn ef nockur lagarípting kann vppa ad koma fyrr greinda jord eyiar þa set eg¹⁾ þant og fæ eg til fullrar eignar fyrrnefndum herra magnuse tíu hvndrut j jordunne gilsæ er liggur j breiddal j sæmu kirkiusokn med allum þeim gægnum og gædum sem fyrr greindri jordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nýju og eg¹⁾ vard fremzt eigandi ad og þar til fimm hundrvt af mer edr minum erfingium þeim sem rípta vilia fyrgreinda jord eyiar. Og til sanninda hier vm sette eg mitt jónscigli fyrir þetta bref skrifat j kirkiubæ a vtmannasueit miduikudaginn næsta fyrir jacobsmessu vm sumarit anno domini M^o cd^o lxxx^o secundo.

403.

22. Júlí 1482.

í Flatey.

TRANSSKRIFT af bréfi Jóns riddara Smjörðs um bannsetning Eyjólfis Einarssonar frá 17. Júní 1482 (Nr. 398).

AM. Fasc. Dipl. Norv. XXV, 20, frumtransskriptið á skinni. Prentað í Dipl. Norv. V, bls. 661. Af þrem innsiglium eru hin tvö fyrstu döttin frá. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 173.

Medkennvmstt værr gudne jonsson einar brandzson ok hafliði skulason. at vær hofum sied ok yferlesit opit bref werdug herra. þerra jons smiors riddara ok hofudsman [ð kongsgardin²⁾] j biorguin med hans heilu ok oskoditu insigli. Suo latanda ord eptter ord sem fyrr skrifat stæ. Ok til sanninda hier vm settvm vær wor insigli fyrir þetta trannskriptarbef. skrifat j flatey a breidafirdj. manvdagin næsta fyrir jacobi apostulj. a sama úrj sem fyrr seiger.

¹⁾ Svo. ²⁾ [á spássiu og nokkuð óglögt vísað inn.

404.

23. Júlí 1482.

í Flatey.

TRANSSKRIFTARBRÉF af dómi ríkisráðsins norska um góz Þorleifs Björnssonar frá 25. August 1481 (Nr. 360).

AM. Fasc. XXVI, 27, frumtransskriptið á skinni. Af sex innsiglium eru fjögur fyrir.

Medkenunzt ver einar brandsson þorkell sueinson sigurdr ionson are magnusson. jon asmundzson og þorkell oddzson með þessu woro opnu brefi ath ver hafvum sied og yferlesit opit domsbref þessara fyrnefndra verdug(r)a herra og ærligra manna krununnar væpnara og ríkis ráds j norege. með þeirra heilum og oskauddum hangandi innciglium suo latande ord epter ord sem fyrr skrifad stár. Og til sanninda hier um settum ver fyr nefnder menn wor jnn-cigli fyrir þetta transkriptarbref skrifath j flatey á breida-firde þridindaginn næsta fyrir iacobs Messo áre síjdar enn fyrir segir.

30. Júlí 1482.

405.

22. August 1493. á Skriðu í Fljótsdal.

VITNISBURÐARBRÉF tveggja manna um skilmála Magnúsar biskups góðrar minningar og Orms prests Eirikssonar, að Ormr prestur skyldi gjalda kirkjunni á Hofi í Vopnafirði tuttugu hundruð í næstum fardögum, og skyldi hann þar með kvittr við staðinn um alla staðarpeninga.

AM. 263. Fol. bls. 4, máldagabókin forna frá Skálholti, skr. 1598.—AM. Apogr. 5758 með hendi Árna Magnússonar (eptir 263. Fol.).

gamall maldage.

Þad giorum vid hallsteinn þorsteinsson: oc Gvnnlaugur Biarnarson godvm monnvm kvnnugtt með þessv ockrv opnv brefe: þa lidid var fra hingad burd vors herra jesv christi M. cccc. lxxx oc tuo ar: næsta dag epter olafsmesso firri vm svmarid vorum vid j hia: savm oc heyrdum a: ord og handaband biskup(s) Magnus: godrar minningar: oc Orms prestz Eirekssonar: ad suo felldur skilmale for fram

með þeim að adurnefndur Ormur prestur: lofada að gjalda kirkiunne á Hofe í Vopnafirde xx^o í öllum þarflegum peningum: að næstum fardögum. Skyldu þratt nefndur Ormur prestur hie með vera kvittur við stadinn: um alla stadarsins peninga: sem hann atti honum að gjalda: að þessum peningum luktum. Og til sanninda hie um: settum við okkur jnsigle fyrir þetta bref: skrifad á skridv í fliotzdal fimtudaginn næsta fyrir Bartolomeus messv: Anno domini M.º cd. xcij.

406.

31. Júlí 1482.

í Grundarfirði.

DIDRIK Pining hirðstjóri og höfuðsmaðr yfir öllu Íslandi skipar Magnúsi Þorkelssyni sýslu milli Varðgjár og Úlfsdalafjalla (Vaðlaþing).

AM. Fasc. XXVII, 9, frumrit á skinni, og er innsigli Pininga heilt fyrir bréfinu.

Syslubref Magnus Þorkelssonar a(f) Didrich
P(ining) Anno 1482.¹⁾

Þat giore eg dirich pining hirdstiore ok hofudsmann yfer öllu jslande godum monnum kunnigt með þessu minn öpnu brefe ath eg hefe vnt ok skipat ærligum dande manne magnuse þorkelssyne mins herra kongsins sýslu ok vmbod í millum vargiar ok vlfsdalafjalla með rekum ok renningum huolum ok hafrextum ok al(l)re þeirre rentu sem greindre sýslu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu. skal hann iarder byggia þær sem eg hefe eigi adr rad fyrir giort tolla ok viseyre vth ath krefia ok upp ath bera. skal hann aull mál smærre ok stærre segta ok sækia ok nidrsetia ok fyrir sig stefna prof æ taka ok doma uth ath nefna ok dag ath gefa þeim monnum sem í vandræde kunnu ath falla sem gud late færre en fleire. ath öllu jafnfullu sem eg sialfr. Skal hann eignast aull. vj. marka mal ok þær fyrir jnnan. en ef

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld þeirri sömu, sem víða hefir ritað á spássur Svalbarðsbókar af Jónsbók (AM. 843. Fol.).

stærre mál kunnu til ath falla þá skal hann mior þar fullan reikningskap af giora upp a mins herra kongsins uegna ok minna. bið eg vm alla dande menn ath þier sieud honum greider ok godvilinger vm þann godvilia sem þier vilid honum giort hafa. skal hann þessu minu vmbode ath fylgia til næsta anaxarþings ok þat leingur sem eg giore eigi adra skipun æ. skal hann fulla makt til hafa skatt ok viseyre saman taka ok vth ath krefia þan sem þetta næsta vmlidid ar fallit hefer ok þeim quittan gefa sem luka vilia enn þeim fullar saker a gefa sem eigi vilia gialda. skal hann ok fulla makt til hafa vmbodsmann ath setia fyrir sik ef hann kann þess med þurfa. En skile skattenum til bessa-stada. Ok til sanninda hier vm sette eg mitt jncigle fyrir þetta syslubref scrifat j grundarfirde midkudagin næsta fyrir Olafsmessu seinne anno domini M cd lxxx secundo.

407.

4. August 1482. á Illugastöðum.

ÞORLEIFR Andrésson selr Ólafi Þorvarðssyni átján hundruð í jörðunni Bergstöðum í Miðfirði fyrir jörðina Tungu í Hrútafirði, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXVII, 14, frumrit á skinni, frá Staðarhóli. Af fjór-um innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 1489 (eptir frumritinu).

Þath gioruð uær gunnar biarnarson. fuse Juarsson. brandr olafsson ok jon eireksson godum monnum uiturligt med þessu woro opnu brefe á. stadarbacka j midfirði sunnu-dagin næsta eptir krossmessu um uorit¹⁾. þa er lidit uar fra hingatburd worss hera ihesu christi þushund flogur hundrud attatiger ok tuau ar woruð ver j hia saum ok heyrduu á ord ok handaband þessara manna olafs þoruardzsonar af einni halfu enn þorleifs andressonar af aþare ath sua fyrir skildu at þesser fyr nefnder menn keyptu jordum sin j milli. er sua heita. sellði adr nefndr þorleifr fyr nefudum Olafi atian hundrud j bergstodum j midfirði til fullrar eignar ær liggr j stadarbacka kirkjusokn med ollum þeim gognuð ok

¹⁾ D. e. 5. Mai.

gædum sem þeim atian hundrudum greindum hefer fylgt bædi at fornu ok nyiu ok hann ward fremst eigandi at. hieꝛ j moti gaf opt nefndr olafur iordina tungu j hrutafirdi er liggr j stadar kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok gædum sem greindri jordu hefer fylgt bædi at fornu ok nyiu ok hann uard fremst eigandi at. atti þorleifur at bæta husamun a jordune tungu olafe epter þui sem þeim kæme saman eda sex menn giordi þeirra j mille ok giora a bergstodum skala ok bur kauplaust epter þui sem titt nefndr olafur villdi til fa efnet at uidum ok torfu. skylldi huor um sig suara laga riftingum a greindu. jordum en bader halda til laga. skylldi huor um sig ganga aptur at sinni jordu sem att hefdi ef med logu. geingi af. at næstum farogum domlaust. Ok til sanninda hieꝛ wm settum vier fyr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta jardakaups bref er giort uar a illugastodum a uaznesi sunudagin næsta epter olafsmessu sidare a sama are sem fyr seger.

408.

4. August 1482.

á Móbergi.

BENEDIKT Magnússon lykur Ingibjörgu Þorvaldsdóttur konu sinni mála hennar, og er þar í Vík og Hóll í Reynistaðarþingum.

Frumrit á skinni úr safni Jóns Pétssonar nú í Landsbókasafni. — AM. Apogr. 5655 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er á kálfskinn. Öll Jnsigle med þveingium eru j burt, sem a þveingiaförunum sýnast ad hafa verid sex“.

Þeim godum monum sem þetta bref sia eda heýra senda þosteinn prestur illugason. annoddr einarsson. ion haflidason prestar. ion hallgrimsson. þosteinn markus son ok þiodolfur oddz(son) leikmenn. kuediu guds ok sina kunnigt giorandi. at þa lidit var frá hingat burd vors herra iesu kristi þushund fiogr hundrut. attatigir. ok tuo ær. þridiodagen næsta fyrir jacobsmesu¹⁾ j grimstungum j vatzdal. vorum vær i hia saum ok heýrdum a ord ok handaband þeirra

¹⁾ þ. e 23. Júlí.

benediktz magnussonar af einne halfu. ok ingibiargar þorualldzdottrur af annare at suo fyrir skildu at adr nefndr benedikt magnusson lukti fyr nefndri jngibiorgu þorualdzdottrur kono sinne j sinn mala iordina vik j skaga firði er liggir j reynes stadar kirkiosokn til fullrar eignar vndan sier ok sinum erfingium fyrir tiutigi hundrada. ok þar til hol þar et næsta er ligur j reynesnes stadar þingum fyrir .xx. hundrut. ok þar til .xx. hundrut þau hun vildi hafa. dæi fyr nefnd jngibiorg fyr en adrnefndr benedikt þa skildi benedikt sier aptur adr nefndar iardir vik ok hol til eignar. en luka erfingium fyrnefndrar jngibiargar suo uorna penninga sem þeirra kaupmalabref þar um vottar.

ok til sanennda hier um setium uier fyr nefnder menn uor jnsigli fyrir þetta bref skrifat var a mobergi j langadal sunno dagen næsta fyrir laurencius Messo. a sama dri ok fyr seger.

409.

18. August 1482.

í Flatey.

VITNISBURÐARBREF þriggja manna um það, hver bréf Dorleifr Björnsson hafði með sér til Danmerkr, og bauð „fram á kongsins náðir og ríkisins ráð í Noregi á Öxarárþingi á Íslandi“, svo og í „kanceleri“.

AM. Fasc. XXVII, 7, framrit á skinni. Af þrem innsiglium er nú hið fyrsta dottið frá.

Vitnisburðarbref er eg hafði j kancelerie.¹⁾

Þath giorum uer sygurdr jonsson þorkell sueinsson og sygurdr einarson godvm monnum kunnigt med þessu uoru oppnu brefi at uer medkennuuzt at vær forum med þorleifi biornsyne til danmerkur og aptur til noreges. og vær vissum fyrir full sannindi. atþ fyr nefndr þorleifur biornson hafði til danmark med sier þau bref er hann hafði bodit sig og sin skilriki fram a kongsins nader og ríkisins rad j noregi a auxararþingi a jslandi. Ok²⁾ suo uissu uer fyrir

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Dorleifs hirðstjóra Björnssonar

²⁾ Svo hér.

nefnder menn ath aðr greindur þorleifur hafði með sér aull þesse bref sem hier epter standa skrifut og upptalin og fleire aunnur. og baud þau til ransak fyrir minn herra konginn þar j danmark og kancelleri Enn under rett fyrir rikissins rad j norege og hann hafði þau þar til retta suo uær uissum. Eru þat fyst þav bref er gudmundar peningum til heyrer og helgu þorleifsdottur hans eigin kuinnu. Mærkræf aull. dalsbref. kollabæiar doma og aunnur þau bref sem þar til heyra. alltanæsbref. stadarholsbref vm þa peninga sem þar til heyra. og loptur ormsson atti og solveig moder hans. enn stefane lopzsyni feill¹⁾ til erfdar. auðsstadabref. eirex lopzsonar forsuar er hann hafði a þingi og sumarlida sonar hans. samþykktaræf af enum beztum monnum um landzins nauðsýniar. bref steinýnar biornsdottur er henne voru apttur dæmder²⁾ og bref er andresi ormsyni heyra til. Og¹⁾ til saninda hier vm settum (vær) vor insigle fyrir þetta bref skrifad j flatey aa breidafirði sunnvdaginn næsta epter assumcio sancte Marie þa er lidit uar fra critzburd M. cccc. attatiger og tuo ar.

410.

30. August 1482. á Stadarhóli.

28. Apríl 1483. á Bakka í Öxnadal.

ARNFINNR Jónsson selr Arnóri Finnsyni jörðina Höskuldsstaði í Laxárdal fyrir Mýrar í Miðfirði, er Arnór lét með samþykki Helenar Jónsdóttur konu sinnar, og þar til ellefu hundruð í þarflegum peningum, en Arnór skyldi eiga lausn á Mýrum.

AM. Fasc. XXVII, 15, frumrit frá Stadarhóli, nokkuð fáid. Tvö fyrstu innsiglin eru döttin frá. — Apogr. 1490.

bref fyrir höskuldzstaudum j laxárdal

Anno 1482.²⁾)

Þatt giorum ver sveinbiorū prestur palsson hallvr asgrimsson ok jon biornsson godum monðum kvnnigt med

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

Þessv vorv oppnv brefi æ stadarholi j savrbæ fottvdagin næstta fyrer egidiussnesso þa er lidit var fra hingattbvrð vors herra jhesv christi þvshvnd flogur hvndr(v)d atta tiger ok t(v)av ær vorvum vær j hia savm ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna arñfins jonssonar af eirne alfv en arñor(s) finssonar af annare at svo fyrer skilldv at fyrr nef(n)dr arnfinvr selde adr greindvm arñore jordina hoskosz-stade j laxardal er ligur j hiardarholttz kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok gædvum sem greindre jordv fylger¹⁾ ok fylkt hefer ath fornu ok nyiu ok hann uard fremst eigandi ath. hier j mot gaf optnefndur arnor titnefdum²⁾ arñfinne jordina myrar j midfirde er liggur j mels kirkiu sokn med samþýcke ok upplage helenar jonsdottur kuinnu sinnar med ollum þeim gognum ok giædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok þau urdu fremst eigandi og³⁾ þar til ellifu hundrud j þarfligum peningum. skýllde þrattnefndr arnor leýsa jordina myrar til sin fyrir tolf kugillde ok atta hundrud. j fridum peningum ok iiii hundrud j þarfligum peningum þa uti uæri þriu ær. scýllde huor þeirra fyrer sig suara laga riptingum a þeirre jordu er huor selde audrum enn bader hallda til laga. Ok²⁾ til sanniinda hier um settum ver adrgreinder menn nor jnsigle fyrer þetta jardarkaupsbref er scrifat uar æ backa j auxnadal manudagenn næsta fyrer festum philipi et jacobi ari sidar enn fyr seger.

411.

4. September 1482.

í Laufási.

VITNISBURÐER þriggja manna um samning þeirra Magnúsar Þorkelssonar, vegna Kristinar Eyjólfsdóttur konu sinnar, og Guðrúnar Gunnlaugsdóttur um arf eptir Eyjólf heitinn Arnfinnsson.

AM. Fasc. XXVII, 16, frumritið á skinni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu; miðinnsiglið er dottið frá; brot af hinum er fyrir bréfinu.

¹⁾ Hér skiptir um hönd á bréfinu, og er alt niðrlagið ritað með auvari hendi en fyrri hlutinn. ²⁾ Svo.

Þat giorvm ver tumaes gudmunztson. hallur rnuuolfs-son. þorgils halzson godum monnum kunni(g)t med þessv uoru optau bref(i) at þar uorvm uer j bia savm og heirdvm áá ord og handaband þessara manna magnus þorkels-sonar af eini alfu en gudrunar gunlauxdottur af annari firir þan askillnad at þeira uard a mille vm arf og peninga reikning kristinar eyolfsdottur koñv sinar. at hann reiknadi sier fimtvng vr grytvbaka og vr avllum þeim peningvm er eyolfur heitten anfinzson at(t)e a deyanda deigi. enn gudne eyolfsson broder hennar hafdi at sier tekit ologlega og let huorke virda ne lagaueg a ganga og firir þatt setti adur nefnd gudruñ j borgan tuær jarder er suo heita svinarnes bringsdal og þar til. v. malnytu kugildi. skyldi fyr nef(n)dur magnus þessar iardir og kugildi at sier taka leigur og lan(d)skylder upp bera þar til er ret(t)ur laga veg(ur) geingur aa vm fyr skrifadan aarf og peninga.

Ok til saninda hier um setvm uer fyr skrifader menn uor jnsiglle firir þetta uitnisburðarbrief er giort uar j lavfase j eyafirdi a midvikudaginn næsta firir mariv Oesso sidari þa er lidit var fra¹⁾ hingat burd voss hera jehsv christi þvsvnd flogur hvndr(u)t aatatiger ok tav ar.

412.

24. Oktober 1482.

í Skálholti.

DóMR klerka útnefndr af Magnúsi biskupi í Skálholti um aftöku Bjarna Þórarinssonar, er Einar Björnsson og hans fylgjarar ófyrirsynju í hel slógn.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 5 eptir transskripti gerðu. 29. April 1483 og víðimeruðu 14. Aug. 1484. — AM. Apogr. 2592 „accuraté“.

prestadomur vm aftako biarnar þorarenssonar.²⁾

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda stefhan jonsson backalarius arcium. olafur oddzson. arnorr auzuraron radman j skalhollte. arne snæbiarnarson. þorleifur stefhansson. jon olafsson. skegge amundason.

¹⁾ far, framritið. ²⁾ utan á bréfinu með gamalli hendi.

jon uilhjalmsson. hakon jonson. oddr bergsson og teitur jons-
son prestar skalholltzbiskupsdæmis kuediu guds og sina
kunnigt gerandi at sub anno gracie M.^o cd.^o lxxx.^o secundo
fimtadaginn næsta fyrir festum simonis et jude j schalholte j
bisknpstungum uorum wer j dom nefnder af worum wirdu-
ligum herra og andligum faudr herra magnuse med gudz
nad biskupi j schalholte at dæma og skoda wm þa akiæru og
malafferli sem greindr herra magnus kiærði til einars biornsson-
ar wm þan malaferli sem gerduzt a læk a bardastraund þa er
einar biornsson for þangat med sinum fylginrum og bjarne
þorarinsson war oforsyniu j hel sleginn af einare biorn-
syne og hans fylgiurum og fyrir þa adra sauk at bjarne
þorarinsson war þionuztadr og takande heilagt sacrament-
um epter wm nottina er hann war særdr enn sleginn j hel
epter wm morgu(n)inn hinn næsta. Jtem fyrir þa þridiu
sauk at einar biornsson hafdi sidan geingit oleystur j hei-
laga kirkiu j ohlydne og tekit þionuztu og heilagt sacra-
menta og wm samneyte wid adra cristna menn.

Nu med þui greindr einar biornsson lagdi wnder þar
þa fyrir oss þann dom eda urskurd sem herra magnus med
guds nad þar yfer segdi eda segia lieti wm adrskrifadar
saker og malaferli at hann skyllði þat hafa og hallda sem
hann yrði þar þa skylldugr gior og dæmdr wpp a heilagr-
ar kirkiu wegna. Nu saker þess at opt greindr herra
magnus kom þar þa fram fyrir oss med suodan prof at sira
andrius gudmundzson hefdi handfest honum suo wordinn
witisburd at hann hefdi heyrt einar biornson lysa þui
manudaginn fýstan j iolafaustu j flatey a breidafirdi at hann
skyllði finna biarna þorarinsson ef hann wæri uestur a
sañdi og hann skyllði ecki fordatz hann leingr suo og wm
nottina þa er greindr sira andrius war sottur til biarna
þorarinssonar og hann kom heim til lækiar a bardarströnd
þa stod einar biornsson þar uti fyrir westan dyrnar enn
presturinn gieck jnn til biarna skriftadi honum og þionuzt-
ade hann epter hans bæn og beidzlu.

J þridiu grein beiddi tittskrifadr bjarne fyrrnefndan
sira andrius at bera sín bod til einars at bidia sier lifs og
grida og bauð þar til aull þau god bod er hann kunne.

enn optskrifadr einar gaf þat suar fyrir sig at eingin won væri at hann tæki hans bod nein. þui dæmdum wer adrgreindan sira andrius skylldugan at winna eid jnað fiortan daga epter sinum framburd fyrir biskup magnuse edr hans wmbodsmanni. sor og optgreindr sira andrius hier at fullan bokareid epter þui sem dæmt war og adr skrifat stendr fyrir sira arnore auzurarsyne er þa hafdi þar wmbod til af herra magnuse. beiddunzt wer fyrrnefnder domsmenn og epterspurdum einar biornson huort hann hefði nockur prof edr langliga afsakan j mot adrgreindum saukum enn (hann) sagdizt eingin hafa. Nu af þui at oss litz einar bi[or]nson flocksforinge og fullr hófuzman uerit hafa j þessare ferd at lata sla adrgreindan biarna þorarinsson fyrir þa grein j hel at hann war þar med sinum monnum og hieilt þa bædi fyrir og epter suo og fyrir þa adra grein at optgreindr einar war beiddr lifs og grida [fyrir titt]nefndan biarna og fieckzt ecki. Þui dæmdum wer þrattnefndan einar skylldugan at taka lausn og skripter af heilagri kirkiu og sekan niu morkum fyrir tilferd og atwist. suo og fyrir þridiu sauk at adrgreindr biarne heitinn hafði tekit guds likama og war sidan ofursyniu j [hel] sleginn. Nu saker faheyrdz odæmiligs storuirkis sem sialdan edr alldri hefer wid borit hier a woru landi dæmdum wer optskrifadan einar biornson og hans fylgiara sialfsetta wt af heilagri kirkiu og hennar sacramenta og skyllduga at taka lausn og skrifter sierliga hier fyrir af heilagri kirkiu enn þuilikar fiarsekter sem hann werdr hier fyrir skylldugr wppa heilagrar kirkiu wegna dæmdum wer under dom og urskurd herra magnus med guds nad biskups j schalholiti. Jtem med sama dome dæmdum wer optnefndan einar biornsson fyrir oblydne jnngongu heilagrar kirkiu og samneyti wid cristna menn sidan hann fiell j adrgreint storuirki framan til þess er hann kendizt at hann hefði heýrt biskupsins forbodsbref sidan xij aurum fyrir huern hatidisdag þann sem j sextan daga halldi er sex aurum fyrir huern helgan dag en þrim aurum fyrir huern runhelgan dag wtan hann færi sig undan med eidi fyrir biskupinum edr þeim sem hann til skipar jnnað tueggia manada epter þui sem hann er til fær og

sekan þrim morkum fyrir þionuztutekin. skal opt nefndr einar biornson edr hans wmbodzmadrur hafa lukt allt adr greint sektafe herra magnuse biskupi j schalhollte edr hans wmbodsmanni at næstum fardogum jnnað þessa biskups dæmis. samþykkti þenna worn dom med oss wor andligr fader herra magnus med guds nad biskup j schalholti. suo og war þessi nor domur uppsagdr og jð skriptis framborinn at einare biornsyne nærucanda. Og til sanninda hier um settum wer fyrr nefnder prestar wor jnnscigli fyrir þetta domsbref skrifath j sama stad degi og are sem fyrr seger.

413. 28. Október 1482. á Hofi í Vatnsdal.

STEINÞÓR Sölvason fær Einari Oddssyni, með samþykki Oddfríðar Gísladóttur konu sinnar, til fullrar eignar tuttugu hundruð í jörðunni Hofi í Vatnsdal, en Einar geldr Steinþóri Fjós í Svartárdal og níu hundruð að auki.

AM. Fasc XXVII, 4, frumrit á skinni með þrem innsiglum, og hafa þau aldrei fleiri fyrir bréfið komið.

Dath giorum ner gunlaugur þorkelsson. liotur þorleifsson. gisli filpusson. runolfur arnbiarnarson og jon biornson. Godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefi. at þa er lidit war fra hingatburd uors herra ihesu christi þusuñd fiogur hundrut attatigier og ii ðr manudaginn næsta fyrir allra heilagra messu á hofi j uazdal uorum uier j hia saum og heyrðum æ ord og hañðaband þeirra einars oddzsonar af einne halfu og steinþors soluasonar af annare. at suo fyrir skildu at nefndr steinþor selldi fik og handlagdi greindum einare til fullrar eignar med upplagi og samþyk(i) oddfridar gísladóttur kuinno sinnar xx hundrata jardar part j greindri jordu hofi j uazdal med ollum þeim gognum og gædum sem fyr sogdum jardarpart fylgir og fylgt hefer att fornu og nýu og adr nefndr hion urdu fremz eigandi at med logum. hier j mot gaf oppt nefndr einar tittnefndum steinþori jordina fios er ligur j svartardal i

hlidar kirkiu sockn med samþycki asu eigilsdottur konu sinar med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nýu og þar med vi malnýtu kugilldi og iii^e j ollum peningum. attu þessir peningar gialldaz aaller at næstum fardogum. skylldi huor oppt nef(n)dra mana einar og steinþor suara lagaríptingum a þeirre jordu er att hafdi en huor vm sig hallda til laga [er keypti¹⁾] og hier til lofadi einar at suara kirkiv reikningi suo miclum sem steinþori hefer borit at suara upp aa suo langan tima sem han hefer halldit fyr greindan jardar part. Og til saninda hier um settum ver fyr nefnder men vor incigli fyrir þetta bref er giort uar j sama stad dag og ar sem fyr seiger.

414. 30. December 1482. í Þórsnesi í Harðangri.

AFLÁTSBRÉF Ólafs Rögnvaldssonar biskups á Hólum handa Nikulásargildinu (gildisbræðrum) á Austursyn í Harðangri í Noregi.

Ferðamannen, Bergen 1865, Nr. 4—5, bls. 19, eptir frumritinu á skinni, er fanst á Austursyn, en er nú komið í Ríkisskjalalagasafni Norðmannna. Dipl. Norveg. VIII, bls. 424—425, eptir frumritinu.

Vij Olaf med gudz nad biscop aa Hoolum j Islandi heils-um ollum godum monnum sem þetta bref sia edr heyra kiærliga med gudi ok vorri fru. kunnigt giorandi. ath Halldor Eysteinnsson oldurmann j sancti Nicolaj gilldi aa Austursyyn j Harðangur ok tuo dandimenn med honum Jon Andresson ok Vikingur Olafsson kuomu til voor ok badu ooss aa gudz vegna. ath vij skulldim gifua til fyrsagt gilldi nockurar afgifter synda ok aflat þeim til styrktar ok hialpar. er fyrnefnt gilldi hialpa ok styrkia. þuj gudi til heidur. jomfru Marie. sancto Nicolao ok ollum gudz helgum. hofum vij forer þeirra bænastad skulld af þuj valldi. gud hafur ooss vntt floratigu daga aflat. ollum bræðrum ok systurum j nefndu gilldi er sinar synder vilia skripta jdra-astz ok bæta vid gud. samaleidis ok skulu þeir niotandi

¹⁾ [b. v.; vantar í frumbréfið.

vera fyrsagt aflat er optnef(n)t gilldi stydia ok styrkia med sinar godar tillogur. testamentum. gafur. messum ok salutidum. pater noster. et aue Maria forer ollum gilldisbrædrum ok gilldissystrum. ok ollum kristnum salum. ok suo forer allt annath gott. er þeir vilia giort hafua.

Ok til sannenda hier vm þa þryckium vij vortt sigl forer þetta bref sem skrifath var æ þorsnesi sietta dag jola anno domini m^o cd^o lxxx^o secundo.

415.

[1482].

ANDSVÖR Nordlendinga til Ólafs biskups á Hólum um skyldur presta og kirkna, einkum um tiundareikning af hálfkirkjum og um biskupsgistingar, svo og varnargreinar þeirra um þau efni.

AM. 381. Fol., 5 blöð laus í arkarbroti með hendi Hákonar Ormsonar. Grunnavíkr-Jón skrifar á spássiu: „giört í tíð Ólafs biskups circa ann: 1479. er mod bendi Hákonar Ormssonar exaratum 1644“. Ártalið 1479 er þó rangt, því að þessi skrá er meðal annars svar upp á bréf Gauta erkibiskups frá 22. Sept. 1481 (Nr. 364 og 365). Skrá þessi mun því gerð sumarið eða haustið 1482. Ólafur biskup er í Noregi vetrinn 1482—1483; hefir farið utan haustið 1481 (Sbr. bréf frá 24. Júlí 1481, Nr. 355) og hefir þá verið utan þrjú ár (1481—1483). Sjá bréf frá, 18. Apr. 1486.

Andsvar Nordlendinga vīm presta og kyrkna skylldur.

J Naffne Vors herra Jesu Christi. biodum vier med einu samþycke bændur og almugie sem byggia og bua i holabiskupsdæme. þeir nu eru hier samankomner so felldann bodskap.

J fyrstu að vier biodum oss auðveldlega vnder lög og riettende. bæde med kongdomenn. heilaga kirkiu og þeirra vmbodsmenn. og þð að styrkia og stydia til allra riettra mæla epter lögum og vorre skylldu epter fornu og nyiu. Suo og beidunst vier að þeir late oss faa og haffa þaug lög og riettende sem þeir skyllast oss epter lögum og gömlum siduana og Biskupsdæmennu og almuganum i þui byggjande kann þórf og naudsyn til að verda. Enn beidunst vndan allre þuijngan og olöglegre ásokn og yffer-

gánga mote gömlum vanda og landssins lagariette. Virdest oss kongdomssins riettur og heilagrar kyrkiu so saman settur með stóðdu endemarke og framsettum greinum. að huörke mega höfðingiarnir efi þeir geima laganna riettelega. að ánaudga edur þreyngia folkenu með öf mikillre ágyrne. og að ei meige favitrer menn synia höfðingium þeirrar skylldu sem þeir haffa áður riettelega vnder geinged. Þui vilium vier konge vorum og Biskuþe og þeirra vmbodsmönnum eige¹⁾ synia slijkrar hlydne og þegnskylldu sem vier og vorer forelðrar haffa þeim og þeirra forfedrum loffað og jðtad epter þui sem lögmdlid kongdomssins og kyrkiunnar skipar og skyrer með stóðdu endemarke huorra-tueggia vegna suo vier meigum með nãd og frelse byggia og bua vnder vernd og fyrerhyggju þessara tueggia Guds vmbodsmanna. Skulum vier fyrst allra heidra Gud. heilaga kyrkiu og hennar formenn. og veita þeim þa hlydne og riettende sem vier erum að lögum skyllðuger. enn vernda ei til þeirrar ogiptu sem optlega heffur yffergeinged aff missette og sundurþycke mille kyrkiunnar formanna og leikvalldssins og annars almuga i landinu. Vilium vier með sönnum godvilia giallda og greida tolla og tijunder og skipadar skylldur. þær sem vier eigum heilagre kyrkiu og hennar vmbodsmönnum að giallda epter lögum. sem forn ænta og gamall landssins sidvane heffur a verid og huorskyns haattar edur tegundar það kann heldst að verda það christendomenum ber epter lögum að hallda og naudsyn kann til verda. Vilium vier og hallda þang lög og bodord sem lærder menn boda og skipa i heilagre kyrkiu. þau sem biskupleg formæle heffur fyrer geinged og lærder og leiker haffa með einu samþycke ásetter orðed. að oskiardum vors nãduga herra kongssins riette i alla stade.

Giörum vier nu öllum godum mönnum heyrum kunnugt. að vier höffum sied og heyrð og yfferlesed breff og bodskap virdulegs herra Erchibiskupssins aff Nidarose²⁾ suo hlíodanda að vor andligur fader Biskup Olaff á Holum

¹⁾ eigis, þær. ²⁾ Dað er bréf Gauta erkibiskupa frá 22. Sept. 1481 (Nr. 364), en ekki bréfið frá 15. Sept. 1478 (Dipl. Isl. VI, Nr. 153).

haffe klagad fyrer sier. ad vier vilium honum ónguann reikningskap gióra aff tijundum og ódrum eignum sem hlífkyrkium tilheyra. suo ad kyrkiurnar margar fordiarffast og nidurfalla fyrer vort forsómmelsis skulld og ónguastads synest huort kyrkiunnar skyllda bliffur stóð. og so i Erchebiskupssins breffe. ad hann ried oss og hóglega baud vnder hlydne ad gióra hiedan i fró riettann reikningskap aff kyrkiutijundum og óllum ódrum kyrkiunnar rentum. Enn vīm kostnad og næturlegur aff hlífkyrkium skyllde fara epter þui sem Biskups naudsyn tilseiger i hañs frid og kyrkiunnar magt er ad halda og fielle i þeirra reikningskap huad standa kynne þesse biskups gǫsting. heffur og Biskup Olaffur beidt hier suars vīm huad dǫndemenn villia hier ad gióra edur suar til gieffa. Geffum vier og nu þad suar aff vorre hende. ad vier vilium allann erchebiskupssins bodskap og lógliga skipun og annarra vorra yfferbodara styrkia og halda epter þui fremsta sem vor skilningur til ber epter fornum landssins laganna riette og kyrkiunnar lógmdle tilheyrer sem konganna skipaner. riettarbætur og saattmdle vtvijsar. ad fornu og nýiu skal i Holbiskupsdæme yffer ganga.

Enn þar sem so stendur i Erchebiskupssins bodskap. ad hann baud oss ad gióra reikningskap aff kyrkiutijundum aff hlífkyrkium edur vīm gisting og næturlegur ad þeim. vitum vier eingen lóg. breff edur mǫldaga. heffid edur vana edur nockra lóglega jǫtan þar til vera nie verid haffa. helldur vitum vier ad fornu og nýiu haffa yffer geinged. ad þo Holabiskup haffe visiterat annadhuort úr huorn hluta sijns Biskupsdæmis. hafe þeir gist ad alkyrkium enn aldre ad hlífkyrkium og teked so ad stadarkirkium allann þann reikningskap aff óllum þeim tollum og tijundum. skylltum og skipunum sem til þessarar kyrkiu heffur leiged og aff bænhusum til kaupz edur kostar þeim preste er ad þeirre kyrkiu syngur þar sem mǫldagar so tilseigia ad fornu. ad prestur take heima j kaup iij merkur. enn vtangardz sem til telst ij merkur aff huorre hlífkirkiu. enn halffa mǫrk aff bænhusum. Hóffum vier vijda sied og heyrte breff og skilrijke huorsu hlífkyrkiur haffa giórdar vered. og huor

æffenligur vane heffur fylgdt halffkyrkiuskyldum i hola-
biskupsdæme.

J fyrstu ad þeir dandemenn sem halffkyrkiurnar haffa
giðra lated haffa gieffed til þeirrar soknarkirkju sem jòrdin
heffur til tijundar vnnder leiged. sumer v.º sumer x.º eda
meire peninga til þess ad su leiga er aff þeim peningum
fellur aarlega. skal kyrkian til sijn taka fyrer þå tijund
sem aff þeirre jordu og peningum skyllde falled haffa.
Virdest oss flestar stadarkirkiur edur nær allar ad þessum
reikninge og kaupmåla skadlausar aff verda. þar sem þær
taka aarlega leigu aff sògdum peningum. hundrad edur
meira. Enn vier vitum faar jarder edur nær ðnguar ad
meire kyrkiutijund aff falle enn xvij alner. halffmòrk edur
v aurar. Haffa þui þeir goder menn sem þessa sðlugiðff
haffa gieffed sierdeilis og einvirdelega vpp ð sijnna peninga
teked med suo ordnum skildaga. ad ð þeirre sòmu jordu
skal hðlffkyrkiu kalla med biskups atquæde og suo vord-
inne rentu. ad þar skal syngia annann huorn helgann dag
messu. enn taka þar ij alner i kaup ð messuna og måltijd
med huorre. enn sitia ei frammar. Reiknast þå messukauped
til tueggia marka ð huorium xij månudum. Skyllde og sð
bonde er þessare kyrkiu skyllde vppe hallda til sijn taka
kyrkiutijund og preststijund aff þeirre jòrdu og lausapening-
um. og so liostolla sem forn vande heffur ð vered. Vitum
vier ðngua rentu edur reikningskap vñ kostnad. vtgliðld
edur gistingarskylldu vera eiga nie vered haffa ad halff-
kyrkium adra enn nu hòffum vier fram sagdt. Og
þennann sama reikningskap giðrum vier nu aller ydur
Biskup Olaffur med einu jðtyrde aff þeim ðllum hðlff-
kyrkium sem vier hòlldum og vmbod yfer hòffum i Hola-
biskupsdæme. Suo og aff þeim kyrkium sem og þeirrar rentu
haffa giðruar vered. ad þar skyllde syngia huorn dag helg-
ann. suo ad kaupe og koste sem þar til heyrer. Suo og
biodum vier þessa halffkyrknanna skylldu sem fyrrskrifad
er vnder ydar Biskupslega skipun og valde sem kyrkiunn-
ar lög tilvijsa þar ed suo seiger. ad Biskup skal kyrkium
rðda og ðllum eignum þeirra og suo ollum. Christnum dome.
tijundum og tilgiðffum þeim sem menn gieffa Gude og helg-

um monnum löglega sier til sálubiðlpar. þui ad eckert valld meigu leikmenn yffer slijkum hlutum haffa vtan Biskupa skipan. Presta og lærda menn skal Biskup til kyrkna skipa sem mældagar standa til. Þui biodum vier og beidunst ad þier tilskiped so lærda menn þessa kyrknanna rentu vpp ad bera sem fyrr sagdur skilmðle og maldage tilseiger.

Enn þo ad fyrr seige ad Biskup skule kyrkium ráða og kyrknanna eignum. er þad anglíóslega skilianda. þad hanns valld sem allra annara yfferbodara skal blijffa og vera epter riettu og settu lógmdle og stóddu endemarke þui sem sá heffur jótad og vnder geingod er þa skylldu heffur i fyrstu sett og tilgiöff. enn ei framar sem skriffad stendur. ad ei skulu höfðingiar sitt endemark yffergánga til ad anaudga sijna vndermenn framar enn lög votta. Stendur so i R. B. virdulega herra Eiricks med Guds myskun Noregs kongs. ad þar sem hann skipade med Biskupanna samþycke og sáttmala leikmonnum halld og forræde á kyrkiu og kyrkna eignum sem þad kongsins breff tilseiger. skyldu þeir hallda þar med þuilijkum kiennemannaskylldum sem sa haffde fyrer skilt er gaff. enn luka aff ecke framar. Nu eff nockur su fyrnd edur forsoman kann á ad proffuazt optneffndum halffkyrkium er þeirra skylldum sie ei suo riettelega vpphallded sem greindur skilmðle tilseiger. þa vilium vier þar audvelldega til suars og vmbotar med Biskupssins ráde vmmgánga ad heilög kyrkia haffe sijna fulla skylldu. hallda stade sem lög tilseigia.

Riettarbót Magnus kongs¹⁾ stendur suo skriffud. Honum var tied med breffum Nordlendinga vñ ymissa affdráttu og þuijnganer er Biskupar og lærder menn giöra þeim i mote lögum og fornre landssins veniu. villde hann med ónguu mote þuilijka ohlydne og ránginde leinge hlijda láta. og þui fyrerbaud hann Biskupum og lærðum mönnum ad strijda á þegna sina mote lögum og fornre sidveniu. so þo ad Holabiskup visitere huort á Biskupsdæme sitt. þá skyllde hann koma i huorn lóghrepp sem forn lög votta og gista ad annarehuorre soknar kyrkiu. biodande þegnun-

¹⁾ þ. e. Ögvaldsness-sættargerðin 2. Maí 1297, Dipl. Isl. II, Nr. 167.

²⁾ þ. e. réttarbót 10. Júní 1320, Dipl. Isl. II, Nr. 342.

um og ollum almuga á ad standa og halda riettendum sínum og fyrrnefndum Articulis epter þui þeir vita fyrer Gude ad fornu hefðe vered. skylldande hirdstiora og alla landssins formenn ad styrkia þennann sinn bodskap epter þui sem þeir villdu suara fyrer Gude og hönum.

R. B. H. K.¹⁾ er suo stendur. ad sýslumönnum hæffer dyggilega²⁾ ad geima til vpphallds og riettenda þegnanna og vndermanna virdulegs herra Noregs kongs. fyrst ad önguar sekter leggiast á frammar enn fornu lög votta. og önguar adrar nyiar álögur. huorke fyrer forbodan nie taksetningar. bydur og kongurinn ad þesse hanns bodskapur og allur annar sem hann hefðe skipad godum monnum til frelsis enn ostyreldtum til yfferbotar verde stadfastlega halldinn. skipande stadfastlega og obrigdulega. ad huor sem hanns breff brytur. þo ad ei sekt ágreindre sie sakadur 8 mörkum. biodande þar laga vrskurd á ad leggja og dæma þar fyrer 8 merkur nefndar sem adrar lagasekter þær sem ánefndar eru i lands laga bokenne sialffre á huorn þann mann er ad þui verdr kunnur og sannur³⁾. Nu fyrer allar þessar fyrrskriffadar greiner og konganna og Biskupanna samþykkt og skipaner ad fornu og nyiu. vogum vier nie meigum i onguann handa motta nockrar nyiar alögur eda þuijnganer jätta edur vnder ganga. kongenum og rijkenu Norege til obætelligs skada. enn oss og vorum epterkomendum fátækum sem rijkum til æffenlegrar ánaudar og oendanlegrar flepijnu. kunnum vier þui öngumann reikningskap kostnad edur vtelukningar aff halffirkriu jata edur samþyckia frammar meir enn forn vande heffur á vered og fyrrskriffad stendur.

Nu so sem vier höfum ádur greindt og suar til gefued vñ þá ákiseru sem vor virduligur herra Biskup Olaffur heffur tilkall veitt vñ halffyrkna reikning i hanns Biskupsdæme. vilium vier nu og ei síjdur auduelldega andsuor til gleffa vñ þá adra hlute sem nockur áskilnadur heffur á verid á millum lærdomssins og leikmanuanna hier i Biskups-

¹⁾ þ. e. réttarbót frá 1809, Dipl. Isl. II, Nr. 196. ²⁾ leiðrétt; dyrilega (!) hdr. ³⁾ Sjá réttarbót um bréfabrot frá 25. Nóv. 1815, Dipl. Isl. II, Nr. 221.

dæme huad hellst er það kann verða. huort það er helldur vñ reikning kirknanna edur rentu lærðra manna, edur adrar skyldur þær ed huorer haffa til annara heimt og krafed og ei ðsatter orðed sijn ð millum. suo og vñ þær lagasokner er huorutueggu valldenu tilkiemur til fiarsekta og þar kunna ei huorutueggin ad einum skilninge vñ verða. huorer edur huorsu það skal til fullra laga sektast. suo og ei sijdur vñ þær sokner er leikmenn þykiastr framar meir sokter vera med forbodun og vtsetningum enn þeim þyke lög til standa. þo þeim verde saker gieffnar edur nockud kunna brotleger verða mot heilagre kyrkiu. Villdum vier þessa hlute og alla adra med Biskupssins ráðe og samþykkt til þeirra lykta leida sem öllum dandemönnum lærðum og leikum hier i Biskupsdæmenu meige aff beggia hende samþyckelegast verða. Suo þo ad heilög kyrkia og kongdomurinn haffe sitt oskierdt valld i alla stade sem þeir haffa ðdur sett og samþycker ð vored. Nu þar sem telur vñ alkyrkna skyldur og þeirra rentur og þann reikningskap sem þar skal aff giora. og so er skriffad i fyrstu ad þeir sem kyrkiurnar haffa i fyrstu giðra láted skal haffa so miklar tillögur og heimanfylgiu sem Biskuþe syndest hun meiga halldast aff og hennar þionustumenn. þar med skylld Biskup skipta hierade til þess ad akueda huorsu marger menn þangad skylldu tijund giallda. atte til þeirrar kyrkiu ad gialldast helmingur tijunda sem er kyrkiutijund og preststijund og gialldast i þeim peningum sierhuor vñ sig sem lög tilseigia. þangad skulu og liostollar leggiast aff þui hierade sem ðdur er tijunnd vnder skipud. Skylld preststijunden leggiast preste til tidakaups enn kyrkiutiund kyrkiunne til vpphelldis edur annarar sæmdar sem skriffad stendur. Eff olærder menn taka lysetoll og kyrkiutiunnd og prestsfiordung. þá skulu þeir luka preste tidakaup fyrer hanns fiordung. enn kaupa kyrkiu nockra sæmelega gripe med hennar fiordunge so sem fie það vinnst til. nema kyrkia þurffe ödruvijsu sier til vpphelldis og hier vppá haffa mál-dagar setter vered med þuilijkum kiennemanna skylldum vñ saung og setu sem forn lög tilvisa og gamall vannde heffur ð vered. Skulu prestar syngia a stadarkyrkiu huorre

huorn dag helgann messu. ottusaung og aptansaung og so v̄m l̄ngaf̄ostu og jolaf̄ostu og ymbrudaga alla. enn messa til halffkyrkna annann huern dag helgann enn ad b̄enhusum messu i huorium m̄dnude. Og fyrer þessa og adra skyllduga þionustu skulu kiennemenn kaup taka slijkt sem su kyrkia var funderut med og þ̄ð reiknadest til iiij marka tijund til prestskaups liggia enn slijkt vtangards sem tiltekst og m̄ldagar tilseigia. Tijdakaup presta ad fornu til viij marka edur ix. trautt meira edur ecke ̄ð tolf m̄dnudum huorium vtangards og heima. Vitum vier nu f̄uar edur nær ̄ngua alkyrkiu ad iiij marka tijund til ligge. helldur þ̄er fleire ad haff(e) .ij.¹⁾ m̄rk edur minna fyrer jm̄slega audn og v̄ndandratt sem dregst v̄ndan kyrkiunum bæde fastaeigner og lausar. Og þ̄er sem þ̄er haffa ad halda vilia ei tijund aff gīora sem verda²⁾ kongs eigner edur kyrkna. þ̄iker b̄endunum prestarner aungualeidis þ̄ð skylldu fremia v̄m kyrknanna saung og setning sem þ̄eim þ̄yker forn vande til haffa vered. þ̄ikiast þ̄er og ei skyllduger vera meira kaup edur peninga vtgreida enn kyrkiunnar renta tilstendur i þ̄eim sama tijma. i huorn handa m̄ta sem hun heffur v̄ndan geinged. huort þ̄ad kann helldur verda fyrer f̄t̄ækd̄om edur forsoman þ̄eirra sem þ̄ar skylldu v̄mhyggiu ̄ð haffa. Nu þ̄ar sem kong Eirek med Biskupanna saattm̄la og samþycke haffa v̄m eins orded. þ̄ar leikmenn skylldu haffa valld og forræde a kyrkiunum og kyrknæignum m̄ed þ̄eim kiennemanna skylldum er s̄ð haffde skilt er gaff. enn ei meira vtgiallda. Stendur og suo i Christnum r̄iettenum. ad þ̄ar olærder menn taka kyrkiutijund skulu þ̄er kaupa kyrkiunne nockra s̄amelega gripe med hennar fiordunge edur annars konar v̄pphelldis. Þ̄yker oss þ̄ui þ̄ennann kyrkiunnar bluta einginn annar meiga v̄tkreffia edur burt taka. v̄tan hann falle til slijkrar rentu kyrkiunne til handa sem fyrr seiger. Vtvijsar so skipan og nierratbot virdulegs herra Vilhialmi Cardinalis og stadfesting Jnnocentij p̄áfna. ad eingenn Biskup skal dyrffast ad leggja v̄nder sig edur sinn stad eigner edur odul annara kyrkna. Og þ̄ar

¹⁾ ij, hdr.; ²⁾ þannig.
Dipl. Isl. VI. B

sem þad kann giðrast edur giðrt heffur vered. þð skulu eignernar aptur gðnga til kyrknanna og þad allt vpp gialldast er þar heffur vered aff teked fyrer vtan þad er Biskup heffur lagdt til vmbotar eignarinnar. Kann og kyrkia nidur ad falla. þð skulu eignar þær sem hun aatte leggiast aptur til þeirra kyrkna sem næstar eru og þo fðtækar ad vpphellde med Biskups raade og annara godra mauna. hinn fiorde hlutur er kyrkiunne er einkannadur skyllde hann fyrer henne huðrge skierda huad sem hier til heffur vered huorke til veitslu vpphallds nie annara hluta.¹⁾ Nu huar sem þær alkyrkiur reiknast sem vier eigum forræde fyrer ad so mykla peninga haffe. ad þesse forn skyllda. sem er Biskupsgisting. prestsfæde og tjdakaup. meige so ad riettum reikninge vtkreffast sem gðmul skyllda heffur til vered. vilium vier þar ðngualeidis motmæle vñ haffa edur nockra hindrun ð giðra. Enn þær kyrkiur sem minne peninga eiga enn hier tilheyrer. þð vilium vier þar slijka skylldu aff giallda sem Biskupinum og ðdrum dðndemonnum med honum þyker sannast vñ vera. Nu þar sem almugenn heffur vñtal ð veitt. ad þeir þykiast ei. þo þeim sieu saker gieffnar. lðglega setter²⁾ verda aff heilagrar kyrkiu valde. heldur med forbodan og vtsetningum aff heilagre kirkiu og annare taksetning. vitum vier ej huor sannende hier mune i sierhuorium stad ð vera vñ þar sem þad kann vera edur vered haffa. þiker oss þad þunglega mote landssins laga riette og kyrkiunnar lðgmðle giðrt vera. þui suo er skipad i huorutueggia lðgmðlenu. ad huar sem monnum eru saker gieffnar. þð skulu þeir steffnast og sækiast fyrer sijnum domara til slijkra suara. vitna edur vndanferis sem þui mðlaeffne tilheyrer. enn sð er sæker edur sðk gieffur. hann skal fð proffuan til sijns mðls. nema hinn sem neytar seige þann nockurn hlut i sjnne neytan sem hann eige fyrer sijna hðnnd ad proffua. Skal og i alla stade huorutuegge veriande og sækiande med vitnum sijnum og gðgnum koma fyrer sinn domara. Standa so konganna riettarbætur. ad þeir fyrerboda Biskup og lærdum monnum ad strijda ð þegua sijna

¹⁾ Við þessa klausu stendur „NB“ á spássu i handritinu. ²⁾ þannig; rétt: sotter?

mote lögum edur þröngua þeim med banne og óðrum hardendum. ad ganga vnder sekter edur álögur. huorke fyrer forbodan nie taks setningar. Suo og þar med skipan á giörde virdulegur herra Jlifur Erchebiskup med óðrum sex biskupum jn consilio provinciali Anno Domini 1320. og budu ad halldast skylldu vñ alla Provinciam. Fyrst ad þeir stadfestu allar skipaner hinna fyrru Biskupa vñ styrk heilagrar truar og vñ heidran heilagra hluta og vñ goda sidu. Enn Banns þjgnur allar og vtsetningar og forbodaner aff fyrrum Biskupum settar. edur þær þjgnur adrar sem olöglegar eru kölludu þeir aptur. Budu þeir öllum lærdum monnum ad hallda sig aff deilum og þrætum og öllum osidsamlegum hlutum. þikia oss þui aller menn þeir saker verda giefnar. eiga ad steffnast og til suars sækiast aan nockurs forbods edur banns áfellis ad þeirra mäle oproffudu. enn vñ þann áskilnad og effasemd sem huoru tæggju kyrkiu vallds og kongssins haffa. vñ þær sokner sem böðum sekt-en tilheyrer konge og Biskuþe. huort það er helldur i Christnum riette edur Landslaga bok. vñ stærre mál edur smærre. vñ eidayökur edur adrar arifaleidslur. huorer það skulu fyrr edur sijdar til fullra laga sækia edur vndanfære taka. Kunnum vier hier ecke endelegt suar tilgieffa. vtan vier biodunst og beidunst med Biskupssins rade og annara danemanna lærðra og leikra þar til skodanar vñ ad gýnga og loslega skyring á ad giöra epter þui sem Biskupenum og öllum dandemönnum þiker löglegast og kongdomurinn og kyrkian skadlaust aff verda. Skipan og riettarbot Vilhialms Cardinalis stendur so skriffud. huor sem heffur nockurt andarlegt málæffne (á) leikmenn ad kiæra. þá skylldu hann kiæra fyrer Biskuþe. enn huör sem heffde nockurt veraldlegt málæffne. huort sem hann være helldur leikmadur edur prestur. þá skylldu hann kiæra fyrer konge ellegar fyrer þeim domara er kongur skipar til ad giöra riett manna i mille. Enn huör er fyrersmár domarann og vill eige neirn riett standa. þá skal hann vita sig falla i bann bæde Guds og manna. Suo sette hann og i bann alla þá er vpprijsa i mote konunglegu valde og vilia giöra ofrid i kongssins lannde og á hanns þegnum. Stendur og

so i vorre Lanndslaga bok vnder grein skriffad. ad eff kongssins lannd helddur ei sijnum fride fyrer þegnanna vangjætslu og vilialeyse. eru þeir sanner landradamenn er ad þui verda kunnar og sanner.

Nu huad það heldst er edur vera kann ad vier getum ei ad einum skilninge ásaatter vorded það lögmdle tilheyrrer. vilium vier það epter kong Hákonar skipan og bode rita og fram skriffa til kongssins naada og Erchebiskupssins med rade og vitorde vors virdulegs herra Biskups Olaffs og annara lærdra manna i hanss biskupsdæme. þar med vorar tillögur allra samt. það er vier hyggium kongenum og kyrkiunne skadlausast. enn landenu og almuganum til mestra náða og nytsemdar suo faatækum sem ríjkum.

416.

17. Janúar 1483.

á Reykhólum.

VOTTORÐ Jóns Ásmundssonar og Geirmundar Guðmundssonar um vitnisburð þriggia manna um setu Andrésar Guðmundssonar í virkinu á Reykhólum og áráð hans á Þorleif og Einar Björnssyni og þeirra menn.

AM. Apogr. 5759, stafrétt² afekript gerð 1733 eptir transcripto gerðn 24. Júní 1483 á Reykhólum. — Afekript meðal Reykhólaaskjala (há mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörva c. 1730—40 (eptir sama transcripto).

Þat giorum vid jon asmundzson ok geirmundr gudmundzson godum monnum kunnekt með þessu ockrv opnv brefi at ver vorum j hia ok heyrdum a at þesser menn petur suartzson. hromvndvr gvdmvndzson ok jon jonsson sorv fullan bokareid firir einare brandzsyne j vmbode þorleifs BiorNSSonar at þeir hefde verit j hia siet ok heyrt a ord ok giorning ok aull aunnur atuik þau er urdu a miduikvdagin næsta epter hinn þrettanda dag¹⁾ þa er þorleifur biorNSSon ok einar biorNSSon Broder hans ok þeirra menn komu þar fyrst heim under virket ok adr þeir gatv vid sett stigana edr þeir giordu þar nockurn giorning huorke med ord ne verk þa andres gudmundzson ok hans fylgiar-

¹⁾ þ. e. 8. Janúar.

ar lietu drifa a þa ofan griot ok skot sua at þorleifur ok hans menn haurfdu jnn j kirkivgardin ok lietu hann hlifa sier. ball þar þa samt a þeim griot ok þa var skotin af þeim einn madren j kirkiugardinum. þadan hrucku þeir under kirkivna a korbaki ok var þar skotin af þeim annar madurin j lærit allt vid korbakit. hier med hropudu þeir andres ok hans menn ofan af virkeny ok kanlludv þa alla þiofs sonv ok horusonu ok skækiusonv opptsinnes. vissv vær ok fyrnefnder menn at allr var þessi giorningur ok ord giordr j kirkivgardinnm adr þorleifur ok hans menn skyte eitt skot ok er allir vorv vpp gefnir þa uar skotin en þride madurin j kirkivgardinum a korbaki ok ur þui for þorleifur ok hans menn jnn j kirkiuna. Enn vm morginen skutv þeir ur uirkenn. .ij. lodbyssum j kirkiuna j gegnnm hurðina sva at hon brot[n]ade. þa skutu þeir einne pilu j kirkiuhurðina adr enn þorleifur ok hans menn haufdn nockura atsokn ueitt.

voru vær fyrnefnder menn sem soru setter af hende þorleifs til at bera vitne um þann giorning ok atuik er þar forv fram.

Oc til sauinda hier um settu uer fyrnefnder menn ockr insigle firir þetta bref skrifat a reykholum a reyki-nesi faustudagin næsta firir festvm agnese uirgines þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jesn christi þushund .cccc. atta tiger ok þriu ar.

417.

20. Janúar 1483.

í Berufirði.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Þorleifi hirðstjóra Björnssyni um viðreign þeirra Þorleifs og Andrésar Guðmundssonar á Reykhólum.

AM, Fasc. XXVII, 25, transkript á skinni frá 14. August 1484. — Afskript frá c. 1640 af þessum dómi er í dómasafni Jóns dans (Landsbókasafn 65. 4to II, bl. 36 a.—37), en þar er dómrinn nokkuð styttr og rangt skrifaðr. — Kriegers safn 2. 4to, bls. 362—367 (heill) með hendi Styrja Þorvaldssonar c. 1700.

transkriptarbrief vtaf domenum vñ vidreign þeirra þorleifs og andres að reykholum.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra Sender gvdne jonsson einar brandzson olafur kodransson eyvindr gudmundzson arnoddur tumasson jon asmundzson jon palsson þorðr þorkelsson jon arason geirmundr gudmundsson jon þorkelsson ok gudmundr jndridason kvediv gvds ok sina kunigt giorande med þessv woro oppnv brefe. þa er lidit var fra hingaburd vo(r)ss herra jhesv christi M. cccc. lxxx ok þriv áur manvdagin næsta fyrer festum agñeti virginis j berufirdi að þingstad rettvñ vorum vær j dom nefnder af ærligum manne þorleife biornssyni hirdstiora yfer allt jsland vpp að krununar vegna j norge at dæms. hvad oss þætti rettiligazt huerssu hann skyldi fara med andres gudmundzson er hann medkendizt at hann hefde fanga latid fyrer þær saker er greindr þorleifur bar til fyr nefndz andres at hann hefði gripid ok gripa latid hans peninga ok jngvellðar helgadoðtr. suo ok kom þar fram tumas hrafsson ok bar þat til andres gvdmyndssonar j vmbode einars biornssonar ath hann hefde griped ok gripa latid hans peninga. suo ok eigi sidur kuomu þar fram saker af fleirum monnum uppá hann huerer beitt hanfdu ok kraft optnefndan þorleif biornson ath giora sier lang ok riect af optnefndum andrese fyrer þat ath hann hefde griped þeirra peninga suo mykla fyrer sierhuerium sem þesse skraen utuisar sem hier er med fest. nu saker þess ath uær uorum opttsinnes til krafder af riectaranum huad oss lizt riectligazt hier um. þess ok annars ath optnefndr andres gudmundzson medkendizt fyær oss ath hann hefde²⁾ þa saumu peninga haft ok ath sier teked sem þorleifur ok einar ok fleire adrer epter lystu ok þui lizt oss þessar fiar upptekter j³⁾ allañ mata olaugligar ok optnefndan andres gudmundzson riectfangadan uera ok uered hafa þar til ath endiligr uegr fellr að hans malaferle. hier med beidezt optnefndur þorleifur biornson doms að huersu þein pening-

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ b. v. 65, Kr.; sl. XXVII, 25. ³⁾ b. v. 65, Kr.

ar skyldu fara sem andres atte a reykholum ok annars stadar kuiker ok dauder. Nu med þui ath oss leizt titt-nefndur andres gudmundzson storum saukum borenn enn eingin afbautun kom fram af hans hende ok uær uissum eigi huersu hatt mal a honum stæde hier um fyr en þat uære med laugum sansakat ok þui dæmdum uær fyr nef(n)d-er domsmenn alla þa peninga sem a reykholum voru þa þorleifur kom þar ok andres hafde þangat dreigit bædi kuika ok dauda j hans valld ok vardveizlv epter sex skynsamra manna virdingu Enn alla adra peninga þa sem anna(r)stadar eru ok andres hefer med hondum haft skyldi þorleifur reikna lata huar sem hann kynne þa vpp at spyria ok forbioda huerium manne þeim at rugla edr nockut brial a þeim at giora þar til rett rannsak kemur a hans mal. Ok til sanninda hier vm settum vær fyr nefnder domsmenn vor jnsigle fyrer þetta domsbref er skrifad var a reykholum a sama are deigi sidar enn fyr seger.¹⁾

418.

[20. Janúar 1483].

SKRÁ um peninga þá og fjármuni, er Andrés Guðmundsson tók á Reykhólum fyrir Þorleifi Björnssyni og sveinum hans, svo og fyrir Einari Björnssyni.

AM. Fasc. XXVII, 26, frumrit á skinni, læst með tveim innsiglum saman við transskriptarbréf frá 14. Aug. 1484 af Beruffjardardómi um Reykhólaferð Andrés Guðmundssonar frá 20. Janúar 1483 (Nr. 417). — Í dómasafni Jóns dans (Landsbókassafn 65. 4to II, 37 a—b) er afskrípt af þessari skrá frá c. 1640, og virðist hún gerð eptir öðru frumriti, þyi að orðamunur er verulegr. — Kriegers safn 2. 4to bls. 367—370, með hendi Styrz Dorvaldssonar c. 1700 (samkynja 65. 4to).

[Svo micla²⁾ peninga atti þorleifur bjornsson a reykholum þa andres gudmundsson [tok at sier³⁾ gardinn [og adra peninga þar stodv saman.⁴⁾

J(n) primis vii ok xl gamals fiar. siau ok xx lomb.

¹⁾ þ. e. 21. Jan. ²⁾ [þessa 65. ³⁾ [settist á Kr.; ⁴⁾ [Enn tok (að sier sl. Kr.) peninga sem hier seiger 65, Kr.

fim kyr. þrevett navt. vetrung og ii svin gomul og vi grise.

tuo hross. annad med fyle¹⁾ og hest æ annað vetur.

halfuætt smiors.

half aunnr kÿr at kiotum.

fim tunur skyrs.

tvær huder.

kyr fra skællzstodum vr jnustædv.

tuo asavdar kuillde vr bormvm.

fim ær fra grvnd.

sex ær fra havllvstodum.

eina ku vr fodre fra midianese.

Enn þessa peninga tok andres gudmundsson eda liet taka vr kirkiune æ reykholum er þorleifur og jugueldr atti.

tuær kistur læstar [med jarnum og²⁾ þar j klædnadr þe(i)rra beggia og silfur og bordbunadr og margur fañz annar sa er ecki hefer reiknadr verit.

[Þetta j silfre³⁾ halfr setti eyrer silfv(r)s enar tolfu merkr med forgyllt silfur smellt med uiraurirke og halfur enn xi eyrer med huitt silfur.

eyre midr enn tuær merkr j silkeskautum. kallmanzstakr. kapa og treyia og hosur. med tuigilld klæde og leidr.⁴⁾ Eñ treyia s(u)aurt med flugel vtlenzk otrurskinn⁵⁾ vnder. kallmanzstakk. konu kapa⁶⁾ med tuigilld klædi. [aunnr konu-kapa med skarlak og hempa med þridiunga klæde.⁷⁾

Þetta j bordbunade. hringofin dukr att(a)alna langur med rondvm. annar dykr ixalna med glitadr. þride dukr alhuitr hringofin xi alnar. tuo hæindissver. annat glitad. eitt bedver. sparlak vm sæng. skorningur fimalna. einn lereptz-dukur glitadr attaalna einbravt glitad.

Suo [mikit mistv sveinarner þorleifs æ reykholum vr kirkiune þa andres tok gardinn.⁸⁾

¹⁾ folalde 65, Kr. ²⁾ [var 65, Kr. ³⁾ [sl. 65, Kr. ⁴⁾ leidr (!) Kr. ⁵⁾ otrskinn 65, Kr. ⁶⁾ kapur 65, Kr. ⁷⁾ [og ein konu (kvinnu Kr.) hempa med þriggillt klæde. og aunnr konuhempa (kapa Kr.) med skarlat (skarlak Kr.) 65, Kr. ⁸⁾ [micla peninga mistu sveinarner á Reykholum vr kirkiune þa Andrias (Andres Kr.) tok Gardinn vr kistum síjnum sem hier seiger 65, Kr.

[[fra þorgeire stak og treyiu og hosur. tuær skyrtur. tuo lasa. eitt par sko.

Þetta fra þorkele oddszyni. stakr og kapa. tvener svartaskor. hosur. skyrta og skyrtvlerept. saugubok. nyian pung og [tvinna og¹⁾ reimar og smidartol og kistuna med læsta.²⁾

[Þetta gudmundr lopzson.³⁾ vi stikr klædis og vii stikr liereptz.⁴⁾ stak. tuena svartá sko. fiorar merkr tins. gran hatt. tuo lasa og kistuna⁵⁾ med.

jtem tok andres svo mikid fyrir einare biornssyni og liet taka vr⁶⁾ saurbæ æ raudasande.

atta kyr. xl. fiar. [iij kalfa⁷⁾. tuo hesta og eitt hross.

kuomu þessar allar saker fram æ þinginu.

419.

1. Febrúar 1483.

í Hálmstað.

RÍKISSKULDBINDING Hans Danakonungs (Hálmstaðar-recess).

Dipl. Norv. XIII, Nr. 148 eptir tveonnum frumritum í Ríkisskjalasafni Dana. — Norske Samlinger IV, 347—363 eptir samtíða afskript í Münchenersafni í Kristjaníu. — Hvitfeld: Danmarckis Rigis Krönicke bla. 965—973 og Kong Hansis Krönicke 1599 Bij—Dij. — Regesta Dan. Nr. 4739. — Aarsberetninger fra det Kgl. Geheimeark. II, 46—65. Hér er að eins tekið það eitt, er snertir Ísland.

Hálmstads Recess.

Jtem wne wii oc tillade at køpmen aff alle land mwe felige oc leydige segle till Bergen oc andre køpstedher i Norige me therres køpmenskap Noriges rige till nytte oc bestand wor oc kronens told vforsetet oc hwar the helst till riget komme ware wnder the gamle preuilegier som wore forfæthre konninge i Norge them tilforen giffuit haffde oc the køpmen j Bergen eller annerstedz i Norge ey skulle beware sig met nagre embethes men i købstæderne eller noget annet regemente som kronen eller

¹⁾ [tuennar (tuinna Kr.) vtlenskar 65, Kr.; ²⁾ [[frá er mjög stytt í 65, Kr. ³⁾ [Jtem miste Gudmundur Loftsson so miced 65, Kr.; ⁴⁾ fot-síjdan b. v. 65, Kr.; ⁵⁾ kisturnar 65. ⁶⁾ á 65, Kr.; ⁷⁾ [b. v. Kr.; iij kapla 65.

kyrken tillhører oc ey pante eller sla wnder sig nogre garde eller landzsens eygner Oc Hollendher segle effther therres sidwane.

Jtem wele wij ey tilstede at nogre køpmen aff Hense stæderne segle till Iisland oc ey wele wij sette ther nogen wtlensken høvitzman.

420.

3. Febrúar 1483.

ÞORSTEINN Þórarinnsson prófastr milli Gilsfjarðar og Langaness gefr Hrafni presti Oddssyni umboð til þess að afleysa Þorleif Björnsson og hans menn upp á kirkjunnar vegna, hvað sem þeir hafa brotlegir orðið um Reykhólaför.

AM. Apogr. 5759, stafrétt afskrift gerð 1733 epter transcripto gerðu á Reykhólum 24. Júní 1483. — Afskrift meðal Reykhólaskjala (hjá mér) með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—40 (eptir sama transcripto).

Þat giore ek þorstein prestur þorarinsson profastur j mille gilsfiardar ok langaness godvm monnum kunigt med þessu minu opnu brefi at ek medkennunzt at ek hefe fengit ok gefit sira hrafne oddzsyne umbod til at leysa þorleif biornsson ok hans menn huat sem þeir hafa brotligir ordit j minu umdæmi vpp a kirkiunar uegna epter því fremzta vmbode sem minn herra biskupen hefer mier valld til gefit at ek skylldde fullt ualld til hafa at leysa hvern man sem brotligur kynne at verda j minu umdæme at jafnfullu sem hann sialfur. skal fyrnefndr sira hrafn afleysa þorleif ok hans menn firir þat er þeir ridv til reykhola um huat sem þeir urdu þar brotliger uid helga kirkiu þat er sank bitur þui at optnefndr þorleifur beiddezt lausnar þar firir sig ok sina menn ef þeir hefði þar nockut brotleger j ordit.

Var þetta bref giort a sancte blasiusdag. anno domini M.^o cd.^o [lxxx.^o] oc. iij. ar.

421.

4. Marts 1483.

í Kálfanesi.

VOTTORÐ tveggja manna, að Sigurðr Björnsson og Jörunn kona hans tóku Höllu dóttur sína aprt í sátt um alt það, er hún hafði orðið brotleg við þau.

AM. Apogr. 4214, eptir frumbréfi á kálfskinni frá Hallgrími Sigurðssyni á Svalbarði, með hendi séra Magnúsar Markússonar á Grenjaðarstað, staðfest af honum 18. sept. 1726 og séra Dorleifi Skaptasyni.

Þat gerum við þolleikur gunnsteinsson ok kolbeinn gislason godum monnum kunnigt með þessu ockru brefi at vorum við j hia saum ok heyrðum a ord ok handaband þessara manna sygurdar biörnssonar ok jorunnar kono hans at þau toko haullu dottr sína aptur i satt við sik vm allt þat sem hun hafde brottlig ordit með þau. ok til fulls arfs ok riettarfars epter þau bæde sem mal hennar væri ospillt.

Ok til sannenda hier vmm settum við fyrr nefnder menn ockur jnnsigli firir þetta bref skrifat i kalfanese i steingrimsfirde þridiudagen næsta epter translacio sancte johannis holensis anno domini M.º cd.º lxxx.º tertio.

422.

19. Marts 1483.

í Hruna.

SIGURÐR Oddsson og Gróa Einarsdóttir kona hans selja séra Árna Snæbjarnarsyni jörðina Berghyl í Hrunamannahrepp, tuttugu og fimm hundruð að dýrleik, fyrir lausafé.

AM. Apogr. 2179, með hendi Árna Magnússonar „Ex originali Hrunakirkju“, og hefir frumritið þá verið mjög skemt af fúa. Það, sem hér stendr í hornklofum, hefir verið fáið úr frumritinu, en Árni hefir fyllt það út.

Kaupbref firir Berghyl i ytrahrepp.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda gudmundr prestur þorkelsson. Ra[ugnavalldr hial]msson ok halldor Bryniolfsson kvediu guds ok sína. kunnikt giorandi með þessu voro opnu brefi þa lidit var fra hingat

¹⁾ „stendur utan á bréfinu með sömu hendi sem bréfið er með skrifad“ (AM).

bur[d vors herra] jhesn christi þushund fiogr hundrut attatiger ok þriu ár i kirkiunni i Hruna i Hrunamannahrepp midvikudaginn næsta epter Jonsmesso b[aptiste¹) vor]um ver i hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessarra manna sira arnna snæbiarnnarsonar af einne alfu enn af annarri sigur[dar o]ddz[so]nar ok grou [e]inarsdottur konu hans. skildizt þat ok falzt under þeirra handabandi at fyrrgreind hion sigurdr ok groa selldu adrnefndum sira arna snæbiarnnarsyni iordina alla Berghyl fimm hundrudum ok tuttugu at dyrleika er liggur i Hrunamannahrepp i Hrunakirkiusoknn med aullum þeim gögnum ok gædum sem greindri iordu fylger ok fylgt hefer at fornnu ok nyiu ok sygurdr ok groa haufdu fremzt eigandi at ordit til yztu ummerkia vit adrar iarder. Hier i moti skylldi fyrnefndr sira arnne gefa ok giallda adrgreindum hionum sygurdi ok grou þriatigi hundrada med svo vordnum fridleika sem hier seger. fimtan malnytu kugilldi. gamallt naut firir tvö hundrut. sex vetra gamallt naut ok vetrgamalt firir tvö hundrut. tvö naut tvævetur firir hundrat. fimm hundrut i gellidum saudum. þriu hundrut i kauplum. hundrat i vadmalum ok eitt hundrat i þarfigum peningum. skylldi tittnefnd hion sygurdr ok groa svara lagaríptingum æ adrgreindri iordu Bergghyl enn sira arnne hallda til laga. ok ef iordin geingi af honum med lavgum. þa skylldi hann ganga domlaust aptur at sinum peningum [med] svo vordnum fridleika sem inn kvomu. Ok til sannenda hier um settum ver fyrnefnder menn vor innsigle firir þetta kaupbref skrifat i sama stad. midvikudaginn næsta firir annunciacio beate Marie virginis æ sama are sem fyrr seger.

423.

1. Apríl 1483.

á Vatnshorni.

VOTTORÆ tveggja manna, að Sigurðr Björnsson og Jórunn Jónsdóttir kona hans lýstu því, að eingir ætti peninga eptir sig dáiñ, nema Halla og Ingibjörg dætr þeirra.

AM. Apogr. 4215, eptir framriti á kálfekinni frá Hallgrími Sig-

¹) verdr hér að merkja = Johannis baptistæ capitis inventio, 24. Febr., og er midvikudagr næsti þar eptir 1483 hinn 26. Febr., nema hér eigi að standa b[iskups], og yrði það 5. Marts þetta ár.

urðsýni á Svalbarði, staðfest afskrift 18. sept. 1726 af séra Magnúsi Markússyni á Grenjaðarstað og séra Þorleifi Skaptasyni í Múla.

Þat giore eg þorleikur gunnsteinsson ok kolbeirn gisla-son godum monnum kunnegt med þessu ockru opnu brefi at þar vorum vid i hia ok heyrðum æ ord sigurðar biornssonar ok iorunar jonsdottur konv hans at þau lystu þui firir ockur ok audrum dandi monnum at eingin sætte peninga epter þau daud nema dættur þeirra halla ok jngebiorg. lystu fyr greind hion þui at Olof dotter þeirra hefde fullan hlut ur sinum garde haft.

Ok til sannenda hier um settum vid fyr nefnder men ockur insigli firir þetta vitnisburðarbref er skrifat var i vazthorne i steingrimsfirde þridia dag paska þa er lidit var fra hinngatburð vors herra iesv christi þusund fiogr hundrut atatiger ok þriu ar.

424.

16. Apríl 1483.

á Reykhólum.

SÆTTARGEÐ þeirra Þorleifs Björnssonar og Andrésar Guðmundssonar um það, er Andrés tók Reykhóla og fleiri peninga Þorleifs.

AM. Apogr. 5759, stafrétt afskrift gerð 1733 eptir transcripto gerðu á Reykhólum 24. Júní 1483.

Þat giorum ver gvdine jonsson. gisle filippsson. vigfus biarnason. þollacur þorkelsson. sygrðr jonsson. þorolfur augmundzson. pall jonsson. einar brandzson ok þorleikr gunnsteinsson godum monnum kvnnegt med þessv voro opnu brefi at þa er lidit var fra hingat byrd vors herra jesu christi þushund .cccc. lxxx. ok þriu ar in fersto magni ducis et martiris a norit a reykiaholvm á reykianesi. vorvm ver j hia saum ok heyrðvm a at þorleifr biornsson giorde sua-felldan sattmala uid andres gudmunzson og þorbiorgu olafs-dottur kvinnv hans. adr nefndum andrese viliugum ok þorbiorgv olafsdottvr kinnu hans samþykkiande firir þat hugmod fiarupptekt kostnad ok skada er nefndr þorleifur hafdi adr fengit af nefndum andrese þa hann tok ath sier hans

eign reykiahola ok fleire þorle[i]fs penninga þar ok annars-
 stadar so ok firir hvsabrot ok riettarfar ok allar adrar sak-
 er þær sem j mille þeirra haufdu farit at adrgreindr andr-
 es gudmundzson lofode at fa opptnefndum þorleife hvndrad
 hundrada j adr greint sakferle enn a þessu hundrad hundr-
 ada giorde þorleifur þa linvn at hann slo nidr .lx. hundr-
 ada firir sins heidrs skulld ok dandemana tillaugur ok bæna-
 stad enn þrattnefndr andres gudmundsson skyllde giallda
 aunr .lx. hundrada firir næstu fardaga med sua felldum
 fridleika jordin gnutzdalr er liggur j garpsdalskirkiusokn
 firir þria tigu hvndrada hier til grænsey ok skarfeyar tuær
 med avllum þeim holmvm ok skerium sem þar til ligia
 firir xvj. hundraud. liggia þessar eyiar j stadarhols kirkiu
 sokn. hier til halft tolftha malnytv kugilde halft annat hvndr-
 at j gellidum saudvm ok kvgilldes hest. hier med lofode
 tittnefndr andres gudmundzson med suardum bokareide at
 vera tittnefndvm þorleife biornssyne hollur ok trur med ord
 ok uerk leynt ok liost² alla sina lifs daga hier epter ok honum
 alldre motstaudu veita ok þat umbod sem tittnefndr andres
 hafdi til reykiahola ok annar[a] gudmundar peninga vegna
 solueigar gudmundardottur systur sinnar lagde hann j valld
 þorleifs biornssonar sva leinge sem hann hafde þat adr af
 henne til tekit ok þar epter alldre med þui giora eda þar
 nockur rad edr dad styrk eda tillaugur til veita hvorke
 leynt ne liost med þeim peningvm at giora j mote þorleife
 edr hans bavrnum ok þessa satt skyllde titt nefndr andres
 gvdmundzson alldre rivfa sialfr nie rofsmenn til fa. baud
 tittnefndr þorleifr þrattnefndvm andrese adr enn þeir giordv
 þessa sina satt at þeir skylldu eigazt riett laug vid enn
 andres uillde þat¹ eige sua ok leysti tittnefndr þorleifr firir
 oss fyrrnefndvm monnum at hann drepi hvorke nidr kirkiv
 riette ne kongs.

Ok til saninda hier vm sette þrattnef[n]dr andres gud-
 mundsson sitt insigle med optnefndra manna insiglv firir
 þetta sæt(t)arbref skrifat j sama stad degi ok ari sem fyr
 seger.

425.

22. Apríl 1483.

í Nesi.

SNJÓLAUG Guðnadóttir gefr Jóni Jónssyni með samþykki Margrétar dóttur sinnar í löggjöf sína jörðina Skinnþúfu í Skagafirði.

Bisk. Hol. Fasc. III, 4, frumrit á skinni skemt af fúa. — AM. Apogr. 3600.

Þat giordvm ver jon prestur olafsson þoruidr þormods-son. sn[íolfur] rafsson godum monnum viturlegt með þessv uorv optnv brefi at ver vorvm þar j hia saum ok heyrðvm a handabañd þesara manna sniolavgar gyvnadottur af einne alfv enn jons jonssonar af annare at suo fyrir skildv at fyr nefnd sniolavg gaf adrgreindvm jone jordina er svo heiter skinnþufa er ligr j skagafirði j glaumbæiar kirkiv sokū til fvllrar eignar með avllum þeim gavgunum ok gædum er greindri jordv¹⁾ fylger ok fylvt hefer at fornv oc nyv ok hvū vard fremst eigandi at lyste fyrnefnd sniolavg þetta j sina lavg²⁾ gíof svo mikit sem þat næme. samþykte margret dotter hennar þenan þeira giorning. skilldi titnefndr jon hallda fyr greindre jordu til laga enn þrattnefnd sniolavg suara laga ríptingvm. for þese giorningur fram j nese j haufdahverfe þridiudaginn næsta fyrir jons Oesso holla byskvps vm uorit þa er lidit var fra hingatbvrdi uorss herra jhesv christi M^o cccc lxxx ok þriv ar. Ok til saninda hier vm setv ver fyr skrifader menn uorr jnnsiglli fyrir þetta vitnisbvrdarbref er giort var j nese j havfda- hverfe j sama stad degi ok are sem fyr seger.

426.

24. Apríl 1483.

í Vestmünster.

JÁTVARÐR Engla konungr hinn fimti veitir Hróbjarti Alcoc verzlunarleyfi í öllu sínu ríki og á Íslandi um eitt ár.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, 3, bls. 129.

Super intercursum Norwegiæ de licentia concessa.

Edwardus dei gratia Rex Angliæ et Franciæ et Domi-

¹⁾ jordrv, frb. ²⁾ lavgv, frbr.

nus Hiberniæ, omnibus, ad quos præsentēs literæ pervenerint, salutem.

Licet nuper in statuto Henrici sexti, nuper de facto et non de jure regis Angliæ, anno regni sui octavo tento, edito, prohibitum sit, ne quis ligeorum nostrorum propriæ temeritatis ausu aliqua regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones seu alia loca regis Daciæ, Norwegiæ, Swegiciæ causa optinendi vel habendi pisces aut aliqua quæcunque bona seu mercandisas, præterquam ad stapulam suam de Norbarne, adire, ingredi, seu intrare præsumat sub poena forisfacturæ omnium bonorum suorum mobilium et imprisonmenti personæ ad voluntatem nostram prout in statuto prædicto plenius continetur, nos tamen de grãtia nostra speciali concessimus et licentiam dedimus dilecto nobis Roberto Alcock mercatori de Kyngeston super Hull, quod ipse per se aut factores, attornatos, seu servientes suos, quandam navem, portagii ducentorum et quinquaginta doliorum vel infra quibuscunque bonis et mercandisis stapulæ nostræ Calesii minime pertinentibus carcari seu carcari facere, et dictam navem sic carcatam usque terram Islandiæ cum magistro et marinariis pro gubernatione et defensione navis prædictæ competentibus, totiens quotiens sibi placuerit durante præsentī licentia nostra, traducere et transmittere, aut traduci seu transmitti facere, et terram illam in quocunque portu seu alio loco ejusdem ingredi et intrare, ac ibidem morari et mercandisas hujusmodi vendere, ac alia bona et mercandisas quæcunque ibidem emere, et cum eisdem navem prædictam recarcari seu recarcari facere, et navem illam sic recarcatam in regnum nostrum Angliæ adducere seu adduci facere possit licite et quiete, absque impedimento, impetitione, molestatione seu gravamine quoquaque nostri aut officiariorum seu ministrorum nostrorum quorumcunque, statuto prædicto, aut alio statuto, actu vel ordinatione in contrarium factis, ordinatis seu provis, non obstantibus, proviso semper quod de custumis, subsidiis et aliis deveriis nobis pro bonis et mercandisis prædictis debitīs fideliter respondeatur ut est justum.

ár yfir þeim peningum kvikum og dauðum, sem hann á á Svalbarði, og ábyrgist Steinn féð, en hafi ávöxt þess.

AM. Apogr. 4216, eptir frumriti á kálfskinni frá Hallgrími Sigurðs-
sýni á Svalbarði, staðfest afskrípt 17. Sept. 1726 af séra Magnúsi Mark-
ússyni á Grenjadarstað og séra Þorleifi Skaptasyni í Mála.

Þat gior[i] ek sigurdr björnsson godum monnum kunn-
igt með þessu minnu opnu brefi at ek hefi fengit steine
snorrasyne mitt fullt ok lögligt vmbod æ ollum þeim penn-
ingum sem ek æ æ svalbarði knikum ok dauðum fra far-
daugum er kemur ok til annara fardaga. skal firr greindr
steinn aþyrgiatz þessa penninga enn eignatz aavoxit allann
af penningunum. giori ek ecki nað firir uist ara eiriksson-
ar þar leingur. skipa¹⁾[ek honum¹⁾] at fara vestur til min
[æ] skalpanes ok eta þar maten.

Ok til saninda hier vñ setti ek mitt insigli firir þetta
umbodsbref skrifat i kalfanesi þridindagen næsta epter ions
Oesso holabiskups. þa er lidit uar fra hingatburd vors
herra iehsu christi þusund flogur hundrut attatiger ok þriu
[ær].

429.

5. Maí 1483.

í Skálholti.

MAGNÚS biskup í Skálholti geldr klaustrinu í Kirkjubæ
jarðirnar Skaptafell í Öræfum og Haukafell í Hornafirði
með sex kúgildum fyrir jarðirnar Eyjar og Þverhamar í
Breiðdal og Guðmundarnes í Stöðvarfirði, er biskup hafði
feingið frá klaustrinu.

AM. 232. 8vo, bls. 80b 81a (bréfabók Gizurar biskups Einaresonar
í frumriti). — Apogr. 2871 (að því er virðist eptir bréfabókinni).

Vær brodir magnus með gudz nað biskup j schal-
holhti giorum godum monnum kunnigt með þessu woru
opnu brefi. ath uier haufum feingit og gollðit klaustrinu
j kirkiubæ þessar jarðir er suo heita skaptafell er liggur j
auræfum j sandfellz kirkiu sokn og jordina haukafell er

¹⁾ [honum ek, afskr.

liggur j hornafirdi til æfinligrar eignar og frials forrædis med ollum þeim gaugnum og giædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefer ad fornu og nýju. og uier urdum fremst eigande ad og þar med uj kugilde fyrir þær jardir sem uier feingum burt fra klaustrinu j austfiordum er suo heita. eyiar er liggur j breiddal j heydala kirkiusokn og þuerhamar [er¹⁾ xij hundrud.²⁾ er liggur i sama takmarki og gudmundarnes xij hundrudum er liggia i standuar kirkiusokn. þiker oss þessir peningar jafnhagliger klaustrinu. skulu þeir suara lagaripingum a jordunum sem oss hafa sellt þær epter þui sem brefin utuisa. og suo klaustrid á þeim sem það selldi. saumuleidis epter sinum brefum. Og til sanninda hier um setium uier uort jnnsigle fyrir þetta bref. Skrifat i schallbolli manudaginn næsta fyrir uppstigningardag vm woret. arum epter gudz burd. þusund flogur hundrud attatiger og iij ar.

430.

25. Maí 1483.

í Laufási.

TYLFTARÐÓMR klerka útnefndr af séra Sveinbirni Þórðarsyni, officialis fyrir norðan Öxnadalsheiði, um ákæru séra Ketils Grimólfssonar til Magnúsar Þorkelssonar, „er umboðsmann var barna sinna, er erft höfðu séra Þorkel Guðbjartsson að þriðjungi“, um fyrnd á stað og kirkju í Laufási upp á hálfan fjórða tug vetra, er séra Þorkell, faðir Magnúsar, hafði haldið staðinn.

AM. Fasc. XXVII, 21, frumritið á skinni. Af 13 innsiglium eru nú 3 ein fyrir. — Apogr. 3292 & 3601.

Þath giorum vier sýgurður Þorlaksson officialis heilagrar holakirkju. semingur magnússon. jon broddason. magnus jonsson. nicholas þormodzsson. rogualldur asgrimsson. nicholas kollason. ari olafsson. jon olafsson. þoruardr seminghs-son. olafur jngimundarson ok einar Halldorsson prestar hola-biskupsdæmis godum monnum viturlight med þessu voru opnu brefi ath sub anno gracie M^o cd^o lxxx^o iij^o laugardaghen j

¹⁾ sl. 2871. ²⁾ svo.

fardoghum¹⁾ j laufase j eyiafirde vorum vier j dom nefnder af ærlighum manne sira sveinbirne þordarsyne officiali heilagrar holakirkju fyrir nordan ðxnadalsheidi ath dæma vm þa ðákæru er sira ketill grimolfsson kærði til magnus þorkelssonar er vmbodsmann var barna sinna er erft hofdu sira þorkell gudbiartsson ath þridiunge. var þat j fyrstu akæra sira ketils til magnus vm fyrnd a kirkiune ok stadnum j laufasi vppa halfan fiorda togh vetra er sira þorkell gudbiartsson hafði halldit stadinn fader magnus. geingu vier fyrskrifader prestar til skodunar ok giordar á kirkiune ok stadnum. virtizst þar eitt hus fyrir hundrat þat sem þa hafði verit giort fyrir þriu hundrvt þa er optnefndur sira þorkell tok med stadnum. savm vier ok ongua bot á kirkiune nie stadnum. helldr rötinn ok fwen vith j ollum husum ok þar med veggirner. leist oss kirkian j onguan mata suo megha standa atgiordalaust leingur. Þwi att guds nafne til kolludu ok suo profudu sem nu er fyrir oss komit. dæmdum vier adurnefnder prestar j fyrstu stefnuna logliga ok magnus þorkelsson hier laugliga fyrir kalladan hier j dagh. Enn fyrir þa fyrnd ok forsoman ath sira þorkell hefer ecki porcionem lagth vpp á fyrnefnda laufass kirkju vpp á suo langan tima sem fyr skrifad stendur. þwi dæmdum vier fyrskrifader prestar erfingia sira þorkels ok þeirra vmbodsmenn skyllduga ath luka kirkune j laufase fyrir forsoman ok fyrnd a kirkiune j laufasi nitian hundrut j voruvirdu gozi eda friduirdu jnnan siondar ath heyrðum dömenum heima j laufasi sira katle eda hans vmbodsmanne ath auk porcionem. j annarri grein dæmdum vier hundrat j stadarspell vpp á huert áur fimtan vetur ok xx er greindur sira þorkell gudbiartsson hieilt staden ok erfingia sira þorkels eda þeirra vmbodsmenn skyllduga ath luka þessa peninga heima j laufasi jnnan siondar ath heyrðum domenom j fridvirdum peningum eda voruuirðum nema þeir leide tuo laugligh vitne jnañ siondar heima j laufasi fyrir sira sveinbirne eda hans vmbodsmanne ath kirkian ok staduren væri jafngodur sem þa er sira þorkell tok med bonum dæmdum vier titt-

¹⁾ þ. e. 24. Maí.

nefndan magnus þorkelsson skýlldugan ath luka þridiung af fyrskrifudum peningum.

var þessi vor dómur vppsagdur ok jn scriptis fram borenn j sama stad dagh ok úr sem fyr seiger.

ok til sannenda hier vm settum vier fyrnefnder prestar vor jncigle fyrir þetta bref skrifad j sama stad deghi sidar enn fyr seiger.

431.

[25. Maí 1483.

í Laufási].

SVEINBJÖRN officialis Þórdarson úrskurðar löglegan Laufásdóm frá 25. Maí 1483 (Nr. 430).

Bisk. Hol. Fasc. V, 2, frumrit. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3571 með hendi séra Snorra Jónssonar.

Dath giorer ek sveinbiorn prestur þordarson officialis heilagrar holakirkju fyrir nordan óxnadaalsheidi godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ath saker þess ath þeir xij prestar sem ek wt nefndi j laufasi j eýiafirde laugardagin j fardaghaviku ath dæma vm þóú akæru er sira ketill grimolfsson kærði til magnus þorkelssonar ok þeirra dómsbref þar vm giort vtvisar dæmdu mic skýlldugan ath leggja wrskurd vpp á þar wpp á staden huort mier litizst sú dómur lögligur edur ei sem þeir hofdu dæmt þeirra j mille. þui at heilax anda nað tilkalladre ok ollu suo profuodu sem þar kom fram fyrir mic ok j þeirra domi stendur seiger ek sveinbiorn prestur þordarson officialis heilagrar holakirkju mier j domsæti sitiandi med fullum lagha wrskurdi þenna þeirra dóm sem þetta mitt bref er med fest loglighan mod ollom sinom greinom ok articulis. Ok til sannenda hier vm setti ek officialatus jncigle fyrir þetta wrskurðarbref er gior(t) var j sama stad dagh ok úr sem fyr seiger.

432.

25. Maí 1483.

á Stafafelli.

TILSÖGN Tjörva prests Björnssonar um landamerki milli

Einholts og Borgar í Hornafirði eptir því, sem Ketilbjörn prestur hafði haldið.

Bisk. Skalh. Fasc. III, 7, transskript á skinni frá 10. Oktober 1526. — Apogr. AM. 2592 með hendi Árna Magnússonar eptir Skálholts-transskriptinu: „Mun ecki árstaled í þessu transscripto vera orieltt og eiga að vera M cccc. lxxxiii. Tiorfi prestur Bjornsson lifdi að visu þar eystra í nánd 1467. Vide Skalholltzbreff¹⁾ og grunar mig þesse síe enn same“ (AM.) — AM. Apogr. 2017 epter vidisse frá c. 1650, og er afskriptin staðfest í Skálholti 8. Sept. 1712 af Árna Magnússyni og þremur öðrum. Í þeirri afskript stendr ártalið 1389. „Ártaled þusund þriu hundrud l. x. xx og ix. ar. er skirt í brefnu, enn í Skalholltz vidisse er þetta sama breff dat. 1363. og er það líklegra að rielttara síe, því Skalholltztransscriptum er ex originali. Enn þeir nyrri transscriptores kynni snart mislesed hafa. þo hefði og setlad, að arstaled sette eí að vera 13.. heldur 14..“ (AM.). Í Prestatali séra Sveins Nielssonar Kh. 1869, bls. 27, er heldr hneigzt að því, að bréfið muni vera frá 14. öld, en það getr varla verið nokkur vaði á því, að ártalið 1483 sé hið rétta. Þeir seinni transscriptores munu hafa lesið ix úr iii, og á þann hátt mun ártalið 1389 vera til komið, og í transskriptinu 1526 mun c hafa gleymzt úr í ártalinu.

Þessi maurk [segi ec tiorfi prestur a millum einhollz²⁾ og borgar.

ur þufu í austanuerdri stafney þuert ut a fiaruna a borg land og leirur fyrir uestan og upp ur þufunne í hýhollt fyrir uestan prestateig gengr borgar land [austur so langt³⁾ sem saman ber⁴⁾ skogeyartanga uestanuerdan og mulaness⁵⁾ [a borg⁶⁾ alla fiuru innað fiardar þatan⁷⁾ fra og þar til er⁸⁾ saman ber þufu í⁹⁾ gridungsey og husen a medalfelle utan fiardar florumark¹⁰⁾ a millum holmstufs¹¹⁾ og borgar uestanuerder þernueller þar er¹²⁾ steinn¹³⁾ liggir í melnum a borg fiuru utan fiardar. þar til er akhlid uerdur a millum hals¹⁴⁾ og stafneyar ef stadit er a florumne.

heellt ketilbiorn prestur [og hafði þessi¹⁵⁾ maurk fyrir

¹⁾ Sjá Dipl. Isl. V, Nr. 447. ²⁾ Einholltz 2017. ³⁾ [so langt austur 2017. ⁴⁾ b. v. 2017; sl. III, 7. ⁵⁾ — nes 2017. ⁶⁾ [Borg a 2017. ⁷⁾ þadan 2017. ⁸⁾ sl. 2017. ⁹⁾ a 2017. ¹⁰⁾ — mork 2017. ¹¹⁾ holmstufs 2017. ¹²⁾ ed 2017. ¹³⁾ steinnenn 2017. ¹⁴⁾ Svo, III, 7; Stadar-eyjar 2017. ¹⁵⁾ [þesse mork og hafde 2017.

mier mer enn tuttugu ár.¹⁾ meðan hann [bio i einholli²⁾ og þessi³⁾ hellt og sidan meðan ee bio þar.

Og til sanninda hier um setta ee mitt jnsigli fyrir þetta [bref skrifat æ⁴⁾ stafafelle⁵⁾ trinitatisdag. [anno domini 1000(c). 1000'ij.⁶⁾]

433.

14. Júní 1483.

í Odda.

ERLENDR bóndi Erlendsson selr Hafri Ólafssyni jörðina Hrossatungu í Landeyjum fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVII, 22, frumrit á skinni; af þrem innsiglium eru tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 2899.

Kaupbrief vm hrossatungu j landeyjum.⁷⁾

Þath giorum uier petur olafson. olafur oddzson. eirekur jonsson godum monnum kunnikt með þessu voro brefi ad þa er lidit uar fra hingatburd vors herra jesv christi þusund flogur hundrud attatiger ok þriu ar. æ langardagin næsta epter nyiahald⁸⁾ ðá nedra huole j huolhrepp. voro vier j hia saum ok heyrðum æ ord ok handa band þessara manna ellendz bonda erlendzsonar af einne alfu. Enn hafurs olafsonar af anare. ad suo fyrir skildu. ad adrgreindur erlendur sellði fyr greindum hafri jordena hrossatungu er liggur j skumstada kirkiusokn. með öllum þeim gögnum ok gæðum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer ad fornu ok nyiu ok optnefndr erlendr vard fremstz eigande ad hier j mot gaf titt nefndur hafur .v. hundrud ok .xx. með suo vordnum fridleika. xv. málnytu kugilldi fimm hundrud í kaupplum. þriu gellðfiar hundrud .cc. j ollum peningum. Skyldi þrattnefndur erlendr suara lagaríptingu æ þeirre jordu sem hann sellði. enn optnefndr hafur hallda til laga.

¹⁾ vetur 2017. ²⁾ [hieltt Einholt 2017. ³⁾ þessu 2017. ⁴⁾ [vitaisburðarbref hvort skrifad var ad 2017. ⁵⁾ vppa b. v. 2017; ⁶⁾ [ar epter gudz burd þusund þriu hundrud. l. x. xx. og ix ar 2017. ⁷⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ⁸⁾ „þýja hald“ verður hér að merkja dýradag (festum corporis Christi) sem þetta ár er 29. Maí á fimtudag; hafa því þessi kaup gerzt 31. Maí.

medkendizt erlendum erlendzson að hann hefði allt þetta jardar verð uppborit sem fyr skrifad stendur. ok j sama handabandi gaf tittnefndur erlendum þrattnefndan hafur öllungis knittað ok akærulausan fyrir sier ok sinum öllum nættum epterkomendum. vñ greint jardar verð. ok til sannenda hier um settum uier fyrnefnder menn vor jnnsigle fyrir þetta bref skrifath j odda j æveriahrepp langardaginn næsta fyrir festum botulfi abbatis a sama are sem fyr seger.

434. 14. og 15. Júní 1483. á Hólum.

TYLFTARDÓMR presta útnefndr af séra Sigurði Þorlákssyni, officialis fyrir vestan Öxnadalsheiði, um ákæru Hrafn Halldórssonar, iumbodi nefnds séra Sigurðar, til Bððvars Finns-sonar, að hann hefði selt selland kirkjunnar á Barði í Fljótum, er heitir Blákápusel.

AM. Fasc. XXVII, 18, frumrit á skinni. Sjð innsigli eru nú fyrir bréfinu, og Sigurðar officialis hið áttunda, sem læsir það við úrskurð hans (Nr. 435). Hin eru dottin frá.

Þetta bref: að hrafnn hefur haft Bard af hólakirkju formonnum. enn þo hann hafe heimugliga vnder nidre eignat sier j kaupahluta. þuiat hefði hann att jordina þa bar honum at klaga enn þo officialis hefði vñ dæmt¹).

Þat giorum vor ketill grimolfsson. jon broddason. andres jonsson. biorn Þorsteinsson. gvdmvndr kollason. ellendr broddason. þoruadr semingsson. þorddr ingimvndarson. jon helgason. halkell gudmundzson. gudolfur magnusson. ok halluadrur sueinsson prestar holabiskupsdæmis. godvñ monnum vitarligt með þessu uoru opnu brefe að sub anno gracie Mllesimo cd^o lxxx^o tertio. lavgardaghin næsta firir botholfsmessu. vorvñ ver j dom nefnder af ærligvñ manni sira sigurde þorlakssyni officiali heilagrar holakirkju firir vestan oxnadalsheiði. ath dæma vñ þa akærv er hrafn halldorsson j vmbodi adurnefn(d)s sira sigurdar kærði til

¹) Utan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups.

bavðvars fingzsonar. ath hann hafði selt selland kirkivnnar a barde j fliotum er kallad var blakap(v) sel. var þat ok bijvisad af tveimur dandi monnum med s(v)avrdvm eidum firir sira sigurdi ath brandr halldorsson hefde afhent hrafne syni sinvm fyr nefnt sel. ok sagt þat eign bardz kirkiv. svo ok svor einn madur enn at hann handfesti. ath fyr nefnd selfavr hefdi havf(d) verit fra bardi. xx. vetur edr leingur svo ath eingin hefde akært svo ath þeir vissi. ok mavrg onnur vittni kom¹⁾ þar fram vm fyr greint sel þo ath þau veri hvorki svarin ne inciglvð.

J annare grein kærði fyr nefnd(ur) hrafn til adr nefndz bavðvars at hann hefde haft vid af reka kirkivnar a bardi. er hvn atti halfan lavgalandz reka vpp a .iij. ar ok. xx. ok eingin skipti a giort sem honum bar. var þat ok svarit firir sira sigurdi af þrimur monnum ath þratt nefndr baudvar hefdi haft allan vid vpp a næstv .vij. ar af greindvm reka. þni ath guds nad til kalladre dæmdvm ver fyr nefnder .xij. prestar stefnvna lavgliga og þrattnefndan bavðvar finzsson lavgliga firir kalladan enn firir þa sauk ath suo stod j stefnvne at bavðvfdiar hefdi. selt fyr greint selland ok þar geingv vm eidar afhending ok vittne sem fyr skrifad stendr. beidvmz ver af bavðvare ath hann sýnde ef hann mætti hier nockud j moti ef hann mætti. kom þa fram firir oss bref med .iij. manna inciglum af alfu tíjt(t) nefn(d)s bavðvars. j hveriv svo stod ath steinaveller ok krakaveller voro selldar itavlavlavsar¹⁾ med avllvm dal firir avstan fram sem fyr greint sel stod j. enn saker þess ath suo stod j registrvm holakirkiv ath þar er diakns skýlld ok skal fara j millvm sels ok hvsa þa letvm ver tíjt(t)-nefndan bavðvar sveria fyllan bokareid ath hann hefði fyr sagt bref med av(n)gv̄ falsi feingit eda latit fa. því ath svo profavðv sem þar kom fram dæmdvm ver avngva savk a bavðvar vm fyr greinda jardarsavk. enn þa skýlldvga epter ath leita sem a bardi bva ef þeir kvnna vpp ath spýria hvar bardz kirkia skal eiga selstavðvna sem (j) registrvm stendr ath diaknin skal til fara.

J annare grein stod suo j stefnvane ath þrattnefndr

¹⁾ Svo.

bavduar hefði haft við oskiptan kirkivinnar á bardi vpp á .iij. ári og xx. en þar kom eingin afsavkun j moti hvorki með breffum né vittnum bavdvars vegna. því dæmdum ver bavdvar finzsson skýlldvgan ath leggja aptur svo mikinn við kirkivinne á barde vnder sinn svarin bokareid sem hann hefer j brvttv hapt ok kirkivinne til heyrði vpp á suo morg ári sem j stefnvne stendr innan siovdar ath heyrðvm dominvm. getur hann eigi þetta þa dæmdum ver hann skýlldugan ath sveria fullan bokareid enn innan siovdar ath hann hefði eigi svo mikinn við hapt kirkivinnar á bardi sem henne veri halfrar merkur skadi. felz honum þessi eid(ur). þa dæmdum ver hann skýlldvgan ath leggja svo mýkla peninga greindri bardz kirkiv vnder sinn svarin bokareid sira sigurde officiali j havnd edr hans vmbodsmanni jnnan svo langs tíma sem fyrir skrifad stendur. nv saker þes(s) ath svo stendr j kristnum retti ath hverr sem ræner edr stelvr fe heilagrar kirkiv þa fellvr hann i bann af sjalfv verkinv. því dæmdum ver xij prestar fyrir skrifader optnefndan bavdvar finzsson skýlldvgan ath taka lavsn ok skript af heilagri kirkiv ok skýlldvgan ath lvka kirkivne á bardi .vj. merkvr j sinn rett. enn domkirkivne ath holvm .lx. marka j sinn rett ath nestvm fardogum sira sigurði j havnd eda hans vmbodsmanni. Ok til sanninda hier vm settvm ver opt nefnder prestar vor incigle firir þetta domsbref skrifad j sama stad ok ári deigi sidar enn fyrir seger.

435

15. Júní 1483.

á Hólum.

SIGURÐR officialis Þorláksson úrskurðar löglegan Blákápu-seldóm (Nr. 434).

AM. Fasc. XXVII, 19 frumrit á skinni læst saman við dóminn Nr. 434. með innsigli Sigurðar officialis.

Þat giorer ek sigurdr prestur þorláksson officialis heilagrar holakirkiv firir vestan oxnadalsheidi godum monnum uiturligt með þessv minv opnv breff ath saker þess ath þeir xij prestar sem ek vtt nefndi á holvm j hialltadal laugar-daghinn næsta firir Botholsmessv ath dæma vm þa akærv er hrafn halldorsson kærði til Bavdvars finnzsonar og þeirra

domsbref þar vm giort vtt visar dæmdv mik skýlldugan ath legia urskvrð vpp æ þar vpp æ staden hvort mer litizt sæa domur lavgligrv edr ei sem þeir havfdu dæmt þeirra j milli og heilagrar kirkiv ath bardi. þui at heilags anda nað tilkalladri og ollv svo profvodu sem þar kom fram firir mic og j þeirra domi stendr seiger ek sigur(dur) prestur þorlaksson officialis heilagrar holakirkiv mer j domsæti sittianða med fvlvm laga vrskvrði þennan þeirra dom sem mitt bref er med fest lavgligan med avllvm sinvm greinvm og artikvli.

Ok til sanenda her vm setti ek officialatus incigle firir þetta mitt vrskvrðarbref skrifat æ holvm j hialltadal svnnv-daghin næsta firir Botholsmessv anno domini M^o cd^o lxxx^o tertio.

436

23. Júní 1483.

á Reykhólum.

TRANSSKRIFT af bréfi Kristjáns konungs hins fyrsta frá 20. Maí 1481 (Nr. 335 A.).

AM. Fasc. XXV, 3, frumtranskriptið á skinni. Af 4 innsiglum eru tvö dottin frá.

Æðkennumzt vær gudne jonsoñ magnus jonson haf-lide skulasoñ ok joñ asmundsson ath uær hofum sied ok yferlesit ok heyr(t) yferlesit opit bref wors naðuga herra kong kristierns bref. gud hans sæl naði. med hans heilu ok oskodu hangaða innsigle suo latanda ord eptter ord. sem hier fyr skrifat star. Ok til sanninda hier um sett-um vær fyrr nefnder menn wor insigli fyrir þetta bref skrifat á reykholum á reykianesi á mánuðagin næsta fyrir ions Messo baptista þú er lidit war fra hingatburd uors herra jesv christi þusund fiogur hundrud attatiger ara ok þriu ðr.

437.

24. júní 1483.

á Reykhólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Apogr. 5759 „Ex originali Reykholensi in Islandia 1733“.

Þat giorum vær haflide skulason. jon asmundzson. þiod-

firir skildv at greindur jon þorsteinsson selde adur nefndvm avnolfe hoskollzsyni halfa jorðina læck er liggr j mela kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok gædvvm sem greindri halfri jorðv fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiv ok hann vard fremst eigande at ok honum fiell til erfdar epter þorstein heitenn þordarson fodur sinn. hier j mot gaf fyrr greindr rvnolfur þrattnefndvm joni þorsteinssyni .x. hvndrud j ollvm fridvirðvm peningvm ok skyldi gialldazt vt a fimm arvm ok giallda tvo hvndrud a hveriu ari. skyldi optnefndur jon svara laga riptingvm a adur nefndri jorðv. enn titt nefndr runolfr hallda til laga. Ok til sannenda hier vm settvm wer fyrr nefnder menn wor jnsigle firir þetta jardarkavps bref skrifat a melvm j melasveit fostvdaginn næsta epter mattiasmessv postula are sidar enn fyrr seger.

439.

28. Júní 1483.

í Skálholti.

TYLFTARDÓME klerka á prestastefnu útnefndr af Magnúsi biskupi Eyjólfsyni um kæru séra Ögmundar Andréssonar til Bjarna Árnasonar, að hann hefði eignað jörð sinni Hlið raptviðarhögg á Ketilhlíðarhálsi í jörð staðarins í Stafafelli, og að hann eignaði sér jörð inn um svarin landamerki staðarins.

AM. Apogr. 2010 „Ex originali lacero“. „Bref þetta comuniceradi mier Þordur Dorkielsson 1703. mun hafa tilheyrt Stafafellzkirkju í Lons. iafnvel þott það ecki finnist í registris. Punctar under stöfunum¹⁾ ávissa að þeir sömu stafer voru oakirer. Striken under linunum²⁾ seigia að þau ord edur bokstafer voru öldungis olæsa“ (AM).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda broder halldor³⁾ med guds nað abote a helgafelle. gisle jonsson. andun þoruardzson. helge magnusson. sveinn jonsson. petur þordarson. finnr³⁾ magnusson. sveinn³⁾ jons-son. þorsteinn³⁾ þorarinsson³⁾ þolleifur stefannsson. jon

¹⁾ Hér sagt til um þau orð neðanmáls. ²⁾ Hér hornklofar. ³⁾ undirpunktað (að nokkru).

Þorsteinsson ok grimur arnason. prestar skalhollztbiskupsdæmis. Qvediu guds ok vora kunnigt [gi]orandde med þessu voru¹⁾ brefe¹⁾ at sub anno gracie M.^o cd.^o lxxx^o. tercio. j domkirkiunni j skalholtti a langardaginn næsta fyrir peturs messu ok pals a [almenniligre] prestastefnu vorum vær j dom nefnder af virduligvm herra ok anddalemum fodr. herra Mognusi med guds naed biskupi i skalholtti ath dæma vm þær [sak]er sem sera ógmundur anddreson kærde til biarna arnasonar. J fystu grein ath fyrr nefndr biarne eignade sier ok sinne jórdu hlið rapttvidar havgg a ketilhlidarhalse²⁾ j stadarens jórð ath stafafelle. hundradh timmbu(r)s hvertt ar. Jtem j annare grein kærde adr nefndr sera ógmundur þat til fyrnefndz biarna. ath hann¹⁾ eignade sier jórð jn umm þau lanndamercke j stadarens jórð. sem svaren voru af þrimur skilvisnum vottum kirkiunar eignn ath stafafelli. Nu med því ath þrattnefndr biarne uar þar þa laugliga firir kalladr ok þar komu fram bref ok skilrike þeirra beggia ok voru þar skodut¹⁾ ok yfer lesen [ok] saker¹⁾ þess ath oss leizt þat skial sem biarne hafde ecke suo nauksamlekt sem honum mætte fullnast j mote þeirri akæru ok brefum sem tittnefndr sera ógmundur hafde. ok þar fram komu vitnisburder med svórdum bokar- eidum af þrimur monnum vmm lanndamercke j millum greindra jarda stafafellz ok¹⁾ hliðar.¹⁾ höfðu þesser menn svaredh greind lanndamercke ok skog kirkiunar eignn halldenn hafa verith ath stafafelle. sumer meir enn vm xx. vetur. summer meir enn þriatigi vetra. enn summer meir enn fimtigi vetra. epter því sem þeirra bref þar vm giórd [utvisa]. því ath heilags andda naed tilkalladri dæmmdum vær med fullu doms atkvæde þau sömu lanndamercke stödu- og ok obrigdulega halldast eiga. sem sera ógmundur andres- son liet sveria j millum þrattnefndra jarda stafafellzt ok hliðar. Jtem med sama dome dæmmdum vær adr sagdan biarna arnason skyllidugañ ath leida. .ii. skialek vitne inn- añ manadar fra því hann kæme heim firir þeim sem bisk-

¹⁾ undirpunktað (að nokkru).

²⁾ „Hlið er í Loni. er bondaeign. enn hvar er Ketilhlid“ (AM).

upenn¹⁾ þar til skipar. ath haft hefde verith med fullri eign enn ecke med lane. timmbur högg fra hlið á ketilblidarhals vm xx. vetur samfleytt. eda. xx. vetrum leinngur. Enn ef honum fullházt þesse vitne. dæmdum vær honum raptvidarhögg epter því sem hann hefer adr eignath sier. Enn ef biarne arnnason fellzt ath fyrrsögdum vitnum þa dæmdum vier fyrrsagða skog kirkiunnar eignn ath stafafelle. enn hvorcke eignn biarnar²⁾ arnnasonar nie fyrrgreindrar hliðar. suo ok dæmdum vær þrattnefnda biarna arnason skyllidugañ ath sveria lyritareid enn minna firir þeim sama sem biskupinn skipadi hinn eidenn ath taka. þa þegar ef honum fellzt ath hinum vitnunum. ath hann þottizt timmburhoggith a ketilblidarhalse med fullri sinne eignn haft hafa. Enn ef hann fellzt ath þeim sama eide. þa dæmdum vær þrattskrifader domsmenn tittnefnda biarna arnason sekañ fullu lanndname ok averckabot epter því sem lögin þar vmm giord utvisa vidh adr sagða sera ögmund andresson. sidann er hann hieilt stafafellzt kirkiu ok adr sagdur biarne hefer höggvith skoginn eda lateth höggva. Ok til sannenda hier vmm settum vær fyrr skrifader kenne menn vor juscigli firir þetta domsbref skrifath i sama stad. dege sidar enn fyrr seger³⁾.

440.

20. Júlí 1483.

í Fellsmúla.

REIKNINGSSKAPARBRÉF Finnboga Jónssonar við Diðrik hirðstjóra Pining um þriggja ára skatt af Þingeyjarþingi.

AM. Fasc XXVII, 17, frumrit á skinni. Bæði innsigliu eru fyrir, en brákuð. Bréfið er með hendi Finnboga lögmanns.

Reikningsskapur finnboga logmans⁴⁾.

Þath giorum uith gamli þorsteinsson og helgi gudmundsson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ath þa lidit var fra hiñgathburd uors herra jhesu christi þushund flogur hundrud attatiger og .iii. ar. áá manadagin næsta fyrir þorlaxsmessu um sumarit⁵⁾ j hafnar-

¹⁾ Undirpunktað að nokkru, ²⁾ Svo hér. ³⁾ Þ. e. 29. Júní. ⁴⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ⁵⁾ Þ. e. 14. Júlí.

firde uoro uit hiá saum og heýrdum áá ord og handaband didreks pinnings hirdstiora ýfer aullu jslando. og finbogha jonssonar. ath suo fyrir skildu j fyrstu ath greindr finboge giordi nefndum didrek pining reikningskap af þeim þrig(g)ia ara skatti er hann hafdi tekit j þingeyjarþingi um næstu þriu ar um lidin. reiknadizst hafa uerid flutt til bessastada af tueimur arunum. en fyrir þat epter stæði olukt af fyrnefndum þriggia ara skatti og reikningskap skýllde fyr greindr finbogi gialda .vii. hundrud og uera þar med kuittur og akæruleaus uit optnefndan didrek pining um adr greindan skatt og reikningskap af fyr greindri sýslu þingeyjarþingi. skýllði finbogi afhenda þessi .vii. hundrud arna hallzssýni er þa hafdi sýslu um optnefnt þingeyjarþing. Og til sannenda hier um settu uit fyrnefnder menn okur jucigli fyrir þetta bref giort j fellzsmula a landi j landmannahrep(p) in festo torlaci episcopi á sama ari sem fyr seigir.

441.

26. Júlí 1483.

í Stöðfrene.

VERNDARBRÉF Hans Danakonungs handa Ólafi Rögnvaldssyni biskupi á Hólum.

Bisk. Hol. Fasc. I, 3. frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Prentað hjá Magnúsi Ketilssyni: Forordn. I, 66—68, og í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 248—249. Sbr. Crymogæa Arngrims Jónssonar, Hamb. 1610, lib. III, 141.

Kong þannns varnadar bref¹⁾)

Wij Hans met gudz Nade Danmarckis Norgis wendis Oc godis koning vdwald koning till swerige hertug vdi slesuig oc hertug vdi hølsten Stormarn oc Ditmersken greffue vdi oldemborg oc Delminhorst helse ether wore kære vndhersotte bønder oc mene almwe som bygge oc boo vdi hõlebiscopsdøme kerlige met gud oc wor nade.

Vither kære wenner at oss elskelige werdug fadher biscop Oluffi hõle haffuer bereth her fore oss ati sidhe honom owerhörige fore oc ey wele giffue then renthe oc retthig-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

heed som i hanom pa kirckens wegne plichtige ære. Sammeledis berette han oc fore oss at han vforrettis vdi mange sagher som burde at deles oc forfølgis fore then helge kirckis oc cristelig dom hanom oc hans biscopsdøme till stoer skade oc forfang i mange made. Thij bethe wij ether alle kerlige oc bywde ati her effther wære forn^{ne} oss elskelige werduge fader hørige oc lyduge oc gører oc giffuer hanom ether arlig rentthe oc retthigheed ehwad thet helst ær eller neffnes kau till gode redhe hwis i hanom pa forn^{ne} then helge kirckis wegne pleye oc plichtuge ære vt at giffue Swo at thet ey ydhermere behoff gøris hanom at kære thet fore oss Ther gøre i oss synderlige till wilge vdi oc ladher thet engelund. Oc bethe wij oc bywde thig wor laghman ther pa Jsland at thw jnthet bewarer thig med the sagher som hanom oc then helge kircke parørendis ære oc ther bør ardelis oc forfølgis. Thog wor oc kronens retthigheid ther vdi vdi alle made vforsymet. Sammeledis bifale wij thig Torluff biörnsson wor embitzman pa Jsland at thw wærer forn^{ne} werdug fader behulpelig oc bistandig at the gøre hanom all then deell oc retthigheid som the hanom pa kirckens wegne plichtuge ære kronens reth altiid vforsymet.

Jn christo valet.

Datum jn Støffrene Sabbato proximo post festum Jacobi apostoli anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo tercio Nostro Sub Secreto presentibus appenso.

ad relacionem domini alueri

knewtsson militis

442

18. Augúst 1483. á Grýtubakka.

ÁRNI Þorsteinsson leiðir bygðarrymt uppá Steinuni Bjarna(r)dóttur fyrir Sveinbirni officialis Þórðarsyni, að Guðni heitinn Eyjólfsson hafi legið með henni líkamlega áðr en hann hélt brullaup sitt til Guðrúnar Gunnlaugsdóttur.

AM. 242. 4to. A. bls. 166—67, syrpa Guðbrands biskups skr. um 1570. Þar með er afskrípt með hendi Árna Magnússonar.

Vm bygðar rymt.

D(at) g(iorum ver) Tumas gudmundzson. steffan styrkarsson. þorgills hallsson. þormodur p¹⁾ (godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefi at arum epter gudzburd)²⁾ 1483 á grytubacka j h(ofda)h(uerfi) manudaginn næstañ epter mariumessu fyrre vorum vier j hia saum og heyrðum ð ad arni þorsteinsson leiddi bygðar rymt vppa steinune biarnadott(ur) firir sira sueinbirne þordarsyni er þa var officialis h(eilagrar) h(ola) k(irkiu) firir nordan auxnadalsheidi. soru þar ij af þeim enn 8 s(aunnudu) mal þeirra sem bok giorer rad firir at þeir hefði heyrt sagt at g(udne) h(eitinn) e(yolfsson) hefði leigit likamliga steinunne biarnadottnr³⁾ adur enn það hann hieilt sitt brudlaup til gudrunar gunnlogsdotter. baud fyr greindur sijra sueinbiorn officialis adur nefndri steinunne þa þar vndanfæri firir þessa akiseru adur greindz arna. enn hun sagdist það ei giora meiga og medkendist þar firir aullum dandimonnnum þeim þar voru ad g(udne) hefði l(eigit) hana. skylldade s(ira) s(ueinbiorn) nefnda steinunne þa til at sanna þessa sina saugu med fullum bokareidi og epter þetta giort sor þar nefnd steinunn lyritareid. ad g(udne) h(eitinn) e(yolfsson) hefði leigit med henne likamliga med fullu verki adur enn G(udne) hieilt brudkaup til gudrunar gunnlogsdottur og hun hefði ecki vitad skulldugleika med gudrunu og sier a brudkaupsdeigi. enn þann sama veturinn epter þa hefði hun heyrt sagt ad þær gudrun gunnlaugsdotter væri þrimmeningar⁴⁾ sin a milli og þa þessi ryktur komst vpp beiddi gudrun hana ad hun skyldi alldri kennast ad hann hefði leigit hana og þessar allar greiner tok greind steinunn vnder sinn suarin bokareid og a sama vættfængi sor bergliot þorhallsdotter med fullum bokareid ad hun hefði sied gudna heitinn eyio(lfsson) og st(einunne) b(iarna)d(ott-

¹⁾ eingin eyða hér i hdr. en föðurnafnið skammstafað „p“. ²⁾ Það, sem stendr i svigum hér, vantar i handritið. ³⁾ Svo hér. ⁴⁾ strykad í hdr.

ur) alnakin j einni sæng vnder einum klædum. adur enn brudkaup þeirra gudrunar gunnlaugsd(ottur) var og gudna. Og til sanninda.

443.

4. Október 1483.

á Hólum.

TYLFTARDÓMR klerka útnefndr af Sigurði officialis Þorláks-syni um kæru officialis til séra Jóns Þorvaldssonar um þrimsigning heidins barns „fyrir utan alla bevising að vakta efni eða atferli“, um að hafa messað yfir og samneytt forboðuð-um manni, um tiunda aðtekt og fyrir að hafa farið burt úr þingum sínum orlofslaust.

AM. Fasc. XXVII, 24, frumritið á skinni. Sjó innsigli eru fyrir bréfinu; hin eru döttin frá.

12 merkur dæmdar hólakirkju.¹⁾

Þat giorum vier ketill grimolfsson radzmann æ holvm. þorleifur magnusson jon broddason biörn þorsteinsson gunnar jonsson sniofvr²⁾ sýgurdzson kar jonsson olafur klængsson stigur ingimundarson þorvardur semingsson þordur ingimundarson og bergfinnur iussason prestar hola biskupsdæmis godum monnum viturligt með þessu voru briefi ath þa er lidit var frá hingat byrd vors herra iesv christi þushund. cccc. lxxx og þriv ær æ faustu daghinn næsta fyrir michils messu³⁾ j gelling[a]holli j skagafirdi. vorum vier j dom nefnder af ærligum manni sira sigurði þorlakssyni officiali heilagrar hola kirkiv fyrir vestan oxnadals heidi. ath dæmvm þa akærv er fyr nefndr sira sigurdr kærði til sira jons þorvalldzsonar heilagrar hola kirkiu vegna sém hann hafði honum þangat stefnd(t). var þar og suarinn stefnan. þui at guds nádd til kalladre dæmvm vier. xij. prestar stefnvnna laugliga og sira jon hier lavgligan(a) fyrir kalladan j dag. enn fyrir þa savk j stefnvnne stod ath oppt nefndr sira jon hefði þrimsigt heidit barn fyrir utan alla þíjuising ath uakta efne eða attfelli þess er skirdi ok bravt suo

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ sniofvr, hud. ³⁾ þ. e. 26. Sept.

kristinn rett þá inæmdvm vier fyrnefndan sira jon skýlldugan ath luka xij. auru j sekt heilagri kirkiv fyrir adgreinda gleýmskv. j annare grein. stod svo j stefunne ath sira sygurdr kærði til þrattnefnz sira jons ath hann hefði messað yfer olafi biornssyni j forbodi og samneytt honum j miovadal æ skirdagh j vetur nv næst er var. kenndizst sira jon þar fyrir oss ath hann hefde messað þar þui dæmdvm vier oppt nefndan sira jon skýlldugan ath sveria settareid nv strax fyrir sira sigurde eða hans umbodsmanni ath hann hefði hvorki messað ne samneytt fyr greindum olafi sidan hann sagdizst hafa lesit forbods brief yfer honum. fellz honum þessi eidr þá dæmvm vier hann skýlldugan ath lvka heilagri hola kirkiv .iij. merkur fyrir hveria messo er hann hefer sagt sidan og þar fallin j bann af sialfv verkinv og skýlldvgan ath taka lausn og skript epter kirkiunnar laugum og leggja sinn messo saung og avll stavrf heilagrar kirkiv svo leingi sem kirkivnnar lavg vtt nisa og officialis nad til seger. j þridiv grein stod j stefunne ath sira jon hefði tekit ath sier allar tiunder j bolstadar hlid i moti skipan officialis. kom þar fram brief j moti hvert oss leizst olaugligt. þui dæmdvm vier sira jon skýlldugan ath leggja aptur kirkiv tiundernar sira sigurdi j hond eða hans vmbods manni. j fiordv grein stod svo j stefunne ath sira jon hefde farit j brvtt vr þingvnm orlofslaust og sett sig inn j kirkivnnar völd j moti skipan officialis. kom þar fram þinga brief sira jons svo latande ath hann skýlldi hafa þav vm xij manodv. dæmdvm vier þar aungva sekt upp æ sira jon þar vm þvi hann hafde svo leingi verit sem vtt visade hans brief. enn fyrer þá savk ath sira jon hafði teckit ath sier radz mannz starfit stad dæmdvm vier hann skýlldugan ath leida ij lavglig vittne hier vpp æ stadin ef þau veri nær ella innan¹⁾ sioundar fyrir officialis eða hans vmbods manni. ath sira sygurdr hefde leyft abbadisinne ath stad ath hafa til radzmann sira jon þorvaldzson eða annan prest ef hun villde. fallazt honum þessi vittni þá dæmdvm vier hann enn fallin j bann fyrir sina þriozku og ohlýdne

¹⁾ innar, hndr.

og skýlldugan at taka lavsn og skript epter kirkivnar lavgum og þar til .xv merkur hola kirkiv j sitt fullretti. skavlv aller þessir fyrr skrifader peningar lukast med þrenvum savlv. env fyrstv innan manadar ath heyrðvm dominvm. avnnur ath næstvm fardavgv. þridiv innan .xij. manada sinn þridivng j hvert sinn officialis j havnd eda hans umbods manni. Ok til sanninda hier vm settvm uier fyr skrifader xij. prestar vor inncigle fyrir þetta doms brief skrifat æ holvm j hialltadal lavgar daghin næsta epter nichils messo um havstit æ sama arl sem fyr seger.

6. Oktober 1483 í Skálholti.

444.

7. Marts 1484. í Holti undir Fjöllum.

GÍSLI Filippusson gæfr Dýrfinnu dóttur sinni í heimanfylgju til móts við Jón Jónsson jörðina . . . dal, 36 hundruð, og jörðina Keflavík á Rauðasandi, 12 hundruð, og þar til 12 hundruð í þarflegum peningum.

AM. Apogr. 1156, að því er virðist eptir framriti.

Þat giorum vid olawr odzson loptvr filippusson prestar godum monnum uiturligt med þessu ockrv opnu brefi. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi þvsund cccc hvndrut lxxx. oc iij ar a manudagen næsta fyrir dionisvsmessv j biskupsstofvne j skalhollte uorum uid j hia saum oc heyrðum æ ord oc handaband þessara manna gisla filippussonar af eine alfv en jons jonssonar oc dyrfinv dottur gisla af anari alfu at suo fyrir skildu at greindur gislegaf dottur sine dyrfinnu j heimanfylgiv j motzs uid greindan jon jonsson jordena . . . dal fyrir xvj hundrvt oc xx oc jordina keflavik fyrir xij. hundrut er liggia j savrbæiar kirkiusokn a raudasandi med ollum þeim gaugnvm oc gædum sem greindum jordum fylger oc fylgt hefur at fornu oc nýiu oc hann uard fremst eigandi at oc þar til xij. hundrut j ollum þarflegum peningum. skýlði greindur gisle svara lagaríptingum æ greindum jordvm enn fyrr nefndur jon hallda til laga. Jtém gafv fyrr nefnd hion jon oc dyrfinna. kuitta oc akærulavsá jordina billdudal fyrir

ser oc sinum erfingium suo framt sem þau feingi fyrir greinda þessa peninga. Oc til saninda her um settum uid fyrir nefndir prestar ockur insigle fyrir þetta uitnesburðarbref skrifat j holti under eýiafiollum sunvdagen næsta fyrir gregoriusmessu ari sidar en fyrir segir.

445. 19. Október 1483. á Møðruvöllum.

HELGI Sigurðsson selr Brynjólfi Magnússyni jörðina Hallgilsstaði í Fnjóskadal fyrir 37 hundruð í lausafé, og tilgreinir landamerki.

AM. Fasc. LXVI, 18, frumrit á skinni. Af fjórum innsiglium eru þrjú fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 569. Bréfið er með sömu hendi og Fasc. XXVII, 20 (bréf frá 27. Okt. 1483, Nr. 446, sem er þessu samhljóða, nema að dagsotningu).

Landamerkia Bref Hallgilstada.¹⁾

Þath gerum uer are sigurdzson jon markusson jngimundur olafsson ok einar olafsson godum monnum viturligth með þessu noro brefi þa er lidit uar, fra guds burd þusund flogur hundrut attatiger ok þriu úr drottinsdag næsta fyrir michaelsmessu²⁾ a munkapuera j eýiafirde noru uer j hia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þessara manna brýniólfs magnussonar af eine alfu ok helga sigurdzsonar af annare ath sua fyrir skildu ath fyrir nefndr hellgi sellði adr greindum brýniólfe jordina alla halgillstade j hnioskadal er liggur j halls kirkiu sokn með ollum þeim gognum ok giædum er greindri jorda fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýiu ok hann ok steinun magnusdotter kuina hans urdu fremst eigandi ath. sagdi titt nefndr helgi landamerki a jordune ut at jllu kelledu fyrir sunan skollagerde ok sudur ath merkigilli ok ofan j iardarkross fyrir nedan. ok sionhending j halgilsstadaklauf. ok sudr j þingmanna-læk er gatañ liggur vt j. þier j mote gaf adr greindr bryni-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Þ. e. 28. Sept.

olfr jordina dæli j hnioskadal er liggur j drafastada kirkin sokn med ollum þeim gognum og gæðum er greindri jordv fyllger ok hann uard fremzt eigandi ath. ok sagdi at sier hefði verit savgd landamerki ut at einbualæk. ok sudr ath harda valla gile. ok ofan a melin er liggur at hnioska. fyrir xx hundrut ok þar til xvij hundrut med þessum frid-leika. viij malnýtu kugilldi ok ix hundrut j þarflugum peningum. niett lukt xij fiordungar smiors til hundrads. ij uoder tuitugar. viij stikur klædis. ij skiolna kietil. skýlði þesser peningar lukazt a þrimur arum. en standa leigulaust þat sem epter stendur at fardaungum. skýlði huor fyr greindra manna hallda þessum jordum til laga er keypti. enn suara lagaxiptingum huor a þeirri jordv er selldi. Ok til sanninda hier um settum vier fyr skrifader menn uor jncigle fyrir þetta bref er skrifat uar a modruollum j eyiafirde sunnudagin næsta epter luce ewangeliste a sama are sem fyr seger.

446.

27. Oktober 1483.

í Öxnafeili.

KAUF- og landamerkjabréf um Hallgilsstaði i Fnjóskadal, samhljóða næsta bréfi á undan, nema að dagsetningu.

AM, Fasc. XXVII, 20, frumrit á skinni með sömu hendi og Fasc. LXVI, 18 (bréf frá 19. okt. 1483, Nr. 445, samhljóða þessu). Öll innsigliu eru dottin frá. — Apogr. 8.

Vm hallgilsstade j fnioskadal.¹⁾

Þath gerum ner are sigurdzson jon markusson jngimundr olafsson ok einar olafsson godum monnum uiturlighth med þessu uoro brefi. þa er lidit uar fra guds burd þusund flogr hundrut attatiger ok þriu ðr drottinsdagin næsta fyrir michaelis Oesso²⁾ a munkapnera j eyiafirde uoro uær j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna brýniolfs magnussonar af eini alfu ok helga sigurdzsonar af annare. ath sua fyrir skilldu at fyrnefndr hellgi selldi adr greindum bryniolfe jordina alla halgilsstade j hnioska-

¹⁾ Utan á bréfinu með allgamalli hendi. ²⁾ Þ. 28. Sept.

dal er liggur j hals kirkiu soku med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiu ok hann ok steinun magnusdotter kuinna hans urdu fremzt eigandi ath. sagdi tittnefndur helgi landamerki á jordune ut at jllu kelldu fyrir sunan skollagerde ok sudur at merkigile ok ofan j iardkrossin fyrir nedan ok sionhending j halgisstada klauf ok sudur j þingmannalæk er gatan liggur vt j. hier j moti gaf adr greindur bryniolfur jordina dæle j hnioskadal er liggur j draflastada kirkiusokn med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fylger ok hann uard fremzt eigandi at. ok sagdi at sier hefði verit saugd landamerki ut at einbualæk ok sudur at harduallagile. ok ofan á melin er liggur at hnioska. fyrir xx hundrut ok þar til xvij hundrut med þessum fridleika viij malnytu kugildi ok ix hundrut j þarfligum peningum. niettlugt xij fiordungar smiors til hundrads. ij voder tuitugar. viij stikur klædis. ij skiolna ketil. skyllði þesser peningar lukazt á þrimur arum. en standa leigvlaust þat sem epter stendr at fardavgum. skyllði huor fyr greindra manna halda þessum jordum til laga er keypti. en svare lagaríptingum huor a þeirri jordu er selldi. Ok til sanninda hier vm settum uer fyr skrifader menn vor jncigle fyrir þetta bref er skrifat uar æ auxnafelli manudagin næsta fyrir apostolorum Simonis et jude a sama are sem fyrir seger.

447. 18. Nóvember 1483. undir Felli í Kollafirði.

ÞVEIR menn votta um yfirlýsing Bjarna Þórarinssonar um það að Solveig Guðmundardóttir hafi gefið Andrésí bróður sínum jörðina Saurbæ á Raudasandi; svo og votta þeir um yfirlýsing Solveigar sjálfrar um sama efni.

AM. Apogr. Nr. 1160, eptir transskripti frá 15. Febr. 1486. — AM. Apogr. Nr. 1353, eptir sama transskr.

Þat giorum uid teitur sigurdzson ok gudmundr eýsteinsson godum monnum uiturligt med þessv ockru opnu brefe at þar

uorum uid hia j savrbę a raudasande ok heyrðum a at biarne þorarinsson lýste þui fyrir ockur. at greindur biarne sagðizt hia hafa verit j sancte johannis kirkiu j biorguin ok heyrtt hafa ðá at solueig gudmundardotter hefde gefit med fullv handabande til æfinlegrar eignar. andrese gudmundzsyne brodr sinum jordina alla saurbę ðá raudasande ok þar med allar þęr jarder er þar lęge under ok j þeim hrepp liggia ok hvn hefde erft efter gudmund arason faudur sinn ok helgu þorleifsdottur modur sina¹⁾. lýste ok optnefnður biarne at hier uęri bref uppðá giortt uegna andres gudmundzsonar ok hann mętte ecke þess dýlia at hann uęri þar fyrer skrifadur ok þesse giorningur hefde fram farit havstid j nolege j fýrgreindum stad adr enn hann hefde fengit solueigar gudmundardottur efter um uorit. lýste²⁾ ok þrattnefnður biarne þessari lýsing firir ock[r] oft ok osialldan. þa uid vorum hans sueinar þar sem uęr uorum ute ok jnne þa talat var til gudmundar peninga ok þeirra giafa er solueig hefde gefit.

Jtem j annare grein voro uid j hia. þa er lidit uar fra guds burd. þushund. cccc ok attatiger ara j kledaskemmune ðá reykiholum a reykianese a manudagin nęsta epter sęlu uiky um haustid. ok heyrðum a at optnefnður solueig gudmundardotter lýste þui fyrir ockur at hvn hefde gefit andrese gudmundzsyni brodur sinum til æfinligrar eignar jordina saurbę ðá raudasandemed aullum þeim jordum ok jardar eignum er þar liggia under. ok i þeim hrep(p) lęgi ok hun hefde ordit eigannde at efter faudur sinn ok modr gudmund arason ok helgv þorleifsdottur. lýste oftnefnður solueig þui ok lika at hun hefde laungu gefit tittnefnðum andresi brodr sinum þessa fýrgreinda peninga þa hun hefde uerit j nolege j biorguin efter þui fremzt sem hennar opit bref þar um giort utuisar vm.

Ogh til sanninda hier um settu uid furnefnder men ockur jnzcigle fyrir þetta nitnesburdar bref er skrifat uar under felle j kollafirde þridiudagin nesta firir ceciliuQesso um ueturin. þa er lidit uar fra hingatburde nors herra jehsu christi. þushund cccc. lxxx ok iij ar.

¹⁾ Sjá bréf frá 23. Sept, 1469, *DI*, V, Nr. 491; ²⁾ tviskrifað í *Apogr.*

448. 26. Nóvember 1483. í Flensborg.

HANS konungr skipar Diðrik Píning hirðstjóra yfir alt Ísland, af því að Þorleifr Björnsson kom eigi á konungs fund að segja „sína trú þjónustu eptir því sem það sig burði“ og ákveðið var.

AM. Fasc. LXV, 9, transskript á skinni gert á Grund í Eyjafirði 29. Sept. 1484 eptir transskripti gerðu á Bátstöndum 21. Maí 1484. — AM. Apogr. 5825 „Er þetta þeirra vidimus líkara böggulegre Jslenskræ translation af Dönsku brefi, enn sialfu Dönsku brefi“ (AM). Prentað í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 68—72.

Bijfalningz Bref kongz hans vtgiefed Didrich píning
vñ Jsland.¹⁾

Wif hans med guds nad. Danmarks. Noregis. Vendis ok Gotes konung vtwald til suia rige. hertug j slessuik ok j holtzstein. stormari ok ditmarsken. hertug. Greifi j oldenborg ok delmenborst. Giorum aullum witurligt. ath sizt wif woru wtj wort nike noregi vore wif svo ofuer eins med wort elskuliga rad j sama stad. ath thorlleifur biorsson skýlldi hafa komit jnn j danmaurk til oss ok anamet' þar wort land jsland af oss ok sagt oss sina tru þionuztu epter þui sem þath sig burdi. Tã wpp(a) þat at wif kronen eller wore kiære wndirsate ther wpp á landit skuli eigi fanga þar fyrir nogern skade brest eda forsymelse. at forne þorleifur biorsson eigi jnn j danmaurk til oss kominn er sem beslutet ok fir stendur skrifat. Ok wif kunne eigi at fá hier nockurn sem leligheit weit at ramme þar vort ok krununar bezta ok bestand ther pa landit. þafi wif nu tiltruat ok bifalat ok med thette wort opna bref [tiltru²⁾] ok bifalen þenna brefuisere Direk³⁾ píning wor elskuligi tienere wort ok kronen(s) land jsland. j vare hafa ok þar wpp at bera allan worn ok kronen(s) ættugheit ok rente ey huat þat heltz er eda nefnast kann sem wif⁴⁾ þar wppa kronen(s) vegna ber at hafa ok oss med rette til falle kann j allan mati sem hann hier til giort hefer. Svo leingi wif

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600. ²⁾ [fúid úr; „hier er burttrösnad statt ord, hefur oefad vered tiltru“ (AM). ³⁾ Svo. ⁴⁾ trosnað úr; Árni bætir uppi; MKet. les: „Oss“.

komdu þar vm wtar meir til ordz med fyrrskrifat wort elskuliga rad j noregi því bidium wær ok biodum yður ollum worum laugmonnum ok logrettmonnum ok ollum almuga wpp du jsland ok huerium sierdeilis ath j hier epter werit fyrrskrifudum Dirik pining heyruger ok hlydner wpp du wora wegna sem þier hier til giort hafit ok giorer ok gefer honum til goda reidu yðarn arligan skatt landskýlld sakeyre ok allt annat rettugheit ok þat hellzt er eda vera kann sem þier oss wpp du kronen(s) wegna plýktvger [er]-ut ok aungum andrum svo leingi hann fyrrskrifat land ok yður alla af oss j ueru hefir ok latit þat aungua lund forbodandi ollum huerer þeir helltz vera kunnu honum hier du mot at hindra eda hindra lata eller j nockurn mata ofórretta wndir vora kongliga hefnd ok reidi.

Datum in castro nostro [f]lensborg jn crastino beate katarine wirginis. anno domini M^o. cd.^o lxxx^o tercio. Nostro sub secreto presentibus appenso.

449

11. Marts 1484. í Hafrafellstungu.

SNJÓLFUR Hrafnsson selr í umboði Margrétar Eyjólfsdóttur Jóni Finnbogasyni jörðina Hól í Kinn fyrir 25 hundruð í lausafé, að tilgreindum eingjateig millum Garðshorns og Hóls.

AM. Fasc. XXVII, 83, frumrit á skinni, götuçt og skemt. Innsiglið er fyrir bréfinu.

bref vm halfan hol . . . j kinn¹).

Jn nomini domini amen.

Giordizt suo fellt kaup med þeim jone finnbogasyni og sniolfi hrafnsnyne er hann selldi j vmbodi margretar eyolfsdottur jordina halfa sem heiter du hole er steindur j stadar kirkiu sokn til fullrar eignar med hanndabannði med ollum þeim gaugnum og giædum er þ[eirr]i halfri jordu hefir fyllgt ath fornu og nyu og eigi er med logum aundan²) geingit. ath til

¹) Utan á bréfinu með forari hendi. ²) Svo.

skilldum eingiateig þeim er liggur j millum gardz horíuz og hols uid þ ei sagdi jordina itaululausa. Hier j mote gaf fyrnefndur jon finbogason adur nefndri margretu eyolfsdottur ath framtaldu fim hundrud og xx. med þessum fridleika, fiortan malnytu kugildi og sex hundrud j gelldfie og hier til fim hundrud j þarfligum peningum. Skilldi titt nefnd margret snara lagasípting a fýrgreindri jordu en jon finbogason hallda til laga.

Voru þesser kaupauottar. einar prestur benediczsson forsagnarvottur. jon prestur palsson. narfi benediczsson. þorualldur jonsson og jon oddzson. þui settum vier nefnder menn vor jncigli fyrir þetta kaupabref ed skrifad war j hafrafellztungu j auxarfirde. fimtudaginn næsta epter gudmuñdardag. (Enn kaupit geck fram laugardaginn næsta fyrir huitasunnu um vorit fyrir¹⁾). Þa er lidit uar fra hingatburd wors herra jhesu christi þussundrud flogur hundrud attatiger og flogur dúr.

450

26. Marts 1484.

í Haga.

Sígrúðs Pétursson gefr Ólafi syni sínum tíu hundruð í jörðunni Skjaldandafossi á Barðaströnd.

AM. Fasc. XXVII, 29, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1158.

Dat giore eg sígrfus petursson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at ek medkeþunz at ek hefi gefid olafe sígrfussyne syne minvm tiv hundrut j jordunne skialldandafosse til fullrar eignar er liggur j haga kirkiu soen a bardaströnd med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiu ok eg ward fremzt eigande at. Ok til sannenda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifad j haga fostudageþ næsta epter mariu Þesso a langafostu. Þa er lidit

¹⁾ þ. e. 17. Maí 1483.

var fra hingadburd vors herra jesu christi þusund flogur hundrut attatiger ok flogur ar.

451

26. Marts 1484.

í Miðhlið.

HALLR prestur Sigfússon gefr Ólafi Sigfússyni bróður sinum fjögur hundruð í jörðunni Skjaldandafossi á Barðaströnd.

AM. Fasc. XXVII, 30, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir. — Apogr. 1159.

Þat giore eg hallur prestur sigfusson godum monnum kunnigt med þessv minv opnv brefe. at eg medkennvntz at eg hefe gefið olafe sigfussyne. broður minum. flogur hundrut j jordunne skialldandafosse er liggur j haga kirkjusokn a bardastrond med ollvm þeim gognvm ok gædum sem greindvm jardar parte fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyiv ok eg vard fremzt eigande at. Ok til sannenda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifad j midhlið postudaginn næsta epter mariv vesso a langafostv. þa er lidit var fra hingadburd vors herra jhesv christi þusund. flogur hundrvt. attatiger ok flogur ar.

452

21. Apríl 1484.

fyrir Álfadal.

VITNISBURÐR Narfa prests Bødvarssonar að kirkjan í Hvilft í Önundarfirði setti fimm hundruð í Eyri í Holtskirkjusókn, og að Ólafr Jónsson hefði gefið Einari syni sinum jörðina Hvilft til kvonarmundar.

JSig. 143. 4to, bls. 277, skr. c. 1600. — Landsbókasafn 107. 4to. bls. 413 skr. c. 1730 (séra Jón í Hitardal).

Vitnisburðar Bref um Hvilt í Önundarfyrde Anno 1484.¹⁾

Þat giorer eg Narfe prestur boduarzson godum monn-

¹⁾ 107; sl. 143.

um kunnugtt med þessu minnu opnu brefe. ad eg heyrði ornolf heitinn Einarsson¹⁾ sem gud hans sóðil hafe. lýsa þui ad kirkian á huilt j öundurafirdi ætte fimm hundrud j eyre er liggur j Holttz kirkiu sokn þau sømu sem hann hafde sialfur att. Suo og eigi sijdur var eg j Holttte j öundurafirdi sex og xx tolfmanudu suo eg tok þar tiunder heilagrar kirkiu uegna og galltt adur nefndur ornolfur huercke kirkiu tiund nie prest tiund af þeim sama partte þá eg heimpte.

Jtem medkennunst eg fyrr nefndur narfe prestur ad eg heyrda olaf Jonsson lýsa þui firir mier ad hann hafde gefid Einare Olafssýne. syne sijnum. jordinaalla Huijlt j öundurafirdi er liggur j Holttz kirkiu soknn til kuonarmundar þá hann fleck gudfinnu Jndridadottur.

Og til sanninda hier vñ setta eg mitt insigle firir þetta bref. er skrifad var firir alfadal æ Jngiallz sande fiorda dag paska. þa var lidit fróð hingat burd vorz herra Jesu christi 1484.

453

25. Apríl 1484.

í Grenivík.

ÓLAFR Haldórsson lofar ad selja Magnúsi Þorkelssyni jörðina Dálksstaði á Svalbarðsströnd, ef hún geingi af með lögum, en Magnús heitir honum aptr Þverá í Svarfaðardal.

AM. Fasc. XXVII, 35, frumritið á skinni. Fyrra innsiglið er dottið frá. — Apogr. 172.

Þat giorvm vid hoskoldvr arnason og arre eirreksxon godvm monnum kvnnigt med þessv ockrv oppnv brefe æ lavgardaginn j paskavickv²⁾ þa lidit var fra hingatbvrd vors herra jþessv christi þvshvnd fiogrur³⁾ hvndrvt attatigir og fiogrur²⁾ ar j grenevik j bofdahverfe vorvm vid j hia savm og heyrðvm æ ord og handaband þessara manna magnvs þorkelssonar af einne alfv en olafs halldorssonar

¹⁾ í 107 ritar séra Jón Haldórsson á spássi: „Sá Örnólfur mun hafa verið sonr Einars Jónssonar, sem átti Hvilt, þá Gottsvin biskup skipaði þar hálfkirkju Anno 1439^a. Sbr. DI, IV, Nr. 632. ²⁾ p. e. 24. April, ³⁾ Svo, frbr.

af annare at svo fyrir skilddv at fyr nefndur olafur lofode adr nefndvm magnyse at selia honvm jordina dalgzstade æ svalbardzstrond svo framtt sem hvn geinge af med logvm en opptnefndr olafur skyllde mega sæckia adr greinda jord med logvm nær hann villde. hier j motte lofode titt nefndvr magnvs þrattnefndvm olafe jordine þvera j svarfadardal lofvdv þeir at kvinvr þeira skyldo samþyckia hvor fyrir sik þa kavppit giordizt. Og til sannenda hier vm settvm vid fyrr nef(n)der menn ockvr jnsigle fyrir þetta bref skrifat æ svunvdagin eppter paskavickv j sama stad og ða are sem fyr seger.

454.

2. Maí 1484.

í Æðey.

EIDR Solveigar Björnsdóttur, vottaðr af átta mönnum, að Jón Þorláksson hefði aldrei fastnað Solveigu, og eins að hún sór fyrir alla karlmenn, nema Jón og Pál Jónsson (bónda sinn).

AM. Apogr. 3870 eptir transkripti frá 5. Maí 1486. Í skjalabókum og sættatölubókum eru til margar afskriptir á pappír af þessu bréfi, allar lakari en þessi. Dagaetja sumar þeirra bréfið „sunnudag næsta fyrir Jóhannis baptiste!“, sem er misskript.

Dat giorvm vær salamon prestur magnvsson. markus prestur arnason. sigvatur gudmundzson. knorr þordarson. gudmundur helgason. þorarenn lifgiarnsson. jon egilsson og þollakur þosteinnsson. godum monnum kvnngt med þessu voro opnv brefi at svb anno gracie M.º cd.º lxxx. quarto sunnudagen næsta firir johannis beverlacencis j æðey j isa-firdi vorum ver j hia savm og heyrdvm ða. at solueig biornsdotter sor svo ordenn bokareid firir sera jone jonssyne er þa var profastur j millvm geirholms og langanes. at jon þollaksson hefde alldri keypt sig ne fastnad hvorke leýneliga ne openberliga. og eigi hefði þar bref verid vm giort at sinv vite ne vilia. og eigi hefði hvn hans festingarbref geýmt ne sied ða æfi sinne. eigi þui fargat ne farga latid. og hvorki þar til gefid rad nie dad.

jtem j annare grein sor fyrr skrifud solveig biornsdott-
er at hvn hefði allðri af nóckrum manni syndgast til lik-
amligrar sambvdar nema af pali jonssyni og fyrsögðum jone
þollakssyni.

Ok til sanninda hier vm settv vær fyr nefnder menn
vor jnciglle firir þetta bref skrifat j sama stad og áre
degi sidar enn fyrr seier¹⁾.

455

16. Maí 1484.

á Hólum.

BÖDVAR Finnsson lykr heilagri Hólakirkju til æfnlegrar
eignar jörðina Þverá í Svarfaðardal, 24 hundruð að dýrleika,
í fullrétti, er hann varð kirkjunni skyldugr eptir tólf presta
dómi.

AM. Fasc. XXVII, 28, frumrit á skinni. Af sex innsiglium eru þrjú
fyrir. — Apogr. 3294.

Vm þvera j svarv(ad)ardal halfa.²⁾

Þat giorum vier biorn þosteinsson. andres ionsson.
ellendr broddason prestar hoolabiskups dæmis. þorsteirn
bryniolfson. ion þordarson. sueirn gudmunzson. leikmenn.
godvm monnum vitrlekt með þessav vorv briefi ath þa er
lidit uar fra hingatburð uors herra ihesv christi þvsvnd.
fiogr hvndrvd. attatiger ok iiii ara æ holvm i hialltadal
svnnvdagin næstan efter hallvardz messo at þar uorvm vier
i hia saum ok heyrdum æ ord og handaband þessara manna
kettels prestz grimolfsson(ar) af eirne alfv er þa var raz-
mann æ hoolvm. en badvvars finnsonar af annari. ath suo
fyrir skildu ath fyr nefndr bavduar finnson lukti heilagri
hoola kirkiv til æuenlegrar eignar jordena halfa þvera j
svarbvadardal. er liggr j valla kirkiv sokn með avllvm
þeim gavgvnm ok gjædvnm sem greindri halfri iordv fylger
ok fylkt hefer ath fornv ok nyv ok fyr nefndr bavdvar
vard fremzt eigandi ath fyrir iiii. c. ok. xx. er hann uard
skyllugr he(i)lagri hoola kirkiv epter .xij. presta dome j

¹⁾p. e. 3. Maí. ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

sitt fvlrrietti. skyldi síra ketill eda adrer kirkivnnar formenn hallda iordena til laga. enn þratt nefndr baudvar svara lagariftingvm af greindri iordv. kynne ok iordin af ath ganga með lavgv. þa skyldi titt nefndr bavduar lvka heilagri hoola kirkiv .iiii. c. ok .xx. j fvlrvirdiss penningvm. frúidvm ok frúidvirdvm. lyste bavdvar j fyr savgdu handabandi iordena afeúta ok heilagrar hoola kirkiv eign vera aafinlega hiædan af. ok til sannenda hier um settvm uier fyrnefnder prestar ok leikmenn vor insigli fyrir þetta bref skrifat a holvm i hialltadal a sama ari ok deigi sem fyrr segir.

456.

21. Maí 1484.

á Båtssöndum.

TRANSSKRIFT.

AM. Fasc. LXV, 9, transskript frá 29. Sept. 1484. — Apogr. 5825.

Þath giorum wær. þerra¹⁾ asbiorn sigurdzson prestur. Tomas þorbiarnarson. þalldor brýniolfsson ok jon gudmundzson Godum monnum witurligt með þessu woro opnu brefi. ath wær saum ok heyrðum ýfirlesit mins naduga herra kong hans bref með heilu ok oskauddu hanganda jnsigli svo latanda ord epter ord sem²⁾ hier epter skrifat stendur. [Hér kemr bréf Hans konungs, þar sem hann skipar Didrik Pining hiró-stjóra á Íslandi, Flensborg 26. Nóvember 1483, Nr. 448].

Ok til wtar meire saninda hier wm settum wær fyrnefnder menn wor jnsigli fyrir þetta transkriptarbref skrifat á batzsaundum³⁾ faustudaginn næsta fyrir gagnadaga viku. anno domini M. cd^o lxxx.^o quarto.

457.

4. Júní 1484.

á Þingeyrum.

VITNISBURÐARBREFF, að Þorleifr Árnason hafi selt Geiri Árnasyni jörðina alla Syðri-Ey á Skagaströnd.

Eptir afskrift á pappír frá 1704, gerðri eptir frumriti bréfsins.

¹⁾ „ita est: non vero síra“ (AM. Apogr. 5825). ²⁾ tvískrifað í handritinu. ³⁾ „ita evidenter“ (AM. Apogr. 5825, og svo er það skýrt enn).

Það giorum vær eigill gríjmsson. hermann filipsson og bergur jórundzson godum mönnum witañlegt með þessu voru opnu brefe að vær hófum sied og ifrlesid oped bref með lesañlegum jnciglum þeirra er þar voru firir skrifader svo latanda að þorleifur bonde Arnason sellde geir arnasine jórdena alla Sidre ey er liggur á Skagaströnd og þar með egguers eina með þeim flejrum greinum sem þar uti stodu. Og til sannenda hier nñ settu vær firnefnðir menn uor jncigle firir þetta bref er giðrt var á Þijngeyrum j hunauatnsþinge. föstndæginn næsta firir huijtasunnu árum eftir guds burd þnsund flogur hundrnd attatijger og flegur ar.

458.

9. Júní 1484.

í Ögri.

VITNISBURÐAR að því, að Guðlaug Sæmundsdóttir sór þann eið, að hún hafi aldrei verið þar hjá, að Jón Þorláks-son hefði keypt né fastnað Solveigu Björnsdóttur.

AM. Apogr. 3870 eptir transskripti frá 5. Maí 1486.

Það giorum vær markus prestur arnason. knorr þordarson og sigurdur jonsson godvm monnum viturligt með þessv vorv opnv brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi M. cccc. lxxx. og flogur á. midvikvdagenn næsta epter hvitasvnnv j augri j isafirdi vorum vær j hia savm og heyrdvm á. at gydlavg sæmvdardotter sor svo ordenn bokar eid firir sera jone jonssyni er þa var profastur millum geirholms og langanes at hvn hefði allðri þar hia verid at ion þollaksson hefði keypt ne fastnat solveigv biornsdottur hvorki leyneliga ne opinberliga og eigi hefði það skied at sinv vite.

Og til sanninda hier vm settu vid fyrnefnder menn vor jncigle firir þetta bref skrifad j sama stad og ære degi sidar enn fyr seier.

459.

11. Júní 1484.

í Hruna.

CICILIA Andrésdóttir kvittar Árna prest Snæbjarnarson um andvirði fyrir fimtán hundraða partinn í Langholti í Flóa.

Bisk. Skalh. Fasc. V, 3, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2559, með hendi Árna Magnússonar.

kuittanarbrief fyrir langholtz partte sem sira arni snæbiarnarson keypti 1484.

Þath giorum wid saughualldr hialmsson ok halldor brynlofson godum monnum viturligt med þessu ockru opnu brefi at wid uorum j hia j kirkinnnj j kalladarnese j floa miduikudaginn næsta fyrir ascensionem domini vm vorit at cecil(i)a andresdotter medkeðdizt þar þa fyrir ockr at hun hefdj vpp borit af sira arna snæbiarnarsynj alla þa peninga frida ok ofrida sem hann hafdj henne adr skyldvgur ordit fyrir fimtan hundrada partinn j langholtj j floa epter þui sem þeirra kaupbreff þar vm giort vt visar. þui gaf hon og giordj advrgreindañ sira arna snæbiarnarson med fullu handabandj aullungis kvittan ok akærvlausan fyrir sier ok aullum sinum erfingium ok epterkomendnm wm fjýrrgreint jardarverd. Ok til sannenda hier vm settum wid fjýrrnefnder menn ockr jnnscigle fyrir þetta kuittanarbrief skrifat j hruna j brunamannahrepp jn festo barnabe apostoli. anno domini .m.º ed.º lxxx.º quarto.

460.

16. Júní 1484. á Mýrum í Dýrafirði.

VITNIRBURÐR Kolbeins Sigurðssonar um reka Mýrakirkju í Dýrafirði.

AM. 232. 8vo. bl. 114b—115a, bréfabók Gizurar biskups Einarssonar í frumriti á pappír 1540—1548, og er henni fylgt hér, því það er elzt og bezt afskrípt bréfsins. — AM. Apogr. 2809 (eptir 232) og Apogr. 768 (eptir gömlum blöðum fúnnum frá Hóli í Bolungarvík). — IBfél. 80.4to. afskr. frá c. 1680 (en ekki góð). — Bréfið er prentað í Tímariti Jóns Péturssonar II, 39—40 (eptir afskr. í Landsbókasafni).

Halfa alidru keypti gudrun Bjornsdotter að
b(iskup) augmunde firir. xxiii^o. j Sueinseyri
og raudzdalinn .xx.(c) æ bardastraund.¹⁾

Það giorum uid stefner Bjornsson og aurnolfur Þor-
laksson godum monnum kunnigt með þessu ockru opnu
brefi at uid worum i hia saum og heyrðum á at kolbeinn
Sigurdarson handfeste Stulla bonda magnussyne suo felldañ
uitnisburd at hann nisse haft og halldit uera uppá halfañ
siauunda taug wetra kirkiunnar eign á myrum j dyrafirde
allañ halfañ reka uida og huala. og allar adrar fiorunyt-
ar ath helminge fra haukslæk hia alidru og til þess er
sier mann vr skaladyrum i fiuru j nesdal ath halffölln-
um sio frateknum reytesaulum á flallaskaga. Suo og sagd-
izt fyrnefndur kolbeinn wita at hual rak a flallaskaga fimu
wetrum firir hina mycklu bolu²⁾ og gudmundur bondi ara-
son kom til hualsins og liet skiera nockut af honum. Suo og
ei sidur sagdizt hann wita að gudne Bonde oddson kom til
adur enn hualurinn war allur uppskorinn. og lyste halfañ
hualinn eign kirkiunnar á myrum i dyrafirde. og firir
það sama at adur nefndum gudina þotte fyrnefndur gud-
mundur hafa rangliga at sier tekit halfañ hualinn. Þa
handlagde opt nefndur gudmundur þrattnefndum gudina vj
malnytu kugillde at næstum fardaugum. Sagdizt adur nefnd-
ur kolbeinn hafa werit dagligur mann gudina bonda Oddz-
sonar og þar werid með honum j þann sama tima er þessi
giorningur for fram með handsaulum þeirra j mille. Suo og
wisse eg hual og uidu bera á þennañ reka og skipt sidan
i helminga i millum kirknanna. haufðu gnupsmenn og alidru-
menn annañ helming enn myramenn annañ. Og suo heyrda
eg faudur minn sygurd þordarson og marga adra enu ellstu
menn það seigia ath myrakirkia ætti allañ halfañ reka og allar
halfar flaurunytar i fyrsaugdu takmarke. Suo heyrda ec
eigi sidur enu ellstu menn það seigia at Sigurdur bonde
Þordarson a myrum og þordur bonde Stullason under gnupi

¹⁾ Þessi klausa stendr i hdr. fyrir bréfinu; og er eiginlega ágríp af því bréfi, sem er næst á undan í bréfabókinni. ²⁾ Þ. e. bólan 1431; hefir þetta því verið 1426.

hefði giort helminga skipte kirknanna i mille af ollum reka. og hier epter uil eg optnefndur kolbeinn sneria fulla ð bokareid ef þurfa þiker. Og til sanninda hier vm settum ver fyrnefndir menn ockur jnnsigle firir þetta bref er giort var a myrum i dyrafirde miduikudaginn næsta firir botolfsmessu þa lidit uar fra hingatburd wors herra iesu christi þus-hundrut flogur hundrut attatiger og flogur ðar.

461. 1. Júlí 1484. undir Hallbjarnarvörðum.

BREF tólf lögréttumanna um fylgi nokkurra útlendra manna við Andrés Guðmundsson, þá er hann rænti Þorleif Björnsson á Reykhólum og Einar Björnsson í Bæ á Raudasandi.

AM. Fasc. XXVII, 31, frumrit á skinni. Af tólf innsiglium eru nú þjá ein fyrir bréfinu.

Bref vñ utlendinga.¹⁾

Þat gioruñ vær eigill grimsson gudine jonson aráfiñr jonson magnus þorkelson gisle philipsson jngimvindr fúzson þorðr audunarson halldor snmarlidason þollakr þorkelson einar odzson einar arnason og einar andresson laugriettumenn a islande goduñ monnum vitrelegt med þessv voru opnu brefe at vær uissuñ firer sannende ath þesser menn vtensker er suo hietu voro medh andrese guðmundzsyne herman mýlnar mattheus hening skraddæ og didrek byring þa er greindr andress guðmundzson for til reykholu. gripu og toku gardinn og peningana alla þa sem þar stodn saman er þorleifr biornson atte og hans bustru jngueldr helgadóttir og þeira sueinar huort þeir uoru utan kirkiu edr innan epter þni sem bref þar uñ gior utuisa. og laugdñ til býtess med sicr. sem annat ranfeingit fie. samaleidess voro þesser utlensku menn med optnefadvñ andrese þa hann tok peninga einars biornsonar j bæ a raudasande og fluttu til reykholu hier med foru þeir heim til bæðanna þar vm kring er voro landbuar þorleifs biornsonar. og toku þar hans peninga og þeira firer utan þeira uilia. baurdu

¹⁾ Utan á bréfinu með forari hendi.

suma enn fluttv suma heim á gardinn. voro þessir saumu menn j aullum styrk og radum med optnefndum andrese ath veria þorleife og einare og þeisa monnum gardinn og sina peninga er þeir villdu epter sækia. slogv og skutu suo sumer voro lemstrader sumer saðer enn skutu einn med byssu suo hann bleif þar daudr af. Nu af þui ath vor laudz laga bok suo vtuisar j obotamalvm. ath ransmenn eru obotamenn huort sem helldr ræna þeir á skipum edr lande og enn j audrum stad utuisar suo vor laugbok j e(i)inne grein ath aller se skyllder epter þeim ath tenna sa er sislumadur krefur til edr sa er firer rane edr hernade verda¹⁾ huort sem þeir hlaupa j hella edr holma edr virke eda eru á skipe edr huar sem þeir hafa hæle er hernad giora. og þui virdetz oss þesser utlensku menn er suodan giorning giordu obotamenn verit hafa og riett slegna epter sinum venkum. og aller adrer utlensker menn sem hingat eiga aungua sigling med riettu. og suodan giorning giora hier j landit. Og til sanninda hier vm settu vær fyr nefnder menn vor jnsigle firer þetta bref er skrifad var vnder hallbiarnar-uordum á jslandi fimtudagin næsta epter petr's messo og pals arum epter guds burd 00 cccc lxxx og iiii ar.

462.

6. Júlí 1484.

Björgvin.

GAUTI erkibiskup i Niðarósi staðfestir tvenna dóma Magnúsar biskups i Skálholti um Stadarhól i Saurbæ, að hann skuli eign heilagrar kirkju.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 19, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2498 „accuratisimè o: ordriett, stafriett, bandriett, puactriett“ (AM.).

samþycktarbref erkebiskupsins vm stadarhol.

Wy Gawto met gudz naadh archiepiscopus i nidross och pawelighe settis legatus kungöra met thesso waro opno breffue ath wij saaghom i transcriptobreffue wördeligx broderss waars biscop magnus i skalholthe thwenna doma

¹⁾ Svo.

wm then gaardh i foræ skaaleholtz byscopsdóme som stadharholl heither. och aff athy ath weer hýghiom thaa doma lagligha giordhe wara och ath foræ gaardh stadharholl ær retwyslegga komen vnder kirkionne i them matta tha stadhfestom wy adher nemda doma och doomssbreff fforbiudhandiss hwaeriom manne heilaghre skaleholz domkirkionne hæær a moth oforretthe vnder heilaghre kirkio nefst och pino.

Datum in Curia nostra archiepiscopali bergensi jn octaua beatorum apostolorum petri et pauli anno domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto nostro sub secreto presentibus appenso jn fidem et firmitatem premissorum.

463

14. August 1484.

í Flatey.

TRANSSKRIFT af dómi Þorleifs Björnssonar um Reykhólaferð Andrésar Guðmundssonar frá 20. Janúar 1483.

AM. Fasc. XXVII, 25, frumtranskriptið á skinni, og er nú eitt innsigli fyrir.

Þat giordv m vær runolfr hauskaullzson. hafide skulason þorkell odzson. jon þorarensen godv m monnum kvnngit med þessv vorv opv brefe at vær savm ok yferlasv m ok heyrdv m yferlesid oppid domsbref med heilum ok oskauddv m hangande jnsiglum suo latanda ord fyrir ord sem hier ept-er stendr skrifad. [Hér kemr dómrinn um Reykhólaferð frá 20. Jan. 1483, Nr. 317].

Ok til meire audsyningar hier v m settu vær fyr nefnd-er menn vor jnsigle fyrir þetta transkriptarbref er skrifad var j flatey æ breidafirde lavgardaginn næsta fyrir assumcio sancte marie ære sidar enn fyr seger.

464.

15. August 1484.

á Valþjófsstað.

VITNISBURÐER þriggja manna, að Árni prestur Þorsteinsson hafi

lögfest staðinn „á Valþjófsstað“ með ummerkjum þeim, er bréfið greinir (en bréfið mun vera falsbréf).

AM. Apogr. 1992 „Ex membr. fra Valþjófsstaðar kirkju. 3 innsigle hanga við brefed þeirra manna er fyrer það eru skrifader. Ivaraf það sidarsta er ecke vel læst. Brefed er skrifad með ymsu bleke. og greihende. kannske og fleirum enn einne. Er blettott og illa umvendad. Mier virdest brefed vera *falsbref.* og vera uppskafed gamallt bref til ad skrifa á. ad visu glet eg eigisied. það sie so gamallt ad skriftenna. sem árstaled seiger“ (AM). Afskript af þessu bréfi er í bréfabók Brynjólfs biskups AM. 368. Fol. VII, 189 rituð 24. Febr. 1653 eptir frumritinu og vottuð af séra Bóðvari Sturlusyni og Thomasi Finnsyni „kgl. Majestets eiðsvara“. Kallaast bréfið þar „Lögfestuvitnisburðnr frá Valþjófsstað“.

Það giorum vier gvnnlaugur biarnarson. þorleifur barkarson. þorbiorn¹⁾ þorsteinsson godum monnum kunnigt með þessu voru opnu bréfi arum epter Guds burd m ed attatie og iij a mariomesso fire²⁾ vñ sumaret a valþiofstad heyrðnm vier arna prest þorsteinson logfesta nefndan stad með þessvm vmmerkjum. heimalandit vtan frá merkigardi og ad liosa allt riettsyni nordur i jokulsá kleifarland riettsyne þadan aeñ fellnr ofan og nordur i jokulsá mots vid þurijðarstadi suo undir iokla. molalañ³⁾ allt nordur [i merkigard.⁴⁾ langhusaeyrar.⁵⁾ æfir⁶⁾ fiall svdur i merkigard. suo langt þaðan þar til keldaa er aull frame og suo riettsyne vt i iokulsá. þesse vñmerki baru með nefndum sira arna ad riet og saunn hefði hallden verit marger dugandi menn. og til sannenda hier vñ setium vier vor insigle firir þetta bref skrifat i sama stad deige og ari sem adur seiger.

465.

20. August 1484.

í Flatey.

VITNISBURÐR tveggja manna, að Þorleifr Björnsson hafi lesið

¹⁾ á spássu og undirpunktað; fyrst rituð: „þordur“ og uppi yfir því „þorleifur“, hvorttveggja undirpunktað, og hefir því verið óskýrt í frumritinu; „Dorkell“ 268. ²⁾ „fire stendur hier. enn eigi fyre. og er það enn nu eiu nota falsitatis“ (AM.); *fire* er slept úr í afskr. í 268 Fol. ³⁾ Mulaland 268 Fol. ⁴⁾ [ur merkegarde 268. ⁵⁾ „hier er brefed olæselegt“ (AM.); þetta orð er því hér tekið eptir AM. 268. ⁶⁾ yfer 268.

á „lögþingi“ í fyrra bréf Jóns Smjörðs frá 17. Júní 1482 (Nr. 398) um viðskipti Eyjólfssonar og séra Jóns Snorrasonar, og hafi eingir eptir það viljað ganga dóma Eyjólfssonar, og Magnús biskup talaði svo, að hann skyldi aldrei halda hann fyrir lögmann yfir sér né sínum mönnum meðan svo stæði.

AM. Fasc. XXVII, 32, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

bref eyólfs einarssonar¹⁾

Þat giorum vid yngimundr finzson og þoruardr steinmodson laugriettumenn godnm monnum vitrlegt med þessv voro opnu brefi ath vid uorum æ laugþinge j fyrra sumar þa er þorleifur biornson liet lesa þar þat bref sem hann hafde ut af noregi vpp æ eyiolf einarson af herra jon smior vm þat sem til hafde komit j mille greindz eyiolfssonar og sera jons snorrasonar um þær saker er hann giort hafde vid greindan sira jon epter þui þat bref utuisar sem þar er um giort. Enn þar epter sem þat var ut leset. villdu aunguer hans doma ganga. suo wid vissum. og biskup magnus talade suo dan ord ath hann skyllde hann alldre fyrir laugmann halda yfer sier edr sinum maunnum þar epter medan suo stæde. Suo og vissum vid at greindr biskup magnuss ok didrek pining villdu dagþinga peninga af eyiolfe einarssyne fyrir þetta þat uissum vid eigi huerr ender at þar uard upp æ þeira j mille. Og til sannenda hier (vm) settum vid fyrnefnder laugriettumenn ockr jnsigle fyrir þetta opit bref skrifat j flatey faustudaginn næsta fyrir bartholomeusmessu arum eptter guds burd. M. cccc lxxx og iiij ar.

466.

23. Augúst 1484.

í Flatey.

VITNISBURÐARBRÉF um viðtal þeirra bræðra Þorleifs og Einarssonar Björnssonar um „þann gamla reikningsskap, sem greindr Einar var skyldugr síns föður vegna vorum náðuga herra konunginn í Noregi“.

AM. Fasc. XXVII, 34, frumrit á skinni. Af þrem innsiglium or einungis hið fyrsta fyrir bréfinu. — Apogr. 1157.

¹⁾ Utan bréfinu með samtíða hendi.

Witnissbvrdr um viddal þeiba brædranna vm kongs
skulldina þorleifs og einars 1484¹⁾.

Dath giorum vax gudine jonson vigfuss biarnarson og einar
branzson godum monnum vitrligt med þessu voro opnu brefi
ath vax vorum j hia j flatey a breidafæde upp a vor fru
messu dag²⁾ þa er lidit var fra hingatbvrdr vors hera jhesu
christi. M. cccc lxxx. og iiij ar ath þeir tauludutz vid þor-
leifur biornson og einar biornson vm þann gamla reikning-
skap sem greindur einar var skyllidgur sins faudr vegna
vorum nadhuga hera konunginn j noregi. baud nefndr þor-
leifur sig til vid ath taka og fram ath færa fyrnefnda skuld.
enn optnefndr einar sagditz eigi villdu luka neina peninga
nema opt nefndr þorleifur hefde þat bref af uoru(m) nadh-
uga hera konunginn. ath hann skýllde opt nefnt gialld vpp
bera suo hann mætte gefa honum sina kuitteñcia. enn þratt-
nefndr þorleifur sagditz þat bref ecke hafa enn baud einare
ath setia sina peninga j borgun ef nockur talade upp a til
þess hann fiengi sina kuittan sem honum vel likadhe. enn
tittnefndur einar villde þat eigi. og lyste fyrir einvm vt af
oss seinna ath hann hefde skrifat fyrir vorn nadhvgan hera
konungin ath hann villde forlikatz medh hans nadher sialf-
ur. edr þann hans nad til sende medr sitt opne bref. sa
honum mætte fulla kuitteñcie gifa Og til sannenda hier
vm settum ver fyr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta op-
it bref skrifat j flatey manudaginn næsta fyrir bartholomei
apostoli. a sama are sem fyr seger.

467.

23. August 1484.

í Flatey.

GJÖRNINGSBREFF Þorleifs Björnssonar og Ingveldar Helgadótt-
ur, og lykr hann henni Svefneyjar og Miðjanes fyrir 90
hundraða í reikningskap og ábata af hennar peningum,
meðan hann hélt þá, og eigi var eiginorð bundið þeirra á
milli, og í það silfr og þau þing, er hún fékk honum þegar
hann fór af landinu í fyrra sinni og nú; þar með reiknar
hann hvern mála hún hafi átt og eigi í sinn garð.

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) þ. e. 15. Aug.

AM. Fasc. XXVII, 36, framrit á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá, en þau hafa verið sjö. — Gömul afskrift af þessu bréfi er meðal Helgafellskjala í bók í Landsskjalasafni 94² með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, eptir óárfærðu transskripti frá hér um bil sama tíma og sjálft bréfið. Hjóðar transskriptið svo:

„Fyrir Svefn Eyium og Míðianese mílle Þorleifs og Jngvaldar hinnar zomu.

Þad giorum vier Einar Þoralfzson. Jon Þordarson. Bardur gríms-son og Jon Magnusson godum monnum kunnugt mod þessu voro opnu brefe. ad vier hofum sied og yferlesid ord og brief þessara manna vnder þeirra heilum oskoddudum hangandi Jnsiglum. so latandi ord epter ord sem hier epter skrifad stendur [þá kemr bréfið]. og thil sanninda hier vm“. Þetta transskript mun vera frá þessum tímum (c. 1484).

Gjorningur Þorleifz Björnssonar við Jngvellde Helgadóttur¹).

Þat giorum ver gudine jonson jngimundr finnzson einar brannzson sigurdr jonson runolfr hauskulldzson og bjorn helgason godum monnum vitrlegt med þessu voro opnu brefe æ manudaginn fyrir bartholomei apostoli þa er lidit var fra hingatbrnd. vors heru jhesu christi M. cccc lxxx ok iiij ar j flatey æ breidafirde vorum vær j hia saum ok heyrdum æ ord og handabannð þessara manna þorleifs björnssonar af einne halfu enn jngnelldar helgadóttur hans eiginkuinu af annarri ath suo fyrir skildn ath greindr þorleifur lngte jnguellde helgadóttu þessar ij jarder er suo heita. suefneji- ar æ ligia j flateyiar kirkinsokn fyrir .xl. hundrada og midianes æ Reykianes ej Reykhola kirkiusokn fyrir .l. hundrada fyrir þann reikningskap og abata sem fiell af hennar peningum medan hann hiellt þa suo ath eigi var eiginord saman bundit þeisa j mílle suo fyrir þat silfur og þing þau sem hun hafde honum feingit þa hann for burt af landet fyra sinne og sno nu og hann hafde henne adr feingit j sin þionustzu lann. Medkennditz optnefndr þorleifr björnson fyrir oss adr nefndum monnum at inguelldr helgadóttur ætte adr j sin gard þriatige hundrada ok ccc hundrada²) enn nu reiknaditz male tittnefndrar jngvelldar helgadóttu cccc hundrada²) j garde þrattnefndz þorleifs björnssonar. Og til sannda hier um sette þrattnefndur þorleifa björnson sitt jn-

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700. 2) Svo.

sigle með vorum optnefndra manna jnnsiglvn fyrir þetta opit bref giort j sama stad dag og ar sem fyr seger.

468. 29. September 1484. á Grund í Eyjafirði.

TRANSSKRIFT.

AM. Fasc. LXV, 9, frumtransskriptið á skinni. Öll innsiglin (þrjú) eru dottin frá. — Am. Apogr. 5825.

Vitnisbndarbréf Arna Þorsteinssonar. Biarna Olafssonar¹⁾ og Biorns Jonssonar²⁾.

Þath giorum wær. arni þorsteinsson. Biarne Olason ok biorn jonsson. Godum monnum viturligt með þessu woro opnu brefi. ath wær saum ok heýrdum ýfirlesit transskriftarbréf wt af wors naduga herra kong hans brefi með heilum ok oskauddum hangandi jnsglum. svo latanda ord eptir ord sem hier epter skrifat stendur. [Hér kemr:

1, transskriptarbréf gert á Bátssöndum 21. Maí 1484 (Nr. 456), og í því

2. hirðstjóraþríf handa Diðrik Pining á Íslandi, útgefið af Hans konungi í Flensborg 26. Nóv. 1483, Nr. 448].

Ok [til] meire sanninda hier wm settum wær fyrnefnder menn wor jnsgli fyrir þetta transskriptarbréf skrifat á grund j eyjafirði jn festo Mikaelis archangeli. anno domini M.^o cd.^o lxxx^o quarto.

469. 15. Október 1484. á Mel í Miðfirði

SKOÐUNARGERÐ sex presta tilnefndra af Ólafi biskupi Rögnvaldsyni um það takmark og rekamark, er registrum dómkirkjunnar á Hólum til vísaði, að kirkjan á Staðarbakka ætti allan Reykjatanga fyrir framan gras og Reykjaeyri alla með gögnum og gæðum.

Eptir frumriti á skinni meðal Staðarbakaskjala í Landskjalasafni, nokkuð skemdu. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. — Afskrift á skinni frá 19. öld meðal Staðarbakaskjala. — AM. Apogr. 3745, staðfest afskrifteptir frumriti bréfinis: „þetta bier fyrir framan og ofan skrifad brief er ordriett og stafriett skrifad epter originalnum sem er ritadur a kalfskinn, og hefar verið með .6.

¹⁾ Svo (!). ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

hangande jnnsiglum, enn nu eru .5. burtu, og ecke fyrir brefnu nema hid 3dia jnnsigled, sem er aflangt, med kalek jnan j, og kross þar ofan fyrir. Utann um kring jnnsigled stendur: S. EGILLI. PBI. IOHNES þetta sierhvad vottum vid underskrifader sem originalinn med athuga hier vid samann þárum j Hvamme j Hvamms sveit þann 5. dag Junij árum epter gudz burd 1710. — Þordur Þordarson. — Ormur Dadason. — Ad þetta næst fyrir framann vidimms skrifada brief sia ordriett samblioda vid originalinn vottum vid underskrifader j sama stad are og deige sem næst fyrir framann skrifad stendur. — Magnus Magnusson profastur og prestur i Hvamme. — Þorsteirn Sigurdson“.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edr heyra senda sira hallur finnzson. arnnsbiornn asmundzson. eigill jonsson. jon gudmundzson. þorlackur þorgeirson. gudmundr sculason prestar holabiskupsdæmis kuEDIU guds. ok sina kunnigt giorandj med. þessu uoru opnu brefj. ath þa er lidit uar fra hingatburd uors lausnara iehsu christj þushund. flogur hundrud. attatiger og .iiij. ar. Uorum uær til nefnd-er ok scipader af uorum andaligum fedr ok uirdelegum herra. herra olaf med gudz nad biskup a holum kirkiunnar uegna a stadarbacka ad scoda ok ad sia med scyñsemdu huat oss litist rettast firir gude um þat tacmark ok reka-mark er registrum domkirkiunnar ath holum til uisade ath kirkian a stadarbacka ætj allann reykiatanga firir framan gras ok reykieaeyre alla med gognum ok gædum. Ok¹⁾ þui leistz os(s) rettast ok sannast firir gude epter uorre skyn-
seme ok þat com os(s) saman ollum fyrgreindum kirkiunnar sonum at lækur sæ rede firir er fellur j sio firir nordan eyrena enn firir sunnann fram æ adr greindre eyre stendr eiñ suardleysugrof og¹⁾ þar gegnt j sio ut einn stor steirnn. og¹⁾ þui com os(s) þat saman med lofatake ath þetta uæri eign enns heilaga johannis baptiste a stadarbacka hedan j fra. og¹⁾ hier epter uilium uer sueria ef þarf.

Ok¹⁾ til sanninda hier um heingium uer adurgreindr prestar uor jnsigle firir þetta bref giort ok scrifat a mel j midfirde faustudagenn næsta epter festum sancti calixti pape a sama are sem fyr seger.

¹⁾ Svo.

470. 22. Október 1484. á Munkaþverá.

EINAR ábóti á Munkaþverá reiknar hve mikið jarðagóz klanstrinu hefir aukizt síðan hann varð ábóti.

AM. Fasc. XXVII, 37, frumrit á skinni frá Staðarhóli. Innsiglið er fyrir bréfinu, en nokkuð brákað. — Apogr. 1453.

Þat giorum uær broder jon Oagnnsson broder þorðr einarsson broder olafur magnusson ok broder þoruadr hallgeirsson conuentvbrædr munckapuerarklausturs godum monnum uitnrligt med þessu noro brefi ath þa er lidith uar fra hingatburd nors herra jhesu christi þushund fiogr hundrud atta tiger ok fiogr ar a friadaginn næsta fyrir festum seuerini episcopi noro uær a tale med einar abota. reiknadi hann fyrir oss huersu mikit jarðagoz aukizt hefde klaustur(s)ins uegna sidan hann nard abote yfer munckapnerarklaustre. reiknadizt þat tuo hundrud hundrada ok sextigi hundrud at auk ok þar til mikill skogur j hnoskadal¹⁾ j uaglajordu. er hier ecke til reiknud jorden jlhugastader²⁾ er hann²⁾ hafde til feingit. bad einar abote oss at uær skýlldum samþykia at hann gæfe þeim sem hann villdi greinda jord jlhugastade.¹⁾ ok med þui at oss þiker jarðagozit nel aukizt hafa hofnm uær þar til gefit fnllt jayrde ok samþycke med handabande uid einar abota uorn yfermann. Ok til sauninda hier (um) settum uær uort capitula jncigli fyrir þetta bref skrifat j sama stad dege ok are sem fyrr seger.

471. 2. December 1484. á Munkaþverá.

MARGRÉT Eyjólfsdóttir selr Magnúsi Jónssyni jörðina Efstafell í Kinn með afrétti og skógi fyrir alls þrjátigi hundrada.

AM. 280. 4to. bls. 66—67, skr. c. 1640 af Hákonni Ormssyni — Klaustraskjalabók Landsskjalasafns 94, einnig með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640.

Bref þyrer Efstafelle 1484.

Það giörum vid Sniolfur Hrafnsson (og) Gudmundur

¹⁾ Svo. ²⁾ tvískrifað.

Þorleifsson godum mǫnnum viturligt með þessu ockru opnu brefe. að þá er lided var frá hingaburd vors herra Jesu Christi þushund fiðgur hundrud attatiger og fiðgur ðr. fiðstuginn næsta epter Mariumessu sijðare¹⁾ i Skridu i Reykiadal vorum við i hið. sáum og heirdum ð ord og handaband þessara manna Magnus Jonssonar af einne alfu og Margretar Eyulfsdottur af annare. að so fyrer skildu að fyrrgreind Margret Eyulfsdotter selde aadur nefndum Magnuse Jonssyne halfa jordena Efstafell i Kinn. er liggur i liosavats kirkiusokn. með óllum þeim gögnum og giædum sem greindre halfre jörðu filger og filgt hefur að fornu og nyiu og Hrafn Brandsson bonde hennar og hun vrðu fremst eigande að.

Sagde optnefnd Margret. að jorden Fell ætte afriett i Flateyriardal og skog með vmmerkium i Barnafells jörðu.

Hier j mote gaf tittnefndur Magnus Jonsson .xx. kugilde. er hann aatte hia bonda hennar og henne og .v. hundrud i óðrum peningum. en ónnur .v. skylle leggiast fyrer husleyse ð jörðunne.

skyllði þrðtt nefnd Margret suara lagariptingum a hálfre jörðunne Efstafelle er hun selde. enn Magnus hallda til laga.

Og til sannenda hier vmm settum við ockur Jnsigle fyrer þetta bref. skrifad a Munkapveraa i Eyjafirde fimtuginn næsta fyrer Nichulasmessu a sama aare sem fyrr seiger.

472.

1484.

í Núpufelli.

17. Maí 1488.

á Møðruvöllum.

VITNISBURÐAR, að Árni Höskuldsson gerði testament sitt sjúkr á líkama, en heill að viti, og lukti kirkjunni í „Gnúparfelli“ í reikning sinn hálfra jörðina Gilsá í Eyjafirði, en hálfra gaf hann Indriða syni sínum, og skyldi Höskuldr Árnason þá eiga lausn á allri jörðinni.

¹⁾ Þ. e. 10. Sept.

AM. Fasc. XXVII, 27, frumrit á skinni. Bæði innsigliá eru fyrir bréfinu, og er annað þeirra brákað. — Apogr. 3293.

Bref vm gilsaa¹⁾

Dat gerum uid oddr þorbiarnason og bryniolfur olafsson godum monnum uiturligt med þessu ockru brefi ath þa er lidet uar fra hingatburd vors herra ihesu christi þusund cccc attatiger og flogur aar j nuparfelli²⁾ j eyiafirdi ath þar uorum uid j hia saum ok heyrðum a þa arne hauskaullzson giördi sitt testamentvm sinkur j likama en heill at uite ed adr greindr arni skipadi og lukti halfa jordina gilsa kirkivne j gnuparfelli²⁾ j sinn re(i)kningskap er liggur j eyiafirdi j saurbæiarþingum med þeim skilmala sem hier epter steindr. en halfa jördina gilsa gaf arne jndrida syne sinum at suo fyrir skildu atti hauskaulldr arnason skyldi til sin leysa til halldz og eignar alla jördina gilsa nær sem hann uildi fyrir suo uordna peninga sem godum monnum þætti tidt nefnd jörd gilsa vera verd. Og til sanninda hier um settum vier fyrr skrifader menn ockur jncigle fyrir þetta uitisburdarbref er skrifath uar a Oaudrunöllum j eyiafirdi lavgardaginn næsta efter uppstigningardag fiorum arum sidar en fyr seiger.

473.

[um 1484]

BRÉF (Magnúsar biskups Eyjólfssonar til Einars Björnssonar) um sætt við heilaga kirkju og fjármál.

AM. 67ð. 4to skb., þetta skr. aptan við orðubók Jóns biskups Krabba bls. 60a. og er máð mjög á bili, og verðr ekki full ábyrgð á því tekin. Sbr. JEsp. Árb. II, 106.

..... sincero fav(or)e cvm salvte.

Vita skulu þier at ydart bref ko[m til vor. sto]ld þar ut j at þier hefdit fengit uort bref. j netur oc ydr sende blioda j sodan mata sem ydr abrærdi oc ydr skvly phest enn at nyiu a þat j vori(?) frett at þier hafit fallit j bann

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo.

med k[a]rino uid oss ok gud verdr ydr.

þat j fyrstu hefði þier haft var rad þa uer uissum þar vm [ok se]ndvm til ýdar god heilræde j norv brefe. þa hefde ýdr þat allt bet[r] geingit ef þier hefðit þav villiat hafa. en nu skeyttu þier þui ecke [ok] hafit þier geingit j þionustu banne j kirkiv j mote ollum. helldur haf[it þier] j moti þui fram farit bædi j samneyti ok kirkiu iugongv ok guds likama [tekiu. hafit þier] vafit ok savrgat hier j marga med ýdur. suo at þier megit hræddir [ver]a guds uegua huersv þetta lýektast.

Jtem stoí suo j ydru brefi at þi[er villdu] koma j þann stad ok fiuna oss sem ver vikvm uppa. megi þier þa eptirleng[ing] hafa at fiuna oss sem ýdr berr ok ydr er navdsyulig. þuiat vier þeinkium at blifa. edur þar nær suo sem vor eyrindi kvnnu uid koma. enn ef þier hefð[ut] uilia til þa mætti þier med auraggum sendibodum ok suo med fara ut latum ýdrum monnum koma til suars fridar. þuiat þar megit þier fa noga peninga hid s[narasta] til ef þier uilit suo sem er j um skipti laugligu. uid sjstur ydra solueigu¹⁾ [þuiat vier] uitum at hvn tekur gjarua af ýdur adrar jardir þar nær sier. ef huu a kost [a. eu] ecki gerum uer neina sætt þar um. utan uer sevm j fullri uissu. ok j fullri vpp a kirkiunar vegna af ýdur ok ydrum monnum.

Jtem beidvmzt uer j þessu uoro [brefi] af ydur. þau þriatigi hundrada sem þier lofydu oss þui hit sýdra na j furra sumar fyrir kuittan ok fiar iustædu sem ver atvm uid ydr ok gafum ýdr. [En ef vier] faum ecke vora penninga nu j fardogum næst er koma þa. kollvm vier ap[ur þat ku]jittanar bref sem uer gafvm ýdur. ok segium upp allri þeirri sætt sem þar uar ger med [ockr]. þuiat þa jord sem þier settvt oss uilium uer huorki gripa fra solueigu. ne fra s[teinune] þuiat ef þat skal halldast at ner hofvm jordina. þa uiljvm ver fa kuittan [af] solueigv ok steinune j fardogvum er kemur. enn ef þier gerit hier ecki j

¹⁾ Solveig Björnsdóttir á Skarði.

[nie fait hier] skial til þa þeinckium ver at ecki mincki sakirnar uid ydr ok ydar menn. skvl[v]. þier nv hugsa ýdur um sialfir huat ýdur þikkir hagligazt hier vt j. enn dæm-inn hia sialfum ýdr at þui meira omak sem þier hafit fyrir einum h[lut] þui meira munu þier uilia j gen taka.

ecki meira at sinni.

hier med geymi ýdar gvd.

474.

[1484].

FORSÖGN [Magnúsar] biskups [Eyjólfssonar] fyrir umburðarbréfi, þar sem hann tilkynnir, að hann ætli að riða í visitaziuferð á næsta sumri.

AM. 679 4to. bl. 60_b aptan við orðubók þá, er Jón biskup Krabbe samþykki 1464. Detta er með sömu hendi og bréf Magnúsar biskups til Einars Björnssonar (Nr. 473).

Vær N. med guds nad biskup j skalholiti ok visitator yfir allt [skalholtz] biskupsdæmi. heilsum allum godum monnum þeim sem byggja ok bua j N. N. kærliga med guds kvediu ok worri kunnigh giorandi at vær þeinckium at hafa vora visitacionem j greindu takmarki hier med ydur æ .N. dagin næsta at kemur eptir .N. Oesso næst komandi j sumar ok aida heiman wr skalholiti til .N. ok suo kirkiu fra kirkiu sem wor leid liggur wm .N. fiordung þui bidium wier wm alla dandimenn. þá sem kirkiur halda edur halfkirkiur bædi lærda ok leika j greindu takmarki. ath þeir lati til reidu mat ok aul ok fararskiota ok adra þa hluti sem þeim ber oss ok woru folki at weita. Bidium wær kærliga ok biodum vndir krafti heilagrar hlýdni. worum prestum ok kirkiubændum j fýrsaugdu takmarki at lesa eda lesa lata þetta wort bref huer at sinni soknar kirkiu ok sendi sidan huerr fra sier þetta wort bref til hins næsta þingaprestz edur kirkiubonda þess sem eigi hefir adur þetta wort bref til komit fram j wegin fyrir oss. suo at eingin soknar

kirkia sie wndan skillin j fyrrsaugdu takmarki. þar til sem þetta bref kemur til kirkiunnar j .N.

Ok til sanninda her wm settum vær.

475.

[1484].

FORSÖGN [Magnúsar] biskups [Eyjólfssonar] fyrir syndalausnarbréfi fyrir þá menn, er styrki fátaeka kirkju með fé-gjöfum.

AM. 679. 4to. 60^b skb, aptan við orðubók þá, er Jón biskup Krabbe samþykki 1464.

Vær N. með guds nad biskup j skalholti ok visitator yfir allt skalholtz biskupsdæmi. Giorum godum monnum kunnigt með þessu woro opnu brefi at sakir þess ath. N. N. hefir komit fyrir oss ok akiært ath honum þikir kirkia a N. sem hann á forstandu ath veita hafa ordit fyrir mýklum skada. sakir þess at hennar bvfe ok adrir hennar pe(n)inggar. eru eyddir. enn bædi kirkian ok stadurinn þar þurfti eflingar ok endurbætingar. enn sá prestur sem þar hefir kirkiufenadnum eytt ok eyda latit. sezt þar wpp ok þikizt þar framfæri eiga at hafa æfinliga. Nu af þui at wærhaufum yfir sied ok skodat huersu þar er hattat ok lizt oss sem greind kirkia sie miok fataek. ordin ok suo stadurinn ok þau bædi þurfi storrar hialpar wid. þui bidium vær alla dandimenn bædi lærda ok leika at hialpa til fyrrsagdri kirkiu ok stad fyrir gnds sakir ok jungfru Marie nær sem greindur sira .N. edur hans wmbodsmenn. bidia þar aulmausu edur hialpar til. Ok j guds trausti jungfru marie ok hins heilaga peturs ok pals ok allra heilagra manna gefum vær sierhuerium sem leggja nockura peninga edur arbeidi til optnefndrar kirkiu

476.

29. Janúar 1485.

í Hvammi.

DÓMR útnefndr af Arnóri Finnssyni, kongs umboðsmanni

(milli Gilsfjarðar og Skranmu), nm framfæri Guðlaugar Sveinsdóttur, er þrotbjarga og ófær hafði orðið eptir barn-eign, og kendi hún barnið Runólf Hösकुलदssyni.

Dómasýrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748), skr. c. 1608. Afskr. frá c. 1700 er í AM. 4 bls. 103—106.

Domur ym Guðlaugu Sveinsdóttur hun var ofær.

Það Gíorum vier þordur helgason. Finnur Pietursson. Sigurdur Helgason. arni Halldorsson. Þorkiell Jonsson og Gunnar Codransson. Godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi. að þa er lidit var fra hingadburd vors herra jhesu christi. M. c. c. c. lxxx og v ar. laugardæginn næstañ fyrer Purificatio sancte Marie virginis j huammi j huams sueit að þingstad ríettum. vorum vær j dom nefndir af ærlegum mannj Arnor finnzsyni er þa hafdi laugligt vmbod kongsdomsins vegna. þing að setia og dom yfer nefna. huorsu fara skyldi ym þa konu sem heitir Guðlaug og er Sveinsdóttir. og ofær hafdi ordit j hanst vestur á Biarna-staudum¹⁾ j S(a)urbæ. suo hun gat ecki sialf flutt sig edur fært Bæia j millum og Þormodur Bjornsson sem bio á biarna-staudum¹⁾ og nefnd kona hafdi ofær og þrotuona hia ordit Beiddi og krafdi arnor finnzson að nefna dom yfer huar fyrr Greind kona Guðlaug skyldi hialp edur fram-færslu hafa. Nu af þui að þesse kona Guðlaug Sveinsdóttir hafdi ofær ordit j þeirri sott sem hun fæddi það barn. sem hun sagdi Rvnolf Hanskulldzsonsannañ faður að vera. Einn vor landzlaug suo vtuijsa. at þar sem kona verður Barns hafandi. þaskal sa madur sem það Barn á vna þeim manni fullt fyrer sinn kostnad sem konu annadist medan hun er i þeim siukleika og suo fyrer Barnfostur. Þui dæmdum vier Greinda konu Guðlaugu Sveinsdóttir skylliduga að sueria fullañ bokar-eid fyrer profasti edur hans vmbodsmanni að nefndur Run-olfur væri jafnsannur fader hennar Barn(s) sem hnn er modur. og að þeim eydi vnum dæmdum vier Runolf skýlldugan að leggja peninga fyrer Greinda konu og hennar barn fyrst i vetur ef hann hefur til. þui oss þikir hun af hanz vaullidum og þunga ofær ordit hafa so framt sem hann verður

1) Svo.

sannur fadir ad hennar barni. Suo og ad þessum eidj vnum dæmdum vær jon biarnason. sem Greindur Runolfur atti peninga hia. skylldugañ ad fæda nefnda konu Gudlaugu og hennar Barn. suo leiugi sem þeir peningar vinuast til. sem Runolfur a hia Greindum Jone j suoddañ mata. at framñ skal falla fyrer Greiuda konu og hennar Barn .v. alnir á huorri viku. ³og ad þessu honum lucktu dæmdum vær greindau Jon biarnarson aurlungis kuittañ vid fyrrskrifadan Runolf. suo micit sem huu neytir og hennar Barn. Jtem dæmdum vær og at augmundur Einarsson skyldi vera kuittur vid Ruolf vm það sem huu giallda atti optskrifudum Runolfi Hauskuldz¹)syni. þui þaðsyndist ad uefudur augmundur Einarsson hafdi suo leingi fyrer optnefudri konu Gudlaugu og heunar Barni haft at þeir peningar aller eru framfallnir fyrir þau er Ruolfur atti hia augmundi suo micid á huorri viku sem fyrr seigir. Euu ef Ruolfur Hauskuldz¹)son verdur ecki fadir at þessu Barni sem laug votta. þa skal af hans ecki fyrer þau leggiast. Enn sa suari þeim kostuadi þa sem fyrer þeim er hafdur er fadir verdur þa Barns med sauunu. Jtem i þridiu Greiu dæmdu vier GudlauguSueinsdottir skyllduga ad sueria fullañ Bokar eid. ef huu er til fær fyrer aruori finssyni ad huu væri eigi fær at flytia sig Bæia j millum. skal huu med riettu þennañ eid sueria mega. a huorium deigi sem arnor vill taka. Ef ecki er laughelgur dagur. Nu ad þessum hennar eydi vnum edur suorum. dæmdum vær fyruefudir meuu med fullu doms atquædi. þessa þrattnefuda konu Gudlaugu Sueinsdottir eiga laugligt framfæri a Greindum Saurbæiarhrepp. sem hreppamaui Ber ad hafa med riettu med fulltinge edur tillægi. þar til sem hun feingi sijna heilsu suo hun giæti sialf flutt sig og fært Bæia j millum. sem adrir fatakir menn edur þar Bændur og hreppsmenn æydia henni til annars laugligs framfæris og huorn Bonda þar i hrepp skylldugañ ad flytia hana og færa sem adra hreppameuu og laug vtvíjsa. Euu huor Boudi j fyrrgreindum Saurbæiarhrepp sem þessa konu Gudlaugu vill ecki flytia og færa

¹) Gudmundz (!) hdr. hér.

eptir þui sem laug vtvíjsa sa fyrstur er fremstur situr á Bodleid og suo huor fra audrum eptir niettum Bodburd. þa hafi votta vid sa er þangad flutti er niett uar eptir bodburd fram j veg og abyrgi hinum er fyrer situr med vitnum þessa konu. þa er sa uidskildur er þangad flutti. Enn hinn abyrgist ad aullu er fyrer situr. og vid skilldi taka greindri konu. Bædi uid kong og Erfingia. ef hann vill ecki vid henni taka edur jnn lata. huort sem þessari konu verdur. hun deyr af kulda edur matleysi. edur huad annad sem henni verdur af þess vaulldum edur forsomun er fyrer situr og vid atti ad taka optgreindri konu. Eptir þui sem laug vtvíjsa j framfærslu Bælki vīm þa menn sem ecki vilia vid taka edur jnnlata fataeka menn. Skyldi þessi kona fyrst flytiast til hols j saurbæ ef hun er flutt og þadan j Tialldanes og suo vt eptir straundinne til hrepps Enda Bæ fra Bæ. Eptir niettum bodburdi. En huor bondi sem hana vill eigi bædi flytia og fæda sem fyrr greiner. suari slifku sem laug vtvíjsa. og adur stendur skrifad. huad sem henni verdr sijdan til meins. af hans vaulldum sem eigi uill vid taka. og til sanninda hier vm setium vier fyrrnefadir menn vor jnsigli fyrer þetta domsbref. skrifat j Liarskogum j Laxardal j hiardarholtz kirkiusokn Blasiusmesso vm veturinn á sama ari og fyrr seigir.

477.

5. Febrúar 1485.

á Hrafnseyri.

Jón Björnsson (danr) gefr Erlingi Jónssyni tuttugu hundruð í þjónustulaun til kvonarmundar og setr honum „Okinsdalinn“ í Arnarfirði „til panta“ fyrir gjöfinni, og þó að hann þurfi meiri peninga með, skal hann þó ekki missa góða konu fyrir fjóratígi hundruða úr garði Jóns.

AM. Fasc. XXVII, 41b, frumrit á skiini með brákuðu innsigli. — Apogr. 784.

Path giore eg jon biornsson godum monnum kunigth med þessu minu oppnu brefi ath eg hefe gefeth erlingi jons-

syni xx hundrut j kugilldum ok¹⁾ fridum peningum ok¹⁾ j aullum þarfligum peningum til giptumalha en þo hann þurfe meire peninga med þa skal hann ecki missa goda konu firir fioretigi hundrada vr minum garde. skal hann hafa okinsdalin j arnarfirde til pantta þar til eg hefe vt golldit honnm þa peninga sem eg gef honum edr adra jord jafn-goda þa sem honum bihagar. gef eg ok gellð fyrgreind-um erlingi þessa adr greinda peninga j sið þionuztu-lann. Ok til sanninda hier vm setta eg adrgreindrjon biorns-son mitt jnsigli firer þetta bref skrifad aa hrafnsseyri j ar-narfirde laugardag festum sancte agatte virginis þa lidith var fra hingatburd vors herra ihesu christi þusvn(d) fiogr hundrut lxxx og¹⁾ fim ar.

478.

12. April 1485.

á Bessastöðum.

DÓMR tólf manna, útnefndr af Hallsteini Þorsteinssyni kongs umboðsmanni í Múlaþingi um kæru Erlends Magnússonar til Magnúsar Ívarssonar, að Magnús hefði setið á ótekinni jörðu Erlends, sextán hundruðum í Bustarfelli í Vopnafirði.

AM. Apogr. 4470 „Ex orig. Biorns Petursonar a Bustarfelle“ (AM.). Árni gaf Birni frumritið aptr. Innsigli Guðmundar Sigurðssonar var fyrir bréfinu: „þetta innsigle hefur vered það annad under brefenu, og eiigi nema eitt firir framan það, sem nu er burtu, svo ei verdr vist vit-ad hvert það hefur vered Kodrans eda Hallsteins. þar hafa allðri vered under heingd nema .xij. og mun Hallsteinn ei innsiglad hafa, það stendur og ei sidarst í dominium, ad hann sitt innsigle med fest hafe“. (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda kodran jonsson. Guðmundur sigurðzson. Gunlaugur Runolfsson. pall þorsteinsson. hermundr Benedictzson. thomas Einarsson. arne magnusson. Eindride arnorsson. Ellendr arnason. jon thomasson. mikel teitzson ok jon jonsson kvediu Guðz ok sina kunnegt giorande ath þa er lidit var fra

¹⁾ Svo.

burð kristz þusund .cccc. lxxx ok .v. ár á manudagen næsta epter paskavíku¹⁾ á þessastodum í flíotzdal á þingstad rettum vorum vær í dom nefndar af velbornnum mane hallsteine þorsteinssyni kongs vmbodsmane í muláþinge. ath dæma umm þá ákæru er Ellendnr magnusson kærde til magnusar juarssonar ath hann hefði setit á otekinne jórðu hans bustarfelle .[xv]^c hundrudum²⁾ þar í er liggur í hofsþingum í vopnafríði upp á svo langan tíma sem hann ok fader hans hefer átt haft ok halldit. í ongu hans frelsi. þui dæmdum vær stefnuna lögliga ok magnus rettliga firir kalladan.

Jtem í sama dome dæmdum vær þá bada magnus ok ellend skýllduga ath ríða til næsta auxararþings með oll sín prof ok skilríke ok leggja þau þar fram under lógmans orskurd ok .xij. lögrettumana dom hvert afgialld af greindum jarðar parte skýlldu lukast saker þess ath vier hofum eigi sed þar liost logmal umskrifath firir þenan laga brest ath greindur ellendur hafði eigi stefnt adurnefndum magnusi til laga skiptes.

Jtem dæmdum vær optnefndan Ellend skýlldugan ath ríða heim til bustarfellz upp á .iij. æisr. oc lesa þennan vornn dom firir títt greindum magnusi ok hafa þar .ij. löglig vitne víð ath það megi sveria ath þeir hygði hann heima vera. skýlldu ellendur þetta gíortt hafa híð síðarsta víku firir botholfsvöku. enn ef þrattnefndur magnus vílði forðast ath heyra þenna dom edur talma títtnefndan ellend honum fram ath koma. þá skýlldi hann sem lesenn þegar hann være byriádur. svo ok skýlldi opt greindr ellendur megi lesa edur lesa lata nefndan dom firir títtnefndum magnusi hvar hann gæte. hvortt þat være í þingreíd edur á auxararþinge epter sama skilordi sem fyrr seger.

Samþyckte hallsteinn þorsteinsson kongs umbodsman þenna dom með oss.

Ok til sannend[a] híer vm settum vær fýrgreínder domsmenn vor insigle firir þetta domsbref skrifath í sama stad ok are degi síðar enn fyrr seger.

¹⁾ þ. e. 11. Apr.; ²⁾ [Dannig.

479.

21. Apríl 1485.

á Hólum.

GUNNLAUGE Þorkeilsson fær Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Holakirkju til æfinlegrar eignar jörðina Brimnes í Svarfaðardal ítölulausa og með reka, en Ólafur biskup leggur á mót partinn í Tungu í Vatnsdal í Grimstungnaþingum.

AM. Fasc. XXVII, 38, framritið á skinni. Öll (5) innsigli eru fyrir, en nokkuð eru sum þeirra brákuð. — Apogr. 3295.

brimnes j suárb(ada)rdal. 1485°)

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda andres jonsson. gudmundr jonsson. erlendr broddason. prestar holabiskupsdæmis. sveinn gudmundzvon ok einar kolbeiñsson leickmenn kvediv gvdz ok siña kvnnigt giorandi þa er lidit var fra hingatbvrd vors herra ihesv christi M. cd. lxxx. ok fim aar. a. holvm j hialtadaal midvikvdaginn næsta fyrir jonssmessv holabiskups vm vorit^o) vorvm ver j hia saum ok heyrðum aa ord ok handaband vors andaligx favdvrs olaf(s) med gudz nad biskups a holvm af einne alfvo enn gvnlagvx þorkeilssonar^o) af annare alfuo med suo felldvmskilmala at gvnlaggur þorkeilsson^o) feick^o) adur greindvm biskup olafi ok heilagre holakirkniu til ævinligrar eignar jordina brimnes er liggur j svarfadardal j upsa kirkiv sokn jtavlulavsá ok rekañ med sem jordvne til heýrer med ollvm þeim gognvm ok gædv er greindri jordu hefer fylgt at fornu ok nýio ok hann vard fremst eigandi at vndañ sig ok sinvm erfingivm. Enn hier j mot gaf opt nefndr biskup olaf adurnefndum gvnlavge partinn j tvngv er liggur j vatzdal j grimstvangna kirkniu sokn med ollv þvi sem honum hafer fylgt at forno ok nýio. Skal ok adrgreindr biskup olaf halda þessare fyr skrifadre jordv til laga enn titnef(n)dvr Gunlaggur suara laga riptingvm ef nockur vill akæra. Ok til sanenda her vm settvm vær fyrnef(n)der menn voor jncigli fyrir þetta bref er giort var j sama stad ok aare degi sidar en fyr seger.

^o) Utan á bréfinu með gamalli hendi. ^o) p. e. 20. Apríl. ^o) Svo,

480.

22. Apríl 1485. á Valþjófsstöðum.

PRÓFENTUBRÉF Jóns Ólafssonar, þar sem hann gefr Árna presti Þorsteinssyni prófentu sína.

AM. Apogr. 4429 „Efter transcripto 14 gamallra Skriduklausturs brefa, giordu þann 28. Septembris Anno 1697. (= a). Samanlesed vid annat transcriptum .XI. Skridulausturs pergaments brefa, giort þann 17. Septembris 1697“ (= b.).

Þad giðrum vær¹⁾ Sveinn prestur Jonsson. Þorsteinn Arnason. Arni Magnusson. Jon Eyiofsson. Oddur Jsleifsson og Markus Vigfússon godum monnum kunnigt med þessu voru brefe. at sub anno Domini M. CD. LXXX. quinto. a laugardagenn næsta epter áttadag Jola²⁾ j sturu stofunne á³⁾ Valþiofsstöðum j Flíotzdal vorum vær¹⁾ j hia sðum og heyrðum á ord og handaband þessara manna. sira Arna Þorsteinssonar og Jons Ólafssonar. ad svo fyrir skildu. at greindur Jon Ólafsson gaf sig j æfnliga profentu og frammfære til áðurnefndz sira Arna med svo vordnum skilmála og peninga vexte sem hier seger.

Jn primis gaf hann med sier hálfa jörd er Sturlufótur⁴⁾ heitef er liggur j flíotzdal j Valþiofstadar kirkiu sokn. med öllum þeim gögnum og giædum. skogum og landznytium sem greindre halfre jörðu fylger og fylgt hefur ad fornu og nýju epter því sem hann vard fremst eigande ad. .viij.⁵⁾ málnýtu kugillde. vij. saude gamla j .ij.⁶⁾ og hross j .j.⁶⁾ Hiermed skyllde fyrr greindur⁷⁾ Jon þiona um .viij.⁸⁾ ár þa þionustu sem sira Arne legde fyrir hann. og hann hefde heilsu til. skyllde greind jörd og aller fyrrnefnder peningar ut gialldast ath næstum fardögum epterkomendum sira Arna til eignar. nema .viij. kugillde bulæg skylldu gialldast ad óðrum fardögum. Hier i⁹⁾ mot skilde Jon Ólafsson sier j greinda profentu æfenliga mat og skiaede og .x. alnar¹⁰⁾ gialldvodar¹¹⁾ á hveriu áre. Skyllde hann giðra sier hus á sialfs sins kostnade ef hann villde. skillde hann þá þegar ganga j þessa sína profentu og hafa þvilikt bordhalld sem hans dagliger

¹⁾ vier, b. ²⁾ þ. e. 1. Janúar. ³⁾ ad, a. ⁴⁾ Stullafótur, a. ⁵⁾ Jtem, b., ⁶⁾ ccc a; ⁷⁾ nefndur, a; ⁸⁾ sl. b; ⁹⁾ a, a; ¹⁰⁾ alner, a; ¹¹⁾ vodir, b;

sveinar. enn ef tittnefndz sira Arna misser vid fyrr e enn Jons. þá skyllde optnefndur Jon fylgia peningum þrúttgreindz sira Arna til hans erfingia. Og til sannenda hier um settum vær vor Jnsigle fyrir þetta profentubref. skrifad j sama stad. föstudagenu næsta firir gagndagenn eina á sama áre sem fyrr seger.¹⁾

481.

20. Maí 1485. á Þorvarðsstöðum.

MAGNÚS Árnason selr Jörundi Vigfússyni jörðina hálfu Hafrafelli í Ássþingum í Fljótsdalshéraði fyrir tíu hundruð í ganganda fé og lausafé.

AM. Apogr. 4294 „Ex orig. Petrs Ásmundssonar a Ketilastodum i Austfiordum“ (AM). „Dar sem i þessu brefi er skrifad z, o: og stendr i originalnum = og vantar striked sem þesse tvö connectere. titell uppi yfir ordunum sem merke w, er eins ritadur. ex. gr. ad= o: ad². alias hoc apographum accuratissimum est“ (AM.) Afskript er í bréfabók Bryujólfs biskups AM. 275. Fol. bls. 167. Eufremr er afskript á skinni í Bisk. Skalh. Fasc. X, 5, gerð í Skálholti fyrir Bryujólf biskup 15. Nóv. 1663 af Oddi Eyiólfsyni skólameistara, Torfa Jónselyni kirkjupresti, Teiti Torfasyni, Ólafi Jónselyni, séra Þórði Sveinssyni, Sigurði Björnselyni og Teiti Pétrssyni, eptir afskript Pétrs Ásmundssonar og Jóns Grímssonar gerðri að Ási í Fellum 3. Sept. 1663. Afskript þar af er meðal fornbréfaafskripta Árna 2612. Kallast bréfið þar: „kaupbref Jörundar Vigfússonar fyrir hálfu Hafrafelli j fellum austur af Magunse Arnasyne fyrir x^c j lausafe. Anno 1485. utskrifad Anno 1663“.

Þat giorum vær kodran jonsson. þornalldr sigurdzson. smidr gudmundzson ok michil teizson godum monnum niturlíkt²⁾ med þessu uoru brefi. þa er³⁾ lidit var fra hingatburd⁴⁾ vors herra iesu christi. [þusund fiógr hundrót atta tiger ok fim⁵⁾ ár. vndir asi i flíotzdalsbieradi æ miduikudagin næsta firir philipe et jachobi.⁶⁾ vorvm ver j hia saum ok heyrðum a ⁷⁾ ord ok handaband⁸⁾ þessara manna. af

¹⁾ Aptaui við afskriptina stendr: „Þetta bref er a kálfskinn med gamla skrift med einu hangande Juncigle og tiglenum gomlum af odru“.

²⁾ vitánligt x, 5; ³⁾ ed x, 5; ⁴⁾ — hurde x, 5; ⁵⁾ 1485, x, 5; ⁶⁾ þ. e. 27. Apr., ⁷⁾ sl. x, 5; ⁸⁾ handaöl x, 5;

eirne alfuð jaurðndar vigfussonar. en af annare magnus¹⁾ arnasonar at svo firir skilldu. at ædur nefndur magnus fieck ok selldi fyrgreindum jöraundi jaurdina hóalfa hafrafell er ligur j æsþingum i fliozdals hieradi til fullrar eignar ok frials forædis með aullum þeim gögnum ok gædum sem greindre jaurð fylger ok fylkthefer at fornu ok nyð ok hann uard [fremz²⁾ eigandi at. hier i mot gaf opt nefndur jaurðndur þrattnefndum magnuse tíu hundrðd. skyllði þar j lukazt átta malnytð kugillði ok tolf sauder veturgamla. ok hundrad j uadmalum ok lukazt allt at næstum fardögum. skyllði titt nefndur magnus suara lagaríptingum æ³⁾ ædur greindri⁴⁾ jaurdu en optnefndur jaurðndur halda⁵⁾ til laga. lysti [þui ok⁶⁾ magnus arnason fyrir oss at hann hefði þat tilskilet j kaupe þeirra finnþoga at sæ helmingr jardar at kirkian vnder æsi mætti eða ætti at eiga uildi hann ecki kaupar ok vændiz þar at vottum.

Ok til sanninnda her vm settum⁷⁾ uer fyrnefnder menn vor jnnsigli firir þetta jardar kaupsþref skrifat æ þoruardzstaudum⁸⁾ j skriddal j mula kirkju sokn faustðdagin næsta firir huitasunno æ sama are sem fyr segir.

482.

18. Júní 1485.

á Hólum.

GUÐNAR prestur Jónsson vottar, að Þorleifr heitinn Árnason hafi sjúkr á likama, en heill að skynsemi, gert sitt testamentum, og hafi hann þá gefið með endrýjuðum gjörningi Þorgerði Hallsdóttur Vatn eða Merkgil, hvort sem hún vildi heldr, og þar til tíu kúgildi.

AM. Fasc. XXVII, 40, framrit á skiani. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3297.

¹⁾ magnusar x, 5; ²⁾ [fyrir meir x, 5. ³⁾ leiðr.; vantaði i frbr.; ad x 5; ⁴⁾ greinde x, (!); ⁵⁾ halde x, 5; ⁶⁾ [þar x, 5; ⁷⁾ setum x, 5; ⁸⁾ Þorvaldsstöðum x, 5.

Testament vm merkigil¹⁾

Þat giorer ek²⁾ gvnnar prestr ionsson godvm monnum vitrligt með þessu minv opnv brefi ath eg³⁾ var i hia ok heyrdeg a ath ek uar i glanmbæ j skagafirdi ath þolleifr. heitenn arnason sem gvd hans saal hafi giordi sitt testamentvm heill ath skynsemi en sivkr i likama fyrir mier ok odrvm dandi monnum nær veravndvm koñvm ok kavllvm. ok j millum annara greina er hann giordi fyrir sier ok sinne saal kirkivm ok fataekvm monnum endrnyadi hann sinn fyrra giorning er hann hafdi giort vid þorgerdi halzdottir ok gaf henni til ævenligrar eignar vatn eda merkigil hvort sem hvn villde helldr hafa ok þar til .x. kvgilldi. ok til sanninda hier vm setti ek mitt innzikle fyrir þetta vitnisbrndarbrief skrifat a holvm i hialltadal lavgardaginn næsta fyrir jonsmessv baptiste er lidit var fra hingatbyrd uors herra ihesv christi þvsynd flogr hvndrvt lxxx. ok v. ar

483.

24. Júní 1485. í Hvammi í Fljótum.

ÁRNI bóndi Þorsteinsson kvittar Pál Jónsson fyrir Hallsteini Þorsteinssyni um andvirði Molastada í Fljótum.

AM. Fasc. XXVII, 43, frumritið á skinni. Af þremr innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3299.

vm molastadi i fliotum 1485¹⁾

Þat giorum uid þoruardur prestvr semingsson ok asmundur modaulfsson godnm monnum uiturligt með þessu okkru brefi ad snb anno gracie. M.º cccc.º lxxx.º quinto in natiuitate johannis baptiste j huammi j fliotum uorum uid j hia saum og heyrðum a ord ok hañdaband þessara manna arña bónda þorsteinssonar ok páls jonssonar ath fyr greindur arni þorsteinsson gaf ok giordi adur greindan pál jonsson avlldungiss kuittan ok akiserulausan fyrir hallsteini

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo á víxl í bréfinu. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

boñda þorsteinssýni ok aullum hans er(f)ingium ok laugligum epterkomiñdum um alla þa peñinga sem oppt nefndur pal jonsson atti at giallda hallsteini bonda fyrir jordina molastadi ed liggur j holdz kirkiu sokn. medkeñdizt þrattnefndur arñi þorsteinsson at hann hefði fulla ok alla peñinga upp dregit uegna brodur sins hallzsteins sem honum uel anægdi. ok til meire audsýningar ok sanenda hier um setti tittnefndur arni þorsteinsson sitt incigli med okkrum jnciglum fyrir þetta kuitunarbref skrifad j sama stad a dag ok ári sem fyr seger.

484.

[1485?].

ALÞINGISDÓMR tólf manna útnefndr af Eyjólfí (lögmanni) Einarssyni um handar afhögg og aðra áverka, er Jón Sigmundsson og hans fylgjarar veittu Ólafi Sölvasyni.

Dómr þessi finst hvergi, nema í ágripi einn, og á þana hátt kemr hann allvíða fyrir í dómabókum. Hér er hann tekinn eptir Landsbókasafni 63. 4to. bl. 37b, skr. c. 1640, og AM. 211c 4to. bls. 166, skr. c. 1700. En sá er galli á, að ártalið er allajafnan ritað „1548“ í þessum dómi, en það fær ekki samrýmzt við það, að dómiinn sé dæmdr af Eyjólfí lögmanni Einarssyni (1480—1494). Hugsí maðr sér, að ártalið sé misritað fyrir 1485 (í því ártali eru sömu tölustafir og hinu), þá eru lögmannsár Eyjólfis ekki til fyrirstöðu, en annar agnúi verðr þar á móti á því ártali, og hann er sá, að Ásgrímr Sigmundarson, sem nefndr er hér í dóminum, er þá dáinn (veginn í Viðdalstungu í Sept. 1483). Dó er ekki óhugsandi, að dregizt hafi málið og að dómrinn kynni að vera frá 1485.

Alþingisdómur vm handar afhögg 1548.

Dæmdur aff Eiolffue Einarssyne og xij Logriettamonn-um vm [þa ákiæru¹⁾ er Olaffur Soluason [sýnde og²⁾ sagdist feingid haffua aff filgiorum Jons Sigmundssonar. Asgrime Sigmundssyne og Sygmunde yuarssyne³⁾. og dæmt var til alþingis.

Nu sakir þess ad þar voru ónguar sakir syndar og⁴⁾ fram bornar. ad Olaffur haffue haffit til vid [fyr⁵⁾ greinda menn þa

¹⁾ [þann áverka 211. ²⁾ [sl. 211. ³⁾ Jonsyne 211. ⁴⁾ edur 211. ⁵⁾ hefde 211.

er honum veittu auerkana. þuj dæmum¹⁾ vier fyr²⁾ nefndum Olafue xije á þumalfingrinum [a hægre hende³⁾. enn vjc⁴⁾ a vinstri hendinni. ij merkur á hofud[hoggsarinu⁵⁾. tuo fullrietti á stingnum sem hann hafde á sijnum hægra handleggnum.

Dæmdum vier ad þessar sárabætur skyllde gialldast j ollum fullum ⁶⁾ peningum. xj stikur varningsklædis j huort hundrad og þar [adra peninga jafnuirða j hundrad⁷⁾. [Þui skal aff þessum peningum [lukt iijc⁸⁾ jnnann [manadar næsta⁹⁾ j hid fyrsta sal ad heimili sialfs Olaffs Soluasonar. aunur iijc¹⁰⁾ ad næstu Michaelsmesso [j hid annat sal¹¹⁾. enn allt ad næstum fardogum j hid sijdasta sal.¹²⁾

20. Júlí 1485. á Rófu í Miðfirði.

485.

10. Maf 1499. á Holtastöðum.

SIGMUNDR prestr Steindórsson selr Bergljótu dóttur sinni 35 hundruð í jörðunni Bjargi í Miðfirði fyrir Hvarf í Viðidal.

AM. Fasc. XXVII, 4a, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu, en brákað. — Apogr. 3298.

[Dat giore eg thvmas hrafns¹³⁾ godum monnum uiturlegt með þessu minu opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd M. cd. lxxx. og .v. áá á sialfa þorlaksmessu um' sumarit á rofu j midfirði uar eg j hia sa eg og heyrdig á ord og handaband þessarra mana sigmundar prestz steinþorssonar og bergliotar sigmundardottur dottur hans at so fyrir skildu at greindr sira sigmundr selldi bergliotu dottur sinni xv hundrut og xx. j iordunni biargi j midfirði með ollum þeim

¹⁾ dæmdum 211. ²⁾ oft 211. ³⁾ [b. v. 211. ⁴⁾ 7c, 211. ⁵⁾ [hoggenu 211. ⁶⁾ fullvirtdum 211. ⁷⁾ [til adrer peningar jafnuirder 211. ⁸⁾ [lukast 400, 211. ⁹⁾ næsta manadar 211. ¹⁰⁾ 400, 211. ¹¹⁾ [b. v. 211. ¹²⁾ „Datum þessa doms 1548“ 211. ¹³⁾ Utan á bréfinu standa með sömu hendi þessi upphafsord ad bréfinu: „Dat giorum vid tvmas hrafns¹³⁾ og þorlakur ottarsson“, Hafa þeir upphaflega ætlað tveir ad útgefa og votta bréfið, en ekki orðið af, ad Þorlákr Óttarsson yrði með.

gögnum og gædum sem þeim iardar dyrleika fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hann hafði fremst eigandi at ordit. hier i mot gaf opt nefnd bergliot þrattnefndum sira sigmundi fodur sinum iordina alla hvarf j vididal er ligger j tuögu kirkiu sokn med ollum þeim gognum og gædum sem þeirri iördu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hun haf[di] fremst eiganndi at ordit. skyllði huort um sig suara lagariptingum a þeirri iordu er sellt hafði enn huort um sig hallda til laga. Og til sanninnda hier nm setta eg mitt innsigli fyrir þetta bref er skrifad uar á holltastodum i langadal þa lidit uar fra guds burd M. cd. niutiger og niu áR næsta dag efter uppstigningardag um sumarit.

486.

31. Júlí 1485.

í Bjarnarhöfn.

VITNISBURÐ, að Magnús Oddsson sór fullan bókarcið að því fyrir Finnboga lögmanni Jónssyni, að hann var hjá og heyrði á, að Illugi Haldórsson og Sighvatr Illugason seldu Einari Þórolfssyni jörðina Brimilsvöllu.

Eptir afskript staðfestri 25. Júní 1703 á Reykhólum af Gísla Jónssyni og Einari Oddssyni, og rituðu þeir eptir frumritinu á „pergamenti“.

Það gioruð vid Asgrimur Halsson ok jon Ketilsson goduðm mōnnum vitanlegt wed þessu ockru brefi. að þar voro vid ij hið og heyrðnm á ad Magnus Oddsson sor fullañ bokareyd firer fimboga Jonssine Logmanne ad hann var þar hið og heyrde á ad Jllugi Halldorsson og Sigvatur Jllugason selldu og feyngn Einare Þorolfssine Jordena Brimilsvollu ad ollu og fullu sem þetta¹⁾ kaupbrieff utvijsar sem þetta kaupbrieff er medfest. Og til sannenda hier um setum vid firrnefnder menn ockur innsigle firer þetta brieff er skrifad var ij Biarnarhoffn ij Helgafellssvejt sunnudagienn næsta efter Olafsmesso hiña firri anno domini M cd^o lxxx^o qvinto.

¹⁾ Svo.

487. 3. September 1485. í Dal undir Eyjafjöllum. EYJÓLFUR Einarsson lögmaðr sunnan og austan á Íslandi „og hirdstjóri yfir allt Ísland“ skipar Árna Einarssyni sýslu og kongs nmboð í Vöðluþingi til næsta alþingis.

AM. Apogr. 5626 með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali á kalfskinn“.

Ég eyiolfur einarson laugman sunan og anstan a js-lande og hirdstiori yfer allt jsland heilsar¹⁾ ollum godum monnum þeim sem býgia og bua í vöðluþingi gndz kuEDIU og mina.

vil eg ýdur viturligt giora at ec hefi vít og skipað velbornum manni arna einarssyni Dins herra kongsins sýslu og umbod hier med ýdr. suo sem fullmecktugum sýslumanni til ber at hafa med skauttum og skyldum reknm og renningum hvolum og hafrekstrum og ollum þeim rett og reitu sem kongdominn ok mig tilheyrer og eigi er adur fullur sattmali a ger. skal fyr nefndur arni oll mal smærri og og stærri sætta og semia. segtta og nidur setia og fyrir sig stefna prof a taca og dom yfer nefna þar sem þess þarf med og sækia vnder kongdominn og mic. Skal adurnefndur arni hafa öll sex marka mal og þar fyrir jnnað sier til lettis og eignar fyrir sina armædu fyrir vtan allan reikningskap vid kongdominn og mic. En ef stærri mal knnu til at falla sem gud lati færri en fleire. þan skal hann sækia vnder kongdominn og mic og mier þar fullan reikningsskap af gera. skal og fyrnefndur arni fulla mackt og valld til hafa þeim monnum dag at gefa sem j vandrædi kunna at falla edur fallit hafa og til min sem skiotaz kunn þeir og a kirkiunar nader komast. skal hann og fulla mackt til hafa at stefna þeim monnum aptur i sina sýslu sem þar hafa brotliger ordit ef þeir hlaupazt j adrar sueiter. skal hann mins herra kongsins iardir býgia j greindu takmarki og landskyllder vpp bera viseyri saman taca og taca lata vnder fullan reikningskap vid mic og þaugat færa sem eg geri rad a fyrir at afluektum nefndarmonnum sitt þingfararkaup. Bidur eg vm alla goda menn og sierliga Dins herra kongs-

¹⁾ Svo.

íns víne og mína at þíer seut greindum arna viliuger og efterlater huors sem hann kann med þurfa og latid hann vel og reidugliga at komazt þeim goduilla er þíer vilit honum gert hafa. þíer med skal optnefndur arni fulla mackt til hafa þeim manni vmbod at gefa lóg og rett at gera sem hann med ser til kys j greindu tacmarki at ollu jamfullu sem hann sialfur. Byd ec tittnefndvm arna at hann tali lóg ok rett til huors Mæns og þo med vægd og mýskun. þar sem þat tilbeyrer enn þriotskum og þralyndum se hann rettur domari og refsingasamur. skal hann þessari Mæns herra kongsins syslu og vmbodi at fylgia til næsta óxararþings og þat leingur sem eigi verdur ónur lauglig skipan a gíor. Og til sannenna hier vm setti ec eyiolfur einarson mitt jnnsigli fyrir þetta syslubref er skrifat var j dal vnder eyiafiollum laugardag næsta fyrir natiuitas sancte Mærie virginis. arum epter guds burd .M. fíogur hundred attatiger fím ar.

8. September 1485.

488.

13. Apríl 1486.

á Munkaþverá.

HÁLFÐAN Einarsson handsalar Einari ábóta á Munkaþverá klaustrinu til eignar þann skóg, er hann reiknaðist eiga í Vaglaþjörðu í Fnjóskadal, gegn svo miklu tímþri úr skóginum, er Árni bróðir Hálfðanar hafði átt skilið, en það var tíu huadrud að tölu eða tólf.

AM. Fasc. XXVII, 42, frumritið á skinni. Annað innsiglið er fyrir bréfinu, en brákað. — Apogr. 8021.

um vaglaskóg 1485.¹⁾

Þat gíorum uid þorlakur þorsteinsson ok stigr einarson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund fíogur hundred attatiger ok fím ár. æ munkaþuera j eyiafirdi Mæriummessu hinu sidare æ sumarit uoro uid j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband einars med guds nad abota æ munkaþuera af einne alfu ok halfðanar bonda

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

einarssonar af annarre at suo fyrir skildu at halfdan einarson handsaladi abotatum klaustursins uegna til obrigidligrar eignar þann hlut skogar er hann reiknadizt eiga j uagla jordu j hnioskadal ok hann sagdi sier til erfda hafa fallit epter fôdr sinn. hier j moti lofadi aboten greindum halfdane bonda at hann skilldi hafa suo margt timbur sem arne broder hans hafdi att skillit. sagdi abotenn þat næri ein tiu hundrud timburs at taulu eda tolf ur skoginum. Ok til sanninnda hier um settum uid ockur jncigli fyrir þetta bref skrifat j sama stad miduikudaginn næsta fyrir festum tiburcij et ualeriani ari sidar enn fyr seger.

11. September 1485.

489.

20. Apríl 1486.

á Þverá.

KAUPMÁLABRÉF Sveins Sumarlíðasonar og Guðríðar Finnboga-dóttur.

AM. Fasc. XXVII, 45, frómritið á skinni með hendi Finnboga lögmanns. Af átta innsiglium eru nú fimm fyrir, sum töluvert brákuð. — Apogr. 232. — Sbr. kaupmálabréf Sigurðar Þorleifssonar og Kristínar Finnbogadóttur frá 24. Júní 1489.

kaupmalabref Sueins Sumarlidasonar og
Guðríðar Finnbogadóttur.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra senda eirekr einarsson og jon gislason prestar. paall brandzson. þorsteinn þorleifsson. jon arngrimsson. thomas sueinbiarnarson. asgrimr hallzson og þormodr þormodzson leikmenn Q. G. og sina kunnigt giorandi at sub anno gracie. m.º cd.º lxxxº v.º a svnnvdagin næsta epter nativitatem beate marie virginis á þverá j laxardal vorvum vier j hia savm og heýrdvum á ord og handaband þessara manna svmarlida eirekssonar og sveins sonar hans. af eirni halfu. en finnbogha jonssonar. og gudridar dottr hans af annari.

¹⁾ Utan á bréfinu með tvennslags höndum allgömlum.

at sua fyrir skildv j fyrstv at þeir finnboði og svmarlídi gíptv þessi sín börn saman eptur lógvm. með hvorra tveggja jæyrði og samþykki. með sua vordnum skildaga og fekaþvi at greindr sveinn svmarlíðason hafði til kaups og eiginorðz vid adrnefnda gvdridi finnboðadottur. alla sína peninga þa sem þa atti hann. og honum hefði til arfs og eignar fallid eptur eirek heitinn loptzson faðrfaðr sinn. var þar j fyrst til skilið oll jorðin grvnd j eýiafirði. dalr og mork vnder eýiafiðllvm með ollvm þeim peningum faðstvm og lavsvm sem þar til lagv. og eirekr loptzson atti þa hann deýði. og ei hafa síðan með rettum lógum vndan geingid. sua og hellvland j skagafirði. skaldalækur j svarfaðardal. þorodzstader a svalbarðzströnd. og þar með aller adrer peningar. jarðer og lavsagozðs frider peningar og ofrider. sem eirekr atti j sinn dafða tíð og fyrr sógvvm sve(i)ni hafði til arfs fallid. hver sem þa hefði eðr hiełldi. lýsti og reiknadi fyr nefndr svmarlídi at hvstrv olof loptzdotter hefði tekid til sín og ecki aptur lvkt fiogr hundrud hvndrada af þeim peningvm sem fellv j arf eptur optnefndan eirek loptzson. sua og reiknadi svmarlídi at hvstrv sofia loptzdotter hefði og til sín tekid og ecki aptur lvkt onnur fiogr hvndrvð hvndrada af fyr nefndum arfi. eptur eirek loptzson.

hier j moti hafði gudridr finnboðadotter til kaups vid fyr nefndað svein svmarlíðason jorðina fellzmula er liggur a rangarvollnm fyrir attatigi hvndrada og þar til tívtigi hvndrada j þarfligvm peningum. gaf optnefndr sveirn svmarlíðason adrnefndri gvdridi finnboðadottur til fvllrar eignar jorðina alla arnbiargarþrekkv. er liggur j modrualla kirkiu sokn j havrgarðal með sva fellðvm skildaga at hann gaf henni. lx. hvndrada j tilgiof. eptur logvm vpp j nefnda jorð arnbiargarþrekkju¹⁾ og þar til .xl. hvndrada j gagn-gialld og giof. hvert kallaz morgingiof og bekkigiof. skyłldi gudridr taka þessar gjafer vpp j arnbiargarþrekkv sem hvn veri dýr til. hier eptur með radi og vilia skilmala og samþykki allra fyr greindra manna j fyrstv sveins og gvdridar

¹⁾ Svo.

skildv þeir finnþogi og svmarlidi at helmingafelag skýlði vera j millum þeirra optnefndz sveins svmarlidasonar og gvdridar finnþogadottur. lagðizst j felag með þeim allt þat er þa attv þav edr eigandi kýnni at verða j faustum eignvm eda lavsvm epter því sem réttarbot hakonar konga¹⁾ vttvisar. með þessvm arftavkvm og skildaga at hvort þeirra skýlði eignazst við annad alla halfa peninga sin a milli fasta og lavsa frida og ofrida sem þa veri til er frafall þeirra kýnni til at koma. sua og þa misdavdi þeirra kýnni at verða. þa skýlði sveirn eda hans erfingiar. sem erv hans born skilgetin fader eda syskin. eiga lavsn a jorðvnni grvnd j eyiafrdi. en gvdridr eda hennar erfingiar skýlldv þa taka af þeim hlvtu sem sveini eda hans erfingvm til heyrdi fyrir halfa grvnd hvndrad hundrada af þeim bezstvm eignvm er til veri og hvn eda þeir villdu sialfer kiorid hafa.

for þessi allr giorningr. kavpmali og skildagi fram með handabandi millum tittnefndra manna sveins og gvdridar. finnþoga og svmarlida. og til sanninda hier um settum vier fyrir nefnder menn uor jnnsigli fyrir þetta bref giort á þueræ j laxdárðal a fimtudagin næsta fyrir festum johannis episcopi et confessoris. ari síjdar en fyrir segir.

490.

20. September 1485. í Miklagarði.

SÆMUNDR Jónsson lykr kirkjunni í Laufási í Höfðahverfi jarðirnar Neslönd tvenn við Mývatn og Haldórsstaði í Bárðardal fyrir sig og bræðr síua, en þeim höfðu fallið jarðirnar til erfða eftir síra Þorkel Guðbjartsson; kvittar Ketill prestur Grimólfsson þar með um þá peninga, er þeir bræðr urðu skyldugir kirkjunni í Laufási.

AM. 63. 8vo. bls. 105—106, skr. c. 1625.

Laufas kirkiu Bref.

Þad giorum vier Þorkiell Þorkielsson. Hallur Aasgrijmsson. Steffaan Styrkaarzon. Þorfinnur Haakonarson og Hellge Jonsson Godum monnum kunnigh með þessu voru Brefe ad þar vorum vier j hiaa Saauum og heirdum aa aa

1) D. e. réttarbótin frá 1306, Dipl. Isl. II, 347—349.

Griftu-Ba(c)ka j Hofdahuorfe aa krossmesso v m̄ haustit¹⁾ Ord og handsol þessara manna Kietels prests Grífmólfssonar af Eyrrre aalfu Enn Sæmundar Jonssonar af annare ad so fyrer skyldu ad fyrr nefndur Sæmundur lucktti kyrkiunni j laufaase fyrer sig og Brædnr síjna 3 Jarðer thil æfinlegrar Eignar er so heita Neslond tuenn er liggia vid Míjvatn j Reikiahlíðdar kyrkiu sokn og Halldorstadi j Baardardal er liggur j lundar Brecku kyrkin Sockn med ollnm þeim gognum og giædum sem fyrr greindum Jordum fylger og fylgtt hefur ad fornu og niðu og hann vard fræmst Eigandi ad og Brædur hans og þeim hafdi til Erfða falled epter Sira Þorkiel Gudbiarttsson. Hier j mot gaf fyr nefndur Sira Kietell aadur greindaññ Sæmnd og Brædur hañs knitta og aa-kjárulausa v̄m þaa peninga sem þeir vrdu skyllduger kyrkiunni j laufaase sem dæmtt var kyrkiuspioll. stadar fyrnd og þad epter stod af porci(o) og virðingargotzi. skyldi Sæmundnr suara lagaríptingum aa fyrrgreindnm Jordum Enn sier(a) kietell hallða til laga og nw. strax mega ad sier taka med frelse allar þessar fyrr greindar Jarðer vnder kyrkiunnar vernd j laufaasi. Og til sanninda hier vm seti-um vier fyr nefnder menn (vor jnnsigli fyrer þetta bref skrifad) j Miklagardi 1485: 3 dagin nestan fyrer festum S. Matth(æi) apostoli.

491. 24. September 1485. á Skarði í Langadal.

VITNISBURÐUR Egils Grímssonar um viðreign Jóns Sigmundssonar og hans manna af einni álfu. en þeirra Filippussona af annari, í kirkjugarðinum í Viðidalstungu (1483).

AM. Apogr. 3895 eptir transskripti gerðu á skinni nær 1530; — Apogr. 3894 eptir öðru transskripti á skinni gerðu og um 1530; bæði þessi transscripta gaf Árni Páli lögmanni Vídalín. — Apogr. 3888 „Epter ovidimeradri Copiu a pappir“, með raungu ártali (1460). — Apogr. 400 og JSig. 66. 8vo eptir transskripti frá 22. Júní 1515.

Vitnisburður Eigils Grímssonar.

Þat gere ec Eigil grímsson godum monnmm v(iturligt)²⁾

1) þ, e. 14. Sept. 2) k(unngt) 3894, 400. .

m(ed) þ(essn) m(inu) o(pnu) b(refi). at eg nar j vjdedals-
tungu þa þeir atnzt þar vit jon sigmundzson og menn hans
og þeir philippussyner. og þeinke ec þat sannazt epter þeim
ordrom er ec heyrda þar vm dagen epter. at þeir philippus-
syner hefde til fridar rynt j kirkivgarden og þeir næri þar
grytter med þui¹⁾ griotenv er j garden war komit. adur en
anar gjorningur kom til. þar j kirkiugardinvm.

Og til s(anninda) h(ier) v(m) setta e(g) m(itt) jncig(li)
firir þ(etta) vitnisburdar bref skrifad á skardi j langgadal.
laugardagen næstan fyrer michaelsmessn. anno domini. M.
cdº. lxxxº. quinto.

492.

28. September 1485. á Hallgilsstöðum

16. Febrúar 1486. á Barðatjörn.

BRYNJÓLFUR Magnússon selr Þorsteini Þorkelssyni jörðina Vatns-
leysu í Draflastaðþingum fyrir tólf hundruð í lansafé,
en Brynjólfur skyldi sér skógarpart upp í jörðina og skýrir
frá landamerkjum.

AM. Fasc. XXVII, 39, frumritið & skinni. Af fjórum innsiglium eru
tvö fyrir. — Apogr. 8296.

Kaupbref fyrir Vatnsleisu í Draflastada
kirkiu sokn²⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra
senda³⁾ ravgnualldur prestur asgrimsson. jon sigfusson. kare
aunundarson. jon jonsson godum monnum kunnigt med þessv
uorn opnu brefui ad þa er lidit uar fra hingatburd uors
herra jhesu christi .m. c. c. c. attatiger ok v ar á hall-
gilsstaðum j hnioskadal miduikudagin næsta fyrer mikels-
messn uornm nær j hia saum ok heyrðum á ord ok handa-
band þessara manna brýniolbnr magnusson af einne alfu
enn af annare þosteinn þorkelson ad fyrnefndur bryniolb-
ur selde þosteine þorkelsyne jordena vazleysu til fullrar
eignar er ligger j draflastada kirkiu sokn med ollum þeim

1) b. v. 400. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 3) Svo.

gavgnum ok gædum hlutum ok hlunnenndum er greindri jordv fylger ok fylgt hefuer ad fornu ok nyiu ok hann uard fremzt eigande at hier j mote skyllde fyr nefndur þostein gefa vid greindri jordu xj malnytu kvgilde ok gellfiar hvndrat. skilde opt nefndur bryniolbur sier skogarpart vpp j fyr nefnda jord vasztleysv ur hardaualla lag ok sudvr j heimalækiax gilet á vasztleysv. sagde titt nefndvr bryniolbur þesse landamerke med opt nefndre jordv rettsyne ur harda ualla lag ok ofan j mel þann som ofan geingur j á sudur j steckiarbrecku ok suo rettsyne vpp j fiall. skyllde titt nefndvr þosteinn med fullu frelsi lata bita þann sama skog sem bryniolbur skilde vpp j fyr nefnda jord uasztleysu ollum peningum nautum ok saudum ok geitum. suo ok skilde titt nefndur þostein sier oftinefndan skogarpart fyrer ofan gautv allan neyz(1)u vid til sels ok falluid j ollum skoge. skyllde bryniolbur suara lagariftingum á fyrgreindre jordu en þosteinn hallda til laga en ef eitt hundrat eda þadan af fleire geinge af med logum upp j jordina þa skilde þosteinn sier aftur iafnuirða peninga sem fyr uar greint en¹⁾ bryniolbur liede ad hueggua²⁾ j fyrskrifadan skogarpart þosteine ad skadlausu. ok til sanenda hier um settum nær fyrnefnder menn uor jnnsigle fyrer þetta jarda-kaupsbref er giort uar æ bardatiorn j haufdahuertue fimtugadaginn næsta fyrer katedra sancti petri are sidar en fyr seger.

493

7. Oktober 1485. á Hofi í Vatnsdal.

VITNISBURÐUR Einars Oddssonar um viðreign Jóns Sigmundssonar og hans manna af einni álfu, en Filippussona af annari, í kirkjugarðinum í Viðidalstungu (1483).

AM. Apogr. 3895 eptir transskripti á skinni frá nær 1530, sem Árni gaf Páli lögmanni Vidalin. — Apogr. 3890 „Eptir ovidimeradri copiu a pappír“ með raungu ártali (1580). — Apogr. 401 og JSig. 66. 8vo. eptir transkr. frá 22. Júní 1515.

1) Hér hefir verið skafið eitt orð, sem sýniast hafa verið „þo“ (eða „so“) og mun hafa miaskrifast í fyrstu. 2) p. e. = höggva.

Vitnisburður Einars Oddssonar¹⁾.

Þat giore eg einar oddzson g(odum) monnum vi(turligt) m(ed) þ(essu) m(inu) o(pnu) b(refi). at ec var j vide-dalstungu. þa þeir attuzt vit jon sigmundsson og menn hans. og þeir philippussyner. og hygg ec þat sannazt. at þeir færi sier til fridar j kirkivgarden philippussyner. og þeir væri þar²⁾ fyrre grytter med griote og fyrre slegner.

Og til s(anninda) b(ier) vm setta ec m(itt) jnci(gli) fir ir þ(etta) bref skrifat a hofe j vassdal. a fostndagen næsta firir calixtus Messo. anno domini M^o. cd^o. lxxx^o. quinto.

494. 4. Nóvember 1485. á Þingeyrum.

VITNISBURÐUR Bárðar Jónssonar um viðreign Jóns Sigmundssonar og hans fylgjara af einni álfu, en af annari Gísla, Hermanns og Ólafs Filippussona, í kirkjugarðinum í Viðidalsstungu (1483).

AM. Apogr. 3895 eptir transskripti á skinni frá nær 1530, sem Árni gaf Páli lögmanni Vidalin. — Apogr. 3891 „Epter lausu pappirblade“ (brot, ártalslaust). — Apogr. 402 og JSig. 66. 8vo. eptir transskripti frá 22. Júní 1515.

Bardar Jonssonar vitnisburður⁵⁾.

Þat gere ec hardur jonsson g(odum) monnum vi(turligt) m(ed) þ(essu) m(inu) o(pnu) b(refi). at eg var þar hia j uide-dalstungv j hnnavaztþinge. og ec var þa þionuztusveinn jons sigmundzsonar. er solueigar son er⁴⁾ kalladur. at ad-ur greindur jon war upp á hnsunvm j videdalstungv og ec bar grjott at honum. epter hans skipan. Enn þeir gisle. þerman og olafur philippussyner rymdu ut nr bænum ogut j kirkivgarden⁶⁾. og þa þeir voro j kirkivgarden komner vorv þeir grytter. med grioteña. af fyrgreindum joñe og hans fylgiorum ofan af husvnm. j kirkivgærdinvm. enn hogner og slegner af þeim monnum sem at þeim gengo jn j kirkivgarden. adur en þeir hingiv⁴⁾ eda slogv nockurn

1) 3890. 2) b. v. 401. 3) 3891. 4) er 402; war, hin; 5) kirkiv, stóð á spássiu i transcripto. 6) hiuggu 402.

man. þar j kirkivgardenum. og hier epter vífl ec sueria. nær sem til efnes kemur.

Og til meire stadfestu hier vmm setta ec mitt jncigle firir þetta vitnisbrndarbréf er skrifat war á þingeyrum. j huñauazt þinge. á fostvdagen næsta epter [allra heilagra¹)
 Messo. anno domini M. cdº. lxxxº. qvinto.

495. 21. Nóvember 1485. í Kirkjuhvammi.

VITNISBURÐER Filippuss Filippussonar og Sigurðar Jónssonar um það, að sira Egill Jónsson hafi haldið tuttugu ár eða leingr jörðina Tungu á Vatnsnesi og um landamerki þeirrar jarðar og að nokkru leyti Ásbjarnarstaða.

AM. Apogr. 3752, „Epter original fra Tiarnarkirkju a Vatznese“ (AM). „Framauskrifad bréf er riett utskrift af originalbréfe a kaltskinu ritudu hvert vier underskrifader sáum og hier vid samulásum j Skálholtti þann 10. Februarj Auno 1708. — Arngrimur Biarnason. — Suorre Jonsson. — Þordur Þordarson. — Ormur Dadason“.

Það giorum uid filipus filipusson og sigurdur jonsson. godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi ad uid uorum uistfaster æ tiarnarstad æ uatznesi. hia sira Egli jonssyni. og j nauero uid hann. hieilt hann og hafdi tugtugu uetur eda leinngur ataululaust. suo ad uid nissum eigi annat sannara uegna kirkiunnar og stadarins jordena tungu er liggr j Tiarnar kirkiu sokn. med þessari landeign. hid efra og hid nedra og þar j milli. framm ad seliagile. j motz uid asgard. Bio jon steffanñsson tolf uetur eda leinngur j fyr nefndri jord tungu. uissum uid og saum hann bædi slæ og yrkia. og allt gagn af hafa sem leigulida þar j greinndu takmarki. nar og æ su er fiellur²) j milli tungu og asbiarnarstada halldin laugmerki þar sem hun rann riett ad fornu fari. og netnæmer fiskargeingu j. suo leinngi sem uid uissum til. og hier epter uilinum uid sueria ef þurfa þiker.

Og til sanninnda hier um settum uid fyrr nefnder menn

1) [á spásíu í transscripto, 3895. 2) Svo.

ockur jnnsigli fyrir þetta bref er giort uar j kirkiuhuammi j midfirði manudagin næsta fyrir clemens messu um ueturinn. ærum epter gudz burd þusund flogur hundrut attatiger og fim ar.

496.

30. Nóvember 1485. í Húsavík.

10. Janúar 1486. á Grenjaðarstað.

ÞORGERÐR Jónsdóttir selr Magnúsi Jónssyni hálfu jörðina Efta-Fell í Kinn, með greindum ítölum í aðrar jarðir, fyrir Geirbjarnarstaði í Kinn og tíu hundruð að auki.

AM. Fasc. XXVIII, 1, frumritið & skinni. Bæði innsiglin eru dottið frá. — Apogr. 3022. Árni kallar bréfið Munkaþverárklausturbref.

bref fyrir efztafelli [í Kinn¹].

Þath giorum vit ion ionsson og Þorsteirn hemingsson godum monnum uiturligt með þessu okru brefi ath þa er lidith uar fra hingatburd uors herra jesu christi þushund flogr hundrud attatiger og fim ar. laugardagin næsta fyrir nicholas Messu j husauik a tiornesi uorum uit j hia saum og heyrðum æ ord og hañdaband magnusar ionssonar og þorgerdar ionsdottr at suo fyrir skildu at þorgerdr selldi magnusi iordina halfua efstafell j kinn er liggr j liosauatz kirkiu sokn fyrir þriatige hundrada með þessum jtaulvm j fyrstu skogur með ummerkium j barnafellz iordiu²) j halldorustada iordu halfs manadar eingi sem fylger allri jordunni felli. afrett ollu gellðfe á flateyjardals heidi og halft grimstada lañd. suo og til skilin oll þau gaugn og gæði sem greindri halfri iordiu²) fylger og fylgt hefer at fornu og nýju og adur greind þorgerdr hafði fremzst eigandi at ordit. skyllði opt nefndur magnus ionsson halda greindri halfri iorduni til laga. en þrattnefnd þorgerdr skýlði suara laga riptingum. hier j moti gaf magnus fyrr nefndr titt nefndri þorgerdi iordina geirbiarnarstadi er liggia j kinn j stadar kirkiu sokn fyrir .xx. hundrut og þar til sex malnýtv ku-

1) Utan & bréfinu með fornri hendi; frá [með hendi Árna. 2) Svo.

gilldi er hann atti hia opt nefndri þorgerdi og þar til flogur hundrud j aullum peningum. uar hallr prestur arnason forsagnaruoottur at aullum þessum kaupmala og skildaga. Og til senninda hier um settum uit fjarnefndir menn ockr ineigli fyrir þetta iardakaupsbref giort a greniadarstad i reykiadal þriadiadagin nesta epter þrettanda dag iola ari sidar en fyrr seger.

497. 23. December 1485. í Héraðsdal.

VITNISBURÐER um hestmál, og hafði Þorkell Skeggjason gripið hest fyrir Grími Þorsteinssyni.

AM. Fasc. XXVII, 44, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

Þat giorum uid jon þorarensen. einar andresson godum monnum uiturlegt med þessu ockru brefe uoro uid j hia saum ok heyrðum a ord ok hañdabañð grims þorsteinssonar ok ellenz magnussonar at so fyrir skildu at fyr nefndr grimur fiek til fullrar eignar adurnefndum ellende þann sama hest sem þorkiell skieggjason greip fyrir þratt nefndum grime til all(r)ar soknar ok alaga sem þar kann fremst a at seigiazt med logum. ok til sannenda hier um settum uid fyrrnefnder menn okkurr jnsigle fyrir þetta bref er giort uar j herazdal j tungusueit j skagafirde vp a þorlaks Oesso dag¹⁾ þa er lidet uar fra hingadburd uors herra jesu christi þushundrud. cccc. attatiger ok fimm ar.

498. 5. Febrúar 1486. í Hítardal.

SIGURÐER prestr Jónsson (beigaldi) byggir Ara Magnússyni í næstu fardögum 12 málnytu kúgildi með lögleigu, en ef sira Sigurðr feingi eigi sína peninga þegar hann vildi, skyldi hann eignast fjórðunginn í Lundi í Lundarreykjadal

¹⁾ Er líklega fremr 23. Dec. en 20. Júlí.

fyrir 15 hundruð, svo og skyldi Lundr standa fyrir kirkju-skuld til síra Sigurðar með fleiri atriðum, er bréfið greinir.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 9, frumrit á skinni; 6ll (8) innsigli eru dottin frá. — AM. Apogr. 2596.

giorningsbref síra sigurðar jonssonar ok ara vm lund.

Vm lund j lunda Reykia Dal.¹⁾

Þat giorum uær helge magnusson. gudmundr olafsson. jon marteinson prestar. helgi þorualldzson. kolbeinn jonson. jon sigurdzson. jon asmundzson ok illuge halldorson [le(i)k-menn²⁾] godnm monnum kunnigt með þessu noru opnu brefi. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi. M.cccc. lxxx. ok vj. ar. j hitardal faustudaginn næsta epter kynd-elnesso³⁾ uorum uer j hia saum ok heyrðum á orð ok handaband þessara manna síra sigurðar jonsonar ok ára magnussonar. at suo firir skildu. at greindr síra sigurdr jonson býgde nefndum ára magnussýni. xij. kugillde .iiij. kýr ok uiij. asaudar kugillde at næstum fardaugum ok skilde sier laugleign epter huert kngillde. enn ef hier ýrde nockur brestur ut j suo hann feinge ecki sína peninga þa hann nilde ut taka. þa skyllde síra sigurdr jonson eignazt fiordunginn j iordnne lunde er ligr j lundar reykiardal firir fimtan hundruð ok suo micid meira upp j adr greinda jord hundrad firir hundrad sem reiknadiz at adr greindr ári neri ordinn skýlldugr fýr greindum síra sigurde. Skýllde ok opt greindr are luka þratt greindum síra sigurdi alla þa kirk(i)nnnar peninga adr skrifadrar jardar lundz sem kirkian ætti j gamla innstædu ok porcio. ok fiordunginum til heyrde af greindum kirkiunnar peningum. enn hnat sem eigi luktizt þa er síra sigurdr uillde kirkiunnar peninga adr skrifada ut taka þa skyllði síra sigurdr eignazt jafmicit upp j jordina lund hundrad firir hundrad sem adr uar skilit. Skilde ok síra sigurdr sier at taka þar j hrepnum aptur sína peninga sem hann lýkti þa ut. suo frida ku firir ku. á firir á. Enn opt nefndr ari lofadi at giallda

¹⁾ Utan á bréfinu; fyrri línan með fornri hendi, en hin síðari með hendi frá 17. öld. ²⁾ [á spássiu. ³⁾ þ. e. 8. Febrúar.

malnýtiu kugilldi firir hueria. xij. fiordunga smiors er optnefndan síra sigurd brýsti j sínar leigur. ok leiga þat heima undir sig sem aunur bulæg kugillde þar til sem síra sigurdr uillde aptur taka þa peninga ok adra. lýsti titt nefndr áre at opt greind jord lundr ueri frí firir kongi ok karlle ok heilagri kirkiu ok sin eigh. ok einginn ætti þar part j edr ued nema þat er hann lofode síra sigurde. Ok til sanninda hier um settvm uer fyr nefnder menn uor jnnsiglli firir þetta bref er skrifat uar j hitardal. jn festo sancte agatte uirginis et martiris a sama æri sem fyr seger.

499. 15. Febrúar 1486. undir Felli í Kollafirði.
TVEIR prestar og fjórir leikmenn transskribera fjögur bréf frá 15. öld.

AM. Apogr. 1354 „Ex transcripto originali gudrunar Eggertsdottur i Bæ. Detta document hefur til forna leged i Skalhollte medal Stolsins brefa, Enn nu er það i eigu Gudrunar Elldre Eggertsdottur. það er med sömu hendi sem vitnisburdur utgefinn 1482 um Reykholar Reid Blörns og Einars Þorleifssonar 1445. quem ex originali exscriptum habeo. Eg hef haft i höndum Copiu af þessu transcriptarbrefe ritada af Sr. Biarna Hallgrímssyne þa hann var heimilismadr i Skalhollte, og lá brefed þá medal Skalholltzbrefa. Brefed á nu (1735) Monsr. Ormur Dadason“. Árni lýsir auk þess innsiglium transskriptarbréfsins. — AM. Apogr. 1160, eptir áörnefndu transskripti.

Þat giorum ver jon halldorsson hermundur oddzsson prestar hauardr bonde olafsson thomas jonsson. audn gudmundsson ok ormur magnusson godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefi at uer hofum sed ok ýferlesid ok heýrtt eýfir¹⁾ lesin opinn bref under heilum ok oskaudum hanganda jnzicglum suo latanda ord efter ord sem hier effter skrifat stendr.

[Hér koma:

1. Bréfum Saurbæ & Rauðasandi frá 28. Sept. 1469 DL, V, Nr. 491;
2. Bréf um sama efni frá 12. Sept. 1470, DL, V, Nr. 519;

¹⁾ Svo.

3. Bréf um sama efni frá 18. Nóv. 1483, DL., VI, Nr. 447.

4. Kaupmálabréf frá 7. Okt. 1423, DL., IV, Nr. 370].

Ok til saninda hier um settum vör fyrnefuder meun uor jnciglle fyrer þetta transkriptarbréf er skrifad uar under felle j kollafirde midvikudagin nesta fyrer cathedra petri apostoli. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi .M. cccc. lxxx. ok. uj. ar.

500.

25. Febrúar 1486.

í Björgvin.

ÞORLEIFR Björnsson selr bróður Guðmundi Geirmundssyni jörðina Böðvarshóla í Vestrhópi Þingeyraklaustri til fullrar eignar, og kvittar um andvirðið.

AM. Apogr. 467 „Ex originali monasterii Thingeyrensis, accuraté“
— Apogr. 468 „Ex transcripto monasterii Thingeyrensis, accuraté“,
sem gert er í Björgvin 24. Maí 1486.

Bauduarsholabref.

Þat giori¹⁾ eg þorleifur biornson godum monnum viturlickt met þessu minv opnv brefi. eg meðkennuuzt at eg hefi sellt brodr guðmundi geirmvndsýui jaurdiua alla bauduarshola er liggr j westurhópi j hunauazþingi j breidabolstadar kirkinsokn klaustursins vegna a þingeyrum met aullum þeim ganguvm ok gædvu er greindri jaurdu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok uýio ok eg hefi fremst eigandi at ordit vndan mier ok minum erfingium en greindv klaustri þingeyrum til æuiulegrar eignar. Suo ok meðkennuuzt eg greindr þorleifur at eg hefi vpp borit af fyrr nefndum brodr guðmunde en minzta pening ok mesta fyrir adrgreinda jaurd. baydvarshola suo mier vel anaeger ok j ockart kaup kom. Ok til sanninda hier vm setti eg mitt jnsigle fyrir þetta bréf er skrifat var vt til brædra j biorgvin laugardagin næsta epter sancte Mathij²⁾ apostoli. arum epter guds burd .M.º cccc. lxxx ok vj. ár.

¹⁾ giorer, 468. ²⁾ „intellige: Matthiæ“ (AM).

501. 5. Marts 1486. í Skálholti.
 ÚRSKURÐER Magnúsar (Eyjólfssonar) biskups í Skálholti um
 tollagjald af útróðrarmönnum í Bjarneyjum á Breiðafirði
 til Staðarhólskirkju í Saurbæ.

Eptir tveim afskriftum á pappír í mínum vörslum: a) afskrift
 nokkuð rotinni frá 1701, og stendr svo ritað aptan við hana:“
 „Þetta Bref var með Einu Heilu Læselegu hangande, Ineigle. Ad þetta
 hier firer framan og ofannekrifad sie ordriett og sambliða vid sinn
 original vottumm vier nderskrifaderer a saumm og samann lásumm ad Stad-
 arhoole j Sanrbearsveit þann 20 Octobris Anno 1701 Huorui til Vitnis
 vor skjirnarnöfn Elru hier med eiginn hondum under sett Anno Die et
 loco ut snpra.

Jon Peturson Jon Jónsson Jon Magnússon.
 med Eiginu hend(e). med eigin hende. med eiginu hende.

Þetta bref var upplest af Biarna Peturesini ad Svefneja setta her-
 adsþingi þann 5 9bris A^o 1701

Eynar Eynarsson.

Gvnnlavgur Olafsson.

Hinumeigen skrifad bref her afast var vpplesed ad Svefneigum [a]
 heradzþinge d. 12. iunij 1702. Til vitnis mitt n[afn].

Einar Eynarsson“.

b) Önnur staðfest afskrift frá 1772 einnig gerð eptir frumritinu:
 „Þetta er rett serifad epter original kálfscinnsbreffe. inniglet var á brot
 en sá hvar það hafde hángit. Bref(it) var í einum stad ólæselegt þar
 sem cydan er. Þetta vitna fyrer rette at Ballará þann. XXVII. Junij.
 M. DCC. LXX. II.

M(agnus) Ketilson.

Boge Benedixson“.

Er þessi afskrift með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar. Þó
 að báðar þessar afskriftir sé gerðar beint eptir frumritinu og sé áreið-
 anlegar í því, sem á nokkrum stöndr, mun þó hvorug fylgja nákvæmlega
 rithætti frumbréfsins. Ritháttrinn á a er eins og tíðkaðist um 1700 og
 því miklu nýlegri en á frumritinu, en ritháttrinn á b sýnist hins vegar
 með vilja gerðr öllu forneskjulegri en venja er til á bréfum frá 1480—
 1490, og er þeim rithætti þó fylgt hér, því að hann liggur nær frum-
 ritinu.

Copia af Tolla Dome Biarneja.¹⁾

Vier Bróder Magnus med Guds náð biskup í Scálholte
 giðorum góðum monnum cunnigt med þessu voru opnu bréfe
 at vier medcennumz at Sira Olafur Oddsson hefr cært firir

¹⁾ Utan á a.

oss at þeir menn sem róa í Biarneyjum á Breidafirde vilja eigi¹⁾ gjalda sína tolla kirkiunne á Stadarhóle epter þui sem þeim berr oc rétt er oc vanalegt hefr veret oc máldaginn kirkiunnar útvisar í so máta at þeir flytia í burtor greindum Biarneyjum sína screid ádr enn þeir lúca tollana hverier þángat sem líjkar.²⁾ enn síðan flytia sumer heim til Stadarhóls þá þeir sjálfer vilja á sumrinu epter Jons Messo baptiste þat er þeir látaz í tollinn³⁾ gjalda oc lúca þá þat eina i hann sem þeim lícar oc litlu er neytt sciliaz þá þar vid úte edur inne í kirkiunne oc þiciaz þá med lögum luct hafa oc vidsciled sína tolla oc segia ad sá sem taca á skal þetta hafa edur missa. Hefr nefndr Sira Olafr beitt oss oc crafet at leggja her vorn urscurd uppá hvert þeir menn skolo med lögum luct hafa oc vidscilet sína tolla sem heim flytia til Stadarhóls epter Jons Messo baptiste oc ádr er⁴⁾ greint.

Hv sacer þess at þat hefr veret góðr oc gamall vane þar at þeir menn sem í greindum Biarneyjum róa hafa lúct sína tolla þar í eyjunum firir JonsMesso baptiste kirkiunnar umbodsmanne á Stadarhóle. Hjns oc annars at máldaginn kirkiunnar þar sua⁵⁾ utvisar at þesse tollr skal goldinn hit sídasta at JonsMesso baptiste þeim er taca eigo kirkiunnar vegna. Þess hins þridia at oss þicer þat horfa til micils scada firir kirkiuna þar í morgum greinum ef tollarner ero burtflutter af Biarneyjum af þeim sem lúca eiga edur ero seinna goldner enn at JonsMesso baptiste sem Mældaginn til seger.⁶⁾ þui í Guds nafne amen segium vier med fullum laga vrskurde oc doms atqvæde alla þá menn sem í Biarneyjum róa oc optgreindri Stadarhólskirkiu eiga tolla at gjalda scylduga at gjalda þessa sína tolla þar í eyjunum kirkiunnar umbodsmanne á Stadarhóle firir JonsMesso baptiste epter þui sem máldaginn útvisar oc ádr hefr stadið nema sá gere inndælla um sem taca a. Enn hverr sá madur

¹⁾ ecke a; ²⁾ a; lustr, b; ³⁾ a; tollum, b; ⁴⁾ var, a; ⁵⁾ so a;

⁶⁾ Ólafur tóni Þorleifsson (d. 1398) gaf Stadarhólskirkju hálfar Bjarneyjar, en Þorbjörg Ormsdóttir (Snorrasonar, kona hans) gaf kirkjuni hinn helminginn, eins og segir í Vilchinsbók, en ekki er þar getið um gjalddaga Bjarneyjartolla (Dipl. Isl. IV, bls. 156).

sem þenna sinn toll ednr tolla.¹⁾ hvert hann á at gjalda einn edr fleire. hefr ei goldit edur ráð firir gert við umbodsmann fyrnefndrar Stadarhólskirkio hit sídsta at Jons-Þesso baptiste þá úrscurdum vier hvern þaþ mann secañ þrimr morcum við þrattscrifada Stadarhólskirkio oc hennar umbodsmann firir hvern einn toll þaþ sem þá er eigi²⁾ goldenn oc tvigilde apr hvern toll at auc. Sva³⁾ oc þeir menn sem gjalda annarstadar enn í optgreindum Biarneyium. nema sá gere annat ráð firir sem tollana á at taca kirkiunnar vegna á Stadarhóle.

Oc til sanninda hier um settum vier vort innsigle firir þetta bref scrifat í Scálholte sunnodaginn næstañ firir Gregorius Þesso um vetrinn anno domini M.^o cd.^o lxxx.^o vj.

502.

8. Apríl 1486.

á Munkaþverá.

SUMARLÍÐI bóndi Eiríksson handsalar Einari ábóta á Munkaþverá til fullrar eignar jörðina Teig í Hrafnagilþingum.

AM. Fase. XXVIII, 2, frumritið á skinni. Af fimm innsiglium er brot af tveimr fyrir bréfinn. — Apogr. 3023.

Æignar Breff fyrir teige⁴⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda stigr einarsson. olafur þorgrimsson. halldor jonsson ok gretter jonsson q(uediu) guds ok sina knnnigt giorandi at þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund fiogr hundrud atta tiger ok sex ara munckapuera j eyiafirði laugardaginn næsta fyrir festum tiburcij et ualeriani uorum uær j hia saum ok beyrdum a ord ok handaband einars með guds nad abota sa munckapuera af einne

¹⁾ a; hér í þessu orði er eyðan í b, og á þenna hátt: „ti . . .“ eins og hér hefði staðið „tiund“; svo mun þó ekki hafa verið, heldr mun að eins t-ið og fremri buginn at ó-inu hafa verið eptir, og úr honum mnu þeir hafa gert „i“.²⁾ ecke, a. ³⁾ so, a; ⁴⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

alfu ok sumarhida bonda eirekssonar af annare at suo fyrir skildu at greindr sumarhidi boudi handsaladi einare abota klaustriuu til obrigdiligrar eignar jordina teig er ligger j hrafuagilspingum með öllum gognum. sagdi sumarhidi bondi at gisle grimsson hefði feingit sier tolf hundrud j adr nefndri jordu teigi er hann reiknadizt eiga. lagdi boudinn sumarhidi þau þar til muuckapuerar klaustri til eignar. Ok til sanninda hier um setti sumarhidi bondi sitt jucigli með uorum jnciglum fyrr nefndra manna fyrir þetta brof skrifat j sama stad ok are tueim dogum sidar¹⁾ euu fyrr seger.

503. 12. Apríl 1486. á Guðrúnarstöðum.

VITNISBURÐABRÉF um viðreign Jóns Solveigarsonar, sem kalladr er Sigmundsson, og þeirra Filippussona, Gísla, Hermanus og Ólafs, í Viðidalstungu (1483).

AM. Apogr. 390, að því er virðist, eptir frumriti. — Apogr. 408 „ur stóru transskriptarbrefi 3^{ia} presta og 3^{ia} leikmanna [22. Júní] 1515“ (AM.). — JSig. 66. 8vo eptir transskriptinu frá 1515.

Dath [giorer ek²⁾] solue þornalldzson og steinn hrolfsson godum monnum niturligt með þessu ockro opuo brefi ath uer uorum þar j hia saum og heyrdum upp æ æ mardargnupi j uazdal ath jon olafsson handfesti svo felldau uituisburd gijsla og herman þeim philippussonvm. at adrgreindr jon olafsson sagdiz hia hafa uerit og upp yfer stadit j uijdidalstungu þar æ hladino hia kalldyronum. ath jon solueigerson er sagdr er sigmundzson uar upp æ husonvm j uijdidalstungu og þar uar borit griotit ath honum af hans monnum. euu þeir gijsli. herman og olafr philippussyuer. rymdo wt wr bæuum og wt æ kirkiugardin og þa þeir philippussyner uoro j kirkiugardiu komuer voro þeir grytter með griotino af fyrrgreiudum joue og haus mouuum ofau af husonum j kirkiugardinvm og ek sæ ath æ gysla philippusson kom steiuueu þegar haun kom j kirkiugardiu enn þeir voro þo hogner og slegner af þeim mouuum sem ath þadau³⁾ geingy jnu j kirkiugardiu. adr enu þeir hiungo eda

¹⁾ p. e. 10. April. ²⁾ [giorum uid 403. ³⁾ þeim 403

slogo nockurn mann þar j kirkiugardinum og hier efter vil ek sueria nær sem til efnis kemr. Og til meire stadfestu hier vm setta ek mitt jnsigli med fyrrgreindra manna jnsiglum fyrer þetta vitnisburðarbref [er skrifat var¹⁾] a gudrunarstodum j nazdal midvikudagin sijdzastan j vetri. anno domini M cd lxxx sexto.

[Þetta bera þeir oc halldor prestur olafsson og hakon eigelsson at ion olafsson hafi þessu lyst fyrer sier sem fyrr skrifadr vitnisburðnr solua og steins inne helldur²⁾].

504.

18. Apríl 1486.

á Hólum.

SIGURÐR prestr Þorláksson fær Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Hólakirkju til æfinlegrar eignar jörðina Hól í Siglufirði „fyrir þær sektir, sem hann varð skyldugr biskupinum og kirkjunni nppá þau þrjú ár, sem hann var officialis og biskupinn var burt af landinu“.

AM. Fasc. XXVIII, 4, frumritið á skinni. Öll (þrjú) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3300.

bref um hool í siglufirði.³⁾

Þat giorvm ver magnus jonson. kætell grimolfsson radzmann holakirkiv ok gudmvndr jonsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu vorv opno brefi at þa er lidit nar fra hingatbvrð vors herra jhesv christi þvsund cccc lxxx ok sex áar manvdaginn næsta fyrir jons messv holabiskups vm vorit⁴⁾ vorum ver j hia savm ok heyrðum a ord ok handaband þessara manna vors naduligz herra ok andaligs favdvrð olafs med gudz nad biskups a holum af einne halfv enn sigurdar prest(s) þorlackssonar af annare at suo fyrir skildv af fyr nefndur sira sigvrdr feick med handabandi biskupenum ok heilagre hola kirkiv til ævenligrar eignar jordina hool j siglufirði er liggur j siglvnes kirkiv sokn med ollum þeim gognum ok gædum sem fyr greindre jordv fylger ok fylgt hefer at fornv ok

¹⁾ [skrifat 403. ²⁾ [b. v. 403. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ⁴⁾ p. e. 17. Apr.

nýv ok hann varð fremst eigandi at fyrir þær segter sem hann uard skyldvgur bisknpenum ok kirkianne vppa þav þriu ár er hann var officialis ok biskupin var byrtt af landenv. skyldi tittnefndur sira sigvrðvr suara laga riptingum a greindre jorðv enn bisknpen halda til laga. for þesse giorningvr fram j litlv biskups badstofunni a holm j hialtadaal. ok til sanenda her vm heingium ver fyr nefnd-er prestar vor jncigli fyrir þetta (bref) er skrifat var a sama stad degi sidar enn fyr seigir.

505.

20. Apríl 1486.

á Hólum.

SIGURÐR prestur Þorláksson lýsir því, að hann hafi lukt og feingió Ólafi biskupi á Hólum jörðina Hól í Siglnfirði með skilorði, er greinir í fyrra bréfi.

AM. Fasc. LXV, 8, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3602 (eptir bréfabók þeirri, er Þorlákr biskup lét rita 1641—42); þar er ártal lesið 1486.

hol i siglufirde¹).

Þat giorer ek sigurdr prestur þorlaksson godum monnum viturligt med þessu minv brefi ath ek medkennuz ad ek hefe lukt ok feingit vorum nadngum herra ok andaligum faundur olafe med guds nad biskup æ holum iordina hol j siglufirði er liggur j siglunes kirkivsokn til æfinligrar eignar med ollum þeim gognvm ok gædum hlutum ok hlunnendum sem greindre iordu fylger ok fylgt hefer ad fornv ok nyu ok ek varð fremzt eigandi ad fyrir þær sekt-er er ek varð biskupinum ok hola kirkiv skylldugr ok fall-it höfðu medan hann var burt af landit. skal ek snara laga-riptingum a fyr greindri jordu enn biskupin halda til laga. Ok til sannenda hier nm setta ek mitt insigli fyrir þetta

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi. Þar stendr og með hendi frá 17. öld ártalið „1486“.

bref skrifad a holum j hialltadal fimtudagin nesta fyrir ionsmessu holabiskups um uoret. anno domini M^o cd.^o lxxx^o uj^{o1}).

506.

5. Maí 1486.

í Ögri.

TRANSSKRIFTARBREF.

AM. Apogr. 3870 „Ex transscripto Lögmannsens Pals Jonssonar Widalin. fyrra innsigled, sem er Dorsteins Dorleifasonar, hänger vid brefed. arna klemenssonar er burtu“ (AM).

Þat giorvm vid þorsteinn þolleifsson og arne klemensson godum monnum vitvrligt med þessu ockrv opnv brefi at vid hófum sied yferlesid og giorla skodat open bref med heilvm og oskauddvm hangandi junciglum svo latandi ord firir ord sem hier epter skrifad stendur.

[Hér kemr :

1. Eiðr Solveigar Björnsdóttur 2. Maí 1484, DI, VI, Nr. 454;
2. Eiðr Guðlaugar Sæmundardóttur 9. Júní 1484, DI, VI, Nr. 458].

Og til saninda hier vm settu vid fyrr nefnder menn ockvr junciglle firir þetta transkriptarbréf skrifat j augri j jsafirdi fóstvdagen næsta epter vppstigningardag. þa er lidit (var) fra hingatburd vors herra jesv christi M. cccc. lxxx. og sex úr.

507.

11. Maí 1486.

í Hítardal.

ÞRIR menn transskribera máldaga kirkjunnar á Kirkjubóli í Langadal eptir Vilchinsbók.

AM. Apogr. 2343, eptir frumriti „fra Kirkiuboli í Langadal“. „Þetta er riett skrifad epter originalbrefi a kalfskinn, hvar under vered hafa .3. innsigle enn nu er eitt alleina epter. þad vottum vier í Skalhollte þann 16. Febr. A^o 1708. Snorre Jonsson. þordur þordarson. Ormur Dadason“. „Utan a þetta Maldaga og vitnisburdarbréf (1486) er ritad med sömu hende sem Leidarholms samþyktar Copian er med ritad og önnur fleiri document, sem þar hia specificerud eru: *Maldaga bréf kirkiunar a Kirkiuboli*. þar af slutta eg, að þad hefur vered í höndum Biarnar Gudnasonar“ (AM).

¹) Þetta má eins vel lesa iij eins og uj. Þó mun vist eiga að lesa það uj, eins og sjá má á næsta bréfi á undan.

Þat giornm nær sigurdnr prestnr jonsson ok sira jon marteinsson ok eyolfur diackne helgason godnm monnm uiturligt med þessu uoru opnu brefi. at uær haufnm sied ok yfer lesit maldaga kirkiunnar á kirkiubole j langadal er stendur j registrum kirkinnar j skalholiti. þeirri er giordi. wilkin med guds nad biskup j skalholiti þa er lidit nar fra hingatburd uors herra iesn christi þnsund. ccc. notiger ok vij. ar suó latanda ord epter ord sem hier epter skrifat stendur.

[Hér kemr máldaginn, Dipl. Isl. IV, 182—183].

Ok til sanninda hier nm settum uær fyrrgreinder menn uor innsigle firir þetta bref skrifat j hitardal in octanarum ascensionis domini anno domini M^o cd^o lxxx^o vj^o.

508.

13. Maí 1486.

á Urriðavatni.

BENEDIKT Sæmundsson selr Ögmundi presti Andrésyni með samþykki Sigríðar Hallsdóttur konu sinnar fimtán hundraða part í Borgarhöfn í Hornafirði, er hann erfði eptir Sigríði Jónsdóttur móður sína.

AM. Fasc. XXVIII, 8, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir því. — Apogr. 2878 b. — AM. Fasc. XXVIII, 10, transkript á skinni frá 4. Okt. 1489. — Apogr. 2877 (Skríðuklaustrabréf).

Sölv(bref) vm xv. hvndrvt j borgarhofn.¹⁾

Þath giorer egh benedickt sæmundzson godvm monnm vitanlekt med þessv minv opnv brefe ath egh medkennvnt. egh hefe seltt sera ögmvnde andressyni med upplage jayrde ok samþycke sigridar hallzdottur konv minnar. þann fimtan hvndrada jardar partt j borgarhöfn er liggur j hornafirde j kalffafellz kirkiv sokn ok egh erfida epter sigride heitena jonsdottur modnr mina. ok þan sama fyr greindañ fimtan hvndrada jardar partt j borgarhöfn hefe egh öngvm manne giöfvm gefith nie savlvm sellt ok ei helldr lofath ath selia öda gefa nockrum manne. nema adr skrifudum sera ög-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

munde ándressyne ok hier epter vil egh sueria ef þvrfá þicker. Ok til sanenda hier v̄m setta egh mitt jnscigle fyrir þetta bref skrifath æ avridavatne er liggur j fiozdalshierade laugardaginn næsta fyrir huitasuunu. anno domini. 00. cd0. lxxx0. sexto.

509.

23. Maí 1486.

á Hólum.

ÓLAFR Jónsson fær Olafi biskupi á Hólum til fullrar eignar jörðina Þverá í Svarfaðardal fyrir jörðina Svartárdal í Dölum.

AM. Fasc. XXVIII, 5, frumritið á skinni. Af fjórum innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3301.

Þvera í svarfaðardal.¹⁾

Þat giorv̄m ver jon þorvalldsson radzmann a holvm. andres jonsson. gvdmmudvr jonsson ok gvdolfur magnusson prestar holabiskupsdømis godum monnum viturligt med þessv vorv opno brefi þa er lidit var fra hingatbyrd vors herra ihesv christi 00. cd lxxx ok sex ær manudagin næsta fyrir helga likams dag vm vorit²⁾ vorum ver j hia savm ok heyrdum a ord ok handabandh þessara manna vors naduligs herra ok andaligs favdvrs olafs med gvdz nad biskups a holvm af einne alfv enn olafs jonssonar med samþýcke ok vpplagi hollv kono sinnar af annare at svo fyrir skildv at fyr nefndur olafur feick³⁾ med handabandi biskupenvm ok heilagre holakirkiu til ævenligrar eignar jordena þvera j svarbadardaal er liggur j valla kirkiv sokn halfa med ollvm þeim gognvm ok gædv̄m sem greindre halfre jordv fylger ok fylgt hefer at forn̄v ok n̄yv ok hann vard fremst eigandi at vndan sig ok sinvm erfing(i)vm. enn her j moti feick³⁾ biskupinhouvm jordena svartardaal j dovlvm³⁾ er liggur j gavdala³⁾ kirkiu sokn til ævenligrar eignar med ollum þeim gognum ok gædv̄m sem greindre jordv

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ 23. Maí. ³⁾ Svo.

fylger ok fylgt hafur¹⁾. skal fyr nefndvr olafnr suara laga-riptingvm a greindre halfre jordv en biskupin hallda til laga ok þar til feick¹⁾ biskupin honum iij hvndrvt j millvm jardana. for þesse giorningur fram j storv stofvne a holnm j hialtadaal. Ok til sanenda her vm heingivm ver fyrnefnd-er prestar vor jncigli fyrir þetta bref er skrifat var a sama stad ok are degi sidar enn fyr seiger.

510.

24. Maí 1486.

í Saurbæ.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um arf Sveins Sumarliðasonar eptir Eirik Loftsson afa sinn, einkum um Grund í Eyjafirði, er nú lá „verndar og forstöðulaus og í eyði sett“.

AM. Fasc. XXVIII, 3, framritið á skinni. Öll (13) innsiglin eru nú dottin frá bréfinu; „fra sr. Skula Þorlakssyne“ (AM.). — Apogr. 233. Framritið er með hendi Finnboga lögmanns.

gndridar bref.²⁾

Domur Vm Arff Sueinz Sumarlidasonar eptir affa sinn
Eyrek Loftsson.³⁾

Ollvm monnmm þeim sem þetta bref sea edr heyra senda paall brandzson. hauskólldr arnason. arnfinnr jons-son. þorsteirn þorleifsson. vernard einarsson. steffan ketils-son. asgrimr hallzson. olafr helgason. arni ketelsson. oddr þorbiarnarson. þoralfr oddzson og jon gunnarsson. Q. G. og sina kunnigt giorandi at þa er lidid var fra hingadbvrd vors herra jhesv christi þvshvnd flogr hvndrvd. lxxx. og vj. ar a midvikvdagiu næsta fyrir festvm vrbani pape j savrbæ j eyjafirði á almenniligv heradspingi vorvm vier j dom nefnder af ærligvm manni finnboga jonssyni lögmanni nord-an og vestan á jslandi at skoda og rannsaka og dom á at leggja hvort sveirn svmarlidason mætti frialsliga og retti-liga at ser taka jord sina grvnd j eyjafirði þar sem hvn

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

nv lęgi verndarlavs og forstöðvlaus og j avdn sett en j
 bvrt flvttter af jorðvnni frider peningar og ofrider. þeir
 hann atti og sva ei sidr kirkivnnar goz og jstęda j bvrt.
 en einginn man epter settr til gialda edur greiðzlv edur
 nockra jardarinnar skylldv upp at halda edur svar fyrir
 at giefa. Sva og vm alla adra hans peninga fasta og lavsa
 frida og ofrida hvar sem þeir¹⁾ stędi verndarlausar og
 forstöðulavsar sva einginn man syndi nockurt lęgligt halld
 vpp a til vmbods edur eignar. beiddi fyrr nefndr sveirn
 adr nefndañ finnþoga jonsson logmann hier dom yfer at
 nefna. kom þar fram þref med dandimanna jnnsciglum sva
 latandi at svmarlidi eireksson hafdi gipt og kvongad nefnd-
 añ svein son sinn med jorðvnni grvnd j eyiafirði og ollvm
 odrum peningum fostum og lavsvm sem sveini hafdi(i) til
 arfs fallit epter eirek heitinn loptzson föðrfödr sinn. var
 þar og annad þref vpp lesit vnder godra manna jnnsciglum
 sva latanda sem morgvm dandimonnum er adr vitanligt at
 sveirn svmarlidason var dęmdr af .xij. lęgrettonum öđ
 alþingi lęgligr erfingi og eignarmadur allra þeirra peninga
 sem att hafdi eireknr heitinn loptzson föðrfader hans og
 til arfs fell epter hann. Nv fyrir þann skulld at fyrir alldrs
 saker og giptingar er at lęgvn skýlldvgt at sveirn svmar-
 lidason taki uid fee sinv sem lęgmal vtt visar. en vier
 eigi fvllkomlig sannindi a vitum hver edur hverer hans
 lęgligr vmbod hafa haftt a meirvm peningvm ednr minnum.
 þvi litz os þo at sva kvnni at verda ath eingin vmbodsman
 vili til koma nockvrn reikningsskap at gera nefndum sveini.
 edur hans arf og peninga vtt gialda at epter lęgbokarinnar
 ordum og þvi atferli sem þar til heýrer megi hver madur
 sina peninga frialsliga og rettiliga at ser taka þa hann
 kann hitta heimilldarlausar og forstöðulausar helldr en þeir
 forsomizt honum til skada þo vmbodsmadur vili eigi edur
 kvnni eigi til koma. edur nockura afhending a gera. sorv
 þar þa tvan lęgligr vitni fyrir lęgmanningvm at þeir vissv
 at eirekr loptzson hiellt og hafdi og ser eign(a)di jorðina
 grvnd j eyiafirði. med finnastöðvm og midhvsvm. hollt j

¹⁾ þeim, frumritið.

hlidar kirkiv sokn. krossanes hid ýtra. d. aslaksstadi. bitrv. ýtra samtýni. kollgerdi. j Oodrualapingvm arnbiarg-arbreckv og hvamm j arskogsþingnm. grvnd. kross og hellv. j vallapingvm. hals og hamar. skalldalæk og sockv. j hrafna-gilsþingvm jordina teig. veturlidastadi j hnioskardal. part j vaglaskogi. víjk j flateýiardal og hann tok af ollvm þessvm jordvm sem fleirum odrvm leigr og landzskýllder þa hann lifdi og engvm vissv þeir hann þessar jarðer selia edr byrt fá og þa hefði stadid med þessvm jordvm. sva eirekr atti heima d. grvnd og annarsstadar. marger og mikler peningar frider og ofrider. kýr og ár. vxar og gellðingar. hros og hestar med þessv eýrna marki og einkenum sneidder helmingar á badum eýrum a navtvm og savdvm. en á odrv eýra á hrossvm. navf hægra eýra a hestvm. þvi fyrir þessi oll fyrr skrifvd proff og vitni leidd og fram komin og sva fyrir¹⁾ allar þær greiner epter log-bokarinnar ordnm sem hier at lvta vnder vort doms atkvædi hofum vier fyllvliga dæmt svein svmarlidason rettiliga og frialsliga mega at ser taka nv j fardogvm og hier epter allar þessar greindar jarðer sem eirekur hefer att sva sem lögligr eignarmadnr þo einginn lögligr vmbodsmadur til komi at lvka edur afhenda. ef eigi synizst vndan hafa geingid med logligri eign edur vmbodi ednr nockuro laga-halde. en vm alla þa frida peninga sem stadith hafa med greindvm iordvm. navt og savdi. hross og hesta sidan eirekr deydi sem sveirn lætur sveria tvav löglig vitni at med þessv eýrnamarki og einkenvm stodu og sva alla þa ofrida peninga sem hann fær vitni til at eirekur hafi att skal hann fr(i)alsliga mega at ser taka. vtan sa ser kallar syni edur vænizt eign edur vmbodi edur nockurru lagahaldi og vinni at lagaeid ad hann hvgrdi ser þann heimildarman logligan vera. og sækizst þa at lögum. en vm þav onnur kugilldi sem sveini þiker fleiri stadit hafa med jorðvnm en hann fær vitni til sem fyr skrifat er. þa sæki hann þav sem annan arf edur skvld epter logvm. og at sva profvdv mali samþykkti finnbogi jonsson logman þenna vorn dom og þeir

¹⁾ & spásáfu.

adrer þingmenn sem þar voro saman komner. Og til sanninda hier vm settvm vier fyrr nefnder menn vor jnnsigligi fyrir þetta domsbref skrifad a grvnd j eýjafirði fimmtadaginu j fardaga vikv¹⁾ á sama ari sem fyrr seger.

511.

24. Maí 1486.

í Björgvin.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Apogr. 468 „Ex transcripto monasterii thingeyrensis accenratè“.

Þat giorum vid eirik amundson laugman j þrandheim ok andres amundson a voppn godum monnum viturlickt med þessu ockru opnu brefi. at vid hofum siet ok yferlesit opit bref þorleifs biornsonar med heilu ok oskoddu hanganda jnsigli suo latanda ord opter ord sem hier seger.

[Hér kemr Böövarshólabréf gert í Björgvin 25. Febrúar 1486, Dipl. Isl. VI, Nr. 500].

Ok til meiri stadfestingar hier vm settum vid fyr nefnder menn ockr jnsigli fyrir þetta transkriptabref er skrifat var vt til brædra j biorguin miduikudaginn næstañ fyrir helga likams dag þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesu christi þusund cecc. lxxx ok vj ar.

512.

26. Maí 1486.

á Barði.

HALDÓR Brandsson býðr upp ánefnda peninga kirkjunni á Barði í Fljótum í þann reikningsskap og portio, er honum bar að svara fyrir sig og Brand Haldórsson föður sinn til móts við önnur systkin sin.

Eptir skjalabókinni í Landsskjalasafni 94^a í 110 bl. 19 a—20 a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar e. 1600.

Bref er Halldor Bydur vpp peninga.

Þad giorum wier Arne Thorsteinsson. Thorstein Bryni-

¹⁾ þ. e. 25. Maí.

olfsson. Oddur Gunnarsson og Jon Hallsson Godum monnmm vitanliggt med þessu ockar opnn Brefi þa lidit var fra Gudsburd 0 iij^o lxxx. og vj Ar. a Bard(e) þar j kyrki-
une a faustndaginn j fardogum vorum vier j hia saum og
heyrdum a ad Halldor Bond(e) Brandsson liet þar vlesa
suo latande skra sem hier seigir.

Ég Halldor Brandsson Byd wp(p) hier j dag suo
fellda peninga kyrkinne a Barde j flotum j þann Reikn-
ingsskap og portio sem mier Ber ad suara hennj medañ eg
hiellt bard suo og fyrir þann Reikningskap er mier Ber
ad suara fyrir fandur minn Brand Halldorson medan hann
hiellt greinda Jord Bard til mots vid onnur syskin mÿjn.
Er það fyrst Jordin akreer er hier liggur j Bardsþingum
fyrir xx^o til panta og lausnar vid mig edur mÿjna  rfingia
epter mig komande þeim til hallds og medferdar sem kirkin-
goss a ad hallda epter logum og þar til eitt malnytñ ku-
gillde er Baudvar finnsson gaf vnder Sigríde konu sÿna og
enn þar til iij^o j odrum þarfligum peningum. Byd eg mig
til ad hallda anll kirkiunnar goss a Barde sem mier Ber
epter gomlum vana og ollum þeim hætj sem maldage
kirkiunnar vtvijsar og adur hefur verit sett og skipad af
konge og erke Biskupi ad þar sem Bændnr eiga halft
heimaland wnd(er) kyrkiur edur meira þa eiga Bændur ad hallda
oll kirkiunnar goss epter maldogum kirknanna Þui fyrir
Byd eg ollum monnum lærdum og leikum gripa edur taka
hafa edur hallda edur nauckur skipt(e) giora a minni eign
edur þeim peningum sem mer Ber med Riettu ad hallda
edur Hrafue synj mÿnum. hef eg golldit vmbodsmonnum
Biskups Olafs xv^o j vtlausner med þuj hann hefur gist
hia mier tuisuar. held eg þessa peninga luckta j portionem
kyrkiunnar þui mier þickir Biskupsgistingiñ helldnr eiga ad
takast af kyrkiunnar peningum enn mÿnum. Wil eg hallda
þuj vndir xij manna dom vj presta og vj leikmanna nær
sem Biskupinn will.

Talade og Halldor Bonde sialfur nær þuj sem skraiñ
vtvijsade. sagdist allt það hallda vilia sem hun til segde og
sagde það sÿn ord vera fullkoplga.

Og Til sanninda hier (vm) setium vier fyrnefnder menn wor Jsigle hier fyrir et cetera.

513.

30. Maí 1486.

í Skriðu.

MARGRÉT Eyjólfsdóttir afhendir Magnúsi Magnússyni jörðina Skriðu í Reykjadal með tilgreindum itökum og landamerkjum.

JSig. 66 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali collatum. Sendt frá Syslum(anne) Jone Benedictssyne 1740 um haustid. mier til Kaupenhavn“. Lýsir Jón innsiglium bréfsins. — MSteph. 27. 4to bls. 461—465, skr. 1719 „Ex Membrana“, og er það í bók þeirri, er átt hefir og að miklu leyti ritað Benedikt lögmaðr Dorsteinsson, faðir Jóns sýslumanna, og kölluð er Svartskinna.

[Kaupbref Margretar Eyolfsdottur. at hnu selldi Skridu Magnussi Magnussyni með allum þeim ummerkium sem þar thill heyra.¹⁾

Dath giornm uier Þorsteinn grimsson. tumas jonsson. jonjonson. Olafr sigurdson. hakon guidleiksson godum monnum uiturligt með þessu norn opnu brefi. þa et lidit nar fra hingatburd vors herra jhesu christi þnssund. cccc. lxxx. vj ar. á þridiudaginn næsta fyrir dýradag j fardagauiku j skridu j reykiadal vorum uier j hia sanm ok heýrdum á ord ok hañdabañd þessara manna magnus magnussonar af einne albu ok margreita²⁾ eyiolfsdottur af annari þa et fírgreind margriet afuente adr nefndum magnusi jördina skridu j reykiadal i mulþingum til fullrar³⁾ eignar so sem þeirra kaupbreif⁴⁾ utisar með ollum þeim gognum ok giædum. hlutum ok hlunneñdum sem þessare fyrnefndre jordu Skridu hefði fylgt at fornu ok nyiu ok hnu hefer

¹⁾ [stóð utan á framritinu; landamerkia og giorningsbref vmm Skridu j Reikiadal 27. ²⁾ Margrietar 27. ³⁾ 27; þetta ord hefir verið máð eða fúð úr frumritinu 1740, svo Grunnavíkr-Jón les: f[riall]srar. ⁴⁾ -bref 27.

fremtz eigañdi at ordit j sinn riettann mala epter bonda sinn hrafn branzson. Sagdi þrattnefnd margreit¹⁾ at Skrida ætti afriett at hurdarbaki ok þar allañ reka fyrir þuj afriettarlandi. vj. uikna uerk j eingibacka. tuegia manadar beitt j husabacka. enn um heimaland j skridu segdj landamerkiaskraen²⁾ til lañdamierkia³⁾ ut fra skridu. enn manalækr sudr fra skridu ok þa gardr ur lækiarbotnennm ok fram j þuergard. ok æ þesse landamerki ridu vier oll⁴⁾ samañ ok sagdi margreit⁵⁾ eyiolfsdotter alla þessa landareign jtaululausa vera. ok steckr hefdj uerit á Steinstaudum ok æ⁶⁾ Smiorholum fra Skridu ok hefdi eingi at fuñdit. ok þesse landamerki hieilt ok hafdi hrafn gudmundzson logmann. brañdr halldorsson. biarne branzson. hrafn branzson logmann ok hieiltu sina eign á medan þeir attu jordina skridu. ok so sagdizt hun hafa haft ok halldit sidan hun vard eigandi at skridu ok sagdi at þesse landareign mundj alldri nerda suarin af tueimur skialigum monnum unñañ jordune Skridu hiedan j frá. taukuz⁷⁾ þau þa hauñdum saman j þessare landareign fram vit þuergard fyrir framan Smjorhola magnns magnusson ok margreit⁸⁾ eyiolfsdotter ok afueñte med hañdabande til fullrar eignar jordina Skridu med þessum ollum adrnefndnm landamerkiuum sem adr voru greind.

Ok til sanneñda hier vm settum uier fjýrskrifader menn vor jncigli fyrir þetta afuendingarbrief er⁹⁾ skrifat var á draflastandum j hnioskadal¹⁰⁾ midvikudaginn j siouikna fardaugum á sama are sem fjýr seger.

Þetta Bref hef eg Magnus Jonsson logma[na sied og yfer¹¹⁾ lesid. og virdest mier epter Bokarinnar texta giört¹²⁾ j¹³⁾ L[andabrigdum¹⁴⁾ siotta þui ad so profudu. halde Biorn Magnusson [effter þessu skiale¹⁵⁾ inn til þess og so leinge. þad er eij med logum og Riette til baka [geinged.¹⁶⁾ Skrifad ad Mukapuera. þan 4 Septembris 1680.

Magnus Jonsson eh.

¹⁾ Margret 27. ²⁾ Sbr. skrána frá 1263, DI, II, Nr. 2. ³⁾ Svo 66; -merkia 27. ⁴⁾ aller 27. ⁵⁾ Svo 66; -griet 27. ⁶⁾ sl. 27. ⁷⁾ Tokust 27. ⁸⁾ -griet 27. ⁹⁾ ed 27. ¹⁰⁾ Fnioskadal 27. ¹¹⁾ [27; hefir verið ó-læsilegt orðið 1740, þegar Grunnavíkr-Jón skrifadi 66. ¹²⁾ 27; sl. 66. ¹³⁾ sl. 27

Dette forshrefne samþtycker Jeg med Herr Logmanden
Magnus Jonsson. Muncketverae d. 22. Augusti Anno 1689.

Christian Müller.¹⁾

[Ad framann og ofannskrifad sie ordriett samannlesed vid
sinn Original medkienna underskrifader ad Christnese d. 3. Julij
Anno 1719.

Gudmundur Hallgrijmsson. Olafur Gudmundsson.²⁾

514. 31. Maí 1486. í Hrossholti.
KETILL Ormsson kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um
andvirði hálfis Arna(r)stapa undir Jökli.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to, nú í
Larðeskjalasafni 94², með hendi Jóns lögmans Sigurðssonar c. 1600.

Þad giorum vier³⁾ Skwle Þordarson og Dollókur Ott-
arsson godum monnum kunnugtt med þessu ockar opnu
brefe (ad vid) sðum og heyrðum ð ord og handaband þess-
ara manna herra Halldorz Abota a Helgafelli. og Kietilz
Ormssonar. ad so fyrir skildu. ad greindur Kietill Orms-
son medkiendi ad hann hefði fvlla og alla peninga vpp-
borid so sem honum vel lijkar og anægist fyrir Jordina
halfa Arnastapa er liggur j Breidawijk j knarrar kirkiu-
sokn. epter þui sem j kaupi þeirra var skilid. og þui gaf
greindur Kietill opttskrifadañ Abota Halldor oлдungiss kuitt-
añ og akiærulausañ vñ fyrgreintt Jardarverd fyrir sier og
sijnum ollum epterkomendum.

for þessi giorningur fram i hrossholti j Eyiahrepp mid-
uikudaginn j fardagavjku þa lydit var fra hingatburd vorz
herra 1486.

og til sanninda hier vñ.

¹⁾ Dessar áskriptir lögmans og amtmanns stóðu utan á bréfinu.
²⁾ [stendr aptan við afskriftina í 27. ³⁾ Svo.

515.

5. Júní 1486.

í Heydölum.

PRÓFENTUBRÉF Arnbjarnar Guðmundssonar og Höllu Magnúsdóttur konu hans, þar sem þau gefa Sveini presti Jónssyni prófentu sína.

AM. Apogr. 4430 „Efter Transcripto 14. gamallra Skriduklansturs brefs, giördu þann 28. Septembris Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annad transcriptum xi. Skriduklansturs pergamentsbrefs, giört þann 17. Septembris 1697“ (= b). Neðan við afskriptina stendr: „Framan skrifad bref er skrifad a kalfskinn med heilum hangande Junsiglum föorum“.

Ollnm monnum þeim¹⁾ sem þetta bref sia edur heyra senda Oddur Þorsteinsson. Sveinn Jónsson. Arnoddur²⁾ Jónsson prestar. Þorvalldur Sigurdsson. Arne Þorsteinsson og Þorgeir Jónsson kvediu gudz og sina kunnigt giörande. ad þá er lidit var fra þingadburd vors herra Jesu Christi þusund fiögur hundrud attatiger og sex ðr ð Arnallsstöðum³⁾ j Skriddal j Mula kirkinsokn. föstudaginn næstann epter festum corporis Christi⁴⁾ vorum vier j hia saum og heyrðum ð ord og handaband þessarra manna sira Sveins Jónssonar af einne ðlfu. enn Arnbiarnar Guðmundssonar af annarre og Höllu Magnúsdóttur konu hans at svo firir skildu. at fyrskrifadur Arnbiörn Guðmundsson og Halla Magnúsdóttur gáfu adurgreindum sira Sveini Jónssyne med sier j profentu fimtiger⁵⁾ hundrada til æfenligs frammfæris j svo vordnum peningum sem hier seger.

Jn primis þriatiger hundrada under siðlfum sier. er hann ðtte ad giallda nefndum Arnbirne j jardarverd firir jordena Arnallsstade. voru þar j skilen .xx. malnytu kugillde. og [tiu hundrud⁶⁾ j fridum edur fridvirðtum peningum. og þar til þrettan⁷⁾ malnytu kugilldi og siau⁸⁾ gelldfiðr hundrud. Hier [i mot⁹⁾ skilde þrattnefndur Arnbiörn sier og optnefndre konu sinne Höllu sæmelegt bordhalld til matar og

¹⁾ sl. b. ²⁾ Oddur, a. ³⁾ Arnallsstöðum b; „annadhvort er ad Arnallsstader þessar hafa komed under klanstred, eda ad þetta bref hefur einnhvern vegenn slæst til Skriduklansturs“ (AM.). ⁴⁾ þ. e. 19. Maí. ⁵⁾ fimtige, b. ⁶⁾ xc, a. ⁷⁾ xiiij, a. ⁸⁾ siö, b. ⁹⁾ [a moti, a.

drýckjar hier med tvitugt vadmál þeim báðum saman-
sumt betra enn gialldavod. sæng. skiæde¹⁾ og þionustu.
Skyllde tittnefndur sira Sveinn eignast alla fyrrskrifada
peninga. hvenær sem þau kynne frá ad falla þegar manad-
ur er lidenn frá því sem þesse giörningur var giör. enn ef
optnefndz sira Sveins kynne vid ad missa fyrr enn þesse
þráttnefnd hion fielle frá. annat edur bæde. þá skyllde það
þeirra sem epter lifde eignast helming af þessum²⁾ fyrr-
skrifudum peningum med sama fridleika sem innkomu. enn
alla peninga ef bæde lifa hann. Kynne og svo til at bera
ad erfingjar þráttnefnds sira Sveins [hefde ei³⁾] peninga til.
hverke frida nie ofrida. eda villdu þeir ei giallda ut greinda
peninga tittnefndum hionum. þá skyllde þau eignast jafn mikid
upp j jördena Arnallsstadi j Skriddal. sem þau briste á fyrr-
skrifada peninga. Skyllde ádurgreindur Arnbiörn eignast
siðlfur liostoll sinn. og konu sinnar.

Og til sannenda hier um setium⁴⁾ vier fyrrskrifader⁵⁾
menn vor innsigle firir þetta profentubref skrifad j Hey-
dolum j Breiddal in festo Bonifacij Episcopi Martyris á
sama áre sem fyrr seiger.

516.

8. Júní 1486. í Tröllatungu.
4. August 1537.

SKRÁ um eignir og afhendingar staðarins í Tungu í Stein-
grímsfirði í tíð fimm presta, er þann stað héldu.

AM. 262. 4to, bla. 24—26, skrifað fyrir Odd biskup Einarsson 1593.

Anno domini m^o cd^o lxxx^o vi^o in festo sancti Medardi
og Gildardi voru þessir menn j mátt nefndir af Sira Sigurdi
Jonssyne er þa var officialis: Sira Þorstejrnr Þorarinsson
er þa var profastur. Sira Sueinn Helgason. eyolfur diakne
Helgason. Gudmundur diakne Jonsson. Jon Þordarson.

¹⁾ klæde, a. ²⁾ sl. a. ³⁾ [hefdu ecke a. ⁴⁾ settum, b. ⁵⁾ fyrr-
nefnder, b.

Gudmundur Loftzson. leikmenn. mätu þessir fyrgreindir mätzmenn enn¹⁾ Sira Jon halldorsson tok við kirkiunne j tungu j Steingrijmsfirði (kirkiuna) fyrer viij.^o enn stadinn sialfañ med öllum vthvsum smam og storum fyrer halft xij hundrad med fyrnefndz Sira Sigurdar Jonssonar officialis samþycke.

Suo micler peningar voru stadarins j tungu j Steingrijmsfirði þa Sira Jon Halldorsson tok við. enn Sira Oddur Sueinsson afhenti.

J fyrstu iij kyr gilldar. fiorda alsgelld. fimtta afgomul og vr ij tennurnar. ij naut veturgomul. xijær. iij sauder veturgamler. ij lambgimbrar. ij hross. annad þrevett. enn annad fullroskid.

Jtem innann gatta iij vppistodu kieröld ok x trog forn. ix bollar. iij spæner. eina skijdaskur vondur. v triediskar fornir. pottur godur. ketilhrof vont. kanna vond. sæng. pall. torfskiere vondur.

Suo miclir peningar voru stadarins j tungu j Steingrimsfirði þa Sira Jon Palsson tok við. enn Sira Jon Halldorsson afhenti.

J fyrstu iij kyr gamlar og fiorda vng. iij asaugar kugilldi. ij hross. annad þrevett. enn annad fullroskid.

Jtem jnnan gatta iij vppestodu kieröld og ecki mat-helld og x trog forn. ix bollar. iij spænar. einn skijdaskur vondur. v triediskar fornar. pottur godur. ketilhrof vont. kanna vond. vond sæng. páll. æka vond.

So miclir peningar voru stadarins j Tungu j Steingrimsfirði þa sira Oddur Runolfsson tok við. enn Olafur bondi Gudmundzson afhenti.

J fyrstu iij kyr gamlar. ein suartskiöldott. önnur bleikskiöldott. þridia raud og var hýrnd og fiorda huijt og var hirnd. þessar allar voru golldnar prestinum meðan ec var hia honum. sem gud hans sal nadi. iij asaugar kugilldi og voru flestar allar godar ærnar j þessum kugilldum.

c skiolna kerallt fyrir ij^o fyrir ij hross. annad vngt enn annad gamallt. iij vppestodu kieröld afgomul. eitt med iij giordum. annad med v giordum. þridia vppgefud og til

¹⁾ Svo.

einskis. þuiat það var svo meðan eg var þar. x trog forn. 1x bollar og var ecki heill vtan einn af þeim. iiij spæmir fangalitlir. einn skjiddaskur forn. saug var og micid til vt-slitin. v triediskar fornir. pottur gamall er liggur j pund. ketilþrof forn(t) með xij hrærum og iij botum og hefur eingin gagn af. halfkanna forn. torfskiere.

So miclir peningar voru stadarins j tungu j Steingrimsfirði. þa Biorn Þorleifsson afhendti enn Sira¹⁾ Hall-dorsson tok vid.

J fyrstu ij kyr. ónnur xvij vetra. enn ónnur xviiij. var veturgamalltt naut bætt ofan á adra. enn iij sandir veturgamlir á adra. xij ær. skip fyrer ij.

Suo micid jnnan gatta. syrukieralld og tekur hundrad skiolur. iij kierolld ecki mathelld og ld á einu fimtiger enn á óðrn xxx. á þridia la xx fiordungar. x trog. x bollar. v diskar. v spæmir fangalitlir. pottur godur og gamall. kietill vppgefinn svo sem mæliketil(l). halfkanna vppgefin loklaus. sængurleppur forn. torfskiere. skjiddaskur.

Suo miclir voru stadarins peningar j tungu j Steingrimsfirði þa Sira Ellendur afhendti. enn Asmundur prestur medtok.

Jn primis iij kyr og v ær með lombum. 1x lambskotur²⁾ voru valla mergiadar. ij sandir gellder. tuævetur og þrevetur. skyldi það vera sauderner ij og ærnar allar með einum veturgómlum. ij kugildi og ecki betur.

Jtem suo micid jnnan gatta. c skiolna ker gamalltt og stercktt og ij sðer gamlir. liggur á odrum xi. enn óðrum vel xx. pottur godur. stockur³⁾ og byrda. x trogskrif ærulaus með óskutrogi. x skalir með iij brotnum. 1x skierdiskar vondir. vj fót³⁾ fanyt með ij bættum. iiij sponbreinglur. iij vp(p)giordar kierolld fuiñ og fanyt fotuskriði. sængar spior.

Skrifaður j Tungu j Steingrimsfirði a laugardaginn næstan epter Petursmesso vñ snmarid. Anno Salutis m d xxx vij.

¹⁾ eyða i hdr. fyrir nafninu. ²⁾ Svo. ³⁾ tvískrifad i hdr.

517. 19. Júlí 1486. á Munkaþverá.

BRÉF Einars ábóta á Munkaþverá um gjafir hans til Stígs Einarssonar frænda síns.

AM. Fasc. XXVIII, 6, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu. — Apogr. 3302.

brief um peningagjöf Einars abota a Munkaþvera
Stige brodur sínum.¹⁾

Þat giorer ek broder einar med guds nad aboti a munkaþvera godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi at ek hefi feingit stig einarssyne frænda minum til fullrar eignar ku ok gelda kuigu. fiortan ær ok þriar geitur ok eirn kapal. Jtem j ofridu þriar sængr ok fornt aklædi norrænt ok annat nyt. halfrar fimtu tunnu kerald. erkur tuær litlar. eina kistu þa sem hann hefer. kaunnu ok munnlang ok pott. linduk med ull handklædi. x keröld ok .x. trog. sex skiolna ketil þo bættur se. hefer ec haft jord hans jllhugastadi um tuo ár ok lugt ecki laudskyldur. hefer ek gefit greindum stig einarssyne alla þessa fyrrskrifada penninga til obrigdilligrar eignar sma ok stora. Ok til sanninnda hier um setti ek mitt jncigli fyrir þetta bref skrifat æ munkaþvera miduikudaginn næsta fyrir thorlaxsmessu a sumarit. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund fiogr hundrud attatiger ok sex ar.

518.

1. September 1486. á Hrafnagili.

4. Júní 1487. á Þverá.

TYLPTARDÓMR, útnefndr af Finnboga Jónssyni lögmanni uorðan og vestan á Íslandi, um ákærur þeirra feðga hvors til annars Sumarliða Eiríkssonar og Sveins Sumarliðasonar, einkum um arf eptir Eirík Loftsson, er Sveinn kallaði til á hendr föður sínum.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

AM. Apogr. 160, eptir frumriti, með hendi Páls Hákonarsonar og leiðréttingum Árna Magnússonar. „18. göt eru á brotinu nedan á brefinu. en jónsiglen eru öll burtu“. Frumritið hefir verið fáið, þegar Árni lét afskrifa það.

Öllum monnum þeim sem þetta bref sia edr hejra senda þall brandzson. hauskulldr arnason. arne einarsson. brýniolfur magnusson. uernad¹⁾ einarson. þoralfur oddzson. ari sýgurdson. asgrimur hallzson. helgi gudmunzson. olafur helgason. þorle(i)fur haldanarson og jon þorbiarnarson. Q. G. og sina kunnigt giorandi. at þa lidid war fra hingatburd wors herra jhesu christi þushundrad flogr hundrud. attatiger og sex ar. á faustvdaginn næsta fyrir mariumessu enu sidari æ hrafnagile j eyjafirde wornm vier j dom nefnder af erligum manni finboga jonssyni logmanni nordan og westan æ islandi. at dæma millum þeirra sumarlida eiregssonar og sueins symarlidasonar. wm þer ækerur er huor þeirra kjerde þar til annars epter þui sem þeir haufdu þar med fullu handabandi adr under dom lagid og suo ei sidr j þi sama handabandi þann dom lofad at hallda sem þeir dandimenn dæmdu er greindr finbogi þar til nefndi vm allar þer akiurur fyrnefndra manna j mille sem huor mætti til annars tala og kjeru epter logum. kjerdi sumarlidi. j fýstu þad til sueins at hann sagdizst hafa giefid fyrir hans skuld fim maunum mat eirn wetur sem var kuina sueins og þionustukona med henni og þrimnr sueinum og suo sagdizst symarlide hafa gefit annare konu mat um tolf manadi æ uegna sueins. sagdizst og sumarlide hafa lagt til festarauls sueins [ko]st²⁾ og drykjarfaung og uilldi þar og peninga fyrir krefia. j annare grein kjerdi sumarlide þat til sueins. af wegna eyuindzs eyuindzssonar. j sno mata. at sumarlide liet þat bref upplesa suo latanda at eirekur loptson hafdi gefit greindum eyuindi til kuonarmundar tuttugu hundrud. var þar og annad bref uppleseð suo hliodanda at fýr sagdr eyuindr hafdi feingid þesse saumu tuttugu hundrud sumarlida til eignar þui hann sagdizst ecki hafa feingid af eireke fýr greinda peninga. j þridiu grein kjerdi sumarlide til sueins

¹⁾ Svo. ²⁾ „kost lego. st. er læselegt“ (AM).

at hann hefði at halda jord ýtra samtyne. j kræklingablíd er hann sagði sira jon peturson hafa feingid sier til fullrar eignar. sem þat bref birti og utuisade er sumarlide liet upplesa og suo hliodadi at nefndr sira jon medkendizst at hann hefði feingid optt nefndum sumarlida til eignar jordena ýtra samtyne j kræklingablíd. hier j moti kíerdi fyr nefndr sueirn til sumarlida eirekssonar og utkrafði ath hann skýlði sier giallda. og ættan reikningskap af ath giora hversu¹⁾ mikla peninga sumarlida beri sier med laugum aptur ath giallda. og suo ath sýna med logligum uitnum edr skilrikium h(v)ersu huer peningr hefði greizst eda [go]lldizst edr ath logum undan geingid af aullum þeim peningum faustum og lausum sem sumarlidi hafði ath sier tekid þa hann j arf settizst æ uegna sueins sonar sins epter eirek heiten loptzsson æ grund j eyiafirði og annarstadar þar peningar eireks saman stodu utan gards edur (æ) andrum hans buum heimti sueirn þa ath sumarlida og fram sagði at sumarlidi hefði ath sier tekid epter þrattnefndan eirek æ sinna uegna. sem nar fyrst buid og gardinn grund med aullum þeim gozsum er þar saman stodu og andrum hans gaurdum þar hann hafði bu og peninga vppæ. Reiknade sueirn ath þann sama tima sem sumarlidi fyrst ad sier tok og j arf settizst epter tit nefndan eirek frafallinn at þa hafi stadit med hans buum meir en attatiger kua og meir enn fiogr hundrut asaudar. fiogur hundrud gelldings edr meir. hundrat gelldra nauta edr fleiri. ei ferri enn t(u)au hundrut kapla. fiógr hundrud uetta smiðrs edr meir med andrum þeim kosti sem þar hefði saman stadit og bunnum hefði til heyrtt. Sextige huda eda fleiri. meir enn. xx. uoder. fiorutigi senga eda betur. wopn og týgi uppæ fiorutige manna nema fleiri hefði uerit. þar med husbunat og bordbunat. gull og silfur. Med andrum þeim ofridum peningum sem eirekur hafði att. Enn utan gards med iordum eireks fyrir nordan auxnadalsheidi reiknadi sueirn at stadit hefði meir enn attatiger kugillda og hundrat kugillda. willdi sumarlidi þa j þui sinne hier j moti eingin lagasaur til gefa og ei naukur prof edr uitni

¹⁾ haversu, Apogr. eptir frbr.

syna edr fram leida upp æ nokra uirding um arf og peninga attekt epter eirek loptzson og ei helldr um huort naukur peningr hefde ath logum undan geingit j gioldum edr greidzlum af þeim peningum sem hann hafdi at sier tekit a uegna sueins sonar sins epter optnefndan eirek loptzson. Nu og at huorra tuegia akæru fram sagdri brefum og skilrikium skodudum og ýferlesnum er¹⁾ þar fram kvomu dæmdum wier fyr nefnder domsmenn. j fyrstu at sueirn skýllde giallda sumarlida tiu hundrud fyrir þann mannakostnad er sumarlidi hafdi haft æ wegna sueins. enn fyrir þa akæru sumarlida er hann kærði æ wegna eyvindar eyvinnzsonar og fýrgreind er. dæmdum wier ath sum[arlidi hef]fde afent þrattnefndum [su]ein[e] og aptur lagid undir riett laga ransak aull þau bref og skilriki er sumarlidi hafdi at sier tekit og hallda giordi æ wegna sueins epter eirek loptzsson og ef sueir]n feinge þa eingen bref edur uitne til ath eirekur loptzsson hefði þessa tittnefnda skulld lukt edr kuittun fyrir feingid uegna þrattnefndz eyuindar. þa skýllde þrattnefndr eyuindr sueria lýritareid fyrir kongs umbodsmanne j wodlapinge huersu mýkla peninga hann hefði uppborð af eireki loptzssýni fyrir optt nefnda giolf og suo þat at hann hefði aungva kuittan edr sattmala giort uit tittnefndan eirek wm þesse greind .xx. hundrud. og ef eyvindr sueir²⁾ þenna bokareid sem nu er gr[eint]. þa dæmdum wier svein skýlldugan ath giallda sumarlida suo morg hundrud sem eyuindr suer til at hann hefer eigi uppborð. af þratt nefndum eireki med fullum abata þar til eirekur deýdi og sumarlida bar her suar fyrir ath hallda. En ef eyuindr sueir¹⁾ ei þenna bokareid þa dæmdum uier þessa akiæru sumarlida og eyuindz eigi k[rapt ha]fa³⁾. En fyrir þann skulld at eingib uitni ath giolf edr kaupi leidduzst fyrir oss æ wegna sira jons peturssonar ath hann hefði nokurn tima att jordina samtýni j kræklingahlid. Enn þat hafði suarid uerid af tueimur skilrikium wottum ath þessa saumu iord hefði haft og halldid og sier eignad eirekur loptzsson. þa hann lifði og hun fiell j arf epter eirek med audrum peningum dæmdum

1) „er, nisi fallor, exaratum fuit“ (AM.) 2) Svo. 3) „forsitan scriptum erat: eickert afl hafa“ (AM.)

nier ath suo profudn j þui sinne. suein aungra snara skýlldugan fyrir þessa akięru sumarlida eirekssonar wm adrnefnda iord samtýni. En fyrir þann skulld ath snmarlide nillde einge laga s(n)aur til gefa nm adr greinda akęru sueins sonar sins og eingen prof leida bref edr skilriki til sýna um nanckra wirding edr attekt æ saugdum peningum edr huersu¹⁾ e[dr] hnort naukur peningr hefde undan geingid ath lognm edr j nockurn handa mata þan sem snmarlida þeri ecke ath logum suar fyrir ath gefa edr reikningskap af ath giora. stendr sno skrifad j texta logbokarinar ath ef madr andazst og sie arfar j omegd skal sa ueita word bornum og fie er arfe er nęstur. hann skal uirda lata þat fie vj. skynsama men og hafa uitne uit uid hueriu hann tekur. En ef hann sezst j ouirdan eýri þa skal hinn vngi madr hafa fie sitt suo mikid sem hann fer vitne til og allan auoxt a fie sinu. En ef hann hefer ei witne til leggi hin fram slikt er hann uill og sueri ath fullan eid ath þa hefer hann slikt sem hann æ og .ij. skilriker menn med haunum. Nu fyrir þessar greiner og fleire adrar þer ath luta under uort doms atquęde dęmdum uier sumarlida eireksson skýlldugañ ath leida tuan fullnadar uitne edr lauglig skilriki til syna huersu mýkla peninga ath laugligre wirdingn hann hefer ad sier tekid epter eirek loptzson. fasta edr lausa a uegna sueins sonar sins edr huersu þeir hafa greizt edr gollidizst edr ad laugum undan geingid optnefndum sueine. skýllde sumarlide þesse uitne leida fyrir finnboga jonssýne laugmanni æ grund j eýiafirde a laugardaginn nęsta epter krossmessu wm haustid þa nęstkomanda. en ef sumarlide leidde þa eigi þesse uitne. Þa dęmdum vier hann skýlldugan ath gialda og fram ad leggja vnder sinn reikningsskap suo mýkla peninga sem hann uill og sueria þa j sama stad og deige fyrir nefndum finboga fullañ bokareid og tueir skilriker menn med haunum ath sueirn hafi þa slikt sem hann æ og sumarlidi uard haunum skýlldugr ath gialda epter laugum af arfui epter eirek lopzsson. En ef sumarlide leider huorke þessi fýrsaugd nitne og ei suer hann þennan greindañ bokareid suo sem fýr skrifad er. Þa dęmdum

1) huersu, Apogr. eptir frb.

wier titt nefndan sumarlida eirekzsson skýlldugan ath giallda sueine sumarlidasýne suo mýkla peninga edr adra iafngoda j kum og am. nautum og saudum. kauplum. smiorum. hudum. sęugum. tųgium. gulle og silfre og odrum ofridum peningum sem þrattnefndr sueirn hafdi adr framsagtt og heimt og krafid af optuefndum sumarlida med þeire anefndri grein og peningatali sem hier stendr skrifad j þessu uoru domsbrefi þui sueirn heimte alla þessa peninga at¹⁾ sumarlida suo wier heyrdum. skýlldu þeir lausapeningar sem sumarlide hafdi adr lukt og afhent sueine sýne sinum hier j reiknazst ad rettri tiltaulu og þar til skýllde sumarlide giallda optuefndum sueine suo miken auoxt af titt nefndum arfi epter eirek loptzsson sem logbok skipar og skýlldar þeim ath giallda er helldr og sezst j ouirdan omagaeyre mote laugum. skýlldu þesser aller peningar gialldazst ath þrenum saulum. fyrst at mikelsmessu. aunad ath weturnottum en þridia at nęstum fardaugum.

War þesse vor domur uppsagdr sumarlida eirekzssýne og sueine sumarlidasýne aheyraundum og maurgum audrum godum maunnum nęrverondum. samþykte adrnefndr finnbogi jonsson logman þenna vorn dom med oss. þui sette hanu sitt innsigle med worum innsiglum fyrir þetta domsbref skrifat æ þuera j laxardal a nęsta dag fyrir festum bonifacii episcopi ed²⁾ martiris. anno domini. M^o.cd^o.lxxx.septimo.

519.

2 Nóvember 1486. á Reynevöllum.

VIRÞINGARBREF um kirkjugjörð á Reynevöllum í Kjós.

Bisk. Skalb. Fasc. XII, 1, frumrit á skiinni skemt af fúa, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2442 með hendi Árna Magnússonar, og hefir bréfið þá verið allæst. Afskript sína segir Árni gerða „accuraté satis“.

Bref um kirkiugiord á Reynevöllum.³⁾

Þath giorer ek a:ne prestr snæbiarnarson officialis

¹⁾ Ú stóð í frbr.; Árni leiðrétti. ²⁾ Svo. ³⁾ „So stendur utan a brefinu með hendi ecki riett gamalle“ (AM).

heilagrar skalholtzkirkju j mille huitar j borgarfirde ok
 helkunduheidar skalholtzbiskupsdæmis godum monnum vitur-
 ligt med þessu minnu opnv brefi at þa er ek reid j mitt pro-
 fastdæme nidri wm gullbringu kom fyrir mik sira nikulas
 arnason sem þa heilt reynevallar stad j kios. beiddj hann
 mic ok krafðj vpp a laganna vegna at sia þar at kirki-
 unne ok stadnum er hann villdj standa sinne kirkiu reikn-
 ingsskap. kalladj ek til med mier sex skælega menn presta
 ok leikmenn. hafdj hann latid giora kirkiuna ok stadiinn
 þa hann tok med. var þa kirkian giord fyrir þriu hundrut.
 enn stadurinn fyrir fimm hundrut. Jtem giordum vjer þa
 kirkiuna fyrir tuttugu hundrut enn stadiinn fyrir fimtan
 hundrut. atti kirkian at vera med golfi ok beckium. ok
 aull vnder hellu. fell þa aptur seyrtian hundrut fyrir kirkiu-
 bota.¹⁾ enn tiu hundrut fyrir starbota.²⁾ hier med lagdj
 adrgreindr sira nikulas kirkiunne. tiu hundrut j bokum ok
 messuklædum. Jtem stod þa epter j porcio ok mortuaria
 tuttugu hundrut. var fyrgreindr sira nikulas hier med aull-
 ungis kvittur wm allan fornan reikningsskap kirkiunnar
 a reyneuollum fra þui er hann tok stadiinn ok
 framan til þess sem þa war komet. skylldj þesse
 fyrr greind tuttugu hundrut leggiast kirkiunne til
 jnnstædu æfinlega hier epter þui hun var litil adr. skylldj
 þesse tuttugu hundrut lukast j suó uordnum peningvm. tiu
 malnýtu kugilldi ok tiu hundrut j aullvm þarfligvm pen-
 ingum fridvirtvm. Jtem var adr gomul jnnstæda vij kyr
 ok tuænetur kuiga milk. ix ær tuænetr hrutur ok ij. hestar
 firir iij. merkr bader ok þath at auk sem skrifath stendr
 jnnan gatta. Ok til sannenda hier vm settj ek officialatus
 jnscigle fyrir þetta bref skrifath a reyneuollum j kios fimtu-
 daginn næsta epter festum sanctorum omnium anno dominj.
 m^o. cd^o lxxx^o sexto.

520.

8. Janúar 1487. á Munkaþverá.

VITNISBURÐR Stígs Einarssonar um kaup þeirra Einarsábóta

¹⁾ Svo.

á Munkaþverá og Magnúsar Jónssonar um jarðirnar Krukstaði og Arnarstaði í Núpasveit.

AM. Fasc. XXVIII, 7, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Frumritið var komið frá séra Skúla Dorlákssyni. — Apogr. 177.

Þat giorer ec stigr einarsson godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jesu christi þushund flogr hundrud atta tigr ok sex ar at einar aboti sendi mic til magnus ionssonar þess erindis at uita ef hann uilldi kaupa um jarðernar krukstadi ok arnarstadi j nupasueit. uoru þar med u kugilldi. skilldi magnus þau hafa ok jordena arnarstadi fyrir sina jord krukstadi er ligr j eyiafirði j hrafnagilsþingum ok þar med .ij. kugilldi. sagdi hann abotinn at þar skilldi huor taka at sier sem stædi þessar jarðer ok kugilldi at næstum fardogum. sagdi magnus jonsson at suo skilldi standa ok giort af sier. Ok til sanninda hier (vm) setti ec mitt jncigli fyrir þetta bref skrifat a munckapuera j eyiafirði manudaginn næsta epter hinn þrettanda dag jola are sidar en fyrr seger.

521.

23. Janúar 1487.

í Súðavík.

VITNISBURÐE tveggja manna um gjöf Loptz Ormssonar til Jóns Jónssonar, er kallaðr var Murtason, á jörðunni „Svarbóli“ í Álptafirði, og skyldi gjöfin snúast í fjórðungsgjöf eða tíundargjöf.

AM. Apogr. 835 „Ex originali nu innsiglaausum fra Sira Hannese á Saæföllum“ (AM).

Þat giorvm vid olafur magnusson og jon jonsson godum monnum kunnigt med þesu ockru opnu brefe at vid medkennumzt at vid haufum sied og yferlesit og heyrt yferlesit opit bref loptz ormssonar med heilu og oskaudu hans innsigle so latandi at hann gaf ione ionssyne er kalladur nar murtason iordina suarbol er ligur j alftafirde j eyrarkirkriu sokn til frials forædis og fullrar eignar vndan

sior og sinum erfingium enn under jon murtason og hans erfinga epterkomande skyllde þese hans gíof snuazt j hans flordungsgíof eða tivndargíof. og til sannenda hier vm settum uid adr nefnder (menn) okur innsigle fyrir þetta uitáisburdarbref huert er skrifad var j sudauik þridiudag næstan fyrir festum babillum marci.¹⁾ þa er lidit var fra hingadburd vors herra jesu christi þusund flogur c. attatiger og vii. ar.

522.

11. Febrúar 1487. á Egilsstöðum.

HÁLFÐAN Nikulásson selr, með samþykki Solveigar Nikulásdóttur móður sinnar, Guðmundi Einarssyni jörðina Alviðru í Oluosi fyrir jörðina Egilsstaði í Flóa.

AM. Apogr. 1928 „Efter trosnuden original fra Hlidarenda. Originalen er under lok lidinn. Jansigleu eru öll fra brefou. sypast hafa vered flogur“. (AM).

Þat giorum vær ellendr branzson gísli ualldason ion jonsson ok jon guðmundzson godum monnum viturligt með þessu noro opnu brefi ad vær vorum j hia saum ok heyrðum æ ordd²⁾ ok hañdabañd a bladino a eigilstodum³⁾ j floa þessara manna halfdanar nickulassonar ok solneigar sæmundardottr af annare halfu moder fyrnefzt⁴⁾ halfdanar enn af annari alfu guðmundar einarssonar ad suo firer skildu ad fyrnefndr halfdan með samþykki modr sinnar selldi fyr greindum guðmundi iordina alla alviðru er ligger j oluose j arnarbælis kirkiu sockn (með ollum þeim gognum ok giædum) sem greindri jordu fylger ok fylgt hefer ad fornu ok nyiu ok nickulas heitin gunarsson vard fremzt eigandi ad. enn her j mote gaf guðmundr einarsson iordina halfa eigilstadi með upplage ok samþykki sigridar oddztdottr konu sinnar. skyllði huor suara laga riptingum a þeim jorðdum er selldu enn hallda binum til laga er keyptu. skyllði fyr greindr halfdan selia aptur

¹⁾ „ita clare non marti“ (AM.) Hið rétta mundi: Babillæ martiris.
²⁾ Svo. ³⁾ í frumritinu stóð: eigilstodum. ⁴⁾ „ita evidentur“ (AM.).

iordina eigilstadi fyrgreindum hionum gudmundi ok sigridi [fyr enn odrum¹⁾] ef hann uildi selia hana. Ok til sanninda her um setium vær fyr nefnder menn uor juncigle²⁾ firer þetta iardakaupsbref skrifad a eigilsstodum j floa Sunodagin næsta epter augutto Messo þa er lidit var fra hingadburd uors herra jhesu christi þusund flogur huñdrut attatiger³⁾ ok siau⁴⁾ ar.

523.

20. Apríl 1487 á Hallormsstöðum.

TRANSSKRIFT þriggja manna af Torfastaðabréfi frá 10. Nóv. 1398 (Dipl. Isl. III, Nr. 531).

AM. Fasc. V, 23, frumtransskriptið á skinni; inneiglið er dottið frá.

Þat giorum ver sira oddr prestur þorsteinsson sigurdr hamundsson⁵⁾ oc jon thomasson godum monnum viturle[gt] med þessu voro brefi at ver höfum heyrt oc séd ýfer lesit jarda-kaupsbref olafs jonssonar oc gudmundar prestz þorsteinssonar sua latanda ord [epter ord⁶⁾] sem her seger [Hér kemr Torfastaðabréf frá 10. Nóv. 1398, DI, III, Nr. 531.] oc til en meiri vissu oc saninda her vm settum ver firskrifader menn uor juncigli firir þetta transkriptarbref skrifat a hallormstodum j fliotzdalsheradi fostudagin j paska viku þa er lidit var fra hingat burd vors herra jhesu christi M^o cccc attatiger oc siau vetur.

¹⁾ [Þessi ord stóðu á spássiu í frumritinu, og skakt innboðuð (milli: hana. Ok.). Árni innboðar þeim hér með réttu. ²⁾ juncigle, stóð í frbr. ³⁾ attiger, stóð í frbr. ⁴⁾ „þetta siau er nu ad öllu lefte burt trosnad. Utan ä brefenu stendur med hende hier um 100 ára gamalle 1487. hefur þä árstaled heillt vered er þetta var ritad. platsed gefur ad skillia ad heldur munc hier stadid hafa siau enn vij“ (AM.). ⁵⁾ haññss(on), skbr. ⁶⁾ [tvískr. í skbr.]

524.

30. Apríl 1487.

AFLÁTSBRÉF Raymundar Peraudi legáta páfans handa Þorbirni Jónssyni og konu hans fyrir milda meðhjálp til styrktar heilagri trú og endrbætingar Rancovenskirkju (þ. e. Ratisbonukirkju, Regensborgarkirkju), „sem önnur er í öllum heimi stærst“.

AM. Fasc. XXVIII, 13, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1492. Frumritið er komið frá Staðarhöli. — Afskript af þessu bréfi er og í Advoc. Library Edinb. 21, 7, 14, 4to (FM. 64). „Ex originali Stadarholensi 1487“ með hendi séra Björns Halidórssonar í Sauðlauksdal e. 1770. Jón Espólin kallar þann mann ranglega Eilíf Þorbjarnarson, er þetta aflát fékk (Árbækr II, 108).

Ollum monnum þeim sem þetta bref síðr edr heýra. Sender raymundus peraudj gudligrar ritningar framjatare. erkjdiackn alnisiensius j rancouens¹⁾ kirkiu hofudskrifarj heilagx postoligx sætis. apturfæringar ok bíffalanarmadur ok postuligur sendjodj sierliga til skipadur j þessum hlut af þui sama postuligu sæti yfer þydzkaland. kvediv guds ok sina.

kunngiorum wær ydur ath wor hellgazti fader ok herra herra sixtus paue milldrar minningar fiordi med þui nafne. birte aullvm kristz trulýndum monnum bædj konum ok korum. þeim sem gud fustliga byta edr gefa af sinu goze med ástandan eda lata færa med worum sendjodum til styrcktar fyrir almeneligri tru ok til endurbætingar uorar kirkiu rancouen²⁾ su sem aunnur er j ollum heimi stærst ok helgud er hinum heilaga petro hofdingia postolanna. ad þesser uelgiordamenn megi kiosa sjer skriptafodur ueralldligan prest eda andligan reglubrodur soð sem þá megi af leysa af þeirra syndum ok misverkum suo opt sem þeir med þurfa fyrir autan³⁾ pauans saker. Ok wmfam þetta hversu opt sem þeir kunna dauduænliger ath uerda megi þeirra skriptafader gefa þeim fulla lausn af aullum syndum ok aungum paua sokum undan teknum. sem efan

¹⁾ Þannig: Rancouens; rétt: Ratisbonensis. Kirkjuna í Regensborg var byrjad að byggja á 13. öld, en lokið var byggingunni um 1560.

²⁾ Svo.

uæri æ þeirra dauða tíma ok fullkomliga þeim ath ueita allra sýnda fyrirgefning ok suo ok hreinsunarelldz þinv upp gefa. Ok wor heilage fader (ok) herra herra jnnocencius atte nu ríkiandj hefer bodith ath birta þessj aflat með sinu jnnsigle alsendiliga stodugt ok oskatt fyrir saker uerndar trvarinnar forþrisan felagskaparins ok hluttecningarinar allra bæna kristninnar j huerium þeir se hluttakarar nu ok ath eilifu. eigi ath eins þeir sem feingid hafa þeshattar skriptamala nað. helldur ok jafnuel þeirra foreldri ok uelgiordamenn framlidner. ok þesj feingiñ friheit er eiñ tacsetning vnder eins með skriptagongunne. Wilde ok sanliga sia samj wor helgj fader af eigiñlegri tilhræringu ath aller ok sjerhverer uelgiordamenn þeshattar ok þeirra fedgeñe framlidiñ. ok uelgiordamenn þeir sem rætttruader hafa uid skilizt heimenn uerdj ath eilifu hluttakarar j ollum bænum ok bænahaldj. messum. olmosugiordum. fostum ok guds lofi j heilugum raðningum ok aullum audrum andligum godum hlutum sem fremiaz ok framder uerda j allrj almenniligri stridandj guds kristne ok j ollvm hennar limum sanliga meður þui ath godfvser menn j kriste. þorbiorð jonsson ok hans dandj kunnna hafa ueitt ok latid ueita milda meðhialp til styrcktar heilagrj trv epter astundan hiñs hæsta biskups epter þui sem wjer profum með þessu uoru breffj af os vt gefiñu til vitnesburðar se auduitad at þeim er ueitt af roksemd þes sama breffs þat aflat sem fyr skrifad stendur. ath þau megj þes makliga niota.

War þetta bref vth gefid vnder tilskipudu jnnsigle ða þrituganda degj aprilis manadar. anno M^o. cccc.^o lxxx^o vij^o)¹.

Hattur aflausnarinnar j lifenu suo opt sem þaurf vinur.

Disereatur tui et cetera.

Dominus noster ihesus christus per meritum sue passionis te absoluat et ego auctoritate ipsius et apostolica mihi in hac parte commissa et tibi concessa ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis. in nomine patris et filii et spiritus sancti.

Hattur aflausnarinar ok fullrar fyrirgefningar j dauðans punckt eða dauðuænleiks.

¹) Það, sem eptir fer, kemr í frumritinu áu linuskils áfast sjálftu bréfinu.

Discreatur tui et cetera.

Dominus noster ihesu(s) christus per meritum sue passionis te absoluat et ego auctoritate ipsius et apostolica mihi in hac parte commissa et tibi concessa te absoluo primo ab omni summa excommunicationis maioris uel minoris quam incurristi. Deinde ab omnibus peccatis tuis contritis confessis et oblitis conferendo tibi plenariam omnium peccatorum tuorum remissionem remittendo tibi penas purgatorij. jū nomine patris et filij et spiritus sancti amen.

525.

11. Maí 1487.

á Fossi.

VITNISBURÐR Ásgrims Hrólfssonar um landamerki Öndverðar-
ness og Gufuskála undir Jökli.

Eptir skjalabók í 4to bl. 150a úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar nú í Landskjalasafni. 942 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — AM. 264 . 4to, bls. 11, skr. 1606. — AM. 252. 4to, bls. 26, skr. 1660 af Jóni Steindórssyni á Knerri. — AM. Apogr. 1585 og 1654 (eptir 264 og 252).

Landamerkie millum aundverdarness oc Gufuskala.

Þat giore eg asgrijmur Hrólfsson godum monnum kunnigt með þessu mijnu opnu briefi. ad eg heyrda Krák heitinn marteinsson seigia ad skerit¹⁾ j Skarfzviyk²⁾ være landamerke mille gwfuskala og ondverdarness³⁾. og alldre hef eg heyrtt onnur⁴⁾ landamerke þar j millum greind. og var eg meir enn halfattrædur. þa er⁵⁾ eg bar þenna vitnizburd. enn eg var atta vetra þa eg kom fyrst a Snæfellznes. og optast hef eg þar vistum verid sijdan til þess er nu er komid. Og til sanninda hier vīm [set eg mitt jnn-sigle fyrir þetta bref. skrifad aa Fosse aa Snæfellznes faustudaginn epter hallvardznesso Anno Domini 00 cd lxxxvij.⁶⁾].

¹⁾ skard 25 2.²⁾ Skarfzviyk 252. ³⁾ aundverdarness 264. ⁴⁾ sl. 252(!); ⁵⁾ b. v. 264; sl. 94. ⁶⁾ 1480 septimo 252; frá [vantar í 94, nema hvað Bjarni amtmaðr Dorsteinsson hefir bætt því við laungu síðar (1828), en hjá honum hefir misskrifað: „Hallormsmesso“(!).

526.

[c. 24. Maf 1487.

í Lýbiku].

KÆBUR sendimanns eða fulltrúa Björgynjarkaupmanna, framhafðar í Lýbiku vorið 1487, gegn verzlunarstöðunum á Vindlandi, meðal annars um verzlun á Íslandi.

Dipl. Norv. V, Nr. 932, bls. 671—674, eptir Recessus Hansæ i frumriti á pappír í bæjarstkjalasafninu í Zwolle, og stendr þar meðal gerðinga Hansamanna um uppstigningardagskeið 1487.

Desse nagescrⁿ article hebben de sendeboden des
coepmans to Berghen den steden vorgegeuen.

Jnt erste van de jennen de to Bergen jn Norwegenn
anno etc. lxxxv. tegen den soz Wendeschen stede eendra-
chtelyke beleninge vnd vorbot vor Johannis to midden-
somer gesegellt vnd jnde pene dat vpp ghesettet vorvallen
waren deshaluen se ene scryfft sodanen scypper vnd coeplude
myt eren borgen jnhebbende artickel vth deme recessse dar
vp rorende van den soz Wendischen steden beslaten.

Jtem tom anderen male van der Jslanderschen reyse
dat de der nederlage to Bergen jn Norwegen gantz sche-
delic sy vnd de heer conninck to Dennemarken ock des
ryken Norwegen redere dar vmme gantz vnduldich vnd
nicht to vreden syn konden sy ock wene an komen de vth
dessen steden de reyse vorsochte den wolden sy thoenen so
konde de coepman de jenne deneren nicht beschermen ock
vorsochten de sulue Etlande vnd Veerron dar de coepman
to Bergen ere merkelige schulde vthgaende hadde dar denn
de jenne de alsulke lande vorsoken das jenne daer mede
de coepman toe Bergen moet swaerlyken missen.

Jtem dat derde dat sallighe juncher Jacop to Olden-
borch den coepman to Bergen sere merkliken hadde be-
shedighet. begherende dair jnne guedes rades dat de coep-
man by syne gudere wedder vmme komen mochte.

Jtem dat veerde van den duytschen ampte jn Norveg-
en vnder den coepmanne beseten dat de Nordeschen de gheerne
by syck teen vnd heben wolden des heren connynges voget
sé ock an heelde vnd furder wan des noet vnd behoef ys
myt een vthredinghe te doende vnd wo wol de coepman
vnste belastinge van den ampten heft willen dem coepmanne

doch nergenn ynne to hulpe komen vnd ene virsachten.

Jtem tom viffen male beclaget syck de coepman to Bergen dat to male qwaet vnd vnduchtich meel van Bremen to Bergen gesant werde dat nyn coepmans gued sy der gerlychen vth andern steden ock synnen de beertunnen de van der Wismar komen so gued nicht alse van noeden were deshaluen de coepmann in den bere groten schaden lyde etc.

Jtem dat seste dat sallige scipper Pauwel Lange myt enem geladenen scepe van Bergen vthgezegelt an der Mekelenborgheschen syde ouer etlike vorledenen tyden sy gebleuen deshaluen des vogedes van Buchouw guderebynnen der Wismare syn besatet begerende guedes rades wo sy dar vorder by varen mochten.

Jtem dat de Zuderzeeschen coeplude to Bergen in Norwegen ere scepe vorgrepes vorvrachten to Bergen bringen de vorsteken so dat de coepman nicht dat weten kan krig-en wat sy vor gudere hebben deshaluen se dem coepmanne neen rechtuerdich schot en geuen also sy plichtich syn etc.

Jtem tom latesten jd gebort dat etlike coeplude by dem coepmanne to Bergen hyr in den steden vnd ock anderen coepluden tho Bergen schuldich syn vnd nene betalinge don willen deshaluen se vor de coepmanne werden myt rechte voruolget so dat se van dem coepmanne wyken vnd syck by de Noermans geuen dat denn dem coepmanne zeer schedelyck ys. Bidden dor vp ock prouisien to doende vnd dem coepmanne dar inne des besten to radende.

Jtem noch clage de ersamen van Dantzicke beuele der stede wart den sendeboden des coepmans to Bergen gesecht dat se denjennen de van Dantzick to Bergen quemen aller vryheit gelyck anden vth der Henze to Bergen laten geneten vnd bruken ene nene vorder behindernissen vnd jndracht to donde wan anderen.

Hyr vp de stede na besprake vnd rypen rade heben vorramet vnd to antworde gegeuen alse hyr na volghet.

Jtem jnt erste vm den jennen des tegen de sosz Wendeschen stede vpsettinghe vnd vorbot vmme des

gemeynen besten bescheen to Berghen besegelt syn etc. dat schal staen wenthe des anderen daghes dat de jennen de hyr tor stede synt vm der Suderseschen copluden daer mede by komen de des anderen dages des morghens to achten jn de clocken dorch de Suderseschen sendeboden scholden werden bescheiden.

Jtem vppe dat ander alse van der Jslanderschen reyse etc. hebn de stede jnt ghemeyne beleuet ys nicht to holdende vthgenomen de van Dantzicke de dar van neen beuel to hebbende seden, vnd dat by erem raed gerne bringen wolden der geliken de van Hamborch ock seeden van erem rade des neen beuel to hebbende jo doch vormodeden ze syck ganslyken wan id ander stede helden ere raidh sick dar ynne wol geborlick worde holdende.

Jtem vp dat derde alse van der beschedinghe dorch juncher Jacop bescheen etc. dair ynne en konden de stede sunderges nicht raden, na dem dat juncher Jacop dot were vormodeden syck de stede de here connyck to Dennemarcken dar to nicht scholden antworden willen.

Jtem van der duytschen ampte wegen to Bergen vnder dem coepmanne beseten ys beleuet an de sulue ampte to scriuende in der besten wyse na der sendeboden jnformatien vnd ock sust wor des to doende ys myt dem besten vort to settende.

Jtem vp dat verde van de quaden mele dat to Bremen wart vth geschepet etc. hebn de stede beleuet an de van Bremen vnd wor des to doende ys deshaluen jn der bester wyse tho vorscriuende vnd wanner de coepman alsulck meel dat nyen coepmans gulden is besleyt mach hy daer by varen als recht ys. van wegen der vnduchtigen tunnen magh en yewelick sick myt den yennen daer by beer aff cofft verlyken vnd daer vp seen dat he men guede thunnen krieghe.

Jtem vppe dat seste alse van wegen der gudern tor Wismarn besatet synt vmme der gudern willen jn Pauwel Langen scepe gebleuen etc. js vor dat beste vorramet dat men dat vmme sake willen noch ene tyt lanck late berouwen so lange men se wor de dynghe myt den ffursten to

Meklenborch vnd de van Rostocke henne willen wes de stede dar tho guedes doen kunnen dar tho willense vnvillich syn.

Jtem dat de Suyderseeschen ere schot to Berghen myt rechtuerdichliken so borlick sy dem coepmanne entrichten etc. dar vp ys beleuet vnd geslaten dat de Suyderseeschen gelyck andern ere schot geuen scholen vnd dar mede bewanet worde de dat nicht en dede den mach men vp synen eet dryngen worde dar we ouer befunden vnrichtich dat men den straffede synt de stede to vreden.

Jtem vp dat latesten alse van wegen der vnruchtigen coeplude de vth des coepmans rechticheyt entwyken by de Noermans vnd schuldich bliuen etc. hebben de stede vordat beste vorramet dat de coepman to Bergen de fulstigen dar na jn ere rechticheyt vnde bescherminghe nicht scholen nemen vnd wor en sulkes den steden worde vorwytliket vnde de jenne en namkundich ghemaket de en scholde men jn nenen Henze steden lyden.

527.

30. Maí 1487.

á Hóllum.

TVEIR menn transskribera bréf um nokkrar jarðir í Fljótu-
um.

AM. Fasc. XXVIII, 14, frumtransskriptið á skinni. — AM. Apogr. 295 (án efa eptir frumtransskriptinu).

Þat giorum ver gudmundur ionsson niculas vilialmsson gudolfur magnusson ok jon kollason prestar hola biskupsdemis godum monnum viturligt med þessv voro brefi at ver hofum seit og yfir lesit opit bref med heilmv og oskoddvym hangandum inciglum suo latanda ord eptir ord sem her eptir stendur.

[Hér kemr bréf Jóns Ketilssonar og Eldjárns Stúfssonar frá 25. Dec. 1416, Dipl. Isl. IV, Nr. 309].

Ok til sanenda her vm heingium ver fyrskrifadir prestar vor jncigli fyrir þetta transskriptarbref er skrifat var

[a] holum j hialtdadal jn octaua ascencionis corporis domini anno domini M cd lxx septimo.

528.

30. Maí 1487.

á Hólum.

Þeir prestar transskribera sálugjafabréf Margrétar Þorvaldsdóttur.

AM. Fasc. VI, 7, transskriptarbréfið á skinni; tvö fyrstu innsiglin eru dottin frá, en brot er eptir af hinu þriðja. „Fra Torfa i Flatey 1712“.

Þath giorum vær nichvlas vilhialmsson gydolvvr magnusson eireckur stefansson prestar hola biskups dæmis godvm monnvvm vitvrligt med þessv voro oppno brefe ath vær savm ok yfir lasvm med heilv og hanganda jncingle¹) testamentvm bref margretar þorvalldzdottvr svo latanda ord eptir ord sem hier seiger.

[Hér kemr sálugjafabréf Margrétar Þorvaldsdóttur frá 30. Nóv. 1404, DI, III, Nr. 561].

Ok til sanennda hier vm settvm vær fyr nefndir prestar vor jncingli¹) fyrir þetta transskriptarbrief er skrifvat var a holvm j hialtdadal midvikvdagen næsta fyrir hvita svna¹). anno domini .M. cd. lxxx^o. vij^o.

529.

6. Júní 1487.

á Þingeyrum.

VITNISBURÐARBRÉF þriggja manna um eiðslofan Kristinar Þorsteinsdóttur við Ingvildi Helgadóttur, dóttur sína, viðvikjandi Stóru-Ökrum í Skagafirði.

AM. Apogr. 4108 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali a kalfskinni“.

Þat giorum uer arnfinnur jonson. nikulas jussason. ok jon magnusson godum Monnum kunnegt med þesso uoro opnu brefi at vær uorum þar j hia saum ok heyrdum aa ord ok handaband þessara kuenna kristinar þorsteinsdottur af eirni halfo enn af annare ynguelldar helgadóttur. dott-

1) Svo.

ur hennar at sno fyrir skildo at kristin handfesti ynguellde at sueria suo felldan bokareid ath hun hefde aungum manni gefit ne sellt anefnt edur nedsett jordena stærre akra j blaundohlid nema ynguellde helgadottur. ok aungum manni umbod til féngit at giora þar nockurn son ednr sama npp æ. lofode adurnefnd kristin at sueria þenna eid fyrir finboga jonsyni laugmanni edur einhuerium andrum naldzmanni þeim sem fullt nald hefde til at tak(a) afhenne fyrskrifadan eid. ok hier epter uilium uær sueria ef þurfa þiker. Ok til sannenda hier um settum nær fyrrnefndermenn uor jnsigli fyrir þetta uitnesburdarbref skrifad æ þingeyrum j hunanazþingi. miduikodagin næsta epter huitasunno arum epter guds burd. M^o. cccc. lxxx ok vij ar.

530.

14. Júní 1487.

á Laugalandi.

HELGA Þorleifsdóttir selr Oddi Steinsyni jörðina Holtastaði i Langadal fyrir Hvol i Vestrhópi og Steinstaði i Öxnadal og nokkurt lausafé að auk.

AM. Fasc. VI, 19 transskript á skiani frá 20. Sept. 1508. — Apogr. 626 (eptir transskriptinu).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heira senda arnfinnur jonsson einar arnason þorsteinn þorlaksson sueinn þorfinsson olafur eyolfsson ok ion biornsson kuediu guds ok sina knnigt giorandi med þessn uorn opnu brefi þa lidid uar fra hingad burd uors herra herra jesv christi M^o cccc attatighir ok sio ar a langardaghin næsta fyrer jons dag postula vm uorid ath þar vorum vid j hea sam ok heyrdum æ. æ holtastandum j langadal ord ok handaband þeirra helgu þorleifsdottur ok osz steinssonar at suo fyrer skildu at greind helga selde adur nefndum oddi ny greinda iord holtastade j langadal med ollum þeim gognum ok gædum sem nefndre iordv hefur fylgt at fornu ok nyiu ok helga þorleifsdottir hafde fremst eigande at ordit. Hier j mot gaf opt nefndur od(d)ur titt nefndre helgu iardir tuær er sno heita huoll j vestrhope er liggur j breidabolstadar kirkiusokn ok

steinstade j oxnadal er liggur j backa kirkiu soknn med ollum þeim gognvm ok gædum sem greindum jordum fylg- er ok fylgt hefur ad fornu ok nyiu ok oddur uard fremst egandi at ok hier til þriatigi hundrada sex malnytu kv- gillde ok flogur ok tuttugu j þarflegum peningum. skylde huorr vm sig halda til laga þeim iordvm sem keypte en suara lagariptingum a þeim sem selde lofode helga þolle(i)fs- dotter ad. suara kirkiu reikninge a holtastaudum suo sem henne bære. reiknudvst þar sion hundrat j porcio er fallid hafde sidan skule bonde loptsson deidi ok henne bar um- bod yfer jorðvni ok tolf malnitv kvgillde j gamla instædu. suo ok lyste helga þorleifs dottir fyrir oss ad hvn hefde ecki meir en fim uetur ens atta tigar ad aldre þa hun selde oddi jordina ok hun hefde huorki gifum gefid nie saulvm selt þrattnefnda jord holtastade ok ongum lofad at selia nema odde steinsyne. ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder men uor insigle fyrer þetta jardakaups brijf sem giort uar a laugalande j haurgardal a fimtudagin j trinitatisuiku a sama are sem fyr segier.

531.

30. Júní 1487.
23. Júlíá alþingi.
í Ljárskógum.

DÓMR útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni um ættleiðing Pétris Loptssonar, og er hún lögleg dæmd.

AM. 234. 4to, bls. 264—265 (= a) og bls. 585 (= b), hvortveggið skr. um 1600. — MSteph. 27. 4to, bls. 176—177, Svartskinna, skr. o. 1730 (= c). — IBfél. 67. 4to, bl. 55—56, „Íclis“ með hendi séra Eyjólfis á Völlum (= d).

Alþingisdómur um ættleiðing Petrus Loptzsonar.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda gudni jonsson. jon oddsson. jon ellingsson. gunlugur þorkielsson. sigurdur dadason. þorlakur þorkielsson. arnor finsson. halldor þorgeirsson. hauskulldur arnason. benedikt magnusson. jon arngrimsson¹⁾ og þorlakur þorsteinsson quediú Gudz

1) Magnusson 67.

og sína [kunnugtt giorande¹) ad subb anno gratiæ [m. cccc. lxxx og vij²) áur laugardaginn nærstan epter pietursmesso og palz á almenniligu auxaróunþingi vorum vier j dom nefnder af ærligum manne finboga jonssyni laugmanne nordan og vestan á jslandi ad skoda oc dæma þá saumu ættleiding sem steinunn gunarsdotter hafdi ættleidd pietur Loptsson son sinn oc [hann þar þa beiddist doms a i logrettunni³) huort hon skyldi lauglig edur eigi. nu af þui ad þar kom fram ættleidingar bref fyrr nefndz pietuss vnder godra manna jnciglum huert giort uar epter bokarinnar ordum þui dæmdum vier fyr nefnder domzmenn þessa saumu ættleiding laugliga med aullum sínum greinum oc anticulis oc obrigduliga halldaz mega⁴) oc optnefndan pietur Loptsson laugliga ættleiddan til allra þeirra arfa sem laugbok skyrer ad ættleidingur a med logum ad hafa sú er⁵) med laugum er ættleiddur.

Samþykkti þennan uorn dom med oss adur nefndur finbogi jonsson laugmann oc setti sitt jncigli med vorum jnciglum fyrir þetta domzbref [skrifad i Liaaskogum i Laxardal manadaginn næstan epter ÞorlaksMESSO um sumarit a sama ari sem fyrr segir⁶).

532.

26. Júlí 1487.

á Hólum.

TRANSSKRIFTABRÉF.

Bisk. 8. Fol. bls. 79—80, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—42 fyrir Þorlák biskup Skúlason.

Bref vm myklagard.

Þad giorum vier Olafur Jngemundason. Nicholas Wilhialmsson. Gudolfur Magnusson. Jon Kollason. prestar Hóla Byskupzdæmis godum monnum viturligt med þessu woru opnu Briefi ad vier sðum og ýfferlasum máldagann Myklagardz kyrckiu j Riegistrum⁷) heilagrar Holakyrckiu so lýt-

1) [b (á spássiu), c, d; útstrykad i a; 2) [b; 1487, a; 3) [b. v. d. 4) eiga, d; 5) ed, b; 6) [b. v. d; 7) Svo.

anda. ord epter ord sem hier grejner. [Hér kemr síðari bluti Miklagarðsmáldaga eptir máldagabók Ólafs biskups Rögvaldsasonar XLVIII og LXXVI, Dipl. Isl. V, bls. 313—314, 350—351].

Settum vier fyrr nefnder prestar vor jnsigli fyrer þetta wtnisburdar Brief. skrifath a Holum j hialltadal fimtudæginn næstañ fyrer Olafzmessu fyrri. þa er lidid var fra hingardburd vors herra Jesu Christi þusund cccc og lxxx og sið ðr.

533.

27. August 1487.

á Skarði.

ÞETTARGEÐ Magnúsar biskups í Skálholti og Einars Björnssonar, bæði um vig Bjarna Þórarinssonar vegna Einars sjálfs, og svo vegna Þorleifs bróður hans, „sem guð hans sál náði“.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 6, framritið á skinni. — AM. Apogr. 2593 (eptir framritinu). — Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 7, transskript gert í Búardal c. 1541¹⁾. — AM. Apogr. 2594 (eptir því transskripti). — AM. Fasc. XXVIII, 12, transskript á skinni gert í Skálholti 29. Júní 1488. — Apogr. 1493 (eptir því transskripti). — AM. Fasc. XXVIII, 11, vidi-mus á skinni gert á Reykhólum 18. Marts 1534. Hér er fylgt Skálholtsframritinu, og er innsigli Einars Björnssonar enn fyrir bréfinu.

sættarþref biskup magnus og einars björnssonar
vm bæ j borgarfirdi ma hier lesa.

Þath giorum wær broder halldorr med gvdz næd abotj a helgafellj. helgj magnusson og petur þordarson prestar schalholtz biskupsdæmis. sigurdr dadason. arnorr finnzson og eyiolfur gunarsson leikmenn godum monnum witurligt med þessu woru oppnu brefe a manudaginn næsta fyrir decollacionem johannes baptiste a skardj a skardzstraund þa er lidith war fra hingatburd wors herra jhesu christi þusund fiogr huñdruth attatiger og siau ar worum wær j hia saum og heyrðum a ord og handaband þessarra manna

1) Þessi afskript hefir aldrei verið reglulega innsiglað, og Árna Þyk-ir bréfið þar „apalega bókstafað“.

herra magnus med gudz nád biskups j skalholtj af einne alfu enn einars biornssonar af annarrj at suo fyrir skildn at nefndr einar biornsson skyldj giallda biskup magnuse fyrir þær sakir og askilnad sem þeirra war j millum. cc. hundruth hundrada. woro þessar jadir þar til skildar. j fyrstu bærr j borgarfirdj og þar med jadirnar langholt og huitarrbackj er þar liggia wundir fyrir hundrath hundrada og optnefndr einar kuittur wm kirkiu reikning j bæ og kirkinfe og wppgiord kirkiunar þar. Skyldj þetta hundrath hundrada gialldaz fyrir þa saumn sauk sem einar biornsson brotligr ward fyrir sig og sina menn þa þeir foro til lækiar a bardarstrand og biarne heitinn þorarinsson war oforsyniu j hel sleginn sem gnd hans sal hafe. Jtem j annarrj grein gallt tittnefndr einar adrskrifudum biskup magnuse annat hundrat hundrada fyrir allar þær skulldir. sakir og peningareikning sem þratt greindr einar honum skyldugr ward fyrir sig og sinn brodur þorleif biornsson sem gud hans sal nadj þessar jadir þar j luktar er suo heita jordin half asar er liggr a sidu j skaptartnngu fyrir xxx hundrada at sno fyrir skildu at þa peninga sem biorn heitinn þorleifsson hefdj fargat og suarid wæri at hann hefdj j burt skipat skyldj halft bitala biskup magnus enn halft fyrgreindr einar adrgreindr kirkiu og þar til .ij. jadir westur a bardarstraund j haga kirkiusokn er sno heita haukaberg fyrir xxx hundrada og hrakstadj fyrir .xl. hundrada med skerj þni sem þar liggr fyrir framan og bæta þar til halfu þridia hundradj og þar til. xiiij. kn-gilldj og vj hundruth j ollum þarfligum peningum. Suo og i¹⁾ sama hanndabandj worum wær j hia fyrrskrifadir menn at optnefndr biskup magnus gaf tittskrifadann einar aullungis kuittan og aakiærlausan wppa heilagrar kirkiu wegna fyrir sier og ollum sinum epterkomendum kirkiunnar formonnum j skalholtj wm allar þær sakir og misfellj sem þeim hefer j mille farid og einar honum skyldugr ward wppa sinna wegna og sins brodrs þorleifs heitens biornssonar. Hier med skyldu beggia þeirra menn og medfylgi-

1) VIII, 7; XXVIII, 11; sl. VIII, 6 og XXVIII, 12.

arar biskup(s) magnus og einars kuittir og akiærulausir wm þan styrk og fylgj sem huorer haufdu audrum weitt. skylldj þrattnefndr einar leysa [mega aptur¹⁾] jardirnar haukaberg og hrakstadj jnnan .v. ara fyrir adrar jardir jafndyrar at laugligri wirdingu þeirra manna sem þar er²⁾) kunnighth til og þeim biskupinum og einarj wel semur. skylldj þessar .ij. iardir lukaz fyrir sunnan og austan. lofadj fyrr skrifadr einar at suara lagaríptingum æ þessum ollum fyrrskrifudum jordum. enn þratt nefndr biskup magnus hallda til laga. Gallt optgreindr einar tittskrifudum biskup magnuse allar þessar adr skrifadar jardir med ollum þeim gaugnum og gædum sem greindum jordum fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hann ward fremzt eigandj at med laugum. hier med skylldj biskup magnus mega at sier taka jordina bæ og þær .ij. iardirnar sem þar med fylgia þegar hann wildj og suo jordina halfa asa er liggir austur a³⁾) sidu. Og til sanninda hier wm settu⁴⁾) fyrnefndir menn herra magnus biskup j skalholtj og junkærj einar bionsson med worra fyrrskrifadra manna jnsiglum sin jnsigle fyrir þetta bref er skrifath war [æ sama sama are og degj sem⁵⁾) fyrr segir.

534.

1. Oktober 1487.

í Haga.

MAGNÚS biskup i Skálholti gefr Ingibjörgu Eyjólfsdóttur systur sinni jarðirnar Bæ í Borgarfirði, Hvitárbakka og Langholt, en hún skyldi gefa Eyjólf Gíslasyni jörðina Bæ, ef hann giptist eptir „okkru ráði“ og Gísla föður síns, og kvittar biskup systur sína um andvirði Bæjar.

Bisk. Skalb. Fasc. VIII, 8, frumrit á skinni nú innsiglislaust.— AM. Apogr. 2595 „accuraté“. Frumritið nokkuð skemt.

Brief vm Bæ j Borgarfirde.

Vær brodir magnus med gudz nað biskup j skalholtj

1) [aptur mega, frb., en merkt, að sætaskipti skuli gerð á orðunum.
2) VIII, 7 & XXVIII, 11; sl. VIII, 6 & XXVIII, 12; 3) sl. VIII, 6;
4) settum VIII, 8; 5) [i budardal. þridlodaginn næstan eptir bartholomeus messo (= 28. Aug.) æ sama are. deigi sijdar enn VIII, 7.

giorum godum monnum kunnigth med þessa woro oppnu brefi at wær medkennunzt at wær haufum gefid jngebiorgu eyiolfsdottur systur worrj jordina alla bæ er liggr j borgarfirdj med þeim tueimur jordum sem þar wádir liggia er suo heita huitarbackj og langhollt sem einar blornsson oss fieck med greindri jordu bæ. gefum wær og faum [a]dr skrifadrj jngebiorgu fyrr nefnda jord bæ med greindum tueim jordum med ollum þeim gaugnum [og g]ædum sem optgreindre jordu bæ fylger og fylgt hefir at fornu (og) nyiu og wer wrdum fremzt eigandj at. at suo firir skildu ath fyrnefnd jngebiorg skýlldj gefa eyiolfe gislasyni syne sinum titt skrifada jord bæ suo framt sem greindr eyiolfr giptizt epter ockru rade og suo gisla philipussonar fodr sins. medkennunzt wær og j þessu woru breffj at wær hofum fulla peninga wpp borid af optskrifadri jngebiorgu fyrir þratt greinda jord bæ sem oss wel anæger. Suo og medkennunzt wer at wer haufum lofad [a]t suara lagaríptingu æa titt nefadrj jordu bæ enn þrattgreind jngebiorg halda til laga. Og til meirj audsyningar og stadfestu hier [w]m settum wær wort jnsigle fyrir þetta bref er skrifath war j haga æa bardastraund manudaginn næsta epter festum michaelis archangelj. anno dominj. M^o. cd^o. lxxx^o. septimo.

535.

1. Oktober 1487.

í Haga.

Magnús biskup Eyjólfsson gefr Ingibjörgu Eyjólfsdóttur systur sinni jarðirnar Haukabergr og Hrakstaði á Barðaströnd, eða þær jarðir, er Einar Björnsson leysir þær með.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 20, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2499 „accuratissimo“.

Brief frá haga vñ hauka Berg og hrakstade¹⁾

Vær broder magnus med guds nad biskup i skalholle giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi. at uær medkenunz at uær hofum gefit ingebiorgv eyolfsdottur systur uore jardernar haukaberg og hrakstadi. er

1) Utan á bréfinu með nokkuð gamalli hendi.

liggia j hagakirkinn sokn med ollum þeim gognum og gæddum¹⁾ sem greindum iordum fylger og fylgt hefer at fornu og nyu og ner urdum fremzt eigande at. eða þær iarder sem einar biornzson leysser þær fyrir. innañ. v. ara. skal hun atsier taka iardernar. at næstnu fardogu(m) hankaberg og harkstadi¹⁾ till fullrar eignar. Og til meirj an(d)syningar og stadfestu hier vm settum vær uort jnsigle fyrir þetta bref er skrifat var j haga a bardastrauud manudagin næsta epter festnu michaelis archangeli anno domini. m^o. cd^o. lxxx. septimo.

536.

3. Október 1487. í Bæ í Hrutafirði.

Dómr Arnórs Finnssonar sýslumanns milli Geirhólms og Hrutafjarðarar um viglýsing Guttorms Ólafssonar, er vegið hafði Ólaf Indriðason.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608. — AM. 211. 4to bls. 174—175, skr. c. 1700, að eins upphafið, og skeytir svo aptan við það dómi frá 20. Janúar 1496.

Domur vm viglýsing.

Það gíaurum vier Jon Suarthaufdason. Arni halldorsson. helgi finnsson. Hallur²⁾ Olafsson. Nicholas Vigfusson og Jon Magnusson Godum monnum kvnngt med þessu voru opnu brefi. at þa er lidit var fra hingad Burd vors herra jhesu christi. m. cccc. lxxx og vij ar a miduikudæginn næstañ eptir³⁾ Michaelismesso j Bæ j hrutafirdi á þingstad ríettum vorum vær í dom nefndir af ærligum manni arnori finnssyni. Er þa hafdi laugligt vmbod kongdomsins vegna j sýslunni millnu Geirholms og hrutafjarðarar at skoda og dæma. huorsu lauglig vera skyldi su sama viglýsing er Guttormur Olafsson lysti fyrir Hallsirni¹⁾ Þorsteinssyni og Birni Jonssyni þa er hann hafdi oforsyniu j hel slegit Olaf heitinn Indriðason.

1) Svo; 2) Óskýrt í Vatnsh.; Hallur 211; 3) Hér hleypur 211 alt í einu úr þessum dómi og skeytir hér aptan við dómi frá 20. Jan. 1496

Nv af þui að þessir fyrr skrifadir menn halldor¹⁾ og Biorn soru fullan Bokareyd fyrir Arnori finnsyne suo vær heyrdum. að greindur Guttormur Olafsson hefði lyst fyrir þeim á kirkiunni á Eyri j Bitrn sagðri viglysing epter aullum Bokarinnar ordum. Og þui dæmdum vær fyrr nefndir domsmenn þessa saumu viglysing j allañ mata langliga vera. og optnefndan Guttorm Olafsson að laugum lyst hafa fyrr nefndu vigi. sem laugin vtúfja.

Og til sanninda hier nm setium vier þrattnefndir domsmenn vor jnsigli fyrir þetta domsbref skrifad i sama stad deigi og ari sem fyrr seigir.

537.

6. Oktober 1487.

undir Múla.

GÍSLI Filippusson staðfestir þann gjörning um Keflavík (á Barðaströnd), er hann hafði gert við Jón Jónsson mág sinn og Dýrfinnu dóttur sína.

AM. Apogr. 1161, að því er virðist eptir framriti.

Þat giore eg gisle filippusson godvm monnum kunnigt með þessv minv opnv brefe at ek meðkennunzt at eg hefe staðfest þan sama giörning stodugan j allañ mata sem eg hefe giort vm jordena keflavik vid jon jonsson mag mið ok dyrfinno dottur mina epter þui sem þat sama bref vt visar sem þar er vñ giort. at þessum vitnm tilkolludum. herra magnuse með guds nað bisknpe j skalholte ok sira¹⁾ lopte filippussyne. Ok til sannenda hier vñ setur herra magnus sitt jnsigle með²⁾ ok nefndur sira loptur með gisla filippussonar jnsigle fyrir þetta bref skrifad under mvla á skalmarnese jn festo fides virginis. anno domini. m^o. cd^o. lxxx^o. septimo.

1) leiðr.; suo, hdr.; 2) Svo.

538. 22. Október 1487. í Flatey á Breiðafirði.
TVEIR menn transskribera bréf frá 6. Marts 1390 um Ill-
ugastaði og Hrafnagil í Laxárdal.

AM. F. 150. IV, 17. Frumtransskriptið. Aftau á því stendr með
hendi Árna Þógmanns Oddssonar: „Þetta bréf kom mier til handa á
Siafarborg þann syðasta Julij Anno 1625. A[rni] O[dds] s[on]“.

Þat giorum uid Martein þoruardson og jon hausk-
aulldzson godum Monnum kunnegt med þesso ockru opnv
brefi at uid hofum sët og heýrt ýfer lesit opit bref þessara
manna vnder þeirra heilum og oskau[d]um hangande jn-
siglum suo latande ord epter ord sem hier seger epter. [Hér
kemr afsalsbréf Þórðar prests Þórðarsonar fyrir Illugastöðum og Hrafnag-
gili í Laxárdal til Bjarnar Brynjólfssonar 6. Marts 1390, DI, III, Nr. 376].
Ok til sanninda hër um settum uid adur skrifader menn ockur
jnsigle firir þetta transkriptar bref skrifat j flatey á breida firde
manu dagin næsta firir tueggia postula messo simonis og
jude. arum epter guds burd M^o. cccc^o. lxxx. og .vij. árr.

539. 14. Nóvember 1487. í Viðey.
VITNISBURÐAR um rekafjörur Viðeyjarklaustrs í Grindavík.

AM. 238. 4to bl. 37b. Bessastaðabók, skr. c. 1570.

Þat giorvm ec arne þorvardzson godvm monnum vitvr-
ligtt med þessv minv opnv brefi at ec for tvær reisvr med
abota steinmodi j videy sem gud hans sal haf og sira þo(r)-
steine heitinvm er þa var á kalfatornū vm florvr allar avst-
vr fra hrvani j grindavik og avstvr at migandi. lysti aboti
steinmodvr þar þa fyrir mier og morgvm dandimonnvm odr-
vm. at kirkiañ j videy ætti hvalreka hvar sem ræki j avllv
þessv takmarki. og hier vill ec sveria epter ef þvrfa þyck-
er. Og til sannenda hier vm setta ec mitt insigle fyrir
þetta vitnissvrðarbréf skrifad j videy midvikydaginn næsta
epter festum brikcij episcopi et confessoris anno domini M^o
cd^o lxxxvij.

540.

7. December 1487.

í Viðey.

VITNISBURÐUR um reka Viðeyjarklaustrs á Krýsivikrfjörum og annarsstaðar.

AM. 238. 4to, bl. 87b. Bessastaðabók, skr. c. 1570.

Þat giore eg jon hellgason godvm monnvm viturligt med þessv minv opnv brefi. at þa er eg var j videy hia abota Steinmodi heitinvm sem gvd hans sal hafi. Enn sira þorarinns heitinn felixsson hieilt þa kryssvvikvr stad medkiennvnt ec at ec sotta þa hval a fim hestvm er rak á florum hia miganda og sandskridv er þa vorv ornefni kavllv á kryssvvikvr rekvm vegna klavstvrzins j videy og abotans. Enn j annan tima á xj hestvm vestvr á florum ar nær bessastadaflorum. giordi sira þorarinns þar avngva hindran á eda motmæli at klavstrid j videy ætti þenna hval eigi. og avngvan annan vp(p) á kæra. og aldri heyrda ec þar tvimæli a leika og hafa þetta verid xl vetra sidan. og hier epter þessari minne frasogun vill ec sveria ef þvrfabycker. Og til sanninda hier vm setta eg mitt insigle fyrir þetta vitnisbvrðarbref skrifad j videy fostvdaginn næsta fyrir conceptio sancte marie virginis anno domini 00° ed° lxxxvij.

541.

10. December 1487. á Stað á Reykjanesi.

VITNISBURÐUR þriggja manna um máldaga kirkjunnar á Stað á Reykjanesi.

AM. Apogr. 2305 með hendi Árna Magnússonar „Ex originali fra Stad a Reykianese. accuratissime“.

Þath giorevm vær hermundr prestur odzson. olafur diakne þorkielason og arnoddur tomasson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at uær hofum sied yferleset og giolla skodat maldaga kirkiunar a stad a reykianese suo latanda at hvn ætte landet allt j barme j diupafirde jnn ad gliufura og ut at steinum þeim sem standa a ytra leite og

alla halfa soluafioru til motz uid midhus suo og teig skog allan j millum grimkelsar og kleifar. suo og stod j hennar maldaga at hunn ætte heimalandet allt a stad jn at merkis holum j innara braun og upp j flokuaalda nipu og j aust-ann verda þorsteinsey og þar upp j snos.

Og til sanninda hier umm settum uær fyrrnefnder menn vor insigle firir þetta uittnisburðarbref er skrifat uar a stad-arstad a reykianese manudagenn næsta firir magnusmessu anno domini M^o. iij^e.¹) lxxx^o. septimo.

542.

22. December 1487.

1489.

í Viðey.

ÞORVARÐR Steinmóðsson selr, með samþykki Rögnu Árnadóttur, konu sinnar, Ólafi Ásbjarnarsyni tuttugu hundruð í Vík (Reykjavík) á Seltjarnarnesi fyrir hálfu Búland, „er liggir austr á Síðu í Skaptártungu í Leiðvallarþingi“.

AM. 238. 4to, bl. 69, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Skiptvbref fyrir xx^e j Vík æ Seltiornvnesse oc Bvland avstr æ Sídv.

Þat giórvm vid Sigurðr Jonsson [oc] Vilhjalmr Ormsson godvm monnvm kvnnigt með þessv vorv opnv brefi at þar vorvm vid j hia savm oc heyrðvm a a lavgardaginn næsta eptir Thomas messv postvla þa lidit var fra hingatburd vors herra Jesv Kristi M. iij^e. lxxxvii ar ord oc handaband þessara manna Þorvards Steinmóðssonar af einni alfv en Olafs Asbiarnarsonar af annarri. at svo fyrir skildv at adrgreindr Þorvadr seldi fyrrgreindvm Olafi Asbiarnarsyni xx^e j jorðinni Reykjavík. er liggir a Seltiarnarnesi j Kjalarnesþingi með upplagi oc samþykki Raugnu Arnadóttur kvinnu sinnar með aullum þeim gaugnum oc gæðvm sem greindri jorðv fylgir oc fylgt hefir at fornvm oc nyiv. at aully til teknav en

1) Árni segir, að iij^e sýnist skrifað með öðru bleki, en alt sé þó falslaust.

aunguu fra. oc þau vrdv fremst eigendr at. oc greind jörd ma eiga ad riectvm lögvn.

Hier j mot gaf þratt nefndr Olafr Asbiarnarson titt nefndvm Þorvardi Steinmodssyni jördina halfa Byland. er liggr avstr a Sidv j Skaptartvngv j Leidvallar þingi med upplagi og samþycki Onnv Sniolfsdottvr. kvinnv sinnar. j svo mata. ad hvn skildi sier þessi xx° j jördinni Vik med þeim skilmala sem hann hefir keypt. og skyldi hvor vm sig halda sinv kavpi til laga en sa svara lagaryptingvm er seldi.

Oc til sanninda hier vm setivm vid fyrrnefndir menn ockar innsigli fyrir þetta jardarkavps bref er skrifat var j klavstrinv j Videy tveimr arvm seirna enn fyrr seigir.

543.

2. Janúar 1488.

í Laufási.

SVEINN Eyjólfsson selr Kolbeini Jónssyni jördina Sigurdarstadi í Bárðardal fyrir sextán hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVIII, 15, framritið á skiani. Af þrem innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu.

Þat giorum ver halldor hallsson. hellgi snorrason og nichulas ketelson godum monnum uiturligt med þessu voru brefi ad þa er lidit nar fra hingatburd uors herra iesu christi þusund og cecc lxxx og uijj ar j laufasi j eyiafirði vorum ner j hia saum og heyrðum a ord og handaband þessara manna sueins eyjólfssonar af eiuri alfu en kolbeins ionssonar af annari ad suo fyrir skildu ad fyr nefndr sveirn seldi adrnefndum kolbeini iord sina sigurdarstadi j bardardal er liggur j lundarbreyku kirkiv sokn med ollum þeim gognum og gæðum sem greindri iordu fylger og fylgt hefer ad fornu og nyu og hann vard fremzt eigandi ad med logum. hier j motti gaf opt nefndr kolbeirn titt nefndum sveini vj hundrvt med suo vordnvm fridleika x malnytu kugilldi iijj gellfiar kugilldi og ce ofrid. skyllði þrattnefndr sveirn suara laga riptingum a fyr greindri iordu en greindr kolbeirn hallda til laga. Og til sannenda hier um settv

ver fyrnefnder men vor insigli fyrir þetta bref skrifad á niunda dag iola j sama stad og ari sem fyr seger.

544. 4. Febrúar 1488. á Stað í Kinn.
BÖÐVAR Eyjólfsson selr Kolbeini Jónssyni jörðina Sandvík í Bárðardal fyrir átta hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVIII, 17, framritið á skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá.

Þat giorum viær ellendur prestur broddason. helgi þo-
steinsson og þviridur sýgurardotter. godum monnum vitur-
lighth með þessv vorv opnv brefi þa lidit var fra hingad-
byrd vors herra ihesv christi þvshvnd flogur hvndrvth atta-
tigir ok¹⁾ átta úr. vorum vær j hia savm og heýrdvm ú
ord og handaband þessara manna bavgvars eiolfsson(ar) af
annari alfv en kolbeins ionssonar af annari ath svo fyrir
skildv at bavgvar eiolfsson selldi fyr gr(e)indvm kolbeini
jonssyni iordina sandvík er ligur j lvndarbrekv kirkiv sokn
med avllvm þeim gavgvnm og giædvnm sem greindri iordv
fylger og fylt hefer ad fornu og nýv og hann vard fremzt
eigandi ath. hier ú mot gaf titt nefndr kolbein jonson opt-
nefndvm bavgvari eiolfasyni átta hvndrvt. iij malnýtu ku-
gilldi. iij. gellfiar hvndrvt og .ij. hvndruth j avllvm þarflig-
um peningum. Og¹⁾ til sanninda hier vm settvm vær fyr
skrifader menn vor inncigli fyrir þetta kavpbref er skrifath
var ú stad j kinn þridi daginn næsta fyrir niv vikna favstv
ú sama úri og degi sem fyr seger.

545. 8. Apríl 1488. á Helgafelli.
LÖPTE Jónsson selr, með samþykki Ingibjargar Ingimundar-
dóttur, konu sinnar, jörðina Hraunhafnarbakka í Staðarsveit

1) Svo hér..

Halldóri ábóta og klaustrinu á Helgafelli gegn því að ábóti kendi Narfa syni Loptis til subdjákns með því skilorði, er bréfið greinir.

Eptir Skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar í 4to bl 125 nú í Landsskjalasafni, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1488 er í AM. 252. 4to bls. 44—45; AM. 430. 4to bls. 4, og AM. Apogr. 1587.

Kaupbrief fyrir HraunHaffnar Backa.

Það giorum vier Helgi prestur Jonsson. Einar Þorleifsson. Jon Jonsson. Einar Þordarson og Skwle Þordarson godum monnum kunnugt með þessu voro opnu briefe að á þriðindaginn j þaskum Anno domini 1488 á Helgafelli j Helgafellzsveit vorum vier j hia saum og heyrðum á ord og handaband þessara manna. af einne alfu Herra Halldorz Abota á Helgafelli með samþycke hanz conventubrædra. Enn af annare alfu Lopttz Jonssonar. að so fyrirskildu. að greindur Lopttur Jonsson selldi firskrifudum abota Halldore með samþycke Jngbiargar Jngmundardottur konu sinnar Jordina Hraunhafnarbacka. er liggur j stadarsueit vnder olduhrygg klaustrinu á helgafelli til æfinligrar eignar með þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylgjar og fylgtt hefur að fornu og nyiu og þau vrðu fremst eigandi að. Hier j mot jatadi og lofode firskrifadur Abote Halldor með samþycke conventubrædra Narffa syne greindz lopttz og Jngbiargar konu sinnar kost og kiendslu á klaustrinu. vadmaz klæde og skiædi framan til þess hann væri subdiakne. með so ordnum skilmala. að ef pilltinum kynni þau nockur forfoll til að falla að hann mætti ecki vijgiast¹⁾ eða villdi ecki vijgiast þá er hann væri xvj vetra gamall þá skilldi klaustrid og abotinn skilinn vid pilltinn. enn Jordin æfinlig klaustursinz eign. enn ef hann væri þá ecki vijgdur subdiakne er hann væri xvij vetra gamall og villdi þá eigi þó hann mætte. þá skilldi hann vera til þess hann væri vjgdur subdiakne. edur ef hann være vjgdur fyrr enn hann væri xvij vetra. þá skilldi hann þó vera á klaustrinu þar

1) yngri, hdr.!

til hann væri xvij vetra. enn ef presturinn kynne fyrre ad deýia. þa skildi greindur abote Halldor lwka greindum lofte ije vppa huoria xij manude sem epter væri thil þess hann være xvij vetra. Hier til skildi Abotinn gialda lofte ad næstum fardogum iij mǫlnytu kugilldi og iij saudi gamla ad hausti komandi. xij fiordunga smiorz. je j vadmalum og je j varninge. ef sigling yrði. skildi abotinn ad sier taka Jordina til æfinligrar eignar ad næstum fardogum. Lofade Lofftur ad suara lagaríptingum a greindre Jordu. enn abotinn hallda til laga.

Og til sanninda hier vīm et cetera.

546.

28. Apríl 1488.

á Grýtubakka.

TYLFSTARDÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónsnyri, kongs umboðsmanni í Þingeyjarþingi, um kærur Magnúsar Þorkelssonar til Jóns Sigmundssonar um Grýtubakka og Hlýskóga og önnur fjármál.

AM. Apogr. 3871 með hendi Páls Hákonarsonar „Ex originali communicato mihi a Paulo Jonæ Vidalino, Vice-Nomophylace“ (AM.) „accurate collatum“. Þrettán innsigli höfðu verið fyrir bréfinu, en átta af þeim voru dottin frá. Apogr. 3872, afskrípt eptir sama frumriti.

Domur milli Jons Sigmundssonar og Magnuss Þorkelssonar um Grytubacka og Hlyskoga et cetera¹).

Ollum monnum sem þetta bref sea edr heyra senda finbogi ionsson. þorsteinn þorleifsson. ion arngrimsson. og olafur halldorsson lögrettumenn. jon finnbogason. nicholas ketilsson. ion sigfusson. sveinn Eyiolfsson. magnus þordarson. hrafu halldorsson. thvmas gudmundzson og asgrimur hallzson Q(uediu) G(udz) og sina kunnigt giðrandi at þa er lidith var fra guds burd þushundrat flógr hundrut atta tiger og atta ar a manadaginn næsta firir tveggia postula messo philippi et iacobi a grytubacka i hofdahverfi a þingstad nettum vorum vier i dom nefnder af ærligum manni

1) Þessi fyrirsögn er með hendi Árna Magnússonar.

finboga ionssýni lögmanni nordan og vestan á jölandi er þá hafði kongsins systlu og umbod í þingeyjarþingi at dæma millum þeirra magnus þorkelssonar og ions sigmundzsonar um þá akæru er magnus kærði þar til ions af vegna kristinar eyiolfsdottr konu sinnar um arf og peninga epter eyiolf heitin arnfinnzson fôðr kristinar. og at svarinni stefnunne at greindr ion var þangad stefndr i sagdan stad og dag dæmdum vier stefnuna lögliga. og ion sigmundzson þar lögliga firir kalladann um allar þær greiner og peninga sem joni þar þar lagasvar firir at hallda.

i fyrstu grein kærði magnus þat til jons at hann hefði og hielldi á vegna barna gudna eyiolfsssonar jördina grytubacka og hlyskoga i hofdahverfi er magnus reiknadi kristinu konu sinni til arfs hafa fallid epter eyiolf arnfinnzson at rettum hlutskiptum vid onnur syskin sin.

i annari grein kærði magnus til ions at hann hefði og hielldi .c. hundrada i lausapeningum er gudni hefði at sier tekid epter eyiolf fôðr sinn og at þessum greindum peningum iordum og lausaféé sooru þar iij skilriker vottar firir finboga ionssýni lögmanni fullan bokareid at þeir vissu firir full sannindi at gudni eyiolfssson tok at sier grytubacka og hlyskoga epter eyiolf arnfinnzson daudan. og þar til .c. hundrada i fridum peningum og ofridum sua og iardirnar grimnes og eyr i fiordum og lagdi þessa peninga ei til skipta sua at þeir vissi vid systur sinar. og eingin lögligh lagaskipti vissu þeir á þessa peninga ganga.

i þridiu grein kærði og magnus til ions af vegna gudna eyiolfsssonar og barna hans at gudni hefði at sier tekit af peningum eyiolfs .xiiij. tigi hundrada at auk fyr greindra peninga og lagt eigi til lagaskipta vid adra erfingia eyiolfs.

Hier i moti þessum greindum akærum vændizst ion sigmundzson i fyrstu at eyiolfur arnfinnzson hefði giefid gudna eyiolfsýni til fullrar eignar iordina grytubacka og liet þar upp lesa .ij. bref sua hlíodandi at eyiolfur hefði giefid gudna iordina grytubacka hver os lituzst i allanmata eigi fullmecktug vera um adr nefnda gíof. þuidæmdum vier optnefndan ion sigmundzson skyllidugann at lata sveria .ij.

löglig vitni at eyiolfur arnfinnzson hafi gíeft sýni sínum gudna til fullrar eignar iórdina grytubacka í hofdahverfi. sua og dæmdum vier íon sigmundzson skýlldugann at lata sveria onnur .ij. loglig vitni at iórdin í hlyskogum hafi lóg- līga skípt verit gudina til eignar eptér eyiolf fódr sinn. En þat .c. hundrada sem svarid var at gudene hefði at sier tekid eptér eyiolf fódr sinn og ei til loglígura skípta lagid víd systr sínar sua þeir vissi liet jon sigmundzson þar í moti bref upp lesa með .ij. manna ínscíglum sua latanda at gudini eyiolfsson hefði fram lagt til skípta alla kvíka pen- ínga eptér eyiolf fódr sinn. þar í moti vendízt magnus þor- kelsson vítnum at og baud at lata sveria íj vítni skílík at ormur gunlaugsson sa er þar var firir skrifadr hefði at þeirra víti eigi verid í hofdahverfi a þúi vorí og alldrí þar komít sua at þeir vissi. því firir þessa greín og fleír adrar þær þessu brefi til heýra dæmdum vier þat ecki afl hafa utan helldur dæmdum vier íon sigmundzson skýlldugann at lata sveria .ij. loglig vítni at gudini eyiolfsson hafi framlagt alla kvíka penínga þa hann hafði at sier tekid og eyiolfur hafði att til loglígura lagaskípta víd adra erfíngía eyiolfss arnfinnzsonar. En ormr gunlaugsson leítz os ologlígt vítni sva framt sem þat verdr svarid af .ij. vítnum at ormur kom ecki í hofdahverfi a þúi vorí sem eyiolfur arnfinnzson deydi eða hann var eigi í nesi þa þar var skípt peníngum eptér eyiolf. Sva og dæmdum vier firir þa akæru er magn- us kærði til jóns a vegna barna gudina at gudini hefði at sier tekid eptér eyiolf .xiiij. tígi hundrada af oskíptum pen- íngum lausafe at auk þess hundrad hundrada sem adr var til svarid. voro híer eíngi vítni til leidd. þúi dæmdum vier jon sigmundzson skýlldugann at sveria lyritareid at su skulld var eigi í garð erfíngía gudina sua at hann vissi hívern er jon sor þar þa firir fínnboga íonssýni logmanni þenna greínd- an lyritareid oss nærverondum. skýlldu þesser allir greínd- ír eídar leídzat firir fínnboga íonssýni lógmanni ínnan man- adar særra daga at heýrdum dominum at forfallalausú. og at þessum ollum eíðum unnum og lóglíga leíddum sem híer fyrr skrifader eru og í dominum standa. dæmdum vier þessa akæru magnus þorkelssonar nu at sínni ecki afl hafa. En

ef ìoni sigmundzsyni fallazst þau eignarvitni sem dæmd eru vegna gudna um gïof eyiolfs a grytubacka og sua þau vitni er leidazst skyldi um lagaskipti a hlýskogum. þa dæmdum vier þessar greindar iardir grytubacka og hlýskoga aptur til lagaskipta vid kristinu eyiolfsdottr henni til fullrar eignar sua mikin hlut upp i sagdar iarder sem henni kann til falla at nettu laga skipti vid adra erfingia eyiolfs arnfinnzsonar. sua og ef þau vitni fallaz at gudini hafi fram lagtt til nettra lagaskipta vid erfingia eyiolfs alla kvika peninga þa gudni hafdi ath sier tekid og eyiolfr hafdi att utan vi. hundrud edr. vij. þa dæmdum vier ion sigmundzson skyldugan at giallda magnusi þorkelssyni vegna kristinar konu hans .iiij. hundrud og xx ur þui hundrad hundrada sem magnus sveria let at gudeni hefdi at sier tekid epter eyiolf arnfinnzson i lausa peningum. Enn firir þann skuld at ion sigmundzson sor þann lyritar eid sem vier dæmdum honum firir þau .xiiij. tigi hundrada er magnus kærði til hans og ei voro vitni til borin dæmdum vier hann nu at sinni þar eigi meiri svara skyldugan fyrer¹⁾. Og hier til dæmdum vier ion sigmundzson skyldugan at giallda þrattnefdum magnusi þorkelssyni .xij. alna abata af hveriu hundradi af greindum peningum faustum og lausum a hverium .xij. manudum upp á þau .vj. ar er gudeni hafdi halldid optnefnda peninga og þar med leigr og leigu²⁾ leigr epter rettum reikningi af sögdum abata skýldi titt nefndr ion sigmundzson giallda edr giallda lata þessa halfa innstædu peninga magnusi þorkelssyni heima i grenevik innan manadar at eidunum faullnum en halfa innstædu sem eru ónnur .xij. hundrud at michaelssesso þar epter i nesi i hófdahverfi þar sem eyiolfr arnfinnzson atti bu og lood þa er hann deydi. skal og þar gialldazt abati og alogr allar at næstum fardögum epterkomendum sem fyrskrifad stendr þrattnefdum magnusi þorkelssyni edr hans umbodsmanni.

Og at sua profudu mali sem nu er greint og i dominum stendr samþyckti finnbogi ionsson logman þenna vorn

1) hér: fyr', annars f' 2) hér stendr i hdr. z (og), en þvi er ofaukið.

dom med oss. og þui til sanninda hier um setti hann sitt innsigli med vorum insciglum firer þetta domsbref skrifad i sama stad og ari tueimur dogum sidar en fyr segir¹⁾.

547.

7. Maí 1488.

á Helgafelli.

GÍSLI Jónsson gefr Haldóri ábóta á Helgafelli kvitta alla þá tiltölu og þann rétt, sem hann þóttist eiga til jarðanna beggja Þveráa og Gerðubergs í Eyjahrepp og Bjarnarfoss í Staðarsveit fyrir lausafé, er bréfið tilgreinir.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar í 4to, bl. 159a, nú í Landaskjalasafni 94²⁾, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1488 er í AM. 252. 4to bls. 54; AM. 430. 4to bls. 15, og Apogr. 1586 og 1649.

Gierduberg og þuera.³⁾

Þad giorum vær Einar Þorolfsson. Magnus Halldors-son godum monnum kunnugt med þessu voro opnu briefe. ad þar vorum vær j hia sðum og heyrðum á a Helgafelli j Helgafellz sveit fostudag næstañ fyrir krossmessu⁴⁾ vm vorid 1488. ord og handaband Halldorz abota ad Helgafelli og gijala Jonssonar ad so fyrir skildu ad gijale Jonsson handlagði Halldore knitta og akiærulausa alla þa tiltölu og riett sem hann þóttist eiga og hafa til þessara Jarða er so heita þuerðr thüær og gierduberg er liggia j Eyjahrepp. og Biarnarfoss er liggur j stadarhrepp vnder ollduhrygg fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum klaustrinu til æfinligrar eignar. Hier fyrir skilldi greindur Abote Halldor lwka greindum gijala xij ær j fardogum og xx vod. mioltunnu ad sumre. og j^e asmunda og þar til 40 alner j bwsgagni. san vær aller fyrnefnder menn ad greindur gijale var heill ad viti og skynsemd. og thil sanninda hier vñ. setium vier adurskrifader menn vor Jnsigle fyrir þetta brief. skrifad ad Helgafelle j Helgafellz sveit in festo Johannis beuerlatensis a sama are sem fir seigier.

¹⁾ p. e. 30. April. ²⁾ 430. ³⁾ p. e. 2. Maí.

548.

15. Maí 1488.

á Helgafelli.

VITNISBURÐUR Jóns Jónssonar um landamerki Saxahvols, Öndverðarness og Gufuskála undir Jökli.

Eptir skjalabók í 4to bl. 150^a úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, nú í Landsskjalasafni 94², með hendi Jóns Þögmans Sigurdssonar á Reynistað, c. 1600. — AM. 264. 4to bls. 11, skr. 1606. — AM. 252. 4to bls. 26—27, skr. 1660 (af Jóni Steindórssyni á Knerri). — Landsbókasafni 108. 4to bls. 128—29 (með hendi séra Jóns í Hitardal). — AM. Apogr. 1575, 1655 & 1657.

Landamerke mille Saxahuolz. ondverdarness og
Gwufuskála.

Þad giore eg Jon Jonsson godum monnum kunnugt med þessu mijnu opnu brefe ad eg heyrda Krúk heitinn Marteinsson segia þesse landamerki millum Saxahuolz ondverdarness og Gwufuskala. ad ondverdarnes ætti sudur med sio til hualraufar.¹⁾ þadañ sionhending til uigisborgar. þadan til borgar þeirrar er stendur hia Hraknessbrunne. þadañ sionhending til þijstilshellu. þadañ j [skierit j skarfvijk.²⁾ og þesse landamerke hafa verid hofd og halldin j millum greindra jarda so leingi sem eg hefi til vitad. og einginn vppatalad ad mijnu vite. hafda eg og vppa morg ár [klaustursinz vmbod³⁾ a Helgafelli og [akiærde einginn þesse landamerkie. var eg meir enn sia(u)tugur er eg bar þennann vitnissburd. og hef eg optast verid vistum aa klaustrinu ad Helgafelle.⁴⁾ og rijdit med klaustursinz formonnum. og hier epter vil eg sueria ef þurfa þýker. Og til sanninda hier vm [sette eg mitt Jnsigle fyrer þetta vitnissburdarbrief.⁵⁾ [Skrifad aa Helgafelle j Helgafellzæit vppstigningardag Anno Domini M cd lxxx viij ar.⁶⁾

549.

26. Maí 1488.

í Hruna.

ÞIRIKR bóndi Þorsteinsson selr Árna presti Snæbjarnarsyni

¹⁾ hualzröfvar 252. ²⁾ [skard j skarffavijk 252. ³⁾ [umbodid klaustursins 264. ⁴⁾ [264, 252; sl. 94 (I). ⁵⁾ [108; etcetera 94, 264 og hin fl. ⁶⁾ 1448 ar (I) 252, 108, en séra Jón vill leiðrétta það í 1484; [Anno 1488, 94.

sjö hundruð í jörðunni Langholti í Flóa fyrir níu hundruð í lausafé.

AM. 258. 4to, bls. 202—203, með hendi Hákonar Ormssonar um 1648 fyrir Brynjólf biskup.

Kaup Breff fyrer Langholts Parte j Floa.

Þad giðrum vier Jon Olafsson og Gudmundur Þorkeiðsson prestar. Jon Gellisson og Rognvaldur Hialmsson leikmenn godum mðnnum witurligt med þessu voru opnu breffe. ad þá er lided war frá hingadburd wors herra Jesu Christi þusund fiðgur hundrud attatiger og aatta aar. huijt-drottinsdag vmm worid¹⁾ i Hruna i Ytrahrepp worum vier i hið saum og heirdum á ord og handaband þessara manna sira Aarna prests Snæbiarnarsonar aff eirne aalffu. Enn Eireks bónda Þorsteinssonar aff annare. Skildest þad og falst wnder þeirra handabannde. ad fyrrgreindur Eirekur selde aadurneffndum Sira Aarna Snæbiarnarsyne sið hundrud i Jörðunne i Lðnghollte i Floa er liggur i Langardæla kirkiu sokn. med öllum þeim gögnum og giæðum sem greindum Jardarparte filger og filgt heffer ad fornu og nyu til ytstu wmmerkia wid adrar Jarðer og aadurgreindur Eirekur haffde aadur fremst eigande ad orded. Hier i mote skyllde fyrneffndur Sira Arne gieffa og giallda aadurgreindum Eireke nio hundrud i suo vordnum peningum. sex maalnytu kugillde. tuo naut tuæuetur. tolf sauder veturgamler. fíorer sauder tuæuetrer og þar til frijdvirdta x aara. Skyllde optgreindur Eirekur suara lagaríptingum á adurgreindum Jardarparte i lðnghollte. Enn Sira Arne hallda til laga. Ok²⁾ til sannenda hier wmm settum vier fyrrneffnder menn wor Jnsigle fyrer þetta kaupbreff. Skriffad i sama stad og aare dege sijdar enn fyrr seiger.³⁾

¹⁾ þ. e. 25. Maí. ²⁾ Svo hér. ³⁾ þ. e. 26. Maí.

550.

8. Júní 1488.

á Flugumýri.

Dómr tólf presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákæru séra Jóns Þorvaldssonar til Sveins Oddssonar um ásetu á jörðunni Efra-Ási ótekinni.

AM. Fasc. XXVIII, 26, framritið á skinni. Af tólf innsiglium eru nú átta fyrir bréfinu, sum mjög skert. — Apogr. 3311.

Domur Wm Svein Oddson.¹⁾

Þath giorum vær sigurdr þorlaksson. magnus ionsson. gottskalle nichulaasson. olafur ingimundarson. nichulass uil-hialmsson. stigur ingimundarson. gunar ionsson. ion kolla-son. ion hellgason. gudulfur magnusson. olafur ionsson. ion þorkellson prestar holabiskups dæmis godum monnum uitur-ligt med þessu uoro brefi voro uær i dom nefnder af uirduligum herra ok andaligum fodur olafui med guds nad biskup æ holum laugardaginn næsta epter dyradag.²⁾ þa lidid var fra hingadburd uors herra iesu christi þusund flogur hundrud attatigir ok atta ar at dæma vm þa akæru er sira ion þorualldsson rædzman æ holum kærði til sueins odzsonar. at hann hefði setit æ iorduni efra asi oteckinni er liggur i hialltadal. þui i fystu grein dæmdvm vær stefnvna logliga ok suein odz(son) logliga fyrir kalladan. en i annari grein dæmdum vær adr nefndan suein odzson skylldugan at leida t(v)av loglig uitni fyrir biskup olafui eda hans vmbods-manni hier i dag at hann hefði iordina epter logum tecit. en fallnadz honum þessi uitni ok hefer suo setit med uilia sialls³⁾ sins obbeldi ok fullu forþroti æ adrgreindre kirkiunar fasta eign. þa dæmdum uær fyrskrifadan suein skylldugan at luka heilagri holakirkiu sextigi marka j fullretti fyrir ran ok rangliga asetv iardarinar. i þridiu grein fyrir rang-ligt halld kugilldana med jordvni dæmdum uær opp(t)nefnd-an suein skylldugan at giallda aptur kvgilldin ok matinn undan þeim smior ok skyr. en ef matvrin er ei til suoluki hann eyri epter huert kugilldi uppa huora uicu. en heilagri hola kirkiu i rett sinn þriatigi marka. skulu fyr greind kugilldi. matur ok rietarfar⁴⁾ æ kugilldunum lukatz nu strax

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. s. 7. Júní. ³⁾ Svo.

i dag fyrir solar setur sira ione i hond ok hans umbodsmanni. i fiordu grein at sira ion kærði til hans at hann hefði ei lukt landskyllidina af adr greindri iordu efra asi ok sagditz hafa beitt ok kraft ok feingit eigi þui skal sira ion leida t(v)av loglig uitni at hann hafi beitt og kraft. fullnatz honum þav vitni þa skal sueinn luka xii alner fyrir hveria krof ok þar til kirkiuni fimtan merkur i riect sinn fyrir rangligt hald j landskyllidinar ok oheimilld iardarinar. ok luka landskyllidina nu j dag og retarfar landskyllidarinar ok oheimilld iardarinar lukitz i haust at michilsmesso en et hæsta fullretti kirkiunar lukitz at næstum fardogum ok hann fallin i bann af sialfs sins verki ok skyllidugan ath taka lausn ok skrift af biskupinum. hier til dæmdum uer suein skyllidugan at luka suo hvern pening sem han hefði til eda honum afladitz. suor ok tittnefndr svein fullan bokareid þar fyrir oss at hann skyllði þenna vorn dom hallda ok peningana lvka epter þui sem peningarnir afladitz. Ok til sanenda hier um setivm uer fyr skrifadir prestar vor incigli fyrir þetta domsbref [er] skrifat uar æ flvgumýri i skagafirði sunudagin næstan epter dyradag. a sama ari sem fyr seigir.

551.

9. Júní 1488.

á Viðivöllum.

TVEGGJA tylfta dómr, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum á prestastefnu, um kæru biskups til Haldórs Brandssonar, að hann hefði eigi haldið Viðvikrdóm um kirkjugózin á Barði í Fljótum frá 10. Febrúar 1481 (Dipl. Isl. VI, Nr. 317; *Barðsdómr hinn síðari*).

AM. Fasc. XXVIII, 20, frumritið á skinni. Fyrir því hafa verið 24 innsigli, en nú eru að eins 11 af þeim eptir og þó flest nokkuð brákuð. — Fasc. XXVIII, 21, transskript á skinni frá 2. August 1488, og eptir því er þessi dómr tekiinn upp i Barðsdóm Jóns lögmanns frá 17. Okt. 1573. — AM. Fasc. LXV, 10, transskr. ¹⁰/_o 1488. — Apogr. 360⁴.

Bardzdomar 1488.¹⁾

Þat giorum vær eirecur einarsson. ion þorualldzson.

¹⁾ Utan á XXVIII, 20, með hendi frá 16. öld. Utan á XXVIII, 21, stendr með hendi frá 17. öld: „Domur um Halldor brandsson“.

ketil¹⁾ grimolfsson. sigurdur þorlaksson. magnus ionsson. þorleifur magnússon. þorsteinn ionsson. þorstein illugason. snioolfur sigursson.²⁾ þorstein gudmundzson. olafur ingimundarson.³⁾ magnus asgrimsson. are olafsson. ion ionsson. ion helgason. ellendur broddason. olafur klængsson. káár ionsson. gunnar ionsson. þordur ingimundarson.³⁾ olafur þorgeirsson.⁴⁾ gudmundur ionsson. arne halldzson⁵⁾ ok steinn þorualldzson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra iesv christi þusund cecc attatiger ok attaar. manudagin næsta epter dyradag æ vidivollum i skagafirdi æ almennilegri prestastefnu vorum vær i dom nefnder af vorum uirduligum herra ok andaligum faudr olafui með gvds nad biskupi æ holum ath dæma vm þa akieru er biskupin kiærdi til halldors brandzsonar at hann hefði eigi halldit þann dom sem dæmdr var vm kirkiu godzen æ bardi j vidvik j vidvikursveit ok rofit svo þann dom er atian prestar dæmdu. var þar lesin ok suaren stefnan. þui j fyrstu grein dæmdu(m) ver stefnuna laugliga ok fyrnefndan halldor rettiliga fyrer kalladan hier j dag. en saker þess ath hann forsmadi at koma j suaren stefnudag dæmdum ver hann skýlldugan ath giallda maurk j stefnufall nema hann syni lauglig forfaull ath hann matti eigi koma. J þridiv grein dæmdu(m) ver optnefndan halldor skýlldugan ath giallda fiorar merkr j domrof jnnan siauundar ath heyrðum dominum heima at holum biskupinum j hond eda hans vmbodsmanni ok skýlldugan ath hallda domen sem adr þann sem fyr var dæmdr. En fyrer sina þriozsku ok rangligt halld æ peningunum kirkiunnar æ bardi fallenn j bann ok skýlldugan at taka lausn ok skrift af biskupinum.

Ok til sannenda hier vm setium ver fyrnefnder prestar vor jnsigli fyrer þetta domsbref skrivvat j sama stad degi ok are sem fyr⁶⁾ seger.

¹⁾ ketill 21. ²⁾ sigurdsson 21. ³⁾ ingimundason 21. ⁴⁾ þorgeirsson 21. ⁵⁾ halldzson 21. ⁶⁾ 21; sl. 20.

552.

9. Júní 1488.

á Víðivöllum.

TVEGGJA tylfta dómr, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum á prestastefnu, nm kærur biskups til Árna Höskuldssonar, að hann hefði eigi haldið Eyrarlandsdóm frá 7. Júní 1479 (DI, VI, 202) um kirkjugózin í Núpufelli og á Hnappstöðum.

AM. Fasc. XXVIII, 22, frumritið á skinni. Af 24 innsiglum eru nú 10 fyrir bréfinu. — Apogr. 3304. — AM. Fasc. XXVIII, 23, transskript á skinni frá 16. Júní 1488. — Apogr. 3308. — AM. Fasc. XXVIII, 25, transskr. á skinni frá 18. Júní 1488. — Apogr. 3310. — AM. Fasc. XXVIII, 24, transskript á skinni frá 2. August 1488. — Apogr. 3309.

Vm nuparfell ok hnapstadi.¹⁾

Þat giorum vær eirecyr einarsson. ion þorualldzson. þorsteinn ionsson. ketil grimolfsson. sigurdvr þorlaksson. magnus ionsson. þorleifur magnusson. þorstein illugason. sniolfur sigursson. þorsteinn gudmundz(son). arni halldzson. olafur ingimndarson. magnus asgrimsson. ion ionsson. ellendur broddason. gvdmmundur jonsson. olafur klængsson. olafur þorgeirsson. ari olafsson. gunnar ionsson. kar ionsson. þorðr ingimundarson. ion hellgason. þorstein þorualldzson prestar hola biskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessv vorv opnv brefi at þa lidit uar fra hingatburd uors herra iesv christi M. cccc. lxxx ok atta ar manudagin næsta epter dyradag a uidivollum i skagafirdi a almenniligri prestastefnu vorvm vær i dom nefnder af vorum virduligum herra ok andaligum favdur olafui med gudz nad biskupe a holnm i hialltadal at dæma um þa akiæru er biskupen kærði til arna havskollðssonar at hann hefði eigi halldit þann dom er dæmdur uar a eyrarlandi i eýiafirdi vm kirkiv gotzen i nvparfelle i eýiafirdi ok nappstada i fljottum. uar þar lesin ok snarin stefnañ. þui i fystv grein dæmdum vær stefnvna logliga. ok fyr nefndan arna hoskollðsson logliga fyrir kalladan hier i dag. en saker þess at hann forsmadi at koma i snarinn stefnvdag dæmdvm

¹⁾ Utan á frumritinu með fornri hendi.

vær hann skyldugan at giallda mork i stefnvfall nema hann sýni loglig forfaull at hann mat(t)i eigi komazt. en fyrir fyrstu grein er i ste(f)äivni stod ad arni hoskollðsson hefði rofit þann dom sem dæmdur var æ eyrarlandi af prestvm ok prelatum tvennum tylftum i anari grein dæmdum vær optnefadan arna skyldugan at giallda fiorar merkvr i domrof innan s(i)avndar. at heyrðvm dominvm heim at holum biskupinum i hand eda hans vmbodsmanni. ok skyldugan at hallda dominn sem adr. þan sem fyr var dæmdur. en fyrir sina þr(i)osku ok rangligt halld æ peningvnum fyr greindra kirkna. nvpufellis ok nappstada. fallinn i bann ok skýlldvgan ath taka lausn ok skripter af biskupinvn. Ok til sanenda hier vm setivm vær fyr skrifadir prestar vor incigli fyrir þetta domsbref skrifat at flvgumyri i skagafirdi æ sama ari ok deigi sidar en fyr segir.¹⁾

553.

16. Júní 1488.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXVIII, 23, frumtransskriptið á skinni. Öll (4) innsigli eru fyrir bréfinu. — Apogr. 3308.

Domur Vm Arna Hoskuldson.²⁾

Þat giorum uær gottskalle niculasson. niculas uilbialms-son. ion þorkelsson. gudolfur magnusson ok olafur ionsson (prestar) godum monnum uiturligt med þessu uoro opno brefi at uær saum ok yferlasum domen er dæmdur uar um kirkiv godzen nvparfellz i eyiafirdi ok nappstada j fliotum suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemur dómriina frá 9. Júní 1488, Nr. 552 næst á undan].

Ok til sanenda hier (vm) setium vær fyr nefnder prestar vor incigli fyrir þetta transkriptarbréf skrifat æ holum i hialltadal manudagin næsta fyrir festum botulfui abbatis. anno domino³⁾ M.º cd.º lxxx. octavo.

¹⁾ Þ. e. 10. Júní. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ³⁾ Svo.

554.

16. Júní 1488.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af Barðsdómi.

AM. Fasc. LXV, 10, frumrit transskriptsins á skinni. Innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3604.

Bards Domur.

Dat giorvm uier nikulas vilhialmsson. gvdvlfur magnusson. olafur ionsson ok ion þorkelsson godum monnum viturligt med þessu voro opnv brefi ad vier hofum sied ok yferlesit domsbref med heilum ok oskavddvm hangandum insiglum vm halldor brandsson suo latanda ord efter ord sem hier segr.

[Hér kemr Barðsdómr frá 9. Júní 1488, Nr. 551 að framan].

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrrnefnder prestar vor insigli fyrir þetta transkiftarbref er giort var æ holvm j hialltadal æ manvdaginn næstañ fyrir festvm sancti botvli abbatis. anno domini mcdlxxx octavo.

555.

18. Júní 1488.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBREF.

AM. Fasc. XXVIII, 25, frumtransskriptið á skinni. Öll (4) innsiglin eru fyrir bréfinu. — Apogr 3310.

Domur um Arna Hoskuldzson.¹⁾

Dat giorvm vier nikulas uilhialmsson. olafur ionsson. gvdvlfur magnusson ok ion þorkelsson prestar godum monnum uiturligt med þessu voro opnu brefi ath vier savm ok yferlasum dominn er dæmdr uar um kirkivgodzin nuparfellz i eyiafirði ok hnappstadi²⁾ j fliotum suo latanda ord efter ord sem hier seger.

[Hér kemr dómurinn frá 9. Júní 1488, Nr. 552 að framan].

Ok til sanninda hier um settum vier fyrrnefnder prestar uar insigli fyrir þetta transkiftarbref skrifat æ holvm j hialltadal æ midvikvdaginn næstan fyrir festum sancti iohannis baptiste anno domini mcdlxxx octavo.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

556.

24. Júní 1488.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af Barðsdómi hinum fyrra.

AM. Fasc. XXVI, 2, frumritið á skinni; eru öll innsiglu fyrir því, en sum af þeim eru nokkuð brákuð.

Þat giorum vier ion þorualdsson radzmadur aa holum. nikulas vilhialmsson. olafur ions(son). gndvllfur magnusson. ion kollason ok ion þorkelsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voro opnu brefi ad vier hofym si(e)d ok yferlesit domsbref um hrafn brandsson ok halldor brandsson snioolf brandsson ok kirkiuna abardi suo latanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr Barðsdómr frá 15. Jauár 1481, DI, VI, Nr. 317].

ok til sanninda hier vm settvm nier fyr nefnder prestar uor innsigle fyrir þetta transkriptarbref er giort var aa holum j hialltadal aa ionsmessu dag baptiste anno domini m ed lxxx octauo.

557.

30. Júní 1488. í Holti í Önundarfirði.

VITNISBURÐR tveggja manna um víglumáldaga Sveins biskups í Skálholti fyrir kirkjunni á Kirkjubóli í Valþjófsdal.

AM. Apogr. 2835 „Epter originali fra Holtz kirkiu i Önundarfirði, accuratè“ (AM.). „Innsiglen eru i burtu“ (AM.). Sbr. bréf frá 21. Sept. 1467 (DI, V, Nr. 436).

Þath giorum vith jorvndur banduarsson ok einar sueinson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ad vid uorum aa kirkiuboli j valþiofsdal þaa biskup sueinn uigdi þar kirkiu ok han giordi maldaga ok skipan j millum holtz kirkiu ok dals kirkiv. stod þar svo j millum annara greina ath sú prestur sem [helde kirkiu j holte til forrædes skylde hafa kirkiv¹⁾ til saungs j dal ser til le(t)tes ok hundrad j kavp hvort hann syngre miket eda litit²⁾

¹⁾ Hér stóð j. í frbr., en því er ofaukið: „Deleatur illud j. Scriba ni fallor in mente habuit j Dal, quod sequitur“ (AM.). ²⁾ [„Midt i brefinu, þar sem under er strikad (þ. e. í afsk. Árna; hér frá hornklofanum)

ok eigi heyrðum uer þar þá aðra skipuñ á giorda ok uorum uid hia aullum þeim giorninge er þar uar gior j millum aður greindra kirkna. Ok til sanninda hier vm setium vith fyr nefnder menn ockur jnzsigli firir þetta bref skrifath j holti j aunundarfirdi manudaginn næsta firir visitacionem beate Marie uirginis. anno domini. M.^o cd.^o octogesimo. viij.^o

558.

S. Júlí 1488.

[Í Odda].

MÁLDAGI Oddakirkju á Rangárvöllum, er Magnús biskup setti Eyjólfsson, þá er Gísli prestur Jónsson var dáinn.

AM. 263. Fol., bls. 28—29, máldagabókin gamla frá Skálholti, skr. 1598.

Odde.

Anno domini [1 : c : d : lxxx octauo¹) in festo sanctorum in celio var so mikill skrude kirkiunnar j odda

blar hokul með gullrondum. með alfærum messuklæðum. Jtem god mariumessu klædi alfær.

Jtem gulur hokull með messuklæðum. og brestur hofudlinet.

Jtem raudur hokull með alfærum messuklæðum.

Jtem gulur hokull með alfærum messuklæðum.

Jtem hringahokul(1) með alfærum messuklæðum.

Jtem hokull með grænum hringum og ollum færum. nema hofudlin.

Jtem blar hokull með messuklæðum og brestur hofudlija.

Jtem messuhaukull af huitu silki slitinn.

Jtem vj corporalar með ij husum.

Jtem vij sacrarium handklædi vond.

hefur verid utskafin nærri half önnur lina, hefur so þetta sem under er dregd, i þess utskafna stad skrifad vered med öðru bleke og annarre hende, þo gamalle. þad sem inn atte ad skrifast hefur ecki feingid rum i því skafna platsenu, og hefur því orded ad setia ut ð spatiuna, firir utan linurnar, þau sidursta ordin þar af, so ad nu standa, sem sagt er, ð spatiunne þesse ord . . ort hann syngte miket eda litet. Hier munu einhver svik hafa under buet“ (AM.). ¹) = m. cd. lxxx octauo.

Jtem iiij kalekar. ij gyllter. ij ogyllter.

Jtem iiij dalmatikur. ij raudar og ij huitar.

Jtem j. sloppur.

Jtem vij kantarapakur. [iij og af þriar vondar.¹⁾ iiij slitnar meir enn ein. fóstutialld sprangat med lerefsdukum. fontz vmbuningur vondur.

Jtem ij alltarisklædi.

Jtem alltaris dukur og brun med fordukum.

Jtem ij glodar ker annat af silfri. enn annat af kopar.

Jtem lagdi sijra gisli jonsson sterk messuklædi til kirkiunnar fyrir þau ij. sem hann feck burt.

Jtem alltarisklædi med brun og eru þar æ iiij skilder forgillter.

Jtem annad alltaris klædi med brun. og eru æ vj skilder.

Jtem brun og alltaris klædi til litla alltaris.

Jtem ij dukar glitader.

Jtem ij sloppar og kom annar fyrir hofudliju.

Jtem vj corporalar litler og slitner.

Jtem iijhuersdaglig alltarisklædi med brunum og fordukum.

Jtem textar ij med silfur. enn þridie med kopar. ij kanonumbækur.

Jtem missale de tempore per anni circulum. syngianda fra paskum til adventu.

Jtem missale de tempore per anni circulum. gudspioll og pistlar.

Jtem de sanctis bok per anni circulum. missale gudspioll og pistlar. og de tempore fra paskum til aduentu.

Jtem iij grallarar helldur .i. per anni circulum de tempore og de sanctis.

Jtem kiriall sæmiligur.

Jtem ordobok de sanctis og de tempore per annum.

Jtem capitularius per annum.

Jtem ij legendur per annum onnur de tempore og onnur de sanctis.

Jtem sequentiubok de tempore. og de sanctis per annum.

Jtem matutinale fra aduentu til paska de tempore med capitularium oratium og himnum.

¹⁾ [Svo.

Jtem de sanctis bok og de tempore fra aduentu til paska.
 Jtem ottu songua boc de sanctis og de tempore fra paskum og til aduentu.

Jtem matutinale de tempore fra adventu til paska.

Jtem commniom alfært.

Jtem vj koparstikur. liij smelltar.

Jtem psalltare gamall.

Jtem ellbere.

Jtem ærtijdaskræ.

Jtem paska blad med paskakerte.

Jtem yfer haalltare skrin. ij. krossar smellter oc j. litet skrin. brijk sæmilig. monstrantium. liij alltaris steinar. ample. vaskall. ij formar olæster. ij lecktarar. skruda kista læst. ljka krak.¹⁾ fontz kross. ij biollur. mariu magdalenu likneski. sancte thomas cantuarieij. johannes apostola. mariu likneski. niculas likneski.

Jtem martinus likneski. heimrams likneski. trinitatis likneski. gudmundar likneski. jons postula likneski. mariu magdalenu. mariu likneski nytt lited med katrinar likneski. thomas likneski. sancte johannis holensis likneski. iij paxspioll.

Jtem nefndi herra magnns vj presta oc vj leikmenn til að giora oc meta kirkiuna i odda. giordu þeir hana firir lxx^e firir vtann mól oc ornamenta. enn ofann a kirkiuna xv^e j kirkiu spioll. oc at auk þat sem hun hafði bætt verid sidan sira gisli tok med stadnum. Oll husin a stadnum voru virt firir vj hnndrut oc xl. hundrada. med vthýsum af þrimur ærligum prestnm oc af iij leikmonnum.

Jtem var suo felldur skilmale giordur med þeim herra magnuse oc sýgurde jonssyne. vm þa brijk er sijra gisle heitenn keypti kostolega að sigurdur luckte hana kirkiunne j xx^e. enn ef sa prestur sem kirkiuna fær til fullrar eignar. vilde ecki taka hana firir xx^e þa lofvadi herra magnus at leysa til sin brikena firir xx^e friduir. suo framt sem þær tnær hurðernar sem þa voru ecki heima. kæmi heim j odda oskemdar.

Jtem sno mikel kuikfe afhent med oddastad. jm primis

¹⁾ krok, hdr.

xvii kyr. ij naut tuænetur oc þrenett naut. ix naut vetur-
gaumul. vj kalfvar. jtem asaudur j innstædu. xiiij asaudar
kugillde. jtem a flalle xvj sander oc lx tuænetrer oc eldre.
jtem veturgamlir saudir a flalle xvoc lx. jtem lomb þrimur fatt
j hundrade. jtem luct j mortalia iij kyr oc v. asaudar kugillde.

Jtem kaplar luckter .v. hestar firir .v. hundrut oc iij
hross fullroskenn. jtem luctnr tuænetur hestnr firir vetur-
gamalt hross. jtem luctnr veturgamall hestur.

Suo mikler reiknudust peningar j porcio kirkiunnar.
xl hundrut oc xvc j kirkiu spell. xij^e jdecimam partem. viij^e j
mortalia. jtemlu cktizt hier j suovordner peningar viij malnytu-
kugilldi oc xx. xvij^e j veturgomlum saudum. tuænetrum oc
eldrum. hundrat j kalfvum. brijk j xx^e. skip firir vj^e. iij(c) j
vidum oc xv aurar betur. jtem lagdizt til kirkiunnar skriju
buit med silfur. einn sprangdukur. boc er erfinginn leysti
firir halft þridia .c. med biskupsens samþycki. jtem luctizt
þar .v. vætter smiors nýtt. xij fiordunga smiors fornt .v.
tunnur skyrs .c. skreidar a ofannleiti j jskyld xv fiskar oc
xx heima a stadnum.

559.

10. Júlí 1488.

í Hafnarfirði.

BREF Heinreks Mæðings, umboðsmanns hirðstjórans Diðriks
Pínings, um lögmanna kaup það, sem hann geldr og ákveðr
Finnboga lögmanni Jónssyni.

AM. Fasc. XXVII, 16, frumrit á skinni. — Prentað í Safni II, 183
—184.

medkieniing Hinriks Mæðings¹⁾

Eg heinrek mæding hirdstjóra pínings umbodsmann a
mins herra kongsins uegna yfer allt jsland giore þat god-
um monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi
at finnbogi jonsson laugmann hefer giort mier fullan
og allan reikningsskap af sýslunni j þingeyjar þingi skautt-
um og skyldum hefer eg lukt greindum finnboga fyrsagda
renta j sitt laugmanz. kaup. Suo og hefir eg lukt saugd-

1) Aptan á með hendi frá 17. öld; ártal 1488 með hendi Árna.

nm finnþoga j sitt kaup þau .vii. hundruð sem hann var skýlldugr didrek þining j gamlan reikningsskap af kongssins sýslu þingeyiar þingi

þui giorir eg og gefur þratnefndan finnþoga jónsson aullnngis kuittan og akæru lausan um alla rentu og reikningskap gamlan og nýan þan sem hann hefir tekit og upborit og skýlldugur ordit af titnefndri sýslu þingeyiar þingi.

Skal hann og taka framleidis alla kongssins rentu af oftnefndri sýslu j sitt laugmanzs kaup eptir þui sem eg hefir adr til skilid at af skildnm .x. marka malum og þaðan af stærrum skal hann og hafua umbod yfir kongs jorðum j uodlaþingi og taka þar landskýlld af nppa rettan reikningskap j þau fimtan hundrud sem honum ber j sitt laugmanz kaup at taka.

Og til sanenda hier um setta eg mitt jncigli fyrir þetta bref giort j hafnarfirði fimtudagin næsta fyrir festum beate margarete uirginis. Anno domini. M^o. cd. lxxx octauo.

560.

29. Júlí 1488.

í Skálholti.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Fasc. XXVIII, 12, framtranskriptið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1493.

domur vm bæ j borgarfirde¹)

Ollvm þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra heilsum vid þorleifur sigurdzson ok jon thomasson kunnigt giorandi med þessu okkru optnu brefi ath vid hofum sied ok yferlesit sua latanda bref med heilvm ok oskoddvm jnciglum ord fyrir ord sem hier seiger. [Hér kemr samningr Magnúsar biskups Eyjólfssonar og Einars Björnssonar út af vízi Bjarna Þórarinssonar og fleira, gerðr á Skarði 27. Aug. 1487, Nr. 533 að framan]

Ok til meire stadfestu ok vitnesburðar settvm vid adur greindr þorleifur sigurdzson ok jon thomasson okkur jncigle fyrir þetta bref skrifad j skalh(ol)lti in festo Olau regis et martiris anno domini .M. cd. lxxx. octauo.

) Utan á transkriptinu með fornri hendi.

561.

31. Júlí 1488.

á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum lýsir því, að Eiríkr prestur Einarsson kæmi til sín um vorið 1487 og kvæði bræðr á Munkaþvera hafa kosið sig til ábóta, en biskup kvað hann eigi hafa „klaustri-kjöt“, og setti hann þó til reynslu um tólf mánuði fyrir klaustrið; en að jólum kom prestur og beiddist þá í senn ábótavígslu og lausnar fyrir barneign, og þykir biskupi það ekki mega fara saman.

AM. Fasc. XXVIII, 19, frumritið á skinni. Brot er eptir af inn-sigli biskups, en hin tvö eru dottin frá.

bref vm sira eirek einarsson.¹⁾

Vij olaf med gvdz næd biskup a holvm giorvm godvm monnum viturligt med þessv uoro opnu brefi ath sira eirek-ur einarsson cvratus in greniastad kom fyrir oss heim til hola anno domini Mcdlxxx septimo nokkura daga fyrir fardaga. ok sagdi oss at brædurner æ mvnkaþvera(r) klaustri hefdi valit sig til abota æ sama klanstri mvnkaþvera ok hann hefdi samþykt þat sama ef vij uilldum þat samþyckia. tolvdvm víj fyrir honum med morgvm ordum at hann matti þat embætti eigi ad sier taka fyrir margar sakir skulld²⁾ ok mest fyrir þat hann hafdi eigi klavstur kiøt.³⁾ suar(a)di hann þa oss at hann væri sno gamall ad hann mætti uel ad sier sia. ok betra sig ok sagdizt hafa lofat jvmfru mariu ok brædrvnum ad ganga inn j sama klavstur mvnkaþvera. ok sagdizt eigi mega brigda þat fyrir henfd⁴⁾ ok reidi ivmfru mariu ef hann helldi eigi sina lofan. hier med griet hann vt af og felldi tær. þa sogdum uij honum at ongum uæri batinn fyrirbodinn. ok ef hann villdi betra sig. skylldvm uij fæ honnm klavstrit ok alla þess peninga fasta ok lavsa uppa næstu xij manadi. uorv hia þessvm giorningi uorer prestar gotskalk nikvlasson ok gvdmundur ionsson at hann lofadi þetta ad hallda sem eirú dandi mann. epter þenna giorning tok hann ad sier klaustrið ok alla þess peninga epter sinni lofan ok uorri

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo. ³⁾ kiøt = kiøt.

⁴⁾ Svo.

skipan. kom fyrir nefndur sira eirekur einarsson þa til oss epter iolin um sama málit ok beiddizt abota uigslu ok sagdizt hafa regluklædin med sig. ok suo beiddizt lavsn(ar) fyrir barns eign er hann uard segtugr innan þess tíma hann giordi þessa lofan sem fyr skrifat stendr. svorvðvm víj honum at þat kome eigi uel saman at taka abotauigslu ok lausn fyrir barnzeign ok þni mættum víj eigi vigia hann til abota. vtañ settvm annan dandi mann fyrir klavstrit ok hans stad. er þetta morgvm dandi manni kvnnigt vm barnz eignina sem oss j holabiskupsdæmi. Ok til sanninda hier um setium uíj uort innsigli fyrir þetta bref med fyrnefnd(r)a presta insiglvvm er nær uorv (at) þessi giorningr uar lofadur. skrifat a holum j hialltadal fimtvdaginn nestan efter olafsmessv fyrri. anno domini m^o cd^o lxxx^o octauo.

562.

2. August 1488.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBREÐ.

AM. Fasc. XXVIII, 24, framtransskriptið á skinni. Innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3309.

Kirkiugots j nupnfelle og hnapstade j fliotum.¹⁾

Þath giorum uær nicnlas uilhialmsson. gudolfur magnusson. olafur ionsson ok ion orinsson prestar godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefi at uær saum ok yferlasum domen er dæmdur var um kirkiugodzeñ nuparfellz j eyiafirði ok napstada j fliotum suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr dómrinn 9. Júní 1488, Nr. 552 að framan].

Ok til sanenda hier um setium uær fyrnefnder prestar uor incigli fyrir þetta transskriptarbrief skrifad a holum j hialltadal laugardagin næsta fyrir inuentionem²⁾ sancti olafi regis et martiris anno domino²⁾ m^o cd^o lxxx^o viij^o.

¹⁾ Svo, utan á bréfinn með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

563.

2. August 1488.

á Hólam.

TRANSSKRIFT af Barðsdómi.

AM. Fasc. XXVIII, 21, frumtransskriptið á skinni; fyrstu innsiglið tvö eru dottin frá.

Þat giorvm vier nicvlas vilhialmsson gvdvlfur magnvson ion kollason ok olafur ionsson prestar hola biskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessu voru opnv brefi að vier hofvm sied og yferlesit domsbref med heilum ok oskaudvym hangandum innsiglivm vm halldor brandzson suo latanda ord efter ord sem hier seger.

[Hér kemr Barðsdómr frá 9. Jóni 1488, Nr. 551 að framan].

Ok til sanninda hier um settvm vier fyrnefnder prestar vor innsigli firir þetta transkriptarbref er giorvt uar æ holvm j hialltadal lavgardaginn næstan firir olafsmessv env sidari. anno domini M^o cd^o lxxx^o octavo.

564.

9. August 1488.

í Nyborg.

AÐALSBRÉF Eggerts Eggertssonar.

AM. Apegr. 4255 „ex originali, accurate“, er Árni fékk að láni 1703 frá Brynjólfi Þórðarsyni á Hlíðarenda, og þykist þó þurfa að sjá aptr, því meðal annars ritar hann svo um bréfið: „að skoda á Hlíðarenda aðalsbref Eggerts Eggertssonar propter insignia, sem ecki eru rett rissud i minne copiu. Jtem að athuga grant hvort i brefinu stendur mice eda wille mice hafde og lesed það. *Dütmersken* eda *Dutmersken* incertum. því eingir eru punctar yfer. *Dütmersken* true eg það eigi þó að vera. Original þennann hefi eg haft til laus fra Hlíðarenda anno 1703. hänger enn nu þar under in pressula membranea (brefet er og á kalfskinn) stórt innsigle, hafande ytst tvenna limbo, hvar á er þesse inscription: 'Secretum Johannis: Dacie: Swecie: Norwegie: Sclavorum: Gotorumque: regis: Ducis: Sleswici: Holsacie: Stormarie et Ditmarsie: Ducis: comitis: in Oldenborgh et Delmenh. . .'" Dregr Árni þar með upp innsiglið og lýsir því framur. Eufremr lýsir hann innsiglium Jóns Gizurarsonar á Núpi, er dregin sé af merki Eggerts, eins og prentað er í Safni til sögu Íslands I, 647 (einmitt eptir þessari afskrift). Til er bréf þetta í ýmsum pappírsafskriptum frá ýmsum tímum, og koma þær að litlu haldi. Einna merkust er afskrift í safni Bókmeistafélagsins í Kh. 55. 4to. Bréfið er ádr prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 249—250, í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 73—74 og í Safni til sögu Íslands I, 696—697.

Wii Hans met guds nade Danmarks Norrigis Vendes oc Gotes konning vduald til Suerrigis rige . Hertug i Sletzuig oc i Holsten Stormarren oc Düttersken greffue i Oldenborrig och Delmenhorst gøre thet witerlicht alle at fore troskab och willige tieniste Som thenne breffuiser Eggerd eggerds sön lagmann uti wigen oss och wort Rige Norrige her till gjort haffuer och han oc hans rette echte børn oc affkomme oss oc wore arffwinge oc effther kommere konninge uti Norrige oc riget her effter trolige gøre bewise mwe oc skulle Tha haffue wii nw aff wor sønderlige gwnst oc nade vnt och giffuet och met thette wort obne breff vnne oc giffue hanom oc hans rette echte børn oc affkomme frihed oc frelsse Som andre wore Riddere oc swenne haffue uti wort Rige Norrige till ewig tid met skiold oc hielm Som er en halluff hwid enhørning uti eth bloth feld . och en halluff huid enhørning owen vpa helmen effter som her uti maleth stander.¹⁾

Tog wort oc kronenn frii bondegotz och kœpsted gotz vti alle made vforkrenket Thi forbiwde wii alle ehwo the helst ære eller wære kunne . och serdeles wore fogder oc embitzmen for^{ne} Eggerd eggerdssön eller hans echte børn her uti eller emod at hindre eller hindre lade dele platze

¹⁾ Fyrir merkinu er eyða i afskriptinni; er hér fylgt myndinni i Safni.

møde vmage eller uti nogle made vforrette vuner wor konningxlige heffnd och vrede. Datum in castro nostro Nyborrig feria quinta proxima ante festum beati Laurentii martiris Regali nostro sub Secreto inferius appenso Anno Domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo octauo.

Dominus Rex per se.

565. 22. August 1488. á Mel í Miðfirði.

GUDMUNDR prestr Skúlason selr Ólafi biskupi og heilagri Hólakirkju jörðina Biasker á Rosmhvalanesi fyrir fjóra tigi hundraða í lausafé.

AM. Fasc. XXVIII, 27, frumritið á skinni með öllum (5) innsiglium. — Apogr. 3312. — AM. Fasc. XXVIII, 28, transskript á skinni frá 6. Aug. 1489. — Apogr. 3313.

um biasker.¹⁾

Þat giorum uier gvdmundur ionsson. þosteirñ gudmundsson. snorri hrolfsson ok ion kollason prestar hola-biskupsdæmis godvm monnum vitnrligt med þessu uoru brefi ad vier uorum þar j hia saum ok heyrdvm æ ord ok handaband vors andaligs herra olafs med guds naad biskup(s) a holvm af eirñi ælfv enn sira gudmundar skulasonar af annari ad suo fyrir skildv ad fyrnefndur sira gudmundur seldi biskupinvm ok heilagri holakirkiv halfa jord er heiter biaskier er liggur a rosthvalanesi j hualsnes kirkiv sokn fyrir flortvigi hvndrada tolf mælnytu kugilldi tolf gielldfiar kugilldi epter uorlagi ok sextan hvndrud j odrvm fulluirdispeningum. tolf fiordunga smiors fyrir hvndrad. atta alner madmals²⁾ ok flortvigi fyrir hundrad ok slatur ad havstlagi edur adra peninga epter þui sem þeim semur. skulu þesser peningar vera lukter innan tueggia æra. seldi adr nefudur sira gvdmundur fyrgreiuda iord bijaskier biskupinum er hann erfði eftar sinn fodur skula loptsson epter þui sem bref þar um gioru uottar med ollvm þeim gognum ok giæd-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo frumritið; uadmals XXVIII, 28.

vm. rekvm ok hlunnendum sem greindri iordv fylger ok fylkt hefer ad fornu ok nýu sem hann uard fremstz eigandi ad undan sig ok sinum erfing(i)um enn under hola-kirkju ok biskupinn. skal optuefndur sira gudmundur suara laga riftingu æ iordunni. enn biskupinn halda til laga. Ok til sanninda hier um setti sira gudmundur skvlason sitt innsigli med vorum innsiglvn fyrir þetta bref er giort var æ mel j midfirði favstvdæginn næstañ fyrir festvm bartholomei apostoli anno domini med lxxx octavo.

566. 21. September 1488. í Múla í Skriðdal.

PÁLL Þorsteinsson selr Magnúsi biskupi í Skálholti tíu hundruð í jörðunni Hofi í Öræfum með því fororði, er bréfið greinir, en biskup kvittar Pál og Þórdisi Runólfsdóttur af sex barneignum.

Bisk. Skalh. Fasc. XVI, 21, frumrit á skinni. Fyrir bréfinu hafa aldrei verið fleiri en tvö innsigli. — AM. Apogr. 2500 „accuraté“.

kanp fyrir .x. j hofe j öræfum anno 1488.¹⁾

Dat gerum vær narfj jonsson. jon magnusson prestar skalholltzbiskupsdæmis. hallsteinn þorsteinsson og þorleifur sigurdzson leikmenn godum monnum kunnigh med þessu woro opnu brefj at sub anno gracie. M^o cd^o lxxx.^o octavo. fimtudaginn næsta fyrir matheus^ousso gudspiallamanz²⁾ æ hallormsstodum j fliotzdal worum vær j hia saum og heyrðum æ ord og handabañð þessarra manna herra magnus med guds nad bisknps j skalholtj af einne halfu enn pals þorsteinssonar af annarrj. at sua fyrir skildu ath greindr pall fleck adr nefndnm herra magnuse .x. hnðruth j iord-unne hofe j auræfum til fullrar eignar og frials forrædis med ollum þeim gognum og gæðum sem greindum jardar part fylger og fylgt hefer ath fornu og nyiu og hann ward fremzt eigandj ath. med jayrdj. samþýckj og wpplage ceciliu þorsteinsdottur systur hans. suo framt sem margret þorhallzdotter moder hans willdj þar saumuleidis samþýckj og

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ D. e. 18. Sept.

wpplag til gefa. enn ef greind margriet willdj eckj þar jayrdj wpplag edr samþyckj til gefa. þa lofadj fyrr nefndr pall j sama hændabañdj ath giallda nefndum herra magnuse at næstum fardogum. nj malnýtu kngilldj og iiij huñdruth j þarfligum peningum. enn ef adr nefnd margret willdj wpplag til gefa ath opt nefndr pall gýlldj fyrr greindum herra magnuse adr nefndau jardar part. þa lofadj tittnefndr pall þar þa oss aðheyrannðum ath selia opt greindum herra magnuse fyrstum all(r)a adr nefnda jord hof til fullra peninga. hierj mot gaf titt greindr herra magnus þrattnefndau pal þorsteinsson og þordise runolfsdottnr ollungis kuittr og akæru-laus fyrir sier og ollum sinum epterkomañðum kirkiunnar formonnum j skalholltj wm þær uj barneigner sem þau hafa opinber at wordit eptær þui sem þeirra kuittanarbref þar wm gert wt uisar. Og til sinninda hier wm settum wær fyrr nefndir prestar og leikmenu wor junsigle fyrir þetta bref skrifath j mula j skriddal jn festo mathej apostolj et ewangeliste a sama are sem fyrr segir.

567.

3. Oktober 1488.

i Grenivík.

VITNISBURÐER um atfór Jóns Sigmundssonar og hans fylgjara i Grenivík á heimili Magnúsar Þorkelssouar, er þeir brutu þar bæjarhús og særðu Kristínu Eyjólfsdóttur, konu Magnúsar, svo að hún var blóðug.

AM. Fasc. LXVI, 19, frumrit á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll döttin frá.

Jóns Sigmundssonar og hanz mauna atfor
i Grenivíkj i höðfahverfe.¹⁾

Þat gerum uier jón sigfusson. þorualldur jónsson. eyi-olfur arnason. og jón tumason godum monnum kunnigt með þessu noru opnu brefi miduikudagen næstan firir michaelsmesso²⁾ um haustid þa er lidit uar fra guds burd þush(u)ud flogur hundrut attatiger og atta ar komu uier til grenivíkur i hofdahuerfi a sama uiettfangi. sem jón sigmundsson

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ D. e. 24. Sept.

og hans fylgiarar uoru j burtt ridner. leiddi magnus þorkelsson oss fyrgreinda menn þa til at sia og skoda at þær hans uar rofinn og tueir gloggar þar a komner sem allðri hofdu fyr uerit og utedyra hurden sundur broten. Enn kristinu kúinnu hans saum uær bædi særða og blóðuga. Spurdi magnus kristinu konu sina þa epter huer hana hefði so þrakít. enn kristin eyiolfsdotter lyste þui at menn jóns sigmundssonar hefði sier þat giortt. Suo og sagðizt hun gripen hafa uerit af þrimur monnum jóns sigmundssonar er hun geck ut ur bænum og oulliug með þeim farit hafa ofan yfer skemmenu¹⁾ þa sem a hláðinu stendur. lyste kristin fullum sokum a hendur jone og hans monnum huat henne kynne til hindranar uerða af þeirra þreyngingum. Suo og ei sidur lyste magnus þorkelson fullum sokum a hendur jone sigmundssyne og hans monnum bædi fyrer heimreid og husbrott og so þær þrakningar og akuomur er kristin kona hans hafði feingit af jone og hans monnum. og a sierhuerre grein þessari. lyste magnus þorkelsson þa hæstu sok a hendr jone sigmundssyne og hans monnum sem þær kynne með logum a falla og her epter uiliu uær sueria ef þurfa þikir.

Og til sannenda hier um settum uær fyr nefndir menn uor jnnsigli fyrir þetta bref skrifat uar i greneuik j hofðabuerfi fostudagen næstann epter michaelsmesso. a sama are sem fyr seigir.

568.

12. Október 1488. á Møðruvöllum.

MARGRÉT Ólafsdóttir gefr Ingibjörgu Þorvarðsdóttur frændkonu sinni fjórðung upp i Hvassafell i Eyjafirði i fjórðungsgjöf og tíundargjöf, en Bjarni Ólason Ólason bóndi hennar samþykkir gjöfina.

AM. Fasc. XXVIII, 30, frumrit á skinni. Af 4 innseiglum eru 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 3305.

Bref vīm huassafell.²⁾

Þat gervm ver Þorlaker semingsson. olafur bruānanzson.

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

greter jonsson ok jon þorlaksson godum monnum viturligt med þessu uoro opnu brefe ath þa er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu christi þvsund flogur hundrut attatiger ok atta ar fimtudaginu næsta fyrir kross Oesso ym haustit¹⁾ i huasafelli j eyiafirde voro ver j hia savm ok hefrdvm æ ord ok handaband þessara manna af einni alfu jngibiargar þorvardzdottur ok annare margretar olafsdottur ath suo fyrir skilldv. ath margret olafsdotter gaf greindri jngibiorgv frændkonv sinne fiordung vpp j jordina huassafell j eyiafirði er liggr vnder mycklagardz kirkiv. skýllde greindr fiordungr ok jardar parttur afendazt ath næstvm fardavgum pale branztsyni bonda fyrnefndrar jngibiargar henne til æfúligrar eignar ok frials forrædis ok henar erfingium enn vndan margrettv ok henar erfingium med ollvm þeim gognum ok gædum hlutum ok hlunnindum vttogvm ok jtolum sem greindri giof ok jardar fiordunge fyllgia ætti ath retri tiltolu vr allri jorvnni. skýllði þessi giof snuazt vpp j fiordungsgiof ok tinndargiof greindrar margretar olafsdottur. samþyckte þiarne olason bonde henar allan þenna gerning þeirra jngibiargar ok margretar med fyllu jayrde ok hansale vid fyr greindan pal branzson vmbodsman opt nefndrar jngibiargar þoruardzdottur. Ok til sanninda hier vm settvm vier fyr skrifader menn vor jncigle fyrir þetta bref er skrifat var æ maudrunollvm j eyiafirde svndvagin næsta fyrir festvm reliquiarum a sama are sem fyr seger.

569.

13. Oktober 1488. í Hjardarholti.

TYLFTARDÓMB, útnefndr af Guðna bónda Jónssyni kongs nmboðsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár, nm ákæru Odds Sigurðssonar til Ásgauts Jónssonar um jörðina Viðidalá í Steingrímsfirði.

AM. Apogr. 5608 „Ex originali ä kalfskinn“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna.

¹⁾ D. e. 11. Sept.

Ollnm monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda. þáll jonsson. signrdur dadason. jon oddzson. sigurdur jonsson. sigmndr halldorsson. þornardur jonsson. jon sueinson. þorleifur aurnolfsson. olafur eyiolffsson. eirekur jonsson. magnus helgason og arnor finzson. kuedin gudz og sina. kunnigt giorandi. at þa er lidit uar fra hingatburd nors herra jhesn christi þusund. cccc. lxxx. og átta ár. faustu-dagin næsta fyrir marinmessv hina seinne¹⁾ vm sumarit. a stadarhole j saurbæ a þingstad réttvm. norvm uar j dom nefndir af ærlegum manni gudina bónda jonssyni. er þa hafdi mins herra kongsins sýslu og nmbod j millum gilsfiardar og glivfurar. at skoda og dæma a millum þeirra oddz sigurdzsonar. og asgauz jonssonar. vm þa akærn er oddnr sigurdzson kærði til asgautz jonssonar j vmbodi sona sinna jons og tomass. vm iordina nifdidalsa er liggr j steingrimsfirði j stadarstadar kirkivsockn. er nefndr asgautur þotti(z)t eiga. epter þeirri giof sem sigurdur heitinn geirmundzson modurfader hans hafdi gefit honum. enn oddur sigurdzson hellt greinda jord nifdidalsa erfd og eign sona sinna tumass og jons og þeim hafa fallit þessa adurgreinda jord nifdidalsa til erfda epter sigurd²⁾ heitinn geirmundzson fandurfauðnr sinn med audrum hans peningum. kom þar fram þref med insigle er sno uar hlíodanda. at sigurdur geirmundzson hafdi gefit her greindum asgauti þessa optskrifada jord vifdidalsa. jtem j annari grein sýndizt þat þar þa a þinginv fyrir oss at sigurdur heitinn geirmundzson hafdi gefit meire peninga enn hann maetti med laugum gefa adr enn hann gaf asgauti jonssyni þessa jord. Nu j fýstu dæmdum uar stefnuna laugliga og asgaut jonsson þar laugliga fyrir kalladan. jtem j annari grein dæmdvm uar þessa þrattskrifada jord vifdidalsa fllkolliga eign tumass og jons sona oddz sigurdzsonar og þa hafa erfthana epter sigurd geirmundzson fandurfauðnr sinn med audrum hans peningum. og jon halluardzson sem býr a þessare jordu skýlldugañ at afhenda oddi þessa jord. enn ef hann uill ecki afhenda hana. þa skal oddnr sigurdzson med rettu

¹⁾ D. e. 5. Sept. ²⁾ Svo.

mega at sier taka og a setiazt fyr skrifada jord vididalsa at næstvm fardaugvm. og byggia edur sno med fara sem hann vill. skyldi jon halluardzson bua a greindri jordu til næstu fardaga og hafa gagnsemder af henni sem leigvlið. ber at hafa. væri hus betri enn þa hann kom tiljardarinnar þa skyldi oddr bæta þar fyrir. suo og skyldi jon halluardzson suara odde sigurdzsyni slikri leigu og landzskýll at uori komanda sem þa var a jordunni er hann kom til hennar. jtem j þridiu grein dæmdvm nær þa gjauf onyta og olaugliga og ecki afl hafa eiga sem sigurdur heitinn geirmundzson gaf aeganti jonssyni dottursyni sinvm þessa tíjtskrifada jord vídidalsa. þui þat sýndizt at hann hafdi meira gefit enn lang uotta at hann megi gefa nr suo hafvm peningum sem hann aitti. adr enn hann gaf þessa gjof. enn ef nockur madur heldur þessari jordu vididalsa fyrir oddi sigurdzsyni. styrker hana af honum eda hindrar suo hann ma eigi nadugliga hana hafa og hallda sem dæmt er. þa dæmdum nær þan huern sliku sekan sem lang wtuisa vm þa menn sem hallda edur fyrir standa arfi dæmdvm. og til sanninda hier vm settum nær fyrnefndir dómsmenn nor junsigle fyrir þetta domsbref skrifat j liarskogum j laxardal j hiardarholzt kirkiusokn manvdaginn næsta fyrir kalixtusmessu a sama ari sem fyr seier.

570.

10. Nóvember 1488.

á Hólum.

Jón bóndi Sigmundsson selr Jóni Þórðarsyni jörðina Skarðsdal í Siglufirði og kvittar hann um andvirði jarðarinnar.

AM. Fasc. XXVIII, 29, framritið á skinni með öllum (4) iunsiglum.
— Apogr. 3314.

Bref vm skardz dal i siglufirde.¹⁾

Þat gerym vier ion prestvr þorkelsson. þormodr bergsson. bavdvar finzson ok einar halldorsson leikmenn godvm monnum kynnegt med þessv vorv opnv brefe a holvm j hialltadal anno domini M^o cccc^o lxxx^o viij^o lavgardagen

¹⁾ Utan á bréfinu með forari hendi.

næstan fyrir simonis et ivde¹⁾ vorvm vier j hia savm ok heyrðvm æ ord ok handaband þessara manna jons bonda sigmundzsonar ok ions þordarsonar. skildezt þat vnder þetta þeirra handaband ath fyrr nefndr ion bonde sigmundzson selldi adr greindvm ione þordarsyne iordena skardzdal j siglvfirde j siglvnes kirkivsokn med ollvm þeim gognavm ok gæðvm sem greindre iordv skardzdal fylgt hefer ath fornv ok nyv til yztv vmmerkia er adrer eiga æ mote ath serliga til reiknvðvm leyningenvm. skyldæ ion bonde sigmundzson svara lagaríptingv æ iordvne skardzdal en ion þordarson hallda til laga. skyldæ ion þordarson taka ath ser iordina skardzdal i næstvm fardogvm. hier med j sama handabande gaf ion bonde sigmundzson ion þordarson kuittan vm greindrar iardar verd. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyr nefnder menn vor incigle fyrir þetta iardar kaupsbref ok kvittvnar skrifat æ holvm j hialltadal manvdagen næstan fyrir Martinvs Messo æ sama are sem fyr seger.

571. 19. Nóvember 1488. á Skarði í Langadal.

HELGA Þorleifsdóttir gefr Egli Grimssyni í tíundargjöf sína jörðina Brún í Svartárdal til æfinlegrar eignar.

AM. Apogr. 8608 með hendi séra Snorra Jónssonar eptir frumritinu í bréfasafni Hólastóla. „þetta er Original æ pergament. þar hafa verid fyrer 8 Jnnsigle, enn eru nu öll j burt“. „Denne Copie kom mig tilhende 1721 fra Hr. Snorre Jonsen. Originalen ligger udi Stiftskisten paa Holum, og er paa pergament. A. M.“

Þath giorum uær sera jon hafidason. jon andress son. ok arne nikulass son. godum monnum uitturligt med þessu uoru opnu brefi arum epter guds burd þusund figur hundrud attatiger ok atta ær æ skardi j langadal miduikudagin næsta firir cezceliu Messo uorum uær j hia saum ok heyrðvm æ ord ok handaband þeirra helgu þorleifsdottar ok egils grimssonar ath suo firir skildu ath nefnd helga gaf greindum egli til æfinligrar eignar j sína tíundargjöf jord-

¹⁾ D. e. 25. Okt.

ina alla brun er ligr j suartardal j bergstada kirkiu soknn med avllum þeim gaugnum ok gædum sem greindri jaurdn fylger ok fylgt hefer ath fornu og nyin ok hun nard fremst eigandi ath ordin. skyldi fyrnefndr egill hallda jorduni til laga. enn adr greind helga suara lagaríptingum. skyldi hann ok ath sier mega taka greinda jord ath næstnm fardaugum. ok til sanninda hier um settum nær fyrnefnder men vor jnncigli firir þetta bref er giortt nar j sama stad ok ari siau nottum sidar enn fyrsegir¹.)

572.

28. Nóvember 1488.

í Hoffelli.

HINRIK Mæding, nmboðsmaðr Diðriks hirðstjóra Pinings, kvittar Pál bónda Pálsson um það silfr, er Bjarni heitinn Marteinsson hafði að halda eptir Gereð gullsmið og Hólmfríðr Bjarnadóttir kona Páls tók í sinn hlut; sömuleiðis kvittar hann um þau kirkjublök og tíndareikning, er Bjarni kynni að hafa orðið brotlegr nm.

AM. Fasc. XXVIII, 18, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Þat giorer ec heiðrek mæding kongs umbodsmann j vmbodj didreks pinings hirdstjóra ok hofudsmanns ýfer allt ísland godum monnum uitaðligt med þessu mínv opnu brefi at ec medkennunzt ath ec hefi gefit þal bónda þalson avldungis kvittan oc akærulansað um þat sama silfr sem biarni heitinn marteinsson hafði haft at hallda efter gereð gullsmið oc holmfridr biarnadóttir kuinna fyr nefns þals þalssonar tok j sinn hlvt epter sinn faudur til rets skiptis vid sína brædur. Jtem j annari greið gef ec hann kvittan um þat kirkivlak eda vm þa adra hluti sem hann hefer brotlignr ordit kongdómsens vegna. oc adur nefndnr biarni nar asakadur af vm tjundar reikning eda vm kirkiv blank. ok vm alla þa adra hlvti sem hann þrattnefndur biarni hefer brotlignr ordit kongdómsens vegna upp æ suo mikit sem holmfridi biarnadóttur snertur kuinnu þrattnefos þals þalssonar. Ok til sanninnda hier um setta ec mitt jnnsigli fyrir þetta kvitvnarbref skrifat j hoffelli j hornafirdi favstv-

¹) D. e. 25. Nóv.

daginn næsta fyrir andres Messo. arum epter gvds byrd þusunnð. cccc. hvndrud oc attatigir oc atta ar.

573.

9. December 1488.

á Leirá.

ODDR Vilbjálmsson kvittar Odd Erlendsson um andvirði jarðarinnar Braudatungu í Lundarreykjadal.

AM. 238. 4to, bl. 22, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — AM. Apogr. 1805. — J. Sig. 143. 4to, skr. 1696.

Bref vm Bravdatvngv.¹⁾

Þat giore ek Oddr Villhíalmsson godvm monnvm kvnu-igt med þessv minv opnv brefi at ek medkiennvnt at Oddr Ellendzson hefir golldit mier fvllan peñing oc allan fyrir jordina alla Bravdatvngv er liggr j Lvndar kirkiv sokn med þessvm fridleika. iiij kyr. iiij asaudar kvgillde. vñ savde gamla at haustlagi j ij^e. vj savde vetrgamla oc iiij tvævetrir j hvndrad. iij vættir smiðrs i ij^e. oc þar til xij fiordvnga smiðrs j hvndrad. hross þar til frida .v. avra j hvndrad. erv þetta alltz .xv^e. sem j ockartt kavp kom. þvi giore ek fyrsagdr Oddr Villhíalmsson fyrnefndan Odd Ellendzson ollvngis kvittan oc akiærvlavsan fyrir mier oc avllvm minvm brædrvm oc logligvm erfingivm oc epterkomendvm vm adr greint jarðar verd. þessvm monnvm hia-verendvm Rvnolfi Hoskollzsyni oc Sygvrdi Olafssyni.

Oc til sanninda hier vm set ek optnefndr Oddr Villhíalmsson mitt insigle med þessara fyrnefndra manna insigllvm fyrir þetta kvittvnnabref er skrifad var a Leirá j Leirársveit þridivdægin næsta epter concepsio sancte Marie þar er lidit var fra gvdz byrd M^o cd^o lxxx oc viii ar.

¹⁾ Brautartungu 143.

574.

1488.

í Hruna.

ÁRNI officialis Snæbjarnarson gefr til heiðrs allsvaldanda guði, Mariu mey, hinum heilaga Thomasi erkibiskupi, heilaga Þorláki og blessaðri Katerínu, kirkjunni í Hruna í Hrunamannahrepp jörðina Berghyl, tuttugu og fimm hundruð að dýrleika.

AM. Apogr. Nr. 2180 með hendi Árna Magnússonar „Ex orig. Hrunakirkju funum til stor skemda, so þar vantar vida í stora og smáa skalla, sem hier eru undirstrikader“ (AM.). Þessir skallar, sem Árni hefr fyllt, eru hér settir í hornklofa.

Bergghyliarbréf.¹⁾

Þat gio[re ek arne prestr snæbiar]narson [officialis heilag]r[ar] skalholtzkirkju í mille hvita[r] í borgar[firde ok hel]k[und]u [h]eidar skalho[llt biskupsdæm]iz godum monnum viturligt með þessu [minu opnu brefi at ek] hefi unt ok gefit [til heiðrs allzvalldanda g]udi. jungfrú Marie ha[ns signudu modur. hinnm heilaga tho]me [archiepiscopo] cantuariensi.²⁾ heilaga [þorlaki] ok blezadri katerine virgini jord[ina alla Ber]ghyl. f[i]mm hundrudum ok t[uttugu at dýrlei]ka er liggr í ytra hrepp í Hruna kirk[iusokn med] aullum þeim gognum ok giædum sem grei[n dri iordu fylg]er ok fylgt hefer at fornu ok nyiu til [yz]tu [nmmerkia] vit adrar iardir ok ek he[fer fremzt] eigandi at ordit. ok þar til fimm malnytu [kugillde Mar]ie ok stadnum í Hruna [til fullrar eig]nar ok [fria]ls f[orrædis epter [m]inn dag [nema] ek [vile sialfr] fyrr upp gefa. með þeim sk[il]mala at sa sem greinda kirkju í Hruna helldr [ok he]fer til forrædis skal [her a mot] segia lata eina messu hvern midvikudag í hverri viku æfinliga af helgum anda at [vidlogd]um tveim[nr] collectum af iungfrú Marie [ok] aullum helgum. Enn ef nockurn tima kann [ni]dr [at] falla saker einhverra naudzsynia eda [ef ber adra³⁾] helg]i æ midviku-

¹⁾ Stóð utan á bréfinn með „gamalle hende“. ²⁾ Hér á án alls efa að lesa svo sem hér er gert. Árni les svo: „gefit udi jungfrú Marie ha . . . s þa . . . me . . . cantuariensi“. Hrunakirkja var einmitt helguð guði, Mariu mey, Thomasi erkibiskupi, Þorláki biskupi og Katrinnu mey (shr. Dipl. Isl. II, Nr. 405). ³⁾ adra, sl. Árni í útfylling sinni, en á spássiu getr hann til að í eyðunni kunni að hafa staðið: eda annarrar helgi.

daginn suo eigi se sungin [þessi] skyldu messa. [þa s]e sagdar tæær j annarri [viku. svo skulu ok tinnd]ernar¹⁾ luk-
 azt af greindre iordu æfinliga lika sem adr. Sampykti
 þessa mina [giöf ok skilmala vir]duligr herra ok andaligr
 [fa]d[er her]ra Magnús med gudz nad biskup i skalholli.
 [ok þesser prestar ok prelata]r sira stefhan jonsson backa-
 larins arcium. þ[or]leifr stefhansson. sira sira
 jon olafsson. ok marger goder menn adrer badi lærder ok
 leiker.

Ok [til meire aud]syningar ok sannenna hier um
 se[tti] fyrgreindr herra Magnús med gudz nad [sitt inscigle]
 med minu inscigle ok þessara [fyr]greindra presta ok pre-
 lata insciglum fyrer þetta [bref skrifat i hru]na i hruna-
 manna hrepp midvikudaginn næsta epter festum
 anno domini [M.] cd.^o lxxx.^o octavo.

575.

18. Janúar 1489.

á Marðarnúpl.

VITNISBURÐAR um kaupmála Þorvarðs Bjarnasonar og Ingi-
 bjargar Ormsdóttur.

AM. Fasc. XXIX, 10, frumrit á skinni. Öll (þrjú) innsiglin eru
 fyrir bréfinu.

Vitnisburður vñ kaupmala þoruardz og jngibiargar.²⁾

Þat giorum vær gunnsteinn prestur asgrimsson. liotur
 þorleifsson. hakon eigelsson godum monnum kvnngt med
 þessu voru opnv brefe at vier vorum þar j hia savm ok³⁾
 heyrðvm æ æ mardarnvpe j uatzdal at þoruardur biarna-
 son feste sier ingibiorgu ormsdottur til legligrar eigenkonu
 med hennar iayrde ok laygbokarenar ordvm sem þar til
 heyra. Suo vissum ver fyrir full sannendi fyrr nefnder
 menn at suo felldur kaupmale var giordur æ audkulu-
 standvm j suinadal at fyrr nefndur þorvardur hafde til
 kaups vit ingebiorgv ormsdottur ec hundrada. þar j mot
 gaf margret gunnlavgsdotter dottur sinne jngebiorgu orms-

¹⁾ fyrst getr Árni sér til, að í eyðunni hafi staðið: viku. Hiermed
 skulu o. s. frv. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ³⁾ Svo.

dottur hundratt hundra(da). gaf þratt nefndur þorvardur opt nefndri jngebiorgu sextige hundrata af þeim tueim hvndrada¹⁾ hundrada er hann hafde til kaups vit haða. var þar til skilen jorðin bodvarsdalur er liggur j vopnafirde j hofstada þingum. Ok hier epter vilium ver sueria ef þurfa þicker ok til sannenda hier vm settvm vær fyr nefnder menn vor jnsigle ferer¹⁾ þetta bref giort ok vt gefit æ mardarnvpe j vatzdal sunnudagenn næsta fyrir²⁾ fabeani et sebastiane þa er lid(it) var fra hingadburd vors herra jhesu kristi þusund fiogur hundrud atta tiger ok ix ar.

576.

23. Janúar 1489.

á Hólum.

TYLFTARDÓMR, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um kærnu biskups til Þórðar Sveinbjarnarsonar út af kaupi biskups á Hólum í Laxárdal og Nesi í Fnjóskadal.

AM. Fasc. XXIX, 1, frumrit á skinni með öllum innsiglium, 12 að töl. — Apogr. 8315. — Fasc. XXIX, 2, transskr. á skinni frá 5. Júní 1489.

Holar j Laxardal og Nes j Fnjóskadal.³⁾

Þath giorum vær ion broddason. ion þorualdzson. ketill grimolfsson. olafur ingimundarson. ion ionsson. arni halldzson. andres ionsson. gudmundur ionsson. stigur ingimundarson. olafur ionsson. gudolfur magnusson ok magnus þorgrimsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uitu(r)ligt með þessu uoro brefi ath þa er lidith var fra hingatburd vors herra iesu christi þusund fiogur hundrud attatiger ok niu ar. faustudaginn næsta fyrir palmsessu j storustofunne heima æ holum j hialltadall uorum vær j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum faudr olafe með guds nad biskupe æ holum at dæma um þa ækiæru er biskupin kærði til þorðar sveinbjarnarsonar um þav iardakaup er þeir haufðu haft (æ holum) j laxardal ok nesse j njoskadal er biskupin sellði hola en tock uid ness

¹⁾ Svo. ²⁾ Svo: fyr'. ³⁾ Utan á bréfinu með forari hendi.

eppter fortolum ok beizlu sira sueinbiarnar þui hann sagði biskupnum iafngodar iardirnar at ollu. þui at til kalladri guds nad dæmdum uær fyr nefnder prestar stefnuna logliga ok þord sueinbiarnarson rettliga fyrir kalladan hier j dag en saker þess ad biskupnum var sakt af morgum dandimonnum at sv iordin næri betri er hann selldi en su er hann tock uid þui lett biskupin rida ok skoda iardinar fim presta. soro florig af þeim fullan bokareid ad þeim leitz eppter sinni skynsemi holar betri en ness. j annari grein uar suarit af sira katli grimolfssyne med fullum bockareide at biskupin fortock at kampa iordunum nema þær uæri iafngodar ath alln eppter þui sem sira sueinbiorn hafdi sagt þui fyrir þesse prof ok nitni sem fyr skrifut standa dæmdum uær fyrnefnder tolf prestar kaupit onytt ok ecki afl hafa ok iordina hola j laxardal æuinliga eign kirkiunar æ holum hedan af ok þord sueinbiarnarson skyll(d)ugan at fara af iorduni at næstum fardogum en tacka aptur sina iord ness j nioskadal. Ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder tolf prestar uor incigli fyrir þetta bref skrifat j sama stad deigi ok ari sem fyr seigr.

577.

6. Marts 1489.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af Viðvíkrdómi Ólafs biskups Rögnvaldssonar um Bjarna Ólason frá 14. Maí 1481.

AM. Fasc. XXVI, 10, frumtransskriptið á skinni. Eitt af innsigliunum er dottið frá; hin þrjú eru fyrir, en eitt af þeim er brákað.

Þath giorum uær ion þorualldzson. olafur ionsson. ion þorkellsson ok gudolfur magnusson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessv uoro opnv brefi ath nær hofum sied ok yferlesit domsbref vm biarna olason med heilum ok oskoddum hangandum inciglium suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr dómr Ólafs biskups frá 14. Maí 1481, DL, VI, Nr. 334].

Ok til sanenda hier um setum uær fyrnefnder prestar uor incigli firir þetta transkriptarbref skrifad æ holum j

hialltadal fostudagin næsta fyrir gregoriusmessu anno domini
 M^o cd^o lxxx^o nono.

578.

9. Marts 1489. á Þorleiksstöðum.

KRISTÍN Þorsteinsdóttir selr Guðmundi Jónssyni alla jörðina
 Þorbjargarstaði í Laxárdal fyrir tíu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXIX, 6, frumritið á skinni. Af þrem innsiglium er eitt
 dottið frá. — Apogr. 3818.

vm þorbiarnarstadi.¹⁾

Þat giorum ver²⁾ simon pöulson. nicholas jvssason.
 snæbiorn olafson godvm monnvm viturlikt med þessv vorv
 oppno brefi árvum efter gvds byrd þvsvnd fiogur hvndrvt
 áttatiger ok nív á. á þorleiksstaðvm j blavndvhlid
 manndagin næsta fyrir gregoriusmessu vorv vier j hia
 sávm ok heyrdvm á ord ok handaband þessara manna
 hwsfrv kristinar þorsteinsdottur ok af einni hálfv gvd-
 mundar jonsonar af annari at suo fyrir skildv at fyrr nefnd
 kristin þorsteinsdotter selde ádr nef(n)dvm gvdmundi jon-
 sýni jordina alla þorbiargarstade j laxárdal j hva(m)s kirkiv
 sokn jtavlvavsa med avllvm þeim gavgnvm ok gædvm er
 greindre javrdv fylger ok fylkt hefer at fornvm ok nýiv reka
 til skildvm ok avllvm hlunnendvm er hwsfrv kristin vard
 fremst eigandi at hier j mote gaf tíit nefndr gvdmundvr
 jonson þrúttnefn dri kristinv tiv hvndrvt med svo ordnvm
 fridleika sex malnytv kvgillde .iij. kyr ok .iij. asavdar
 kvgillde .x. savde gamla at havstlage fyrir .ij. hvndrvt ok
 .ij. hvndrvt j fvlvgilldispeningvm. skilde greind kristin
 þorsteinsdotter svara lagariftingvm á jorðvne en nefndvr
 gvdmvndr jonson halda sinv kavpe til laga. Ok til sann-
 inda hier vm setivm vier fyrr nefnder menn vor jncigle
 fyrir þetta jardarkapsbref er skrifat var j sama stad dag
 ok árv sem fyr seger.

¹⁾ Utan á bréfinu svo með fornri headi. ²⁾ v'it, frumbr.

579.

24. Marts 1489.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af dómi Jóns Sigmundssonar um Bjarna Ólason frá 24. Maí 1481.

AM. Fasc. XXVI, 12, frumtransskriptið á skinni, og eru öll innsiglin fyrir.

Þath giorum uær gudmundr ionsson. ion þorkelsson. eireckur sigmundzson prestar holabiskupsdæmis. ion þordarson. sueinn gudmundzson ok þormodur bergsson leickmenn godum monnum uiturligt. ath uær saum ok yfer lasvm domsbref med oskoddnm hangandum inciglum suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr Jóns Sigmundssonar um Bjarna Ólason frá $\frac{24}{5}$ 1481, Nr. 336 að framan]. Ok til sanenda hier um setum uær fyr skrifader prestar ok leickmen uor incigli firir þetta transkriptarbrief skrifad æ holnm j hialltadal manudagin næstan firir mariumessu j langafostu anno domini M.^o cd.^o lxxx.^o nono.

580.

22. Apríl 1489.

á Helgafelli.

AUDUN Jónsson kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um alla tiltölu til jarðanna Þverár, Gerðubergs og Bjarnarfoss.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar í 4to, bl. 129 a—b, nú í Landsskjalesafni 94², með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip af þessu bréfi með ártali 1489 er í AM. 252. 4to bls. 46; AM. 430. 4to bls. 5, og AM. Apogr. 1588; Landsb. 108. 4to bls. 34.

Audun selur Abotanam Halldore tilkall sem hann
atti thil Þuerðr. Gierdubergz og Biarnarfoss.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heýra senda Einar Þorolfsson. Einar Þordarson og Magnus Halldorzson Qwediu gudz og vora kunnugtt giorandi. (ad vier) vorum jhia saum og heýrdum ð ord og handaband þessara manna a Helgafelli j Helgafellzsueit 4^a dag j paskavijku Anno domini 1489. Herra Halldorz med guds nad Abota¹) ad

¹) Aboti, hðr.

Helgafelli af annarri alfu. enn audunar Jonssonar af annari ad so fyrir skildu ad fyrrgreindur Audun handlagdi abota Halldore kuittun¹⁾ og akiæruleusan gaf vm alla þa tiltolu og riett sem hann þottist til¹⁾ eiga til þessara Jarda er so heita Þuerfi og Gierduberg er liggia j Eyjahrepp og Biarnarfossar¹⁾ er liggia j Stadarsueit fyrir sier og ollum sijnum epterkomendum. klaustrino til æfinligrar eignar fyrr greindar Jarder. Hier fyrir lofode abotinn Halldor greindum Audune xij stikum klædiss. hundrad asmunda. fimm fiordunga kietil. x aura j bwsgagni og j tunnu miolz.

og til sanninda hier v̄m.

581.

29. Apríl 1489.

á Hóllum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XV, 24, transskriptið á skinni með öllum (fjórum) innsiglium.

transskriptum af logmanz vrskurdarbrefi.²⁾

Þat giorum uær gudmvndr ionson. olafur ionson. guduolfur¹⁾ magnusson. eirikur sigmvndtson prestar godvm monnum uiturligt at uær saum ok yferlasum urskurdarbref med heilu ok oskaudu hanganda jncigli suo lattanda ord eptor ord sem hier sægir.

[Hér kemr úrskurðr Brand's lögmauns Jónssonar frá 10. Nóv. 1463, DI, V, Nr. 345].

Ok til sanninda hier vm settum vær fyr nef(n)der prestar uor jncigle firir þetta transskriptarbref er skrifath var æ holvm j h(i)alltadal miduikudagin næstan firir philippi et iacobi. anno domini. m.º cd. lxxx. nono.

582.

30. Apríl 1489.

í Reykholti.

Jón Þorsteinsson kvittar Runólf Höskuldsson um andvirði jarðarinnar Lækjar í Melasveit.

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

Bisk. Skalb. Fasc. VIII, 4, frumrit á skinni og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2591.

Quittancia.¹⁾

Þat giore ek jon þorsteinsson godum monnum kunnigt með þessv minv opnv brefi at ek meðkennvnt at ek hefí fulla ok alla peninga vpp borid af runolfe hauskölldzsyni. firir jaurdena halfaþ læk. er liggr j mela kirkiu sokn. epter þui sem j kaup okkart kom suo mier vel anæger. þui gefur ek adurnefndr jon þorsteinsson. fyrr greindaþ runolf hauskaulldzson aurlungis kuittaþ ok akiærvlausan firir mier ok aullum minvm erfingjum epterkomendum. vm fyrr greint jardar verd. Ok til sannenda hier vm setta ek mitt jnsigle firir þetta kuitunarbref. skrifad j Reykhollte. fimtudagenn næsta firir festum apostolorum philippi et jacobi. anno domini. M.^o cd.^o lxxx.^o nono.

583.

2. Maí 1489.

í Utanverðunesi.

GUDRÚN Gunnlaugsdóttir samþykkir það jarðakaup um Skarðsdal, er Jón Sigmundsson hafði gert við Jón Þórðarson, fái hún aðra jörð jafndýra.

AM. Fasc. XXIX, 7, frumritið á skinni með öllum (4) innsiglium, sumum þó brákuðum. — Apogr. 3319.

Bref vm skardzdal i siglufirde.²⁾

Þat giorum uier sueinn oddzson. hafliði juarson. asmundr jonson og teitur olafson godum monnum niturligt með þessu waro oppnv brefi at æ tuegia postula messu filipo og iacobo vm vorit worv ver j hia saum og heyrðum æ ord og handaband jons sigmundzsonar af einne alfv og gudrunar gunlaugdottur kuino hans af anare alfu ath suo fyrir skilldu at greind gudrun j fyr sogdu handabandi vpplagði samþyckti og fullkomliga stodugt giordi þat sama kaup er jon sigmundzson hafði sellt joni þordarsyni jordina skardzdal er ligr j siglufirde epter þui sem gudrun adr

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. Þar stendr og: „aue maria gracia plena“.

[nefnd matti¹⁾ framazt og fulkomligazt med logum giora j suo mata ath greind gudrun gnnlaugxdotter skilldi sier af jone sigmundzsyni adra jord jafndýra skardzdal til fullrar eignar. Og til saninda hier vm settum vier²⁾ fyr nefnder men vor jncigli fyrir þetta bref er giort war j vtanverdu nesi deigi sidar en fyr seiger a sama are þa er lidit var fra hingatburd vors herra jhesu christi 00 iiii^c attatiger og ix ár.

584.

4. Júní 1489.

á Hólum.

TESTAMENTISBRÉF Jóns Þórdarsonar

AM. Fasc. XXIX, 5, frumritið á skinni. Af 6 innsiglium er eitt dottið frá. — Apogr. 8317.

vm skuggabiörg [giefen Holakirkju 1489.³⁾

Þath giorum nær snoolfur⁴⁾ sigurdsson radzmann heilagrar holakirkju. gudmundr ionsson. gudolfur magnusson ok eirikur sigmundzson. prestar holabiskupsdæmis. sueinn gudmundsson ok bodvar finsson leickmen godum monnum uiturligt med þessu noro brefe. at uær uorum j hia ok heyrdum a. at ion þordarson profentumadur a holum. heill at skynseme ok uite gaf j sitt testamentum heilagre holakirkin seir⁴⁾ til epterlætis .xx. hundrud j fridurdum peningum til ath ut luka ok afenda nu j fardogum. hier j mott skýlldi⁴⁾ hann sier af heilagri holakirkju ok stadnum sex alner klædis ok eina hud upp a hnort ar medan hann lifer. ok þa fædu sem gaumlnu dandi manni til heyrer ok honum uel bihagar sem er miok ok blantur fiskur. uar biskup olafur nær þessum giorningi ok hann samþyckiandi. Suo ok hier til gaf adur nefndur ion þordarson heilagre hola kirkju til æfenligrar eignar ok sier til saluhialpar j sitt testamentum til bænahallds ok olmosugiordar jordina skuggabiörg er liggur j deilldardal j hofs kirkju sokn. sem hann reicknar fyrir xx hundrud med ollum þeim gaugnum

¹⁾ [nefndi matt, frumritið. ²⁾ v'id, frumbr. ³⁾ Utan á bréfinu med fornri hendi; [moð hendi frá 17. öld. ⁴⁾ Svo.

ok gædum sem fyr greindri iordu hefer fylgt ath fornu ok nýv. ok hann varð fremst eigandi. skal hann hallda sialfur iordina medan hann lifer. holakirkia epter hans daga nema hann uilli¹⁾ fyrr afenda. heir¹⁾ til skilldi hann seir¹⁾ at liggia jn j kirkiunne fyrir sancte iohannes bidiande iumfru mariu at upphafe seir¹⁾ arnadarordz uid sin en sæta son drottenn uorn ihesum christum. sancte iohannes. goda gudmund ok alla guds hellga men. hier til er ek bidiandi alla ueralldarmenn at þeir fyrirgefi mier huad sem ek hefe j mote þeim brotit med ord odr uereck. ek uill giarna fyrirgefa ollum þeim sem j mote mier hafa brotit. ok til sannenda ok meire stadfestu hier um setur adr nefndur ion þordarson sit incigli med uorum fyrir þetta testamentvm bref hans er giort uar æ holum j hialltadal fimtudagin j fardogum.²⁾ En skrifad halfum manade sidar. anno domini 0. cd. lxxx. nono.

585.

5. Júní 1489.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBREÐ.

AM. Fasc. XXIX, 2, frumtranskr. á skinni. Af þremr innsiglium eru tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 3316.

Domur ad jorden holar j laxardal sie æfinlig
eign holakirkju.³⁾

Þat giorum uær snioolfur sigurdsson radsman heilagrar hola kirkiu olafur ionsson ok eirickur sigmundsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu opnu brefe. at uær hofum sied ok yferlesit domsbref þordar sueinbiarnar(sonar) suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr um Hóla í Laxárdal frá 23. Janúar 1489, Nr. 576 að framan].

Ok til sanninda hier vm setium vær fyr nefnder prestar vor inncigle fyrir þetta transkriptarbrief er skrifat var æ holum j hialltadal favstydagin næsta fyrir huita-svnnv. anno domini 0° cd^o lxxx^o nono.

¹⁾ Svo. ²⁾ D. e. 21. Mai. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

586.

8. Júní 1489.

á Ytri-Laugum.

HALLBERA Magnúsdóttir selr Jóni Arngrimssyni jörðina Syðri-Lauga í Reykjadal fyrir jörðina Mýlastaði í sömu sveit og nokkurt lausafé.

AM. Apogr. 2942 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali á kalfekinn“.

Þath giorum uier eirekr einarsson ion þorgilsson prest-ar. ion ionsson. þorsteinn einarsson. ion kolbeinsson ok ion eirekesson leikmenn godvm monnum viturlegt med þessv voru opnu brefi. ath þa er lidid var fra hingadbvrd uors herra ihesv christi þvshund. fiogur hvndrud. attatiger ok niu ar. vorum vier j hia. a greniadarstad i reykiadal midniku-dagenn næsta fyrir gregorivsmesso¹⁾ savm ok heyrdum a ord ok handaband þessara manna. ions arngrimssonar af einne alfu. enn hal(1)beru magnusdottr af annari. ath svo fyrir skildu. ath hallbera magnusdotter selldi ioni arngrimssyne iordena sydre lauga i reykiadal er liggr i einarstada kirkiu sokn til fullrar eignar. med ollvm þeim gognvm ok gæðvm sem greindre iordu fylger ok fylgt hefer ath fornvm ok nyv. ok hvn vard fremzt eigandi ath. enn hier i moth gaf adr nefndr ion arngrimsson adrnefndre hallberu magnusdottr iordena mylastadi i reykiadal er liggr i mvlakirkivsokn til fullrar eignar med ollvm þeim gognvm ok gæðvm sem greindre iordu fylger ok fylgth hefer ath fornvm ok nyv ok hann vard fremzt eigande ath. þar til kross med feste fyrir fiogr hvndrud ok kv ok asaudar kugilldi. skilde adr greindr ion arngrimsson sier ath ganga aptur ath iordvne mylastodvm an kæru eda sokn ef sydre langar geingi af med lavgvm. skyllde hvort vm sig. ion ok hallbera hallda adrgreindvm iordvm til laga sem keypte enn þat svara laga riptingvm er selldi. a adrgreindvm iordvm. Ok til sann-enda hier vm settvm vier fyrskrifader menn vor incigle fyrir þetta iardakavpabref er skrifat var a ytrum lavgvm

¹⁾ þ. e. 11. Marts.

i reykiadal manudagen i hnitavinnu úky æ sama are sem
fyr seger.

587.

9. Júní 1489.

á Móbergi.

PRÓFENTUSAMNINGR Þorvalds (búlands) Jónssonar við Ásgrím
ábóta á Þingeyrum fyrir Gottskálf Þorvaldsson, son sinn.

AM. Apogr. 469 „Ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratissime“. Dar með fylgir skýrsla nm frumritið og innsigli þess með hendi Páls Hákonarsonar. Frumritið var með líkri skript og bréf „sem giörð eru síðarét i Seculo XIV^{to}.“ „Originallinn af þessu brefe er nu [c. 1712] til storskiemmda trosnadir, og gót á honum hier og hvar“. Það, sem ekki varð lesið, hefir Páll tekið eptir afskript bréfsins með hendi Þorkels sýslumanns Guðmundssonar, því að þá varð bréfið alt lesið, og hefir Páll undirstrykað og undirpunktað þá staði i bréfinu, sem hann hefir tekið eptir afskript Þorkels eða með stuðningi af henni, en hér er það sett i hornklofa i útgáfunni. Frumrit þessa bréfs er nú (1901) komið i Landakjalasafnið með hinum öðrum fornu bréfum Þingeyraklaustrs, og er enn furðumikið eptir af því, og tvö fyrstu innsiglin enn fyrir því.

Bref vm reyke j hrntafirde.¹⁾

Jn dei nomine amen. Giordizt suo fellt profento kaup j millum þeirra herra asgrims abotta a þingeyrum með nittund ok samþýcke þess sama klaustrs konnentu brædra af einne alfo. en af annare þorvalldz jonson(ar) ok [g]otzskalks þorualldzson(ar) sonar hans. sem hier greiner. at nefndr þorualldr ok [gotzskalk] gaf med honum til æuenligrar uistar til þingheýra klaustrs fioritigi hun[drada. iordina re]yki j hruttafirde er ligr j stadar kirkio [so]kn fyrer [fiogr hun]drn[t ok tutt]ugo ok þar til atta malnýtu kugillde ok tuo gellðfiar [kugill]de [ok þriu] hundrut j koplum ok þriu hundrut j ollum peningum. skildi hann af [stadnum fyrir] gotzskalk uod ærliga ok sæmiligt bord sem adrer profentomenn. enn eignazt [alla] þessa peninga staduren efter handaband. ok lukazt at næstum fardogum atta kngillde ok þriu hundrut j koplum. enn odrum fardogum

¹⁾ Detta stóð á bréfinu með hendi, „sem ecke er riott gömul, ecke heldur ny.“

tuo kugillde ok [þar til skil]lde hann hafa til stadarens sæng ok kisto. skilide staduren eignast ef[ter hans dag huorttu]eggja en halda ferdugri sængine ok hafa rum i skala.

Vo[ro þessar kaup]uottar herman filipusson. olafur ionson. gudmundr eyuindz(son) ok ellen[dr obl]a[udz]son.

ok till sanenda hier um settu sin jnsigle med jnsiglum h[erra as]gri[ms] abotta ok konnentu brædra fyrir þetta bref skrifat a mobergi j [langad]al þridiodagen næsta fyrir barnabe apostoli. þa er lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu kristi þushund fiogr hundrud ætta tiger ok nio ar.

588.

21. Júní 1489.

á Hólum.

VITNISBURÐER Snjólf's prests Sigurðssonar um lúkning andvirðis Biaskerja Guðmundi presti Skúlasyni, er Ólafur biskup hafði að honum keypt, með þeim fleiri atriðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXIX, 8, frumritið & skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu. — Apogr. 3320.

medkiening Snioolf(s) prests að hann hafe luckt peninga fyrir Biaskier Gudmunde Skulasine.¹⁾

Þat giorer ek snioolfur prestr sigurðzson radzman a holum godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefe at ek medkennuntz at ek lutki²⁾ sira gudmundi skulasyne a uegna biskups olafs a holum he(i)llt fiar hundrad er hann sialfur med took ok svo bavd hann honum meire peñinga fyrir þa somo iord biasker. er hann selldi biskupin ok heilagre holakirkin suo sem þeirra bref þar um giort utt visar. suo ok feck ek honum naut fiogra uetra gamalt j þessa somo skulld en hann skiladi mier aptur halfum madnadi weinna. reid ek ok heim til hans þriar reisar um ueturin a biskup(s)ins uegna at giora utt af uid hann um fyr greint iardaruerd en ek fann hann ecki þui hann duldzit fyrir mier ok hans kirkia med ok hans þingu-nautar [messuna³⁾] ok allar tider kyndermessudag⁴⁾

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo. ³⁾ [messu | messuna, frbr. ⁴⁾ Svo.

sjalfan. fyrir þan skulld at hann uildi ecki finna mik. ok til sanenda hier um setta ek mit incigli fyrir þetta nitnisbvrðarbref er giort uar æ holum j hialtadaal sunnudagin næstan epter festum corporis christi. anno domini M. cd^o. lxxx^o. nono.

589.

24. Júní 1489. á Ási í Kelduhverfi.

KAUPMÁLABRÉF Sigurðar Dorleifssonar og Kristínar Finnbogadóttur.

AM. 354. Fol. bls. 88—89, skinnbók af Jónsbók, og er þetta ritað inn í bókina með gorðarlegri hendi um eða eptir 1600. — JSig. 143. 4to. bls. 170—172, skr. 1696. — Landsbókasafn 115. 4to I, 215 (sira Jón Haldórsson), og afskript þar af í ÍBfl. 126. 4to, bls. 299—301. — MSteph. 61. 4to bls. 22—24, skr. c. 1780. Við afskript sína ritar sira Jón í Hitardal „þessi Sigurðr var bróðir Teits í Glaumbæ“, og um ártalið 1509, sem hann stingr upp á: „Ita lego pro 1489, sed observetur, hvort Finnbogí hafí eigi verið orðinn lögmaðr fyrir annum 1490, og ef svo reynist, kann ártalið 1489 að standast . . .“ Það er nú staðreynt, að Finnbogí var orðinn lögmaðr 1485, og mun ártal þessa bréfs byggjanlega vera 1489. Bréf þetta er prentað í Skýringum Páls Vidalíns yfir fornryði Jónsbókar, Rvík 1854, bls. 205—206, og þar með laung rannsókn um lögwillur bréfsins. Sbr. kaupmálabréf frá 11. Sept. 1485 — 20. Apr. 1486 (Nr. 489 að framan).

Huad Gagngialld og Gíof er með ríettu.

Aullum monnum sem þetta Brief sia edur Heyra senda Einar prestur Benidichtson. Jon Gudmundson. Grijmur Jonson. Brodde Sigurdson. Ormur Jonson. Stalle Sigurdson. Steinn Steynmodson. Eyolfur Þoruardson. Þorolfur Brandson og Ketill Gijslason kuediu Gudz og sijna. kunnugt Giorande. þa Lided var fra Guds Burdi 1489¹⁾ Jonsmess^o Baphtiste vñ vorid j Ase j Øxarfyrde j kellduhuerfe vorum vier hia heyrðum og sðum æ ad Sygurdur þorleifson keyptte Kristijnu Fimbogadotter sier til eiginkonu eptter þui sem Gudz Løg seigia med ræde og samþycke fimboga Jonsonar

¹⁾ leiðrétt; 1589(!) 354, 143, Fornryði; 1509 (eptir getgátu) 115, 126; 1510, 61.

Logmans fodur hennar með so felldu flekaupe og skilmála. J fyrstu að nefndur sigurdur hafði til kaups og eiginords við sagða Christinu alla þá peninga sem þá átte hann j föstum eignum og Lausum. reiknade hann það iiije¹⁾ hundrada. Hier j mot Gaf Greindur fimboge dottur sinne Kristijnu iij Jarder er so heita Ska(r)d huaður Vatzhorn. er liggia j Haukadal j Vatzhorns kyrkiusokn j²⁾ lxc og þar til önnur lxc j frijðum peningum og ofriðum. Gaf Sigurdur Kristijnu lxc j Tilgiöf enn xxxc j Beckiargiöf og morgungiöf. huad er³⁾ kallast gagnialld og Giöf. skyllde hun eignast [j þessa [giöff Jördina⁴⁾ mærstade með Grund að skylldre. er liggia j vassdal og þar til so mikla peninga j Griðum og þingum að reiknast Giafernar með Jördunum til nijutju⁵⁾ hundrada. Giordu þeir fimboge og Sigurdur so fellda skilmála a mille hanz og Christinar að fimboge skyllde og kiöre að Kristin skildd vera helmingakona j Gard Sigurdar með so tilskildu að þaug lögdu þá j fielag 'alltt það er þaug attu þá edur eigande kynnu að verda með erfidum edur odrum hlutum vnder þá Grein og skyring sem riettar Bot. H. K. wt vijsar með þeim arftökum. að huortt þeirra vñ sig skylldi eiga við annað alla hölfu peninga fasta og lausa. Enn Erfingiar take allan hálfa helming annan huertt sem firr kann fra að falla. enn ef þaug eiga ej Borñ eptter sig. þá skal það sem eftter⁶⁾ lifer Taka auk sijns⁷⁾ helmings fimtta hlut j Löggiöf af þess peningum er fra er falled. [for þesse Görningur⁸⁾.

590.

1489.

á Alþingi.

SAMPYKT Magnúsar biskups í Skálholti (Eyjólfssonar), Eyjólfis lögmans Einarssonar og Diðreks hirðstjóra Pinings um tíundagjald, legkaup, liksaungseyri, oliunarkaup, Rómaskatt, heytollagjald, kirkjugarðsgerð, og um það, hve fjölmennir fyrirmenn megi riða um land (sbr. DL, VI, 307).

¹⁾ 7 hundr., Fornyrði (án efa rangt). ²⁾ sl. Forn. ³⁾ eð, Forn. ⁴⁾ [61; j þessa jörd (!) 354; þessa jörd, hin. ⁵⁾ 354, 61; tíntú 115, 143, 126, Fornyrði. ⁶⁾ sl. Forn. ⁷⁾ þess, Forn. ⁸⁾ [354,61; sl. hin.

Af því að þessi samþykt er nú ekki til í neinum vel gömlum né göðum afskriftum, og af því að afskriftum hennar ber mjög á milli á ýmsan hátt, hefir hér orðið að prenta hana eptir hverju handriti fyrir sig á sama hátt sem farið hefir verið með önnur skjöl hér í safninum, er líkt stendr á með, og er það sá eini vegr til þess að útgefa nokkurn veginn tæmandi slíkar skrár. En svo er varið afskriftum þessarar samþyktar, að eingin vissa er fyrir því, að hún sé heil í neinni þeirra. Einna fylst er samþyktin eins og hún er prentuð hjá Magnúsi Ketilsyni I, 389—390, en sá texti styðst ekki við neina afskrift, sem fyrir mér hefir orðið. Ekki er heldr að sjá, að Finur biskup hafi haft fyrir sér neina vel göða afskrift, þar sem hann tilfærir efni þessarar samþyktar í Kirkjnsögn sinni II, 490; ekki verðr heldr mikið ráðið af Crymogæa Arngríms prests, Hamb. 1609, lib. III, 142, og langt virðist vera síðan að til hafa verið góðar afskriftir af samþykt þessari. Um ártal hennar er þess að geta, að margar af afskriftunum árfæra hana alls ekki, og meðal þeirra er sú eina skinnbók, sem hún er nú á, og heldr elztn afskriftina. Elzta afskriftin, sem ártal stendr í, er frá c. 1600 (E); árfærir hún samþyktina til 1489, og henni fylgja flestar aðrar afskriftir í því, sem annars hafa nokkurt ártal (L, M, N, O, P.) og að nokkru leyti R); kemr ártalið 1489 vel heim. Ártalið 1487, sem ein af betri afskriftunum hefir (I), gæti og staðizt, en ártalið 1493, sem að upphafi hefir staðið í Q, verðr ekki fært til sanns vegar, því að þá eru þeir báðir dánir Magnús biskup og Diðrek Píning, og Stephán Jónson orðinn biskup fyrir tveim árum. Umtalsmál gæti það verið, hvort þessi samþykt kynni ekki að vera frá 1479, einmitt sama ári og klerkasýndale Magnúsar biskups rétt fyrir þing, því að einar fjórar greinar í þessari samþykt koma að efni til nokkurn veginn heim við greinar í prestastefnusamþyktinni í Skálholti 25. júní 1479 (DI, VI, 207). Væri þá að skoða prestastefnusamþyktina sem undirbúning undir alþingissamþyktina, og að visu gæti það staðizt, að því er Píning snertir, því að 1479 hefir hann haft hirðstjórn hér á landi. Aþtr er það hæpna, hvort Eyjólfur Einarsson hafi verið orðinn lögmaðr það ár, og einkum er það á móti því, að þessi alþingissamþykt sé frá 1479, að engin af afskriftunum færir hana til þess árs.

Þess er enn að geta, að niðrlagi samþyktar þessarar nm það, hve fjölmennir fyrimenn mætti riða nm land, hefir stundum verið blandað ranglega saman við réttarbot eina Magnúsar konungs Eiríkssonar (Sjá Norges gamle Love III, 194, Nr. 107; IV, 421; Dipl. Isl. II, 645).

A.

A. M. 170A 4to, bls. 37, skinnbók skr., c. 1570.

Samþ(yckt).

Uier magnus med gudz myskunn biskup j skálhollte.

Eyjulfur einarsson laugmann sunnan og austann æ islande. Didrik¹⁾ pining hirdstjore ok haufudzmann yfer allt island giorum godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefe. at uier hofum samþykkt og j log tekit æfennliga hiedann af j almenneligre prestastefnu oc æ alþinge.

J fýstu at lukazt skulo allar tiunder af þeim iordum sem fallit hafa under kong og biskup. hiedann af æfennliga fra .xx. uetrum.

Jtem skal vera .xuiij. alna sekt æ legkaupe oc liksaungseyri ef þessu er halldit.

Jtem .xuiij. alnar æ heytolle. og lukizt af huerium þeim sem æ iordu býr utan þar sem prestz setur er.

Jtem .xuiij. alna sauk huer sem fornæmizt at giora kirkingard um graptar kirkiu.

Jtem uar þat og samþykkt at biskup ride med xiiij. mann j uisitacio. og þa skylldu þeir taka tuifalldann rett Logmadur uid .x. mann. Hirdstjore uid .x. mann. Nefndarmenn til alþingis uid þridia mann. Officialis uid uij. mannu. Profastur uid .v. mann. Sýslumadur uid .u. mann. Skulu þesser menn uera aller anefnder ok taka tuiefalldann rett ef þeim uerdr med aufund misþýrmt.

B.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol., bl. 134b—135a, skr um 1600. Eptir þessu handriti hefir Magnús Ketilsson látið prenta þessa samþykt í Lagasafni sínu I, 75—76.

Alþingis og prestastefnu samþykkt Anno 1489

wm tíjvnder æ þeim jaurdum sem fyrir

xx arum hefdu fallid vnder kong og

Biskup oc þadan fra fiellj. Jtem

seckt æ heytolli og ffleira.

Wier Magnus med Gudz myskun biskup j Skalhollte Eiolfur einarson Laugmann sunnañ og austañ²⁾ æ islande didrik pining hirdstjore og haufudzmann yfer allt Jsland. gjaurum godum maunnum kunnigt med þessu voru opnu

¹⁾ Didrid, skinnb. ²⁾ vestañ, hdr.

breft. ad wier haufum samþeykt og j lang tekid æninliga hiedan af j almennilignm prestastefnum og æ alþinge.

J fyrstu ad lukast skulu allar Tjunder af þeim jaurd-
nm sem fallid hafa vnder kong og biskup hiedan af æuin-
inliga. fra xx vetrum.

Jtem skal wera xvijj alna sekt æ heytolle og lnkast af hnerium sem æ jaurdu byr. vtan þar sem prestsetur er.

Jtem xvijj alna sauk æ huern sem fornæmist ad giaura kyrkingard um graptarkyrkin.

Jtem var þad og samþýktt ad biskup rjide med xijj mann j wisitatu¹⁾ og skilidu þeir taka tuefalldañ riett. laugmadur vit x mann. hirdstjori uid xunda mann. nefndarmenn til þjngs vit ij men. oficialis uid iij men. profastur wid v mann. Skulu þesser menn vera aller anefnd-
er og taka tuefalldañ riett ef þeim werdur med aufund misþjrmtt.

C.

Landsbókasafn 67. 4°, bl. 79 a—b, og bl. 18 (= b.), skr. c. 1620.

Byskups og Hirdstjora og Lögmans samþeykt vm Legkaup. Lijksöngseyrer og heytolla.²⁾

Vier Magnus med Gudz³⁾ nåd Biskup j Skalhollte. Eyolfur Einarsson. Lögman Sunnann og Anstann ð Jslandi. Didrek pining [hirdstjore og⁴⁾ hofudzman yfer Jsland. giörum godum mönnum knnugt med þessu vorn opnu brefe. ad vier höfum samþeykt og j lög tekid æfinliga hiedan af j Almennelegri prestastefnu [og⁴⁾ ð alþinge [j sumar⁵⁾.

[J fyrstu ad lukast skulu allar tjunder af þeim iördum sem falled hafa vnder kong og Byskup hiedan af æfinliga fra xx vetrum.

[Jtem skal vera⁶⁾ xvijj alna seckt ð Romaskattz⁷⁾ halldi og legkaupe og oliunarkaupe og lijksaungs halldi. xvijj alner ð heytolls halldi. og lnkist af huerium þeim ð jordu byr. fyrir vtan þar sem prestzsetur er.

¹⁾ wistariju, hdr. ²⁾ Gömul samþeykt vm tolla prestanna. vm kirki-
gardz giord og seckt þar ð b. ³⁾ myskun b. ⁴⁾ [sl. b. ⁵⁾ [b. v. b.
⁶⁾ [Annad ad vera skal b. ⁷⁾ b. sl. um rómaskatt, en að öðrn leyti er
efni greinarinnar sama og i a.

xviiij alna seckt huer sem firiræmist ad giora kirkiu gard vpp¹⁾ til gryptar.

Jtem var það samþykkt ad Byskup ridi vid xiiij mann i visitatiu. og skylldu þeir taca tuefalldaun riectt. Lögmadur vid x. mann. Hirdstiore vid x. mann. nefndarmenu til þings vid þridia mann. Officialis vid vij. mann. Profastur vid vta mann. syslumadur vid fimta mann.²⁾

Skulu þesser menn aller vera ðuefnder og taca tuefalldann riectt. ef þeim verdur med hugmod eda ófund misþyrmt. et cetera.

D.

ÍBfél. 309. 8vo, bl. 107—108 (Öxnafellsbók), skr. c. 1620, með hendi Ara Magnússonar i Ögri.

Vier |o-| |o-| s(ou) med Gudz (næd) Biskup j skalholtti. Eiolfur Einarsson Langmann sunnan og austan a Jslandi. Didrik þijning hirdstiori og Hauffudzmaun yffer alltt Jsland. Giorum Godum monnum kunnugtt med þessu woru opnu Bresi ad wier hofum samþykkt oc Langtekit æfiulega hiedan af j almenniligri prestastefnu æ alþijngi.

j firstu grein ad lukast skulu allar tiunder af þeim Jordum sem fallid hafa wndir kong og Biskup hiedan af æfinlega fra. xx. wetrum.

Jtem skal wera .xviiij. alna secktt a legkaupi lijksaungs Eyrir. suo oc liostolli ef balldit er oc lukist eiru heitollur af huerinn þeim sem a Jordn Byr. fyrir wtan þar sem prestssetur er.

sama secktt er a þeim sem foruæmist ad giora kirkiu gard til greptrar.

Jtem war oc samþykkt ad Biskup ridi med .xiiij. mauu. Langmadur med .x. maun. hirdstiori med xwada mann. Officialis wid [vij. maun]. Syslumenu wid .v. mann. Nefndarmenn til þings wid þridia mann. profastur wid .v. manu.

skulu þessir menu allir wera auefnder og taka tuifalldan Riectt. ef þeim werdur med hugmod og aufund misþyrmtt.

¹⁾ b. v. ð. ²⁾ Til þessi síðasta grein er að efni hin sama i b og a, nema nokkru ófyllri i ð.

E

Dómabók, sem eg á, í 4te, bls. 74—75, skr. e. 1630—40, komin til min frá Hannesi ritstjóra Þorsteinsyni.

Samþykkt í Skálholtti.

Wier Magnus með guðz myskun biskup í Skálholtti. Eiolfur Einarsson. logmann sunnañ og austan á Jslandi. Didrich Pijning hirdstjóri og höfudzmann yfir allt Jsland gioruñ godnuñ monnum kunnigt með þessu woru opnu brefi. að wier hofum samþickt og logtekid æfinlega hiedan af á almennilegri prestasteffnu og á alþjngi.

í firstu grein að lwckast skulu allar tjundir af þeim jorðnum sem fallid hafa nndir kong og Biskup hiedan af. æfinlega frá xx wetrum.

Jtem skal nera xvij alna sekt á römaskattz halldi. legkaupi og lijksaungz halldi. xvij alner á heitollz halldi. og lvka af huorium þeim er á jördu byr. fyrir utan þar sem prestzsetur eru.

Jtem xvij álna sekt. huor sem fyrirnæmist að giöra kirkingard ef hann er tilkrafður¹⁾.

Jtem nar þetta og samt ekid. að Biskupinn ríjdi uid xijja mann j wisitatin. og þá skilldi þeir taka tvófalldañ rett. Logmadur uid x^a mann. Hirdstjóri wid x^a mann. nefndarmenn til þjngz uid ijja mann. Officialis wid vij^a mann. Profastur wid v^a mann. Syslumadur uid v^a mann. Þessir menn sem nu eru nefndir þeir taki aller tnófalldañ rett. ef þeim werdur með hugmod edur ófund misþirmt²⁾.

F

Eptir dómabókarbroti skr. e. 1650, er eg fékk ²⁴/₁₀₀ 1896 frá séra Arnlfóti Ólafssyni á Sauðanesi.

Synodalia.

Þessa Articla sette Magnus Biskup og Didrich Pijning hyrdstjore og Eiolfur Einarsson lögmadur.

¹⁾ Neðanmáls ritir Bjarni amtmaðr Þorsteinsson (1828): „nonnulli: Jtem eru allir skyldugir fátækum að fylgia og lika þeir. sem bygd ból halda“. Sbr. G. ²⁾ Hér ritir Bjarni amtmaðr Þorsteinsson neðanmáls (1828): „nonnulli: er þetta bodid bædi prestnum og Syslumönnum að hafa og halda æfinlega, segja og lesa fyri sinnum undirmönnum“. Sbr. R.

1. Ad Ivkast skule tijundir af öllum þeim jörðum sem fallid hafa vndir kong og Biskup hiedan af æfniliga fra 20 vetrum.

2. Jtem skal vera xvij alna secktt á Romaskatts halde. Legkaupe. og lijksaungseyrer. ef halldinn er. og eins á heytolls halde. og Ivkest heytollur af huörum þeim sem á jörðu Býr. fyrir vtañ þar sem prestssetur er.

(3.) Jtem skal vera xvij alna secktt á huör(i)um þeim sem fornæmest ad giöra vpp kirkiugard til greptrunar. ef hann er krafður.

(4.) Jtem ad Biskup rjde ey fiölmennare j Visitatiu enn vid xij mann. Lögmadur og hyrdstiöre vid x. mann. officialis vid vij mann. Profastur vid .v. mann. og syslumenn eins. Prestar og lögriettumenn vid iij mann. Og take þessir allir tuöfalldañ riett ef þeim verður med öfund misþyrmt j synne niettferdugre reysu. til og fröó.

huörriar fyrr nefndar greiner vier höfum lögtekid ad halldast skule hiedan af æfniliga.

G

MSteph. 61. 4to, bls. 83 (Blákápa) skr. c. 1650. — ÍBfél. 815^B 4to, bl. 158, skr. c. 1650, með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar (d. 1652).

Samþykt Biskups Magnusar. Eyolfs Logmans og¹⁾ Didrichs Þjnings á Presta Steffnu a alþijng.

Ad menn taki þa ei j Bygder. sem þeir vita eingin deñle a ad sieu (ad) skilum kiender.

ad lukest tijunder a ollum þeim jörðum sem falled haffua vnder kong og kirkiu fyrir xx vetrum æ hiedan af.

ad²⁾ a Lijksaungs og heytolls halldj og kirkiu gards giord ad fornæmast. Skulj vera .xvii. alna sekt a huoriu.

³⁾Ad aller sieu skillder fatækum ad filgia og ljfga sem Bygd Böll hallda.

Ad Byskup skilldj Rijda j visitatiu med xij. mann. [Officiall vid vij. mann⁴⁾] Logmadur og hirdstiori vid x. mann. Nefndarmenn til þjng(s) vid iij. mann.⁵⁾ Profastur og Syslumadur vid v. mann.

¹⁾ sl. 815. ²⁾ Jtem 815. ³⁾ og b. v. 315. ⁴⁾ [sl. hér 315 ⁵⁾ 815 setr hér inn um officialis sambl. 61.

Skulv þessar aller ðneffnder vera og taka tvefaldan riett. ef þeim verður með Öfund misþyrmt ednr hugmód.

II.

Ny kgl. saml. 1847. 4to A. bls. 49, 114; C bl. 54, með hendi séra Guðbrands Jónssonar í Vatnsfirði 1669.

Magnúsar biskups.

Vér Magnús með guðs miskun biskup í Skálholti, Eyjólfur Einarsson lögmann sunnan og austan á Íslandi, Díðrich Píning höfuðsmaður yfir öllu Íslandi gerum góðum mönnum kunnugt, með þessu voru opnu bréfi, að vér höfum samþykkt og lögtekið æfniliga héðan af á almennilegri presta-stefnu á alþingi:

¹⁾ Að lúkast skuli allar tiundir af þeim jörðum, sem fallið hafa undir kong og biskup héðan af æfniliga frá xx vetrum.

Annað: að vera skal xvij ára sekt á legkanps, lík-saungseyris og heytolls halldi, og lúkist heytollur af hverjum þeim, sem á jörðu býr, fyrir utan þar sem prestsetur er.

Þriðja: sama sekt er á þeim, sem fornæmast að gera kirkjugarð npp til greptrar.

Fjórdá: var samþykkt, að biskup riði við xij. mann. lögmaður við x. mann. hirðstjóri við x. mann. officialis við vij. mann. sýslumaður við v. mann.

Skulu þessir menn allir vera án nefndar(!) og taka tvöfaldan rétt, ef þeim verður með hugmód og öfund misþyrmt.

I.

ÍBtel. 125^A 4to, bl. 33b, skr. c. 1680 eða fyrri.

Samþykkt vm tíjvndir af kongs Jordum [anno 1487.²⁾

Wier Magnus med gudz nad Biskup j skalholtti. Eyolfur Einarsson Lögmann fyrer sunnan og austan a Jslandi. Didrek Pijning Hirdstjori og Hoffudzmann yffer allt Jsland

¹⁾ sem er b. v. 49, 114. ²⁾ [bætt við með dekkra bleki, en með sömu eða samtíða hendi.

giorum godum mounum kunnugt med þessu woru opnuu Breffi. ad wier hoffum samþyckt og logtekid æffinnlega hiedann af a almennelegre prestasteffnu og a alþijngje.

Fyrst ad lucka allar tijnuder af þeim Jördum sem fallid hafa wudir kong og Biskup hiedanu af æfynnlega fra xx. arum.

J auuann mata skal wera .xviiij. alna sekt á Lijksongs og Legkaups og Heitolls halldi og lukist heitollur af huorium þeim sem a Jordu byr fyrir wtanu þar sem prestsetur er. Sama sekt er a þeim sem ad fornæmast ad giora kirkiu-gard vpp til graptrar.

J þridia Lægi var samþycktt. ad Biskup Ridi wid .xiiij. mann. Logmadur uid .x. mau. Hirdstiori og Officialis wid .viiij. mann. Syslumadur wid .v. mann. Neffndarmenn til þijngs wid þridia manu. Profastur wid .v. maun.

Skulu þessu allir meuu vera neffndir og taka tuofalldann riect Eff þeim verdur med ofund misþyrmt Edur hugmod.

K.

ÍBfél. 125B. 4te, nr. 60, skr. c. 1680.

Samþýct j Skalhollte.

Wier Magnus med gudz náð Biskup j Skalhollti. Eyolfur Eijnarsson Lögmann sunuann og austan a Jslande. Dydre[c]h þijning Hirdstiore jfer Jslande giorum godum monnum kunnugt med þessu voru opnu Briefe ad vier hoffum samþyckt og logtekid æfynnlega hiedan (af) uu a prestastefnu halldast skule.

J firstu greiu ad lukast skule tijnud af ollum þeim Jordum sem fallid hafa vnder kong og Biskup hiedan af æfynnlega fra .xx. vetrum.

Jtem skal vera .xviiij. alna sekt a Romaskattz halde og Legkaup(i) og lijksauugs Eyrer ef halldiun er og einz a Heytollz halde. og lukist heytollur af huorium þeim sem a Jordu byr fyrer vtan þar sem prestsetur er.

Jtem skal vera .xviiij. alna sekt a huorium þeim sem for-

næmist ad giora vpp kirkiugard til greptrnnar ef hann er til kvaddur.

Jtem ad Bisknp rijde ei fiðlmennare j sijna Visitatin reijd enn vid .xij. mann. Logmadur vid .x. mann. og so systlumadur. Logriettumenn vid þridia mann. og skuln þesser menn aller taka tuofalldann Riett ef þeim verdur med of- und misþyrmt a sinne Riettferdugre Reijsn til Logþijngis eda fra.

L.

ÍBfél. 315A. 4to, bls. 75—76, skr. c. 1680. Advocates Library Edinb. 21,3,10. 4to, skr. c. 1750 (=315A).

Vm Tiunder af kongs jórdum a(l)þ(ingis)
s(am)þ(ykt) 1489.

Ver Magnns Biskup j Skalholti og Eyolfur Einarsson Lógmann synnan og austan a Jslandi og Didrich Pining hirdstiori og Hofudzmann yfer allt Jsland giornm godum mǫnnum kunnugt ad ver hófum samantekid og j lóg sett æfinnlega hedan af j almennilegum prestastefnum og a alþinge.

J fyrstu ad lnkast skuln allar tinnder af þeim Jórdum sem fallid hafa vnder kong og Bisknp hiedann af æfinnlega fra .xx. vetrum.

Jtem skal vera .xviij. alna sekt á heytolli. og lukist af huorium sem a Jordn byr. vtan þar sem prestz setur er.

Jtem .xviij. alna sekt á huorn sem fornæmist ad giora kirkingard vmm Grafftar kyrkinr.

M.

Landsbókasafn 91. 4to, bl. 84a með hendi séra Hannesar Björnssonar i Saurbø c. 1680.

Alþijngis og presta Stefnu Samþykter Anno 1489.

Wier Magnns Bisknp j Skáhlholte og Eyolfur Ejnars- son Lógmann sunnañ og austañ á Jslande og Dydrich Pijn- ijng Hyrdstiðre og Høfudzmann yfer allt Jsland giörum gödum mǫnnum kunnugt ad vier hófum samañteked og j

Lög sett æfinliga hiedaþ af j almennelegnum prestastefnum og á Alþingi.

J fyrstu ad Lukast skulu allar tignnder af þeim Jörðum, sem falled hafa under kóng og Biskup hiedaþ af æfinliga frá .xx. vetrum.

Jtem skal vera .xvii. alna sekt á Heytolle og lukast af hvörum sem á Jörðu Byr. utaþ þar sem prestsetur Er.

Jtem .xvii. álna sök á Hvörn sem fornæmest ad giöra kyrkingard um Graftarkyrkiu.

N.

Íbél. 79. 4to, bls. 306, skr. c. 1690.

Samþykt Vm tignnder af kongs og kyrkiu Jordum.

Vier Magnus Med guds Naad Biskup j skálholte og Eyolfur Eijnarsson logmann fyrer sunnann og austann á Jslande. Didrich þinging hirdstjore yfer allt Jsland giorum goodum monnum kunnugt med þessu voru opnu briefe ad vier hofnum samþickt og logteked æfinnlega hiedann af á almennelegre prestastefnu og á alþingi.

1. ad lukast skule allar tignnder af þeim Jörðum sem falled hafa vnder kong og Biskup hiedann af æfinnlega fra 20 vetrum.

2. skal vera 18 alna sekt á legkaupz. liksaungz og heytolla halde. og lukest heytollur af huorium þeim sem a Jörðu byr fyrer vtann þar sem presturinn er. Sama sekt er á þeim sem fornæmast ad giöra kyrkingard vpp til grafitrar. et cetera.

O.

Landsbókasafn 101. 4to, bls. 103—104, með hendi séra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1730.

Anno 1489.

Vier magnus med gudz mýskun Býskup i Skálholte. Eyolfur Einarsson Lógmadr sunnan og austan á Jslandi. Didrich Þinging hýrdstjore og hýðfudzmann yfer allt Jsland giörum göðum monnum kunnugt með þessu voru opnn

briefe. ad vier hófum samþyckt og lógtekid æfinliga hiedan af á almennilegri prestastefnu a alþinge.

J fyrstu ad lukast skule allar tijunder af þeim Jórðum. sem fallid hafa under kong og Biskup æfinliga fra .20. vetrum.

Jtem skal vera xvij alna sekt á Rómaskatti. ef ei er golldinn.

xvij alnir á heytolli ef ei er golldinn. og takist af hvórium. sem á Jórðu byr.

Jtem xvij alner hvór sem fornæmist ad gióra ad kyrkiugardi ámintur af kyrkiubonda eda preste.

Líksóns Eyrrer skýlði vera vj alner vóru. og gialldast effter sierhvörn. nema effter fátæka. Enn Eindage á honum þann fimtudag viku. sem síórar vikur eru af sumre. enn hvór sem ei hefur golldid. sekur xvij alnum. eins og á legkaupe. ef því er halldid.

P.

Landsbókasafn 62. 4to, bl. 27b—28, skr. c. 1730—40.

Vm Tijunder af Kongs Jordum Alþingis samþickt 1489.

Vier Magnus byskup j Skólholte og Eyolfur Einarsson Lógmann Sunnañ og austañ a Jslande. og Didrich Pining Hyrdstióre og Hófundzmann yfer allt Ysland giórum góðum Mönnum kunnugt. ad vier hófum Samañtekid. og i Lóg sett æfeñlega hedañ af j almennelegum prestastefnum og a Alþingje.

J fyrstu ad Lukast Skulu allar Tijunder af þeim Jórðum. sem fallid hafa under kong og Byskup hedañ af æfeñlega fra xx Vetrum.

Jtem Skal Vera xvij alna sekt a Heytollj og Liukast af hvórium sem a Jórðu byr utañ þar sem prestzsetur er.

Jtem xvij alna sök a hvörn sem fornæmest ad gióra kyrkiugard um graffarkyrkiu.

[Alþingis Samþyckt.

Af Magnuse Byskupe. Eyolfe Einarssyne Logmanne sunnañ og austañ og Didreck Pyning Hyrdstiora. og ollum almúga æfeñlega Lógteked. a medal annars. ad hvór sem

fornæmest kyrkingardz giörd amintur af kyrkiubönda eda preste. skal vera sekur iij aurum.

Jtem af sömu yfermönnum dæmt ad Lyksaungs Eyrer skyllde gialldast efter sierhvörn. nema efter Fátæka.¹⁾ er vj al. vöru. Enn eindage þann fimta dag viku sem iij Vykur eru af Sumri. Enn hvör sem ey hefur gollded, sekur 3 aurum.²⁾

Q

Landsbókasafn 832. 4to bls. 236, skr. c. 1740—50 (JP).

Sambíkt um Tiunder af kongs og kirkiu
Jordum 1493.

[Magnus biskup var fyrir Stephan um það leite 1489³⁾

Uer Magnus med guds myskun biskup i Skalhollte. Eioffur Einarr(sson) Logmann firer sunnañ og austañ á Jslande. Didrich Piñing hofudsmann yfer ollu Jslande giorum godum mönnum kunnugt med þessu voru opnu briefe. ad vier hofum sambíkt og logteked æfinlega hiedañ af á almennelegre prestastefnu á alþinge. ad lukast skule allar tjunder af þeim Jordum sem falled hafa vnder kong og biskup hiedañ af æfinlega fra xx vetrum.

annad ad vera skal xvij alna seckt á legkaups og lyksaungs Eyrer og heytollshalde og lukest heitollur af huorium sem á jordu biggia firer utañ þar sem prestsetur er.

Þridia⁴⁾ sama seckt er á þeim sem fornæmist ad giora kirkingard upp til grafrær.

Fiorda⁵⁾ Var sambíkt af Biskupe. ad hann Rijde vid xij mann. logmadur vid x. hjirdstjore vid x. officialis vid 8. systlumenn vid v. skulu þesser aller menn vera anefnder. og take tuofalldañ Riett. ef þeim verdur med hugmod og ofund misþýrmt.

¹⁾ [virðist sem ritari handritsins hafi tekið þetta eptir annari bók en hið fyrri, þar sem þetta hefir staðið fyllra. ²⁾ Sbr. ljóstolla samþyktinga gömlu 1265, Dipl. Isl. II, bls. 14. ³⁾ [á spásáfu. ⁴⁾ 3, hdr. ⁵⁾ 4, hdr.

R

Lagasafn Magnúsar Ketilssonar I, 389—390 eptir „et temmelig got Apographum Membrane“, og hefir eingin samkynja afskript fundizt, og verðr því hér að prenta beint eptir þessari bók. Eptir henni er samþykkt þessi áðr prentuð í Lagasafni handa Íslandi I, 38—39.

Samþykkt Magnúsar Byskups og Hirdstjórans.

Ver Broder Magnus med Guds Nad byskup i Skalholt. Eiolfr Einarsson Lögmann sunnan og avstan a Jslande. Didric Pining Hirdstjore og Hofudsmadr yfer allt Jsland giorum godum maunnum kunnugt ad ver haufum samþykkt og æfenlega lögteked bedan af i almeannilegre Presta-Stefnu.

Jn primis fyrstu grein at Mariu Messa, su sem er einne nott epter Ceciliu Messu a vetrinn og kallaz præsentatio Marie virginis, skal haldaz ad faustu og helgehalde sem Mariu Messa sidare a havstin.

J annarre grein ad ingen take þa menn i byggder ne vister, sem þeir vita einge deile a ad þeir se skilamenn.

J þridiu grein ad lukaz skule allar Tiunder af þeim Jördum, sem fellu under Kong og Kyrkiu og falled hafa fyrer xx. vetrum æfenlega hedan i fra.

J fiordu grein skal vera xvij. alna Søk a Roma Skatts halde, xvij. alna Søk a Liksøngs halde, xvij. alna Søk a Legkavps halde oc sva a [olivnar kavpe¹], xvij. alna Søk a Heitolls halde oc lukez af þeim, sem a Jördu bua, fyrer utan þad, sem Pres's setr er, xvij. alna Søk hvor sem fornæmez ad giora Kyrkingard löglega aminntr.

Jtem eru aller skylduger fatökum at fylgia oc lifga þeir sem byggd bol hafa og hallda.

Jtem var oc samþykkt at Byskup skylde rida vid xlijda Mann. Lögmadr vid xda Mann. Hirdstjore vid xda Mann. Nefndarmenn til þings vid ijia Mann.

¹) [leiðrétt, sbr. hinar afskriptirnar og Lagasafn handa Íslandi I, 39; í Lagasafni Magnúsar stendr: „ovinar søng“ (!) og þýðir hann það á dönsku með „Uvens Sang“.

Official vid vjda Mann. Profastr vid yta Mann. skulu þess-
er menn aller anefnder vera oc taka tvöfaldan Rett ef þeim
verdr med Ofund misþirmt edr hugmod.

Er þette boded bæde Prestum og Sýslumönnum ad hafa
og halda þessar greiner æfenlega. segia og lesa fyrir sin-
um undermaunnum.

591.

15. Júlí 1489.

í Hafnarfirði.

Jóns prestur Snorrason selr Magnúsi Áskelssyni tíu hundruð
í Raufarfelli ytra undir Eyjafjöllum fyrir þau tíu hundruð,
er hann hafði gefið Guðriði dóttur sinni, þá er hann gipti
hana Magnúsi, en Magnús gaf séra Jóni jörðina hálfá Vestr-
holt undir Útfjöllum.

AM. Fasc. XXIX, 11, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru döttin
frá. — Apogr. 2900.

kaupbref vm raufarfell ytra ok vesturholt¹⁾

Þat giorum uær arne prestur snæbiarnarson officialis
heilagrar skalholz kirkiv j millum hvitar j borgarfirdi ok
helkundu heidar. snorri prestur helgason. þorleifur sýg-
urdzson. ok gunar hrollaugsson godvm monnum kunnigt
med þessv vorv opnu brefi at sub anno gracie M^o. cd^o. lxxx^o.
nono jn festo diuisio apostolorum j hafnarfirdi uorum vær
j hia savm ok heýrdum sa ord ok hañdabañd þessara manna
ions prestz snorrasonar af eine alfu ok magnus askelssonar
af annare at suo fyrir skyldv at greindv sira jon selldi
greindvm magnusi tiv hvndrvt j iordvne raufarfelli hinv
ytra er liggur j midbælis kirkio sokñ. enn onnvr tio hund-
rut gallt hann nefndum magnusi fyrir þav tiv hvndrvt sem
hann hafdi gefit gudridi dottur sinne þa er hann gipte hana
greindvm magnusi med ollvm þeim gognum ok gædvvm sem
greindri allre²⁾ halfri iordv fylger ok fylgt hefer at fornu
ok nyio ok nefndr sira ion uard freñdz eigañde at til frials

¹⁾ Utan á bréfinu svo með fornri hendi. ²⁾ yár linunni

forrædis ok fyllrar eignar. en j mot fyrir skrifudvm .x. hvndrvdvm. gaf oppt nefndr magnus tittnefndvm sira jone jordina halfa vesturholt er liggur j hollzkirkiu sokn med ollvm þeim gognnm ok gædum sem greindri allre¹⁾ halfri iordv fylger ok fyllgt hefer at fornv ok nýio ok nefndr magnus vard fremdz eigandi at til fyllrar eignar ok frials forrædis. skýllði huor vm sig suara laga riptingvm a greindvm iordnm ok svo hallda til laga þeirre er huor keypte. Ok til sanninda hier um settvm vær fyrr nefnder menn vor jnnsigli fyrir þetta iardar kavpsbref skrifat j sama stad ok are tueimvr dogvm sidar en fyrr seiger.²⁾

592.

6. August 1489.

á Hólum.

TRANSSKRÍPTARBREÐ

AM. Fasc. XXVIII, 28, frumtransskriptið á skinni. — Apogr. 3313.

Vm bjaskier³⁾

Þath giorum nær gndmundr jonsson. Olafur ionsson. gndolfur magnusson ok eirikr sigmundsson prestar hola-biskupsdæmis. godum monnum uitnrligt med þessu uoro opnu brefe at vær hofum sied ok yferlesit bref um biasker med heilum oskoodum hangandum inciglum. suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr Bjaskerjabréf frá 22. Aug. 1488, DL, VI, Nr. 565]

Ok til sannenda hier um setinm vær fyrnefnder prest-ar nor incigle fyrir þetta transkriptarbref er giort uar æ holum j hialltadal fimtudagen næstan fyrir lavrencinsmesæu. anno domini M^o cd^o. lxxx^o. nono.

593.

7. August 1489.

í Viðvík

Dómr klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum nm Grenjadarstað og hans peninga, er þá var forstöðulaus eptir burtför Eiriks Einarssonar af landinu með Þýzkum í óhlýðni og þrjúzku.

¹⁾ yfir linunni. ²⁾ Það er 17. Júlí. ³⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

AM. Fasc. XXIX. 3, frumritið á skinni. Af 21 innsigli eru nú 13 fyrir bréfinu, sum brákuð. — Fasc. XXIX, 4, transskr. á skinni frá 2. Sept. 1489. — Apogr. 115.

Sira Eirekur Einarsson sektast öllu sínu íe við
biskup Olaf¹⁾.

Þath giorum uær arne þorleifsson. sigurdur þorlaksson. gudmundur ionsson. olafur ingimundarson. andres ionsson. magnus asgrimsson. geiruigfusson. þodr ingimundarson. gunnar ionsson. biorð þorsteinsson. gudulfur magnusson. olafur ionsson. gudmundr kollason. ion hellgason. sigvrðr ionsson. ellendur broddason. eirikur sigmundsson. besse svartsson. olafur ionsson. halluardr biarnarson ok einar sigurdsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt með þessu uoro brefe. at anno domini M^o. cd^o. lxxx^o. nono fostu dagen næsta fyrir laurenciusmessu. j uiduik j uiduikursueitt. uorum uær beidder ok krafder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodr olafe með guds nað biskup æ holum. at dæma um greniadarstad ok hans peninga er þa uar forst(a)vdulaus epter burtfor sira eiriks einarssonar. er hann for burt af landinu með þýskum j ohlýðne ok þroskv ok sette staden uendarlausan ok saunglausan lockandi með sier hans prest er heiter sira ion gisla-son j sama ohlýðne ok vtan orlof bader saman. let biskup- en lesa þar fyrir oss bref fyr nefndz sira eiriks með heilu ok oskoddu hans hanganda incigle um hans lofan. er hann hafdi lofad biskupinum alla hlýðne ok truleika ok allar skylldur at giora reiduliga sinna uegna ok stadarins suo leingi hann lifdi fyrir þan heidur at hann meðkenditz j sinu brefe. ath biskupen hefði giort sier. En biskupen sagði þar fyrir oss. at hann hefði eingva þessa sina lofan halldit sem j hans brefe stendr. suo ok ei halldit sina lofan um munkapuerarklaustur epter þui sem hann lofode biskupen- um. Nu saker þess at suo stendr j kristnum reitt²⁾. at biskup skall rada kirkium ok kirkna eignum. þui dæmdum uær ok samþycktum adurnefnder prestar fyr nefndan greñi- adarstad ok alla hans peninga lausa ok fasta j fyr nefndz biskups olafs ualld ok yfersion. til ath ueita ok unna hueri-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

um hann uill. þar til erchibiskupen giorer annat rad fyrir. medur þvi at hans formann for suo osuarliga j burtt. Ok til sanenda hier um setum uær fyr nefnder prestar uor incigli fyrir þetta domsbref skrifad a holum j hialltadal a sama are deige sidar en fyr seger¹).

594.

22. August 1489.

í Haga.

FILIPPUS Sigurðsson lýsir því að hann hafi goldið Dýrfinnu Gísladóttur, sonardóttur sinni, í þau tíu hundruð, er hann gaf henni, þá er hún giptist, skógarpartinn í jörðina Botn í Patreksfirði með tilgreindum ummerkjum.

AM. Apogr. 1825 „accurate collatum. briefed var heillt og vel læselegt. oroted og oskafed 1726. Jnnsigled olldungis j burttu“ (Saudlauksdalsbréf).

Þath giore eg filippus sigurdzson godvm monnum kunnegt med þessu mýnvn opnv brefi ath eg hefi gefit og golldet dyrfinnv gísladottur sonardottur minne j þau x. hundrut er ek gaf henne þa er hun giptezt. skogarparten j iordena botn er ligur j patrefirde j saurbæiar kirkiu sokn med þessvm umœerkjum. á millum arnarstapa úr ok til lækiar þess er geingur ofan af fialle med gótum þeim sem liggia upp á fiall fyrir ofan botna ok selialækur er kalladur. ok upp á fiall suo langt sem skogur uex ok ofan til siofvar. sem greindum parti hefur at fornu fylgt ok nýiu. ok saudlauksdalur atti adur enn biorú bondi þorleifsson selldi frá. Sampýkte þessa mýna giðf ok gialld gróa ketelsdotter eginkona mýn. ok sýner ockrer gíslu ok síra loptur. Ok til sanninda her um setta ek mýft jnscigle fyrir þetta bref er giort var j haga á bardastraund langardagin næsta fyrir bartholomeus Messo. þá er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi þusund. cccc. lxxx ok ix. ar.

¹) þ. e. 8. Aug.

595.

31. August 1489.

á Nauteyri.

Dómr sex manna útnefndr af Guðna Jónssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í „Ísafjarðarsýslu“, um ákæru Jóns bónda Björnssonar til Odds Vigfússonar, er verið hafði ráðamaðr Jóna gegn tveim hundruðum í kaup á ári hverju, en Jóni þótti Oddr ekki hafa staðið sér ánægjanlegan reikningakap.

Landsbókasafn 789. 4to, bla. 83—86, skr. um 1620 fyrir Ara Magnússon í Ögri. — Landsbókasafn 6. Fol. (Tiglabók), bl. 230, skr. c. 1670; er dómrinn hér heill, en ártal kolvilt: „1614“, og sýslumaðrinn er hér nefndr „Bjarni“ (!) Jónsson. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl., 374b—75a ágríp, skr. 1666; sýslumannsnafn rétt, og ártal 1488. — Thott 2106. 4to bl. 40b—41a og 284b, 85a ágríp skr. c. 1700; sýslumannsnafn rétt og ártal 1489. Sbr. Sýslumannaæfir II, 175 (ártal 1489).

Domur vm misgrvn er husbondinn hafde á þienara sijnum edur Rædamanne¹).

Aullum mönnum sem þetta Bref síð edur heyra. sendum vier Eptterskrifader menn. Biarne Gijslason. Þorolfur Arnason. Jon Þorgeirsson²) Logriettumenn. Jón Jónsson. Asmundur Biarñason. og Bryniolfur Magnusson kuediu guds³) og vora⁴). kunnugt giorandi ad úrnm eptter Guðs burd⁵) 1489 manudæginn næstañ eptter Bartolomeusmessu æ Nauteyri á þingstad riettum. vorum vier til dóms og Logligra alhta nefndir. af Guðna⁶) Jónssyni. er þá hafði kongs[ins sýslu og⁷) vmboð í jsafjardarsýslu. vñ þæ⁸) agreining og tvijdrægni sem var med Joni B(onda) Bjornssýne og hañz þienara Oddi Vigfussyne. vñ nockra peninga er⁹) nefndur Oddur þottist ad greindum Joni eifga i sitt kaupgialld. og hann¹⁰) samstundis laga á beyddist. handlogdu sig greinder menn vnder vorñ dóm[. Og¹¹) því dæmdum vier mállid riettilliga vndirkomid. Bar údurnefndur Oddur fram. ad Jón B(onde) Bjornsson hefði lofad sier ije á hvoriu Aari fyrir sijna Rædzmennsku og þionustulaun. Enn nefndur

¹) Dómr um reikningsskap 6. ²) Þorgeirsson 6. ³) b. v. 6; sl. 789.

⁴) 6; síjna 789. ⁵) Anno b. v. 6. ⁶) Bjarna (!) 6. ⁷) [sl. 6; og b. v.; vantar í 789. ⁸) þann 6. ⁹) ádr, b. v. 6. ¹⁰) þá b. v. 6. ¹¹) [öglegan 6.

Oddur hafði fyrir hañz bve verid j iijj ðr. og Reijkñudust þad viij^o er nefndur Oddur þottist ad adurgreindum Joni B(onda)¹⁾ eijga. Medkiendi firgreindur²⁾ Jon B(onde)¹⁾. ad hann hefði lofad vnder votta ðrliga ad giallda fyrtyedum³⁾ Oddi ij^o [a huoriu are⁴⁾ firir sijna tru⁴⁾ þionustu oc wmsion. og þau somu hefði hann opttlega vppbodid og honum til reyðu sagt. sijðan hann fór vr hanz þionustu. med því forordi. ad hann ynne þar⁵⁾ Eijð ad¹⁾. ad hann hefði sier ærligan Reykning stadit ðá ollu því. er hann hefði jntekid og vti latid. og [onguu leyntt af sjnu fie⁶⁾ j sinne afgreyðslu og ad hann hefði æ greindum¹⁾ iij arum ecki vndir sig dreijgid [med hylmingu⁶⁾ af sjnu fie [til x. aura⁶⁾. nie helldur ráð nie dóð til lagtt. hvorn Eijð ad tyttnefndur Oddur neytad hafði ad sueria. vtañ hann dæmdist þar skylldur⁷⁾ til ad lögum. skylldadi valldzmadurinn oss⁸⁾ greinda⁹⁾ menn til¹⁰⁾ eptter logum ad aljta og vrskurda. huort tijttnefndum Oddi skyllði sagdur eijður dæmast¹¹⁾ edur ey. þar ad¹²⁾ bondinn Jon hafði ecki vitni nie adra¹³⁾ proffan til sjnz málz. og opttnefndr Oddur hafi hia ollum monnum ærligur halldinn verid. wtañ¹⁴⁾ þo bondinn Jon hann misgrunadi. Hliodar svo vor Landzlaga Bök j nockrum greinum er [misgrunan vid kiemur og ecki er¹⁵⁾ vitne til. Nu hefur hann ecki vitne hinn vngi madur. þa leggie hinn fram skjektt fie [sem hann vill. og suerie ad¹⁶⁾ fullan eijð. og ij skilriker menn med honum og¹⁷⁾ hefur þð hinn vnge madur allt skjkt fie¹⁸⁾ sem hann ðá. Erfd 26. Nu kallar hann¹⁹⁾ misskiptt edur seiger. ad hann hafe leynt fie. þá skal hann synia med Lyrittar Eydi. Kvennag. 4. Nu ef annad tueggia hiona misser annarz vid og þrytur Brullupsvitne. þá skal þad hiona sem leingur lifer leggia²⁰⁾ fram fie. og skiptti²¹⁾ so sundur sem þad vill ðndsvara firir gudi. [og vertt²²⁾ er. og ij skilriker menn med þeim²³⁾. [Jtem þiofab. 6. Þar skipar ad kansaka

1) sl. 6. 2) fyrgreindum 6. 3) [b. v. 6. 4) trúa 6. 5) [ei sf sínu fé leynt 6. 6) [sl. 6. 7) skyldugr 6. 8) til b. v. 6. 9) dóms. b. v. 6. 10) sl. hér 6. 11) þá b. v. 6. 12) eð 6. 13) sl. 6. 14) enn 6. 15) [madur mis og hófar ei (!) 6. 16) [og vinni að 6. 17) þá 6. 18) sl. 6. 19) b. v. 6. 20) 6; leggie (!) 789. 21) skipta 6. 22) [og rétt 6. 23) því 6.

og Bonda siottar Eyd ef þeir vilja honum kientt hafa. Jtem 9. ef madur sækir annan mann vñ stuld og er ecki lyst þyfd hanz. þá skal sá er firir sók verður synia siottar Eydi¹⁾. Mannh. 25. greiner. ad ecki sie Riettur a okuædis²⁾ ordum. ef madur á sialfur sokn á málínu. Jtem alltt það logbok skyrer³⁾ ecki skilrikklega vr. þá skal það hafa vr huorin mále sem logriettumenn verda allir á eitt sáttter. Er það vor skynsemdargrein. ad einum þienara bere jafnañ grandvörum ad vera. j því hann á [sýns husbonda vegna vñ ad vera. og Radvendni vegna⁴⁾ ecki hlýdast meiga. ad⁵⁾ hann late ecki sinn Eyd i tie. vilie husbondinn hann misgruna. þar ad⁶⁾ hann hefur hañz wmbod og fiarhalld. oc ecki má vittne ad koma. hvad oærliga vid hañz Eygñ hondlar. [Annarz virdist oss. huor vndir sig draga meiga. það honum synist. þar husbondinn er fiarlægur edur af landi farinn⁷⁾).

Dvi i Guds nafne Amen. [oss i domz sæti sitiandi. ad⁸⁾ heilags anda nad med oss til kalladri firir þessar laganna greiner. vora vejka vitzmune. þá dæmdum vier ad Oddur Wigfwsson ynne⁹⁾ þann Eyd. og tueir skilrikker menn med honum. ad hann hefði sijnum husbonda [Riettañ og¹⁰⁾ ærlig- añ Rejkningskap¹⁰⁾ stadid. og ongun leyntt nie vndir sig drejgid [aff þui fie. sem honum bar vt ad svara og ei helldur vnder sig drejgid¹¹⁾ vitzuitandi og¹²⁾ med hilmingu hanz fie til x aura. nie helldur ród nie dáð til lagt. skyldi [þessi Eydur vnninn¹²⁾ jnnañ siouudar. og ad honum vnum dæmdum vier Oddi viij.^o Enn hañss eigiñ skulld og forsömañ ad hann hefði ecki fyrr til laga halldit. edur þann Eyd wnnid. er Jon B(onde) aff honum krafdist. Enn fielli Oddur ad þessum eijdi. þá dæmdum vier Jöne

¹⁾ [felt úr í 6. ²⁾ 6; Akuædis (!) 789. ³⁾ sker 6. ⁴⁾ [sinum husbóndi ad þjóna og 6. ⁵⁾ sl. 6. ⁶⁾ [né heldur leggur ráð né dáð til 6. ⁷⁾ [og 6. ⁸⁾ vinni 6. ⁹⁾ [sl. 6. ¹⁰⁾ gert edur b. v. 6. ¹¹⁾ [b. v. 6. ¹²⁾ [þennan eio viona 6.

B(onda) kaupid og það meira er domur sýðar dæmer.
[Sampichti þennañ vorn dom¹) et cetera.

596. 2. September 1489. í Miklagarði.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXIX, 4, frumtransskr. á skinni. Innsiglin eru dottið frá.
— Apogr. 11b.

Það giorum nær arne halldzson ok olafur magnusson prestar. þorallr oddsson ok simon palsson leikmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe at nær saum ok heyrdum domsbref med heilum ok oskoddum hangandum inciglum suó latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr dómr um séra Eirik Einarsson frá 7. Aug. 1489. Nr. 593].

Ok til sanenda hier um setium nær nef(n)der menn uor incigli fyrir þetta transkriptarbréf. skrifat j myklagarde j eyiafirdi miduikudagen næstan fyrir mariumessu enu seinne. anno domini M^o cd^o. lxxx^o nono.

597. 14. September 1489. á Hálsi.

SVEINN. Eyjólfsson kvittar Kolbein Jónsson um andvirði jarðarinnar Sigurðarstaða í Bárðardal.

AM. Fasc. XXIX, 9, frumrit á skinni. Annað innsiglið er dottið frá.

Það giorum uid kare aunundarson ok þorsteinn jlfsson godum monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefi at þa er lidit uar fra hingatburd uors her. a ihesu christi þushund flogr hundrad attatiger ok niu ár fyrir ofan gardin a uoglum j hnioskadal j halsþingum uorum uid j hia saum ok heyrdum a ord ok handaband þessara manna sueins eyolfssonar af einne alfa ok kolbeins jónssonar af annare ad suo fyrir skildu at greindr sueinn eyolfsson gaf kolbein

¹) [b. v. 6.

Jonsson aullungis kuithan ok akærulausan fyrir þat jardar-
nerd sem nefndr kolbein ati at giallda þrattskrifudum sueine
fyrir jordena sigurdarstadi j bardardal er sueinn Eyolfsson
hafdi sellt kolbeine jonssyne fyrir sier ok ollum sinum erf-
ingium ok epterkomendum ok hann hefði fulla peninga upp
borit fyrir greinda jord sigurdarstadi sem honum vel anægdi.
Ok til sannenda hier um settum uid ockur jncigli fyrir
þetta bref skrifat æ halsi j hnioskadal kross Oesso um
haustit a sama are sem fyr seger.

598. 29. September 1489. á Sandanesi.

19. April 1503. á Grenjaðarstöðum.

VITNISBURÐR að Bjarni Jónsson hafi fest sér Guðrúnu Ólafsdóttur til löglegrar eiginkonu.

AM. Fasc. XXIX, 12, frumrit á skiini. Annað innsiglið er dottið frá. Bréfið er komið frá séra Skúla Þorlákssyni. — Apogr. 633.

Það giorvm vid ellendr magnusson og ion andresson
godvm monnum viturligt med þessv opnv brefi ad vid vor-
vm j hia savm og heyrðvm æ æ mikaelsmessu vm haustid
þa lidit var fra gvds býrd þvsund flogur hvndrvd attatiger
og ix ar æ sandaness stad æ langanese ad biarne ionson
festi sier gvdrvny olafsdottur til lavgligrar eiginkonu efter
guds lavgv æ þeirra brvllavfsdegi ed þar var þa sæmiliga
halldid ad nærveranda síra kolbeine ingemundarsyne og
avdrvm dande monnum med þui skilorde ad þesser fyr
greinder menn biarne ionson og gvdrvn olafsdottvr¹⁾ lavgdy
med sier helmingafielag feingens fiar og ofeingens. og til
saninda hier um settv uid fyr nefnder men ockvr insigle
fyrir þetta vittnissbvrðarbref er skrifad var æ greñiadar-
stavdvm j reykiardal midvikudagen næstan efter marci
ewangeliste anno domini M^o qvingentesimo tercio.

¹⁾ Svo.

599.

3. Október 1489.

á Munkaþverá.

16. Febrúar 1490.

PRÓFENTUGJÖRNINGR Jóns Sigfússonar og Arnþrúðar Árnadóttur við Jón ábóta og klaustrið á Munkaþverá.

AM. Fasc. XXIX, 23, frumrit á skinni. Af 5 innsiglium eru nú tvö heil, og brot eptir af tveim öðrum. — Apogr. 3024. — Fasc. XXIX, 24, annað frumrit sama bréfs, og eru þar þrjú innsiglin heil, en tvö döttin frá. — Apogr. 3025.

proventu Bref 1489 geffur xx malnytu kugilldi og
xxe j odrum peningum¹).

Það giorvm ver semingur magnússon. Þorgilús avgmvdzson. prestar hola býskupsdæmis. are sýgurdzson ok jllavgi Þorgilsson leikmenn godvm monnum uitvrligt med þessv voro brefi ath þa er lidit var fra hingatbyrd vors herra jhesv christi þushvnd cccc. lxxx ok ix ar. a mvkaþvera j ejiáfirði lavgardag hinn næsta epter mikelsmessu vorum vier j hia savm ok heýrdvm a ord ok handaband herra jons abota a greindv klaustri med samþýkki sinna conventvbrædra af einne alfv. Enn jons sigfússonar af annare. ath suo fyrir skildv ath greindr jon gaf j proventv med sier ok konv sinne arnþrvde arnadotter klaustrinv a mvkaþverá .xx. malnýtu kvgillde. ok²) xx. hvndrvd j fridvm peningvm ok fridvirdvm klaustrinv til æfinlegrar eignar. hier med skýlldi greindr jon smida a stadvm tresmídi ok jarnsmídi allt svo leingi sem hann veri fær til ath fra skildv birkesmídi³) ok liadeinskly. skýllde greindr arnþrvdur kvinna hans savma eitt aklædit a hveriv are svo leingi sem greindr herra jon aboti ríkti. hier a mot skýlldv adr greindr hion jon ok arnþrvdr hafa æfinlegt framferi a stadvm. sæmilegt bordhalld svo sem fríalsvm manne bæri ok þionostv af stadvm til sængvr ok skokklæda

¹) Utan á XXIX, 23 með hendi c. 1600; með sömu hendi standr utan á XXIX, 24: „Gudmundur Jonsson og Arnþrudur Arnadóttur geffa clostrenu med sier j proventu xx malnytu kugilldi og XXe j odrum peningum 1489^a. ²) b. v. XXIX, 24. ³) XXIX, 24; birkesmídi (!) XXIX, 23.

ok serliga hvs þeim til inndælis. sína vod hvort þeirra ar-
lega. þar til lereft stíky ok skogærvr ok honum skædi sem
honum hentar. vij alner vadmals arliga svo leingi sem
hann veri fær ath smíða. hler med skýlði greindr jon hafa
manadar orlof. hv(o)rv¹⁾ tvegia ath skadlavsv stadnum ok
honum þa hann beidizst. skýlde greindr jon j frelsi mega
stiunga torf j stadarins jordv ok giora ser hæfligt²⁾ smídiv-
hvs sialfvm heíma a stadnum vpp a sialfs síns kostnád.
hier til epter þeirra dagha skýlði stadurín eignaz seng ok
kistv greindra hiona. Ok til sanninda hier vm settvm ver
vort conventv brædra jnsigle med fyrskrifadra dande manna
jnsiglum fyrir þetta bref skrifat j sama stad jn festo³⁾
ívlíane virgínis et martiris. are sidar en fyr seger.

600.

4. Oktober 1489.

í Heydölum.

TRANSSKRÍPTARBÉF.

AM. Fasc. XXVIII, 10, frumtransskript á skinni. Innsiglin eru
dottin frá. — Apogr. 2877.

Borgarhafnar bref⁴⁾.

Þat gerum uid suein prestur jonsson ok einar prestur
jonsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opna brefe.
ath uid hofum sied ok ýferlesit opit bref benedictz sámundz-
sonar med hans heilu ok oskoddu jnsigle. suo latanda ord epter
ord sem hier seger. [Hér kemr afsalsbréf fyrir parti í Borgarhöfa
gert á Urriðavatni 13. Maí 1486, DI, VI, Nr. 508].

Ok til en meire audsyningar hier um settum uid fyr
skrifader prestar ockur jnsigle fyrir þetta transskriptarbef
skrifat j heydölum in festo sancti fran(c)isci et confessoris.
anno domini. M^o. cd^o. lxxx^o. nono.

¹⁾ hv(o)rvvm XXIX, 24. ²⁾ XXIX, 24; hæfligt (¹) XXIX, 23. ³⁾
XXIX, 24; festvm XXIX, 23. ⁴⁾ Utan á transskr. með foruri hendi.

601.

4. Október 1489.

í Skríðu.

24. Mars 1491.

á Mýri.

MARGRÉT Eyjólfsdóttir selr Guðmundi Magnússyni jörðina Stærri-Voga á „Kálfatjarnarströnd“ fyrir Skarð í Fnjóskadal og Mýri í Bárðardal og þar til fjögur málnytukúgildi.

AM. 288. 4to bl. 8, skr. c. 1570 (Bessastaðabók), — AM. Apogr. 1806. AM. 65. 8vo bls. 69—70.

Stærra voga bref.

Þad giorvm ver Narfe Benedicsson. Ormr Einarsson oc Arne Hallsson godvm mðnnvm vitvrligtt med þessv vorv opnv brefi at svb anno gracie 10°. ed^o. lxxxix j Skridv j Reykiadal synnvdeiginn næsta epter Michaelismesso vorvm vier j hia sávm oc heyrðvm a ord oc handaband þessara manna Margretar Eyolfsdottvr af einne alfv en Gvdmvndar 10agnvssonar af annari. at suo firir skildv at Margret selldi Gvdmvndi jordina Stærri voga a Kalfatiarnarstrond er liggr j Kalfatiarnar kirkiv sokn. sagde hvn jordena fimtuge hvndrvd. Hier j moti gaf Gvdmvndr jordena Skard j Hni[o]skadal er liggr j Lavfas kirkio sokn firir .xxx^c. oc jordena Myre j Bardardal er liggr j Lvndarbreckv kirkiv sokn firir xvj^o oc þar til iij malnavtv kvigilldi. sagdi hvorki þeirra odrv til landamerkia a greindvm jordvm en hvort sellde odrv epter þvi sem jardernar ætti oc þeim hefde fylggt at fornv oc nyiv oc þær hefðv fremst eigande at vordet. skyllde hvort svara laga riptingvm a annars jordvm en þav skylldv bæde hallda kavpe sinv til laga.

Oc til sanninda hier vm settv vier fyrskrifadir menn vorv insiglle fyrir þetta jardar kavps bref skrifad a Myre j Bardardal fimtvdeigen næsta fyrir annunciatio sancte 10arie virginis tveimr arvm sidar en fyr seigir.

602.

5. Nóvember 1489. í Efstadal.

8. Apríl 1492. í Skálholti.

VITNISBURÐARBRÉF, að Ari Magnússon hafi selt Magnúsi biskupi „góðrar minningar“ jörðina Lund í Lundarreykjadal fyrir þrjátígi hundraða í lausafé, auk þeirra þrjátígi hundraða, er biskupinn hafði áður feingið honum í greint jarðarverð.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 10 frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2597 „accurate“.

litera empcionis predij lünd in lundar reyckiadal.¹⁾

Þath giorum vid einar gudmundzson ok jon thomasson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe. ath þa er lidid var fra hingatburd vors herra jhesu christi. M. cd. lxxx. og ix. ar. a fimtudaghinn næsta epttir aúndressu. j efstadal. j langardal. vorum vid j hia med fleirum andrnm godum monnum. saum ok heýrdum a ord ok handaband þessara manna. brodr Mognus Godrar minningar. Skalholltzbiskups af einne alfu. enn ara magnussonar af annare. faldizt þad ok skildizt. vndir þeirra handabande ad greindr are selde fyrnefndum biskup Mognuse. jordina alla lund j lundarreykiardal. til frials forrædis ok fullrar eignar med aullum þeim gaugnum ok giædum sem greindre jordo fylgir ok fylgt hefir ath fornu ok nyiu. ok hann vard fremst eigande ath. enn hier j mot. skýllde adr nefndr biskup Mognus fa opttgreindum ara. þriatigi hundrada j kugilldum ok friduirtum peningum. ad auk þeirra .xxx. huúdrada. sem biskupinn hafde adur feingit honum fyrir frafi j greint jarðarverd. Skýllde þrattnefndr are suara lagaripttingum. a greindre jordu. enn tittskrifadr biskup Mognus hallda til laga. Ok til sanniúda hier vm settum vid fyrnefndir menn okur jnnsigle fyrir þetta vitnisburðarbref skrifat j Skalhollte sunnudag hinn næsta epttir midfostu. þrimur arum sidar enn fyrir seigir.

¹⁾ Utan á bréfinu með samtíða hendi.

603.

1489.

VITNISBURÐAR Þorgils Kolbeinssonar um landamerki Hrepps í Andakil.

Landsbókasafn 68. 4to, bla. 129, skr. c. 1690.

Það Giðre eg Þorgilss Kolbeinsson göðum monnum kunnugt með þessu minnu opnu brefe að eg atte keiffte og selde Jörðena Hrepp er liggur í Andakyl í Huanneyrar kirkiu sökkn með sö felldum landamerkiūm sem hier seiger. að ur kielldu þeirre eige hreppur er geingur austur ur leyrgróff og í kielldu far það er geingur nedan að gautublett og vpp í fialled í stein þann er vier kōlluū Mōklett. og alldrei keiffta eg framar eda selde enn hier seiger og hier efter vil eg sveria eff þórf þiker.

thil sannendamerkes set [eg mitt nafn og áþriche sidvanalegu signete¹) Anno 1489.

604.

1489.

REIKNINGSREIN Múlakirkju í Aðaldal, sem séra Magnús Jónsson stóð Ólafi biskupi á Hólum.

AM. Fasc. XXIX, 18, ritað með samtíða hendi utan á frumrit af dóminum um Múlakirkju peninga frá ²⁷/₁₀₀ 1490 eptir séra Sveinbjörn Þórðarson andaðan. Sbr. Apogr. 3605.

Anno domini M^o cd^o lxxx^o. nono. Giordi sira magnus ionsson suo uordin reikningsskap uorum andaligum faundur biskup olafe. sem registurin utuisar. uar þa kirkian skyllduð sira magnuse vij hundrud ok kuit allt porcio ok mortalia. lagdi hann til haukul ok korkapu.

¹) [Svo stendr í handritinu, og er ekki nema tvent til, að annað hvort er þetta bréf falsbréf, því að svona getr þetta með réttu ekki hafa verið orðað 1489, ellegar þá að afskrifarin hefir flaustrað af niðr-lagi bréfsins í kæruleysi án þess að lita á hvað í því stóð, sem hann hafði fyrir sér, og að eins hirt um að efnið, en ekki orðin, kæmi nokkurn veginn heim, og er það fult svo líklegt, enda mun Þorgils Kolbeinsson að réttu lagi hafa verið til á þessum stöðvum um þetta leyti, og hafa verið sonr Kolbeins Þorgilssonar á Borg (1417—1486).

605.

28. Marts 1490. í Kaupmannahöfn.

HANS Danakonungr leyfir verzlunarstöðunum í Hollandi, einkum Amsterdam, að verzla í ríkjum sínum, sérstaklega þó í Björgvin, á Hetlandi og Íslandi, með sömu skilmálum og Hansamönnum á Þjóðverjalandi.

Dipl. Norv. VI, Nr. 609, bls. 643—44, eptir frumritinu á skinni í borgarskjaldasafninu í Nikulásarkirkjukapelli í Amsterdam. Sbr. P. Scheltema: Het archief der ijzeren Kapel etc. bls. 120—122.

Wij Johann van gotsgnaden to Denmargken Norwegen der Wende vnde Gotten konigk gekarnn to Sweden hertog to Sleswig ock to Holsten Stormarnn vnde der Dithmerschin hertog to Oldemborg vnde Delmenhorst grene. bekennen vnde betugen apembare voralsweme dat wij durch sunderge gunst den Hollandeschen steden vnde sunderges den van Amstelredam vnnse ryke Denmargken Norwegen vnde alle coplegere nemlich Berghen Hetlande vnde Jslande erer kopenschopphaluen to allen tiiden des jars gelyck andern der Dudeschen hensze kopluden dar jnne tokopende vorkopende hanterende vnde vorkerende tobesokende. ere szechewragk vor eyn redelich bergegelt suluest tobergende, vns doch dith alles nach gelegenheit vnde nutschheit vnnser ryke alltiidt beholden towandelende gnedichlich vnnsen gewonlichin tollen vnde koninglichin fryheiden vnde herlicheiden jn allermathe vnuorfenglich gegunnet vnde vororlanet. en vnde erem copman vnnsze veylige szekere geleyde so dat vnnse vndersaten coppman vnde vnsze denere vnde krigeslude vppe vnse vyande vthgeferdiget de sie mit vnnssen open breuen van vnnszerwegen besokende werden jn eren steden landen vnde gebeden vnde sunderges van der stede Amstelredam ane geuerde alletiidt ock geleydet vnde geveyliget sin scholen. togesecht vnde gegeuen hebben. toseggen vnde geuen en dat alszo jegenwardigen jn vnde mit crafft vnde macht desses vnnses breues. Vorbeden darumme allen vnsen amptluden vogeden tolneren borgermesternn rathmannen steden gemenheiden denereenn vndersaten vnde allen den jennen de vnmme vnnsentwillen

dohen vunde laten scholen vunde willen de genanten stede vnde eren coppman hiirentbauen tohinderende hinderen tolatende edder jn jennigermathe an line edder gude worane tobeshedigende vnder vnnsen koninglichin hulden vunde gnaden. Vunde wannere wij den genanten steden sodanne vnse geleyde durch vorfall edder sust andere nottroffige szakehaluen. nicht holden konden edder wolden so scholen wij eynsodant en eyn jarelangk touornne mit vnsem apen breue vorkundigen des geliken scholen sie och vns todonde vorplichtet syn so ere breue vnns daruppe gegeuen wider vormelden.

Datum to Copenhauen amm sondage Judica na gades gebort dusentveerhundert jm negentigesten jare vnder vnsem ahangenden koninglichin secrete.

606.

12. Apríl 1490.

í Vatnsfirði.

VITNISBURÐ, að Erlingr Nikulásson veitti aldrei meðgaungu Valgerði dóttur Ástriðar Oddsdóttur.

AM. Fasc. XXIX, 22, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru döttin frá. — Apogr. 785.

Vitnisburður að Ellingur niculasson veitti alldri meðgongu Valgerði dottur astríðar oddzdóttur.¹⁾

Þat giorum uid markus prestur arnason og þorleifur arnolfsson god(um) monnum kunnigt með þess(u) ockru opnu brefi adh vid vorum þar j hia saum og heyrðum að sigrun ellingsdotter handfesti þorgeiri sigrdzsyni suo felldan vitnisburd. at hun heyrdi sigrdrifu modr sina lysa þui fyrir sier og morgum audrum ath ellingr nikulasson hefði alldri ueitt uidgaungu ualgerði dottr astríðar oddzdóttur og adur nefndr ellingr hefði opt lyst þui fyrir adr nefndre sigrdrifu konu sinne ath hann ætti hana ecki og alldri ueitte hann henni framfære medan hann lifði. so og hefði hann þui lyst fyrir henni og morgum audrum godum

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

monnum bædi j sinni duztíð¹⁾ og endra nær ath astridr moder ualgerdar hefði uerid med kuikre haufn þa hann kom j bland med hana ad sinum uizmunum adh þui sama barni ualgerdi. Enn epter optnefndan elling laten heimte fyrrnefnd ualgerdr framfære ad adrgreindri sigurdrifu á peninga þa sem ellingr heiten hafði att. enn þratt nefnd sigdrif²⁾ sagde hun ætte ecki framfære á þeim eda þui adr nefnd astridr moder hennar hefði ecke suarit hana jnn j þerueuk og ellingr heitinn hafði bodit henni ad sueria ef hun mætti og þar uar þa profastur. og hun tok bokena og lietz skylldu sveria en hun hefte sier sialf og sor ecki. og hier epter uiliu uid sueria ef þurfa þicer. Og til sanninda hier um settum uid fyrr nefnder menn ockur junsigle fyrir þetta uitnisburdardref er skrifad uar j uazfirde manudaginn næsta epter passionem domini. arum epter guds burd þusund cccc attatiger og tiu ar.

607.

14. Apríl 1490.

á Ökrum.

KRISTÍN Þorsteinsdóttir gefr Ingvildi Helgadóttur dóttur sinni í tiundargjöf sína jarðirnar Syðra-Djúpadał og Minni-Akra í Skagafirði, en selr henni Syðri-Akra fyrir hundrað hundraða, og kvittar um andvirðið.

AM. Fasc. XXIX, 20, frumrit á skinni. Af 10 innsiglium eru 9 fyrir bréfinu,

Syðre Akrar. Minne Akrar. Syðre Diupedalur.³⁾

Þat giðrum uær arne einarson. einar arnason. simon þalson. jon þorgeirsson. snorre þorgeirson. magnus asgrimsson. sýgvrdur jonsson. nikolas jussason ok jon magnusson godum monnum kunnegt med þesso uoro opno brefi. Þa er lidit uar fra hingatburd uors herra jhesu christi þushund .cccc. ok niutiger ara a sýðrum aukrum j blaundohlid þridia

¹⁾ Þ. e. dauðstíð. ²⁾ Svo. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Þar stendr og með annari hendi: „Þetta er kaup Bref fyrir öllum Syðri Ökrum og nefner ungva frida peninga“.

dag j paskum¹⁾. Wornm uær j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara kuenna. hustru kristinar þorsteinsdottur af einne halfo enn ynguelldar helgadottur af annari at suo fyrir skildo at hustru kristin medkendizt fyrir oss at hun hefði gefid ynguellde dottur sinne sina tiundargiof ok lukt henne þessar jarder þar j sýdra diupadal ok minne akra. er liggja j mýklabæiar kirkiusokn med aullvm þeim gognum ok gædum sem greindum jordum fylger ok fylgt hefer at forno ok nýu. ok hun uard fremst eigandi at med laugum. j annari grein medkendizt hustru kristin fyrir oss adur greindum Monnum j sama handabande at hun hefði sellt adurnefndri ynguellde helgadottur jordena alla sýdri akra j blaundohlid er liggur j mýklabæiar kirkiu sokn. Med avllvm þeim gognum ok gædum sem greindri jordo fylger ok fylgt hefer at forno ok nýo ok hun uard fremst eigandi at med laugum. fyrir hvndrat hundrada. Reiknade kristin þorsteinsdotter þar fyrir oss at hun hefde suo fellða peninga upp borit fyrir jordena sem hier seger. þauskaullstade j læxardal er liggur j hiardarholzt kirkiu sokn fyrir flora tige hundrada ok þar til. xii. malnýto kugillde ok xx. ok hier til .v. hundrud ok .l. j aullum þarflugum peningum. J þridiu grein medkendizt optnefnd kristin þorsteinsdotter fyrir oss at hon hefði fulla ok alla peninga upp borit fyrir adurnefnda jord suo sem henne uel anægdi. Ok þui gaf hun tittnefnda ynguelldi helgadottur aurlungis kuitta ok akærulause um fyrnefnt jardaruerd fyrir sier ok aullum sinum laugligvm epterkomendum. ok til meiri stadfestu hier vm setti þrattnefnd hustru kristin þorsteinsdotter sitt insigli med uorum fyrnefndra manna jnsiglum fyrir þetta bref skrifat j sama stad ok á ári degi sidar enn fyr seger.

¹⁾ þ. e. 18. Apr.

608.

14. Apríl 1490.

á Ökrum.

INGVILDR Helgadóttir ættleiðir dætr sínar þrjár, Kristínu, Helgu og Guðnýju Þorleifsdætr.

AM. Fasc. XXIX, 26, frumritið á skiani. Öll (9) innsiglið eru döttin frá.

Jnguelldur Helga Dotter ættleijder dætur sinar
kristino. helgu og Gudnyo Þorleifsdætur.

Anno 1490 ar.¹⁾

Þat giorum uær arne einarson. einar arnason. simon pallsøn. jon þorgeirsson. snorri þorgeirsson. magnus asgrimsson. nikolas jussason. sygurdur jonson ok jon magnusson godum Monnum kunnegt med þesso uoro opnu brefi. Þa er lidit var frá hingatburd uors herra jhesu christi .M.^o cccc. ok niutiger ara. a sydrum aukrum j blaundohlid þridiadað j paskum²⁾. Worum uær j hia saum ok heýrdum a at ynguelldur helga-dotter ættleiddi þar dætur sinar suo heitande kristinu þorleifsdottur. helgo þorleifsdottur ok gudnýu þorleifsdottur til allz fiar sins feingins ok ofeingins ok arfs epter sig. Stodo þessar kuinnur allar fyrir kirkiv dyrum j adurnefndum stad ok helldo allar a eirne bok. ynguelldr helgadóttir er ættleiddi. Hustru kristin þorsteinsdotter moder ynguelldar skilfeingin er jatade arfenum undan sier ok þa uar laugligur erfingi ynguelldar helgadóttur ok dætur ynguelldar kristin. helga ok gudný er ættleiddar uoro. talade tittnefnd ynguelldur helgadóttir suo felldum ordum. Ek ættleide hier j dag baurn min þesse kristino. helgu ok gudnýu þorleifsdætur til fiar þess er eg gef þeim til gialldz ok til gíafar til sess og til sætis ok til allz rettar þess er ættleidingur a at hafa at laugum. Gefande sæmiligan grip huerri þeirra j ættleidinguni. kristino kross. helgu spenzl. gudnýu koppur. Ok til sanenda hier um settum uær fyrnefnder menn uor jnsigli fyrir þetta ættleidingar bref er skrifad uar j sama stad ok a ari degi sidar enn fýr seger.

¹⁾ Ut. n á bréfinu með hendi frá 17. öld öndverðri. ²⁾ þ. e. 13. Apr.

609

19. Apríl 1490.

á Helgafelli.

Þuríðr Björnsdóttir og Þorvaldr Narfason sonr hennar selja Halldóri ábóta á Helgafelli jörðina Kárstaði í Kárstaðabotni fyrir tíu málnytu kúgildi og þar með gaf ábóti þau kvitt um sektir allar og dómrof, er Narfi „heitinn“ (Þorvaldsson) hafði orðið sektugr ábóta og klaustrinu.

Eptir skjalabók í 4to, úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, bl. 130b—131a, nú í Landsekkjalasafni 94, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. — 1600. Ágrip bréfsins með ártali 1490 er í AM. 252. 4to bls. 46; AM. 430 4to bls. 6; Apogr. 1589.

Brief fyrir Kárstodum.

In nomine Domini Amen

var so felldur giorningur gior og stadfestur mille Halldorz Abota a Helgafelli med samþycke hanz conventubræðra og Þurijdar Björnsd(ottur) og sonar hennar Þorvalldz Narfasonar vm Jordina Karstade er liggur j Karstada Botni j Eyrar kirkiu sochn. er abotinn Reiknade klaustursinz eigu a Helgafelli. eftter þeim briefum sem hann hafdi þar fyrir. enn þau Reiknudu sijna eign epter þui skiale sem þau höfdu fyrir greindre Jordu. giordu þau stodugañ giorning og obrigdugligañ sijn j millum vm greinda Jord Karstade med sofelldum skilmala ad fyrrgreinder menn Þurijdur Björnsdotter og sonur hennar Þorvalldur Narfason feingu og selldu Abota Halldori j greindu klaustri a Helgafelli til æfinligrar eignar firskrifada Jord Karstade vndañ sier og sijnum erfingium med ollum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu. og þau höfdu matt framast eigandi ad verda. Hier j mot lofade abotin Halldor ad lwka þeim x málnytu kugilldi ad næstum fardogum. so og gaf hann þau kuit og akærulaus vm sechtter allar og domroff það sem narfi heitinn hafdi klaustrino og abotatum seckttugur ordid vm þann dom. sem sijra Helge heitinn Magnusson dæmdi þeirra ð mille. enn landamerki standi epter þui sem dæmtt var.

for þesse giorningur frañ a Helgafelli j Helgafellz-sueit manudaginn næstañ eptter paskavijku Anno 1490 þess-

um vottum vidverandi og tilkolludum Eiríjke Halldorssyne. Jone Þordarsyne. Jone Magnussyne. Magnuse Halldorssyne. Magnuse narfasyne. Sugurde Gudnasyne og morgum odrum godum monnum.

Og thil sanninda hier vīm et cetera.

610. 25. Apríl 1490. á Signýjarstöðum.

STEPHÁN Þórarinsson lýsir því, að hann hafi gert alsætti við Einar Björnsson fyrir aðförina á Læk á Barðaströnd, þegar Bjarni bróðir Stepháns var í hel sleginn, og kvittar hann Einar um fulla peninga og alla fyrir sjálfan hann og alla hans menn.

Kriegers safn 2. 4to, bls.359—362, með hendi Styr's Þorvaldssonar c. 1700.

Kvittunar(bref) Einars Biörnssonar af Step(h)ani Þórarinssyni af slagi hans bróður Biarnar.¹⁾

Það giðri ec Step(h)an Þórarinsson godum monnum viturligt með þessu mijnu opnu brefi. að eg meðkiennunst það að eg hef giðrt alsætti við Einar Biörnsson fyrir þá sök að hann fór til lækiar á Barðaströnd. þá er Biarni heitinn þórarinsson Bróðer minn var í hel sleiginn. sem Gud hans sál náði. Meðkennunst eg nefndur Step(h)an að eg hef fulla peningia¹⁾ og alla áður uttekid þar fyrir af greindum Einari Biörnssyni. svo mier vel ánægir fyrir hann og hans alla menn þá er til greinds stadar foru með optnefndum Einari Biörnssyni í því sinni. er það fyrst í Jórdum. Hnitstader sem liggur á mýrum. og þar til vj. málnýtu kugilldi. og því gerer og gefur (eg) þrattnefndur Step(h)an Þórarinsson tíjtnefndan Einar Biörnsson. og alla hans áður greinda menn hier um æfinnlega kvitta. og ákiærulausa. frialsa og liduga fyrir mier og öllum mijnum Lögligum Erfingium og eptirkomendum. svo framarlega sem eg má það fremst með lögum giðra eptir laganna skilordi (og) bidia

¹⁾ Svo.

þess minn linfa lausnara. ad lđta þad sier sđma fyrir sitt
blessada ljtilæti. ad giora hann svo kvittan andlega. sem
hann er nu mier veralldlega hier um. og þar til meiri stad-
festu og til sanninda hier um setta eg mitt Jnnsigli fyrir
þetta mitt giđrningsbref og kvittunar. hvert giđrt var đ
Signýarstodum j Borgarfyrđi mánudæginn næsta fyrir phil-
ippi et Jacobi đrum eptir gudz burd M. cccc. og niju tygir ára.

611.

7. Maí 1490.

á Hólum.

TRANSSKRIFTABRÉF

AM. Fasc. XXII, 18, frumtransskript á skinni. — AM. Fasc. XXII,
20, frumtransskript á skinni. Apogr. 3247 & 3249.

Þat giorum vid ion þordarson ok ormur ionsson godum
monnum uiturligt med þessu ockru opnu brefe at uid saum
ok yferlasum [iardarkaups bref þorleifs biorssonar ok
sueins gudmundssonar¹⁾ med heilum²⁾ ok hangandum³⁾ in-
ciglum⁴⁾ suo latanda ord epter ord sem hier seiger. [Hér kemr:

1, i XXII, 18, kaupbréf um Kryddhól og Ásgrímsstaði frá 9. Janú-
ar 1477, Dipl. Isl. VI. Nr. 94.

2, i XXII, 20, kvittunarbréf um andvirði Kryddhóls frá 8. Janúar
1477, Dipl. Isl. VI. Nr. 93.]

Ok til sanenda hier um settum uid adurnefnder menn
ockur insigli firir þetta transkiftarbréf skrifad a holum j
hialltadal fostudagen næsta epter krossmessu um uorit.
anno domini M. cdo. lxxxxo.

612.

11. Maí 1490.

í Geldingaholti.

VITNISBURÐER Erlends Ólafssonar um afhending Merkigils.

AM. Fasc. XXIX, 17, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. —
Apogr. 3324.

Um Merkegil.⁵⁾

Þat gere ek erlendur olafsson godum monnum uiturligt

¹⁾ [kvittunarbréf þorleifs biorssonar XXII, 20; ²⁾ oskoddu XXII,
20. ³⁾ hanganda XXII, 20. ⁴⁾ inucigli XXII, 20. ⁵⁾ Utan á bréfinu
með hendi frá 17 öld.

med þessu minu opnu brefi ath ek afeñte iordina merkigil er ligr i eystrum daulum uñbodsmanni simonar palssonar ath skipun arna þorleifssonar ok uñbodi er hann fleck mier þar til. Ok til sanninda hier uñ setta ek mitt incigle fyrir þetta bref skrifat i geldingaholtti þridiudaghinn næsta fyrir halluardsmesso anno domini m^o. cd^o. nonagessimio.

613. 19. Maf 1490. í Þykkvabæ í Veri.

SVEINN prestur Jónsson selr i umboði klaustrsins i Kirkjubæ Bárði ábóta í Þykkvabæ hálfá jörðina Eystri-Ása í Skaptártungu fyrir allan þann skóg, er síðastnefnt klaustr átti í Brandalandi, og eru ummerki hans tilgreind.

AM. Fasc. LXXIII, 9, frumbréfið á skinni götugt og sköllótt. — AM. Apogr. Nr. 2872 „ex originali Bessæstad.“ með hendi Árna. „Originall- eun af þessu brefi er ordinn læsen. J honum eru eingir punctar uppi yfer í. heildur alleina yfer ý. og literis qvæ dupplicés esse debent. eins og bier er. Brefit befi eg accuratè skrifad so vitt sem lesed vard. ordenn sem under eru strikud. eda staferner. voru öldungis olæs. og er það tilæct ex apograpbo Havarðz loptssonar og Jons Runolfssonar, qvod habeo. og svara þesse ord riect til proportionem defectuum. lang. f. er vidast in sine vocom, qvod imitari nolui. Med fullum stöfum er bier: aboti. abba- dia. sera. conuentu er alltid bundit *quentu*. finale i brefinu er: — eins og i apographo. Jnnsiglen eru öll i burtu, er þo ad visu originall. Brefid hefur eflaust beyrt til forna Kirkiubæarklaustre til“ (AM.). — AM. Apogr. 2826, afskript af transcripto Havarðs Loftssonar og Jóns Runolfssonar, og er það, sem eptir því er tekið, sett hér í horuklofa.

Maldagabref kirkiubæarklausturs.¹⁾

Þat giorum ver hrafn hrei[darsson]. Jmi þorsteinsson. biorn jónsson. jngimundur ketilsson. orækia stephansson. hallvarðr jónsson. god[um monnum] viturlikt med þessu voru opnu brefi. at ver vorum i hia. saum oc heyrðum æ ord oc handaband þessarra manna. bro[d]ur bardar med gu[ds nad] abota i þykkabý i alptaveri af einne halfu oc hans conventubrædra. ok af annarre halfu sera sueins jons-

¹⁾ 2862.

sonar er þa var radsmadur [i] kirkinbæ oc fru abbadisar ornyiar oc hennar conventu systra. at suo firir skildu. med radi oc samþycki herra magnus er þa var [biskup i skala]-holli. at adrnefndur sera sveinn selldi adrgreindum herra abota bardi iordina eystri ósa halfa er liggur i skaptaar-[tungu med] aullum þeim gognum oc gædum. skogum oc rekum sem greindri jordu hefer fylgt at fornu oc nyiu oc kirkiubæiarklaustur vard fr[emst] eiganda at. her i mot gaf tittnefndur herra aboti bardur skog þann er þyckva-bæiarklaustur atte firir innan[skap]tá i brandalandi all[an] all[t] til þeira merkia er sett woru i millum árskogs oc adrgreinds brandalands. þa greindur skogur var afentur tittnefn[dum se]ra sueini. standa þar tueir steinar oc er kross klappadr i annann. en [or ey]stra steininum er sionhending oc upp i foss þann er [dri]fandi heiter [oc] fram fellvr af skalarfialli. her med skylldi su itala uppgefazt er þyckabæiarklausur atte i iordina hraun er liggur i skardz kirkiusokn. i suodan grein. at þat var kyrfodr oc eins nauts fodur gelldz er upp var gefit. sno nu skal eigi frammar her epter fæda enn eitt naut a annann vetur a greindri iordu árliga. skylldu oc hvorer til laga hallda sinu adrgreindu kaupi. enn hvorer ganga aptur at sinni eign ef af geingi med logum. for þessi giorningur fram i þyckabæiar klaustri oss oc morgum audrum dandimomnum nærverundum. manadag næsta epter allra heilagra messo um vetrinn. sub anno gratie 00. cdo. lxxxo. octavo.¹⁾ setti herra aboti bardr sitt conuentu innscigli oc fru abbadis orny sins klausturs conventu innscigli oc adrnefndur sera sneinn sitt innscigli med vorum [fyrn]efndra manna innsciglum firir þetta kaupbref. skrifat i adurgreindu klaustri þyckabæ in festo sancti dunstani episcopi um [vorit t]veimur arum sidar enn fyrr seger: .—

¹⁾ = 7. Nóv. 1488.

614.

16. Júní 1490. á Grenjaðarstöðum.

FINNBØGI lögmaðr Jónsson heimilar Guðmundi Jónssyni jörð-
ina Þorbjargarstaði til fullrar eignar, og kvittar hann um
andvirði hennar.

AM. Fasc. XXIX, 25, frumritið á skinni, og er innsigli Finnboga
lögmanns fyrir bréfinu. — Apogr. 3326.

Sambícktt finnþoga logmanns um þorbiargarstade.¹⁾

Þat giore eg finnþoge Jonsson laugmann norðan ok
nestan a íslande goodum monnum uiturligtt med þessu
mijnu brefue. ath eg hefue samþýcke til lagtt ath guðmundur
jonsson skal hafua ok halda ok frelselegha eignazst jor-
ena þorbiargarstade eptter þui kaupe ok saulu er hann
hefuer keyptt greinda jord af hwstrw kristinu þorsteins-
dottur. eptter þui sem þeirra kaupmale þar vñ giorr wt-
wijsar. Suo ok hefuer ec wt tekid þa peninga sem eptter
stodu af greindu jardar werde vnder nefndum guðmunde.
þui giorer eg adur nefndur finnþoge jonsson þrattnefðan
guðmund jonsson aurlungiss kvittan ok ðkiaerulausan. vñ
adur nefnda jord. ok alltt jardarwerd áá opttnef(n)dre
jordu. Ok til sannenna hier vñ setta eg mitt jnciglle
fyrir þetta bref. skrifuath áá grenjadarstaudum j Reykia-
dal midnikudagenn²⁾ næsta fyrir botolfs Oessu. anno dom-
ini M^o cd^o nonogesimo.

615.

17. Júní 1490.

í Launguhlíð.

Dómr tólf manna útnefndr af Þorvarði Erlendssyni, er þá
hafði sýslu í Vaðlaþingi, um kærnu Odds Sigurðssonar til
Björns Ásgrímssonar, að Björn hefði farið að honum á
heimili hans með flokk, misþyrmt honum og gripið fé fyrir
honum.

Add. British Museum 11,242. 4to, bl. 58b, skr. c. 1543. (Syrpa séra
Gottskálks í Glaumbæ). — ÍBfél. 309. 8vo, 52a—53b skr. c. 1620. —

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ dagenen, frbr.

ÍBfél. 125^B 4to nr. 216, skr. c. 1680 (ártal 1512!). — ÍBfél. 114. 8vo CXXXIX (ártal 1540!). — AM. 196. 4to, bl. 33—34 (ártal 1590!, en á spássíu sett 1489; lók afskrípt). — AM. 211c 4to, bla. 162—163, c. 1700 (ártal 1489).

domur vrn heimsokn.

Ollvm monnvrm þeim sem þetta brief sia edur heyra senda steinn brandzson. Stville magnusson. havskvildur arnason. logrettvmen. þorsteinn Jonsson. vernard¹⁾ einarsson. þorsteinn jonsson. þorlakur gislason. jon haldanarson hallur jseifsson. jon rvnolfsson. sveinn oddzson²⁾. stefan biornsson. Q[vediu] G[udz] oc sina kvnngigt giorandi at þa lidit var fra gvdz byrd. [M. cccc. oc ix tiger³⁾] ara. fimtv-dagen næsta epter dyradag vrn vorid j lavngvhlid enne nedri j havrgardal á þingstad rettvm. vorvrm vier j dom nefnder af velbornvrm manne þorvardi ellenzsyne er þa hafdi minz herra kongzins syslv oc vmbod j vodlapingi til at rannsaka oc junvirdvliga at skoda hvort biorn asgrimsson væri þangat logliga stefndr.

J fyrstv dæmdvrm vier stefnvna logliga oc biorn asgrimzson logliga firir kalladan.

J annare grein kærði oddur sigurdzson til fyrgreindz biarnar at hann hefði farid heim til hola j avxnadal æ hanz logheimile med flokk mana oc gripit sig oc tekit oc bvndit sig med reipi oc kvgat af sier peninga til ve. hnyekt sier oc jardvarpat. xxx sinnvrm oc veitt sier iij blodvokur.

Nv saker þess at fyrrgreindur oddur sor fvllan bokar-eid þar j domenvrm firir þorvardi ellenzsyne kongz vmbodz-mane. at hann hefði med fvllri kvgan oc navdvng aflagt þessa fyrgreinda peninga vid biorn asgrimsson oc hanz fylgiara. Enn saker þess at vor landz laga bok seigr sv. ef flokkur manna geingr at gardi oc bera tonda ofridi oc bera vt fe hanz. þa er þat vtlegdarverk oc hver j landi vill vera af þeim færi aptur fie bonda slikt sem þeir tokv oc gialldi kongi .x. merkr en þeim fvllretti er fyrir vard. oc því

¹⁾ Vernardur 809. ²⁾ Ottsson 809. ³⁾ [M. d. og niu .x., 809, og er rangt; sbr. og Sýalumannaæfir I, 227—228.

dæmdum vier fyrnefnder domzmenn fyrgreindan biorn asgrimzson skyldugan at giallda kongi .x. merkur en adurgreindvm oddi half[a] fiordv mork j fyllretti. nv af því at greindur oddur kærði til optz nefnz biarnar at hann hefði byndit sig med reipi. enn logbok vor seigir svo. Ef madr bindr frialsan mann at osyniv gialldi v merkur en þeim fyllretti er bynden var. oc því dæmdum vier optnefndum oddi [halfa fiordu¹) mork²) en kongi .v. merkur.

J þridiv grein kærði þrattnefndr oddur til tittnefndz biarnar at hann hefði veitt sier iij blodvokur oc xxx hnyckingar oc jardvorp. oc því dæmdum vier tittnefndum oddi half[a] fiordv mork æ hverre blodvokv ok svo kongenvm. en ij avrar j hveria hnycking oc jardvarp. Nv af því at logbok vor seiger svo. ef hann skemmer mann eda særer med fyllriettis ordvm eda verkvm æ heimile sialfz hans. þa eykz at helmingi rettur þeirra er firir skemdvm eda sarsavkvm verda. oc svo kongdomzens oc því dæmdvm vier tvefalldan rett opt nefndum odde oc svo kongdomenvm. firir allar adurgreindar saker þær sem titt nefndr biorn afbatadi ei. en skyldvgan at sveria lyritareid enn meira firir kongz vmbodzmane j vodlaþingi jnnan halfs manadar at heyrðvm domenvm edur hanz logligum vmbodzmanne j longublid enne nedri j horgardal. Enn ef þrattnefndum birne felliz þessi eidr þa dæmdvm vier biorn skyldugan at giallda odde þridivng af ollu sakferli er hann yrði honum skyldvgr oc fara honvm heim til heimilis hanz jnnan halfs manadar at heyrðum domenum. enn allt golldit at næstum fardogum oc rett golldit j avllum peningum sem bok gerer rad firir oc svo kongdomenum j þat sakferli er hann yrði honum skyldugur firir greindar saker. skal golldit þridiungr jnnan halfs manadar at heyrðum domenum oc jnnan syslu j vodlu þinge toruardi ellenzsyni eda hanz logligum vmbodzmanne. en allt golldit at næstum fardogum [oc rett golldit j ollum peningum sem bok gerer rad firir³).

Oc til sanenda hier [vm⁴).

¹) fiorda (1)11,242. ²) [iij merkur 309. ³) [sl. 309. ⁴) [sl. 11,242

616. 18. Júní 1490. á Hólum í Hjaltadal.
TRANSSKRIFTARBRÉF þriggja presta.

Bisk. Isl. Hol. Fasc. V,I, transskriptið á-skinni. — AM. Apogr. Nr. 3565 með hendi séra Snorra Jónssonar, og Nr. 3141.

Dath giaurum vær olafur jónsson. gudvlfr magnusson. eirekr sigmundzson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligth með þessu voru opnv brefe. ath vær saum. ok yferlasvm transkriptarbréf. með heilvm ok oskavddvm hangaundvm inciglum svo latanda ord epter ord sem hier seger.

[Hér kemr:

1. Sættargerð séra Jóns Pálssonar og séra Þorkels Guðbjartessonar frá 24. Apr. 1440, DI, IV, Nr. 647, i
2. transskripti frá 14. August 1471, gerðu í Laufási, DI, V, Nr. 568].

Ok til sanninda hier vm settum ver fyrskrifader prestar vor incigle fyrir þetta transkriptarbréf er skrifat uar æ holvm j hialttadal faustudaginn næsta fyrir jonsmessu þar tiste. anno domini M^o. cd^o. lxxxx^o.

617. 1. Júlí 1490. á Öxarárþingi.

ÞÍNINGSDÓMR um siglingar, verzlun og vetrarsetur útlendinga, um búðsetumenn, kaupalag á skreið og varningi, og um skattfrelsi nefndarmanna.

Dómr þessi er tekinn hér eptir transskripti Ara lögmans Jónssonar og fleiri manna gerðu á skinn í Núpufelli 7. Marte 1544, sem nú er í Ríkisskjalasafni Dana „Island & Færö“ I, 10. En til samanburðar eru hafðar tvær fornar afskriptir, og er önnur þeirra í lögþók Páls höfuðsmanns Stígssonar, sem rituð er á skinn á árunum 1561—1565 og er nú í safni Árna Magnússonar 161. 4to (bls. 300—302); hin er í „Söpdýngju“ séra Gottskálks í Glaumbæ í British Museum Add. 11, 242. 4to, (bl. 38 a—b), ritaðri á árunum 1548—1590. En til er dómr þessi í ótölulegum sæg afskriptum frá 16., 17., 18. og 19. öld, sem ekki eru hér notaðar, bæði á skinni (svo sem AM. 37. 8vo bls. 1—2 frá c. 1500; AM. 54. 8vo, bls. 17—20, frá c. 1570; AM. 170.A 4to, bls. 16—17 frá c. 1565; Stockh. C 2. 4to, frá c. 1580) og á pappir. Elzta pappirafskriptin, sem til er af þessum dómi, er sú, sem hér er notuð og sú,

sem er í bréfabók Gizurar biskups Einarssonar í AM. 232., 8vo frá c. 1544. eru pappírskriptirnar margar hverjar marklitlar og afbakaðar bæði um ártal og annað, og víða er dómr þessi kubbaðr sundr. Í einn handriti stendr þessi klausa (AM. 196. 4to, bl. 23a með hendi séra Sigurðar Jónssonar í Holti 1669): „Hirde(tíora) d(omnr) Didrichs Þrúings lögtekiñ a alp(ijunge). að hvar sem neffadarmenn gefnuast vpp vegna Elli och kr. nkleika. þá sieu skattfríjer alla síjna daga“. En hér í dómnum standa þó eingin slík ákvæði. Er því næst að halda, að þetta sé leitt út úr síðustu ályktunargreininni í dómnum, og væri það þá gott sýnishorn þess, hvernig menn hafa farið með gamlar samþykktir stundum, sé hér ekki einhver miskilningr í. Dómr þessi er áðr prentaðr í Lagasafni Magnúsar Ketilssonar I, 78—87 og í Lagasafni handa Íslandi I, 41—43.

Piningzdomvr¹⁾

Ollvm [monnvm þeim²⁾ sem þetta bref síðr edr heyra senda (Jólfr einarsson logman³⁾ svnnan oc austan á⁴⁾ Íslandi. sinbogi jonsson logman nordan oc vestan á Íslandi oc allir logriettvmenn kuediv gudz oc sina kvnnigt giörandi at þú lidit var frú gudz⁵⁾ burd vors herra jesv christi ⁶⁾. iiii.^c niwtiger ára midvikudagin næstan epter peturs messo oc pals á almenniligu oxarörþingi vorum vier [til kallader af heidrsamligum manne⁶⁾ Didrik pining Þhofudzmanni ýfer [ollv Íslandi⁸⁾ oc uörðhsin⁹⁾ at dæma oc skoda huern frid at vtlensker kavpmenn¹⁰⁾ skvlv hafa hier j landit oc þær fleiri greiner sem hier epter fylgia.

Jn primis þat sama kongzens¹¹⁾ bref sem birtizt vm frid millvm [noregs konvngz oc einglandz konvngz¹²⁾ þar [á þinginv¹³⁾ vm eingelska menn at þeir skylldu mega sigla med fríj j Ísland med nettan kavpskap oc falslavsan.

Suo oc eigi síjðr vm þyska menn þú sem konvngsins bref hafa firir sier oc med nettan kavpskap vilia fara med suoddan tvunnmóal attvnga kuartiel oc stíkr sem at fornv hefer verid hier j landit. enn hver sem fals selr. sekr .xiiij. morkvm¹⁴⁾ enn hiner¹⁵⁾ sem keyptv¹⁶⁾ epter því sem sem log-

¹⁾ 11,242. ²⁾ [þeim godvm monnvm 11, 242. ³⁾ firir b. v. 11,242. ⁴⁾ í 11,242. ⁵⁾ hingad 161,11,242. ⁶⁾ [j dom nefndar af 11, 242. ⁷⁾ hird-tíora og b. v. 161; foveita og b. v. 11,242. ⁸⁾ [allt Ísland 11,242. ⁹⁾ warhusen 161, 11,242. ¹⁰⁾ menn 161. ¹¹⁾ b. v. 11,242. ¹²⁾ [eingla kgs. og Noregs kgs. 161. ¹³⁾ [j legretto 11,242. ¹⁴⁾ vid kong b. v. 161, 11,242. ¹⁵⁾ hinum 161. ¹⁶⁾ keypte 161, 11,242.

bok vtvíjsar. enn ef þeir vilja eigi bæta sem misgiordu. þá se þeim firirbodin kavpskapr aa því skipi. enn hver sem vid þa kavper þar epter. sekizt sem þeir kavpi vid vtlæga menn.

Suo oc hófvm vier dæmt at þysker oc eingilsker. skvly hallda frid [sin j millvm¹⁾] hier j landit medan þeir liggia j hófnvm. saker þess at konvngsins skipan verdr landinv eigi [til nýckta²⁾] ef þeir hallda ecki frid sin á millum [enn huorer³⁾] hafi hafner sem [þeim hentar⁴⁾]. Enn hvorir sem fridinn briota þa se eigi vid þá keypt. vnder slíka sekt sem firr⁵⁾ skrifat stendr. skvly vorer landzmenn líka svára þeim logum oc netti sem vid þá kvnna brotliger at verða. sem þeir vid oss.

[Suo oc skvly hier⁶⁾] avngver vtlendzsker⁶⁾ menn hafa⁷⁾ hier⁶⁾ vetursetv utan firir fvlla navdsyn [anat hvort ef þeir kvnna at verða sarer eða sivker eða j skipbrote⁸⁾] oc seli þo avngvan pening dýrra vetr enn svmar. oc hallda⁹⁾ avngvan jslendzkan man sier til þionvztv oc giori¹⁰⁾ hvorki skip ne menn til sios. Enn hver sem þá hysir eða heimer avdrvvijs enn ný er sakt. svári slíkv¹¹⁾ firir sem hann hýsi [vtlægan mann.¹²⁾] Enn hver [j slendzkra manna¹³⁾] sem þeim þionar. svári slíkri seckt sem hiner. eignizt konvngr halfar seckter¹⁴⁾ oc suo þat godz sem oleyfiliga stendr. enn konvngs vmbodzmadur halft. oc hans fylgdarmenn.

Suo oc hófum vier dæmt oc samþýckt af allri logrettvonne at avngver bvdsetvmenn¹⁵⁾ skvly vera j landinv þeir sem eigi hafa bvfe til at fæða sig vid. svo þo at þeir eigi ecki minna enn iije. svo kallar sem kon(u)r. oc skyldrer [til vinnv¹⁶⁾] hia bændvm. allir þeir sem minna fe eigv.

¹⁾ [a mille sin 161. ²⁾ nytta 161 [nyttvg 11242. ³⁾ [oc þeir 11,242. ⁴⁾ [hentta 161; fyrre koma oc sialfum semur 11,242. ⁵⁾ adr 161. ⁶⁾ sl. 161; [Svo oc hófum vær dæmt j sama dome at 11,242. ⁷⁾ skvly hafa 11,242. ⁸⁾ [b. v. 11,242. ⁹⁾ halldi 161. ¹⁰⁾ þo b. v. 161. ¹¹⁾ slíkri seckt 11,242. ¹²⁾ [vtlæga menn 161, 11242. ¹³⁾ [Jslendzkr 161. 11,242. ¹⁴⁾ fiesekter 161. ¹⁵⁾ busetvmenn 161. ¹⁶⁾ [ad vinna 161.

enn nv er sakt kon(u)r oc kallar. Enn þeir kallar oc kon-
(u)r sem eigi vilja vinna. se vpp tækr allr þeirra afli kon-
vngs vmbodzmanne oc [bændum ollvm j sveitinne¹). Enn
hver sem þá helldr eda styrker j moti þessvm vorvmdomi
oc samþycki se sekr fiorvm morkvm vid konvng.

Enn vm kavpalag á skreid edr varning [j sveitvm²).
se epter því sem dandimenn verda á sáutter med syslv-
mans ráði. enn ef þeir ellr³) þær vilja helldr fara á hus-
gang enn vinna hia [bændum⁴) hafi refsing til .vj. avra sem
sýslvmenn oc bændr verda á sáutter.

Jtem hofvm vier dæmt alla nefndarmenn kongsins [oc
handgeingna⁵) menn fríj vm [skatt. enn⁶) taka oskert þing-
fararkavp vm fram oc alla skylldvga at rájda med log-
manni til þingz sem lögbok vtvijsar oc samreid⁷) eiga vid
hann. edr sekr .xij. avrv. oc gialldi⁸) apr skatt oc þing-
fararkavp oc se vr nefndinne. vtan valldzmonnvm litizt ann-
at sannara.

Samþykti þennann vorn dom. fyr nefndr Didrik pin-
ing. sira Arne Snæbiarnarson officialis heilagrar skalholltz
kirkiv. herra halldor ormsson aboti a helgafelli. herra jon
arason áboti j videy oc allr almvgi [sem þæ var á þing-
inv⁹).

Ogh til sanninda hier vm settu fyrskrifader dandi menn
sin jnsigli med fyr skrifadra lögmanna jnsiglv. firir þetta
doms bref er skrifat var j sama stad [deigi¹⁰) sijdar enn
fyr seigir.

618.

1. Júlí 1490.

á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR útnefndr á Öxarárþingi af Finnþoga lögmanni
Jónssyni um það, hvort lögleg skyldi sala sú, er Kristín
Þorsteinsdóttir seldi Ingvildi Helgadóttur jörðina Stærri-
Akra.

1) [ollum þeim er honvm fylgia til þess 11,242) [sl. 161. 3) [edr
161; eda 11,242. 4) [b. v. 11,242. 5) [handgeingna z, skbr. handgeingna
161. 6) [skatten oc 11, 242. 7) samleid 161. 8) þa b. v. 161. 9) [er
a alþinge var 161. 10) [tueimur dogum 161.

AM. Apogr. 4109 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali & kalfskinn“.

Þat giorum vær eigill grimsson. sigurdr dadason. gisli filpusson. jon ellingsson. einar þorolfsson. þorsteinn þorleifsson. jon arngrimsson. þorleifr ormsson. asmundr jonsson. salamon einarsson. jon hrafsson ok þorvaldur gudmundsson. godum monnum viturligt með þessu noru opnu brefi arvm epter gudz burd. M. cccc. ok niutiger ara. á almennligu augsararþingi t(u)eim nottum epter petursmessu vorum vær j dom nefnder af ærligum manni finnboga jonssýnlaugmanni nordan ok vestan á jslande at skoda ok dæma þeirra j millum fyrnefnz finnboga laugmanz ok jnguelldar helgaddottur huortt su jardar sala skýllde lauglig vera. er kristinn þorsteinsdotter moder nefndrar jnguelldar hafde sellt henne jordina alla stærri akra er liggr j skagafirde j myklabæiar kirkiusokn edr eigi. nv af þui at þau laugdu (sig) þar vnder með handabañde þenna vorn dom at asiañda hirdstioranvm ok laugmanninum eyolfi ok maurgum audrum godvm monnum. sauvm¹⁾ uær ok bæde kaupbref ok kuittanar er jnguelldur hafde þar. suo ok ei sidur sk(o)dudum vær bokarinar ord bæde vm vel ok fals. ok gatam vær þat ecki fundit at oss þætti hrinda²⁾ mega þessu kaupi. saker þess at nefnd kristin hafdi skilit þessa sauvm jord akra aptur vnder sig eda sina erfingia. baurn eda barna baurn. suo framt sem baurn fyrnefnðrar jnguelldar mætti hana eigi laugliga eignast mega epter nefnda jngvellde framlidna. nu saker þess at næstv erfingiar kærduzt vid epter framlidnu kristino. suo at finnbogi laugmann kallade olugt jardar verdit. ok þui dæmdum vær kaupit staudugt j alla stade. enn jnguellde skýllduga at leida tvo lauglig vitne fyrir ýmbruviku at hausti fyrir kongs vmbodsmanni j hegranespingi at hun hefde alla peninga lugt epter skildaugum fyrir tittnefnda jord akra. enn ef jnguelldr hefer eigi vitne til. til lukniñganna vm jardar verdit. þá skal hvn sialf sanna savgn sina með lýftareidi³⁾ enum minna fyrir kongs vmbodismauni j fyrnefnu þingi. ok þat sem þa stendr epter

1) Svo = sáum. 2) hnioda, Apogr. 3) Svo. = lýrittareiði.

af jardar verdinu at eidinum vnum. þat skal hun luka adur enn þeñngvnum¹⁾ er skipt j arfskiptit epter optnefnda kristínv þorsteinsdottur. enn þo sem adr lauglig eign þrattnefndrar jnguelldar optnefnd jord stærri akrar j skagafirde.

samþykta þenna vorn dom didrek þining hirdstiore yfer allt jsland ok eýolfur laugmadr einarsson ok allir laugrettvmenn vtan veþaða ok jnnan.

Ok til saniþnda hier vm setti fyrnefndr didrek þining hirdstiore [med vorum jnnsiglum²⁾] sitt jnnsigli [med vorum jnnsiglum²⁾] fyrir þetta domsbref skrifat á þinguelli á sama deigi ok ari sem fyrr seiger.

619.

4. Júlí 1490. í Bæ í Borgarfirði.

Ari Magnússon lýsir því, að hann hafi selt Magnúsi biskupi Eyjólfssyni hálfu jörðina Lund í Lundarreykjadal, „en afsagði, að hún skyldi undir kirkju eða biskup“, og skildi hana undir Gísla Filippusson og hans erfingja, og kvittar hann Gísla um andvirðið.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 11, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2598.

kaup bref vñ þalfan lund j lunda Reykiadal³⁾

Þath giorer ek ari Magnússon godum monnum kunnigth med þessv minv opnv brefi ath ek medkennvzth. ath eg hefi sellth biskup Magnúsi alla halfa jordina lund er ligr j lunda reykiardal med þeim skilmala. ath adrgreindr ari skildi þessa saumv jord lvnd vnder gísla filippusson. eða hans logliga erfingja. enn afsagði ath hön skildi falla under kirkiv eða biskup. med ollvm þeim gognum ok gæðum sem⁴⁾ greindri halfri jordu hefer fylgth ath fornu ok nyiv. ok fyrnefndr ari varð fremzth eigandi ath. medkennvmzth ok optth nefndr ari ath eg hefi fulla ok alla þeñnga upp borit firir adr greinda halfa jord so mier vel anæger. því gefur ekh þrattnefndur ari opttnefndañ gísla avl(l)vngis kvittan ok akiærulavsan vm allth adur greinth halfth jardar

1) Svo. 2) [Svo. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 4) tvískr.

werd. lund. þath sem biskup Magnus atti mier ath giallda. Okhtilsanninda hier vm set(t)a egh mitth incigli firir þetta kvittvnarbref. skrifath j bæ j borgarfirdi. svndagin næsta eptter petvrsmessv ok pals. arvm eptter gvdz byrd þusvnd flogur hvndrud ok nijv tiger.

620.

5. Júlí 1490.

í Flatey.

TRANSSKRÍPTARBREF.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 348 & 357, með hendi Styrð Dorvaldssonar c. 1700.

Transkriptarbrief og vitnisburder um tilgiörd Biarna

Dorarinssonar við Einar Biörnsson í Skor.

Það giörum vær stullí þordarson. Gudlaugur Loftsson. Jon Þorarinsson. nafli Jönsson. gödum monnum viturlegt með þessu voru opnu brefi. að vær höfum sied og heyrðt og yfirlesid opiñ bref með heilum og oskóddum hangandi Jnnsiglum. svo ldtanda ord eptter ord sem hier stendur skrifad.

[Hér koma vitnisburðir um mál Bjarna Þorarinssonar:

- 1) Sanrbæ á Raudasandi 2. Maí 1482, DI, VI, Nr. 389;
- 2) Hvammi á Barðaströnd 6. Maí 1482, DI, VI, Nr. 390;
- 3) Sanrbæ á Raudasandi 2. Maí 1482, DI, VI, Nr. 388;
- 4) Reykhólum 14. Febr. 1478, DI, VI, Nr. 127].

Og til sanninda hier um settum vier fyrnefnder menn vor Jnsigli fyrir þetta transkriptarbrief er skrifad var j Flatey á Breiðafjrdi. þridludaginn næsta eptter visitatio Sancte Marie virginis. þa er lidid var frá hingadburd vors herra Jesu Christi. M. cccc. nijutijger ára.

621.

6. Júlí 1490. í Flatey á Breiðafjrdi.

Þetta menn transskribera aðalsbréf Bjarnar ríka Þorleifssonar frá 16. Maí 1457, Dipl. Isl. V, Nr. 138.

Medkennunzt vær jon þorarinsson. marteinn jonsson. hallgrimur skulason at vær hofvm sied oc yferlesit oc heyrð yferlesit opit bref uors nadugs herra kong kristierns under hans heilu oc oskoddu hanganda jnsigle. suo latanda ord epter ord sem hier fýr stendur skrifad. Og til saninda hier nm settum vær fyr nef(n)der menn uor jnsigle fyrir þetta transkriptarbrief er skrifad uar j flatey á breiðafirde þridiudaginn næstá epter nisetacio sancte marie. arum ept-er gudz burd þusund flogur hvndrud atta tiger og x ar.

622.

7. Júlí 1490.

á Stafafelli.

SVEINN Jónsson prófastr og almennilegr dómari milli Helkunduheiðar og Breiðdalsár lýsir eiði Benedikts Sæmundsonar um sölu hans á fimtán hundrada parti í Borgarhöfn til síra Ögmundar Andréssonar.

AM. Fasc. XXVIII, 9, frumritið á skinni, og er læst með innsigli síra Sveins saman við Borgarhafnarbréf frá 13. Maí 1486. — Apogr. 2678^a. (Skriðuklaustrabréf).

Þath giðrer egh sveinn prestur jonsson profastur og almenniligr domari j millvm helkunduheiðar ogh breiddalsar. godum monnum vitanlekt með þessv minu brefe. ath sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagesimo. æ setberge er ligur j fliozdalshierade. M^oidukudagin næsta fyrir gagndagaviku¹) var egh staddr j sögdum stad ogh dagh. at benedict sæmundzson sor fyrir mier fullnadar bokareid epter þui sem þetta hans bref vtvisar sem hier er með fest mitt bref ath hann hafde óngvm manne nie kvinnv selt eda lofath ath selia ogh eige gefith nie lofath ath gefa nockrvn manne nema sera ógmvnde aðressyni. þann fimtan hundrada jardar partt sem hann erfde j borgarhöfn er ligr j kalffafellz kirkiu sokn j fellzhverfe ogh hann hafde tekith j erfð ept-er sigridi heitena jonsdottur modr sina ogh suo sagdizt sigridr hallzdotter kvinna fyr nefndz benedictz alldre sitt jayrde eda samþýcke til hafa lagt at adr skrifadr fimtañ

1) þ. e. 12. Maí.

hundratha jardar partr j greindre borgarhöfu hefde verith selldr nema optskrifudum sera ögmundi andressyni. voru hier ogh marger goder menn vit stadder siaande ogh heyrandi vpp æ þenna giorning. Ogh til sannenda hier viá setta ek¹) mitt jnsigle fyrir þetta bref skrifat æ stafafelli j lone Öidvikudagenn næsta fyrir seliumanna Öessu. anno domini. M^o. cd^o. nonagesimo.

623.

12. Júlí 1490.

í Flatey.

FIMM menn transskribera tvö bréf um peninga Guðmundar ríka Arasonar.

AM. Fasc. LXV, 11, transskriptið á skinni; 5. innsiglið er enn fyrir bréfinu, en hin eru döttin frá.

Þat giorum vær þorolfur augmundzson. hallgrimur skulason. narfi jonsson. jon þorarinsson. jon jonsson godum monnum niturligt med þessu uoru opnn brefi at nær haufum sied og heyrnt yferlesidh opinn bref med heilum og o-skoddum hanngandi jncicglum so latandi ord epter ord sem hier epter stendr skrifadh.

(Hér kemr:

1. Bréf tólf manna frá 3. Júlí 1478 um Guðmundarpeninga, DI, VI, Nr. 139;
2. Reikningr frá 3. Júlí 1478 um Guðmundarpeninga, DI, VI, Nr. 140].

Og til sanninda hier um settum vier firr nefnder menn uor jncigle firir þetta transskriftarbrief skrifat j flatey æ breidafirdi manudagin næsta firir Öargretar Öesso arum epter guds burd .M. cccc. niutiger ara.

624.

23. Júlí 1490.

á Hólum.

ÓLAFR biskup á Hólum selr Þorsteini Bessasyni jörðina Steinnýjarstaði á Skagaströnd fyrir Laugaland í Fljótum.

1) Svo hér.

AM. Fasc. XXIX, 15, frumrit á skinni, og eru öll (6) innsigliu fyrir bréfinu. Niðr í innsiglaþvengina þrjá hina síðustu hefir verið rist annað frumrit bréfsins, og á bakhlíð bréfsins er ritað enn þriðja frumrit bréfsins, en það er nú víða heldr máð (= b).

Path giorum nær olafur ionsson kirkiuprestur [heilagr-
ar holakirkju¹). þordur ingemundarson. gudolfur magnusson.
ok eirikur sigmundzson prestar. jon þordarson ok sueinn
gudmundsson leickmenn godum monnum niturligt med þessu
uoro brefe at þar uorum uær j hia saum ok heyrðum æ
ord þeirra ok handaband uors nadngs herra biskup(s) olafs
ok þorsteins bessasonar at suo fyrir skildu ath [uirduligur
herra¹) bisknp olaf selldi [þorsteine bessasyne jordina stad-
arins²) steinnyiarstade j hofs kirkju sokn a skagastrond
med ollum þeim goznum ok gædum er greindri jordv [stein-
ýiarstodum hefir fulgt³) at fornu ok nýiu ok stadurin⁴) vard
fremzt eigande ath en hier j mote gaf þorstein bessason jord-
ina laugaland [j fliotum¹) j bardz kirkju sokn. [skall þor-
stein besa(son) hallda fyr greindri jorðn steinnyiarstodum
til laga en uirduligur herra biskup olaf suara lagaríptingu
æ jorðunne eða hennar kirkiunar formen⁵). Ok til san-
enda hier um settium uær fyr nefnder⁶) menn vor jncigli
fyrir þetta jardarkaups bref skrifat æ holum j hialltadaal
fostudagen næstan fyrir festum sancti jacobi apostoli. þa er
lidit nar fra jngatburd uors herra jesv christi þusund fiog-
ur hundrud ok nintiger [ara⁷).

625.

23. Júlí 1490.

á Hólum.

ÞORSTEINN BESSASON selr Ólafi biskupi á Hólum jörðina Lauga-

1) [sl. b; 2) [holastadar iord b; 3) [fylger ok fylgt hefer b; fulgt.
ævo b; 4) kirkian b; 5) [med ollum þeim(!) gognum ok gædum ath fra
skildum þeim portum sem kirkiunar eiga þar í rekanum vt ad haga-
nessi. skyldi uor nadugur herra biskup olaf hallda til laga jorðunni
langalandi j fliotum ok þorstein bessason suara lagaríptingu æ greindri
jorðu, b. 6) fyrgreinder b; 7) [b. v. b. Neðan við b er ritað með hezdi
frá 18. öld: „Bri:f um Laugaland i fliotum“.

land í Fljótum, með samþykki Sigríðar Bøðvarsdóttur konu sinnar, fyrir Steinnýjarstaði á Skagaströnd.

AM. Fasc. XXIX, 16, frumrit á skinni með öllum (6) innsiglium. — Niðr í þveingi innsiglanna er klipt annað frumrit sama bréfs. — Apegr. 3323.

laugaland j fliotum.¹⁾

Þath giorum uær olafur ionsson kirkiuprestur hellagrar holakirkiu. þordur ingemundarson. gudolfur magnusson ok eirikur sigmundsson prestar. jon þordarson ok sueinn gudmundsson leickmenn godum monnum uiturligt med þessu uoro brefe ath þar uoro uær j hia saum ok heyrðum æ ord þeirra ok handaband uora nadugs herra biskups olafs ok þorsteins bessasonar at suo fyrir skildu ath þorstein bessason sellði biskupinum a stadarins uegna a holum. jordina laugaland er liggur j bardz kirkiu sokn j fliotum med samþykki sigridar biaduardsdottur²⁾ konu sinnar med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiu ok þorstein vard fremzt eigandi ath. en hier j mote gaf uor nadugur herra biskup olaf jordina holastadar er steinnýjarstader heita er liggur j hofs kirkiu-sokn a skagastrond þorsteine bessasyne til ful(l)rar eignar med ollum þeim gognum ok gædum er greindri jordu steinnyiarstodum fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok stadurin uard fremzt eigande ath. skyldi uor nadugur herra biskup olaf hallda jordunne laugalandi til laga en þorstein bessason suara lagariptingu æ greindri jordu. suo ok skilldi þorstein bessason hallda jordune steinnyiarstaudum til laga en uor nadugur herra biskup olaf suara lagariptingu æ iordune. suo ok sellði þorstein bessason biskupin rekan allan med laugalandi þan sem hann atti ok iordune heyrde³⁾ til. Ok til sanenda hier um settum uær fyr nefnder menn uor jncigli fyrir þetta jardar kaups bref skrifad æ holum j hialltadaal fostudagen næstan fyrir festum sancti iacobi apostoli. anno domini M.º cd.º xc.º

¹⁾ Utan á bréfinu tvitekið með tvönnskonar höndum, báðum gömlum. ²⁾ Svo. ³⁾ heyrð', frbr.

626.

11. August 1490. á Þingeyrum.

Lýsing fimm klerka, að séra Steinn Þorvaldsson hafi lagt sig undir dóm tveggja tylfta klerka, sem Ólafr biskup til nefndi um kærur hans til séra Steins um óhlyðni við sig, mótblástr og fleira.

A.M. Fasc. LXVI, 20, frumrit á skinni; Öll innsiglin eru döttin frá, og bréfið hefir fyrrum verið haft til bókbands, marg-gatstungjó og víða illa máð, en hefir í uppbaði verið skrifað með góðu bleki.

Dath giorvm nær broder asgrimur med guds nad abboto a þingeyrum. gudmundr jonsson. gottskalk niculasson. jon ormsson ok eirikur sigmundsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe at nær uorum þar j hja saum ok heyrdum a miduikudagen næstan epter laurencij messu j abbotastofnne a þingeyrum ath sira steinn þorualdsson lagdi sig med handabande uit uorn uirduligan herra ok andaligan faudur olaf med guds nad biskup a holum under tueggja tyfta¹⁾ presta dom sem biskupen tilnefner ath hann skilde koma j þan dag ok stad j skagafirdi sem biskupin tilnefner j haust nær micaelismessu ella þæ biskupen kemur nordan ok suara sem laugliga stefndur fyrir þær allar saker sem nefndur biskup olaf kærer þar til hans. j fyrstu grein fyrir ohlydne sina at hann uilldi eigi lesa forbodsbref fyrir þeim monnum sem biskupen skipade honum heilagrar hola kirkiu uegna. ok suo fyrir þat at hann lyste fyrir oss at hann hefði skipat sitt eignar umbod ok sinna peninga upp a þriu ar einare biornssyne. bar ok biskupen upp a hann at hann hefði gjort motblastur ok conspiracionem j mote honum ok suo at hann reid burt ur biskupsdæminv an orlofs ok lagde suo þær kirkiur ok þing saunglaus og þionustulaus fyrir sina ohlydne sem honum uoro skipud ok suo at biskupen sagdi at hann hefde tekit guds likama j þessari ohlydne. sagdi ok biskupen at (hann) hefði eigi komit til presta-stefnu epter hans bode. En sira steinn sagdi at hann uillde

¹⁾ Svo.

ecke koma. lofade sira steinn at hann skilldi fara burt af biskupsdæminu eda burt af landinu ef nockur hardindi læge æ honum frammar en honum þætte log til uera. sno ueik ok sira steinn æ ad hann skilldi eigi einsaman j dagen koma ok spurdi hann biskupen at ef honnm uære nockut forþykt npp æ hneria menn er hann uilddi med sier edr honum fylgdn j adr nefndan dag. lofade ok þrattnefndur sira steinn j sama handabande at suara sem laugliga stefndur fyrir þessar saker ok allar adrar sem biskupen kynne þar til hans med langum ath tala ok suo at hallda þan dom sem þa næri dæmdur um hans mal. lofade sira steinn j þan tima er hann geck æ dyrr saman slaande sinum knefum ad hann skilddi j dagen koma endiliga ef hann er lifandis. suo hialpe honum gud er hann sagdi. Ok til sanenda hier nm settum nær adr nefnder prelate ok prestar nor jnsiglle fyrir þetta bref er skrifad uar j sama stad deige sidar en fyr seiger anno domini m cd nonagesimo.

627.

11. August 1490. á Hofi í Vatnsdal.

VITNISBURÐR Einars Oddssonar um gjöf Lopts heitins Ormssonar til Jóns Jónssonar á jörðunni „Svarbóli“ í Áltafirði.

AM. Apogr. 836 „Ex originali Sr. Hannesar á Snæfjöllum“ (AM). „Sigillum abest“. Er með hendi Árna sjálfs.

Þat giore ec Einar Oddzson godum monnum vitnrligt med þessu minu opnu brefi at eg hefe sied og yferlesit opit bref med heilu og oskaudda hanganda innsigli Loptz heitins Ormssonar svo latanda at hann gaf Jone Jonssyne iordina Svarbol er liggur i Altafirde i eyrar kirkjusokn til frials forraedis og til fullrar eignar undan sier og sinum erfingum enn under Jon og hans rietta erfinga med ollum þeim gognum og gædum er greindri iordu fylger ok fylgt hefur at fornu og nyiu og hann vard fremst eigandi at. skyllde þessi hans gjof reiknast i fiordungsgjof edur i tiundargjof ef þat þætti riettligra. Og til sannenda hier um setta ek mitt innsigli fyrir þetta vitnisburdarbref skrifad at hofi i

Vadzdal midvikudag næsta fyrir Mariumesso fyrri anno domini millesimo qvadringentisimo nonagesimo.

628. 20. August 1490. í Berufirði.

DÓMR sex presta útnefndr af séra Ögmundi Andrésyni, prófasti og almennilegum dómara milli Jökulsár á Breiðarsandi og Breiðdalsár, um kæru séra Sveins Jónssonar í Heydölum til Ólafs Guðmundssonar um landskyldartöku af jörðu hans Raufarbergi í Einholtsþingum.

Bisk. Skalh. XVII, 22, transkript á skinni frá 17. Maí 1491. — AM. Apogr. 2363 með hendi Árna sjálfs „ordriett“.

Domur um raufarberg j hornafirde.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda sucin jonsson. þornuadr helgason. oddr þosteinsson. jon einarsson. einar þosteinsson og stulle þorarensen. prestar skalholltz biskupsdæmiss. kuediu guds og sina kunekt gerande ath sub anno gracie. M.^o cd.^o nonagesimo. a fóstudagen næsta epter assumcio sancte Marie uirginis j berufirde j austfiordum vorum vier j dom nefnder af ærlegri persónu sera ögmundi andressyni profasti og almennilegum domara j millum jokulsar a breidarsande¹⁾ og breiddalsar at sia skoda og yferdæma vm þa akiæru sem sera sueinn jonsson er helldr heydalastad hafde stefnt olafe gudmundzsyne firir hann vm þath ath hann hefde rænt gripit og tekit at sier landzskyld af jordu hans raufarberge er ligr j einholltz kirkivsokn j öngu hans frelse ne leyfe er honum var adr dæmd til fullrar eignar. suo og kom þar fram bref ok²⁾ vnder tueggia manna jnsiglum ath adr greindr olafr

¹⁾ „Af þessu brefe hefi og haft copie med hendi Sira Biarna Hallgrímssonar, var hun af honum ritad þá hann var vistarmadr i Skalhollte, og var vida misskrifud. Brefid er og vida illt at lesa, því það hefur ecki vered vel þurt þá það hefur i fyrstu vered samanlagt, og hefur þar af klest orded. Skeidarársande hafdi Sira Biarne ritad. það synest og so i fyrsta alite i originalnum, enn þegar betur er adgad, þá er það eige so, helldr so sem hier er ritad, og er þetta vist“ (AM.).
²⁾ Svö hér. „Hier vantar ord i originalenn. mun hafa att ad vera: *bref ok skilríke* eda *bref ok vitnisburdr*. Eda og, ad ok er ofauked, og það kyanne eins vel vera“. (AM.).

hefde feinget sinne kninnu steiðu(n)e teizdottr sitt fullt og loglegt vmbod ýfer optnefndre jordn raufarberge er hann reiknade eign sinar kninnn. Jtem var stefnan suaren og logleg giðrd og þrattnefndr olafur rettlega firir kalladur. Þui ju nomini domini amen. og at heilax anda nað tilkalladre. dæmdum nier fyrrnefnder prestar med fullu doms atkuædi optnefndan olaf gndmundzson firir grip og ranglega attekt a adurnefndri landskyllid sekan fiornm morkum og xx. j tuefallt fullretti optnefndvm sera sveine ionssyne. og xxx. marka heilagri skalhollz kirkiu. j sitt tuefallt fullretti og skyllidugan at giallda þridivng af fyrr sogdum sektum huornmtuegium sera sueine ionssyne ok¹⁾ sera augmundi andressyne eda þeirra vmbodsmonnum jnnan halfs manadar at heyrðvm dominnm. heima a fyrrsogdu raufarbergi. annan þridiung af hvortueggium sektvm at mikils-Messo nn j haust er kemur. enn hinn þridia þridiung af ollum fyrrskrifudum sektum at næstum fardogvm. og skyllidangan at taka lausn af optanefndum sera augmundi andressyni profasti og almenniligum domara j sogdn takmarki. sem þv hefer brotid giortt. og tnigillda aptur landskyllidina er þv tokt olauglega. Ogh²⁾ til sannenda hier vm settum uier fyrrnefnder prestar nor jnsigle firir þetta domsbref er skrifat uar under halse j austfiordum a sama are degi sidar enn fyrr seger.³⁾

629.

20. September 1490.

á Svalbarði.

BRANDE Hrafnsson kvittar Magnús Þorkelsson fyrir andvirði jarðarinnar Skriðu í Reykjadal.

MSteph. 27. 4to, bls. 467—469, skr. c. 1730 „Ex Membrana“. Sbr. bréf frá 30. Maí 1486 (Nr. 513); þá fær Magnús Magnússon Skriðu.

Qvittunarbréf fyrir andvirde Skridu
í Rejkiadal.

Þat giorum vier Steinn Snorrason og Þorgils Hallzson

¹⁾ Svo hér. ²⁾ þ. e. 21. Aug.

godum mönnum kunnikt með þessu) ockar opnu brefe. ath þar vorum við jhið sðum og heirdum a a Svalbardi a Svalbardsstrond a fostudaginn næstann fyrer Catetra petri apostoli ord og handaband þessara manna Magnus bonda Þorkielssonar af eirni alfu enn Brands Hrafssonar af annare at þeir helldu höndum samann. og svo fyrerskilldu að firrnefndur Brandur gaf Magnus Þorkielsson og hanz erfingia olldungis kvitta og aklarulausa bæde fyrer sier og aullum sijnum effterkomendum fyrer Jordena Skridu j Reikiadal. hvort helldur ath hun være hanz eign edur verda kinne hanz eign. Gaf tijttnefndur Brandur adurnefndann Magnus aulldungis kvittann um alla sijna tiltaulu á vegna fyrrskrifadrar Jardar Skridu j Reykiadal.

lysti Brandur at hann være þð tvitugur at alldre.

Svo og eij sijdur lofode tijttnefndur Magnus Þorkielsson at giallda alla þa peninga effter því sem ðdur giort kaupbref utvijsar j sama handabandi.

Og til sanninda hier umm settum við fyrr nefnder m enn ockar junsigle fyrer þetta kittunarbref. því til meiri vissu og sanninda hier umm setta eg tijttnefndur Brandur Hrafsson mitt junsigle með fyrrskrifadra manna junsiglum fyrer þetta kvittunarbref giort a Svalbarde a Svalbardsstrond midvikudaginn næsta fyrer Matteum Apostolum árum effter guds burd M. cccc. attatiju og tiju ár.

630. 27. September 1490. á Bessastöðum.

DIDRIK Pining (hinn yngri), hirðstjóri og höfuðsmann yfir allt Ísland, skipar „ærligum dandisveini og minn trúan þénara“ Heinreki Mæding rekstr sýslu og umboð um Kjós, Kjalarnes og með Sundum.

AM. 238. 4to, bl. 111 a—b (Bessastaðabók), skr. c. 1570.

Sýslvbref pining(s) ýngra.

Það giore eg didrik pining hir(d)stiore ok hofudzman

ýfer alltt Ísland. godvm monnum vitvrligt med þessu mino opno brefe at ec hefe til sett og til skipat ærligin¹⁾ dande-sveine og minn trvañ þienara hinrek mæding at reka mins herra kongzens sýslo og vmbod hier med ydur vm kios. kialarnes og med svndvm. svo sem fvlmegtvgvm sýslv-manni. þing at setia. lavg og riett ad giora. sætta og semia. seckta og nidursetia. prof a taka og doma ýfer nefna. gjaftolla og veni(v)ligan godvillia saman at taka eða taka lata. bid ec vm alla goda menn at þier sied honvm greider og godvill(i)vger hvers sem hann kann ydar med at þurfa vp a mins herra kongzins vegna og minna. Svo og vm þann godvillia sem þier villiet mier giora og gamal vane er til. og þier hafit adur gjort minvm kæra frænda Didrek pining. byd eg fyrgreindvm hinrik mæding at hann tale lavg og riett til hvors manz og þo med vægd og myskvnn. þar sem þess þarf vid. en þrioskvm og þralyndvm sie hann riettvr domare. hardvr og refsingasamvr. Skall hann þessv vmbode ad fylgia svo leinge og til þess at eg það sialfur aptur kalla. því ec hefvr nv forfoll at ec kann eige sialfur til ýdar at koma. Og til sannenda her vm setta ec mitt in-sigli fyrir þetta vmbodzbref Skrifat a bessastodvm a alfta-nese manvdagenn næsta fyrir mickelzmesso þa lidit var fra gvdz býrd 00 ed og xc ar.

631.

[1490].

á Byjaskerjum.

Dómr Diðriks Pinings, fáveta og höfuðsmanns yfir alt Ísland, um skuldir Norðlendinga við Sunnlendinga, og um það, hve nær vera skuli vorvertíðarlok.

Add. British Museum 11,242. 4to, bl. 68a, og er það „Söpyngja“ séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. á árunum 1543—1590. — AM. 288 4to, bl. 54b, Bessastaðabók, skr. c. 1570. — Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bla. 732, skr. c. 1640. Margar aðrar afskriftir eru til af þessum dómi, en allar eru þær óarfærðar og síðri en þessar, og enda flestar miklu yngri. Í ágripi af þessum dómi — enn þá styttra en því, sem hér er

¹⁾ Svo; eða: ærlig(u)m.

prentað, — sem er í handritasafni Bókmenntafélagsins í Kb. 114, 8vo, CCCCXIX, og ritað er um 1700, stendr að visu ártalið „1530“, en á því er litið mark takandi, því það ár stende líka stundum í Píningisdómi hinum alkunna frá 1. Júlí 1490 (Nr. 617) um verzlun og vetrarlegumena í ýmsum hinum lakari afskriftum hans. Það er og víst, að fregnum um lát Píninga hins eldra er komin til alþingis 1. Júlí 1491, svo að hann hef-
 ir annað hvort dáið seint á árinu 1490 eða rétt eftir nýjár 1491. Þá (1. Júlí 1491) er og getið um, að Píning hinn yngri, frændi gamla Pí-
 ings, sé hér á landi og hafi haft umboð gamla Pínings, en þingheimr
 vill ekki hafa hann fyrir lénsmann, af því að hann hafi „einga borgun
 né peninga að bæta fyrir sig, ef hann geri mænanum ei rétt“. Hefir
 hann því ekki haft fótetadæmi né höfuðsmensku ár því árinu leingr,
 og getr því ártalið „1530“ með einu móti staðizt, þó að Píning yngri
 kynni aldrei nema að hafa lifað svo leingi, og vart getr dómriinn yngri
 verið en frá 1490 eftir því, sem tekið er til orða í honum, og í allra
 síðasta lagi frá 1491.

domr vm skvllder [nordlenzkra vid svnnlendinga.¹⁾

Worum vier j dom nefnder af didrik pining [foueta oc
 hofudzman²⁾ yfer allt jsland. á biaskeria³⁾ þingi.

var þat vor domr at allar logligar skvllder⁴⁾ er svnd-
 lensker menn ætti at nordlenzkum monnum firir nordan
 land oc þeir bitoludu ecki hier þa skyllði þeir hier firir
 svnnan er skvlldernar ætti at heimta taksetia svo micit af
 þeirra hlutum með godra manna uitordi sem skvllden
 reiknaz micil til oc giora þeim skiallig bod norðr um land
 at þeir kome eda lati koma með þeirra skvllð sem skilit
 var með fyrsta. smior eda vadmál eda hvad hellz þat æ
 at vera epter skildaga þeirra j⁵⁾ millum sem selur eda
 kavper at petrs messo oc palz ella bihalldi það⁶⁾ þeir hafa
 taksett vpp æ rettan reikning sem fyr seigir.

So oc [dæmdum vier j sama dome⁷⁾ at vertid skyllði
 wera⁸⁾ vte æ favstudagen þa [ix nætr⁹⁾ ero af svnre oc
 setia þa vpp skip oc bva vel vm oc seig(i)a af sina abyrgd.
 Sekur iijj morkum vid konvng hver þenna uorn dom
 ryfr.

¹⁾ [288; svndlenzkra vid nordlendinga 11,242. ²⁾ [hirdstiora 288, 1159. ³⁾ biaskers 288, 1159. ⁴⁾ skyllder 288. ⁵⁾ a 288, 1159. ⁶⁾ þui 1159. ⁷⁾ [j sama dome dæmdum vier 288; dæmdum vier 1159. ⁸⁾ b. v. 1159. ⁹⁾ [ed (eyða) vikur (!) 1159.

[Samþykktu et cetera þennan vorn dom ádurskriffaður Liensmann Didrich Pijning og setti sitt nafn med vorum hier vnder et cetera.¹⁾

[Og til sanninda et cetera.²⁾

632. 27. September 1490. á Hrafnagili.

DÓMR sextán presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um ákæru Finnþoga lögmanns Jónssonar til erfingja séra Sveinbjarnar Þórðarsonar, — er haldið hafði stadiinn og kirkjuna í Múla — eptir hann andaðan, Þorsteins og Árna, að þeir hefði og héldi peninga Múlakirkju.

AM. Fasc. XXIX, 13, frumrit á skinni. Öll (10) innsiglin eru fyrir bréfinu. — Apogr. 3321.

Um peninga múla kirkiu 1490³⁾

Þath giorum uær brodir ion med guds náð aboti á munkapvera. einar benedicsson. magnus jónsson. olafur ingimundarson. gvdmyndvr ionsson. olafur þorgeirsson. gottskalk niculasson. gvdmyndr ionsson. stigur ingimvndarson. þorbiorn helgason. ellendur broddason. ari olafsson. eirekur sigmundsson. magnus þorgrimsson. ion þorkelsson ok⁴⁾ ion palsson prestar hola biskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu voru brefi at vær vorum i dom nefnder af virðuligum herra ok andaligum fodur olafi med guds náð biskupi a holum sub anno gracie M^o cd^o xc^o a hrafnagili j eyiafirði manudagin næstan fyrir michaelis M^oesso at dæma um þa akiæru er finnþogi ionsson logman kiærði til erfingia sira sveinþiarnar þordarsonar er halldit hafði kirkiuna ok stadiinn múla j reykiadaal epter hann andaðað þorsteins og arna at þeir hefði ok hielldi kirkiunnar peninga j múla ok þegit at lani edr leigu. eign eda umbodi af sira sveinþirni fodur sinum. svo ok var þar birt fyrir oss

¹⁾ [b. v. 11,59. ²⁾ [11,242; sl. 238, 1159. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ⁴⁾ Svo hér.

kirkiunnar registrum um þá peninga sem fyrnefndum sira sveinbirni bar at svara kirkiunar vegna j mula ok at þeim peningum sem þa voro til ok reiknader voro. brast upp æ fimtigr hundrud ok iij hundrut at reiknudu stadarspelli. kirkiuspelli ok decima parte ok ornamentum kirkiunnar ok ei golldit kirkiunni. Og¹⁾ þui at guds nórd til kalladri dæmdum uær stefnuñar logligar vm þorstein ok arna sveinbiarnarsono ok þa þorstein ok arna logliga fyrir kallada hier j dag efter þui valldi ok umbodi sem adr nefndr biskup olaf hafdi unt ok feingit ærligum manni finnoga ionsyni logmanni. en af þui at þar kom huorgi þeirra ok einginn þeirra vegna þvi dæmdum uær af hvorum þeirra *Work* j stefnufall. j annari grein dæmdum uær fyr nefnder prestar þa þorstein ok arna sveinbiarnarsoñ skyllduga at sveria fullañ lagaeid at þeir hefdi aungua peninga þegit edr upp borit hvorki at lani. gief eda leigu af sira sveinbirni þa þeim bæri med logum aftur at giallda innan sejuñdar at þeyrdum dominum en fiellizt þeim þessir eidar þa dæmdum uær þa skyllduga aftur at leggja at næstum fardogum under riettan reikning til riez iafnadar i motz vid alla adra hans erfingia ok logliga skvldamenn sem verda kunna ath logvm under sinn suarinn bokareid. So ok kiærði fyrnefndr finbogi til fyrnefndra manna ath þeir hefdi ei efter kiært ði vegna sona sinna sem þeir lystu vera logliga erfingia opt nefndz sira sveinbiarnar af þeim audrum skulldarmonnum er under saumu grein haufdu kirkiunnar peninga upp borit af titt nefndum sira sveinbirni til þess at giallda þar af kirkiunni j mula sina peninga sem riettum erfingium ber at giora med logum. þui dæmdum uær þa skyllduga at sækia ok aptur at kiæra sem þeim ber at riettri tiltolu vid adra erfingia sira sveinbiarnar fyrir kongs umbodsmanni af leikmonnum allar þær schulder ok peninga sem sira sveinbirni atti at gialldazt efter riettum logum ok hann hefer ologliga uti latit ok haf sott alla þessa peninga at forfallausu of avllum þeim sem innan hierads eru at næstum fardaugum. slikt sem tala rennur til at riettum laga skiptum.

1) Svo hér.

En ef þessir þratt nefndir menn þorsteinn ok arni eigi sækia ne aftur kára sagða peninga opt nefndrar kirkiu mula til riettrar sknlda lvkningar sem þeim ber at logum þa svári epter kirkiunnar laugum. Ok til sanninda hier um settum uær fyr skrifadir prelate ok prestar vor inn-cigli fyrir þetta domsbref er skrifat uar j myklagardi j eyiafirdi a sama ari degi sidar en fyrr ségir¹).

633.

30. September 1490.

á Ökrum.

Álit sex manna, er Einar Björnsson nefndi þar til, að löglegast væri að Einar Björnsson hefði og héldi vegna Ingvildar Helgadóttur einn þriðjung arfs eptir Kristínu heitina Þorsteinsdóttur þar til rétt lagaskipti félli á.

AM. Apogr. 4110, með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna „Ex originali a pergament“.

Þat giorum uær einar arnason. einar sigurdzson. jon þorgeirson. jon þorarinsson. grimur þorsteinson. magnus as-grimsson godum monnum uiturligt með þessu uoru opnu brefi. at uær uorum til beiddir af einare biornsyni j umbode jnguelldar helgadóttur at skoda og ransaka huat oss litizt lögligazt um þann arf sem fallit hefer epter kristínu þorsteinsdóttur modr jnguelldar. Suo og heyrðum uær fyrnefnder menn at einar biornsson baud sig til rettra lagaskipta á þorleiksstodum j blaunduhlid j skagafirde uid finnboga jonson logman og Eirek þorsteinson eda hans logligan umbodsmann vegna jngnelldar um alla þa peninga fasta og lausa kuika og dauda sem fallit hofdu epter adrnefnda kristinn þorsteinsdóttur. Suo og eigi sijdr heyrdu uær adrnefnder menn at einar biornsson stefnde finnboga jonsyni logmanni til rettra lagaskipta j adrgreindum stad um nefndan arf. nu saker þess at einar biornson feck þar aungua uissu ne lagasuar af finnboga eda eireke um þessi arfaskipti. þui leizt oss tittnefndum monnum þat logligazt at einar biornsson hefde og hielde einn þriðjung af þessum

1) D. e. 28. Sept.

arfí uegna jnguelldar þar til at rett lagaskipti fíelle á med þeim um þenna arf. Og til sanninda hier um settum uer fyrnefnder menn uor jnsigle fyrir þetta bref skrifat á aukrum j blondublid j skagafirde fimtudaginn næsta epter michaelsmessu. þa lidit uar fra guds burd. M. CD. og niutigir ara.

634. 23. Oktober 1490. í Reykholti.

Dómur tólf manna, útnefndr af Eyjólfí Hjaltasyni kongs umboðsmanni milli Botnsár og Hvitár í Borgarfirði, um skatthald Ingimundar Finnssonar um fjögur ár, kúgildahald og dómrof; afsakaði Ingimundr skatthaldið með því, að hann hefði verið nefndarmaðr til alþingis, en sú afsökun er ónýtt.

Dómabók, er eg á, komin frá Hannesi ritstjóra Þorsteinssyni, í 4to, bls. 160—161, þetta skr. c. 1630—40 eða fyrri(=a). — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 218^b — 219^b með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666.—AM. 196. 4to bl. 22^b — 23^a skr. c. 1669 (sleppir dómsmönnum og styttr sumt annað). — MSteph. 61. 4to, bls. 278—280, skr. c. 1680 (nokkuð raung um sumt). — IBfél. 125. 4to, nr. 111, skr. c. 1680 (styttr ir nokkuð). Rithættinum í a er fylgt að mestu, þó ekki út í æsar um það, sem bersýnilega er yngra. a er langbest, og stytta hin öll meira og minna. Margar afskriptir aðrar eru til af þessum dómi misjafnar að gæðum.

Domur wim [skatthaulld¹].

Ollum godum²) monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Einar Oddsson. Steffan Þorariñsson. Vilhíalmur Ketilsson. Andres Magnusson. Jon Oddsson. Þorsteirn Magnusson. [Jon Hrafnsson. Bergþor Jonsson. Jon Þorgilsson³) Finnþiorn Brandsson. Ofeigur Jonsson. og Jon Geirmurdsson⁴) k(vedin) g(uds) og sijna kunnigt giorandi. ad árum eptir [guds burd⁵) 1490 laugardaginn næstañ fyrir⁶) tueggia postula

1) [skatthald, öll nema a; 2) b. v. 1945; 3) [1945; slept í a, 61; en 125 hefir í staðinn og lætr þá koma síðast: Einar Jónssoni Jón Ólafsson, Auðun Jónsson; 4) [a, 61; Guðmundsson 125, 1945; 5) [a; Anno 125; 1945; 6) eptir 196, sem væri 30. Okt. 1490.

messu. [Simonis et Judæ¹). j Reykholli²). ð þingstad riettum. vorum vier i dom nefnder af erligum manni Eyolfi Hialltasyni. kongs vmbodsmanni i millum Botzar³) og Huijtdr j borgarfirdi. ad dæma. rannæaka og skoda vñ ðkiæru. sem Eyolfur Hialltason kiærði til Jngimundar Finnsonar⁴). ad hann hefði halldid rangliga .v. malnytu kugilldi jaungu hans leyfi nie frelsi. og rofid suo⁵) doma þa. er adur voru dæmder þeirra j milli um þessi fyrr skrifud kugilldi. Jtem j þridiu grein ad hann⁶) hefur⁷) ej golldit skatt vppa iij dr medan fyrrnefndur valldzmadur hafði sysluna j adur greindu takmarke. Var stefnañ svariñ og þui dæmduñ vier fyrrnefndañ Jngemund. adur nefnder domzmenn. logliga fyrer kalladan. Og j sama domi dæmduñ vier kongdominuñ iij merkur. enn mork sakarðbera⁸). fyrer það ad fyrrnefndur Jngimundur rauf þann dom. sem dæmdur var ð alþijngi vñ þessi adurskrifud .v. kugilldi. enn hann skylldugañ ad giallda optnefnd kugilldi Eyolfi Hialltasyni edur hanz logliguñ vmbodsmanni jnnañ sioundar ad heyrduñ dominuñ. heijma j Deilldartungu med fulluñ laga ðvexti. sem domur fiell a med þeim ð alþijngi og hier med .v. merkur j fullrietti og mork j stefnufall optnefnduñ Eyolfi Hialltasyni.

Jtem kom þar fram fyrer oss su afsokun optnefndz Jngemundar um þa iij skatta. er þrattnefndur Eyolfur kiærði til hanz. ad hann hefði ej golldit. ad hann vændest þui ad hann hefði uered nefndarmadur til þijngs⁹). leist oss það ecki afl hafa. Þui dæmduñ vier tijttnefndañ Jngemund skylldugañ ad giallda adurgreinda skatta og slijka sekt med huorium skatti sem logbok wtuijsar¹⁰). med slijkum salastefnuñ sem hier seigir. þridiung jnnañ manadar. annar ad næstuñ fardoguñ. enn allt golldit ad Michaeliss messu næst er kemur. heijma j Deilldartungu. Eyolfi Hialltasyni edur hanz logligum vmbodsmanni. nema hann¹¹) kunn

1) a; sl. þin; 2) Reyksholli 125; 3) 1945; Bæisár (!) a og 196; 125 sleppir þessari klausu; 4) Jónssonar 1945 (rangt); 5) tvo 1945; 6) Ingimundur 125; 7) a; hefði 125 ofl. 8) á spássiu vitnar a í þingfb. 8, og 125 tekr það upp í textann. 9) lögþingis 125 ofl. 10) a visar á spássiu til Kongs þegnskyld. 1. 11) sl. a; hann 125; Ingimundur 1945.

hockra afbotun logliga fð á síjnn mðli. þa skyldi hann það leitt hafa jnnañ siðundar að heyrduñ dominuñ fyrir Eyoifi eður hanz vñbodzmanni. Enn ef þrattnefndur Jngemundur villdi fordast eður hallda eij þennañ dom. þð dæmduñ vier hann vtægauñ eptir bokarinnar orduñ. enn það til logmannz huor vtlegð það skyldi vera.

[Og til sannenda hier uñ setium vier fyrrskrifadir domzmenn vor Jncigli fyrir þetta domzbref huort að skrifað var j sama stad ðr og dag sem fyrr seigir¹).

635.

29. Oktober 1490.

á Hólum.

Dóma tveggja tylfta klerka, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um kærn biskups til síra Steins Þorvaldssonar um það, að hann hefði eigi viljað lesa forboðsbref yfir Jóni Egd, að hann hefði farið orlofslaust burt úr biskupsdæminu og að hann hefði tekið guðs líkama í banni.

AM. Fasc. XXIX, 14, frumritið á skinni. Af 24 innsiglium eru nú 17 fyrir bréfinu.

Domur vm s(ira) Stein Þorvaldsson sem e(c)ke villdi lesa forboðsbref jfir Joni Egd²).

Þath giorum uær andres ionsson radsman heilagrar holakirkju. sigurdur þorlaksson. magnus ionsson. ion þorvaldsson. olafur ingimundarson. þorstein gudmundsson. snoolfur sigurdsson³). stigur ingimundarson. gunnar ionsson. geir uigfusson. biorn þorsteinsson. gudmund⁴) jonsson. magnus asgrimsson. olafur klængsson. þorbiorn helgason. ion helgason. olafur jonsson. gudolfur magnusson. magnus halldorsson. nicolas uilhialmsson. gudmundur kollason. sigurdur ionsson. einar sigurdsson ok oddur bergsueinsson godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe ath þa lidit uar fra hingatburð uors herra iesu christi þusund flogur hundrud niu tiger ara æ fos(tu)dagin næstan eptir allra heilagra messu j storstofunne heima a holum j hialtadaal

1) [a; hin sleppa, en sum þeirra setja í staðinn: „Samþykkt“.

2) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600. 3) Sigurdurason(!) frbr. 4) Svo.

uorum uær j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodur olafe med guds nad biskupe a holum ath dæma um þa akæru er nefndr biskup olaf kærði til sira steins þorualdssonar ath hann uildi ei lesa forbodsbref yfer ione egd holakirkju uegna er hann band honum under hlydne ok bandz pinu. þui ath til kalladre guds nad dæmdum uær fyr nefndan sira stein logliga fyrir kalladan hier j dag. þui underlagit uar suarit af þeim prestum er þar uoro hia. En j fyrstri grein er biskupen kærði til sira steins at hann uildi eigi brefit lesa sem adr er skrifat þa dæmdum uær sagdan sira stein skyldugan at sueria setareid hier j dag fyrir biskupiñ at hann hefði ecki þat giort j trastz eda hugmod uid heilaga kirkju eda biskupen eda fyrir aungua oblydne adra ok ei heldur j kærleika uit adra menn. felldz honum þesse eidur þa dæmdum uær hann fallin j bann epter þui sem brefit ut uisar. þat er hann atte yfer greindum jone egd at lesa en holadomkirkju j sitt fullrette xxx marcka. j anare grein kærði fyr sagdur biskup olaf til fyr nefndz sira steins. at hann hefði gefit sitt eignar vmbod sidan hann fell j sockina einare biornssyne sem hann sialfur medkennitz ulliandi suo fyrri¹⁾ heilaga kirkju sinum retti med fvllri þriosku. hugmottzordum. mottblastri ok conspiracione. þui dæmdum uær hann skyldugan at giallda heilagre holakirkju .lx. marcka j sitt fullretti. ok af sialfu uerkino fallin j hæsta bann. j þridiu grein er adr nefndr biskup olaf kærði til fyr sagdz sira steins ath hann hefde farit an orlofs j fullri þriosku ok oblydne burt af biskupsdæminu ok lagt þær kirkiur songlausar ok þing pionustulaus er honum uoro skiput. þui dæmdum uær hann skyldugan ath lucka heilagre holakirkju lx marcka ok hann j banne. en .iii. merkur fyrir huorn þingunaut er hann sette pionustulausan ok skriptarlausan. j fiordu grein er tit nefndr biskup olaf kærði til þrat nefndz sira steins ath hann hefði teckit guds likama j banne þa dæmdum uer sira stein²⁾ skyldugan ath sueria eineide ath hann hefði þat ei giort en fellzt honum sa eidur gialldit¹⁾ sex merckur. En fyrir þat ath hann kom ei til prestastefnu sidan hann uar bod-

1) Svo. 2) steins, frbr.

atur. þa dæmdum nier hann skyldugan at lucka .iij. merckur. j fimtn grein er opt nefndur sira steinn lysti þui ath hann skyldi burt af biskupsdæminu edr ut af landinu ef honum væri bodit hardara en honum þætti log til standa. þui dæmdum uær sira steiñ skyldugan at setia uissa borgunñ fyrir sig elligar sueria fullan bockareid ath hann skule blifua med mack ok hlyd(n)i hier j bisknpsdæminu. En ef hann ei þetta uill þa dæmdnm uær hann bisknpinum til uardueislu ok nerndar til þes at hann helldnr sina hlydne. En fyrir þat forprott er hann sagditz ei biskup(s)ins bref lesa skula¹⁾ hiedan j fra þa dæmdnm uær af honum .xv. merckur biskupinum j sitt fullretti. ok tit nefndan sira steiñ skyldugan ath aacka²⁾ taka lausn ok skript fyrir sin brott epter biskups rade. skulu þessir allir peningar ok seckter lukazt ath næstum fardognm biskupinum edr hans logligum nmbodsmanne ath heimele sira steiñs j hunauatzþingi.

Ok til sanenda hier um setium uær fyr skrifader prestar uor incigli fyrir þetta domsbref er giort var j sama stad ok are en dege sidar en fyr seger.³⁾

636. 17. Nóvember 1490. á Þverá.

SVÆINN bóndi Sumarliðason fær Jóni Finnbogasyni að gjöf til fullrar eignar jörðina Skáldalæk í Svarfaðardal, og gerir það með samþykki Guðríðar Finnbogadóttur konu sinnar.

AM. Fasc. XXIX, 18, frumrit á skinni. Innsiglin eru bæði fyrir bréfunu. — Apogr. 3325.

vm skalldalæk i svarb(ad)ardal³⁾.

Þat giorum vit þodr atlason og sigmundr magnusson godum monnum viturligt med þessu okru brefi at þar voru uit j hia saum ok heyrdum a. at sueinn bondi sumarliðason gaf og fieck joni finnbogasyni med handabandi til fullrar eignar jordina skalldalæk er liggr j valla kirkin sokn j

¹⁾ Svo. ²⁾ þ. e. 30. Okt. ³⁾ Utan á bréfinu með allgamalli hendi.

suarbadardal með aullum þeim gognum ok giędum sem greindri jordu skalldalek hefer fylgt at fornu ok nyu ok sueirn hafdi fręmzt eigandi at ordit. skyldi jon hallda til laga greindri jordu en sueirn suara laga riptingum. War þessi giöf og giorningr giör með radi og fullu samþycki gudridar finnbugadottur eiginkonu fyrnefnz sueins sumarlidasonar. skyld(i) jon taka at sier jordina at næstnm farðogum. Og til sanninda hier um settu nid fyr greinder menn ockur jnsigli fyrir þetta bref skrifat a þuera j laxardal midkudagin næsta fyrir ceciliu Cesso a þi ari sem þessi giorningr for fram. anno. domini. M.^o cd.^o nonoges-simo.

637

27. Nóvember 1490.

GÍSLI Filippusson selr Einari Þórolfssyni jörðina Oddastaði i Kolbeinsstaða þingum fyrir þrettán hundruð i friðvirtum peningnm.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétrssonar, i 4to, bl. 126b—127a, nú i Landeskjalasafni 94 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Það giörnm vid Jon Ellingsson og Asmundur Jonsson godum monnum kunnugt med þessu ockar opnu brefe Anno 1490 a Laugardagin næstañ epter maectacio¹⁾ sanctæ Mariæ²⁾ sđum og heyrdum ð ord og handaband þessara manna Gijsla philippussonar af einne alfu enn Einarz Þorolfssonar af annare. ad so fyrir skildu ad Gijlsle philippusson selldi greindum Einare Þorolfssyne Jordina alla Oddastade er liggur j Kolbeinsstadakirkiusochn med ollum þeim gognum og giędum sem greindre Jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu og adurgreindur Gijlsle vard framast eigandi ad ordinn eptter logum. giefur fyrnefndur Einar Þorolfsson xiije j ollum frijdvirtum peningum. skildi optnefndur Einar ad sier taka Jordina. og oll loglig rad ð eiga.

¹⁾ Svo. ²⁾ Eyða fyrir nafninu i handr.

Jtem skilldi þrattnefndur Gíjsle suara lagasíptingum enn Thíttnefndur Einar hallda til laga.
og til sanninda hier við et cetera.

638.

1490.

á Hrafnagili.

26. Apríl 1492.

á Hólum.

TYLFTARDÓMB klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um alla þá, er gera hjúskap í meinbugum.

AM. Fasc. XXIX, 19, framrit á skinni. Af 12 innsíglum eru nú 7 fyrir bréfinu. — Apogr. 3306.

Domur um meinbuge.¹

Þath giorum uær einar benedictsson. magnus ionsson. olafur ingemundarsson. gudmundur ionsson. olafur þorgeirsson. stigur ingemundarson. gudmundur ionsson. þorbjörn helgason. ellendur broddason. gotskalk nikulasson. eirekur sigmundzsson. jon palsson prestar holabiskupsdæmiss godum monnum uitarligt ath sub anno gracie M^o cd^o xc^o a hrafnagile i eyiafirde uorum uærr j dom nefnder af uirduligum herra biskupi olafi. ath dæma ok skoda huat oss litizst langligt um alla þa menn sem sinn hiuskap uillde saman binda edur saman hefde bundit ok rycktader yrði þar epter um meinbugi ok af heilagrar kirkiu ualldi asakader ok eigi uilldu sialfer epter leita huat hindra mætte laugliga þeirra hiuskap. þui at guds nafne til kolludu dæmdum uer ok samþýctum aller fyr nefnder prestar med samþýcke fullu ok laugligu vorss uirduligs herra biskups olafss ath aller þeir menn sem sinn hiuskap ok laugligt hionabaud uilia ath laugum saman binda eda hafa saman bundit. skylldu uera ath laugum skyll dug(er) prof ok uitni sialfer fa ok up bera fyrir kirkiunnar formanni ath þeirra hiuskaparbaud mege ath laugum giorazt edur ath laugum skilliazt. Ok til sannenda hier um settum vær fyrnefnder prestar

¹) Utan á bréfinu með nokkuð gamalli hendi.

uor jncigle fyrir þetta bref er skrifat uar æ holum j hiallta-
dal fimtudagin j pascka uiku. anno domini 00° cd^o xc^o
secundo.

639.

[1490].

á Helgafelli.

MAGNÚS Guðmundsson gefr með sér og Guðnýju (Guðrunu)
Árnadóttur konu sinni í prófentu klaustrinn á Helgafelli jörð-
ina Borgarholt í Biskupstungum og mikið lausafé að ank.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfrdómara Pétrssonar, í 4to. bl. 131,
nú í Landeskjalasafni 94, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.
— Ártalslaust ágríp þessa bréfs er í AM. 252 4to bls. 47; AM. 490
4to bls. 6; AM. Apogr. 1602; Landsbókas. 108, 4to bls. 34. Ártal bréfs-
ins er hér sett að ágizkan.

Giafabref fyrrer Borgarholte.

Jn nomine Domini Amen.

var so fellt¹⁾ kanp og giorningur giordar á millum
þeirra herra Halldorz Abota á Helgafelle með samþycke
allra conventtubrædra greinds klansturz og Magnnsar gud-
mundssonar og Guðnyar²⁾ Arnadóttur konn hanz að greind-
nr magnus gefur klaustrinu j profenttu með sier og gud-
runu²⁾ konu sinne Jordina alla Borgarholtt er liggur j
austare Biskupz Tungu j Tungu kirkin sochn fyrir xvje með
ollum þeim gognum og giæðum er greindre Jordu fylger og
fyllgtt hefrn að fornu og nyiu. og þau vrdu fremst eigandi
að og þar til xx malnýtu kugilldi og xxiii^{je} j ollum fridum
og frijdvirttum peningum. Hier j mot skilde magnus sier
og konu sinne æfinligan kost og framfære á klanstrinu so
leinge sem þau lifja. epter þui sem þar ero dandemenn
halldner adrer sem þangat hafa gefist á sijnar profentur.
og þar til xx vod hnort þeirra á huoruu áre. skulu þau
hafa sæng og kistu til klaustursinz og skal klaustrid eign-
ast huortueggia epter þeirra dag. so skulu þau hafa skiæde
sem (þeim) þarfnast. af klaustrinu. þau skulu og meiga

¹⁾ sellt (!) hdr. ²⁾ Svo; „Guðrun“, stendr og í ágrípum bréfsins.

lata giora sier frialsliga hws og so hafa konu til þionustu við sig ad sialfs sijnz kost. Lofade Magnus ad suara Riffitingum á Jordunne Borgarholte. enn klaustursinz formenn halda til laga. skilldi og Magnus þa þegar setlast j profenttuna beggia þeirra vegna. enn klaustrid Eignast peningana.

for þetta kaup (fram) j skólastofunne a Helgafelle et cetera.

640.

1490.

á Felli í Kollafirði.

Tveir menn víðimera úrskurð Þorsteins Eyjólfssonar lögmanns um landamerki Hróbergs og Viðivalla frá 1398, Dipl. Isl. III, Nr. 524.

Pappírsafskript í Fornbréfasafni Jóns Sigurðssonar með hendi Þórðar kammeráds Guðmundssonar.

Það medkennunst við Oddur Petursson og Andres Guðmundsson. ad við höfum sied og yferlesid so látandi Bref með heilu og óskóddudu Jnnsigli Þorsteins lögmanns sem her fyrer ofan skrifad stendur. Og til sanninda hier um setium við okkar Jnncigli fyrer þetta vitnisburdar Brief skrifad á Felle j Kollafyrde arum epter Gudz Burd MCCCC og ix tyger ár.

641.

[um 1490].

SKJALAFORSAGNIR þrjár, er Gunnar prestur Jónsson í Goðdölum og prófastr (í Skagafirði) hefir haft fyrir sér.

AM. 241B. Fol. VII, eitt skinnblað í 8vo eða litlu 4to, án efa með hendi Gunnars prests.

I

Dui med tilkalladre guds nað seiger¹⁾ ek H prestur ionsson.

j fyrstu grein stefnuna laugliga ok þrattnefndan H rettliga firir kalladaan.

j ann(a)re grein med fvllu doms athkvæde ykr HJ son ok HJ lavglig hion²⁾ vera ok uerit haafa allaa timaa sidan þit lagvt saman likamliga suo framt sem ei meinaa guds logh.

Var þesse min domur gior ok in skriptis fram borin aa HJ dagin firir H mer j domsæte sitiande morgum godum monnum nærverondum ok samþyckivndvm ykkur bæ(dum) logliga firir kollodum H ok H.

II

Sæker þess H H ath þat var suarid aa stefnu fyrir mer gunnari prest jon(ssyne) profast af tueimur skilrikum vottum ath HJ kendiz med sialfs sins eiginligre vidvrkeningu æ(th) þu H hafder leigit hia ser likamliga ein tima annan (ok) þridia tima en þær eru að odrum manne ok þridia H H ok H sem þu adur nefndur hefer leigit fra sysk(i)num jafn farit ath telia þui j gv(d)s nafne amen dæmer ek gvnnar prestur jons(son) profastur þik HJ skyldugan at sueria fyrir lyretareid at þu hafer ekki likamlig(t) sambland ath uid HJ þat barngetnadur megi af nerda ne guds rette raskað svo framt sem þu ert til fer. var þessi min domur gior ok in skriptis fram borin mer j domsæte sitiande at HJ ok HJ morgum godum monnum hia verundum ok samþyckivndum HJ logliga fyrir kollvdvm.

III.

Jn nomine domini amen.

Saker þess HJ ath þat uar svarit aa stefnu fyrir mer

¹⁾ „dæmer“ skrifað yfir „seiger“ í hdr. ²⁾ tvískr.

gunnare prest jonsayne profast af tueimur skilr(i)kum votum huerer suo heita HJ ok HJ huerer þat soru med fullum eide ath þu HJ ok HJ keyptu med handabande hivskaparkaupe ykkar j millum fyr nefnd HJ gaf fullt jayrde til eiginorz med þig HJ ok uiliug var hun j handabande þui ath til kalladre heilags anda nad ok þui proui sem kom fyrir mik. dæmer ek gvnnar prestur ionson profastur ykkvr lavglig hion vera ok verit hafa HJ ok HJ suo framt sem guds laug gang(a) eigi j mote. Var þesse m(inn) d(omur) g(ior) ok inskrip(ti)s fram borinn HJ ok HJ mer j domsæte s(itiande) morgum g(odum) monnum hia verundum ok samþykjandum ykkur badum k(ogliga) fyrir k(olludum) HJ ok HJ.

642.

[um 1490].

REIKNINGR kirkjunnar á Melum i Melasveit.

AMagn. Apogr. Nr. 2213 „skrifad efter gömlu kalfskinnslade med gamalle skrift (hier um de anno 1490) er mier hiedi 1711 in Junio Vigfus Vigfusson (Dordarsonar, Bødvarssonar prestz i Reykholtte) buande á Hurdarbaki i Reykholtz Reykiadal, og eigandi þeirrar iardar. Nedan fyrer þessu Documente er skrifad a kalfskinnsladed med annare hende nokkru byrre Landamerkiesskial mille Hurdarbaks og Deilddartungu sem eg hefe vidiwera lated“. (AM).

eodem anno

tivndargiord jnguelldar asgavtzdottur af kirkivpeningvm þria tigi hvndrada.

eodem anno

sunnvdagen enn næsta fyrer barnabasmessu vorv talder peningar heima j melvm attatige hvndrada med kvgilldum a leigvstødv. hier at avk vorv vegnar xij merkur silfurð med skrvdvm hnopvm oc kopvm. hier at avk hvrdar jtem snældubeinstader xxx°. svlvnes sextan .c. oc allt fyrer golldit. jtem half leira þriatige hvndrada oc allt fyrer golldit.

643.

1490.

AFHENDING staðarins í Goðdölum, þegar síra Gunnar (Jónson) tók við, en Þorsteinn Guðmundsson afhenti.

AM. Apogr. Nr. 8763, með hendi Árna Magnússonar „Ex pagina pergamena Templi Goddalenensis, in Islandia Boreali“ (AM.). Sbr. Dipl. Isl, IV, Nr. 390.

Anno Domini M. cd. nonogessimo var svo mikit goðz kirkiunnar í guddölum þá gunnar prestur tok við enn þorsteinn guðmunzson afventi.

Jn primis skrin með helgum domum. krossar¹⁾ .ij. þridi litill. Mæriu likneski. Niculæ likneski. Mærgretar likneski. tabulum og vida stockit. þar með brik með litlum kosti. messingarstekar .ij. .iij. jarnstikur .ij. stolar. .ij. kistur læstar. stockur olæstur. Mærkis leppur. glodarker. baxturiarn onyt. klukur .iiij.

Þetta í bokum. Grallari fra pascum og til aduentu. annar í kringum arit. de tempore bok at pislum og guðspiolum per annum. de sanctis bækur .ij. at pislum og guðspiolum per annum. Laga saungva skra. Lesbok de tempore til hvitasunnu: lesbok de sanctis per annum. orða. saungbok de sanctis a sumarit. saungbok tekr til að niu vikna faustu de sanctis de tempore til páska. Mæssale tekr til að niu vikna faustu til passionem. De tempore saungbok tekr til [at] adventu til niuvikna faustu. Aspiciensbok og hvergi nerri efter ordunne. Salltari. Niculas saga. og at auk .iiij. bækur og .xx. fanytar. kaleikr lestur með corporale .ij. messuklæði at aullu. þridiu messuklæði vond. brestur til handlin og linnda .ij. hoklar. annar með silki en annar með saraduk .ij. kapur vondar .ij. sloppar vonder .iiij. vigsludukar .ij. bruner .iiij. alltarisklæði vond. fimta með lerept .iiij. merkr vax.

Tiund kirkiuhluti á því æri halfur fimtande eyrer.

Þetta í kvikfe .ix. kyr. atian asaudar kugilldi og .iiij. ær betur. tvævetrer sauder. xx. og .iiij. þrevetrer .vj. og .xl. veturgamler sauder. tvævett naut og veturgamallt og kalfar firir . . . v. kalfar og kista firir .c. hross firir .c.

1) skrossar, stóð á skinnblaðinu.

þetta í bnsagæne .iiij. og .xx. trog god og ill. xiiij. upp-
giordarkerold og .iiij. fantur .ij. strockar. var þetta
alt firir c. atta fiordunga ketil og .ij. fiordunga ketil fyrer
ij. c. atta kerold í iordu enn .ij. uppi firir .ij. c. ij sængur.
onnur med saluns aklædi og reckinvod og hæginge¹⁾ enn
aunnur med wll aklædi. og voru badar firir .c. fim tunnur
skyrir firir c. xiiij. fiordungar smiors firir .c.

644.

27. Janúar 1491.

í Viðvík.

Dómr tuttugu og tveggja presta útnefndr af Ólafi biskupi
á Hólum um kærur biskups til Höskulds Árnasonar, að
hann hefði svarið rangan bókareid með Bjarna Ólasyni viss-
vitandi og viljandi, að hann hefði sett sig óheyrilega og
afskaplega inn í kirkjunnar vald og að hanu hafi tekið
ranglega guðs þjónustu í sex ár síðan hann sór bókareidinn.

AM. Fasc. XXX, 1, frumritið á skinni. Af 22 innsiglium eru nú 17
fyrir bréfinu.

Domur Olafs Biskups um Hauskulld arnason.*)

Dath giorum uær andres jonsson. ketil grimolfsson.
olafur jngemundarson. jon þorualldsson. olafur jonsson. gud-
mundr ionsson. gottskalk niculasson. gunnar jonsson. magn-
us asgrimsson. geir vigfusson. are olafsson. biorn þorsteins-
son. gudmundur kollason. magnus þorgrimsson gudolfur
magnusson. eirikur sigmndsson. jon ormsson. jon þorsteins-
son. sigurdr jonsson. þorleifur jonsson. halluardur biarnason
ok einar sigurdsson prestar holabiskupsdæmis godum monn-
um uiturligt med þessu uoro brefe. ath þa er lidit var fra
hingatburd uors herra ihesu christi þusund fiogr hundrud
nivitiger ok eitt ar a fimtudagenn næstan epter pallsmessu
um netrinnjuidukjuidukursveit. uorum uær j dom nefnder af
uorum uirdnligum herra ok andaligum fodr olafe med guðs
nad biskupe a holum. ath dæma um þa akiæru er biskup-

¹⁾ Dännig. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá frá 17. öld.

en kærði til hanskolldar arnasonar, ath hann hefði snarít rangan bokareid með biarna olasýne, nisuitande ok uiliandi, með þeim odrnm fleirum sockum, sem j stefunnne standa, kom hauskolldr ecki, ok einge hans forsnarsmadr, ath snara fyrgreindnm sockum, krafði þá biskupen optsinnis hauskolldar arnasonar [eda¹⁾] hans umbodsmanz, en þar kom ecki suar j mote, uar þá suarin stefñan, þui at til kalladre guds nad, dæmdum uær fyrnefnder prestar með fullu doms atkuædi stefñuna logliga ok hanskolld arnason logliga fyrir kalladan hier (j) dag ok skylldugan ath luka mork j stefnufall nema hann syne loglig forfaull at hann matte ecki koma. En fyrir þá fyrstu sock er j stefnune stod ath adr nefndr hauskolldr hafði sett sig jn j kirkinnar ualld, suo oheyreliga ok afskapliga, ath hann dæmde fyrst peningana biarna olasonar kongdómsins uegna halfa fallna syslumanninum til hallz epter þeim dome sem tolf prestar hófdu dæmt adr halfa alla peninga biarna olasonar fallna under heilaga hola kirkiu, en ofan a þetta sor hann fullan bockareid með biarna olasýne at hann hefði ecki leigit með randidi dottur sinne likamliga j motte þeirre lysing er hann kenditz fyrir biskupinum ok prestunum, ok suarit uar ok dæmt af tuennem tylftum presta sem þar um gior þeirra dómsbref nt uisa, uar þar ok snarit fyrir oss af einnum presti ath fyrnefnder hauskolldr hefði meðkendz ath hann hefði suarit með biarna olasýne. Suo ok meðkendizt hann sialfur heima a holum fyrir biskupinum ok morgum andrnm dandemonnum þetta ed sama, uiliande suo giora kirkiunar reitt.²⁾ biskupin ok prestana omynduga.

Jtem j annare greiñ hefer hann tekit sex ar rangliga guds þionustu sidan hann sor rangan bockar eid. En sidan upp a iiii ar, hefer hann sett sig sialfur nt af guds likama, ok hefer ecke uiliat til hlydne ganga fyrir margar biskupsins aminningar ok ei helldr uiliat taka lausn ok skript af biskupinum fyrir adrgreint meinsære, forsmaande suo ok fyririlitande erchibiskupsins bref ok bodskap nm þetta mal.

¹⁾ [ok eda, frbr. ²⁾ Svo.

hefer hier j mote einge prof nie skilrik uitne tekin uerit af leikmonnum. suo ath biarna eda hauskollde mætte til bata koma nema helldr þuers j mote hafa þeir bædi dæmt ok suarit j mote uorum eidum ok domum. Stendur suo ok skrifat j kirkiunnar logum ath huor sa madr er hann uerdr ath sliku kunnur ok sannur ath þuilik ohæfuwerk giorer. sem fyr greiner áth setia sig jn j kirkiunnar ualld er fallin j et hæsta pafañs bann af sialfu uerkinu. Stendur ok suo skrifat j kristnum rett ath huorr kristenn madr sem suo mikil ohæfuwerk giorer ath hann setur sig ut af guds likama upp a iii ar samfleyt dryger heidindom. ok hefer fyrgiort buærium peninge fiar sins.

Þui fyrir allar þessar fyr skrifadar sacker ok bandzwerk dæmdum uer fyrskrifader prestar med fullu doms athkuædi opptnefndan hauskolld arnason fallen j et hæsta pafans bann ok fyrirgiort huorium peninge fiar sins bædi j fostu ok lausu uid hola domkirkin. biskupen ok prestana ok tit nefndann hoskolld arnason eda hans umbodsmann skylldugan ath luka alla þessa peninga ath næstum farðogum ath heyrdum dominum. biskupinum eda umbodsmanne heilagrar holakirkin. ok þrattnefndan hoskolld skylldugan ath taka skript epter biskupsins rade. þar til ath hann fer til roms. bæde med fostum ok karinum. ok lausn til samneytis. jnnan halfsmanadar. ath heyrdum dominum.

Var þesse uor domur upp sagdur j sama stad. dag ok ar sem fyr seger. Nærueranda uorum uirduligum herra ok andaligum fodur olafe med guds (nad) biskupe a holum. samþyckiande med oss þenna uorn dom. morgum dandemonnum hiauerendum.

Ok til sanenda hier um settum uer aller fyr skrifader prestar uor incigle fyrir þetta domsbref skrifad a holum j hialltadaal. dege sidar en fyr skrifat stendur.¹⁾

¹⁾ 28. Janúar.

645. 4. Febrúar 1491. á Hólum.
KAUPMÁLABRÉF Þorgils Þorsteinssonar og Gnðrúnar Jóns-
dóttur.

AM. Fasc. XXX, 11, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3332.

Kaupmalabref Þorgils Þorsteinssonar og Gnðrunar
Jonsdotter.¹⁾

In nomine domini amen.

lystest ok stadfestizt suo felldur kaupmale æ holum j hialltadal a brnllaupsdege þorgils þorsteinssonar af annari halfu. en gudrun(ar) jonsdottur af annari. j fyrstu grein ath þau laugdu helmingarfelag med sier feingens²⁾ fiar ok ofeingens. hier æ ofuan gaf huort audru fiordungsgiof sem leingur lifde. ok allar þær loggiafer sem þau mattu fremzt med langum gefa. voru þesser kanpuottar. ketill grimolfs-son ok niculas þormodsson prestar holabiskupsdæmis. jon þordarson ok þormodur bergsson leickmen ok settu sin jncigli fyrir þetta kaupmalabref er skrifat uar æ holum j hialltadal fostudagen fyrstan j niu nikna fostu. þa er lidet uar fra hingatburd nors herra ihesu christi þnsund fiogur hundrud nintiger ok eitt ar.

646. 7. Febrúar 1491. á Möðruvöllum.
ERLENDE bóndi Erlendsson selr með samþykki Guðríðar Þorvarðsdóttur konu sinnar Árna Einarssyni jörðina Kambfell í Ytra-Djúpadals kirkjnsókn fyrir þrjátígi hundraða.

AM. Fasc. XXX, 10, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu.

Deim godum monnum sem þetta bref sia edur heýra sender thomas kolbeinsson ok ellendnr jonsson. jwar þorgrimsson. jon arnason kuediu guds ok sina kunnigt giorande þa lidit war fra hingathurd vors herra jhesu christi þushund. cccc. niutiger ok eitt ar manudaginn næsta epter

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ tvískrifað.

kyndilmessu vín veturinn æ modruuollum j eyiafirde worvm uier j hia saum ok heyrðum æ ord ok handabañð þessara manna ellendz boñða elleñzsonar ok gudridar þoruardzdottur kuiuñu hans af einne halfu enn arna einarssonar af annare ath suo fyrir skildu ath adur nefndur ellendur sellði fyr greindum arna einarssyne meður fullu upplage gudridar þoruardzdottur konu sinnar jordina kambfell er liggur j ytra diupadals kirkiusokn meður ollum þeim gognuñ og gæðum er greindri jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýju ok tittnefndur ellendur ok gudridur kona hans urdu fremst eigande ath. hier j mote gaf adur nefndur arne þriatige hundrada með suodan fridleika. ellefu kyr ok sex asaudar kugillde .cc. j smiorum. c. j uadmaluñ. cccc. i gellduñ nautum. cc. j gellduñ saudum. hesta tuo fyrir fiogur hundrud. skyllde ellendur suara laga riptingu æ greindri jordu enn arne hallda til laga Ok til sannennða hier umm settum uier fyrskrifader menn vor jnsigle fyrir þetta bref giort j sama stad deige ok are señ fyr seger.

647.

14. Febrúar 1491.

á Hólum.

TYLFTARDÓMR klerka, útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum, um kærnu biskups til Odds Arnórssonar, að Oddr hefði höggvið Skeggja Oddsson biskupssvein ófæran í visitatione, að hann hefði hlaupið burt úr þjónustu biskups, að hann hefði hlaupið í kirkjudyrnar á Munkaþverá með spent „armbyrsti“ og pílu, að hann vildi höggva mann biskups í sömu visitatione á Bægisá og sló mat og öl á klæði biskups, að hann hefði gripið heingi sitt og kirkjunnar og ekki skilað aptr, að hann hefði bölvað biskupinum svo óheyrilega, að hann bað fjandann að eiga biskup og alla hans presta og enn fleira.

AM. Fasc. XXX, 2, framritið á skilni. Af 12 innsiglium eru nú 11 fyrir bréfinu. — Apogr. 3327.

Oddur skilldast að gjalda 60 Merkur
til Hóla¹⁾.

Þat giorum ver ketill grimolfason Officialis Heilagrar

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld,

Hola Domkirkio fyrir nordan aúxnadalssheidi. Andres ionsson Radzmadur þess sama stadar. jon þornalldzsson. biorn þorsteinsson. olafur ionsson. gudmundur ionsson. gudmundur kollasson. jon helgason. godskalk nicolasson. gndwlfur magnnsson. eirikur sigmundzsson och ion ormsson prestar hola-biskupsdæmiss godum monnnm vitnrligt med þesso voru brefni at þa er lidit var fra hingatburd vorss herra ihesu christi Odd niutiger ok eit ar manadagen i faustngang heima a domkirkionne (a) holum i hialtadal vorn ver i dom nefnder af vorum virduligum herra ok andaligum fodur olafui med gudz nad bisknpi a holum at dæma vm þa a-kærn er biskupin kerdi til oddz arnorssonar med ollum þeim saukum er i þui brefui stod er biskupinn stemdi honum. þui ad tilkalladre gudz nad dæmdum ver fyrsagder xij prestar j fyrstu stefnona logliga þui hon var snarin fyrir oss af magnusi presti ionssyni med ollum þeim greinum sem þar vti stod och odd arnorsson logliga fyrir kalladan hier i dag och skylldugan at lnka mork i stefunfall nema hann syni loglig forfanll at hann matti ecki koma. En fyrir þa fyrstu sank er i stefnnune stod och biskupin kerde til oddz at hann hefði haugguit sin suein skeggia oddzsson ofæran j sinne visitacione sno at biskpin miste han burt vr sinne pionusto vppa ii manodn edur leingnr en baud augu-an annan man biskupinum i stadin aptur i pionustna. þui dæmdum ver odd arnorsson skylldugan at sue(r)ia settar-eid innan halfss manadar at heyrdum dominm fyrir biskupinum edur hanss vmbodzmanne at hann hefde ecki mannen ofæran haugguit. fellz honum þessi eidur þa dæmdum ver hann skylldugan at giallda biskupinum xv merkur i sitt fullretti en hola domkirkiu xxx marka i sinn rett. J ennare grein stod suo i stefnunne at oddur arnorsson hefði hlaupit i burtt vr biskupsinss pionnsta med fullt for-trott och hugmod. dæmdum ver fyrir þessa sauk biskpin-um och kirkiunne ix merknr. Jtem i þridin grein gaf biskupin odde arnorssyni þa sauk i stefnnune at hann hefde hlanpit i kirkiudyrnar a mnnkapnera med spentt

armbyrste ok¹⁾ pílu a lagda och villde skiota men och var hamladur þar vt af þessa adur greinda sauk dæmdum ver fyrgreinder xij prestar til næstn prestastefnn er biskupin sêtur vnder fleire prestanna ransakan hnorsu ha sank þar verdur a dæmd. J flordu grein stod suo i stefnunne at nefndur oddur arnorsson villde hauggua vorn man i saumu visitacione a bægissaa ock¹⁾ slo nidur och vppa oss maatt ock¹⁾ anl ock¹⁾ a vor kledi morgum dandimonnum nerverandnm ock¹⁾ vppa siandnm. fyrir þessa fyrskrifada sauk dæmdum ver optnefndan odd arnorsson skylldngan at sneria tylftareid fyrir biskupinum edur hans vmbodzmanne innan halfs manadar at heyrðum dominnm at hann hafui eigi þetta giortt. felltz honum þessi eidur þa dæmdum ver biskupinnm xxx marka rett fyrir þat er hann feck þenna hugmod i sinne visitacione en adrar xxx merkur i sitt fullretti fyrir þa forsman och suinirdingh er slegitt var nidur hanss eigit bord ock¹⁾ huorttueggia matnr och dryckur vpp a hanss kledi i hanss riettre maltid och holadomkirkin lx marka i sitt fullretti och titnefndan odd arnorsson fallin i bann af sialfuu verkinu och skylldugan at taka skript ok lausn heima a holnm af biskupinum innan halfs manadar at heyrðum dominnm. J fimtu grein gaf biskupin þa sauk i stefnunne odde arnorssyni at hann hefði gripit hengi sitt och kirkiunnar sidan hann leet heimta þat aptur och echi feingit. en þni dæmdum ver epter þui sem kristin rettur seiger biskupinum xxx marka i sitt fullretti och titnefndan odd skylldugan at skila aptur heingino þui hino sama vnder sinn bokareid innan halfs manadar at heyrðum dominum och skylldugan at taka lausn ok skript sem fyr seiger. J settu grein stemdi biskupin fyr nefndum oddi arnorssyni fyrir þa sauk at hann hefði boluad honum a modrvnollnm i hanrgardall med suo oheyrilego ordtaki at hann bad fiandan eiga biskupin oc¹⁾ alla hanss presta. handfeste ein prestur biskupinnm bokareid at hann hefði heyrtt vppa þetta och at snórdum þessum eidnm dæmdum

¹⁾ Svo hér; annars: och.

ver biskupinum xv merkur i sitt fullretti en ollum prestum i biskupssdæminu huerium fyrir sig sitt fullretti epter þui sem huer er mannadur til en hola domkirkiu xxx marka i sitt fullretti. J siaundu grein stod suo i stefnunne at sira gudmundur ionsson kerde fyrir biskupinum at oddur arnorsson hefði verit i radum med sigride modur sinne þa gripner haufdu verit peningar hans fra holum. hefer hann þa alldre aptur feingit sidan. ero þau likende hier til at hon lyste fyrir ij monnum at hvn hefði kledit af sier tek-it. þui dæmdum ver titnefndan odd skylldúgan at sueria settareid innan halfsmanadar at heyrðum dominum fyrir biskupinum edur hanss vmbodzmanne med þeim eidamonn-um er þeir til nefna med honum at hann hefði (i) aungwm radum hier vm verit ath peningarner voro tekner. felltz honum þessi eidur þa dæmdum ver hann skylldúgan at leggja aptur suo myckla peninga sem hann hefuer i burt haft och fallin i bann af sialfu verkinu och skylldugan at taka skrift och lausn innan halfsmanadar at heyrðum dom-inum af biskupinum och skylldugan at giallda sira gud-mundi ionssyni xii merkur i sitt fullretti en xxx marka bisk-upinum och kirkiuane i sitt fullretti en fyrir (þa) sauk er sira magnus ionsson kerdi fyrir biskupinum at opt-nefndur oddur arnorsson hefði taksett sig och byrt sig i husi och stadit fyrir framan dyrnar med nakit suerd och handzska och suikit sig suo i trygdum at hann let sækia hann fyrst til konu sinnar siwkrar en ofan a þat skipade hann þessare savmu kono och modur sinne at standa i dvronum och byrgia hann suo at hann kemistz ecki i burt. lyste och fyrnefndur oddur at hann skyllde þar bida til þess er vti vere stefnaudagurin ok sagdizt þetta giora i fullt fortrott och hugarmot vid biskupin och epter þat tok hann burt stefnubrefit med biskupsinss incigle af af prestinum. hafði presturin vpp a sier gudz likama i þenna sama tima och hlifði honum þat ecki. Sor och fyr-nefndur sira magnus fyrir oss at han var þar naudigur taksettur och vard at leggja af brefit þui hann komstz ecki i burtu ellegar. þui fyrir þenna fyrsagdan ogiorningh

oddz arnorssonar er hann giordi prestenum med gudz likama och i naudgan brefsinss burt tauku dæmdum ver fyrskrifader prestar titnefndan odd arnorsson fallin i hæsta bann af sialfuu verkinu och skylldugan at taka lausn och skrift af biskupinum innan halfsmanadar at heyrdum dominum en sira magnusi xij merkur i fullretti epter kirkiunne a wollum en adrar xij merkur fyrir þat at hann hafdi gudz likama vppa sier och var taksettur med honum och for i kirkiunnar naudsyn och ærendi epter sinne skylldu. en biskupinum xxx marka fyrir bref sitt och þreingingh prestzinss. en hola domkirkiu sextige marka. skulu þessir allir peningar óch sakeyrir lukazst at nestum fardogum heim at domkirkiunne (a) holum biskupinum i hand edur hanss vmbodzmanne.

Och till sannenda hier vm settum ver fyrnefnder xij prestar vor insigle fyrir þetta domssbref skrifuat i sama stad och are. deigi sidar en fyr seiger.

648.

30. Marts 1491.

á Stafafelli.

ANDRÉS prestr Árnason fær Ögmundi presti Andréssyni gangandi fé nokkurt, er bréfið greinir, fyrir þann kostnað, er séra Ögmundr hafði fyrir honum nær Jónsmessna á milli karlægum.

Bisk. Skalh. XVII, 23 frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2366 „accurate“. „Jnnsiglen hanga 2. vid brefed“ (AM).

Þath gerum vit gisle jonsson ogh sigurdr markusson godum monnum vitanlegt med þessu ockru opnu brefi ath vith vorum j hia saum ogh heyrdum æ ord ogh handaband þessara manna sera ögmundar andressonar af cinne alfu enn sera andresar arnasonar af anare alfu ath suo firir skildu ath fyr nefndr sera andres fleck adrnefndum sera ögmundi andressyni til fullrar eignar tuð hross. med fylum ogh þriar ær med lömbum ogh tuo saude tuævetra firir

þann kostnad sem fyrskrifadr sera ogmundr hafde boreth firir þratt nefndum sera andresi vpp æ þann tima sem hann hieilt hann karlægæn sem var vpp fra jonsmessu baptiste ogh framan til sunnudagsens næsta firir jonsmessu baptiste annath areth næsta epter komanda. Ogh til sannenda hier við settum vit fyrnefnder menn ockr jnsigle firir þetta bref skrifath æ stafafelli j lone miduikudagen j helgu viku anno. domini. M. cdo. nonagesimo primo.

649.

13. Apríl 1491.

á Hólum.

TYLFTARDÓMR klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kærú biskups til Helga Ásgrímssonar daglegs sveins síds, að hann hefði ekki viljað ríða norðr með öðrum sínum sveinum með séra Nikulási Vilhjálmsyni að lesa dóm yfir Oddi Arnórssyni.

AM. Fasc. XXX, 3, frumritið & skinni. Af 12 innsiglium eru 9 fyrir bréfinu, sum brákuð. — Apogr. 3328.

60 merkur dæmdar til Hóla¹⁾.

Þath giorum uær andres jonsson radzman heilagrar holakirkíu. gudmundur jonsson. olafur jonsson. gotskalk niculasson. gudmundur kollason. biorn þorsteinsson. jon helgason. gudolfur magnusson. sigurdr jonsson. jon ormsson. ok eirikur sigmundzsson prestar ok magnus halldorsson messu-diakn. godum monnum uiturligt með þessu uoro opnu brefe ath þa er lidet uar fra hingat burd uors herra ihesu christi þusund fiogr hundrud niutiger. ok eitt ar. heima a holum j hialltadal miduikudagen næstan epter paskauiku norum uær j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum fodr olafe með guds nad biskupe ath holum ath dæma um þa akæru er biskupen kærði til helga asgrimssonar síns dagligs sueins ath nefndur helge hefði ecke uiliat ríða norðr

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

med odrum sueinum biskup(s)ins med sira niculase uilbjalms-
syne er lesa atte dom yfer odde arnorssyne kirkiunnar
uegna ok biskup(s)ins. suo ath greindur sira niculas skilde¹⁾
oforsmadur nera fyrir fyr nefndum odde ok hans fulgerum.
en þratt nefndur helge sat heima ok uildi ecki fara. epter
biskup(s)ins skipan. en uar hans logradin sueinn forsmaande
suo kirkiunar reitt¹⁾ ok biskup(s)ins skipan. ok suo rioft¹⁾
sina lofan. ok þionustu med biskupin. Suo ok ei sidur uar
þar suarit fyrir oss fyr nefndum prestum at greindur helge
hefði nerit stefndur j sama stad. ok dag fyrir fyrnefnda
sok. ok þær fleire saker sem biskupinn matte þar med log-
um til hans tala. soro þenna eid tueir prestar. þui ath til
kalladre guds nad dæmdum uer j fyrstu stefnuna logliga
ok tit nefndan helga þar rettliga fyrir kalladan. Nu saker
þess ath greindr helge kom eigi j sagdan stad ok dag. ok
einge hans logligr forsuaromadur. En biskupin beiditz hans
þar ok krafde. þui dæmdum uer mork j stefnufall. en hei-
lagre holadomkirkiu .lx. marka j si t fullretti. ok xxx marka
biskupinum j sinn rett. Suo ok ei sidur kærði biskupin
þar til hans ath hann hefði farit j burt ur hans þionustu
an hans orlofue. þui dæmdum uer æ þessare sok kirkiunne.
.xxx. marka j sinn rett. en biskupinum .xv. merkur j sin
rett. En firir saker þriozku ok ohlydne uid heilaga kirkiu.
ok biskupen dæmdum uer fyrir greinder prestar opt nefnd-
an helga asgrimsson fallen j bann ok skuldgan ath taka
lausn ok skript af biskupinum. epter þui sem kirkiunnar
log utuisa. Skulu þessir peningar gialldazst aller ath næst-
um fardogum heima ath holum. biskupinum eda hans log-
ligum umbodsmanne. en ef greindur helge heyrer ei domen
fyrir næstu fardaga. þa gialdi hann alla þessa peninga jnn-
an fiortan natta ath heyrðum dominu. þar sem biskup-
inum likar eda hans umboðsmanne. Ok til sannenda hier-
um settum uer fyrskrifader prestar uor jncigle fyrir þetta
domsbref er skrifat uar æ holum j hialltadaal asama dege
ok are sem fyrir seger.

1) Svo.

650.

24. Apríl 1491.

í Haga.

VITNISBURÐR Gísla Filippussonar nm eignalýsing Vigfúsar Bjarnarsonar, þá er hann reið til að biðja Steinnar Gunnarsdóttur.

Bisk. Skalb. XVII, 24, frumrit á skinnl. — AM.⁷Apogr. 2367 „accurate“. „Innsigled er í burtu“ (AM.). „Hönden á originalnum af þessu brefe, og á kaupmalabrefe bardar Jonssonar og Gudrunar Halldorsdóttur daterudu Ytrafelli á Medalfellströnd, laugardagenn epter krossmesso 1470. eru so likar, að það er annaðhvert hins sama, eða og á sidare skrifarenn hefur plus qvam sollicité imiterad bönd þess fyrri. Hönden á brefi síra Jons Halldorssonar um Saurbæiarkirkju á Raudasande er og med þessare sömu hendi (so mikid sem dæmast kanu). Daterad M. CCCC. og tiutiger. liggia þesse 2 bref í Skalhollte, medal stolsens brefa“ (AM.).

Þat giore eg gisle filippnsson godum monnum kynnigt med þessu minv opnv brefe at vigfus biarnason lyste þni firir mier heima j haga. þa hann Reid til at bidia steinvhar gunarsdottur at hann sette aungna peninga ok aungua telde hann sier. vtan medaldal j durafirde ok þar til fiogur kugillde. enn alla penninga adra þa sem hann hafde at hallda kuika ok dauda fasta ok lausa lyste hann eign barna síða jons ok gudrunar er hann hafde att vid eigin kviðu sinne krístrunu heitiþe ormsdottur. sagdiz greindur vigfus huorke vilia firirgiora nie firirmæla þeim peningum j huad sem hann kynne at falla. suo ok lyste adnr greindur vigfus þessu sndur j tungu j huams sneit. þa hann keyp(t)e nefnda steinuþe ok talde sier þa aungua peninga adra. eþ fyrr nefndan medaldal ok þar til fiogur kugillde. enn alla adra peninga þa sem hann hefde at hallda lyste hann eign fyr nefndra barna síða. Ok til sanninda hier vñ setta eg mitt jnsigle firir þetta vitnesbnrdar-bref skrifad j haga æ bardaströnd sunnudagiþ næsta epter jons Messu holabiskups þa er lidit uar fra hingadbud vors herra jhesu christi. þusund. fiognr hundrut niutiger ok eitt ar.

651.

4. Maí 1491.

á Víðivöllum.

TYVEGGJA tylfta dómr klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum á prestastefnu um óhlyðni séra Guðmundar Skúlasonar við biskup.

AM. Fasc. XXX, 4, frumritið á skinni. Af 24 innsiglium er nú 21 fyrir bréfinu. — Apogr. 3328. — Fasc. XXX, 5, afskrift eða uppkast sama bréfs á skinni og samtíða. — Apogr. 3330.

Um ohlydne presta vid sinn biskup.¹⁾

Þat giorum uær ketil grimolfsson officialis heilagrar holakirkju fyrir nordan oxnadalsheide. andress ionsson radzmadur þess sama stadar. einar benediasson. sigurdur þorlaksson. magnus ionsson. jon þorualldsson. olafur jngemundarson. niculas þormodsson. arne halldsson. þorstein gudmundsson. stigur jngemundarson. gunnar jonsson. geir uigfusson. þordur jngemundar(son). gudmundur ionsson. olafur þorgeirsson. olafur klængsson. are olafsson. biorn þorsteinsson. gudmundur jonsson. þorlakur þorgeirsson. kar jonsson. jon olafsson. ok ellendur broddason godum monnum uiturligt med þessu uoro brefe at sub anno gracie M^o cd^o xc^o primo a uideuollum j skagafirdi a prestastefnu rettri a midvikudagen næstan epter krossmesso a norit uorum uær j dom nefnder af uirduligum herra ok andaligum fodur olafe med guds uad biskupe a holum. at dæma um þa akæru er nefndur biskup olaf kærði til sira gudmundar skulasonar. ath hann hefði j fullri ohlydne setit suo iij ar samfleyt ath hann uilddi ekki koma til prestastefnu. ok uar þo prestastefnubref lesit a hans heimele. suo latanda at hann skilddi²⁾ koma a prestastefnu sem logliga stefndur. Nu saker þess. ath þat uar suarit a prestastefnunne af messudiaknanum sem brefit bar. ath hann hefði lesit prestastefnu brefit heima a mel upp a .ij. ar. dande monnum næruerondum. suo ok uar suarit af tueimur prestum þar a prestastefnunne. ath gudmundur skulason. hefði ecki komit upp a iij ar j fyr sagda prestastefnu. þui ath til kalladri

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

guds nad. dæmdum uær fyrskrifader prestar opt nefndan gudmund prest skulason logliga fyrir kalladan. epter þui sem prestastefnu brefit utuisar. en fyrir þessa fyrsagða ohlydne. ath hann forsomade biskup(s)ins bref ok bodskap þa dæmdum uær sira gudmund skulason hafa brotit af sier sinn messusaung ok stad ok biskupin skylldugan ath lata rida til mels strakzst nu epter prestastefnuna ok lata lesa þar domen upp æ .iij. re(i)sur. ok beidazst þar sira gudmundar skulasonar eda hans logligs umbodsmanz ath syna loglig forfaull med suordum eidum ath hann mate ecki koma upp a þesse aull ar. en koma þau ecki fram. þa dæmdum uær biskupin skylldugan ath taka ath sier stadin ok stadarins peninga ath næstum fardogum. suo ok hefer fyrnefndur sira gudmundur skulason¹⁾ ecke uiliad taka uid biskupinum j hans rettri uisitacione upp a ij ar ok aunguan reikningskap honum giora uilia(d). hældur blaupit j burt j fullri þrausku²⁾ ok ohlydne. Ok til sanenda hier um settum uær fyrnefnder prestar uor incigle fyrir þetta domsbref med samþycke uors nadugs herra ok uirduligs fodurs olafue³⁾ med guds nad biskups æ holum. abbota asgrims æ þingeyrum ok jons abbota a munkaþuera ok allra annara presta er þa uoro a prestastefnu. er samþucktu med oss þenna uorn dom skrifadan j sama stad deige ok are sem fyr seger.

652. 9. Maí eða 19. September 1491. á Desjarmýri.
 VITNISBURÐUR Páls prests Grimssonar um torfskurð frá Valþjófsstað í Skriðu jörð í Fljótadal.

AM. Apogr. 4431 „Epter Transcripto 14. gamallra Skriduklausturs brefa, giördu þann 28. Septembris Anno. 1697 (= a). Samanlesed vid annad Transcriptum XI Skriduklausturs pergaments brefa, giort þann

¹⁾ hér stendr „hefer“ í frumritinu, og er það ofritað. ²⁾ Svo.
³⁾ Svo.

17. Septembris 1697^a. „Þesse vitnisburdur er skrifadur a kalfskinn med gamla skrift og innsigleslus“.

Þad giore eg Páll prestur Grimsson godum monnum kunnigt med þessu minu brefe. at jeg sege upp æ min sannende. at eg var æ Valþiofstad j Fliotzdal .xviij. vetur eda .xviiiij. heimilesfastur. og vissa eg ad skored var upp ð .xx. hesta letorf hvert ær j Skridu jördu er liggur j Valþiofstadar kirkiusokn. og vissa eg engann ad finna. og engann heyrda eg ðkiæra. at su jtala være kirkiunnar eign og stadarens ð Valþiofstad. enn þær j mote¹⁾ kiæme lambarekstur j Tungurnar frá þeim bonda sem²⁾ bygge ð Skridu.

Og til sannenda hier um setta³⁾ eg mitt Jnnsigle firir þetta bref. er skrifad var æ Desiarmyre j Borgarfirde. a mánudagenn næsta⁴⁾ firir krossmessu. þá er lidid var frá hingadburd vors herra Jehsu Christi Anno M. [cd⁵⁾] lxxxx. primo.

653.

17. Maí 1491.

í Heydölum.

TRANSSKRIFTABRÉF.

Bisk. Skalh. Fasc. XVII, 22, frumritið & skinni. — AM. Apogr. 2365 með hendi Árna sjálfs „ordriett“. „Jnnsiglen eru fra brefenu“. (AM.).

Þath giorum vid kodran jonsson ogh arnbiörn gudmundson godum monnum vitanlegt ad vid höfum sied ogh yfer lesit ogh giörla skodat med heilum ogh oskoddum ogh hangöndum jnnsiglum suo latanda domsbref ord firir ord sem hier epter stendr skrifad. [Hér kemr dómr um Raufarberg frá 20. Aug. 1490, DI, VI, Nr. 628].

Ogh til sannenda hier vñ settum vid fyr nefnder menn ockr jnsigle firir þetta transkriptarbrief skrifath j heydolum þridiudagenn næsta firir huita sunnu. anno. domini. M.º cd.º nonagessimo primo.

¹⁾ mot, b. ²⁾ er b. ³⁾ sette, a. ⁴⁾ næstan, a. ⁵⁾ [D, b. „sed perperam“ (AM.).

654.

27. Maí 1491.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Fasc. XXVI, 15, frumtranskriptið á skinni með þrem innsiglum nokkuð brákuðum. — Apogr. 3286.

Þath giorum vær olafur jonsson gudmundur kollasson gudulfur magnvsson ok jon ormsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt með þessu uoru opnu brefe at uær hofvum sied ok ýfer lesid bref með oskavddum hangandvym jnnciglum suo latanda ord epter ord sem hier seger. [Hér kemr bréf um Syðra-Holt í Svarfaðardal gert á Hólum 1. Marts 1481, DI, VI, Nr. 324].

ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder prestar uor jnncigle fyrir þetta transkriptarbref er skrifat var á holum j hialtadal a faustudagin j huitasunno uiku. anno domini M^o cd^o lxxxx^o primo.

655.

1. Júní 1491.

í Móskógum.

VITNISBURÐUR um landamerki Móskóga í Fljótum.

AM. Fasc. XXX, 7, frumritið á skinni, frá Haldóri sjálamanni Einarssyni. — Apogr. 311, afskr. stöðfest 5. Dec. 1707 í Skálholti.

Þat ger¹⁾ ek þorsteinn markusson godum monnum uiturligt með þessu minu brefi at þar uar ek j hia sa ok heyrð¹⁾ ek a at teitur prestur fiñtzson let ríða a landamerki milli mos ok moskoga þa han uar radzman holakirkju en hafdi umbod yfir moskogum ok uoru þessar men þar vit gudmundur jonsson (er) þa bio a bakka. haldan hoskoltzson er bio a moi ok fleiri men adrer ok sogdvtz þessar fyr nefnder men hafa heyrt kollut ok halldin hafa verit landamerki milli adr greindra jarda vr lækjarosinum fyrir svnan gardin ok a snid vpp epter myrini ok j hamraendana þa er ofan ganga j fiallit. Ok til sanenda her vm setta ek mit jnsigli fyrir þetta vitnisburðarbref er skrifat var j

¹⁾ Svo.

moskogum j fliotum miduikvdagin næsta fyrir dyradag vm vorit þa lidit var fra bvrð krist(s) þvshvndravd flogvr hundrud nivtigir ok eit.

656.

4. Júní 1491.

á Hólum.

Sex prestar transskríbera tvö bréf um Tjörn í Aðaldal.

Bisk. 3. Fol. bl. 97—99., skr. 1641—42. — Apogr. Nr. 27.

Það giðrum vær Olaffur Jonsson. Gudmundur Kollason. Olafur Jngimundarson. Gudulfur Magnusson. Eyriþkur Sigmundsson og Jon Ormsson prestar HólaByskupzdæmis godum monnum viturligt med þessu voru Opnu Brefi ad vier hofum sied og yferlesid opin Bref med heilum og Oskauddum hangundum Jnsiglum. so latanda ord epter Ord sem hier seiger [Hér kemr a) bréf Gottskálks biskups, að hann tekr Ásgrím Jónsson fyrir prófentumann að Hólum með jörðinni Tjörn í Aðaldal 25. April 1456, DI, V, Nr. 127; b) bréf um landamerki Tjarnar í Aðaldal frá 5. Maí 1397, DI, III, Nr. 514 og VI, Nr. 34 (betra)]. Og til sanninda hier vm setium wær fyrr nefnder prestar wor Jnsigle fyrer þessi Transskriftar Bref er skrifud voru a Holum j Hialltadal a Laugardaginn næsta epter festum corporis Christi. Anno Domini M^o cd^o lxxxx^o. primo.

657.

25. Júní 1491.

í Stafholti.

Baþr Odds prests Pétrrssonar baccalaurei artium og officialis milli Hvítár í Borgarfirði og Hrutálfjarðarar um staðarpeninga á Gilsbakka í Hvítársíðu.

Biskupsskjalasafn. Skalh. Fasc. XII, 5, frumrit á skinni nokkuð skemt af fúa. — AM. Apogr. 2446.

Þath Giore ek oddur prestur petursson backalarius arcium. godum monnum kunnigth med þessu minu opnu brefi. at þú er ek war officialis heilagrar skalholltz kirkiu j millum huitar j borgarfirði ok hrutálfjarðarúr skalholltz

biskupsdæmis. kom ek til gilsbacka stadar j huitarsidu. j borgarfirdi. ok spurdi ek sira þorbiörn heitinn amundason. at þui huersu mýkla eda hueria peninga. hann hefði tekit þar med stadnum ok kirkiinni. Giordi hann mier suo fellðann reikning sem hier stendur nu epter skrifadur. [Hér kemr staðarafhending á Gilsbakka frá 1463, Dipl. Isl. V, Nr. 352].

Hýgg ek at sira snorre helgasson hafi skrifat þennann maldaga þá er hann var hia mier subdiakni. opinberadi ek þennan maldaga sialfur wm worit á manudaginn j settu wiku sumars. á greindum gilsbacka stad. þú er ek afhenta adur nefndann gilsbacka stad sira oddi bergssýni. j wmbodi sira olafs oddzsonar officialis heilagrar skalholtzkirkju. suo ok uændizt ek þessum maldaga j sidumula nn á fimtudaginn er war firir greindum sira olafi oddzýni officiali ok óðrum godum monnum leikum sem lærdum.

Ok til sanniða hier wm setta ek mitt jnsigli firir þetta mitt vitnisburdardref skrifat j stafholli j stafholtztungum. laugardaginn næsta epter natiuitatem beati johannis baptiste. anno domini M.º cd.º lxxxx.º primo.

658.

30. Júní 1491.

á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR tólf manna útnefndr af Finnboga lögmenni Jónssyni, að Guttormr Ólafsson skyldi ferjandi til Noregs fyrir það mannslag, er hann hafði ófyrirsýnju í hel slegið Ólaf Indriðason.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608.

Domur ym Guttorm Olafsson.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra Senda Hauskulldur Arnason. Magnns magnusson. Einar Arnason. Ben(e)dickt Magnusson. Jon Asgrimsson. Þorleifur Ormsson. Olafur halldorsson. Þorlakur Þorsteinsson. Þorlakur Þorkielsson. Jon Hrafnsson. Helgi Þorualldzson. og Eyuindur Gudmundzson kuediu Gudz og sijna kunnigt

giorændi. að þá er lidit var frá hingad Burd vors herra Jhesu Christi M. cccc. lxxxx og eitt Ar flintudægin næsta eptir pieturs messo og pals á almennilign Anxararþingi vorum vier j dom nefndir af ærligum manni Fimmboga Jonsyni laugmanni nordan og vestan á Jslandi að skoda og dæma. hnort Guttormur Olafsson skyldi ferandi til Noregs til mins herra kongsins nada. fyrir það manslag sem hann hafdi oforsyniu j hel slegit Olaf Jndridason.

Nn sakir þess það syndist þar laugliga fyrir oss að greindnr Guttormnr Olafsson hafdi golldit þria hluti Bota. laugligum Erfinginm hins vegna kuittan fyrir tekid. enn Arnor Finnsson gieck j fulla Borgnn med handa Bandi að giallda hinn fiorda part sem eptir stod þeim taka ætti sagdar vigs Bætur jnnañ manudar. sýdan er hann kizæmi heim. ef eigi er(n) adnr allar golldnar. Þess annars að greindur Guttormnr hafdi feingid full grid og æfinligañ frid vtan gridastada og jnañ fyrir sagt manslag suo og eirnin golldit kongsdomsins vegna og laugliga kuittun fyrir tekid og [fielegañ¹] dag feingid af²) kongs vmbodsmanni til mins herra kongsins nada. Og þui dæmum vier optskrifadañ mann Guttorm Olafsson laugliga ferandi. Jtem dæmdum vær hann og fridhelgañ fyrir huorium manni vm sagt manslag vtan landz og jnnañ. þar til sem hann kizæmur fyrir mins herra kongsins nadir og myskunn sem hann vill á giora vñ hans skulld. Og til sanninda hier vm setium vier fyrir nefndir menn vor Jnsigli fyrir þetta domsbref skrujfad á sama stad og ari degi sidar enn fyrir seigir.

659.

1. Júlí 1491.

á alþingi.

SAMDYKT tnttugu og fimm manna á alþingi, að forgangnn Finn-boga lögmanns Jónssonar, að biðja Hans konung um að skipa Einar Björnsson hirðstjóra yfir Ísland, því að þeir hafi sannfrétt lát Diðriks hirðstjóra Þínings.

¹) [eyða í handritinu og hefir ekki orðið lesið í frumritinu um 1608.

— ²) eyða, þó nokkuru stærri en þessu orði svari; varla hefir þó getað staðið hér annað en þetta.

Advocates Library í Eíðinaborg 64. 4to, (21, 7, 14) með hendi séra Björna Haldórssonar í Sauðlauksdal c. 1770., og er þetta þó að eins langt ágríp bréfaíns, en ekki þekkist það öðruvísi, enda virðist hér eingu efni vera úr því alept.

Um dædafregn Dídrichs Pínings 1491.

Finnboge Jonsson lögmaður norðan og vestan á Jslandi nefndir þessa menn í dom a sþingi 1491. föstudaginn næstann efter Petursmessu og Páls. Pál Brandsson. Guðna Jónsson, Þorvard Erlendsson, Pál Jónsson sýslumenn, Sturlu Magnússon, Arnór Finnsson, Grím Pálsson, Salomon Einarsson, Jón Hrafnsson, Einar Árnason, Einar Brandsson, Sjúlf Brandsson, Þorlák Gíslason, Helga Þorvaldsson, Höskuld Árnason, Höskuld Einarsson, Eyvind Guðmundsson, Finnboga Jónsson, Símon Pálsson, Jón Arngrímsson, Ingimund Finnsson lögréttumenn, Ormr Bjarnarson, Torfi Jónsson, Sigurð Þorleifsson, Björn Guðnason, Gamalíel Þorleifsson. Þessir allir hafa frétt það af útlenskum mönnum, enskum og þýzkum, að Dídrik Píning, sem hér var fógeti settur af kongi Hans, sé dauður utanlands og segjast þeir trúa fréttinni. Þeir segja að hinn yngri Dídrik Píning, sem hér sé á landi og hafi umbod frænda síns hins eldra Pínings hafi eingva borgun né peninga að bæta fyrir sig ef hann geri mönnum ei rétt, þar er þó sáttmáli í milli Noregs kongs og þeirra sem landid byggja og skattinum játudu, bjódi svo og ávísi, að vær skulum hafa og halda lögmenn og lénsmenn íslenska, og þó þá, sem þar til eru bornir og fullvedja eru að bæta ef þeir taka rangliga, nema bændnr samþykki annað. Þeir vilja blifa í allri hlýðni við Hans kong, styrkja allan hans bodskap og breffísara, hverja sem hann sendir hingað í land með hirdstjórn, enn af því nú sé hér einginn, sem kongsbréf hafi fyrir hirdstjórn né fógetadæmi, þá er allra þeirra bón með fullri audmýkt og góðvilja með samþykki alls almúgans úr norðr og vestr lögdæminu, að Hans kongr með guðs náð skipi þeim til hirdstjóra og höfudsmanns jungkærann Einar Björnsson, enn aungvann annann, svo framt sem hinn eldri Dídrik Píning sé dauður. Þeim virðist jungkæri Einar Björnsson í allan máta hér til vel fallinn fyrir sakir sinna slekta og burða og þeirra friheita,

sem hans fadir Björn Þorleifsson hafði af Kristjáni kongi fôdur Hans kongs, svo og fyrir sakir ríkdóms og höfðing-
skapar, spektar og sidsemdar þar hann hafi eingum gert
né gera látid ofríki, svo þeir viti að hann hafi í öllu verid
kongi trúr og hollr, og svo vænta þeir hanu verdi í þess-
ari kóngsins þjónustu, ef hans náð vill hann þar til skipa,
og loksins setja þeir sin innsigli fyrir þetta bréf. datum ut
supra.

660.

14. Júlí 1491.

í Óslo.

RÉTTARBÓT Hans konungs handa Noregsríki, að einginn sé
bastaðr eða bundinn saklaus, með öðru fleira, er bréfið
greinir.

Gl. kgl. saml. 1154. Fol. bl. 91, skinnbók, og er þetta með hendi
frá c. 1500. — Ny kgl. saml. 1642. 4to, bls. 329, skinnb., og er þetta skr.
c. 1500. Réttarbót þessi er til í mörgum norskum handritum frá 16.
öld, en hvenær Íslendingar hafa farið að taka hana upp í söfn sín, er
óvíst; hitt er víst, að Magnús Ketilsson, sem prentar réttarbótina í
Lagasafni sínu I, 87—90, segir að hún finnist í „gömlum söfnum og
dómabókum“ íslenskum. Sbr. Landsb. 58. 8vo.

Wij hans med gudz nadh Norgis Danmarkis Vendes ok
Gotha koning wtwaldh koning¹⁾ til swerghe hertugh jaless-
wick ok hertugh j²⁾ holsten Stormarn ok ditmersken Greffwe
vthi oldhenborgh oc delmenhorsth Górer alle witerligt adh
wi med wore elskelighe Rodhe haffwe nw offwerweghet
worth ok Norigis Rikess ok thess jnbyggeress bestha oc
[bestand uppð³⁾] thet adh jnghen skal olaggelighe⁴⁾ twingess
eller beskathess⁵⁾ her effther thenne dagh Oc ther fore
haffwe wi nadelighe wnth ok giiffwit alle wore [kære⁶⁾]
wndhersaathe wti Norgis Rike tesse efftherscreffine rette-
bôther oc wilie adh [alle⁶⁾] wore lagmen offwer alth worth
Rike Norighe them swo strenghelighe holdhe skulle Och
ther effther alztingh⁷⁾ rettelighe dome och fiore reth lagh
[ath seighe⁸⁾] swo wel offwer⁹⁾ then rike som offwer then fatike.
ffôsth wilie wij adh jnghen skal bastass¹⁰⁾ eller bindess

¹⁾ b. v. 1642. ²⁾ vti 1642. ³⁾ [bestand paa 1642. ⁴⁾ alagunger
1642. ⁵⁾ beskattes 1642. ⁶⁾ [b. v. 1642. ⁷⁾ altingies 1642. ⁸⁾ [aff at
sigie 1642, ⁹⁾ al. 1642. ¹⁰⁾ bastees 1642.

vthen [han sigh¹] lag[ligie] forbryther eller worder gripen met ferske gerninghe Oc [anklagess eller wppo klages²] fore the sacker som laghen vtviser ath geldhe uppo liiff eller ære Hwo som her amoot gôr bôthe konungdomen xl lybskie mark Oc staa then som saa³) wordher gripen fulretthis effter xij manne dome.

Jtem hwo som [kommer for oss ok kerer⁴] sine retthe Keremool oc bristh⁵) eller oc fore the dommere som wij til skicke met wore opne befalelse breff wilie wij oc⁶) ath then skal wora⁷) ther fore ofeigt⁸) obasteth ok obündhen hwo som ther amot gôr eller görendis wordher bôtha oss xl libskie mark oc misthe sine len oc standhe then som swo⁹) aakerer fulretthis effther laghen med tolf manne dome. En¹⁰) komme nokre fore oss eller fore the domere som wij swo tilskickit haffwa met worth opne breff ok haffuer ey retthe keremaall Tha bôthe amoth then som han swo¹¹) met oretthe uppa kerth haffuer effther laghen.

[Jtem hwo¹²) som forbrytther sine Jordher oc odhol effther laghen tha skülle the falle til oss ok kronen ok ej til them¹³) som haffuer landh eller len aff oss.

Jtem¹⁴) hwilke domere som wij till skicke met wore opne breff ath sitthe dom ok rett hwem the tha steffne fore them sitther ther tha noker offuerhörighe ok wil ey lidhe steffningh¹⁵) oc ey bewiser siith laghlighe forfall fore domererne bôthe til oss fore hwar tiidh otthe ortwgher ok trettan mark och then som aakærer sinæ kosthaldh.

[Jtem hwo¹⁶) som feigdher¹⁷) eller offorretther offuer laghen nokon then som wore¹⁸) beskermelse breff¹⁹) haffuer tha bôthe ther fore som lagh wtviser.

Jtem²⁰) mynthen her wti Ricket skal ware [licka jaffn oc oc goth²¹) met mynthen wti danmark ok skal gaa her wti Ricket fore fyllesthe²²) wthi alle køpemol som j dan-

¹) [at han siig 1642. ²) [audklaffues(!) eller paakæræss 1642. ³) b. v. 1642. ⁴) [fore oss kærer 1642. ⁵) bryst 1642. ⁶) b. v. 1642. ⁷) ware 1642. ⁸) wfigdet 1642. ⁹) sl. 1642. ¹⁰) [Then 1642. ¹¹) then 1642, ¹²) steffnænæ 1642. ¹³) [Then 1642. ¹⁴) figdær 1642. ¹⁵) wor 3642. ¹⁶) b. v. 1642. ¹⁷) sl. 1642, ¹⁸) [jeffgod 1642. ¹⁹) fyllista 1642.

mark ok skal dansk mynth ytess¹⁾ ok vtgyffwess oc gengz²⁾ wora fore licke werdh her j Ricket licke som Norgis mynth oc teaslickess Norgis mynth skal ydhess oc gengze ware j danmark som dansk mynth. fintz ther nokon bristh nppo mynth tha wilie wij latha rethe offwer mynthemesteren som thet segh ber.

Datum jn ciuitate nostra asloensi Quinta feria jnfra octauam visitacionis Marie. Anno domini Med xc primo et cetera.

661.

20. Júlí 1491.

í Skálholti.

DÓME tólf presta útnefndr af Stepháni Jónssyni biskupi í Skálholti um fiskatiund til kirknanna í Vestmannaeyjum.

AM. 232. 8vo 88b—89b, bréfabók Gizurar biskups Einarssonar með hans eigin hendi á árunum 1540—1548. — AM. 263. Fol. bls. 91, skr. 1598 („Þessi domur finnst j gomlu maldagabokinni j Skálholiti Anno 1598“).

Domur nm [tinnd j³⁾ Westmanneyinm.

Ollum monnum sem þetta bref sia ednr heyra senda arni prestnr snæbiarnason. officialis heilagrar Schalholtzkirkju. Sigurdnr jonsson. audun þoruardzson. þornalldur snorrason. Narfe jonsson. þoruardur helgason. Gudmnndur olafsflon. Eirekur signrdarson. Oddur bergson. arni jonsson. jon hall-dorsson og helgi jonsson. prestar. kuediu gudz og sina kunnigt giorandi at sub anno gracie M^o cd^o. nonagesimo primo a þridiudaginn næsta firir Translacionem sancti thorlaci episcopi⁴⁾ j Schalholiti Vornm uier j dom nefndir af wirdu-ligum herra og andaligum faudur herra steffani med gudz nad biskup j schalholiti at dæma og skoda nm þa akiæru sem sira snorre helgason kiærði til jons jonssonar. er kend-ur er hringalin at hann hefði ecki golldit retta

¹⁾ ytthes 1642. ²⁾ giengsa 1642. ³⁾ fiskatijvnd af 263. ⁴⁾ þ. e. 19. Júlí.

prestz tinnd og kirkintinnd um ij dár af þeim afla sem hann hafdi feingit af þni skipe. sem hann var formadr firir eptir gomlum nana. komu þar fram ij bref nnder godra manna jnncignm. at þar ætti at gialldazt enn tiundi hnor fisknr. af allri þeirri skreid sem þar kæmi a land. var stefnan lauglig gior og greindur jon langliga firir kalladur. þui j gudz nafni amen. dæmdnm wier fyrnefndir prestar med fullu doms atkuædi at hinn tiundi huer fiskur skuli gialldazt ænenliga og obrigduliga med samfengna skreid kirk(i)-unum j uestmannaeyium af ollnm þeim fiskum og ueidiskapsem þar kemnr a land. nema heilafiske. epter þui sem dandi-manna bref og maldaginn j schalholhti utnisar og takizt eingi fiskur af fyr enn tinndiñ er golldiñ. Sno og dæmd-um nier fyr nefndañ jon skulldugañ¹⁾ at giallda suo marga fiska sem þratnefndur sira snorre kynni at beuisa at hann hefði eigi lukt og slika sekt sem a audrum tiundnm og j krist-inriett²⁾ standa.

Sampykti þenna norn dom greindur bisknp Stephan og setti sitt inncigle med uorum jnnciglum firir þetta bref er skrifat war j sama stad. deigi sidar en fyr seigir.

662.

22. Júlí 1491.

á Hólum.

SNJÓLFUR prestur Sigrðsson lýsir því að hann hafi vegna Ó-lafs biskups lukt sira Guðmndi Skúlasyni svo mikla pen-inga fyrir jörðina Býjasker, sem bréfið greinir.

AM. Fasc. XXX, 6, frumritið á skinni með bráknðu innsigli. — Apogr. 3331. — Í sumum bréfabókum er þetta bréf ranglega árfært til 1481, og í bréfabók Biskupskjalasafns 3. Fol., bls. 391—92, er það árfært til 1490.

Brief nm jordena Biaskier.³⁾

Þat giore eg sira sniolfur sigvrðzson godum monnum uiturligt med þessw minw opnv brefe ad eg medkenunzt ad eg hefð lugtt sira gndmundi skulasyne sno mikla pen-

¹⁾ skyllidugañ 263. ²⁾ christnum rett 263. ³⁾ Utan á bréfinu með forri hendi.

inga biskupsens uegna fyrir jordina bíasker: fim kyr og vj hundrud j gældum nautum. og vj hundrud j gældum sandum. og iiij saudi gamla ad auk. med haustlagi. hier med gaf sira gudmundr biskupen avllungis kuittan med handabandi. vm fyrskrifada peniuga. ad þessum Monnum nærueraundum einare biornssyne og eikle grimssyne og morgum dande Monnum andrum hia veraundvm æ holtastavdvm j langadal. og til sauenda hier vm setta eg mitt jnsigli fyrir þetta vituisburðarbref skrifad æ holum j hialltadal fostvdagiu næstan epter þorlagx Messo. anuo domini M^o cd^o lxxxx primo.

28. Júlí 1491. í Lögmannshlíð.

663.

6. Júní 1492. í Ási í Öxarfirði.

SVÆINN bóndi Sumarliðason lýsir sig löggarfa eptir Sumarliða föður siun og fjárhaldsmaun systkina siuna Eiríks, Árna og Ólofar, og leggur lög og dóm fyrir þá peniuga, er faðir haus átti, þegar hann dó.

AM. Fasc. XXX, 9, frumrit á skinni, flagnað af fúa til stórkemda Innsiglin eru döttin frá, 6 að tölu.

Þat [giorum] uer þoru[ardur] gislason. iou aruason. ey-iolfur b[od]varson. halldor iouson. M[agnus] snorason. kæri þorgrimsson godum monnum uitrligt med þesso uoro opun brefi at þa lidit uar fra hingatburð vors herra ihesu christi þushvudr[vd] flógr hundrud [niu ti]ger¹⁾ ok eitt ar i logmauzhl[id] j kraklingahlid æ fimtud[ag]iu næstan fyrir olafsmessu eua fyrri epter andadau sumarliða eireksson uoro [ue]r þ[ar] j hia savm ok h[eyrdum a] at [s]veirn bondi svmarliðason [set]tiz þ[a j öndvegi . . .] illogvm ok lýsti sig logligan erfingia epter greindau svmarliða fodur siun at fostum eiguum ok lavsvm er svmarliði hafði att. ok svo lysti hann sig logligan fiarhallzman syskiua siuna eireks.

¹⁾ Árni ritar utan á bréfið „1491“, og sama ártal stendr í bréfaskrá Grunnavíkr-Jóns.

arna ok olofar þat þeim [b]æri med logum at eignaz af fyrnefndum arfi. uorv þar . . . ntar skvld[er] up a peningana. enn sveirn bondi lagdi log ok dom fyrir þa peninga er svmarl(id)i fader hans hafdi att ok med farit nv ad[ur] enn [h]an deydi. ok til sanenda her vm settu uærr fyrskrifader men uor insigli fyrir þetta bref skrifat i asi i oxarfirði midvikudagiun næsta fyrir huitasvnnv. ari sidar en fyr seger.

664.

6. August 1491. í Hafrafellstungu.

KAUPMÁLABRÉF Jóns bónda Finnbogasonar og Helgu Sæmundsdóttur.

AM. Apogr. 5611 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali a kalfskinn“.

Þath giörum wier Çinar benedikzson. jon diakne finnbogason. sigmúndur tíidelsson ok hauskulldur sygurdzson godum monnum uiturligt med þessu woru opnu brefue. ath þa lidith war fra guds burd M.^o cd.^o xc. ok eitt ær. a laugardaghenn næsta fyrir laurenciusmessu (j) hafrafellztungu j auxarfirde. worum wier hia. sahum ok heyrdum a. ord ok handaband jons bonda finnbogasonar af einne halfu enn helgu sæmundardottur kinnu hans af annare. ath sua fyrir skildu. j fyrstu ath greindur jon medkendizst. ath helga kinna síjn ætte j sinn gard xiii hundrud ok xx i jardagozse er hann hefde tekid hennar vegna ok þar til lxxx. hundrud ok .xix. hundrvth betur. ath til æiknadri tilgiof. er hann gaf til hennar. ath þeirra gipttingardeghe. sem æiknadizst fiordungur wr fiortantighe hundradha. er hann hafdi haft til kaups ok eigenordz uid adurgreinda helgu. var ok skilid i þessu þeirra handabande ath jon bonde skyllde megða skipa ok gi. llda greindri helgu þa peninga sem hann willde fyrir fyrr greinda hennar mala-peninga i fostu ok lausu. þui hun gaf þar fulltt jaayrde ok samþycke til af sinne hende. Suo ok fieck sagdur jon

finnbogason greindri helgu sæmndzdottur kninn sinne. fulltt ok allt valld. magtt ok vmbod til vmskiptte áá ath giora. samþycke til ath gefua vñ sijna malapeninga. ok til sijn kiosa mega þa peninga. fasta ok lansa sem hann villde henne giallda ok til skipa j sagdañ mala. ath ollu jafnfullu. sem hun være ein fyrir sier. þar bok akuedur. ath þeirre kuinn ber snaurm ath hallda eptter laugum. þar eptter fleck ok luktte opttnefndur jon finnbogason adrnefndre helgu sæmundzdottur til fullrar eignar fyr greinda mala peninga. Jordena hafrafellztngn. er liggur i anxarfirde. med ollum þeim gognm ok giædm. sem greindri jordn hefner fylgtt ath fornv ok nýio ok hann vard fremzst eigande ath. ok þar til jardernar gilsbacka og¹⁾ halfnañ hol a fialle. er liggia i skinnastadapingum. skyllde hun taka þessar. iij. jarder fyrir xij hndrvth ok .xx. fyrir þath jardagoz er hnn atte i hans garde. hier til skipade hann ok lnektte henne .xx. malnytn kwgillde .xx. gelldfiar kwgillde .x. hundrd j kanplnm. xx. vætter smiors fyrir fyrir x. hundrnth. j silfre ok klædum .x. hndrvth. j hwsbnade. sængum ok aklædum .x. hndrud. j kanttlum. pottum. koparsmide. tinsmjde. ok audrum bordbnade .x. hundrvth. j kistnm ok bwsgagne. sma ok stærn med odrum bwhlutum ok þarfligum peningum. x. hundrd. Hier i mote gaf optt nefnd helga tiitt nefða jon bonda sinn ok giorde aurllu(n)giss kuittañ ok akærulansañ. vñ alla þa peninga sem hnn atte j hans gard. fasta ok lansa. war ok þath fullkomligha skilith i þessum greindra hiona giorninge ok handabañde. ath nær a .xij. manndnm sem þeirra missdaude kynne ath werda. suo ath hun lifde honum leingur. þa skyllde nefnd helga taka ath sier til fullrar eignar. frials forrædiss ok asetn greinda jord tvngn. vnder sitt bw ok peninga. suo ok skyllde hnn taka til sijn greind tíftige¹⁾ hundradha af þeim peningnm. er saman stæde heima i tngn. med dañdemanna maate ok ýfuersyn. erfúgionum til vissuligrar audsýningar. enn

¹⁾ Svo

það goz frijtt edur ofrijtt. sem meira kynne saman standa a greindre jordu. ok jon hefde ðatt. skulu erfingiar til sijn taka. ath riettn laghaskiptte. kynne ok suo werda ath hann lifde henne leingur. þa skilde þrattnefndur jon finnbogason sier apttur til fullrar eignar. allar fyrnefðar jarder. tngu. gilsbacka ok hol. enn erfingiar greindrar helgn skýlldu þa taka i sinn modurarf .xiiij. hundrud ok .xx. i jordum. ok jordunne rangáá. þar i tilskildre. ok slioktt af lausafie sem reikningur til stendur ath tilgiof nidur felldri. sem logmal tilskipar. Stadfestu. jatudhu ok samþýokttu med sijn handabande þesse þrattnefnd hion. jon finnbogason ok helga sæmundzdotter. allan þenna giorning. af beggia hende. fastan. stodugan ok obrigidileghan wera ok wera skýlldu fyrir sier ok sijnum erfingium. war finnboghe jonsson laugmadnr forsagnarvottur fyrir þessum þeirra giorninge. ok samþýoktti a laganna veggna allan þenna giorning. skipan ok fleskiptte greindra hiona i mille. þui ef suo kynne ath profuazst med riettu logmale ath tiftnefnd helga mætte minne peninga eignazst enn fyrsskrifuad stendur. j sin mala ok af fie bonda sijn. þa gaf þrattnefndur jon finnboghason henne sno mikid i sijn logiof vpp i þessa fyrssagda peninga sem af hennar mala kynne reiknazst. ok apttur teliazst. ath riettu logmale. Ok til sannenda hier vñ setti finnboghe jonsson laugman sitt jnciglle med worra fyrrgreindra manna jncigillum fyrir þetta bref. giortt ok skrifad i sama stad deghe ok ðare sem fyrr sger.

665.

21. August 1491.

í Snóksdal.

SIGURÐR Daðason kongs umboðsmaðr í Húnavatnsþingi gefr Egli bónda Grimssyni fult umboð til að halda þing nm mannslag Jóns Sigurðssonar, að leiða megi viglýsing hans.

Bréf þetta er merkilegt fyrir það, að það er grundvöllr falsbréfanua um Jón lögmann Sigmundsson.

A.

[Ófalsaða bréfið].

Eptir „*Morðbréfabæklingi*“ Guðbrands biskups Þorlákssonar hinum þriðja og síðasta, er hann kallar: „*Sönn undirvísun um þau ómannlegu, hræðilegu og óviðurkvæmilegu morð og manndráps bréf, og nokkra aðra gjörninga, sem skrifaðir og lagnir hafa verið uppá Jón Sigmundsson laungu eptir hans dauða og afgang*“, Hólam 1608, bl. Bj. Um bréf þetta fer biskup svo látandi orðum: „Úr þessu bréfi hafa þeir fyrst morðbréfin smíðað með þessum hætti: Maðr var í Húnavatnshþingi, hét Jón Sigurðsson, faðir Gísla bónda, bjó á Mærdarnúpi; hann varð manni að skada, sem hét Jón Markússon, sem bevissð verðr með gömlum bréfum og innsiglium. Þar af má merkja, að einhver efi hefr verið á, hvort Jón Sigurðsson muni hafa lýst vígi eptir lögum. Því hefr Sigurðr Daðason sýslumaðr viljað rannsaka það. Hér hafa þeir falsarar feinglð kveikina, og á þessum grundvelli og af þessu bréfi diktað þetta bróðarmorð,¹⁾ fyrst svo, að krabba og gera Jón Sigmundsson úr Jóni *Sigurðssyni*, sem berlega sér á bréfinu, hugsandi ekki þar um, að Ágrímr var veginn átta árum fyrri en Jón Markússon; síðan hafa þeir gert hvert bréf eptir annað, og skammast sin ekki, heldr burtkastað allri æru og öllum guðs-ötta, öllum náungans kærleika, og skrifað svo hvert falsbréfið eptir annað“.

Það giðre eg Sigurður Dada son Kongs Vmbods maður j Húnavatnshþinge. godum Mönnum kunnugt með þessu voru opnu Briefe. að eg hefe feinged Eigle Bonda Grijs-syne fullt og allt Vmbod til að setia þing vm það Mañslag. sem Jon *Sigursson* hefur ofyrersyniu j falled so þar meige hans Vmbodsmañ leida hans Vijglysing. gief eg honum þar fullt valld til. Dom að nefna. Eid að taka að jafnfullu sem eg sialfur. Og til sañenda hier um set eg mitt Jñsagle fyrer þetta Brief. skrifad j Snogsdal j Middolum. sunnudagen næstañ fyrer Bartholomei messu. Arum epter Guds burd 1491.

B.

[Falsbréfið].

AM. Apogr. 693, að því er virðist, eptir sjálfu framfalsbréfinu. — Apogr. 3956 eptir transskripti á pappir frá 1594. — Bisk. 4. 4to bls. 217

¹⁾ Þ. e. að Jón Sigmundsson hafi vegið Ásgrím bróður sinn 1483.

(Syrpa Guðbrands biskups). Ófalsaða bréfið (A.), sem hlýðir upp á Jón Sigurðsson, er prentað í þriðja Morðbrétabæklingnum 1608, Bj, en þetta er ekki prentað þar.

Dat giorer ek signrdr dadason kongs umbodsman j hona-nazþingi¹⁾ godum mounum viturlíkt med þessu [voru opnu²⁾] brefi at ek hefur³⁾ feingid egli bonda grimssyni fullt ok allt umbod til at setia þing um þat mauslag sem ion sigmundsson hefur ufyrersyniu j fallid suo þar megi hans umbodsman leida haus uiglysing [giefr ek⁴⁾] honnm þar fullt valld til doma at nefna ok eida at taka at iafnfullu sem ek sialfur. ok til saunenda her um setta ek mitt jnsigli fyrer þetta bref er skrifat var j snoxdal j middaulum sunndagiu næsta fyrir bartolumeus Messo arum epter guds burd [M^o cccc uiotiger ok eitt ar.⁵⁾

666. 27. September 1491. á Þingeyrum.

VITNISBURÐER UM REKA FYRIR GNÝSTAÐALAUDI Á VATNSNESI.

AM. Fasc. XXX, 6, frumritið & skiini. Öll (3) innsiglin eru döttin frá. — Apogr. 419.

Bref vīm nystadi.⁶⁾

Dath giorvum vier arni jousou og skuli jousou og saului þorvallzson godum monnum viturlígt med þessu voru opnu brefi at þa er lidith var fra hingadbvrd vors herra jhesv christi þushund flogr hundrvt uiotiger og eit ar. a þingeyrum j hvenavazþingi a þriðindaginu næsta fyrir micaelssmesso vorum vier j hia saum ok heyrðvum a at asgrimr aboti tok svo felldañ vitnisburd med hañdabandi af gunnari biarnarsyni at adrgreindur gvnnar sagdizt hafa farit med jord klaustursins a þingeyrum nýstade a uatznesi vīm þrin ar epter bygging jons abota. sagdi fyr uefndur gunnar at aboti jon hefði sagt ser at kirkian a asgeirsa ætti þar halfan

¹⁾ 693; Hunavatusþinge 3956. ²⁾ voru opnu 3956.; brjáluð skammstafan í 693. ³⁾ 693; hefe 3956. ⁴⁾ [giefum vier 3956. ⁵⁾ [m. iiii xc og j ár (i) 3956. ⁶⁾ Utan & bréfinu með hendi frá 17. öld.

vidreka fyrir jordunni frá tiarnara og jnn j mooz vid geita-fell sagdi og optnefndr gunnar at eigill prestur jonson er þa hieilt tiarnar stad hefði hvorki lesit fyrir ser skrar eda nokr skilriki at kirkian a tiorn ætti þar nockurn reka fyrir adrgreindri jordu gnýstodum. og til sanninnda hier vñ settum ver fyr nef(n)der menn vor innsigli fyrir þetta vitnissburdarbref er giort var j sama stad og ari deigi sid-ar enn fyr seger.¹⁾

667.

13. Október 1491.

í Holti.

AUÐR Jónsdóttir gefr upp Stepháni biskupi Jónssyni eigu sína og tiltölu til hálftrar jarðarinnar Miðbælis undir Eyjafjöllum.

AM. 263. Fol., bls. 29, máldagabókin forna frá Skálholti, skr. 1598.

Þad giorum vier arne prestur snæbiarnarson officialis heilagrar skalholltz kirkiu. hakon prestur ionsson. jon prestur jonsson. auzur prestur biorsson. asmundur jonsson. godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefvi. at sub anno gracie. M.^o cd.^o nonagesimo primo j. odda j áúveria hrepp vorum vier j hia. miduikudaginn næsta firir festum calixti pape²⁾. saum oc heýrdum a ord oc handa band þessara manna herra stephans med gudz nad biskups j skalholli af einne alfu enn audar jonsdottur af annari. skildizt þat oc falzt vnder þeirra handabandi ad greind audur gaf vpp adur nefndum herra steffane. alla þa eigu oc tiltaulu sem hun atti oc hefur dtt til jardarinnar halfv(r)ar midbælis xx^c ad dyrleika. er liggur vnder eyiafollum med radi oc samþycke. oc handabandi sigurdar jonssonar bonda hennar sem þar var þeirra nærverandi þessum giorninge. oc adur hafdi fyrr skrifada halfva jord midbæli golldit oc gefid biskup magnuse godrar minningar. sem gud hans sal nadi eptir þui sem þeirra kaupbref þar vm giortt vtvjsar. Ogh til sanninda

¹⁾ 28. Sept. ²⁾ þ. e. 9. Okt.

hier vmm setium vier fyrr nefndir menn vor insigli firir þetta vplagsbref. er skrifat var j hollte vnder eyiafiollum a sama ðre. .iiij daugum sidar enn fyrr seiger.

668. 20. Oktober 1491. á Eyvindarmúla.

STEPHÁN biskup Jónsson skipar sira Þórarin Oddsson, „sinn kæra son“, ráðsmann Kirkjubæjarklaustrs um þrjú ár.

AM. 263. Fol., bls. 87, máldagabókin forna frá Skálholti, skr. 1598.

gamallt bref.

Uær Stephanus med gudz nad biskup j skalhollte giorvm godvm monnvm viturligt med þessv vorv opnv brefe. ad vier hofvm sett og skipad vorn kæra son sira þórarinn oddsson vmbodsmann og fvlmektugann radzmann yfer klaustrinv og stadnvm j kirkivbæ a Sijdv. og ollvm stadarins peningvm þar faustvm og lausvm. frijdv og ofrijdv. kvikvm og davdv. jnan gardz oc vtan þeim sem fyrrgreindv klaustre og stadnvm til heyrer. Suo oc skal hann hion ráða. jarder byggia og kavp giallda. epter þui hverivm sem honvm þykir til vinna. Skal hann sekta oc sækia og saker a gefa. ef klaustursins peningvm oc stadarins verdur rangliga halldid. edur raskad. firir kirkivnnar valldi. j skalholltte. skvlv þeir aller kvitter sem hann kvitts giorer. vnder fulla grein og reikningskap vid oss. og adur nefut klavstur. skal hann hafa kavp oc þionvstv lavn. menn og setv. epter þui sem godur oc gamall vani er til. ad rádzmanni ber þar ad hafa. Skal hann þessv vorv vmbodi klavstursins ad fylgia. vm hin næstu epterfarandi .iiij. ar. og þat leingur sem ej er onnur skipan á gior.

Og til sanninda hier vmm settvm vier vortt jnsigli firir þetta vmbodz bref. skrifad a Eyvindarmvla j fliotzhlyd fimtvdaginn næsta epter festvm Luce Euangeliste Anno domini M.^o cd^o nonagesimo primo.

669. 25. Nóvember 1491. undir Múla.
21. Apríl 1518. í Ögri.

VITNISBURÐARBREF um það, að Þorleifr Björnsson hefði legið með þeirri konu, sem verið hefði þrimenningr að frændsemi við Jngveldi Helgadóttur, barnsmóður Þorleifs.

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol., bl. 185—186, skr. 1604. — Kriegers safn 2. 4to, bls. 88—90, með hendi Styrðs Þorvaldssonar c. 1700. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 151, með hendi séra Jóns í Hitardal (lakleg afskrípt). Um þenna vitnisburð og vitnisburð Salomons prests Magnússonar frá 1518 ritar Jón: „Þessir vitnisburðir eru, sem Björn Þorleifsson á stingr í sínum framburði [1544], að nýlega séu uppljóstaðir og fram bornir af mágnm Björns Guðnasonar“.

Witnisburdur millum Þolleifs og Jngveldar vm mein.

Það gíaurum wid Jon Jonsson. og Þorleifur Aurnolfson. godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad wid medkiennunst¹⁾ festum²⁾ catrine³⁾ virginis. árum epter Gudz burd M. cccc xc og eitt ár vnder Mula a skalmarnesi worum wid j hið sðum og heyrðum a herm-ing og lysing [og medkiennung⁴⁾ Gijsla Philippussonar ad hann hefði werid dagligur sueirn Þolleifs heitins Björnssonar [sem Gud hans sðl náði.⁵⁾ og hann hefði witad fyrir full sanninde ad greindur Þolleifur hefði leigit þa konu er hann heyrde talda og kallada þremennings⁶⁾ skyldsemi wit Jnguellde helgadóttur. þeirrar somu konv er fyrr greindur Þorleifur atti baurn med Bjorn og Þrudu og aunnur þeirra syskin fleire⁷⁾. Lysti optskrifadur Gijlsle þessu þar opinberliga. Þessum dandi monnum aheyrundum. Joni Erlingsyni. Pali Jonssyni. Olafi Grijmssyni og maurgum [godum monnum andrum þar næruerandi.⁸⁾ Witnadi greindur Pall Jonsson þessari fyrrskrifadri lysingu optnefndz Gijsla Philippussonar⁹⁾ vnder ockur fyrrnefnda menn Jon oc Þolleif og þa¹⁰⁾ fleiri goda menn. [er þar næri woru.¹¹⁾

Og til meiri sanninda og sanns witnisburdar hier vm

¹⁾ ad b. v. 115. ²⁾ festo 115, Kr. 2. ³⁾ Catharinæ 115, Kr. 2. ⁴⁾ [sl. 115, Kr. 2. ⁵⁾ [sl. 115. ⁶⁾ svo öll; ekki: í þremennings. ⁷⁾ sl. 115. ⁸⁾ [öðrum 115. ⁹⁾ sl. 115. ¹⁰⁾ sl. 115. ¹¹⁾ [nær stadda 115, og er öll niðrlagsgrein bréfsins stytt í 115.

witnisburðarbrief. Skrifad j Ogri j Jsafyrde miduikudaginn næstan fyrir festum Johannis Episcopi. þa lidit war frð Gudz burd. G. d. og xvijj ðr.

670.

[1491—1518].

VEGABRÉF handa Jóni presti Þórðarsyni á pilagrimsför erlendis, útgefið af Stepháni biskupi í Skálholti.

Bisk. Skalh. XVIII, 49, skinnblað, sem aldrei hefir verið innsiglað, og nú er skemt af fúa. — AM. Apogr. 2392 með hendi Árna sjálfs. Í Maí 1507 er „Johannes Elerdes de Islandia“ ritaðr í bók Rostocksháskóla og gefr háskólanum tvö mörk. Hvort það gæti verið þessi, og „Elerdes“ þá mislesið eða afbakað fyrir „Thorderi“ og bréf þetta því frá 1507, læt eg ósagt.

Testimonium.

Steffanns dei gracia episcopus skalh(1)tensis omnibus et singulis presentes literas visuris sev auditoris innuere preoptamus quod unns parrochialinm nostre diocesis filiorum nomine johannes thorderi suis superioribus obediens et dilectus partes proponit aggredi transmarinas. varia sanctorum deuocionis instinctu limina peregre visitando. postquam eum absoluimus a peccatis et excessibus. quibus irretitus est. vestram igitur caritatem affectuose rogamus. quatenus dictum johannem in suis necessitatibus. vestris consiliis et elemosinis misericorditer adiuuetis. ab omninm bonorum operum retributore mercedem in futuro desiderabilem percepturi.¹⁾

¹⁾ „Detta bref hefur allðri leingra ritad vered“ (AM).

Lagfæringar og athugasemdir.

- Bls. 1¹⁰ skrárinnar l. skrárinnar.
- 12⁵. Pátrssonar l. Péturssonar. Bréf þetta (Nr. 11) væri annars réttara heimfært til 1365, því að það ár andaðist Thomas prestur Snorrason, svo að eldra getur það í raun rétttri ekki verið, og frá því ári virðist það einmitt vera.
- 18. Nr. Uppi yfir bréfinu heitði átt að standa í Görðum.
- 20, síðusta neðanm. línu ⁹) l. ⁹).
- 43. Nr. 45. Guðrúnar (í fyrirsögn bréfsins) l. Guðríðar.
- 81¹² hvi l. því.
- 92. Nr. 90. Guðrúnar Þorkelsdóttur (í fyrirsögn) l. Guðrúnar Gunnlaugsdóttur, Þorkelssonar. Bréf þetta er í flestum eintökum rétt prentað með öllu, en meðan á prentun hefur staðið hefur setningr á því hrúnið og þar með haggast um stafsetning sumstaðar til algerðrar endrleysisu, og stendr bréfið með þeim ummerkjum í nokkrum eintökum.
- 152. Nr. 149. Fyrr dagsetningin á að vera 17. August, en ekki 21. August.
- 158. Nr. 154 (í fyrirsögn) 23. September l. 16. September.
- 184₁₀. Arna Magnússonar l. Ara Magnússonar.
- 200₁₀. Jón Baudvarssonar. l. Jón Baudvarsson.
- 235, 6. neðanmálgrein: chronologium l. chronologiam.
- 258. Nr. 242 (í fyrirsögn) Reynivöllum l. Reykhólum.
- 281₁₀. 10. August l. 5. August.
- 326¹². Saudartungum l. Sandartungum.
- 332. Nr. 314. Um réttust eða líklegust lestrarmerki í máldaga þessum sjá IV. bindi bls. 769.
- 389₁₀. Nr. 355 (í fyrirsögn) Hrafn l. Hrafn. Samastaðar í 4. línu að neðan: hrafn l. hrafn⁹).
- 391 í fyrirsögn að Nr. 356: 24. Júní l. 24. Júlí.
- 394, Nr. 359: Ormr skyldi (í fyrirsögn) l. Loptr skyldi.
- 434, 2. neðanmálgrein. Þar er talið, eins og alment hefur gert verið (sbr. Espólíns Árb. II, 102.), að Bjarni Þórarinnsson hafi verið veginn 1482, en af dómi Magnúsar biskups 24. Okt. 1482 (Nr. 412), má sjá, að vígið hefur fram farið á Jólaföstudni 1481, og helst, að því er séð verður, að morni þriðjudagsins 4. Dec.
- 436, 2. neðanmálggr.: bséfinu l. bréfinu.
- 462; neðanmálgreina merkin hafa, að minsta kosti í sumum

- eintökum, fallið úr textanum; eiga þau að koma í 20. l. að ofan: *ecke framar*¹⁾ og í 10. l. að neðan: *Magnus kongs*²⁾.
- 479^s. sn[íolfur] rafsson, er svo rétt lesið eins og hér er prentað, en *hitt er rangt*, sem stendr í afskrípt sira Snorra Jónssonar meðal Apogr. AM. 3600: „su . . . paalsson.“
- 489¹⁸. bavdvfhiar l. bavdvar (hefir skekkzt í prentan, og kann að vera rétt í sumum eintökum).
- 501. Nr. 444 í fyrirsögn og 9. línu að neðan: iordena . . . dal. *Þetta á vist að réttu lagi að lesast eyðulaust: jörðina Dal*, sem á að merkja Dal í Patreksfirði, en það er sama og *Sauðlauksdalr*. Þetta er og ritað eyðulaust áfram í afskrípt sira Björns Haldórssonar (d. 1794) af Sauðlauksdalsbréfum, sem hann hefir gert stáfrétt eptir frnmritunum, er þá voru til, og fært síðan inn í kirkjustólsbók Sauðlauksdals þá, sem enn er notuð, og prestrinn, sem nú er í Sauðlauksdal, sira Þorvaldr Jakobs-son — aðgætinn maðr á forna hluti — hefir lofað mér að skoða.
- 589. Nr. 522 (í fyrirsögn): Nikulásdóttur, l. Sæmundardóttur.
- 607. Neðanmálgreinar og merki eiga að vera svo: halldor¹⁾; neðanmáls: ¹⁾ Svo (því að hann er áðr í bréfinu nefndr Hallbjörn). sira²⁾; neðanmáls: ²⁾ leiðr; suo, hdr. með³⁾; neðanmáls: ³⁾ Svo.
- 703 í neðstu línu: sem sem l. sem.
Framan á 26. örkk hefir prentazt VII. B. fyrir VI. B.
-

REGISTR.

- Á (Árbær) í Holtum 325.
 Á (Árbær) á Landi 323.
 á (landamerki) 12, 48, 98, 118,
 425, 426, 520, 552, 554.
 á = Aurriðaá 187.
 ábati (vextir) 266, 396, 523, 584,
 617^s. — mörk í ábata af fjór-
 um hundruðum 30.
 abbadís 500, 698^s.
 ábóti 6, 14, 18, 19, 53^s, 633. —
 Ábótastofa, sjá húsakynni
 (stofa). — ábótavígsla 634^s.
 ábýli 188.
 ábyrgðarbréf 209.
 Ábær í Skagafjarðardölum 409.
 ad vincula Petri 147, 392. sbr.
 Pétr postuli.
 Aðalbrandr Helgason, Lambkár-
 sonar, prestur á Stað á Reykja-
 nesi (d. 1286) 2.
 Aðaldalur í Suðrþingeyjarþingi
 34, 35, 751.
 aðalsbréf 635—637, 708.
 Aðalvík í Ísafjarðarsýslu 2.
 adventa 203, 328^s, 330^s, 331,
 629^s, 630^s 734^s.
 afbrot 406.
 Affall(ið) í Rangárþingi 329^s.
 afhendingarbréf 574—576. — af-
 hendingarmaðr 365.
 aflagóz 439.
 affát 312. — affátsbréf 457—458,
 591—593.
 affausn 167, 210, 474, 492, 592^s,
 593, 768.
 affli (= sjávaraffli) 705, 758.
 afrétt, afréttir 4, 8, 80^s, 81^s, 82^s,
 83^s, 99, 109, 123, 173, 177,
 268^s, 330, 334, 527, 555, 575.
 — afréttardalur 109. — afréttar-
 land 575.
 afsalsbréf 608, 685.
 Agatha mætur hin helga 535, 558,
 590.
 Agnes mætur hin helga 469, 470.
 ágóði 173.
 Akbrautarholt í Holtum 324.
 áklæði 77, 684, 771. — norrænt
 áklæði 581. — sálúnsáklæði
 77, 735. — ulláklæði 735.
 Akradæl í Blönduhlíð 7.
 Akrakinn (Akrakinn) í Blöndu-
 hlið 7.
 Akranes í Borgarfjarðarsýslu
 177, 178. — Akranesingar 104.
 Akrar (hvorirtveggja) í Blöndu-
 hlið 145—146, 342, 599, 691
 691—692, 693, 706—707.
 Akrar („Akrer“) í Fljótum 573.
 Akrar á Mýrum 43, 44, 45, 46,
 134.

- Akrey(jar) í Helgafellssveit 12, 338, 359, 360, 362², 363,
19—20. 364², 365², 381, 383, 384,
Akreyjar á Breiðafirði 237. 390², 381², 402, 458², 459,
akrgerði 175. 463, 466, 468, 496, 507,
ákæra 60, 61, 70², 72, 82, 83, 672, 705, 754.
89, 96, 99, 101, 102, 114, Álptafjörðr í Ísafjarðarsýslu
135, 139, 193, 194, 205, 714.
214, 249, 310, 313, 336², Álptafjörðr í Snæfellsnessýslu
338², 340, 343, 375, 388, 54, 588.
396, 404, 414, 416², 422, Álptanes á Mýrum 246, 291,
423⁴, 427, 444², 454, 463, 451.
467², 484², 485, 488², 489², Álptanes(ið) við Skerjafjörð 123,
490, 494², 497, 498, 499, 718.
500, 531, 536, 537, 542, Álptaver(ið) í Vestr-Skaptafells-
561, 582², 584², 585², 604, sýslu 697.
609, 615⁵, 616², 619, 621, Álptavogr á Breiðafirði 3.
622, 623, 624, 642, 649, alsætti 115, 695.
657, 700, 701², 706, 713, altari 218, 219. Sjá kirkja.
715, 720, 721², 724², 726⁴, altunna, sjá búsgagn.
735, 740, 742, 744, 745, Aluer, sjá Álf.
747, 749, 756, 757. Alviðra í Dýrafirði 516.
Alviðra í Olfosi 589.
Alvisiensius erkidjárn (1487) 591.
Alþingi 5², 136, 212, 251², 273, 281, 282, 365, 376, 383,
387, 419, 542, 570, 660, 663, 664², 665, 666, 667,
668, 669, 670, 671², 672², 673, 703, 705, 719, 724. —
alþingisdómar 138—139, 215, 258, 272, 282, 289, 542—543,
600—601, 752—755. — alþing-
issamykt 661—675. Sbr. Öx-
arárþing.
alþýða 105.
álögur 143, 144, 216, 225², 227.
amboð, sjá búsgagn.
Ambrósíus biskup hinn helgi 56, 349.
ámíningarbref 156—158.
- alabastrum 332, 333².
Álar á Akranesi 177.
Alcok, sjá Hróbjartr (Robert).
Alexander páfi hinn VI. 419.
Álfadalr á Ingjaldssandi 43, 509
—510.
Álfheiðr Flosadóttir, Jónssonar,
kona Eyjólfss Snorrasonar
(1390) 31.
Álfr Knútsson norrænn riddari
(1470—1483) 138, 395, 397,
497.
Álfr prestur (fyrir 1480) 314.
alkirkja 106, 383, 460, 465,
466. — alkirkjuskyld 109.
áll (rekamark) 177.
allra heilagra messa, sjá messa.
almennigr 81, 83. — almenningr
í Mývatni 110.
almúgi 5, 106, 107, 183⁴, 284,

- amtmaðr 236, 576.
- Amund Kakonagle ráðsmaðr í Björgvin (1481) 348.
- Ámundason: Skeggi, Þorbjörn.
- Ámundi Þorleifsson í Björgvin (1481) 347.
- Amsterdam 689.
- Ámundsson: Andrés, Eiríkr.
- Ámýrar, sjá Mýrar.
- Ánastaðir (Annastaðir) á Mýrum 256.
- Andakýll(inn) í Borgarfirði 173, 176, 688. — Andakýlsá 174.
- Andreas (Auðun) Þorbjarnarson prestur syðra (1481) 388.
- Andrés Ámundsson norrænn riddari, seinni maðr Gunnhildar Þórusdóttur (1481—1486) 347—348, 412—413, 435—436, 572.
- Andrés Árnason prestur í Austr-Skaptafellssýslu (fjörgamall 1491; mun faðir Ögmundar prests) 743—744.
- Andrés Grænlandingabiskup umboðsmaðr Skálholtsstóls (1460—1462) 314.
- Andrés Guðmundsson, Arasonar, undir Felli og á Reykhólum (1481—1490) 342—343, 416—417, 468, 469—472, 477—478, 492, 504—505, 517—518, 519, 731.
- Andrés Hauksson í Árneshöfði (1461) 411—412.
- Andrés Jónsson prestur nyrðra (í Presthólum) og ráðsmaðr Hólastóls (1477—1491) 96, 180, 193, 209, 221, 232, 266, 286, 301, 303, 308, 309, 324, 336—337, 339, 340, 354, 372, 381, 390, 391, 488, 512, 537, 568, 649, 677, 725, 735, 744, 747.
- Andrés Magnússon í Reykholtadal (1480—1490) 298, 723.
- Andrés Ormsson nyrðra (1480—1482) 264, 265, 451.
- Andrés (Andreas) postali, Andrésmessi 120, 121, 217, 308, 309, 310, 331, 646, 687.
- Andrés prestur í Hruna (um 1400) 38.
- Andrés prestur (fyrir 1480) 315. Sbr. Andrés Jónsson.
- Andrésdóttir: Cecilia, Guðrún.
- Andrésson: Einar, Jón, Snorri, Þorleifr, Ögmundur.
- Andrius Guðmundsson prestur í Flatey á Breiðafirði (1481—1482) 454—455.
- Anglia, sjá England.
- Anna Snjólfsdóttir, kona Ólafs Ásbjarnarsonar (1487—1489) 611.
- annunciatio Mariæ virginis 349, 476, 686.
- apostolica auctoritas 592, 593. — apostolica sedes 402.
- aptansöngur 219, 312, 465.
- Aradóttir: Guðrún, Ólöf.
- Arason: Daði, Guðmundr, Jón. arbeiði 531.
- áreið, áreiðargerð, áreiðardómur 1, 87, 137, 298—299, 317, 426, 575, 750. — áreiðslubréf 1.
- Árengjar í Miðfirði 137.
- Arfadalur í Grindavík 125. — Arfadalsnes 125.
- arf (erfingi) 5, 6², 229, 392, 433, 595. Sbr. erfingi, lögarfi.

- arfr 115, 136, 146, 190, 279, 280, 294, 352³, 438, 439, 453², 475, 548⁴, 569, 570³, 571, 583², 584², 585², 586, 601, 615², 643, 693², 722², 723², 760. — arfleiðing, arfleiðsla 197⁵, 352, 421, 467. — arfleiðingarbréf 296—297. — arfaskipti 55, 74, 354, 707, 722. — arfökar 549, 661. — arftaka barns, sem getið er í útleið 279.
- Ari Eiríksson nyrðra (1481—1484) 416, 482, 510.
- Ari Guðlaugsson prestur í Dýrafjarðarþingum (1479) 230.
- Ari Guðmundsson sýslumaður á Reykhólum (d. 1423) 42, 146—147, 215—217, 225—227.
- Ari (Árni) Jónsson lögréttumaður (1481) 377.
- Ari Jónsson lögmaður (d. 1550) 702.
- Ari Magnússon bóndi á Lundi í Lundarreykjadal (1482—1486) 446, 556—558.
- Ari Magnússon sýslumaður í Ögri (d. 1652) 183, 184, 200, 305, 438, 665, 679, 769.
- Ari Ólafsson djákni og prestur nyrðra (1477—1491) 120, 127, 483, 623, 624, 720, 735, 747.
- Ari Ólafsson, Thomassonar, á Hafgrímstöðum (1585) 5.
- Ari Sigurðsson, priors Jónssonar, í Miklagarði í Eyjafirði (1478—1490), umboðsmaður Hólastóls, faðir Jóns biskups 159, 186, 502—503, 582, 684.
- arnbrysti 431, 741. Sbr. herfygi, vopn.
- armigeri 402.
- Árnadóttir: Arnþrúðr, Guðný, Ragna, Þorlaug.
- Arnallsstaðir í Skriðdal 577—578.
- Arnarbæli á Fellsströnd 1, 3.
- Arnarfjörðr í Ísafjarðarsýslu 43, 55, 392, 534—535.
- Arnarhóll undir Jökli 147.
- Arnarholt á Skarðsströnd 3.
- Arnarhvoll í Landeyjum 324.
- Arnarnes á Akranesi 177.
- Arnarstaðir í Gnúpasveit 588.
- Arnarstapaá í Patreksfirði 678.
- Arnarstapi undir Jökli 54—57, 370, 576.
- Árnason: Andrés, Bjarni, Björn, Böðvar, Eilífr, Einar, Erlendr, Eyjólfur, Geir, Grímr, Guðmundr, Hallr, Heinrekr, Höskuldur, Indriði, Jón, Magnús, Markús, Níkulás, Steinólfur, Þorkell, Þorleifr, Þorólfur, Þorsteinn.
- Arnbjargarbrekka í Hörgárdal 548, 571.
- Arnbjarnarson: Árni, Þórðr.
- Arnbjörn Ásmundsson prestur nyrðra (1479—1484) 205, 220, 525.
- Arnbjörn Guðmundsson í Breiðdal austr (1486—1491) 577—578, 749.
- Arnbjörn Snæbjarnarson (dæmdu til dauða 1467) 88.
- Árnes í Trékyllisvík 276, 351, 413, 436.
- Arney á Breiðafirði 40.
- Arnfinnr Jónsson á Bakka í Öxnadal og á Laugalandi, bróðir Finnþoga lögmanns,

- sýslumaðr í Vaðlaþingi (1476—1487) 279, 315, 451—452, 517, 569, 598, 599.
- Arnfinnsson: Eyjólfur.
- Arngæirsson: Indriði, Tumi.
- Arngæirastaðir í Fljótshlíð 325, 332.
- Arngerðr Haldórsdóttir á Vatnsleysuströnd (1479) 185.
- Arngrímur Birgisson prestur í Austfjörðum (1477) 119.
- Arngrímur Bjarnason ráðsmaðr í Skálholti (1704—1708) 137, 317, 554.
- Arngrímur Jónsson lærði, prestur á Mel í Miðfárði (d. 1648) 496, 662.
- Arngrímur Kolbeinsson nyrðra (1481—1490) 409.
- Arngrímsson: Grímur, Jón.
- Arngrímastaðir á Skarðsströnd 4.
- Árni Arnbjarnarson nyrðra (1479) 137.
- Árni Björnsson, hins ríka Dorleifssonar (dáiinn fyrir 1476) 74—75.
- Árni Einarsson, Árnasonar Dal-skeggs, bróðir Eyjólf's lögmanns, sýslumaðr í Vaðlaþingi (1480—1491) 264, 265, 312, 545—547, 582, 691, 693, 739.
- Árni Geirsson á Eyvindarstöðum í Blöndudal (1477) 98.
- Árni Gunnsteinsson í Gröf í Kaupangssveit (1476) 87.
- Árni Haldórsson vestra (1485—1486) 532, 606.
- Árni Hallsson sýslumaðr í Þingeyjarþingi (1483—1491) 496, 686.
- Árni Hallsson prestur nyrðra (1474—1491) 60, 205, 221, 223, 623, 624, 649, 682, 747.
- Árni Helgason á Snæfellsnesi (1407) 39.
- Árni Hermannsson vestra (1481) 417.
- Árni Höskuldsson, Runólfssonar, bóndi í Eingej, Núpufelli og Hnappstöðum (1478—1488; d. 1488) 127—128, 189, 204—206, 224—225, 260—262, 312, 365, 527—528, 624—625², 626.
- Árni Jónsson í Þingeyjarþingi (1479) 101—102.
- Árni Jónsson í Húnavatnsþingi (1491) 764.
- Árni Jónsson prestur syðra (1481—1491) 388, 757.
- Árni Ketilsson nyrðra (1486) 569.
- Árni Klemensson vestra (1486) 566.
- Árni Magnússon í Austfjörðum (1485) 535, 538.
- Árni Magnússon prófessor (d. 1730) 62, 72, 74, 75, 90, 98, 102, 103—104, 113, 114, 115, 116, 124, 129, 135, 145, 159, 160, 162, 165, 166, 167, 180, 189, 192, 200, 203, 258, 290, 294, 296, 311, 313, 342, 350, 393, 397, 407, 421, 422, 440, 446, 449, 475, 486, 498, 515, 535, 545, 550, 553, 555, 558, 582, 586, 590, 598, 609, 627, 631, 635, 641, 647, 648, 657,

- 697, 702, 706, 715, 722, 734, 749, 760, 768.
- Árni Mánason á Skarðsströnd (c. 1245) 3.
- Árni Nikulásson í Húnavatun-þingi (1488) 644.
- Árni Oddsson (lepps?) í Dalasýslu (1450) 50—52.
- Árni Oddsson lögmaðr (d. 1665) 608.
- Árni Ófeigsson í Aðaldal (fyrir 1397) 35.
- Árni Ólafsson biskup í Skálholti (1414—1420) 40—41.
- Árni Ólafsson í Rangárþingi (1481) 414.
- Árni Sigurðsson nyrðra (1481) 343.
- Árni Snæbjarnarson prestur í Hruna (1481—1491) og officialis syðra (1487, 1490 og 1491) 348, 393, 411—412, 453, 475—476, 481, 515, 586—587, 620, 647, 675, 705, 757, 765.
- Árni Sumarliðason, Eiríkssonar (1491) 760.
- Árni Sveinbjarnarson, Þórðarsonar (1490) 720—722.
- Árni Sveinsson á Skógarströnd (1450) 51.
- Árni Thorsteinsson landfógeti 80, 81.
- Árni Þórarinnsson nyrðra (1480) 267.
- Árni Þorleifsson (Árnasonar) á Snæfellsnesi (1431) 47.
- Árni Þorleifsson, Árnasonar frá Glaumbæ, bróðir Teits (1481—1490) 408—409, 437—439, 697.
- Árni Þorsteinsson bóndi frá Holti í Fljótum, bróðir Hallsteins (1477—1486) 120—121, 169, 312, 350, 352, 497—498, 524, 541, 542, 572.
- Árni Þorsteinsson í Austfjörðum (1486) 577.
- Árni Þorsteinsson prestur á Valbjófsstað (1481—1485) 269, 519—520, 538—539.
- Árni Þorvarðsson í Viðey (1487) 608.
- Arnkötlustaðir í Fljótshlíð 325.
- Arnljótr Ólafsson prestur á Sauðanesi 666.
- Arnódr Einarsson prestur á Undanfelli, bróðir Magnúsar prests á Møðruvöllum (1478—1482) 129, 449.
- Arnódr (Oddr) Jónsson prestur á Hjaltastað (1486) 577.
- Arnódr Thómasson vestra (1483—1487) 470, 609.
- Arnór Björnsson nyrðra (1478) 135.
- Arnór Finnsson, Pétrossonar, sýslumaðr í Ljárskógum (1476—1491) 88, 196, 200, 206—207, 272, 279, 283, 377, 451—452, 531—533, 600, 602, 606—607, 642, 753, 754.
- Arnór Jónsson í Aðaldal (1397) 34—35.
- Arnór Magnússon nyrðra (1478) 135.
- Arnór prestur (fyrir 1480) 315. Sbr. Arnór Özurarson.
- Arnór Özurarson prestur og ráðsmaðr í Skálholti (1481—1482) 453, 455.

- Arnórsson: Indriði, Oddr.
 Arnórsstaðir á Barðaströnd 256.
 Arnþrúðr Árnadóttir nyrðra
 (1489—1490) 684.
 Aronsson: Grímr, Helgi, Þórar-
 inn.
 Árskógr (skógr sá, er fylgir
 jörðunni Á) á Síðu 698.
 Árskógr við Eyjafjörð 571.
 ártiðardagr 14².
 Arus (Árós á Jótlandi) 102.
 Ás „í Fljótsdalshéraði“ (Fellum)
 98, 410, 539—540.
 Ás í Hálsasveit 14.
 Ás í Holtum 255, 322.
 Ás í Kelduhverfi 108, 112², 113,
 302, 310, 368, 430, 560,
 760.
 Ás í Melasveit 175.
 ás, ásendi (landamerki) 3, 90,
 98².
 ás (=Hrisás) 137.
 Ása Egilsdóttir, Grímssonar.
 kona Einars Oddssonar (1480
 —1482) 295, 457.
 Ásar í Skaptártungu 603, 604.
 Ásbjarnardóttir: Jörunn.
 Ásbjarnarson: Brandr, Ólafr,
 Runólfr.
 Ásbjarnarstaðir á Vatnsnesi 554.
 Ásbjörn Sigurðsson prestur syðra
 (1484) 513.
 Ásbjörn Þorbjarnarson á Snæ-
 fellnesi (1465) 57.
 ascencio domini 515, 567, 598.
 Ásgarðr í Andakýl 174.
 Ásgarðr í Húnavatnssýslu 554.
 Ásgautr Jónsson vestra (1488)
 642—643.
 Ásgautsdóttir: Ingvíldr.
 Ásgautsson: Jón, Thomas.
- Ásgeir Bjarnason prestur í Dýra-
 fjarðarþingum (d. 1773) 236
 —237, 273.
 Ásgeirsá í Viðidal 201, 232,
 233, 266, 438, 439, 764.
 Ásgeirsson: Jón.
 Ásgrímr Hallsson frá Héðins-
 höfða (1477—1488) 109, 112,
 310, 367, 544, 547, 569, 582,
 604.
 Ásgrímr Harðbeinsson nyrðra
 (1478) 135.
 Ásgrímr Hrólfsson á Snæfells-
 nesi (1487) 593.
 Ásgrímr Jónsson ábóti á Helga-
 felli (1352—1378) 9—27, 28,
 37.
 Ásgrímr Jónsson bróðir (1477—
 1478) og síðar ábóti á Þing-
 eyrum (1488—1495) 116, 658
 —659, 713, 748, 764.
 Ásgrímr Jónsson prófentumaðr
 á Hólum (1456) 751.
 Ásgrímr Sigmundsson, Steinþórs-
 sonar (1476—1483; veginn í
 Viðidalstungu 1483) 69, 228,
 233, 542, 763.
 Ásgrímr Þorkelsson nyrðra (1478)
 135.
 Ásgrímr Þórólfsson, bróðir Ein-
 ars, á Snæfellsnesi (1480—
 1481) 278—279.
 Ásgrímsson: Björu, Gunnsteinn,
 Hallr, Helgi, Jón, Magnús,
 Röguvaldr.
 Ásgrímsstaðir í Skagafirði 95—
 96, 696.
 Áskelsson: Magnús.
 askr, sjá búsgagn.
 Askstaðir undir Eyjafjöllum
 330.

- Áslákssson: Ormr.
 Ásláksstaðir í Kræklingahlíð 571.
 ásmundar (járn) 318, 618, 653.
 Ásmundarson, sjá Ásmundsson.
 Ásmundr Bjarnason vestra (1489) 679.
 Ásmundr Jónsson bróðir Stepháns biskups (1480—1491) 278, 306, 381, 706, 728, 765.
 Ásmundr Jónsson nyrðra (1489) 654.
 Ásmundr Móðúlfsson (Modaulfsson) nyrðra (1485) 541.
 Ásmundr prestur í Tröllatungu (1537 og síðar) 580.
 Ásmundsson: Arnbjörn, Jón, Oddr.
 assumpcio Mariæ virginis 87, 116, 117, 152, 153, 168, 169, 223, 292, 411, 451, 461, 519, 715.
 Ástriðardóttir: Valgerðr.
 Ástriðr Oddsdóttir vestra (fyrir 1490) 690—691.
 Ástriðr Sæmundsdóttir, móðir Ásgrims, Einars og Þorleifs Þórólfsóna, á Snæfellsnesi (1480—1481) 278.
 Álason: Þórðr.
 Atli Önundarson, bróðir Kára og Eyjólfis, í Fnjóskadal (1479) 222—223.
 áttungakvartel, sjá búsgagn.
 áttæringr, sjá skip.
 Auðbrekka í Hörgárdal 117^a, 183, 184—185, 192, 199.
 Auðkúlustaðir í Svinadal 74, 648.
 auðn (jarða) 570.
 Auðnir á Barðaströnd 255.
 Auðnir í Rangárþingi 322.
 Auðnir í Svarfaðardal 92.
 Auðólfsstaðir í Langadal 451.
 Auðr Jónsdóttir undir Eyjafjöllum (1491) 765.
 Auðstaðir í Hálsasveit 173.
 Auðun Guðmundsson vestra (1486) 538.
 Auðun Hrafnsson á Barðaströnd (1479) 229.
 Auðun Jónsson á Snæfellsnesi (1431) 45, 46.
 Auðun Jónsson á Snæfellsnesi (1489) 652—653.
 Auðun Oddason á Snæfellsnesi (1482) 425—426.
 Auðun Þorbergsson rauði biskup á Hólum (d. 1321) 316.
 Auðun Þorbjarnarson, sjá Andreas Þorbjarnarson.
 Auðun Þórðarson prestur vestra (1480—1482) 291, 442.
 Auðun Þorvarðsson prestur syðra (1481—1491) 393, 493, 757.
 Auðunardóttir: Helga.
 Auðunarson: Jón, Þórðr.
 Auðunarstaðir í Viðidal 199, 265—266.
 Augmundr, sjá Ögmundr. augsýn (landamerki) 175^b.
 Augustinus biskup, guðs játari (apostolus Anglorum) 105, 292.
 aul, sjá öl.
 Aulves, sjá Olfos.
 aulmusa, sjá ölmusa.
 Aunsson: Jón.
 aurar: fríðir aurar 16. — fullir aurar 15, 139, 272.
 Aurnólfr, sjá Örnólfr.
 Aurriðaá í Miðfirði 137.
 Aurriðalækur á Völlum eystra 99.

- Aurriðavatn á Völlum eystra 99, 409—410, 567—568, 685.
 Ausa í Andakýl 174.
 Austfirðir 539, 715—716.
 Austmannsdalur í Arnarfirði 142.
 Austrayn í Noregi 457.
 Auxarfjörðr, sjá Öxarfjörðr.
 Auxn —, sjá Öxn —
 Ávaldsstaðir í Viðidal 191.
 Ave Maria 106, 130, 458.
 Áverjahreppr (= Rangárvellir) 294, 488.
 áverki (á jörð) 10.
 averki 542—543. — áverkabætr 415, 495.
 Ávik á Ströndum 255.
 avrk, sjá örkr.
 avx, sjá öx.
 ávöxtr (fjár) 482, 585, 586.
 Babilla martyr 589,
 bachalaureus arcium 72, 453, 648, 751.
 baðstofa, sjá húsakynni.
 Bakkakot (Bakki) í Stafholtstungum 268, 269.
 bakki (landamerki) 90, 299.
 Bakki á Álptanesi 123.
 Bakki í Dalahrepp í Barðastrandarsýslu 142.
 Bakki í Fljótum 750.
 Bakki á Galmansströnd við Eyjafjörð 199.
 Bakki (Staðarbakki) í Helgafellssveit 15—16.
 Bakki í Króksfirði 256.
 Bakki (Prestsbakki) í Hrutafirði 202, 393.
 Bakki í Landeyjum 329.
 Bakki í Ólafsfirði 387.
 Bakki (Keisbakki) á Skógarströnd 425—426.
 Bakki í Vallahólmi 146.
 Bakki á Vatnsleysuströnd 124.
 Bakki í Öxnadal 451—452, 600.
 Ballará á Skarðsströnd 560.
 banasár 212.
 banasótt 223.
 bann 68, 71, 79, 339, 381, 441, 467², 490, 500², 528, 622, 623, 625, 726², 741, 742, 743, 745. — hæsta bann 726. — páfaus bann 737². — bannlýsing 406². — bannsafelli 467. — bannspína 59, 235, 406, 420, 467, 726. — bannsett verk, bannsverk 339, 383, 396, 737.
 Bár í Eyrarsveit 295.
 Barð í Fljótum 40—41, 163—169, 208, 231, 302, 335—337, 386, 404, 488—490, 572—573, 622—623, 627, 711—712. — Barðsdómr (fyrri og síðari 1481 og 1488) 335, 622, 626, 627, 635.
 Bárðardalur í Suðrþingeyjarsýslu 101, 159, 162, 427, 428, 549—550, 611, 683, 686.
 Bárðardóttir: Guðriðr.
 Bárðarson: Jón, Hallr, Steinnmóðr.
 Barðaströnd 166—167, 202, 229, 256, 433, 454, 508—509, 516, 603, 605, 678, 685, 708, 746. — Barðastrandar-sýsla 75.
 Barðatjörn í Höfðahverfi 551—552.
 Bárðr ábóti í Þykkvabæ í Veri 87 (1490) 697—698.

- Bárðr Grímsson (um 1482) 523.
- Bárðr Helgason nyrðra (dáinn fyrir 1478) 137.
- Bárðr Högnason snota lögmaðr (1302) 6.
- Bárðr Jónsson á Fellsströnd (1470) 746.
- Bárðr Jónsson, sveinn Jóns Sigmundssonar (1483—1485) 553.
- Bárðr Oddsson í Mýrasýslu (1428) 44.
- Bárðr prestur á Helgafelli (1302) 6.
- Bárðr Snorrason, Narfasonar (1235) 2.
- Barðsvik á Ströndum 43^a.
- Barkarson: Þorleifr.
- Barmar í Reykhólasveit 472.
- Barmr í Djúpafríði 609.
- barn: barn getið í útleið 277, 280. — barneign 103, 150, 151, 163, 167, 445, 532, 634^a, 639. — barneignasektir 444. — barnföstr 533. — barngetnaðr 372, 732. — barnsmóðir 767—768.
- Barnabas postuli 371, 515, 659. — Barnabasmessa 733.
- Barnafell í Ljósavatnshreppi í Þingeyjarþingi 527, 555.
- Bartholomeus Kolbeinsson vestra (1480) 249.
- Bartholomeus postuli, Bartholomeusmessa 88, 223, 225, 395, 396, 447, 521, 522, 523, 604, 633, 673, 679, 763, 764,
- Bátssandar á Suðrnesjum 506, 513, 524.
- Bauðvar, sjá Bøðvar.
- Beðstæðingar (Bessastæðamenn) 124.
- beðver, sjá sængrklæði.
- Beiná á Völlum eystra 99.
- beinasög, sjá búsgagn.
- Beintzson: Ketill.
- beit 10, 19^a, 27, 35^a, 146, 173, 179, 222, 330, 552, 575.
- beit (á botni drykkjarhorna) 26.
- bekkjargáfa, bekkjargjöf 93, 347—348, 548, 661.
- bekkr (í kirkju) 587.
- Belgsholt í Borgarfríði 174. — Belgsholtshólmi 175.
- Benedikt ábóti hinn helgi, Benediktusmessa 53, 105, 107, 426, 427.
- Benedikt Jónsson prestur í Bjarnanesi (d. 1744) 442.
- Benedikt Magnússon (Benediktssonar) lögréttumaðr nyrðra (1482—1491) 449—450, 600, 752.
- Benedikt Sæmundsson í Hornafríði (1481—1490) 409—410, 424—425, 567, 685, 709.
- Benedikt Þorsteinsson lögmaðr (d. 1733) 198, 286, 574.
- Benediktsson: Björn, Einar, Hannes, Hermundur, Jón, Kolbeinn, Magnús, Narfi.
- beneficium 268, 422.
- Beren
- Berfen
- Berfuen
- Bergen
- Bergensis
- Bergfinnr Jússason, Sæmundarsonar, prestur nyrðra (1479—1483) 193, 336—337, 338, 355, 390, 497.
- Berghylr í Hrunamannahreppi 475—476, 647.

- Bergljót Sigmundsdóttir, Steindórssonar (1479—1499) 191—192, 201, 543—544.
- Bergljót Þórhallsdóttir nyrðra (1488) 498.
- Bergr Jörundsson i Húnavatnsþingi (1484) 514.
- Bergr prestir (fyrir 1480) 315.
- Bergsson: Oddr, Þorkell, Þormóðr.
- Bergstaðir i Miðfirði 199, 448—449.
- Bergstaðir i Svartárdal 181, 645.
- Bergsveinsson: Jón, Oddr.
- Bergvað i Hvollhrepp 324.
- Bergvin } sjá Björgvin.
Bergæ }
- Bergþór Haldórsson prestir i Nesi i Aðaldal (1479) 205.
- Bergþór Jónsson i Borgarfirði (1490) 723.
- Bergþórshvoll i Landeyjum 324, 326, 332.
- Bernharðr prestir (fyrir 1480) 315.
- Berserkseyri i Eyrarsveit 12.
- Berufjörðr i Austfjörðum 715.
- Berufjörðr i Barðastrandarsýslu 469—470, 471.
- Bervík undir Jökli 26. — Bervikrgarðar 28.
- Bessason: Þorsteinn.
- Bessastaðir á Álptanesi 90, 448, 496, 609, 718. — Bessastaðabók 318, 372, 387, 411, 606, 609, 610, 646, 686, 697, 717, 718. Sbr. Beðstæðingar.
- Bessastaðir i Fljótisdal 535—536.
- Bessi Einarsson, Bessasonar, sýslumaðr (1450) 50—51.
- Bessi Kollason, Magnússonar, lögréttumaðr (1480) 271.
- Bessi Svartsson prestir nyrðra (1481—1489) 379, 677.
- Bessi Ögmundsson i Þingeyjarþingi (1479) 222.
- bifalingsbréf 285—286, 506—507, 756.
- Bildudalur i Arnarfirði 501.
- Bilshamrar i Stafholtstungum 268.
- Birgisson: Arngrímur.
- Birgitta hin helga 312.
- birkismiði 684².
- Birningsstaðir i Fnjóskadal 8.
- biskup 8, 11, 129², 157², 220², 235², 246, 263², 270, 304, 312, 315, 338², 340², 258, 359, 361, 363², 363, 364², 373, 375, 378, 382², 383², 384, 391, 396, 397, 403², 407, 420, 459², 460, 461², 462 (opt), 463, 464², 465², 466², 567 (opt), 474, 494—495, 663², 664², 665², 666², 667², 668, 669², 670², 671², 672², 673², 677, 707, 736², 737², 745. — hæsti biskup (= páfi) 582. — biskupatal 314—316. — biskupsdæmi 156², 218, 235, 390, 497. — biskupsgisting 338, 340, 403, 405², 460², 462, 466, 573². — biskupsjörð 405. — biskups-samþykkt 661—675. — biskupsstofa, sjá húsakynni. — biskupsstóll 219, 315. — biskups-tiundir 61, 144, 156. Sbr. eigu-
arbiskup.
- Biskupsbrekkur i Borgarfirði 177.

- Biskupstungur í Árneshöfði 214, 394, 454, 481, 730.
- Bitra(n) í Strandasýslu 198, 202, 203.
- Bjadhvarðsdóttir: Sigríðr.
- Bjarg í Miðfirði 187—188, 199, 201, 228, 543.
- Bjargasteinn í Stafholtstungum 268.
- Bjarnadóttir: Hólmfríðr, Randíðr.
- Bjaruanes í Hornafirði 181—182, 442.
- Bjarnardalur í Borgarfirði 268.
- Bjarnardóttir, sjá Björnsdóttir.
- Bjarnarfoss í Staðarsveit 48, 254, 618, 652—653.
- Bjarnargata í Gnúpverjahrepp 321.
- Bjarnargjá í Grindavík 125°.
- Bjarnarhöfn í Helgafellssveit 19, 20, 394, 544.
- Bjarnarson, sjá Björnsson.
- Bjarnarstaðir á Skarðsströnd 3.
- Bjarnason: Arngrímur, Ásgeir, Ásmundur, Bjarni, Gizur, Jón, Ljótr, Magnús, Óli, Ormur, Snorri, Vigfús, Þorbjörn, Þorkell, Þorvarðr.
- Bjarnarstaðir í Saurbæ 532.
- Bjarneyjar á Breiðafirði 560—562.
- Bjarni Árnason bóndi í Hlíð í Lóni (1483) 403—495.
- Bjarni Bjarnason á Snæfellsnesi (1399) 37.
- Bjarni Brandsson, Haldórssonar, frá Barði (fyrir 1486) 575.
- Bjarni Gíslason lögréttumaðr vestra (1489) 679.
- Bjarni Hallgrímsson prófastr í Odda (d. 1723) 440, 558, 715.
- Bjarni Heinreksson í Hornafirði (1480) 304.
- Bjarni Jónsson 679, sjá Guðni Jónsson.
- Bjarni Jónsson vestra (1479) 183.
- Bjarni Jónsson nyrðra (1489) 683.
- Bjarni Marteinsson í Múlaþingi (Hákalla-Bjarni; d. 1488) 119°, 615.
- Bjarni Ólafsson, sjá Bjarni Ólason.
- Bjarni Ólason í Hvassafelli í Eyjafirði (1477—1488; enn á lífi 1488) 101, 107—108, 289, 297, 298, 301°, 302—304, 308, 309, 312, 341—342, 355—356, 365—366, 369, 371—375, 376—379, 384, 385—386, 404—406, 524, 641, 650, 652, 736—737.
- Bjarni Pétursson sýslumaðr á Skarði (d. 1768) 560.
- Bjarni Sigurðsson vestra (1465) 56.
- Bjarni Sigurðsson prestur í Dýrafirði, Haga og Selárdal (1428—1450) 42.
- Bjarni Snorrason, Narfasonar (c. 1245) 2, 3.
- Bjarni Sturluson prestur á Snæfellsnesi (1365) 22. Sbr. Björn Sturluson.
- Bjarni Þórarinsson (Aronssonar) bóndi á Brjanslæk (1464—1481; veginn 3.—4. Dec. 1481) 55—56, 128—129, 230, 247—248, 249—252°, 267—268, 273—274, 395—396, 430—433, 434—435, 453—

- 456, 481, 504—505, 602
—604, 632, 695, 708, 769.
- Bjarni Þorsteinsson amtmaðr á
Stapa (d. 1876) 593, 666.
- Bjaun (= Björn?) landamerki
Strandar á Rangárvöllum 326.
- Björtunna 595, 596². Sbr. búsgagn, öl.
- bjúga, sjá kostr.
- Björg frændkona Magnúsar
prests Einarssonar (1478) 130.
- Björg Snorradóttir, kona Ketils
Ormssonar (1481) 370.
- Björg Þórðardóttir nyrðra (bannsett 1474) 61.
- Björg Þorkelsdóttir, Bergssonar,
kona Jóns þistils (1481—
1482) 349, 416, 417, 422—
423, 443—444.
- Björgólfsson: Illugi.
- Björgvin (Beren, Berfen, Berfen,
Bergen, Bergensis, Bergvin,
Bergæ, Norbarne) 62—67,
138, 156, 157, 162, 163,
347, 348, 349, 395, 397,
399, 400, 401, 402, 404,
407, 408, 440, 441, 445,
457, 473, 480, 505, 518,
519, 559, 572, 594, 595,
596, 597, 689.
- Björn Árnason í Aðaldal (fyrir
1397) 35.
- Björn Ásgrímsson í Eyjafirði
(1478—1490) 158, 700—701.
- Björn Benediktsson eystra (1477)
119.
- Björn Brynjólfsson hins ríka
frá Ökrum (1379—1396) 145
—146, 608.
- Björn Einarsson Jórsalafari (d.
1415) 36.
- Björn Gilsson biskup á Hólum
(1147—1162) 815.
- Björn Guðmundsson vestra (1482)
427.
- Björn Guðmundsson í Dalasýslu
(1618) 109.
- Björn Guðnason, Jónssonar,
sýslumaðr í Ögri (1491) 567,
754, 767.
- Björn Gunnlaugsson yfirkennari
(d. 1876) 84.
- Björn Hafidason syðra (1479)
214.
- Björn Haldórsson prestur í Sandlauksdal (d. 1794) 235, 237,
418, 591, 754, 770.
- Björn Helgason vestra (1476—
1484) 88, 523.
- Björn Jónsson á Snæfellsnesi
(1358—1377) 10, 16, 20, 21,
28.
- Björn Jónsson seinni maðr Þorgerðar Ólafsdóttur (c. 1430—
1440) 147.
- Björn Jónsson í Rangárfingi
(1476) 81, 82, 83.
- Björn Jónsson tjalds (Tjaldsson)
í Húnavatnsþingi (1477—1487)
96—97, 99—100, 107, [295,
436, 438, 606.¹]
- Björn Jónsson í Eyjafirði (1484)
524.
- Björn Jónsson í Skaptafellsþingi
(1490) 697.
- Björn (Bjarni) Jörundarson á
Snæfellsnesi (1362) 15—16.
- Björn Kársson í Húnavatnsþingi (1446—1447) 434, 435.

¹ Sýnist alt geta átt við þenna mann.

- Björn Magnússon vestra (1479) 225, 226.
- Björn Magnússon sýslumaðr á Munkaþverá (1680) 575.
- Björn Ólafsson í Dalasýslu (1618) 109.
- Björn Pétursson á Skógarströud (1450) 51.
- Björn Pétursson sýslumaðr á Bustarfelli 98, 535.
- Björn Sigurðsson í Skagafirði (1477) 111.
- Björn Sturluson (Sturlason) prestur á Snæfellsnesi (1358) 10. Sbr. Bjarni Sturluson.
- Björn („Bjarni“) Vilhjálmsson (veginn 1479) 212, 213, 215, 306.
- Björn Þorleifsson ríki, hirðstjóri á Skarði (d. 1467) 49—50, 56—57, 74, 140—143, 147, 182, 215—217, 225—227, 238, 254, 274, 287, 392, 395, 443 (opt), 558, 603, 678, 755.
- Björn Þorleifsson, Björnssonar, á Reykhólum (enn á lífi 1544) 580, 767.
- Björn Þorleifsson biskup á Hólum (d. 1710) 103, 104, 316.
- Björn Þorsteinsson á Myrká (1481) 353.
- Björn Þorsteinsson prestur nyrðra (1479—1491) 193, 205, 354, 381, 390, 488, 499, 512, 677, 725, 735, 740, 744, 747.
- Björnsdóttir: Guðrún, Kristín, Snjófríðr, Solveig, Steinunn, Þuríðr.
- Björnsson: Árni, Einar, Eyjólfur, Gisli, Grímr, Guðni, Gunnar, Gunnlaugr, Hallvarðr, Hannes, Jón, Kóðran, Ólafur, Sigurðr, Stefnir, Stephán, Tjörvi, Þorkell, Þorleifr, Þormóðr, Þorvaldr, Þorvarðr, Ögmundur, Özur.
- Bláfeldr í Staðarsveit 37, 48.
- Blákápusel í Fljótum 488—489, 490.
- blámerktir dúkar, sjá dúkr.
- Blasíus biskup hinn helgi, Blasíusmessa 125, 474, 534.
- Blesastaðir á Skeiðum 321.
- blóðfallsótt 241.
- blóðvökur 700, 701².
- blótsyrði 741.
- blýmet, sjá búsgagn (metaskálar).
- Blöndudalur í Húnavatunspingi 74, 75.
- Blönduhlið(in) í Skagafirði 7, 68, 69, 70, 76, 146, 233, 234, 264, 265, 369, 599, 651, 691, 692, 693, 722, 723.
- boðburð 534².
- boðleið 534.
- boðorð (guðs) 238, 239.
- Bodzþjargardalur í Mýrasýslu 268.
- bogi, sjá hertygi, vopn.
- Bogi Benediktsson í Hrapsey (d. 1803) 560.
- bók, bækr (sjá og sbr. kirkja) 78, 126, 191, 236, 296, 537, 673, 693. — v. c í bókum 13. — bók = Jónsbók 498, 575, 601, 607, 691, 701², 706, 725, 761. — bréfabók 162. 264², 482², 515, 516, 520, 539, 565, 703, 757, 758²,

- dómabók 138^a, 223^a, 226, 271, 272, 279, 438, 542, 663, 666^a, 723, 755, 767. — kirkjubók 72, 313. — Kolbrún 12. — kopiubók 76, 262, 404. — lögabók 315, 357, 439. — máldagabók 602, 628, 757, 766. — messubók 203. — orðubók 86, 130, 528, 530, 531. — rimbók 314. — skinnbók 660, 662^a, 755. — skjalabók 198, 200^a, 236, 254, 262, 275, 277, 279, 288, 306, 311, 348, 350, 369, 376, 412, 426, 427, 435, 511, 572, 576, 613, 618, 619, 652, 694, 728, 730. — sögubók 473. — söngbók 39. — ættatölubækur 511. — bókareidr 61, 69, 71, 87, 97, 102, 128, 145, 147, 169, 195, 197, 206, 223, 246, 297, 303, 336, 357, 374, 378, 455, 468, 478, 489, 490^a, 494, 498^a, 511, 514, 517, 532, 533, 544, 584^a, 585^a, 599, 607, 615, 622, 650^a, 700, 709, 721, 727, 736^a, 741^a. — bókband 718. Sbr. Bessastaðabók, Flateyjarbók, Öxnafellsbók.
- ból: bygð ból 666, 667, 674.
- bóla (bólusótt): mikla bóla (1431—1432) 516^a.
- bolli, bollar, sjá búsgagn.
- Bollstæðingahylr í Kjós 178.
- Bólstaðarhlíð í Langadal 184—185, 191—192, 265—266, 500.
- Bolungarvík við Ísafjarðardjúpi 154, 200, 443, 515.
- bolöxi, sjá búsgagn.
- bónði 283, 329, 353, 359^a, 360, 361^a, 362, 363^a, 364, 382^a, 383^a, 458, 461, 465, 496, 517, 533^a, 534, 573^a, 700, 704, 705^a, 754. — bónda-eign 494. — bænda-góz 636.
- Bonifacius episcopus & martyr 578, 586.
- Bonnesen, Isak Jac., sýslumaðr í Rangárþingi (d. 1835) 80.
- bónorð 746.
- borð, borðhald 218, 538, 577, 638, 684. Sjá hús-búnaðr, húsgögn.
- borg (landamerki) 619.
- Borg í Arnarfirði 43, 142.
- Borg í Hornafirði 486.
- Borg í Miklaholtshrepp 32—33. — Borgardalr 33.
- Borg á Mýrum 688.
- Borg í Skagafirði, sjá Sjávarborg.
- borgar 109, 112, 183, 213, 231, 250, 251, 252, 272, 300, 318, 453, 522, 719, 727, 753, 754.
- Borgarfjörðr eystra 749.
- Borgarfjörðr í Þverárþingi 176, 271, 299, 393, 587, 602, 603, 604, 605, 632, 647, 675, 676, 708, 724, 751—752.
- Borgarholt í Biskupstungum 730—731.
- Borgarhöfn í Hornafirði 304, 409—410, 424—425, 567, 685, 709—710.
- Borgarkot kirkjujörð frá Breiðabólstað í Fljótshlíð 332.
- Borgarsker fyrir Mýrum 176.
- Borghildur Gizurardóttir kona

- Guðmundar Jónssonar (fyrir 1440) 48.
- Borgir í Laxárdal 27.
- bót, bætr 213, 344^a.—bótamaðr 306.
- Bót í Aðaldal 35.
- botn (landamerki) 679.
- Botn (Árnabotn) í Helgafells-sveit 13.
- Botn í Patreksfirði 142, 229, 678.
- Botn í Súgandafirði 198.
- Botn í Tálknafirði 142.
- Botnsá (Botzá) í Botnsdal 59, 72, 724.
- Bótólfr ábóti hinn helgi, Bótólfs-messa, Bótólfsvaka 55, 113, 135, 264, 265, 266, 267, 488, 490, 491, 517, 536, 625, 626, 699.
- Bótólfr biskup á Hólum (1238—1246) 316.
- Botulfus, sjá Bótólfr.
- Brandagil í Hrutafirði 295.
- Brandaland undir Skálarfjalli á Síðu 698.
- Brandr Ásbjarnarson vestra (1482) 493.
- Brandr Eiríksson í Austfjörðum (1477) 98—99.
- Brandr Haldórsson, Arngeirssonar á Barði (d. fyrir 1464) 40—41, 231, 235, 489, 572—573, 575.
- Brandr Hrafnsson, lögmans Brandssonar, nyrðra (1490), síðar prestur á Hofi í Vopnafirði og prior á Skriðu 716—717.
- Brandr Jónsson biskup á Hólum (d. 1264) 315.
- Brandr Jónsson lögmaðr (d. 1494) 107, 138—140, 154—155, 282, 283, 653.
- Brandr Ólafsson nyrðra (1482) 448.
- Brandr Pálsson nyrðra (1488) 264.
- Brandr (Högnason?) prestur í Görðum á Akranesi (fyrir 1478) 178.
- Brandr Sæmundarson biskup á Hólum (d. 1201) 316.
- Brandr Þórólfsson vestra (1464) 55.
- Brandsson: Bjarni, Einar, Erlendr, Finnbjörn, Grímr, Gunnar, Haldór, Helgi, Hrafn, Ísleifr, Loptr, Magnús, Oddr, Ólafr, Ormr, Páll, Sigurðr, Snjólfur, Steinn, Þórólfur, Þorsteinn.
- Brattavellir á Árskógarströnd 219.
- brauð og vin (sacramentum) 244.
- Brauðatunga (Brautartunga) í Lundarreykjadal 646.
- braut glitauð (vefnaðr) 472.
- Brautarholt á Kjalarnesi 123^a.
- bréfabrot 62, 463^a.
- bréfalausn 211^a.
- Breiðabólsstaðr í Fljótshlíð 332.
- Breiðabólsstaðr í Reykholtssdal 173.
- Breiðabólsstaðr í Vatnsdal 97.
- Breiðabólsstaðr í Vestrhópi 223, 559, 599.
- Breiðafjörðr vestr 1, 2, 40, 52, 256, 266, 288, 445, 446, 451, 454, 519, 522—523, 560—561, 608, 708, 709, 710. — Breiðfjarðardalir 59,

- 166, 215, 217, 226, 351—
352, 353, 394, 422.
- Breiðavík undir Jökli 49, 50,
306, 370, 576.
- Breiðdalr í Suðrmúlasýslu 444
—445, 482, 483. — Breiðdalsá
79, 715.
- Brekka í Holtum 323.
- Brekka í Hvoldal 416, 417.
- Brekka á Ingjaldssandi 42.
- Brekka í Króksfirði 256.
- Brekka í Norðrárdal 92.
- Brekka (Brekkuland) í Rangár-
þingi 332.
- Brekkur (hérað) í Húnavatns-
sýslu 115—116².
- Bremen 595—596.
- Bresagerði á Akranesi 178.
- Brictius episcopus & confessor
59, 608.
- brigð (á jörðu) 16, 20², 21², 44.
- Brigida mæð hin helga 105.
- Brimilsvellir á Snæfellsnesi 43,
44, 278, 544.
- Brimnes í Svarfaðardal („í Upsa-
þingum“) 92, 537.
- Brjan Ólafsson prestur nyrðra
(1481) 355, 390.
- Brjanslækr á Barðaströnd 256.
- Sbr. og sjá Lækr.
- Broddason: Erlendr, Jón, Sigurðr.
- Broddi Sigurðsson nyrðra (1489)
660.
- Broddi Þorláksson í Rangár-
þingi (1481) 414.
- broddgeiri (lands) 32.
- bróðir, bræðr (munkar) 14, 25²,
26², 33, 54, 107, 115, 117²,
153, 154, 155, 156, 158,
162², 163, 166, 167, 170,
180, 184, 205, 220², 273,
292², 294, 295, 311, 349⁴,
375, 376, 393, 403, 404,
408, 442, 443, 457, 482,
493, 518, 526⁴, 559², 560,
581, 602, 604, 605, 633²,
674, 687, 697, 713, 720. —
bræðr í Björgvin 559, 572. —
bræðralag 312.
- bróðurmorð 763.
- Brokey fyrir Skógarströnd 50—
52.
- brot 140, 158, 167², 179, 308,
356, 373², 374, 445, 464,
474⁴, 475, 545, 603, 645²,
704, 716, 727.
- Brúar í Aðaldal 35.
- Brúará í Bjarnarfirði 256.
- brúðkaup (brúðlaup, brullaup)
210, 498², 499. — brullaups-
dagr 92, 228, 348, 351, 498,
683, 738. — brullaupsvitni (—
vottar) 93, 228, 680.
- Brumansson: Ólafur.
- Brún í Svartárdal 645.
- Brúnastaðir í Tungusveit 236.
— Brúnastaðahólmi 236.
- Brúsastaðir í Húnavatnsþingi 295.
- Brynjólfur Eiríksson (Krákssonar
hins gamla, faðir Haldórs
Brynjólfssonar) í Árneshvíti
(1481) 411.
- Brynjólfur Jónsson vestra (1478)
128.
- Brynjólfur Jónsson syðra (1480)
258.
- Brynjólfur Magnússon, Benedikts-
sonar frá Espihóli (1476—
1486) 502—504, 551—552,
582.
- Brynjólfur Magnússon vestra
(1489) 679.

- Brynjólfur Oddsson nyrðra (1484—1488) 528.
- Brynjólfur Sigurðsson í Árneshöfði (1479) 213—214.
- Brynjólfur Sigurðsson vestra (1480) 296.
- Brynjólfur Sveinsson biskup í Skálholti (d. 1675) 314, 421, 422, 520, 529, 620.
- Brynjólfur Þórðarson sýslumaður á Hlíðarenda (d. 1762) 635.
- Brynjólfsson: Björn, Haldór, Pétur, Þorsteinn.
- brytastarf 355.
- bræðrungr 210.
- bú, búnaður 76, 79, 96, 106², 136, 146, 204, 210, 222, 326, 341, 405, 583², 617, 680, 761. — búfastir menn 105. — búfé 531, 704. — búfjárleigur 133. — búlausir menn 106. — búsetumenn 704. — búsupptaka (-tekt) 68, 79². Sbr. bóndi, búsgagn.
- Buchow 595.
- búð, búðir 57², 58, 429. — búðarstaða (-stöð) 57, 429. — búðsetumenn 704.
- Búðardalur á Skarðsströnd 2, 4, 602.
- Bukden 67.
- Búland hið innra við Búlandshöfða 49.
- Búland í Skáptártungu 610—611. bulla 418.
- búr, sjá húsakynni.
- burellum 64.
- Búrfell í Þjórsárdal 322. — Búrfellsháls 326.
- Búrfellsdalur undir Jökli 10.
- búsgagn, búhlutir, búsbúhlutir 79², 618, 653, 735, 761². — altunna 78. — amboð 79. — askr 78. — áttungakvartel 703. — beinasög 78. — sjá bjórtunna. — bolli 579², 580². — bolöxi 177. — borðskál 77. — byrða 580. — diskur 78, 580. — skornir diskar 77. — drykkjararskál 77. — eskja 78. — eysill 77. — fat 77, 580. — fata, fótuskripli 580, 735. — hálfkanna 580². — hálfunna 78². — harðsteinn 78. — heituausa 77. — horn gert af tönn 211. — hornasög 78. — hornstaup 77. — jarðkerald 234. — járnfat 284². — kanna 77, 579², 581. — ker 172. — c skjólna ker 580. — kerald 78, 580, 581². — kerald í jörðu 735. — c skjólna kerald 579. — ketill, katlar 29, 40, 73, 77², 172, 284, 580, 761. — ij skjólna ketill 503, 504. — sex skjólna ketill 581. — ij fjórðunga ketill 735. — fimm fjórðunga ketill 653. — vij fjórðunga ketill 179, 735. — ketilhróf 579². — ketilhróf með xij hrærum 580. — kista 36, 174, 431, 472², 473², 581, 659, 685, 730, 734, 765. — kista læst 77, 472, 473. — fimm vætta kista 77. — kistur með járnunum 472. — klabbryni 78. — klaufhamar 78. — kola 78. — kolskara 78. — kúpa 77. — kvartel 78. — kvern 78², 202. — ljáir 78, 101. — matarlok 78. — metaskálar með blýmetum 327. — munnaug 77, 581.

- mælisketill 318, 580. —
 Sbr. net. — orf 101. — páll
 78, 579². — þjátröskjur 418.
 — pottar 73, 77, 79, 579²,
 580², 581, 761. — reip 77,
 700, 701. — reka 579. — sal-
 ser 77. — sár 580. — skál 78,
 580. — skerdiskr 77, 580. —
 skeri 78. — skiðaskr 579²,
 580². — skjóla, sjá ker, ker-
 ald, ketill, sýrukerald. — smá-
 búsgagn 78. — smjörjár 78.
 — spónn, spæmir 78, 579²,
 580². — spónbrensla 580. —
 stamp 78. — stokkr með
 niðrfellu 78. — stórkerald 78.
 — strokk 735. — súðþver-
 fari 78. — sýrukerald 580. — sög
 580. — tinföt 77, 179. — torf-
 skeri 579, 580². — trédiskar 577,
 580. — tréfat 77, 179. — trog 78,
 579², 580², 581, 735. — trogskrif
 580. — uppgerðarkeröld 580,
 582. — uppistöðukeröld 573,
 579². — þverfari 78. — örkr,
 erkr 78², 581. — öskutrog 580.
 — öx 78.
- Bustarfell í Vopnafirði 98, 335
 536.
- Butraldastaðir í Fljótshlíð 331.
 byggðarrymt 498².
- bygging (jarða) 204, 424, 447,
 643, 764, 766. — bygging
 leigufjár 250², 557.
- Býjasker (Bíasker) á Rosmhvala-
 nesí 637, 659, 676, 719, 758
 —759.
- byrða, sjá búsgagn.
- Byrgisholt í Melasveit 175.
- Byrgisvík á Ströndum 173.
- Byring, sjá Didrik.
- Byratovensís civitas (1476) 64.
 byssa, sjá hertygi, vopn.
- Bægisá í Öxnadal 219, 741.
- Bæjarstaðr = Gaulverjabær 440
 —441.
- bæn, bænagerð, bænalestr, bæn-
 hald 14, 107, 239, 240, 242²,
 246, 311, 592², 655.
- bænahús, bænhús 30, 146, 176,
 330, 331, 333, 460², 465. —
 bænhúss dyr 4. — bænhúss
 gerð 149. — bænhúss skyld
 110.
- bær, bæir 27, 111, 176, 177²,
 178, 268, 269², 270, 320,
 327, 329², 330, 331, 332,
 333, 532, 533², 534², 553,
 563, 640².
- Bær í Borgarfirði 271, 393, 602
 —603, 604—605, 632, 708.
- Bær í Hrutafirði 202, 606.
- Bær í Króksfirði 256.
- Bær á Raðasandi 250, 432,
 517. Sjá Saurbær.
- Bær í Trékyllisvík 256.
- Böðvar Árnason (Runólfssonar)
 nyrðra (1479) 208.
- Böðvar Eyjólfsson nyrðra (1488)
 612.
- Böðvar Finnsson, (Gamlasonar)
 nyrðra (1478—1489) 147—
 149, 208, 423², 444, 488—
 491, 512—513, 573, 643,
 655, 770.
- Böðvar Jónsson prestur á Snæ-
 fellsnesi (1478—1480) 165,
 311.
- Böðvar Sturluson prestur á Val-
 þjófstað (d. 1712) 520.
- Böðvarsdalur í Vopnafirði 649.
- Böðvarsdóttir: Guðrún.

- Böðvarshólar í Vestrhópi 71, 72, 559, 572.
- Böðvarsholt í Staðarsveit á Snæfellsnesi 31—32, 37—38, 46—47.
- Böðvarsson: Eyjólfur, Gísli, Jón, Jörundur, Magnús, Nafn, Sigmundur, Snorri, Þórður.
- Calesium (Calais; stapula Calesii) á Frakklandi 171, 480.
- Calixtus páfi hinn helgi, Calixtusmessa 170, 229, 295, 296, 525, 553, 643, 765.
- cathedra(cio) sancti Petri 32, 552, 559, 717. Sbr. Pétur postuli.
- Cecilia Andrésdóttir í Árneshöfði (1484) 515.
- Cicilia mætur hin helga, Ciciliusmessa 93, 105, 118, 119, 305, 306, 308, 505, 644, 674, 728.
- Cecilia Þorbjarnardóttir (Bjarnarsonar) kona Sveins Jónssonar (1479) 203.
- Cecilia Þorsteinsdóttir, Hallssonar, kona Einars Ormssonar og síðar kona Hallsteins Þorsteinssonar (1471—1488) 119^a, 328, 638—639.
- Celium (Selja) 628: sancti in Celio, sjá Seljumannamessa.
- Christian Müller amtmaður (d. 1720) 576.
- Claus Jurgin Jónsson á Snæfellsnesi (1481) 45.
- Clemensmessa 304, 310, 555.
- collacio 195.
- collecta af jungfrú Maríe og öllum helgum 647.
- commercium 401.
- concepicio sanctæ Mariæ 233, 609, 646.
- concilium provinciale 467.
- concubina 194.
- confessio turpissima 238.
- confessionarius 237.
- confessor generalis 311.
- conventubræðr: á Helgafelli 19, 28, 32, 33, 36, 58, 613^a, 694, 730. — á Munkaþverá 127, 526, 684, 685, — í Viðey 376, 387^a, 389. — á Þingeyrum 116^a, 117, 658, 659. — í Þykkvabæ 697. — conventusystir í Kirkjubæ 638.
- conversio Pauli 100^a, 342. Sbr. Pálsmessa.
- corpus Cristi, sjá festum.
- Cosmus et Domianus 10.
- crastinum 29, 507.
- Cristiern, Cristiernus, sjá Kristján.
- curatus 633.
- curia regalis 402. Sbr. kongsgarðr.
- customæ 171, 480.
- Cuthbertus episcopus et confessor 198.
- Dacia, sjá Danir, Danmörk.
- Daðason: Ormr, Sigurður.
- Daði Arason Dalaskalli (1450—1482) 50, 282, 428—429.
- Daði Guðmundsson í Snóksdal (d. 1563) 1, 272.
- daglegir sveinar, daglegir menn 516, 588—589, 744, 767.
- dagleiðir réttar 251.
- dagr (= dies = festum): Ambrosii 349. — Bartholomei 399.

— Blasii 474. — Elisabetar	566, 573, 576, 582, 590,
306. — Guðmundar 106, 347,	593, 609, 618, 638, 640,
508. — Jóhannis postula ante	642, 645—646, 649, 651,
portam latinam 434. — Jóns	656, 678, 696, 702, 711,
postula 599. — helga líkama	712, 715, 717, 725, 738,
568, 572. — Magnúss 234,	750, 754, 759. — föstudagr,
368.	þá ix nætr eru af sumri 719.
dagr, dagaheiti: drottinsdagr	— laugardagr 56, 68 ² , 79,
35, 106, 502, 603. — fimtidagr,	121, 129, 136 ² , 144, 164,
fimmtudagr 96, 101, 113, 119,	187, 227, 229, 232, 233,
120, 128, 159, 160, 161,	257, 266, 273, 274, 275,
168, 169, 184, 190, 192,	341, 347, 350, 366, 377, 379,
212, 217, 221, 230, 249,	387, 395, 399, 413, 415, 416,
253, 288, 296, 365, 371,	422, 428, 440, 442, 481,
375, 388, 410, 423, 429,	483, 485, 487, 488 ² , 490,
431, 432, 436, 447, 454,	494, 501, 508, 510, 519,
487, 508, 518, 527, 549,	528, 532, 535, 538, 541,
552, 566, 572, 587, 600,	546, 551, 555, 559, 562,
602, 632, 634, 638, 641,	568, 580, 585, 599, 601,
654, 656, 676, 686, 687,	610, 621, 634, 635, 643,
700, 723, 730, 735, 752,	678, 684, 723, 728, 746,
753, 759, 766. — fimtidagr	751, 752, 760. — mánudagr
fyrstr í sumri 325. — fimti-	32, 33, 34, 39, 41, 53, 56,
dagr, sem fjórar vikur eru af	60, 70, 76, 87, 89, 153, 167,
sumri 672, 673. — frjádagr	180, 182, 188, 197, 202,
106, 211, 411, 441, 526.	205, 224, 225, 229, 255,
— föstudagr 51, 58, 72 ² , 73,	257, 280, 287, 291 ² , 302,
85, 88, 96, 99, 100, 109,	305, 306, 336, 338, 340,
114 ² , 118, 135, 137, 141,	345, 351, 352, 355, 369,
143, 145, 147, 161, 177,	387, 388, 392, 400, 415,
193, 201, 204, 110, 213,	426, 427, 433, 437, 438,
214 ² , 217 ² , 221, 223 ² , 226,	443, 445, 452, 454, 456,
254, 261, 263, 266, 271,	470, 483, 491, 495, 498,
289 ² , 300, 303, 304, 305,	501, 504, 505, 522, 523,
310, 343, 349, 355, 356,	536, 555, 564, 568, 588,
369, 370, 371, 373, 374,	601, 602, 605, 606, 608,
375, 381, 386, 392, 410,	610, 614, 623, 624, 625,
414, 417, 421, 425, 452,	626, 628, 643, 644, 651,
469, 493, 499, 508, 509,	652, 658, 679, 691, 694,
513, 514, 521, 525, 527,	696, 698, 710, 717, 718,
539, 540, 553, 554, 557,	720, 738, 740, 749, 752.

- miðkudagr 448. — mið-
vikudagr 44, 55, 93, 94, 95,
118, 122, 152, 153, 158,
177, 186, 190, 193, 200,
207, 223, 231, 252, 259,
260, 265, 293, 294, 322,
341, 345, 347, 384, 385,
394, 418, 445, 453, 468,
476°, 492, 514, 515, 517,
537, 539, 547, 551, 559,
564, 569, 572, 575, 576,
581, 598, 599, 606, 608,
626, 639, 644, 647—
648, 653, 657, 682,
683, 699, 703, 709, 710,
713, 715, 728, 744², 744,
747, 751, 760, 765, 768.
— sunnudagr 14, 49, 53,
57, 98², 100, 113, 115, 118,
122, 146, 148, 149, 155,
156, 162, 165, 167, 180,
187, 198, 214, 219, 222,
228, 248, 267, 268, 278,
286, 295, 341, 342, 358²,
373, 417, 424, 448, 449,
450, 451, 491, 502, 503,
511², 512, 544, 547, 562,
590, 622, 641, 649, 660,
686, 687, 690, 708, 733,
744, 746, 763, 764. — Týrs-
dagr 6. — þórsdagr 138. —
þriðjudagr 30, 43, 46, 69²,
75, 81, 82, 86, 104², 105, 112,
131, 132 (opt), 139, 140,
145, 151, 182, 184, 189,
250, 252, 258, 162, 264²,
269, 279, 281, 285, 288,
294, 298, 299, 308², 309,
367, 372, 394, 409, 410,
423, 446, 449, 475, 479,
481, 482, 505, 550, 556,
574, 589, 604, 612, 613,
646, 659, 663, 691—692,
697, 708, 709, 749, 757,
764.
dagiðir 312.
dagþingan 249, 250, 251, 521.
Dálgstaðir, sjá Dálkstaðir.
Dalir(nir) í Dalasýslu 27.
Dalir, sjá Skagafjarðardalir.
Dálkstaðir (Dálgstaðir, Dálstað-
ir) á Svalbarðsströnd 147
149, 349, 416, 417, 422—423,
443—444, 510—511.
dalr 489.
Dalr (Stóridalr) undir Eyjafjöll-
um 451, 545—546, 548.
Dalr = Sandlauksdalr 501, 770.
Dalr = Valþjófsdalr í Önnundar-
firði 627—628.
Dalslákr á Völlum eystra 99.
Dálstaðir, sjá Dálkstaðir.
dandimenn, danemenn 59, 68,
74, 79, 91, 102, 107, 143,
170, 185, 201, 215, 219,
221, 230, 251, 261, 262,
277, 286², 287, 290, 291,
292², 304, 313, 340, 348,
349², 356², 372, 373, 374,
380, 384², 385², 390², 391,
415, 417—418, 421, 437²,
447, 448, 457, 460, 461,
464, 466, 467, 477, 478,
489, 498, 530, 531, 541,
570², 582, 608, 633, 634²,
650, 655, 683, 685, 698,
705², 730, 736, 737, 741,
747, 758, 759, 761, 767. —
dandikvinna 592. — dandi-
sveinn 718.
Daniel, sjá Heinrekr.
Danir. Danmörk, Dacia 30, 102,

- 171, 180, 282, 305, 359,
360, 362, 363, 365, 450—
451, 480, 496, 506, 594—
596, 635, 636, 689, 702,
755.
- Danzig á Vindlandi 595—596.
- dauðir peningar 133, 204, 216,
226, 255, 257, 276, 471²,
482, 722, 746, 766.
- dauðvænlegir menn, dauðvæn-
leikr 591, 592.
- Daugverðar-, sjá Dögurðar.
- de trinitate 205, 264.
- debitum 64.
- decollatio Johannis baptistæ
155, 602.
- Deildardalur í Skagafirði 655.
- Deildarlækr í Miklaholtshrepp
317.
- Deildartunga í Reykholtsdal
269, 724, 733.
- Delmenhorst (Dolmenhorst) 102,
305, 358, 360, 364, 496,
506, 635, 636, 680, 755.
- Desjarmýri í Borgarfirði eystra
749.
- Didrik Byring útlendr maðr í
Reykhólafor (1488) 517.
- Didrik Hanson lögréttumaðr í
Björgvin (1481) 348—349.
- Didrik Pining eldri hirðstjóri
(1478—1491; d. 1491; „hirð-
stjóri yfir alt Ísland“ 1478;
„hirðstjóri fyrir sunnan og
austan á Íslandi“ 1479; „hirð-
stjóri yfir Íslandi“ 1480;
„hirðstjóri yfir öllu Íslandi“
1482, 1483, 1488, 1489 og
1490) 140—141, 150—151,
211, 273—274, 313, 398,
447—448, 495—496, 506—
507, 513, 521, 524, 631,
645, 661—675, 702—705,
706, 707, 753—755. — Pin-
ingsdómr (1490) 702—705.
- Didrik Pining yngri, frændi
Pininga eldra, „föveti og höf-
uðsmann yfir alt Ísland“
(1490—1491) 717—720, 754.
- dies (martyrum), sjá festum.
- Dímonarklakkar á Breiðafirði 1,
4, 415.
- Dionysius(messa) 501.
- diskar, sjá búsgagn.
- dispenseran, dispenseranarbréf
163, 234—236, 420.
- Ditmersken (Ditmarsken, Dyth-
merschen, Ditmarcia, Diit-
mersken) 102, 359, 360, 364,
496, 506, 635, 636, 689,
755.
- divisio apostolorum 144², 145,
286, 287, 384, 385, 386,
675.
- djákn 126, 176, 177, 210, 330,
331, 332, 383, 489. — djákns-
skyld 489.
- Djúpadalur ytri í Eyjafirði 738—
739.
- Djúpadalur á Rangárvöllum 324.
- Djúpafjörðr í Barðastrandarsýslu
609.
- djöfullinn 245. — djöfulæði 241
- doctor decretorum 159, 208,
273.
- Dolmenhorst, sjá Delmenhorst.
- dolium (tunna = ton) 171, 172,
480.
- dómari 60², 466², 467, 546,
709, 715, 716, 718, 756⁴. —
almennilegr dómari 427.
- Domine deus exaudi 107.

- domine exorat 107.
- dominica cantate 357, 358, 360, 361, 364, 365.
- dominica passionis 107.
- dómkirkja: á Hólum 217, 218, 219^a, 221, 260, 355, 374, 390^a, 490, 525, 726, 740^a, 741, 742, 743^a, 745. — í Skálholti 442, 494, 519.
- dómr, dómur 1, 5, 7, 10, 18^a, 24, 44^a, 59, 75^a, 94, 100, 107, 182, 214, 225, 231, 260, 261, 262^a, 266, 273, 282, 289^a, 290, 301, 310^a, 335^a, 340^a, 342, 35^a, 373, 375, 380^a, 382, 383^a, 386^a, 390^a, 403, 404^a, 405, 406 (opt), 408^a, 418, 447, 451^a, 463, 471, 521, 545, 550, 673, 688, 694^a, 718, 732^a, 733^a, 756, 760, 763, 764. — dómakapítuli (Jónsbókar) 344. — dómrof 44, 623, 625, 694, 719, 724^a. — dómsatkvæði 139, 304, 314, 345, 389, 494, 533, 561, 571, 585, 716, 732, 736, 737, 758. — dómbréf 44, 59—62, 70—71, 79—84, 88, 89—90, 96—97, 99—100, 101—102, 131, 135—136, 138—140, 193—195, 196—198, 199—201, 204—206, 212—213, 215, 248, 269—270, 271—272, 275—276, 279—280, 288—289, 302—305, 312—313, 317—318, 335—339, 340, 343—345, 347—348, 355—356, 365—366, 376—379, 388—389, 395—397, 413—315, 326—327, 436—438, 439, 446, 453—456, 469—471, 481, 483—485, 488—490, 491, 493—495, 499—500, 519^a, 531—534, 535—536, 542—543, 569—572, 581—586, 600—601, 606—607, 614—618, 621—623, 624—625, 626^a, 627, 632, 634, 635, 641—643, 649—650, 652, 656, 676—678, 679—682, 699—701, 702—705, 715—716, 718—722, 723—727, 729—730, 735—737, 739—743, 744—745, 747—748, 749, 752—753, 757—758. — dómsmann 82^a, 83, 139, 197, 271, 272, 276, 277^a, 279^a, 305, 312, 318^a, 345, 366, 389, 414^a, 437, 455, 471^a, 495, 536, 584, 601, 607, 743, 701, 723, 724. — dómsæti 100, 290, 485, 491, 681, 732^a, 733.
- dómsdagr 220.
- Donatus martyr 23.
- dóttir 439.
- Draflastaðir í Fnjóskadal 302, 422—423, 503—504, 551—552, 575.
- Drageyri í Skorradal 174.
- Drangr á Galmansströnd 174.
- Drápsker fyrir Barðaströnd 256.
- Drifandi, foss í Skálarfjalli á Síðu 698.
- Dritvík á Langanesi 93—94.
- drottinleg bæn 106.
- drottinlegr líkami 244.
- drykkur (sbr. kostr, matr) 22,

- 244, 374, 578, 741. — drykkjarföng 582. — drykkjarskálir 77. Sbr. 5l.
- Dudesch 689. Sjá Þýzkaland.
- Dufansdalr (Dugansdalr) í Fossfirði í Barðastrandarsýslu 142, 229.
- Dufþaksholt í Hvolhrepp 325, 327.
- Dugansdalr, sjá Dufansdalr.
- Dugmýrarstaðir, sjá Guðnýjarstaðir.
- dúkr, sjá klæði.
- Dunstanus biskup 698.
- dunur 104.
- Duraufjörðr, sjá Dýrafjörðr.
- Dynjandi í Arnarfirði 43.
- Dynskógar í Álptaveri (á Mýrdalssandi) 325.
- dýnnver, sjá sængrklæði.
- dyr, sjá húsakynni, húsakipun.
- Dýrafjörðr í Ísafjarðarsýslu 42, 43, 154—155, 230, 236, 268, 515—517, 746.
- Dýralón á Eyrarbakka 94.
- Dýrfinna Gísladóttir, Filippussonar frá Haga, kona Jóns Íslendingssonar í Sauðlauksdal (1483—1489) 501, 607, 678.
- Dýrhólar í Mýrdal 442.
- dýridagr (festum corporis Cristi) 207, 375, 487, 574, 621, 622, 623, 624, 700, 750.
- dýrleiki jarða 229, 544.
- Dysjar á Álptanesi 123.
- Dæli í Fnjóskadal 504.
- Dögurðarnes á Skarðsströnd 1—4, 257, 415.
- landi 158, 234, 237, 357, 362, 754.
- Edvard Englakonungr hion fjórði (1476—1483) 65—66, 131, 170—172, 180, 285, 479.
- Efriás í Hjaltadal 621—622.
- Efridalr undir Eyjafjöllum 288.
- Efrihólar í Gnúpasveit 221, 391.
- Efrihvoll í Hvolhrepp 327, 328.
- Efstafell í Kinn 526—527, 555.
- Efstaland í Öxnadal 219.
- Efstavíka 69.
- Efstidalr í Laugardal 687.
- Eggert Eggertsson lögmadr í Víkinni í Noregi (1488) 635—637.
- Eggert Hannesson lögmadr í Saurbæ á Rauðasandi (d. 1585) 154, 212, 298, 305, 636.
- Eggertsdóttir: Guðrún.
- Eggertsson: Eggert, Jón.
- Eggerz: Pétr.
- eggver: eggversey 514.
- Egidius(messa) 452.
- Egill Eyjólfsson biskup á Hólum (d. 1341) 316.
- Egill Grímsson sýslumadr á Skarði í Langadal (1476—1491) 74, 95, 116—117², 141, 212, 279, 282, 287, 436, 438, 514, 517, 644—646, 706, 759, 763, 764.
- Egill Jónsson nyrðra (1477—1482) 120, 292, 436, 438.
- Egill Jónsson prestur á Tjörnu á Vatnsnesi (1484—1491) 525, 554, 765.
- Egill Ólafsson ráðsmadr í Björgvin (1481) 347.
- Egilsson: Hákon, Jón, Sólmundr.
- Edinborg (Eidinaborg) á Skot-

- Egilsstaðir í Flóa 320, 589—590.
- Eið á Langanesi 158, 219.
- Eið á Útmannasveit 119², 189—190.
- eiðr, eiðar 3, 6, 7, 23², 24, 35², 47, 61², 71², 82², 83, 87, 89⁴, 90², 97², 101, 102², 135, 136², 137, 139, 146, 147², 186, 194, 197, 206, 212, 216, 217, 221, 227, 231, 242, 270², 271², 298, 304, 318, 336, 339, 344, 345, 350, 356, 377², 378, 381², 384², 385², 389, 394, 397, 407, 416, 418, 419², 421, 422, 423², 425, 431, 432, 433, 434, 435, 444, 455², 469, 489², 490, 494², 495², 498, 499, 500, 512, 525, 532, 533², 536, 555², 564, 566², 568, 570, 575, 584, 585, 599², 603, 608, 609, 615, 616 (opt), 617², 619, 622, 623, 624, 640, 648, 680⁴, 688, 691⁵, 701, 706, 716, 721, 724, 726², 732², 733, 736⁴, 737, 740², 741², 742², 745², 747, 748, 763, 764. — eiðamenn 90, 742. — eiðatökur 467. — eiðstafir 24, 90, 97. — eiðsvari 520. — eiðvætti 376. — einiði 61, 339, 726. Sbr. séttareiðr.
- eiginbiskup, sjá eignarbiskup.
- eiginkona (lögleg) 93, 352, 648, 683.
- eiginmaðr 366².
- eiginorð 182, 523, 733, 760.
- eignamál 289.
- eignarbiskup 270².
- eignarbréf 562—563.
- eignarskipti 57, 255.
- eignarumboð 216, 226, 713, 726.
- eignarvitni 617.
- Eilífr vestra (1480—1481) 259. Sbr. Eilífr Þormóðsson.
- Eilífr Árnason korti erkibiskup í Niðarósi (d. 1332) 467.
- Eilífr biskup í Stafangri (1480—1512) 395, 397.
- Eilífr Þorbjarnarson 591, sjá Þorbjörn Jónsson.
- Eilífr (Ílifr) Þormóðsson í Borgarfirði (1480) 298.
- Eilífssdalr í Kjós 179.
- Eilífsson: Þorsteinn.
- Einar Andrésson lögrettumaðr (1481—1484) 377, 517.
- Einar Árnason, Einarssonar, Árnasonar Dalskeggs, lögrettumaðr nyrðra (1481—1491) 377, 436, 438, 517, 599, 691, 693, 722, 752, 754.
- Einar Bárðarson á Snæfellsnesi (1465) 57.
- Einar Benediktsson prestur á Grenjaðarstað og Skinnastöðum, síðar ábóti á Þverá (1471—1491) 193—195, 288, 430, 508, 660, 720, 728, 747, 760.
- Einar Björnsson, Þorleifssonar, „jungkæri“ á Skarði; kosinn 1491 hirðstjóri (1476—1491) 68—69, 71—72, 74—75, 76—79, 140—141, 179—180, 228, 233—234, 254—257, 274, 415, 430—433, 434—435, 453—456, 468—469, 470, 471—473, 517—518,

- 521—522, 529, 530, 602—
604, 605—606, 632, 695—
696, 708, 713, 722—723, 753—
755, 759.
- Einar Brandsson vestra, lög-
réttumaðr og umboðsmaðr
Þorleifs Björnssonar (1479—
1494) 196, 200, 249, 265,
283, 291, 294, 445, 446,
468, 470, 754.
- Einar Einarsson í Þingeyjar-
þingi (1481) 391.
- Einar Einarsson sýslumaðr á
Miðhúsum (d. 1707) 75, 416,
560.
- Einar Eyjólfsson 318, sjá Eyj-
ólfr Einarsson.
- Einar Gellisson á Snæfellsnesi
(1377) 29.
- Einar Grímsson nyrðra (1480)
300.
- Einar Guðmundsson á Snæfells-
nesi (1365—1367) 13, 24.
- Einar Guðmundsson (Guðnason)
á Snæfellsnesi (1453) 53.
- Einar Guðmundsson syðra (1489
—1492) 687.
- Einar Haldórsson nyrðra og
vestra (1482—1488) 443, 643.
- Einar Haldórsson prestur nyrðra
(1483) 483.
- Einar Ísleifsson, beltislausá Ís-
leifssonar, ábóti á Munkaþverá
(d. 1487) 78, 107—108, 127
—128, 158, 161, 220, 221—
223, 391—392, 526, 546,
562—563, 581, 588.
- Einar Ísleifsson á Reykjum í
Mosfellssveit 357.
- Einar Jónsson vestra (1464) 54.
- Einar Jónsson í Þingeyjarþingi
(1478) 135.
- Einar Jónsson í Skagafirði (1479)
195—196.
- Einar Jónsson prestur í Aust-
fjörðum (1489) 685.
- Einar Jónsson skólameistari í
Skálholti (d. 1788—1789) 442.
- Einar Kolbeinsson nyrðra (1476
—1485) 73, 195, 537.
- Einar Magnússon löggréttumaðr
(1480—1481) 275, 377.
- Einar Oddsson í Borgarfirði
(1478—1490) 173, 298, 723.
- Einar Oddsson, Péturssonar, á
Hofi í Vatnsdal, síðar sýslu-
maðr Húnavetninga (1478—1490)
164, 255, 278, 295—296,
456—457, 517, 552—553,
714.
- Einar Oddsson vestra (1703)
544.
- Einar Ólafsson prestur eystra og
prófastr (1479) 181, 189.
- Einar Ólafsson nyrðra (1483)
502—503.
- Einar Ólafsson, Jónssonar, í
Hvilft í Önundarfirði (1484)
509—510.
- Einar Ormsson, Loftssonar,
á Hvoli (d. 1470) 173, 328².
- Einar Sigurðsson prestur nyrðra
(1489—1491) 677, 725, 735.
- Einar Sigurðsson nyrðra (1490)
722.
- Einar Sigurðsson prestur á Hofi
á Skagaströnd (d. 1748) 103.
- Einar skrafmaðr á Guðlaugs-
stöðum í Blöndudal (c. 1420
—1430) 98.

- Einar Sveinsson vestra (1488) 627.
- Einar Úlfsson í Dingeyjarþingi (fyrir 1479) 221.
- Einar Þórálfsen, sjá Einar Þórólfsen.
- Einar Þórarinnsson vestra (1481) 413.
- Einar Þórðarson á Snæfellsnesi (1448—1479) 49, 57, 613, 652.
- Einar Þorláksson (í Krossholti) bróðir Ketils hirðstjóra (d. 1362) 13—15.
- Einar Þorleifsson, Árnasonar, hirðstjóri (d. 1453) 147, 558.
- Einar Þorleifsson vestra (1488) 613.
- Einar Þórólfsen á Hofsstöðum og Knerri, umboðsmaðr Diðriks hirðstjóra Pinings (1478—1490) 164—165, 212, 278—279, 306, 381, 429, 523, 544, 618, 652, 706, 728—729.
- Einar Þorsteinsson nyrðra (1476) 91—92.
- Einar Þorsteinsson prestur eystra og syðra (1481—1490) 388, 715.
- Einar Þorsteinsson biskup á Hólum (d. 1696) 316.
- Einarsdóttir: Gróa, Helga, Magnhildr, Salbjörg.
- Einarsson: Árni, Arnoddr, Bessi, Björn, Einar, Eiríkr, Eyjólfur, Fjallgeir, Gizur, Guðmundr, Haldór, Hálfðán, Höskuldr, Jón, Klængur, Magnús, Nikulás, Oddr, Ormr, Salomon, Sigurðr, Stígr, Thomas, Vernarðr, Þórðr, Þorsteinn, Ögmundur, Örnólfr.
- Einarsstaðir í Reykjadal 302, 657.
- Einbúalækr í Fnjóskadal 503—504.
- eindagi 260, 261, 672, 673.
- Eindriði, sjá Indriði.
- einhyrningr 636². Sbr. vopen.
- Einifell (Einufell) í Stafholtstungum 256, 268, 269.
- Einholt í Hornafirði 334—335, 486—487, 715.
- Einholt á Snæfellsnesi 9.
- Einmánuðr 104², 105, 106. — Einmánaðardagr 106. — Einmánaðarsamkoma 104.
- Einufell, sjá Einifell.
- Eiolfur, sjá Eyjólfur.
- eir, sjá málmar.
- Eiríkr Ámundsson lögmaðr í Þrándheimi (1486) 572.
- Eiríkr Einarsson prestur nyrðra, meðal annars á Grenjaðarstað (1474—1489) 60, 122, 143, 145, 298, 297, 298, 301, 303, 309, 336, 337, 339, 340, 345, 354, 369, 372, 373, 374, 379, 381, 386 (opt), 389, 547, 622, 624, 633—634, 657, 676—678, 683.
- Eiríkr Haldórsson, ábóta Ormsonar, á Álptanesi (1482—1490) 428—430, 695.
- Eiríkr Ívarsson nyrðra (1476—1478) 93, 101, 148—149.
- Eiríkr Jónsson í Rangárþingi (1481—1483) 413—414, 487.
- Eiríkr Jónsson vestra (1488) 642.
- Eiríkr Leptsson, Guttormssonar, á Grund í Eyjafirði (d. í

- Febr. 1473) 451, 558, 569—581, 581—686.
- Eiríkr Magnússon Noregskonungur (d. 1299) 280, 379, 462, 465.
- Eiríkr Runólfsson í Hornafirði (1480) 304—305.
- Eiríkr Sigmundsson (Steindórs-sonar?) prestur nyrðra (1489—1492) 652, 653, 655, 656, 676, 677, 702, 711, 712, 713, 720, 729, 735, 740, 744, 761.
- Eiríkr Sigurðsson prestur syðra (1490) 757.
- Eiríkr Stephánsson prestur nyrðra (1481—1487) 381, 390, 598.
- Eiríkr Sumarliðason, Eiríkssonar (1491—1492), síðar ábóti 759.
- Eiríkr Þórarinnsson vestra (1482) 427.
- Eiríkr Þórðarson syðra (1498—1480) 150.
- Eiríkr Þorsteinsson, lögmanns Ólafssonar og bróðir Akra-Kristínar, bóndi syðra og eystra (1480—1490) 304, 620, 722.
- Eiríkr Þorsteinsson prestur á Stað á Reykjanesi (1678—1726) 429.
- Eiríksdóttir: Ingibjörg.
- Eiríksson: Ari, Brandr, Brynjólfir, Jón, Magnús, Ormr, Runólfir, Sigurðr, Sumarliði, Þórarinn, Þórðr.
- ektaskaparleyfi 418.
- eldibrandur 79, 234.
- elditorfskurðr 109.
- eldiviðr 429. — eldiviðartak 429.
- Eldjárn Stúfsson (1416) 597.
- eldsgangr 104.
- Elisabet móðir Jóns^sskirara 306.
- Elsebe Egerdzdóttir abbadis í Munklífi (1480) 311.
- embætti 68. — embættismenn 359, 360, 361², 474, 497, 636.
- eng, engi 4, 12, 19², 57, 175, 176, 321, 393, 555. — engjateigr 137, 508.
- Engibakki í Aðaldal 35, 575.
- Engidalr í Þórsörk 326.
- Engines á Ströndum 268.
- England, Englendingar, Anglia, Anglici, ensk verzlun 62—67, 170—171, 180, 479—480, 703, 704, 754.
- engill, englar guðs 105, 106, 129, 245.
- Engulde, sjá Ingvildr.
- Enni = Ólafsvíkrenni 44, 48, 278, 428.
- epiphania (domini) 13.
- episcopus 314. Sjá biskup.
- Epztaland, sjá Efstaland.
- erfðir 5, 74, 91, 117, 118², 135, 136, 139, 169, 188, 199, 216, 222, 225, 227, 255, 274, 278, 280, 346, 367, 410, 439, 451, 484, 493, 504, 547, 550, 567, 637, 642², 661, 709². — erfðagóz 439. — erfðatal 280, 437, 680.
- erfingi (sbr. arfi) 10, 35, 44, 46, 51, 52², 55, 56, 72², 73, 74, 85², 86, 94, 95, 112, 117, 130, 134², 162, 164², 167, 168, 170², 184, 191², 193, 197, 198, 201⁴, 207², 216, 223, 227, 257, 259², 266, 272, 274, 276, 277, 278, 281, 295, 306, 346, 352,

- 358, 360², 361², 362², 363²,
364², 368², 387, 392, 394²,
407, 408², 410, 412, 413,
415², 417, 423, 424, 430, 433²,
437, 444, 445, 450², 484,
502, 515, 534, 537, 539,
542, 549², 559, 568, 570,
573, 578, 589², 615,
617², 631, 638, 641², 646,
654, 661, 683, 692, 694,
695, 706², 707, 714², 717,
720, 721⁴, 753, 759, 761,
762.
- erkebiskup 151², 293, 294, 338⁴,
383, 391, 419, 460², 468,
518, 573, 578, 736.
- erkiðjákn 591.
- Erlendr Árnason nyrðra (1481
—1485) 353, 355.
- Erlendr Brandsson í Hrepphól-
um (1481—1487) 381, 589.
- Erlendr Broddason prestur á
Munkaverá (1476—1491) 87,
108, 127, 297, 303, 336,
338, 354, 355, 369,
381, 386, 390, 488, 512,
557, 612, 623, 624, 677,
720, 729, 747.
- Erlendr Erlendsson, Narfasonar,
á Hlíðarenda, sýslumaðr í
Rangárþingi (1476—1491) 79,
81, 83, 288, 292, 413—414,
437, 487—488, 738—739.
- Erlendr Jónsson nyrðra (1491)
738.
- Erlendr Magnússon eystra og
nyrðra (1485—1503) 535—
536, 556, 683.
- Erlendr Óblauðsson í Húnavatns-
þingi (1489) 659.
- Erlendr Ólafsson nyrðra (1481
—1490) 409, 696.
- Erlendr prestur í Tröllatungu á
öndverðri 16. öld 580.
- Erlendsdóttir: Haldóra.
- Erlendsson: Erlendr, Oddr, Þor-
steinn, Þorvarðr.
- Erlingr Jónsson, Erlingssonar,
undir Múla (1485) 534—535.
- Erlingr Nikulásason vestra (1490)
690—691.
- Erlingsdóttir: Guðrún, Sigrún.
- Erlingsson: Geirmundur, Jón.
- Esjuberg á Kjalarnesi 289.
- Eskiholt á Mýrum 269.
- eskjur, sjá búsgagn.
- Etland (Hjaltland) 594.
- exaltacio sanctæ crucis 157—158.
- excommunicacio 593.
- ey, eyjar 3, 255, 268. — eyjar á
Breiðafirði 52², 478. — ey
= Akrey 19². — ey = Höskulds-
ey 6. — eyjarpartr (Brokey)
51², 52².
- Ey í Landeyjum 332.
- Ey (Stafholtsey) 268.
- Ey á Skagaströnd 295.
- eyðijörð 189.
- Eyjafjöll í Rangárþingi 501—
502, 545—546, 765—766.
- Eyjafjörðr 60, 87, 91, 104, 105,
108, 113, 118, 120, 127,
130—131, 133, 148—149,
152, 158, 159, 161, 162,
168—170, 186, 204, 205,
208, 224, 225, 260, 261,
288, 289, 300, 302, 313,
325, 329, 345, 365, 366,
423, 453, 455, 484, 485,
502—504, 506, 524, 527,

- 546, 548—549, 562, 569—572, 583, 585, 588, 611, 618, 624, 625, 626, 634, 641, 682, 683, 720, 722, 729, 739. — Eyfirðingar 103—107.
- Eyjahreppr i Hnappadalssýslu 576, 618, 653.
- Eyjar í Breiðdal 444—445, 482—483.
- Eyjólfr Árnason nyrðra (1488) 639.
- Eyjólfr Arnfinnsson, hirðstjóra Þorsteinssonar, bóndi á Grýtu-
bakka, á Urðum og í Nesi í
Höfðahverfi (d. 1476) 121,
135—136, 452—453, 615—
617.
- Eyjólfr Bjarnarson á Snæfells-
nesi (1358) 11.
- Eyjólfr Böðvarsson nyrðra (1478
—1492) 159, 759.
- Eyjólfr Einarsson, Árnasonar,
Dalskeggs, lögmaðr (1480—
1490) 273, 281—282, 289—
290, 291, 312—313, 317—
318, 413—415, 440, 441,
445, 521, 542, 545—546,
661—675, 702—705, 706,
707.
- Eyjólfr Eyvindsson syðra (1476)
128.
- Eyjólfr Gíslason, Filippussonar
í Haga (1487) 604—605.
- Eyjólfr Glasson, sjá Eyjólfr
Ólafsson.
- Eyjólfr Guðmundsson í Dránd-
arholti (um 1480) 321.
- Eyjólfr Gunnarsson lázari, Mikla-
bæjarmaðr og sýslumaðr í
Skaptafellsþingi (1476—1487)
69, 233, 304—305, 380, 381,
602.
- Eyjólfr Helgason djákni vestra
(1486) 567, 578.
- Eyjólfr Hjaltason sýslumaðr í
Þverárþingi sunnan Hvitár
(1480—1490) 273, 723—725.
- Eyjólfr Jónsson vestra (1428)
42.
- Eyjólfr Jónsson prestur á Völl-
um (d. 1745) 101, 138, 438,
600.
- Eyjólfr Kársson úr Flatey (fall-
inn í Grimsey 1222) 2.
- Eyjólfr Magnússon, Þorkelssonar
(1477) 118.
- Eyjólfr Ólafsson („Glasson“) í
Gegnishólum (um 1480) 320.
- Eyjólfr Sigurðsson prestur í
Strandasýslu (1476) 75.
- Eyjólfr Snorrason (Andréssonar)
bóndi á Hjalla í Ölfosi (1386
—1390) 29—31.
- Eyjólfr Þorvarðsson nyrðra (1489)
660.
- Eyjólfr Önundarson, bróðir Atla
og Kára, í Fnjóskadal (1479)
221—223.
- Eyjólfsdóttir: Ingibjörg, Kristín,
Margrét, Þorbjörg.
- Eyjólfsson: Böðvar, Egill, Einar,
Guðni, Gunnar, Halr, Jón,
Magnús, Oddr, Ólafr, Sveinn,
Dórðr, Þorsteinn.
- Eyjólfsstaðir á Völlum 98—99.
eykr 222. Sbr. hross.
- Eymundr Jónsson í Suðurþing-
eyjarþingi (1477) 109, 112.
- Eyrar á Ströndum 256.
- Eyrarbakki í Árnessþingi 82.
- Eyrardalur í Ísafjarðarsýslu 198.

- Eyrahorn í Örfum 441—443.
 Eyra-land í Eyjafirði 59, 60,
 108, 204, 205, 220, 225,
 260, 261, 624—625.
 Eyrarsveit á Snæfellsnesi 31, 32,
 295.
 Eyrekur, sjá Eiríkr.
 eyri (landamerki) 525².
 Eyri í Álptafirði (Narfaeyri) 50,
 52², 54, 427, 694, 714.
 Eyri í Bitru 203, 607.
 Eyri í Fjörðum 615.
 Eyri við Ingólfsfjörð 256.
 Eyri í Kollafirði 255.
 Eyri í Seyðisfirði 198.
 Eyri í Skorradal 255.
 Eyri = Öndverðeyri í Eyrarsveit
 428—429.
 Eyri í Öundurafirði 142, 509.
 eyrir óvirðr 585.
 eyristollar 249.
 eyrnamark 571².
 eysill, sjá búsgagn.
 Eysteínseyr í Tálknafirði 142.
 Eysteínsson: Gizur, Guðmundr,
 Haldór.
 Eystriáasar í Skaptártungu 698.
 Eystriðalir í Skagafirði 408—
 409, 697.
 Eystrifljót í Skagafirði
 263.
 Eystrihreppr (Gnúpverjahreppr)
 í Árnessþingi 321, 411—412.
 Eystri-landeyjar 413—414.
 Eyvindardalr í Austfjörðum 99.
 Eyvindarmúli í Fljótshlíð 325,
 766.
 Eyvindarson, sjá Eyvindsson.
 Eyvindarstaðir í Blöndudal 74,
 75.
 Eyvindr Eyvindsson nyrðra
 (1471—1487) 365, 582, 584.
 Eyvindr Guðmundsson lögrétta-
 maðr vestra (1483—1491) 470,
 752, 754.
 Eyvindsson: Eyjólf, Eyvindr,
 Guðmundr, Haldór.
 Fabeanus (Fabianus) papa 649.
 Fábeinsá Skarðsströnd 4.
 faðir (andalegr, andlegr, heilegr,
 helgasti, náðaligr, verðug-
 verðigr) 60, 157, 193, 282,
 238, 240, 243, 244², 246,
 269, 270, 293, 297, 296,
 301, 303, 336, 338, 346,
 354, 356², 372, 374, 379²,
 383, 384, 385, 388, 389,
 390, 442, 454, 456, 459,
 494, 496, 497², 525, 537,
 564, 565, 568, 571, 572,
 621, 623, 624, 648, 649,
 677, 688, 713, 720, 726,
 735, 737, 740, 744, 747,
 748, 757.
 faðir, föðurarfir 92. — föðurgarðr
 92, 354.
 Fagradalr í Fljótsdal 99.
 Fagradalr í Saurbæ 439.
 fallviðr (í skógi) 552.
 fals 766. — falsan bréfa, fals-
 bréf 7—8, 40—41, 79—83,
 441—443, 489, 519—520,
 610, 628, 688, 762—764. —
 falssala, falskaupskapr 708².
 — falslaus kaupskapr 708.
 fangan, fangelsi 248, 249², 250,
 251², 303, 304, 374, 375,
 376, 378², 384, 441, 470.
 fararskjóti 530.

- fardagar 36, 39, 45, 62, 71, 72,
 90², 97², 102², 106, 119, 130,
 134, 139, 169, 195², 196²,
 204, 250, 251, 259², 261,
 262, 263, 281, 318, 337,
 345, 349, 355, 365, 367,
 370², 393, 410², 414, 417,
 424², 429, 439, 347, 449,
 456, 478, 482², 484, 490,
 501, 503, 504, 516, 529²,
 538², 540, 543, 557, 571,
 573, 586, 588, 606, 614²,
 617, 618, 622, 633, 639,
 641, 643², 644, 645, 650,
 655, 656, 658², 694, 701²,
 716, 721², 724, 727, 728,
 737, 743, 745², 748. — far-
 dagavika 345, 367, 438, 465,
 572, 574, 576.
 farkostr 65.
 farvegr ár 236.
 Fáskrúð (Faskruff), á i Hnappa-
 dalssýslu 20.
 fasta 36, 239, 240, 246, 312,
 373, 592, 674, 737. — föstu-
 brigði 240. — föstugangr 346,
 740. — föstutiðir 106, 240.
 fastaeign, fasteign, fast góð,
 fastir peningar 68, 118, 132,
 133, 198, 204, 255, 274,
 341, 356, 382, 465, 548,
 549², 570², 583, 585, 617,
 621, 633, 661², 677, 722,
 737, 746, 759, 760, 761²,
 766.
 fat (flát), sjá búsgagn.
 fata, sjá búsgagn.
 fátækir menn 14², 106², 130²,
 242, 244, 246, 320, 322,
 333, 533, 534, 541, 666,
 667, 672, 673, 674. — fátækra
 flutningr 532—534.
 Faxadalr á Flókadalsheiði 173.
 fé, fémunir 72, 134, 245, 259,
 296, 306, 464, 576, 585⁴,
 677, 680, 681, 683, 694²,
 700², 705, 738, 762. — fékaup
 548, 661. — fépína 463. — fé-
 sekt, fjársekt 44, 150, 156,
 345, 455, 704, 764. — féskipti,
 fjárskipti 16, 307, 762. —
 fjárhald 681. — fjárhaldsmaðr
 352, 759. — fjármegn 439. —
 fjárinntæða 529. — fjártektir,
 fjárupptektir 214, 395, 470,
 477. — fjáruðheimtan 245.
 fé (búpeningr, gangandi fé) 10,
 19, 27, 82, 83, 134.
 fedus 67.
 Feitsdalr i Barðastrandarsýslu
 56, 142.
 Felix in Pincis (festum) 15.
 Felixson: Þórarinn.
 felðr (blár) á skjaldarmerki 636.
 félegr dagr 753.
 fell = Miðaptansfell 426².
 Fell i Kollafirði 75, 142, 342,
 416, 417, 504—505, 558—
 559, 731.
 Fell i Sléttahlíð 264, 302.
 Fell i Steingrímsfirði 174.
 Fell i Trékyllisvík 198, 276,
 351.
 Fell(in) i Fljótsdalshéraði 539.
 Fellshverfi i Hornafirði 703.
 Fellsmúli á Landi 323, 495—
 496, 548.
 fénaðr 104.
 ferð 403, 455.
 ferja (Sandhólaferja) 330.

- ferjan (fram til Noregs) 213, 271, 272, 753.
- Ferjubakki í Borgarfirði 269.
- festargull 348².
- festaröl 582.
- festi, sjá kross.
- festing, fastnan 93, 210, 291², 294, 295, 419, 511, 514, 648, 683. — festingarbréf 511.
- festum, festa sanctorum 648. — festa duplicia 218. — festum Agatæ, Agnetis, Ambrosii, Annunciacionis Mariæ, Babillæ, Barnabæ, Bartholomæi, Bonifacii, Botulphi, Brickii, Calixti, Catrine, Cecilie, Sanctorum in Celio, corporis Christi 58, 75, 208, 291, 487, 577, 660, 751, - Cosmi & Damiani, Cuthberti, Divisionis Apostolorum, Donati, Dunstani, Fabeani & Sebastiani, Felicis, Fidei, Firmini, Francisci, Germani, Gordiani & Epimachii, Jacobi, Johannis apostoli, Johannis ante portam latinam, Johannis baptiste, Johannis Beverlacensis, Johannis episcopi, Juliane, Laurentii, Lucæ, Magni ducis, Marcellini, Marci, Margaretæ, Mariæ, Mariæ Magdalensæ, Matthæi, Medardi & Gildardi, Michaelis, Nativitatis Mariæ, Nerei & Achillei, Olai, Omnium sanctorum, pentecostes, Petri & Pauli, Philippi & Jacobi, reliquiarum, Scolastice virginis, Severini, Simonis & Judæ, Thorlaci episcopi, Thomæ apostoli, Tiburtii & Valeriani, Urbani, Valentini.
- Fides virgo 607.
- Fifholt í Landeyjum 282, 329, 332.
- Fflax Þórarinsson syðra (1480) 292.
- Filippus Filippusson nyrðra (1485) 554.
- Filippus postuli 57, 70, 132, 186, 351, 352, 353, 452, 481, 539, 653, 654, 696.
- Filippus Sigmundsson vestra (1480) 250.
- Filippus Sigurðsson, Þórðarsonar, lögréttumaðr í Haga (f. 1408; enn á lífi 1489) 138, 141, 282, 435, 678.
- Filippusson: Gisli, Hermann, Loptur, Ólafr.
- Filippussynir (Gisli, Hermann, Ólafr) 550—551, 552—553, 563.
- fimt 195.
- Finnastaðir í Eyjafirði 570.
- Finnastaðir í Hólfahverfi 151—152, 219.
- Finubjarnardóttir: Margrét.
- Finnbjörn Brandsson vestra og í Borgarfirði (1478—1490) 132, 492, 723.
- Finnbogadóttir: Guðríður, Kristín.
- Finnbogason: Jón, Þorgils.
- Finnbogastaðir á Ströndum 255.
- Finnbogi Jónsson lögmadr og sýslumadr í Þingeyjarþingi (1476—1491) 93—94, 101, 108—110, 112—113, 135², 275, 279, 309—310, 341—342, 343—345, 370—371,

- 377, 480, 495—406, 540,
544, 569—572, 582—586,
599, 600—601, 614—618,
631—632, 660—661, 699,
703, 705—707, 720—721,
722, 753—755, 762.
- Finnbogi Jónsson lögréttumaðr
í Þingeyjarþingi (1488) 614.
- Finnbogi prestur (fyrir 1480) 314.
- Finnur Jónsson biskup í Skál-
holti (d. 1789) 10, 12, 13,
21, 24, 156, 268, 357, 358,
404, 428, 662.
- Finnur Magnússon prestur á Skúm-
stöðum (1464—1483) 270,
388, 442, 493.
- Finnur Magnússon prófessor (d.
1847) 357, 362.
- Finnur Pétursson, Finnssonar,
(Laga-Finnur), lögréttumaðr í
Ljárskógum (1478—1485) 138,
141, 160, 212, 255, 272,
277, 279, 282, 287, 377,
532.
- Finnur Steindórsson lögréttumaðr
(1480) 275.
- Finnsson: Arnór, Böðvar, Guð-
mundr, Hallr, Helgi, Ingi-
mundr, Jón, Teitr, Thomas,
Dorsteinn.
- Finnstaðir í Kinn 8.
- Firminus episcopus 162.
- Fiskilækr í Melasveit 175.
- Fiskivötn á Landamannaafreitt
80, 84. Sbr. Veiðivötn.
- fiskr, fiskar 373, 758². — blautir
fiskar 77, 655. — harðir fiskar
77. — netnæmir fiskar 554. —
fiskatiund 758². — fiskveiði
174. Sbr. kostr, skreið, veiði.
- Fit hin vestri undir Eyjafjöllum
332.
- Fitjar í Viðidal 199.
- fjall (landamerki) 87, 90, 99,
425, 552, 678², 688, 750. —
fjallgarðr 82, 83. — fjallsegg
7.
- Fjall í Skinnastaðapingum 761.
- Fjallaskagi í Ísafjarðarsýslu 516.
- Fjallgeir Einarsson á Snæfells-
nesi (1865) 20.
- fjandinn (sbr. djöfullinn) 245,
372.
- fjara, fjörur 124, 127, 326,
329⁵, 486⁴, 516, 608, 609²,
— fjörugæði 91. — fjörumörk
322, 486. — fjörunyttjar 516².
— fjara = Saurbæjarfjara 417.
- fjárbeit 4.
- Fjarðarhorn í Kollafirði 142.
- fjármaðr 175.
- fjórðungsgjöf 55, 118, 192, 392,
413, 415, 439, 589, 641,
714, 738.
- fjórmenningar (að frændsemi)
163, 235, 420. — fjórmenn-
ingsmein 167, 418—419.
- fjós, sjá húsakynni, húsaskipan.
- Fjós í Svartárdal 456.
- fjörðr 486⁴.
- fjöturlás 374.
- Flagbjarnarholt á Landi 323.
- Flatagerði í Fnjóskadal 222.
- Flatatunga í Skagafirði 143—
144, 145, 183—184, 187,
190, 199, 219, 233.
- Flatey á Breiðafirði 2, 235,
256, 266, 288, 395, 427,
428, 440, 445, 446, 450—
451, 454, 519, 520—523,

- 598, 608, 708, 709, 710. —
 Flateyjarbók 33.
 Flatey í Hornafirði 334—335.
 Flateyjarðalr í Þingeyjarþingi
 107, 108, 374, 527, 571. —
 Flateyjarðalsheiði 555.
 Flekkuvík á Vatnsleysuströnd
 124, 185.
 Flensborg í Slésvík 506—507,
 513, 524.
 flet 297, 308.
 Fljót = Lagarfljót 99.
 Fljót(in) í Skagafirði 40, 41,
 204, 205, 207, 208^a, 231,
 285—286, 335, 336, 337,
 488, 541—542, 572—573,
 624, 625, 626, 634, 710,
 711, 712, 750, 751.
 Fljótsbakki í Fljótsdalshéraði
 119^a.
 Fljótsdalr(inn) í Múlaþingi 424,
 446—447, 536, 538,
 638, 749. — Fljótsdalshérað
 98, 119^a, 410, 568, 590,
 709.
 Fljótshlíð(in) í Rangárþingi 84,
 332, 415, 766.
 Fljótsós við Skjálfaflóa 8.
 Fljótssandr við Skjálfaflóa
 8.
 flói (landamerki) 426.
 Flói(nn) í Árnesþingi 515, 589,
 590, 620.
 Flókadallr í Skagafirði 168—
 169.
 Flókvallargnipa í Reykhóla-
 sveit 610.
 flokksforingi 455.
 Flosadóttir: Álfheiðr.
 Flosi Jónsson officialis og prestur
 á Staðastað (1358—1365) 10,
 16, 22, 315.
 flugel, sjá klæði (vefnaðr).
 Flugumýri í Skagafirði 96, 97,
 622, 625.
 flutning (hvals; sbr. hvalr, reki)
 108.
 Fnjóská í Fnjóskadal 8, 253,
 503—504. — Fnjóskadalr 7
 —8, 120^a, 170 (opt), 221,
 222, 297, 298, 341, 375,
 416, 423, 502—504, 526,
 546—547, 551, 571, 575,
 649—650, 682—683, 686.
 focina pingvetudo (sellýsi) 64.
 fõgeti, fõveti 103, 636, 708,
 719, 754. — fõgetaðæmi 719,
 754.
 foglstapi, sjá fuglstapi.
 folastapi, sjá fuglstapi.
 foraðskapr 240.
 forboð, forboðan 59, 61, 369,
 380^a, 384, 405^a, 406, 463,
 464, 466, 467^a, 500. — for-
 boðsbréf 60, 61, 380, 455,
 500, 713, 725, 726.
 forbrot 144.
 forföll 61, 89, 97, 194, 736,
 740, 748, 756.
 forgipt 11.
 forgyltir munir, sjá málmar.
 forisfactura 171, 480.
 forlagseyrir 219.
 forlíkan 522.
 formaðr (á skipi) 758.
 Fornhagi í Hörgárdal 168—169.
 forsagnir 530—531, 731—
 733. — forsagnarvottar 415,
 508, 556, 762.
 forsvar 89. — forsvarsmaðr 736,
 745.

- Forsæti í Landeyjum 325.
 forþrot (fortrott) 96, 97, 380,
 390, 727, 740, 742.
 foss (landamerki) 698.
 Foss í Otrardalsþingum 202—
 208.
 Foss á Snæfellsnesi 593.
 Fossá á Barðaströnd 256.
 Fossá í Fossárdal 98—94. —
 Fossárdalur á Langanesi 94.
 Fossalækr í Melasveit 175.
 fóthögg 432.
 Fótr í Seyðisfirði 198.
 Frakkland (Francia) 479.
 framfæri, framfærsla 168, 169,
 307², 532, 533², 690, 691,
 730. — æfinlegt framfæri 229,
 531, 577, 684. — framfærslu-
 bálkr 584.
 Francia, sjá Frakkland.
 Franciscus hinn helgi 685.
 friborið fólk 276, 348.
 friðkaup 306.
 friðleiki (fjár), frítt fé (góz), frið-
 ir peningar 17, 21, 39, 40,
 68, 70, 76, 92, 97, 123, 133,
 134, 139, 160, 186, 196,
 203, 210, 216, 227, 228,
 250, 255, 256, 259, 267,
 271, 272, 296, 318², 332,
 356, 367, 370, 412², 413,
 429, 444, 452, 476², 478,
 487, 503, 504, 508, 513,
 515, 535, 548, 549, 557,
 570², 571², 577, 578², 611,
 615, 646², 651, 661, 684,
 691, 730, 739, 762, 766. —
 friðvirt fé (góz), friðvirtir pen-
 ingar) 50, 97, 196, 267, 484²,
 493, 513, 577, 587, 620,
 630, 655, 684, 687, 728,
 730.
 friheit 359², 360, 362, 363²,
 390, 398, 592, 636, 689,
 754.
 frilla 194, 236.
 frjálsir menn 701.
 Fróða undir Jökli 147, 278,
 429.
 Fróðholt hvorttveggja í Rangár-
 þingi 323, 324.
 frá: frá abbadis 698. — frá
 Haldóra Þorvaldsdóttir 16
 17, 26. — vor frá 106².
 frumbréf 41, 68, 69, 70—72
 73—74, 85²—86², 87, 89—
 96, 98—99, 107—122, 127—
 133, 137, 143—152, 154—
 163, 165—170, 179—181,
 183—187, 189—196, 199—
 206, 212—225, 227—233,
 252—264, 266—267, 285—
 296, 299—300, 302—312,
 335—345, 349—356, 366—
 371, 373—374, 379—384,
 387—395, 397—404, 408—
 411, 413—418, 422—425,
 427—428, 430, 436—438,
 440—453, 456—458, 471—
 477, 479, 481—485, 487—
 497, 499—504, 507—515,
 517—528, 534—537, 539—
 549, 551—552, 554—572,
 574—576, 581—599, 602—
 608, 611—612, 614—618,
 621—628, 631—641, 643—
 656, 658—660, 775—678,
 682—685, 687, 689—693,
 696—699, 705—715, 720—
 723, 725—730, 735—752,
 758—761, 763—765.

- frændsemi 102, 235^a. — að öðrum og þriðja 732. — frændsemisspell 152, 163, 383. Sbr. bræðrungr, dóttir, faðir, fjórmenningar, móður arfr, sonarsonr, systir, systrungr, þrimmenningr.
- fuglstapi 426^a.
- fuglveiði 82^a, 83.
- fuglþúfa 3, 175^a.
- Fúlavík á Rosmhvalanesi 42.
- fullnaðarvitni 585.
- fullrétti 62^a, 90, 102, 195, 501, 513, 543, 621, 623, 700, 701^a, 724, 726^a, 727, 740, 741^a, 742^a, 743, 745, 756. — tvöfalt fullrétti 71, 716^a. — fullréttisorð 701. — fullréttisverk 701.
- fullvirðisgóz 115.
- Fúsason: Jón.
- Fúsi Bjarnason kongs umboðsmaðr í Barðastrandarsýslu (1480), sjá Vigfús Bjarnason.
- Fúsi Ívarsson. Sjá Vigfús Ívarsson.
- Fúsi Pétursson, sjá Sigfús Pétursson. fustan, sjá klæði.
- fyrirkall 89, 97, 101, 139, 194, 205, 289, 313, 336, 338, 389, 414, 484, 489, 494, 499, 536, 615, 621, 623, 624, 642, 650, 700, 716, 721, 724, 726, 732^a, 733, 736, 740, 745, 748, 758.
- fyrirmaðr 662.
- fyrirsát 492.
- fyrnd (muna) 39.
- fæða, fæðsla 655. — fæðsla fátækra manna 534. — fæðsla prófentumanna 36.
- Færejar (Verron) 594, 702.
- Föromannahóll hjá Máfahlíð 48.
- Gaddstaðir á Rangárvöllum 324. gáfa, sjá gjöf.
- Gafi í Viðidal 199.
- gagndagr, sjá gangdagr.
- gagugjald 548, 660, 661.
- Gagnheiði í Borgarfirði 177.
- Galma(n)strönd við Eyjafjörð 174, 179.
- Galma(n)svík á Akranesi 177.
- Galtardalstunga á Fellströnd 2, 255, 256.
- Galtargjá í Kollafirði 255.
- Galtarholt á Mýrum 269.
- Galtarholt á Rangárvöllum 324.
- Galtarnes í Viðidal 232—233.
- Gamaliel, sjá Gamli.
- Gamlanautr, skógarteigr í Þórs-mörk 330.
- Gamlason: Jón.
- gamli sáttmáli (1263) 4—6.
- Gamli Þorleifsson lögréttumaðr (í Drápuhlíð; 1480—1491) 311, 754.
- Gamli Þorsteinsson nyrðra (1480—1483) 310, 341, 343, 371, 430, 495.
- gangdagr (inn eini; gagndagr) 513. — gangdaga (gagndaga) vika 709.
- Garðar á Álptanesi 123.
- Garðar á Akranesi 177.
- Garðar í Bervík undir Jökli 16. Sbr. Bervikrgarðar.
- Garðar eystri í Kelduhverfi 310.
- Garðar í Staðarsveit 17, 23, 769.
- garðr (búgarðr, bær) 61, 136, 186, 248, 250^a, 251, 272,

- 288², 359⁴, 360², 361³, 362, 363⁴, 364, 396, 471², 474, 477, 517, 518², 519², 588², 700. — i garð manns 93, 115², 143, 147, 228, 245, 275, 349, 417, 528², 535, 616, 661, 760, 761². — utan garðs og innan 460, 465, 483², 766.
- garðr (vallargarðr, landamerkjagarðr, girðing) 7², 8, 34⁴, 35, 87, 99, 111, 137², 175², 177, 236, 317², 575, 682, 750. — garðrúst 317. — garðsendi 125. — garðsgerð 146. Sbr. hagagarðr.
- Garðr í Aðaldal 34, 35.
- Garðr í Kelduhverfi 302.
- Garðr á Rosmhvalanesi 125.
- Garðsbjerg á Rosmhvalanesi 125.
- Garðshorn undir Eyjafjöllum 329.
- Garðshorn í Kinn 507—508.
- Garðsviki í Hvolhrepp 323, 325.
- garu 78. — garuhnóða 78.
- Garpsdahl í Geiradal 478.
- Gásahús í Holtum 223.
- gata, götur 3, 34⁴, 98, 111², 253, 426, 503, 504, 552, 678.
- Gatnaskógr í Þórsmörk 330.
- gáttir: innan gátta 27, 191, 257², 579², 580, 587.
- Gauti erkibiskup í Niðarósi (1474—1510) 138, 156, 162—164, 293, 395, 397, 402, 404, 407, 458, 518.
- Gauti Michelsson norrænn maðr (1470) 138.
- Gautsdahl í Geiradal 478.
- Gegnir í Blönduhlíð 7.
- Gegnishólar í Flóa 320.
- Gegnishóll í Skagafirði 146².
- Geir Árnason (höggvinn 1421) 513—514.
- Geir Vigfússon (Fúsason) prestur í Felli í Sléttahlíð (1479—1491) 205, 262, 263, 336, 338, 677, 725, 735, 747.
- Geirastaðir við Mývatn 110.
- Geirbjarnarstaðir í Kinn 555.
- Geirfuglasker fyrir Reykjanesi 126—127.
- Geirhólmr á Ströndum 511, 514, 606.
- Geirmundarson, sjá Geirmundsson.
- Geirmundur Erlingsson vestra (1479) 207.
- Geirmundur Guðmundsson vestra (1483) 468, 470.
- Geirmundur Ólafsson vestra (1609) 416.
- Geirmundsson: Guðmundr, Jón, Ólafur, Sigurðr.
- Geirólfsstaðir í Holtum 322.
- Geirseyrir í Patreksfirði 255.
- Geirsson: Árni, Magnús.
- Geisladagr (= octava epiphaniæ) 13. Jan.) 96, 98, 99, 161, 169, 180, 336, 338, 340, 341², 373.
- geit, geitr 552, 581.
- Geitafell á Vatnsnesi 765.
- Geithóll í Hrútafirði 295.
- Geitland í Borgarfirði 178.
- geldfé 15, 21⁴.
- Geldingaholt í Skagafirði 97, 408—409, 499, 697.
- Geldingalækr á Rangárvöllum 324, 332.
- Gellisson: Einar, Jón.
- Gerðar undir Eyjafjöllum 329.

- gerði 221. — gerðisvöllr 34. Sbr. heimagerði.
 Gerði í Hörgárdal 199.
 Gerðuberg í Hnappadalssýslu 618, 652—653.
 Gerrek gullsmiðr (1464) 645.
 Germanus episcopus & confessor 134.
 gil 175°.
 gil = Merkgil 425.
 Gildardus & Medardus 578.
 gildi (Nikulásgildi) 457—458.— gildisbræðr 457—458.— gildis-systr 458.
 Gillastaðir í Króksfirði 256.
 Gils Gilsson kirkjuprestr í Skálholti (1472) 59.
 Gils Pálsson prestur á Snæfellsnesi (d. 1367) 23.
 Gilsá í Breiðdal 444—445.
 Gilsá í Eyjafirði 527—528.
 Gilsá á Völlum 99.
 Gilsbakki í Hvitársíðu 92, 751—752.
 Gilsbakki í Öxarfirði 761—762.
 Gilsfjarðarmúli í Saurbæ í Dalasýslu 198.
 Gilsfjörðr 248, 474, 532, 642.
 Gilsson: Björn, Gils, Hrafn, Jón, Páll.
 Gilsvatn í Blöndudal 98.
 giptingar 93, 103, 132, 354, 548, 570°, 605, 675, 678. — giptingardagr 760. — giptumál, giptarmál, giptingarmál 275, 276°, 535. — giptingarleyfi 418—419. — giptingarmaðr 42.
 Gísladóttir: Dýrfinna, Oddfríðr.
 Gíslapostilla (Hólm 1706) 104.
 Gíslason: Bjarni, Eyjólfur, Hákon, Jón, Ketill, Kolbeinn, Sigurðr, Þorlákr, Þorvarðr.
 Gísli Björnsson vestra (1609) 416.
 Gísli Böðvarsson syðra (1480—1494) 318.
 Gísli Filippusson, Sigurðssonar, lögréttumaðr í Haga (1478—1491) 133, 141, 160, 164, 166—167, 212—213°, 215°, 229, 255, 257—258, 279, 280—281, 282°, 305—306, 393—394, 456, 477, 501—502, 553, 563, 604—605, 607, 678, 706, 707—708, 728—729, 746, 767.
 Gísli Grimsson nyrðra (1486) 563.
 Gísl(i) Jónsson prestur og ráðsmaðr í Skálholti og prestur í Odda (1472—1488) 59, 327, 493, 629, 630.
 Gísli Jónsson syðra (1478—1480) 153.
 Gísli Jónsson í Hnappadal (1488) 618.
 Gísli Jónsson í Hornafirði (1491) 743.
 Gísli Jónsson, Sigurðssonar, bóndi á Marðarnúpi (um eða eptir 1491) 763.
 Gísli Jónsson á Reykhólum og í Máfahlíð (d. 1715) 88, 206, 278, 428, 544.
 Gísli Magnússon lögréttumaðr (1480) 277.
 Gísli Magnússon biskup á Hólum (d. 1779) 316.
 Gísli Pálsson, sjá Gils Pálsson.
 Gísli prestur (fyrir 1480) 315.
 Gísli Valdason (Hólmfastssonar?)

- í Árnesþingi (1487; enn á lífi 1523) 589.
- Gísli Þorgilsson lögréttumaðr á Hofi í Vatnsdal (1477—1479) 116—117, 180, 184.
- Gísli Þorláksson biskup á Hólum (d. 1684) 316.
- Gísli Þorvaldsson vestra (1478) 154. Sbr. Gísli Valdason.
- gisting (biskups) 293, 461.
- Gizur Bjarnason í Húnavatnsþingi (1482) 436, 438.
- Gizur Einarsson biskup í Skálholti (d. 1548) 482, 515, 703, 755.
- Gizur Eysteinnsson í Dýrafirði (1479) 230.
- Gizurardóttir: Borghildr, Valgerðr.
- Gizurarson: Jón.
- Gjallkelsvatn á Skarðsströnd 3.
- Gjarðeyjar fyrir Skógarströnd 52.
- Gjátún í Viðidal 199.
- gjöf, gjafir 6, 200^a, 201^a, 245, 276, 290, 295, 296^a, 310^a, 321, 327^a, 342, 343, 348^a, 350, 370^a, 375, 388, 395, 407, 408, 409, 414, 421, 422, 430, 438, 439, 458, 510, 526, 528, 548^a, 567, 584, 599, 600, 615^a, 616, 642^a, 643^a, 648, 660, 661^a, 799^a, 714^a, 721, 761, 765. — gjafabréf 11—12, 14—17, 35—36, 39—43, 47—48, 54—55, 71—74, 84—86, 152—153, 161—162, 164—167, 190—193, 200, 206—208, 353—354, 415—417, 479, 492^a, 501—502, 504—505, 508—509, 534—535, 581, 588—589, 604—606, 640—641, 644—645, 678, 691—692, 705—707, 727—728, 730—731. — gjaf tollr 718.
- gjaldvoð, gjaldavoð, sjá vaðmál. Gjöggr á Reykjanesi á Ströndum 256.
- gjörð, sjá uppistöðukerald (búsagagu).
- gjörningr, gjörningsbréf 56, 111, 118, 121, 130, 151, 161, 165, 180, 182, 183—184, 188, 197, 201, 203, 216, 219, 220, 227, 229, 247—252, 259, 266, 267, 274, 276, 278, 294, 295, 297, 341^a, 371, 373, 392, 393, 411, 425, 430, 468^a, 469^a, 479^a, 504, 516, 518^a, 522—524, 541, 549, 556—558, 565, 569, 574—576, 578, 594, 607, 628, 633^a, 634, 641, 655, 661, 694^a, 695—696, 698, 710, 728^a, 730, 761, 762^a, 765.
- Glaumbær í Skagafirði 111, 267, 282, 357, 364, 408—409, 479, 541, 660, 699, 702, 718.
- Glerá í Eyjafirði 87, 104.
- glergluggr 335. Sbr. húsa-kynni.
- glit, sjá klæði (vefnaðr).
- Gljúfrá í Barðastrandarsýslu 609.
- Gljúfrá við Hvammsfjörð 642.
- gluggi 640. Sbr. húsakynni.
- Gneistastaðir í Flóa 320.
- Gnúp-, sjá og sbr. Núp-Gnúparfell, sjá Gnúpufell.

- Gnúpasveit í Norðrþingeyjar-
sýslu 221, 391, 588.
- Gnúpr í Aðaldal 34, 35.—Gnúps-
endi 34.
- Gnúpr í Dýrafirði 41, 42, 43,
147, 230, 516, 635.
- Gnúpr í Fljótshlíð 332.
- Gnúpr undir Eyjafjöllum 339.
- Gnúpsdalr í Vestrárdal í Húna-
vatnsþingi 307.
- Gnúpsdalstunga í Gnúpsdal 199.
- Gnúpufell í Eyjafirði 204—206,
224—225, 260—262, 266,
527—528, 624, 625^a, 626,
634, 702.
- Gnúpverjar (Gnúpverjahrepps-
búar) 80, 83.
- Gnýstaðir (Nýstaðir) á Vatns-
nesi 764.
- Goðdalir í Skagafirði 568, 734
—735.
- Goðdastaðir í Laxárdal 295.
- goðorð 5. •
- Godsvin biskup í Skálholti (d.
1447) 94, 176, 249.
- Gordianus et Epimachus 193.
- Gotar (Gote, Gothe, Gottar,
Gotten, Gotti) 30, 102, 302,
359, 360, 364, 496, 506,
635, 636, 689, 755.
- Gottskalk Jónsson prestur nyrðra
(1506 í falsbréfi) 7, 8.
- Gottskalk Jónsson prestur í
Glaumbæ (d. 1590) 209, 282,
357, 364, 699, 702, 718.
- Gottskalk Keneksson biskup á
Hólum (d. 1457) 49, 161—
162, 314, 316, 751.
- Gottskalk Nikulásason prestur
nyrðra (1488 og síðan), síðar
biskup á Hólum (d. 8. Dec.
- 1520) 315, 316, 621, 625,
633, 713, 720, 729, 735,
740, 744.
- Gottskalk Þorvaldsson búlands
Jónssonar (1489) 658—659.
- Gottskalksson: Jón.
- góz, friðvirt góz 9, 23^a, 29,
194, 244^a, 245, 246^a, 274,
284, 359, 360, 361, 362,
363, 382, 383, 395^a, 396^a,
398, 439.
- Grafabotnar í Reykholtsdal 299.
- Granastaðir í Kinn 367.
- grandi (landamerki) 113.
- grápappír 80.
- graptarkirkja 663, 664, 670,
671, 672.—graptarkirkjuskyld
128.
- gras 525. — grasnautn 124^a. —
grasnautnarhvalreki 125.
- gras, grös (fjallagrös, heiðar-
grös): grasalestr(-tekja) 82^a, 83^a.
- Gregorius Jónsson nyrðra (1482)
443—444.
- Gregoriusmessa 425, 502, 562,
651, 653.
- Grenivík í Höfðahverfi 120—
121, 510, 617, 639—640.
- Grenjaðarstaðir í Reykjadal 104,
127, 193—195, 293, 302,
315, 371, 475, 477, 482,
555—556, 633, 634, 657,
677, 683, 699.
- Greusdalr við Búlandshöfða 49.
greptrun 667, 670.
- Grettir Jónsson nyrðra (1486 —
1488) 562, 641.
- gríð 213, 251, 272, 318^a, 454,
455, 753.—gríðasókn 213.—
gríðastaðir 757.
- Gríðungsey í Hornafirði 486.

- Grimkelsá í Reykhólasveit 610.
 Grímólfsson: Ketill.
 Grímur Árnason prestur eystra (1483) 494.
 Grímur Arngrímsson nyrðra (1478) 127.
 Grímur Aronsson (Helgasonar) í Mýrasýslu (1478—1481) 133—135, 259—260.
 Grímur Björnsson í Mýrasýslu (1428) 44.
 Grímur (Ormur) Brandsson vestra (1479) 224.
 Grímur Guðmundsson nyrðra (1478) 127.
 Grímur Jónsson nyrðra (1489) 660.
 Grímur Pálsson (Brandssonar) frá Mæðravöllum (1491) 754.
 Grímur Thorkelin leyndarskjálavörðr (d. 1829) 62, 65, 397.
 Grímur Þórðarson í Fnjóskadal (1482) 422.
 Grímur Þorsteinsson nyrðra (1476—1485) 73, 556.
 Grímur Þorsteinsson í Arnarfirði (1481) 392.
 Grímur Þorsteinsson í Mýrasýslu (1499) 722.
 Grímur Þorsteinsson frá Drangshlíð undir Eyjafjöllum, prestur syðra (1476) 94.
 Grímsá í Borgarfirði 174.
 Grímsá á Völlum 99.
 Grímsey fyrir norðan land 2.
 Grímsnes í Fjörðum 615.
 Grímsson: Bárðr, Egill, Einar, Gíslí, Guðmundr, Hallr, Jón, Magnús, Ólafr, Páll, Sigurðr, Þorkell, Þorsteinn.
- Grímsstaðir í Landeyjum 325, 326.
 Grímsstaðir í Reykholtsdal 173.
 Grímsstaðir í Þingeyjarþingi 555.
 Grímstunga í Vatnsdal 93, 122, 449, 537.
 Grind á Galma(n)sströnd 174.
 Grindavík í Gullbringusýslu 125—126, 608.
 grip, sjá rán.
 gripir (munir) 15², 21², 43, 92, 93, 142, 216, 227, 390, 464, 465, 661, 693.
 grís, grísir 472. Sbr. svin.
 Grísarhólmi í Skagafirði 146.
 Grjótá í Fljótshlíð 325.
 Grjóteyri í Andakýl 174.
 grjótgarðr (rekamark) 34, 177.
 Gróa Einaradóttir, kona Sigurðar Oddssonar (1483) 475—476.
 Grund á Árskógarströnd 571.
 Grund í Eyjafirði 103, 104, 105, 366, 506, 524, 548—549, 569—572, 583, 585.
 Grund í Grundarfirði 206, 207. — Grundarfjörðr 206, 207, 295, 447—448.
 Grund í Reykhólasveit 472.
 Grund í Vatnsdal 661.
 Grunnasundsnes í Þórsnessþingi 13, 24—26.
 Grýtubakki í Höfðahverfi 92, 113—114, 120—121, 133, 136, 147—150, 152, 253, 302, 343, 453, 497—498, 550, 614—617.
 Græci 63.
 Grænsey á Breiðafirði 478.
 Gröf á Barðaströnd 154.

- Gröf í Grundarfirði 295.
 Gröf í Kaupangssveit 86—87.
 — Grafarreit 87.
 Gröf í Miklaholtshrepp 32—33.
 Gröf á Rangárvöllum 324.
 Gröf á Langholti í Skagafirði 146.
 gröptr (líka) 176, 327, 333, 665², 668, 669, 671, 673.
 gröptr (á smíðisgripum) 26.
 guð: guðhjálpareiðar 242. —
 guðlastan 247. — guðs líkami 455, 529, 713, 726, 736, 737, 742, 743². — guðsþjónusta 382, 405², 736.
 Guðbjartsson: Þorkell.
 Guðbrandr Jónsson prestur í Vatnsfirði (d. 1690) 209, 608.
 Guðbrandr Þorláksson biskup á Hólum (d. 1627) 40, 42, 198, 231, 315, 316, 335, 336, 357, 358, 360, 402, 498, 763.
 Guðdalir í Strandasýslu 256.
 Guðfinna Indriðadóttir, kona Einars Ólafssonar í Hvilft í Önundarfirði (1484) 510.
 Guðini, sjá Guðni.
 Guðlaug Sveinsdóttir í Dalasýslu (1485) 532—533.
 Guðlaug Sæmundardóttir vestra (1484) 514, 566.
 Guðlaugr Loptsson vestra (1490) 708.
 Guðlaugsdóttir: Haldóra.
 Guðlaugsson: Ari, Þorgils.
 Guðlaugsstaðir í Blöndudal 98.
 Guðlaugsvík í Hrutafirði 393.
 Guðleiksson: Hákon.
 Guðmundarnes í Stöðvarfirði 482—483.
 Guðmundr Arason biskup á Hólum hinn góði (d. 1237) 105, 106, 129, 218, 315. — Guðmundardagr 106, 367. — Guðmundarlíkneski 630. — Guðmundarsaga 2.
 Guðmundr Arason ábóti á Helgafelli (1378—1390) 29—30, 31, 37.
 Guðmundr Arason hinn ríki á Reykhólum (enn á lífi 1448; Guðmundareignir, Guðmundarmál) 41—43, 140—141, 142—143, 146—147, 215, 217, 223—224, 227, 230, 251, 273, 274, 395, 434—435, 451, 492, 505, 516, 710.
 Guðmundr Árnason lögréttmaðr í Deildartungu (1666) 269.
 Guðmundr Einarsson á Snæfellsnesi (1448—1465) 49, 57.
 Guðmundr Einarsson í Olfosi (1487) 589—590.
 Guðmundr Einarsson lögréttmaðr (1481) 414.
 Guðmundr Eysteinnsson vestra (1483) 504.
 Guðmundr Eyvindsson í Húnavatnsþingi (1489) 659.
 Guðmundr Finnsson, Þétrssonar, frá Ljárskógum, faðir Daða 272.
 Guðmundr Geirmundsson bróðir á Þingeyrum (1477—1486) 116, 559.
 Guðmundr Grimsson í Hnappadalssýslu (fyrir 1440) 48.
 Guðmundr Hallgrímsson í Eyjafirði (1719) 576.
 Guðmundr Hallvarðsson eystra (1477—1482) 119, 424.

- Guðmundr Helgason vestra 1491) 390, 488, 677, 725,
(1484) 511. 735, 740, 744, 750, 751.
- Guðmundr Húnrauðsson nyrðra Guðmundr Loftsson vestra,
(1480) 305—310. sveinn Þorleifs Björnssonar
(1479—1486) 224, 473, 579.
- Guðmundr Indriðason vestra Guðmundr Loftsson i Kjós
(1483) 470. (1480) 256.
- Guðmundr Ívarsson nyrðra (1480) Guðmundr Magnússon nyrðra
264, 265, 292. (1481—1491) 343, 686.
- Guðmundr Jónsson prestur nyrðra Guðmundr Ólafsson vestra (1480)
(1478—1491) 158, 159, 208, 248.
209, 223, 266, 301, 303, 308,
309, 336, 339, 340, 345,
354, 355, 372, 373, 374,
379, 381, 386, 390, 537,
564, 568, 597, 623, 624,
633, 637, 649, 652, 653,
655, 676, 677, 713, 720, 725,
729, 735, 740, 742, 744,
747.
- Guðmundr Jónsson annar prestur Guðmundr Ólafsson i Mýrasýslu
nyrðra (1491) 747. (1481) 341.
- Guðmundr Jónsson vestra (1479) Guðmundr Ólafsson nyrðra (1481
230. —1482) 343, 367.
- Guðmundr Jónsson á Vomúla- Guðmundr Ólafsson prestur syðra
stöðum (1480—1481) 329,
413—414¹⁾. (1481—1491) 388, 557, 757.
- Guðmundr Jónsson djákni vestra Guðmundr prestur (fyrir 1480)
(1486) 578. 315.
- Guðmundr Jónsson nyrðra (1489) Guðmundr Sigurðarson lögmaðr
684. Sbr. Jón Sigfússon. (1311) 7.
- Guðmundr Jónsson nyrðra (1489 Guðmundr Sigurðsson á Snæ-
—1490) 651, 699. fellsnesi (1365) 20.
- Guðmundr Jónsson á Bakka i Guðmundr Sigurðsson eystra
Fljótum (fyrir 1491) 750. (1485) 535.
- Guðmundr Jónsson Hellnaprestur Guðmundr Skúlason, Loftssonar,
(d. 1716) 12. prestur á Mel i Miðfirði (1479
—1491) 220, 346, 375, 376,
379, 387, 388—389, 437,
525, 637, 638, 659—660,
747—748, 758—759.
- Guðmundr Kollason, Magnús- Guðmundr Snorrason, Narfason-
sonar, prestur nyrðra (1481— ar (c. 1245) 2, 3.
- Guðmundr Stephánsson lögretta- Guðmundr Snorrason, Narfason-
maðr (1478—1481) 139, 212, ar, sýslumaðr i Þórsnessþingi
271, 377. (d. 1354) 2.
- Guðmundr Sveinsson á Snæfells- Guðmundr Stephánsson lögretta-
nesi (1365) 20. maðr (1478—1481) 139, 212,
271, 377.

¹⁾ Sýnist vera einn maðr.

- Guðmundr Þórarinsson í Húnavatnspingi (1474) 60.
- Guðmundr Þorkelsson í Eyjafirði (1480) 313.
- Guðmundr Þorkelsson prestur (í Reykjadal í Hrepp, 1481—1488) 411, 475, 620.
- Guðmundr Þorláksson meistari 282.
- Guðmundr Þorleifsson nyrðra (1484) 526.
- Guðmundr Þorsteinsson prestur eystra (1398) 590.
- Guðmundr Örnólfsson á Snæfellsnesi (1358) 11.
- Guðmundsdóttir: Guðrún, Kristín, Solveig.
- Guðmundsson: Andrés, Andrius, Ari, Arnbjörnu, Auðun, Björn, Daði, Einar, Eyjólfur, Eyvindr, Geirmundur, Grímr, Gunnar, Hallkell, Hallr, Helgi, Hrafn, Hrómundr, Jón, Magnús, Oddr, Ólafur, Runólfur, Sighvatr, Smiðr, Sveinn, Thomas, Vigfús, Þórðr, Þorkell, Þormóðr, Þorsteinn, Þorvaldr.
- Guðnadóttir: Kristín, Snjólaug, Sæunn.
- Guðnason; Björn, Sigurðr.
- Guðni Björnsson eystra (1479) 181.
- Guðni Eyjólfsson, Arnfinnssonar, bóndi á Grýtabakka (1476—1481; enn á lífi 11. Júlí 1481; dáinn fyrir 4. Sept. 1482) 92—93, 135—136, 384, 385, 453, 497—499, 615—617.
- Guðni Jónsson, Ásgeirssonar, sýslumaðr, bóndi í Hvammi í Hvammssveit, á Kirkjubóli í Langadal og í Ögri (1478—1491; sýslumaðr í Dölum 1488, og í „Ísafjarðarsýslu“ 1489; d. 1507) 42, 132, 133—135, 160, 196, 200, 207, 212, 228, 259—260, 282, 295, 296, 350, 352, 433—434, 470, 477, 491, 517, 522, 523, 600, 641—643, 679 682, 754.
- Guðni Oddsson lepps bóndi í Ögri (d. 1431) 42, 516.
- Guðný (Guðrún) Árnadóttir á Snæfellsnesi (1490) 730.
- Guðný Suæbjarnadóttir, kona Guðmundar Húnraðssonar (1480) 310.
- Guðný Þorleifsdóttir, Árnasonar (d. fyrir 1471) 117², 346.
- Guðný Þorleifsdóttir, Björnssonar (1490) 693.
- Guðnýjarstaðir í Helgafellssveit 19.
- Guðólfur Magnússon prestur nyrðra (1479—1491) 231, 303, 336, 338, 355, 381, 390, 488, 568, 597, 598, 601, 621, 625, 626, 627, 634, 635, 649, 650, 653, 655, 676, 677, 702, 711—712, 725, 735, 740, 744, 750, 751.
- Guðríðr Bárðardóttir, kona Gunnars Ólafssonar (1428—1431) 43—44, 45, 769.
- Guðríðr Finnbogadóttir, Jónssonar (1485—1490) 547—549, 569, 728.
- Guðríðr Jónsdóttir, prests Snorra-sonar (1489) 675.

- Guðröðr Þorvarðsdóttir, Loptsonar (1482—1491) 436, 739.
- Guðrún Andrésdóttir, kona Þorkels Bergssonar (1481—1482), 349, 417, 422—423, 444.
- Guðrún Aradóttir, Guðmundarsonar, & Brianslæk (1480) 250.
- Guðrún Björnsdóttir, kona Jóns Þorkelssonar (1477) 110.
- Guðrún Böðvarsdóttir, kona Jóns Þorsteinssonar nyrðra (1478) 149.
- Guðrún Eggertsdóttir í Bæ (um 1700) 558.
- Guðrún Erlingsdóttir, systir Jóns undir Múla (1478) 138—139.
- Guðrún Guðmundsdóttir nyrðra (1480) 297, 309.
- Guðrún Gunnlaugsdóttir Þorkelssonar, kona Guðna Eyjólfssonar og síðar kona Jóns Sigmundssonar (1476—1489), 92—93, 452—453, 487—499, 654—655, 769.
- Guðrún Haldórsdóttir, kona Bárðar Jónssonar (1470) 746.
- Guðrún Jónsdóttir, Einarssonar (1478) 129.
- Guðrún Jónsdóttir, kona Þorgils Þorsteinssonar (1491) 738.
- Guðrún Ólafsdóttir, kona Bjarna Jónssonar (1489—1503) 683.
- Guðrún Sigurðardóttir, kona Jóns Grímssonar nyrðra (d. fyrir 1478) 168—169.
- Guðrún Þorleifsdóttir, kona Andrés Haukssonar (1481) 411—412.
- Guðrún Þorsteinsdóttir vestra (1464) 54—55.
- Guðrúnarstaðir í Vatnsdal 563, 564.
- Gufudalur í Gufufirði 55, 56, 203.
- Gufunes með Viðeyjarsundum 318.
- Gufuskálar á Snæfellsnesi 57—58, 593, 619.
- gull, gylling, sjá málmar.
- Gullbringa í Gullbringusýslu 587.
- Gunnar (fallinn í Grimsey 1222) 2.
- Gunnar Bjarnarson vestra (1451) 52—53.
- Gunnar Bjarnarson í Húnavatnsþingi (1482—1491) 448, 764—765.
- Gunnar Brandsson í Húnavatnsþingi (1478—1480) 137, 307.
- Gunnar Eyjólfsson prestur nyrðra (1474) 60.
- Gunnar Guðmundsson & Snæfellsnesi (1407) 39.
- Gunnar Hrollaugsson syðra (1489) 675.
- Gunnar Jónsson bóndi í Sælingsdalstungu (1478—1481) 139, 197, 200, 212, 265—266, 271, 282, 287, 296, 350—351, 377.
- Gunnar Jónsson í Hornafirði (1480) 304.
- Gunnar Jónsson prestur nyrðra og síðast í Goðdölum (1476—1491) 76, 96, 193, 336, 338, 499, 540—541, 621, 623, 624, 677, 725, 731—733, 734—735², 747.
- Gunnar Kóðransson í Dölum vestr (1485) 532.

- Gunnar Markússon á Skarðs-
strönd (c. 1245) 2, 3.
- Gunnar Ólafsson í Mýrasýslu
(1428—1431) 43—44, 45.
- Gunnarsdóttir: Steinunn.
- Gunnarsson: Eyjólfur, Ingimundur,
Jón, Magnús, Nikulás, Oddur,
Sigurðr.
- Gunnhildr Pétresdóttir á Hálaga-
landi, kona Loptis Ormssonar
(1470—1481) 138, 275—278,
289, 347—349, 350—353,
412—413, 435—436.
- Gunni Þorleifsson nyrðra (1477)
118.
- Gunnlaugr bóndi í Húnavatns-
þingi, maðr Gyðu Jónsdóttur
(1480) 307.
- Gunnlaugr Bjarna(r)son eystra
(1480—1484) 304, 446, 520.
- Gunnlaugr Gunnlaugsson og
Gyðu Jónsdóttur (1480) 307.
- Gunnlaugr Ólafsson í Svefneyj-
um (1701) 560.
- Gunnlaugr Runólfsson eystra
(1485) 535.
- Gunnlaugr Teitsson, hins ríka
Gunnlaugssonar í Bjarnanesi
(1480) 289—290.
- Gunnlaugr Þorkelsson „bóndi“
og lögréttumaðr á Marðar-
núpi (1476—1487) 92—93,
282, 377, 436, 438, 456,
537, 600, 769.
- Gunnlaugsdóttir: Guðrún, Mar-
grét.
- Gunnlaugsen, sjá Björn Gunn-
laugsson.
- Gunnlaugsson: Björn, Gunnlaugr,
Hannes, Jón, Ketill, Ormur, Teitr.
- Gunnsteinn Ásgrímsson prestur
vestra (1464—1489) 54, 292,
295, 648.
- Gunnsteinn Ísleiksson („Ísleifs-
son“ rangt) lögréttumaðr
(1478—1481) 141, 282, 377.
- Gunnsteinsson: Árni, Lambkarr,
Þorgils, Þorleikr.
- Guttormr Jónsson bróðir Þórð-
ar, í Holtunum í Rangárþingi
(1476) 85—86.
- Guttormr Ólafsson vestra (1487
—1491) 606—607, 652—653.
- Guttormur Snorrason vestra
(1479) 202.
- Guttormr Tjaldr riddari í Nor-
egi (1481) 395, 397.
- Guttormshagi í Holtum 323, 326.
- Guttormsson: Loptr.
- Gyða Jónsdóttir kona Gunn-
laugs (1480) 307.
- Gyllini 200. — Ríngyllini 440°.
- Gyrðr (Gyrder) Ívarsson biskup
í Skálholti (d. 1360) 10, 14.
- Gyrðr Þorvarðsson bóndi í Snæ-
fellsnessýslu (1364—1367) 17
—19, 23—24.
- Gæsla (=Geilar) í Hvolhrepp³³².
göng, sjá húsakynni, húsaskipan.
- Götubletr (götubletr?) í And-
kyl 688.
- Hádegi 375.
- Haffnia, sjá Kaupmannhöfn.
- Hafgrímsstaðir í Skagafirði 5,
236.
- Hafliðason: Björn, Jón, Ormur,
Sigurðr.
- Hafliði Hallsson í Þingeyjarþingi
(1477) 109.
- Hafliði Ívarsson í Skagafirði
(1489) 654.

- Hafiði Skúlason (líklega Loptsonar) vestra (1480—1484) 265, 288, 491, 495.
- Hafnarfjörðr í Gullbringusýslu 495, 632, 675.
- hafnarvoðir, sjá vaðmál.
- Hafnia, sjá Kaupmannahöfn.
- Hafnir í Gullbringusýslu 126.
- Háfr í Holtum 85², 86, 325, 332.
- Háfr í Reykholtssdal 173.
- Hafr Ólafsson í Rangárþingi (1487) 487—488.
- Hafrafell í Fljótssdalshéraði 539—540.
- Hafrafellstunga í Öxarfirði 302, 507—508, 760—761.
- hafrekstrar 447, 545. Sbr. reki.
- hafskip, sjá skip.
- hagi 186. — hagagarðr (Hagagarðr?) 4, 19.
- Hagi á Barðaströnd 166, 202, 229, 508, 603, 605—606, 678, 746.
- hácall, sjá kostr.
- Hákon Egilsson í Húnavatnsþingi (1486—1489) 564, 648.
- Hákon Gíslason, Hákonarsonar, sýslumaðr (d. 1652) 293, 297, 298, 301, 309, 371, 374, 384, 385, 601, 666.
- Hákon Guðleiksson (Guðleiksson) í Þingeyjarþingi (1486) 574.
- Hákon Hákonarson gamli Norvegskonungr (d. 1263) 4—6.
- Hákon Haldórsson vestra (1479) 207.
- Hákon Hallsson, Finnbogasonar hins gamla (1477—1481) 109, 135, 312, 367.
- Hákon Jónsson prestur syðra (1482—1491) 454, 765.
- Hákon Magnússon háleggr Norvegskonungr (d. 1319) 213, 352, 468, 549.
- Hákon Magnússon smeks Norvegskonungr (d. 1380) 379.
- Hákon Ormsson sýslumaðr (d. 1656) 458, 526, 620.
- Hákon Þjóðólfsson prestur (á Ökrum á Mýrum 1428) 44.
- Hákon Þormóðsson í Aðaldal (fyrir 1397) 35.
- Hákonardóttir: Haldóra.
- Hákonarson: Hákon, Haldór, Jón, Kolbeinn, Magnús, Ólafr, Ormr, Páll, Þorfinnr, Ögmundur.
- Haldór Brandsson, Haldórssonar, á Barði í Fljótum (1479—1488) 208, 231—232, 335—337, 572—574, 622—623, 626, 627, 635.
- Haldór Brynjólfsson í Tungufelli (1483—1484) 475, 513, 515.
- Haldór Brynjólfsson biskup á Hólum (d. 1752) 316.
- Haldór Einarsson sýslumaðr Þingeyinga (d. 1707) 750.
- Haldór Eysteinnsson í Harðangri (1482) 457.
- Haldór Eyvindsson („Vermundsson“) smiðr á Helgafelli (1431) 46—47.
- Haldór Hákonarson lögrétturnumaðr (1478—1480) 141, 273.
- Haldór Hallsson nyrðra (1481—1488) 343, 611.
- Haldór Helgason syðra (1386) 30.
- Haldór Hjálmarsson courector á Hólum (d. 1805) 156.
- Haldór Högnason vestra (1464) 54.

- Haldór Jónsson á Snæfellsnesi (1365) 13, 18.
- Haldór Jónsson fyrri maðr Oddfríðar Aradóttur (d. fyrir 1433) 42, 147.
- Haldór Jónsson vestra (1464) 55.
- Haldór Jónsson nyrðra (1486—1492) 562.
- Haldór Jónsson prófastr í Reykholti (d. 1704) 298.
- Haldór Ólafsson prestur í Húnavatnspings (1486) 564.
- Haldór Ormsson officialis s. & a. (1472), síðar (1480—1513) ábóti á Helgafelli 59, 254, 270, 273, 276, 306, 311, 317, 370, 412—413, 426—427, 435—436, 442, 493, 576, 602, 613—614, 618, 652—653, 694, 705, 730.
- Haldór Sumarliðason lögréttumaðr vestra (1464—1484) 54, 141, 282, 377, 517.
- Haldór Þorbergsson lögréttumaðr á Seylu (f. 1623, d. 1711) 103.
- Haldór Þorgeirsson sýslumaðr í Þórsvessþingi, hálfbróðir séra Helga Magnússonar (1476—1487) 88, 146—147, 282, 350, 352, 600.
- Haldór Þorsteinsson 607, sjá Hallbjörn.
- Haldóra Erlendsdóttir í Bólstaðarhlíð 214.
- Haldóra Gunnlaugsdóttir og Gyðu Jónsdóttur (1480) 307.
- Haldóra Þorvaldsdóttir frú, (kona Benedikts Kolbeinssonar; d. 1373) 16—17, 26—27.
- Haldórsdóttir: Guðrún. . . . Haldórsson prestur 58c.
- Haldórsson: Árni, Bergþór, Björn, Brandr, Einar, Eiríkr, Hákon, Hannes, Hrafn, Illugi, Ingimundr, Jón, Magnús, Ólaf, Sighvatr, Sigmundr, Sturla, Teitr, Þórðr.
- Haldórustaðir (Haldórsstaðir) í Bárðardal 549—550, 555.
- Hálfðan Einarsson nyrðra (1485) 546—547.
- Hálfðan Einarsson meistari (d. 1785) 236.
- Hálfðan Höskuldsson á Mói í Fljótum (um 1450) 750.
- Hálfðan Nikulásson í Árnessþingi (1487) 589.
- Hálfðanarson: Jón, Þorleifr.
- hálfkanna, sjá búsgagn.
- hálfkirkja, hálfkirkjuskýld 109, 110, 156³, 157⁴, 173, 176, 293, 329, 337, 347, 386, 403³, 404—405, 460³, 461⁴, 462, 463, 465, 510, 530. — hálfkirkjurnæignir 126. — hálfkirkjureikningar 293, 338⁴, 339⁵, 340⁴, 386³, 460, 463. — hálfkirknadómr 402.
- hálfstykkið 413, 430.
- hálfturna, sjá búsgagn.
- Halla Magnúsdóttir, kona Arnbjarnar Guðmundssonar (1486) 577.
- Halla Sigurðardóttir, Björnssonar frá Svalbarði (1483) 475, 476—477.
- Halladalr (Hallárdalr) í Húnavatnssýslu 180—181.
- Hallbera Hallgrímsdóttir í Borgarfirði systir Jóns (d. fyrir 1477) 115³.

- Hallbera Magnúsdóttir nyrðra (1489) 657.
- Hallbjarnarvörður á Bláskógaheiði 517—518.
- Hallbjörn Jónsson prestur vestra (1479—1481) 228.
- Hallbjörn Þorsteinsson vestra (1487) 606—607, 770.
- Hallfríðr Þórðardóttir vestra kona Jóns Ólafssonar (1479) 229.
- Hallgeir Sigurðsson nyrðra (1482) 423.
- Hallgeirsson: Þorvarðr.
- Hallgilsstaðir í Fnjóskadal 502—503, 551.
- Hallgrímur Jónsson djákni (d. 1836) 104.
- Hallgrímur Sigurðsson á Svalbarði (1726) 475, 476, 482.
- Hallgrímur Skúlason (líklega Loptssonar) vestra (1480) 709, 710.
- Hallgrímsson: Bjarni, Guðmundr, Jón, Snorri.
- Hallkell Guðmundsson prestur nyrðra (1476—1483) 70, 379, 390, 488.
- Hallormsstaðir í Skógum 590, 638.
- Hallotta Hákonardóttir nyrðra (1477) 96—97, 99—100.
- Hallr Árnason prestur á Sandanesi og Húsavík (1479—1485) 205, 220, 556.
- Hallr Ásgrímsson nyrðra (1482—1485) 451, 549.
- Hallr Bárðarson á Snæfellsnesi (1465) 57.
- Hallr Eyjólfsson á Hóli í Kaupangssveit (1456—1476) 87.
- Hallr Finnsson prestur á Breiðabólstað í Vestrhópi (1476—1484) 205, 220, 525.
- Hallr Grímsson nyrðra (1481) 353.
- Hallr Guðmundsson á Vatnsleysu (1479) 185.
- Hallr Guðmundsson á nyrðra (1480—1481) 310, 341, 343.
- Hallr Helgason í Fljótum (1479) 208.
- Hallr Ísleifsson nyrðra (1490) 700.
- Hallr Magnússon í Þingeyjarþingi (1477) 101.
- Hallr Ólafsson vestra og nyrðra (1487) 606.
- Hallr Runólfsson nyrðra (1482) 453.
- Hallr Sigfússon, Þétrssonar, prestur í Barðastrandarsýslu (1484) 503.
- Hallr Sveinsson á Snæfellsnesi (1431) 45, 46.
- Hallr Þórarinsson, Aronssonar, prestur í Hjarðarholti í Dölum (1478—1481) 165, 228.
- Hallsdóttir: Sigríðr, Þorgerðr.
- Hallsson: Árni, Ásgrímur, Hafliði, Hákon, Haldór, Hallvarðr, Jón, Loðvík, Magnús, Þorgíla.
- Hallsteinn Höskuldsson á Hesti í Borgarfirði (1444 og síðar) 176—177.
- Hallsteinn Þorsteinsson sýslumaðr í Múlaþingi (1477—1488) 119, 424—425, 535—536, 638.
- Hallvarðr Bjarna(r)son prestur nyrðra (1477—1491) 96, 355, 677, 735.

Hallvarðr Hallsson í Skagafirði (1490) 409.	Hamrendar í Dölum 52, 59, 368.
Hallvarðr Jónsson vestra (1481) 417.	Hamrendar (Hamurendar) í Hraunhrepp á Mýrum 134.
Hallvarðr Jónsson í Skaptafellsþingi (1490) 697.	Hámundsson: Sigurðr.
Hallvarðr Oddsson í Hnappadalssýslu (um 1360) 11—12.	Hamurendar, sjá Hamrendar.
Hallvarðr Sveinsson prestur nyrðra (1483) 488.	handaband 31, 32, 39, 42 ² , 44, 45, 46, 49, 50, 51, 53, 55 ² , 56, 58, 73, 88, 91 ² , 93, 95, 108, 109 ² , 110, 111, 113, 116, 117, 118, 119 ² , 121, 122, 127, 132, 134, 144, 145, 148, 149 ² , 152, 153, 154, 158, 159, 160 ² , 162, 164, 165, 168, 169 ² , 179, 181 ² , 185, 187, 190, 191, 192, 196, 202, 207 ² , 208 ² , 214, 216 ² , 217, 222, 226 ² , 230, 231, 232, 249, 251, 252, 254, 255, 259, 260, 265 ² , 267, 278, 279, 300 ² , 306, 307 ² , 310, 311, 317, 342, 343, 344, 346 ² , 349, 350 ² , 351, 353, 354, 367 ² , 368, 370, 371, 391—392, 469 ² , 410, 411 ² , 412, 413, 417, 424, 428, 429, 430 ² , 431, 432, 433, 437, 439, 446, 448, 449, 452, 453, 456, 475, 476 ² , 479, 487, 488, 492, 496, 501, 502, 503, 503, 505, 507, 510, 512, 513, 515, 523, 526, 527, 537, 538, 539, 541, 543, 546, 547, 549, 551, 555, 556, 557, 562, 564 ² , 568 ² , 574, 575 ² , 576, 577, 582 ² , 589, 598, 599, 602, 603, 610, 611, 612, 613, 618, 620 ² , 637, 638, 639, 641, 644 ² , 651, 652, 654 ² , 657, 658, 658, 676,
Hallvarðsmessa 72, 133, 193, 355, 409, 436, 512, 593, 697.	
Hallvarðsson: Guðmundr, Jón, Jörundr.	
Halmstaðr á Skáni 473.	
Hálogaland 276.	
Háls í Fnjóskadal 7—8, 120, 222, 302, 502—504, 682, 683. — Hálsmannatungur 8.	
Háls í Hamarsfirði 716.	
Háls í Hornafirði 486.	
Háls í Svarfaðardal 571.	
Hamar á Hjarðarnesi 255.	
Hamar í Kaldaðarneshrepp á Ströndum 256.	
Hamar í Kirkjubólspingum í Langadal 198.	
Hamar í Miðfirði 199.	
Hamar (Stakkhamar) í Miklaholtshrepp 22.	
Hamar (biskupsstóll) í Noregi 395, 397.	
Hamar í Svarfaðardal 571.	
Hamarland í Reykhólasveit 142.	
Hamborg, Hamborgarar, Hamburgenses 399—400, 401, 596.	
hamraendar (landamerki) 750.	
Hamrar í Holtum 323.	
Hamrar í Laxárdal í Dölum 108—110.	
Hamrar í Tungusveit 199, 217.	

- 682, 684, 686, 687²,
692², 697, 706, 711, 712,
713, 714, 717², 727, 728,
733², 739, 743, 753, 759,
760², 761, 762, 764, 765².
handarafhlögg 542. Sbr. hand-
högg.
handbók 78.
handfesting 3, 145, 223, 297,
298, 303², 431, 432, 433,
434, 435, 454, 489, 516,
563, 599, 690, 741.
handgengnir menn 705².
handhögg 432. Sbr. handaraf-
högg.
handklæði 581. Sbr. kirkja.
handlag 16, 17, 18⁴, 20², 22,
23, 24, 30, 44², 50, 53, 55,
56², 74², 86, 182, 254, 266,
306, 311, 409, 456, 457,
516, 618, 653, 679.
handrán 101², 102.
handsöl 53, 310, 430, 443, 516,
547, 550, 563, 641.
Hannes Benediktsson prestur á
Snæfjöllum (d. 1708) 588, 714.
Hannes Björnsson prestur í Saur-
bæ á Hvalfjarðarströnd (d.
1704) 670.
Hannes Gunnlaugsson í Reykjar-
firði (1666—1678) 279, 312,
357, 361, 376, 723.
Hannes Haldórsson prófastr í
Reykholti (d. 1731) 298.
Hannes Þorsteinsson ritstjóri
236—237, 666, 723.
Hannesson: Eggert.
Hans (Johannes) Danakonungur
(1481—1513) 473, 496, 506,
513, 524, 635, 689, 754,
—755.
Hans Pétursson lögmaður í
Björgvin (1481) 347.
Hans Sudermann (Suðurmann)
doctor decretorum (1478—
1480) 159, 208, 273.
Hans Teiste biskup í Björgvin
(1474—1506) 62—67, 347,
395, 397, 402.
Hansa Hensa, Hansastaðir,
Hansakaupmenn 62—67, 399,
474, 597, 689.
Hansson: Diðrik.
hauzki 431, 742.
Haraldr Keneksson vestra (1479)
202.
Haraldr Sigurðsson nyrðra (1311)
7. (Sbr. Haraldr Sigmundsson
í III 9, 10).
Haraldsson: Ólafr.
Harastaðir í Fnjóskadal 443—
444.
Harastaðir á Skógarströnd 51.
Harðangr í Noregi 457.
Harðavallagil í Fnjóskadal 503—
504.
Harðavallalág í Fnjóskadal 552.
Harðbeinsson: Ásgrímr.
harðsteinn, sjá búsgagn.
Hasse, P., dr. borgarskjalavörðr
í Lybiku 399.
hátiðir, hátiðisdagar 36, 49,
106, 240, 330, 455.
Hatrardalur í Ísafjarðarsýslu 198.
Hattaberg í Noregi 440.
hattr, sjá klæði, klæðnaðr.
Hátúnagötur í Skriðdal 99.
Haufði, sjá Höfði.
Haugar(nir) á Völlum eystra 99.
Haukaberg á Barðaströnd 256,
603—604, 605—606.
Haukadalur í Dalasýslu 1, 4,

- 108, 109, 112, 113, 661. —
 Haukadalsskarð 110.
 Haukadalur í Dýrafirði 142.
 Haukafell í Hornafirði 482.
 Haukagil í Vatnsdal 92.
 Haukr Gunnarsson á Ingjalds-
 hóli (1365) 20, 21.
 Haukslækr í Dýrafirði 516.
 Hauksson: Andrés.
 Hausastaðir á Álptanesi 123.
 haustlag 13, 21⁴, 22, 29, 30,
 134, 637, 646, 651, 759.
 Hávarðr Loptsson gamli á Á á
 Síðu (d. 1687) 697.
 Hávarðr Ólafsson „bóndi“ vestra
 (1479—1486) 196—197, 200,
 558.
 Hávarðr Tumason vestra (1480
 —1481) 265.
 Héðaralón á Snæfellsnesi 9.
 hefð 460.
 Hegranes(ið) í Skagafirði 95, 96.
 — Hegrannessþing 706.
 Heiðarhús á Rosmhalanesi 152
 —153, 375, 388—389.
 heiðarlegir, heiðrsamlegir menn
 139, 703.
 heiði = Flateyjardalsheiði 8.
 Heiði í Holtum 323.
 heiðið barn 499.
 heiðindómr 737.
 heilafiski 758.
 heilagar ráðningar 592.
 heilagir feðr 246, 403.
 heilagir staðir 239, 246, 312,
 406.
 heilsueiðr 242.
 heilög hlýðni 68, 235.
 heimagerði 221.
 heimaland 8, 27, 123², 124²,
 125, 126, 127, 173, 175,
 176, 177², 178, 268², 319²,
 320², 321², 323, 327, 329²,
 331², 332, 333, 334, 353,
 520, 573, 575, 610.
 heimamenn 48, 125², 320, 327,
 375.
 heimanfylgja 501.— heimanfylgja
 kirkju 464.
 heimatfund 269.
 heimild: heimildarmaðr 571. —
 heimildartaka 310.
 heimili 102², 251, 272, 344,
 362, 701², 727, 747.
 heimilisprestr 125, 177.
 Heimram hinn helgi 630.
 heinreiðir, heimsóknir 214, 248²,
 434, 435, 640, 700.
 Heinrekr Árnason í Hornafirði
 (1480) 304.
 Heinrek(r) Daníel hirðstjóri (um
 1470) 283 (án efa = Heinrekr
 Kepken).
 Heinrekr Englakonungr hinn
 VI. 65, 171, 480.
 Heinrekr Kársson biskup á
 Hólum (1247—1260) 316.
 Heinrekr Mæding umboðsmaðr
 Diðriks hirðstjóra Pínings²
 (1488—1490) 631, 645, 717
 —718.
 Heinreksson: Bjarni.
 heitbréf 103—107.
 heitdagr 104.
 heithleifr 332².
 heitnauusa, sjá búsgagn.
 Helena Jónsdóttir kona Arnórs
 Finnssonar (1482—1483) 451
 452.
 helg bók 24. Sbr. eiðr.
 Helga Auðunardóttir í Helga-
 fellssveit (um 1370) 25.

- Helga Einarsdóttir kona Haldórs Brandssonar á Barði (1479) 208.
- Helga Sæmundsdóttir kona Jóns Finnbogasonar (1491) 760—762.
- Helga Þorleifsdóttir eldri, Arnasonar, kona Guðmundar hins ríka Arasonar (1423—c. 1438) 42, 274, 279, 435, 451, 505.
- Helga Þorleifsdóttir hin yngri, Árnasonar, kona Skúla Loptssonar (1477—1488) 117—118, 181, 183, 346, 433—434, 599—600, 644.
- Helga Þorleifsdóttir, Björnssonar (1490) 693.
- helga líkama dagr 441.
- helga vika 333, 392, 428, 744.
- Helgadóttir: Ingvildr.
- Helgafell í Helgafellssveit, klaustr, staðr 6, 9—27, 28—34, 35—38, 39—40, 43—48, 49—50, 53—54, 57—58, 164², 165, 166—167, 186, 254, 273, 276, 279, 317, 370, 412—413, 425, 426, 427, 428, 429, 435—436, 442, 523, 544, 576, 602, 613, 618, 619, 652—653, 694, 705, 730—731. — Helgafellssveit 24, 25, 32, 164, 279, 394, 413, 426, 427, 429, 436, 652, 694.
- helgar tíðir 240.
- Helgason: Aðalbrandr, Árni, Bárðr, Björn, Eyjólf, Guðmundr, Haldór, Hallr, Helgi, Jón, Kolbeinn, Magnús, Ólaf, Sigurðr, Snorri, Steindór, Sveinn, Þorbjörn, Þórðr, Þorvaldr, Þorvarðr.
- Helgastaðir í Reykjadal 135, 302, 367.
- helgi, helgar 106, 647². — helgihald 674.
- Helgi ábóti á Helgafelli 442. — Sjá Haldór Ormsson.
- Helgi Aronsson, Helgasonar í Mýrasýslu (1480—1481) 259, 260.
- Helgi Ásgrímsson, sveinn Ólafs biskups Rögnvaldssonar (1491) 744—745.
- Helgi Brandsson á Snæfellsnesi (1365) 20.
- Helgi Finnsson (Péturssonar) vestra (1487) 606.
- Helgi Guðmundsson í Þingeyrarþingi (1477—1487) 109, 112, 495, 582.
- Helgi Helgason á Snæfellsnesi (1482) 425.
- Helgi Illugason djákn og prestur nyrðra (1476—1481) 70, 355, 379, 382, 386, 390.
- Helgi Ingjaldsson prestur í Görðum á Álptanesi (1454) 54.
- Helgi Ísleifsson umboðsmaður Gunnhildar Pétursdóttur og Andrésar Ámundssonar (1481—1482) 277, 348, 435—436.
- Helgi Jónsson nyrðra (1485) 549.
- Helgi Jónsson prestur í Hvammi í Norðrárdal (1491) 755.
- Helgi Lambkársson 2.
- Helgi Magnússon prestur í Miklaholti og prófastr í milli Hitarár og Skraumu (1476—1487;

- er á lífi enn 1487, en er dáinn 17. Apr. 1490) 88, 317, 388, 425, 426—427, 557, 602, 694.
- Helgi Oddsson nyrðra (1482) 424.
- Helgi Ólafsson í Dalasýslu (1481—1482) 394, 421—422.
- Helgi prestur (fyrir eða um 1480) 315.
- Helgi í Síðumúla (1478) 172.
- Helgi Sigurðsson, priórs Jónssonar, bróðir Ara föður Jóns biskups, í Eyjafirði (1476—1483) 91, 502—504.
- Helgi Snorrason á Snæfellsnesi (1465) 57.
- Helgi Snorrason nyrðra (1488) 611.
- Helgi Teitsson, Helgasonar, Styrssonar, í Landeyjum (1481) 414.
- Helgi Þorsteinsson nyrðra (1488) 612.
- Helgi Þorvaldsson (Þorkelssonar) lögréttumaðr vestra (1464—1491) 55, 165, 352, 557, 752, 754.
- Helgi Þorvarðsson (Þorvaldsson) í Hnappadalssýslu (um 1373) 37.
- helgir dagar 176, 320, 228, 329, 333, 455, 461², 465².
- helgir menn, allir guðs helgir menn 15, 105, 106, 129, 218, 238, 239, 246, 457, 461—462, 531, 642, 656, 768.
- helgr andi 106, 131, 163.
- Helkunduheiði 341, 587, 647, 675, 709.
- hella (á þaki húsa) 587.
- Halla á Árskógarströnd 571.
- Hella á Barðaströnd 142.
- Hella undir Jökli 39—40.
- hellir 518.
- Hellisás í Skagafirði 336.
- Helluland í Skagafirði 548.
- Helluvað á Rangárvöllum 323, 324.
- helmingafélag, helmingafélagsbréf, helmingalag 118, 275, 392, 549, 683, 738. — helmingakona 93, 661. — helmingaskipti 257, 517.
- Hemingr Mikkelsson (Norðmaðr, 1481) 347.
- Hemingsson: Þorsteinn.
- hempa, sjá klæði, klæðnaðr.
- hengi 741². Sbr. hertygi, vopn.
- Hense, sjá Hansa.
- hérað 82, 83, 464², 721. — héraðsþing, héraðsþingsréttr 8, 352, 437, 560², 569.
- Hérað (= Örnefi) í Skaptafellsþingi 441—443.
- Héraðarstaðir í Rangárþingi 325.
- Héraðsdalr í Skagafirði 556.
- herbergi 242, 244. Sbr. hús, húsakynni.
- Herdisarvík í Gullbringusýslu 124².
- Hergilsey á Breiðafirði 256.
- Herjólfsréttarbót 352.
- Hermann Filippusson, Sigurðssonar (1483—1489) 514, 553—554, 563—564, 659.
- Hermann Myllbar útendr maðr á Íslandi (1483—1484) 517.
- Hermannsson: Arni.

- Hermundr Benediktsson eystra (1485) 535.
- Hermundr Oddsson prestur vestra (1486—1487) 558, 609.
- hernaðr 518².
- herra (ábóti, aðalsmaðr, biskup, cardinalis, erkibiskup, konungr, lögmaðr, páfi, prestur, prior, riddari, vel borinn maðr) 5, 19, 20, 24, 29, 30, 31, 53, 60, 122, 123, 138, 150, 152, 158, 160², 161, 162, 164, 165², 172, 179, 193, 205, 210, 211, 212, 213, 219, 232, 233, 235, 250, 254, 269, 270, 272, 273², 274⁴, 277, 283, 284, 287, 288, 292, 294, 303, 308, 336, 338, 341, 342, 352, 356, 365, 366, 369, 374, 379, 383, 384, 385, 388², 389², 390², 391, 393, 396, 413, 420, 421, 436, 440, 442, 443², 445, 446, 447, 448, 451, 454, 455², 456², 459, 463, 465, 468, 474, 491, 494, 513, 521, 522², 524, 525, 545², 546, 564, 565, 568, 576, 591, 592, 603, 604, 607², 613, 621, 623, 624, 630², 631, 637, 638, 639², 642, 648², 649, 658, 659, 677, 684², 698, 700, 705², 709, 711², 712², 713, 718², 720, 726, 729², 730, 735, 737, 740, 744, 747, 748, 753², 757, 765².
- Hersey, sjá Hjörsey.
- hertygi. (vopn), tygi 257, 583, 586.— armbrysti 431, 741. — bogi 431, 432. — byssa 431, 432, 518. — hengi 741². — hjálmr 636². — hjaltahnífr (-hnífsbrot) 78, 431. — Sbr. hnífr. — járnhattur 204. — lóðbyssa 469. — panzari með kraga 204. — píla 469, 731. — stálhanzki 253. — sverð (nakið) 253², 431, 742.
- hestastrákr 69, 233.
- hestmál 89—90, 556.
- Hestr í Borgarfirði 177.
- Hestr í Öndarfirði 230.
- Hetland, sjá Hjaltland.
- hey 70, 71, 79, 234. — heytollr 210², 663, 664², 665, 667, 668, 669², 670, 671², 672², 673. — heytollshald 664, 666, 667², 668, 669², 671, 672, 574. — heytorf 19.
- Heydalir í Breiddal 445, 483, 577, 685, 715, 759.
- Heydalr í Vatnsfjarðarþingum 198.
- Heyholt í Hornafirði 486.
- Hibernia, sjá Írland.
- Hillur á Árskógarströnd 199.
- himintungl 245.
- himnaríki 105.
- hioneskap, sjá hjúskapr.
- hirðstjóri 41, 128, 140, 141, 150, 197, 200, 211, 213, 215, 248, 249, 273, 279, 282, 283², 311, 365², 396, 398, 401, 407, 447, 463, 470, 496, 513, 545, 645, 662, 663, 664, 665², 666, 667², 668, 669, 673, 674, 754². — hirðstjórabréf 524. — hirðstjóradómr 279—280, 703. —

- hirðstjórasamþykkt 661—575.
— hirðstjóraættir 283.
- Hitará i Mýrasýslu 146—147,
425, 426, 427. — Hitardalur 41,
133—135, 156, 205, 226,
233, 234, 268, 269, 346,
353, 376, 392, 404, 428,
556—558, 566—567, 619,
660, 671, 767..
- hiunskapr, sjá hjúskapr.
- Hjallaland á Álptanesi 123.
- Hjalli i Olfosi 29, 30, 126.
- Hjálmarsson: Haldór.
- hjalnr, sjá hertygi, sbr. vopen
(skjaldmerki).
- Hjálmsón: Rögnvaldr.
- Hjaltadalr i Skagafirði 8, 60,
68, 69, 70, 79, 89, 96, 100²,
122², 143—144, 145, 180,
186, 189, 195, 209, 217²,
221, 231, 233, 261, 262,
267, 286, 287, 301, 303,
308, 309, 337, 339, 340,
341, 345, 354, 355, 369,
373, 374, 375, 379, 381,
384, 385, 386, 388, 391,
490, 491, 501, 512, 513,
537, 541, 564, 565, 569,
602, 621, 624, 625, 626, 627,
634, 635, 543, 644, 649,
651, 652, 953, 656, 660,
676, 678, 696, 702, 711,
712, 725, 730, 737, 738,
740, 744, 745, 750, 751,
759.
- Hjaltason: Eyjólf, Ólafr.
- hjaltahnífr, sjá hertygi, vopn.
- Hjaltland (Heltland, Etland) 399,
689.
- Hjarðarholt i Laxárdal 27—28,
110, 131², 160, 165, 166, 196,
198, 205, 228, 368,
452, 534, 643, 692.
- Hjarðarholt i Stafholtstungum
268, 269—270.
- Hjarðarnes á Barðaströnd 255.
- Hjarðarnes á Kjalarnesi 123.
- hjón 680², 732, 733. — hjónaband,
hjónalag 151, 163, 235², 294²,
419, 420², 729. — hjónaskiln-
aðr 729. — hjónavigsla 49.
Sbr. hjúskapr, vigsla.
- hjón = hjú 204, 766.
- hjúskapr 162, 163², 182², 240,
729². — hjúskaparband 151²,
244, 729. — hjúskaparkaup
723. Sbr. hjón.
- Hjörsey (Hersey) fyrir Mýrum
133—135, 160, 259—260.
- hlað (bæjarhlað) 111.
- hlasshvalr 178. Sbr. hvalr.
- Hlið á Álptanesi 123.
- Hlið (Lögmannshlið) i Krækl-
ingahlíð 571.
- Hlið i Lóni 493—495.
- Hlið i Svartárdal 457.
- Hliðarendi i Fljótshlíð 331, 342,
413, 415, 589, 635. — Hliðar-
endabók 357.
- Hliðarhvammr á Barðaströnd
255.
- hlunnindi 16, 32, 72, 93, 95,
96, 169, 185², 187, 353, 552,
565, 574, 638, 641, 651.
- hlutfall (rétt) 57.
- hlutr (manns) 129.
- Hlýskógar i Höfðahverfi 614—
618.
- Hnappadalr i Hnappadalssýslu
163, 164, 255, 256. — Hnappa-
dalssýsla 11.
- Hnappstaðir i Fljótum 189, 204

- 206, 207, 208, 260—261, 261—262, 263, 266, 302, 624—625, 626, 634.
- hnífr 344². — hnífslag 345. Sbr. hertygi, vopn.
- Hnitstaðir á Mýrum 695.
- Hnjóská, sjá Fnjóská.
- Hnjóskadalr, sjá Fnjóskadalr.
- hnykkingar 700, 720². Sbr. ryskingar.
- Hof í Gnúpverjahrepp 321.
- Hof (hið neðra) á Rangárvöllum 324, 325.
- Hof á Skagaströnd 116—117², 711—712.
- Hof í Svartaðardal 159—160.
- Hof í Vatnsdal 295, 456, 552—553.
- Hof í Vopnafirði 446—447, 536. — „Hofstaðaping“ 649.
- Hof í Öræfum 441—443, 638.
- Hoffell í Hornafirði 305, 645.
- Hofstaðir Hálsasveit 173.
- Hofstaðir á Mýrum 268.
- Hofstaðir við Mývatn 108—110.
- Hofstaðir í Þorskafirði 114².
- Hólagröf í Blöndudal 98.
- Hólar í Helgafellssveit 24—25.
- Hólar í Hjaltadal (Hólabiskupar, — biskupsdæmi, — kirkj, — staðr, — stóll, — Holenses) 7, 8, 41, 49, 59, 60, 62, 68, 69, 70, 71, 75, 76, 77, 78, 79, 89—90, 95, 96—97, 99, 100, 104, 107, 121—122, 129—130, 143—145, 151—152, 156, 158, 159, 161—162, 170, 179—180, 184, 186, 189, 193—195, 204—206, 209, 217², 218—221, 223, 228, 231, 232, 233, 234, 260—261², 262, 264, 267, 273, 285—287, 292, 293, 208, 301, 302², 303, 304, 308, 309, 314, 315, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 345—346, 353, 354—355, 356, 369, 372, 373—374, 374—375, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385—386, 387—388, 389—391, 401, 402—403, 404—405, 407—408, 457, 458—468, 479, 488, 490—491, 496, 498, 499—501, 512—513, 524—525, 537, 540—541, 564—566, 568—569, 597, 598, 601, 602, 621, 623, 624, 625, 626, 627, 633, 634, 635, 637, 638, 643—644, 649, 650, 652, 653, 655—656, 659—660, 676, 677—678, 684, 696, 702, 711—712, 713, 720, 725—726, 726, 730, 735—737, 738, 739—743, 744, 745, 747, 750, 751, 759.
- Hólar í Hrunamannahrepp (Hrepphólar) 72—73, 313—314.
- Hólar (Hólahólar) undir Jökli 16.
- Hólar í Króksfirði 256.
- Hólar í Laxárdal 109, 161, 649—650, 656.
- Hólar í Öxnadal 700.
- hold og blóð drottins 243, 244, 245.
- Hóll í Bolungarvík 154, 200, 418, 443, 515.
- Hóll í Dalahrepp í Barðastrandarsýslu 142.

- Hóll í Feitsdal 56—57.
 Hóll á Fjalli 761—762.
 Hóll í Kaupangssveit, sjá Ytri-
 hóll.
 Hóll í Kinn 507—508.
 Hóll í Laxárdal í Þingeyjarþingi,
 sjá Hólar.
 Hóll í Saurbæ 537.
 Hóll í Siglufirði 73, 84—86,
 564—565.
 Hóll á Skaga nyrðra 90—91.
 Hóll í Stafholtstungum 268.
 Hóll í Svartárdal í Húnavatns-
 þingi 180—181.
 Hóll í Sæmundarhlíð 110, 111,
 112, 146, 195—196, 449
 —450.
 Holland 689.
 Hollar, sjá Hólar.
 Hólmfríðr Bjarnadóttir, Marteins-
 sonar, kona Páls Pálssonar
 (1488) 645—646.
 hólmí, hólmr 3², 19, 52, 236,
 478, 518.
 Hólmskila (= Hólmskelsá) á
 Snæfellsnesi 10.
 Hólmstúfr í Hornafirði 486.
 Holsten (Holsacia, Holsetaland)
 102, 359, 360, 364, 496,
 506, 635, 636, 689, 755.
 holt 84, 175. — holtslótr 175.
 Sbr. skógarholt.
 holt = Torfholt 137.
 Holt í Eyjafirði 570.
 Holt undir Eyjafjöllum 329—
 330, 501—502, 676, 766.
 Holt í Fljótum 302, 542.
 Holt í Hornafirði 305.
 Holt í Máfahlíðarkirkjusóku 48,
 256.
 Holt(in) í Rangárþingi 82, 83.
 — Holtamenn 80, 83, 255. —
 Holtamannahreppr 85², 86.
 Holt í Önundarfirði 154, 230,
 249, 509—510, 627—628,
 703.
 Holtastaðir í Langadal 198, 200,
 543—544, 599, 759.
 Holtsmúli(Hollzmuli)á Landi 324-
 hórdómr 383.
 hórúsonr 469.
 horn, hornasög, hornstaup, sjá
 búsgagn.
 Horn 22, sjá Hamar.
 Horn í Andakýl 174.
 Horn í Helgafellssveit 12—13.
 Horn í Hornafirði 290.
 Horn í Mosdal 43.
 Hornafjörðr 182, 305, 424, 482
 —484, 485, 567, 645, 715.
 Hornbrekka í Ólafafirði 219.
 Hornsel í Helgafellssveit 13.
 Hornsfjörðr, sjá Hraunsfjörðr.
 Hornstaðir í Laxárdal í Dala-
 sýslu 108—110.
 hosur, sjá klæðnaðr.
 Hrafn Brandsson, Haldórssonar
 frá Barði í Fljótum, lögmaðr
 í Skriðu í Reykjadal (1478—
 1483; d. 1483) 135—136, 212,
 218, 231, 249—253, 271, 273²,
 275², 276, 277, 293, 335—
 340, 343—345, 350—353,
 369, 376, 377, 378, 379—
 384, 385—386, 389—391,
 396 (opt), 404—407, 436—
 439, (458—471), 489, 527,
 575, 627, 769.
 Hrafn Gilsson prestur í Reyk-
 holti (1478—1480) 173—174,
 269.

- Hrafn Guðmundsson lögmaðr (d. 1432) 42, 575.
- Hrafn Haldórsson, Brandssonar, á Barði (1478—1488) 159, 208, 362, 488—489, 490, 573, 614.
- Hrafn Hreiðarsson í Skaptárþingi (1490) 697.
- Hrafn Oddsson prestur syðra (1479—1483) 214, 347, 474, 492.
- Hrafn Snorrason (Andréssonar) á Snæfellsnesi (1364—1377) 18², 28—29.
- Hrafnadahl í Hrutafirði 202.
- Hrafnagil í Andakýl 174.
- Hrafnagil í Eyjafirði 104, 313, 562—563, 571, 582, 588, 720, 729.
- Hrafnagil í Laxárdal 608.
- Hrafnkelsstaðir á Rosmhvalanesi 42.
- Hrafnsdóttir: Ragna.
- Hrafnseyri í Arnarfirði 43, 392, 534—535.
- Hrafnsson: Auðun, Brandr, Indriði, Jón, Sujólfur, Thomas, Þórarinn.
- Hrafnstaðir í Viðidal 191.
- Hrafntóptir í Rangárþingi 323.
- Hraknessbrunnur undir Jökli 619.
- Hrakstaðir á Barðaströnd 142, 256, 602—604, 605—606. — Hrakstaðaleiti 202.
- hraun 34². — hraunsnef 4.
- Hraun í Dýrafirði 230, 268.
- Hraun í Fljótum 285—286, 698.
- Hraun í Grindavík 608.
- Hraun á Ingjaldssandi 42.
- Hraun á Rangárvöllum 324, 325.
- Hraun á Skaga 285—286.
- Hrauneyjar á Breiðafirði 256.
- Hraunfjall á Skarðsströnd 3, 4.
- Hraunfjörðr í Helgafellssveit 14.
- Hraungerði í Flóa 255.
- Hraunhreppur á Mýrum 44, 46, 133, 259.
- Hraunhöfn í Staðarsveit 58. — Hraunhafnarbakki 612.
- Hraunsás í Borgarfirði 173.
- Hraunsholt á Álptanesi 123.
- Hraunskarð í Helgafellssveit 12.
- Hraunskarð undir Jökli 10.
- Hraunsmúli í Staðarsveit 43—46, 53—54.
- Hraunsnef í Norðrárdal 92.
- Hraun(s)nes á Rosmhvalanesi 124².
- Hreiðarsson: Hrafn.
- Hreiðr í Holtum 323.
- Hreinsson: Þorkell.
- Hreinsstaðir í Norðrárdal 255.
- hreinsunareldr 552.
- Hreppar(nir) í Árnessþingi 82. — Hreppamenn 80.
- Hrepphólar, sjá Hólar í Hrunamannahrepp.
- hreppur 166, 533, 534, 557. — hreppamaðr 533². — hreppstjórnarmaðr 106.
- Hreppur í Andakýl 688.
- hrið 179.
- Hringsdahl í Höfðahverfi 453.
- hringvefnaðr, sjá klæði.
- Hris í Helgafellssveit 32—34, 35.
- Hris milli Ennis og Hósta á Snæfellsnesi 256, 428—429.
- Hris í Reykholtssdal 173.
- Hrisar í Viðidal 199.

- Hrísás hjá Staðarbakka 137.
 Hrísdalur á Bardaströnd 142.
 Hrísey á Róðuvatni 268.
 Hroaðzstaðir, sjá Hróarsstaðir.
 Hróarsholt í Flóa 319.
 Hróarsstaðir í Fújóskadal 120.
 Hróbjartir Alcock enskr kaupmaðr (1478—1483) 170—172, 479—480.
 Hrólfsson: Ásgrímur, Snorri, Steinn.
 Hrólfstaðir í Blönduhlíð 7.
 Hrólfstaðir (nú Hrólfstaðahellir) á Landi 323.
 Hrollaugsson: Gunnar.
 Hrómundr Guðmundsson vestra (1483) 468.
 hross (sbr. eykr) 26, 27, 38, 72, 126, 172, 175, 177, 178, 196, 234, 321, 329², 332, 473, 538, 571², 646, 734. — ungt hross 579. — folald 472. — vetrgamalt 76, 631. — tvævetr 25. — þrevett hross 9, 173, 579². — gamalt hross 579. — fullroskin hross 173, 579², 631. — hundraðshross 29. — hross með fylki 472, 743. — stóðhross 27. — hestar 9, 11, 25, 40, 43, 48, 58, 70, 72, 77, 89², 90⁵, 124, 126, 172, 173², 174, 175, 178, 179, 234, 253, 257, 319, 321, 322, 413, 429, 436, 473, 556, 571², 587, 609², 631, 639, 749. — vetrgamli 76, 234, 631. — á annan vetr 472. — tvævetrir 631. — þrévetrir 329. — fullrosknir 329. — kúgildishest, hundraðshestr 25, 228, 330, 478. — graðr hestr 76, 234, 329. — kaplar 123², 125, 127, 130, 134, 327, 332, 412, 473, 476, 487, 581, 583, 586, 658², 761. — mark á hrossum 571. — hrossabeit, stóðhrossabeit (-ganga, -höfn) 4, 110, 179², 330, 332. Sbr. hestr.
 Hrossabeinsholt (Hroðabeinsholt) í Miklaholtshrepp 317.
 Hrossatunga í Landeyjum 487.
 Hrossholt í Hnappadalssýslu 21, 22, 576.
 Hruni í Hrunamannahreppi 38 —39, 411—412, 475—476, 515, 620, 647, 648. — Hrunamannahreppr 72, 80, 411, 475—476, 515, 620, 647, 648.
 Hrussholt, sjá Hrutsholt.
 Hrutafjörðr 202, 295, 393, 448, 606, 658. — Hrutafjarðará 72, 606, 751. — Hrutafjarðarheiði 173.
 Hrutalækjarflöt í Aðaldal 35.
 Hrutey fyrir Skógarströnd 52.
 Hruteyjar á Breiðafirði 255.
 Hruteyjarströnd á Ströndum 256.
 Hrutsholt í Hnappadalssýslu 11 —12.
 Hrutólui undir Eyjafjöllum 330.
 hryggr (landamerki) 99.
 Hryggr, ey fyrir Skógarströnd 52.
 hræra, sjá ketill.
 húðir 77, 472, 583, 586, 655.
 hugmóðsorð 726.
 huitimiol, sjá hveitimjöl.

- Hull (Hyllenses) á Englandi 64, 480.
- Húnavatnsþing 60, 61, 96, 97, 104, 107, 118, 154, 180, 185, 223, 232, 514, 553, 554, 559, 727, 763, 764.
- Hundadalr í Breiðafjarðardölum 215, 217.
- Hundsmelr, réttarstaða frá Breiðabólstað í Fljótslíð 332.
- Húnraudsson: Guðmundr.
- Hurðarbak í Flóa 320.
- Hurðarbak í Reykholtssdal 738.
- Hurðarbak í Suðrþingeyjarþingi 575.
- hús 57^a, 111, 248, 283, 359^a, 360, 361, 362, 363^a, 484^a, 486, 489, 538, 558^a, 568^a, 630, 643, 685, 731, 742. — hús í göngum 111. — húsbrot, húsabrot 478, 640. — húsamunr (á jörðum) 449. — húslaysi 527.
- Húsbakki í Reykjadal 575.
- Húsafell í Borgarfirði 172.
- húsakynni, húsaskipan: baðstofa á Helgafelli (1453) 53. — á Ingjaldshóli (1480) 311. — á Hólum í Hjaltadal (1486) 565. — búr 449. — dyr 454, 742^a. — dyr á ábótastofu 714. — fjós 111^a. — göng 111. — karldyr 136, 563. — mannhús 111. — Prestabúr (á Hólum 1479) 218. — skáli 449, 659. — skáladyr 516. — rúm í skála 659. — skemma 111, 640. — stofa (í Görðum í Staðarsveit 1365) 18. — stofa á Helgafelli (1399) 36^a. — ábótastofa á Helgafelli (1407—1478) 39, 45, 46, 47, 58, 164, 165. — á Munkaþverá (1478) 162. — á Þingeyrum (1490) 713. — biskupsstofa í Skálholti (1479—1483) 214, 501. — ráðsmannsstofa á Hólum (1476) 69. — stórástofa á Hólum (1480—1490) 303, 569, 649, 725. — stórástofa á Valþjófsstöðum (1485) 538. — studium á Hólum (1477) 122. — úthús, úthýsi 111, 579, 630. — útidyrarhurð 640. Sbr. skrudhús (sjá kirkja).
- Húsavík á Tjörnesi 555.
- Húseyjar fyrir Skógarströnd 52.
- húsbóndi 679, 681^a.
- húsbúnaðr, húsgögn 588, 761. — borð (matborð) 741. — borðbúnaðr 257, 472^a, 588, 761. — borðskálir 77. — diskar, sjá búsgagn. — hægindi 735. — hægindisver 77, 472. — pallklæði 77. — vöndr 78.
- húsgangr 705.
- Hvallátr á Breiðafirði 250, 256.
- hvalr 25. Sbr. kostr. — hvalreki 8, 17, 47, 93, 106, 124, 125^a, 126, 173^a, 174^a, 178, 186^a, 334, 382, 447, 516^a, 545, 608, 609^a. — hvalskipti 94. — hvalskurðr 516^a. Sbr. hlasshvalr.
- Hvalrauf á Snæfellsnesi 619.
- Hvalsker á Patreksfirði 229.
- Hvalsnes á Rosmhvalanesi 258, 637.
- Hvammr á Árskógarströnd 571.
- Hvammr á Barðaströnd 296, 432—433, 706.
- Hvammr undir Eyjafjöllum 329.
- Hvammr í Fljótum 541.
- Hvammr í Hvanumssveit 114^a

- 115, 132 (opt), 160, 228, 260, 433, 434, 525, 531—532. — Hvammssveit 53, 161, 229, 260, 295, 296, 434, 525, 532, 746.
- Hvammr í Laxárdal í Skaga-fjarðarsýslu 651.
- Hvammr í Norðrárdal 92.
- Hvammr í Rangárþingi 325.
- Hvammisdalr í Saurbæ 394.
- Hvanndalr í Náttfaravíkum 8.
- Hvanneyri í Andakýl 173, 588, 688.
- Hvarf í Viðidal 199, 543—544.
- Hvassafell í Eyjafirði 241, 356, 385, 640—641.
- hveitimjöl 77.
- Hvesta í Arnarfirði 142.
- Hvilft í Önuðarfirði 154—155, 509—510.
- Hvítá í Borgarfirði 268, 299, 587, 647, 675, 724, 751.
- Hvítadalr hvortveggja í Saurbæ 296.
- Hvítahlíð í Bitru 202—203.
- Hvítárþakki í Borgarfirði 603, 605.
- Hvítársíða(n) í Mýrasýslu 752.
- hvítasunna, hvítasunnudagr 30, 46, 73, 197, 200, 202, 369, 370, 373, 437, 508, 514², 540, 568, 598, 599, 656, 734, 749, 760. — hvítasunnuvika 204, 658, 750. — hvít-drottinsdagr 620.
- Hvítfeld, Arild, saguaritari 473.
- Hvoldalr í Dalasýslu 416—417.
- Hvolhreppr(inn) í Rangárþingi 414, 487.
- Hvoll neðri í Rangárþingi 327.
- Hvoll í Saurbæ 296.
- Hvoll, sjá Stórolfshvoll.
- Hvoll í Vestrhópi 599—600.
- Hyllenses, sjá Hull.
- hylming 680, 681.
- hýsing 704².
- hægindi, sjá húsbúnaðr.
- Hægindi í Reykholtisdal 173.
- Hæll í Gnúpverjahrepp 411—412.
- Hæringsdalr í Svarfaðardal 120—121.
- Höfðahverfi(ð) í Þingeyjarþingi 92, 113, 121, 133, 136, 148—150, 151—152, 253, 343, 479, 498, 510, 549—550, 552, 614, 615—616, 639—740.
- Höfðaskógr í Þórsmörk 330.
- höfði 99.
- Höfði = Búlandshöfði á Snæfellsnesi 44, 48, 49, 278, 428, 429.
- Höfði í Dýrafirði 154—155.
- Höfði í Eyrarsveit 256.
- Höfði í Höfðahverfi 302.
- Höfði á Völlum (Höfðamerki) 99².
- höfðingjar 459², 462.
- höfn (sauða) 179.
- höfn (portus) 704².
- Höfn í Borgarfirði 176².
- Höfn í Hvammssveit 52, 53.
- höfuðból, höfuðgarðr 201², 358, 359, 361, 362, 363, 364, 422.
- höfuðengill 105, 199.
- höfuðhöggssár 543.
- höfuðkirkja (á Hólum) 129.
- höfuðsmaðr 150, 213, 292, 440, 441, 445, 447, 455, 474, 645, 663², 664, 665, 666.

- 668^a, 670^a, 671, 672, 673, 674, 703, 717, 719, 754. —
höfuðsmaðr kongsgarðs 347,
395. — höfuðsmenska 719.
höfuðskrifari postullegs sætis
591.
höfuðsynd: sjö höfuðsyndir 239.
Högnamýri undir Jökli 28.
Högnason: Bárðr, Brandr(?),
Haldór.
Höllustaðir í Reykhólasveit 472.
höndlan, sjá verzlau.
Hörgárdalur í Vaðlabingi 62, 168
— 169, 170, 179, 183, 184 —
185, 225, 297, 298, 353,
385, 548, 600, 700—701,
741.
Höskuldr Árnason, Runólfsson-
ar, bóndi á Hnappsstöðum og
í Gnúpufelli, lögréttumaðr
(1479—1491) 189, 277, 365,
510, 527—528, 569, 582,
600, 700, 735—737, 752,
754.
Höskuldr Einarsson lögréttumaðr
(1480—1491) 275, 277, 377,
754.
Höskuldr Sigurðsson í Þingeyj-
þingi (1491) 760.
Höskuldr Teitsson nyrðra (1480)
300.
Höskuldsdóttir: Þorgerðr.
Höskuldsey á Breiðafirði 6.
Höskuldsson: Árni, Hálfðan,
Hallsteinn, Jón, Runólfr.
Höskuldsstaðir í Laxárdal 166,
451—452, 692.
Iðrihólmr, sjá Innrihólmr.
iferð í fjöru 417.
Illakelda í Fnjóskadal 502—504.
Illikýll í Blönduhlíð 7.
illskiptafundur 253.
Illugason: Helgi, Magnús, Ormr,
Sighvatr, Thomas, Þorsteinn.
Illugastaðir á Barðaströnd 255.
Illugastaðir í Fnjóskadal 168—
169, 222, 302, 526, 581.
Illugastaðir í Skagafirði 608.
Illugastaðir á Vatnsnesi 308,
448—449.
Illugi Björgólfsson ráðsmaðr á
á Reynistað (1448) 286.
Illugi Haldórsson vestra og
nyrðra (1481—1486) 368, 436,
438, 544, 557.
Illugi Helgason nyrðra (1479)
231.
Illugi Ketilsson prestur á Snæ-
fellsnesi (1365) 22.
Illugi Þorgilsson nyrðra (1481
—1490) 411, 684.
imbrudagar 410, 424, 465. —
imbruvika 122, 494, 706.
Ími Þorsteinsson í Skaptafells-
þingi (1490) 697.
imprisonamentum 171, 480.
Indriðadóttir: Guðfinna.
Indriðason: Guðmundr, Ólafur.
Indriðastaðir í Skorradal 174.
Indriði Árnason, Höskuldssonar
(1484—1488) 527, 528.
Indriði Arngeirsson (líklega
bróðir Haldórs) prestur á Snæ-
fellsnesi (1391) 31.
Indriði Arnórsson eystra (1485)
535.
Indriði Hrafnsson í Hornafirði
(1480) 304.
Indriði Jónsson vestra (1479)
202.

- Indriði Sveinsson í Björgvin (1481) 347.
- Indriði Úlfsson nyrðra (1479) 195—196.
- Inga kona Gyrðs bónda Þorvarðssonar (1364—1367) 17—19, 23—24.
- Ingbjörg Eiríksdóttir, kona Orms Jónssonar (1481) 418—420.
- Ingbjörg Eyjólfsdóttir mókolls Magnússonar, kona Gísla Filippussonar (1479—1487) 166, 229, 604—606.
- Ingbjörg Ingimundardóttir, kona Lopts Jónssonar (1488) 612—614.
- Ingbjörg Klemensdóttir, kona Jóns Sveinssonar (1481) 342—343.
- Ingbjörg Lambkárardóttir, 2.
- Ingbjörg Ormsdóttir, kona Þorvarðs Bjarnasonar (1489) 648—649.
- Ingbjörg Sigurðardóttir, Björnssonar, frá Svalbarði (1483) 476—477.
- Ingbjörg Snæbjarnardóttir nyrðra (1481) 371.
- Ingbjörg Þorvaldsdóttir búlands, Jónssonar, kona Benedíkts Magnússonar (1482) 449—460.
- Ingbjörg Þorvarðsdóttir, Loptssonar, kona Páls Brandssonar (á lífi 1488) 437, 641.
- Ingimundardóttir: Ingbjörg.
- Ingimundarson: Kolbeinn, Ólafr, Steinólfr, Styrr, Þorbjörn, Þórðr.
- Ingimundur Finnsson, Péturssonar, lögréttumaðr á Signýjarstöðum í Reykholtssdal (1478—1491) 139—141, 212, 272, 279, 282, 287, 299, 517, 521, 523, 723—725, 754.
- Ingimundur Gunnarsson í Rangárþingi (1481) 414.
- Ingimundur Haldórsson í Suðrþingeyjarþingi (1479) 222.
- Ingimundur Jónsson sýslumaðr í Dölum (1476—1480; veginn 1480) 84, 134, 271—272.
- Ingimundur Ketilsson í Skaptafellshæpingi (1490) 697.
- Ingimundur Ólafsson nyrðra (1483) 502, 503.
- Ingimundur Snorrason í Mýrasýslu (1431) 46.
- Ingjaldshóll undir Jökli 9—10, 20—22, 131—132, 146—147, 150—151, 311.
- Ingjaldsson: Helgi, Þórðr.
- Ingjaldssandr í Ísafjarðarsýslu 42, 43, 510.
- Ingólfr vestra (1362) 15.
- Ingólfsfjörðr á Ströndum 256.
- Ingunnarstaðir í Geiradal 142, 256.
- Ingvildr Ásgautsdóttir á Melum í Melasveit (um 1490) 733.
- Ingvildr Helgadóttir, Guðnasonar, fylgikona Þorleifs hirðstjóra Björnssonar (1477—1491) 102—103, 150—151, 162—163, 169 (opt), 211, 265—266, 291, 294, 416, 470, 472, 517, 522—523, 598—599, 691—693, 706—708, 722—723, 767.
- innlás (fyrir kirkju) 178.
- Innocencius páfi hinn IV. 465.
- Innocencius páfi hinn VIII. (1484—1492) 419, 592.
- Innrafell á Ströndum 173.

Innrahraun (Innarahraun) í	568, 569, 574, 577, 581,
Reykhólasveit 610.	582, 586, 588 ² , 589, 590,
Innríhólmur á Akranesi (Íðri- hólmur) 178.	591, 598, 602, 604, 605,
innsigli 7, 68, 70, 71, 73, 84,	611, 612, 614, 621, 622,
85 ² , 86, 87, 88, 89, 90, 91,	624, 625, 626 ² , 627 ² , 631,
93, 94, 95, 98, 100, 107 ² ,	632, 633, 634, 635 ² , 637,
108, 112, 115, 117—118,	638, 639, 640, 643, 644,
119, 120—122, 127, 129,	645, 648, 649, 650, 651,
131, 132, 133, 137, 143,	652, 653, 654 ² , 655, 656,
144, 146, 148, 149, 150,	658, 659, 675, 676, 678,
151, 154, 155, 156, 158,	682 ² , 683, 684, 685, 687,
159, 161, 162, 165, 166,	690, 691, 693, 696, 697,
168, 169, 170, 179, 180,	699, 709, 710, 711, 712,
183, 189 ² , 190, 193, 195,	713, 714, 720, 725, 727,
199, 202, 204 ² , 207, 209,	729, 735, 738 ² , 739, 743,
212, 213, 215 ² , 217, 221,	744, 746, 747, 749 ² , 750,
222, 223, 224, 228, 229,	758, 769, 763, 764. — inn- siglaþvengir 116, 229, 258,
231 ² , 232, 253, 258 ² , 260,	301, 449, 711, 712.
261, 262, 263, 266, 285,	innstæða 226, 256, 472, 557,
286, 287, 288, 289, 292,	570, 587 ² , 600, 617 ² , 631. —
295, 299, 302, 304, 305,	innstæða jarða 143, 371, 430.
307, 308, 309, 335, 337,	— innstæða kirkju 38, 109,
339, 340, 341, 343, 349,	134, 205, 259, 336.
353, 354, 355, 367, 369,	inntektir 133.
371, 373, 379, 381, 387,	insignia 635.
389, 391, 393, 394, 397,	institutio 397.
399, 402, 404 ² , 409 ² , 410,	invencio sanctæ crucis 190, 355.
414, 415, 416, 417 ² , 422,	— invencio sancti Olavi
423, 424, 427, 430, 436,	martyris 634.
444 ² , 445, 446, 447, 448,	Írland 480. — írskr kross 333.
449, 450, 451, 452, 456,	Ísafjörðir í Ísafjarðarsýslu 56,
483, 485, 487, 488, 490,	132, 192, 368, 511, 514,
491, 492, 495, 496, 499,	506, 768. — Ísafjarðarsýsla
502, 503, 507, 508, 509,	679.
510, 512, 517, 518, 520,	isganga 109.
521 ² , 523 ² , 524 ² , 525 ² , 526,	iskyld 323, 631.
528, 534, 535, 537, 539,	Ísland (Islandia, Íslendingar, ís- lenzk verzlán, íslenzkir munir)
540, 541, 543, 546, 547,	4—6, 22, 41, 62—67, 88,
551, 555, 556, 557, 558,	128, 139 ² , 143 ² , 150, 157,
560 ² , 562, 564, 565, 566 ² , 567,	

- 170, 171, 196, 197, 200, Jakob Jónsson í Björgvin (1481)
211, 212, 218, 236, 237, 347.
248, 249, 252, 262, 271, Jakob junkr af Oldenborg (fyrir
273, 275, 276, 277, 281, 1487) 594—596.
288, 287, 289, 815, 818, Jakob postuli, Jakobsmessa, Ja-
348, 350, 351, 357—365, kobsvaka (— vigilia) 8, 57,
390, 391, 396, 397, 398, 70, 132, 186, 351—352, 353,
399—400, 401—402, 408, 391, 392, 445², 446, 449,
404, 407, 414, 437, 438, 452, 481, 497, 539, 653,
447, 450, 457, 470, 473, 654, 696, 711—712.
474, 479, 480, 496, 497, Jakobsson: Þorvaldr.
506, 507, 513, 517, 518, Januarius 39.
524, 545, 569, 594—596, Jarðfallalækr undir Jökli 10.
601, 615, 631, 335, 645, jarðkerald, sjá básgagn.
663—664, 689, 699, 702, jarðkross, jarðarkross 175, 503,
708, 706, 718, 719, 754, 504.
755. — íslenzk lög 6. — ís- jarðvarp(an) 700, 701².
lenzkir lögmennt og lénsmenn Járreiðr Þórðardóttir kona Jóns
754. Aunssonar, prófentukona á
Ísleifr Brandsson nyrðra (1311) Helgafelli (1407) 39.
7. jarfat, sjá járnfat.
Ísleifsson: Einar, Hallr, Helgi, Jarkarlækr í Borgarfirði 175.
Oddr. jarl 6.
Ísleiksson: Gunnsteinn. Jarlastaðir í Bárðardal 427—428.
ítak, ítök, ítaka 4², 29, 32, 98, járn (fjöturr) 251, 441².
109, 186², 367, 416, 427, járn 28. — hundrað járn 272.
443. — ítakalaust 29, 48, 175, — járnfat, sjá básgagn. —
394. járnhattr, sjá hertygi. — járn-
ítala 222, 555, 575, 641, 651, smíði 684. Sjá ásmundr, sbr.
698, 749. málmr.
Ívar Þórðarson, Flosasonar, Járngerðarstaðir í Grindavík
krókr (d. 1889) 37², 38. 125².
Ívar Þorgrímsson nyrðra (1491) játari (guðs; confessor) 106.
738. Játvarðr, sjá Edvard.
Ívarsson: Eiríkr, Guðmundr, Jerusalem: Lætare Jerusalem 33.
Gyrðr, Haflíði, Magnús, Sig- jmbrevika, sjá imbrevika.
mundr, Sigurðr, Vigfús. Jóhannes 635. Sjá Hans kon-
ungr.
Jafnaðarskipti 437. Johannes ante portam latinam,
Jakob Davíðsson bróðir (1480) sjá Jón postuli.
262.

- Johannes baptista, sjá Jón skirari.
- Johannes Bergensis, sjá Hans Teiste.
- Johannes Beronis, sjá Jón Björnsson.
- Johannes Beverlacensis 190, 511, 618.
- Johannes episcopus (Holensis) et confessor, sjá Jón Ögmundsson.
- Johannes Elerdes de Islandia (1507) 768.
- Jóhannes Koðrannson prestur syðra (1420) 314.
- Johannes Mönick Hansakaupmaður (1476) 62—65.
- Johannes postuli, sjá Jón postuli.
- Johannes (Hans) Røremberg kaupmaður (1476) 64, 65—67.
- Johannes smör, sjá Jón smjör.
- Jól 128, 234, 634. — jóladagr seinni, annar dagr jóla 48, 94. — sjötti dagr jóla 458. — átti 127, 538. — níundi dagr jóla 95, 612. — þrettándi dagr jóla 13, 95, 96, 187, 421, 422, 468, 556, 588. — jólafasta 122, 326^a, 333, 373, 417, 454, 465. — jólavika 211.
- Jón ábóti á Munkaþverá (1489—1491) 684—685, 720, 748.
- Jón Andræsson í Harðangri (1482) 457.
- Jón Andræsson í Húnavatnsþingi (1488) 644.
- Jón Andræsson í Þingeyjarþingi (1489—1503) 683.
- Jón Arason lögréttumaður (1483) 470.
- Jón Arason ábóti í Viðey (1490) 705.
- Jón Arason biskup á Hólum (d. 1550) 315, 316.
- Jón Árnason nyrðra (1480—1492) 307, 738, 759.
- Jón Árnason eystra (1480—1482) 304, 424.
- Jón Árnason biskup í Skálholti (d. 1743) 442.
- Jón Árnason bókavörðr (d. 1888) 80, 81.
- Jón Arngrímsson lögréttumaður í Þingeyjarþingi (1485—1491) 547, 600, 614, 657, 706, 754.
- Jón Ásgautsson, Jónssonar, vestra (1488) 642.
- Jón Ásgeirsson, Árnasonar, sýslumaður (d. 1478) 52—53, 132.
- Jón Ásgrímsson nyrðra (1481) 384, 386.
- Jón Ásgrímsson lögréttumaður (1491) 752.
- Jón Ásmundsson vestra (1476—1486) 88, 114, 207, 296, 446, 468, 470, 491, 557.
- Jón Auðunarson (Önundarson) á Snæfellsnesi (1453) 53.
- Jón Aunsson prófentumaður á Helgafelli (1407) 39—40.
- Jón Benediktsson sýslumaður í Randuskriðu (d. 1. Maí 1776) 8, 574.
- Jón Bergsveinsson nyrðra (1311) 7.
- Jón biskup á Hólum (1414—1415) 316.
- Jón Bjarnason nyrðra (fyrir 1476) 94.

- Jón Bjarnason 533, sjá Þormóðr Björnsson.
- Jón Bjarnason vestra (1479) 230.
- Jón Björnsson, Þorleifssonar, danr, á Eyri í Arnarfirði (1479—1489) 197, 200, 226, 248, 249—252, 279, 282, 392, 469, 471, 534—535, 679—682.
- Jón Björnsson í Húnavatnshöfði (1482) 456.
- Jón Björnsson í Dalasýslu (1482) 451.
- Jón Björnsson í Eyjafirði (1487) 599.
- Jón Björnsson riddari norrænn (1481) 395, 397, 402.
- Jón Björnsson á Holtastöðum (d. 1613) 198, 200.
- Jón Broddason prestur í Miklabæ í Blönduhlíð, officialis nyrðra (1474—1489) 60, 68—69, 70—71, 76—79, 89—90, 96—97, 99—100, 193, 205, 220, 237, 336—337, 355, 369, 379, 389, 483, 488, 499, 649.
- Jón Broddason eystra (1482) 424.
- Jón bupp, hestastrákr Miklabæjarmanna (1476—1479) 69, 233.
- Jón Böðvarsson vestra (1479) 197, 200, 769.
- Jón de Bel(g)sdal (Jón í Belgsdal) á 18. öld 237.
- Jón Egd (1490) 725—727.
- Jón Eggertsson í Suðrþingeyjarþingi (1740) 8.
- Jón Egilsson á Snæfellsnesi (1467) 58.
- Jón Egilsson í Ísafirði (1484) 511.
- Jón Einarsson nyrðra, Miklabæjarmaðr (1476—1479) 69, 76, 233.
- Jón Einarsson vestra (1478) 165.
- Jón Einarsson prestur eystra (1490) 715.
- Jón Einarsson bróðir Magnúsar prests (1478) 129.
- Jón Eiríksson skalli biskup á Hólum (d. 1390) 104, 316.
- Jón Eiríksson vestra (1482) 425.
- Jón Eiríksson nyrðra (1482—1489) 448, 657.
- Jón Erlingsson lögréttumaðr uodir Múla á Skálmarnesi (1478—1451) 138—139, 600, 706, 728, 767.
- Jón Espólin sýslumaðr (d. 1836) 591.
- Jón Eyjólfsson eystra (1485) 538.
- Jón Finnbogason, Jónssonar, bóndi í Hafrafellstungu (1484—1491) 507—508, 614, 727—728, 760—762.
- Jón Finnbogason, Jónssonar, djákni (1491) 760.
- Jón Finnsson í Flatey (um 1644) 235.
- Jón frá Efrahvoli (á 14. öld) 327.
- Jón Fúason vestra (1481) 370.
- Jón Gamlason ábóti á Þingeyrum (1440—1488) 107, 115—117, 154, 180, 184, 205, 220, 292, 295, 764.
- Jón Geirmundsson („Guðmundsson“) í Borgarfirði (1490) 723.

- Jón Gellisson í Árnessþingi (1481—1488) 411, 620.
- Jón Gilsson í Reykholtsdal (um 1400 og síðar) 173.
- Jón Gíslason bóndi í Þrándarholti (um 1480) 321^a.
- Jón Gíslason í Borgarfirði (1480) 299.
- Jón Gíslason nyrðra (1480) 307.
- Jón Gíslason prestur vestra (1479—1482) 230, 267—268, 442.
- Jón Gíslason prestur nyrðra (1485—1489) 547, 677.
- Jón Gizurarson á Núpi (d. 1648) 635.
- Jón Gottskálkason prestur nyrðra (1506, í falsbréfi) 8.
- Jón Grímsson í Aðaldal (1397) 34—35.
- Jón Grímsson, faðir Sigmundar nyrðra (d. fyrir 1478) 168—179.
- Jón Grímsson eystra (1663) 539.
- Jón Guðmundsson á Snæfellsnesi (1362) 16.
- Jón Guðmundsson nyrðra (1477—1489) 101, 109, 112, 341, 343, 660.
- Jón Guðmundsson í Dölum vestri (1479) 197.
- Jón Guðmundsson prestur á Stað í Hrutafirði (1479—1484) 205, 525.
- Jón Guðmundsson á Barðaströnd (1482) 431—432.
- Jón Guðmundsson syðra (1484—1487) 513, 589.
- Jón Guðmundsson lærði (d. 1651) 418.
- Jón Gunnarsson nyrðra (1486) 569.
- Jón Gunnlaugsson nyrðra (1480) 307.
- Jón Hafliðason í Skagafirði (1477) 111.
- Jón Hafliðason prestur í Húnavatnsþingi (1472—1488) 449, 644.
- Jón Hákonarson, Árnasonar, á Vatnshorni (d. 1748) 271, 272, 388, 582, 606, 752.
- Jón Haldórsson prestur á Snæfellsnesi (1364—1365) 13, 18^a, 20, 22, 23—24, 29.
- Jón Haldórsson á Snæfellsnesi (1399) 36.
- Jón Haldórsson prestur í Tröllatungu og á Stað í Steingrímsfirði (1476—1491) 75, 558, 579, 580, 746, 757.
- Jón Haldórsson prófastr í Hitardal (d. 1736) 41—42, 138, 156, 224, 226, 283, 284, 268, 269, 279, 336, 353, 376, 392, 404, 428, 410, 619, 660, 671, 767.
- Jón Hálfðanarson nyrðra (1490) 700.
- Jón Hallgrímsson í Mýrasýslu (1477) 114—115.
- Jón Hallgrímsson í Húnavatnsþingi (1479) 449.
- Jón Hallsson nyrðra (1486) 573.
- Jón Hallvarðsson á Viðidalsá (1488) 642—643.
- Jón Helgason prestur nyrðra (1480—1491) 285, 303, 381, 390, 488, 621, 623, 624, 677, 725, 740, 744.
- Jón Helgason syðra (1487) 609.
- Jón Helgason docent 236.
- Jón Hrafnsson lögréttumaðr

- (1477—1491) 212, 282, 377, 706, 723, 752, 754.
- Jón Höskuldsson vestra (1487) 608.
- Jón Jónsson í Máfahlíð, umboðsmaðr Helgafellsklaustrs (1453—1490) 53, 57, 58, 613, 619, 714.
- Jón Jónsson í Barðastrandar-sýslu (1464—1490) 55, 468, 710.¹⁾
- Jón prestur í Eyjafirði (1474—1489) 60, 221, 374—375, 623, 624, 649.
- Jón Jónsson (smásveinn) prestur á Stað á Reykjanesi og prófastr millum Geirhólms og Langaness (1475—1484) 75, 511, 514.
- Jón Jónsson Miklabæjarmaðr (1476) 69. Sbr. Jón Jónsson Íslendingr.
- Jón Jónsson í Austfjörðum (1477) 119.
- Jón Jónsson, Sæmundarsonar, eystra (1479—1485) 189—190, 535.²⁾
- Jón Jónsson, Jónssonar, Sæmundarsonar, eystra (1479) 189—190.
- Jón Jónsson syðra (1480—1487) 290, 589.
- Jón Jónsson nyrðra (1481—1489) 353, 479, 551, 555, 574, 651.³⁾
- Jón Jónsson, Þorlákssonar, og Solveigar Björnsdóttur, Íslendingr í Sauðlauksdal (1488—1487) 501—502, 607.
- Jón Jónsson murta (Jón Murta-son) í Ísafjarðarsýslu (1487) 588—589.
- Jón Jónsson í Ísafjarðarsýslu (1487—1491) 588, 679, 767.
- Jón Jónsson hringalin formaðr í Vestmannaeyjum (1491) 757—758.
- Jón Jónsson prestur syðra (1491) 765.
- Jón Jónsson lögmaðr (d. 1606) 1, 40, 315, 622.
- Jón Jónsson í Borgarfirði (1666) 298.
- Jón Jónsson (1701) 560.
- Jón Jússason ráðsmaðr í Miklabæ í Blönduhlíð (1476) 76².
- Jón Ketilsson (hirðstjóra Þorlákssonar; 1364—1365; d. c. 1368) 18.
- Jón Ketilsson (1416) 597.
- Jón Ketilsson vestra (1481—1485) 381, 544.
- Jón Ketilsson prestur í Hjarðarholti í Dölum (d. 1804) 205.
- Jón Kolbeinsson nyrðra (1489) 657.
- Jón Kollason, Magnússonar, prestur nyrðra (1487—1488) 597, 601, 621, 627, 635, 637.
- Jón Krabbi („Kranbi“), sjá Jón Stepháunsson Krabbe.
- Jón Magnússon (um 1389) 37², 38.
- Jón Magnússon prestur á Snæfellsnesi (1390) 31.
- Jón Magnússon í Þingeyjarþingi (1477) 101—102.

¹⁾ Getr alt verið einn maðr.

²⁾ Getr alt átt við sama mann.

³⁾ Getr alt átt við sama mann.

- Jón Magnússon bróðir á Munkaþverá (1481—1484) 161, 526.
- Jón Magnússon (frá Krossi í Landeyjum, Jónssonar) á Núpi í Gnúpverjahrepp (1481) 414.
- Jón Magnússon vestra (um 1484) 523.
- Jón Magnússon nyrðra og vestra (1487) 606.
- Jón Magnússon prestur eystra (1488) 638.
- Jón Magnússon í Borgarfirði (1490) 695.
- Jón Magnússon í Skagafirði (1490) 691, 693.
- Jón Magnússon (1701) 560.
- Jón Magnússon bróðir Árna (d. 1738) 75, 98, 102, 103, 111, 113, 134, 135, 145, 160, 162, 167, 184, 192, 196, 200, 217, 258, 294, 296, 351, 449, 545, 598, 641, 657, 706, 722, 760.
- Jón Magnússon landritari 138, 155, 223, 226, 279, 663, 767.
- Jón Markússon í Eyjafirði (1483) 502—503.
- Jón Markússon í Húnavatnspingi (veginn 1491) 763.
- Jón Marteinsson nyrðra (1477—1478) 113.
- Jón Marteinsson prestur vestra (1479—1486) 202, 229, 557, 567.
- Jón murti vestra (fyrir 1487) 588.
- Jón Narfason (Pétrssonar; 1465) 56.
- Jón Nikulásson vestra (1481) 392.
- Jón Oddsson í Þingeyjarþingi (1477—1484) 121, 508.
- Jón Oddsson, Pétrssonar, glókkollr (1479—1488) 196, 200, 228, 600, 642.
- Jón Oddsson í Þverárþingi (1490) 723.
- Jón Ólafsson prestur í Hólum í Hrunamannahrepp (1475—1480) 314, 453, 620, 648.
- Jón Ólafsson prestur nyrðra (í Höfða; 1487—1491) 113, 118, 152, 253, 479, 483, 747.
- Jón Ólafsson vestra (1479) 229.
- Jón Ólafsson prófentumaðr á Skriðuklaustri (1485) 538—539.
- Jón Ólafsson í Húnavatnspingi (1486) 563.
- Jón Ólafsson prestur á Lambavatni (d. 1704) 235.
- Jón Ólafsson frá Grunnavík (Grunnavíkr-Jón; d. 1779) 458, 574.
- Jón Ólason, Bjarnasonar, bróðir Bjarna, á Ærlæk (1481—1482) 391.
- Jón Ormsson (langr, Snorrasonar) síðast prestur í Hjarðarholti í Dölum (d. 1410) 26.
- Jón Ormsson í Höfðahverfi (1477) 121.
- Jón Ormsson prestur nyrðra (1488—1491) 634, 713, 735, 740, 744, 750, 751.
- Jón Pálsson ábóti á Helgafelli (1465—1467) 57, 58.
- Jón Pálsson Maríuskáld prestur

- á Grenjaðarstað (d. 1471) 314, 702.
- Jón Pálsson djákn og prestur nyrðra (1476—1492) 70, 100, 508, 720, 729.
- Jón Pétursson vestra (1488) 470.
- Jón Pálsson prestur í Tröllatungu (c. 1500) 579.
- Jón Pétursson prestur í Eyjafirði (1477—1487) 121, 168—170, 583, 584.
- Jón Pétursson vestra (1479) 207.
- Jón Pétursson háyfirðómari (d. 1896) 6, 7^a, 9^a, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31^a, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40^a, 44, 45, 46^a, 47, 48, 49, 50, 51^a, 53, 54^a, 55, 56, 57, 58, 138, 164^a, 228, 254, 275, 277, 288, 306, 311, 347—348, 350, 370, 412, 425, 426, 435, 449, 515, 560, 576, 593, 612, 618, 619, 652, 694, 728, 730.
- Jón postuli (Johannes apostolus) 16, 105, 125, 178, 333, 423, 434, 505, 599, 630. — Johannes ante portam latinam 133, 192.
- Jón Runólfsson í Eyjafirði (1490) 700.
- Jón Runólfsson í Skaptárþingi (á 17. öld) 697.
- Jón Sigfússon prófentumaðr á Munkaþverá (1485—1490) 551, 614, 639, 684—685.
- Jón Sigmundsson Miklabæjarmaðr (1476—1479) 69, 233.
- Jón Sigmundsson (Solveigarson), Steindórssonar, Miklabæjarmaðr, kongs umboðsmaðr í Vaðlaþingi (1481), síðarlögmaðr (1476—1491) 69, 144—145, 183—184, 187—188, 190—191, 199, 201, 214, 233, 339, 365—366,¹⁾ 411, 542—543, 550—551, 552—554, 563—564, 614—617, 639—640, 644—645, 652, 654—655, 762—764.
- Jón Sigmundsson prestur í Odda (um á lífi 1464) 215.
- Jón Sigurðsson í Hnappadalssýslu (um 1397) 33.
- Jón Sigurðsson biskup í Skálholti (1343—1348) 324.
- Jón Sigurðsson vestra (1464) 55.
- Jón Sigurðsson (priors Jónssonar, bróðir Ara; 1476) 93.
- Jón Sigurðsson nyrðra (1477—1481) 113, 365.
- Jón Sigurðsson bróðir á Dingeyrum (1477—1478) 116.
- Jón Sigurðsson lögréttumaðr (1479—1480) 212, 275, 277.
- Jón Sigurðsson í Mýrasýslu (1480—1486) 259, 557.
- Jón Sigurðsson faðir Gísla á Marðarnúpi (1491) 763, 764.
- Jón Sigurðsson lögmaðr á Reynistað (d. 1636) 6, 9^a, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31^a, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40^a, 44, 45, 46^a, 47, 48, 49, 50, 51^a, 53, 54^a, 55, 56, 57, 58, 138, 164^a, 208, 254, 275, 277, 288, 306, 316, 321, 347—348,

¹⁾ Gæti þó, ef til vill, átt við Jón á Vindheimum.

- 350, 370, 412, 425, 426, Jón Stephánsson vestra (1480)
435, 523, 572, 576, 593, 288.
612, 618, 619, 552, 693, Jón Stephánsson Krabbe
728, 730, 762. („Kranbí“^a) biskup í Skálholti
(1463—1465) 74, 86, 270, 314,
528, 530, 531.
- Jón Sigurðsson skjalavörðr (d.
1879) 5, 27, 48, 179, 281,
332, 736.
- Jón skirari (Johannes baptista)
16, 28, 47, 48, 49, 60, 105,
129, 203, 209, 320, 328,
330, 332, 333, 491, 492,
511, 525, 541, 561,
602, 626, 752. — Jónsmessa
(Jónsdagr) 7, 24, 27, 75, 79,
81, 83, 137, 138, 208, 209,
229, 266, 267, 268, 366,
374, 476, 491, 492², 541,
561, 562, 594, 627, 660,
702, 744.
- Jón smjör riddari í Björgvin
(1476—1484) 65, 66, 138,
347, 395, 397, 402, 440—
441, 445, 521.
- Jón Snorrason nyrðra og vestra
(1478—1480) 145, 184, 190,
192, 202, 307.
- Jón Snorrason prestur í Gaul-
verjabæ (1481—1489) 388,
440—441, 481, 520—521,
675—676.
- Jón Sólmundarson á Snæfells-
nesi (1858) 11.
- Jón Solveigarson, sjá Jón Sig-
mundsson.
- Jón Steindórsson á Knerri (c.
1660) 275, 317, 425, 593,
619.
- Jón Stephánsson í Tungu á
Vatnsnesi (um 1460) 554.
- Jón Stephánsson nyrðra (1477)
100.
- Jón Svarthöfðason í Hrutafirði
(1487) 606.
- Jón Sveinsson vestra (1479—
1488) 197, 296, 342—343,
642.
- Jón Sæmundsson eystra (1479)
189—190.
- Jón Thomasson nyrðra (1479—
1488) 180, 639.
- Jón Thomasson eystra (1485—
1487) 535, 590.
- Jón Thomasson syðra (1488—
1492) 632, 687.
- Jón tjaldr faðir Björns (fyrir
1477) 96—97, 99—100.
- Jón sonr Valgerðar Gizurar dótt-
ur (1481) 343.
- Jón Vermundsson nyrðra (1478
—1482) 135, 367.
- Jón Vigfússon biskup á Hólum
(d. 1690) 316.
- Jón Vilhjálmsson biskup á Hól-
um (1429—1434) 316.
- Jón Vilhjálmsson prestur syðra
(1482) 454.
- Jón pístill (d. fyrir 1481) 349,
416, 417, 422—423, 444.
- Jón Þóraddason prestur eystra
(1479) 181.
- Jón Þórarinsson vestra (1484—
1490) 519, 700, 709, 710,
722.
- Jón Þórarinsson í Skagafirði
(1485) 556.

- Jón Þorbergsson nyrðra (1479) 233.
- Jón Þorbjarnarson nyrðra (1486—1487) 582.
- Jón Þórðarson sýslumaðr í Heganessþingi og prófentumaðr á Hólum (1476—1491) 69, 89—90, 122, 143, 145, 180, 217, 225, 232, 286, 339, 345, 369, 385, 386, 512, 643—644, 652, 654—656, 696, 711, 712, 738.
- Jón Þórðarson bóndi á Sveðjustöðum (1478) 137.
- Jón Þórðarson vestra (1484—1490) 523, 695.
- Jón Þórðarson í Strandasýslu (1486) 578.
- Jón Þórðarson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1491—1518) 768.
- Jón Þorgeirsson (Þorgautsson) í Ísafjarðarsýslu (1489) 679.
- Jón Þorgeirsson í Skagafirði (1490) 691, 693, 722.
- Jón Þorgilsson prestur í Þingeyjarþingi (1476—1489) 70, 303, 336, 338, 657.
- Jón Þorgilsson í Borgarfirði (1490) 723.
- Jón Þorkelsson ábóti á Helgafelli (1453) 53—54.
- Jón Þorkelsson, Guðbjartssonar (1477) 108—110, 112—113.
- Jón Þorkelsson í Reykholtssdal (1478) 174.
- Jón Þorkelsson vestra (1483) 470.
- Jón Þorkelsson prestur nyrðra (1488—1490) 621, 625, 626², 628, 643, 650, 652, 720.
- Jón Þorkelsson Víðalín biskup í Skálholti (d. 1730) 440.
- Jón Þorláksson, Pálssonar, eldri, skrifari á Skarði (1473 og síðar) 448.
- Jón Þorláksson, Pálssonar, yngri, friðill Solveigar Björnsdóttur (1484) 418—419, 511—512, 514.
- Jón Þorláksson nyrðra (1488) 641.
- Jón Þorleifsson vestra (1479) 197, 200.
- Jón Þorsteinsson prestur nyrðra (1476—1491) 93, 96, 205, 735.
- Jón Þorsteinsson lögréttumaðr (1478—1480) 139, 271, 277, 282.
- Jón Þorsteinsson nyrðra (1478—1480) 127, 147—148, 149, 297, 303, 309.
- Jón Þorsteinsson vestra (1479—1481) 228.
- Jón Þorsteinsson prestur syðra (1480—1483) 269, 493—494.
- Jón Þorsteinsson (Þórðarsonar) í Borgarfirði (1483—1489) 492—493, 654.¹⁾
- Jón Þorsteinsson í Vindási á Landi (á 19. öld) 80, 81, 84.
- Jón Þorvaldsson í Kolsholti í Flóa (um 1475—1480) 319.
- Jón Þorvaldsson búlands, prestur nyrðra, ráðsmaðr Hólastóls (1486), síðar ábóti á Þingeyr-

¹⁾ Jóna þessa Þorsteinssyni er ilt að greina að, og er vandséð, nema sumar tilvitnanirnar kunní að geta átt við lögréttumanninn, sem settar eru hér við hina.

- um, (1480—1491) 303, 336, 337, 379, 499—500, 568—569, 621—622², 624, 627, 649, 650, 725, 735, 740, 747.
- Jón Þorvarðsson prestur nyrðra (1481) 389.
- Jón Ögmundarson guðs játari (confessor), biskup hinn helgi á Hólum (d. 1121), Jónsmessur báðar, Jóns líkneski 31, 106, 106, 129, 132, 135, 182, 185, 218, 252, 257, 258, 315, 332, 476, 479, 482, 537, 549, 564, 566, 630, 656(?), 746, 768.
- Jónsbók 315, 344, 357, 660.
- Jónsdóttir: Auðr, Guðríðr, Guðrún, Gyða, Helena, Jórunn, Sigríðr, Þóra, Þorgerðr, Þórny, Þuríðr.
- Jónshöfði í Fnjóskadal 120.
- Jónsson (Jóansson): Andrés, Ari, Arnfinnr, Arngrímr, Árni, Arnoddr, Arnór, Ásgautr, Ásgrímr, Ásmundr, Auðun, Bárðr, Benedikt, Bergþór, Bjarni, Björn, Brandr, Brynjólf, Bøðvar, Claus Jurgin, Egill, Einar, Eiríkr, Erlendr, Erlingr, Eyjólf, Eymundr, Finnbofi, Gísli, Gottskálf, Gregorius, Grímr, Guðbrandr, Guðmundr, Guðni, Gunnar, Guttormr, Hákon, Haldór, Hallbjörn, Hallgrímr, Hallvarðr, Helgi, Indriði, Ingimundr, Jakob, Jón, Kár, Koðran, Kolbeinn, Loptr, Magnús, Marteinn, Mattheus, Narfi, Oddr, Ófeigr, Ólaf, Ormr, Páll, Pétr, Sigmundr, Sigurðr, Skúli, Snorri, Sólmundr, Steinn, Steinþór, Stephán, Sturla, Sveinn, Sæmundr, Sölvi, Teitr, Thomas, Torfi, Vigfús, Vilhelm Frimann, Vilhjálmr, Þórarinn, Þorbjörn, Þórðr, Þorgeir, Þorgils, Þorgrímr, Þorkell, Þorleifr, Þormóðr, Þorsteinn, Þorvaldr, Þorvarðr, Ögmundr.
- Jórunn Ásbjarnardóttir nyrðra (1478) 130.
- Jórunn Jónsdóttir, kona Sigurðar Björnssonar frá Svalbarði (1483) 475, 476—477.
- Judas postuli 91², 132, 298, 413, 414, 454, 504, 608, 614, 644, 723, 724. Sjá Simon & Judas.
- Judica 690.
- Judæi 63.
- Juliana virgo 685.
- Julianus biskup af Sabina (1479—1481) 234—235, 418, 420.
- jungkæri 228, 604, 754².
- juramentum 23, 64. Sbr. eiðr.
- Jússason: Bergfinnr, Jón, Nikulás.
- jöklar 520.
- Jökull = Snæfellsjökull 9, 10, 21, 54, 55, 56, 576.
- Jökulsá á Breiðamerkursandi 715.
- Jökulsá á Jökulsdal 520.
- Jökulsá á Sólheimasandi 326.
- jörð (sbr. gjafabréf, kaupmála-bréf, kvittunarbréf, vitnisburðarbréf) 42, 108², 141, 142 (opt), 143 (opt), 144 (opt), 145, 156, 166, 167², 174², 175, 179²; 184, 199², 201, 206, 210, 216², 219⁵, 228⁴, 233, 250⁵, 251²,

255³, 256 (opt), 257, 260³,
 261², 262⁴, 268, 270, 276,
 290³, 296³, 305², 307⁴, 310
 (opt), 319, 320, 321², 322,
 323, 326, 329³, 334, 335³,
 337, 338, 346 (opt), 349,
 350, 351², 353⁴, 354², 355³,
 359, 360, 361, 362⁴, 363³,
 364, 375, 383², 387², 388²,
 389³, 414⁴, 427⁴, 439², 444,
 445 (opt), 450², 461⁵, 482²,
 483³, 488, 494 (opt), 523,
 526³, 529⁴, 536², 438³, 545,
 548³, 549, 557⁴, 558, 563²,
 564², 565⁴, 569, 570⁴, 571 (opt),
 573³, 577, 578, 583², 584²,
 585, 603³, 604 (opt), 607,
 615⁴, 616², 617², 621⁴, 622³,
 632, 642 (opt), 643⁵, 655,
 656³, 661⁵, 663³, 664⁴, 665²,
 666², 667³, 668², 669⁴, 670²,
 671⁴, 672⁴, 673², 674², 685,
 687, 706², 707, 709, 715,
 716, 733, 751, 756, 758,
 759, 761⁵, 762⁴, 765².—jarða-
 góz 92, 141, 142, 198, 354,
 358, 526, 760, 761.—jarða-
 kaup, jarðasala 4², 9—26, 28
 —35, 37², 38, 43—52, 54—
 57, 72—75, 93—96, 98—99,
 108—117, 119—121, 127—
 128, 133—135, 147—150,
 154—155, 159—160, 163—
 164, 168—170, 175, 180—
 181, 183—185, 187—188,
 190—192, 195—196, 202—
 203, 207, 217, 219, 230,
 253—254, 257—260, 265—
 267, 278—281, 342—343,
 366—370, 393—394, 409—
 413, 425—430, 433—436,

448—449, 451—452, 456—
 257, 475—476, 483, 487—
 489, 492—493, 502—504,
 507—508, 510—511, 514—
 516, 526—527, 537, 539—
 540, 543—544, 551—552,
 555—556, 559, 567—569,
 571, 574—576, 584, 588—
 590, 599—600, 610—614,
 619—620, 637—639, 643—
 644, 646—655, 657—659,
 675—676, 678, 683, 686—
 688, 691—692, 694—699,
 705—712, 717, 728—730,
 738—739, 765. — jarðaleiga
 16. — jarðamismunr 391. —
 jarðareign 34², 505. — jarða-
 skipti 159, 170. — jarðarsök
 498. — jarðarverð 30, 41, 44,
 45², 51, 55, 95, 114, 164,
 254, 257², 281, 412, 428,
 430, 433, 436, 488², 515,
 576, 577, 644, 646, 654,
 659, 683, 687, 692, 699²,
 706², 707—708. — jarð-
 yrkja 87.

Jörfi i Haukadal 1, 4, 52, 59,
 108—110, 112—113, 415,
 468, 474.

Jörundarson: Berg, Björn
 (Bjarni), Koðran, Nikulás,
 Þórðr.

Jörundr Böðvarsson i Önundar-
 firði (1488) 627.

Jörundr Hallvarðsson á Snæ-
 fellsnesi (1428) 44, 45.

Jörundr Loptsson i Skagafirði
 (1479) 234.

Jörundr Vigfússon i Austfjörð-
 um (1485) 539—540.

- Jörundr Þórðarson á Skarðs-
strönd (c. 1245) 3.
- Jörundr Þorsteinsson biskup á
Hólum (d. 1313) 8, 316.
- Kaðalstaðir í Stafholtstungum
268, 269.
- Kakonagle, sjá Amund.
- Kaldakinn, sjá Kinn.
- Kaldakinn í Holtum 324.
- Kaldakinn í Þverdal í Dölum
27.
- Kaldakvísl á Völlum eystra 99.
- kaleikr, kalekr 13, 112, 173,
174, 525. Sjá kirkja.
- Kálfadalr, upprekstrarland frá
Máfahlöð 48.
- Kálfafell í Fellshverfi 305, 409
—410, 567, 709.
- Kálfaklettur á Skaga nyrðra 90.
- Kálfalækr í Hraunhrepp á Mýr-
um 256.
- Kálfanes í Steingrímsfirði 475,
481—482.
- Kálfarvellir á Snæfellsnesi 20,
21, 32^a, 33, 36.
- Kálfatjörn á Vatnsleysuströnd
124^a, 186, 608. — Kálfatjarn-
arströnd 686.
- Kálfholt í Holtum 323.
- kálfskinn, sjá skinn, sbr. húðir,
skinnbréf.
- Kálfsson: Laurencius, Nikulás.
- Kálfstaðir í Hjaltadal 143, 145.
- Kálfstaðir í Landeyjum 325.
- Kallaðarholt (Kaldarholt) í Holt-
um 324.
- Kallaðarnes (Nes) í Bjarnarfirði
256^a.
- Kallaðarnes í Flóa 515.
- Kallbakur á Ströndum 256.
- Kallshagi á Skarðsströnd 4.
- Kalmanstunga í Borgarfirði 84.
- Kambfell í Eyjafirði 739.
- Kambr (hvortveggja) í Breiða-
vik 49—50, 306.
- Kambr á Ströndum 173, 255.
- Kambstaðir í Fnjóskadal 8.
- Kamphóll á Galmansströnd við
Eyjafjörð 179, 199.
- kanceleri 450, 451.
- kanna, sjá búsgagn.
- kápa, sjá klæðnaðr.
- kapellanus 393. — kapellumeist-
ari 62.
- Kár Jónsson prestur nyrðra (1483
—1491) 499, 623, 624, 747.
- kardinali 312.
- Kári Þorgrímsson nyrðra (1491)
759.
- Kári Önundarson í Fnjóskadal,
bróðir Atla og Eyjólfis (1479
—1489) 221—222, 551, 682.
- karína 529, 737.
- Karl biskup í Hamri (1473—
1487) 395, 397.
- Karl prestur (fyrir 1480) 814.
- karldyr, sjá húsakynni.
- karlmannsstakkr, sjá klæðnaðr.
- karlægir menn 744.
- Kársson: Björn, Eyjólfur, Hein-
rekr.
- Kárstaðir í Álptafirði í Snæfells-
nessýslu 427, 694. — Kárstaða-
botn 694.
- kastarskurður 178.
- Katrín mætur hin helga, Katrín-
armessa 125, 231, 320, 328,
332, 507, 630, 647, 767.
- Kaungustaðir í Svarfaðardal 92.
- kaup (empcio): kauphluti 488.—

- kaupalag 25, 705. Sbr. jarðkaup.
- kaup (konu) 294, 511, 514, 746.
 — kaupmáli, kaupmálabréf 42, 84, 92—93, 138, 227—229, 275, 277, 289, 295—296, 450, 461, 547—549, 556, 559, 648², 660—661, 699, 738, 746, 760—761. Sbr. jarðakaup.
 — kaupvottar, kaupavottar 16, 18, 25, 33, 34, 116, 508, 659, 738. Sbr. jarðakaup.
- kaup, kaupskapr (verzlun) 245, 360, 362, 363, 703, 704, 756. — falslaus kaupskapr 703. — kaupmenn 399², 400², 473², 474, 594 (opt), 595 (opt), 596 (opt), 597⁴, 689⁴, 690, 703. — kaupskip 689. — kaupstaðir 473², 636. — kaupstefna 284.
- kaup, kaupgjald 133, 204, 679, 766².
- Kaupangssveit í Eyjafirði 86, 87.
- Kaupmannahöfn (Hafnia) 263, 281, 306, 311, 360, 361, 362, 364, 594, 690.
- keflareki 178. Sbr. reki.
- Keflavík á Barðaströnd 256, 257, 501, 607.
- Keflavík undir Jökli 10—11.
- kelda 688. — keldudrag 99. - - keldufar 688.
- Keldá í Fljótsdal 520.
- Keldnagerði í Núpasveit 221.
- Keldudalur í Dýrafirði 230, 268.
- Kelduhverfi í Norðrþingeyjar-sýslu 94, 108, 109, 112, 113, 310, 430, 660.
- Keldur í Áverjahreppi 289.
- Keldur í Vatnsfjarðarþingum 198.
- Keneksson: Gottskalk, Haraldr. kennimenn 238, 443, 465. — kennimannaskyld 462, 464, 465.
- kensla 11, 13, 239, 613.
- ker, kerald, sjá búsgagn.
- Kerlingarey í Hornafirði 335.
- kerstaða, kerveiði (í á) 29, 269.
- Kersvogr á Ströndum 256.
- kertamessa, sjá kyndilmessa (messa).
- Ketilbjörn prestur í Einholti (fyrir 1467) 344, 486.
- Ketilhlíðarháls í Lóni 493—495.
- ketill, katlar, sjá búsgagn.
- Ketill Beintzson confessor generalis í Noregi (1480) 321.
- Ketill Gíslason nyrðra (1489) 660.
- Ketill Grimólfsson prestur nyrðra (eptir 1483 í Laufási; 1476—1491) 70, 76, 89, 96, 122, 198, 205, 220, 266, 286, 301, 303, 308, 309, 336, —337, 339, 340, 345, 372, 373, 374, 381, 386 (opt), 387—388, 389, 433—484, 485, 488, 499, 512—513, 549—550, 564, 623, 624, 649—650, 735, 733, 739, 747.
- Ketill Gunnlaugsson bróðir á Helgafelli (1397) 33, 34.
- Ketill Ormsson á Snæfellsnesi (1481—1486) 369—370, 576.
- Ketill Teitsson lögréttumaðr í Húnavatnsþingi (1480—1482) 271, 436, 438.

Ketill Þorláksson hirðstjóri (d. 1342) 13, 14.	517, 519 ² , 525 ² , 528, 529, 530 ² , 531 (opt), 537, 540, 541, 545, 550 ² , 554, 557, 558, 561 (opt), 562 ² , 565 ² , 567, 573 (opt), 587 (opt), 601, 603 ² , 608, 609, 621 ² , 622 ² , 625, 627 ⁴ , 628, 630 ² , 631 ² , 637, 638, 639, 647 ² , 650, 655 ⁵ , 656 ² , 659, 667, 674, 675, 677, 688, 705, 707, 711 ⁴ , 712, 713 ² , 716, 720 ² , 721 ⁵ , 722, 725, 726 ² , 729 ² , 733, 736 ² , 737 ² , 739—740, 741, 742, 743 ² , 744, 745 ² , 747, 750, 751, 752 ² , 758, 764, 765 ² , 766. — kirkjublak 645 ² . — kirkjubóndi 358, 530 ² , 672, 673. — kirkna eign (fé, góð, peningar) 112, 125, 160 ² , 203, 205 ² , 206, 231, 260 ² , 261 ² , 266, 286, 302, 336, 337, 338, 382 ² , 461, 462, 465 ⁵ , 489, 494 ² , 495, 513, 516 ² , 525 ² , 550, 564, 568, 570, 573 ² , 603, 621, 623 ² , 624, 625, 626, 634, 677, 733, 749. — kirkjufénaðr 531. — kirkjuhluti 734. — kirkjuinnganga 529. — kirkjujarðir 190, 382, 405, 671, 673. — kirkjuleiðsla kvenna 49. — kirkjulög, kirkjunnar lögmál 71, 79, 103, 339, 356, 375, 378, 383, 391, 403, 407, 460, 461, 466, 500 ² , 501, 732, 737, 745. — kirknamál 340, 381. — kirkjupeningar 557 ² . — kirkjuprestur 59, 218, 347, 440, 711, 712. — kirkjurán 79. — kirkjurefst 403. — kirkjureikn-
--	--

- ingr 33, 256, 457, 464, 600, 603. — kirkjureki 382. — kirkjurétr 106, 195, 336, 349, 375, 383², 391², 403, 404, 405, 406, 478, 736, 745. — kirkjusetning 465. — kirknaskuldir 357, 359², 361², 362², 363², 364², 557. — kirkjuskyld, kirknaskyld 110, 458, 460, 464. — kirkjunnar synir (= prestar) 100, 525. — kirkjusöngur 465. — kirkjutíund 125, 269, 270, 403, 460², 461², 464², 465, 500, 510, 758. — kirkjuverjari 359, 361, 363. — kirkjuvígsla 125, 627.
- kirkja (hús) 14, 22, 68, 76, 78, 107, 111, 112, 123², 126, 136, 157², 172, 174, 175, 177², 179, 194, 218, 219, 231, 241, 241, 242, 256, 257², 339, 321², 322, 328, 329, 333², 390, 405, 411, 417, 441², 469², 472², 476, 484⁴, 515, 517, 529, 553, 561, 573, 579², 607, 628, 630, 656, 734. — kirkjubót 358, 484, 587. — kirkjubygging 336², 337², 383. — kirkjudyr 136, 296, 693, 750. — kirkjufyrnd 111, 128, 135, 259, 336, 462, 484². — kirkjugarðr 469⁴, 551², 553², 554, 563², 564, 665², 666, 667, 668, 669, 670, 671², 672², 673², 674. — kirkjugarðsgerð 664, 667. — gáttir kirkju 126. — kirkju-gerð, kirkjuppperð 586, 587⁴, 603. — kirkjugólf 487. — kirkjuhurð 469², 733². — iun-lás kirkju 178. — kór 219, 328, 334. — kórbak 469². — niðrfall kirkju 336, 382⁴, 403, 460, 466. — kirkjuprýðing 358. — skróðhús á Munkapverá (1478) 158. — á Hólum (1481) 354. — kirkjuspjöll (-spell) 550, 630, 631, 721. — kirkjusmíði 358². — stöpull (á Hólum og í Skálholti) 279, 613², 752. — uppihald, uppheldi kirkju 461, 464², 465, 466².
- kirkja, sjá alkirkja, bænhús, dómkirkja, hálfkirkja, höfuðkirkja, sókvarkirkja.
- kirkja, helgan kirkju: Allra heilagra kirkja 329. — Andreaskirkja 331. — Blasíuskirkja 125. — kirkja vígð guði 125, 333, 647. — Jóns kirkja skirara 27. — Jóns kirkja postula 125, 178, 333. — Katrínarkirkja 125, 647. — Laurencii kirkja 177. — Mariukirkja 124, 125, 127, 174, 178, 319, 320, 321, 322, 327, 331, 332, 333, 334, 647. — Marteinskirkja 130. — Nikuláskirkja 123, 320, 323. — Ólafskirkja 79, 125, 319, 322, 327, 333. — Pétrskirkja 8, 123², 124, 126, 173, 177, 319, 329, 591. — Postulakirkja 65. — Sebastianuskirkja 177. — Stephanuskirkja 125. — Thomaskirkja erkibiskups 647. — Þorlákskirkja 125, 321, 331, 647.
- kirkja, búnaðr kirkju og áhæld, inventarium, kirkjubúnaðr 106. — altari 28, 319, 328, 330², 333². — framaltari 330. — há-

altari 327, 330, 630. — litla altari 629. — útaltari 327. — altarisbrún 203², 330. — altarisdúkr 329, 334, 629. — altarisklæði (með brúnum, crucifixum, dúkum, fordúkum, skjöldum) 28, 38, 126, 127, 173, 319², 320, 321, 327², 328, 329², 330, 331², 333², 334, 629 (opt), 734. — altarissteinar 178, 319², 320, 321, 327, 330, 333, 334—335, 630. — ampli 39, 319, 327², 331, 630. — bakstrjárn 39, 327, 330, 334, 734. — bjalla 329, 330, 331, 333, 630. — bolli (á eldbera) 28. — brik (yfir altari) 328, 330, 331, 630, 631, 734. — brik með hurðum 630². — brikarklæði 334. — brún 329², 330, 343, 629 (opt), 734. — brún með fordúkum 629. — buðkr 327. — burðarstíka 327. — corporale 326, 629, 734. — corporalar með húsum 628. — crucifixum 28. — dalmatica 173, 326—327, 330, 629. — ducatus (á altari) 28. — dúkar (vígðir og óvígðir, yfir altari með altarisklæðum, yfir Katrínarskrípt, yfir krossi, með lektara, með tjaldi) 38, 126, 127, 176, 320, 321, 327, 328². — glitaðir dúkar 327², 328², 329. — dúkr með röndum 322. — eldberi 327, 334, 630. — eldberi, og allr í sundr bollinn 28. — fontkross 630. — fontsumbúningr 28, 327, 330, 331, 629. — fordúkar

173, 329, 330, 629. — formi 630. — föstutjald 327, 629. — glóðarker 28, 136, 127, 173, 319, 320, 321, 326, 327, 329, 330, 332, 334, 629, 734. — handlín 28, 329, 333, 734. — helgir dómar 327, 734. — hönd hins heilaga Johannis Holensis með armleggjum 332. — helgir dómar sancti Ólafs 333. — hjálmr 328. — hnap(par) 733. — hringahökull, sjá hökull. — höfuðlín 329, 628², 629. — höklar 28, 173, 326², 327, 329, 334, 628², 688, 734. — hökull með gullröndum 628. — hringahökull 628². — járnstíka 327, 328², 330, 333, 734. — kaleikr, kalekr 28, 38, 126, 127, 173, 203, 319, 326, 327, 329, 330, 331², 333, 334, 629, 734. — kaleikshús 328. — kantarakápa 28, 38, 173, 326, 331, 333, 334, 629. — kápa 327, 329, 733, 734. — kertahjálmr 28. — kertaklofi 331. — kertistíka 28, 39, 126, 127, 320, 331, 334. — kirkjuketill 39. — kista (læst og ólæst) 126, 335, 734. — kistill með helgum dómum 328. — klofi (á klukkum = kólfr) 320. — klukka 28², 126, 127, 203², 319², 320, 321, 327, 328, 329, 330, 331², 333, 335, 734. — kola 334. — koparhjálmr 333. — koparstíka 203², 321, 326, 327, 333, 630. — kórkápa 688. — krossar 28, 126, 319², 320,

321, 328², 330, 333, 630, 734. — kross búinn 334. — kross með gullhlað 333. — írskr kross 333. — kross með líkneskjum 126. — kross með undirstöðum 127, 320, 328, 329, 330, 331². — lectari 28, 328, 334, 630. — lík akrákr 28, 630. — líkneski 126. — Barbaru líkneski 330. — Guðmundarlíkneski 630. — Heimramslíkneski 630. — Johannis líkneski 320. — Johannis líkneski baptistæ 203, 320, 328, 330, 332, 333. — Jóns líkneski postula 630². — Jóns líkneski Hólabiskups 630. — Katrínar líkneski 328, 332, 630. — Margrétar líkneski 734. — Maríulíkneski 330, 331, 630², 734. — Maríu líkneski Magdalenu 630². — Martinus líkneski 630. — Nikulásslíkneski 320, 630, 734. — Ólafs líkneski 319, 332. — Péturs líkneski postula 127, 328, 329. — Thomas líkneski 630. — Thomas líkneski erkibiskups 333, 630. — Trinitatis líkneski 630. — Þorláks líkneski 328. — lindi 734. — Mariunnessuklæði 628. — merki (merkisleppr) 327, 328, 330, 333, 734. — messingarketill 176. — messingarkola 28. — messingarstekar(=stjakar)734. — messufatakista 28.—messuhökull 628. — messuklæði 28, 38, 39, 123, 124², 126, 127, 173, 319², 326, 327, 329², 331², 333, 334, 628²,

629², 734. — messuserkr 327. — monstrancium 630.—munnlaug 176, 179, 322, 334. — páskablað 327, 630. — páskakerti 630. — paxblað 321. — paxspjald 126, 127, 319, 327², 331, 630. — propiciatorium 326,330,333.—róðukross 28.—sacrarium handklæði 628. — sacrarium munnlaug 28, 39, 327. — sáradúkr 734. — serkr 326, 329. — skírnersár 328, 333.—skjöldr (á altarisklæði) 629². — skrin (með helgum dómum) 330, 331, 630², 734. — skrin búð 334, 631. — skriptir: Andreas skript 328, 331. — Jóns skript 28. — Katerinar skript 320.—Laurencius skript 28. — Marín skript 126, 127, 178, 319, 320², 321, 328, 331², 333, 335. — Ólafs skript 328, 330, 333. — Péturs skript 126. — Thomas skript 319. — Trinitatis skript 333. — Þorláks skript 320, 321, 330, 332. — skrudakista 328, 330, 333, 630. — sloppar 173, 327², 329², 331, 333, 334, 629², 734. — sprangdúkr 631. — stokkr 734. — stóla 28², 327 — stólar 334, 734. — tabulum 126, 734. — teiku búð með silfr 328. — trékkross 334. — tjöld 28, 126.—tjöldum kór 328, 334. — upphaldsstíka 321, 327.—vatnsketill 327, 328, 331², 630. — vígðs vatns kannu 333. — vígludúkr 734.

- kirkja, bækur kirkju allskonar 38, 39, 126, 173, 329, 631, 734². — altarisbók 326. — ártiðaskrár 326, 630. — aspiciensbók 330, 331, 734. — breuer 380. — capitularius 326, 331, 629². — capitulum (á messubók) 326. — collectæ 326², 331, 333. — communion 630. — commonsbók 326. — de sanctis bækur 326³, 328⁴, 331⁴, 333², 629⁵, 630², 734⁴. — de tempore bækur 203, 326⁵, 328, 330, 331², 333, 629³, 630², 734³. — dominikabók 326. — epistolæ 326. — evangelia, sjá guðspjöll. — gradall, graduale, grallari 326, 328², 330, 331, 333, 629, 734. — guðspjallabók, guðspjöll 203, 326³, 330, 331, 333, 335, 629², 734². — handbók 328. — hymnar, sjá ymnar. — jólabók 203. — karanonum bækur 629. — kirjall 326, 328, 333, 629. — kver 333. — lágasöngvabækur, lágasöngvaskrá 326, 331, 333, 734. — latinubók 333. — legendur 629. — lesbækur 326, 328², 331, 333, 334, 734². — matutinale 328, 330, 333, 629, 630. — missale 326, 328, 330, 331, 629⁴, 734. — Nikulássaga 327, 734. — oraciur 629. — orðubækur 326, 330, 331, 629, 734. — óttasöngvabækur 326, 328², 630. — páska-bók 330. — pistlar (sbr. epistolæ) 203, 326², 330, 331, 333, 629², 734². — processi-
onale 326, 328. — psaltari 203, 326, 328, 330, 331², 333, 334, 630, 734. — sequenciubók 326, 328, 330, 331, 333, 629. — smábækur til .c. 334. — söngbók 734². — texti, textus 326, 334. — textar með silfr 629. — textar með kopar 629. — silfrtexti með helgum dómum sancti Ólafs 333. — ymnar, ymnarius 326², 331, 629.
- Kirkjuból á Akranesi 178.
Kirkjuból í Feitsdal 142.
Kirkjuból í Kollsvík 255.
Kirkjuból í Korpudal 142.
Kirkjuból í Langadal í Ísafjarð-arsýslu 433, 566—567.
Kirkjuból í Mosdal 43.
Kirkjuból á Rosmhvalanesi 42, 126, 167.
Kirkjuból í Valþjófsdal 627.
Kirkjubær fyrir ofan Leiti í Vestmannaeyjum 326.
Kirkjubær á Siðu, klaustr, staðr 157, 482—483, 697—698, 766.
Kirkjubær á „Útmanasveit“ (í Tungu) 444—445.
Kirkjufjara í Krýsvík 124.
Kirkjubamrar á Akranesi 178.
Kirkjuhvamr í Húnavatnspingi 554—555.
Kirkjulækur í Fljótshlíð 332. — Kirkjulækjardómr 238.
Kirkjuvogr í Höfnum 126—127.
kista, sjá búsgagn, sbr. kirkja.
Kista í Andakýl 174.
Kjalarnes 122—123, 718. — Kjalarnesspingi 289, 292, 610.
Kjalvegr undir Jökli 21—22.

- Kjós í Grunnavík í Ísafjarðar-
sýslu IV, 687; VI, 142.
- Kjós í Trékyllisvík 256.
- Kjós(in) í Kjalarnessþingi 88,
178, 587, 718. — Kjósarsker 178.
- Kjölvararstaðir í Reykjadal 173.
- Kjörr, selstaða frá Reykholti 173.
- kjöt, sjá kostr.
- Klasbarði í Landeyjum 325.
- klabbryni, sjá búsgagn.
- Klaufabrekka í Svarfaðardal 92.
- Klaufastaðir á Barðaströnd 255.
- klauflamar, sjá búsgagn.
- klaustr 210, 382. — klaustr að
Helgafelli 21, 24, 29, 31, 32
— 33, 33—34, 35, 36, 37, 40,
45, 46, 47, 48, 50, 53, 58,
254, 311, 370, 427, 613, 618,
619, 653, 694, 730—731. —
klaustr í Kirkjubæ 482—483,
697—698, 766. — á Munka-
þverá 108, 128, 158, 222,
392, 526, 547, 563, 633—
634, 677, 684. — á Möðru-
völlum 170. — á Skriðu 577.
— í Viðey 153, 375, 388,
389, 609. — á Þingeyrum
116, 117, 559, 658, 764. —
í Þykkvabæ 697—698. —
klaustraskjöl 633.
- Kleif á Galmansströnd við Eyja-
fjörð 199.
- Kleif í Reykhólasveit 610.
- Kleifar á Ströndum 255.
- Kleifarland í Fljótsdal 520.
- Klemensdóttir: Ingibjörg.
- Klemensson: Árni.
- klerkatal 314—316.
- klerkr, sjá prestr.
- klettr 427.
- Klettr í Króksfirði 256.
- Klettr (Hrisaklettr) á Snæfells-
nesi 48, 428, 429.
- Klifshagi í Öxarfirði 221.
- klippingar 77, 106. Sbr. skinn.
- Klofi á Landi 323.
- Klofi í Norðrárdal 173.
- Klúka í Barðarstrandarsýslu
255.
- Klúka á Ströndum 256.
- klukka 112, 219. Sbr. kirkja.
- klæði (vefnaðr) 13, 14, 181,
210², 218, 242, 244, 246,
272, 284, 300², 307, 318,
373, 374, 390, 473, 503,
504, 578, 613, 653, 655,
741², 742, 761. — háltstykkis
klæði 413, 429, 436. — tvi-
gilt klæði 472². — þriggilt
klæði 472. — þriðjungaklæði
472. — klæðaskemma (á Reyk-
hólum 1488) 505. — klæða-
voð 77. — braut (vefnaðr)
472. — dúkar 472². — dúkar
blámerktir 38. — dúkar með
röndum 472. — flugel 472. —
fustan 28. — glit 327², 328,
472⁴, 629. — hringvefnaðr
472², 628. — hringahökull
628². — lérept 29, 36², 272,
327, 473, 685, 734. — lér-
eptsdúkr 472, 529. — skyrtu-
lérept 173. — línúkr með
ull 581. — sálún, sálúnsvefur-
aðr 77, 735. — silki 327, 629,
734. — silkiskraut 472. — skar-
skarlak 472². — skoru-
ingr 472. — sprangdúkr
(-tjald) 629, 631. — tefling(r)
77.
- klæði (= rámföt) 297, 298², 303²,
304², 309, 372, 374, 499.

- klæðnaðr 22, 257, 472. — grár hatt 473. — hosur 472, 473². — hempa (konu) 472². — kápa (konu) 129, 472⁴, 473. — karlmannsstakkr 472². — skyrt 473². — stakkr 129, 473². — treyja 472, 473. — skurðr fata 340.
- Klængr Einarsson prestur nyrðra bróðir Magnúsar prests (1478—1480) 130, 261.
- Klængsson: Ólafur.
- Knaurr, sjá Knörr.
- Knúttsson: Álfur.
- Knörr („Hnörr“) í Breiðavík undir Jökli 50, 55, 56, 57, 275, 306, 307, 311, 317, 370, 576, 593, 619.
- Knörr Þórðarson vestra (1478—1484) 132, 511, 514.
- Koðran Björnsson eystra (1477) 119.
- Koðran Jónsson eystra (1485—1491) 535, 539, 749.
- Koðran Jörundarson vestra (1428) 42.
- Koðransson: Gunnar, Jóhannes, Ólafur, Torfi.
- kolskara, sjá búsgagn.
- Kolbeinn Benediktsson hinn ríki (d. 1375) 24—25, 26.
- Kolbeinn Gíslason vestra (1483) 475, 477.
- Kolbeinn (Kollbeinn) Hákonarson í Þingeyjarþingi (1477) 109.
- Kolbeinn Helgason í Austfjörðum (1477) 98.
- Kolbeinn Ingimundarson prestur nyrðra (1482—1503) 683.
- Kolbeinn Jónsson vestra (1486) 557.
- Kolbeinn Jónsson nyrðra (1488—1489) 611—612, 682—683.
- Kolbeinn keis á Bakka (Keisbakka) á Skógarströnd (um 1400) 426.
- Kolbeinn Ólafsson nyrðra (1480) 307.
- Kolbeinn Pétursson í Ási í Holtum (c. 1397) 322.
- Kolbeinn Sigurðsson, Þórðarsonar, á Mýrum í Dýrafirði (1484) 515—517.
- Kolbeinn Þorgilsson á Borg í Borgarfirði (1417—1436) 688.
- Kolbeinn Þórólfsson vestra (1478) 128.
- Kolbeinsson: Arngríur, Bartholomeus, Einar, Jón, Markús, Ólafur, Thomas, Vermundur, Þorgils.
- Kolbeinsstaðir í Kolbeinsstaðahreppi 88, 164, 728. — Kolbeinsstaðahreppur 88, 206, 207.
- Kolbjörn Þorgilsson vestra (1465) 56.
- Kolbrún (bók, 1365) 12.
- Kollabær í Fljótshlíð 84, 288, 325, 451.
- Kollafjörður í Barðastrandarsýslu 255.
- Kollafjörður í Strandasýslu 75, 342, 504—505, 558—559, 731.
- Kollason: Bessi, Guðmundur, Jón, Nikulás.
- Kollgerði (nú Kollugerði) í Kræklingahlíð í Eyjafirði 571.
- Kolli Magnússon lögréttumaður í Ási í Hegranesi (1477—1481)

- 95, 217, 275, 354—355, 377.
- Kolli Vigfússon vestra (1481) 416.
- Kollsvik á Barðaströnd 142, 255.
- Kolsholt í Flóa 319.
- Kolugil í Viðidal 191, 199.
- konuhempa, konukápa, sjá klæðnaðr.
- konungr, kongr 6, 102², 200, 213², 272, 280, 282, 287², 288, 292, 312², 313, 340, 341, 342, 378, 380², 383, 390², 391, 395, 405², 448, 450, 451, 459², 460, 463⁴, 466, 467 (opt), 468², 473, 478, 507, 513, 522², 534, 536², 545², 546, 573, 584, 615, 631, 632², 636, 642, 645, 663², 664², 665, 666, 667², 668, 669², 670, 671², 672², 673, 674, 679, 700², 701⁴, 703, 704², 705², 706², 718², 719, 721, 724², 753⁴, 754, 755², 763, 764. — Norvegskonungr 284. — kongr og karl 558. — konungsbréf 6, 212, 250, 272, 274, 281², 305—306, 313², 357—365, 380², 462, 703², 754. — konungdómr 5, 44, 102², 140, 188, 248, 280, 290, 344⁴, 366, 378, 395, 458, 459², 464, 467, 532, 545⁴, 606, 645², 701², 724, 736, 753, 756. — konungsseignir 465. — kongsgarðr 346, 347, 395, 440, 441, 445. — kongs jörð 663, 670, 671, 672, 673. — konungsnáð 282. — kongsskuld 522².
- Konungsmúli í Fljótshlíð 332. kopar, sjá málmar.
- Kópareykir í Reykholtsdal 173. koppur (= koffur) 693.
- koss 242.
- kostr, kostnaðr 36, 97, 186, 532, 533, 731.
- kostr (matr, kosthald, sbr. fæða, fæðsla, lausasmjör, smjör) 11², 13, 14, 22, 36, 69, 220, 234, 246, 460, 461, 582, 583, 613, 730. — frí kostr 218. — bjúga 77. — sbr. fiskr. — hákarlslykkjur 77. — hvalr 25. — sbr. hveitimjöl. — kýr að kjötum 472. — kýrþjó 77. — rafabelti 77. — ryklingr (rækkling) 43, 64, 77. — sauðarbógar 77. — sauðarkrof 77. — skammrif (af uxa og sauðum) 77². — skyr 79, 472, 621, 631, 735. — skötubörð 77. — smálkaðr matr, smálkamatr 77. — sperðlar 77. Sbr. kýrmjól, málsmjól, málsverðr, mjól, mjöl, ostr, reytiöl, slátr.
- Kothraun í Helgafellssveit 13.
- kragi, sjá hertygi (panzari).
- Krakavellir í Fljótum 489.
- Krákr Marteinsson, Þorleifssonar frá Máfahlíð (d. fyrir 1487) 593, 619.
- kreari, sjá skip.
- Kieger, Lauritz Angel, stiptamtmaðr á Íslandi (1829—1837), handritasafn hans 128, 140, 222, 252, 248, 249, 431, 432, 434, 435, 443, 469, 471, 708, 767.

- Kringluvatn í Laxárdal í Suðr-
þingeyjarþingi 109.
- Kristfé 383.
- Kristín Björnsdóttir (Vatnsfjarð-
ar-Kristín, d. 1458) 443.
- Kristín Eyjólfsdóttir, Arnfinnsson-
ar, kona Magnúsar Þorkels-
sonar (1477—1488) 118^a, 121,
148, 452—453, 614—618,
639—640.
- Kristín Finnbogadóttir, lögmanns
Jónssonar, kona Sveins Sum-
arliðasonar og Sigurðar Þor-
leifssonar (1485—1489) 547,
660—661.
- Kristín Guðmundsdóttir kona
Ívars króks (1399) 36—37,
38.
- Kristín Guðnadóttir, Oddssonar,
kona Jóns Ásgeirssonar (1478
—1481) 132 (opt), 368.
- Kristín Sumarliðadóttir, Lopt-
sonar, kona Jóns dans Björns-
sonar á Eyri í Arnarfirði
(1481) 226, 392.
- Kristín Teitsdóttir frá Bjarna-
nesi, Gunnlaugssonar (1480)
290.
- Kristín Þorleifsdóttir, Björns-
sonar (1490) 693.
- Kristín Þorsteinsdóttir, Ólafs-
sonar á Ökrum í Blönduhlíð
(Akra-Kristín, 1480—1490;
d. 1490) 265—266, 598—599,
651, 691—693, 705—707,
722—723.
- kristindómr 218, 312, 338, 391,
459, 461, 497. — kristindóms-
réttir, kristinréttir 106^a,
157, 206, 333, 339, 340,
356, 382, 383, 391, 403, 407,
- 465, 467, 490, 500, 677,
737, 741, 758^a.
- Kristján Danakonungr hinn fyrsti
(d. 1481) 67, 102, 103, 131,
180, 211, 250, 285, 305,
357—365, 379, 395—397,
400—411, 491, 705, 755.
- Kristjania í Noregi 473.
- Kristjarn }
Kristjern } sjá Kristján.
- kristnar sálar, kristnir menn
218^a, 219^a, 220^a, 454^a, 458.
- Kristnes í Eyjafirði 576.
- Kristopher konungr af Baiern
(1440—1447) 379.
- Kristrún Ormsdóttir, kona Vig-
fúsar Bjarnarsonar (d. fyrir
1491) 746.
- Krókr undir Brekkum í Húna-
vatnsþingi 215—117.
- Króksdalr út úr Laxárdal í Suðr-
þingeyjarþingi 109.
- Króksfjörðr í Barðastrandarsýslu
142, 256, 257.
- kross 693.— kross á innsigli 525.
— kross með festi 129, 657.
Sbr. kirkja. — kross klappaðr
í stein 698.
- Kross á Árskógarströnd 571.
- Kross í Landeyjum 333, 414.
- Krossanes í Kræklingahlíð 571.
- Krossanes á Vatnsnesi 228.
- Krossholt í Hnappadalssýslu 14,
259.
- Krosslækr í Laxárdal í Döllum
27.
- krossmessa hvortveggja (á haust
og vor). Sjá messa.
- Krossnes í Eyrarsveit 31, 32.
- Krossnes á Mýrum 256.
- Krukstaðir í Eyjafirði 588.

- krúna, króna 274, 358, 359⁴,
360, 361, 362, 363², 364²,
441, 446, 470, 473², 497²,
506, 507, 636, 756. — Nor-
egskrúna 5, 108², 398 (opt).
- Kryddhóll í Skagafirði 94—96,
696.
- Krýsuvík í Gullbringusýslu 124⁷,
186, 609.
- Kræklingahlíð í Eyjafirði 170,
583, 759.
- kuern, sjá kvörn.
- kúgildi 11, 12, 13, 15², 16²,
17, 19, 20, 21 (opt), 25, 26,
27², 29, 30, 34, 35, 36, 40²,
48, 45, 48, 50, 56, 58, 72²,
93, 117², 119, 121, 122, 124,
128, 129, 130², 134⁴, 139,
152, 155, 169, 172, 173 (opt),
174⁴, 175, 177², 178, 181,
191, 192², 196, 208, 207,
216, 219², 227, 228², 232²,
233, 250², 256 (opt), 257⁴,
259², 278, 294, 300², 320,
321, 322², 327², 329², 332,
334, 355, 367⁴, 370, 410,
412, 413, 429, 436, 452,
453², 457, 472, 476, 478,
483, 487, 503, 504, 508,
516, 527, 535, 538, 540,
541, 552, 555—556, 557²,
558, 571, 573, 577², 579²,
580, 583², 588², 600², 603,
611, 612, 614, 620, 621²,
631⁴, 637², 639, 646, 647,
651², 657, 658², 659, 684,
686, 687, 692, 694, 695,
724², 730, 733, 734, 739,
746², 761². — búlæg kúgildi
174, 410, 538, 553. — frið
- kúgildi 55. — kúgildaleigur
187. — kúgildahald 724.
- kuldi 534.
- kúpa, sjá búsgagn.
- kvartel, sjá búsgagn.
- Kvonnabrekka í Dölum 216,
226, 394, 421—422.
- Kvonnagiptingar (í Jónsbók)
680.
- Kvonnahvoll á Skarðsströnd 4.
kver 78, 315. Sbr. bók.
- Kviabekkr í Ólafsfirði 302, 387.
- Kviar í Norðrárdal 269.
- kvígildi, sjá kúgildi.
- kvik höfn (með konu) 691.
- kvikfé, kvikir peningar 133,
204, 216, 226, 255, 276,
334, 471², 482, 616², 617,
630, 722, 734, 746,
766.
- kvittan, kvittanarbréf, kvittancia
17—18, 20, 26—27, 30, 31,
35, 40—41, 43—44, 49—51,
52—56, 58, 74, 88—89, 91—
92, 94—95, 114, 117—118,
133, 140, 150, 152, 155—156,
160—161, 164—166, 167,
168, 169, 174, 178, 182,
186—187, 190—191, 211,
213—215, 247—248, 251,
254, 270, 278—281, 299—
300, 306—307, 311, 318,
342—343, 346, 368, 371,
391—392, 398, 411—412,
424—425, 427—428, 430,
433—436, 446—448, 488,
496, 501, 515, 522², 528—
534, 541—542, 549—550, 559,
576, 584, 587, 603, 604, 618,
632, 339, 643—644, 645—646,

- 652—654, 682—683, 688, 691, 692, 694—696, 699, 706, 707—708, 716, 717, 753, 759, 761, 766.
- kvonarmundr 207, 510, 534, 582.
- kvotra 78.
- kvörn, sjá búsgagn.
- kyndilmessa, sjá messa.
- Kyngeston super Hull 480.
- kynjamein 241.
- kýr, sjá nautpeningr.
- kyrrsetning (fjár) 340—341.
- kysta, sjá kista.
- kæra, sjá ákæra.
- Lágafell í Landeyjum 413—414.
- laghmaðr, sjá lögmaðr.
- lagrétta, sjá lögrétta.
- Lambabliksstaðir í Hornafirði 334.
- Lambafell undir Eyjafjöllum 330.
- Lambanes á Langanesi 93—94.
- Lambatungur í Eilífsdal 179.
- Lambavatn á Barðaströnd 235, 255.
- Lambey í Fljótshlíð 324, 332.
- Lambeyri í Tálknafirði 202—203.
- Lambhagi á Rangárvöllum 324.
- Lambkárr í Dögurðarvesi (c. 1245) 1—3. Sbr. Lambkárr Gunnsteinson og Þorgilsson.
- Lambkárr Gunnsteinsson í Galtardalstungu (á öndverðri 13. öld) 2.
- Lambkárr Þorgilsson ábóti (d. 1249) 3, 4.
- Lambkárstöttir: Ingibjörg.
- Lambkársson: Helgi.
- lán 137, 495.
- land Ísland 5⁴, 276, 283 (opt), 284 (opt), 292², 304, 313, 358, 360, 361², 362, 364, 384, 390², 391², 397, 398, 406, 407², 451, 455, 459, 462, 463, 466, 468, 506³, 507, 518, 523, 565², 677, 681, 700, 703², 704³, 714, 727, 754³. — landráðamaðr 468. — landslaga bók, landslög 102, 276², 283, 284, 344, 378, 463, 467, 468, 518, 680, 700. — landsvistarbréf 305—306. — landþings-skrifari 237.
- land (terra) 19, 518.
- land (= jörð, prædium) 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17², 19, 20², 21, 22, 25, 28, 29², 30, 173, 178², 179², 299, 333, 334, 339, 443, 486, 609. — ix mæla (hálfannars mælir) land 124, 125. — landadeildarstefna 7. — Landabrigði (Jónsbókar) 575. — landamerki (landsmerki, landamerkjabréf, landamerkjaskrá, landamerkjavitnisburðr) 1—3, 7, 8, 9—10, 12, 32, 86—87, 90—91, 98—99, 110—112, 120, 137, 153—154, 174, 175, 221, 236, 298—299, 316—317, 425—426, 485—487, 494, 502—504, 524—525, 551—552, 554—555, 574—576, 593, 610, 619, 678, 686, 688, 694, 698, 731, 733, 750—751. — landaurar 5. — landból 405. — landbúi 517. — landeign, landareign

- 7, 90, 113², 554, 575². — Landnám 495. — landskyldir 92, 116, 133, 144, 187, 188, 204; 232, 233, 250¹, 251, 256, 382, 424, 453, 507, 545, 571, 581, 622¹, 632, 643, 715, 716². — landsnyttjar 538. — landsverð 15. — Land(ið) í Rangárþingi 79, 80, 81, 82, 83, 84. — Landmenn 79, 83. — Landmannafrétt 79—83. — Landmannahreppr 81, 82, 83, 496.
- Landbrotalækr í Melasveit 175.
- Landeyjar í Rangárþingi 413—414, 487.
- Langadalr í Húnavatnsþingi 74, 75, 184—185; 191, 450, 550—551, 599, 644, 659, 759.
- Langadalr í Ísaijarðarsýslu 433.
- Langadalr litli á Skógarströnd 425.
- langafasta 177, 333, 369, 410, 424, 465, 508, 509, 652.
- Langagerði í Hvolhrepp 323, 325, 327, 332.
- Langahlíð í Hörgárdal 699—701.
- Langamýri á Bug í Húnavatnsþingi 98, 115—116².
- Langanes í Arnarfirði 248, 474, 511, 514.
- Langanes undir Eyjafjöllum 330.
- Langanes í Norðurþingeyjarþingi 93, 158, 219, 683.
- Langholt í Borgarfirði 603, 605.
- Langholt í Flóa 515, 620.
- Langebeck, Jakob, sagnafræðingr 62.
- Langhóll í Fnjóskadal 8.
- Langhúsaeyrar í Fljótadal 520.
- lås 473².
- latrocinium 66.
- Lauf(in) á Völlum eystra 99.
- Laufás við Eyjafjörð 113², 118², 133 (opt), 148—149, 151—152, 204, 209, 300, 302, 423, 452—453, 483—484, 485, 549—550, 611, 686, 702.
- Laugabrekka á Skarðströnd 4.
- Laugaland í Fljótum 489, 711 712.
- Laugaland í Hörgárdal 600.
- Laugar í Hvanmússveit 295.
- Laugardalr í Áruessþingi 687.
- Laugardalr í Tálknafirði 202, 342.
- Laugardælir í Flóa 620.
- laugarkveld 106. Sbr. dagr.
- launbarn 418. — launsonr 226.
- launskript 68.
- Laurencius biskup hinn helgi, Laurenciusmessa, Laurenciusskript 28, 53, 86, 87, 91, 177, 291, 394, 450, 637, 669, 676, 677, 713, 760.
- Laurencius Kálfsson biskup á Hólum (1331) 316.
- lausafé, lausagóz, lausir peningar 9, 12, 15, 20, 25, 28, 29, 33, 36, 42, 45, 68, 92, 95, 118, 132, 133², 142, 154, 195, 201, 204, 206, 206, 216, 219, 227, 255, 256², 260, 262, 267, 274, 276, 290, 295, 337, 341, 356, 358, 366, 369, 382, 409, 411, 412, 428, 439, 461, 465, 475, 487, 502, 507, 539, 548², 549², 551, 572²,

- 583, 585, 586, 599, 611, 612, 615, 616, 617², 618, 620, 633, 637, 651, 657, 661², 677, 687, 722, 730, 737², 746, 759, 760, 761², 762, 766.
- lausasmjör, sjá kostr.
- lausaviðir 22.
- lauslætiskona 419.
- lausn 71, 339, 356, 369², 373, 380, 441, 454, 455², 474², 490, 500, 501, 591, 622, 623, 625, 634², 716, 727, 736, 741², 742, 743, 745. — lausnarbeiðsla 386.
- lausn (jarða) 144², 145, 160, 191, 223, 232, 233, 360, 361, 362, 363, 364, 394², 439², 452, 528, 549, 573, 604, 606.
- lax 195². — laxveiði 29², 174, 194.
- Laxá í Borgarfirði 177.
- Laxá í Döllum 27. — Laxárdalur 27, 108, 110, 160, 161, 165, 166, 198, 228, 295, 451—452, 534, 601, 692.
- Laxárdalur í Skagafjarðarsýslu 608.
- Laxárdalur í Suðrþingeyjarsýslu 108, 109, 112, 136, 371, 547, 549, 649, 650, 656, 728.
- Laxfoss í Kjós 178.
- Laxfoss í Norðrá 269.
- Laxholt í Stafholtstungum 268.
- leðr 472. Sbr. skinn.
- leg (að kirkju), legstaðr 14², 22, 129, 153, 389, 656. — legkaup 125, 210, 663², 664², 665, 666, 667, 668, 669², 671, 671, 673, 774. — leg-söngskaup 125.
- legatus, legáti, legátabréf 103, 138, 156, 163, 395, 397, 402², 404, 407, 518, 591.
- legorð 103, 139², 140, 297, 298, 301, 303², 308, 309², 341, 356, 369, 372², 374², 375, 377, 378², 385, 405, 498⁴, 512, 691, 732⁴, 736, 767.
- Leiðarhólmur í Döllum 351, 352, 566.
- Leiðvallarþing í Vestr-Skaptafellssýslu 611.
- leiga, leiguburðr 12, 16², 17, 21², 90, 116, 126, 152, 196, 204, 232, 233, 424², 453, 461², 503, 504, 558², 571, 617, 643, 720, 721. — xij álva leiga af hundraði 16. — leiglendingr 91. — leigufær jörð 16—17. — leiguteigur 617. — leiguliði 222, 554, 643. — leigustaðr 733.
- leikir menn, sjá leikmenn.
- leikmenn 55², 59, 69, 87, 93, 104, 113, 119, 122, 130, 134, 133, 145, 158, 159, 160, 163, 180², 202, 214, 217, 228, 229, 231, 232, 235, 284, 286, 292, 295, 302, 303, 304, 317, 339², 340², 345, 346, 453, 354, 369, 372², 373, 374, 381, 382, 383, 396, 403, 404, 408, 418, 420², 449, 459, 462², 463, 463, 464², 465, 467, 512, 513, 530, 531, 537, 547, 557, 573², 587, 602, 620, 630², 638, 639,

- 643, 648, 652, 655, 657, 682, 684, 711, 712, 721, 737, 738, 752. — leikmanna-
vald, leikvald 406, 459.
- leikr 239, 242.
- Leikskálar í Haukadal í Dala-
sýslu 113.
- leira 486.
- Leirá í Leirársveit 175—177,
646. — Leirársveit 176, 646.
- Leirgröf (leirgröf?) í Andakyl
688.
- Leirmúli í Dölum vestr 59.
- Leiti í Vestmannaeyjum, sjá
Ofanleiti.
- lón 398, 756². — lénsbiskup 270.
— lénsmaðr 398, 719, 720,
754.
- Leodgarius biskup, Leodgarius-
messa 121, 226, 227².
- lérept, sjá klæði (vefnaðr).
- lest skreiðar 50.
- lestr, lesning 239. — messu 218²,
219², 405. — biskupskipunar
666, 675. — bréfs 261, 262,
263, 379, 380², 387, 530,
582², 583, 584, 615, 616,
727. — dóms 536², 745, 748.
— forboðsbréfs 725, 726². —
skrár 573, 765. — stefnu 623,
624.
- létorf, létorfa 326, 330, 749.
- léttasótt 532.
- léttigyllini 200, 398.
- leyfisbréf 102—103, 234—236,
418—421.
- libertas 64.
- lifgan (fátækra) 667, 674.
- Lifgjarnsson: Þórarinn.
- lík 176. — líktollshald 664.
- líkneski 112, 390.
- líksöngseyrir 663, 664, 665, 666,
667², 669², 671, 672, 673,
674.
- líkþrá 241.
- líndúkr 581.
- Litlahlíð á Barðaströnd 256.
- Litlaskarð í Skagafirði 236.
- Litlapverá í Eyjafirði 289.
- ljár, ljáir, sjá búsgagn. — ljá-
dengsla 684.
- Ljárskógar í Laxárdal í Dölum
272, 534, 601, 643.
- Ljósá í Fljótsdal 520.
- Ljósavatn í Ljósavatnsskarði „í
Bárðardal“ 101, 159, 160, 161,
162, 354, 527, 555. — Ljós-
vatnsskarð 159.—Ljósvefning-
ar 8.
- ljóstollr, sjá lýsitollr.
- Ljótastaðir í Landeyjum 255,
333.
- Ljótr Bjarnason prestur á Snæ-
fellsnesi (1365) 20.
- Ljótr Ormsson vestra (1481)
394—395.
- Ljótr Þorleifsson nyrðra (1482
—1489) 436, 438, 456, 648.
- Ljúfustaðir í Strandasýslu 142.
- löd (land) 617.
- löðbyssa, sjá hertygi.
- Loðvík Hallsson prestur á Breiða-
bólsstað í Vestrhópi (1479)
61, 89, 96.
- lófatak 5, 365, 525.
- lofmessa 106.
- lofunarbréf 252.
- lón (landamerki) 3².
- Lón (Lónaland) í Grindavík 126.
- Lón(ið) í Austr-Skaptafellssýslu
334, 410, 493—494, 710,
744.

- Loptr Brandsson prestur á Melum (1483—1484) 492.
- Loptr Filippusson, Sigurðssonar, prestur í Guðdal (1479—1489) 203, 392, 501, 607, 678.
- Loptr Guttormsson ríki (d. 1432) 40, 46—47.
- Loptr Jónsson bóndi í Ytraskógarnesi (1480—1488) 317, 613—614.
- Loptr Marteinsonn í Fnjóskadal (1479) 222.
- Loptr Ormsson, Loptssonar, „velborinn man“ riddari (d. 1476) 138, 176, 188, 192, 196—201, 217, 266, 275—278, 289, 347—348, 350—353, 394—395, 407—408, 412—413, 421—422, 435—436, 451, 492, 588, 714—715, 769.
- Loptr Þorgilsson, Guðlaugssonar, kenslupiltur á Helgafelli og djákn (1358—1367) 10—11, 14, 22, 23.
- Loptsdóttir: Ólöf, Sophia.
- Loptsgerði í Blönduhlíð 7.
- Loptsnautr, skógarteigr í Þórsörk 330.
- Loptsson: Eiríkr, Guðlaugr, Guðmundr, Hávarðr, Jörundr, Nafn, Ormr, Pétur, Sigurðr, Skúli, Stephán.
- Lorencius, sjá Laurencius.
- Lubecensis, sjá Lybika.
- Lubeke, sjá Lybika.
- Lucas guðspjallamaðr 297, 503, 766.
- Luciumessa 232.
- Luciuregla 262.
- Lundarbrekka í Bárðardal 302, 428, 550, 611, 612, 686.
- Lundr í Landarreykjadal 281, 282, 285, 556—558, 646, 687, 707—708. — Lundarreykjadalr 281, 282, 285, 556—557, 687, 707.
- Lundr í Þverárhlið 268, 269.
- Lybika (Lybeck) 399—402. — lybsk mörk 756^a.
- Lünenborg 399—400.
- lýrittir 111, 299. — lyrit(t)arreiðr (hinn meiri og hinn minni) 90, 101, 140, 495, 498, 584, 616^a, 617, 680, 701, 706, 732.
- Lýsa á í Staðarsveit 29^a.
- lýsi („lyse“) 64.
- lýsingarbréf 215—217.
- lýsitollr, ljóstollr 27, 176, 177, 270, 320, 327, 330, 331, 333, 461, 464, 478, 665, 673.
- Lýtingsstaðir í Holtum 323.
- lægkaup, sjá legkaup.
- Lækjarkot í Stafholtstungum 268.
- Lækjarskógr í Þórsörk 330.
- lækr (landamerki) 87, 90^a, 91, 111^a, 175, 222, 299, 317, 525, 678. — lækjarbotn 575. — lækjarós 750.
- Lækr = Marklækr 3. = Tungulækr 99.
- Lækr á Barðaströnd (= Brianslækr) 250, 454, 603, 695.
- Lækr í Melasveit 176, 492—493, 654.
- lærðir menn, „lærmenn“, lærdómr 59^a, 70, 71, 89, 90,

- 104, 130, 163, 206, 218,
 284, 292, 302, 303, 304,
 340, 372², 373, 374, 391,
 396, 404, 459², 462¹, 463,
 464², 466, 467², 468, 530,
 531, 573, 648, 752.
- Lætare Jerusalem 33, 34.
- lög 5, 16, 24, 29, 32², 33², 34,
 36, 43, 44², 45², 51, 52, 55,
 57, 72, 74, 79, 91, 96, 102,
 110¹, 111², 112², 114, 116²,
 117, 119, 121², 122, 128,
 134, 135, 136, 141, 148²,
 150², 152, 155, 158, 165,
 169, 181², 182, 185², 188²,
 191, 192², 193, 194, 196,
 200, 201², 203², 207, 210,
 222, 230², 232, 248², 250²,
 251², 252, 254, 259², 266,
 267, 276, 296, 300², 304², 305,
 307², 311 (opt), 336, 242²,
 344, 346, 352, 354, 355,
 367², 368, 370, 375, 380,
 388, 390, 393, 396², 398²,
 410, 412², 413, 415, 428,
 429, 431², 434, 437, 439,
 441, 449², 452, 456, 458¹,
 459², 460, 462², 463, 464¹,
 467², 470, 471, 476², 478,
 487, 493, 495, 501, 503,
 504, 507, 508, 511², 527,
 533², 534², 537, 540, 544,
 546², 548², 550, 552², 555,
 556, 561², 565², 569, 570,
 571², 573, 575, 582, 588²,
 584, 585¹, 586, 587, 589,
 600, 601², 604², 605, 607²,
 611¹, 614, 620, 621, 638,
 640, 642, 643, 644, 645,
 651, 655, 657, 663, 664²,
 665, 666, 667, 669²,
 670, 671², 672², 673, 674,
 676, 679, 680², 681², 686,
 687, 692², 693, 695, 698²,
 704, 711², 712², 714², 718²,
 721¹, 722, 727, 728², 729²,
 731, 738, 739, 745, 755,
 756 (opt), 759, 760², 761,
 762, 763. — guðs lög, heilög
 lög, kristin lög 93, 130, 163,
 182, 239, 246, 294, 336,
 381, 403, 404, 660, 683,
 732, 733. — landslög 294²,
 341, 359², 360, 361, 362,
 263², 439, 459, 460, 532. —
 Noregs lög 276. — lagaafbrót,
 lagabrot 240, 344. — lagaat-
 kvæði 7. — lagaávöxtr 278,
 724. — lagabrestr 536. —
 lagaeiðr 571, 721. — laga-
 hald 571². — lagaleyzi 284.
 lagamaðr 376. — lagarann-
 sak 584. — lagaréttir 466. —
 lagaríptingar 9, 13, 16, 20, 22,
 25, 30², 32, 33², 34, 36, 43,
 44, 45, 50, 52, 55, 57, 72,
 74, 96, 110, 111, 114, 116,
 119, 121, 122, 128, 135,
 148, 150, 152, 155, 158,
 160, 165, 169, 181, 185,
 188, 191, 193, 196, 203,
 222, 230, 232, 254, 259,
 267, 307, 346, 355, 367²,
 368, 370, 388, 393², 410,
 412, 413, 428, 429, 445²,
 449, 452, 476, 479, 483,
 487, 493, 501, 503, 504,
 508, 527, 537, 540, 544,
 550, 552, 555, 565², 569,
 589, 600, 604, 605, 611²,
 614, 620, 638, 644, 645,
 651, 657, 676, 686, 687,

- 711², 712², 728, 729, 731, 739. — lagasektir 463. — lagaskipti, lögleg skipti 132, 135, 136, 536, 615², 616, 617⁴, 721, 722, 723, 762. — lagaskipun 396. — lagaskyld, lögskyld 116, 160. — lagsóknir 310, 464. — lagasvar, lögsvaer 116, 342, 583, 585, 615, 622. — lagaúrskurðr 100, 290², 344, 352², 463, 485, 491, 561. — lagavegr 250, 270, 366², 375, 453². — laga- vitni 344. — lögafri 136. — lögþók (sbr. þók) 5, 6, 71, 93, 130, 197, 201, 212, 261, 262, 264, 294, 296², 344, 345, 352², 377, 441, 518, 570, 571, 585, 586, 601, 648, 681. 701², 703, 704, 705, 724. — lögðæmi 654. — lögfesting 261, 262, 263. — lögfestuvitnisburðr 519—520. — löggjöf 73, 192, 228, 479, 631, 738, 762. — lögheimili 700. — löghelgir dagar 211, 533. — löghreppr 462. — lögleg eiginkona 291, 294. — lögleigur 367, 557. — lögmaðr 5, 136, 283, 284, 291, 340, 365, 380², 383², 396, 397², 497, 507, 521, 470, 663, 664, 665², 666, 667², 668, 669, 670, 673, 674, 705², 725, 754, 755. — lögmannsdæmi 293. — lögmanns- kaup 631², 632². — lögmanns- samþykkt 661—675. — lögmannsúrskurðr 290, 348, 536. — lögmál 240, 338, 396, 459, 462, 466, 468, 536, 570, 762². — lögmerki 354. — lög- rétta 136, 283, 379, 380², 396, 601, 703, 704. — lög- réttumenn 133, 282, 389, 290, 365, 380², 396, 397², 507, 517, 521², 542, 570, 614, 667, 670, 679, 681, 700, 703, 707, 754. — lög- réttumannadómr 526. — lög- samkoma 106. — lögstefna 290. — lögveð 424. — lög- þingi 521, 670, 724.
- Lögmannshlið i Kræklingahlíð 759.
- Mactacio sancte Marie 728.
- maðmál, sjá vaðmál.
- Máfaberg á Barðaströnd 255.
- Máfahlíð á Snæfellsnesi 48—49, 256.
- Magnhildr Einarsdóttir, Þor- steinssonar, kona Snorra Hall- grímssonar (1476) 92.
- Magnús Árnason eystra (1485) 539—540.
- Magnús Ásgrímsson prestur i Þingeyjarþingi (1478—1490) 158, 623, 624, 677, 691, 693, 722, 725, 735.
- Magnús Áskelsson undir Eyja- fjöllum (1489) 675—676.
- Magnús Benediktsson, Brynjólfs- sonar, á Espihóli (1476—1478) 87, 91, 170.
- Magnús Bjarnarson (Björnsson) vestra (1479) 187.
- Magnús Brandsson bóndi nyrðra (1478) 130.
- Magnús Böðvarsson prestur (á Barði 1418) 40—41.
- Magnús Einarsson prestur á

- Möðruvöllum í Eyjafirði (1477—1478) 108, 110—112, 120, 129—130.
- Magnús Einarsson nyrðra (1478) 168—169.
- Magnús Einarsson á Jörfa í Haukadal (enn á lífi 1744) 1, 4, 52, 59, 415, 468, 474.
- Magnús Eiríksson smek (minni-skjöldr) Noregskonungr (d. 1374) 379, 462, 662, 770.
- Magnús Erlendsson Eyjajarl (d. 1116) 350, 477, 610. Sbr. Magnúsdagr.
- Magnús Eyjólfsson mókolls, biskup í Skálholti (1477—1490; enn á lífi 19. Maí 1490; dáiinn fyrir 1. Júlí 1490) 122—123, 124, 125, 126—127, 150—151, 154, 160, 162—167, 172, 173, 174, 175, 176^a, 177, 178, 209—211, 269—270, 273—274, 291, 293—294, 314, 318, 319^a, 320^a, 321—323, 334, 375—376, 388—389, 393—394, 407—408, 418—419, 441—443, 444—445, 446, 453—456, 482—483, 493—495, 518—519, 521, 528—531, 560—562, 602—604, 605—606, 607, 628, 630, 632, 638—639, 648, 661—674, 687, 698, 707—708.
- Magnús Geirsson nyrðra (1478) 135.
- Magnús Grimsson prestur á Mosfelli (d. 1860) 335.
- Magnús Guðlaugsson á Snæfellsnesi (1865) 18.
- Magnús Guðmundsson prófentu- maðr á Helgafelli (1480—1490) 311, 730—731.
- Magnús Guðmundsson í Arnarfirði (1481) 392.
- Magnús Gunnarsson bóndi á Hofi í Öræfum (1482) 443.
- Magnús Hákonarson lagabætur Noregskonungr (d. 1280) 352.
- Magnús Haldórsson á Gufunesi (veginnum um 1280) 153, 318.
- Magnús Haldórsson nyrðra (1480) 312.
- Magnús Haldórsson á Snæfellsnesi (líklega ábóta Ormssonar og bróðir Eiríks; 1480—1490) 277, 370, 413, 429, 618, 652, 695.
- Magnús Haldórsson prestur nyrðra (1490—1491) 725, 744.
- Magnús Hallsson í Skagafirði (1480) 264.
- Magnús Helgason prestur syðra (1483—1488) 442, 642.
- Magnús Illugason á Snæfellsnesi (1865) 20.
- Magnús Illugason prestur nyrðra (1476) 68.
- Magnús Ívarsson eystra (1485) 535—536.
- Magnús Jónsson prestur á Völlum í Svarfaðardal (1474—1491) 70, 113, 193, 205, 220, 336, 337, 339, 483, 564, 621, 623, 624, 688, 720, 725, 729, 740, 742—743, 747.
- Magnús Jónsson í Rangárþingi (1481) 414.
- Magnús Jónsson nyrðra (1481—1487) 410—411, 526—527, 555, 587—588.

- Magnús Jónsson vestra (1483) 491.
- Magnús Jónsson prúði sýslumaðr (d. 1591) 343.
- Magnús Jónsson lögmaðr (d. 1694) 575—576.
- Magnús Ketilsson sýslumaðr í Búðardal (d. 1803) 200, 209, 237, 358, 496, 506, 560, 635, 662, 663, 674, 703, 756.
- Magnús Magnússon, Benediktssonar, löggréttumaðr á Draflastöðum í Fnjóskadal (1477—1491) 101, 159—160, 275, 277, 377, 384, 385, 574—575, 716, 752.
- Magnús Magnússon prófastr í Hvammi í Hvammssveit (d. 1720) 525.
- Magnús Markússon í Suðurþingeyjarþingi (1477) 109, 112.
- Magnús Markússon prestur á Grenjadarstað (d. 1733) 137, 417, 475, 477, 482.
- Magnús Narfason vestra (1490) 695.
- Magnús Oddsson vestra (1481—1485) 278, 429, 544.
- Magnús Ólafsson í Árneshöfði (1481) 411.
- Magnús Ólason í Holtum í Rangárþingi (1476) 86.
- Magnús prestur (fyrir 1480) 315.
- Magnús ráðsmaðr Ásskirkju í Holtum (um 1480) 322. Sbr. Magnús Ólason.
- Magnús Snorrason nyrðra (1481—1492) 349, 427—428, 759.
- Magnús Þórðarson á Snæfellsnesi (1431) 47.
- Magnús Þórðarson nyrðra (1488) 614.
- Magnús Þorgrímsson djákni og prestur nyrðra (1481—1491) 410—411, 639, 720, 735.
- Magnús Þórhallason prestur á Helgafelli (1397; ritari Flat-eyjarbókar) 33, 34.
- Magnús Þorkelsson, Guðbjartssonar, bóndi á Grýtubakka, löggréttumaðr (1484) og sýslumaðr (1482) í Vaðlaþingi, (1476—1490) 93, 113—114, 118^a, 120—121, 133, 147—149, 204, 252—253, 299—300, 343—345, 384, 385, 427—428, 447—448, 452—453, 483—485, 510—511, 517, 614—618, 639—640, 716—717.
- Magnús Þorláksson á Melum (á 12. öld) 175—176.
- Magnús Þórólfsson „biskups“ Ögmundssonar („Biskupsson“, Björnsson!; 1430) 283, 318.
- Magnús Þórólfsson (Þórólfsson) nyrðra (1481—1482) 362.
- Magnúsdagr (-messa) 350, 368, 610.
- Magnúsdóttir: Halla, Hallbera, Margrét, Steinunn, Þorgerðr.
- Magnússon: Andrés, Ari, Árni, Arnór, Benedikt, Björn, Brynjólfur, Einar, Erlendr, Eyjólfur, Finnur, Gísli, Guðmundr, Guðólfur, Hákon, Hallr, Helgi, Jón, Kolli, Magnús, Markús, Oddr, Ólafur, Ormr, Salomon, Semingr, Sigmundur, Sturla, Sæmundr, Teitr, Þórðr, Þorleifr, Þorsteinn, Örnólfur.

- Maius (mánuður) 17.
 mál: vj marka mál 447, 545. —
 x marka mál 632. — mála-
 ferli 143, 454³, 470. — mála-
 krókar 246.
 málaðir munir 330, 630.
 máldagar 7—8, 12, 27—28, 38
 —39, 48—49, 54, 59, 72—73,
 108, 122—127, 172—179,
 194, 208, 268—269, 270²,
 318—335, 427², 442, 446—
 447, 460², 462², 464, 465,
 561⁴, 566—567, 573², 601,
 609, 610, 627, 628—631,
 688, 733, 734—735, 752²,
 758. — máldagabréf 697—698.
 — máldagabækur 8, 59, 356,
 442², 446. — máldagaskrá
 29, 198.
 máldrykkja 36.
 máli 31, 42, 43, 92, 228, 245,
 349, 366, 417, 422², 423,
 450, 523, 575, 761, 762². —
 málakona 228, 349, 417. —
 málapeningar 760, 761².
 málmar: eir 126. — gull, for-
 gyltir munir 26, 126, 275,
 326, 327², 330, 331, 333,
 348², 395, 472, 583, 586,
 629². — gullhlað 333. — gull-
 smiðr 645. — kaleikr með
 gullröndum 628. — járnstikur
 327, 328², 330, 333, 734. —
 kopar 203², 320, 321, 326,
 327, 330, 331, 333, 629²,
 630. — koparsmiði 761. —
 messing 28, 176, 734. — silfr
 25, 96, 211, 228, 257, 326,
 328, 330, 390², 395, 472²,
 523, 583, 586, 629², 631,
 645, 733, 761. — brent silfr
 26. — forgylt silfr 472. — hvít
 silfr 472. — smiðað og ósmiðað
 silfr 272. — silfrflingja 328. —
 silfrkross 181. — teikn bóúð
 með silfr 328. — silfrtexti,
 texti með silfr 333, 629. —
 tin 319, 327, 473. — tinfat
 77, 179. — tinsmiði 761.
 Málsmfríðr Torfadóttir, Arasonar,
 kona Finnboga lögmans
 (1477) 109, 110.
 málnyta 117, 119, 121, 122,
 134, 192, 219², 228, 232,
 233, 250², 259, 355, 367,
 370, 410, 412, 413, 429,
 436, 453, 457, 476, 478, 487,
 503, 504, 508, 516, 538,
 540, 552, 555, 558, 573,
 577², 587, 600², 611, 612,
 614, 620, 631, 637, 639,
 647, 651, 684², 686, 692,
 694, 695, 724, 730, 661.
 málsmjólk 27. Sbr. kostr.
 málsverðr 106². Sbr. kostr.
 malt 78, 284, 318.
 máltíðir 461, 741.
 Mánalækr í Reykjadal 575.
 Mánason: Árni.
 mannakostnaðr 584.
 manndráp 282. — maunndrápari
 383. — manndrápsbréf 763.
 Sbr. mannslag.
 Mannhelgi (Jónsbókar) 101, 344,
 681.
 maunhús, sjá húsakynni.
 mannslag (sbr. manndráp) 212²,
 213, 271, 272, 306, 318,
 431, 432, 433², 454², 455²,
 518², 551, 553², 563, 564,
 603, 606, 695², 740², 741,
 753², 763², 764.

- manntalsþingsréttir 8.
 Marcellinus et Petrus 135.
 Marðargnúpr (Mærðarnúpr) í
 Vatnsdal 153, 563, 648—
 639, 763.
 Margrét Eyjólfsdóttir, Arnfinns-
 sonar, kona Hrafns lögmanns
 Brandssonar (1478—1491)
 135—136, 479, 507—508,
 526—527, 574—575, 686.
 Margrét Finnbjarnardóttir nyrðra
 (1481) 410—411.
 Margrét Gunnlaugsdóttir og
 Gyða Jónsdóttir, í Húnavatns-
 þingi (1480—1489) 307, 648.
 Margrét Magnúsdóttir kona
 Magnúsar Haldórssonar á
 Gufunesi (um 1480) 318.
 Margrét mæðir hin helga, Mar-
 grétarmessa 105, 215², 632,
 710, 734.
 Margrét Ólafsdóttir, Loptssonar,
 kona Bjarna Ólasonar (1481
 —1488) 366, 640—641.
 Margrét Valdemarsdóttir drottni-
 ing (d. 1412) 32.
 Margrét Vigfúsdóttir Hólms
 „hústrú“ (Dorvarðs Lopt-
 sonar) á Möðruvöllum (1476
 —1482; enn á lífi 1482) 91
 —92, 130², 292, 437.
 Margrét Þórhallsdóttir, kona
 Þorsteins Hallssonar¹⁾ (enn á
 lífi 1488) 638—639.
- Margrét Dorvaldsdóttir (1401)
 598.
 María Magdalena 64, 105, 108,
 182, 630.
 María mæðir (drottins sætasta
 móðir, guðs signaða móðir,
 guðs blessaða — mildasta —
 móðir, guðs móðir, hin dýra
 drottning, sæl guðsmóðir,
 jungfrú María, vor frú: Maríu-
 kirkja, Maríulíkneski, Maríu-
 messur allar, Maríumessuklæði,
 Maríuskript, Maríuvers) 15,
 43, 84, 87, 105, 106⁴, 114,
 115, 116—117, 124², 125,
 126—127, 129, 154², 173,
 178, 209², 211², 218, 223,
 233, 238, 242, 248, 291,
 293², 294, 300, 319², 320²,
 321², 322, 327, 328, 330,
 331², 332, 333, 334, 335,
 342, 343, 347, 349, 369,
 400², 411², 443, 451, 453,
 457², 458, 476, 481, 498,
 508, 509, 519, 520, 522,
 526, 527, 531, 532, 546,
 547, 582, 609, 628², 630,
 633, 642, 646, 647, 652,
 656, 674², 682, 686, 708,
 715², 723, 734, 755. Sjá og
 sbr. annunciatio, assumpcio,
 Ave Maria, concepcio, festum,
 mactacio, nativitas, presenta-
 cio, purificacio, visitacio.
 marinarii 480.
 Maríuhellir í Kjós 179.
 Marjon kona í Þingeyjarþingi
 (1478) 151—152.
 mark (á málnytu, peningi) 234,
 250.

¹⁾ Er þetta réttara en það, sem
 stendr í registri V. bindis, þar
 sem segir, að hún hafi líklega verið
 frilla Einars Ormssonar. Hún
 hefir einmitt verið tengdamóðir
 hans.

- mark (landamerki og rekamark) 118, 129, 180, 146, 280,
35, 124^a. — markgata 34. 301, 308, 356, 415, 416,
644.
- Markdæl í Fnjóskadal 8, 222.
- Markklettir í Aðaldal 34.
- Marklág í Blönduhlöð 7^a.
- Marklækr á Skarðsströnd 3.
- Marknes á Skarðsströnd 3.
- Markús Árnason prestir vestra
(1484—1490) 511, 514, 690.
- Markús guðspjallamaðr 430, 683.
- Markús Kolbeinsson prestir á
Helgafelli (1467) 58.
- Markús Magnússon umboðsmaðr
Margrétar Vigfúsdóttur (1476
—1478) 91—92, 130.
- Markús Ólafsson í Helgafells-
sveit (1897—1898) 33—34,
35.
- Markús Pétursson vestra (1480)
274.
- Markús Vigfússon eystra (1480)
538.
- Markússon: Gunnar, Jón, Magn-
ús, Sigurðr, Þorsteinn.
- Mársstaðir á Akranesi 177.
- Mársstaðir í Vatnsdal 661.
- Marteinn Jónsson á Skarðs-
strönd (c. 1245) 2, 3.
- Marteinn Jónsson (fallinn í
Grimsey 1222) 2.
- Marteinn Jónsson (1490) 709.
- Marteinn Narfason (í Bjarnar-
höfn, 1281) 6.
- Marteinn Þorleifsson bóndi í
Máfahlöð (1365—1399) 20, 30,
31, 37.
- Marteinn Þorvarðsson vestra
(1487) 608.
- Marteinn biskup hinn helgi
(Martinus), Marteinskirkja,
Marteinsmessa 44, 92, 105,
- 118, 129, 180, 146, 280,
301, 308, 356, 415, 416,
644.
- Marteinsdóttir: Vilborg.
- Marteinsson: Bjarni, Jón, Krákr,
Loptir, Ólafir, Snorri, Þorleifir.
mat 578, 579, 761. — matsmenn
579.
- mata, sjá prestsmata.
- matarlok, sjá búsgagn.
- matr 70, 71, 97, 106, 210, 218,
219, 242, 244, 307, 325 (opt),
332, 334, 373, 374, 382,
482, 530, 538, 577, 621^a,
741^a. — matleysi 534. —
matarverðr 106. Sbr. kostr.
- meðgáfa, meðgjöf 276, 582^a.
- Mattheus („Mattes“) Hólabiskup
(d. 1458) 270, 314.
- Mattheus Hening skráddari
(1484) 517.
- Mattheus Jónsson í Björgvin
(1481) 347.
- Mattheus postuli, Mattheusmessa
89, 188, 412, 550, 559, 638,
688, 717.
- Matthias postuli 493, 539.
- Mattsson, sjá Otti.
- Meðaldar í Dýrafirði 746.
- Meðalfell í Hornafirði 486.
- Meðalfellsströnd í Dalasýslu
746.
- Medardus & Gildardus 578.
- meðganga (með föstr) 690.
- meðkenning 70 (opt), 71^a, 101,
117, 140, 150, 155, 156,
161, 164^a, 167^a, 179, 182,
183^a, 190, 192^a, 213, 216,
225, 229, 233, 250, 251,
252, 254, 271, 273, 280,
287, 299, 308, 309, 343,

- 356, 375, 380, 387, 391, 394², 412, 414, 415, 416,
 425, 428, 430, 433², 434,
 435, 436, 440, 443, 445²,
 446, 450, 470², 474, 488,
 491, 498², 500, 508, 509,
 510, 515, 523, 542, 559²,
 560, 565, 567, 576, 583,
 588, 605⁴, 607, 609, 631,
 645, 646, 659², 677, 680,
 692², 695², 707², 726, 731,
 736², 758, 760, 767².
 meðmælabréf 62—65.
 meðtökumaðr 365.
 meiuþugir 729², 767.
 meinsæri 736.
 Meklenburg 595, 597.
 Melanes á Barðaströnd 255.
 Melar í Melasveit 174, 492 —
 393, 654. — Melasveit 174,
 492, 493. — Melavatn 175.
 melr (landamerki) 236, 486,
 503, 504, 552.
 Melr í Miðfirði 137, 452, 524
 —525, 638, 748. — Mels-
 menn 127.
 Melrakkadalr í Viðidal 199,
 201.
 mercandisæ 171², 480².
 mercatores 62, 64², 66², 401,
 480.
 merkigarðr (landamerkjagarðr)
 326, 520⁴.
 Merkgil í Fnjóskadal 502—
 504.
 Merkgil í Skagafirði 408—409,
 540—541, 676—697.
 Merkihvoll á Landi 325.
 Merkihlekr í Borgarfirði 177.
 Merkishólar á Reykjanesi í
 Barðastrandarsýslu 610.
- messa (sbr. söngur) 106², 177²,
 189, 218², 312, 332², 458,
 461², 465², 500⁴, 592, 659².
 — messa af helgum anda 647.
 — messudjárn 11, 744, 747.
 — messukaup 461. — messu-
 klæði 13, 587. Sbr. kirkja.
 — messusöngur 500, 748. —
 messubók, sjá bók, kirkja.
 messa, messudagr (sbr. festum):
 Agötumessa 590. — Allra hei-
 lagramessa 125, 299, 300,
 305, 329, 415, 456, 554,
 698, 725. — Andrésmessu
 120, 121, 217, 308, 309,
 310, 646, 687. — Barnabas-
 messa 733. — Bartholomeus-
 messa 223, 225, 447, 521,
 604, 678, 679, 763, 764. —
 Benediktsmessa 53, 107, 426,
 427. — Blasiusmessa 534. —
 Bótólfsmessa 55, 113, 264,
 265, 266, 488, 490, 491,
 517, 699. — Calixtusmessa
 229, 295, 296, 553, 643. —
 Clemensmessa 304, 310, 555.
 — Ceciliumessa 118, 119,
 305, 306, 308, 505, 674,
 728. — Dionisiusmessa 501.
 — Egidiusmessa 452. — Gre-
 goriusmessa 425, 502, 562,
 651², 653. — Guðmundardagr
 106. — Hallvarðsmessa 72,
 133, 193, 355, 409, 436,
 512, 593, 697. — Jakobs-
 messa 8, 392, 445², 446, 449. —
 Johannis Beverlacensis 190. —
 Jónsmessa 106, 298. — Jóns-
 messa Hólabiskups (hvort-
 tveggja) 132, 135, 185, 252²,
 257, 258, 476, 479, 482,

537, 564, 566, 746. — Jónsmessa skírara 7, 24, 75, 79, 81, 83, 137, 138, 229, 266, 267, 268, 366, 374², 476, 491, 492², 541, 561 (opt), 562, 627, 660, 702, 744². — Katrinarmessa 231, 320. — krossmessa (hvortveggja) 35, 48, 56, 116, 156, 158, 187, 189, 222, 431, 432, 433, 448, 550, 584, 618, 641, 646 683, 746, 747, 749. — kertamessa, kyndilmessa 68, 557, 659, 739. — Laurentiusmessa 53, 86, 87, 91, 450, 676, 677, 713, 760. — Leodgariusmessa 121, 226, 227². — Luciumessa 232. — Magnúsmessa 350, 610. — Margrétarmessa 710. — Mariumessa Magdalenæ 182. — Mariumessur allar, vor frú messa (sbr. þó Þingmariumessu) 43, 106², 154, 211², 223, 291, 293, 294, 300, 347, 453, 498, 508, 509, 520, 522, 526, 546, 582, 642, 652, 674², 682, 715. — Marteinsmessa 44, 92, 118, 230, 301, 303, 356, 415, 416, 644. — Mattheusmessa 188, 658. — Matthíasmessa 493. — Michaelsmessa 62, 159, 160, 161, 164, 163, 165, 167², 206, 224, 225, 260, 261, 294, 325, 377, 404, 409, 410, 411, 499, 501, 502, 503, 543, 551², 586, 606, 616, 639, 640, 672, 683, 684, 686, 713, 716, 718, 720, 723, 724, 764. — Nikulásmessa

94, 418, 527, 555. — Ólafsmessa (hvortveggja) 49, 86, 151, 217, 221², 289², 302, 446, 448, 449, 544, 602, 634, 635, 759. — Pálmessa 98, 101, 279, 649, 735. — Pétrsmessa og Páls 139, 140, 141, 210, 260, 269, 271, 273, 274, 277, 278, 281, 285, 441, 494, 518, 601, 703, 708, 719, 753, 754. — Pétrsmessa 27, 85, 211, 212, 213, 275, 280, 379, 387, 580, 706. — Philippusmessa og Jakobs (tveggja postula messa) 57, 186, 351, 352, 353, 481, 654. — Seljumannamessa 710. — Símonsmessa 89. — Simonis messa & Judæ (tveggja postula messa á haust) 91², 132, 298, 414, 608, 614, 723 —724. — Svithunsmessa 443. — Thomasmessa postula 610. — Tiburciusmessa & Valeriani 148², 149, 150, 255, 257. — Þingmariumessa 443. — Þerláksmessur báðar 27, 146, 206, 388, 495, 543, 556, 581, 601, 759.

messing, sjá málmar.

metaskálar, sjá búsgagn.

metfé 38, 321, 327, 330, 334.

meyjar heilagar 105.

Meyjavatn í Melasveit 175.

Michael biskup í Skálholti (1385 —1390) 29, 441—443.

Michael höfuðengill (sbr. messa) 62, 105, 129, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 167², 206, 224, 225, 260, 261—262,

- 294, 318, 325, 377, 403, 186, 207, 208, 549—550,
407, 408, 409, 410, 411, 602, 641, 682, 722.
499, 501, 502, 503, 504, Miklaholt í Aðaldal 34.
513, 524, 543, 551², 586, Miklaholt í Miklaholtshrepp 37,
605, 606, 617, 622, 639 88, 317. — Miklaholtshreppr
—640, 683, 684, 686, 713, 17, 22, 24, 32, 33, 36, 88—
716, 718, 720, 723, 724, 89, 425.
764. mirrustokkr 78. Sbr. búsgagn.
- Michael Teitsson eystra (1485) Misereatur tui 592, 593.
535, 539. misferli 199.
Michésson: Ólafr. misgrunnr 679, 680², 681.
Miðbæli undir Eyjafjöllum 675, Mjóadalr í Húnavatnsþingi 550.
765. Mjóafjörðr í Ísafjarðarsýslu 132.
Miðdalir í Dalasýslu 351, 368, mjólk 70, 71, 655.
421, 763, 764. mjöl 78, 272, 284, 332², 595,
miðfasta 687. 596², 653. — mjóltunna 618.
Miðfjörðr í Húnavatnssýslu 71, Moberg í Langadal 449, 659.
137, 187, 188, 193, 201, Moðulfsson: Ásmundr.
228, 448, 451—452, 524— Moðurarífr 52, 762. — moður-
525, 543, 555, 638. garðr 354.
Miðgarðar í Staðarsveit 29— Móeiðarhvoll í Hvolhrepp 324.
31. Móklettir í Tungusveit 688.
Miðhlíð á Barðaströnd 166, 509. Molaland (= Múaland) í Fljóts-
Miðhús í Eyjafirði 570. dal 520.
Miðhús í Reykhólasveit 610. Molastaðir í Fljótum 541—542.
Miðjanes í Reykhólasveit 142, Moldskriðuhyrl í Laxárdal í
472, 522—523. Dölum 27.
Miðsaptansfell á Skógarströnd Mór í Fljótum 750.
426. morðbréf um Jón lögmann Sig-
Mígandagróf (Mígandi) í Selvogi mundsson og upptök þeirra
124, 608, 609. (1491), Morðbréfabæklingar
Mikel, sjá Michael. 762—764.
- Miklabær í Blönduhlíð 7, 61, morgungáfa, morgungiöf 93, 347,
68—69, 70—71, 76—79, 143 348, 548, 661.
—144, 233—234, 264— mortalia, sjá mortualia.
265, 369, 692, 706. — mortualia 123, 173, 174, 178,
Miklabæjarrán (3. Febr. 1476) 205, 330, 336, 587, 631²,
68—69, 75—79, 143—144, 688.
233—234, 264—265. mortuaria, sjá mortualia.
Miklagarðr í Eyjafirði 159², 161, morviðir (= smáviðir) 91.

- Mosagrund í Blönduhlíð 7.
 Mosdalr í Önundarfirði 43.
 Mosfell í Mosfellsveit 185. —
 Mosfellsveit 185.
 Moshvoll í Hvolhrepp 325.
 Móskógar í Fljótum 750—651.
 mótgáfa 275, 276.
 Múkaþverá, sjá Múnkaþverá.
 Múlanes í Hornafirði 486.
 Múlatún afréttarland frá Görðum á Álptanesi 123.
 Múlaþing 535—536, 574.
 Múli í Aðaldal 302, 477, 482, 657, 688, 720—722.
 Múli í Kjós 179. — Múlaþjall 179.
 Múli (Múlaland) jörð Oddakirkju 323.
 Múli á Skálmarnesi 139, 607, 767.
 Múli í Skriðdal 540, 639.
 Munaðarnes í Borgarfirði 173.
 Munaðarnes við Ingólfsfjörð á Ströndum 198, 276, 350—351, 412—413, 435—436.
 Múnkaþverá (Múkaþverá) í Eyjafirði, klaustr 108, 127—128, 158, 161—162, 220, 221—223, 302, 349, 391—392, 410—411, 502—503, 526—527, 546, 555, 562—563, 575—576, 581, 588, 638, 677, 684, 685, 720, 748.
 Munklífi í Noregi 65, 66, 311, 312.
 munneiðar 242.
 munnlaug, sjá búsgagn.
 munnmæli 237.
 Mýlastaðir í Reykjadal 657.
 Mýlnar, sjá Hermann.
 mynt 757. — dönsk mynt 756², 757². — norsk mynt 756 757². — myntmeistari 757.
 Mýrar í Dýrafirði 154—155, 515—517.
 Mýrar (Ámýrar) í Helgafellsveit 19.
 Mýrar í Miðfirði 451—452.
 Mýrar(nar) í Mýrasýslu 44, 46, 133, 134, 259, 291, 695.
 Mýrarkvísl í Þingeyjarþingi 186.
 mýri (landamerki) 3², 7, 750.
 Mýri í Bárðardal 686.
 Myrká í Hörgárdal 353. — Myrkárdal 353.
 Mývatn í Suðrþingeyjarþingi 108, 110, 113, 549—550.
 Mæding, sjá Heinrekr.
 Mælifell í Skagafirði 73, 195, 196, 217, 236.
 Mælifellsgil í Bjarnardal 268.
 mælisketill, sjá búsgagn.
 Mæðrufell í Eyjafirði 313.
 Mæðruskálaholt í Eyjahrepp í Hnappadalssýslu 12.
 Mæðruvellir í Eyjafirði 91, 120, 129—131, 168—170, 502—503, 527—528, 641, 739.
 Mæðruvellir í Hörgárdal, klaustr 62, 170, 179, 185, 205, 220, 224, 225, 297, 298, 302, 384, 548, 741.
 mör 77. Sbr. kost.
 mörk (gjaldeyrir) 15.
 Mörk und Eyjafjöllum 451, 548.
 Nafar, sjá smiðatól nám 11².
 Napstaðir, sjá Hnappstaðir.
 Narfason: Jón, Magnús, Martein, Snorri, Þorvaldr.

- Narfi Benediktsson, bróðir Einars prests, nyrðra (1477—1492) 101, 508, 686.
- Narfi Böðvarsson prestur í Holti í Öundurafirði (1480—1484) 248, 599—510.
- Narfi Jónsson Miklabæjarmadr (1476—1490) 69, 233, 708, 710.
- Narfi Jónsson prestur eystra og syðra (1488—1491) 638, 755.
- Narfi Loptsson, Jónssonar í Skógarnesi (1488) 612—614.
- Narfi Snorrason bróðir á Helgafelli (um 1370) 25.
- Narfi Þorvaldsson, Þorkelssonar, lögréttumadr á Eyri í Álptafirði („Narfaeyri“; 1478—1482; dáinn fyrir 17. Apr. 1490) 131, 164, 165, 212, 249—252, 279, 282, 294, 352, 426, 427—428, 694.
- nativitas Johannis baptista (Jónsmessa) 541, 752.
- nativitas Marie virginis (Maríumessa síðari, 8. Sept.) 154, 293, 400, 546, 547.
- natteleighthæ 403.
- Náttfaravíkr í Suðurþingeyjarþingi 8.
- náttsöngvar 312.
- Naustvík á Ströndum 256.
- Nauteyri í Ísafjarðarsýslu 679.
- nautpeningr, nautgripir: geldnaut 4, 48, 146, 412, 586, 739, 759. — gelds nauts fóðr 798. — gríðungr 69. — kálfar 72, 76², 173, 329, 473, 631², 734². — kvigur (geldar, mylkar, vetr-gamlar, tvævetrar) 76, 179, 234², 581, 587. — kýr 9, 15², 16, 19, 21⁴, 27, 30⁴, 38, 39, 69, 72, 76⁴, 79, 123², 124, 125², 126, 127, 169, 172, 173, 174, 175, 177, 178, 179, 191, 196, 234², 259, 319², 320², 321², 322, 329, 331, 332, 348, 472², 473, 557², 571, 580, 581, 583, 586, 587, 631², 646, 651, 657, 739, 759. — kýr allsgeld 579. — kýr gömul (afgömul og tannsljó) 579². — kýr xvij vetra 580. — kýr xviii vetra 580. — gild kýr 579. — ung kýr 579. — fóðr kúa, kýrfóðr 66, 698. — kýrmjólk 322. Sbr. kost. — naut á öllum aldri (á annan vetr, vetr-gömul, tvævetr, þrévetr, fjögurra vetra, ví vetra, víi vetra, gamall; sbr. geldnaut) 30², 39, 76, 134, 175², 177, 196, 234, 329², 332², 429², 472, 476⁴, 552, 571, 579, 580, 586, 620, 631², 659, 698, 734. — nautarekstr 330. — tarfr 76, 234. — uxi („auxe“), öxn 39, 76, 77, 234, 571. — eygeingnir öxn 413, 436. — vetrungr 472. — mark á nautpeningi 69, 234, 571.
- navigacio 64, 401².
- navis sjá skip.
- Neðribakki í Langadal í Ísafirði 433.
- Neðrihvoll í Hvolhrepp 487.
- nefndarmenn 545, 663, 664, 665², 666, 667, 669, 674, 703, 705, 724.
- Nereus & Achilleus 20.

- nes (landamerki) 113, 117.
 Nes í Fnjóskadal 649—650.
 Nes í Holtum 324.
 Nes í Höfðahverfi 121, 136,
 479, 617,
 Nesdalr í Ísafjörðarsýslu 516.
 Nesland við Mývatn 549—550.
 Nesskógr í Lóni austr 334.
 net 78. Sbr. búsgagn. — net-
 næmir fiskar 554.
 neyzluviðr 552. Sbr. viðr.
 Niðarós, Niðarósskerkibiskups-
 dæmi 86, 138, 156, 162—
 163, 395, 397, 402, 404,
 407, 459, 518.
 niðrfella 78. Sbr. vefr.
 Níelsson: Sveinn.
 Nikulás Arnason prestur á Reyni-
 völlum í Kjós (1486) 587.
 Nikulás Einarsson á Guðlaugs-
 stöðum í Blöndudal (d. fyrir
 1477) 74, 98.
 Nikulás Gunnarsson á Egisstöð-
 í Flóa (d. fyrir 1487) 273, 381, 589.
 Nikulás biskup hinn helgi, Niku-
 láskirkja, Nikuláslíkneski,
 Nikulásmessu 94, 105, 123,
 320², 323, 327, 418, 457,
 527—528, 555, 630, 689,
 734. Sbr. festum, kirkja, messu.
 Nikulás Jússason nyrðra (1478
 —1490) 146, 598, 651, 691, 693.
 Nikulás Jörundarson á Snæfells-
 nesi (1390) 31.
 Nikulás Kálfsson prestur nyrðra
 (1432—1437) 314.
 Nikulás Ketilsson nyrðra (1488)
 611, 614.
 Nikulás Kollason (Magnússon-
 ar) prestur á Stað í Kinu (1478
 —1483) 159, 205, 433.
 Nikulás Vigfússon í Hrutafirði
 (1487) 606.
 Nikulás Vilhjálmsson prestur
 nyrðra (1487—1491) 597, 598,
 601, 521, 626², 627, 634,
 635, 725, 745.
 Nikulás Þormóðsson prestur á
 Upsum og síðar priór á Møðru-
 völlum (1474—1491) 60, 122,
 143, 145, 152, 158, 159, 180,
 205, 208, 221, 483, 747.
 Nikulás Þorsteinsson nyrðra
 (1476) 91—92.
 Nikulásker í Norðrá 269.
 Nikulásson: Árni, Erlingr, Gott-
 skalk, Nikulás, Pétur.
 níuviknafasta 328, 613, 734⁴,
 738.
 Njáll Bárðarson ábóti á Helga-
 felli (1429—1449) 45—46,
 49—50.
 Njálstaðir í Viðidal 199.
 Norbarne, sjá Björgvin.
 Norðlendingar, norðlenskir menn
 104, 156, 719².
 Norðrá í Mýrasýslu 256. —
 Norðrárdalr 92, 173, 255.
 norðreið Guðmundar Arasonar
 (1427) 434, 435.
 Norðrreykir í Reykholtsdal 173,
 299.
 Norðrþýzkaland 399.
 Norðtunga í Þverárhlið 14.
 Noregr (Norrihæ, Norvegen,
 Norvegia, Norweghen, Norð-
 menn) 30, 62—67, 102, 157,
 171, 276, 283—284, 305,
 311—312, 338, 348, 359,
 360, 364, 379, 380, 391, 395—
 402, 440, 450—451, 457

- 468, 470, 473—474, 479
 —480, 496, 505, 506—507, 521
 —522, 594—597, 635, 636,
 662, 689—690, 703, 753,
 755—757. — norrænt áklæði
 581.
 nótlög 176.
 Núpasveit, sjá Gnúpasveit.
 Núpr, sjá Gnúpr.
 Núpúfell, sjá Gnúpufell.
 Nyborg 637.
 Nýibær undir Eyjafjöllum 329.
 nýja hald 487². Sbr. festum
 corporis Christi.
 Næfrholt (Næfrholt) á Landi
 322, 325.
 nærlegur af hálfkirkjum 460².
 Óblauðr Sigmundsson nyrðra
 (1478—1481) 148—149, 343.
 Óblauðsson: Erlendr.
 obligacia 440².
 óbótamál 282, 344, 374, 405,
 441, 518. — óbótamaðr 344,
 377, 441, 518². — óbótaverk
 356.
 octavæ festorum: ascensionis
 domini 567, 598. — assump-
 tionis Mariæ virginis 292. —
 corporis Christi 75. — Petri
 & Pauli 64, 519. — visita-
 tionis Marie 384, 757.
 ódáðaverk 378, 380.
 óðal 439, 465, 756.
 Oddason: Auðun.
 Oddastaðir í Hnappadal 163—
 164, 728—729.
 Oddbjarnarkelda í Grindavík
 125.
 Oddfríðr Gísladóttir, Þorgilsson-
 ar, kona Steinþórs Sölvasonar
 á Hofi í Vatnsdal (1482) 456.
 Oddgeir Þorsteinsson biskup í
 Skálholti (d. 1381) 27, 124,
 126.
 Oddi á Rangárvöllum 294, 323,
 325, 487—488, 628, 630,
 631.
 Oddný abbadís í Kirkjubæ (1490)
 698.
 Oddr Arnórsson í Borgarfirði
 og nyrðra (1482—1491) 492,
 739—743, 745.
 Oddr Ásmundsson lögmaðr á
 Stóruvöllum á Landi (1476)
 81, 82, 83, 281, 283.
 Oddr Bergsson djákni vestra
 og prestur á Gilsbakka (1478
 —1491) 134, 454, 752, 757.
 Oddr Bergsveinsson prestur nyrðra
 (1490) 735.
 Oddr Brandsson nyrðra (1477—
 1479) 117, 180, 184.
 Oddr Einarsson biskup í Skál-
 holti (d. 1630) 578.
 Oddr Erlendsson í Borgarfirði
 (1488) 646.
 Oddr Erlendsson í Þúfu á Landi
 (d. ²¹/₁₂ 1855) 80, 81, 84.
 Oddr Eyjólfsson skólameistari í
 Skálholti og prestur í Holti
 undir Eyjafjöllum (d. 1707)
 539.
 Oddr í Gegnishólum í Flóa (fyrir
 og um 1480) 320.
 Oddr Guðmundsson prestur syðra
 (1481) 388.
 Oddr Gunnarsson nyrðra (1477
 —1486) 121, 573.
 Oddr Ísleifsson eystra (1485)
 538.

- Oddr Jónsson Miklabæjarmaðr (1476) 69.
- Oddr Jónsson 577, sjá Arnoddr.
- Oddr Magnússon (1480) 274.
- Oddr Oddsson prestur vestra (1478) 165.
- Oddr Ólafsson í Suðrþingeyjarþingi (1743) 8.
- Oddr Pétursson officialis prestur í Stafholti (1472—1491) 59, 72, 75, 270, 750.
- Oddr Pétursson, Finnssonar, lög-réttumaðr á Hvoli í Saurbæ (1478—1490) 138, 141, 255, 271, 273, 277, 287, 295—296, 350, 731.
- Oddr Runólfsson prestur í Tröllatungu (á öndverðri 16. öld) 579.
- Oddr Sigurðsson nyrðra (1479—1490) 208, 699—701.
- Oddr Sigurðsson vestra og syðra (1479—1488) 224, 258, 642—643.
- Oddr Steinsson í Húnavatnsþingi (1487) 599—600.
- Oddr Sveinsson prestur í Tröllatungu (c. 1500) 579.
- Oddr Teitsson prestur í Vallanesi (1477) 98—99.
- Oddr Vigfússon ráðsmaðr Jóns Björnssonar (1489) 679—681.
- Oddr Vilhjálmsson í Borgarfirði (1488) 646.
- Oddr Þorbjarnarson eystra og nyrðra (1484—1486) 528, 569.
- Oddr Þórðarson leppr lögmaðr (1440) 47—48, 425—426.
- Oddr Þorleifsson prestur vestra (1480) 254.
- Oddr Þorsteinsson prestur á Hofi í Álptafirði (1486—1490) 577, 590, 715.
- Oddr Þorvarðsson prestur á Hofi í Gnúpverjahrepp (um 1480) 321.
- Oddsdóttir: Ástríðr, Sigríðr.
- Oddsson: Árni, Bárðr, Brynjólfur, Einar, Guðni, Hallvarðr, Helgi, Hermundur, Hrafn, Jón, Magnús, Oddr, Ólafur, Óli, Sigurðr, Skeggi, Sveinn, Þjóðólfur, Þorálfr, Þorariann, Þórhallr, Þorkell, Örnólfur.
- Ófanleiti („fyrrir ofan Leiti“) í Vestmannaeyjum 631.
- Ófeigr Jónsson í Borgarfirði (1490) 723.
- Ófeigsfjörðr á Ströndum 255.
- Ófeigsson: Árni.
- officialis, official 314², 500², 501, 578, 579, 663, 664, 665², 666, 667², 668, 669, 673, 674. — Hólabiskupsdæmis 89, 96, 99, 100, 219, 220. — Skálholtsbiskupsdæmis 54, 59². — officialisbréf 270.
- ófrítt fé, ófríðir peningar 58, 68, 70, 76², 78, 79, 92, 133, 134, 177, 186, 210, 216, 227, 228, 250, 255, 257, 296, 332, 356, 370, 444, 515, 548, 549, 570², 571², 578, 581, 583, 586, 611, 615, 661, 762, 766.
- oftekjur 144.
- ógjörningr 68, 742.
- óhæfuverk 304, 737².
- Okinsdalr (= Hokinsdalr) í Arnarfirði 534—535.

Ókvæðisorð 681².

Ólafur Ásbjarnarson Miklabæjar-
maður, síðar í Reykjavík á Sel-
tjarnarnesi (1476—1489) 69,
283, 610—611.

Ólafur Björnsson á Eyvindarstöð-
(1476—1483) 74, 500.

Ólafur Brandsson prestur á Kvenna-
brekku (d. 1626) 109, 416.

Ólafur Brumansson nyrðra (1488)
640.

Ólafur Eyjólfsson nyrðra (1487)
599.

Ólafur Eyjólfsson vestra (1488)
642.

Ólafur Filippusson, Sigurðssonar,
frá Haga (1488) 553, 563.

Ólafur Geirmundsson nyrðra
(1311) 7.

Ólafur Grimsson, Egilssonar, bóndi
og sýslumaður í Skagafirði
(1476) 78².

Ólafur Grimsson vestra (1477—
1491) 114—115, 767.

Ólafur Guðmundsson eystra (1490)
715.

Ólafur Guðmundsson prestur í
Hjarðarholti í Dölum (1530)
1, 579.

Ólafur Guðmundsson nyrðra
(1719) 576.

Ólafur Hákonarson Noregskon-
ungr (1380—1387) 30.

Ólafur Haldórsson, Brandssonar
frá Barði, lögréttumaður í
Eyjafirði (1476—1491) 91,
208, 343, 365, 416, 510—
511, 614.

Ólafur Haraldsson hinn helgi,
Noregskonungr (d. 1030), Ól-
afskirkja, Ólafslíkneski, Ólafa-

messur báðar, Ólafsskript (sbr.
festum, kirkja, messa) 49, 86,
105, 125, 151, 157, 163,
217, 221², 288², 289², 302,
319, 322², 327, 328, 330,
332, 333², 397, 402, 446,
448, 449, 544, 602, 632,
634², 635, 759.

Ólafur Helgason nyrðra (1480—
1487) 313, 365, 569, 582.

Ólafur Hjaltason biskup á Hól-
um (d. 1569) 316.

Ólafur Indriðason (veginn 1487)
606, 752—753.

Ólafur Ingimundarson prestur í
Eyjafirði og prófastr á milli
Glerár og Varðgjár (1476—
1492) 87, 159, 224—225,
298, 386, 483, 601, 621,
623, 624, 649, 677, 720,
725, 729, 735, 747, 751.

Ólafur Jónsson kirkjuprestur á
Hólum (1480—1491) 264, 265,
621, 625, 626², 627, 634,
635, 649, 650, 653, 656,
676, 677, 702, 711, 712,
725, 735, 740, 744, 750, 751.

Ólafur Jónsson annar prestur
nyrðra (1489) 677.

Ólafur Jónsson eystra (1481) 499,
590.

Ólafur Jónsson í Önundarfirði
(fyrir 1484) 509—510.

Ólafur Jónsson í Húnavatnspingi
(1486—1489) 568—569, 659.

Ólafur Jónsson (1663) 539.

Ólafur Klængsson prestur nyrðra
(1476—1491) 69, 96, 266,
303, 336, 337, 345, 355,
390, 499, 623, 624, 725, 747.

Ólafur Koðransson nyrðra og

- vestra (1478—1483) 145, 184, 187, 190, 192, 223, 470.
- Ólafr Kolbeinsson prestur á Stað á Ölduhrygg (1390—1391) 31—32.
- Ólafr Magnússon prestur nyrðra (1480—1489) 303, 390, 682.
- Ólafr Magnússon bróðir á Munkaþverá (1481—1484) 349, 526.
- Ólafr Magnússon nyrðra (1481) 418.
- Ólafr Magnússon í Ísafirði vestra (1487) 588.
- Ólafr Marteinson, Þorleifssonar, á Snæfellsnesi (1388—1391) 30, 31.
- Ólafr Michelsson syðra og vestra (1480—1494) 291, 294.
- Ólafr Oddsson kirkjuprestur og capellanus í Skálholti og prestur á Staðarhóli, officialis í Skálholti-biskupsdæmi (1476—1491) 94, 203, 214, 292, 347, 393, 453, 481, 487, 501, 560—562, 752.
- Ólafr Pétursson bóndi, hirðstjóri (1364—1365) 18^a.
- Ólafr prestur (tyrir 1480) 314.
- Ólafr Rögnvaldsson biskup á Hólum (1458—1495) 59—62, 121—122, 129—130, 143—145, 151—152, 156, 158, 159—160, 161, 170, 179, 183—184, 185, 193—195, 204—206, 217—221, 223, 224—225, 231—233, 260—262, 263, 273, 285—286, 293, 297, 298, 301—304, 308, 309, 314, 316, 335—340, 345—346, 354—356, 369, 372—375, 376, 378, 379—385, 387—388, 389—391, 401, 402^a—408, 457—468, 496—497, 524—525, 537, 564—566, 568—569, 602, 621—625, 633—634, 637—638, 649—650, 655, 659—660, 676—678, 688, 710—714, 720—722, 725—727, 729—730, 735—737, 739—743, 744—745, 747—748.
- Ólafr Sigfússon, Pétursonar (1484) 508—509.
- Ólafr Sigurðsson nyrðra (1486) 574.
- Ólafr Snorrason syðra (1479) 185.
- Ólafr Stephánsson prestur í Vallanesi (d. 1740) 159.
- Ólafr Stephánsson stiptamtmaðr (d. 1812) 236.
- Ólafr Sveinsson lögréttumaðr á Snæfellsnesi (1478—1481) 139, 271, 282, 306, 377.
- Ólafr Sölvason (um 1485) 542—543.
- Ólafr Tumasson prestur nyrðra (1506 í falsbréfi) 8.
- Ólafr Þórarinsson í Hnappadals-sýslu (1397) 32—33, 34.
- Ólafr Þorbjarnarson Miklabæjarmaðr (1479) 234.
- Ólafr Þorgeirsson prestur á Bægisá (1474—1492) 60, 205, 220, 623, 624, 720, 729, 747.
- Ólafr Þorgrimsson nyrðra (1486) 562.
- Ólafr Þorkelsson djákni vestra (1487) 609.
- Ólafr Þorleifsson tóni hinn eldri (d. 1393) 561.

- Ólafur Þorsteinsson á Snæfellsnesi (1862) 14.
- Ólafur Þorvaldsson („Þórarinsson“, „Þorvaldsson“, hvortveggja rangt) lögréttumaður nyrðra (1480—1482) 271, 277, 307, 377, 436, 438, 448—449.
- Ólafsdóttir: Guðrún, Margrét, Þorbjörg, Þorgerðr.
- Ólafsfjörður í Eyjafjarðarsýslu 219, 387.
- Ólafsson: Ari, Árni, Arnljótr, Björn, Brandr, Brjan, Egill, Einar, Erlendr, Eyjólfur, Geirmundr, Guðmundr, Gunnar, Gunnlaugr, Guttormr, Hafr, Haldór, Hallr, Hávarðr, Helgi, Ingimundr, Jón, Kolbeinn, Magnús, Markús, Oddr, Páll, Pétur, Sigurðr, Snæbjörn, Stephán, Teitr, Víkingr, Djóðólfr.
- Oldinborg 102, 305, 359, 360, 364, 496, 506, 594, 635, 636, 689, 755.
- Ólason: Bjarni, Jón, Magnús.
- Ólaus, sjá Ólafur.
- Óleunarkaup, oliunarkaup 210², 664, 674.
- Óli Bjarnason, faðir Hvassafells-Bjarna („1485“—1481) 161—162, 417—418.
- Óli Oddsson nyrðra (1481) 349, 418.
- Olvesfell, sjá Úlfansfell.
- Ólærðir menn 464, 465.
- Ólöf Aradóttir, Guðmundssonar, kona Sumarliða Loftssonar (d. fyrir 1460) 142—143, 147, 215—217, 222, 224, 226—227.
- Ólöf Loftsdóttir, Guttormssonar, hins ríka á Skarði (d. 1479) 140—141, 182, 206—207, 237—238, 250, 254, 255, 257, 274, 418, 548.
- Ólöf kona Markúsar Ólafssonar (1397—1398) 33—34.
- Ólöf Sigurðardóttir, Björnssonar frá Svalbarði (1483) 477.
- Ólöf Sumarliðadóttir, Eiríkssonar (1491) 760.
- ólög 396.
- ómagi 130, 211. — kvengildir ómagi 126, 176. — ómagaaldr 413. — ómagaeyrir óvirðr 586. — ómagavist 27, 335. — ómegð 585.
- omnes sancti 587.
- orden (munukaregla) 312².
- orðubók, sjá bók.
- orf, sjá búsgagn.
- Orlogastaðir í Helgafellssveit 39—40.
- Ormr Ásláksson biskup á Hólum (d. 1356) 316.
- Ormr Bjarnason („Bjarnarson“), Ívarssonar (1482—1491) 436, 437, 438, 439, 754.
- Ormr Brandsson, sjá Grímr Brandsson.
- Ormr Daðason sýslumaður í Fagradal 525, 544, 558, 566.
- Ormr Einarsson syðra (1489—1491) 686.
- Ormr Eiríksson prestur eystra (1482—1493) 446—447.
- Ormr Gunnlaugsson nyrðra (1488) 616.
- Ormr Hafliðason syðra (1386) 30.
- Ormr Hákonarson vestra (1481) 413.

- Ormr Illugason vestra (1481) 368.
- Ormr Jónsson, Ásgeirssonar, vestra (1476—1482) 88, 132, 418, 419, 420, 428—430.
- Ormr Jónsson nyrðra (1479—1489) 222, 660, 696.
- Ormr Loptsson hirðstjóri (d. 1446) 237, 322.
- Ormr Magnússon nyrðra (1479—1486) 195, 342, 558.
- Ormr Sturluson lögmaðr (d. 1575) 200.
- Ormr Þórólfsson á Snæfellsnesi (bróðir Einars? 1478) 164—165. Sbr. Einar Þórólfsson.
- Ormsdóttir: Ingibjörg, Kristín, Valgerðr, Þorbjörg.
- Ormsson: Andrés, Einar, Hákon, Haldór, Jón, Ketill, Ljótr, Loptr, Páll, Vilhjálmr, Þorleifr.
- ornamentum 112, 172, 191, 326, 352, 390, 630, 721.
- Orný, sjá Oddný.
- Órækja Stephánsson í Skaptafellssþingi (1490) 697.
- Órækja Sturluson á Ingjaldshóli (1358—1365) 9—10, 20—22.
- ós (landamerki) 175, 177².
- Ós í Arnarnesi á Akranesi 177.
- óskilamenn 667, 674.
- Ostende nobis domine 107.
- ostr 325 (opt), 326. — fjórðungs ostr 286. — osthleifr 325 (opt). — osttollr 27, 285², 286⁴. Sbr. kost.
- Ostvadsholt í Holtum 323.
- Otradair í Barðastrandarsýslu 202, 229.
- otrskinn 472².
- Óttarsson: Þorkell.
- Otti Mattsson norrænn maðr (1481) 395, 397, 402.
- óttusöngur 312, 333², 465.
- Oxahryggur á Rangárvöllum 323, 326.
- Páfi 103, 163², 235², 312, 419⁴, 420, 421, 441, 591², 737². — páfabréf 162, 294, 418—421. — páfadómr 238. — páfagarðr 419, 420. — páfalegt sæti 138, 156², 163, 395, 397, 402, 404, 407, 420², 518. — páfavaldr 294.
- páll, sjá búsgagn.
- Páll ábóti í Munkliði (1476) 65, 66.
- Páll Braudsson, lögmanns Jónssonar, sýslumaðr á Mörðuvöllum í Eyjafirði (1478—1491; d. 1494) 130², 161, 292, 312, 365, 437, 438, 439, 547, 569, 582, 641, 754.
- Páll Gilsson, prests Pálssonar, á Snæfellsnesi (1367) 23, 25.
- Páll Grímsson prestur á Desjarmýri (1491) 749.
- Páll Hákonarson lögsagnari í Marteinstungu, skrifari Árna 115, 190, 264, 350, 421, 422, 582, 614, 658.
- Páll Jónsson við Breiðafjörð (1450—1483), líklega faðir Ögmundar biskups, 50, 214, 215, 477.¹⁾
- Páll Jónsson annar við Breiðafjörð (1482—1491), líklega faðir Ingibjargar konu Björns Þorleifssonar, 431, 432, 767.¹⁾

¹⁾ Það er mikið vandhæfi á að

- Páll Jónsson, Ásgeirssonar, sýslumaðr á Skarði (1478—1491) 132—133, 182—183, 207, 234—235, 418—420, 511—512, 642, 754.
- Páll Jónsson nyrðra (1485) 541—542.
- Páll Kimblason í Helgafellssveit (1302) 6.
- Páll Ólafsson á Skarðsströnd (um 1245) 3.
- Páll Ormsson eystra (1477) 119.
- Páll Pálsson í Eyjafirði (1476) 91.
- Páll Pálsson, Þorsteinssonar, í Hoffelli (1480—1488) 304—305, 645—646.
- Páll postuli, Pálmessa (conversio Pauli) 98, 99², 101, 105, 114, 139, 140, 141, 210, 220, 260, 269, 271, 273, 274, 277, 278, 279, 281, 285, 376, 377, 442, 518, 519, 531, 601, 649, 703, 708, 719, 735, 753, 754. Sbr. Pétur postuli.
- Páll Stígsson höfuðsmaðr (d. 1566) 702.
- Páll Vidalin lögmaðr (d. 1727) 190, 550, 552, 553, 566, 614, 660.
- Páll Þórólfsson (Þórólfsson), Þorgrímssonar nyrðra (1477—1482) 113, 366—367.
- Páll Þorsteinsson prestur nyrðra (1811) 7.
- Páll Þorsteinsson, Hallssonar, á Hofi í Örfefum (1480—1488) 305, 535, 638—639.
- pallklæði, sjá húsbúnaðr.
- Pálmadóttir: Þuríðr.
- Pálmholt á Galmansströnd við Eyjafjörð 199.
- pálmsunnudagr 76, 328.
- Pálsson: Brandr, Gíls, Gísli, Grímr, Jón, Páll, Sigurðr, Símon, Sveinbjörn, Sveinn, Teitr, Þorlák, Þorsteinn, Ögmundur.
- pantsetning 143, 144—145, 173, 179, 184, 232—233, 445, 474, 535, 573.
- panzari, sjá hertygi.
- Papaþjörðr í Hornafirði 290.
- Papi í Laxárdal í Dölum 27.
- pár 236.
- Paradisus 130.
- páskar 106, 183, 203, 326², 328², 330², 331, 358², 629², 630², 692, 693, 734². — páskadagr seinni 48. — þriði páskadagr 377, 618. — fjórði páskadagr 510. — páskavika 109, 112, 113, 114, 136, 184, 211, 253, 254, 429, 510, 511, 536, 590, 652, 694, 730, 744.
- passio domini 68, 69, 691, 734.
- Pater noster 106², 130, 458.
- Patreksfjörðr í Barðastrandar-sýslu 229, 280, 698, 770.
- patronus 146, 312.
- Paulus, sjá Páll.
- Pauwell Lange (1487) 595—596.
- pell 28, 38.
- peningr, peningar (eign, fé) 11, 23, 33, 36, 40, 41, 42, 43, 43 (rangt), 50, 51², 52², 53,

greina rétt milli þessara tveggja manna, og verður það seint gert með fullri vissu.

- 55, 57, 68, 70, 71³, 72, 73, 74², 76², 78, 79², 91, 93, 94, 96, 97, 112, 114, 115⁴, 117, 118, 130, 132², 133, 134, 135², 136⁴, 139, 141⁴, 142², 143 (opt), 144 (opt), 145, 147², 148, 150, 151, 155, 156, 164, 166², 167, 168², 169⁴, 172, 186, 187, 191, 194², 195², 201², 203², 204, 205, 206², 207, 211, 216 (opt), 218, 219², 220, 224, 325 (opt), 226, 227², 228², 230, 233, 234², 239, 245, 246², 248, 249, 250², 251 (opt), 254, 255², 256, 257, 259, 266, 268, 272, 273, 274⁴, 275, 276², 277, 279, 280, 281, 283, 284², 287, 290², 295², 307, 310², 318⁴, 334, 336, 337², 341², 342, 343, 348, 351², 354², 356, 365², 366 (opt), 371, 382, 390, 391, 392, 394, 395, 396², 410², 412², 423², 425², 429², 430², 431, 432, 433, 436², 437⁴, 439, 440, 444², 447², 450, 451, 452², 453², 457², 461², 464, 465, 466², 470⁴, 471², 472², 476², 477, 478², 482², 483, 484, 485, 487, 490, 492, 501², 502, 503², 504², 505, 508, 517², 518, 521, 522², 523, 527, 528, 529², 531², 532, 533², 535⁴, 538, 539, 542², 543⁴, 548⁴, 549, 550, 552, 556, 557, 558, 559, 570⁴, 572, 573², 576, 577, 578², 579², 580², 581, 582, 583⁴, 584⁴, 585⁴, 586², 587², 600, 608², 605, 612, 615 (opt), 617², 620, 622², 625, 631², 633, 637², 639², 642², 643, 646, 654, 658², 659², 661², 677, 679, 683, 684, 688, 691, 692², 695, 699, 700², 701², 704, 706, 707², 713, 717, 719, 720², 721 (opt), 722, 726, 731, 736², 737⁴, 742², 743, 745², 746⁴, 752, 754, 758--759, 760², 761², 762², 766. — fjótgildir peningar 114. — fullvirðis (-gildis) peningar 410, 513, 637, 665. — peningaáðtekt 584. — peningaávöxtr 490. — peningagjald 289, 364. — peningagjöf 581. — peningakaup 274. — peningamál 146—147. — peningareikningr 115, 453, 603. — peningaskakki 115. — peningaskipti 56. — peningatál 586. — peningavöxtr 538.
- peningr (búpeningr) 70, 552, 733, 761.
- penitencia 167. — penitenciarus 163.
- pentecoste 45.
- Pétr Ásmundsson lögréttumaðr á Kotilsstöðum á Völlum (um 1712) 119, 539.
- Pétr Brynjólfsson í Skagafirði (1477—1478) 111, 129.
- Pétr Eggerz kaupmaðr (d. 1892) 237.
- Pétr Jónsson í Borgafirði (1480) 272.
- Pétr Loptsson, Ormssonar (1479—1487) 199, 296—297, 600—601.

- Pétr Nikulásson biskup á Hólum (1391—1404) 315, 316.
- Pétr Ólafsson í Rangárþingi (1487) 487.
- Pétr postuli (sjá festum, kirkja, messa) 8, 27, 64, 85, 114², 122, 123², 124, 126², 127, 129², 139, 140, 141, 147, 173, 176—177, 210, 211, 212, 213, 235, 260, 269, 273, 274, 275, 277, 278², 280, 281, 285, 319, 328—329, 376, 377, 379, 387, 392, 421, 442, 494, 518, 519, 531, 552, 559, 580, 591, 601, 703, 706, 708, 717, 719, 753, 754. Sbr. Páll postuli.
- Pétr Svartsson vestra (1483) 468.
- Pétr Þórðarson vestra (1428) 42.
- Pétr Þórðarson prestur á Staðastað (1465—1487) 57, 269, 493, 602.
- Pétr Þorsteinsson Miklabæjarmaður (1476—1479) 69, 233.
- Pétrsdóttir: Gunnhildr, Solveig.
- Pétrsskógr í Norðrárdal 173.
- Pétrsson: Bjarni, Björn, Finnur, Hans, Jón, Kolbeinn, Markús, Oddr, Ólafur, Sigfús, Sveinn, Teitr.
- Philippus, sjá Filippus.
- píla, sjá hertygi (vopn).
- pilgrímsferð 239, 246, 768.
- Píning, sjá Didrik Píning.
- píningarvottr 106.
- pínsdagur 440.
- pínting 384.
- pisces 64², 171², 401, 480. — piscatura 64.
- þjátröskjur, sjá búsgagn.
- plumæ 64.
- pollr (landamerki) 3².
- porcio ecclesie 73, 109, 112, 123, 134, 161, 166², 172, 174, 178², 205, 206, 259, 314, 319², 320², 321², 322², 327, 328, 330, 335², 336, 358², 360, 363, 484², 550, 557, 573², 587, 600, 631, 688. — porcioreikningr 313—314.
- porthús (hugskot) 245.
- portus 171.
- postuli (guds) 105, 129. — postullegr sendiboði 591. — postullegt sæti 235, 591².
- pottr, sjá búsgagn.
- prédikan 104.
- preláti 59, 210, 219, 220, 221, 357, 625, 648², 714, 722.
- presentacio Marie 211, 674.
- pressula membranea 635.
- Prestateigr í Hornafirði 486.
- Presthvammr í Reykjadal í Suðrþingeyjarþingi 219.
- prestur 60, 79, 126, 176³, 177², 210, 218³, 220², 236, 246, 317, 320, 326, 330, 331, 332, 333², 335, 340, 356², 358, 380², 381, 382, 383, 390, 405, 408, 458, 462, 464², 465², 467, 500, 530, 531, 573, 587, 591, 614, 625, 627, 630², 664, 666, 667, 671, 672, 673, 674, 677, 732, 736, 737, 741², 742², 743², 747². — kirkju-

- prestr 711, 712. — Sbr. heimilisprestr, þingaprestr. — kynbornir prestrar 314. — prestadómr 376, 383, 453—456. — prestastefna 60, 205, 220, 225, 260, 261, 269, 442, 494, 623, 624, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669², 670, 671², 672, 673, 674, 713, 726, 741, 747 (opt), 748². — prestastefnubréf 747—748. — prestastefnusamþykkt 662², 663, 670. — prestfjórðungr (tiundar) 464. — prestsfæða 466. Sbr. mata. — prestskaup 176, 177, 210, 218², 219, 220, 322, 331, 332², 382, 460², 461, 465², 627. — prestsmata 189. — prestssetr 663, 664², 665, 666, 667, 668, 669², 670, 671, 672, 673, 674. — prestskyld 79, 327, 329, 382. — preststiund 170, 382, 461, 464², 510, 758.
- primsigning barns 49, 499.
- privilegia 64, 359², 360², 363², 390, 398, 399⁴, 400, 473. — privilegiabréf 379.
- procurator 220.
- prófastr 87, 189, 474, 511, 514, 525, 532, 578, 663, 664, 665², 666, 667², 669, 674, 691, 709, 732², 733². — prófastsdæmi 60, 61².
- prófenta, prófentubréf, prófentugjörningr 22—23, 35—36, 39—40, 229, 307—308, 538—539, 577—578, 658—659, 684—685, 730², 731. — prófentumaðr 655, 658, 751. — prófentusetta 27.
- Protector in te spe 107.
- provincia 467.
- psaltari 106², 312.
- pungr 473.
- purgatorium 593.
- purificacio Marie (kyndilmessa, kertamessa) 153, 248, 342², 343, 369, 423, 542.
- Ráðamaðr, ráðsmaðr (biskupsstóls, klaustrs, staðar) 47, 59, 70, 89, 97, 133, 204, 219, 220, 322, 387, 393, 500, 512, 679², 766². — ráðsmannskaup 388. — ráðsmannstari 133, 186, 187, 500. — ráðsmannsstofa, sjá stofa (háskynni).
- ráðspjöll (konu) 138—139.
- rafabelti, sjá kostr.
- Rafn, sjá Hrafn.
- rafna 64.
- Ragna Árnadóttir (Höskuldssonar; 1487—1489) 610.
- Ragna Hrafnadóttir, Guðmundssonar, á Barði (1479) 231.
- rán 62—67, 68², 69, 70, 78, 79, 234, 248², 249, 259, 251, 378, 383, 396, 427, 431, 434², 435², 470², 490, 518², 529, 556, 621, 715, 716, 742. — ránfengi, ránfengið góz 68, 517. — ránsmenn 79, 383, 518.
- Ranctouens kirkja (ecclesia Ratisbonensis, Regensburgarkirkja) 591.
- Randiðr Bjarnadóttir, Ólasonar

- í Hvassafelli (1480—1490) 746, 748. — reið til Öxarár-
 þings 536². — Reykhólareið
 558. — reiðgötur 99, 122.
 reiði, sjá skip.
 reiðskapr, reiðtygi: söðull með
 öllum reiðskap 73.
 reikningskapr, reikningr 43²,
 61², 73², 78, 79, 92², 110,
 112², 128, 133², 141 (opt),
 143, 155, 156³, 157³, 161,
 172, 174², 186², 191, 194,
 200, 204, 216, 227, 228²,
 250, 255³, 256⁴, 266, 286,
 298⁴, 313, 321, 322, 335,
 346², 353, 354, 355, 370,
 382, 395, 398, 403², 404,
 405, 460⁴, 461³, 463, 464,
 466, 471, 472, 522, 523²,
 526², 528, 545², 547, 557,
 563, 570, 573², 583², 585²,
 586, 587², 615, 617, 631²,
 632², 644, 661, 679, 680²,
 681, 688, 692, 710, 714,
 716, 719, 721², 733, 748,
 752, 760², 762, 766. —
 reikningskaparbréf, reiknings-
 bréf 140—141, 495—496.
 reimar (útlenzkar) 473.
 reip, sjá búsgagn.
 reisa (af landi burt, réttferðug
 reisa) 292, 435, 667, 670.
 reitr (grafarreitr) 87.
 reizla (í fjöru) 417.
 reka, sjá búsgagn.
 reki 8, 10, 16, 29, 32, 48, 90,
 91, 93, 94², 108⁴, 116, 124,
 125, 134, 175, 177², 178,
 185², 187, 259, 268, 322,
 393, 443, 447, 489, 516²,
 517, 537, 545, 575, 638,
 651, 698, 711, 712, 765. —
- í Hvassafelli (1480—1490)
 297, 298, 301, 302—304,
 308, 309, 355—256, 369,
 371—375, 376—379, 384,
 385—386, 404—407, 736.
 Rangá í Hróarstungu 762.
 Rangagjögurr á Rosmhvalanesi
 124.
 Rangárvellir 294, 548. — Rang-
 árþing 79, 80, 81, 83.
 raptviðr 427. — raptviðarhögg
 494, 495.
 Rauðalækr hvortveggja í Holt-
 um 323.
 Rauðalækr í Reykholtadal 299.
 Rauðalækr á Skarðsströnd 3, 4.
 Rauðasandr á Barðaströnd 229,
 250, 255, 268, 430, 431,
 473, 501, 504—505, 517,
 558, 708, 746.
 Rauðsdalur á Barðaströnd 142,
 256, 516.
 Rauðseyjar á Breiðafirði 255.
 Raufarberg í Hornafirði 715—
 716, 749.
 Raufarfell undir Eyjafjöllum
 675.
 Raugn-, sjá Rögn-.
 Raun-, sjá Hraun-.
 Raymondus Peraudi legáti (1487)
 591.
 Regensborg 591.
 Regiuleif í Aðaldal (fyrir
 1397) 35.
 registrum 108, 382, 383, 489²,
 493, 525, 567, 601, 688,
 721.
 reglubróðir 591. — reglukæði
 634.
 reið 216, 225, 227, 293, 434²,
 474, 640, 659, 713, 744,

- leigulaus reki 117. — Bæð-
varsholtsreki 37⁴, 38, 46, 47⁴.
— Flekkuvíkurreki 186. —
Krýsuvíkurreki 609. — Lauga-
landsreki 489². — Smáhamra-
reki 174. — Vatnsholtsreki
18. — rekabréf 107—108. —
rekamark 525. Sbr. hvalr,
keflareki, renningar, stórreki,
stórviðr.
- rekkjuvoðir, sjá sængrklæði.
- rekstr (fjár, geldnauta, penings)
48, 70, 82, 83, 109, 146².
- reliquiæ: festum reliquisrum
168, 170, 228, 641.
- renningar 48, 134, 187, 259,
393, 447, 545.
- renta 358, 359, 361, 363, 364,
394⁴, 403², 447, 459, 460,
461³, 462, 464², 465², 496,
497, 506, 545, 631, 632².
- réttarbætr 280, 284, 460, 462²,
463, 465, 466, 467, 549,
661, 662, 755—757.
- réttarfar 102, 396, 475, 478,
621, 622. — réttargangr 406².
— réttari 470.
- rétt (fjárrétt): réttarhald 332.
- réttr 71, 248, 250, 252, 284²,
296, 306, 344, 348, 380²,
396, 398, 408, 431, 459²,
467², 470, 490², 496, 497⁴, 506,
507, 545, 546², 575, 618,
621, 623, 653, 681, 693, 701,
704, 718², 726, 732, 740,
741, 745², 754, 756. — rétr
í Noregi 5. — rétr og ráð-
spjöll 139². — kongsins rétr
287. — landsrétr 396. —
einfaldr rétr 71. — tvöfaldr
rétr 210, 663², 664², 665²,
666², 667, 668², 669, 670,
673, 674, 701.
- réttsýni 87, 88, 137, 322, 520²,
552².
- Reyðarvatn á Rangárvöllum 324.
- Reykeyjar á Breiðafirði 256.
- Reykhólar, Reykjahólar, á
Reykjanesi í Barðastrandar-
sýslu 88, 114, 128, 141, 146
—147, 155—156, 206, 216,
223, 224, 227, 248, 252,
266, 278, 357, 358,
428, 468—469, 469—471,
471—472, 474, 477, 491,
492, 505, 519, 523, 544,
528, 558, 602, 708, 769.
- Reykholt, Reykjaholt í Borgar-
firði 173, 298—299, 653,
654, 723, 724, 733.
- Reykir í Hrótafirði 658.
- Reykjadalur (Reykjaholts Reykja-
d.) í Borgarfirði 733.
- Reykjadalur í Suðrþingeyjarþingi
104, 133, 135, 219, 367,
527, 556, 574—575, 657,
658, 683, 686, 699, 716,
717, 720. — Reykdælingar
104.
- Reykjaeyri í Miðfirði 524—525.
- Reykjahlöð við Mývatn 110,
113, 302, 550.
- Reykjanes í Barðastrandarsýslu
129, 156, 224, 248, 252,
258, 266, 477, 491, 492,
505, 523, 609.
- Reykjarfjörðr í Vatnsfjarðarþing-
um 191, 192, 198, 279, 357,
361, 376, 723.
- Reykjarfjörðr á Hornströndum
142.
- Reykjatangi í Miðfirði 524—525.

- Reykjavík á Seltjarnarnesi 127, 610—611.
- Reynifell á Rangárvöllum 332.
- Reynisnes í Skagafirði 91, 450.
- Reynistaðr (Reyninesstaðr, Staðr á Reyninesi), klaustr 90, 91, 110, 196, 449—450, 319.
- Reynivellir í Kjós 87, 88, 178, 586—687.
- reytisöl 516. Sbr. kost.
- riddari 65, 138, 347, 395², 397, 440, 441, 445, 636.
- Rif undir Jökli 10.
- rikisráð 284, 380, 383, 391, 395², 396, 397², 399², 400, 441, 446, 450², 451, 506, 507, 755.
- rikisskuldbinding 473—474.
- riklingr, sjá kost.
- rímlaus psaltari 333. — rimbók, sjá bók.
- riptingar, sjá lagariptingar (lög).
- Robert, sjá Hróbjartr.
- róða 174.
- Róðuvatn (nú Hreðavatn) í Norðrárdal 268.
- Rófa („Róa“) í Miðfirði 71—72, 199, 543.
- rofsmáðr 132, 478.
- Rogvaldr, sjá Rögnvaldr.
- Rólfstaðir, sjá Hrólfstaðir.
- Róm, Rómaborg, Rómaskattr 210, 418, 421, 664, 666, 667, 669, 672, 674. — rómverskar tölur 198².
- Rongvaldr, sjá Rögnvaldr.
- rós, sem beit er á botni 26.
- Rosmhvalanes í Gullbringusýslu 42, 126, 152, 388, 637.
- Rostock 399—400, 597, 768.
- rótagröpt (hvannaróta) 82, 83.
- rúm í skála 659.
- rúmhelgir dagar 355.
- Runólfr Ásbjarnarson nyrðra (1482) 456.
- Runólfr Eiríksson í Mýrasýslu (1428) 44.
- Runólfr Guðmundsson nyrðra (1480) 267, 533. Sbr. Runólfr Höskuldsson.
- Runólfr Höskuldsson, Runólfs-sonar, á Læk í Melasveit (1488—1489) 492—493, 519, 523, 531—534, 646, 653—654.
- Runólfsdóttir: Þórdís.
- Runólfs-son: Eiríkr, Gunnlaugr, Hallr, Jón, Oddr, Sigurðr, Þorgrím.
- rúst (landnám) 317².
- rysingar 101², 102², 700, 701². Sbr. hnykkingar.
- rækling, sjá riklingr.
- Rögnvaldr Ásgrímsson prestur í Höfða í Höfðahverfi (1476—1486) 93, 113, 152, 205, 483, 551.
- Rögnvaldr Hjálms-son í Árneshlíngi (1483—1488) 475, 515, 620.
- Rögnvaldsson: Ólafur.
- Sabbatum 45, 163, 403, 407.
- Sabina 418.
- sacramentum 454², 455.
- sakaferli 219, 478, 701².
- sakaráberi 724.
- sakargiptir 22, 381.
- sakeyrir, sakareyrir 102, 140, 398, 507, 743.
- Sakka í Svarfaðardal 571.
- sál 541. — sálarháski 406. —

- sálugjafir 302, 327, 439, 461, 598. — sáluhjálpi 14, 235, 239², 241, 244, 462. — sálumessa, sálutíðir 14², 153, 218², 219, 220, 312, 389, 458.
- sal, söl 21, 271², 272, 318, 501, 543², 586. — salastefnur 184, 724.
- Salbjörg Einarasdóttir, Þorsteinssonar, kona Nikulásar Þorsteinssonar (1476) 92.
- Salomon Einarsson lögréttumaðr í Galtarholti á Mýrum (1478—1491) 147, 207, 706, 754.
- Salomon Magnússon, Auðunarsonar, prestur á Reykhólum (1484—1518) 511, 767.
- salsar 77. Sbr. búsgagn.
- saltbelgr 326. — saltfjara 335.
- Saltnes á Skarðsströnd 4.
- salun, sjá klæði (vefnaðr).
- Salvum fac populum tuum 107.
- sambeit 146.
- samnautn, samneyti (við bannsetta menn) 79, 500², 529, 737.
- samreið 80, 82, 705.
- Sámsson: Þorleifr.
- Sámstaðir í Fljótshlíð 332, 413—414.
- Sámstaðir í Hvítársíðu 92.
- samstafa orða 239.
- Samtýni í Kræklingahlíð 571.
- samþykktarbréf 272—273, 410—411, 451, 518—519.
- Sandártunga í Gnúpverjahreppi 326, 679.
- Sandeyjar á Breiðafirði 256.
- sandfall 104².
- Sandfell í Skriðdal 99.
- Sandfell í Öræfum 482.
- Sandfellshlíð í Kjós 179.
- Sandgil á Rangárvöllum 324, 325.
- Sandhaugar í Bárðardal 8.
- Sandhólaferja í Holtum 84, 85², 86, 330.
- Sandlækr undir Eyjafjöllum 330.
- Sandr = Fljótssandr 8.
- Sandr = Rauðasandr 250, 255.
- Sandr Þorsteinsson vestra (1481) 368.
- Sandshreppur (Rauðasandshreppur) á Barðaströnd 256.
- Sandskriða í Krýsuvíkrlandi 609.
- Sandvík í Bárðardal 612.
- sár, sjá búsgagn.
- sarábætr 543.
- sátt, sætt 10, 145², 184, 344, 475, 529², 545, 718. — sáttarbréf 107—108, 184, 477—478, 602—604. — sáttargerð 6, 10, 115, 150—151, 492, 702. — sáttmáli 165, 283, 284, 398, 460, 462, 465, 477, 545, 584, 764.
- Sauðafell í Dölum 368.
- Sauðanes á Lauganesi 93, 302, 666, 683.
- Sauðlauksdalur (Sauðlausdalur, Dalur) í Patreksfirði 235, 237, 256, 280—281, 418, 501—502, 591, 678, 754, 770.
- sauðpeningur, sauðfé, fé 19, 76, 146, 179, 234², 471, 473, 659. — ásauðr, ær 15, 16, 19, 21⁴, 27, 30², 38², 72², 123, 124, 125, 127, 130, 169, 172, 173, 174, 175, 177, 178, 179, 191, 196,

- 319, 320, 321, 322, 329, 331, 332, 428, 472^a, 557^a, 571, 579^a, 580^a, 581, 583, 586, 587, 618, 631^a, 646, 651, 657, 734^a, 739. — ær með lömbum 428, 580, 743. — ær loðin og lembd 325, 332. — ær algeld, geld 325, 332. — ær snögg og geld 332. — lambsgota 580. — geldfé, geldfénaðr 109, 117, 146^a, 172, 173, 174, 228, 259^a, 300, 367, 410^a, 428, 487, 508, 552, 555, 577, 611, 612, 637, 558, 761. — geldingar (vetrgamlir, tvævetrir, gamlir) 323 (opt), 324 (opt), 325 (opt), 332 (opt), 335, 571, 583. — hrútar (tvævetrir og þrévetrir) 175, 179, 319, 329, 332, 587. — lömb 330, 428, 471, 580, 631, 743. — lambgimbrar 330, 579. — lambabeit 179. — lambarekstr 82, 83, 146, 749. — lambseldi 8, 108. — sauðir, geldir sauðir (á öllum aldri: vetrgamlir, tvævetrir, þrévetrir, gamlir) 30, 38, 72, 73, 76, 125, 173, 175^a, 177, 179, 329, 330, 331, 332, 412, 413, 429, 436, 476, 478, 538, 540, 552, 571, 579, 580, 586, 614, 620, 631, 646, 651, 659, 734, 739, 743, 759. — — haustsauðr, sauðr á haust 175, 331. — sauðahöfn 179, 334. — sauðarborg, sauðarkrof, sjá slátr, kostr. — hold á fé 325. — mark á sauðfé 571.
- Sauðungshamrar á Þórsmörk 330.
 Sauðungsnes á Þórsmörk 330.
 Saului, sjá Sölvi.
 saumaskapr 240, 684.
 saurbú (landamerki) 3^a.
 Saurbær(inn) í Dalasýslu 183, 184, 187, 190, 191—193, 197, 200, 276, 195, 296, 350, 351, 394, 407—408, 452, 518, 532—534, 560—561, 642.
 Saurbær í Eyjafirði 365, 528, 529.
 Saurbær í Húnavatnssþingi 295.
 Saurbær á Kjalarnesi 122—123.
 Saurbær á Rauðasandi 229, 255, 257, 268, 276, 430, 431, 473, 501, 504—505, 558, 678, 708, 746. — Saurbæjarfjara 198, 255, 416—417.
 saurkelda (landamerki) 120.
 Saxahvoll undir Jökli 28—29, 619.
 Scolastica virgo 129, 180, 249.
 Scolastica Magnúsdóttir kona Einars Grimssonar nyrðra (1480) 300.
 Sebastianus hinn helgi 177, 649.
 Secilia, sjá Cecilia.
 sekt 102^a, 139, 144, 152, 155, 195, 210^a, 216, 219, 225^a, 227, 244, 342, 344, 375, 445, 447, 455, 463^a, 464, 467, 495, 500^a, 545, 562, 565^a, 643, 663^a, 664^a, 665^a, 666^a, 667^a, 668^a, 669^a, 670^a, 671^a, 672^a, 673^a, 677, 694^a, 703, 704^a, 705^a, 716^a, 718,

- 719, 724, 727, 758, 766. — sektarfé 102, 456.
- sel, selstaða 4, 19, 27, 98, 178, 174, 177, 268, 489 (opt), 552. — seljörð, selland, seljaland 19, 99, 175, 489.
- Sel (Seljaland) í Helgafellssveit 19—20. — Seljahöfði 19².
- Sel í Hraunhrepp 134.
- Selá á Skaga nyrðra 90—91.
- Selárdalur í Arnarfirði 27, 56.
- Seleyri í Borgarfirði 175.
- Selgarðr í Aðaldal 34.
- Seljagil á Vatnsnesi 554.
- Seljaland í Ísafirði 198.
- Seljaland (seljaland) í Melasveit 175.
- Seljalækur í Patreksfirði 678.
- Seljalækur á Rangárvöllum 324.
- Seljumannamesa 710. Sbr. festum.
- Selskarð á Álptanesi 123.
- Selsker fyrir Barðaströnd 202.
- selskinn 77.
- Seltjarnarnes við Faxaflóa 127², 610.
- Semingr Magnússon prestur í Saurbæ í Eyjafirði (1474—1490) 60, 70, 107, 108, 161—162, 205, 220, 483, 684.
- Semingsson: Þorlákr, Þorvarðr. sera, sjá sira.
- serkneskar tölur 198.
- sermonshver 78.
- Sescilia, sjá Cecilia.
- sess og sæti 296, 393.
- seta: söngur og seta 464.
- Setberg í Fljótsdalshéraði 709.
- Setberg á Skógarströnd 425—427.
- Setorfnaholt á Skarðsströnd 3.
- séttareidr 97, 344.
- Severinus biskup 526.
- sextán daga hald 455.
- Seyla í Skagafirði 96, 99.
- seyund, sjá sjöund.
- Síða(n) í Vestr-Skaptafellssýslu 603, 610, 611, 766.
- Síðumáli í Hvitársíðu 172, 752.
- siðvani gamall 468.
- Sigfús (Fúsi) Pétursson lögréttumaðr á Barðaströnd (1478—1484) 141, 508.
- Sigfússon: Hallr, Jón, Ólafur.
- Sighvatr Guðmundsson syðra og vestra (1479—1484) 214², 511.
- Sighvatr Haldórsson eystra (1479) 181.
- Sighvatr Illugason á Snæfellsnesi (1485)
- Sighvatr Þórarinnsson í Mýrasýslu (1431) 46.
- Sighvatsson: Þórðr, Þorvarðr. sigl = innsigli 458.
- siglingar 362, 473—474, 518, 594—597, 614, 702—705.
- Siglufjörðr í Eyjafjarðarsýslu 73, 84, 85², 86, 564—565, 643—644, 654. — Siglunes 73, 84, 85², 86, 564—565, 644.
- Sigluvík á Svalbarðsströnd 92.
- Sigmundur Böðvarsson nyrðra (1478) 149.
- Sigmundur Haldórsson vestra (1480—1488) 295, 642.
- Sigmundur Ívarsson (Jónsson; c. 1485) 542.
- Sigmundur Jónsson vestra og nyrðra (1478) 131, 168—170.

- Sigmundur Magnússon nyrðra (1490) 727.
- Sigmundur Snorrason, Narfasonar (1235) 2.
- Sigmundur Steinþórsson prestur í Miklabæ í Blönduhlíð (1474—1499) 59—62, 68—69, 70—71, 76—79, 143—145, 183²—185, 190—193, 209, 213—214, 222, 228, 233—234, 238, 422, 543—544.
- Sigmundur Tíðelsson nyrðra (1491) 760.
- Sigmundur Þorsteinsson vestra (1480) 256.
- Sigmundsdóttir: Bergljót.
- Sigmundsson: Ásgrímr, Eiríkr, Filippus, Jón, Óblauðr.
- Sígnýjarstaðir í Reykholtssdal 299, 695, 696.—Sígnýjarstaðanes 299.
- Sigrðrifa kona Erlings Nikulás-sonar (fyrir 1490) 690—691.
- Sigríðr Bjaðvarðsdóttir (Bæð-
varsdóttir) kona Þorsteins
Bessasonar í Fljótum (1490)
712.
- Sigríðr Hallsdóttir kona Bene-
dikts Sæmundssonar (1481—
1490) 409—410, 425, 567,
709.
- Sigríðr Jónsdóttir móðir Bene-
dikts Sæmundssonar (d. fyrir
1481) 410, 567, 709.
- Sigríðr Oddsdóttir kona Guð-
mundar Einarssonar (1487)
589—590.
- Sigríðr kona Bæðvars Finns-
sonar (1486) 573.
- Sigríðr kona Snorra bónda And-
réssonar (1365) 19.
- Sigrún Erlingsdóttir vestra (1490)
690.
- Sigurðardóttir: Guðrún, Halla,
Ingibjörg, Ólöf, Þorbjörg,
Þuríðr.
- Sigurðarson, sjá Sigurðsson.
- Sigurðarstaðir í Bárðardal 611,
613.
- Sigurður Björnsson bróðir á Þing-
eyrum (1477—1478) 116.
- Sigurður Björnsson á Svalbarði
og í Kálfanesi (1483) 475,
476—477, 481—482.
- Sigurður Björnsson lögmaðr (d.
1723) 104.
- Sigurður Brandsson prestur í
Hjarðarholti í Dölum (1479)
228.
- Sigurður Broddason nyrðra (1480
—1482) 310, 371, 430.
- Sigurður Daðason, Arasonar, lög-
réttumaðr í Snóksdal og
Bjarnarhöfn, sýslumaðr í
Húnavatnsþingi (1478—1491)
138—139, 141, 212, 275—
276, 279, 282, 287, 348—
349, 352, 368, 412—413,
421, 600, 602, 642, 706,
762—764.
- Sigurður Einarsson Miklabæjar-
maðr (1476—1482) 69, 233,
450.
- Sigurður Eireksson í Rangárþingi
(1476) 81, 82, 83.
- Sigurður Geirmundsson vestra
(1479; d. fyrir 1488) 196,
200, 624.
- Sigurður Gíslason á Snæfellsnesi
(1399) 36.
- Sigurður Grimsson nyrðra (1478)
151—152.

- Sigurðr Guðnason á Snæfellsnesi (1490) 695.
- Sigurður Hafliðason í Rangárbíngi (1476) 81, 82, 83.
- Sigurður Hámundsson („Háms-son“) eystra (1487) 590.
- Sigurður Helgason vestra (1485) 532.
- Sigurður Ívarsson Miklabæjarmaðr (1476—1479) 69, 233.
- Sigurður Jónsson í Húnavatnsþíngi (1476—1485) 74, 554.
- Sigurður Jónsson djákni og prestur nyrðra (1476—1491) 70, 89, 353, 677, 725, 735, 744.
- Sigurður Jónsson beigaldi, Ásgeirssonar, oficialis Skálholtskirkju (1483—1486), prestur í Hitardal (1478—1491, d. 1500) 134, 259, 292, 317, 481, 556—558, 567, 578—579, 757.
- Sigurður Jónsson prior á Möðruvöllum (1478—1479) 170, 205, 220.
- Sigurður Jónsson í Kjalarnesþíngi (1478—1489) 153, 610.
- Sigurður Jónsson lögréttumaðr vestra (1479—1488) 196, 200, 258, 292, 446, 450, 477, 514, 523, 642.
- Sigurður Jónsson í Skagafirði (1480—1490) 267, 691, 693.
- Sigurður Jónsson í Borgarfirði (1483—1484) 492.
- Sigurður Jónsson „bóndi“ undir Eyjafjöllum (1488—1491) 630, 765.
- Sigurður Jónsson prestur á Grenjadarstað (d. 1595) 315.
- Sigurður Jónsson í Borgarfirði (1721) 298.
- Sigurður Jónsson prestur í Holti í Önundarfirði (d. 1730) 376, 703.
- Sigurður Loftsson nyrðra (1479) 195—196.
- Sigurður Markússon í Hornafirði (1479—1491) 181, 304, 409, 743.
- Sigurður Oddsson í Árnessþíngi (1481—1483) 411, 475—476.
- Sigurður Ólafsson í Borgarfirði (1488) 646.
- Sigurður Pálsson nyrðra og vestra (1478—1479) 154, 197, 200.
- Sigurður Runólfsson í Eyjafirði (1476—1477) 91, 120.
- Sigurður Vigfússon fornfræðingur (d. 1892) 79, 80, 81, 82, 84.
- Sigurður Vilhjálmsón í Björgvin (1481) 347.
- Sigurður Þórðarson á Mýrum í Dýrafirði (1378) 516.
- Sigurður Þórðarson í Haga (d. 1448) 42.
- Sigurður Þorláksson (bróðir Ketils hirðstjóra; 1362) 15.
- Sigurður Þorláksson prestur á Mælifelli og oficialis nyrðra (1476—1491) 73—74, 84—85, 96, 193, 195, 205, 236, 336, 337, 355, 379, 389, 483, 488—491, 499—500, 564—565, 621, 623, 624, 677, 725, 747.
- Sigurður Þorleifsson, Árnasonar frá Glaumbæ, bróðir Teits, lögréttumaðr (1489—1491) 547, 660—661, 747.

- Sigurðr Ögmundsson í Rangá-
þingi (1476) 82, 83.
- Sigurðsson: Ari, Árni, Ásbjörn,
Bjarni, Björn, Broddi, Brynj-
ólfr, Einar, Eiríkr, Eyjólfur,
Filippas, Guðmundr, Hallgeir,
Hallgrímur, Haraldur, Helgi,
Höskuldr, Jón, Kolbeinn,
Oddr, Ólafur, Snjólfur, Sturla,
Teitr, Þórðr, Þorgeir, Þor-
leifr, Þorsteinn, Þorvaldr.
- síki 87. — síkisgrandi 87.
- Silfrastaðir í Blönduhlíð 128.
- silfr, sjá málmar.
- silki, sjá klæði.
- silungsveiði 81, 83.
- Simon Gunnarsson í Skagafirði
(1476—1478) 69, 158.
- Simon Pálsson lögréttumaðr í
Geldingaholti í Skagafirði
(1478—1491) 159, 267, 408
—409, 651, 682, 691, 693,
697, 754.
- Simon postuli, Simon & Judas,
Simonarmessa 89, 91, 132,
298, 413, 414, 454, 504,
608, 614, 644, 723, 724.
- synodus, sjá synodus.
- siond, sjöund.
- siottareidr, sjá séttareidr.
- síra, sera (titull presta) 6, 18²,
20², 22 (opt), 23, 27, 29, 32²,
36, 47, 54, 55², 56, 57, 59⁴,
60 (opt), 61 (opt), 62², 70,
85, 87, 89², 90², 96, 97, 100,
112, 113², 144, 145², 158²,
161, 165², 166, 168², 169 (opt),
170, 173, 174, 178, 183²,
185², 191, 192, 203², 214²,
220, 223, 230², 234², 236,
261, 262, 266, 268, 270⁴, 285,
286, 307², 315 (opt),
317², 321, 327, 330, 346
(opt), 370, 374², 375, 376,
387, 388², 392, 410², 411²,
412², 416, 422, 425, 427,
430, 437, 454², 455², 474²,
476⁴, 484 (opt), 485, 488²,
489², 490², 492, 494⁴, 495,
498², 499², 500 (opt), 501,
511, 513², 514, 515², 520²,
521², 525, 531, 538⁴, 539,
543, 544, 550², 554, 557 (opt),
558², 560, 561, 564, 565,
567², 577², 578 (opt), 579
(opt), 580², 583², 584,
587², 588, 590, 607², 608,
609², 620², 621, 622², 629,
630², 633², 634, 637², 638²,
648², 650², 659, 675², 676,
677⁴, 678, 683, 688², 694,
697, 698², 705, 709, 710,
713², 714⁴, 716⁴, 720², 721
(opt), 725, 726 (opt) 727⁴,
742⁴, 743², 744², 745², 747,
748², 752², 757, 758², 759,
766.
- Sirelstaðir í Kræklingahlíð 170.
- Sixtus páfi hinn fjórði (1471—
1484) 235, 263, 418—421, 591.
- sjálfðæmi 19.
- Sjávarborg (Sjóarborg, Borg) í
Skagafirði 94, 95², 96, 98,
256, 257, 608.
- Sjávarfoss í Kjós 178.
- sjónhending, sjónhverfing 3², 7²,
99, 299², 317², 426², 502,
504, 619², 698.
- sjór, sær 3, 27, 90, 317, 426,
525², 619, 678. — hálffallinn
sjór 516. — til sjós 704. —
sjósiða 363.

- sjúknadr 704, 742.
 sjö nætr, sjá sjöund.
 sjöund 61², 97², 136, 195, 290,
 313, 484², 490², 500, 623,
 625, 681, 721, 724, 725.
 sjö vikna fardagar 575.
 skaðabætr 65.
 Skagafell á Fljótsdalshéraði 99.
 Skagafjörðr í Hegrannessþingi
 68, 69, 70, 71, 76, 95, 96,
 97, 98, 99, 104, 127², 140,
 143—144, 145, 188, 199, 219,
 223, 233, 234, 256, 264,
 265, 267, 342, 409, 450,
 479, 499, 541, 548, 556,
 623, 624, 625, 706, 713,
 722—723, 747. — Skagfirð-
 ingar 104. — Skagafjarðardalir
 409, 568.
 Skagaströnd í Húnavatnssýslu
 117, 295, 513—514, 711—
 712.
 Skagi nyrðra 90, 91, 104, 285
 —286.
 skák 78.
 skál, sjá búsgagn.
 Skálaholt í Biskupstungum, sjá
 Skálholt.
 Skálaholt í Melasveit 175.
 Skálanes í Barðastrandarsýslu
 250.
 Skálarfjall á Síðu 698.
 Skálastraumur á Breiðafirði 3.
 Skálavík í Ísafjarðarsýslu 198.
 Skáldalækr í Svarfaðardal 548,
 571, 727—728.
 Skáldstaðir í Reykhólasveit 472.
 Skáley á Breiðafirði 3.
 Skálholt (Skálaholt) í Biskups-
 tungum (biskup, biskupsdæmi,
 dómkirkja, staðr, stóll) 14, 23,
 29, 39, 40, 41, 54, 59, 72,
 75, 86, 94, 115, 124², 126²,
 137, 153, 155, 157, 160,
 162—164, 165, 166, 167,
 172, 209—210, 213, 214²,
 215², 269, 270, 273, 274,
 292, 293, 294, 314, 347,
 350, 375, 388, 393—394,
 407—408, 417, 418, 420,
 440, 441—443, 444—445,
 446, 453—456, 481, 482
 —483, 486, 493—494, 501,
 518—519, 539, 554, 558,
 560, 562, 566—567, 587,
 602, 603—604, 605, 607,
 632, 638, 639, 647, 648,
 662—674, 675, 687, 698,
 705, 715, 716, 751, 757,
 758, 765, 766.
 skáli, sjá húsakynni.
 Skálmarnes í Barðastrandarsýslu
 607, 767.
 Skálmholt í Flóa 332.
 Skálpanes í Steingrímsfirði 482.
 Skammbeinsstaðir í Holtum 321,
 324—325.
 skammrif, sjá kostur, slátr.
 Skaptá í Skaptafellsþingi 698.
 Skaptafell í Öræfum 443, 482.
 Skaptafellsþing 305.
 Skaptártunga í Skaptafellsþingi²
 603, 611, 698.
 Skaptason: Þorleifr.
 Skarð í Fnjóskadal 686.
 Skarð á Landi 79, 81, 83.
 Skarð í Langadal 74, 75, 550
 —551, 644.
 Skarð í Meðallandi (farið af um
 1760) 698.
 Skarð á Skarðsströnd 1—4,
 114², 200, 201, 226, 227,

- 234—235, 237, 238, 254, 255, 256, 257^a, 415, 418—419, 602, 632. — Skarðsströnd (111) 114^a, 182, 200, 201, 227, 237, 254, 255, 257, 415, 602.
- Skarð hið eystra á Rangárvöllum 324—325, 332.
- Skarð í Rangárfingi 332.
- Skarð í Stafholtstungum 269.
- Skarðajarðir í Skagafirði 146.
- Skarðaurð á Rosmhvalanesi 126.
- Skarðhvammr í Haukadal 661.
- Skarðsdalr í Siglufirði 643—644, 654—655.
- Skarðsfjall á Landi 322.
- Skarðs-Snorri, sjá Snorri Narfa-son.
- Skarfstunga í Borgarfirði 269.
- Skarfey á Breiðafirði 478.
- Skarfsvík á Snæfellsnesi 593, 619.
- skarlak, sjá klæði.
- Skarpsson: Dorsteinn.
- skattge 64.
- skattir, skattgjald 5^a, 312, 313^a, 358, 398, 448, 496^a, 507, 545, 631, 705^a, 724^a, 754. — þeir, sem eru í skatti 106. — skattbóndi 286^a, 326. — skattfrelsi 703, 705. — skatthald 723^a, 724^a. — skattland 262.
- Skeggi Ámundason prestur syðra (1482) 453.
- Skeggi Oddsson sveinn Ólafs biskups Rögnvaldssonar (1491) 739—743.
- Skeggi Sturluson (Stullason) vestra (1479—1480) 187, 190, 296.
- Skeggjason: Þorkell.
- Skeggjastaðir á Langanesströndum 158, 219.
- Skeið(in) í Árnessþingi 321.
- Skeiðarársandr í Skaptafellsþingi 715.
- skemdarverk 372.
- skemma, sjá húsakynni.
- sker 19, 478, 593, 603, 619.
- Skerðingsstaðir í Eyrarsveit 256.
- skerdiskr, sjá búsgagn.
- skeri, sjá búsgagn.
- skíðaskr, sjá búsgagn.
- skikkunarbréf 217—221.
- skilgetin börn 163, 190, 307^a, 352, 421, 549, 636^a.
- skilríkir menn 139.
- skinn 41. — skinnblað 731, 733, 768. — skinnbréf 7—8, 68, 70—75, 84, 85, 87—100, 102—103, 107—110, 112—122, 127—137, 140—152, 154—156, 158—163, 168—170, 179—190, 193—209, 212—225, 227—233, 248—249, 252—268, 278, 285—296, 298—302, 304—310, 335—346, 349—350, 353—356, 365—371, 373—374, 379—384, 387—399, 408—411, 413—418, 422—425, 427—430, 436—438, 440—441, 443—446, 447—453, 456—458, 469—473, 475—477, 479, 481—493, 495—497, 499—500, 502—504, 506—513, 515, 517—528, 534—535, 537—544, 546—558, 560—572, 574—578, 581, 586—588, 590—593, 597—600, 602—606, 611—612, 621—627, 631—

- 646, 648—656, 659—660, 675—678, 682—685, 687, 689—693, 696—699, 702—717, 720—723, 725—730, 733—752, 758—761, 764—765. — kálfskinn 106. — skinnbækr 5², 62, 86², 203, 209, 315³, 357⁴. — skinnrolla 236, 238. — Sbr. klyppingr, leðr, otrskinn, selskinn.
- Skinnastaðir í Öxarfirði 761.
- Skinnþúfa í Skagafirði 267, 479.
- skip (navis) 43, 58, 64, 66, 180, 170, 171, 172, 334, 402, 406, 480, 518², 580, 595², 596, 631, 704², 719, 658. — skipbrot 704. — skipshöfn 28, 57. — skipsland 48. — skipstaða, skipstöð 29, 110, 529. — áttæringr með rá og reiða 431. — hafskip 5. — kreari 440.
- skipan (biskups) 209—211, 217—221.
- Skiphyllr í Hraunhrepp á Mýrum 259.
- skipti (lögleg, rétt) 529, 645, 680. — skiptabréf 57—58, 254—257, 273—274, 305, 610.
- skirdagr 500.
- skírn 239, 499.
- Skjaldandafoss á Barðaströnd 508—509.
- Skjaldbreiðr á Snæfellsnesi 10.
- skjól. (handa fénaði) 179. — skjólgarðr 179.
- skjóla, sjá búsgagn.
- skjöldr (skjaldmerki) 636. — skjöldr á klæði 620².
- skoðunarbréf (-gerð) 140—141, 524—525.
- Skógar á Fellsströnd 228.
- Skógar syðri í Fnjóskadal 8, 120².
- Skógar í Króksfirði 256.
- Skógar í Mosdal 43.
- Skógar í Stafholtstungum 268.
- Skógar í Öxarfirði 410—411.
- Skógarholt í Skarðstungu 269.
- Skógarnes syðra og ytra í Miklaholtshreppi 47—48, 317², 425.
- Skógarströnd á Snæfellsnesi 51, 52, 394, 425—426, 427.
- Skógey í Hornafirði 486.
- Skógfell milli Voga og Grindavíkr 125.
- skógr, skógar 109, 173², 174, 222 (opt), 253, 321, 322, 326², 330, 334², 393, 427, 494, 495, 527, 538, 552², 555, 678², 698². — Grjóteyrarskógr 174. — í Hraunsfjalli 4. — í Hrossholti 11. — Pétrosskógr í Norðrárdal 173. — Vagla-skógr í Fnjóskadal 526, 546—547, 571. — skógar í Þórs-mörk 326, 330. — skógarholt 3, 269. — skógarhögg 186, 495², 552. — skógaritak 25. — skógarkinn 4. — skógar-teigar 99², 330, 334. — skógar-artópt 173. Sbr. timbr, viðr.
- Skógr (= Þykkvískógr) í Dalasýslu 416—417.
- Skolastika, sjá Scolastica.
- Skollagerði í Fnjóskadal 502—504.
- Skollatunga í Hörgárdal 219.
- Skor á Barðaströnd 431—433, 708.
- skór, skóklæði 473, 684. — svartar-

- skór 473². — skógærur (= skæðaskinn) 685.
- Skorholt, sjá Skorrholt.
- skorningr, sjá klæði 472.
- skornir diskar, sjá smíði, sbr. búsgagn.
- Skorradalr í Borgarfirði 177, 178, 255.
- Skorrholt í Borgarfirði 175.
- skot 469 (opt), 518.
- Skottar 30, sjá Gotar.
- skraddari 517.
- Skrauma (Skraumuhlaupsá) á sýslumótum Dala- og Snæfells-sýslu 146—147, 425—427, 532.
- skreið 16², 25, 26², 43, 50, 126, 283, 284², 326, 413, 436, 561, 631, 705, 758. — samfengin skreið 758.
- Skriða í Fljótsdal, Skriðuklaustr 189, 409, 424, 446—447, 538, 567, 577, 709, 748—749.
- Skriða í Reykjadal 133, 293, 337—340, 405, 527, 574—575, 686, 716—717.
- Skriðdalr í Suðrmúlasýslu 540, 577, 639.
- Skriðnafell á Barðaströnd 202.
- skrif: söngbók með gamalt skrif 39.
- skript, skriptir 71, 150, 163, 308², 339, 356², 373², 407, 454, 455², 457, 490, 500, 501, 622, 623, 625, 727, 736, 737, 741², 743, 745. — skriptafáðir 235², 591². — skriptaganga 592. — skriptamál 592. — skriptamál Ólof- ar Loptsdóttur 236—247. — skriptastóll 238.
- skrúði 191, 628, 733. Sbr. kirkja. — skrúðhús, sjá kirkja.
- Skuggabjörg í Deildardal 655.
- Skuggabjörg í Fnjóskadal 170.
- Skúlasón: Guðmundr, Hafði, Høllgrímr, Þorlákr.
- skuldir 20, 26, 27, 30, 35, 41, 50, 52, 92, 144, 145, 155, 194, 200⁴, 201⁵, 206, 225, 231, 232, 245, 246, 256, 266, 300, 336², 344, 346², 355, 365, 366², 375, 388, 398, 407, 430, 437, 440, 512, 515, 550, 557, 565², 571, 584, 603², 616, 631, 632, 659, 688, 719 (opt), 721, 760. — skuldaferli 26. — skuldalúkning 727. — skuldamenn 721.
- Skúli Jónsson í Húnavatnsþingi (1479—1491) 184, 764.
- Skúli Loftsson, Guttormssonar hins ríka (dáiinn 1481) 117—118, 152—153, 180—181, 183, 184—185, 192, 346, 375—376, 388—389, 600, 637.
- Skúli Þórðarson vestra (á Snæfellsnesi 1480—1488) 277, 306, 370, 413, 429, 576, 613.
- Skúli Þorláksson prestur á Grenjadarstað (d. 1704) 93, 127, 310, 371, 430, 569, 588, 683.
- Skúmataðir í Landeyjum 375, 487.
- skurðr: ij stakka skurðr 23.

- skyldleiki, sjá frændsemi.
 skyldufasta 240.
 skylduliðr 420. Sbr. frændsemi.
 skyldumessa 648.
 skyr, sjá kostr.
 skyrta, sjá klæðnaðr.
 skæði 210, 538, 578, 613, 685,
 730. Sbr. skór.
 skækjusonr 469.
 skötubörð, sjá kostr.
 slag, sjá mannslag.
 Slakkagil í Norðrárdal 173.
 slátr 38, 96, 119, 283, 637.
 Sbr. kostr.
 slátrr 19, 87, 146, 554. — tveggja
 daga slátrr 111². Sbr. slægju-
 land.
 Slavi 635.
 Sleðnadalsá í Austfjörðum 99.
 slekt og burðir 754.
 Slesvík 102, 305, 359, 360,
 364, 496, 506, 635, 636,
 689, 755.
 Sléttahlíð í Skagafirði 264.
 slægjuland 145.
 smágarðar 362.
 Smáhamrar í Steingrímsfirði
 174.
 smájarðir 360, 361, 363, 364².
 smálkamatr, sjá kostr.
 smáviðr, sjá viðr.
 smávoð, sjá voð.
 smeltir munir 330, 472, 630².
 smiðar 684, 685. — birkismið
 684². — Sbr. gullsmiðr, kopar-
 smiði (málmar). — Sbr. skornir
 diskar, smeltir munir. — smiðar-
 tól 473. — tinsmið, sjá málmar.
 — sjá trémiði (tré). — víra-
 virki 472. — Sbr. klaufham-
 ar (búsgagn). — nafar 78. —
 sög 580. — smiðr 36. —
 smiðjuhús 685.
 Smiðr Guðmundsson í Aust-
 fjörðum (1485) 529.
 smjör 14, 15, 30, 43, 58, 77,
 96, 106, 119, 121, 152, 251,
 283, 286, 325, 370, 412,
 413, 429, 436, 472, 508,
 504, 558, 583, 586, 614,
 621, 631², 637, 646, 719,
 735, 739, 761. — ij fjörð-
 ungar smjörs fyrir skreiðar-
 vætt 16. — lausasmjör 77. —
 smjörjárn, sjá búsgagn.
 Smjörhólar í Reykjadal í Suðr-
 þingeyjarþingi 575.
 Snjallshöfði á Landi 323, 325.
 Snjófellsnes, sjá Snæfellsnes.
 Snjófirðr Björnsdóttir, kona
 Björns Sæmundssonar (1481)
 353—354.
 Snjólaug Guðnaðóttir, Oddsson-
 ar, kona Eyjólfis Arnfinnsson-
 ar (enn á lífi 1483) 479.
 snjólaus jörð 104.
 Snjólfir Brandsson, Haldórsson-
 ar, á Óslandi, lögréttumaðr
 (1477—1491) 95, 230—231,
 275, 335—337, 627, 754.
 Snjólfir Hrafnsson, lögmanns
 Brandssonar, undir Ási í Fell-
 um (1483—1484) 479, 507—
 508, 526, 770.
 Snjólfir Sigarðsson prestur í Húna-
 vatnsþingi (1479—1491) 180,
 379, 499, 623, 624, 655,
 656, 659—660, 725, 758.
 Snjólfisdóttir: Anna.
 Snóksdalr í Breiðafljardalhlum
 59, 298, 351, 353, 368, 421,
 428, 429, 763, 764.

- Snorradóttir: Björg, Þórálfa.
- Snorrason: Bárðr, Bjarni, Eyjólfur, Guðmundr, Guttormr, Helgi, Hrafn, Ingimundr, Jón, Magnús, Narfi, Ólafur, Sigmundr, Steinn, Styrr, Thomas, Þorsteinn, Þorvaldr.
- Snorrastaðir í Kolbeinsstaðahrepp 88—89, 206—207.
- Snorri Andrésson bóndi (í Bjarnarhöfu) (d. 1382) 10, 11, 12—13, 16, 18^a, 19—20, 22—23, 26, 29.
- Snorri Bjarnason í Fjósatungu (1479) 222.
- Snorri Bæðvarsson í Helgafellsveit (1397) 33.
- Snorri Hallgrímsson á Skógarströud (um 1450) 51—52.
- Snorri Hallgrímsson í Eyjafirði (1476) 91—92.
- Snorri Helgason prestur í Vestmannaeyjum (1481—1491) 388, 675, 757—758.
- Snorri Hrólfsson prestur nyrðra (1488) 637.
- Snorri Jónsson prestur á Helgafelli (d. 1746) 98, 137, 186, 353, 485, 554, 566, 644, 702, 770.
- Snorri Marteinsson (Narfasonar) bróðir á Helgafelli (um 1370) 25, 26.
- Snorri Narfason prestur á Skarði (Skarðs-Snorri, d. 1260) 2.
- Snorri Narfason lögmaður (d. 1331) 2.
- Snorri Sveinsson í Skógarnesi (c. 1480—1490) 317.
- Snorri Þórðarson prestur á Snæfellsnesi (1362—1365) 13, 18^a.
- Snorri Þorgeirsson nyrðra (1490) 691, 693.
- Snorri Þorleifsson kyngir offíalis (d. 1376) 16, 23—24.
- Snæbjarnardóttir: Guðný, Ingibjörg, Þorbjörg.
- Snæbjarnarson: Arnbjörn, Árni.
- Snæbjörn Ólafsson í Skagafirði (1489) 651.
- Snæfellsnes (Snjófellsnes) 16, 27, 44, 48, 57, 132, 147, 151, 311, 428, 593.
- Snæfjöll við Ísafjarðardjúp 714.
- Snæfoglesey fyrir Skógarströnd 52.
- Snældubeinsstaðir í Reykholtsdal 733.
- Snös í Reykhólasveit 610.
- sóknari 414.
- sóknarkirkja 210, 382, 461, 462, 530—531.
- sólarsetur 622.
- Sólheimar í Sæmundarhlíð 110—112.
- Sólheimasandr 326.
- Sólmundarson: Jón.
- Sólmundur Egilsson prestur á Snæfellsnesi (1365) 22.
- Sólmundur Jónsson prestur í Hítardal (1399) 36.
- Sólrúnarson: Sveinn.
- Solveig Björnsdóttir, Þorleifssonar, kona Páls Jónssonar á Skarði (d. 1495) 182, 235, 237, 418—420, 443, 511—512, 514, 529, 566.
- Solveig Guðmundsdóttir, Arasonar, hin yngri, kona Bjarna Þórarinssonar (1479—1483) 230, 274, 279, 434—435, 451, 478, 492, 504—506.

- Solveig hásfreyja Órækju Sturlu-sonar (1365) 21, 22.
- Solveig Pétursdóttir, kona Þor- bjarnar Bjarnasonar (1479) 203.
- Solveig Sæmundsdóttir kona Nikulásar Gunnarssonar (1487) 589, 770.
- Solveig Þorleifsdóttir, Árnason- ar, kona Ornis hirðstjóra Loptssonar og fylgikona Sig- mundar presta Steinþórssonar (d. 1479) 71—72, 184—185, 187—188, 190—193, 196— 201, 209, 217, 223, 237, 352, 422.
- sonarsonr 439.
- Sophía Loptsdóttir, Guttorms- sonar (1480; d. 1482) 189 —290, 438—439, 548.
- Spágilsstaðir í Laxárdal í Döl- um 27.
- Spákonufell á Skagaströnd 181. sparlak, sjá sængrklæði 472. spensl 693.
- sperrill, sjá kost 77.
- Spóamýri í Þverárhlið 268.
- spolium 62—67.
- spónn, spænnir, sjá búsgagn.
- sprangað tjald, sjá klæði, vefn- aðr.
- Sprengisandr 79—83.
- spyingh 64.
- Staðarbakki í Miðfirði 71, 228, 448, 524—525.
- Staðarfell á Fellsströnd 200. 228.
- Staðarhóll í Saurbæ í Dalasýslu 1, 2, 91², 117, 129, 183— 184, 187, 190—193², 196, 197, 199, 200, 203, 276, 295, 296, 350, 351, 394,
- 407—408, 421, 422, 436, 448, 451—452, 478, 518— 519, 526, 560—562, 591, 642.
- staðfestingarbréf 199—201.
- staðr (beneficium) 62, 465, 531². — staðarafhending 734—735, 752². — staðarbót 587. — staðarfyrnd 550. — staðar- góz 390. — staðarkirkja 460, 461, 464. — staðarpeningar 748. — staðarþjöll (spell) 39, 334, 484, 721. Sjá Þesar- staðr (Gaulverjabær), Eini- holt, Gilsbakki, Goðdalir, Grenjadarstaðr, Staðr í Grinda- vík, Helgafell, Heydalir, Hjarðarholt í Dölum, Hof í Vopnafirði, Hólar í Hjaltadal, Hólar í Hrunamannahrepp, Holt undir Eyjafjöllum, Hruví, Kirkjubær á Síðu, Krýsuvík, Laufás, Melr í Miðfirði, Mikla- bær í Blönduhlið, Múli í Ad- aldal, Munkaþverá, Mælifell, Oddi, Reykholt, Reynivellir, Sauðanes, Skálholt, Stafafell, Stafholt, Tjörn á Vatnsnesi, Tunga í Steingrímsfirði, Val- þjófsstaðr, Þingeyrar. Sbr. alla þá bæi, sem hafa Stað- í upphafi nafns.
- Staðr í Grindavík 125—126.
- Staðr í Hrátafirði 658.
- Staðr í Kinn 302, 367, 507— 508, 555, 612.
- Staðr á Reykjanesi 609—610.
- Staðr í Reynisnesi, sjá Reyni- staðr.
- Staðr í Skagafirði, sjá Reyni- staðr.

- Staðr á Ölduhrygg á Snæfellsnesi (Staðastaðr) 9, 10, 53, 58, 254, 642. — Staðarhreppr, Staðarsveit 17, 23, 28, 29, 30, 31, 32, 44, 45, 46, 47, 254, 613, 618, 653.
- Stafafell í Lóni 408—410, 465—487, 493—495, 710, 744.
- Stafangr í Noregi 395, 397.
- Stafey fyrir Skógarströnd 52.
- Stafholt í Stafholtstungum 268—270, 752. — Stafholtstungur 752.
- stafkarl 245.
- Stafney í Hornafirði 486.
- Stakkar á Barðaströnd 255.
- stakkgarðr 175.
- Stakkhamar í Miklaholtshrepp, sjá Hamar.
- stakkr, sjá klæðnaðr.
- stálhanzki, sjá hertygi.
- stampr, sjá búsgagn.
- Stapi = Arnarstapi 370.
- stapula 171², 401, 480².
- Statalækr (nú Stokkalækr) á Rangárvöllum 324.
- statuta 171², 209—211, 661—675.
- stefna 23, 60², 89², 96, 97, 101², 136², 235, 304, 336, 338, 375, 287, 402, 403, 406, 408², 414, 447, 466, 467, 489², 490, 499², 500², 536, 545², 615, 623, 624, 625, 715, 722, 724, 732², 736², 740⁴, 741², 742, 745, 756². — lögleg stefna 89, 101, 136, 194, 205, 250, 289, 313, 336, 338, 389, 414, 427, 484, 489, 499, 536, 615, 621, 623, 624, 642, 650, 700², 713, 714, 716, 721, 732, 736, 740, 745, 747, 758. — stefnubréf 375—376, 387, 742. — stundarstefna 375. — stefnudagr 193, 623, 624, 742. — stefnufall 44, 89, 97, 194, 623, 625, 721, 724, 736, 740, 745.
- Stefnir Björnsson í Dýrafirði (1484) 516.
- Steinar í Stafholtstungum 268, 269.
- Steinavellir í Fljótum 489.
- Steindór Helgason sýslumaðr í Hnappadalssýslu (d. 1764) 88, 206.
- Steingrímur Steinmóðsson prestur í Skagafirði (1477—1479) 96, 189.
- Steingrímsfjörðr í Strandasýslu 174, 475, 477, 579, 642.
- Steinkross á Rangárvöllum 324.
- Steinmóðr Bárðarson ábóti í Viðey (d. 1481) 54, 153, 270, 273, 292, 314, 375, 387, 388, 608, 609.
- Steinmóðsson: Steingrímur, Steinn, Þorvarðr.
- steinn (landamerki) 7², 90, 175², 236, 299, 319², 426², 486², 525, 609, 688, 698².
- Steinn Brandsson nyrðra (1477—1490) 95, 700.
- Steinn Hrólfsson í Húnavatnshöfði (1486) 563—564.
- Steinn Jónsson biskup á Hólum (d. 1739) 316.
- Steinn Snorrason á Svalbarði við Eyjafjörð (1481—1490) 365, 481—482, 716.
- Steinn Steinmóðsson nyrðra (1490) 660.

- Steinn Þorkelsson bróðir á Helgafelli (um 1370) 25, 26.
- Steinn Þorvaldsson prestur í Skagafirði (1477—1490) 96, 268, 623, 713—714, 725—727.
- Steinnyjarstaðir á Skagaströnd 711—712.
- Steinólfur Arnason á Snæfellsnesi (1399) 36.
- Steinólfur Ingimundarson, bróðir Þorbjarnar í Búðardal (c. 1245) 2, 3.
- Steinólfsson: Þórir.
- Steinsholt í Gnúpverjahrepp 412.
- Steinsholt á Skarðsströnd 3, 4.
- Steinsson: Oddr.
- Steinsstaðir í Reykjadal 575.
- Steinsstaðir í Öxnadal 600.
- Steinunn Bjarnardóttir (1483 eða fyrri) 497—498.
- Steinunn Björnsdóttir (hins ríka; 1482—1484) 451, 529.
- Steinunn Gunnarsdóttir, Jónssonar, fylgikona Lepts Ormssonar (1480; sýnist vera dáiin fyrir 1487) 296—297, 421, 601, 746.
- Steinunn Magnúsdóttir kona Helga Sigurðssonar (1483) 502—504.
- Steinunn Teitsdóttir, hins ríka í Bjarnanesi Gunnlaugssonar, kona Ólafs Guðmundssonar (1490) 716.
- Steinunn kona Ólafs Þórarinssonar (1397) 32—33.
- Steinunn Þorkelsdóttir nyrðra (d. fyrir 1481) 367.
- Steinvör dóttir Marjónar nyrðra (1478) 151—152.
- Steinvör Þórarinsdóttir, Aronssonar, kona Ásgríms Sigmundssonar (1479—1481) 227—228.
- Steinþór Jónsson á Þverá í Blönduhlíð (1448) 287.
- Steinþór Sölvason (Arngrímssonar) á Hofi í Vatnsdal (1482) 456—457.
- Steinþórsson (Steindórrsson): Finnur, Jón, Sigmandr.
- Steinþórsstaðir í Reykholtadal 173.
- Stekkjarbrekka í Fnjóskadal 552.
- stekkr 175, 575.
- Stephán Björnsson nyrðra (1490) 700.
- Stephán Jónsson á Skarðsströnd (c. 1245) 3.
- Stephán Jónsson bachalaureus arcium, prestur í Skálholtsbiskupsdæmi og biskup í Skálholti (1482—1491) 125, 314, 321, 453, 648, 662, 673, 757—758, 765—766^a, 768.
- Stephán Ketilsson nyrðra (1486) 569.
- Stephán Loftsson, Ormssonar (1479—1482) 196—201, 351—353, 413, 451.
- Stephán Ólafsson í Hornafirði (1480) 305.
- Stephán píslarvottr 105, 125.
- Stephán Styrkárason nyrðra (1483—1485) 498, 549.
- Stepán Þórarinsson, Aronssonar, bróðir Bjarna, lögréttumaðr á Signýjarstöðum í Reykholtadal (1478—1490) 138, 141,

- 271, 273, 377, 695—696, 733.
- Stephánsson: Eiríkr, Guðmundr, Jón, Jón Krabbe, Ólafr, Órækja, Þórarinn, Þorbergr, Þorleifr.
- stigi 468.
- Stígr Einarsson, frændi Einars ábóta Ísleifssonar á Munkaþverá (1485—1487) 546, 562, 581, 587—588.
- Stígr Ingimundarson prestur á Hrafnagili (1476—1491) 87, 108, 381, 390, 499, 621, 649, 720, 725, 729, 747.
- Stígsson: Páll.
- stíka 332, 703.
- Stíptskistan (= skjalasafnið) á Hólum 353.
- Stjórnusteinn á Eyrarbakka 94.
- stokkr 580 (= strokkr?). — stokkr með niðrfelli 78.
- stokkr: í stokk ok í járn 441.
- Stórágil í Fnjóskadal 120.
- Stóragröf í Borgarfirði 299.
- stórkerald, sjá búsgagn.
- Stormarn (Stormaren, Stormaria) 102, 359, 360, 364, 496, 506, 635, 636, 689, 755.
- Stórólfsvoll í Hvolhrepp 414.
- stórreki 177. Sbr. reki.
- stórskrár (á Skarði um 1600) 418.
- stórviðir 47. Sbr. reki.
- stórvirki 455².
- Stralsund (Stralesund) 399—400, 440.
- Strandarhali í Landeyjum 325.
- Strandarhöfði í Landeyjum 325.
- Strandir (= Hornstrandir) 43, 173, 255, 268, 350.
- Strandsel í Mjóafirði í Ögursveit 132.
- Straumfjörðr á Mýrum 256.
- Straumnes í Borgarfirði 175.
- Straumr á Skógarströnd 427.
- strengur (landamerki) 27.
- strokkr, sjá búsgagn.
- strönd 359, 360, 534.
- Strönd í Landeyjum 324, 326.
- Strönd í Selvogi 124. — Strandarmenn 124.
- Studium, sjá húsakynni.
- Stúfholt í Holtum 325.
- stuldr 79, 245, 246, 681.
- stundarstefna, sjá stefna.
- Sturla Haldórsson vestra (um 1481) 277.
- Sturla Jónsson, Péturssonar, riddari (1392) 6.
- Sturla Magnússon lögréttumaðr nyrðra og vestra (1480—1491) 275, 289, 516, 700, 754.
- Sturla Sigurðsson nyrðra (1489) 660.
- Sturla Þórarinnsson prestur eystra (1490) 715.
- Sturla Þórðarson lögmaðr (d. 1284) 2, 4.
- Sturla Þórðarson, Helgasonar, á Staðarfelli (1490) 708.
- Sturludóttir: Þóra.
- Sturlufliot í Fljótsdal 538.
- Sturlunga(saga) 2.
- Sturluson: Bjarni, Björn, Böðvar, Ormur, Órækja, Skeggi, Þórðr.
- Stykkiseyjar á Breiðafirði 256.
- Styrkársson: Þorlákr.
- styrkingarbréf 270, 284.
- Styrmisson: Þorvaldr.

- Styrr Snorrason bóndi á Ökrum á Mýrum (1431) 43—46.
- Styrr Þorvaldsson (c. 1700) 41, 128, 140, 182, 211, 215, 224, 248, 249, 252, 431, 432, 434, 435, 443, 469, 471, 695, 708, 767.
- Stærriakrar í Blönduhlíð, sjá Akrar.
- Stærrikambr í Breiðavík, sjá Kambr.
- Stærrivogr, sjá Vogar í Gullbringusýslu.
- Stöðvarfjörðr í Suðrnúlasýslu 482—483.
- Stöffrene 496—497.
- Stöng, skógr í Þórsmörk 330.
- stöpull, sjá kirkja.
- subdjákn 613^a, 752.
- Súðavík í Ísafjarðarsýslu 198, 588, 589.
- Sudermann, sjá Hans.
- Suðurlönd, eyjar á Breiðafirði 255.
- súðþvari, sjá búsgagn.
- Suejrn, sjá Sveinn.
- Suerigh, sjá Svíaríki (Svíþjóð).
- Súganda fjörðr í Ísafjarðarsýslu 198.
- Sugurðr, sjá Sigurðr.
- Súl(u)holt í Flóa 320.
- Súlunes í Melasveit 29—30, 175, 733.
- Sumarliðadóttir: Kristín, Ólöf.
- Sumarliðason: Árni, Eiríkr, Haldór, Sveinn.
- Sumarliði Eiríksson, Loftssonar, (d. 1491) 84, 87, 312, 451, 547—549, 562—563, 569—572, 581—586, 759—760.
- Sumarliði Loftsson, Guttormssonar 226.
- Sumarliði Þorsteinsson, Eyjólfssonar (1386) 30.
- Sund (Viðeyjarsund) í Kjalarnessþingi 718.
- Sunddall á Ströndum 256.
- Sunnlendingar, sunnlenskir menn 719. — Sunnlendingafjórðungur 127.
- supplicacia 281—285, 420.
- Svalbarð á Svalbarðsströnd 147—149, 302, 349, 475, 477, 482, 719. — Svalbarðsströnd 349, 416, 417, 422, 423, 443—444, 510—511, 548, 717. — Svalbarðstrendingar 416.
- Svalbarð í Distilfirði 221, 302.
- Svanhildr Hrafnadóttir vestra (1478) 173.
- Svangar í Skorradal 177.
- Svarból í Álptafirði í Snæfellsnessýslu 588, 714.
- svardagi 247.
- svarðleysugröf 525.
- Svarfaðardalur í Eyjafjarðarsýslu 92, 120—121, 147—149, 159, 199, 345—346, 438, 510—511, 512, 537, 548, 568, 727—728, 750.
- Svarfhóll í Geiradal 199, 256.
- Svarfhóll (Svarbhóll) í Miklaholtshrepp 17—19, 23—24, 36.
- Svarfhóll í Stafholtstungum 268.
- Svartá í Skagafirði 236.
- Svartárdalur í Húnavatnsþingi 266, 456, 645.
- Svartárdalur í Skagafirði 180—181, 568.

- Svarthöfðason: Jón, Þorsteinn. Sveinn Jónsson prestur eystra, í svarti dauði 104. Heydölum og ráðsmaðr Kirkjubæjarklausturs, prófastr milli Helkunduheiðar og Breiðdalsár (1480—1490) 269, 315, 409, 442, 493, 538, 577—578, 685, 697—698, 709—710, 715—716.
- Svartr Þórðarson skáld á Hofstöðum í Þorskafirði (1477) 114.
- Svartshamar á Skarðsströnd 4.
- Svartsson: Bessi, Pétur, Þorlákr.
- Sveicia, sjá Svíaríki.
- Sveðjustaðir í Miðfirði 137. Sveinn Jónsson á Sveinseyri (1479) 202—203.
- Svefneyjar á Breiðafirði 256, 522—523, 560.
- Svegia, sjá Svíaríki.
- Sveigistaðir, sjá Sveðjustaðir.
- Sveinar, landamerki Tjarnar á Vatnsnesi 34.
- Sveinbjarnarson: Árni, Thomas, Þórðr, Þorgils, Þorsteinn.
- Sveinbjörn Pálsson prestur á Staðarhóli (1479—1482) 190, 192, 295, 451.
- Sveinbjörn Þórðarson officialis og prestur í Múla í Aðaldal (d. 1489) 60, 70—71, 143, 145, 205, 220, 223, 336—337, 339, 373, 379, 381, 386, 389, 483—484, 485, 497—498, 650, 688, 720—721.
- Sveinn, sveinar 348, 472², 505, 517, 582, 636, 745. — lögráðinn sveinn 745.
- Sveinn = piltur 437.
- Sveinn Eyjólfsson nyrðra (1488—1489) 611, 614, 682—683.
- Sveinn Guðmundsson í Skagafirði (1477—1490) 94—96, 217, 232, 286, 345, 354, 385, 386, 512, 537, 652, 655, 696, 711, 712.
- Sveinn Helgason prestur vestra (1480—1486) 295, 578.
- Sveinn Oddsson nyrðra (1488—1490) 621—622, 654, 700.
- Sveinn Pálsson prestur í Holti undir Eyjafjöllum (um 1480) 330.
- Sveinn Pétursson biskup í Skálholti (d. 1476) 54, 59, 75, 86, 150, 172, 175, 314, 334, 350, 627.
- Sveinn Sólrúnarson á Snæfellsnesi (1362) 16.
- Sveinn Sumarliðason, Eiríkssonar (1485—1491) 547—549, 569—572, 581—586, 727—728, 759—760.
- Sveinn Þorfinnsson nyrðra (1487) 599.
- Sveinn Þorgeirsson á Snæfellsnesi (1480) 311.
- Sveinn Þorkelsson, Sveinssonar, í Klifshaga (d. fyrir 1482) 423, 444.
- Sveinsdóttir: Guðný.
- Sveinseyr í Tálknafirði 202—203, 516.
- Sveinsson: Árni, Brynjólfur, Einar, Guðmundur, Hallur, Hallvarður, Indriði, Jón, Oddur, Ólafur, Snorri, Þórður, Þorkell.

- Svejustaðir, sjá Sveðjustaðir.
 sverð, sjá hertygi (vopn).
 Sverige, sjá Svíaríki.
 Sverrir Þórðarson nyrðra (1478) 125.
 Svertingssstaðir í Torfustaðahrepp í Húnavatnssýslu 137.
 Svíaríki (Suerigh, Swecia, Svíþjóð) 102, 171, 305, 359, 360, 363, 364, 480, 496, 635, 636, 689, 755.
 Sviðinsvík á Ströndum 156.
 Sviðnur, eyjar á Breiðafirði 255.
 svín 472. Sbr. grís.
 Sviná í Náttfjarvikum 8.
 Svinadal í Borgarfirði 178.
 Svinadal í Húnavatnspingi 74, 648.
 Svínafjall (Svínafell) í Örfæum 443.
 Svínárnes í Höfðahverfi 453.
 Svinavatn í Húnavatnspingi 115—117^a.
 Svíney en litla á Breiðafirði 3.
 Svithunsmessa 443.
 Swdermann, sjá Hans Sudermann.
 Swecia, sjá Svíaríki.
 Syðri-Akrar, sjá Akrar í Blönduhlíð.
 Syðridjúpidal í Skagafirði 691—692.
 Syðriey á Skagaströnd 513—514.
 Syðraholt í Svarfaðardal 345—336, 750.
 Syðriaugar í Reykjadal 657.
 Syðrivestrholt undir Eyjafjöllum 330.
 Sygurðr, sjá Sigurðr.
 syndagjöld 105. — syndalausn 14, 244. — syndalausnarbréf 531.
 synodus 1, 210², 441. — synodale 662, 666.
 sýrakerald, sjá húsgagn.
 sýsla 81, 83, 101, 135, 147, 305, 313², 343, 365, 366, 398, 447, 496², 545², 546, 606, 615, 631, 632², 642, 679, 700, 701, 718, 724. — sýslubríf 101, 313, 447—448, 545—546, 717—718. — sýslumaðr 5, 102, 282, 463, 518, 545, 663, 665², 666², 667², 668, 669, 670, 673, 674, 705², 718², 736.
 systir skilgetin 152.
 systir (nunna) 311², 457.
 systrungr 210.
 Sæból á Ingjaldssandi 42.
 sælatider, sjá sálatíðir (sálumessa).
 Sælingsdalstunga í Dalasýslu 296.
 sæluvika 505.
 Sæmundardóttir: Ástríðr, Guðlaug, Helga, Solveig.
 Sæmundarhlíð(in) í Skagafirði 110, 111, 112, 129, 195, 196.
 Sæmundr Jónsson nyrðra (1485) 649—550.
 Sæmundr Magnússon á Hóli í Bolungarvík 154.
 Sæmundr Þórarinnsson á Snæfellsnesi (1453) 53.
 Sæmundr Þorsteinsson prestur í Austfjörðum (1477) 98.
 Sæmundsson: Benedikt, Brandr, Jón.
 sæng 36, 77, 172, 179, 210, 297, 298, 303, 304², 309,

- 374, 375², 472, 499, 578, 579², 581, 583, 586, 659², 684, 685, 730, 735, 761. — sængarleppr 580. — sængar-spjör 580. — sængrklæði 79, 257. — beðver 472. — tíf-ings dýnuver 77. — rekkju-voðir 735. — sparlak 472.
- sætt, sjá sátt.
- Sæunn Guðnadóttir, Oddssonar, kona Bessa sýslumanns Fin- arssonar (1450) 51.
- söðull, sjá reiðskapr.
- Söðulsholt í Hnappadalssýslu 11—12.
- sög, sjá smíðatól, sbr. bú- gagn.
- sök: xvij álna sök 674².
- söl (á fé), sjá sal.
- sölujörð 96.
- söluvoð, sjá voð.
- sölvafjara 276, 351, 610.
- Sölvasker í Borgarfirði 175.
- Sölvason: Ólafir, Steinþór.
- Sölvi Jónsson nyrðra (1478) 168—169.
- Sölvi Þorvaldsson nyrðra (1486 —1491) 563—564, 764.
- söngr 629. — söngr að kirkju 48, 49, 106⁴, 107, 176, 177, 189, 218, 219², 320², 326, 328, 329, 330, 331, 333², 334, 405, 460, 461², 464², 627², 628, 748. — söngr til moldar 129. — söngr sálutiða 14. — „óvinarsöngr“(!) 674. — söngkaup 189². — söng- laus staðr, sönglaus þing, sönglausar kirkjur 677, 713, 726.
- Tálknafjörðr í Barðastrandar- sýslu 202, 342.
- taða, töður 57, 134, 259, 393.
- takmark (-mörk) 10, 178, 250, 286, 313, 326², 483, 516, 525, 530⁴, 531, 545, 546, 554, 608, 716, 724.
- taksetning 463, 466, 467, 592, 719², 742², 743.
- tala, sjá tiltala.
- Tannason (Tumason): Þormóðr. taupr, sjá tópt.
- tefling, sjá klæði.
- tegn, sjá þegn, þegngildi.
- teigr 8, 134, 259. — teigskógr (Teigskógr?) 610.
- Teigr í Fljótshlíð 331.
- Teigr í Hrafnagilspingum 562 —563, 571.
- Teiste, sjá Hans.
- Teitr Finnsson (Böðvarssonar) prestur (á Barði; 1491) 750.
- Teitr Gunnlaugsson ríki í Bjarn- arnesi lögmaðr og hirðstjóri (1448; enn á lífi 1467) 49— 50, 181—182, 290.
- Teitr Haldórsson í Hornafirði (1480) 305.
- Teitr Jónsson prestur syðra (1482) 454.
- Teitr Magnússon vestra (1478) 146—147.
- Teitr Ólafsson í Skagafirði (1489) 654.
- Teitr Pálsson í Rangárþingi (1481) 414.
- Teitr Pétursson kirkjuprestur í Skálholti (1663) 539.
- Teitr Sigurðsson vestra (1483) 504.
- Teitr Torfasen sterki (1663) 539.

- Teitr Þorleifsson ríki í Glaumbæ 660.
- Teitsdóttir: Kristín, Steinunn.
- Teitsson: Gunnlaugr, Helgi, Höskuldr, Ketill, Michael, Oddr.
- testament, testamentisbréf, testamentisgjöf 12, 13, 14—15, 27, 129—131, 225, 375, 383, 458, 528, 541², 598, 655—656.
- Thomas Alcok enskr maðr (1478) 170—171.
- Thomas Ásgautsson, Jónssonar vestra (1488) 642.
- Thomas erkibiskup af Kantarabyrgi 105, 333, 630², 647.
- Thomas Einarsson í Austfjörðum (1485) 535.
- Thomas Finsson löggréttumaðr (1663) 520.
- Thomas Guðmundsson í Dalasýslu (1480) 50.¹
- Thomas Guðmundsson nyrðra og vestra (1477—1488) 118, 121, 148—149, 253, 427, 453, 498, 614.¹
- Thomas Hrafnsson Miklabæjarmaðr, vestfirzkr (1476—1499) 69, 233, 415, 543.
- Thomas Illugason í Rangárþingi (1476) 82—83.
- Thomas Jónsson vestra og nyrðra (1486) 558, 574.
- Thomas Kolbeinsson nyrðra (1491) 738.
- Thomas postuli, Thomasmessa 122, 610.
- Thomas Snorrason prestur á Helgafelli (d. 1365) 12, 769.
- Thomas Sveinbjarnarson, Þórðarsonar, nyrðra (1478—1485) 135, 137, 547.
- Thomas Þorbjarnarson á Suðresjum (1484) 513.
- Thomas Þorsteinsson nyrðra (1479) 180—181.
- Thomasdóttir: Þuríðr.
- Thomasson: Arnoddr, Jón, Þórðr.
- Thorkelin: Grímr.
- Thorsteinsson: Árni.
- Tiburciusmessa 148—150, 255, 256, 257, 547, 562.
- Tideke Bernhardsson (1480) 262.
- tíðir, tíðagerð 106, 219, 220, 239, 311, 464², 465, 466, 659.
- Tíðelsson: Sigmundur.
- tílgjöf 93, 134, 259, 276², 277, 295, 351, 413, 461, 462, 548, 661, 760, 762.
- tíltala, rétt tíltala 22, 82, 83, 141², 143².
- timbr 222, 547². — hundrað timbrs í skógi 494. — timbrhogg 495². Sbr. skógr.
- tin, sjá málmar.
- Tindar í Króksfirði 256.
- Titlingsholt í Melasveit 175.
- tiund 27, 48, 61 (opt), 62², 75, 156, 176², 177², 178, 194, 210, 246, 269, 270⁴, 274, 320, 327, 329, 330, 331, 333, 336², 337², 338, 346, 358, 382⁵, 403, 459, 460², 461³, 464³, 465³, 500, 510, 562, 631, 648, 663², 664², 665, 666, 667², 668², 669²,

¹) Þetta hvortveggja gæti þó verið einn maðr.

- 670², 671², 672², 673², 674, 721, 734, 757, 758². — tíundargjöf 415, 438, 439⁴, 589, 641, 644, 692, 714. — tíundargjörð 337, 733. — tíundarlag 74. — tíundareikningr 645. Sbr. heimatiund.
- Tjaldanes í Saurbæ 534.
- Tjaldastaðir á Rangárvöllum 324—325, 332.
- Tjarnará á Vatnsnesi 765.
- Tjarnargil í Skagafirði 146.
- Tjörn í Aðaldal 34—35, 751.
- Tjörn í Svarfaðardal 199, 346.
- Tjörn á Vatnsnesi 554, 765.
- Tjörnes í Þingeyjarþingi 555.
- Tjörvastaðir á Landi 323.
- Tjörvi Björnsson prestur á Eimiholti í Hornafirði (1467—1482) 334, 485—486.
- Tófason: Þorsteinn.
- tollr, tollar 134, 246, 259, 286², 447, 459, 460, 473, 664, 689. — tolladómr 560—562.
- tópt 111. — tóptarstaða 111.
- torf, torfgröptr, torfrista, torf-skurðr, torfstunga 4, 17, 19, 36, 36, 57, 173, 449, 685, 748. — torfrimi 326. — torf-skeri, sjá búsgagn.
- torfa 8.
- Torfadóttir: Málmfríðr.
- Torfason: Teitr.
- Torfastaðir í Vopnafirði 590.
- Torfholt í Miðfirði 137.
- Torfi Jónsson í Klofa (1491) 754.
- Torfi Jónsson kirkjuprestur í Skálholti (1663) 539.
- Torfi Jónsson í Flatey (1712) 598.
- Torfi Kodransson á Snæfellsnesi (1365; d. 1394) 21.
- Torfustaðir í Miðfirði 199.
- Torlacus, sjá Þorlákr.
- Torlaff, sjá Þorleifr.
- Torlevus, sjá Þorleifr.
- transcripta, transskriptarbréf 7—8, 54, 60, 74—76, 84, 87—89, 94—97, 99—100, 102—103, 107—110, 128—129, 131—132, 138, 140—143, 159—160, 162—163, 181—182, 187—190, 196—201, 204—209, 212—215, 223—224, 230, 233—234, 247—248, 258, 264—268, 270, 275—278, 286—291, 293—294, 296—298, 301, 309, 313, 335—337, 340—341, 345—347, 350—353, 355—366, 371—375, 384—386, 395—397, 407—408, 416—417, 419, 421—424, 431—432, 440—443, 445, 446, 453—456, 468—474, 477—478, 481, 485—487, 491—492, 504—507, 511—514, 518, 519, 522—524, 538—539, 550—554, 558—559, 563—564, 566—568, 572, 590, 597—604, 608, 622—627, 632, 634, 635, 637—638, 649—653, 656, 676—678, 682, 685, 696—698, 702—705, 708—710, 715—716, 748—749, 750, 751, 763—764.
- translaciones sanctorum (upp-tökudagr beina): Johannis episcopi Holensis 31, 182, 423, 475. — „Martine“ 444. —

- Mathai 188. — Thorlaci episcopi 217, 288, 375, 387, 388, 757.
- tré 28, 177. — v álna tré 127. trédiskr, tréfat, sjá búsgagn. — trekross 334. — trésmíði 684.
- Trékyllisvík (Trégildisvík) 276, 351, 412—413, 435.
- treuga 64.
- treyja, sjá klæðnaðr.
- trinitatisdagr 328², 330, 487, 630. — trinitatisvika 6, 600.
- trog, sjá búsgagn.
- Tumason: Ólafr.
- Tumi Arngeirsson nyrðra (1479) 221.
- tún 57. — túngarðr 34, 175², 326.
- Tunga í Andakýl 174.
- Tunga í Bitru 198.
- Tunga í Biskupstungum 730.
- Tunga í Hrátafirði 448—449.
- Tunga í Hvammssveit 746.
- Tunga í Króksfirði 256.
- Tunga í Máfahlðarkirkjusókn 48², 256.
- Tunga hin litla í Holtum 323.
- Tunga í Steingrímsfirði (Tröllatunga) 579—580.
- Tunga í Tálknafirði 142, 342—343.
- Tunga í Vatnsdal 121—122, 537.
- Tunga á Vatnsnesi 554.
- Tunga í Viðidal, sjá Viðidals-tunga.
- Tunga = Hafrafellstunga 761.
- Tungulækr á Völlum 99.
- Tungná (Túná) á Landmannaaf-rétt 79—83.
- Tunguá í Melasveit 175.
- Tungumúli á Barðaströnd 167.
- Tungur inn í gili í Þórsörk 330.
- Tungusveit í Skagafirði 73, 196, 217, 546.
- tunnumál 703.
- Tveggja postula messa, sjá Philip-pus & Jacobus, og Símon og Judas.
- tvígilding (gjalds) 71², 562.
- tvímæli 137.
- tvinni 473².
- tygi, sjá hertygi.
- tylftardómr 135—136, 212—213, 271—272, 275—273, 289, 304—305, 317—318, 343—345, 352, 376—382, 413—415, 436—439, 469—471, 483—485, 488—490, 493—495, 499—501, 512, 542—543, 569—573, 614—618, 621—625, 649—650, 699—701, 713, 723—727, 729—730, 736, 739—745, 747—748, 756—758. — tylftareiðr 70, 741.
- Tyrningsstaðir á Akranesi 178.
- Tyrningsstaðir í Skagafirði 127².
- töng, sjá búsgagn.
- tönn (rostungstönn) 211.
- Uazskall, sjá vatnaskall.
- uikarius, sjá vicarius.
- Úlfansfell (Úlfarsfell) í Helga-fellssveit 32—33.
- Úlfheiðinn í Villingaholti (um 1480) 319.
- Úlfsdalafjöll milli Fljóta og Siglu-fjarðar 447.
- Úlfsson: Einar, Indriði.
- Úlfestaðir í Landeyjum 332.

- ull 78. — ullarvefnaðr 735. — ullardúkr 77. — ullhandklæði 77. — ullklæði 22. Sjá ulláklæði.
- umboð, umboðsmaðr 2, 5, 57, 60, 61², 62, 68, 71, 81, 83, 89, 90, 91², 97², 101, 102², 135, 140, 147, 149, 169, 183, 185, 186—187², 191, 192, 195, 201⁴, 205, 219², 220, 224, 235², 248, 251, 252, 261, 262, 264, 266, 272, 274, 275², 276², 277⁵, 284, 286, 294, 313², 318², 337, 341², 342, 343, 344, 345, 347, 348², 351², 362², 363, 364, 365², 366², 370, 378, 383, 389, 393, 397, 403², 408², 413, 414², 419², 420², 421, 427, 429², 436², 437², 438, 439, 447, 448², 455², 456², 458, 459², 461, 463, 470, 474², 478, 482, 484², 488, 490², 500², 501, 507, 531, 532², 536², 545, 546², 561², 562², 570⁴, 571², 573, 584, 599, 600, 606, 615, 617, 619², 621, 622, 623, 625, 631, 632, 641, 642², 645², 679, 681, 697², 700², 701², 704, 705, 706², 716², 718², 720, 721², 722², 724², 725, 727, 736, 737², 740, 741, 742, 743, 745², 748, 750, 752, 753, 754, 761, 763², 764², 766². — umboðsbréf 183, 204, 216, 225—227, 481—482, 492, 717—718, 766.
- umbúningr (til moldar) 130.
- umburðarbréf 530—531.
- ummerki 98, 111, 134², 259, 329, 412, 476, 520², 527, 555, 574, 620, 644, 647, 678, 697.
- umskiptisbréf 399—394.
- Una Þorgrímsdóttir nyrðra (1481) 410—411.
- undanfæri 377, 378, 498.
- undirmör 77. Sbr. slátr.
- undirsátar, sjá þegnar.
- undr 104.
- ungventum 64.
- uppgerðarkerald, uppistöðuker-ald, sjá búsgagn.
- upplagsbréf 765—766.
- uppreiðslumaðr 417.
- Uppsalar í Hvolhrepp 324, 332.
- uppstigningardagr 51, 196, 259, 261, 262, 368, 433, 528, 544, 566, 594, 619.
- Upsir á Upsaströnd 92, 537.
- Urbanus páfi 569.
- Urðir í Svarfaðardal 92².
- úrskurðr, úrskurðarbréf 23—24, 59, 99—100, 107, 290, 291, 351—353, 375, 404—407, 454, 455, 485, 488, 490—491, 560—562, 653, 680, 731.
- utanstefningar 5.
- Útanverðunes í Hegranesi 654, 655.
- Útmanasveit í Nordurmúlasýslu 119, 190, 445.
- útbú 133.
- útferð (= útför) 14.
- úthagi 641.
- úthús, úthýsi, sjá húsaskipan.
- útfjörð 201, 358.
- útlát 133.
- útlausn 346, 573.
- útleið, útleigir menn 248, 279,

- 280^a, 282, 345, 378, 405, 704^a, 725^a. — útleðgarverk 700.
- útlendingar, útlenzkir menn 282, 283^a, 284^a, 359^a, 360^a, 361^a, 362^a, 363^a, 364, 398, 517^a, 518, 703, 704, 754.
- útlönd 173, 177, 330, 332. Sbr. útjörð.
- útróðrarmenn 561.
- útsetning af heilagri kirkju 464, 466, 467.
- Útskálar í Garði 153, 389.
- útvöxtr 330^a.
- Vaðdráttir 111.
- Vaðlaþing (Vöðlaþing, Vöðluþing) 365, 366, 447, 545, 632, 700—701.
- vaðmál 9, 14, 15^a, 21^a, 22, 25, 26, 28, 29, 45, 96, 125, 283, 319, 326, 327, 328, 412, 476, 540, 578, 613, 614, 637, 685, 719, 739.
- Vaglar (Vaglatún) í Blönduhlíð 7.
- Vaglar í Fnjóskadal 221—223, 526, 546—547, 682. — Vaglaslógr 571.
- vaka (sbr. vigilia) 239, 246, 312. — Bótólfsvaka 136, 536.
- Vakrsstaðir í Hallárdal í Húnavatnsþingi 180—181.
- Vakrsstaðir í Rangárþingi 326.
- Valagilsá í Austfjörðum 99.
- Valagnúpar á Reykjanesi 125—126.
- Valavarða (Völuvarða) í Fnjóskadal 8, 222.
- Valdarás í Viðidal 199.
- Valdason: Gíslí.
- Valdastaðir í Kjós 178.
- Valdemarsdóttir: Margrét. valdsmaðr 599, 680, 705, 724.
- Valentinus martyr 201.
- Valerianus hinn helgi 257, 547, 562.
- Valerianus Þórarinsson vestra (1453) 53—54.
- Valgerðr Ástriðardóttir (1490) 690—691.
- Valgerðr Gizurardóttir, móðir Jóns Sveinssonar (1481) 343.
- Valgerðr Ormsdóttir eystra (1479) 189.
- Vallahólmr í Skagafirði 146, 196.
- Vallanes á Völlum 98, 99.
- Valshamar í Króksfirði 256.
- Valshamar á Skógarströnd 425—426.
- Valþjófsdalir í Önundarfirði 627.
- Valþjófsstaðir í Fljótssdal 519—520, 538, 749.
- vanrétti 79.
- vara, varningr 26, 38, 283, 319, 321^a, 326, 327, 330, 332, 334, 335, 360, 361, 362, 363, 364, 614, 672, 673, 705. — varningsklæði 543. — vöruvirt góz (fó, peningar) 173, 484^a.
- Vardgjá í Eyjafirði 87, 104, 186, 341, 447.
- Varmahlíð undir Eyjafjöllum 329.
- Varmalækr á Rangárvöllum 324. varnaðarbréf, sjá verndarbréf. varnarrit (Guðbrands biskups) 40.
- vatn 82, 83, 134, 175, 259.

- vatn = Aurriðavatn 99.
 Vatn í Skagafirði 540—541.
 Vatnsdalr á Barðaströnd 142, 255.
 Vatnsdalr í Fljótshlíð 332.
 Vatnsdalr(inn) í Húnavatnsþingi 92—93, 97, 116, 122², 295, 449, 456, 537, 552—553, 563—564, 648—649, 661, 715.
 Vatnsendi í Ljósavatnsþingum 354.
 Vatnsfjörðr í Ísafirði 56, 191—192, 200, 443, 668, 690, 691.
 Vatnshlíð í Skörðum 146.
 Vatnsholt í Staðarsveit 17—19, 23—24, 28—29.
 Vatnshorn í Haukadál 109, 222, 271, 272, 388, 606, 661.
 Vatnshorn í Steingrímsfirði 476—477.
 vatnsfall 77.
 Vatnsleysa í Fnjóskadal 551—552.
 Vatnsleysa á Vatnsleysuströnd 125, 185—186. — Vatnsleysuströnd 124, 185—196.
 Vatnsnes í Húnavatnssýslu 228, 306, 449, 554, 764.
 Vatnsskarð undir Vatnsskarði 146.
 Vattarnes á Skálmarnesi 256.
 Vatzfjörðr, sjá Vatnsfjörðr.
 vax 77, 175, 179, 318, 319, 399, 734.
 vébönd 707.
 veð 21², 558. — veðsetning 183—184, 599.
 veðráttá góð 105.
 vefr kastadr 78.
 vegabréf 768.
 veggir (húss) 484.
 veiði, veiðiskapr 27, 105, 177, 256, 269, 393, 758. — veiðistaða 134, 259.
 Veiðivötn á Landmannaafreitt (sbr. Fiskivötn) 80, 81, 83, 84.
 veita 175².
 veizlubréf 235.
 velborin kvinna 346.
 vel bornir, vel burðugir menn 50, 71, 138, 313, 318, 396, 407, 441, 536, 545, 700.
 Vellir á Barðaströnd 256.
 Vellir eystri og ytri á Landi 323².
 Vellir í Svarfaðardal 148, 159, 438, 512, 568, 571, 600, 727.
 Vellir í Vallahólmi 146, 196.
 Vellir(uir; „Völlurnar“) í Austfjörðum 98, 99.
 velskikkaðir menn 348.
 veraldarmaðr 656. — veraldarvald 383, 407.
 vergögn 48, 57. — verleiga 424.
 verk: vj vikna verk 35, 375. — vikuverk 111. — verkmaðr 240.
 Vermundarson: Jón.
 Vermundr galti á Snæfellsnesi (1367) 23.
 Vermundr Kolbeinsson, Þorgilssonar, á Hvanneyri (d. 1459) 174.
 Vermundr Örnólfsson prestur í Hjarðarholti í Dölum og í Selárdal, og síðan ábóti á Helgafelli (1375—1416) 26, 27, 31, 39, 46—47.

- Vernarðr Einarsson (líklega Árnasonar Dalskeggs) Miklabæjarmaðr (1476—1490) 69, 233, 295, 569, 582, 700.
- verndarbréf 379, 496—497, 756. vers 239.
- verzlan 62—67, 170—172, 281—285, 359, 361, 362, 363, 399—402, 473—474, 479—481, 494—497, 689—690, 702—705, 619.
- veslingar guðs 242, 244.
- Vestfirðir 215, 216, 226. — Vestfirðingar 282. — Vestfirðingafjórðungur 276.
- Vestmannaeyjar 397, 398, 757—758.
- Vestrárdalur í Húnavatnsþingi 268, 307.
- Vestrhópi (ið) í Húnavatnsþingi 72, 179, 223, 559, 599.
- Vestrholt undir Eyjafjöllum 329—333, 675—676.
- Vestrholt í Holtum 326.
- vetfangr, vietfangr, vættfangr 97, 288—279, 375, 498, 639.
- Vettleiðisholt í Holtum 255.
- vetrarlegumenn 282, 357, 358, 359^a, 360, 361², 362, 363², 719. Sbr. vetrseta.
- Vetrlíðastaðir í Fnjóskadal 571.
- vetrseta 704. — vetrsetumenn 282, 283^a, 284.
- vetrnætr 586.
- vicarius generalis 54.
- Vidalín: Jón Þorkelsson, Páll.
- Viðey með Sundum, Viðeyjarklaustr 54, 152—153, 185, 273, 291, 292, 294, 375—376, 387, 388—389, 603, 609, 611, 705. — Viðeyingar 124. — Viðeyjarsund 318.
- viðgangr, sjá meðganga.
- Viðidalr í Húnavatnsþingi 190—191, 232, 266, 437—439.
- Viðidalsá í Steingrímsfirði 642—643.
- Viðidalstunga í Viðidal (Tunga í Viðidal) 187, 190—191, 199, 542, 544, 550—551, 552—553, 563—564.
- Viðilækr á Skarðsströnd 4.
- Viðilækr í Þverárhlíð 268.
- Viðimýri í Skagafirði 95.
- Viðivellir í Blönduhlíð 623, 624, 747.
- Viðivellir í Fljótsdal 424.
- viðr, viðreki 8, 17, 18, 34, 36, 43, 47, 108, 124^a, 125², 126, 127, 173, 174, 178, 184, 186², 234, 382, 449, 489², 490^a, 516², 631, 765. — viðabréf Sveins biskups 86. Sbr. morviðr, neyzluviðr, raptviðr, smáviðr, stórviðr.
- viðrnefni: beigaldi: Sigurðr Jónsson. — biskup: Þórólfur Ögmundsson. — biskupsson: Magnús Þórólfsson. — búland: Þorvaldr Jónsson. — bupp: Jón. — danr: Jón Björnsson. — galti: Vermundur. — gamli: Hákon Hákonarson. — hringalin: Jón Jónsson. — keis: Kolbeinn. — krabbi (kranbí): Jón Stephásson. — krókr: Ívar Þórðarson. — kyngir: Snorri Þorleifsson. — lázari: Eyjólfur Gunnarsson. — leppr: Oddr Þórðarson. — lærði: Jón

- Guðmundsson.—murti: Jón. — Murtason: Jón Jónsson. — prúði: Magnús Jónsson. — ríka: Ólöf Loptsdóttir. — ríki: Guðmundr Arason, Björn Þorleifsson. — skalli: Jón Eiríksson. — skrafmaðr: Einar. — smiðr: Haldór Eyvindsson. — smjör: Jón. — Solveigarson: Jón Sigmundsson. — tjaldr: Jón. — tjaldsson: Björn Jónsson. — tóni: Ólafr Þorleifsson. — þistill: Jón.
- Viðvík í Skagafirði 193, 336, 338, 340, 355, 623, 677, 735. — Viðvíkrsveit 193, 336, 338, 340, 355, 623, 677, 735. vietfangr, sjá vetfangr.
- víg, vígmál 212, 215², 271, 272, 306, 632. — víglýsing 212², 272, 318, 606², 607², 763², 764. — vígsbætr 271², 272, 318², 753².
- Vigdís Þorsteinsdóttir, Björnssonar (1481) 354.
- Vigfús (Fúsi) Bjarnason („Bjarnarson“) vestra (1464—1491) kongs umboðsmaðr í Barðastrandarsýslu (1480) 196, 200, 214, 229, 248, 251, 477, 522, 746.¹⁾
- Vigfús Guðmundsson vestra (1478) 138—140.
- Vigfús Ívarsson (Hólmr; 1386) 30.
- Vigfús (Fúsi) Ívarsson í Skagafirði (1477—1482) 111, 448.
- Vigfús Jónsson (1704) 417.
- Vigfús Jónsson prófastr í Hitardal (d. 1776) 205.
- Vigfús Vigfússon, Þórðarsonar (1711) 733.
- Vigfús Þórðarson vestra (1479) 207.
- Vigfús Þórðarson, Böðvarssonar frá Reykholti 733.
- Vigfús dóttir: Margrét.
- Vigfússon: Geir, Jón, Jörundr, Kolli, Markús, Nikulás, Oddr, Sigurðr, Vigfús, Þorlákr.
- Vígholtsstaðir í Laxárdal í Dölum 27.
- vígiliæ festorum (sbr. vaka) 9, 219, 334, 391.
- Vígisborg undir Jökli 619.
- vígsla: subdjákns 613². — messudjákns 11². — prests 13. — vígaluaskr 77.
- Vík í Eyarsveit 31—32, 256.
- Vík í Flateyjardal 107—108, 374—375, 571.
- Vík út frá Stað í Skagafirði 449—450.
- Vík á Seltjarnarnesi (Reykjavík) 127², 610—611.
- Víkin (Wigen) í Noregi 636.
- Víkingr Ólafsson í Harðangri (1482) 457.
- Víkingslækr á Rangárvöllum 324—325.
- Víkr í Barðastrandarsýslu 250. vikuverk, sjá verk.
- Vilborg kona Gunnlaugs Þorkeilsonar (1476) 93.
- Vilborg Marteinsdóttir í Húnavatnsþingi (1474) 60.
- Vichin biskup í Skálholti (d. 1405), Vilchins máldagar, 27, 54, 124², 126², 135², 332, 561, 566, 567.
- Vilhelm Frimann Jónsson í

¹⁾ Þetta sýnist alt vera einn maðr.

- Vindási á Landi (1885) 80—81, 82—84.
- Vilhjálmr Jónsson syðra (1478) 128.
- Vilhjálmr kardináli 465, 467.
- Vilhjálmr Ketilsson í Borgarfirði (1490) 723.
- Vilhjálmr Ormsson í Kjalarnessþingi (1487—1489) 610.
- Vilhjálmsson: Björn (Bjarni), Jón, Nikulás, Oddr, Sigurðr.
- Villingaholt í Flóa 319.
- vinda (garns) 78.
- Vindás í Kjós 178.
- Vindás á Landi 80, 81, 82, 84.
- Vindr (Wende) 102, 305, 359, 360, 364, 400, 496, 506, 594, 636, 689, 755.
- vinna hreinleg 40.
- víravirki 472. Sbr. smíði.
- virðing, virðingarbréf, virðingargerð 471, 584, 585, 586—587, 604. — virðingargóz 38, 43, 550.
- virki 518. — á Reykhólum (1483) 468, 469, 492.
- víseyrir 447, 448, 545.
- visitacia, visitacio, visitazlubréf 41, 59², 123, 172², 174, 210, 298, 301—302, 303, 405, 460, 462, 580, 663, 664², 665, 666, 667², 670, 740, 741², 748. — visitator 580, 581.
- visitacio Maríe (Þingmariu-messa) 84, 106, 145, 214, 381, 384, 628, 708, 709, 757.
- visskuldur 15.
- Vitazgjafahólmr („Vitazgrafahólmr“) í Hornafirði 335.
- vitni 60², 82, 97, 101², 195, 197, 201, 205, 206, 274, 309², 378², 466, 469, 484, 489², 490, 494, 495², 500, 534, 536, 570, 571², 583, 584², 585 (opt), 607, 616, 617², 621, 623, 650, 680, 681, 706, 729, 737. Sbr. fullnaðarvitni. — vitnisburðr, vitnisburðarbréf 1—3, 6, 18—19, 34—35, 37, 41—43, 46—47, 69, 90—91, 120—122, 128—129, 137, 144—147, 151—152, 158—160, 185—190, 213—217, 221, 223—227, 229—234, 252—253, 258², 263—266, 274, 286—288, 290—291, 297, 298, 301, 308², 347, 371—375, 379—381, 384—387, 394—395, 408—411, 416—418, 421—426, 430—435, 440, 443—444, 446—447, 450—454, 468—469, 476—477, 479, 485—487, 492, 494, 501—502, 504—505, 509—510, 513—517, 519—522, 524, 527—528, 540—541, 544, 550—556, 558, 563—564, 566—567, 587—589, 592, 593, 598—599, 601—602, 608—610, 619, 627—628, 632, 639—640, 648—649, 659—660, 683, 687, 688, 690—691, 696—697, 708, 714—715, 731, 746, 748—752, 758—759, 764—765, 767—768. — vitna-laust mál 101—102.
- vistfesta 554.
- voð, voðir 73, 79, 134, 179,

- 218, 272, 321, 328, 503, 504, 588, 583, 618, 658, 685, 730. — gjaldvoð, gjalda-voð 538, 578. — hafnarvoð 26, 38. — smávoð 36. — söluvoð 326.
- Voðalækr á Mýrum 256.
- Vogar við Mývatn 113—114.
- Vogar (Stærri-Vogar) í Gullbringusýslu 686.
- Vogr (Kirkjuvogr) á Rosmhvalanesi 124, 126.
- Vomúlastaðir í Landeyjum 325, 328—329, 332.
- vopen, vopn (skjaldmerki) 415, 572.
- vopn 395, 397, 583. — vopnaviðskipti 344². Sbr. hertygi. — væpnari 446.
- Vopnafjörðr í Norðrmúlaþingi 446—447, 535—536, 649.
- vorlag 134, 637.
- vorvertiðarlok 719.
- vottar 11, 14, 23, 36, 89², 136², 225, 261², 262², 264, 272, 274, 494, 540, 584, 615, 680, 695, 732, 733.
- vulpinæ pelles (skollaskinn) 64.
- vætt (= lok á kistu) 28.
- vættfangr, sjá vettfangr.
- Vöðlaþing, Vöðluþing, sjá Vaðlaþing.
- völlr (tún) 111. — vallargarðr 34, 35, 111.
- Völlr hinn efri í Hvolhrepp 324.
- Völuvarða, sjá Valavarða.
- vöndr, sjá húsbúnaðr.
- Vörðufell á Skógarströnd 50—51.
- Vörðuholt í Melasveit 175.
- Wende, Wendesch, sjá Vindr.
- Westminster (Westmonasterium) 131, 170—172, 180², 385, 479, 481.
- Wijborg (Vébjörg) 102, 103.
- Wismar (Wismer) 399—400, 595—596.
- Yfirmaðr 673.
- yfirreiðir biskupa 59, 122, 172, 174, 338, 530, 650, 663, 664, 665², 666, 667², 668, 669, 670, 673, 674. — prófasts 687.
- yfirseta (til náms) 11.
- ymbrovika, sjá imbruvika.
- yrking (jarðar) 554.
- Ytrafell á Fellsströnd 746.
- Ytraleiti í Reykhólasveit 609.
- Ytrasamtýni í Kræklingahlíð 583—585.
- Ytrafell á Ströndum 173.
- Ytriðóll í Kaupangssveit 86—87.
- Ytriðreppr, sjá Hrunamannamannahreppr.
- Ytrivellir á Landi 82, 83.
- Yztavík í Laufásþingum 113—114.
- Zuidersee á Hollandi 595—597.
- Þarflegir hlutir 15, 92, 93.
- þegn (bæði þegu og þegugildi) 5, 287², 313, 340, 359², 360, 361, 362², 363², 364, 390, 405², 462—463, 466, 467, 468, 496, 506, 755. — þegugildi 213, 215, 306. — þeguskylda 5, 459, 734.

- bénari 108, 679², 681, 718.
 Þernuvellir í Hornafirði 486.
 Þing (alþingi) 41, 380, 396,
 451, 662, 664, 665², 666,
 667, 669, 674, 708, 705²,
 724.
 Þing (héraðsþing) 298, 478, 532,
 642, 718, 768, 764.
 Þing (sókn) 500, 718, 726.
 Þing (sýsla) 706.
 Þing (gripir) 858, 523, 661.
 Þingá (þinghá) 206.
 Þingabréf 500.
 Þingaprestir 189², 210, 530.
 Þingeyjarþing 101, 104, 109,
 135, 161, 341—342, 343,
 495—496, 615, 631—632.
 Þingeyrar í Húnavatnsþingi,
 klaustr 107, 115—118, 153, 180
 —181, 184—185, 205, 220,
 223, 292, 295, 513—514,
 553—554, 559, 599, 658—
 659, 718, 748, 764.
 Þingfararbálkr 724.
 Þingfarar kaup 5, 545, 705².
 Þingheimr 719.
 Þingmaðr 572.
 Þingmannalækr í Fnjóskadal 8,
 502, 504.
 Þingnes í Borgarfirði 393.
 Þingreið 536, 705.
 Þingstaðr 81, 83, 101, 135,
 197, 200, 305, 315, 343,
 351, 365, 414, 470, 532,
 536, 606, 614, 642, 679,
 700, 724.
 Þingunautr 79, 659, 726.
 Þingvöllr við Öxará 84, 140²,
 141², 213, 272, 278, 707.
 Þistilsfjörðr í Þingeyjarþingi
 221.
- Þistilshella undir Jökli 619.
 Þjóðólfr Oddsson í Húnavatns-
 þingi (1482) 449.
 Þjóðólfr Ólafsson vestra (1488)
 491—492.
 Þjóðólfsdagi í Holtum 323.
 Þjóðólfsson: Hákon.
 Þjófr 378. — Þjófabálkr 681. —
 Þjófnaðr 499. — Þjófssonr 469.
 Þjónusta 36, 68, 130, 204, 210²,
 374, 405², 454², 465, 506,
 538, 578, 680², 684, 704,
 731, 740², 745², 755.
 Þjónustubann 529.
 Þjónustufólk 283, 359, 360, 362,
 363.
 Þjónustukona 36, 582.
 Þjónustulaun 204, 207, 395,
 415, 523, 535, 679, 766.
 Þjónustumaðr 464.
 Þjónustusveinn 553.
 Þjónustutekja 456.
 Þjórásá („Þjórará“! Þjótzá) 82,
 83, 326. — Þjórásartungur 79—
 83.
 Þóra Jónsdóttir landritarafrú í
 Reykjavík 138, 223.
 Þóra Sturludóttir kona Óla
 Bjarnasonar („1435“) 161—
 162.
 Þóraddarson: Jón.
 Þórálfa Snorradóttir, Hallgrims-
 sonar (um 1450) 51, 52.
 Þórálfr vestra (1362) 15.
 Þórálfr Oddsson nyrðra (1486)
 569, 582.
 Þórálfr Þorgrímsson, Jónssonar
 frá Víkingavatni (1481—1482)
 367.
 Þórarinn Aronsson, prests Helga-
 sonar, lögréttumaðr og „bóndi“

- í Döllum (1478—1480) 160, 228.
 Þararinn Eiríksson í Suðrþingeyjarþingi (1479) 222.
 Þórarinn Felixson prestur í Krýsuvík (1447—1448) 609².
 Þórarinn Hrafnsson vestra (1478) 147.
 Þórarinn Jónsson nyrðra (1481) 312—313.
 Þórarinn Lifgjarnsson vestra (1484) 511.
 Þórarinn Oddsson prestur og ráðsmaðr Kirkjubæjarklausturs á Siðu (1491) 766.
 Þórarinn Stephánsson vestra (1480) 254.
 Þórarinsdóttir: Steinvör.
 Þórarinsson: Árni, Bjarni, Einar, Eiríkr, Filax, Guðmundr, Hallr, Jón, Ólafr, Sighvatr, Stephán, Sturla, Sæmundr, Valerianus, Þorsteinn.
 Þorbergr Stephánsson prestur nyrðra (1476) 69, 70, 89.
 Þorbergsson: Auðun, Haldór, Jón.
 Þorbjargarstaðir í Skagafirði 699.
 Þorbjarnardóttir: Cecilia.
 Þorbjarnarson: Andreas (Auðun), Ásbjörn, Eilífr, Jón, Oddr, Ólafr, Thomas.
 Þorbjarnarstaðir í Laxárdal 651.
 Þorbjörg Eyjólfsdóttir, kona Árna Þorsteinssonar (1477) 120—121.
 Þorbjörg Ólafsdóttir tóna Geirmundssonar, kona Andrésar Guðmundssonar (1483) 477—478.
 Þorbjörg Ormsdóttir, Snorrasonar (enn á lífi 1394) 561.
 Þorbjörg Sigurðardóttir á Snæfellsnesi (1391) 31—32.
 Þorbjörg Snæbjarnardóttir nyrðra (1482) 430.
 Þorbjörn Ámundason prestur á Gilsbakka (1480; d. fyrir 1491) 296, 315, 752.
 Þorbjörn Bjarnason prestur vestra (1479—1480) 202—203, 295.
 Þorbjörn frændi Einars Þorlákssonar, kenslupiltur á Helgafelli (1362) 13—14.
 Þorbjörn Helgason prestur á Tjörn í Svarfaðardal (1480—1492) 720, 725, 729.
 Þorbjörn Ingimundarson í Búðardal (1242—1243) 2.
 Þorbjörn Jónsson í Kálfnasi (1487) 591—592.
 Þorbjörn Þorsteinsson eystra (1484) 520.
 Þórðardóttir: Björg, Hallfríðr, Járeiðr.
 Þórðarson: Auðun, Brynjólfur, Einar, Eiríkr, Grímr, Jón, Jörundur, Knórr, Magnús, Oddr, Pétur, Sigurðr, Skúli, Snorri, Sturla, Svartur, Sveinbjörn, Vigfús, Þórðr, Þorsteinn, Örnólfur.
 Þórðis Runólfsdóttir eystra (1488) 639.
 Þórðr Arnbjarnarson nyrðra (1478—1481) 135, 343, 349.
 Þórðr Atlason nyrðra (1490) 727.
 Þórðr Auðunarson, Salomonssonar, lögréttumaðr (1480—

- 1484) 271, 275, 279, 282, 368, 377, 517.
- Þórðr Bøðvarsson prests í Reykholti 733.
- Þórðr Einarsson bróðir á Munkaþverá (1484) 526.
- Þórðr Eiríksson vestra (1482) 431, 432.
- Þórðr Eyjólfsson á Skarðsströnd (c. 1245) 3.
- Þórðr Guðmundsson sýslumaðr Árnesinga (d. 1892) 731.
- Þórðr Haldórsson nyrðra (1478) 145.
- Þórðr Helgason, Guttormssonar, á Staðarfelli (1480—1485; d. 1493) 254, 255, 352, 532.
- Þórðr Ingmundarson prestur nyrðra (1476—1491) 70, 89, 96, 355, 390, 488, 499, 623, 624, 677, 711—712, 747.
- Þórðr Ingjaldsson á Snæfellsnesi (1390) 31.
- Þórðr Jónsson nyrðra, bróðir Guttorms (1476) 73, 84—86.
- Þórðr Jónsson vestra (1478—1480) 134, 248.
- Þórðr Jörundarson vestra (1428) 42.
- Þórðr Ketilsson nyrðra (1480) 298, 303, 309.
- Þórðr Magnússon prestur í Hnappadal (1478) 163.
- Þórðr Magnússon nyrðra (1478) 135.
- Þórðr prestur í Hruna (fyrir 1400) 38—39.
- Þórðr Sighvatsson nyrðra (1478) 130,
- Þórðr Sigurðsson, Þórðarsonar, frá Haga (1482) 431—432, 434.
- Þórðr Sturluson undir Gnúpi í Dýrafirði (fyrir 1390) 516.
- Þórðr Sveinbjarnarson, officialis Þórðarsonar (1489) 649—650, 656.
- Þórðr Sveinsson prestur, bróðir Brynjólfs biskups (1663) 539.
- Þórðr Thomasson á Snæfellsnesi (1367) 23.
- Þórðr Þórðarson prestur á Höskuldstöðum (1369—1403) 608.
- Þórðr Þórðarson nyrðra (1477—1478) 115—117.
- Þórðr Þórðarson nyrðra (1479—1480) 185, 290.
- Þórðr Þórðarson skrifari Árna 90, 137, 535, 554, 566.
- Þórðr Þorgrímsson í Mýrasýslu (1431) 46.
- Þórðr Þorkelsson vestra (1483) 470.
- Þórðr Þorkelsson Vidálin (d. 1742): 493.
- Þórðr Þorleifsson klaustrhaldari á Kirkjubæjarklaustri (enn á lífi 1733) 137.
- Þorfinnr Hákonarson nyrðra (1485) 549.
- Þorfinnr Þorólfsson prestur á Kviabekk (1474—1479) 60, 205.
- Þorfinnsson: Sveinn, Þorgrímur. Þorgeir Jónsson í Austfjörðum (1486) 577.
- Þorgeir Sigurðsson vestra (1490) 690.
- Þorgeir sveinn Þorleifs Björnssonar (1433) 473.

- Dorgeir Dorgeirsson í Borgar-
firði (1480) 298.
- Dorgeir Þorsteinsson (prests
Jónssonar) á Sólheimum í Sæ-
mundarhlíð, frændi síra Magn-
úsar Einarssonar (1477—1478)
110—112, 129.
- Dorgeirsson: Haldór, Jón, Ólafr,
Snorri, Sveinn, Dorgeir, Þor-
lákr.
- Þorgerðr Hallsdóttir, kona Sí-
monar Pálssonar (1481—1485)
408—409, 540—541.
- Þorgerðr Höskuldsdóttir vestra
(1362) 15.
- Þorgerðr Jónsdóttir nyrðra
(1485—1486) 555—556.
- Þorgerðr Magnúsdóttir, móðir
Ingibjargar og Þorbjargar
Snæbjarnardóttur (1481—
1482) 370—371, 430.
- Þorgerðr Ólafsdóttir, kona Ara
Guðmundssonar (d. fyrir 1460)
41—43, 146—147, 215—217,
226—227.
- Þorgerðr Þorsteinsdóttir og Snjó-
fríðar (1481) 354.
- Þorgils Finnbogason (hins gamla,
undir Ási í Fellum; 1476)
93—94.
- Þorgils Guðlaugsson á Snæfells-
nesi (1358) 10—11.
- Þorgils Gunnsteinsson faðir
Lambkárs 2.
- Þorgils Hallsson nyrðra (1480
—1490) 300, 453, 498, 716.
- Þorgils Jónsson vestra (1478—
1481) 132, 134, 207, 259,
298.
- Þorgils Kolbeinsson, Þorgilsson-
ar, í Andakýl (1489) 688.
- Þorgils Sveinbjarnarson, officialis
Þórðarsonar, prestur nyrðra
(1476) 93.
- Þorgils Þorsteinsson nyrðra
(1491) 738.
- Þorgils Ögmundsson prestur
nyrðra (1489—1490) 684.
- Þorgilsson: Gíslí, Illugi, Jón,
Kolbeinn, Kolbjörn, Lamb-
kárr, Loptr.
- Þorgrímr Jónsson prestur í Glæsi-
bæ (d. 1480) 60.
- Þorgrímr Runólfsson á Snæfells-
nesi (1365) 20.
- Þorgrímr Þórarinsson bróðir
Bjarna (1465) 56—57.
- Þorgrímr Þorfinnsson lögrétta-
maðr (1480) 275.
- Þorgrímr Þorgrímsson í Skaga-
firði (1476) 69.
- Þorgrímsdóttir: Una.
- Þorgrímsson: Kári, Magnús,
Ólafr, Þórálfr, Þórðr, Þor-
grímr.
- Þórhallason: Magnús.
- Þórhallr Oddsson nyrðra (1489)
682.
- Þórhallr Þorvaldsson Miklabøj-
armaðr (1476) 70—71.
- Þórhallsdóttir: Bergljót, Mar-
grét.
- Þórhallsson: Þorlákr.
- Þórir Steinólfsson vestra (1428)
42.
- Þórisstaðir á Rosmhalvanesi 42.
- Þorkell Árnason kirkjuprestur í
Skálholti (d. 1707) 417.
- Þorkell Bergsson á Dálkstöðum
á Svalbarðsströnd (um 1434)
349, 417, 422—423, 444.

- Dorkell Bjarnason vestra (1481) 342.
- Dorkell Björnsson prestur í Kirkjubæ í Tungu (1482) 444.
- Dorkell Einarsson vestra (1478) 154—155.
- Dorkell Guðbjartsson prestur í Laufási (d. 1483) 118—114, 133, 148—149, 152, 204, 483—484, 549—550, 702.
- Dorkell Guðmundsson sýslumaður Húnavtinga (d. 1661—1662) 658.
- Dorkell Jónsson vestra (1485) 532.
- Dorkell Oddsson nyrðra og vestra, sveinn Þorleifa Björnssonar (1479—1484) 225, 384, 386, 446, 473, 519.
- Dorkell Skeggjason í Holtunum í Rangárþingi (1476) 86.
- Dorkell Skeggjason nyrðra (1485)
- Dorkell Sveinsson, Þorkelssonar, á Dálkstöðum (um 1441) 422, 444, 446, 451.
- Dorkell Þorkelsson, Guðbjartssonar, nyrðra (1476—1485) 93, 343, 549.
- Dorkell Þorsteinsson nyrðra (1476—1482) 91, 292, 436, 438.
- Dorkell Þorvaldsson prestur nyrðra (1488) 624.
- Dorkell Þorvarðsson prestur syðra (1481) 388.
- Dorkeldóttir: Björg, Steinunn.
- Þorkelshóll í Viðidal 436—438.
- Þorkelsson: Ásgrímur, Guðmundur, Gunnlaugur, Jón, Magnús, Ólafur, Steinn, Sveinn, Þórður,
- Þorkell, Þorlákur, Þorsteinn, Þorvaldur.
- Þorkötlustaðir í Grindavík 124.
- Þorlákur Gíslason lögréttumaður nyrðra (1478—1431) 168—169, 354, 365, 700, 754.
- Þorlákur Grimsson vestra (1478) 131.
- Þorlákur Hreinsson í Rangárþingi (1481) 414.
- Þorlákur faðir Magnúsar á Melum 175.
- Þorlákur Óttarsson nyrðra og vestra (1485—1499) 543, 576.
- Þorlákur Pálsson djákni vestra (1478) 131.
- Þorlákur prestur (fyrir 1480) 315.
- Þorlákur Semingsson, Magnússonar, nyrðra (1481—1488) 365, 640.
- Þorlákur Skúlason byskup á Hólum (d. 1676) 76, 162, 316, 387, 388, 565, 601.
- Þorlákur Styrkársson vestra (1386) 30.
- Þorlákur Svartsson lögréttumaður (1480) 277.
- Þorlákur Vigfússon vestra (1479) 216, 226.
- Þorlákur Þorgeirsson prestur nyrðra (1484—1491) 525, 747.
- Þorlákur Þórhallsson hinn helgi biskup í Skálholti (d. 1193)
- Þorlákaskirkja, Þorlákaskilneski, Þorláksskript 105, 125, 268, 270, 320, 321², 328, 330, 331, 332, 647, 757.
- Þorláksmessur báðar (20. Júlí & 23. Dec.) 27, 146, 206, 217, 375, 387, 388,

- 495—496, 543, 556, 581, 601, 759.
- Dorlákr Þorkelsson lögréttumaðr vestra (1479—1491) 228, 279, 282, 287, 350, 352, 477, 517, 600, 752.
- Dorlákr Þorsteinsson og Snjófríðar, lögréttumaðr vestra (1480—1491) 289, 312, 354, 365, 377, 546, 600, 752.
- Dorlákr Þorsteinsson vestra (1484) 511.
- Dorláksson: Broddi, Einar, Gísli, Guðbrandr, Guðmundr, Jón, Ketill, Magnús, Sigurðr, Skúli, Þorsteinn, Örnólfr.
- Dorlaksstaðir í Kjós 177.
- Dorlaug Árnadóttir kona Jóns Ólasonar (1481—1482) 391.
- Dorleifr Andrésón í Húnavatnsþingi (1482) 448—449.
- Dorleifr Árnason í Glaumbæ (á lífi 1478; dáinn 1481 eða fyrri) 127, 408—409, 513—514, 540—541.
- Dorleifr Barkarson í Austfjörðum (1484) 520.
- Dorleifr Björnsson hirðstjóri á Reykhólum (1476—1486; d. 1486) 74—75, 94—96, 102—103, 128, 140—141, 150—151, 155, 162—163, 167, 182, 196—198, 199—201, 211, 212, 215, 232, 233, 248, 249—252, 254—258, 274, 279—285, 287—288, 291, 292, 293—294, 311—312, 395—399, 400—402, 407—408; 418, 440—441, 446, 450—451, 468—473, 474, 477—478, 492, 497, 506—507, 517—518, 519, 520—524, 559, 572, 603, 696, 767.
- Dorleifr Gunnsteinsson, sjá Þorleikr Gunnsteinsson.
- Dorleifr Hálfðanarson nyrðra (1486—1487) 582.
- Dorleifr Jónsson prestur á Snæfellsnesi (1362—1365) 13—14, 22.
- Dorleifr Jónsson prestur nyrðra (1491) 735.
- Dorleifr Magnússon prestur í Goðdölum (1476—1488) 70, 90—91, 193, 205, 220, 336, 337, 339, 373, 389, 499, 623, 624.
- Dorleifr Marteinsson á Skarðsströnd (c. 1245) 3.
- Dorleifr Nikulásón landþingis-skrifari (d. 1805) 227.
- Dorleifr Ormsson lögréttumaðr vestra (1464—1491) 54, 164, 411, 706, 752.
- Dorleifr Sámsson prestur á Snæfellsnesi (1358) 10.
- Dorleifr Sigurðsson syðra (1488—1489) 622, 638, 675.
- Dorleifr Skaptason prestur í Múla (d. 1748) 475, 477, 482.
- Dorleifr Stephánsson prestur syðra (1482—1488) 453, 493, 648.
- Dorleifr Þórólffsson bróðir Einars (1480—1481) 278—279.
- Dorleifr Örnólffsson (Einarssonar) vestra (1488—1491) 642, 690, 767.
- Dorleifsdóttir: Guðný, Guðrún, Helga, Kristín, Solveig, Prúðr.
- Dorleifsson: Ámundi, Árni, Björn,

- Einar, Gamli, Guðmundr, Gunní, Jón, Ljótr, Marteinn, Oddr, Ólafr, Sigurðr, Snorri, Teitr, Þórðr, Þorsteinn.
- Þorleifsstaðir á Rangárvöllum 324, 332.
- Þorleikr Gunnsteinsson lögréttumaðr vestra (1478—1483) 139,¹⁾ 212, 271,¹⁾ 282, 377,¹⁾ 475, 477.
- Þorleiksstaðir í Blönduhlíð 7, 651, 722.
- Þormóðr Bergsson nyrðra (1488—1491) 643, 652, 738.
- Þormóðr Björnsson á Bjarnastöðum í Saurbæ (1485) 532.
- Þormóðr Guðmundsson nyrðra (1478) 137.
- Þormóðr Jónsson á Snæfellsnesi (1377) 29.
- Þormóðr Jónsson conventubróðir í Viðey (1481) 376, 387.
- Þormóðr P . . . nyrðra (1483) 498.
- Þormóðr Tannason (Tumason) prestur syðra (1481) 388.
- Þormóðr Þormóðsson nyrðra (1485—1486) 547.
- Þormóðsson: Eilifr, Hákon, Nikulás, Þormóðr, Þorviðr.
- Þorný Jónsdóttir pistils (1481) 416.
- Þóroddsstaðir í Hrutáfirði 295.
- Þóroddsstaðir á Svalbarðsströnd 548.
- Þóroddsstaðir í Kinn, sjá Staðr.
- Þórólfr Árnason lögréttumaðr í Ísafirði (1489) 679.
- Þórólfr Brandsson nyrðra (1489) 660.
- Þórólfr Ögmundsson biskup í Laugardal í Tálknafirði, móðurbróðir Ögmundar biskups og bróðursonr Magnúsar biskups Eyjólfssonar (1479—1490) 214, 229, 352, 477, 710.
- Þórólfsson: Ásgrímr, Brandr, Einar, Kolbeinn, Magnús, Ormr, Páll, Þorfinnr, Þorleifr.
- Þorskafjörðr í Barðastrandar-sýslu 114².
- Þórsmörk í Rangárþingi 326, 330.
- Þórsnes í Harðangri 457—458.
- Þórsnessþing 2, 6.
- Þorsteinn Árnason lögréttumaðr (1480) 273.
- Þorsteinn Árnason eystra (1485) 538.
- Þorsteinn Bessason nyrðra (1481—1490) 409, 710—711.
- Þorsteinn Brandsson í Rangárþingi (1481) 414.
- Þorsteinn Brynjólfsson nyrðra (1484—1486) 512, 572—573.
- Þorsteinn Eilífsson nyrðra (1489) 682.
- Þorsteinn Einarsson vestra (1479) 183.
- Þorsteinn Einarsson nyrðra (1489) 657.
- Þorsteinn Erlendsson í Helgafellssveit (1397) 33, 34, 36.
- Þorsteinn Eyjólfsson lögmaðr (d. 1403) 731.

¹⁾ Þessi maðr er í miðr réttum pappírsafskriptum skjala opt nefndr Þorleifr eða Þorlákr, en hvort-tveggja er rangt.

- Dorsteinn Finnsson, Péturssonar, (1480) 271—273.
- Dorsteinn Grimsson nyrðra (1486) 574.
- Dorsteinn Guðmundsson í Helgafellssveit (1397) 33, 34.
- Dorsteinn Guðmundsson prestur á Staðarbakka (1479—1491) 205, 220, 295, 307, 623, 624, 637, 725, 747.
- Dorsteinn Guðmundsson lögréttumaður (1480—1481) 277, 377.
- Dorsteinn Guðmundsson í Skagafirði (1490) 734.
- Dorsteinn Hemingsson nyrðra (1485—1486) 555.
- Dorsteinn Illugason prestur í Grimstungum (d. 1495) 121—122, 220, 449, 623, 624.
- Dorsteinn Jónsson ráðsmaður Hólastóls og prestur á Höskuldstöðum (d. 1490) 111, 143, 145, 180, 195, 209, 220, 623, 624.
- Dorsteina Jónsson nyrðra (1480—1490) 279, 700.
- Dorsteinn Jónsson (annar) nyrðra (1490) 700.
- Dorsteinn Ketilsson prófastr á Hrafnagili (d. 1754) 104.
- Dorsteinn Magnússon í Borgarfirði (1490) 723.
- Dorsteinn Magnússon sýslumaður í Þykkvabæ í Veri (d. 1656) 376.
- Dorsteinn Markússon nyrðra (1482—1491) 449, 750.
- Dorsteinn Pálsson lögsagnari og lögréttumaður í Rangárþingi (1476—1481) 79, 81, 83, 414.
- Dorsteinn prestur á Kálfatjörn (um 1480 eða síðar) 608.
- Dorsteinn Sigurðsson (1710) síðar sýslumaður í Múlaþingi 525.
- Dorsteinn Skarpsson nyrðra (d. fyrir 1481) 387.
- Dorsteinn Snorrason ábóti á Helgafelli (1390—1403) 32—33, 35—36, 49.
- Dorsteinn Svarthöfðason prestur og ráðsmaður Helgafellsklausurs (fyrir 1431) 47.
- Dorsteinn Sveinbjarnarson, Þórðarsonar (1490) 720—722.
- Dorsteinn Tólfason í Austfjörðum (1477) 93.
- Dorsteinn Þórarinsson, Aronssonar, bróðir Bjarna, prestur vestra (eptir 1479 í Gufudal), prófastr milli Gilsfjarðar og Langaness 1480 og 1486 prófastr á Ströndum (1464—1486) 54—56, 202, 203², 474, 492, 493, 578.
- Dorsteinn Þórarinsson í Rangárþingi (1476) 81, 82, 83.
- Dorsteinn Þórðarson í Borgarfirði (d. fyrir 1483) 493.
- Dorsteinn Þorkelsson kapellameistari og prófastr í Björgvin (1476) 62—67.
- Dorsteinn Þorkelsson nyrðra (1485) 551—552.
- Dorsteinn Þorláksson nyrðra (1487) 599.
- Dorsteinn Þorleifsson á Snæfellsnesi (1478) 164.
- Dorsteinn Þorleifsson lögréttumaður (1479—1490) 212, 367, 547, 614, 706.

- Dorsteinn Þorleifsson í Ísafirði (1486) 576.
- Dorsteinsdóttir: Cecilia, Guðrún, Kristín, Vigdís, Þorgerðr.
- Dorsteinsey í Reykhólasveit 610.
- Dorsteinsson: Árni, Benedikt, Bjarni, Björn, Einar, Eiríkr, Gamli, Grímr, Guðmundr, Haldór, Hallbjörn, Hallsteinn, Hannes, Helgi, Ími, Jón, Jörundur, Ketill, Nikulás, Oddgeir, Oddr, Ólafr, Páll, Pétur, Sandr, Sigmundur, Sumarliði, Sæmundr, Thomas, Þorbjörn, Þorgeir, Þorgils, Þorkell, Þorlákur.
- Dorsteinsstaðatjörn í Skagafirði 236.
- Dorsteinsstaðir í Skagafirði 236.
- Dórugnúpr í Fljótshlíð 331, 332.
- Dórunn Sigurðardóttir nyrðra (1311) 7.
- Dóruskógr í Lóni 334.
- Dórustaðir í Bitru 198.
- Dórustaðir í Helgafellssveit 13—14. — Dórustaðafjörðr 12—13.
- Dorvaldr Bjarnarson (Bjarnarson) prestur nyrðra (1474—1476) 61, 76.
- Dorvaldr Guðmundsson lögrettumaðr í Húnavatnspingi (1482—1484) 436, 438, 706.
- Dorvaldr Helgason, Lambkárs-sonar, prestur í Holti í Önnudarfirði (um 1285) 2.
- Dorvaldr Jakobsson prestur í Sauðlauksdal 770.
- Dorvaldr Jónsson í Skógum í Fnjóskadal (1477—1488) 120^a, 508, 639.
- Dorvaldr Jónsson vestra (1480) 249.
- Dorvaldr Jónsson búland, lögrettumaðr á Móbergi (1480—1489) 271, 377, 658—659.
- Dorvaldr Narfason, Dorvaldssonar, á Narfaeyri (1490) 694.
- Dorvaldr Sigurðsson eystra (1485—1486) 539, 577.
- Dorvaldr Snorrason prestur syðra (1481—1491) 388, 757.
- Dorvaldr Styrmisson í Rangárbingi (1481) 414.
- Dorvaldr Þorkelsson, Ólafssonar á Narfaeyri (1448) 49.
- Dorvaldsdóttir: Ingibjörg, Margrét.
- Dorvaldsson: Gísli, Gottskálk, Helgi, Jón, Narfi, Steinn, Styrr, Sölvi, Þórhallr, Þorkell, Ögmundur.
- Dorvarðr Bjarnarson (á Marðar-núpi; 1489) 648—649.
- Dorvarðr Björnsson (Oddabjarnarson) prestur í Skagafirði (1477—1479) 96, 193, 205.
- Dorvarðr Erlendsson sýslumaðr í Vaðlaþingi (1490—1491), síðar lögmaðr 700—701, 754.
- Dorvarðr Gíslason nyrðra (1491—1492) 759.
- Dorvarðr Hallgeirsson bróðir á Munkaþverá (1484) 526.
- Dorvarðr Helgason prestur í Vallanesi (1490—1491) 715, 757.
- Dorvarðr Jónsson í Dalasýslu (1480) 642.
- Dorvarðr Oddabjarnarson, sjá Dorvarðr Björnsson.
- Dorvarðr Semingsson prestur

- nyrðra (í Staerriárskógi og á Barði; 1476—1485) 89, 100, 303, 336, 338, 355, 390, 483, 488, 499, 541.
- Þorvarðr Sighvatsson nyrðra (1478) 146.
- Þorvarðr Steinmóðsson (ábóta Bárðarsonar) í Reykjavík á Seltjarnarnesi og á Búlaudi í Skaptártungu (1484—1489) 521, 610—611.
- Þorvarðsdóttir: Guðriðr, Ingibjörg.
- Þorvarðsson: Árni, Auðun, Eyjólfur, Gyrðr, Jón, Marteinn, Oddr, Ólafur, Þorkell.
- Þorvarðsstaðir í Skriðdal 539—540.
- Þorviðr Þormóðsson nyrðra (1488) 479.
- Þrándargil í Laxárdal í Dölum 27.
- Þrándarholt í Gnúpverjahrepp 321.
- Þrándheimr í Noregi 383, 441, 572.
- Þreskjöldr í Dölum 59.
- Þrettandi (dagur), sjá Jól. Þrifeiðar 242.
- Þrimenningr 498, 767².
- Þrotfærsla 96, 97, 100.
- Þrúða Þorleifsdóttir, Björnssonar (1491—1518) 767.
- Þrælsey suðr frá Bilshömrum 268.
- Þrætuland 137.
- Þúfa (landamerki) 98, 175, 486².
- Þúfa á Landi 80, 81, 84.
- Þúfagerði í Núpasveit 221.
- Þurfamenn 14.
- Þurfasta 106, 211.
- Þuriðarstaðir í Eyvindardal 99.
- Þuriðarstaðir í Fljótsdal 520.
- Þuriðr Björnsdóttir, Þorleifssonar, kona Narfa Þorvaldssonar (1490) 694.
- Þuriðr húsfreyja Hrafnus Snorrasonar (1377) 28—29.
- Þuriðr Jónsdóttir kona Styrs Snorrasonar (1431) 46.
- Þuriðr Pálmadóttir nyrðra (1478) 130.
- Þuriðr Sigurðardóttir nyrðra (1488) 612.
- Þuriðr Thomasdóttir, kona Snorra Hallgrímssonar (um 1450) 52.
- Þverá á Barðaströnd 356.
- Þverá í Fnjóskadal 8, 297, 298, 341, 375, 416, 418.
- Þverá í Hnappadalssýslu 618, 652—653.
- Þverá í Laxárdal í Þingeyjarþingi 108—110, 112—113, 135—136, 161, 371, 547, 549, 586, 728.
- Þverá í Mýrasýslu 269.
- Þverá í Svarfaðardal 147—149, 510—511, 512, 568.
- Þverá í Vestrárdal 307.
- Þverá í Vestrhópi 179.
- Þverárdalur í Mýrasýslu 268.
- Þverárþing 269.
- Þverdalr í Dölum vestr 27.
- Þverfari, sjá búsgagn.
- Þverfell í Hnappadal 255.
- Þverfell í Saurbæ 276.
- Þvergarðar í Blönduhlíð 7.
- Þvergarðr (landamerki) 575².
- Þverhamar í Breiðdal 482—483.
- Þverlækr í Holtum 324.
- Þversagarefni 78.

þýfð (þjófnaðr) 681.

Dýfiteigr á Hálsi í Fnjóskadal 8.

Dykkvibær í Álptaveri, klaustr 376, 697—698.

Dykkvibær í Holtum 322, 325, 332. — Dykkvabæjarbjörg 322.

Dykkviskógr í Dalasýslu 109, 417.

Dýzkaland, þýzkir menn, þýzk skip 65, 359, 361, 399, 406, 591, 594—597, 677, 703, 704, 754.

Dæfusteinn undir Jökli 16.

Dönglabakki í Fjörðum 302.

Æchteskab 103°. Sjá hjónaband.

Æðey á Ísafirði 511.

Ægisíða í Holtum 323.

ærlægir menn 49—50, 57, 70, 89, 96, 135, 139, 186, 197, 200, 212, 255, 271, 275, 277, 280, 305, 312°, 365, 377, 393, 413, 414, 429, 437, 438, 446, 447, 470, 484, 488, 499, 532, 569, 582, 601, 606, 614, 642, 680, 706, 721, 724, 753. — ærligr dandisveinn 618. — ærlig persóna 715. — ærligir prestar 630.

Ærlækr í Öxarfirði 391—392.

ættir 5, 26, 176. — ættatölur 2, 42, — ættatölubækur 235. — ættleiðing 197 (opt), 352 (opt), 600, 601, 693 (opt). — ættleiðingarbréf 197, 352, 601, 693. — ættleiðingr 296, 352, 601, 693.

öfundarbót 97.

Ögmundarson, sjá Ögmundsson.

Ögmundur Andrésson prestur í Stafafelli í Lóni og (1490) almennilegr dómari milli Jökulsár á Breiðársandi og Breiðdalsár (1479—1491) 181, 409—410, 493—495, 567—568, 709—710, 715—716, 743—744.

Ögmundur Björnsson prestur syðra (1481) 347.

Ögmundur Einarsson vestra (1485) 533.

Ögmundur Hákonarson nyrðra og vestra (1477—1480) 118, 148—149, 300.

Ögmundur Jónsson prestur nyrðra (1481) 337. Sbr. Guðmundur Jónsson.

Ögmundur Pálsson biskup í Skálholti (d. 1541) 1, 516.

Ögmundur Þorvaldsson á Snæfellsnesi (1862) 14.

Ögmundsson: Bessi, Jón, Sigurðr, Þorgils, Þórólfr.

Ögr í Ísafirði 132, 183—184, 200, 368, 375, 438, 514, 566, 679, 768.

öl 530, 741. Sbr. drykkur.

öldrmenn 399, 457.

Ölduhryggr á Snæfellsnesi 9, 10, 53, 57, 58.

Ölfos (Óluos) í Árneshöfði 589.

ölmusa 106°, 244°, 531, 768. — ölmusugerð 312, 592, 655. — ölmusuleysi 242, 246.

Ölviskross í Hnappadal 255, 256.

öndvegi 759.

- Öndverðarnes undir Jökli 28, 593, 619.
- Öngulveiði 109.
- Önnudarfjörðr í Ísafjarðarsýslu 142, 154, 230, 249, 509—510, 627—628.
- Önnudarson: Atli, Eyjólfur, Kári. örki, tjá búsgagn. örlygi 245. örnefni 90, 609.
- Örnólfr Einarsson, Jónssonar, sýslumaðr í Hvilft og Hvestu (1464—1478; d. fyrir 1484) 54, 154—155, 510.
- Örnólfr Magnússon í Mýrasýslu (1428) 44.
- Örnólfr Oddsson, lögmanns Ásmundssonar, í Rangárþingi (1476) 81, 82, 83.
- Örnólfr Þórðarson í Dalasýslu (1450) 50.
- Örnólfr Þorláksson vestra (1478—1484) 154, 516.
- Örnólfsson: Guðmundr, Vermundr, Þorleifr.
- Öræfi(n) í Skaptafellsþingi 441, 482, 638.
- Öskumyrkr 104.
- Öskutrog, sjá búsgagn.
- Öx, sjá búsgagn.
- Öxará á Þingvelli 140, 141. — Öxarárþing 138—139, 211, 212, 251, 272, 274, 275, 277, 278, 280, 283, 290, 318, 366, 377, 379, 396, 448, 450, 536, 601, 703, 706, 753.
- Öxarfjörðr í Þingeyjarþingi 109, 112, 221, 310, 368, 391—392, 410—411, 430, 508, 660, 750, 760—761.
- Öxnadalr í Eyjafjarðarsýslu 219, 600, 700. — Öxnadalshéiði 219, 451—452, 483—484, 485, 488, 490, 498, 583, 740, 747.
- Öxnafell í Eyjafirði 503—504. — Öxnafellsbók (ÍBfél. Khd. 309. 8vo) 200.
- Özur Björnsson prestur syðra (1491) 765.
- Özurarson: Arnór.

